Utrecht University Library
Partner in Science
Universiteit Utrecht

Jean Chrétien Baud geschetst

https://hdl.handle.net/1874/315181

Rom (band)
groen zijd canvas

J. F. OLTMANS,

VOLLEDIGE WERKEN.

J. F. OLTMANS,

VOLLEDIGE WERKEN.

MET ILLUSTRATIËN

VAN

H. LEEUW JR

EN

MET INLEIDING EN VERKLARENDE AANTEEKENINGEN

VAN

TACO H. DE BEER.

De Schaapherder.

NIJMEGEN EN ARNHEM,
GEBR. E. & M. COHEN.

Nederl. 354

DE SCHAAPHERDER.

EEN VERHAAL UIT DEN UTRECHTSCHEN OORLOG

(1481-1483)

DOOR

J. F. OLTMANS.

Toen Utrechts fel gehitste wrok
Haar Bisschop had ontzet,
En stout zijn knechten tegentrok
Met veldspeer en musket;

Toen leefde Jan Van Schaffelaar
Met heldenziel in 't lijf,
Stoutmoedigst in het bangst gevaar
En nooit gehoord bedrijf.

H. TOLLENS, Cz.

MET EEN GROOT AANTAL PLATEN, NAAR TEEKENINGEN IN HISTORISCHEN STIJL,

VAN

H. LEEUW J.,

MET INLEIDING EN VERKLARENDE AANTEEKENINGEN

VAN

TACO H. DE BEER.

RIJKSUNIVERSITEIT TE UTRECHT
1910 9937

NIJMEGEN EN ARNHEM,
GEBR. E. & M. COHEN.

UTRECHT

INHOUD.

EERSTE DEEL.

		Bladz.
	Voorrede	1
I.	De vergulde helm	9
II.	De heide	36
III.	De roode draak	49
IV.	De legerplaats	60
V.	De hinderlaag	85
VI.	De Schaffelaar	97
VII.	Hilversum	108
VIII.	De inlegering	111
IX.	De lakenkoopers	120

TWEEDE DEEL.

X.	De maaltijd	
	1. De avond	1
	2. De nacht	32
	3. De morgen	39
XI.	De heidin	49
XII.	De biechtvader	56
XIII.	Walson	61
XIV.	De gevangenis	64
XV.	De aftocht	67
XVI.	De Hunnen-schans	70
XVII.	De minnedrank	89
XVIII.	Maria	96
XIX.	Het klooster	108
XX.	Frank	119

DERDE DEEL.

XXI.	De krijgsraad	1
XXII.	Eemnes	11
XXIII.	Het huis Oosterweerd	49
XXIV.	De vlucht	89
XXV.	Westbroek	107

VIERDE DEEL.

XXVI. BARNEVELD.

1. EERSTE DAG 1
2. TWEEDE DAG 17
3. DERDE DAG 33
4. VIERDE DAG. JAN VAN SCHAFFELAAR 71
5. » PERROL 84

XXVII. DE VERLATEN POST 108

XXVIII. DE BISSCHOP EN DE SCHAAPHERDER 118

XXIX. DE ZUSTER VAN SINT AAGTEN 133

BESLUIT 145

ERRATA

Deel II, Bladz. 2, Noot 2, *staat:* verbreeding dan den weg; *dit moet zijn:* verbreeding aan den weg.

„ Bladz. 3, Noot 2, *staat:* steunstukken op consales; *dit moet zijn:* steunstukken op consoles.

„ Bladz. 21, Noot, *staat:* „Maak ruim baai;" *dit moet zijn:* „Maak ruim baan."

De uitdrukking *per moio* moet eene verbastering zijn of ze is eene uitvinding van den schrijver; het is geen Spaansch en ook geen Italiaansch.

T. H. DE B.

VOORREDE.

Verouderd, onnatuurlijk, onwaar, banaal!

Dat is de meening door het geruchtmakend jongste schrijversgeslacht uitgesproken, neen uitgekraaid en uitgegild over alles, wat niet uit hun eigen pen was gevloeid!

Die jongeren hebben aan onze letteren een belangrijken dienst bewezen; ze hebben veler oogen geopend voor veel, wat van wansmaak en gekunsteldheid, van conventie en bekrompenheid getuigde, ze hebben velen den moed gegeven, openlijk afkeuren, wat men tot dusverre meende te moeten prijzen.

Maar de luidklinkende meening werd in zoo onbehaaglijken vorm uitgesproken, dat men bezwaarlijk de hoop kon koesteren, dat zij, die de kunstproducten hunner tijdgenooten (veelal ongelezen, maar soms gelezen), zonder eenig voorbehoud verfoeiden en bespotten, nergens toonden iets beters in de plaats te kunnen geven, noch zelfs persoonlijk te genieten, wat ze prezen, al vonden ze het ook „mooi om zijn mooiheid."

En veel koopers en veel lezers vonden die allernieuwste werken ook niet — maar terwijl er bij velen der totdusverre meest geprezen schrijvers eene werkstaking ontstond, werden plotseling schrijvers uit de eerste helft dezer eeuw en uit de 17e aanhoudend herdrukt, flink verkocht en ijverig gelezen.

En geen wonder!

Onze nieuwste Letterkunde is rijk aan werken, die men over het algemeen niet begeert te lezen, maar wenscht gelezen te hebben en daarin verschilt ze van de oudere.

De Pleegzoon *en* Ferd. Huyck, Copperfield *en* Nickleby *de* Camera Obscura, Ivanhoe *en zoovele andere werken, men heeft ze gelezen en herlezen en als men er ergens een nette uitgaaf van vindt, slaat men die op en kan niet nalaten eenige bladzijden van de overbekende werken nog eens doortezien.*

De dichtwerken van van Lennep, ten Kate, ter Haar, Staring, Tollens, Beets *en vele anderen, worden niet zoo druk meer gelezen; maar zij, die deze dichters bewonderden, kennen honderde, wellicht duizende hunner versregels van buiten.*

Wie van de warmste bewonderaars durft beweren, dat hij Een liefde *van* Van Deyssel, Eene Passie *(concurrentie-artikel) door* Vosmeer de Spie, Zuster Bertha *van* dr. Aletrino, *zelfs het oneindig nobeler gedachte en in onvergelijkelijk hooger kunst uitgevoerde* Eline Vere *van* Louis Couperus *twee of driemaal gelezen heeft?*

Wie van die allen kent een paar honderd verzen van Verwey *of* Gorter *van buiten?*

Maar de gedichten der oudere schrijvers kent men van buiten, de romans der oudere schrijvers herleest men wel!

Die onbevooroordeelde Hoogere Burgers en Gymnasiasten, van 15 tot 20 jaar, de geheele breede zoom der welgestelde burgerij, ze hebben — en de herhaalde herdrukken bewijzen dat — ze hebben Schimmel, Van Lennep *en* Toussaint, *gelezen en herlezen, ze kennen de personen uit de romans dier schrijvers en ze zijn evenzeer vertrouwd met den* Schaapherder *en het* Slot Loevenstein, *al weten de lezers dikwijls* niet, *hoe de schrijver eigenlijk heette.*

Welnu, Oltmans *is wel waard, dat men zijn naam in gedachte houdt en zijne werken zijn waard, dat men ze leest, ja menige scene zal men met genoegen meermalen lezen.*

Zeker, hij is nu en dan wat omslachtig in zijn verhaal, het duurt soms wat lang eer zich een deel der geschiedenis ontwikkelt, er is wat heel veel belangrijks aan mededeelingen te pas gebracht; maar, wat dat alles dubbel goed maakt, dat is, dat de verteller *aanhoudend aan het woord is, de man met dat eigenaardig, steeds*

minder voorkomend talent, die ons dwingt, naar hem te luisteren.

Dat maakt heel veel goed van wat de strenge kritiek anders zou wenschen, dat is de eerste eisch, dien de verstandige lezer stelt.

In de Algem. Konst en Letterb. *van 1854 bl. 41 heeft* Bakhuizen van den Brink *verklaard, dat* de Schaapherder *onder de historische romans van den eersten rang kan gesteld worden.*

Menig hooggeleerd recensent (voor zoover die er nog zijn) acht die meening sterk overdreven en in het 11e deel zijner Fantasiën (bl. 147) wijst Huët *er ter loops op, dat men in* het Slot Loevenstein *volstrekt niet aan een historischen Herman de Ruyter heeft te denken, al voegt hij er verschoonend bij, dat deze persoon bij Hooft en Wagenaar en zelfs bij Motley even zeer in strijd met de historie is voorgesteld en voert ten bewijze aan, wat* Dr. J. G. R. Acquoy *„naar uitgegeven en onuitgegeven authentieke documenten," in eene omvangrijke monographie aangaande* Herman de Ruyter (*) *heeft medegedeeld.*

Wie in onzen tijd van specialiteits-manie den geheelen rijkdom van materiaal voor de kennis van Herman de Ruyter of Jan Van Schaffelaar en hun tijd bijeen wilde brengen, zou, zoodra hij daarmede gereed was, het ver beneden zijn waardigheid achten, „romans of zulke dingen" te schrijven. Mannen als de schrijver van Akbar *levert ons land thans niet meer op.*

Al is men er langzamerhand toe gekomen, aan een historischen roman steeds hooger eischen te stellen, het model van den algemeen *gelezen en geprezen historischen roman is en blijft* Walter Scott; *immers aan de lectuur zijner werken denkt de geletterde en de ongeletterde, het kind en de grijsaard, de edelman en de burger met evenveel genoegen. De reden ligt voor de hand:* Scott *heeft zóó weten te verhalen, dat we van den beginne afaan belangstellen in de lotgevallen der optredende personen, dat we een levendig aandeel nemen in hun lief en leed: dat wij de gevaren vreezen, die hen dreigen, ons hartelijk verheugen in het geluk, dat hun ten deel valt. Daarom is het sinds lang gewoonte, den lof van een auteur samen te vatten in de woorden: „Het is de Nederlandsche, of de nieuwe, of de tweede, of een vrouwelijke Walter Scott." Dat heeft men van* Schimmel *en* Bosboom-Toussaint *gezegd, men zei het ook van* Oltmans, *maar de omstandigheden, waaronder deze werkte waren zeer verschillend van die, waaronder Walter Scott's arbeid ontstond. Terwijl de geschiedenis, de gewoonten en gebruiken in Engeland sedert Shakespeare onder de geletterden in Engeland algemeen bekend werden, heeft men hier te lande om verschillende redenen zich bij de kennis der geschiedenis meestal tot de eenvoudigste mededeelingen bepaald. Toen* Jan de Vries *tusschen 1838 en 1856 zoogenaamde historische romans schreef, werden ze druk gelezen en genoten; wie ze thans inziet, ontdekt, dat de schrijver de kleine verhalen uit de Vaderlandsche geschiedenis, gelijk men die toen op school las, eenvoudig uitbreidde, weinig rekening hield met de waarschijnlijkheid en combinatie en intrige verzon en verwerkte, zonder dat de goedwillige lezer naliet te gelooven, dat het „heusch gebeurd" was, dus de „zuivere waarheid." Dat er in 1672 te Zwammerdam en Bodegraven gruwelen gebeurd waren, wist men bij geruchte, wát er gebeurd was,* niet; *stof genoeg voor* Sammuël de Booze, *waarbij men gruwelijkheden en minnenijd kan uitvinden, zooveel men wil; het bekende verhaal van Hubert Willemszoon van Eyken is voldoende om een roman in twee deelen te schrijven* Johanna van den Dorpssmid. *Waarom zijn een Spanjaard niet op een Hollandsch meisje verlieven en een stad innemen en verwoesten omdat zij niets van hem wilde weten. Zelfs* A. S. C. Wallis *achtte die gebeurtelijkheid voldoende voor de intrige van* der Sturz des Hauses Alba. *Zelfs de laatste jaren hebben ons nog bergen historische romans geleverd, die met studie* niets *te maken hadden, maar die inderdaad ook niet langer zullen leven dan het jaar der uitgave.*

Oltmans *werd in 1806 geboren en zijn opleiding was volstrekt niet die eens geleerden. Maar in de eenzaamheid, waartoe zijn zwakke gezondheid hem bracht, las hij en las hij veel. Zijn tijdgenooten lazen* Wagenaar, Cerisier, Martinet, Het Vaderland *en* Het Vereenigd Nederland *en verdiepten zich in de kennismaking met de zeden, gewoonten en gebruiken van het voorgeslacht, zooals ze die beschreven vonden in de* Historische en Letterkundige Avondstonden *van* Mr. Hendrik Van Wijn(*) *in de veel oudere, maar nooit vergeten* Nederlansche displegtigheden *van* Alkemade *en* Van der Schelling (**) *en de veel oudere en minder algemeen verspreide* Inleiding tot het Ceremonieel en de Plegtigheden der Begravenissen en der Wapenkunde, *door* Al-

(*) *'s-Hertogenbosch*, 1870.

(*) *Amsterdam* 1800.
(**) *Rotterdam* 1732—35.

kemade. (*) *Natuurlijk heeft hij die werken niet ongelezen gelaten en daardoor kon hij bekend zijn met allerlei bijzonderheden, die konden dienen om den historischen tijd te karakteriseeren. Dat vooral trok de aandacht van de goedwillige burgerij, die zich zoo gaarne wil onderrichten, als het op aangename en weinig inspannende wijze kan geschieden. In de mededeeling van al die bijzonderheden moest het certificaat van echtheid gevonden worden en zelfs* Schimmel *maar vooral* Bosboom-Toussaint *laten niet na, talrijke vaak geheel noodelooze mededeelingen te doen en beschrijvingen te geven, van bijzonderheden die in geenerlei betrekking staan tot het verhaal of de lotgevallen der personen. Zelfs* Hamerling *heeft in het heerlijke boek* Aspasia *de verzoeking niet kunnen weerstaan heel veel en al te veel opteschrijven, van hetgeen hij gelezen had; al heeft hij daarom nog niet uitsluitend Grieksche* geschiedenis *gegeven.*

Maar Oltmans *deed nog meer!*

Met de herleving onzer letteren was, als altijd bij elke voorgenomen revolutie, de eisch naar waarheid *op den voorgrond geplaatst en daarmede ook de eisch naar* locale kennis, *grondige bekendheid met de plaats, waar de gebeurtenissen gezegd werden voorteevallen. Dat deze niets te maken heeft met de waarheid in de karakterontwikkeling en de gemoedsuitingen der handelende personen, niets met den natuurlijken loop van het verhaal, waarbij oorzaak en gevolg niet uitsluitend aan den wil des schrijvers, maar alleen aan het natuurlijk verloop der gebeurtenissen hun recht van bestaan ontleenen, dat vergeet natuurlijk de boekbeoordeelaar, die de gelegenheid te schoon vond, om zijn toevallige kennis der streek als hoofdzaak aan den man te brengen.*

Maar Oltmans *heeft ook aan dien eisch willen voldoen: hij verhaalt ons in* den Schaapherder *van zijne rondwandelingen op de Veluwe, van zijn bezoek aan Amersfoort en Barneveld en dergelijken: zoo bezocht Mevr.* Bosboom-Toussaint Hoei *voordat zij haar* Beleg van Hoei *schrijven.*

Doordat hij zich in zijne afzondering onverdeeld aan de letteren wijdde, besteedde Oltmans *groote zorg aan taal en stijl en volgde ook daarin den geest zijns tijds, dat hier en daar een verouderd woord inlaschte, als was met een paar dozijn woorden onze taal aan die van vroegere eeuwen gelijk geworden. Tot die namaking van kleur behoort ook het gebruik van vreemde woorden, soms onbegrepen, als bijv.* per moio, *eene uitdrukking van zeer twijfelachtige afkomst, die men Perrol aanhoudend laat zeggen. Hij* **had** *vlijtig de geschiedboeken gelezen, die in zijne dagen voor de beste golden; maar in weerwil van de goedgeloovigheid van dien tijd, is zijn groote scherpzinnigheid oorzaak, dat hij twijfel voelt opkomen aan de waarheid van hetgeen zijne zegslieden verhalen.*

Kenmerkend is hetgeen wij vóór de tweede uitgave van Het Slot Loevenstein *lezen:*

> *»Om dit werk meer in overeenstemming te brengen met juistere, doch mindere romantische geschiedkundige overleveringen, dan die ik gevolgd heb, kan niet gevergd worden; de Boodschapper, van wien een* Hooft *mij de krachtige schets leverde, welke ik waagde om te werken, zou wellicht ook geene plaats vinden binnen den engeren kring van* latere, *en, zoo ik geloof,* betere *geschiedkundige berichten."*

Men ziet, de romantische schepping was den schr. en terecht *hoofdzaak; een andere is de taak des geschiedvorschers:* Goethe's Egmont *is een karikatuur van de historie, maar het stuk teekent den geest der tijden ongetwijfeld veel beter dan menige „doorwrochte" studie van een groot geleerde, en al is de* Götz *van denzelfden, eene zuivere theaterfiguur, het stuk geeft met indrukwekkende kracht een waarachtig beeld van den boerenkrijg.*

Wie dus Oltmans *werken afkeurend beoordeelt, om de onvoldoende historische juistheid, vraagt aan dezen schrijver, wat hij nooit heeft* willen *geven en wat een romanschrijver zelden of nooit geven kan, zonder langdradig en vervelend te worden. De schrijver verklaart immers uitdrukkelijk vóór den eersten druk van* de Schaapherder:

> *„Sommigen mijner lezers zouden misschien gewenscht hebben, dat ik hier en daar een aanteekening bij het werk gevoegd had, ter verklaring van eenige benamingen van wapenen, kleederdrachten en gebruiken van den tijd, waarin het verhaal hen verplaatst; het zou waarschijnlijk een geleerd aanzien er aan geven, maar hen doen glimlachen, die weten, dat de schrijver geen geleerde is, en ik heb er dus van afgezien. (*) Ik voeg hier alleen nog bij, dat het mijn voornemen* niet *was eene Historie van den* Utrechtschen Oorlog *te schrijven, of van de woelingen der Hoeksche en Kabeljauwsche partijen, die hier weder een nieuw terrein vonden om elkander te vernielen.*
>
> *Het zal mij aangenaam zijn, indien men oordeelt, dat ik in* het schetsen van den geest der eeuw, waarin ik mij verplaatst heb, *den bal niet heb misgeslagen."*

Oltmans *werk geeft, even als* de Stier van Potter, *eigenlijk te mooi voor een stier, dewijl*

(*) *Delft* 1713.

(*) *De uitgevers dezer editie zijn van meening geweest, dat de* verklaring *dier woorden zonder eenigen geleerden omhaal, thans echter nuttig kon zijn.*

deze de schoone eigenschappen van vele in zich vereenigt, waarlijk al te brave, moedige, eerlijke, trouwe... ja... volmaakte Nederlanders. Zoo ook vatte de schr. het op, waar hij — aanmerkingen in dien geest verwachtende, schrijft:

> *Hij, die denken mocht, dat de verrichtingen der oude Nederlanders met te sterke kleuren geteekend zijn, sla slechts de geschiedrol open en voor elke daad, welke hem als onbegrijpelijk voorkomt, vindt hij er spoedig een, die nog veel edeler, grootscher, veel stouter is dan de betwijfelde."*

Blijkbaar had men in Oltmans *met een* ernstig *man te doen, niet met iemand, die zijne taak licht opvatte, of „letterroem" zocht, onverschillig tot welken prijs.*

Hij heeft zich gevormd, gelijk de schilders en componisten, door goede voorbeelden deugdelijk en grondig te leeren kennen en getuigt: „Al kon ik maar zeer middelmatig schrijven, ik bezat verstand genoeg om vrij goed te kunnen lezen."

Geen wonder, dat Potgieter *en* Bakhuizen *in hem dadelijk den ernstigen schrijver herkenden, die niet* veel, *maar* goed *wilde schrijven en die voor de uitoefening der letterkundige kunst al den vereischten arbeid wilde verrichten en al de noodige vooroefening wilde genieten. Aan die ernstige opvatting zijner taak, meer dan aan zijne zwakke gezondheid is het toeteschrijven, dat hij in de een en twintig jaren van zijn letterkundigen arbeid slechts de weinige werken schreef, die hij zelf met zoo groote nauwkeurigheid opnoemt:*

> *Ziehier wat ik behalve* het Slot Loevestein *en* de Schaapherder *geschreven en in druk uitgegeven heb; het is niet veel, en dus is de opgaaf niet moeilijk.*

Gertrude	Geteekend J. F. Oltmans. Almanak voor het Schoone en Goede voor 1841.
De Graaf van Bossu te Rotterdam. .	Geteekend J. F. Oltmans. Nederlandsche Volksalmanak voor 1841.
Friesche gastvrijheid	Geteekend J. F. Oltmans. Europa, 9de jaargang, 1846.
Het huis van het Zeewijf.	Geteekend J. F. Oltmans. De Gids, 4de jaargang, 1840.
Lucie	Geteekend J. F. O., en op den bladwijzer gesteld op naam van J. F. Oltmans. De Gids, 4e jaargang, 1840.
Gedachtenis van een kloekmoedig uitgevoerd bevel.	Geteekend J. F. O., en op den bladwijzer gesteld op naam van J. F. Oltmans. De Gids 4de jaargang, 1840.
Het Testament . .	Ongeteekend, doch op den bladwijzer gesteld op naam van J. F. Oltmans, zonder dat men mij hiertoe verlof had gevraagd. De Gids, 4de jaargang, 1840.
Gaston van Foix .	Geteekend J. F. Oltmans. De Gids, 5de jaargang, 1841.
No. *, een Damesportret	Ongeteekend, doch op den bladwijzer gesteld op naam van J. F. Oltmans, zonder dat men mij hiertoe verlof had gevraagd. De Gids, 5de jaargang, 1841.
Doctor Rimini . .	Geteekend J. F. Oltmans. De Gids, 6de jaargang, 1842.

> *Als men hier nu nog bijvoegt, de beoordeeling van een vertaalden Roman, zonder onderteekening, geplaatst in* de Gids, 6de *jaargang* 1842, *en zoo het noodig mocht zijn, ook het bericht vóór:* Histoire de l'entrée de la reine-mère du Roi très-chrétien etc., *in het jaar* 1848 *te Amsterdam in het licht verschenen, dan blijft mij verder niets op te noemen over.*

Dat Oltmans *romans, eerst onder den pseudoniem* J. van den Hage *verschenen, dadelijk de algemeene aandacht trokken, bewijst zeker het feit, dat men zich van den daarmee verworven roem trachtte meester te maken; zoo althans getuigt de schrijver zelf:*

> *„Ik heb vernomen, dat iemand, wiens naam eenigszins overeenkomt met mijn* pseudonym, *zich heeft uitgegeven als schrijver van* het Slot Loevestein; *dat een ander, die denzelfden naam draagt als ik, doch die mij geheel vreemd is, zich liet verluiden, als had hij* de Schaapherder *geschreven; doch ik gun hun die ijdele glorie, dat pronken met vreemde veeren; ik zou daarom den titel niet veranderd hebben."*

Daarbij zij aangestipt, dat Jonckbloet *(VI. 165) vermeldt, dat deze beide romans in het Hoogduitsch vertaald zijn en* de Schaapherder *bovendien in het Fransch, ingekort tot een deel onder den titel* L'armurier d'Amersfort.

Men zou er toe kunnen komen, Oltmans *voor een archief-doorsnuffelaar te houden, waar hij zijn eersten roman inleidt met de woorden:*

> *„Sedert een geruimen tijd was ik in het bezit van eenige handschriften betrekkelijk gebeurtenissen, welke den tachtig-jarigen strijd met Spanje hebben vereeuwigd. Dikwijls had ik ze met belangstelling gelezen, en menigmaal had mij de lust bekropen, om ze door den druk gemeen te maken. De moedige zelfopoffering van den Luitenant ter zee* J. C. J. Van Speyk *had meer bepaald de bijzondere aandacht en belangstelling tot zich getrokken, en herinnerde ons tevens de roemrijke daden onzer voorouders: bij mij bracht het dan ook de herinnering teweeg van het vroeger door mij ter zijde gelegde handschrift, en moedigde mij aan, om het door den druk gemeen te maken."*

Alleen de „belangstellende vrienden," die het werk gedrukt wenschen te zien, ontbreken; maar overigens zijn die „handschriften" nauwelijks minder verdacht, dan de gedenkschriften, die de schrijvers in Oltmans *tijd in holle lijsten van schilderijen, in verborgen laadjes van oude meubels, achter de schutbladen van oude folianten en derg. gewoon waren te vinden. Zoo ontdekte* W. Kist *de kern van het geheele verhaal van den* Ring van Gyges weergevonden *in een geheimzinnig hol, en* Gust. Freytag *bedient zich zestig jaar later nog van dezelfde kunstgreep, waar hij den geleerden jongen man, wel niet een geheel handschrift, maar toch een stuk van een handschrift van Tacitus laat vinden.*

Gelijk men in zijn tijd in de romans nog herhaaldelijk uitdrukkingen vond als „indien ik een roman schreef zou ik enz." of wel „ik schrijf geen roman, anders zo u ik" en derg. zoo wordt in het voorbericht dat gevonden handschrift ook

nog verder besproken en gekarakteriseerd, zij het ook heel zwak en onbepaald.

Het Verhaal, hetwelk u, Waarde Lezer! bij dezen wordt aangeboden, komt mij voor samengesteld te zijn door iemand, wel bekend met de gebeurtenissen van dien tijd, en, hoezeer ingekleed, werkelijk plaats gehad hebbende gebeurtenissen ten grondslag te hebben; veel echter scheen er in den samenhang te ontbreken, en ik heb mij genoodzaakt gezien, om deze gapingen zooveel mogelijk aan te vullen, hetwelk mij veel moeite gekost heeft.

Oorspronkelijk schijnt het de levensbeschrijving geweest te zijn van een jongeling, die in den opstand tegen de Spaansche overheersching, de wapenen opgenomen had tot verjaging van den gehaten vreemdeling, en ofschoon het, zooals het nu voor u ligt, niet volkomen aan dat doel beantwoordt, zoo levert het toch een geheel op van eene der stoutste daden, welke ooit werden verricht, en bijzonderheden nopens de daad van een hunner, die den dood vrijwillig verkoos, liever dan zich gevangen te geven.

Daar de papieren, van welke ik gebruik gemaakt heb, geen titel voeren, heb ik mij geroepen gezien om dit punt, door velen voor gewichtig gehouden, te bepalen; de Lezer zal oordeelen, of ik in dezen al of niet gelukkig geslaagd ben. De eenvoudigheid paste, dacht mij, aan het onderwerp; een hoogdravende titel zou ook de verdiensten van een werk niet vermeerderen, en daar de Schrijver met opzet schijnt vermeden te hebben, om den waren naam van den held of hoofdpersoon van dit verhaal ter neder te zetten, zoo heb ik, hierin geene verandering willende maken, dien ook in het naschrift niet genoemd.

Wie Oltmans *billijk beoordeelt, zal erkennen, dat hij, gevende, wat de meesten van den verhaler verlangen, voor alle dingen verteld heeft van minneleed en liefdesmart, van trouw en deugd tegenover dartelheid en boosheid en dat hij aan zijn verhalen een grooter belangrijkheid heeft willen geven door te midden zijner personen er enkelen te laten optreden, die historische namen dragen en onder andere lotgevallen ook beleven, wat de geschiedenis ons van hen verhaalt. Een dergelijken arbeid naar den maatstaf eener historische studie te beoordeelen is werkelijk den schrijver onrecht aandoen. Wie zou* de Speer van Ithuriel *lezende, verlangen nategaan of des schrijvers meening wel berust op grondige studie van theologie en demonologie of meer nog, of hij in den hemel was opgenomen en ter helle is neergedaald, voor hij waagde den naam te schrijven van een der engelen, die Gabriel uitzond om Satan te zoeken!*

Oltmans *slaagt er altijd in, ons met levendige belangstelling te vervullen voor de lotgevallen zijner personen; hij neemt ons op in de wereld zijner vinding en voor zoover we nog vatbaar zijn voor zachtere aandoeningen, voor* altruïstische *gewaarwordingen en deugden, verheugen we ons met zijne gelukkigen, huiveren we bij de rampen en ellenden zijner helden, zijn we in gespannen verwachting over de uitredding uit groote gevaren en zijn we verrukt bij eene gelukkige uitkomst.*

Dat de deugd beloond en de ondeugd gestraft wordt, mag heden ten dage geen eisch meer zijn, dien de lezer aan den roman stelt, dat het hier geschiedt, is geen reden om de werken ongelezen te laten; bewere men te recht, dat het de waarde der werken niet verhoogt, niemand zal durven getuigen, dat het de waarde vermindert.

En hiermede beveel ik Oltmans *in deze nieuwe uitgave bij het lezend publiek aan, hij vinde een nieuwen kring van lezers, die — daaraan valt niet te twijfelen — in dankbare erkenning van het genot, dat hij hen deed smaken, nieuwe bewonderaars zullen worden.*

Amsterdam, Maart '92.

Jac. Ydeboer

J. F. OLTMANS.

DE SCHAAPHERDER.

I.

I.

De vergulde helm.

Ja, de englen zien het aan, van wellust opgetogen,
Het knoopen van dien band, zoo heilig in hunne oogen,
Als 't nederknielend paar zijn leven en zijn lot,
Zijn zielen zamensmelt voor 't vaderoog van God.

H. TOLLENS, CZ.

De heillooze twist der Hoekschen en Kabeljauwschen, die zoovele jaren duurde, was vooral zoo verschrikkelijk geweest, doordien nu de eene, dan weder de andere partij bovendreef, en zich, ofschoon dan ook voor korten tijd, in de regeeringen der steden wist te handhaven. De afstand en dood van de ongelukkige Jacoba had wel aan de Kabeljauwschen de overhand doen verkrijgen; doch meer dan eene halve eeuw, nadat zij, die de Hoekschen als hunne eenige wettige Landsvrouw beschouwden, haar rampvol leven geëindigd had, gelukte het eerst aan hunne vijanden hen ten onder te brengen en het land te doen ruimen. Tot dien tijd hadden zij zich met afwisselend geluk, dan hier, dan daar, zonder hoop om immer de overhand te herkrijgen, met een moed en een zelfverloochening, een beteren uitslag waardig, verzet tegen het geweld van het Bourgondische en het Oostenrijksche Huis. Het is dus niet te verwonderen, dat Filips van Bourgondië zich in 1455 tegen de bevestiging van Gijsbert van Brederode als bisschop van Utrecht verklaarde, daar het Huis van Brederode als Hoekschgezind bekend was, en hij met reden vreesde, dat deze bisschop, onder wiens bescherming zich de verdreven en misnoegde Hoekschen zouden vereenigen, voor het rustig bezit van Holland gevaarlijk zou kunnen worden. Hij bracht dan ook door dreigen, beloften, geld en geweld zooveel teweeg, dat de nieuwe bisschop genoodzaakt werd het bisdom af te staan, en het gelukte Filips, zijn natuurlijken zoon, David van Bourgondië, die bisschop van Teroanne was, op den bisschoppelijken zetel van het Sticht te plaatsen.

Gedurende het leven van zijn vader was David, door diens macht gerugsteund, in staat geweest om de aanhangers van zijn door hem verdreven voorganger in toom te houden, en toen zijn broeder, Karel de Stoute, het hertogdom geërfd had, was de bekende gestrengheid van dien vorst de oorzaak, dat hij willekeuriger over het Sticht regeerde, dan immer een zijner voorgangers gewaagd had te doen. Doch toen Karel in 1477 voor Nancy verslagen werd, staken zij, die over des bisschops strenge regeering onvergenoegd waren, de hoofden bij elkander; de oude vrienden van den, ofschoon toen reeds overleden, Gijsbert van Brederode grepen deze gelegenheid aan, om zich tegen den bisschop te verzetten, wien niet alleen de macht ontbrak om hen te verdrijven, maar die, niet bestand tegen het aantal zijner tegenstanders, zelfs genoodzaakt werd Utrecht te verlaten.

De misnoegden hadden den burggraaf van Montfoort tot hun opperhoofd gekozen, die tegen soldij een zeker aantal voet- en paardevolk had geworven, waarmede hij alles in Utrecht naar zijn wil en den zin zijner vrienden beschikte. De bisschop hield meestal zijn verblijf te Wijk bij Duurstede, en had ook een niet onaanzienlijk aantal krijgslieden aangenomen, waarmede hij de plaatsen, die zijne zijde hielden, beschermde tegen de aanslagen, welke die van Utrecht nu en dan ondernamen. Maximiliaan van Oostenrijk, intusschen met Maria, de eenige erfgename van den gesneuvelden Hertog in het huwelijk getreden zijnde, trachtte al dadelijk den Hoekschen het gezag te ontnemen, dat zij wederom sinds eenigen tijd in sommige steden hadden weten te vermeesteren. De Utrechtschen, zeer goed gevoelende, dat na hun val des Hertogs eerste werk zou zijn, bisschop David in het onbeperkte beheer van zijn bisdom te herstellen, besloten met de Hoekschen in Holland gemeene zaak te maken, en hielpen hen in 1481 de stad Leiden bemachtigen; doch Maximiliaan, zijn krijgsvolk verzameld hebbende, noodzaakte weldra deze en meer andere steden zich te onderwerpen, de voornaamsten der Hoekschen het land te verlaten, en de minder aanzienlijken zich stil en rustig te houden.

De meeste uitgewekenen namen de wijk naar Utrecht, waar men hen met open armen ontving,

Bladz. 34, deel I.

en de Hertog, verstoord over deze handelwijze, besloot, het kostte wat het wilde, aan zijne vijanden ook deze schuilplaats te ontzeggen, of zelf hen met geweld van wapenen uit het nest te verdrijven, alwaar zij op hun gemak de aanslagen van zijn gezag konden uitroeien.

In het begin der maand Maart van hetzelfde jaar, omstreeks den middag, naderde een ruiter de stad Amersfoort langs den Hoogeweg. Het paard, waarop hij gezeten was, scheen het stappen niet te bevallen, en nu en dan was hij genoodzaakt de drift van het schoone en moedige dier te beteugelen; ook had de regen, die de twee vorige dagen gevallen was, het zand zoo vast gemaakt, dat de weg, bij anders te vergelijken, bijzonder goed te berijden was. De ruiter was lang, breed geschouderd, en de welgevormdheid en sterkte van zijn lichaamsbouw verrieden, dat hij in staat was de sterkste vermoeienissen door te staan, hetgeen in die tijden vooral nog een hoofdvereischte voor een krijgsman was. Dat hij niet tot den burgerstand behoorde, duidde al dadelijk het zwaard met het lange, ijzeren gevest aan, dat aan een fraai gewerkte stalen keten over zijne schouders aan zijne zijde hing, zoomede de lange, breede dolk, die aan de rechterheup was vastgemaakt. Zijn gelaat was niet hetgeen men schoon kan noemen, maar eenigszins bruin door de ongemakken van het weder, waaraan hij van jongs af bij nacht en dag was blootgesteld geweest; de mannelijke ernst, die daarop te lezen was, gevoegd bij den bruinen knevel, was geschikt om ieder vertrouwen en tevens ontzag in te boezemen. Hij scheen tusschen dertig en veertig jaar oud te zijn; zijn bruin haar hing glad af, tot onder de ooren, en was op gelijke lengte afgesneden. Hij droeg geen helm, maar slechts een groven vilten hoed of een muts van een vreemd fatsoen, waarvan de eene rand met een versiersel van zilver was opgenomen; aan den zadelknop hing echter een klein kapje van ijzer, dat van binnen van een kussentje voorzien was, en veel overeenkomst had met een bekkeneel, hetwelk in tijd van nood door den ruiter onder den hoed kon gedragen worden. Voor het overige droeg hij een nauw sluitende kleeding van blauw laken, die armen en beenen bedekte, hooge laarzen met lange punten, handschoenen en een kolder van bruin leder, waaruit zijn rok te voorschijn kwam, die met sierlijke plooien afhing.

Op het oogenblik dat de ruiter naar het slaan der klokken luisterde, en zijn oog op den Lieve-Vrouwentoren gevestigd hield, welke zich recht over den weg vertoonde, sprong zijn paard, door een vreemd geluid, dat zich ter rechterzijde deed hooren, verschrikt naar de linkerzijde van den weg, en stak, onrustig met den kop schuddende, zijne ooren steil in de hoogte.

«Moor! Moor! schaam u, Moor!" riep de ruiter met een stem, welke zijn ongenoegen verried, en om een steenen kruis heen stappende, dat hier aan den weg geplaatst was, begaf zich het paard weer vanzelf naar het midden van den weg, zonder dat zijn meester het met teugel of spoor tot zijn plicht had behoeven te brengen. Het scheen nu zelfs beschaamd en ontevreden over zijn gedrag, en stak den kop naar de zijde vanwaar het gerucht kwam; ook had de ruiter reeds eerder zijn oog derwaarts gericht, en toen hij zag, dat het de Melaten (1) waren, welke, juist uit het Lazarus (2) getreden, hunne klappen naar hem uitstrekten.

»Vooruit, Moor!" zeide de ruiter tot zijn paard, terwijl hij het met den teugel naar het huis richtte, en Moor, gehoorzaam aan den wil van zijn meester, stapte zonder vrees en, door de neusgaten snuivende, op de lieden aan, die in hunne bruine kleederen en met witte banden om de mutsen, vóór de poort van het Lazarushuis stonden, en nog voortgingen door het slaan hunner klappen om een aalmoes te verzoeken.

»Houdt op met dat vervloek geweld, vuil gespuis!" riep de ruiter, toen hij, op eenige schreden van hen af, stilhield.

»Vergeet om Gods wil en den Heiligen Lazarus de arme Lazarussen niet," riepen zij gezamenlijk op een eentonige en akelige wijze. Zij hielden nu hunne klappen stil, en vertoonden hun afzichtelijk gelaat en hunne afschuwelijke handen.

»Indien gij, uw huis verlaten hebt om mij hier op uwe akelige muziek te vergasten, dan moet ik u zeggen, dat één uwer genoeg ware geweest; of denkt gij elk een aalmoes te krijgen? en als het eene Lazarus-aardigheid is om mijn paard te verschrikken, dan zal ik u laten zien, dat het zonder schroom de inwoners van al de Lazarijen van het Sticht overhoop zou rijden," zeide de ruiter eenigszins verstoord.

»Vergeet om Gods wil en den Heiligen Lazarus

---

(1) Melaatschen.

(2) Hospitaal voor melaatschen, In Luc. XVI vs. 20. is nl. sprake van een bedelaar, Lazarus, bezocht met booze zweren, naar wien men hen zoo noemde.

de arme Lazarussen niet!" riepen zij evenals te voren, zonder dat zij door woorden of gebaren blijken gaven hem verstaan te hebben.

»Wees niet verstoord op deze arme lieden, Heer!" zeide nu iemand, die zich aan een der vensters van het gebouw vertoonde: »ik ben de huismeester; zij hebben onlangs last gekregen, om zich bij den weg niet met de voorbijgangers in gesprek in te laten; dit is de reden, dat zij u niet antwoorden; ook is hun bevolen, als zij hun huis verlaten om in de stad de inzamelingen te doen, door een herhaald slaan hunner klappen degenen te waarschuwen, die hen willen ontwijken; buiten hunne schuld is dus uw paard door dit geraas verschrikt, Heer! en ik vertrouw dat gij hun een kleine aalmoes niet weigeren zult."

»Toch niet, mijn vriend!" zeide de ruiter, terwijl hij zijne hand in een beurs of zakje stak, dat, ofschoon iets hooger, bij zijn dolk aan zijn rechterzijde hing; »maar ik dacht in het eerst, dat deze menschen eens hadden willen onderzoeken, of ik een goed ruiter was of niet; ik zou dit een goed bereden kerel niet kwalijk nemen, maar wel een hoop lieden, die van aalmoezen moeten leven."

Dit zeggende, legde hij een stukje zilvergeld op den klap van een hunner, die eenige schreden genaderd was.

«Goedendag, vriend!" zeide de ruiter, den weg stadwaarts inslaande. «God, zegene u, Heer!" antwoordde de huismeester, zich buigende. »Wees gedankt, in naam van God en den Heiligen Lazarus, door de arme Lazarussen," riepen de Melaten, terwijl zij zich mede naar de stad begaven. De ruiter, die zich zoo spoedig mogelijk van hen wenschte te ontslaan, gaf zijn paard den vrijen teugel, en spoedig hoorde hij het eentonig slaan hunner klappen niet meer.

Vóór de Kamppoort hield de ruiter stil. Zonder eenige nieuwsgierigheid te verraden, had hij de omstreken van den weg, dien hij door het dorre geboomte zeer goed overzien kon, en de weinige en armoedige woningen, die zich in de nabijheid der stad bevonden, gadegeslagen. Deze laatsten, die voor elken vijandelijken aanval blootlagen, waren alleen de verblijfplaatsen van eenige geringe lieden of dienden tot stalling van het vee, dat des avonds voor de marktdagen stadwaarts gedreven werd, dewijl de stad zelve overvloedige ruimte aanbood voor hen, die lust gevoelden of genoodzaakt waren deze oorden te bezoeken.

Met meer opmerkzaamheid beschouwde hij de stad zelve, de dubbele gracht, welke den meer dan twintig voet hoogen muur omringde, en de op behoorlijken afstand geplaatste torens en wachthuisjes. Toen hij over de brug reed, scheen hij met het oog eens kenners de wijdte der grachten op te nemen, zoomede de valbrug, die aan de poort bevestigd was, en door middel van ijzeren kettingen en raderen er binnen kon worden opgehaald. Donker was het gezicht in de openingen, of *machicoulis*, door welke in tijd van gevaar allerlei brandbare stoffen en verdedigingswerktuigen op den aanvallenden vijand konden geworpen worden. Toen de ruiter de poort binnenreed, welker deuren onlangs schenen vernieuwd te zijn, was zijn blik ernstiger dan voorheen; mogelijk was hij niet voldaan over den uitslag zijner waarnemingen. Spoedig echter nam zijn gelaat een vroolijker plooi aan; hij groette vriendelijk in het voorbijrijden den burger, die in de poort de wacht had, en ofschoon deze hem verwonderd aangaapte en met bevreemding zijne gedragingen had gadegeslagen, zoo nam hij echter zijn muts af, en liet den ruiter ongemoeid binnen de stad. De Kamppoort, ofschoon op dezelfde plaats gelegen, waar zij nog is, maar misschien niet lang meer wezen zal, had toen een geheel andere gedaante. Het was een vierkant gebouw, aan de zijde der brug door twee ronde torens versterkt, dat na verloop van jaren, door het bouwen van éene poort meer stadwaarts en éene meer buitenwaarts, zeer veel veranderd is, en het middengedeelte der tegenwoordige poort uitmaakt. Deze poort zal weldra door eene nieuwerwetsche barrière met een wacht- of kantoorhuisje vervangen worden, over welker sterkte de ruiter zich zeker niet zou verwonderen, indien het mogelijk ware, dat hij in dezen tijd nog eens de stad kwam binnenrijden, evenmin als over de hoogte en sterkte der muren met hunne torens en schietgaten, thans veranderd in een vermakelijke Engelsche wandeling, welker aanleg menigen ouden, aan zijne steenen gehechten Amersfoorter een zucht gekost heeft. Deze wandeling wordt echter met veel genoegen bezocht door hem, die, bij toeval genoodzaakt in deze stad te blijven, dáár alleen zich voor zelfverveling kan vrijwaren, en zijn laarzen bewaren kan voor een volslagen vernieling op de puntige keisteenen, waarmede de Amersfoorters zich beijverd hebben hunne stad te bestraten.

Zoodra de ruiter in de stad was, nam hij zijn weg rechts af en sloeg den Achterkamp in, die toen, zooals de geheele buitenstad, nog onbestraat

Bladz. 34, deel I.

was; de huizen en schuren waren ook allen met riet of stroo gedekt, en de menigvuldige hooibergen, die er waren, gaven aan dit gedeelte der stad het aanzien van een dorp.

»Heidaar!" riep de ruiter, die een der schuren was binnengereden; doch het kwam hem voor, alsof er niemand bij de hand was om zijn verlangen te vernemen. »Heidaar, Hein! heidaar!" riep hij nog eens, terwijl hij in de schuur rondzag, in welker achtereinde twee paarden bezig waren het hooi met volle bekken uit de wel voorziene ruif te trekken. Nu nog geen antwoord bekomende, steeg de ruiter af, en maakte zich gereed om zelf zijn paard te verzorgen, toen hij op eens in een schaterend gelach uitborst.

De reden hiervan was de afdaling langs een hooge, ranke ladder van een klein mannetje, dat goedvond, ten einde meer waardigheid aan zijne houding bij te zetten, met den rug naar de ladder gekeerd neder te klimmen. Doordien echter de lengte zijner beenen weinig verschilde met den afstand tusschen elke twee sporten, welke vrij groot was, zoo kostte elke stap hem een onbeschrijfelijke moeite, en bracht hem elk oogenblik in gevaar, om bij den minsten misstap of door het uitglijden zijner handen, waarmede hij zich aan de ladder geklemd had, naar beneden te storten. Het spottend gelach van den ruiter deed hem op eens besluiten zich naar beneden te laten glijden; doch de uitgestrektheid van zijn rug belette de gelukkige uitvoering van dit voornemen, en ofschoon hij de gewaarwording van smart trachtte te verbergen, die de aanraking van zijn ruggegraat met de ongelijke sporten hem veroorzaakt had, zoo maakte de ruiter een einde aan zijne vroolijkheid, en zeide vriendelijk:

»Zachtjes aan, Heintje! Moor heeft den tijd." Weldra gelukte het dezen zijne voeten weder op de ladder te plaatsen, en zijn rug en handen van het gewicht van zijn lichaam te verlossen; en toen zijn oude wijze van afklimmen hervattende, stond hij eenige oogenblikken daarna vóór den ruiter, die hem met opmerkzaamheid beschouwde.

Zijne voeten en beenen waren onbedekt; voor het overige droeg hij een morsig lederen kleed, waarvan de rechtermouw niet verder dan den elleboog, de linker echter tot bijna aan de hand reikte. Dit verschil in lengte scheen niet willekeurig, maar door het toeval zoo geregeld te zijn, en de franje, die zich aan het einde van de mouwen en de pijpen der broek gevormd had, dreigde mettertijd het kleed, evenals de molen zonder wieken, van pijpen en mouwen te zullen berooven. Over dit feestgewaad, dat tevens diende voor hemd, droeg hij een oud versleten jak of wambuis van slecht fluweel, dat, beter van knoopgaten dan van knoopen voorzien, bijna tot op den grond afhing, en hem evengoed diende als kaftan, (1) schanslooper of huisjapon. Daar de mouwen veel te lang voor hem waren, had hij uitgevonden, om zijne armen te steken door twee insnijdingen, die in de voorpanden waren; zijn rug had dus vrij veld om zich te bewegen, en een gemakkelijke schuilplaats onder de wijde plooien van het kleed. Hij nam met veel deftigheid zijn muts af, die van geel laken was, en waarop eenige haneveeren prijkten, en zeide, terwijl hij zich diep boog: »Vergeef mij, Heer! dat de zorg, om u naar behooren te ontvangen, mij verhinderd heeft met den vereischten spoed tot u te komen."

»Waart gij dan van mijne komst onderricht?" vroeg de ruiter verwonderd.

»Neen, Heer!" antwoordde de knaap, terwijl hij het paard bij den teugel naar de ruif bracht; »maar uit dat dakvenster zag ik u de straat inrijden. Waart gij geharnast en vergezeld geweest van uwe rijzige (2) ruiters, ik zou gedacht hebben, dat de stad door u was gewonnen, en daar gij alleen en vrij kwaamt aangereden, kon ik niet denken, dat gij gevangen waart; ik dacht dus, evenals nu, dat gij de zijde van den eerwaardigen bisschop verlaten hadt."

»Die gevolgtrekkingen zijn nogal zoo dom niet, Heintje!" zeide de ruiter lachende, terwijl hij zijn kolder en lakensch wambuis, dat omtrent tot aan de knie reikte, wat naar beneden trok, »maar zeg mij nu nog eens, eer ik ga, of er ook wat nieuws in de stad is, en waarom gij u zoo hebt opgeschikt, alsof gij den omgang van het beeld onzer Lieve Vrouw moest bijwonen."

»Wat het nieuws betreft, Heer!" hernam Heintje, die het paard den zadel had afgelicht, den halster aangedaan en het aan de ruif geplaatst had, »dat is er niet veel; alleen heb ik gehoord, dat er dezen morgen een ruiterhoofdman in de stad is gekomen; maar wie het is, weet ik niet; de reden echter," vervolgde hij deftig, terwijl hij den ruiter met afgemeten tred naderde, »die mij dit gewaad doet dragen, waarbij ik ook nog wel een mantel had kunnen voegen, indien mijne vrees, om u te

(1) Wijde mantel, eigentlijk een Turksch opperkleed.
(2) eigenl. groot; klock.

»Zachtjes aan, Heintje! Moor heeft den tijd." Weldra gelukte het dezen zijne voeten weder op de ladder te plaatsen, en zijn rug en handen van het gewicht van zijn lichaam te verlossen.

lang te laten wachten, er mij niet van had doen afzien, kan ik u gemakkelijker bekend maken; ik ben namelijk vanzins het ellendig leven van een staljongen te verlaten, en in den oorlog mijn geluk te zoeken."

»Gij in den oorlog gaan, Heintje?" vroeg de ruiter meesmuilende.

»Ja, Heer! ik," antwoordde de knaap, zonder zich aan het spottend gelaat van zijn ondervrager te storen, »ik ben oud genoeg om te weten, wat voor mij geschikt is; ik ben eenigen tijd bij een troep kamerspelers geweest, hetgeen mij in staat stelt om mijn kleed te dragen en mijn woord te doen, gelijk het den knaap van een edelman betaamt. Ik heb den dienst aan dezen stal verzocht en mij alles getroost om met paarden te leeren omgaan; ik verzoek u dus, Heer! u mijner aan te trekken en mij als knaap aan te nemen."

»Indien de gedachte, dat ik den dienst van mijn genadigen heer van Utrecht verlaten heb, tot dit verzoek aanleiding geeft, dan hebt gij geheel misgerekend, jongen! ik ben nog altijd in zijn dienst," zeide de ruiter.

»Ik verzoek u te dienen, Heer! onverschillig is het mij, waar of voor wien gij het zwaard trekt," was het antwoord van den staljongen.

»Maar, Heintje! hebt ge wel berekend . . . ?" vraagde de ruiter, die de gestalte van den knaap beschouwde, doch uit goedhartigheid aarzelde om de reden te zeggen, waarom hij hem ongeschikt beschouwde tot den dienst, welken hij wilde aanvaarden.

»Alles heb ik overwogen," riep de knaap met vuur, en zijne hand aan de linkerzijde slaande, alsof hij reeds een zwaard droeg; »ik ben niet lang of recht van gestalte, maar gezond en sterk; ik kan een paard oppassen, berijden en genezen; ik kan harnassen schoonmaken, en in den drom der vechtenden zal mijn meester mij steeds aan zijne zijde vinden, om hem nieuwe wapenen te verschaffen, hem voor elken verraderlijken aanval te beschermen ten koste van mijn leven, en zijne voetstappen te volgen, ten einde den genadestoot te geven aan elken ontzadelden vijand. Bij de asch van de helden, die met de wapenen in de hand gestorven zijn, zweer ik dus u te willen dienen. Uit liefde voor de schoone oogen van haar, die gij liefhebt, Heer! bid ik u, verstoot mij niet; maar neem mij in uw dienst."

»Ik zal de oogen gaan raadplegen, waarop gij u beroept," antwoordde de ruiter glimlachende; »misschien halen zij mij wel over om uw verzoek toe te staan, en in dit geval zal het mij aangenaam zijn, dat gij uwe daagsche kleederen weder aantrekt, omdat ik gaarne alle opzien wensch te voorkomen; zorg goed voor Moor, gelijk het een braven knaap betaamt, en wij zullen verder spreken, als ik terugkom."

»Ik zal uwe bevelen gehoorzamen, Heer!" zeide de knaap eerbiedig, terwijl de vreugde in zijne oogen te lezen was.

De ruiter verkortte de keten, waaraan zijn zwaard hing, zoodat het niet meer op den grond sleepte, en verliet den stal.

De stad Amersfoort, welke één lijn trok met Utrecht, en de zijde van bisschop David van Bourgondië verlaten had, is gelegen aan den voet van den Amersfoortschen berg, aan de rivier de Eem. Deze rivier is haar bestaan verschuldigd aan het water, dat door de onderscheiden beken uit de Veluwe, of door de Utrechtsche en Geldersche veenen wordt aangebracht, in welke men alleen door oplettende nasporingen den ouden Rijntak kan terugvinden, die in vroegere eeuwen van den Heymenberg tot in het meer Flevo stroomde, en veeltijds al het land dat tusschen de Stichtsche en Geldersche heuvelen gelegen is, in een uitgestrekt moeras herschiep. Het is een oude stad, die, zooals men zegt, reeds in het begin der elfde eeuw bekend was, en haar naam ontvangen heeft van den overtocht over de Eem. De stad is in een gezond oord gelegen, en was reeds in dien tijd met vruchtbaar bouwland en boomgewas omringd. De rivier de Eem gaf gelegenheid tot het drijven van een zeer voordeeligen koophandel, wiens aanwakkering, zoowel als de gunstige stand der brouwerijen en andere neringen, de uitlegging der stad noodzakelijk had doen worden, welke sinds eenige jaren had plaats gehad. De nieuwe stad verschilde veel van de oude, die geheel bestraat was, en waarvan de daken der huizen, schuren of luifels, bijna allen met pannen of leien gedekt waren. Ook trof men in de nieuwe stad weinig huizen aan, die konden wedijveren met die der oude; de gracht, welke deze had omringd, was nog in wezen, en gaf gelegenheid om de oude gedaante na te gaan; zelfs de muren, tusschen eenige van groote steenen opgemetselde torens of versterkte huizen, duidden de plaats aan, waar de eerste stadsmuur gestaan had, en uit het toegroeien der grachten, welker boorden met wilgeboomen beplant waren, kon men zien, dat de

ongeduld steigende, Bladz. 34, deel I.

stad, op hare nieuwe muren en grachten betrouwende, de oude liet vervallen.

Niet ver van de Vijepoort, nu de Binnenkamppoort genaamd, trof men in dien tijd een voor de bouworde van die dagen, zeer groot en goed huis aan; want men hield het voor het fraaiste huis in de Langestraat. Het werd toen bewoond door Wouter, meester smid en harnasmaker, en was geheel van roode, gebakken steenen opgemetseld. Ter wederzijde van de deur bevonden zich twee kruisramen, welker onderste helften van zware luiken voorzien waren, waarvan het onderste gedeelte nederwaarts en het bovenste opwaarts openging; deze ramen met de deur besloegen de geheele breedte van het huis. De tweede verdieping, die op de gebeeldhouwde stijlen der ramen rustte, kwam een weinig vooruit, en bevatte drie kruiskozijnen met ruitjes in lood gezet, en van onderen mede van luiken voorzien. De derde verdieping, die een hoog geplaatst zoldervenster of luik bevatte, stak insgelijks vooruit, en eindigde ter wederzijde met drie trappen, welker liggende kanten met een rollaag van geslepen steenen gedekt waren, en waarvan de staande zijden de gedaante hadden van kleine ronde torentjes; een versiersel van ijzer, boven op den trapgevel, was voorzien van een doorgehakt vaantje, dat den wind aanwees. Een breede met leien overdekte luifel, boven de deur, sneed de onderste ramen vlak in het midden, en hing aan ijzers in de gewerkte kozijnen, aan de boveneinden der vensters vastgemaakt. Ter rechterzijde van het huis was een overdekte gang, die naar den hof en de werkplaats toegang gaf, en aan de straatzijde met een poort was afgesloten. Onder het middelste venster van de tweede verdieping stak een fraai, met veel bloem- en krulwerk voorzien ijzer tot voorbij de luifel rechtuit, hetwelk als een meesterstuk van smeedwerk kon aangemerkt worden. Op het uiterste einde daarvan, stond een gesloten helm, welks kam fraai was bewerkt; het vizier, de neusband, niets was vergeten, en het geheele zwaar vergulde stuk was zeer geschikt om degenen te recht te wijzen die het *In den Vergulden Helm*, dat met groote letters voor de luifel geschilderd was, misschien niet lezen konden. Aan de eene zijde van de deur verving een schuin kelderluik de plaats van de stoep, doch aan de andere zijde werd deze gebruikt om op een paar schragen een lange, draagbare toonbank te plaatsen, waarin, evenals thans, in een zoogenaamden lessenaar met glas overdekt, de goederen ten verkoop waren gespreid. Geen glas dekte deze kast of lade, hetgeen toen nog niet in gebruik was; ook beveiligden de luifels van den ouden, goeden tijd, die hoe langer hoe zeldzamer beginnen te worden, de koopwaren genoegzaam tegen den regen. Een traliewerk, van ijzer gevlochten, deed denzelfden, zoo niet beteren dienst dan het glas, tegen de nieuwsgierigheid van groote en kleine kinderen en van die soort van menschen, welke sinds eeuwen herwaarts nog steeds de gewoonte behouden om zich eens anders goed toe te eigenen.

Allerhande kleinigheden waren hier uitgestald; groote en kleine scharen en tornmesjes of vingerhoeden trokken de oogen der meisjes en vrouwen tot zich; ofschoon de eersten bevreesd zouden geweest zijn, om zulk een scherp werktuig tegen een kus van minnaar of bruidegom ten geschenke te krijgen, zonder hem bovendien een klein stukje kopergeld in ruil te geven. Elk vond hier wat van zijne gading: groote en kleine messen, roskammen, onderscheiden soorten van bitten lokten den burger of huisman; sporen en knijven (1) of *miséricordes* (2) in fraaie scheeden, fraaie spangen (3) en stalen kettingen lokten den edelman of den soldaat.

Doch niet alleen deed het bezichtigen van deze voorwerpen nu en dan een jongen knaap of man zijn blik over deze koopwaren gaan; neen, het lieve kopje, dat zich somtijds in den winkel voor het glasvenster vertoonde, was er de reden van. Voor het oog zag men dan naar mes of spoor, terwijl men alleen verwijlde om het genoegen te hebben Maria, de schoone dochter van Wouter den smid, steelsgewijze gade te slaan. Richtte zij, die veeltijds ijverig bezig was met het stikken van een lederen draagband of ander handwerk, haar blik eens naar buiten, dan beijverde elk zich om haar vriendelijk te groeten, hetgeen zij nimmer, zich tot haar werk keerende, verzuimde te beantwoorden, en verheugd vervolgde de knaap zijn weg.

Bleef een ruiter of voetknecht onbeschoft voor het raam staan om naar binnen te gluren, dan zag het schoone kind voor zich neder; zij gunde hem geen blik, en zocht hij, door haar zijne aardigheden toe te roepen, hare opmerkzaamheid tot zich te lokken, dan verliet zij hare zitplaats; de oude Griet, de dienstmaagd van het huis, nam dan veeltijds bezit van haar stoel, en de krijgslieden gingen hun weg, de oude vrouw verwenschende, die, daar zij niet sterk van gehoor was,

(1) Groote messen.
(2) Lange dolken, waarmede de stervende vijand den genadestoot kreeg.
(3) Ringen.

zeer weinig van hun afscheidsgroet kon verstaan.

Niet zelden trad een jonker of ridder, als hij het meisje zag, den winkel binnen om naar het een of ander te vragen; doch als zij dan haar vader of den meesterknecht riep, en hij genoodzaakt was met hen te handelen, verliet hij dikwijls het huis, ontevreden, dat hij zijn koop niet uit hare hand ontvangen had, en dus niet in de gelegenheid was geweest om haar eenige aardigheden te zeggen.

Zelfs was zij een voetangel voor geestelijke heeren, vooral als deze nog wat jong waren; menig frater of kanunnik had ook, voor de uitstalling staande, zijn oog niet kunnen afhouden van het lieve meisje, en zijn weg vervolgd, na haar eerbiedigen groet vriendelijk beantwoord te hebben. Dat er van die heeren geweest zijn, welke haar, trots den besten ruiter, noodzaakten hare toevlucht tot de tronie van Griet te nemen, willen wij niet gelooven; maar wel, dat nu en dan een broeder of priester het huis binnentrad, om naar den prijs van een passer of eenig ander voorwerp te vragen, dat hij gebruiken kon, en na het houden van een praatje met het bescheiden, zedig meisje, naar zijne woning of convent terugkeerde en den ongehuwden staat en het priesterleven verwenschte.

Op het oogenblik, dat de ruiter, dien wij eenigen tijd uit het oog verloren hebben, in *de Vergulde Helm* binnentrad, was Griet juist bezig om den vloer aan te stoffen, terwijl een knecht onledig was met een lederen lap een geheele wapenrusting, die in één der hoeken stond, af te vegen. De tamelijk groote winkel was ruim voorzien van allerhande ijzerwerk voor huiselijk gebruik, voor den landbouw, en van wapenen tot verdediging en aanval.

»Goedenmorgen, Heer Jan!" riepen Griet en de knecht bijna gelijktijdig uit, terwijl zij hunne verwondering lieten blijken.

»Ik dank u, hoe gaat het hier?" hernam de ruiter.

»Wie had dat kunnen denken, en wat zal Maria zeggen?" vervolgde Griet, die zijne vraag niet goed verstaan had, niettegenstaande het stil was in den winkel; want men kon er bijna het geluid der hamerslagen niet hooren, omdat de smederij achter in den hof was, en aan de Muurhuizen uitkwam.

»O! de meester en zijne vrouw en dochter zijn allen wel, Heer!" zeide Dirk, de meesterknecht. »Zij zullen wel verwonderd zijn u te zien." Nadat heer Jan, zooals zij hem noemden, door hen onderricht was, dat de smid in zijne werkplaats en zijne vrouw en dochter in het huisvertrek waren, opende hij, na de dienstmaagd alvorens verhinderd te hebben de huisgenooten van zijne komst te verwittigen, een deur achter in den winkel, en gaf door zijn vertrek aan Dirk gelegenheid om tot Griet te zeggen: »Gij ziet, het gaat altijd zoo: spreekt men over den duivel, dan ziet men zijn staart; evenwel dacht ik niet, dat ik hem den winkel zou zien instappen, op het oogenblik dat wij berekenden, in hoeveel weken hij hier niet geweest was."

»Daar hebt gij wel gelijk aan, man!" antwoordde zij, »ik was bevreesd, dat wij hem in lang niet zouden zien, en wat den duivel en zijn staart aangaat, hij, die nu in de smederij is, heeft veel van den boozen geest." Zoo vervolgden zij nu hun gesprek, terwijl zij hun werk daarom niet verzuimden; doch tot hunne eer moet gezegd worden, dat, ofschoon zij zich over de huishoudelijke aangelegenheden huns meesters onderhielden, al hunne uitdrukkingen ware belangstelling te kennen gaven.

De ruiter had zachtjes de deur achter zich dicht gedaan, en trad met behoedzame schreden door de gang, ten einde de huisgenooten te verrassen; ook gelukte het hem, onbemerkt de kamerdeur, die openstond, te bereiken. Hij blikte nu in het nette oud-vaderlandsche huisvertrek. Drie kruiskozijnen, met vrij groote en witte ruitjes, verlichtten het; voor elk kon des avonds een gordijn geschoven worden. De schoorsteen, juist tegenover de deur geplaatst, was groot, en stak ver in de kamer uit; de staande plaat was blank geschuurd, niettegenstaande eenige regelmatige turven reeds op den haardsteen gereed lagen, om, zoodra de avond kwam, en het hoofd des huisgezins met zijn werk gedaan had, te worden aangestoken. Een redelijk groote tafel stond voor den haard. Tegenover het venster, dat naast den schoorsteen was, en op de buitengang uitzag, was op een zwarten voet een groote en fraai gebeeldhouwde eikenhouten kist geplaatst, welke diende om de dagelijksche kleederen te bergen. In het achtereinde van de kamer was een hooge bedstede met gordijnen; en ter wederzijde daarvan een diepe kast, tot berging van allerlei huiselijke benoodigdheden.

Vlak tegenover deze slaapplaats, waarvan de gordijnen waren opengeschoven, en waarin het zindelijke beddegoed te pronk lag, waren de twee andere ramen, welke over een kleine plaats het uitzicht in den hof hadden; voor één dier ramen stond een klein, rond tafeltje, waaraan twee vrouwen gezeten waren.

Bladz. 34, deel I.

De oudste droeg een zwart jak, dat tot aan de knie kwam, en een langen rok van dezelfde kleur en stoffage; de mouwen kwamen tot halverwege de handen, en waren met een breeden zoom voorzien. Haar hoofdhulsel had de gedaante van een suikerbrood; uit deze soort van muts, die van geruit goed gemaakt was, kwamen op het voorhoofd twee breede, doorschijnende strooken te voorschijn, die de slapen des hoofds en de ooren bedekten, naar achteren liepen, en op den rug een soort van kap vormden. Het jak werd iets hooger dan de heup door een band of gordel vastgehouden, die van voren met een gesp van zilver gesloten was; een helder witte halsdoek reikte tot boven aan den hals, om welken zij geene versiersels droeg. Aan haar gordel hing een taschje of beurs en een ring met eenige sleutels; een enkele gouden ring was aan haar rechterhand te zien, als de mouw van haar kleed zich een weinig verplaatste. Zij scheen ongeveer veertig jaren oud te zijn; mogelijk was zij wel wat ouder, daar de muts, die zij droeg, het haar en de slapen bedekte. De goedheid stond op haar gelaat te lezen, en men zag duidelijk de sporen van vroegere schoonheid, welke zelfs nog niet geheel vervlogen was; haar vel was nog blank, hare wangen waren frisch van kleur, hare oogen levendig, en haar mond prijkte nog met al de tanden: het eenige, dat men had kunnen aanmerken, was, dat zij een weinig te gezet was. In één woord, men kon vrouw Martha nog schoon noemen, al vergeleek men haar met hare dochter, die nu het bevallige meisje was, hetwelk hare moeder eenmaal scheen geweest te zijn.

Maria was nog zeer jong; het was nauwelijks achttien jaren geleden, dat hare blijde ouders haar voor het eerst met den ouderlijken kus welkom in het leven hadden gewenscht. De jeugdige maagd was nu gelijk het teeder rozenknopje, dat alleen naar de stralen van het koesterend zonlicht wacht, om zich in al hare schoonheid en natuurpracht te vertoonen. Beschermd door haar vader, met zorg door hare liefdevolle moeder in deugd en zedigheid opgevoed, was zij vroolijk, en zonder het verdriet te kennen was zij de jaren genaderd, waarin de maagd door een zeker geheim verlangen, zonder dat zij weet waarom of waarvoor, zich verdiept in een treurig gepeins, dat niet zonder liefelijkheid is. Hare kleeding was, wat het fatsoen betreft, vrij gelijk aan die harer moeder; alleen de stof was meer verschillend. Een grijze rok omhulde haar net gevormde leden, van onder welke nu en dan echter de, voor de meisjes van dit land, zeer kleine voetjes te voorschijn kwamen; want de lange, eenigszins opwaartsgebogen neuzen der tootschoenen (1) konden er de bevalligheid niet van bedekken, maar deden ze daarentegen smaller voorkomen. Het jak was van een blauwe stof met roode bloemen; de einden der lange mouwen, zoowel als de boorden aan den hals en van onderen, waren omzoomd met een breed lint semijte (2) of zijde. Het borstlijf was ook van dezelfde soort van band of lint, met figuren, fraai van teekening, opgelegd; en een zijden veter, waarmede het lijf was dichtgeregen, hing met zijn zilveren nestels een eind wegs over den rok. Haar hoofdhulsel of tuit was van blauwe sindale, een soort van taf; uit den top kwam een wimpel of doorschijnende sluier te voorschijn, die omtrent tot aan den gordel langs den rug nederhing. De muts, waarop dit gevaarte rustte, was mede van kamerdoek, doch veel klaarder dan dat harer moeder, en door de strooken, welke langs het hoofd afhingen, zag men haar fraai blond haar, dat glad achter de ooren was weggestreken. Haar sneeuwwitte halsdoek was niet zoo gesloten als die harer moeder, en was van voren toegemaakt met een klein gouden hartje aan een smal zwart lint, dat om haar hals liep en door het hartje ging, hing een gouden kruis tot halverwege haar borstlijf af. Aan haar groenen semijten gordel, die, van voren iets lager dan van achteren, in een punt samenliep, en gesloten was met een zilveren spang of gesp, hing een speldenkussen en een kokertje, waarin naalden, schaar en andere kleinigheden waren gestoken. De blanke, fraai gevormde hals scheen met den halsdoek in kleur te willen wedijveren; en schoon hij al niet zoo wit was, zoo had hij een duizendmaal bevalliger kleur; het zachte, bijna onmerkbare rozenrood, dat door het fluweelachtige, fijne vel scheen, en dat de bekwaamste schilder bijna niet met zijn penseel had kunnen nabootsen, werd hier en daar alleen gebroken door de schier onzichtbare blauwe aderen. Nog door den doorschijnenden dubbelen halsdoek volgde het bekoorde oog den rondom, molligen omtrek van den hals en de schouders, totdat het nijdige jak haar fraai gevormd lichaam voor elken bespiedenden blik bedekte; de zwelling echter van het borstlijf verried den ontluikenden boezem. Maar waarom zou men de verborgen bekoorlijkheden

(1) lange puntschoenen.
(2) (beter *samijt*) fluweel.

van de zedige maagd getracht hebben te bespieden, daar haar gelaat voor elks beschouwing openlag? Het sneeuwwitte en gladde voorhoofd kwam bevallig te voorschijn tusschen de twee natuurlijke gordijnen, welke gevormd werden door het haar, dat, zacht en glanzig, gelijk de kostbare zijde, in bevalligen bocht achter het kleine oor verdween, hetwelk, met een gouden hartje versierd, door de strook van de muts zichtbaar was. Hoedanig zullen wij de fraai gevormde wenkbrauwen, hoe het goddelijk schoone, blauwe, open oog beschrijven, waarin slechts goedheid te lezen stond, zonder immer door drift te worden bezield? Het kon reeds door den onschuldigen blik, even rein als de onbewolkte azuren hemel, het hart van den knaap of man met onstuimig of driftig verlangen doen jagen; maar, door Maria's eenvoudige ongekunsteldheid in bedwang gehouden, durfde men slechts door zijne blikken de aandoening van zijn hart verraden. Hoedanig haar neus en kleinen mond te schetsen, en hare rozekleurige lippen, die, als zij zich in een lachende plooi samentrokken, twee rijen gelijke tanden ontblootten, welke het gepolijste elpenbeen in witheid overtroffen, en misschien alleen een weinig kleiner hadden moeten zijn, om aan den strengsten eisch der schoonheid te voldoen? Hoedanig slechts een flauw denkbeeld te geven van hare van gezondheid blocïende wangen, waarvan de rozen zich onmerkbaar in de kleur der leliën verloren?

Wij hebben getracht de dochter van den harnasmaker-hoefsmid te beschrijven; getracht, zeggen wij; want wie zal het wagen een jonge maagd harer waardig af te malen? Mocht men denken, dat wij haar te schoon hebben voorgesteld, men zal zich bedriegen; wie zal toch, wanneer hij een uitgestrekt bevallig landschap beschrijven wil, op eenige minder fraaie partijen letten, tenzij men met een geest van onvergenoegdheid en bedilzucht bezield zij? Zoo hebben wij ook gezegd, wat elkeen volmondig erkende, eenige door de natuur stiefmoederlijk bedeelde vrouwen alleen uitgezonderd; want Maria was het schoonste meisje van Amersfoort. Wie is niet trotsch op de erkende, ongekunstelde en duurzame schoonheid van de vaderlandsche vrouwen? Of zouden de vrouwen in het jaar veertienhonderd minder bevallig geweest zijn dan de bekoorlijke lezeressen, welke misschien een oog in deze bladen zullen werpen? Zou Amersfoort zelf misschien niet heden ten dage nog jonge meisjes bevatten, even aanlokkelijk als de dochter uit *de Vergulde Helm*? ten minste toen wij met dit geschrift in de hand, voet voor voet er de gebeurtenissen van gevolgd hebben, hebben wij meermalen met genoegen gezien, dat de schoone meisjes er niet zeldzaam waren.

Toen de ruiter zich bij de deur bevond, had hij nauwelijks den tijd om de opmerking te maken, dat het jonge meisje in een houding, welke neerslachtigheid verried, het voorovergebogen hoofd met den arm ondersteunde, terwijl hare moeder, die met eenig naaiwerk bezig was, zonder op te zien, zeide:

»Wees verstandig, Maria! en niet bedroefd; bedenk, dat het tijd is om de tafel te dekken; uw vader zal ontevreden zijn, wanneer wij niet dadelijk gaan eten, als hij terugkomt, of als gij weent bij de gedachte dat die vreemde heer wellicht zal terugkomen."

De droefheid van het meisje deed allen lust om haar te verrassen of te beluisteren bij hem vergaan, en hij stond gereed om binnen te treden, toen een kleine hond, die hem nu gewaar werd, van onder het tafeltje kwam te voorschijn schieten, en luid begon te blaffen, doch zich weer achteruit begaf, zoodra de vreemdeling in het vertrek trad.

De vrouw van den smid richtte dadelijk haar hoofd op, zoowel als hare dochter, die niet zoodra onzen ruiter gezien had, of zij sprong op, snelde naar hem toe, en omarmde hem onder het uitroepen van: »Welkom, Jan! hoe gaat het? ach, wat ben ik blijde, dat gij komt!"

»Zeer wel, Maria! gelijk gij ziet; maar waarom die tranen? zeg mij...." vroeg de ruiter, en kuste haar, terwijl hij haar omvat hield en zijn oog vol belangstelling en liefde op haar vestigde. Doch zij haastte zich niet te antwoorden, waarop hij schielijk vervolgde: »Ik groet u moeder! gij zijt te goed om het mij ten kwade te duiden, dat ik deze kleine deerne het eerst gekust heb; zij heeft er zoowel schuld aan als ik. Hoe vaart de meester?"

Zij was opgestaan; doch zijn onverhoedsche verschijning had haar verhinderd dadelijk te antwoorden; maar nadat hij haar op de beide wangen gekust had, zeide zij: »Mijn man is wel, Heer Van Schaffelaar! gelijk, Goddank, wij allen."

»Wilt gij mij dan niet tot zoon hebben, of vergeet gij, dat mijn naam Jan is!" zeide hij lachende: »Maria heeft beter geheugen."

»Ik heb u in zoolang niet gezien, Jan!" hernam Martha, »ik kan er mij nog niet aan gewennen,

Bladz. 34, deel I.

dat ik de eer nog zal beleven, den heer Van Schaffelaar als zoon te noemen."

»Zeg mij dan eens, moederlief!" vervolgde hij met belangstelling »waarom Maria geweend heeft." Hij hield moeder en dochter met zijne armen omvat, en zag beurtelings nu de eene dan de andere aan.

Het was een belangwekkend gezicht, deze twee schoone vrouwen in de armen te zien leunen van den grooten, welgemaakten man, terwijl de hond om hen heen sprong.

»Heeft Maria wat misdaan, moeder? O vergeef het haar, bid ik u. Heeft zij misschien te veel gespeeld met den kleinen Snip, die grooten lust had mij in de beenen te bijten, maar mij nu weder schijnt te herkennen; en heeft zij daardoor mogelijk verzuimd iets naar uw zin te doen? Och! zeg het mij toch, hare tranen en uw zwijgen maken mij ongerust."

»Ik ben nu weer welgemoed; uwe Maria is weer vroolijk, nu zij u gezien heeft," zeide deze lachende, en leide haar hoofd vertrouwelijk aan zijne borst.

»Of heeft misschien haar vader . . . ." vervolgde hij, de moeder vragend aanziende.

»O neen! geen van beiden hebben wij haar beknord; het is slechts een zonderlinge inval, dien gij haar vergeven moet, het is een kinderachtigheid van het meisje, het is niets, ik verzeker het u," antwoordde deze.

Maria wierp hare moeder een dankbaren blik toe; Van Schaffelaar boog zich voorover om het meisje nogmaals te kussen; maar zij wist behendig uit zijn armen te ontslippen, en hem met haar vinger spottend dreigende, zeide zij:

»Indien gij mij belooft niet meer te vragen, maar anders niet."

»Ik beloof het," was het antwoord, en de overeenkomst werd met twee kussen bezegeld, ofschoon Maria lachende aanmerkte, dat er maar over één onderhandeld was.

Vrouw Martha noodigde Van Schaffelaar nu uit om te gaan zitten, zijn zwaard af te leggen, en te zeggen, of hij ook begeerde iets te eten of te drinken.

»Daar uw knaap niet bij de hand is, bied ik u mijne hulp aan," zeide Maria lachende, »de dochter van een wapensmid moet desnoods een harnas kunnen ontgespen."

»De vrouw van een krijgsman ook," merkte hare moeder aan.

»Welnu, neem er dan eens de proef van, Maria!" zeide Van Schaffelaar, die zijne handschoenen uittrok. »Ik geloof niet, dat een ridder ooit schooner schildknaap had; ik moet u ook tevens raadplegen, of ik een knaap, die mij zijn dienst aangeboden heeft, al dan niet zal aannemen."

»Mij?" vroeg zij, terwijl zij zijn zwaard loshaakte en in een hoek van het vertrek zette.

»Ja u, ten minste uwe schoone oogen, want op deze heeft hij zich als zijne voorspraak beroepen," antwoordde hij schertsende.

»Gij moet haar die dingen niet zeggen; zij zou denken, dat het waar was," zeide Martha. Maria knoopte ondertusschen zijn lederen kolder los, die onder de armen was toegemaakt, zeggende: »Is hij braaf en trouw, Jan! zoo neem hem, indien het moet zijn: als gij in den strijd moet gaan, dan wensch ik u zoo gaarne omringd te zien van trouwe knapen, ofschoon ik elken dag de Heilige Moeder Gods bid, dat het anders wezen moge."

»Ik weet niet of hij een dappere jongen dan of hij een snoever is," hernam Van Schaffelaar lachende; »maar wel, dat hij eer naar een soort van dwerg uit de tijden van Lancelot van het Meer gelijkt dan naar een schoonen page; evenwel, zoo gij denkt, niet bang voor hem te zijn, dan zal ik hem in mijn dienst nemen."

Zoo sprekende, zette hij zijn Mechelschen hoed af en nam naast Maria plaats. Men zeide hem nu, dat een vreemd heer bezig was met den meester in de werkplaats te spreken, en ried hem de komst van den smid af te wachten. Met bezorgdheid deed hij onderzoek, hoe Maria en hare ouders den langen tijd, dat hij hen niet gezien had, hadden doorgebracht; daarentegen bestormde men hem met vragen over de tijdsomstandigheden, en of hij dacht, dat Utrecht, dus ook Amersfoort, zich spoedig aan den Bisschop zou onderwerpen.

»Maar is het niet te veel van u gewaagd, om u in dezen tijd hier te vertoonen? hoe hebt gij in de stad kunnen komen, Jan?" zeide vrouw Martha.

»O neen, moeder!" hernam hij, »ik loop geen gevaar; en al ware dit ook het geval, indien de zaken zich niet schikken, zal het hoe langer hoe gevaarlijker worden hier te komen; daarom beter nu dan later, en ik wilde zulks toch zoo gaarne."

»En hoe lang denkt gij te blijven, Jan?" vroeg Maria, die vertrouwelijk naast hem op een bank aan het tafeltje zat.

»Tot heden namiddag, en niet later dan vier uren, mijn liefste!" antwoordde hij.

»Dan reeds vertrekken?" zeide zij mistroostig; en hare moeder riep: »Dat is waarlijk de moeite en het gevaar niet waard. Wij zijn verheugd u

eens te zien; maar gij hadt immers iemand kunnen zenden om te vernemen, hoe het hier gesteld was, en te zeggen hoe gij het hadt."

»Ik wenschte u gaarne eens allen te zien," hernam Van Schaffelaar, die opstond, vrouw Martha naderde en haar iets in het oor fluisterde, waarna hij overluid vervolgde: »om die reden ben ik gekomen," en hij ging weder zitten.

De moeder wisselde een vertrouwelijken blik met den ruiter en zeide: »nu verwondert het mij niet meer," en zag lachende naar hare dochter, die nu gewaar werd, dat men over haar gesproken had. Het scheen ook, dat zij eenigszins gissen kon, wat Van Schaffelaar gezegd had; ten minste, toen hij haar met zijn rechterarm omvatte, en met de linkerhand haar kleine zachte hand opnam, en die aan zijne lippen drukte, bedekte zij haar gelaat met hare andere hand, en antwoordde niet, toen hij haar zacht toevoegde: »ik ben van voornemen een verzoek aan uwe ouders te doen; en als ik hunne toestemming mag verkrijgen, Maria, dan zal het alleen van u afhangen om mij zoo gelukkig te maken als de zielen der gelukzaligen hierboven!"

»Ik bid u, lieve Jan! haar niets meer te zeggen," zeide de moeder; »zij luistert te gaarne naar de zoetigheden, die gij haar toevoegt; zij moet den disch nog dekken, en daar hoor ik reeds, zoo ik het wel heb, haar vader aankomen." Hierop zag zij naar Maria.

Men hoorde nu ook duidelijk de stem van den smid, die met iemand anders in gesprek was. Zij schenen van de plaats in de buitengang te treden; want men hoorde den kelderachtigen weerklank hunner voetstappen. Wouter deed den vreemde uitgeleide tot aan de straat. Op het oogenblik, toen zij voorbij het raam gingen, dat in de kamer uitzag, wierp de vertrekkende een blik in het vertrek, en bracht de hand aan den rand van den hoogen hoed. Vrouw Martha werd dit niet gewaar, daar zij juist met den rug naar het venster stond; maar Van Schaffelaar rees snel overeind, en terwijl de uitdrukking van zijn gelaat verwondering en wrevel verried, riep hij vragende: »Perrol?" Ofschoon de vreemde heer zich slechts een oogenblik voor het raam had opgehouden, en Van Schaffelaar niet had kunnen bespeuren, of deze hem gezien of herkend had, zoo had hij evenwel den spottenden, dartelen blik van diens gelaat zeer goed opgemerkt, waarom hij nu eens de moeder, dan weder hare dochter aanzag, welke laatste haar gelaat had afgewend, toen de begunstiger haars vaders langs het venster trad.

»Perrol!" riep Van Schaffelaar nogmaals gramstorig. »Wat doet hij hier? wat heeft hij met meester Wouter te spreken? hoe komt hij in de stad? is het om hem, dat uwe schoone oogen geweend hebben, Maria? Zeg! antwoord mij, en ik ga hem noodzaken aan uwe voeten om vergiffenis te smeeken; zeg het uwen vriend, die u beschermen moet; al moest ik sterven, zoo wil ik uwe beleediging trachten te wreken," eindigde hij driftig.

»En wat raakt mij die vreemde," zeide Maria; terwijl zij hem met hare armen vasthield, opdat hij het vertrek niet verlaten zou, »heb ik niet mijn vader om mij te beschermen en mijne goede moeder?"

»Maar gij zijt bedroefd, liefste! — Maria weent, moeder!" zeide Van Schaffelaar, die zijn arm om het meisje sloeg; »zeg mij, is het om dien zwarten ellendeling?"

»Het zijn de eerste tranen, die ik om u moet storten, Jan!" antwoordde Maria aangedaan.

»Om mij! Jezus Maria! om mij!" riep hij verwonderd.

»En gelooft gij dan, dat uwe drift mij niet beangst, dat ik niet beef op de gedachte van u in twist te zien gewikkeld met dien man, dien ik veracht, maar toch vrees?" zeide zij, met hare hand de tranen afvegende, die langs hare wangen liepen, en onder hare zijdeachtige oogharen gelijk paarlen blonken.

»Gij wilt uw leven op het spel zetten, Jan!" zeide Martha lachende, »omdat Maria niet weet wat zij doet; ik dacht, dat gij aan haar vader en ook aan mij wat te vragen hadt."

»Het is waar, moeder!" hernam hij bedaard, »maar antwoord mij op één vraag, en ik zal..."

»Antwoord hem niet, moederlief!" viel Maria hem in de rede, »ik heb hem betaald, zelfs te veel betaald, op voorwaarde dat hij niet meer zou vragen, en zie, daar begint hij wederom."

»Daar komt uw vader aan; haast u de tafel gereed te maken," zeide de moeder; »en u, lieve zoon! bid ik, vraag den meester niets; gij zult mij daardoor verplichten."

»En mij ook," riep Maria vroolijk, terwijl zij haastig naar een der kasten huppelde, om het tafelgoed voor den dag te halen. Men hoorde nu de deur van den winkel in de gang open- en toedoen en met een vroolijke en zware stem zingen:

Tik, rik, gaat de moker, tik, rikker-de-tik,
Zoekt gij meester Wouter den Smid? dat ben ik."

Bladz. 34, deel I.

De persoon, die zich zelven dus aankondigde, trad weldra het vertrek binnen.

»Goedendag, meester! hoe gaat het met de gezondheid en de zaken?" zeide Van Schaffelaar, die naar hem toetrad en hem de hand reikte.

»Is het mogelijk, heer Jan! gij hier?" riep de smid verwonderd. »Wel, kijk! wie had dat kunnen droomen? wat hebben wij elkander in lang niet gezien. Hebt gij al wat gedronken, of hebben de vrouwen, zooals naar gewoonte het voornaamste vergeten? Wat heeft Maria wel gezegd?"

»De heer Van Schaffelaar heeft bij verkiezing tot uwe komst gewacht," merkte Martha aan.

»Welnu, moeder! haal dan spoedig eens een kan van den wijn, dien ik in den nazomer uit Dordrecht gekregen heb," zeide de smid.

Martha verliet het vertrek, en Van Schaffelaar zette zich, op Wouters verzoek, tegenover hem aan het tafeltje.

De meester uit *de Vergulde Helm* was niet zoo lang als de ruiter, maar breed geschouderd en sterk van lichaamsbouw. Zijn vriendelijk gelaat was dikwerf niet in overeenstemming met zijne woorden; hij had in zijne jeugd de wapenen gedragen, en het overige van zijn leven in de werkplaats gesleten, zoodat zijne taal en gebaren een ruwheid hadden, welke dikwerf verkeerd werd opgenomen door hen, die hem niet kenden. Zijn gelaat en zijne handen waren groezelig van kleur door het werken aan het vuur. Hij was bloots-hoofds, en droeg een wambuis en hozen (1) die hem voor broek en kousen dienden, van rood en grijs gestreept laken, zonder eenig versiersel of uitmonstering dan eenige groote, koperen knoopen. Hij had lompe schoenen aan, die een geheel andere gedaante hadden dan de lange tootschoenen zijner dochter, de laarzen van Van Schaffelaar, of de muilen of stillegangers van vrouw Martha.

»Het doet mij genoegen u in mijn huis te zien," zeide Wouter; maar zie, het is evenwel te veel gewaagd, en dat op klaar lichten dag."

»O neen!" antwoordde Van Schaffelaar, die gestadig naar het meisje zag, dat met bevalligen zwier den disch bereidde, »gij weet, dat ik zeer goed bekend ben met Montfoort, ofschoon hij thans in vijandschap met mijn heer is; ik heb van hem een vrijgeleide, en mag heden tot vier uren na den middag hier in de stad blijven."

»Dat is wat anders, en dan kunnen wij u gerust welkom heeten. Komaan, moeder! nu spoedig hier den wijn," vervolgde de smid tot Martha, die met een Keulsche wijnkan in de hand in de kamer trad. »Maria! waar zijn de bekers?"

Deze, welke het zindelijke tafelkleed over de tafel gelegd had, plaatste er vier zilveren borden en een tinnen op, en haastte zich nu om twee zilveren bekers voor haar vader te plaatsen.

»Ik heet u welkom met dezen beker Rijnwijn," zeide Wouter.

»Ik dank u allen," antwoordde Van Schaffelaar, den groet van vrouw Martha en hare dochter beantwoordende.

»Is hij echt, heer Van Schaffelaar?" vroeg Wouter, toen zij de bekers geledigd hadden, terwijl hij met genoegen zijne lippen aflikte.

»Hij zou niet beter kunnen zijn, meester!" hernam Van Schaffelaar; »hij is van goed gewas, en van die soort, welke een ruiter zoo gaarne drinkt, maar zoo zelden krijgen kan."

»Maar waar blijft Griet nu met het eten?" riep de smid; »moet onze reiziger van de graat vallen? bedenk, dat hij dezen avond nog terug, en krachten hebben moet, om desnoods aan eenige stroopers het hoofd te bieden.

»Martha was juist gereed om hem te zeggen, dat spoedig aan zijn verzoek zou voldaan worden, toen Griet met een grooten schotel gekookt vleesch binnentrad. Hij schonk nu nog eens in, en nadat de bekers waren uitgedronken, plaatste hij de kan op de gedekte tafel.

»Zijt gij niet tevreden, Maria?" vraagde haar vader vroolijk, »dat uw vrijer in de stad is? jammer maar, dat hij spoedig weder weg moet? maar ik geloof waarachtig, dat uwe oogen nog rood zien van het weenen: foei, dat staat leelijk voor een verliefde deern!"

»Kom, Wouterlief! plaag het kind niet, en berg liever dat wapen weg, eer er iets aan bederft," zeide zijne vrouw. Zij bedoelde een spiegelgladden, stalen strijdbijl met ebbenhouten steel, die op de kist gelegen had, en nu door Van Schaffelaar was opgenomen om des smids gedachten van Maria af te trekken.

»Bekijk haar nog eens, heer Jan!" zeide Wouter met zelfvoldoening, »zulk een proefstuk, ik durf het zeggen, wordt niet door elken wapensmid geleverd."

Het scherp, zoowel als de stalen punten, die zich achter en bovenaan bevonden, waren met fraaie figuren van echt goud gedamasceerd, hetgeen met recht voor een groote kunst gehouden werd; de steel was met zilver en ivoor ingelegd, en aan het

(1) lange wijde broek tot aan de enkels hangende.

einde van het handvatsel was een zilveren ring, waardoor een riem of een keten kon gestoken worden. Van Schaffelaar betoonde opnieuw zijne tevredenheid, en Wouter, zijne schoenen uitgedaan hebbende, ging op de kist staan en hing het pronkwapen, nadat hij het afgeveegd had, weder aan den muur.

»Ik geloof niet, dat gij er veel fraaier zien zult," zeide Wouter; »zulk een wapen zou niet misstaan aan het hof, en evenwel zou het in een gevecht goeden dienst doen; het moet een goede helm of een sterk schild zijn, dat een tweeden slag noodig heeft, alvorens te splijten. De heer, die dezen morgen hier was en zoo even vertrokken is, was er bij uitstek over voldaan; gij moet hem kennen, hij is een beste heer, ik verzeker het u; ik moet hem vóór Witten Donderdag vijftig helmen, even zooveel zwaarden en honderd speerpunten leveren; en indien dit naar genoegen uitvalt, geloof ik, dat het er niet bij zal blijven. Maar gij kent hem zeker, het is *Messire* Perrol."

»Ja, ik ken hem, hij is aanvoerder der *Zwarte Bende* en in dienst van mijn heer," antwoordde Van Schaffelaar, over de lofspraak van den smid niet voldaan; hetgeen deze niet bemerkte, maar lachende vervolgde: »Laat ons dan aanzitten; maar onderwijl moet ik u nog zeggen, heer Van Schaffelaar! dat hij een goed oog heeft op uw meisje."

»Hij, Perrol *met de Roode hand?* bij de zaligheid mijns vaders! ik hoop dat het anders wezen mag," riep Van Schaffelaar driftig.

»Nu, nu, het heeft immers niets te beduiden!" zeide Wouter; »wie ziet niet gaarne een knappe meid; ik zie al, Maria heeft niet gaarne, dat ik het vertel, maar waarom niet?"

»Wouter! Wouter! ik bid u laat ons toch gaan eten," riep Martha verlegen, »ziet gij niet, dat gij het kind bedroefd maakt?"

»Ha, ha! bedroefd!" hernam de smid, luid lachende; »waarom zou een jonge deern zich al niet bedroeven, en dat om een enkelen kus."

»Kus . . . ! heeft Perrol *met de Roode hand* haar gekust?" riep Van Schaffelaar, terwijl zijn gelaat doodsbleek werd.

»O, mijn vader! wat hebt gij gezegd?" snikte Maria. Zij verborg haar gelaat aan de borst van hare moeder, die haar in hare armen sloot en zeide: »Daar hebt gij het nu, Wouter! dat niet weet, dat niet deert; waarom vertelt gij dingen, die liever verzwegen moesten worden? Ween niet, Maria! Jan weet wel, dat het uwe schuld niet is, maar die van uw vader; waarom brengt hij zulke vreemde soldeniers hier?"

»Gelooft gij, dat Perrol nog in de stad is?" vroeg Van Schaffelaar woest, terwijl hij zijn hoed opzette en zijn zwaard greep.

»Wat wilt gij, Jan!" vroeg de smid verbaasd.

»Hem opzoeken," riep deze met den voet stampende, en knarsetandende, »hem in het aangezicht slaan, en hem de lippen afsnijden, waarmede hij mijne Maria bezoedeld heeft."

»Hij is reeds vertrokken, heer Van Schaffelaar!" zeide de smid bedaard; »maar waarom maakt gij u zoo driftig? Maria heeft geen schuld; en gelooft gij, dat ik, als vader, geen zorg zou dragen voor hare eer en voor de uwe? Deze armen hebben nog geen hulp noodig om in mijn huis elken onbeschaamde terecht te zetten: maar ik ben ook jong geweest; in mijn tijd rekende men het een krijgsman niet ten kwade, als hij een ongetrouwde vrouw een kus ontstal, en een vriend of vrijer zag daarin niets laakbaars. Maria zat aan de tafel, met het hoofd voorovergebogen, toen Perrol haar op haar hals heeft gekust; ziedaar het al."

»Al is hij weg, ik zal hem wel weervinden," zeide Van Schaffelaar, zijn hoed en zijn zwaard op den grond werpende; »indien hij een braaf ruiter ware, dan zou ik er niets van zeggen; maar Perrol!"

»Laten wij dan gaan zitten, Jan!" zeide de smid; »komaan, Maria! zet u naast Van Schaffelaar, en droog uw tranen af. Hier, Martha! en kijk maar zoo knorrig niet. Ik houd er niet van iets te verbergen; nu is immers alles afgepraat; of wilt gij, dat ik vertellen zal van dien Franschen ridder, die u omshelde, toen wij bruid en brudegom waren?"

»Wouter! ik bid u, houd op met die leugens," zeide zij, naast hem gaande zitten, »wat moeten de heer Van Schaffelaar en Maria wel denken?"

»Dat gij een hupsche, knappe deern geweest zijt," antwoordde hij lachende, «die het den Franschman niet kwalijk naamt, en nu eene lieve, brave vrouw, die ik nog hartelijk liefheb. Dit zeggende, trok hij haar naar zich toe, en kuste haar.

»Ik stel den heer Van Schaffelaar voor, evenzoo te handelen als ik; wij hebben den vrede al gesloten," zeide hij vroolijk, terwijl hij begon te zingen:

»Een ruiter kust gaarne schoone vrouwen,
Een ruiter drinkt gaarne goeden wijn;
Maar een ruiter houdt niet veel van trouwen,
Een ruiter wil immer vroolijk zijn."

Terwijl de meester dit gedeelte van een lied voordroeg, dat hij in zijne jeugd geleerd had, was

onrechtmatig staatsarchief Bladz. 34, deel I.

de oude Griet ook in het vertrek gekomen, en had aan het einde der tafel plaats genomen; de dienstboden waren toen nog overal gewoon mede aan den disch hunner meesters te zitten, al hadden zij gasten van hoogen rang. Het scheen, dat Van Schaffelaar ook van dezen tusschentijd gebruik had gemaakt om Maria te troosten en haar te doen gevoelen, dat hij haar het gebeurde niet kwalijk nam; ook was zijn gelaat weder opgeruimd, zooals gewoonlijk, en hij liet hare hand los, die hij zacht in de zijne gevat hield, toen haar vader zich gereedmaakte om te bidden.

Nadat het korte gebed door den meester van het huis was uitgesproken, schonk hij zijn beker en dien van zijn gast vol, en heette hem nogmaals welkom, zich beklagende, dat de onverwachte komst van heer Jan zijne vrouw buiten de gelegenheid gesteld had om de tafel behoorlijk te verzorgen.

De vrouwen dronken uit tinnen bekers bier, dat in de stad gebrouwen was, ook de smid was anders gewoon dit te drinken; maar om zijn gast eer aan te doen, was de wijn nu uit den kelder gehaald.

Het middagmaal bestond uit een voorgerecht van rauwe appelen, die eerst werden gegeten; doch waarvan Wouter geen liefhebber was, omdat, zooals hij zeide, de maag er te veel door verkoeld werd; voorts uit een gekookten, gerookten schapenbout, dewijl het gelukkig geen vastendag was, en gezouten haring, welke echter door niemand dan door Griet werd gegeten, uit gedroogde erwten, wortelen en grof brood. De spijzen waren met boter klaargemaakt; en een tinnen bakje, dat in onderscheiden afdeelingen verdeeld was, bevatte mosterd, zout, peper en eenige andere specerijen.

Onder den noen of middagmaaltijd onderhield zich Wouter met Van Schaffelaar over de tijdsomstandigheden; de laatste verhaalde, hoe de burggraaf van Montfoort de leden van den Raad, die voor het afdanken der gehuurde krijgsknechten gestemd hadden, genoodzaakt had de stad Utrecht te verlaten; en hoe hij sedert door de ruiters of stalbroeders (zoo heette deze soort van soldeniers) gerugsteund, zijn gezag hoe langer hoe meer had uitgebreid. De smid was van oordeel, dat Maximiliaan niet wel gedaan had met de heerlijkheid van Purmerend verbeurd te verklaren, die aan Montfoort behoorde, en de goederen aan te houden, die aan Utrechtsche ingezetenen behoorden, ja zelfs sommigen hunner gevangen te houden. »Ik, voor mij," zeide hij, »ik geloof dat het den Hertog in de oogen steekt, dat zoovelen van de Hoeksche partij in Utrecht een schuilplaats gevonden hebben; en indien ik u de waarheid zal zeggen, Van Schaffelaar! dan geloof ik, dat de herstelling van den Bisschop in zijne rechten maar een gezocht voorwendsel is; de geheele zaak berust op het eigenbelang van den Oostenrijker, die zich inderdaad weinig om den eerwaarden vader, heer David, bekommert."

»Het kan zijn," hernam Van Schaffelaar, »de menschen doen zoo weinig zonder hun voordeel op het oog te hebben, vooral de groote heeren; maar, meester! mijnheer de Bisschop zal toch, hetzij Utrecht zich aan den Hertog goedschiks onderwerpt, of met geweld ten onder gebracht wordt, weer in zijn rang hersteld worden, welke hem van God en de menschen toekomt, ofschoon het arme Sticht deze vreemde tusschenkomst droevig zal moeten bezuren."

»Maar Utrecht is een groote, machtige stad," zeide Wouter; »de muren en poorten zijn goed versterkt, en aan bezetting zal het niet ontbreken; zelfs Amersfoort is voor geen klein gerucht vervaard, en Montfoort is een sterk stadje, dat nog zoo gemakkelijk niet te nemen is; de burggraaf is een dapper man, en indien de zaken goed bestuurd worden, dan zullen er nog wat slagen vallen, voordat de Bisschop in Utrecht wordt ingehaald."

»Zou de oorlog dan onvermijdelijk zijn, vader?" vroeg Maria beangst.

»Ik vrees er voor, kindlief! en ik hoop, dat de Heilige Moeder Gods alles ten beste zal schikken; ofschoon deze tijd, bij St. Eloy! een goede tijd is voor een wapensmid," eindigde Wouter, vergenoegd zijne handen wrijvende.

«Het is een ongelukkig beroep, dat alleen voordeelig gaat, als het land met oorlog en plundering geplaagd wordt," zeide Martha.

»En een krijgsman dan, moeder!" vroeg hare dochter, »hoeveel gevaren staat die niet uit?"

»Een ruiter deelt slagen uit," zeide Van Schaffelaar opgeruimd, »evenals een smid; het eenige onderscheid is maar, dat hij er ook tusschenbeide ontvangt; dit maakt de meerdere onaangenaamheid van het krijgsmansleven uit."

»Ha, ha!" lachte Wouter, »maar sta mij toe te zeggen, heer Jan! dat men een soldenier het best kan vergelijken bij een wandelend aanbeeld, op hetwelk ieder zoo hard mogelijk tracht te hameren om de wapenrustingen te breken, die wij met zooveel zorg en vlijt hebben gesmeed."

Vervolgens liep het gesprek over de huiselijke

aangelegenheden van den smid en zijn gast. Maria en vrouw Martha wilden gaarne van alles onderricht worden; Maria vroeg zelfs naar zijn paard, en toen zij hoorde, dat het was medegekomen, beklaagde zij zich, dat hij niet tot voor het huis doorgereden was. »Het zal Moor spijten, als hij verneemt, dat gij zoo verlangend geweest zijt hem te zien, liefste! indien gij echter iets aan hem te belasten hebt, zal ik getrouw de boodschap overbrengen," zeide Van Schaffelaar vroolijk.

»Gij zult alles getrouw overbrengen? vroeg zij schalks lachende.

»Alles, Maria!"

»Kan ik daarvan verzekerd wezen, Jan?"

»Op mijn woord, indien het mogelijk is."

»Welnu, breng dit dan getrouw aan Moor over," zeide zij lachende, terwijl zij opstond en hem kuste.

»Dochter! dochter! past het nu aan een meisje om zich zoo te gedragen?" zeide Martha, met den vinger dreigende.

«Bravo, Maria!" riep haar vader lachende, »de mannen brengen gaarne zulke boodschappen over; laat het kind toch eens vroolijk zijn, vrouwlief! de vreugde zal kort genoeg duren."

»Hetgeen ik moet overbrengen, heeft zooveel waarde, dat ik zonder belooning er niet toe kan besluiten," zeide Van Schaffelaar lachende, en hij hield haar met zijn arm omvat.

»Een vriend voor zulk een kleinen dienst een belooning aan te bieden, zou onbeleefd zijn," zeide Maria, haar gelaat afwendende.

»Welnu, betaal u zelf dan maar, Van Schaffelaar!" zeide de smid vroolijk: »de vrouwen houden zich altijd, alsof zij er mede....." Hier verhinderde zijne vrouw hem te vervolgen, daar zij hare hand voor zijn mond hield.

»Het is uw vader, die zulks goedvindt, liefste Maria!" zeide Van Schaffelaar," zich zelven betalende.

»Genoeg! te veel!" riep Maria; »foei Jan! ik had niet gedacht, dat gij zoo inhalig zoudt wezen. Ik zal voortaan mijn eigene boodschappen doen, zeide zij zacht, en schoof een weinig ter zijde. Zij wendde alle pogingen aan om een ontevreden gelaat aan te nemen; doch het gelukte haar niet, haar bevallig wezen in eene onvriendelijke plooi samen te trekken. Hare moeder waarschuwde haar berispend, dat de strooken van haar hulsel gebogen waren, en terwijl zij dit met de nette vingers van hare blanke hand herstelde, en ter zijde naar Van Schaffelaar en ook naar haar vader zag, zeide deze laatste op eenmaal: »Maar hoe heeft Frank het toch, heer Jan? heeft niemand daarnaar gevraagd? Maria! hebt gij nu dien armen jongen zoo geheel vergeten, en aan Moor denkt gij wel?"

»Ik heb nog niet naar hem gevraagd, vader!" zeide Maria blozend, »ik vertrouw dat hij wèl zal zijn."

»Wèl is hij," zeide Van Schaffelaar, »ten minste het gaat nogal, ofschoon het beter kon."

»En waarom hebt gij hem dan niet medegebracht?" vroeg vrouw Martha, »het ware toch beter geweest dan zoo alleen te komen."

»Het is zoo; maar dat zou niet gemakkelijk gegaan zijn; ook geloof ik, dat hij wel wat anders in het hoofd had dan met mij mede te gaan."

»Ha, ha! ik begrijp het al," riep Wouter, »dan is hij verliefd, niet waar?

»Frank verliefd! vroeg Maria verwonderd.

»Ja, en waarom niet, Maria? de meester heeft het geraden," zeide Van Schaffelaar vroolijk. »Frank is immers een knappe jongen."

»En die, bij St. Eloy! wel naar een meid kan omzien," zeide Wouter, »gij zit immers naast uw vrijer, Maria! gun dan den armen jongen ten minste ook een klein genoegen; hij moet zich wel getroosten, daar zijne Amerfoortsche vrienden niet eens aan hem denken."

Maria zweeg verlegen; maar hare moeder vatte het woord op en zeide: »Onze dochter heeft wel gelijk; hij had nog wel wat kunnen wachten tot hij wat om- en aanhad; dat had nog geen haast. Gij hadt wel wat beters kunnen zeggen dan aan de klok te hangen, dat wij ons meer met heer Jan dan met een knaap bemoeid hebben, die ons eigenlijk niet aangaat."

«Ho, ho! moeder! wat rijdt gij weer op den bezem!" riep Wouter lachende; zoodra de vrouwen van vrijen en trouwen hooren, dan zijn ze in haar element. Zeg het nu maar ronduit, moeder! Ha, ha! zijt gij jaloersch op den armen jongen of op zijn meid? En wat zegt Griet er wel van?" vroeg hij luid, en wendde zich naar deze, die tot nu toe alleen maar nu en dan aan het gesprek had deelgenomen.

»Dat men eerst weten moet, wie de jonkman in het oog heeft, voordat men kan oordeelen, meester! hernam zij.

»De oude Griet heeft meer verstand om over eene vrijpartij te spreken, dan gij, Wouter!" zeide zijne vrouw.

«Ik wilde u juist hetzelfde zeggen, lieve Martha!" hernam de smid; »maar wees zoo goed om te vragen, hetgeen gij weten wilt; ik zal zwijgen."

ongehinderd staande. Bladz. 34, deel I.

Dit zeggende, wierp hij een blik vol beteekenis op Van Schaffelaar, zag zijn vrouw van ter zijde aan, haalde zijne schouders op, schonk de bekers vol, nam den zijnen in de hand, en eindigde lachende: »Op uwe gezondheid, heer Van Schaffelaar.

»Als gij wat eer gezwegen hadt, dan was alles nu al afgepraat," hernam zijne vrouw, die Griet eens aanzag, en met het hoofd schudde.

»Wees zoo goed, heer Jan! en zeg mij, zoo gij het weet, hoe zijn meisje heet, en wat hare ouders doen."

Van Schaffelaar had den kleinen twist tusschen den man en de vrouw onopgemerkt laten voorbijgaan, en stak Maria zijne hand toe, in het vertrouwen, dat zij hem de hare zou reiken; eindelijk had hij haar ook, door den smeekenden blik van zijn donker oog, overgehaald aan zijn verlangen te voldoen. En echter nog niet tevreden, wilde hij, dat zij weder vlak naast hem zou komen zitten. Zij deed vruchtelooze pogingen om hare kleine hand, die hij zorgvuldig vasthield, wederom vrij te krijgen; maar zij scheen zich eindelijk te onderwerpen, daar zij hem gewillig hare hand overliet en aan zijn zijde plaats nam; doch op het oogenblik, dat haar vader hem den dronk toebracht, dien hij moest beantwoorden, en hare moeder hem aansprak, rukte zij schielijk hare hand los, en schoof ter zijde.

»Maria! bedenk, hoe spoedig ik weder vertrekken moet," zeide hij zacht, doch met gevoel, waarna hij vervolgde: »Om u de waarheid te zeggen, lieve vrouw Martha! zoo weet ik er zelf niet veel van, daar Frank er mij niets van gezegd heeft, ofschoon ik hem er meermalen naar gevraagd heb; ja, hij zegt dat hij niet verliefd is, en dat al hetgeen men mij gezegd heeft, maar uitstrooisels zijn. Ik heb dan gehoord, dat zekere jonkvrouw uit Utrecht, die bij haar oom, heer Loef Van Oosterweerd woont, hem ondubbelzinnige blijken van hare liefde heeft gegeven, en dat heer Loef hem zeer vriendelijk ontvangen heeft."

»Is zij rijk?" vroeg Martha. »O, zeg mij, of zij jong en schoon is, Jan!" zeide Maria, die weder wat naar hem was toegeschikt.

»Ik geloof, dat zij dat alles is," antwoordde hij, »ten minste weet ik, dat haar oom zeer rijk is, maar tevens zeer gierig; ook heb ik gehoord en dit zou mij doen denken, dat Frank waarlijk niet op haar verliefd is, dat zij op den duur niet goed bij het verstand is, en het er nu en dan zoo wat doorloopt."

»Eene mooie gekke vrouw met geld is zoo kwaad niet, als zij maar niet nijdig is," zeide Wouter.

»Ik hoop toch, dat Frank haar niet zal nemen; een jongen, die zijne ouders niet kent, is ook geen goed man voor zulk een vrouw van aanzien," zeide Martha.

»En waarom niet?" zeide Wouter; het kan wel zijn, dat, zooals Van Schaffelaar zegt, onze arme Frank niet van de jonkvrouw houdt, en evenwel zin heeft in hare bezittingen; voor een armen ruiter is het geen zaak van klein gewicht, om in eens zoo maar een rijk man te worden; dat brengt den jongen van zijn stuk."

»Ik geloof niet, vader! dat Frank een vrouw zal nemen uit eigenbelang," zeide Maria; »gaarne zou ik haar eens zien, die hem bemint. Zij is schoon, niet waar, Jan? en niet trotsch; ik houd reeds veel van haar, omdat zij Frank liefheeft en wil wedden, dat men haar zinneloos noemt, omdat zij een armen verlaten ruiter bemint: en ik, ik vind, dat het een bewijs is van hare oprechtheid en der goedheid van haar hart."

»Spreek altijd zoo, Maria!" riep Van Schaffelaar aangedaan, en hij sloot haar in zijne armen, »en nimmer zal het mij vervelen naar u te luisteren; indien ik u niet reeds met geheel mijn hart beminde, dan zou ik u in dit oogenblik voor eeuwig mijne liefde schenken."

»En vreest gij niet, heer Jan Van Schaffelaar!" zeide zij vriendelijk lachende, terwijl zij zijn haar met hare fijne vingers gladstreek, »dat men u voor zinneloos zal houden, omdat gij de vrijer zijt van Maria, Wouter's dochter? Bedenk eens, gij, een edelman, en ik, een burgermeisje; gij, zoo dapper, zoo gezien bij den eerwaarden heer Bisschop en alle krijgslieden, en ik . . ."

»En gij, zoo bevallig, ofschoon wat dartel," viel Van Schaffelaar haar in de rede, en drukte hare hand aan zijne lippen; »hoe men mij noemt om onze liefde, scheelt mij weinig; alleen als ik uw hart verloor, zou ik zinneloos worden, Maria! . . . door voor korten tijd slechts; weldra zou ik sterven van verdriet . . ."

»Dat nimmer," zeide zij zacht, en een traan ontrolde haar bekoorlijk oog; »indien mijn hart u ontrouw werd, zou het aan mij staan om van berouw en smart te sterven; maar neen, Jan! bij de Heilige Moeder Gods, ik gevoel, dat ik u altijd zal liefhebben."

»Om mij voortdurend gelukkig te maken," zeide Van Schaffelaar, haar op het voorhoofd kussende.

»Amen!" zeide de smid; »onder uw goedvinden

zullen wij God danken voor hetgeen wij genoten hebben." Hierna sprak hij het dankgebed uit, en de oude Griet verliet nu de tafel, bracht de overgebleven spijzen weg, en zette daarentegen eenige andere gerechten op de tafel, hoofdzakelijk bestaande uit fijn brood, dat hard gebakken was, boter en een paar soorten van kaas, onderscheidene soorten van koekjes, amandelen, okkernoten, enz.

Griet verliet nu het vertrek, dewijl zij geen deelnam aan het nagerecht. Vrouw Martha had op last van haar man een nieuwe kan wijn gehaald, Maria voor haar en hare moeder ook zilveren bekers gekregen, en de smid deed de deur dicht, toen zijne vrouw gezeten was.

»Ziezoo!" zeide hij »nu zijn wij eens geheel onder ons, uitgezonderd de kleine Snip, die zich onder de vrienden geplaatst heeft." Het hondje had zich namelijk op de bank tusschen Van Schaffelaar en zijne vrijster geplaatst, en niet voldaan met het koekje, dat de laatste hem reeds gegeven had, zag hij dan hem, dan haar met bedelende blikken aan, ja verstoutte zich nu en dan zelfs hunne aandacht tot zich te trekken door een zacht gekef of het aankrabben met zijn poot. »Wat zit die hond daar aardig, Martha!" vervolgde hij; »hebt gij niet eens verteld, Maria! dat de hond het zinnebeeld der getrouwheid is?"

»Ja, vader! ten minste zoo is mij meer dan eens gezegd," antwoordde zij, en streelde den kleinen Snip.

»Welnu, kinderen!" vervolgde hij ernstig, »ik hoop dat dit onnoozele dier een voorteeken zal zijn van de getrouwheid, die tusschen u beiden zal plaats vinden; een getrouwe vrouw is zoo noodig voor den krijgsman, als hij op last van zijn leenheer of aangenomen gebieder in het veld trekt, en een soldaat heeft driemaal zooveel getrouwheid noodig als een burger, om zijn vrouw en de huwelijkstrouw niet te vergeten, als het in den oorlog lustig toegaat; ik weet er zoowat van, ofschoon ik nog vrij man was, toen ik de wapens droeg."

»Ook zou ik u nooit genomen hebben, als gij niet van het soldatenleven hadt afgezien, Wouter!" zei Martha.

»Ik voor mij," antwoordde hij lachende, »ik wil niet zeggen, dat ik u niet zou hebben durven trouwen, zoolang ik nog soldaat was."

»Kom, kom, Wouter! staak nu eens vooral die malle praatjes; de tijd gaat zoo spoedig om, dat wij dien niet behoeven te verslijten met elkander te hekelen; heer Jan heeft mij gezegd, dat hij iets wenschte te vragen, waartoe het mij nu voorkomt, dat dit oogenblik zeer geschikt zou zijn." Dit zeggende, wierp Martha een vriendelijken en aanmoedigenden blik op Van Schaffelaar.

»Welnu, het zal mij genoegen doen te vernemen, wat onze gast te zeggen heeft of verlangt; ik heb zijne gedachten reeds vooruit geraden; een oud soldaat weet wat een edelman verlangt, als hij ten oorlog gaat. Heb ik wel geraden, Van Schaffelaar? Nu, zeg op, gij schijnt te aarzelen; ik weet het toch al, en heb er voor gezorgd; een opperdeugdzaam harnas heb ik voor u klaargemaakt."

»Och, Wouter!" riep Martha knorrig, »gij droomt van harnassen; heer Jan denkt daar niet aan."

»Hoor, vrouwlief!" antwoordde hij, »bemoei u met uwe huishouding, maar niet met dingen, waarvan gij niets weet; ik weet beter dan gij de gedachten van een krijgsman te raden; wat zegt gij er van, Van Schaffelaar! heb ik het geraden of niet?"

»Ja en neen, meester!" antwoordde deze, »zeker verlangt een ruiter met goede wapenen te dienen; en ofschoon ik reeds vroeger deugdzaam bewerkte wapens van u heb gekregen, kan een nieuw stel mij nimmer te onpas komen, vooral als zij door u of in uwe werkplaats vervaardigd zijn: een goed soldaat haakt steeds naar eene goede rusting. Aan die zijde hebt gij dus aan mijn verlangen voldaan, reeds voordat het tot rijpheid gekomen was: ik dank u van harte." Dit zeggende, reikte hij hem de hand, waarna hij vervolgde: »Aan de andere zijde moet ik erkennen, dat uwe vrouw gelijk heeft, dat ik u over een ander onderwerp wenschte te spreken; namelijk over iets, dat mij dierbaarder is dan mij zelven, en u meer dan al uwe wapenen en bezittingen; ik wenschte u te spreken over Maria."

»Zeer gaarne zal ik en mijne vrouw aanhooren, wat gij te zeggen hebt," zeide de smid; »want van die zaken weet Martha ook mede te praten, en Maria zal gaarne luisteren. Nu, nu, kind! bloos maar niet."

»Meester!" zeide van Schaffelaar, »reeds een jaar is er verloopen, sedert het mij werd toegestaan Maria te vrijen; voor mij, die haar reeds sedert lang beminde, is deze tijd omgevlogen; ik heb haar thans zoo lief, als ik voorheen niet wist, dat ik zou kunnen liefhebben; haar gedrag, hare opvoeding, haar inborst heb ik leeren kennen, ofschoon ik hare deugden niet naar behooren weet te schatten."

»O, Jan! zeg niets meer," zeide Maria verlegen. »Ik bid u, zeg niets meer."

»En waarom zou ik aan uwe waardige ouders niet zeggen, Maria! hoe hoog ik u acht; doch ik

Bladz. 34, deel I.

wil u wel gehoorzamen en vervolgen. Beste vrienden! wat mij zelven betreft, Maria zal het best weten, hoe na ik haar aan het hart lig, en ik mag aan u, hare ouders, indien gij zelven er niet reeds van bewust waart, wel zeggen, zonder onbescheiden te zijn, dat ik mij durf vleien, dat mijne liefde haar niet ongevallig is; zij heeft mij immers reeds zoovele blijken gegeven van teedere verknochtheid. Dit alles, waarde meester! gevoegd bij den tegenwoordigen toestand van het land, doet er mij naar haken, om door een naderen, meer vasten en onverbreekbaren band aan haar verbonden te worden; ik ben gekomen ten einde u om hare hand te verzoeken, en haar voor God en de menschen tot mijne echte vrouw te nemen."

Toen hij begon te spreken, kon men hooren dat hij sterk aangedaan was; maar langzamerhand werd zijne stem vaster en meer bedaard. Deze woorden, die met zooveel gevoel werden uitgesproken, dat Maria en hare moeder tranen stortten van aandoening, en zelfs de oogen van den ruwen werkman vochtig werden, verrieden dat Van Schaffelaar de waarde kende van zijn verzoek. Kan er ook iets van meer belang voor den braven edelman zijn dan de keuze van eene deugdzame huisvrouw, de moeder zijner kinderen, van haar, aan wie hij zijne eer en die van zijn geslacht wil toevertrouwen?

»Heer Van Schaffelaar!" zeide de smid, na eenige oogenblikken gezwegen te hebben, »ik had dit verzoek moeten verwachten, maar zie, ik dacht er niet aan. Ik zal niet zeggen, hoe het ons vereert, u om de hand onzer dochter aanzoek te zien doen; de geheele stad moge er verwonderd over zijn, ik niet; ik ken u, en weet dat Maria, ofschoon niet van adel, uwer waardig is; ik dank u dus in haar naam. Maar," vervolgde hij aarzelende, zou het wel een geschikte tijd zijn om bruiloft te houden? Indien gij haar met u medevoert, zal zij dan hier, dan daar haar verblijf moeten houden; hare moeder en ik zelf zouden dat niet gaarne zien. Uw jonge vrouw hier achter te laten, komt mij ook niet aannemelijk voor; een vrouw moet immers lief en leed deelen met haar man; ik weet inderdaad niet, wat te doen. Wat zegt gij er van, Martha?"

»Ik bedank heer Jan voor zijn aanzoek, en uit naam van Maria," zeide zij, »maar om haar nu te missen, en het meisje, dat ik zoo lang met zorg heb opgevoed, zoo maar op hare jaren de wereld te laten ingaan, en wel in dezen akeligen tijd, ach neen! daartoe kan ik niet besluiten."

»Bedenk, meester! bedenk, lieve moeder!" hernam Van Schaffelaar met vuur, »dat juist die redenen mij overhalen om op mijn aanzoek te blijven staan. Maria is nog jong, het is zoo, maar ik ben zoo jeugdig niet; een jongeling is veeltijds zonder reden ongeduldig in huwelijkszaken; op mijn jaren ben ik het op vaster gronden. Zal Maria niet veiliger wezen als mijne vrouw, dan zonder deze aanspraak op elks ontzag! Is er iets heiliger, na een moeder, dan een getrouwde vrouw? ik geloof het niet. En dan nog dewijl ik zie, dat het woord er uit moet, juist in dezen tijd, juist omdat weldra de oorlog met woede kan beginnen, zou het mij zoo onbegrends gelukkig maken, Maria de mijne te kunnen noemen, voordat, o ja, mijne vrienden! voordat misschien de dood mij verhindert haar echtgenoot te worden."

»O, Jan, Jan! gij sterven!" riep Maria snikkende, »welk een akelige gedachte! neen, als gij mij trouwt, moet gij mij nooit verlaten, zweer mij dit. O God! gij sterven! en ik dan!"

»Maria! beste Maria!" antwoordde hij aangedaan, en sloot haar kussende in zijne armen, »ik bid u, ween niet, ik wil niet sterven, maar met en voor u leven. Wij, ruiters, spreken zonder omwegen over den dood; ik had dat niet moeten zeggen." Hij wischte haar de tranen uit de oogen, en haar vol liefde aanziende, vervolgde hij: »Komaan, lief kind! zie mij eens aan! ben ik niet groot en sterk? Draag ik niet de rusting van uw vader, van den meester uit *de Vergulde Helm*? Is Moor niet een goed paard? Is Frank niet aan mijne zijde? Zijn mijne rijzige ruiters niet dapper, en is mijnheer St. Maarten niet een goed patroon? Wie zou den arm doen buigen, die uw ring droeg? wie het hart treffen, dat door u reeds geheel is ingenomen? Wie zal mij overwinnen, indien mijne kleine, lieve Maria, te huis, met verlangen naar haar echtvriend uitziet?" eindigde hij zacht, terwijl hij vroolijk lachende haar nogmaals kuste.

Waarom daarover ook gesproken?" zeide Martha, die zelve geweend had.

»De oorlog is zoo vreeselijk niet, ik weet er zoo wat van," zeide de smid; indien men het wint, verliest men zelden veel volk, en indien men een slag verliest, loopt men zoo hard, dat men niet kan achterhaald worden; het komt gewoonlijk op den kop neder van die arme snaken, welke handgemeen worden, voordat het ruchtbaar wordt of hunne partij voor- of achteruit moet. Kom, meid! huil daarom maar niet, alles zal beter afloo-

»Ja, meester!" antwoordde Van Schaffelaar met een vaste stem; »ik zweer bij God en mijn heer St. Maarten, en op mijn woord als edelman, haar aan te nemen als mijn verloofde.

Bladz. 27, deel I.

Bladz. 34, deel I.

pen dan gij denkt; een vrijster van een edelman moet om zoo weinig de lip niet laten hangen."

Van Schaffelaar, die geen naverwanten had, en Maria erfgenaam wenschte te maken, verlangde ook daarom te huwen. De smid daarentegen hield hem voor, hoe hij reeds onaangenaamheden in de stad had gehad over de verkeering tusschen een edelman in dienst van den Bisschop en zijne dochter; en hij liet zijne vrees blijken, dat hij bij de gisting der gemoederen aan zijn persoon en zijne goederen zou kunnen benadeeld worden, indien het huwelijk doorging voordat de zaken geschikt waren. Vrouw Martha wilde er ook niet van hooren, hare dochter te laten vertrekken op een oogenblik, dat haar man haar geen behoorlijke woonplaats kon aanwijzen en bij haar blijven. Van Schaffelaar gevoelde de gegrondheid dezer tegenwerpingen zeer goed; het kwam hem ook niet in de gedachten om een beroep te doen op de liefde van Maria, als te wel bekend met de rechten harer ouders, daar hij eerst na hunne toestemming zich tot haar zou gewend hebben met het verzoek om hem gelukkig te maken. Na veel pratens zeide de smid eindelijk, toen hij zich voorzichtigheidshalve eerst in stilte met zijne huisvrouw beraden had: »Zooveel mogelijk willende voldoen aan uw en ons verlangen, beste vriend! zoo zijn wij genegen, Martha en ik, om u met onze dochter te verloven, ten einde naderhand zoo spoedig mogelijk, onder Gods zegen, het huwelijk plechtig te voltrekken." Dit zeggende, stond hij op, en terwijl zij allen zijn voorbeeld volgden, vroeg hij aan Martha om een ring; doch Van Schaffelaar haastte zich hem er een ter hand te stellen. Hij bezag den gladden gouden ring eenige oogenblikken opmerkzaam. »Hebt gij ook een tang noodig?" vroeg zijne vrouw.

»Neen, Martha!" antwoordde hij, »geen ijzeren werktuig zal dit versiersel breken." Hij vatte nu den ring tusschen zijne duimen en voorste vingers, en brak hem door, alsof het glas geweest ware. »De ringen, die ik smeed, zijn niet zoo kostbaar, maar ook niet zoo broos," zeide hij vroolijk; en daarna met ernst: »Welnu, Van Schaffelaar! nader mij, indien ik u mag verzoeken, en gij ook, Maria."

Wouter stond nabij het venster met zijne vrouw, en Van Schaffelaar geleidde Maria bij de hand naar hare ouders; alleen de mannen waren bedaard; moeder en dochter storten tranen van aandoening.

»Heer Jan van Schaffelaar!" dus begon Wouter met een waardigheid, die men van hem oppervlakkig niet zou verwacht hebben; maar hij was vader, en in dit oogenblik gevoelde hij al de kracht van die betrekking: »Zijt gij genegen, om Maria, onze dochter, met wie gij voor ons staat, aan te nemen als uwe bruid, en belooft gij, op uw woord als edelman, haar, zoodra ons zulks raadzaam zal voorkomen, te nemen tot uwe echte vrouw?"

»Ja, meester!" antwoordde Van Schaffelaar met een vaste stem: »ik zweer bij God en mijn heer St. Maarten, en op mijn woord als edelman, haar aan te nemen als mijne verloofde, haar op de eerste aanvraag daartoe te nemen tot mijne echte huisvrouw, en haar al die rechten te geven, die haar toekomen, haar te beschermen en lief te hebben; zoo waar mogen God en alle Heiligen mij genadig zijn!"

»Maria!" zeide Wouter nu, »hebt gij gehoord, wat de edelman gezegd heeft, aan wiens zijde gij staat?"

»Ja vader," antwoordde zij zacht, terwijl zij vol ontzag voor hem nederknielde.

»Zijt gij dus ook genegen," vervolgde hij, »om hem aan te nemen als uw bruidegom, en belooft gij hem aan te nemen tot uw heer en echtgenoot, zoodra wij en hij dit goedvinden? Zweert gij niemand lief te hebben als uw man dan hem? belooft gij hem onderdanigheid en gehoorzaamheid in lief en leed? zoo antwoord: ja."

»Ja, vader!" zeide zij zacht, »na u en mijne moeder bemin ik hem alleen: ik beloof zijne gehoorzame vrouw te zijn, en hem als mijn heer te eerbiedigen, zoodra wij zullen vereenigd zijn; ik beloof hem trouw, en ik zweer zulks bij mijnen lieven Heer Jezus en zijne Heilige Moeder, welke mij hoort!"

Ook aan het oog van den vader ontglipte een traan van aandoening, die op den gebroken ring viel, welken hij in de hand hield, terwijl zij alle drie hunne blikken gevestigd hielden op het engelachtig, onschuldig gelaat van het schoone meisje.

»Welnu, kinderen! indien dit dan zoo is, zijt dan te zamen gelukkig: dit wenschen uwe ouders. Ontvang haar dan tot uwe bruid, Van Schaffelaar! en bewaart ieder de helft van dezen ring; bewaart haar wel, kinderen! en bedenkt, dat, zoo nauw vereenigd, als die deelen, schoon thans verbroken, geweest zijn, gij ook eens vereenigd zult worden." Dit zeggende, reikte hij hun elk een helft van den ring over; en Van Schaffelaar, die naast haar was nedergeknield, terwijl zijne bruid de gelofte aflegde, drukte haar aan zijn hart en een kus op haar lippen, zonder dat hij woorden kon vinden om

Bladz. 34, deel I.

zijn gevoel uit te drukken. «Maria! mijne bruid!" zeide hij eindelijk, en hij hielp haar opstaan, «voor eeuwig zijt gij nu aan mij verbonden. O! dit maakt mij gerust en gelukkig, en het zal mijne grootste zorg zijn, om u het leven zoet en genoegelijk te maken; mijne liefde zal u koesteren."

Hij bracht haar in de armen van hare moeder, die de verloofden aan haar hart drukte, waarna ook meester Wouter zijne dochter kuste en Van Schaffelaar de hand drukte. Toen deze hem bedankte voor de bereidwilligheid, waarmede hij, al ware het dan ook maar ten deele, aan zijn verzoek had toegegeven, zeide hij vroolijk: «Geen dank, waarlijk niet, Van Schaffelaar! het is Martha, die het zoo wenschte te schikken, en Maria zou niet in haar schik geweest zijn, indien ik u haar ten minste niet als bruidegom gegeven had."

«Gij schertst, vader!" antwoordde zij vroolijk; «indien ik al een bruidegom verlangde, zoo heb ik er niets van laten blijken, niet waar, Jan!"

«Zoo is het, bruidje?" zeide deze, haar omarmende, en haar in het oor fluisterende, «en toch vermeen ik zoo iets bemerkt te hebben."

«Laten wij nu de gezondheid van de bruid en den bruidegom drinken, Martha!" zeide de smid, die de bekers inschonk; doch op het oogenblik dat hij den dronk wilde toebrengen, werd de deur geopend, en Griet kwam met drift de kamer instuiven.

«Daar is een kleine knaap, Heer!" zeide zij haastig, «die verlangt u te spreken. Ik moet u zeggen, zegt hij, dat Henri er is, met belangrijke tijdingen; maar Dirk zegt, dat het Heintje van den voerman uit den Achterkamp is, die zich verkleed heeft."

«Wat kan die jongen te zeggen hebben?" zeide Van Schaffelaar verwonderd; «zeg, dat ik hem zoo aanstonds zal spreken, Griet! en laat hem wachten."

«Op uwe gezondheid, mijne kinderen! en dat het u in de wereld te zamen gelukkig mogen gaan," zeide Wouter, terwijl zij den beker ledigden.

Nu overhandigde Van Schaffelaar aan Maria een fraaie gouden halsketen, die hij voor haar medegebracht had, terwijl zij, verschooning verzoekende, dat haar geschenk bijna geen waarde had, hem een kaproen (1) schonk, welke zij zelve voor hem had vervaardigd; doch hij verzekerde haar, dat dit geschenk van haar eigen werk hem meer waard was dan goud of zilver.

(1) Muts met lang afhangende slippen, die tot over de schouders reikten.

Terwijl hij de kaproen bewonderde, welke van sanguin laken en gestikt was met bloemen van echt gouddraad, waardoor ter wederzijde een M was heen gevlochten, ontstond er een groote beweging in den winkel. Men hoorde Dirk, den meesterknecht, luidkeels lachen en de dreigende stem van Griet, die met iemand in een hevigen woordenstrijd scheen te zijn. Eindelijk vernam men ook iemand, die op een hoogdravenden toon iets scheen te vorderen, waarna er aan het einde van de gang een soort van worsteling scheen te ontstaan, waarin de oude dienstmaagd het onderspit dolf; want men hoorde haar zich over den knecht beklagen, die, in plaats van haar hulp te bieden, niets deed dan lachen. «Maar ik zal zien, of ik geen gelijk kan krijgen tegen dat kleine gedrocht, dat tegen heer Jan's bevelen zich in een vreemd huis zoekt in te dringen," riep zij. Doch een oogenblik voordat zij aan de deur van de kamer was genaderd, was onze oude kennis, Heintje, reeds binnengetreden, en had, na eerst allen in het algemeen begroet te hebben, Van Schaffelaar aldus aangesproken: «Heer! ik vraag verschooning, dat ik zonder toestemming voor u verschijn; maar mijne boodschap gedoogt geen uitstel, gij zijt hier in gevaar; het raadzaam te zal zijn de stad zoodra mogelijk te verlaten."

»In gevaar!" riepen Maria en Martha als uit éénen mond uit.

»Dat kan niet zijn, Maria! heb geene vrees," zeide Van Schaffelaar bemoedigend, waarna hij ernstig vervolgde. »Wat zijn dat voor praatjes, Heintje! past het aan iemand, die mijn knaap wil worden, zich te gedragen als een oude vrouw?"

»Heer!" zeide de knaap mismoedig, »indien de zorg voor uwe veiligheid mij te ver heeft doen gaan, ik bid u, vergeef het mij, ik dacht wel te doen."

»En gij deedt ook wel, knaap?" zeide Maria goedhartig. »O Jan, wees niet vertoornd op hem, ik verzoek het u."

»En wat zou ik te vreezen hebben, Heintje?" vroeg Van Schaffelaar, die zijne bruid de hand drukte.

»Zoo even," zeide deze, »toen ik van den Vijver, waar ik dit kleed gekocht had, teruggekeerd, en juist weer in den stal was, kwam er iemand, die mij vroeg of ik den heer Van Schaffelaar diende; toen ik dit met ja beantwoordde, vervolgde hij: »zadel zijn paard dan maar dadelijk op, en spoed u om hem te berichten, dat hij zich haaste de stad te verlaten, daar men het oog op hem heeft.""

»En wie was die man!" vroeg Van Schaffelaar.

»Ik ken hem niet, Heer!" antwoordde de knaap; »maar naar zijn uiterlijk scheen het een herder te zijn; hij was reeds hoog bejaard."

»Halph, de schaapherder!" zeide Van Schaffelaar verwonderd; »nu dan zal er toch wel wat van aan zijn, hij weet echter niet, dat Montfoort mij vrijgeleide gegeven heeft."

»Een goeden raad moet men niet in den wind slaan," merkte Wouter aan; »en hoe gaarne wij u hier zoolang mogelijk wenschen te houden moet ik u echter aanraden, hoe eer hoe beter te vertrekken. De snaak, die over de soldeniers het bevel voert, welke hier in bezetting liggen, is een kwade hond, die zich misschien niet zal ontzien om u wederrechtelijk gevangen te houden."

»Ik zie niet waarom ik mij zou haasten," zeide Van Schaffelaar; »ik bevind mij hier zoo wel, dat ik mij over dien aanvoerder met zijn volk niet veel bekommer."

De vertoogen van Maria en hare moeder hadden echter zooveel invloed op den ruiter, dat hij eindelijk gehoor gaf aan haar smeeken en zich liet overhalen om zich zoo spoedig mogelijk te verwijderen.

»Is Moor goed gevoederd?" vroeg Van Schaffelaar aan den knaap, die eerbiedig bij de deur stond, en geen acht sloeg op de dienstmaagd, die in de gang stond, en hem van tijd tot tijd met den vinger dreigde, ofschoon zij het nu niet waagde zich over het onbeschofte gedrag van den knaap te beklagen.

»Ja, Heer! niets heeft hem ontbroken; gij zult uw paard tot diep in den nacht kunnen berijden, voordat het iets zal noodig hebben." was het antwoord.

»Dat kleed staat u beter dan dat van heden-morgen," zeide Van Schaffelaar, »en het schijnt, dat gij uw naam ook veranderd hebt, Heintje!"

»Veranderd zoozeer niet," antwoordde deze, »maar Henri is veel gepaster naam voor den knaap van een edelman, zoo het mij voorkwam, en ik heb dit kleed gekocht van bijeengegaarde drinkgeldstergelden, in de hoop, dat ik in uw dienst zou treden."

»Ik heb mijne bruid geraadpleegd, of ik u al niet in mijn dienst zou nemen," zeide Van Schaffelaar met gemaakte deftigheid; »ik heb haar verzekerd, dat gij dapper, getrouw, en bevallig leest waart, en zij is u goedgunstig geweest; het eenige wat gij nog te doen hebt, is haar voor hare goedheid te bedanken."

Heintje knielde voor Maria neder en bedankte haar, in de hoogdravendste bewoordingen hare schoonheid en deugden verheffende met het opzeggen van eenige volzinnen, welke hij onthouden had van den tijd, toen hij met de doekenspelers (1) en goochelaars het land afliep.

»Dat is een wonderlijke snaak," zeide de smid, die zijn buik vasthield, zoo lachte hij; maar wat verbergt hij toch onder zijn manteltje? komaan, laat ons eens zien." De ongelukkige dwerg vernam niets van hetgeen er in het vertrek omging, zoo druk was hij bezig met zijn hof aan Maria te maken, en toen de smid zijn mantel had opgetild, was het te laat. Griet en Martha hieven nu met Wouter een lachkoor aan, waarbij Van Schaffelaa en Maria zich weldra insgelijks voegden. Zijn wambuis namelijk, dat hij gemaakt gekocht had, was van achteren geheel opengesneden, opdat het hem zou kunnen dienen. Heintje had gehoopt, dat zijn mantel dit gebrek zijner kleeding zou verbergen, tot hij den tijd kon vinden het wambuis van pas te laten maken, waarvoor hij zich van een lap van dezelfde stof voorzien had; doch de nieuwsgierigheid van den smid verijdelde deze hoop, en vertoonde zijn onbedekten rug aan de omstanders.

Heintje keerde zich snel om, terwijl hij opsprong en zich heen en weder schudde, om zijn manteltje weder te laten vallen. Hij wierp een woedenden blik op Griet, denkende dat deze de oorzaak was van zijn ongeluk; doch toen hij zag, dat Wouter er schuld aan was, schudde hij droefgeestig het hoofd, trad naar het venster, en verborg zijn gelaat in zijne beide handen. Vergeefs trachtte de smid het gebeurde weder goed te maken door hem vriendelijk toe te spreken; want telkens was hij genoodzaakt zijne rede te staken, zoo kwelde hem de lachlust. Eindelijk riep hij verstoord op zich zelven: »Griet! wat staat gij daar bij de deur, en wat doet gij hier? Roep Dirk, en zeg dat hij terstond hier komt."

»Henri!" zeide Van Schaffelaar nu, »help mij mijn kolder aandoen, ik moet vertrekken; de meester meent het zoo kwaad niet met u; laat u door zulk een kleinen tegenspoed niet ternederslaan."

De knaap gehoorzaamde dadelijk, en trad naar zijn heer; zijn gelaat droeg nog de sporen van smart en vertwijfeling.

»Gij zult nog wel wat anders in mijn dienst moeten uitstaan," zeide Van Schaffelaar goedaardig, »en ik zou u haast raden, Henri! van uw voornemen af te zien."

(1) Kunstemakers.

ongeduld steigerde. Uit Amsterdam, [illegible] Bladz. 34, deel I.

»Uitstaan, Heer!" antwoordde de knaap; »ben ik dan niet gewoon geweest alles te verdragen? doch toen was ik niets; maar nu ik een knaap ben, ben ik wanhopig, in uw bijzijn en dat van deze Jonkvrouw bespot te worden door een oude vrouw, en door iemand, dien ik moet ontzien."

»En indien dit niet zoo ware, jongen! wat zoudt gij dan gedaan hebben?" vroeg Wouter zorgeloos.

»Dan," antwoordde Henri, terwijl zijne oogen van wraakzucht flonkerden, en hij in zijn wambuis tastte, »dan! . . ."

»Zwijg knaap!" viel Van Schaffelaar hem in de rede, »zwijg! ik wil het, en haast u! Ik bid u, meester! bemoei u niet met den jongen."

»Gij hebt mij laten roepen, meester!" vroeg Dirk, in de deur blijvende staan.

»De heer Van Schaffelaar moet vertrekken," zeide Wouter; »misschien zal zulks niet naar den zin zijn van sommige snaken hier in de stad, die gaarne over de burgers den baas spelen. Hij is mijn gast geweest; indien hij dus beleedigd werd, zou dit aan mij geweten worden.'

»Zeer zeker, meester!" antwoordde Dirk, zijne muts op zijne hand ronddraaiende.

»Het zou schande voor het geheele gild, en dus ook voor u en alle gezellen zijn."

»Zeer zeker, meester! wat den meester raakt, raakt ook den knecht, en wat den knecht aangaat, is den meester niet vreemd."

»Juist, Dirk!" vervolgde Wouter; »daarom verzoek ik u, dat gij u gereed houdt om met vier gezellen mede te gaan."

»Zeer goed, meester! zullen wij wapenen medenemen?" was het antwoord.

»Neen, Dirk! dat zal niet noodig zijn, een duchtige stok of knuppel is genoeg; maar ja, gij kunt hen uit voorzorg wel elk een knijf onder hun schootsvel laten verbergen."

»Goed, meester! ik zal vier vuurwerkers nemen, en die zullen de eer van *de Vergulde Helm* ophouden, of ik wil geen Dirk heeten."

»Zoo spoed u dan, wacht ons in den winkel, en geef hun een kan bier; maar alles bedaard, verstaat gij?"

De meesterknecht boog met het hoofd tot teeken van gehoorzaamheid, en snelde heen.

Maria omhelsde haar vader en zeide, terwijl zij hem langs de ruwe wangen streek: »O, vader! ik dank u, dat gij voor Jan zorgt."

»Welnu, ik dien immers voor uw bruidegom te zorgen, kind!" antwoordde hij, haar op het hoofd kussende.

»En als ge u nu om mij in ongelegenheid brengt, beste meester!" zeide Van Schaffelaar, terwijl hij hem de hand drukte.

»O, dat heeft geen zwarigheid, Van Schaffelaar!" hernam deze; »maar ik zie, dat gij al gereed zijt; ik moet mij ook nog zoo wat aankleeden."

Terwijl Van Schaffelaar, die zijn zwaard reeds aanhad, den hoed opzette, gaf hij aan Henri eenig geld om het stallen te betalen, en gelastte hem vooruit te gaan en hem aan den stal te wachten. Martha gaf Wouter zijne muts en zijn mantel, en deze voorzag zich van een eenvoudig en niet zeer groot, doch breed en deugdzaam zijdgeweer. Op het oogenblik, dat Henri de deur wilde uitsnellen, na zich diep voor Maria en vrouw Martha gebogen te hebben, riep de smid: »Zeg eens, knaap! het spijt mij nu, u zoo even verdriet te hebben aangedaan; neem dit van mij ten geschenke aan, en alles zij vergeven en vergeten." Dit zeggende, hield hij hem een fraai, klein zwaard voor. Henri wierp een begeerig oog op het wapen, en zag Van Schaffelaar vragend aan, welke hem, door met het hoofd te knikken, aanried, om hetgeen hem aangeboden werd, niet te weigeren. Nu het zwaard aannemende en beziende, terwijl zijne oogen van blijdschap schitterden, reikte hij den smid de hand, en zeide: »Meester! Henri heeft alles vergeten, behalve uw goedheid; door mijn heer met ijver te dienen, hoop ik u die te vergelden," waarop hij het vertrek verliet.

Tot nog toe hebben wij getracht den afwisselenden gang der gebeurtenissen en der samenspraak te beschrijven; maar wij zullen niet wagen een verhaal te doen van het afscheid der jongverlooften. Hoe zouden wij toch eenigszins naar waarheid de woorden en gewaarwordingen van het bedroefde meisje overbrengen. Hoe de taal van den ruiter, die, zijn eigen smart vergetende, alleen naar woorden zocht om haar te troosten en haar moed in te spreken? Eindelijk moest het tot de scheiding komen. Tevergeefs bad Van Schaffelaar haar in het vertrek te blijven; vruchteloos gelastte Wouter de vrouwen die den bruidegom tot aan de straat uitgeleide wilden doen, om niet verder te gaan, en niets was in staat haar van dit voornemen af te brengen.

Van Schaffelaar ondersteunde zijne bruid met den rechterarm; zij hield hem met hare beide armen omvat, en voelde de knoopen van zijn kolder niet, die hare zijde raakten, en toch hield zij hem vast aan zich gekneld.

»Gezellen! zeide Wouter, toen zij in den winkel

traden: »Dirk heeft ulieden zeker van de zaak onderricht; weest niet driftig, en doet niets zonder mijn bevel; maar komt het er toe, klopt er dan maar geducht op los, en geeft blijken, dat gij gewoon zijt met den hamer om te gaan."

»Gij zult tevreden zijn, meester!" zeide Dirk vroolijk, »niet waar, borsten?"

»Ja," antwoordden de vier zwarte knapen, die achter hem stonden, met hunne knuppels hard op den grond stampten en op hunne krachten steunende, reeds met verlangen het oogenblik te gemoet zagen, dat zij hun meester en den heer Van Schaffelaar een bewijs zouden kunnen geven van hun moed en verknochtheid.

»Het is wel!" zeide Wouter; »Van Schaffelaar! laten wij nu gaan; hoor, daar slaat het reeds half vier. Martha! neem het meisje met u naar achteren."

»Vaarwel dan, Maria! vaarwel mijne bruid!" zeide Van Schaffelaar haar kussende: », schrijf mij nu en dan, en laat mij dikwijls iets van u hooren."

»Jan! gij nu al vertrekken! ach!" zuchtte zij, hem met hare schoone oogen, die vol tranen stonden, smeekend aanziende.

»Met is niet anders, Maria! ik bid u, houd goeden moed," fluisterde Van Schaffelaar haar in het oor.

»Maria! wilt gij u ziek maken!" zeide Martha, die zelve weende.

»U, moederlief! beveel ik mijne bruid aan," vervolgde Van Schaffelaar, haar aan hare borst drukkende; want het schoone kind was van droefheid bijna wezenloos, en hij gaf Martha den afscheidskus; »ik bid u, troost haar, al wat mij op de aarde dierbaar is, laat ik u achter."

»Jan! één verzoek heb ik," zeide Maria zacht, terwijl zij haar hoofd oprichtte, en zijne hand aan haar hart drukte: »één bede, die gij mij moet toestaan, anders laat ik u niet gaan."

»Wat verlangt gij dan, mijne bruid!" vraagde hij, »ik sta uw verzoek toe."

»Indien gij mij liefhebt, Jan! beloof mij dan geen twist te zoeken met .... met dien Perrol, o, ik ben zoo bevreesd voor ...," zeide zij aangedaan.

»Met hem," zeide Van Schaffelaar, terwijl zijn gelaat zich verduisterde en zijn blik ondervragend op haar rustte. Een oogenblik stond hij in twijfel wat te antwoorden; doch snel scheen de onrust te verdwijnen, welke zijn gemoed gepijnigd had, en hij zeide bedaard: »Met hem niet, Maria! ik beloof het u; maar die belofte kost mij veel ...."

»Die vrouwen! die vrouwen!" mompelde de smid. »Komt, mannen, gaat maar vast naar buiten."

Van Schaffelaar drukte Maria nog éénmaal aan zijn hart; nog éénmaal ontmoetten zijne lippen de koude lippen van zijne bruid; voor het laatst rustte zijn gevoelvol oog op haar, toen riep hij: Vaarwel, dierbare Maria! vaarwel, God behoede u! het moet nu zoo zijn," en hij snelde, zijn gelaat met zijne hand bedekkende, den winkel uit.

»Zorg voor het kind, Martha!" zeide de smid, die hem volgde en de deur achter zich toetrok.

»Jan! o Jezus hij is weg!" gilde Maria, die zich op eens uit de armen harer moeder losscheurde en naar de deur snelde; maar hare krachten ondersteunden haar wil niet; zij zag Van Schaffelaar, die zich omkeerde, en met de hand haar voor het laatst nog het afscheid toewenkte. Nog eens uitte zij gillend zijn naam en zakte in elkander, en indien Griet haar niet in hare armen opgevangen had, zou zij gevallen zijn.

»Mijn kind! ween niet, houd goeden moed, Maria!" zeide Martha snikkende, terwijl zij haar naar de kamer droegen, hij zal weer terugkomen, spoedig, Maria! O spreek toch, kindlief! uwe droefheid doet mij zoo leed; denk aan uwe arme moeder, zij spreekt tot u, antwoord haar. O God! verlaat ons niet!"

Maria opende hare oogen, nadat men haar met koud water het aangezicht bevochtigd had, en de hand van Martha aan haar mond drukkende, zeide zij: »Moederlief, waarom weent gij?" toen sloot deze haar in hare armen, en riep verheugd en dankbaar: »Ik dank U, mijn God! Heilige Maria! gij hebt mij haar nog gelaten."

Toen Van Schaffelaar zijne bruid voor het laatst met de hand had toegewenkt, ging hij zonder te spreken naast den smid, en trok zijne handschoenen aan. De knechts gingen eenige schreden voor hen uit. Wouter zag nu en dan naar zijn buurman, en zeide eindelijk: »Ik ben blijde voor haar en u, en ook voor mij, dat wij op weg zijn; dat afscheid nemen, dat afscheid nemen, dat weet wat! houd maar goeden moed; gij kunt nog lang genoeg, en mogelijk al zeer spoedig, elkander den geheelen dag op uw gemak zien."

»Het is zoo, waarde meester! dat zeg ik ook tot mij zelven; en evenwel .... gij kent mij, waarom zou ik het verzwijgen? het is mij alsof mij een zware last op het hart ligt, meester! zoo ik haar voor het laatst gezien had!"

Voor het laatst! kom, ken ik u niet, weet ik niet, hoe gij er op slaat, als er gevochten wordt;

dwaasheid! dat zal wel overgaan. Morgen, zonder verzuim, zal ik u het harnas op de Schaffelaar laten bezorgen; het is bestand tegen zwaard en speer, hout en kogel, alleen een goed knijf is gevaarlijk voor hem die het draagt; maar wie zou u in het stof werpen?"

»Indien een ander sprak, meester!" hernam Van Schaffelaar het hoofd schuddende, »zie, ik zou hem met deze handschoen in het aangezicht slaan, en vragen of hij mij voor een lafaard aanzag? Maar ik ken uwe goede bedoelingen, vriend! gij zelf hebt in uwe jeugd den aanval hooren blazen, gij hebt de wapenen gedragen; de oorlog is niets; maar die Perrol!" Dit zeggende, bracht hij de hand aan zijn dolk, dien hij zoo vast omklemde, dat de ketting rammelde.

»Ik zie, Van Schaffelaar!" zeide de smid, die hem niet ten kwade duidde wat hij gezegd had, »dat Maria gelijk gehad heeft met u den vrede op te leggen; de vrouwen zoo zwak als zij zijn, hebben veel macht door haar verstand; daar zult gij in het vervolg meer van te weten komen. Maar waarom hebt gij het zoo tegen dien Perrol? hij doet de zaken op een grooten en nobelen voet; gij zijt immers niet minnenijdig op hem, Jan?"

Van Schaffelaar antwoordde hem in het eerst niet; maar eindelijk zeide hij: »Toen Perrol den Bisschop zijn dienst aanbood en ik in den raad mijn gevoelen zeggen moest, ontried ik het in soldij nemen der Zwarte Bende. Waarschijnlijk kwam hem zulks ter oore; want, ofschoon juist niet onhoffelijk, gedroeg hij zich altijd afgemeten en koel tegen mij. Daar bleef het bij; maar nu omstreeks een maand geleden, dwong mij het gejammer eener vrouw om af te stijgen, en hare woning binnen te treden, alwaar haar man door eenige ruiters werd mishandeld. Zij behoorden tot de Zwarte Bende, bekreunden zich niet om mijne bestraffingen, en gingen voort den armen boer met hunne zwaarden te slaan. Kon ik minder doen dan den ongelukkige, een onderdaan van mijnen heer, te beschermen? Een der vreemde ruiters, die het zwaard tegen mij had opgeheven, viel dood voor mijne voeten neder; eerst toen verlieten zijne makkers de woning en dreigden mij met hun hoofdman. Perrol eischte den volgenden dag, in tegenwoordigheid van den Bisschop, rekenschap van deze daad; het mishandelen, zelfs het vermoorden van een gemeenen boer, kon mij, volgens zijn zeggen, geen vrijheid geven, om de hand aan een zijner mannen te slaan; toen voegde ik hem toe, dat mijn zwaard verantwoorden zou, wat mijn zwaard gedaan had. Doch heer David gelastte ons den twist bij te leggen; maar was Perrol vroeger mijn vriend niet, sinds dien dag heb ik in hem een onverzoenlijken vijand; ik weet het." Hier zweeg Van Schaffelaar; daarna zeide hij snel en kort afgebroken: »Ik vereer den krijgsman, die in 't veld trekt voor zijn vorst, voor zijn leenheer, voor 's Lands welzijn, en hem, die zijn huis en erf verdedigt. Ik acht den soldaat, die, zonder te strijden tegen hem, onder wien hij geboren is, zich hier of daar een heer, een standaard verkiest, daaraan getrouw blijft, en gedurende den vrede het brood der burgerij etende, het met zijn bloed betaalt, als de oorlog woedt: hij dient voor geld, voor eer; maar hij blijft, ofschoon loondienaar, een man van eer. Behoede God mij en mijnheer St. Maarten, dat ik kwaad zou denken van de Heilige Kerk en hare dienaren; maar ik kan de daden van hen niet goedkeuren, die, vermoordende hetgeen hun voorkomt, zonder aanzien van geslacht of ouderdom, als een vernielende hoop aanvallen op menschen, die zij niet kennen, alleen omdat men hun zegt: »Het zijn ongeloovigen, het zijn ketters, sla hen dood, en God zal u zegenen." Ik beklaag hen, maar ik veracht hen niet, omdat zij gelooven aan hetgeen men hun toeroept; zij zijn moordenaars, alles wat gij wilt; maar ontneem hun de vaste meening, waarin zij verkeeren; laat de stem zwijgen, die hen opwindt, die hen razend maakt, en zij zullen niet meer moorden, niet meer verwoesten; zij zijn nog edel, die zoo handelen. Maar er zijn menschen — zijn zij het? zij hebben er ten minste de gedaante van — die nu den eenen heer, dan den anderen, nu deze, dan gene zaak voorstaan, altijd rooven, moorden, zwelgen en bloed storten, meer dan noodig is, meer dan men verlangt; waarom? Omdat zij leven in het bloed; zij plassen er met genoegen in; het is hun element; het woord vrede is hun onbekend, het woord verdrag, daarmede spotten zij; hun eenige wet is het zwaard; het is een wet die vermoordt; het geheele menschdom is hun prooi; zij zijn er mede in oorlog. Listiger dan de gemeene straatroover, die iedereen tot vijand heeft en spoedig het onderspit delft, voegen zij zich nu bij den een, dan bij den ander, meest bij den sterkste; om deel te hebben aan den buit, helpen zij den zwakste uitplunderen en alles vernielen. Die ondieren, die geen onderscheid kennen tusschen de maagden des Heeren, en de ongelukkige wezens die hen vervolgen met hare liefkozingen; die de dochter onteeren in de armen der moeder, en de vrouw onder het oog van den

man; die halve duivels, wier eenige lust zwelgerij en ontucht is: die soldeniers veracht ik, en vervloek hen als de pest. Welnu, ik zie op uw gelaat, dat gij er over denkt als ik; en wie is zulk een monster? Perrol met de Roode Hand!"

Op dit oogenblik waren zij, na de Vijepoort te zijn doorgegaan, in den Achterkamp aangekomen, waar Heintje hen met het paard wachtte. Van Schaffelaar nam het ijzeren kapje van hem aan, en deed het voorzichtigheidshalve op het hoofd, waarna hij het riempje onder de kin toegespte, en zijn knaap beval het paard bij den teugel achter hem te leiden. Moor wreef vergenoegd met zijn kop tegen den arm van zijn meester, toen hij hem voorbijging; deze hield een oogenblik op, schikte het bit een weinig, en terwijl het trouwe dier hem de hand likte, kuste hij het voor den kop.

»Ge kunt nu zeggen, meester!" zeide hij gedwongen glimlachende, terwijl zij hun weg vervolgden, »dat ik mijn woord gehouden heb; toen was zij vroolijk, Maria, en nu . . . ."

»Dat is de loop der zaken," antwoordde Wouter, »maar vertel mij nog eens nader; die Perrol, zegt gij . . . ."

»Perrol is aanvoerder der Zwarte Bende; dit is een hoop volk, uit alle landen en volken bij elkander geraapt, slecht en stout, uitmuntend gewapend en bereden, niemand gehoorzamende dan hem, tot alles in staat, behalve tot deugdzame daden. Wat hem betreft, niemand weet, welk oord hem zag geboren worden; hij is trotsch op den roem en den buit, welke door hem in zoovele gevechten en strooptochten is vergaderd; zijne pracht kent geene palen; het goud en het zilver schijnen voor hem geen waarde te hebben, als hij het uitgeeft om zich in weelde te baden; de lage minstreelen en de vrouwen, die hem vergezellen, roemen zijne mildheid; maar niets wordt door hem ontzien; niets is er, dat hij niet aan zijne duivelsche bende gelast, als het op een plunderen gaat; zoo is Perrol, volgens hetgeen men van hem zegt, of zooals hij zich steeds gedraagt. Gij hebt hem gezien; hij is een schoon man, niet waar, maar zijne ziel! . . . . hij is een engel, maar een gevallen engel; en waarom bedekt hij steeds zijne hand? waarom heeft niemand hem ooit den handslag zonder handschoen zien beantwoorden, waarom? Zou God hem daar geteekend hebben? en waarom zou zijne hand niet onuitwischbaar met bloed bevlekt zijn, die Perrol met de Roode Hand? Wilt gij weten, of hij dapper is? Hij is het, bij God! hij is het! indien het een deugd is, dan is het de eenige die ik weet dat hij bezit. Welnu, die man heeft mijne bruid met zijne lippen aangeraakt, bezoedeld, en ik kan mij niet wreken," riep Van Schaffelaar droevig, waarna hij langzaam vervolgde: »en toch heeft Maria wel gedaan. O meester! alles wilde ik geven buiten haar, om man tegen man met hem te strijden op leven en dood; maar ik zou nog liever wenschen hem nooit gezien te hebben of hem nimmer weer te zien; want toen ik hem het eerst ontmoette, huiverde mijne hand, toen zij zijne gehandschoende hand drukte; geloof mij, ik vrees, dat ik Maria nimmer zou weerzien na zulk een gevecht."

Zij waren nu aan het einde der straat genaderd, en Wouter zeide: »Indien hij zulk een knaap is, dan ben ik blijde, dat hij aan de zijde van den Bisschop is; gij hebt dus geen nood, dat gij hem zult behoeven te bevechten."

»Alsof hij geen wapenbroeder zou kunnen vermoorden!" antwoordde Van Schaffelaar snel. »Nu is hij nog in dienst van mijnen heer, nu nog; maar wie weet, hoe spoedig niet meer. Dat hij hier dezen dag geweest is, geeft mij kwade gedachten; geen edele band, alleen het belang bindt zulke menschen; gaarne zou ik hem onze zijde zien verlaten, indien dit hem niet gelegenheid gaf dikwijls hier in de stad te komen."

Op dit oogenblik waren zij de straat ten einde, en sloegen den hoek om; de knechts, die hen vooruitgingen, waren reeds de poort genaderd, en wachtten aldaar hun meester af. Van Schaffelaar, dien wij nu eens vroolijk, dan weder gevoelvol gestemd gezien hebben in de tegenwoordigheid van Maria, dien wij onderweg met drift zijne gedachten hebben hooren uiten, was nu de bedaardheid zelve, en zijne fiere krijgshaftige houding gaf te kennen, dat, wat er ook gebeuren mocht, hij de slagen van het noodlot zou afweren of met gelatenheid ondergaan.

De smid en zijn aanstaande schoonzoon wierpen een nieuwsgierigen blik in de poort. Zoodra zij den muur bereikt hadden, die aan den wal verbonden was, zagen zij de reden, waarom Dirk met zijne makkers had geaarzeld verder te gaan; de wacht was versterkt en bestond nu, behalve uit twaalf burgers, uit zes man van de soldeniers, die in de stad in bezetting lagen. Zonder te aarzelen gebood Wouter aan Dirk om naar buiten te gaan, alsof zij van niets kennis droegen; doch de wacht aan de poort, die nu bemerkte, dat de vijf knapen die vooruitgingen, in verband stonden met dengene, dien zij order hadden niet buiten te laten, wierp

Bladz. 34, deel I.

uit voorzichtigheid de poortdeuren toe, toen zij de poort naderden. De smid wenkte zijne gezellen om ter zijde te gaan, en na zacht tegen Van Schaffelaar gezegd te hebben: »Laat mij het woord voeren; ik zal beter met hen klaar komen dan gij," trad hij naar de wacht, die geheel onder de wapenen was, en vroeg: »Wie geeft hier bevelen, burgers?"

»Dat ben ik, meester!" antwoordde de voorste, die een fraaien hellebaard in de hand hield.

»Ha, ha! dat doet mij genoegen, Klaas! zeide Wouter ongedwongen, hem de hand schuddende: »zie, het is hier onder de poort zoo donker als de nacht. Hoe gaat het te huis? alles wel, hoop ik? zoo, dat verheugt mij. Maar zeg eens, waarom is de poort gesloten?"

»Nu ja, Wouter! waarom?" antwoordde de andere aarzelend, »waarom? dat is zoo gemakkelijk niet te zeggen; het kwam ons raadzaam voor, om onze bevelen behoorlijk te kunnen uitvoeren."

»Zoo! bevelen, dat is wat anders," zeide Wouter eenigszins spottend; »is het volk van den Bisschop in het veld, en heeft de schout en de regeering de poort laten sluiten, zeg?"

»Nu ja, de schout nu juist wel niet."

»En wie dan?" vroeg Wouter schielijk.

»De kapitein van de soldeniers!" antwoordde de andere verlegen.

»Ha, ha! van de soldeniers!" zeide Wouter lachend, »dan geeft die nu ook al bevelen aan de burgers? dat gebeurde onder David niet; mijne meesters! maar het kan nuttig zijn."

»En niemand twijfelt daaraan, of heeft er mede te maken," viel hem een der soldaten in de rede.

»Zoo, zoo, die schijnt ook wat te zeggen te hebben," zeide Wouter, die zijne hand boven zijne oogen hield, om den spreker des te beter te kunnen zien, »het verwondert mij echter, dat een soldenier zoo maar in eens het woord in naam van alle burgers doet; maar ik heb er vrede mede. Eilieve, Klaas! wees zoo goed voor mij de poort te laten openen; ik heb met mijne gezellen buiten nog iets te doen, en deze heer moet ook naar huis rijden."

»Ja, meester!...." antwoordde deze verlegen, en hij aarzelde om te vervolgen, toen de soldaat, die reeds gesproken had, en wien het antwoord van den smid nog op het hart lag, kortaf zeide: »Wat u betreft, gij kunt met uwe gezellen doorgaan, maar de ruiter niet."

»Niet!" zeide Van Schaffelaar binnensmonds, maar Wouter antwoordde even spoedig: »Ik ben altijd gewoon te spreken met het hoofd, en niet met de beenen, vriendschap! maak u maar niet zoo driftig. Burgers! zal ik nu nog langer moeten staan met dezen edelen heer, tot het aan die gehuurde knapen zal gelegen komen om ons door te laten? foei! welk een schande voor de burgerij! en ik, die nogal overman in het gild ben; Klaas! past dat aan iemand uit hetzelfde gild? als de meester uit *de Vergulde Helm* beleedigd wordt, zult gij, meester in *de Roode Sleutel* en het geheele gild dan niet met schande overdekt worden? Bedenk dit wel; en hoe denkt Gerrit Van Zutphen er over? en wat zegt Lange Piet? Of denkt gij, dat ik iets zou willen doen, dat tot schande en nadeel van de stad en de burgerij zou strekken? Welnu, wat zegt gij? ben ik niet nader dan die vreemde soldeniers?"

»Ja, meester?" antwoordde de aanvoerder der burgers, die, evenals zij allen, genegen waren om Wouter genoegen te geven. »Wij zouden gaarne alles voor u doen; maar wij zijn bevreesd om dien heer door te laten. Waarom spreekt hij niet zelf met den kapitein?" zeide hij op eens snel, verheugd, dat hij deze uitvlucht gevonden had.

»De tijd is bijna om, het zal spoedig vier uur slaan, en dan ben ik met recht gevangen," zeide Van Schaffelaar zacht, en met den voet stampende: »verzoek hen, Wouter! dat zij u met Dirk doorlaten, dan zal ik te paard stijgen, en, bij St. Maarten! ik zal er met geweld doorbreken."

Hij zag om; zijn knaap, die, met het zwaard van den smid aan de heup, vlak achter hem stond, hield het paard, dat van ongeduld steigerde, bij den teugel. Een menigte menschen waren reeds voor de poort opgehoopt en te zamen geloopen, en schenen onvergenoegd, dat men den meester uit *de Vergulde Helm* zijn verzoek niet toestond. »Het is schande voor uwe stad, burgers!" zeide een oud man, die over een lederen wambuis en hozen een mantel van schapenvel droeg, terwijl hij op een langen staf rustte, »het is een edele heer, die heer Van Schaffelaar; zijn grootvader was burger van de stad; gij hebt sinds jaren aan hem en zijn geslacht allerlei benoodigdheden verkocht; hij heeft veel gezag bij uw voormaligen heer, den Bisschop; vat gij dus niet, hoe dwaas het is, hem door die huurlingen te laten beleedigen, daar gij hem nog zoo noodig kunt hebben, om, als de zaken eens omkeeren, een goeden vrede te sluiten."

»Wie praat daar van vrede en van den Bisschop?" riep iemand uit den hoop, »wij willen geen vrede; weg met den Bisschop! weg met David van Bourgondië!"

Hij zag om; zijn knaap, die, met het zwaard van den smid aan de heup, vlak achter hem stond, hield het paard, dat van ongeduld steigerde, bij

Bladz. 34, deel I.

»Stil! stil!" riepen dadelijk eenigen van hen, »zwijg! ziet gij niet, wie er gesproken heeft? het is Ralph, de oude schaapherder; hij weet wat er nog gebeuren moet: hij is met een helm geboren."

»Nog een oogenblik geduld, Jan! antwoordde Wouter, »ik bid u, gebruik geen geweld." Hierna riep hij: »En voedt gij geene vrees, burgers! om den heer van Montfoort tegen u in het harnas te jagen? Indien de heer Van Schaffelaar gevaarlijk ware voor de rust van de stad, dan had men hem in mijn huis kunnen aanhouden. Hiervoor was echter geen reden; maar men wist, dat zijn vrijgeleide te vier uren eindigt en daarom, mijne meesters! heeft men u gelast hem hier op te houden tot na dien tijd. Begint gij het nu te vatten? Waarom zou hij naar den kapitein gaan, daar hij van den heer van Montfoort verlof heeft om hier te komen; een verlof dat gij meer moet eerbiedigen dan de bevelen van een zijner dienaren, en dat ook door die knapen, welke daar met hunne roeren staan, moet geëerbiedigd worden." Dit zeggende, nam hij een papier aan, dat Van Schaffelaar hem overgaf, en hij toonde het aan de burgers, die onder de poort uittraden.

»Het is zoo," zeide hun aanvoerder, »het komt mij voor, burgers! dat wij den meester en dien heer niet langer kunnen ophouden."

»En ik zie niet, waarom wij de komst van den kapitein niet zouden afwachten", zeide de soldaat, naderbij tredende, »ik heb hem laten verwittigen, dat de vreemde ruiter hier aan de poort is; hij zal spoedig komen."

»Lees zelf hetgeen hier staat," zeide Wouter, hem het geschrift onder den neus houdende.

»Ik kan niet lezen," antwoordde hij barsch, het papier terugstootende.

»Maar deze heeft het reeds gelezen," vervolgde Wouter op den burger-aanvoerder wijzende, »gij weet dus wat het behelst." Doch de soldaat, die zeer goed begrepen had, dat deze, om den smid genoegen te geven, zich gehouden had, alsof hij het geschrift begreep, zeide spottende: Ik kan evengoed lezen als uw gildebroeder; maar wij hebben er beiden veel van vergeten."

»Heb de goedheid aan deze lieden te zeggen, wat dit geschrift behelst," zeide Van Schaffelaar tegen een St. Jansbroeder, dien hij achter zich in den volkshoop ontdekte, en hij overhandigde hem het papier.

»Zeer gaarne, Heer!" antwoordde deze, die den brief inzag, en verklaarde, dat het een verlof van Montfoort bevatte, waarbij aan heer Jan van Schaffelaar, aanvoerder eener bende rijzige ruiters, in dienst van David van Bourgondië, werd toegestaan om zich, vergezeld van een knaap en ongewapend, te begeven naar Amersfoort, en aldaar te blijven van des voormiddags elf tot des namiddags vier uren; gelastende aan alle burgers en soldaten, om genoemden heer vrij te laten komen en gaan, zullende hij elken dienst of ondienst, aan den heer Van Schaffelaar bewezen, rekenen aan hem zelven gedaan te zijn.

»Het komt mij voor, dat dit duidelijk is," zeide Wouter. »Eilieve, burgers! daar begint de klok te slaan; opent de poort of vreest voor Montfoort." De burgers maakten zich nu gereed om toe te geven; doch de soldaten hielden koppig vol, waarschijnlijk steunende op de nabijzijnde komst van den kapitein en op hunne vuurwapenen, terwijl de burgers buiten hun zijdgeweer alleen met hellebaarden gewapend waren. Doch nu verhief de oude herder zijne stem weder en riep: »In mijn tijd was het anders in de stad: de burgers waren toen zelven in staat de poorten te bewaren, en lieten in en uit, wien zij goedvonden. »Ik zie den dapperen Montfoort reeds komen, om rekenschap te vragen van hetgeen nu gebeurt. Wee u, Montfoort zal komen!" riep hij met een holle stem, en strekte dreigend zijne hand naar de gewapende burgers uit.

»De poort open! open de poort!" schreewden het volk voorwaarts dringende. De burgers traden zonders iets te zeggen, ter zijde, en om Van Schaffelaar en Wouter heen loopende, drong de massa de soldaten op het lijf, die noch den wil, noch den tijd of de gelegenheid hadden hunne wapenen te gebruiken. Dirk en zijne makkers, vooraan zijnde, haastten zich om de deuren open te maken, en het volk stroomde, onder het schreeuwen van: »Leve de burgerij! de poort is open!" juichend en schreeuwend naar buiten.

Van Schaffelaar en de smid verzuimden niet hen dadelijk te volgen, en geen der soldaten had den moed om hen tegen te houden. Buiten de hamei, (1) die voor de brug was, stond Dirk met zijne makkers te wachten. »Ik dank u, gezellen! voor uwe hulp," zeide Van Schaffelaar, die aan Dirk eenige geldstukken gaf, »drinkt eens op mijne gezondheid en die van uw meester, en gedraagt u even trouw in het vervolg; misschien dat uw meester en zijn huisgezin uw bijstand nog wel eens zullen noodig hebben."

(1) Slagboom, hek ter afsluiting.

»Dat behoeft geen dank, Heer!" zeide Dirk, zich stijf buigende, »het spijt ons, dat alles zoo stil is afgeloopen; wij zouden die schobbejakken zoo gaarne eens afgerost hebben; maar de meester is wat te voorzichtig; wij zullen op uwe gezondheid drinken; dat zal niet vergeten worden. Wij danken u en wenschen u veel geluk."

»Veel geluk, Heer!" zeiden de gezellen, hem eerbiedig groetende. Van Schaffelaar wilde nu juist van Wouter afscheid nemen, toen Henri hem naderde en zeide: »die oude man, welke mij reeds gewaarschuwd heeft, laat u weten, dat de kapitein de poort nadert." Doch toen Van Schaffelaar naar den vriendelijken raadgever rondzag, was deze reeds verdwenen, en hij zette zich in den zadel. De smid nam den pas aangenomen knaap op, en zette hem zonder eenige moeite achter zijn heer op het paard, dat zich om de vracht weinig scheen te bekommeren.

»Vaarwel, meester!" zeide Van Schaffelaar, terwijl hij Wouter de hand drukte, »vaarwel! God zegene u en uw huis; kus uw vrouw en Maria voor mij." Zich nu voorover buigende, fluisterde hij hem in het oor: »Houd een wakend oog op Perrol met de Roode Hand."

»Dat zal ik," antwoordde Wouter; »zoodra het vrede is, houden wij bruiloft, vaarwel!"

Van Schaffelaar gaf nu zijn paard den vrijen teugel, en verwijderde zich in vollen dráf; Heintje hield hem met den rechterarm omvat, en groette den smid met de muts, die met de aanmerking, dat het voorzichtigheidshalve misschien beter ware den kapitein niet in den weg te loopen, in plaats van de Kamppoort in te gaan, de stadsgracht een eind wegs volgende, den weg naar de Bloemendalsche Poort insloeg, gevolgd van zijne gezellen, wien hij zijne tevredenheid te kennen gaf over hun gematigd gedrag.

Een oogenblik nadat de meester uit *de Vergulde Helm* zich verwijderd had, trad de kapitein, gevolgd door een twintigtal soldaten over de valbrug naar buiten, doch werd niets gewaar dan eenige lieden, die de stad ingingen, of zich naar buiten begaven. Noch de soldaat, die met Wouter gesproken had, noch een zijner makkers kon iemand aanwijzen, die deel genomen had aan het openen der poort. Hij begaf zich tot aan den Hooge-weg, en een ruiter, dien hij in de verte gewaar werd, overtuigde hem, dat het mislukt was Van Schaffelaar, later dan zijn vrijgeleide toestond in de stad te houden, waardoor de belooning verviel, die hem was toegezegd; er bleef hem dus niets over dan terug te keeren, zonder dat hij het zelfs durfde wagen zich op den smid te wreken. Een half uur nadat alles in rust was geraakt, trad een man uit een der schuren aan den Hooge-weg, en sloeg, gevolgd van een zwarten herdershond, denzelfden weg in, dien de ruiter genomen had; in zijne hand droeg hij een langen stok of staf, en niettegenstaande zijn ouderdom, verwijderde hij zich met snelle en vaste schreden.

II.

De heide.

Zie ginds, die zwakke kudde naaken,
Op thym en marjoleine grond,
Dien trouwen hond dat vee bewaken,
Wijl 't herdersoog spied alles rond.

O. Z. VAN HAREN.

Een geruimen tijd was er verloopen, sedert de heer Van Schaffelaar nog bijtijds Amersfoort had kunnen verlaten, en nog waren de zaken bijna op dezelfde hoogte. Vruchtelooze onderhandelingen waren aangeknoopt en wederom afgebroken, en het liet zich aanzien, dat ofschoon het zwaard nog in de scheede rustte, het weldra tusschen beide partijen tot den oorlog zou komen. Maximiliaan was te wel overtuigd van zijn overmacht, om aanneembare voorslagen te doen, en de hoofden der Utrechtsche partij, steunende op hun eigen krachten, en misschien hopende, dat de Hertog door den oorlog met Frankrijk, en de onrustige gezindheid der bevolking in Vlaanderen en Luik zou verhinderd worden zich met kracht tegen hen te keeren, waren niet gezind om zich zoo maar aan de harde voorwaarden van den Hertog te onderwerpen.

Het was in de maand Mei, in die maand, welke de natuur met jeugdigen bloei ziet te voorschijn treden, en den mensch, zoowel als het kleinste dier, den statigen boom des wouds, zoowel als het eenvoudige bloempje des velds, als het ware, met nieuw leven vervult. In die maand, in welke men het geluk van te leven zoo goed gevoelt, kan er bijna geen grooter genoegen zijn, dan op een schoonen dag in het open veld van deze ontwikkeling getuige te zijn; en evenwel, als de droefheid het hart van den mensch vervult, blijft

hij koud voor dit genot; het flikkerend licht des bliksems zou hem meer bevallen dan de koesterende stralen der lieve zon; het gehuil van den stormwind en het ratelen der donderslagen zouden meer echo in zijn hart vinden dan het gezang der vogelen, of het zingen en gonzen der krekels en bijen; de donkerste nacht zou hem liever zijn, dan die blauwe hemel; vallende bladeren, aangenamer dan het jeugdige groen, alleen omdat hij ongelukkig is.

Een jonkman, die van Hoog Soeren over de heide kwam aangereden, scheen in dezen toestand te zijn; ten minste hij hield het hoofd gedurig voorovergebogen, en scheen in diepe gedachten als verzonken. Zijne kleeding was eenigszins vreemd; hij droeg een wambuis van leder met lange nauw sluitende mouwen, waarover hij hooge handschoenen aan had, die boven op de hand met plaatjes van ijzer belegd waren. De lederen hozen, die hij aan had, waren mede eng sluitend, en zijne laarzen voorzien met sporen en raderen. Zijne wapenen bestonden in een zwaard en een opsteker; (1) een ronde stalen hoed of stormkap, die hem juist om het hoofd sloot, was onder de kin met een lederen riem vastgegespt; een wapentje was op zijn borst op het leder geschilderd, het was het wapen van Bourgondië. Zijn paard was groot, sterk en geheel wit; de toom bestond uit een ijzeren keten. De ruiter had achter zich op zijn paard een gedeelte zijner wapenrusting opgerold, en met riemen te zamen gegespt, zeker omdat de zwaarte hem verhinderde het bij het warme weder te dragen; ook moeten wij niet vergeten te zeggen, dat een niet zeer groot houten schild, met het vel van een zeehond overtrokken, aan een riem om den hals van den ruiter op zijn rug hing.

Deze jonkman was een rijzige ruiter in dienst van den Bisschop van Utrecht, en stond onder Van Schaffelaar. Het was Frank, naar wien wij onze oude kennis, meester Wouter, met zooveel belangstelling hebben hooren vragen. Zijn haar, dat van onder zijn hoofddeksel te voorschijn kwam, was pikzwart, en hing met dikke krullen tot in zijn sterkgespierden hals en op zijne schouders; het strekte hem tot een natuurlijk verdedigingswapen, en zou misschien een anders doodelijken houw ongevaarlijk hebben kunnen maken. Zijn voorhoofd was hoog, zijne oogen en zijn dunne knevel zwart, doch hij droeg geen baard. Zijn neus was sterk gebogen; en niettegenstaande zijn gelaat zeer bleek was, en de droefheid daarop te lezen stond, was het vol uitdrukking en schoon. Zijne leest was welgevormd, doch rank; hij was middelmatig van grootte. Hier, geheel alleen, en misschien anders genoodzaakt het leed te verkroppen, dat zijn hart verscheurde, trachtte hij door woorden zijn gevoel uit te drukken. Terwijl zijn paard uit eigen beweging den weg op de heide volgde, en Frank zijn blik zonder bepaald doel in het rond liet gaan, zong hij:

Het bloempje, dat mijn hart bemint,
Is door een ander uitverkoren;
Dat bloempje, waar ik lust in vind,
Voor eeuwig heb ik het verloren.

Hij zong met een diepe mansstem en vol gevoel; men kon hooren dat de woorden hem uit het hart kwamen; het scheen een lied, door geen ander vervaardigd, en dat hij, als op hem toepasselijk, gekozen had; neen, de woorden en de zangwijze schenen de tonen te zijn, waarmede hij aan zijn hart lucht trachtte te verschaffen. Bij het eindigen van het laatste vers bedekte hij zijn gelaat met zijn rechterhandschoen, en terwijl hij langzaam herhaalde:

„Voor eeuwig, voor eeuwig heb ik het verloren,"

wischte hij de tranen af, die ondanks hem zelven uit zijn oogen geperst werden. Het lied moge op zich zelf geringe gedachten geven van het dichterlijk en muzikaal talent van den jongen ruiter, hij echter, die het hem had hooren zingen, zou niet hebben kunnen nalaten den ongelukkigen jongeling te beklagen. Misschien zullen eenige schoone lezeressen van dit werk den armen jongen hun medelijden nog wel schenken, daar zij zeer wel beseffen kunnen, dat het bloempje, waarom hij treurde, eigenlijk niet tot het plantenrijk behoorde, maar een meisje was, dat hij beminde, en dat hij, evenals thans nog bij de dichters in gebruik is, zich voorstelde als een bloem. Het is een vergelijking, die toen reeds alles behalve nieuw gevonden was, en echter nu nog fraai en waar blijft; hebben de bloemen haar schoon niet verloren, de vrouwen zijn ook schoon gebleven, en hetgeen zij thans misschien in ongekunsteldheid missen, wordt drievoudig door bevalligheid vergoed.

Als wilde hij de droevige gedachte verdrijven, die zijne ziel folterden, gaf Frank zijn ros de sporen; doch toen zijn moedig dier hem zonder te steigeren, in weerwil van het zware zand, in vollen galop met zich voerde, kwam hij tot zich zelven,

(1) Groot mes.

en den teugel aanhalende, tikte hij het met de hand aan den hals, en moedigde het met de stem aan om langzaam te gaan.

»Gij zingt goed, ruitertje!" riep men hem nu op eens toe, met een heesche stem en een vreemden tongval.

Verwonderd zag Frank rond, en ter linkerzijde van den weg ontdekte hij weldra een oude vrouw, die zich beijverde om een grooten zak op haar rug te tillen; eenig klein heestergewas, waarachter zij mogelijk gezeten had om uit te rusten, was de oorzaak geweest, dat hij haar niet eer gezien had.

»Ik zeg, dat gij goed zingen kunt," riep het wijf nogmaals, echter nu op een spottenden toon; »maar het was een nare deun voor zulk een knappen jongen. Nu, kijk maar zoo verwonderd niet en houd uw paard niet stil; of zijt gij niet bevreesd, dat ik den weg dwars voor u zal oversteken? he! antwoord toch eens, bedroefde ruiter!"

Wanneer men, op zulk een eenzame plaats als deze heide, zoo op eens wordt gestoord in zijne overdenkingen, heeft men reden om verbaasd te zijn, en het is niet te verwonderen, dat hij niet zoo dadelijk antwoordde, te meer daar zij hem bespotte over zijn gezang; doch toen zij nog harder begon te schreeuwen: »Zie, uw paard kent mij al, het wordt bang, ha! mijn blik brengt u ongeluk . . ." riep hij eenigszins verstoord: »Moet gij denzelfden weg als ik, oude vrouw? geef mij dan dien zak achter op mijn paard, en ik zal hem u te huis brengen."

»Oude vrouw!" mompelde het wijf, waarna zij snel uitriep: »Zou het den zak durven dragen? ha! en waar zoudt gij dan uw halsberg (1) laten, zeg eens?"

»Gij schijnt de stukken eener ruitersrusting wel te kennen; maar ik zal uw zak medenemen," zeide Frank, medelijden hebbende met de oude vrouw, die nog steeds moeite deed om den zak op te lichten.

»En wat ken ik niet," schreeuwde de oude, »ha! ha! of ik u ook niet kende, maar ik verlaat mijn zak niet; onze wegen loopen uit elkander, jongen! rijd maar door! rijd maar door!"

Frank stapte uit den zadel; hij nam de moeite niet om zijn paard aan den teugel te houden, doch vermaande het alleen met de stem om te blijven staan; hij trad nu van den weg af over de heide naar haar toe. Zij droeg, niettegenstaande het warme weder, een schoudermantel, uit verschillende soorten en kleuren van laken te zamen gelapt; onder den mantel uit, kwam een soortgelijke rok te voorschijn, die hare voeten onzichtbaar maakte. Hare handen en armen, gedeeltelijk bloot, waren rood en zwaar gerimpeld, en even bruin en morsig als haar gelaat, dat bijna geheel verborgen was onder de slipmuts van vuil rood laken, die haar hoofd bedekte. Hare oogen glinsterden als twee vuurballen; eenige lange, zwarte haren hingen over haar voorhoofd langs haar neus, en als zij den mond opende, zag men, dat zij nog eenige tanden had, die wit waren. Zij was krom en ineengedrukt; maar het kwam den ruiter voor, dat zij misschien zoo oud niet was als hij eerst gedacht had; ook scheen zij niet zeer tevreden, toen hij haar naderde en zeide: »Kom, oude! wil ik u helpen? ik zal u den zak opgeven."

»Oude! oude vrouw!" riep zij toornig en met den stok slaande, dien zij in de hand had, »mijn meester is oud; ha, ha! die is oud, maar ruiters moeten altijd jonge deernen hebben, ha! is het niet waar? Zeg maar liever heks of tooverkol, mijn jongen! maar spot niet." Dit zeggende, begon zij een helsch gelach aan te heffen, en riep op eens, terwijl zij in het rond sprong van blijdschap; »De meester rijdt, toe maar! o, o! dat gaat er door."

»Vervloekt wijf!" riep Frank driftig, »is dit de dank voor de hulp, die ik u wilde bewijze[n], want zijn paard, verschrikt door het gelach van de vrouw, rende spoorslags over de heide; doch even spoedig beseffende, dat deze van haar verstand beroofd was, en geen rekenschap verschuldigd was van haar gedrag, zeide hij goedaardig:

«Komaan, moeder! laat mij u helpen, spoedig; want ik moet mijn paard weer zien te vangen."

»Heb ik niet gezegd, dat het paard bang voor mij is?" zeide zij meer bedaard; »maar vrees niets, ik zal den meester verzoeken niet verder te gaan; gij zijt een goede jongen." Nu begon zij snel, doch op een eigenaardige wijze te fluiten; het paard stond stil, en keerde vreesachtig den kop om. »Zoo, zoo! de rit is over," vervolgde zij tevreden, »ik heb nog zelden zulk een vriendelijken ruiter aangetroffen als gij. Geef mij nu den zak op den rug; zoo, zoo is het goed."

»Die zak is voor u te zwaar; moet gij nog ver wezen?" vroeg Frank.

»Ver? o ja, heel ver!" antwoordde zij, in gedachten verzonken, »maar hij is niet zwaar, als ik het wil," riep zij, en sprong met den zak op den rug in het rond, alsof zij niets te dragen had. »Het hout moet branden en de kruiden moeten

(1) Pantserhemd.

koken," schreeuwde zij, terwijl zij den stok of de kruk, waarop zij leunde, met beide handen vasthield. Frank wilde nu gaan; maar op eens bleef zij vlak voor hem staan, en terwijl zij hem met doordringende blikken aanzag, zeide zij schielijk: »En de belooning voor de moeite, Heer ruiter? he, wilt ge een kus, zeg eens? Nu, wilt ge niet, geef mij dan de hand."

Frank voldeed aan haar verlangen en zeide: »Goedendag, moeder! God zegene u," en wilde zich verwijderen en zijn paard inhalen, dat nog altijd op dezelfde plaats stil stond, alsof het van steen geweest ware. Doch de vrouw riep: »Stil, stil!" trok hem den handschoen van zijne hand, en deze vasthoudende, beschouwde zij met aandacht de lijnen, die er overliepen en zich kruisten. Op eens streek zij met de linkerhand het haar weg, dat uit de muts voor haar aangezicht hing, boog het hoofd voorover, om des te beter te kunnen zien, alsof zij twijfelde aan hetgeen zij zag, liet daarna op eens zijne hand los en riep:

»Vergeef mij, Heer! indien ik u gekend had, zou ik u niet toegestaan hebben mij te helpen, en uwe handen vuil te maken aan mijne lompen; nu begroet ik u; er is vorstenbloed in uwe aderen, vaarwel Heer! wees gegroet, en zet den voet niet in mijne voetstappen." Na het uitspreken van deze woorden, liep zij hard weg, en sprong over den weg, langs welken den ruiter gekomen was.

»Blijf staan, moeder!" riep Frank, verbaasd over hetgeen zij gezegd had, »zeg mij nog eens, wat gij in mijne hand gezien hebt, en ik zal u goed beloonen."

»Beloonen!" riep de oude zich omkeerende, »en waarvoor? ik heb niets gezegd; wilt gij iets weten, zoo kom des nacht aan het meer," en zij wees met de kruk over haar schouder naar de heide; «des nachts zijn de geesten wakker, maar bij den dag slapen zij; vaarwel Heer! volg mij niet." Nu keerde zij zich om, en liep als een pijl uit den boog al hompelende over de heide voort. Frank raapte zijn handschoen op, en was nu blijde, dat zij vertrokken was; een koude rilling ging hem door alle leden, en hij kruiste zich; nu eerst begon hij te begrijpen, dat hij met de heks van de Hunnenschans gesproken had.

Zijn paard bleef nog altijd onbewegelijk op dezelfde plaats staan, en naderde hem niet, ofschoon hij het riep. Toen hij bij het arme dier kwam, scheen het zoo vermoeid te zijn, alsof het een geheelen dag hard gereden had, en was zeer verblijd zijn meester weder te zien. Frank sprak het vriendelijk toe, maakte met den vinger een kruisje voor den kop van het paard, en zette zich toen in den zadel. Nog eens zag hij om, en werd de heks gewaar, die heel in de verte in de richting van Meerveld, over de heide voortholde.

Het paard haastte zich nu, om zich zoo spoedig mogelijk van deze plaats te verwijderen, en reed, alsof het gedurig de sporen voelde, met zijn meester voort. De verschijning van het oude wijf en de bijzondere toon van haar schelle stem hadden het dier verschrikt. Wat Frank betrof, die eerst had ingezien, met wie hij te doen had gehad, toen de heks zich verwijderde, de hem en zijner jeugd eigene stoutheid maakte, dat hij nu niets meer van haar vreesde: en evenwel de woorden van het wijf kwamen telkens weer voor den geest. Het deed hem nu leed, dat hij haar niet gedwongen had zich nader te verklaren, en nogmaals hield hij zijn paard in, en zag achter zich. Het ros was echter bevreesd om terug te moeten keeren en steigerde; maar de kracht, waarmede Frank den ijzeren teugel aanhaalde, en het dier de sporen deed voelen, noodzaakte het zich te wenden. De zon, die haar hoogsten stand nog niet bereikt had, schoot hare stralen over het veld, terwijl de ruiter zich op een hoogte bevond, over welke de weg hier heenliep, hetgeen hem in staat stelde de geheele vlakte te overzien. Vóór hem werd zijn gezicht bepaald door de hoogten, over of langs welke hij, van Soeren komende, gereden was, en over welker toppen hij de kruinen der zware boomen van het Soerensche Bosch zag, die zich met de hoogte, waarop zij geplaatst waren, als een blauwe gordijn aan den gezichteinder vertoonden. Hij zag de heks niet meer, hetzij ze zich in een der vele kuilen of diepten op de heide had nedergezet, of dat zij reeds achter de heuvels was, die het Meerveld bepaalden; het eerste kwam hem waarschijnlijk voor, en was meer overeen te brengen met hare jaren, en de vracht, die zij droeg, ofschoon het hem bekend was, dat voor eene heks niets onmogelijk is. Aan zijne linkerzijde zag hij de spits van den kerktoren van Garderen, die zich boven de daken en de kruinen van eenig geboomte op den top van een gloeienden heuvel verhief. Meer links nog vertoonden zich in de verte eenige wijd uiteenstaande boomen op de vlakte, achter welke hij het Putter Bosch gewaar werd, evenals een leger achter zijne voorposten. Ter rechterzijde zag hij niets dan heide, ofschoon hij met zijn oog de hoogten volgde, die hij voor zich had, tot zij zich in den gezichteinder verloren. Meer nabij lag het

dorpje Kootwijk, dat hij dienzelfden morgen was doorgereden. Frank bevond zich hier in het midden der Veluwsche heide. De aangename lucht, welk een zacht oostenwindje hem te gemoet voerde, werd veroorzaakt door de uitwaseming der heide; waar de zon hare werking deed op de duizenden soorten van planten, die over het veld verspreid waren, scheen het in de verte, alsof er een soort van damp uit den grond opsteeg. Allerlei vlinders, met schitterende kleuren overdekt, gonsden heen en weder; de hommels, bijen en wespen vlogen nog wel niet in ontelbare menigte van het eene plantje, van het eene bloempje naar het andere, om onvermoeid den smakelijken honig te garen, maar sommige schenen evenwel reeds de heide te bezoeken. Het zonlicht gaf aan de anders zoo doodsche heide een vroolijk aanzien; de ongelijkheid van den grond, die nu laagten, dan hoogten vormde, en hier en daar met kleinstruikgewas en struweelen begroeid, of als bij vakken met verschillende soorten van planten overdekt was, veroorzaakte, dat de eene plaats, niettegenstaande den hoogen stand der zon, meer verlicht was dan de andere; en deze kleine schakeering van licht en schaduw nam een groot gedeelte van het eentonige weg. Zoolang Frank zich op de heide bevond, had hij nog geen voertuig ontmoet; ofschoon de weg, dien hij volgde, die was, welken de karren of wagens gewoon waren in te slaan, die van Amersfoort naar Zutfen, Zwolle of Deventer reden. In de verte, op den weg naar Garderen, zag hij echter twee onoverdekte voertuigen, die zich langzaam verwijderden. Onderscheidene wegen liepen kruiseling over de heide, en het oog kon ze gemakkelijk volgen, daar de zonnestralen sterk werden teruggekaatst door het witte zand, dat op de meeste plaatsen te voorschijn komt, wanneer de heidelaag door eene of andere oorzaak wordt weggenomen; het was alsof er loopers van helder wit linnen over een bruinachtig tapijt waren uitgespreid. Op meer dan ééne plaats vertoonden zich op de heide kleine hutten, die nu eens alleen, dan weder in groepen van drie of meer in getal, verspreid lagen. Eene dezer woningen, die eenigszins nabij lag, was van heizoden opgericht en met heideplaggen gedekt, en scheen veeleer geschikt te zijn tot een verblijf van dieren dan tot een woning voor menschen. De hand boven de oogen houdende, overzag Frank nog eens de geheele landstreek, voordat hij zijn weg vervolgde, en zonder te letten op een paar lieden, die in de verte bezig waren met het inzamelen van dopheide of het steken van zoden, tuurde hij op eenige witte stippen, welke zich in de richting van het Putter Bosch vertoonden, waarna hij, zijn paard tot spoed aanmoedigende, spoorslags den heuvel afreed, terwijl hij steeds het hoofd gewend hield naar die zijde, waar hij de witte plekjes had ontwaard.

Een oogenblik daarna hoorde hij het geluid van een schelletje, en toen hij het kleine dal, waarin hij zich bevond, doorgereden, en boven op de volgende hoogte was, zag hij beneden vóór zich uit een groote kar, die met grof zeildoek was overdekt, en door twee sterke bonte paarden werd voortgetrokken. De voerman, die naast het voorste paard ging, hield dadelijk de kar stil, toen hij Frank gewaar werd, en gaf door een uitroep van verwondering zijne niet zeer aangename gewaarwording te kennen, om zoo op eens op de eenzame heide een gewapenden ruiter vóór zich te zien. Zijn makker, die achter den wagen ging, werd nu ook gewaar wat het stilhouden der kar veroorzaakt had, en op zijn geroep kwam een derde, die waarschijnlijk geslapen had, uit een zak, onder aan het voertuig vastgemaakt, te voorschijn kruipen. Toen echter de ruiter naderde, zonderdat hij door anderen gevolgd werd, bedaarde hun schrik, en zij beantwoordden nu eerst het »goedendag", dat hij hun reeds tweemaal had toegeroepen. Zij namen onderdanig hunne mutsen af, en antwoordden hem volijverig op de vragen, welke hij tot hen richtte. Hunne antwoorden schenen zeer naar zijn zin te zijn, en na een oogenblik met aandacht de sterke trekpaarden, en hunne wijze van aanspanning vóór elkander beschouwd te hebben, wenschte hij hun goede reis, en vervolgde zijn weg. Toen hij zich verwijderd had, zag hij, hoe een der voerlieden, terwijl de andere de hamen verschikte, behoedzaam de hoogte opklom, en naar alle zijden rondzag, of de makkers van den ruiter zich soms ook schuil hielden, en hoe hij met vreugde aan zijne makkers toeriep, dat de weg veilig was. Een glimlach deed voor een oogenblik het bleeke gelaat van den jongeling zijn ernstige plooi verliezen, daar hij niet beseffen kon, waarom drie forsche mannen, in de kracht hunner jaren, niet meer durfden steunen op hun eigen krachten.

De witte stippen, die langzamerhand in het Putter Bosch verdwenen, schenen hem thans geen belangstelling meer in te boezemen. Hij had nu de hoogten achter den rug, en zag, na nog eenigen tijd gereden te hebben, eenige boomen vóór zich, welke ter rechterzijde van den weg stonden. Het scheen een laag gedeelte der heide te zijn, die

hier als het ware bijna onmerkbaar een kom vormde; tusschen de struiken, welke om en onder de boomen opgroeiden, zag hij een uitgestrekte drift schapen, die in de schaduw lagen uit te rusten.

In het begin had hij slechts de witte vachten tusschen het groen kunnen zien; maar hoe meer hij naderde, des te beter kon hij het wolvee onderscheiden. Het was alsof het vermoeide ros ook haast maakte om te naderen; want zonderdat zijn berijder zulks gelastte, versterkte het den draf, en spoedig kon men het zachte geluid van de schelletjes der hamels hooren, als zij opstonden of zich verlegden. Doch nu vertoonde zich plotseling een dier, dat men aan de vlugheid, waarmee het over het liggend wolvee heensprong, voor geen ram kon houden, en dat buiten de laatste struiken post vatte, welke deze plaats omringden. Het was zwart en groot, en stak den kop in den wind om te ontdekken, wie er naderde. Het was de herdershond. Zoolang de ruiter den weg hield, bleef hij onbeweeglijk staan; doch zoodra deze, de heide dwars over, naar de schapen toekwam, begon hij geweldig te blaffen, ja zelfs te brullen, en sprong van woede in het rond. Toen hij zag, dat de naderende vijand zich niet liet afschrikken, wierp hij nog een blik op de aan zijn hoede toevertrouwde dieren, die niet eens gewaar werden, dat een groot gevaar hun misschien boven het hoofd hing. Hij hief een klagend gehuil aan, waarschijnlijk om den herder te waarschuwen, en stortte toen vol moed, ter afwering van het dreigend gevaar, naar den ruiter en zijn paard, bereid om desnoods in den ongelijken strijd zijn leven te laten. Maar in hetzelfde oogenblik dat Frank het paard, dat onrustig was, met de hand streelde, en luid riep: »Wolf! Wolf! hé, jongen! kent ge mij niet?" stond de hond stil. De fijnheid zijner reukzenuwen had hem doen ontdekken, wie er naderde, voordat hij nog zijn naam had hooren noemen; want de zon, die hem in de oogen scheen, had hem belet den ruiter en zijn paard te herkennen. Nu snelde de hond met vroolijke sprongen en van vreugde blaffende, naar Frank, en sprong tegen zijne laarzen op, hem uit vriendschap aan de vingers van zijn handschoen bijtende. Ook het paard kreeg zijne beurt; want toen het den kop omwendde en naar hem rook, likte Wolf het aan den bek, waarover het evenwel niet in zijn schik scheen: want het schudde den kop heen en weder. Maar even snel als de hond gekomen was, verliet hij Frank weder, en spoedde zich naar de schapen, die hij door zijn geblaf en zijne gebaren noodzaakte om op te staan; zelfs een paar rammen, die niet spoedig genoeg, zoo het hem voorkwam, aan zijn verlangen voldeden, pakte hij vrij onzacht bij de ooren, dwong hen om hunne luie houding te verlaten en zich ter zijde te begeven. Zijne ijverige pogingen brachten zooveel teweeg, dat Frank stapvoets door de drift kon heenrijden zonder dat het paard gevaar liep een der dieren te kwetsen. Wolf ging steeds vooruit: hij hield de schapen in ontzag, en noodzaakte hen om paard en ruiter een genoegzame ruimte over te laten; de groote bezorgdheid van den trouwen hond ging alle beschrijving te boven.

In het midden van die kleine vlakte, welke rondom met struikgewas omzoomd was, en waarop eenige dennen en lorkeboomen stonden, was een kleine waterpoel, welke gevormd werd door het water, dat bij zware regens hier van de hoogere heide samenvloeide. De hamels en schapen lagen onder de schaduw dezer boomen verspreid, en waren bezig te herkauwen, de ooien of melkschapen lagen bij hare lammeren, en hier en daar zag men het breede voorhoofd van de rammen, die met hunne groote zwarte oogen, met een weinig meer belangstelling dan de andere dieren, in het rond zagen.

Het eenige menschelijke wezen, dat zich in dit oord bevond, was een grijsaard, die onder een der dennen zat, welke omtrent twintig schreden van het water verwijderd was; hij leunde met zijn rug tegen den stam, rondom welken de wortels een soort van verhevenheid vormden, waarop hij gezeten, en vanwaar hij in de gelegenheid was om zijne geheele kudde te overzien: het was de herder. Toen zijn hond, wiens getrouwe hulp hem niet bevreesd behoefde te doen zijn, dat een der aan zijne hoede toevertrouwde dieren zich verwijderen zou, door zijn geblaf te kennen gaf, dat er onraad was, en daarna door zijn gehuil zijne hulp inriep, had hij zich opgericht en den staf gegrepen, die naast hem lag; doch toen hij, over de heesters heenziende, het hoofd en de borst van den ruiter gewaar werd, had hij den stok laten vallen, en was weder gaan zitten. Frank, die den herder al dadelijk in het oog had gekregen, stapte om het water heen, waaruit eenige hamels en schapen dronken, vlak op den herder toe, en hield voor hem stil, terwijl hij zeide:

«Goedendag, Ralph! hoe gaat het? ik ben blijde u te zien;" en zich vooroverbuigende, stak hij hem de hand toe.

De herder, die hem had zien naderen, en zijn oog stijf op hem gericht hield, zonder dat hij liet

blijken, of hij hem kende, deed alsof hij niet verstond, wat men tot hem zeide. Terwijl de hond zich weder verwijderde, om te zien, of er buiten op de heide ook iets vreemds aankwam, steeg Frank af, en ziende, dat de oude man verstoord scheen te zijn, vervolgde hij met minder vaste stem: »Mijn paard is vermoeid, ik zal het van den zadel ontlasten; zou er ook een weinig hooi voor het dier te krijgen zijn?"

»Het is mij aangenaam te ontdekken, dat de dankbaarheid nog niet geheel uit uw hart verdwenen is, dat gij nog voor het arme dier zorgt, dat u moet dragen, ofschoon gij mij vergeten hebt;" zeide de herder verwijtend. »Maar het is ook waar, gij zult misschien met uw paard nog verder willen: een goed paard, dat veel geld kost van onderhoud, houdt de ruiter in eere: een afgeleefde grijsaard, die arm is, heeft geene hulp noodig, en naar hem ziet men niet om."

»Zijt gij ziek, Ralph! bevindt gij u niet wel?" vroeg Frank met deelneming. Hij legde nu den zadel en de ouderwetsche wapenrusting naast zich neder, en zag den herder met opmerkzaamheid aan.

»Ziek?" antwoordde deze spottend lachende, »is uw paard ziek, omdat gij er zorg voor draagt? neen, wees maar gerust, ik heb uwe hulp niet noodig: mijne beenen zullen mij wel naar het graf dragen zonder u." Toen hij zag, dat Frank, die hem als met zijne oogen wilde smeken, om aan deze bittere scherts een einde te maken, hem in de rede zou vallen, zeide hij: »Daar ginder in de hut is hooi, en hier is een stuk brood." Hij wierp een stuk roggebrood, voor zijne voeten, terwijl hij de hand uitstrekte naar eene kleine hut, die, eenige voetstappen van hem af, uit heideplaggen was opgericht, en met eenige takken, waarover zoden lagen, gedekt was. Frank begaf zich dan ook derwaarts, nadat hij zijn paard had laten drinken, en haalde uit dit kleine verblijf, waarin de herders, die aan dit water hun vee kwamen drenken, bij slecht weder gewoon waren te schuilen, eenig hooi, dat hij na het brood aan zijn paard te eten gaf. Wat den herder betreft, deze hield zich onledig om in een houten bak eenig zout onder zemelen te mengen, hetwelk hij aan een schaap voorzette, dat bij hem lag.

Toen Frank, die gestadig naar den ouden man had omgezien, zijn paard had vastgebonden, zette hij zich bij den herder neder, ontdeed zich van zijn ijzeren hoofddeksel en legde het op zijne handschoenen, wischte zijn voorhoofd af, wierp zijne haarlokken over de schouders, en zag den ouden man aan, verwachtende dat deze hem zou aanspreken. Het zwarte haar en het fraai besneden, ofschoon bleeke gelaat van den jongeling en zijne vlugge, welgevormde leest staken aanmerkelijk af bij de lange, doch dorre en beenachtige gestalte van den herder en zijn gerimpeld gelaat, dat door de zon en het gure weder zoo hard en ongevoelig was geworden als leder, waarvan het ook de kleur had aangenomen. Zijn dun grijs haar was niet genoegzaam om zijn hoofd te bedekken. Zijne kale kruin was zichtbaar, daar hij zijne muts, die evenals zijne geheele kleeding van schapenleer of vacht vervaardigd was, naast zich had nedergeworpen. Zijn grijze baard hing hem tot op de borst; maar zijne grauwe oogen bezaten een vuur, dat niet overeenkwam met zijne jaren, en getuigden dat zijne krachten en zijn geest niet met hem oud waren geworden. Hij beschouwde den jonkman eenige oogenblikken opmerkzaam; zijne oogen verrieden, dat er een omkeering in zijne gedachten plaats had, en terwijl hij hem de hand reikte, zeide hij vriendelijk; «Maar gij, Frank! zijt gij ziek geweest? waarom is uw gelaat zoo bleek?"

«O, neen, Ralph!" antwoorde Frank snel, «ik ben wel en gezond," Doch toen hij zweeg, zuchtte hij, en zijn oog ontweek den vorschenden blik van den herder.

«Ik begrijp het," zeide deze langzaam, «grootheid heeft geen geluk . . . Maar zeg eens, hoe komt het, dat gij van deze zijde kwaamt?" en hij wees met zijne hand naar den weg, langs welken Frank gekomen was.

«Zie, Ralph! gisteren tegen den avond kwam ik te Barneveld, denkende er u te vinden; maar niemand wist mij te zeggen, waar gij u ophieldt. Hedenmorgen hoorde ik er de mis, en wilde op goed geluk dezen weg uit heenrijden, toen een herdersjongen mij onderrichtte, dat gij te Soeren weiddet; doch daar zeide mij de herder, gedurende wiens ziekte gij de schapen gedreven hebt, dat gij reeds vertrokken waart, en ik u waarschijnlijk hier zou vinden, hetgeen zich, Goddank! bewaarheid heeft; want tegen den avond moet ik weder voort."

«Zoo!" hernam de herder bedaard, «het heeft u dan wel moeite gekost mij te vinden; indien gij niet zoolang gewacht hadt met naar mij om te zien, zou dat wat gemakkelijker geweest zijn: maar het is waar, gij zijt uw eigen meester niet, en moet zelfs spoedig weer vertrekken. Heugt het u nog, Frank! hoe gij, eer gij dien heer Van Schaffelaar volgdet, kondet gaan waar en wanneer het

u goed dacht? Maar toen waart gij een gemeene knaap en nu zijt gij een voornaam ruiter. Het is waar, gij verwittigdet uw vader steeds, als gij u verwijderdet, dat was het al; toen noemdet gij mij nog vader, Frank! en nu is het Ralph!" eindigde hij bitter.

»Wilt gij, dat ik u nog vader zal noemen, Ralph?" vroeg Frank aangedaan. »Waarom zijt gij niet mijn vader? helaas! waarom ben ik niet uw zoon? ik zou dan ten minste weten, aan wien ik het leven verschuldigd ben; maar dat zal ik nimmer weten: mijne ouders zijn dood.

«En waartoe zou dat dienen?" vervolgde de herder, «wat zou ik hebben aan een zoon, die mij verlaat? wat zoudt gij er bij winnen om een bedelaar tot vader te hebben? wat zou het u helpen, wanneer men van u een ridder wilde maken, dat gij kondet zeggen: mijn vader is Ralph? Hoor, Frank! indien gij bij mij gebleven waart, hadt gij gelukkig en vrij kunnen zijn; maar het heeft zoo niet moeten wezen; evenwel het hart, Frank! het hart, moet toch altijd spreken, zoowel onder het semijten kleed en het harnas als onder dit ruwe schapenvel, en dat doet het bij u niet."

«Vader! riep Frank bedroefd, terwijl hij zijne handen naar hem uitstrekte. »Vader! wees zoo hard niet; gij handelt onrechtvaardig!"

«Onrechtvaardig! jongeling?" zeide Ralph met verheffing van stem, en hij beval Frank, door een beweging met de hand, om te blijven zitten, waarna hij Wolf, die hem weder genaderd was, over den kop streek. «Onrechtvaardig, zegt gij? en ziehier dit onnoozele dier; bij mij heeft het veel werk, gedurende nacht en dag, met goed en slecht weder; het draagt een ouden halsband met pennen; een brok hard brood en water is zijne belooning, en nog nimmer heeft het mij verlaten; laat een ander Wolf een gouden band aandoen, hem de kostbaarste spijzen geven en zachte veeren tot rustplaats, in plaats van den harden grond; en ik weet het zoo zeker als ik leef, dat hij desniettemin den ouden Ralph niet zal vergeten, maar tot hem terugkeeren. Maar gij verlaat mij, en denkt niet aan mij; ofschoon gij weet, dat ik u opgevoed heb, dat gij zonder mijne hulp niet meer geleefd zoudt hebben: Wolf weet van dit alles niets, hij heeft en kent zulke verplichtingen niet. Zeg nu nog, dat ik onrechtvaardig ben; neen, zeg liever, dat uwe kennis aan mij u tot last begint te worden en dat gij met de fraaie kleederen, die gij draagt, veranderd zijt." Hier hield de herder op, en strekte zijne magere hand naar hem uit, om als het ware meer klem aan zijn woorden te geven.

Frank had in hevige gemoedsbeweging den ouden Ralph aangehoord, en terwijl er tranen in zijne oogen glinsterden, riep hij droevig: »Maar, vader! vader! hebt gij mij niet reeds voorlang vergeven, dat ik u verliet; ik heb niet wel gedaan, ik weet het; maar gij hebt het vergeven, en Van Schaffelaar is zulk een braaf heer."

»Spreek mij van dien man niet," viel Ralph hem in de rede.

»En waarom hebt gij hem dan nog onlangs te Amersfoort een grooten dienst bewezen? want gij zijt het geweest, vader! die hem gewaarschuwd hebt. Ik moet u uit zijn naam bedanken," zeide Frank.

«Ik vereer hem, omdat hij braaf is," antwoordde Ralph, »omdat hij uw vriend en weldoener is; maar ik haat hem, omdat gij mij voor hem verlaten hebt; hij is de oorzaak, dat gij niet aan mij denkt."

»En gaat er één dag om, dat ik niet aan u denk?" zeide Frank langzaam, doch met nadruk; »gij weet het niet vader! maar gij zult mij toch gelooven, als ik het u bezweer bij alles wat gij wilt; zoo waar als het is, dat ik geene moeder, geen vader meer heb, zweer ik...."

«Zweer niet," riep Ralph gebiedend, «waarom zoudt gij zweren? hier op de heide is het woord genoeg en het zweren overtollig, ik vorder geen eeden; zwijg! indien gij niets anders te zeggen hebt."

«Wat wilt gij dan? zeide Frank neerslachtig; «gij weet, dat ik u steeds trouw bezocht heb, toen ik de gelegenheid had; nu echter de oorlog staat uit te barsten, kan ik mij niet verwijderen, en evenwel ziet gij, dat ik toch nog eens gekomen ben, vader!" zeide hij een weinig naderbij schikkende, «wie mij gevraagd heeft naar mijn naam en naar mijne ouders, dien heb ik gezegd, dat ik er geene heb, geene gekend heb; maar dat gij mijn verzorger geweest zijt; nimmer schaamde ik mij te zeggen: aan Ralph dank ik het leven! God weet, dat het zoo is, en nimmer weigerde mijn hart u te erkennen. Gij gelooft mij, nietwaar? gij gelooft immers, dat ik waarheid spreek?" Dit zeggende zag hij den herder vragend en ongerust aan, die nu zonder te antwoorden met het hoofd knikte, en Frank vervolgde vertrouwelijk: «en om u, een klein bewijs te geven, vader! dat ik steeds aan u gedacht heb, ja zelfs bevreesd geweest ben, dat u iets zou ontbreken, of eenige hulp en rust u aangenaam konden zijn, zonder dat gij de middelen had om u die te verschaffen, zoo heb ik

een gedeelte mijner soldij bespaard." Hij haalde nu een klein netje uit zijn wambuis, dat van voren dicht geknoopt was, te voorschijn, en hield het Ralph voor. «Het is niet veel, maar weiger niet het aan te nemen, bid ik u, en gebruik het naar welgevallen."

Langzaam stak Ralph de hand uit, en nam de beurs aan, die hem werd aangeboden. Zonder iets te zeggen, opende hij die, en schudde de zilveren geldstukken, die stuk voor stuk omkeerende, in zijne breede hand uit.

«Het zijn Beiersche guldens," zeide Frank, die dacht, dat de herder zag, welke soort van geld het was. «Er zijn geen valsche stukken onder, en er is geen een gesnoeide bij; ik verzeker het u."

«Ik geloof u Frank!" zeide Ralph, «het zilver schijnt mij toe goed te zijn; maar daarnaar zie ik niet; ik onderzoek of er ook bloed aan dit geld kleeft."

»Bloed!" riep Frank onstuimig, terwijl zijn gelaat hoogrood werd en zijne wenkbrauwen zich samentrokken.

»Ja, bloed, Frank! vervolgde Ralph bedaard, »is dit geld niet gegeven om uwen arm te betalen, die het verdienen moet met de dingen, die aan uwe zijde hangen; zou het dan te verwonderen zijn, dat de munten rood geworden waren?" vroeg hij, somber lachende.

»Vader, het is geen bloedgeld," zeide Frank met gevoel van eigenwaarde, »nooit hoop ik het te verdienen, God beware mij daarvoor! het is niet geroofd of gestolen, maar zuiver en eerlijk verdiend of gekregen."

«Ha!" vervolgde de herder spottend. »is het mogelijk afkomstig van een vrouw? Gij zijt jong en knap, Frank! de vrouwen houden van zulke knapen. Maar gij vertelt mij niets; het is goed, dat de oude Ralph van tijd tot tijd zelfs eens op kondschap uitgaat. Wanneer houden wij bruiloft, Frank? Nu, dat zal wat geven, als de gewezen herdersjongen zoo maar in eens een rijk heer wordt. Ha, eene gekke vrouw met veel geld, dat is een goede zaak voor een armen ruiter; mogelijk schiet er dan voor den armen Ralph ook nog wel een nieuw kleed over, en het zal den ouden man toegelaten worden om met zijn nap aan de deur te komen, als de schooiers levensmiddelen ontvangen; dat zal een blijde dag zijn. Wolf!" eindigde hij, den hond over den kop strijkende, »misschien krijgt gij ook nog wel een been om af te kluiven, indien de knechts maar geen order krijgen om u van de deur af te slaan."

»Vader!" riep Frank met nadruk, »wat heb ik gedaan, dat gij mij zoo verguist? Zeg alles, maar niet op dezen toon; het geld is geen bloedgeld, en het komt niet uit de handen van een vrouw; de herdersjongen is zoo diep nog niet gezonken; ik heb het verdiend, zooals het een braaf soldenier betaamt."

»Indien het zoo is, Frank!" antwoordde de herder, »dan heb ik gedwaald, en het doet mij genoegen; maar zie, de ouderdom maakt wantrouwig, en die zijn lijf verkoopt . . . . Maar ik zal niets meer zeggen; neem het geld terug, en laat ons hierover zwijgen."

»Ik heb het voor u bestemd, vader!" hernam Frank, de beurs afwijzende, waarin de herder de geldstukken weder gedaan had, en die hij hem wilde overhandigen; »behoud het, ik zal daardoor zien, dat gij mij gelooft."

»Wilt gij mijne genegenheid koopen met dit geld, Frank?" vroeg de herder; »maar neen, ik zie gij schudt het hoofd; of denkt gij misschien, dat ik mijne vriendschap verkoopen wil voor eenige muntstukken? Neem de beurs terug, Frank! ik wil het!"

»Ik denk noch het eene, noch het andere; maar het geld neem ik niet terug, vader! antwoordde deze vastberaden.

»Ook goed! zeide de herder bedaard; ik zie, dat de jongelieden ook stijfhoofdig kunnen zijn. »Daar gaat het!" Dit zeggende, wierp hij de beurs midden in den poel; het geld gaf een kleinen plomp, toen het in het water verdween. Een glimlach vertoonde zich op het bruine gelaat van den ouden man, toen het laatste kringetje van het water verdwenen was. »De plas is nu weer effen," zeide hij, »dat punt van tweedracht is voorbij; maar breng nooit weer geld mede, Frank! ik heb het niet noodig. Zoolang deze beenen mij over de heide kunnen dragen, zal mij nimmer een stuk brood ontbreken; en als de dood mij nadert, zie eens in het rond, Frank! is hier geen plaats genoeg op de heide voor den ouden man, om zich neder te leggen en in rust te sterven? De grond, dien hij, jong en sterk, zoo dikwerf betrad, zal hem een zachte legerstede wezen, en zijn laatste blik zal gericht zijn naar dien hemel, hetzij grauw of blauw, welken hij steeds boven zich zag. Een dapper krijgsman treedt den dood gerust onder de oogen, Frank! een brave schaapherder wacht hem gerust af; wat zou van beiden het meest waard zijn? En evenwel zal het den ouden Ralph nimmer aan een goed onderkomen en een behoorlijke verzorging ontbre-

ken, als hij wil, zoolang het geheele geslacht, dat nu leeft, hier op de Veluwe niet is uitgestorven." Hier hield hij een oogenblik op, waarna hij vriendelijk voortvoer; want hij zag, hoe sterk zijne woorden den jongen ruiter griefden: «Zult gij niet eten, Frank! ik heb geene lekkernijen, een stuk grof brood en schapenkaas, ziedaar het al. Maar ik vergat u nog te zeggen, dat ik een kruik goed water heb, dat ik heden morgen in de vroegte, uit den diepen put te Garderen heb medegenomen. Weet gij wel, Frank! dat gij zoo menigmaal met vader Ralph gegeten hebt? gij waart toen nog veel jonger, en niet zoo groot, maar vroolijker, en uwe wangen hadden gezonder kleur."

Ralph haalde nu een groot knipmes te voorschijn, sneed het brood in breede sneden, en gaf de kaas met het mes aan Frank over, na eerst voor zich zelven een goeden homp genomen te hebben. Deze had geantwoord, dat die uitnoodiging hem zeer welkom was, en onder den eenvoudigen maaltijd, bij welken Wolf zich zelven aanmeldde, werd het gesprek op hartelijker toon dan tot nog toe voortgezet; evenwel heerschte er in de woorden van den herder nog steeds een sombere ernst, hetgeen misschien daaruit voortkwam, dat hij meest altijd gewoon was alleen te zijn, en Frank was, zooals wij weten, ook niet vroolijk gestemd.

»Gij houdt dus niet veel van die jonkvrouw, Frank?" vroeg Ralph, hem de waterkruik overgevende: »en toch verhaalt men, dat gij met haar in het huwelijk zult treden."

»Neen, vader!" antwoordde deze langzaam, »hoe kan ik helpen, wat men zegt? maar ik wil u verhalen, hoe zich alles heeft toegedragen; gij kunt dan zelf oordeelen."

Op zekeren dag, nog voordat de Bisschop genoodzaakt was Utrecht te verlaten, had Frank op de Neude de jonkvrouw voor het eerst ontmoet; het was ten gevolge van een vechtpartij, die op den marktdag was ontstaan, dat Ada van Rijn verwijderd raakte van den knaap en het kamermeisje, die haar vergezelden. Het geschreeuw en de beweging, die er heerschten, en die voor elke vrouw van dien rang reden tot ongerustheid geven moesten, hadden de arme jonkvrouw, die inderdaad nu en dan niet wel bij hare zinnen was, zoo verschrikt, dat zij, gillende van angst, zich met de vlucht zocht te redden; maar zij struikelde, verloor het evenwicht en viel, hetzij zulks door de menigte menschen, die op de been waren, door de oneffenheid van den grond, of door de lengte en zwaarte harer kleederen geschiedde. Op dit oogenblik bevond Frank zich in hare nabijheid, en was gelukkig genoeg haar in zijne armen op te vangen. Hij droeg haar dadelijk uit het gewoel, en bracht haar in een huis, dat men meer uit hoofde van de kleeding der vrouw, welke hij droeg, dan om zijne ruitersuitrusting, op zijn verzoek geopend had. Hier kwam zij, door de hulg van de huisvrouw, spoedig bij uit de bezwijming, die haar overvallen had; maar de schrik had haar zoo sterk getroffen, dat zij niet duidelijk wist te zeggen, wie zij was, of waar zij te huis behoorde. Gelukkig had men eindelijk hare dienstboden onderricht, dat er een aanzienlijke jonge vrouw door een ruiter was weggedragen, en door hunne komst werd alle verdere navraag onnoodig. Frank verzocht haar, hem te zeggen, of zij goedvond, dat men hare huisgenooten liet onderrichten van het ongeval, dat haar was overkomen; maar zij verklaarde zich stellig daartegen, en gaf te kennen, dat zij zeer goed kon gaan en reeds dadelijk wilde terugkeeren. Natuurlijk had Frank aangeboden haar te vergezellen, en niettegenstaande hij zich wilde verwijderen, toen zij aan hare woning gekomen was, had zij hem dringend gebeden zulks niet te doen; daar zij zeer goed scheen te weten, welke verplichting zij aan hem had. Haar oom, heer Loef van Oosterweerd, had hem zeer vriendelijk ontvangen, zoowel toen als den volgenden dag, toen hij naar de gezondheid van de jonkvrouw was komen vernemen.

Sedert had hij op diens uitnoodiging meermalen een bezoek afgelegd; en de vriendelijkheid van het schoone, doch ongelukkige meisje, de onderscheiding, waarmede haar oom hem bejegende, en de beleefde, ofschoon minder voorkomende wijze, waarop zijn zoon, heer Reinoud, met hem omging, waren de oorzaak geweest, dat hij zich zeer vereerd rekende in zulk een huis ontvangen te worden, en er drukke bezoeken aflegde. Van lieverlede had hij echter bemerkt, dat Ada hem met warmer belangstelling behandelde, dan de kleine dienst, welken hij haar bewezen had, kon veroorzaken; en daar hij geene liefde voor haar gevoelde, had hij zijne bezoeken verminderd.

Het was ook wel te denken, dat de oude heer Loef hem met minachting zou ontvangen hebben, als hij, een arme ruiter, om de hand van zijn rijke nicht had durven verzoeken. Reinoud behandelde hem nu vriendelijker; en terwijl Ada, zonder haar verdriet over zijn lang wegblijven te verbergen, hoe langer hoe meer liet blijken, dat zij hem beminde, gaf haar oom zijn ongenoegen te kennen, dat hij zijne vrienden geheel scheen te vergeten, en liet

hem niet onduidelijk bemerken, dat hij het gevoel van Ada niet misbillijkte.

Frank's genegenheid voor de ongelukkige jonkvrouw, die hem zoo ondubbelzinnig en onschuldig het gevoel van haar hart ontsluierde, het medelijden, dat hij voor het beeldschoone, doch zoo diep te beklagen meisje gevoelde, hetwelk hij als een zuster liefhad, dwong hem het harde besluit te nemen zijne bezoeken geheel te staken. Hij hoopte, dat zijn afwezigheid haar hart weder rust zou schenken; maar ook dit hielp niet; gewoon zijnde over haar tijd naar eigen zin en willekeur te beschikken, liet zij weinige gelegenheden voorbijgaan om hem te zien voorbijrijden, als hij met de ruiters optrok. Niet beseffende, dat het een vrouw zelden voegt, vooral in het openbaar, aan een man blijken van genegenheid te schenken, had de arme Ada, hem niet zelden in het voorbijrijden gegroet, of door het wuiven met haar sluier, getracht zijne opmerkzaamheid tot zich te trekken. Zoowel aan zijne makkers als aan de burgers viel het in het oog, als de jonge ruiter door een meisje van dien rang werd toegewenkt, en de eersten lieten niet na, hem gekscherende geluk te wenschen met de verovering, die hij gemaakt had.

Het bleef evenwel nog niet daarbij; want op zekeren dag, toen Frank op zijne kamer zat, berichtte men hem, dat een vrouw hem wenschte te spreken, en op hetzelfde oogenblik bijna stond Ada voor zijne oogen. De ontroering, die zij liet blijken, verried, dat zij nu toch eenigszins de onvoegzaamheid gevoelde van den stap, welken zij deed; maar toen zij een oogenblik had uitgerust, verweet zij hem, tranen storteude, dat hij haar oom thans niet meer kwam bezoeken. Toen Frank allerlei uitvluchten verzon om zijn lang wegblijven te verklaren, zeide zij hem zonder omwegen, dat hij om harentwil wegbleef, dat zij zeer goed gevoelde, dat het kwam, omdat zij hem liefhad. Deze verklaring, welke hem voor elke andere vrouw weerzin ingeboezemd zou hebben, bedroefde hem van de ongelukkige jonkvrouw. Hij zeide haar, dat zulks de reden niet was; dat hij hare liefde niet had bemerkt en niet verdiende; dat hij een arme ruiter was, zonder goed of naam, en dat nimmer het denkbeeld bij hem had kunnen opkomen om hare hand te durven vragen, maar dat, indien zij vriendschap voor hem gevoelde, hij haar zou dienen en eeren alsof ze zijne zuster ware. Toen hij uitgesproken had, antwoordde zij met hevige gemoedsbeweging en onder het storten van een vloed van tranen, dat dit alles niets was; dat zij meester was over hare hand en haar vermogen; dat zij hem beminde; dat noch zijn naam, noch zijne ouders haar van gedachten konden doen veranderen, en dat het alleen aan hem lag om haar gelukkig te maken.

In één woord, het gelukte hem alleen haar tot bedaren te brengen, door te beloven dat hij zijne bezoeken zou hervatten; 't was het minste wat hij doen kon, zonder haar, die hem zoo ondubbelzinnige blijken van hare liefde gaf, geheel voor het hoofd te stooten. Deze belofte, waarmede de arme zinnelooze zich voor het oogenblik liet tevreden stellen, gaf haar hoop, dat Frank niet altijd onverbiddelijk blijven, maar dat hij haar mettertijd met wedermin beloonen zou.

Daar zij geheel alleen gekomen was, had hij haar naar hare woning teruggeleid, en sedert dien tijd ondanks zich zelven en met een bekommerd hart zijne bezoeken hervat, waaraan tot zijn geluk een einde werd gemaakt door zijn vertrek uit Utrecht, toen hij den Bisschop moest volgen.

Toen Frank zijn verhaal geëindigd had, waarvan wij alleen den korten inhoud hebben meegedeeld, zweeg hij. De herder gaf hem de waterkruik over, opdat hij eens zou drinken, en zeide: »Het heeft zoo moeten zijn, Frank! want alles is zonder uw toedoen gebeurd. Maar zeg mij eens, heeft u de gedachte niet goed gedaan van een groot vermogen te verkrijgen, en zou er onder het medelijden voor de dwaze maagd niet een klein weinigje liefde verborgen liggen?"

Doch Frank schudde het hoofd. »Gij verstoot dus deze gelegenheid om groot te worden; al het smeeken en de liefde van de jonkvrouw zijn dus vergeefsch?" vroeg de herder nog eens met nadruk.

»Vergeefsch, vader!" antwoordde deze langzaam; »ik heb haar lief als een zuster, omdat zij goed en ongelukkig is; maar haar beminnen als mijne vrouw, kan ik niet; de dood is mij liever dan een huwelijk met haar; waarlijk het is zoo."

»En toch zijt gij verliefd, Frank!" zeide Ralph, hem beschouwende, »tevergeefs zoekt gij het voor mij te verbergen, ik lees het op uw gelaat; mijn oog laat zich niet bedriegen. Waarom zijt gij zoo ternedergeslagen? waarom opent gij uw hart niet voor Ralph? wij kennen elkander immers reeds zoo lang!" eindigde hij gevoelvol. Doch Frank antwoordde hem niet, en terwijl hij zijne armen bij het lijf liet nederhangen, zag hij stijf voor zich heen; een smartelijke trek misvormde zijn mond, en eenige tranen verdrongen zich in zijne oogen, die de heidetakjes voor zijne voeten schenen te willen tellen.

»Frank!" riep Ralph op eenmaal droevig, terwijl hij zich oprichtte, doch weder nederviel. »Het jonge meisje met de blonde lokken heeft dan uw hart gestolen? arme Frank!" De ruiter verborg zijn gelaat in zijne handen en boog zijn hoofd voorover tot op zijde knieën; hij scheen dood voor al hetgeen hem omringde. «Gij hebt mij verlaten Frank!" zeide de herder langzaam, »mij, die u heb opgevoed, om een ander te volgen; zult gij nu dezen, hetgeen hij voor u deed, vergelden, Frank! door hem het dierbaarste dat hij bezit, te ontvreemden? zult gij tweemaal ondankbaar zijn, Frank? ik heb geleden en vergeven; zal hij ook vergeven, kind?.... Ik geloof het niet," eindigde hij met bitteren ernst.

»Wie spreekt van vergeven?" riep Frank droevig, »ik heb niets gedaan of gedacht..."

»Maar zult gij altijd niets denken, niets doen?" vroeg Ralph met nadruk.

»Ja," vervolgde Frank, terwijl hij het hoofd oprichtte, »altijd, of ik zal weten te sterven."

»Wanneer men jong is, Frank! is het leven zoet, zeide de herder.

»Wanneer men ongelukkig is, dan is de dood welkom," hernam Frank somber, en zonder het te weten drukte zijne hand de greep van het wapen dat aan zijne rechterheup hing.

»Gij spreekt van sterven, kind!" zeide Ralph smartelijk; »maar denkt gij niet aan uwen ouden vriend, aan vader Ralph? toen gij bij hem waart, verlangdet gij niet naar den dood; toen waart gij gelukkig. Waarom verliet gij mij? hier leven de menschen lang en wachten bedaard hun einde af; zij behoeven in den dood geene toevlucht te zoeken om hunne rampen te heelen. Denkt gij niet aan mij? ben ik u dan niets meer, dat gij mij zoo wilt gaan verlaten voor den korten tijd, dien ik nog te leven heb?" Dit zeggende, vatte hij de hand van den jongeling, drukte haar met hartelijkheid, en legde zijn arm op diens schouder. »Keer nog tot mij terug, Frank!" vervolgde hij, »hier op de heide zal het ongeluk u niet vervolgen."

»Ik kan niet, vader!" hernam Frank, »ik kan niet; hier zou ik nog minder kunnen leven dan in het gewoel van de samenleving en den oorlog, die spoedig uitbreken zal; mogelijk zal ik gelukkig genoeg zijn, om op het bed van eer voor eeuwig rust te vinden en mijnen heer te dienen ten koste van mijn leven."

»Altijd die gedachten, Frank! zeide de herder verwijtend, »en ik dan, wilt gij mij ook niet dienen? maar mij dient gij door te blijven leven en uw heer, dien gij dient, heeft niets aan uw dood."

»Misschien niets," antwoordde Frank; »maar misschien ook veel; moet ik hem niet dienen ten koste van mijn leven?"

De herder zweeg eenige oogenblikken, waarna hij zeide: »Dien hem, Frank! maar geloof niet, dat uw dood hem vreugde of nut zal aanbrengen. Gij draagt de eenige kleuren, die ik u nog kan toegeven te dragen; en zoo uw leven noodig ware om het zijne te redden, zoo offer het op... Is hij niet de heer der Kerk? zou zijn dood niet eenmaal vreeselijk tegen u getuigen, Frank?" eindigde hij langzaam.

De jongeling was weder in zijne droefgeestigheid vervallen, zoodat hij bijna niets hoorde van hetgeen Ralph tegen hem zeide, die, zulks bemerkende, hem vervolgens zocht te troosten, en hem moed in te spreken met een hartelijkheid, welke men in den ouden man niet gezocht zou hebben, doch welke getuigde van de liefde en bezorgdheid, die hij voor hem gevoelde. Eindelijk gelukte het hem ten deele, zijne gedachten op minder droevige voorwerpen over te brengen; hij stond op, nam zijn staf in de hand, en gelastte Wolf om de schapen op te jagen. »Het vee is nu wederom uitgerust," zeide hij; »de grootste warmte is over. Zadel ook op, Frank! en ik zal in uw gezelschap naar de zijde van Voorthuizen drijven."

Frank voldeed aan zijn verlangen, en weinige oogenblikken nadat de herder den houten bak, dien hij gebruikt had, en het overschot van het hooi in het herdershutje had weggeborgen, was de geheele kudde op de heide in beweging; Ralph en de ruiter, die zijn paard bij den ijzeren teugel leidde, traden het laatste uit de heesters en struiken te voorschijn. »Geen vorst heeft beter maarschalk dan ik, maar niemand heeft ook gehoorzamer leger," zeide Ralph; want toen hij zijn staf in de richting van Voorthuizen over de heide uitstrekte, snelde Wolf, die al gedurig met ongerustheid naar zijn meester had gezien, naar die zijde, en noodzaakte de hamels, welke met schelletjes voorzien waren, om de kudde schapen in de goede richting voor te gaan, die, zonder acht te geven werwaarts de voorste zich begaven, al weidende het gehuid der klokjes volgden.

»Die vreedzame dieren gelijken niet veel op krijgslieden," antwoordde Frank, »noch Wolf op hun aanvoerder, noch wij zelven op vorsten; en toch," vervolgde hij, na zich een oogenblik bedacht te hebben, »heeft mij iemand dezen morgen ge-

zegd, dat ik uit vorstenbloed gesproten was, en dat ik een kroon verdienen zou.

»En wie heeft u zulks gezegd?" vroeg Ralph schielijk, terwijl hij vóór hem bleef staan, en in een gebogen houding op zijn staf leunde.

»Wie?" hernam Frank, »ik geloof, de heks."

»De heks van de Hunnenschans, en dat op klaarlichten dag! onmogelijk, Frank!" zeide de herder met verbazing.

»De jonge ruiter verhaalde hem nu, hoe zich alles had toegedragen, en de herder vroeg hem, bedenkelijk het hoofd schuddende, toen hij gedaan had: »En zult gij des nachts naar het wijf gaan, om uw toekomstig lot door middel van de macht des boozen te vernemen?"

»Ik geloof het niet, vader!" antwoordde deze: »ik hecht geen geloof aan hare woorden; dat alle heiligen mij genadig zijn mogen! maar ik wil mijn eeuwig geluk niet in gevaar stellen en haar opzoeken."

»En gij zult wel doen, Frank! O! indien gij mij geen verdriet wilt aandoen, zoo zet nimmer den voet in haar verdoemd verblijf; want het is wel de heks, die gij gezien hebt, Frank! ofschoon ik haar nimmer bij den dag, maar dikwijls des nachts, kruiden zoekende op de heide, in de verte heb gezien; zij is het. Maar tel ook hare woorden niet, Frank!" vervolgde Ralph na eenige oogenblikken.

»Zou zij meer van u weten, dan ik, die in de toekomst zien kan, niet door de hulp van den booze, maar door den geest? nimmer zag ik een kroon op uw hoofd, Frank! nimmer. Geloof haar niet; zij heeft u bedrogen."

»Heb geene vrees, vader! ik zal niet bij haar gaan," antwoordde Frank. »Ik beloof het u; maar al had zij gewaarzegd, mijn hart verlangt geen kroon; zal men een kaars, die uitgaat, op een nieuwen kandelaar zetten? neen! en waarom zou dan hij naar een kroon verlangen, wiens eenig uitzicht de dood is?"

Ralph was zoo in gedachten verdiept, dat hij niet antwoordde, maar, somber voor zich ziende, de kudde volgde; slechts nu en dan nam hij met het ijzeren schopje, dat aan zijn staf zat, eenige steentjes of een kleine zode op, wierp die naar de schapen, die zich zijdelings af verwijderden, en noodzaakte hen daardoor om zich weder bij de kudde te voegen. Op eenmaal echter stond hij stil, en zijne hand naar den gezichteinder uitstrekkende, riep hij met geestvervoering en een sterke stem, die als over de heide rolde, terwijl het eene woord het andere verdrong: »Ziet gij daar die roode wolk? het is bloed, zeg ik u; gij kunt het gewoel niet zien; zij vallen bij hoopen; zij riepen den dood, en hij is gekomen, ha! hij is in hun midden, en slaat hen neder; hij is de dapperste; hij vertrapt paard, rusting en banier; hij vermorzelt de bussen, die vuur en vlam en moord verspreiden, daar . . ." Maar hier zweeg hij: met open mond en starenden blik stond hij als levenloos; zijne lippen bewogen zich, alsof hij sprak; doch Frank, die hem met ontzetting gadesloeg, vernam niet het minste geluid. Meermalen in zijn leven had hij den ouden Ralph in zulk een geestvervoering gezien; hij twijfelde geen oogenblik, of die zag alles, wat hij verhaalde; en dat zulks ook zoo gebeuren zou, geloofde hij zonder bedenken. Nu het woord tot den herder te richten, diende tot niets; zoo lang het gezicht duurde, was hij dood voor hetgeen hem omringde. Eindelijk sloot deze zijne oogen, liet zijn hoofd op de borst zakken, en wischte zich met een soort van handschoen, die hij aan had, het gelaat af.

»Welnu, vader! wat hebt gij gezien?" vroeg Frank met ongerustheid.

Maar de herder, die zelden iets verhaalde van hetgeen hij meende gezien te hebben, dan hetgeen hem ondanks zich zelven ontsnapte, als hem de gave der voorzegging als het ware op het lijf werd geworpen, trad, het hoofd schuddende, voorwaarts, en zeide eindelijk: »Ik heb zelf alles niet goed gezien; maar het zal wel komen, Frank! Maar," vervolgde hij droevig, »wees niet bevreesd, de ouderdom zal u geen verdriet aanbrengen; toen het gezicht verdween, zag ik u niet meer; en ik, arme man! ik stond nog overeinde. Helaas! als gij reeds in vrede rusten zult, zal Ralph hier nog alleen op de heide zijn."

De toon, op welken deze klacht geuit werd, en de neerslachtigheid, die op het gelaat van den herder en in zijne houding te lezen stond, troffen Frank; het was nu zijne beurt om den grijsaard te troosten, en terwijl hij zijne hand op diens schouder leide, zeide hij aangedaan: »Ik ben nog jong en sterk, vader! gij zult mij niet overleven; wanneer uwe oogen weer vooruit zullen zien, zult gij gewaar worden, dat gij u bedriegt."

»Kind!" hernam Ralph, die ongeloovig het hoofd schudde en pijnlijk glimlachte, »gij gelooft niet, wat ik u zeg? de geest bedriegt niet, tevergeefs is uwe jeugd en uwe sterkte, daar gij wilt en moet sterven."

»En indien ik u beloofde, vader! te willen leven," zeide Frank, die nu weder met den herder

De ondergaande zon, die achter hem ter linkerzijde aan den gezichteinder verdween, verlichtte het paard, en wierp een goudachtigen weerschijn op de ijzeren ringen van zijne wapenrusting.

De Schaapherder.

de kudde volgde, en alles wilde doen om den grijsaard een weinig op te beuren.

»Dan zou ik antwoorden," hernam Ralph somber, »dat, al wilt gij leven, het niet van u afhangt om niet te sterven."

Van hetgeen Frank verder op de heide bejegende en van zijn verder onderhoud met den schaapherder kunnen wij den lezer niets berichten, omdat het niet te onzer kennisse is gekomen; alleen weten wij, dat dienzelfden avond iemand, die een groot wit paard bereed, van de zijde van Gelderland den Amersfoorter berg besteeg. Hij droeg een halsberg of wapenrusting van maliën, die, zijne dijen bedekkende, tot op het paard nederhing, en van mouwen voorzien was; zijn schild hing op zijn rug.

Toen hij den uitersten top van den bergrug bereikt had, waar een oude boom stond, en wel op de plaats waar in later tijd het gerecht der stad Amersfoort verplaatst werd, hield hij stil, en nam met een oogopslag de omliggende streek in oogenschouw, waarna hij de maliënkap, welke een gedeelte zijner wapenrusting uitmaakte, achterwaarts wierp. De aanwakkerende wind, die sterk uit het oosten blies, deed zijne zwarte haarlokken door een ijzeren hoed gedekt, heen en weder fladderen, en de ondergaande zon, die achter hem ter linkerzijde aan den gezichteinder verdween, verlichtte het paard, en wierp een goudachtigen weerschijn op de ijzeren ringen van zijne wapenrusting.

Aan zijne rechterzijde verhief zich aan den voet van den berg, in een heerlijk dal van vruchtbare weilanden met grazend vee en van fraai geboomte, waar reeds de avond voor den nacht plaats maakte, de grijze kerktoren van Leusden, wiens top nog flauw door de zonnestralen beschenen werd. Achter hem was de heide, die zich vaalkleurig, met de hoogten en laagten over de bergvlakte, zoover het oog reikte, uitstrekte. Aan zijne linkerzijde, verhief zich het donkere geboomte van de Birk; vóór hem lag Amersfoort als aan zijne voeten; meer verwijderd het geboomte, waarachter de Veluwsche Bergen te voorschijn kwamen, die naar zijne rechterzijde steeds hooger en hooger verrezen en zich in het verschiet verloren. De Lieve Vrouwetoren, die, evenals een piramide in de woestijn, zich boven alle andere torens en gebouwen verhief, werd voor het grootste gedeelte nog verlicht. Doch de ruiter lette noch op de kunstige bouworde en fraaie evenredigheid van dit sieraad van Amersfoort, noch op het torentje, waarmede de bouwmeester het kind Jezus heeft willen voorstellen, dat aan de borst van zijne moeder rustte; hij lette niet op de St. Joriskerk, op de andere gestichten en poorten, die hij overzien kon, noch op den muur met zijne torens, welke de stad evenals een keten omringde; maar zijn blik bleef lang rusten op dat punt der stad, waar zich de twee kleine spitsen van de Vijepoort boven de daken der huizen verhieven. Een rilling overviel hem, toen het geluid van een ossenhoren, op welken op den toren geblazen werd, hem uit de mijmering opwekte, waarin hij verzonken was. Een diepe zucht ontglipte hem, toen hij de kap van zijn halsberg wederom over het hoofd trok, en een laatsten blik op de stad wierp, waarna hij van den berg afdaalde, langs dezelfde zijde, als hij hem beklommen had, om den weg van Amerongen te bereiken.

III.

De Roode Draak.

Zegt u uw hart dan niet, hoe zeer gij wordt bemind?
Voelt gij dan niet, hoe mij uw afzijn kan bedroeven,
Door 't geen uw hart zelf ondervindt?
Dan mint gij mij niet meer — náár denkbeeld! 't doet mij beven!

E. WOLF, geb. DEKKER.

Bisschop David, door de wederspannigheid der ingezetenen van Utrecht, uit deze stad, den zetel van zijn bisdom, verdreven, hield, meestentijds zijn verblijf in Wijk-bij-Duurstede; de ingezetenen, en zij die aan het hoofd der regeering stonden, waren door de voorrechten, welke de Bisschop hun van tijd tot tijd verleend had, zoodanig in zijn voordeel gestemd, dat zij met kracht de aanzoeken van de partij, die in Utrecht meester was, om, even als deze, hun wettigen heer ook af te vallen, van de hand hadden gewezen. Zij genoten nu ook het voorrecht en het voordeel, den Bisschop en zijn stoet van geestelijke en wereldlijke heeren te herbergen; en het groote aantal zijner aanhangers, die uit Utrecht, Amersfoort, Montfoort, en andere plaatsen gevlucht of verdreven waren, veroorzaakte, dat alle huizen in de stad, van den zolder tot den kelder, zooals men zegt, in gebruik genomen waren; hetgeen een stijging der huurprijzen en levensmiddelen deed ontstaan, die velen een groot voordeel aanbracht. Kramers met allerhande koopwaren, reizende goochelaars, speellieden en zeggers of ver-

tellers van allerlei wonderlijke historiën, welke lieden toen nog niet geheel uitgestorven waren, bezochten nu ook dit stadje, en verspreidden er een vroeger onbekende levendigheid.

De Bisschop had het dus der gehechtheid van deze stad aan zijn persoon te danken, dat ook dit toevluchtsoord niet voor hem gesloten was; ook kon hij hier in veiligheid vertoeven, totdat zich een gelegenheid opdeed, om zich, hetzij door geweld of door list, weder meester van Utrecht te maken. Het kasteel, dat aan het zuidwestelijk gedeelte der stad lag, en door hem aanmerkelijk was verfraaid, verstrekte hem tot verblijfplaats; aldaar had hij de gelegenheid en den tijd om zich de dagen te herinneren, toen de macht van zijn vader, en later van zijn broeder Karel, hem in het bezit van het bisdom rugsteunden, terwijl hij nu van de genade des Oostenrijkers afhing, die met zijne nicht gehuwd was, en, zich weinig bekreunende of Montfoort of Bourgondië in Utrecht meester was, alleen maar handelde om zijn eigen oogmerken te bereiken. Goedschiks moest de vernederde Bisschop dus aanzien, dat een zijner leenmannen in zijne stad het bevel voerde, dat zijn gezag straffeloos gehoond, en zijn bisdom in den grond bedorven werd; hij moest dankzeggen en nederig vragen, terwijl zijn hart met moeite de woede verkropte over het weinige, dat voor hem gedaan werd. Zijn eenige hoop bestond in de mogelijkheid, dat zijne vijanden zich misschien zouden laten verleiden, om iets tegen Holland te ondernemen, en met verlangen zag hij de tijding te gemoet, dat de fakkel der brandstichting zijne bondgenooten uit den slaap zou opwekken, waarin zij als verzonken schenen.

Omstreeks het midden der maand Juni zat Van Schaffelaar met Frank voor de ramen der tweede verdieping van de herberg *De Roode Draak*, op de markt te Wijk. Het luiden der klok kondigde de vrijheid der paardenmarkt aan, die den volgenden dag zou gehouden worden, en de drukte, welke er op de markt heerschte, liet voorzien dat het een der meest bezochte marktdagen zou zijn, die men in lang niet gezien had.

Van Schaffelaar had met aandacht gezien naar de vlugge sprongen van een aap, die op den schouder van een grooten bruinen beer gezeten was; hij kon uit het venster, over de hoofden der aanschouwers heen, in den kring zien, binnen welken het logge dier zich bewoog, dat, aangemoedigd door het zien en voelen van den stok zijns meesters, op het geluid van een trom in het rond danste. Toen de makker van den berenleider de inzameling der kleine koperen geldstukken verricht had, zweeg de muziek; de opeengepakte hoop menschen verspreidde zich, en de beer werd met den aap weder naar een ander oord der stad gevoerd; slechts eenige kinderen volgden de berenleiders, in de hoop van zich elders nog eens op dezelfde vertooning te vergasten.

Toen de trom zich niet meer liet hooren, keerde Van Schaffelaar het hoofd om, en liet zijn oog vallen op Frank, die, aan de andere zijde van de lompe tafel, voor het kruisraam zat. Evenals zag hij naar hetgeen er op de markt voorviel, zoo staarde hij op de kleine groene glasruiten; maar de onbeweeglijkheid van zijn blik en zijn gelaat verried, dat hij niets zag van hetgeen hem omringde.

»Waaraan denkt gij, Frank?" vroeg Van Schaffelaar vertrouwelijk, terwijl hij zich een weinig over de tafel boog.

»Ik?" vroeg Frank schielijk van schrik opspringende, toen hij zoo op eens werd aangesproken.

»Ja, gij!" vervolgde Van Schaffelaar.

»O, ik denk aan niets," antwoordde Frank bedaard, »er is daar buiten zooveel te zien; welk een drukte is er op de markt!"

»En hoe is u die vertooning van die dieren bevallen?" vroeg nogmaals de andere, terwijl hij hem oplettend gadesloeg.

»Vrij wel!" hernam Frank verlegen, die van al hunne kunsten niets gezien had, en nu opmerkzaam over de markt rondzag, of hij ook ontdekken kon, wat voor beesten het geweest waren. Doch zijne pogingen waren vruchteloos, en Van Schaffelaar had moeite om een glimlach te onderdrukken, toen Frank op eens vervolgde: »Het is ook al een onaangenaam beroep om berenleider te wezen;" want het geluid van den berendans klonk hem flauw door het raam in de ooren, en hij herinnerde zich nu, dat hij vóór weinige oogenblikken hetzelfde eentonige getrommel gehoord had.

Van Schaffelaar dacht in het eerst dat hij zich bedrogen had en dat Frank, ofschoon dan geen oplettend aanschouwer geweest zijnde, evenwel toch wat van de kunsten gezien had! Doch op de vraag, welke beer hem voorkwam de oudste te zijn, de bruine of de zwarte, noemde Frank, op goed geluk af, den bruinen, waarop Van Schaffelaar het hoofd schudde en zeide:

«Tevergeefs is het, beste Frank! dat gij voor mij zoekt te verbergen, dat uwe gedachten op

geheel iets anders gevestigd geweest zijn. Ik zie het al, gij hebt niets gezien en weinig gehoord; maar waarom mij uw hart niet geopend? Ik ben niet rijk en machtig; gij weet het; maar Van Schaffelaar heeft toch eenigen invloed bij onzen heer Bisschop, die, ofschoon hij zich zelven niet kan helpen, toch nog wel iets kan doen voor een ruiter, zooals gij zijt."

«Indien ik voorgewend heb," zeide Frank, «dat mij niets ontgaan is van die kunsten hier op de markt, zoo is het, omdat ik vreesde door u uitgelachen te worden; maar als ik eens wat diepdenkend ben, zoo is het niet van dien aard om er u, laat staan zijn Eerwaarde, mede lastig te vallen; dat zal wel overgaan, Van Schaffelaar! ik dank u," en met voorgewende vroolijkheid vertoonde zich een gedwongen lach op zijn bleek gelaat.

»Ik zelf, Frank!" hernam Van Schaffelaar vertrouwelijk, die geen acht sloeg op de gedwongen opgeruimdheid van den jongeling; «ik ben reeds eenige jaren ouder dan gij, en toch verdiep ik mij ook wel eens in mijne gedachten; zooeven nog dacht ik aan Maria, aan hare moeder en den braven vroolijken meester uit *de Vergulde Helm*, en ik zou gaarne willen weten, hoe zij het met hunne gezondheid maken; ik wed, dat gij ook dikwerf aan uwe vrienden in Amersfoort denkt."

«Zeer zeker," hernam Frank langzaam; «de vriendschapsbewijzen, die ik van hen ontvangen heb, zal ik, zoolang ik leef, niet vergeten; ik hoop dat God hen in deze tijden bewaren zal."

In het vervolg van tijd, als wij den oorlog gelukkig doorkomen," zeide Van Schaffelaar vroolijk, «dan zullen wij genoeglijke dagen doorbrengen: gij moet ons dan dikwerf bezoeken. Ha! wij zullen dan eens zien, of er nog herten op de Veluwe zijn; op *de Schaffelaar* zal steeds een vertrek voor den rijzigen ruiter Frank gereed zijn, als hij met den Gelderschen pot tevreden is, en het rond onthaal van zijn gastheer en diens vrouw hem bevalt. Nu, wij kennen elkander immers, en de gastvrouw is u ook niet onbekend; Maria de dochter van meester Wouter, is nog een oude bekende, niet waar? Heugt het u nog wel, Frank! dat wij dikwijls met haar gespeeld hebben in den tuin in de Langestraat, en hoe vlug het lieve kind kon loopen, als zij ons uittartte haar te krijgen? Ha, ha! beste jongen! het heugt mij ook nog, dat ik meestentijds gelukkiger of sneller was in haar te achterhalen dan gij; maar dat is al een geruimen tijd geleden; ik beminde Maria toen al in het geheim, en nu is zij mijne bruid! O, Frank! als gij ook eens bruidegom zijt van een meisje dat gij bemint, en dat u liefheeft, zult gij eerst gewaar worden, welk geluk er in dit woord ligt opgesloten."

Frank antwoordde niet, maar uitte een onwillekeurigen uitroep, en terwijl hij zijn rug naar het glasraam wendde, drukte hij zijne linkerhand tegen zijne borst en liet het hoofd op de rechterhand vallen, die met den arm op de tafel steunde.

«Wat zegt gij?" vroeg Van Schaffelaar; «er is hieronder in het voorhuis zulk een leven, dat ik u niet verstaan kan."

«Helaas! ik zeg," zeide Frank, zich geweld aandoende om te spreken, «dat niet iedereen voor zulk een geluk geschapen is."

«En waarom niet?" hernam Van Schaffelaar; «kan elk man niet rondzien naar een huisvrouw? heeft hij niet de gelegenheid, uit de meisjes die hij ziet, een bruid te kiezen, volgens de begeerte van zijn hart?"

«Maar indien die keuze eens valt op iemand boven zijn stand, wat dan?" riep Frank met drift, waarna hij somber vervolgde: «Een edelman, zooals gij, kan kiezen; maar niemand van mijne soort, zonder naam of ouders, wie zou zijne bruid willen zijn?"

«Wie?" zeide Van Schaffelaar verwonderd; «welk meisje vraagt naar naam of afkomst, als een welgemaakt jonkman haar zijne liefde bekend maakt, als hij haar hart doet spreken? Vooral een krijgsman kan dit alles ontberen, Frank! Wanneer hij haar in prachtigen dos, op een moedig paard gezeten, fier voorbijrijdt, terwijl de trompetten schetteren, kan zij haar oog niet van hem afwenden; en als de ruiter de hand op zijn borstharnas legt, zijn hoofd met den wapperenden vederbos voor haar buigt, en zijn vurige blik om wederliefde schijnt te smeeken, dan kan zij zoo hardvochtig niet zijn om zijne liefde te versmaden. Gij zijt nog jong en geschikt voor den krijg: waarom zou u het geluk ook niet toelachen, dat aan zoovele onbekende krijgslieden te beurt gevallen is?"

Doch Frank antwoordde niet veel op deze bemoedigende toespraak van zijn vriend en weldoener, en deze vroeg: »Is uwe gedachte gevestigd op die jonkvrouw te Utrecht, Frank? die zal immers uwe hand niet weigeren; want ik geloof, dat zij veel van u houdt. Zij is ongelukkig, maar ik zou uwe keus niet misbillijken; zie, ik wenschte dat zij u kon behagen."

»Aan haar," hernam Frank, het hoofd schuddende, »denk ik niet; ik beklaag haar, en wenschte

gaarne als vriend alles voor haar te doen, dat haar gelukkig maken kon; maar haar beminnen, Van Schaffelaar! haar den zoeten naam van bruid geven, dat kan ik niet."

»Maar wat hapert er dan aan uw geluk, vriend!" hernam Van Schaffelaar met vuur. »O! maak aan dat lang en somber zwijgen een einde; gij zijt zoo jong, maar gij verteert van hartzeer. Spreek toch, bid ik u, gij zijt een man; waarom zal ik het verzwijgen: gij sterft, Frank! zonder het zelf te weten."

»O! ik gevoel het wel," antwoordde deze zacht, »het zal gaan zooals de oude Ralph gezegd heeft; het noodlot wil het zoo."

»Denkt gij nog aan hetgeen die grijsaard in zijne drift gezegd mag hebben!" vroeg Van Schaffelaar verwonderd, »kom, stoor u niet daaraan, laat hem praten."

»En toch verliet ik den ouden man, die mij had opgevoed," zeide Frank, »hij zwerft nu alleen op de heide rond."

»Hij kon niet vergen, dat gij steeds bij hem zoudt blijven," hernam Van Schaffelaar, »misdeedt gij al, toen gij mij volgdet, het zou dwaasheid zijn nu de loopbaan te verlaten, welke gij zijt ingetreden; gevoel u daarover niet bezwaard."

»Helaas! het is ook daarover niet, ik moet het u ronduit zeggen, dat ik tusschenbeide zoo droefgeestig ben," antwoordde Frank, waarna hij, opstaande, met drift vervolgde; »maar dat zal overgaan, dat moet voorbijgaan. Van Schaffelaar! alles wat ik ben, wat ik misschien nog eenmaal worden kan, heb ik aan u te danken; uwe bezorgdheid voor mij, die ik niet verdien, vernedert mij in mijne oogen. Wat verlangt de herdersknaap nog meer dan gij hem gegeven hebt, of moet hij zich niet gelukkig achten, dat een edelman, als gij, hem vriend noemt, en als zijnsgelijke behandelt, dat hij in zijn huis en aan zijne tafel ontvangen wordt? Vraag dus niet meer, edele vriend! ik zal weer vroolijk en gelukkig zijn."

»Het zal mij veel genoegen doen, Frank!" antwoordde Van Schaffelaar, hem hartelijk de hand schuddende, waarna hij lachend vervolgde: »en na den oorlog houden wij te zamen bruiloft, indien gij u over de jonkvrouw ontfermt, of een andere bruid kunt vinden."

De jonge ruiter zeide niets, maar keerde zich snel om, en ging naar de deur van het vertrek. Hij opende ze, en terwijl hij zijne hand tegen zijn voorhoofd drukte, riep hij: »Henri! Henri!"

»Wat wilt gij!" vroeg Van Schaffelaar, toen Frank de deur toedeed, en weder naar de tafel trad.

»Ik heb dorst," antwoordde deze, »ik wil hem een kan bier of wijn laten geven."

»Mijn God! Frank!" riep Van Schaffelaar op eens, »wat ziet gij bleek! zijt gij ziek! wil ik den meester laten komen?"

»Neen, Van Schaffelaar!" antwoordde deze langzaam, terwijl hij ging zitten, »ik ben een weinig koud, een teug wijn zal alles wel weer goed maken."

»Of willen wij een kleine wandeling gaan doen? de lucht zal u versterken; wij zullen zacht gaan, en gij kunt op mijn arm steunen."

»O, neen! ik dank u, ik wil liever hier blijven," hernam Frank, waarna Van Schaffelaar uitriep: »Zoo als gij wilt; maar waar blijft die praatzieke jongen toch?' Hij trad hierop naar de deur, maar op het oogenblik, dat hij gereed stond om de hand aan de klink te slaan, liet zich eenig gerucht vóór de deur hooren, die nu geopend werd en onze oude kennis Heintje trad met de muts onder den arm de kamer in.

»Ik geloof, dat Frank geroepen heeft," zeide hij, zich buigende: want Van Schaffelaar zag hem verstoord aan.

»Indien gij het geloofdet, was het uw plicht om dadelijk te zien of het zoo was," zeide deze barsch.

»Ik dacht, dat gij wijn verlangdet, Heer!" antwoordde de knaap nederig, »en heb dien medegebracht; anders was ik reeds eerder hier geweest."

»Het is goed, knaap!" vervolgde Van Schaffelaar, »maar ik wil, dat gij voortaan eerst komt vragen, wat ik of Frank van u verlange."

Henri zette een aarden kan en twee bekers op de tafel. Hij droeg nu een fraai gewaad, geheel van rood laken, uitgezonderd de linkermouw en de achterpijp van de hozen of broek, welke van geel laken waren, hetgeen overeenkwam met de kleuren van het wapen zijns meesters; een manteltje van zwart laken en een half roode, half gele muts voltooiden zijne kleeding.

»Zal er ook nog iets anders van uwe bevelen zijn, Heer!" vroeg de knaap eerbiedig wachtende.

»Neen!" antwoordde Van Schaffelaar, »maar denk om hetgeen ik u gezegd heb, en gedraag u zoo, als het den knaap van een edelman betaamt: ik zou niet gaarne zien, dat iemand die mijne livrei draagt zich bespottelijk aanstelde.

Henri boog zich, en verliet het vertrek met haast, om zich weder bij het gezelschap te voegen, dat hij zoo ongaarne had verlaten. Men zou in hem den haveloozen staljongen niet herkend hebben, nu hij

goed gekleed was, en sedert geruimen tijd vrij gemakkelijk en zeer goed geleefd had. Gebruik makende van het ontzag, dat men voor hem in de herberg had, waar zijn meester reeds lang was gehuisvest, wist hij zich door zijn grootspreken en den stijven, gemaakten toon, dien hij aangenomen had, een zeker gezag aan te matigen, hetwelk niemand aan den trouwen knaap van den heer Van Schaffelaar, ruiteraanvoerder van den eerwaardigen heer Bisschop, durfde betwisten.

»Daar begint het leven weder," zeide Van Schaffelaar lachende, nadat zij gedronken hadden. »Zoo is Heintje niet beneden, of het spel is volmaakt: het is een aardige soort van een jongen."

»Ja, maar tevens ook een goede soort," hernam Frank; »hij is beter dan hij er uitziet, geloof ik; maar de tijd zal het leeren."

»Hoor eens! ik geloof, dat hij bezig is wat te vertellen; mogelijk verhaalt hij aan zijne toehoorders de een of andere vreemde historie, die hij van een ander gehoord heeft, en waarin hij nu zich zelven misschien als hoofdpersoon voorstelt; mogelijk worden wij ook niet vergeten, want in zulke gevallen kan hij liegen, alsof het geschreven stond," zeide Van Schaffelaar luisterende.

»Ik geloof, dat gij u niet bedriegt," antwoordde Frank, »hij schreeuwt even hard als de paap, die hedenmorgen de meditatie hield."

»Bevindt gij u nu wat beter, Frank?" vroeg Van Schaffelaar, »ik zie, de wijn smaakt u."

»O ja!" hernam deze, »wij hebben nu den tijd niet om ziek te worden, en de wijn is goed." Hierop ledigde hij zijn beker tot den bodem.

»Het is zoo," zeide Van Schaffelaar, «maar geloof mij, de wijn van vader Wouter was eenige soorten beter."

»Dien heb ik niet geproefd," hernam Frank, in den beker ziende, dien hij in de hand hield.

»Ja, dat speet den meester genoeg," vervolgde Van Schaffelaar, »en gij zult bij gelegenheid nog wel eens een boetpredikatie moeten aanhooren, omdat gij toen niet medegekomen zijt. Zeg eens! wat mij betreft, ik kan hier niet vandaan; maar als de zaken zoo slepende blijven, zou ik u wel kunnen toestaan, u voor een dag of vijf, zes, van hier te verwijderen. Wilt ge? dan laat ik een vrijgeleide voor u vragen aan Montfoort; hij zal het mij niet weigeren, en, ik ben er zeker van, zulk een uitstapje zou goed voor u zijn."

»Maar hoe spoedig kan de oorlog uitbarsten!" hernam Frank, »en dan zou ik niet bij de hand zijn! bedenk dat het volk, dat op de voorposten ligt, volgens uwe eigen gedachten, niet veel te vertrouwen is; en ik zou u en mijne banier verlaten, als het gevaar en de eer naderen! neen, ik verkies hier te blijven, maar ik zeg u dank voor uw aanbod. Doch luister eens!" vervolgde hij, »ik geloof, dat uw schildknaap zijn verhaal geëindigd heeft."

»Ik hoor zijne stem nu niet meer boven allen uit," zeide Van Schaffelaar; maar hunne aandacht vestigde zich weldra op het geluid van de stem des knaaps, welke zich op de trap en het portaal liet hooren. Hij scheen aan degenen, wien hij tot wegwijzer diende, met groote beweging aanwijzing te doen, hoe de trap zich kronkelde, en waar het touw hing, tevens verschooning vragende voor de duisternis, welke er op trap en portaal heerschte.

«Bij alle Heiligen! wat richt de jongen nu voor grappen aan?" zeide Van Schaffelaar lachende tegen Frank, die tegenover hem zat, en verheugd was, dat hij het gesprek over het reisplan, dat hem niet beviel, had kunnen afbreken.

De deur van het vertrek werd nu wijd geopend, en Henri trad vooruit: «Heer Loef van Oosterweerd en zijne nicht!" riep hij, boog zich en trad weder achterwaarts.

Van Schaffelaar en Frank stonden op, verwonderd over het bezoek, dat zij ontvingen. Een lang schraal man, die een kleeding droeg van zwart laken, met fluweel van dezelfde kleur afgezet, en daarover een houpelande (1) van bruin laken met zwart bonte randen, trad nu in het vertrek, gevolgd door een vrouw van een rijzige gestalte, in een grijs regenkleed gehuld, wier gelaat onder de kaper, welke zij droeg, geheel verborgen was.

«Ik vraag verschooning, Heeren!" zeide de binnengetredene, die al een man van jaren scheen te zijn, en zijn hoed in de hand hield, «dat ik zoo maar kom binnenvallen; maar nood breekt wet, zegt men wel eens, en reizigers hebben altijd wat voor.

Ik heb de eer den heer Van Schaffelaar te zien, niet waar, Frank?"

«Ja, Heer Loef! om u te dienen," antwoordde Frank, die zijn groet beantwoordde, en zich boog voor het meisje, dat hem vergezelde. «Dit vertrek behoort aan hem, ofschoon ik voor het oogenblik mijn intrek bij hem genomen heb."

«Ik had mij ook eerst moeten laten aandienen; maar die knaap hier . . . ." zeide heer Loef.

«En waarom, Heer?" haastte zich Van Schaffe-

(1) Wijde reismantel.

laar te zeggen, «gij zijt ons welkom, de gasten van mijn vriend zijn de mijne.

Ik bid u, ga zitten, Jonkvrouw! en gij ook, Heer! — Henri! geef stoelen aan, en haal spoedig een beker."

«Ik had niet gedacht u zoo spoedig en vooral niet heden te zien, Jonkvrouw!" zeide Frank vriendelijk en beleefd tegen het meisje, dat tot nu toe nog niet gesproken had. «Zet u hier neder, gij kunt op uw gemak naar buiten zien." Hij nam een groen kussen, dat op een kist lag, en legde het op den stoel, die bij het raam stond, en dien hij gebruikt had.

«Ik had ook niet gedacht u te zien, Frank!" antwoordde zij, toen zij gezeten was; «maar gij hebt mij niet gezegd, dat het u verheugt, dat ik gekomen ben," zeide zij, hem aanziende.

«En behoeft men dan nog te zeggen, dat het bezoek van vrienden altijd aangenaam is?" antwoordde de jongeling eenigszins verlegen.

«Neen, Frank!" zeide zij, «maar men hoort zulks gaarne bevestigen, en ik had gehoopt" .... Hier zweeg zij, en keerde het hoofd naar de zijde van het glasraam.

«Ik heb nergens plaats kunnen vinden," zeide heer Loef in antwoord op een vraag van Van Schaffelaar; «eindelijk ben ik hier te land gekomen; maar het was de oude deun: *de Roode Draak* is vol, wij kunnen niemand meer herbergen; gelukkig dat deze geestige knaap mij gewaar werd, toen de waard mij afwees." Dit zeggende, wees hij op Heintje, die den beker binnenbracht en zich deftig boog, toen heer Loef hem zoo streelend uitduidde. Aan dezen nu zijn degen overgevende, zeide hij: «Eilieve, knaap! zet dit lastig zijdgeweer, dat mij van huis af tegen de zijde geschuurd heeft, eens in dien hoek." Hierna vervolgde hij: «Ik hoorde, dat Frank hier zijn intrek had, Heer! en ik besloot de vrijheid te nemen, voor een oogenblik hier eene schuilplaats te verzoeken voor mij en Ada; want mijn knecht en haar kamermeisje zullen zich beneden wel behelpen, en op stal was nog een klein plaatsje voor mijne paarden."

«Ik bewoon deze kamer," zeide Van Schaffelaar; «zooals gij ziet, is het geen fraai verblijf, maar in den zomer heeft men geen last van rook, die hier dezen winter onverdraaglijk geweest is: en als de groene glasruiten het oog vermoeien, zet men het glasraam open, en laat de aangename, frissche buitenlucht binnenkomen; buitendien heb ik achter aan de plaats nog eenklein slaapvertrek, en dat is alles wat een paar ruiters noodig hebben en verlangen kunnen; de woningen zijn tegenwoordig duur in Wijk, Heer Loef!"

Terwijl deze nu met Van Schaffelaar raadpleegde, waar hij zich het best zou kunnen vervoegen om nachtverblijf te verkrijgen, gaf deze hem meesmuilende te kennen, dat er geene vrees was, of voor geld zou er nog wel een goede herberg te vinden wezen, welke zaak echter niet naar den zin van den ouden heer scheen te zijn.

»Zult gij uw regenkleed niet afdoen, Jonkvrouw!" vroeg Frank aan het meisje, dat nog steeds bewegingloos voor het glasraam zat. Zij antwoordde niet; maar hare kaper voor zich nederleggende maakte zij het kleed los, dat aan den hals was dichtgehaakt, en toen Frank, die naast haar stond, het uit hare handen aannam, om het van hare schouders te lichten, ten einde het achter haar op den stoel te laten vallen, raakten hunne handen elkander.

»Ik dank u, Frank," zeide zij met gevoel, en een weemoedige glimlach vertoonde zich op haar schoon bleek gelaat.

»En hoe gaat het met uwe gezondheid, Jonkvrouw?" zeide Frank aarzelend, »ik mag immers vooronderstellen, dat het als een goed voorteeken kan beschouwd worden, dat gij uw oom eens gevolgd zijt."

»O, ik ben wel," antwoordde zij droevig, het hoofd schuddende, »dat is, zoo wel als Ada zijn kan: maar gij, Frank! gij zijt niet gezond," vervolgde zij, terwijl zij haar groot zwart oog zwaarmoedig op hem vestigde.

Frank wist niet, wat hij het meisje zou antwoorden, dat hij achtte en liefhad, doch, wier vurige liefde hij had versmaad; dat met belangstelling de reden scheen te willen weten, waarom zijn gelaat nu als het ware van allen blos beroofd was, en de geestkleur had aangenomen. Toen hij zweeg, legde zij driftig hare hand op de zijne die op de leuning van haar stoel rustte en terwijl zij die krampachtig drukte, vroeg zij nogmaals met een gesmoorde stem: »Waarom verkwijnt gij, Frank! o! geef toch antwoord; is het niet genoeg, dat ik ongelukkig ben?"

Doch toen Frank een antwoord stamelde, kwam haar oom hem nog bijtijds te hulp, en wendde zich op eens tot hem zeggende: »Maar, Heer ruiter! daar krijgt gij op eens een bezoek van een uwer bekenden en van een schoone jonkvrouw, en gij vraagt niet eens, waaraan gij dit bezoek te danken hebt."

»Vergeef mij, Heer!" haastte zich Frank te antwoorden, maar ik verzocht uw schoone nicht, mij nopens den staat van hare gezondheid in te lich-

ten; mag ik dan vragen, waaraan ik de eer van uw bezoek verschuldigd ben!"

»Nu ja, zeer gaarne!" antwoordde heer Loef, zich in zijn stoel uitstrekkende, »mijne nicht bevond zich in den laatsten tijd weer eenigszins welvarender, en de meester ried een klein uitstapje als zeer gezond aan. Ik zou nu wel naar Amersfoort of Montfoort en omliggende dorpen hebben kunnen gaan; want in de andere steden ziet men de Utrechtschen thans met geen goede oogen aan; maar de paardenmarkt, welke hier zal gehouden worden, lokte mij uit, het eens te wagen in vijandelijk land te komen, in de hoop van een goeden koop of ruil te doen, en door de vrijheid van de markt tegen alle onaangenaamheden beveiligd te worden; en als ik het zoo zeggen mag, rekende ik ook in tijd van nood op uwe voorspraak, Frank! gij zoudt een oud bekende immers niet in verlegenheid laten?"

»Ik geloof, dat gij dan een weinig te veel gerekend hebt, niet op mijn goeden wil, maar op mijne macht. Bedenk eens, Heer! wat zou de voorspraak van een ruiter, die over een klein gedeelte eener bende het bevel voert, voor u hebben kunnen doen?" antwoordde Frank.

»Meer dan gij denkt; ik heb er de bewijzen van," vervolgde heer Loef; »en bovendien," zeide hij lachende, »mijne schoone nicht kon ik alleen bewegen om aan den raad van den meester te voldoen, door haar voor te stellen naar Wijk te rijden; want het schijnt dat deze stad haar bijzonder na aan het hart ligt. Dit is dus de reden, dat ik geene zwarigheid gemaakt heb om hierheen te komen; ofschoon ik in Utrecht woon, behoef ik niet te schromen in de nabijheid van mijn genadigen heer van Utrecht te komen, en het gezelschap van mijne nicht laat immers genoeg blijken, dat ik enkel voor vermaak op reis ben, en geen kwaad in het schild voer?"

»Maar hoe hebt gij de voorposten kunnen voorbijkomen, zonder te worden aangehouden?" vroeg Van Schaffelaar.

»Ja, dat was ook zoo gemakkelijk niet," antwoordde heer Loef; »ik vermoedde wel, dat de weg niet vrij zou zijn, ofschoon ik daaromtrent geene juiste berichten had kunnen inwinnen. Dit bevestigde zich hedenmorgen, toen ik aan het Huisje ten Halve afsteeg. Daar hoorde ik, dat Koten bezet was, waarom ik het Wijksche Zandpad verliet, in de hoop dat misschien de wegen tusschen dit pad en de rivier zouden vrij zijn; maar dat bleek ook weldra anders te wezen; ten minste op de hoogte van Koten, stieten wij, aan den Utrechtschen weg, op eenig krijgsvolk, dat daar lag."

»Waren het voetknechten?" vroeg Frank.

»Neen," hernam de Utrechtsche heer, »het waren rijzige ruiters en zoo ik geloof van de Zwarte bende."

»En lieten die u doortrekken?" vroeg Van Schaffelaar: »nu, dat zal u toch in de beurs hebben doen tasten."

»Ja, daarvoor was ik bang genoeg," hernam heer Loef; »maar zie, nu kwam mij hun aanvoerder te gemoet, voor wien ik mij had laten brengen, en deze maakte geen zwarigheid om mij ten gevalle van Frank door te laten. Het kostte mij dus niets dan een drinkgeld aan den zwarten knaap, dien hij mij tot hier aan de stad medegaf, uit vrees, zoo hij zeide, dat mijne nicht anders misschien hier of daar niet met dien eerbied zou behandeld worden, welke zulk een jonkvrouw toekomt," eindigde hij meesmuilende.

Ada liet niet blijken, dat zij hoorde, dat er over haar gesproken werd. Toen Frank zich tot haar oom gewend had, om hem te antwoorden, had zij hare hand van de zijne afgenomen, en zag nu weder onbeweeglijk door het raam.

»Ziedaar iets, dat ik niet begrijp," zeide Frank verwonderd; »hoe is het mogelijk, dat Perrol zoo bereid is om mij te verplichten door u een dienst te bewijzen, daar ik nimmer met hem op een gemeenzamen voet heb omgegaan, en ik twijfel, of hij mij zelf wel kennen zou."

»En toch is het zoo," antwoorde heer Loef, »tenzij hij zulks alleen gedaan heeft uit hoffelijkheid voor mijne nicht; evenwel scheen hij u goed te kennen, Frank! zoowel als den heer Van Schaffelaar; ten minste hij verzocht mij u beiden van zijnentwege te groeten."

»Ik wil liever, dat hij u heeft doorgelaten, om Frank genoegen te doen, dan om den wil van deze jonkvrouw," zeide Van Schaffelaar wiens wenkbrauwen zich somber te zamen trokken.

Ada, op wier gelaat zich nu een bittere grimlach vertoond had, toen haar oom over haar sprak, knikte hem het hoofd toe; doch hij bemerkte zulks niet, en vervolgde: »De eerbewijzen, die dat mensch aan de vrouwen bewijst, strekken meer tot hare schande dan tot hare eer; en wat den morgengroet betreft, dien hij mij toezendt, die is mij even welkom als een stoot van zijn dolk mij zou zijn."

Heer Loef wist zoo spoedig niet, wat hij hierop zou antwoorden, en terwijl Frank aan Ada vroeg,

wat zij drinken wilde, werd de deur geopend, en Henri kwam zijn meester berichten, dat er een edelknaap van den Bisschop was om hem een boodschap over te brengen. Van Schaffelaar boog zich voor heer Loef en zijne nicht, en verliet met met Henri het vertrek.

Deze kwam eenige oogenblikken daarna terug, om uit naam van zijnen heer verschooning te verzoeken, dat hij was uitgegaan zonder afscheid te nemen, daar hij op staanden voet naar het slot moest, alwaar de eerwaarde heer hem wachtte.

Henri bracht nu, op bevel van Frank, een stuk koud vleesch en brood binnen, alsmede een groote schaal met meikersen, boter, kaas en beschuit. Ook zette hij een kan met zuiver welwater op de tafel, en haalde een kleine glazen drinkschaal uit een kist, die in het vertrek stond, te voorschijn, waarin de zaken van waarde van Van Schaffelaar geborgen waren, wischte ze met een schoonen witten doek uit, en plaatste haar voor de jonkvrouw, waarna hij het vertrek verliet.

Frank vulde nu de schaal, waarvan de voet van zuiver goud kunstig met bloemwerk was ingelegd, met het heldere water dat in het glas parelde, en noodigde de jonkvrouw en haar oom uit om toe te tasten.

Ada en Frank hielden zich alleen aan de vruchten; maar de oude heer toonde, door de wijze, waarop hij het vleesch aansprak, dat de rit zijn eetlust had opgewekt.

Na het wisselen van eenige woorden, zeide heer Loef, terwijl hij zich een beker wijn inschonk: »He! zeg mij eens, Frank! uw vriend schijnt in het geheel geen vriend van dien vreemden ruiterhoofdman te zijn; wat mag daarvan toch wel de reden zijn? hij kwam mij voor als een hupsch krijgsman. *Messire* Per.... ja, hoe noemdet gij hem ook weer?"

»Perrol met de Roode Hand," zeide Frank.

»O ja! Perrol, zoo is het ook," vervolgde Loef; »dat andere is zeker een bijnaam. Maar nu, wat is er toch tusschen die twee heeren voorgevallen?"

»Ja, dat mag een ander zeggen," hernam Frank, die niets wist van hetgeen te Amersfoort met Maria had plaats gehad. »Ik weet het niet, en evenwel ben ik er niet over verwonderd; want eenigen tijd geleden, hebben zij te zamen woorden gehad; maar de twist werd bijgelegd op last van heer David. Mijn vriend is niet haatdragend, maar heeft geene reden om op de vriendschap van Perrol te roemen, die getracht heeft hem in Amersfoort op een lage wijze gevangen te nemen. Ofschoon ik geene tien woorden met dien man gesproken heb, zoo doet het mij, ronduit gezegd, leed, dat gij u bij hem van mijn naam bediend hebt om iets te verzoeken, ik wilde liever dat hij mij geslagen had; men ontvangt liever een beleediging dan een bewijs van vriendschap van iemand, dien men veracht; het eerste kan men met het zwaard afdoen, maar het laatste niet."

»Ik hoop, Frank! dat gij nimmer twisten zult met dat verachtelijke bendehoofd," zeide Ada, terwijl zij nu eens hem, dan weder haar oom onrustig aanzag.

»En wat weet gij van hem!" vroeg heer Loef snel, »gij oordeelt, Ada! en gij kent hem zoomin als ik."

»Ik ken hem zeker zoo goed niet als gij, Heer oom!" antwoordde zij; »maar ik weet, wat mijn neef Reynoud van hem gezegd heeft: en om van Frank niet te spreken, en nog minder om te oordeelen naar het gevoelen van een zinneloos meisje, zooals ik ben, zoo wil ik alleen zeggen, dat de man, van wien de edele Van Schaffelaar geen groet wil ontvangen, al een heel verachtelijk mensch moet zijn."

»De heer Van Schaffelaar is zeker een edel mensch," haastte zich heer Loef te zeggen, doch alleen Frank luisterde naar hem; want Ada was, toen zij zweeg, in hare gedachten verdiept geraakt. Zij staarde onafgebroken, doch treurig, op de drinkschaal, die zij met de hand vasthield; nu en dan volgde zij met hare fraai gevormde en blanke vinger den loop der gouden bloemen en ranken op den voet. »Ik heb zijn vader ook zeer goed gekend," vervolgde heer Loef; »deze was ook een achtenswaardig en dapper heer, die zeer gezien was bij den Bisschop David, en veel jaren geleden, toen zijn Eerwaarde, voordat hij bevestigd was, op het huis ter Horst woonde, heb ik aldaar dien heer wel gesproken."

»Indien hij evenzoo gedacht en gehandeld heeft als zijn zoon," zeide Frank, »dan kan het niet anders, of hij moet een braaf mensch geweest zijn." Eenige oogenblikken daarna stond heer Loef op, nam zijn hoed en degen en zeide: »Ik zal nu eens gaan zien, of ik hier of daar een paar vertrekken voor dezen nacht kan bekomen, en tevens nazien of mijne paarden het noodige gehad hebben, en of mijne dienaars zich ook te mijnen koste wat ruim te goed doen; want daar is die soort van volk maar al te geneigd toe. Intusschen zeg ik u dank, Frank! voor de vriendelijke ontvangst, die wij hier ontmoet hebben, en ik zal u moeten

verzoeken toe te staan, dat ik mijne nicht nog voor eenige oogenblikken hier laat; het is zoo druk bij den weg, dat ik spoediger zal klaar komen, als ik alleen ga; ook is men geneigd altijd het meeste te vragen, als men iemand met eene vrouw ziet aankomen."

»Het is ook goed, Heer! om niet langer te wachten," antwoordde Frank opstaande, »hoe later het op den dag wordt, hoe moeielijker het worden zal, om een geschikt verblijf te vinden; ik hoop, dat gij spoedig slagen zult." — »Ik ook, Frank! tot weerziens dan," vervolgde Heer Loef lachende: »ik moet wel een groot vertrouwen in u stellen, vriend! dat ik mijne schoone nicht zoo met u alleen laat; of wil zij ook, dat ik haar kamermeisje boven zend?"

»Ik?" zeide zij vragend, het hoofd oprichtende; want zij had niet begrepen, wat hij bedoelde.

»Ja, Ada!" vervolgde haar oom; indien gij bang zijt om met den jongen ruiter alleen te zijn, zal ik Annetje bij u zenden."

De jonkvrouw wierp een fieren blik op hem, en zeide bedaard: »Indien gij mij wilt beleedigen, Heer oom! zoo zend haar hier; als zij in dit vertrek is, zult gij ten minste geen nood hebben, dat zij beneden op uwe kosten teert."

Heer Loef antwoordde niet, maar haalde bijna onmerkbaar de schouders op, groette Frank met de hand en verliet het vertrek.

Toen Frank met de jonkvrouw alleen was, zette hij zich over haar aan de tafel neder, en beschouwde haar met een blik, die eenige onrust verried, doch tevens van zijne belangstelling getuigde. Ada van Rijn, de dochter eener zuster van heer Loef, en na den dood harer ouders in het huis van haar oom met diens zoon opgevoed, was eene schoone vrouw. Nagenoeg even lang als Frank, zou men hen, naar het gelaat te oordeelen, voor broeder en zuster gehouden hebben. Beiden waren zij bleek van gelaat, ofschoon de huid van den jongeling een bruinen gloed had, welken die van het meisje miste; geen enkele tint van den blos der gezondheid verhoogde de schoonheid van het mat, blank gelaat van het meisje, dat tegenover hem zat. Hare lange, glinsterende, gitzwarte haarlokken waren in ontelbare vlechten boven op het hoofd te zamen gestrengeld, en ondersteunden den langen wimpel van het met goud doorweven, ragfijn kamerdoek, dat, als zij opstond, tot bij den grond langs haar rug nederhing. Hare zuiver afgeteekende zwarte wenkbrauwen verhieven zich in een bevalligen boog boven hare zwarte oogen, die uitermate schoon zou geweest zijn, indien niet een zekere onrustigheid, welke dikwijls tot wildheid oversloeg, er de aanlokkelijkheid aan ontnomen had. Een neus van dezelfde gedaante als die van Frank, doch van veel netter vorm, en een kleine mond met helder witte tanden, maakte dat niemand, die haar gelaat en hare slanke gestalte beschouwde, haar anders dan schoon kon vinden; en evenwel veroorzaakte de fiere oogopslag, de krampachtige trek, die doorgaans haar anders zoo bevalligen mond misvormde, en de eeuwigdurende onrust, welke in haar geheel doen en laten doorstraalde, als zij voor een oogenblik niet in zich zelve gekeerd zat, dat men aan veel minder schoone meisjes, boven haar de voorkeur zou gegeven hebben. Zij droeg een lang en wijd kleed van blauw damast, met witte, bonte randen, dat van voren tot aan haar middel met knoopjes, van gouddraad gewerkt, was dichtgemaakt. Haar hals prijkte met geene versierselen, hetzij ze dezen opschik verachtte, of dat zij die, op raad van haar oom, voorzichtigheidshalve nu niet aangedaan had; maar hij werd gedekt door een doek, met gouddraad doorweven. Hare handen waren met fijn lederen handschoenen bedekt geweest, en zij droeg eenige fraaie ringen aan hare vingers. Aan den gordel, waarop beeldjes, van dun goud gedreven, vastgehecht waren, hing een roodlederen beurs of taschje met een gouden gesp dichtgemaakt; daarnevens hing aan een afzonderlijk zijden koord een mesje, of zoo men wil, een zeer kleine dolk in een schede van gedreven zilver, welks hecht, van ivoor vervaardigd, tevens tot een fluitje diende, om hare bedienden te roepen, als zij hun dienst verlangde. Mogelijk droeg zij dit mes, behalve om het op reis te gebruiken, als een zeker kenteeken van hare adellijke geboorte, die haar recht gaf blazoen en wapen te dragen. Deze geheele kleeding gaf haar iets gezaginboezemends, te meer daar zij meestentijds een diep stilzwijgen placht te bewaren, behalve jegens hen, wien zij genegen was. Het scheen, alsof zij het vertrek, waarin zij zich bevond, oplettend beschouwde, nu eens de onregelmatige, dunne kinderbinten gadesloeg, dan weder de gladde, met kalk helder gewitte muren opnam, tegen welke hier en daar eenige kleedingstukken of wapens hingen; het was, alsof zij de plompe stoelen telde, en naar de groene takken zag, die, uit hoofde van het warme weder, onder den schoorsteenmantel lagen, of de kronkelingen naoogde, welke de figuren in het zand op den houten vloer maakten.

»Deze kamer moet u wel zeer afvallen bij uwe

vertrekken te Utrecht, Jonkvrouw Ada!" zeide Frank eindelijk.

»Het is mij hetzelfde, waar ik ben," antwoordde zij, het hoofd schuddende; »ik sla geen acht op hetgeen mij omringt," en hem aanziende, terwijl zij zich snel tot hem keerde, vroeg zij met hevige gemoedsdrift: »Gelooft gij, Frank! dat ik juist hierheen heb willen gaan, zooals zij gezegd hebben, gelooft gij dit?"

Frank aarzelde haar te antwoorden, en zij vervolgde, zulks niet eens bemerkende: »Neen, gij gelooft het niet, niet waar? gij kunt dit niet van mij verwachten. Éénmaal, Frank! éénmaal," zeide zij treurig, »heb ik vergeten, wat ik aan mij zelve verschuldigd was, en heb u oggezocht; maar toen, o! toen hoopte ik nog, maar nu .... Neen, Frank! gij kunt niet gelooven, dat ik u ten tweede male met mijne liefde zou willen lastig vallen." Hierop sloeg zij de oogen neder en zuchtte diep.

»Ada!" riep Frank, »beste Jonkvrouw! ik wil dadelijk sterven, of mij in het aangezicht laten slaan, indien ik iets gedacht heb, dat u zou beleedigen; ik geloof niet, wat uw oom gezegd heeft."

»O! gij stelt mij gerust, Frank!" zeide zij, terwijl zij hem droevig toelachte, »ik stel nog veel prijs op uwe achting, ofschoon ik ...." Hier zweeg zij, waarna zij zacht vervolgde: »en evenwel zou ik zoo gaarne ver gaan, o! zoo ver gaan, om u op te zoeken, indien .... maar, helaas! het is zoo niet," eindigde zij treurig.

»Ik vind mij zoo vereerd door uwe genegenheid, edele Jonkvrouw! dat er niets is, dat ik niet voor u zou willen doen; voor altijd wil ik uw trouwe vriend zijn. Wilt gij mij gelukkig maken, den armen ruiter van een last, die zijn hart bezwaart, ontlasten, zoo sta hem toe uw broeder te worden; bemin hem als een zuster! Ada antwoordde hem niet, maar streek met hare vingers langs hare haren die achter de ooren glad weggestreken waren. »Hoe maakt het heer Reynoud, Jonkvrouw?" vroeg de ruiter, om hare gedachten op iets anders te vestigen.

»O, Reynoud? die is wel, Frank!" antwoordde zij snel, »hij is ook mijn vriend, het is mijn neef! en evenwel heb ik hem lief, alsof hij mijn broeder ware, maar meer ook niet, en dat maakt hem ongelukkig. Maar hij weet niet, dat wij hier zijn, Frank!" vervolgde zij met drift, terwijl zij hem vertrouwelijk toeknikte. »Reynoud weet daar niets van, evenmin als ik dezen morgen, toen wij uitreden, wist, dat ik naar Wijk zou gaan; dat heeft mijn oom, zoo hij zegt, zoo in eens in het hoofd gekregen; gelooft gij het, Frank? Ik geloof het niet; denkt gij, dat de man, wiens naam mijn oom vergeten had, hem zoo geheel en al onbekend was?" zeide zij glimlachende, »dan moest ik, nu drie nachten geleden, zijn stem niet gehoord hebben, toen ik langs de trap afdaalde, die bij de kamer van mijn oom is, nadat ik op de tinne in den maneschijn gewandeld had."

»Bedriegt gij u niet?" vroeg Frank verwonderd, »of spreekt gij werkelijk van den aanvoerder der Zwarte Bende?"

»Neen, ik bedrieg mij niet," hernam Ada, »ik bedoel dien Perrol, bijgenaamd met de Roode Hand, van wien mijn neef Reynoud mij zooveel verhaald heeft, en die zich niet kon begrijpen, dat de Bisschop zulk een mensch in zijne soldij neemt."

»En wat kan hij in Utrecht te doen hebben, indien hij geen verrader is," zeide Frank; »en vanwaar kent heer Loef hem?"

»Gij vraagt meer dan ik weet," antwoordde de jonkvrouw; »ik zie en hoor zooveel, dat ik in mijn zwak geheugen niet kan onthouden en samenknoopen; en als ik het een of ander vraag, of ergens onderzoek naar doe, zoo houden zij zich stil, verwonderd zelfs, dat de gekke jonkvrouw iets bemerkt heeft," eindigde zij, droevig lachende. Hierna zich naar Frank vooroverbuigende, vervolgde zij: »Maar Reynoud denkt zoo niet; doch die brave jongen weet zelf niet, wat er gebeurt; na Ada bemoeit hij zich met niets dan met zijne boeken en handschriften.

Indien Frank niet te diep nagedacht had over hetgeen het meisje hem zeide, en hij niet te sterk bewogen was geweest met haar ongelukkigen toestand, zou hij, niettegenstaande het doorgaande gerucht en geloop, dat er in *de Roode Draak* plaats had, bemerkt hebben, dat er iemand de trap opgekomen, en naar het slaapvertrek gegaan was. Maar, zooals wij zeggen, hij had dit niet gehoord; ook was dit vertrek gesloten, en de sleutel onder de berusting van den knaap van zijn vriend, hetgeen in de druk bezochte herberg, daar elkeen maar uit- en inliep, geen nuttetooze voorzorg was. Op eens echter naderde iemand met zware voetstappen; de deur werd geopend, en Frank zag tot zijne verwondering Van Schaffelaar in volle wapenrusting binnentreden.

»Is heer Loef reeds uitgegaan?" vroeg hij, de jonkvrouw met de hand groetende.

»Ja, zoo even," zeide Frank, »hij zoekt naar een verblijf voor dezen nacht."

»Indien hij zulks onverhoopt niet mocht vinden, Frank!" vervolgde Van Schaffelaar, »zoo bied de

jonkvrouw en haar oom onze vertrekken aan, wij zullen ons dan wel ergens anders behelpen." Hij zag, dit zeggende, naar Ada, die echter evenmin zijn binnentreden bemerkt, als zijn aanbod scheen gehoord te hebben.

»Uw aanbod maakt het verzoek onnoodig, dat ik u wilde gedaan hebben, Van Schaffelaar!" zeide Frank; »maar waarom zoo in het harnas? wij hebben immers dezen morgen reeds uwe ruiters bezocht?"

»Het is zoo," hernam zijn vriend ernstig, »maar ik moet terstond een last ten uitvoer brengen, die zijn Eerwaarde mij heeft opgedragen. Vaarwel, tot hedenavond!" dit zeggende, reikte hij hem de hand.

»En waar gaat gij heen?" vroeg Frank, »het spijt mij, dat ik niet met u gaan kan; indien het evenwel geen haast had, mogelijk zal heer Loef spoedig . . . ."

»Neen, dat kan niet," viel zijn vriend hem in de rede: »ik moet alléén gaan en zonder vertraging; het was ternauwernood, dat zijn Eerwaarde mij toestond mij te wapenen; ook zou ik zonder dat niet gegaan zijn," eindigde hij somber, toen zijn vriend hem vragend aanzag. »Ik heb de eer u te groeten, Jonkvrouw!" zeide Van Schaffelaar terwijl hij zich diep voor haar boog; »zooals gezegd is tot hedenavond, Frank! indien gij het een of ander noodig hebt, roep dan iemand hier uit het huis; want ik neem Henri mede." Hierop verliet hij met verhaaste schreden het vertrek.

Toen de deur dicht was, stond Frank een poos in gedachten verzonken; na eenige oogenblikken wilde hij zijn vriend volgen, ten einde hem iets te zeggen of te vragen, maar hij had te lang gewacht, hij hoorde de paarden voor de deur reeds steigeren, en toen hij voor het venster trad, zag hij Van Schaffelaar, die, gevolgd door Henri zich in een sterken draf over de markt verwijderde.

»Gij zoudt uw vriend zeker gaarne gevolgd hebben, Frank!" zeide Ada, die nadat zij Van Schaffelaar's groet beleefd beantwoord had, den jongen ruiter opmerkzaam beschouwde; »het spijt mij, dat gij hier blijven moet om mij gezelschap te houden."

»Neen, Jonkvrouw!" antwoordde deze, »het is uwe schuld niet, dat ik hem alleen moet laten gaan; hij heeft order om niemand mede te nemen; ik kan echter niet begrijpen waarom."

»Die willekeurige orders, welke een krijgsman steeds moet opvolgen," zeide hij, »hebben Reynoud, zoo hij zegt, afkeerig gemaakt van uw stand, en hem doen verkiezen om stil te leven en den tijd naar eigen verkiezing te besteden; zoudt gij ook geen lust gevoelen, Frank! om zoo te leven?"

»Neen Ada!" antwoordde hij, »van jongs af gewoon in het veld te wezen, zou ik niet lang leven, indien ik den geheelen dag in huis met eenige oude geschriften zat opgesloten, en ik ben ook te oud om schrijven en al die dingen te leeren, welke men kennen moet, om een geleerde of klerk te worden. Maar waarom vraagt gij mij dit?"

»Waarom?" zeide zij langzaam, »kunt gij dit nog vragen? Zie ik niet op uw gelaat, dat het ruiterleven u te zwaar valt? het zou goed voor u zijn eenigen tijd te rusten."

»En juist nu," hernam Frank met levendigheid, »nu het oogenblik nabij is, waarnaar ik zoolang gehaakt heb! O neen, Ada! ik ben nog sterk genoeg; geloof mij, de wapens zijn mij nog niet te zwaar."

»Bovendien zijt gij nog zoo jong; gij zijt niet bestand tegen dat ruwe leven," hernam Ada, waarna zij aarzelend vervolgde: »Duid het mij niet ten kwade, Frank! maar een zuster mag immers overal naar vragen: hadt gij niet zeer veel gedronken, toen ik binnenkwam?"

Frank, die juist den beker in de hand hield, toen zij dit vroeg, zette dien neder, zonder hem aan zijne lippen te brengen; hij gevoelde, dat hare vraag niet van allen grond ontbloot was. Hij zweeg.

Toen zij geen antwoord ontving, zeide zij zacht: »Het is hier bedompt in het vertrek, Frank! ik bid u, open hier dit raam aan mijne zijde, dan kan ik frissche lucht scheppen."

Hij stond op, trad achter haar stoel, schoof den grendel van het raam terug, en stiet het open, waarna hij zich naast haar plaatste, en zelfs met genoegen de warme, doch zuivere buitenlucht inademde.

»Zijt gij verstoord over mijne vraag, Frank?" vroeg zij verlegen: »o, vergeef het mij; gij weet immers, dat Ada niet zoo verstandig is als andere menschen, en gij hebt gezegd, dat gij mij als een zuster liefhebt."

»Dat heb ik ook gezegd, Ada!" antwoordde Frank vriendelijk, »ik behoef u niets te vergeven; gij had recht om mij zulks te vragen en geen ongelijk; maar geloof niet, dat ik den wijn om den wijn drink," en een droevige glimlach vertoonde zich op zijn gelaat.

»En waarom drinkt gij dan?" vroeg Ada.

»Waarom?" vervolgde Frank, die niet wilde

zeggen, dat zulks was om de sombere gedachten te verdrijven, die zijne ziel folterden, »omdat het zoo onder de ruiters gebruikelijk is: een kwade gewoonte, anders niet."

De jonkvrouw schudde het hoofd, als geloofde zij zijne woorden niet, en zeide, terwijl zij haar hoofd op hare rechterhand liet vooroverzinken: »Helaas, Frank! gij schijnt de arme krankzinnige ook maar iets te willen wijsmaken: zij is niet verstandig genoeg om uw vertrouwen te bezitten."

»Om aller Heiligen wil! geloof zulks niet," zeide Frank met drift, »verre zij het van mij, om u mijn vertrouwen te weigeren; maar ik kan geen andere reden geven: indien gij mij en u zelve niet bedroeven wilt, zoo berust in hetgeen ik gezegd heb."

Zij zweeg en bleef onbeweeglijk zitten; maar weldra ontwaarde Frank aan de tranen, die, tusschen hare vingers door, op haar blauw damasten kleed vielen, dat zij weende. Hij vatte nu hare linkerhand, die op haar schoot rustte, kuste ze, en terwijl hij zich tot haar boog, zeide hij met deelneming: »Waarom weent gij, Ada? indien het om mij is, o, dan vraag ik u om vergeving: ik verdien niet, dat gij, edele Jonkvrouw! u over mijn lot bekommert."

»En indien ik over mij zelve tranen stortte?" vroeg het ongelukkige meisje, zonder op te zien.

»Dan zou ik zeggen, dat gij niet wel doet, lieve zuster!" zeide Frank aangedaan: »wordt het lief en leed ons hier op aarde niet van hooger hand opgelegd? gij bevindt u heden zeer wel: mogen wij dan niet hopen, dat eindelijk de voorspraak van de Moeder Gods en alle Heiligen, welke al uwe vrienden dagelijks voor u inroepen, zooveel bij den hemelschen Vader zal verwerven, dat gij geheel gezond wordt? wat zal u dan kunnen verhinderen gelukkig te zijn? gij zijt immers rijk, jong en schoon!"

Op dit oogenblik liet zich op de markt, dicht bij het huis, een schel en eigenaardig gefluit hooren, waarop Frank dadelijk hare hand los liet, en een paar schreden terugtrad. Wat Ada betreft, zij richtte verschrikt haar hoofd op, en, in dezelfde richting als Frank naar buiten ziende, vroeg zij snel en onrustig: »Wat is dat? kent gij dien schooier met dien zwarten hond, Frank? Is hij het, die gefloten heeft? wat kan u zulks aangaan?"

»Ik ken hem," antwoordde Frank bedaard, »het is Ralph, de schaapherder: het is de man, die mij heeft opgevoed, en aan wien ik naast God en mijne ouders het leven te danken heb."

»Hij komt niet herwaarts;" zeide Ada.

»Neen, nimmer bezoekt hij mij, wanneer ik niet alleen ben, hij treedt de huizen der stedelingen niet gaarne binnen; maar als hij mij ontmoet, geeft hij mij gewoonlijk een teeken, dat hij mij gezien heeft. De laatste maal, dat ik hem sprak, beloofde hij mij, dat hij mij dikwijls zou bezoeken, omdat ik geene gelegenheid heb hem te zien; de grijsaard heeft mij zoo lief. Maar daar komt heer Loef, uw oom, aan," zeide Frank, en zette zich weder voor het ongeopende glasraam neder, terwijl Ada den herder naoogde, wiens ruige muts nog lang, boven de hoofden der menschen uitstekende, zichtbaar was.

IV.

De Legerplaats.

Voor een der tenten, 't rijkst van stoffen en sieraden,
Lag, door zijn langen baard en pracht van lijfsgewaden
Ontzaglijk, op een kleed, gewerkt in Khoraçan,
Een krijgsman eenzaam: 't was de tweede Soliman:

C. G. WITHUIS.

Maar, »Neen!" vervangt hun woest getier,
»Eerst losprijs voor ontslag!"

H. TOLLENS, CZ.

De strooptochten der Utrechtschen, en de brandschattingen, welke zij gewoon waren te heffen, noodzaakten den Bisschop, om, zooveel zijne zwakke macht zulks gedoogde, voor de plaatsen, die hem getrouw gebleven waren, te zorgen, door er een behoorlijke bezetting in te leggen. Behalve de bezetting, die in Rhenen en Wijk bij Duurstede lag, was hij nog verplicht eenig volk in de omliggende plaatsen op de been te houden, ten einde zijne vijanden te beletten, tot vóór de poorten van de stad, die hij bewoonde, alles uit te plunderen of plat te branden. De dorpen Werkhoven en Odijk met de omliggende woningen, hoe gaarne hij die had willen bezetten, had hij aan hun noodlot moeten overlaten; doch in het dorp Koten lag Gerrit van Nijveld met een afdeeling voetknechten. Zijn linkervleugel strekte tot aan den Utrechtschen weg, terwijl de rechtervleugel de brug over den Krommen Rijn bezet hield, en over die rivier tot aan het dorp Neer-Langbroek reikte. De Zwarte Bende, zijnde een troep vreemde ruiters die aan Perrol behoorde, en door bisschop David was in soldij genomen, bezette den Dwarsdijk e

het land tusschen den linkervleugel van Nijveld's voetvolk en de rivier de Lek, aan welke zij zich aansloot. Amerongen, Leersum, en de streek tusschen deze plaatsen en Neer-Langbroek werden door de ruiters, onder het bevel van Jan Van Schaffelaar, tegen allen overlast beveiligd. Reeds sedert geruimen tijd had de Bisschop nu en dan bericht gekregen van hen, die hem en zijner zaak waren toegedaan, dat er gestadig over en weer onderhandeld werd tusschen Gerrit van Nijveld, Perrol en Jan van Montfoort; de voorzichtigheid gebood hem deze berichten niet los weg te gelooven of in den wind te slaan. Hij was, door middel van geld en het zenden van bespieders onder zijne eigen krijgslieden, zoowel als door de berichten, welke hij van zijne geheime vrienden uit Utrecht kreeg, zooveel te weten gekomen, dat er werkelijk onderhandelingen aangeknoopt waren; maar het gelukte hem niet te ontdekken, hoe verre die gevorderd waren; hetzij de drie zoo evengenoemde personen niemand hun vertrouwen geschonken hadden, of dat de lieden, die zij in hun dienst hadden, het vertrouwen waardig waren, dat men in hen stelde.

Het was gevaarlijk eenigen argwaan te laten blijken; Perrol werd, behalve door zijne belofte om den Bisschop met lijf en ziel te dienen, door niets gebonden dan door de soldij, welke hij trok; het was dus te vreezen, dat, zoodra hij bemerkte, dat men hem wantrouwde, hij zich niet zou ontzien van partij te veranderen, als het belang hem zulks aanried. De Bisschop wist zeer goed, dat deze man, van wien hij genoodzaakt was zich te bedienen, geheel meester was over de ruiters, met wie hij in het land was gekomen, en dat het hun onverschillig was, onder welke banier zij dienden. Wat het voetvolk aangaat, dat onder Van Nijveld stond, dit waren wel geen vreemdelingen, maar de gehechtheid aan hun bevelhebber, waarvan zij reeds meermalen blijken hadden gegeven, deed vreezen, dat ook zij de zijde van den Bisschop zouden verlaten, indien hun hoofd van partij veranderde; en daar Gerrit van Nijveld vermaagschapt was met de hoofden der Utrechtsche partij, kon men op zijne getrouwheid niet al te sterk rekenen, die ook alleen kon gewaarborgd worden door zijne tot nog toe bewezen diensten.

Ten einde dus geene stad in hunne macht te laten, had de Bisschop verkozen hen op de voorposten te plaatsen. Hij gaf hun, als het ware, een blijk van vertrouwen, door hen in de gelegenheid te stellen elk oogenblik tot den vijand over te loopen; ook had hij niet nagelaten hun te doen gevoelen, dat hij hun dezen gewichtigen post had toevertrouwd, omdat hij evenzeer rekende op hunne gehechtheid aan zijn persoon als op hun moed en hunne waakzaamheid. Sinds twee dagen echter, hadden noch Perrol, noch Van Nijveld zich te Wijk vertoond om bij den Bisschop hunne opwachting te maken; zij hadden zich vergenoegd te laten weten, dat zij zich ongesteld gevoelden, maar dat alles wel was, en dat de vijand niets nieuws scheen te willen ondernemen. Volgens ingekomen geheime berichten vertoonden deze bevelhebbers zich inderdaad niet onder hun volk, maar hielden zich in hunne kwartieren; men vermoedde echter, dat hunne ziekte slechts een voorwendsel was om niet naar Wijk te komen. Dit een en ander vermeerderde de ongerustheid van bisschop David, ofschoon hij hun wegblijven niet aan dezelfde reden toeschreef; hij gevoelde zeer goed, dat Van Nijveld, indien hij voornemens was hem te verlaten, zich schaamde om zich in zijne tegenwoordigheid te vertoonen; terwijl Perrol het een overtollige moeite rekende, den heer te bezoeken, wien hij eerstdaags ontrouw zou worden. Deze onzekerheid deed hem besluiten hun te gelasten, een meer voorwaartsche stelling aan te nemen, hetwelk hen van Wijk zou verwijderen; hij kon dan Koten en Dwarsdijk door andere troepen laten bezetten, en deze maatregel was zeer geschikt om de veiligheid van Wijk te bevorderen, en tevens aan den dag te brengen, in hoeverre men op hunne getrouwheid kon staat maken.

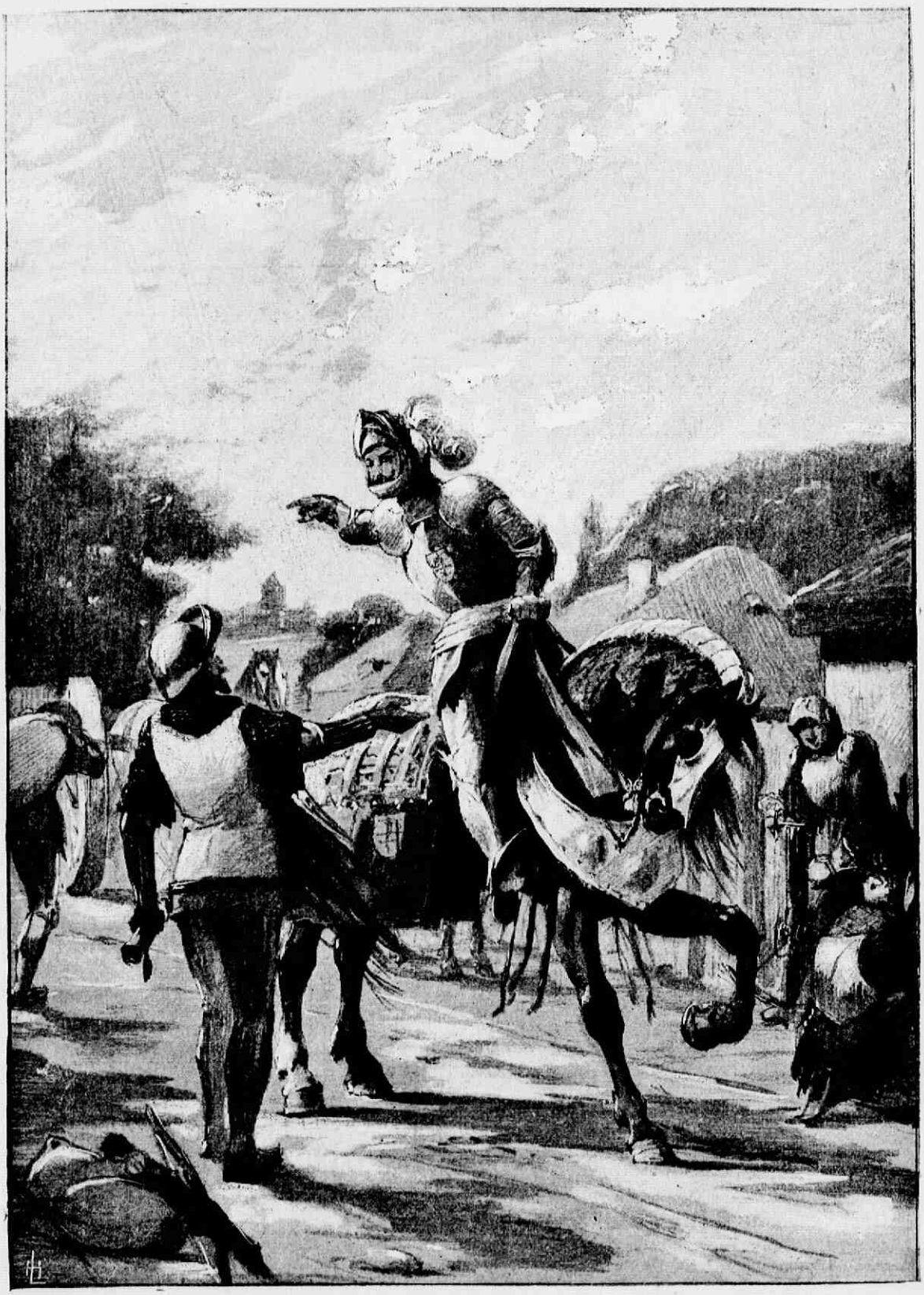
De Bisschop was omringd door vele heeren en vrienden, maar den eenen vertrouwde hij te weinig, de andere bezat geen moeds genoeg om Perrol een onwelkome boodschap te brengen, of geene genoegzame scherpzinnigheid om op te merken, hoedanig de geest was van het krijgsvolk; ja zelfs hadden sommigen reeds geweigerd een order over te brengen aan den gehaten vreemdeling, die in den beginne door den Bisschop, tot hun spijt, met zooveel onderscheiding was behandeld. Niemand kwam hem dus geschikter voor, om dezen lastigen en gevaarlijken post op zich te nemen dan Van Schaffelaar, die zijn geheel vertrouwen bezat, en van wiens moed, bezadigheid en kunde hij zeer overtuigd was. Het kostte echter eenige moeite, om dezen, die met deze opdracht in het geheel niet tevreden was, hierin te doen bewilligen. De Bisschop gelastte hem in persoon, alléén te gaan, ongewapend, en aan niemand te zeggen, werwaarts hij zich

begaf, daar hij alle opzien wilde vermijden en vreesde, dat het zenden van zijne bevelen met een gewapenden troep aanleiding tot misverstand mocht geven, indien Perrol en Van Nijveld geen kwaad in den zin hadden. Ofschoon Van Schaffelaar, om hem genoegen te geven, en allen schijn van vrees voor zijn leven of vrijheid te voorkomen, hierin berustte, zoo was hij echter niet te bewegen ongewapend te gaan. De Bisschop gaf dus eindelijk toe, en liet hem vrij om zich te kleeden en zich te wapenen naar goedvinden, en ook een knaap mede te nemen. Hij gaf Van Schaffelaar twee geschreven orders en zijn zegen, waarna deze, zooals wij weten, zich naar *de Roode Draak* spoedde om zich gereed te maken.

Heer Jan van Schaffelaar bevond zich dus op eens op weg naar het dorp Koten, dat omtrent een uur van Wijk verwijderd ligt. Hij bereed hetzelfde paard, waarop wij hem in Amersfoort ontmoet hebben, en droeg de wapenrusting, welke meester Wouter niet verzuimd had, volgens zijne belofte, den volgenden dag op *de Schaffelaar* te laten brengen. De platen, waarvan zij vervaardigd was, waren bijzonder deugdzaam, en toch niet dik, een groot voordeel voor ruiter en paard ; want de harnassen uit vaste stukken bestaande, boden meer tegenstand aan den stoot eener speer dan het zware maliënhemd, dat wij Frank hebben zien dragen, waarvan de maliën of ringen dikwijls met zulk een kracht geraakt werden, dat zij niet zelden het lichaam kwetsten, ofschoon de stoot niet doordrong ; zij waren dus gewoonlijk te zwaar, of niet sterk genoeg. Niettegenstaande het zeer warm was, droeg hij zijn helm op het hoofd ; de neusriem was echter los en het vizier geopend. De witte vederen, die uit den kam staken, bewogen zich golvend door de beweging van het paard, en nu en dan veroorzaakte de wind, dat zij zijne schouders raakten. Hij was geheel overdekt met ijzer ; zelfs zijne voeten waren met ijzeren reepen gewapend ; in de gapingen van het harnas, onder den arm en in de vouw, zag men het jak van gevlochten ijzerdraad, dat hij aan had ; voor het overige kon men aan de achterste helft zijner dijen, welke niet gewapend waren, ontdekken, dat hij onder het harnas een lederen kleeding droeg. Een lang, breed zwaard, geschikt om met twee handen gevoerd te worden, hing aan zijne zijde, zoowel als zijn dolk. Moor droeg een hoze van roode stof met gele randen, welke hem uitgezonderd zijne oogen, zijn bek, zijne pooten en zijn staart geheel bedekte, en een weinig lager dan de buik, in plooien nederhing. Voor den kop en de borst was een ijzeren plaa gegespt, en zijn rug werd ook gedekt door ee lederen versiersel, dat uit ineengevlochten ringe gevormd en met ijzeren plaatjes bedekt was, he welk bevallig op den rooden grond afstak. Va Schaffelaar droeg een half witten, half blauwe wapenrok over zijn harnas, waarop het wapen va den Bisschop was geschilderd. Over zijne schoude en op zijn rug hing zijn schild, dat zijn eigen wape voerde, zijnde een gele balk op een rood veld, me een witte lelie in den rechterhoek ; onder den wa penrok uit, kwam een net van kleine ijzeren ringe te voorschijn, dat alléén aan meester Wouter e zijn beste gezellen menigen dag werks gekost ha en tot aan de knie reiken kon. Wat zijn knaap be treft, die op een eerbiedigen afstand achter he reed, deze droeg alleen een borstharnas en een hel zonder vizier als wapenen van verdediging, en ee manteltje van half rood, half geel laken, dat aa de binnenzijde met grijze stof gevoerd was. H zat op een klein bruin paardje, dat vlug en ster scheen ; maar al zijn bekwaamheid in de rijkuns werd vereischt om het koppige dier te dwinge Moor niet te zeer op den voet te volgen.

Het omliggende land, uit goeden kleigrond be staande, welke overheerlijk bouwland oplevert, wa hier en daar verdeeld in groote boomgaarden va appelen, peren en ander ooft. De vruchten, die zic al gezet hadden, beloofden een voordeelig jaar aa de huurders of eigenaars der boomgaarden, indie deze door het weder of den moedwil van h krijgsvolk niet in hunne hoop bedrogen werde Hoe meer Van Schaffelaar het dorp naderde, h dichter de woningen bij elkander stonden, die h reeds nu en dan was voorbijgereden, en die meest aan den weg of een klein eind wegs in het lan gelegen waren, eindelijk kon men bemerken, d het voetvolk bij de bewoners der boerenwoninge en hutten was ingelegerd. Velen waren buiten d huizen bezig met hunne wapenen schoon te make meestal omringd door eenige kinderen, die m aandacht naar de blinkende wapenen zagen. I ongewone bedrijvigheid, die er onder het krijgsvo scheen te heerschen, deed het voorkomen, als zij een bezoek hunner aanvoerders verwachtte Behalve dat helm, schild en harnas werden gep lijst, werden de armborsten (1) van nieuwe pez voorzien, hellebaard piek en zwaard geslepen, hier en daar zag men er ook eenigen, die niet va de minsten in rang onder den troep schenen

(1) boog (oorspr. *arcubalista*).

En toen deze stilzwijgend met het hoofd knikte, riep Van Schaffelaar: »dus naar Utrecht, krijgsman! dus op het punt, om een overlooper te worden? Ha! ik gevoel nu, dat mijne vrees niet ongegrond was."

De Schaapherder. Bladz. 63, deel I.

zijn, en die bezig waren om zware handbussen af te trekken of schoon te maken. Het waren lompe vuurwapenen, die thans door een soldaat met een blik van medelijden zouden worden aangezien; doch die, ofschoon minder volmaakt dan zijn hedendaagsch modelgeweer, evenwel in staat waren, om den machtigen ridder van zijn hengst ter aarde te werpen, en die een liefhebber van oude wapenen zich gelukkig rekent te bezitten.

De drukte, welke er onder de soldeniers heerschte, kwam Van Schaffelaar in het eerst niet vreemd voor; doch toen hij ook gewaar werd, dat men bezig was, om een eind van den weg verwijderd, het buskruit in lederen zakken te doen, dat waarschijnlijk den geheelen morgen op een lap zeildoek in de zon had liggen te drogen, begon hij te vermoeden, dat er wat buitengewoons gebeurde, te meer daar hij eenig boerenvolk gewaar werd, dat op last van een rotmeester een hoop pijlen tot bosschen bond, en er een kar mede bevrachtte, en hij in het dorp eenige opgeladen karren en wagens zag staan. Velen der soldeniers hadden hem gegroet, toen hij voorbijreed; doch het kwam hem echter voor, alsof zij eenigszins bevreemd waren over zijne komst, en dat zij hierover met elkander spraken. Zonder echter naar de reden van hunne bezigheid te vragen, reed hij het dorp in, doch hield op eenigen afstand van de kerk stil. Zijn blik richtte zich evenwel niet naar het gewijde gebouw, ofschoon het door zijne grootte en aanzienlijkheid, zoowel als door zijn toren zulks wel verdiende! maar hij zag naar den toren van het huis Oud-Rhijnestein. Doch noch van den bouwvalligen trans, noch van de muren van het nieuwe huis, dat den heer van Nieuwaal toekwam, wapperde de vlag van den Bisschop; wel stond op den toren een stok of staak, maar het bolkijn of doek, dat het blazoen voerde, was neergehaald. Een sombere ernst vertoonde zich op het gelaat van Van Schaffelaar, die zoo op eens zijn onaangenaam voorgevoel bevestigd zag; doch hij wilde zijn weg vervolgen, ten einde den last, hem door zijn meester gegeven, te volbrengen, toen iemand, die uit een nabijgelegen huis kwam, hem met den hoed groette en zeide: «Goedendag, Heer van Schaffelaar!»

Deze beschouwde den krijgsman, die tot hem sprak, en zeide, zijn groet met de hand beantwoordende: «Ik dank u, Volkert! hoe zit het? nog zoo geheel op uw gemak, terwijl de knechten van uw heer zich, zoo het schijnt, tot den opmarsch gereedmaken? het komt mij voor, dat gij, zijn luitenant, reeds van het hoofd tot de voeten gewapend en gereed moest zijn om op te zitten."

»Nu, nu! dat heeft immers zulk een haast niet, Heer!" antwoordde de andere, eenigszins verlegen; «men moet dien luiaards wel wat te doen geven; zij zouden anders te veel aan het gemak gewennen; maar waarheen is de rit zoo, indien ik het vragen mag?"

«Naar den heer Van Nijveld; dewijl hij niet meer in Wijk kan komen, dienen wij wel eens te komen zien, hoe hij het maakt," zeide Van Schaffelaar spottend.

»Ik geloof, dat uwe reis dan dezen keer vergeefsch zal zijn," antwoordde de luitenant, »het is hem niet mogelijk u nu te ontvangen."

»En toch," zeide Van Schaffelaar met nadruk, »zal ik moeten verzoeken hem te zien; ik heb een lastbrief aan uw aanvoerder, dien ik hem in persoon moet overhandigen, ten einde ik zijn antwoord aan zijn Eerwaarde zou kunnen overbrengen."

Het gelaat van den reeds bejaarden krijgsman nàm een ernstige plooi aan; hij sloeg zijne armen over elkander, en zag een oogenblik stijf voor zich; toen trad hij bij het paard van Van Schaffelaar, legde zijne linkerhand op den ijzeren ketting, die tot toom diende, en zeide langzaam: »Geloof mij, Heer! het doet mij leed; maar gij kunt mijnheer Van Nijveld nu niet spreken."

»En waarom niet?" vroeg Van Schaffelaar met drift; waarom is Gerrit van Nijveld onzichtbaar, als mijnheer David het goedvindt hem zijne bevelen te doen kennen? Wat moet zijn Eerwaarde denken, als ik hem zijn lastbrief ongeopend terugbreng? Ga heen, Volkert! ik verzoek het u, en zeg hem, dat ik hem zien en spreken moet; want het moet duidelijk blijken, of uw bevelhebber zich aan de gehoorzaamheid onttrekt, die hij onzen wettigen heer verplicht is te bewijzen."

Maar Volkert antwoordde niet, noch maakte zich gereed, om aan het verzoek van Van Schaffelaar te voldoen. Eindelijk zeide hij: »Bij al wat heilig is, en op mijn woord, Heer! ik verzeker u, dat de heer Van Nijveld niet in de mogelijkheid is u te ontvangen."

»Is hij dan zoo ziek?" vroeg Van Schaffelaar; doch Volkert schudde met het hoofd. »Dus bevindt hij zich hier niet; en waar is hij dan, toch niet naar Montfoort, niet waar?" vervolgde hij, den onderbevelhebber vorschend aanziende. En toen deze stilzwijgend met het hoofd knikte, riep Van Schaffelaar: »dus naar Utrecht, krijgsman! dus op het punt, om een overlooper te worden? Ha! ik gevoel nu, dat mijne vrees niet ongegrond was, toen ik mij van het neerhalen der banier van mijn heer

niet veel goeds voorspelde. En zult gij en de soldeniers die hier liggen, allen de voetstappen van uw aanvoerder volgen?

«Helaas, Heer!" hernam Volkert aangedaan, »ik wenschte van harte, dat het anders ware, maar zie, zoovele jaren heb ik onder den heer Van Nijveld gediend, hij is zulk een goed en dapper heer, dat ik, ondanks mij zelven, hem volgen zal; een soldenier is meer gehecht aan zijn bevelhebber dan aan de partij, welke deze voorstaat."

»En deze voetknechten, en zij, die onder den anderen luitenant dienen?" vroeg Van Schaffelaar schielijk.

»Zullen allen hun aanvoerder volgen; alle redenen, om hen van dit voornemen af te brengen zouden vruchteloos en zelfs gevaarlijk zijn. Geloof mij, Heer! ik meen te kunnen raden, wat gij voorhebt; maar even waar als het is, dat gij op dit oogenblik hier zoo zeker zijt als onder uwe eigen bende, even zeker is het, dat mijn plicht mij later zou kunnen gebieden voor de belangen van mijnen heer te zorgen en u gevangen te nemen. Ik bid u daarom," vervolgde hij, den teugel van het paard loslatende, »geen onberaden stap te doen, die mij en u zelven veel verdriet zou veroorzaken."

Toen hij zag dat Van Schaffelaar over zijne woorden nadacht, zeide hij: »Indien gij het goedvindt, zal ik de bevelen aan mijnheer Van Nijveld ter hand stellen, zoodra hij terugkomt; mogelijk kunnen zij nog, ik hoop het althans, eenigen invloed op zijn gedrag hebben; doch gij moet zelf weten, of gij denkt ze mij te kunnen achterlaten."

»Dat zal het eenige zijn, wat mij overblijft," zeide Van Schaffelaar, en hij haalde een dichtgevouwen perkament uit zijn gordel te voorschijn. »Geef dit aan uw heer; wij willen hopen, dat het nog bijtijds komt om zijne denkwijze te veranderen, en hem den naam van verrader te sparen. Vaarwel, krijgsman! God zij met u; meld u bij mij aan, indien gij nog besluiten mocht mijnheer den Bisschop getrouw te blijven."

»Ik dank u, Heer!" antwoordde Volkert, »ik hoop, dat het geluk zulk een goed en dapper heer, als gij zijt, steeds zal volgen, en bid u mij niet te verachten; zooals ik gezegd heb, ik ben aan mijn bevelhebber verknocht; een band, die reeds sinds zooveel jaren bestaat, wordt maar zoo niet op eens losgemaakt."

»Ik laak u niet, Volkert!" zeide Van Schaffelaar, »ofschoon uw voornemen mij leed doet. Maar nog één vraag, eer ik vertrek: Is er ook iets bijzonders voorgevallen bij uwe buurlieden, en denkt gij, dat ik de Zwarte Bende even marschvaardig zal vinden, als hier de voetknechten?" Dit zeggende, sloeg hij het gelaat van Volkert opmerkzaam gade.

»Moet gij dan aan Messire Perrol ook orders brengen?" vroeg deze verbaasd.

»En indien dit zoo ware, zou dat dan zoo vreemd zijn?" zeide Van Schaffelaar glimlachende, »of denkt gij, dat die hoofdman ook niet te vinden zal zijn?"

»Ik vrees maar al te zeer, Heer!" antwoordde Volkert, »gij kunt u misschien een vergeefsche of onaangename moeite besparen door mij den brief voor het hoofd der Zwarte Ruiters mede te geven; want binnenkort moet ik toch in zijne nabuurschap zijn."

»Ik dank u, krijgsman!" hernam Van Schaffelaar; »maar ik durf de order niet door een ander laten bezorgen; anders maakte ik gaarne van uw aanbod gebruik; want, op mijne eer! ik heb liever niets te doen met dien Messire Perrol."

»Het spijt mij," zeide Volkert, »er blijft mij dus niets over dan u te waarschuwen om voorzichtig te zijn; want gij begeeft u, in het hol van den leeuw, Heer Van Schaffelaar! en geen mensch zou u kunnen redden, indien hem de lust beving om u te verscheuren."

»Zoo is het, Volkert!" antwoordde Van Schaffelaar, zich vast in den zadel zettende, »ik weet naar wien ik mij begeef; maar de macht, die mijnheer Daniël en andere Heiligen tegen het verscheurend gedierte beveiligde, kan ook mij behoeden, indien mijne zonden niet maken, dat de goede God mij verlaat. In allen gevalle hoop ik door Zijn bijstand eerlijk te vallen; ik groet u!" Dit zeggende, gaf hij Moor den vrijen teugel, groette Volkert met de hand, en verwijderde zich in vollen draf, gevolgd door zijn knaap, die van dit gesprek niets gehoord had, maar zich in dien tusschentijd door de bewoners van een der huizen een kleine kan bier had laten geven, die hij, zonder af te stijgen, ledigde. Wat den luitenant der Nijvelders betreft, hij groette Van Schaffelaar diep, toen deze zich verwijderde. Een sombere tint vertoonde zich op zijn gelaat, terwijl hij den ruiter naoogde, waarna hij op eens aan zijne werkeloosheid een einde maakte, en zich met overhaaste stappen naar het huis Rhijnestein begaf.

Messire Perrol lag, zooals wij weten, op de uiterste linkerzijde van het volk des Bisschops dat in het open veld had post gevat. Zijne ruiters hadden de wegen tusschen de Lek en den weg van

Wijk op Utrecht bezet; de weinige huizen en stallen, die er in het buurtje Dwarsdijk waren, hadden hem genoodzaakt voor zijne ruiters en hunne paarden van afstand tot afstand hutten te laten opslaan, waarin zij een geschikt verblijf konden vinden; want de kapel, waarin Perrol zijne ruiters en paarden had willen huisvesten, was op uitdrukkelijken last van den Bisschop van deze ontheiliging bevrijd gebleven. Het omliggende land, ofschoon niet zoo hoog als te Koten, bood vruchtbare zaailanden aan, die tarwe en veldvruchten in overvloed opleverden.

Wat Perrol betreft, die, uit Frankrijk verdreven, met zijne bende naar het Sticht gekomen was, men wist niet met zekerheid, of hij een edelman was of niet; ook scheen hij zich niet gelegen te laten liggen aan een rang, die hem al of niet toekwam; want niets zou hem gemakkelijker geweest zijn, dan den een of anderen naam aan te nemen, daar men niet eens wist, uit welk land hij geboortig was. Deze hield hem voor een Piëmontees, gene voor een Spanjaard, een ander weder vermoedde, dat hij uit het zuiden van Frankrijk afkomstig zou zijn; mogelijk, omdat hij zich in al die landen van tijd tot tijd had opgehouden. Wat de ruiters aangaat, die hem toebehoorden, het was een mengelmoes van alle natiën, welke zich door den ijzeren wil van dezen gelukzoeker tot één lichaam hadden laten vereenigen, en zich om het voordeel, dat zijn dienst hun aanbood aan zijn gezag hadden onderworpen. Het was een hoop roovers, het uitvaagsel van onderscheiden legers, en echter door hem met zorg bijeenvergaderd tot een bende, welke hij alleen regeeren kon, en die alleen aan hem gehoorzaamde: het waren menschen van verschillenden ouderdom, voor wie niets heilig was; liegen, bedriegen, vloeken, moorden, plunderen, vechten, God en alle Heiligen lasteren, was voor hen niets vreemds. Maar Perrol deed dit alles ook: voor hem was ook niets heilig; en wat hun somtijds nog eenige vrees kon veroorzaken, daarmee dreef hij den spot. Dit was de voornaamste reden, waarom zij hem gehoorzaamden en vreesden als een machtiger wezen, en het ontzag, dat zij voor hem hadden, maakte, dat de woede hunner toomelooze driften alleen gevaarlijk was voor hen, die niet tot de Zwarte Bende behoorden; want zij huiverden, als zij dachten aan de straffen, welke degenen troffen, die tegen hunne wapenbroeders het zwaard trokken, of zich met hun goed verrijkten. Rees er twist door dronkenschap of andere oorzaken, dan had men slechts te zeggen, dat Perrol of zijn luitenant naderde; de zwaarden werden met sidderende hand opgestoken, en de roes verdween. Zelfs was de vrees voor dien man zoo groot, dat niemand hunner het waagde, wanneer zij in het openbaar over hem spraken, zijn bijnaam te noemen, of, zoo zij het al wisten, te zeggen, waarom hij Perrol met de Roode Hand genoemd werd.

De strenge krijgstucht, die onder de Zwarte Bende was ingevoerd, maakte dat deze knapen niet gevaarlijk waren dan voor hen, met wie hun aanvoeder in oorlog was. De wapenrustingen, zoowel van het voet- als van het paardevolk, waaruit de bende bestond, waren van zwart ijzer. Voetbogen, pieken en handbussen waren de wapenen der ruiterknechten; kruisbogen, korte handbussen en speren, die der rijzige ruiters; de mannen van wapenen, die speren droegen, hadden helmen, van vizieren voorzien, en waren geheel gewapend; geen der leden van de bende droeg echter een pluim of een vederbos. Wanneer men deze bende ruiters, welke achthonderd man sterk was, die in den oorlog oud geworden, of door Perrol zelven geoefend waren, zag geschaard staan en gezeten op hunne zwarte paarden, terwijl niets deze doodsche kleur afbrak, dan kon men niet nalaten een zekere vrees te gevoelen voor den man, die over deze zwarte gedaanten het bevel voerde, en dien zij op zijne oogwenken dienden.

Ook in de woningen, stallen en hutten te Dwarsdijk scheen een ongewone beweging plaats te hebben: de paarden werden geroskamd en de wapens schoongemaakt; en evenwel heerschte, omstreeks twee pijlschoten van de kapel, een diepe stilte, niettegenstaande hier het paviljoen van Perrol was opgeslagen. Op een groot grasveld stond een ruime tent van grijs laken met roode randen; vóór deze was een paal in den grond gestoken, waaraan de standaard van Perrol was vastgebonden. Deze bestond uit een vierkant stuk zwarte zijde met een gouden franje; een rechtstandig zwaard was er met gouden zilverdraad op geborduurd; en daaronder de spreuk van Perrol: *Je le tiens hault.* Vooraan in de tent stond een der wapenrustingen van het hoofd der Zwarte Ruiters; zij was geheel zwart, en een groote roode vederbos kwam uit den helmkam te voorschijn; een weinig ter zijde hing een schild en een zwaard, benevens een wapenbijl, een ijzeren knots of hamer. Zijn eerste knaap, Vidal genaamd, die nog jong was, en door zijn inborst een verwonderlijke uitzondering maakte op hen die Perrol omringden, was juist bezig om met

een lap van zacht leder het zwaard en de letters af te vegen, welke op het schild waren opgelegd, en die zoo het hem voorkwam, niet genoeg schitterden.

Naast de tent lagen onderscheidene latten en palen van de tenten, welke men vanzins was op te zetten of reeds afgebroken had. Perrol zelf was buiten zijn paviljoen, eenige schreden van den ingang verwijderd; onder een boom, die hem tegen de stralen der zon beschutte, lag hij op een veldbed, dat hij aan den voet had laten nederzetten. Het stuk laken, dat er overheen gespreid was, zoowel als de hoes van het kussen, waarop hij met den arm rustte, was van rood scharlaken. Hij droeg tot kleeding een engsluitend, wit, hertslederen kleed, waaruit aan de opening voor den hals een strook linnen van het hemd te voorschijn kwam. De hozen of kousen liepen van de punt zijner voeten tot boven onder den gordel, waar zij waren vastgemaakt; het wambuis of jak, dat men toen nog misschien een Jakeboenhomme (1) noemde, doch nu een borstrok zou genoemd hebben, bedekte zijn bovenlijf van de handen af, en eindigde insgelijks onder den gordel, zoodat het scheen, alsof dit lederen pak uit één stuk bestond. Hij droeg langgeneusde en zeer dunne schoenen van rood leder van Cordova, welke tot aan den enkel reikten, en op de wreef waren doorgeslagen, zoodat men de kous zien kon. Het lederen kleed, dat op de borst met kleine knoopjes van gouddraad werd gesloten, was geheel en al gestikt met onderscheidene figuren van gekleurde zijde, en getuigden van Perrol's neiging tot pracht en de bedrevenheid der borduurders van Parijs. Op elke knie, bij voorbeeld, vertoonde zich het hoofd van een denkbeeldig wezen, en de pijpen van de hozen en mouwen van het jak waren met wijnranken en bloemen versierd. Op de borst zag men aan de eene zijde iemand, die in gevecht was met een leeuw, en aan de andere zijde een man, die met een of ander monster worstelde. In één woord, het geheel, ofschoon niet zonder verdiensten, wat het werk betrof, zou heden ten dage een uitmuntend kleed geweest zijn voor den clown van een of ander paardenspel. De spleet of het gulpje, voor in de hozen, was bedekt met een dik stuk gebogen leer, dat ook geborduurd was, en, iets lager dan de gordel, aan een knoopje was vastgemaakt. De gordel zelf was van rood leder en van voren gesloten met een gouden of vergulden leeuwenkop, welke de gesp bedekte; en tusschen de tanden van het dier was een gouden ketting vastgemaakt, waaraan een lange dolk hing, die, wanneer Perrol opstond in het midden voor zijn lijf slingerde. Zijne linkerhand was bloot; doch zijne rechter was bedekt met een handschoen van dun zwart leer, die tot halverwege den arm reikte. Deze kleeding, die, ofschoon toen niet vreemd, in den tegenwoordigen tijd voor ongepast zou gehouden worden, ware niet zeer geschikt geweest, bijaldien hij eenig gebrek van zijn leest had willen verbergen; maar was ook des te meer in staat om de juiste evenredigheid en de mannelijke kracht van zijn lichaamsbouw ten toon te spreiden. Zijne gespierde, buigzame en slanke gestalte vertoonde zich in al haar voordeel; zijn gelaat, dat schoon was, droeg echter de sporen van een woest en buitensporig leven, en de bruine tint, die zijn gelaat en zijn gespierden hals overdekte, getuigde dat hij vele jaren in zuidelijke landen had doorgebracht. De muts of kaproen van rood laken had hij afgeworpen, en zijn gitzwart haar hing, tegen de toen gebruikelijke dracht, in menigvuldige dichte lokken over zijn hals en op zijne schouders. Zijn mond miste geen zijner tanden; zijn neus was flauw gebogen, en in zijne donkergrauwe oogen schitterde een vurige gloed. Hij scheen omstreeks veertig jaren oud te zijn; ofschoon zijne wijze van leven hem misschien een vroegen ouderdom had berokkend. Wanneer niets hem kwelde, en hij alles aanwendde om te behagen, dan scheen hij eenige jaren jonger; men kon dan zien, dat hij in zijne jeugd een zeer schoon man moest geweest zijn; de bevallige, edele trek, welke dan zijn gelaat bezielde, maakte hem nog gevaarlijk voor de vrouw of de maagd, die hij wenschte te bekoren, zelfs als zij hem kende. Maar wanneer de toorn in hem opwelde, dan sloegen zijne ruiters, zelfs de woeste Walson, zijn luitenant, hem sidderend gade; dan was zijn gelaat afschuwelijk en vreeselijk; dan begreep men, dat alles waarheid was, wat men van hem verhaalde; dan zag men Perrol met de Roode Hand in zijne ware gedaante; dan was elk zijner woorden een akelige godslastering, elk zijner daden een gruwelijke misdaad.

Zeer zelden echter liet Perrol zich geheel en al door zijne driften vervoeren; gewoon anderen te regeeren, had hij zich van jongs af toegelegd zich zelven te beheerschen. Op het oogenblik, dat wij hem gadeslaan, lag hij in een gemakkelijke houding uitgestrekt; zijn hoofd rustte op zijne linker-

(1) Eigenl, *Jacques Bonhomme* noemde men de boeren en een *Jacquesbonhomme* was een boerenwambuis.

hand en met de rechter drukte hij op de veer, welke zijne dolk of knijf in de schede geklemd hield, doch hem losliet, zoodra hij zijne hand aan het hecht sloeg; want dit wapen, dat juist in evenwicht hing, had anders gemakkelijk uit de schede kunnen vallen. Hij richtte nu zijn gelaat een weinig ter zijde, en riep met een zachte en aangename stem: «Riso! geef mij wijn." Dadelijk stond een zijner pages op, die achter hem onder den boom op de kleine bank zat, en trad naar zijn meester, nadat hij in de tent een zilveren beker gevuld had. Het was een kind van elf of twaalf jaren, dat in lichtblauw laken gekleed was, en aan zijn gordel een schede droeg met een mes, hetwelk hem soms bij zijne functiën te pas kwam. De page bood hem den beker aan op een schenkbord van hetzelfde metaal. Perrol rekte zich uit: want de warmte maakte hem loom; eindelijk wentelde hij zich om, en vatte den beker aan; doch alsof deze voor zijne hand te zwaar ware, trok hij zijn arm terug. Het scheen alsof iets, dat hij in de verte ontwaarde, hem den wijn deed vergeten, dien hij gevraagd had; hij hield de hand boven de half geopende oogen, en vroeg slaperig: «Riso! kunt gij zien, wien Walson daar bij zich heeft?"

De page wierp een blik naar den weg, die naar het buurtje liep, en zag den luitenant met een ruiter te paard tusschen het geboomte waarin het kapelletje verscholen lag.

«Het is Sir Walson met een ruiter, dien ik niet ken," zeide hij, waarna hij ook de hand boven de helderblauwe oogen houdende, vervolgde: «Messire! hij draagt de kleuren van den Bisschop, en zij zijn met hun beiden; want ik zie zijn page achter hem."

«Het is goed, Riso!" zeide Perrol geeuwende, breng den wijn weg, ik zal nu niet drinken." De knaap verwijderde zich, en zijn meester, zonder zich verder te bekommeren om het bezoek, dat hem wachtte, zong binnensmonds, met een stem, welke men schoon kon noemen, het refrein van een Provençaalsche ballade, en nam toen zijne vorige liggende houding wederom aan.

Weinig tijds daarna, trad Walson op het veld, waarop het paviljoen stond. Hij was even groot als Perrol, maar gezetter en niet zoo slank; en zoo al zijne gestalte niets schoons, niets edels had, zoo scheen hij hem in sterkte te evenaren. Zijn gelaat was somber en onaangenaam, en had niets van dat krijgshaftige, dat anders den krijgsman onderscheidt. Hij was evenwel bekend als stout en moedig, waarom Perrol hem meer als vriend, dan als zijn onderhoorige behandelde; mogelijk, dat zijn haar, hetwelk een hoogblonde naar het roode overhellenden tint had, zijn uiterlijk zoo vreemd en onaangenaam maakte. Zijne kleeding was van bruin leder, doch zonder borduursel; hij droeg een lederen muts, een breed kort zwaard en een opsteker.

Het was Van Schaffelaar, dien hij met diens knaap naar het bendehoofd geleidde. Hij trad nu eenige schreden voorwaarts, en daar hij dacht dat Perrol was ingeslapen, riep hij luid: «Messire Perrol! zie hier iemand, die verlangt u te spreken, het is de heer Van Schaffelaar!"

Perrol keerde zich snel naar hem toe, en zich oprichtende, zoodat hij op het veldbed zat, zeide hij vroolijk: «Het is mij goed, Walson! hij is mij welkom! Kom nader, Van Schaffelaar! en neem het een ruiter niet kwalijk, dat hij niet opstaat om u te ontvangen: de warmte maakt mij loom. Wees zoo goed af te stijgen."

Van Schaffelaar reed eenige stappen voorwaarts, groette Perrol met de hand, en zeide koel: «Ik denk niet lang te blijven, Messire! het zal dus de moeite niet waard zijn om den zadel te verlaten."

«Geef wijn, Riso! riep Perrol, waarna hij glimlachende vervolgde: »Ik heb dezen morgen ten gevalle van u en den jongeling, die onder u dient, en die uw vriend is, is het niet zoo? iemand doorgelaten; gij hebt hem mogelijk reeds gezien met die jonkvrouw, die niet onaardig zou zijn, indien zij niet mal was. Vindt gij niet, dat zij er uitziet als een non, die tien jaren in het klooster heeft geleefd, zonder eenmaal bij den paap te biechten? ha! ha!" eindigde hij lachende.

»Ik heb dien heer reeds gezien," antwoordde Van Schaffelaar, »ofschoon gij hem, wat ons betreft, wel hadt kunnen doen terugkeeren."

»Gij drinkt niet?" zeide Perrol, toen hij zag, dat Van Schaffelaar den beker weigerde aan te nemen, dien de page hem aanbood. »Kom hier, Riso! — Op uwe gezondheid, Heer ruiter!" Dit zeggende, ledigde hij een der bekers, en vervolgde: »Komt gij mij bezoeken om mij te bedanken voor den groet, dien ik met dien ouden Utrechtsman heb medegegeven? dat had immers zulk een haast niet."

»Neen, Messire! Ik kom...." antwoordde Van Schaffelaar; doch eer hij verder kon spreken, viel Perrol hem in de rede:

»O! zoo! nu begrijp ik het, de Bisschop is ze-

ker ongerust over mijne gezondheid, en zooals gij ziet, ik houd nog mijn gemak. Ik ben u zeer verplicht voor de moeite, die gij neemt."

Van Schaffelaar's gelaat, dat tot nog toe niets verraden had van hetgeen er in hem omging, liet nu blijken, dat hij gemelijk was, dat men hem in de rede viel, waarom hij zijn stem verhief en antwoordde: »Ik kom niet, Messire! om u te groeten voor mij zelven, veel minder om onderzoek te doen naar uwe gezondheid; mijnheer David zou u dan zeker zijn eigen geneesheer gezonden hebben; maar ik kom om u de bevelen van zijn Eerwaarde over te brengen."

»Bevelen....! Gij?" riep Perrol, terwijl hij zijn linkerbeen van het veldbed afzette. Een sombere tint overtoog zijn gelaat; in zijne oogen schitterde een vurige gloed, toen hij die op Van Schaffelaar gevestigd hield, die geheel bedaard, doch met eene vaste en sterke stem vervolgde;

»Ja, bevelen van den heer, dien wij beiden dienen, Messire!"

»Ha! ik kan u wel verstaan. Heer! ofschoon het hier in het open veld niet gemakkelijk te redewisselen is op zulk een afstand," antwoordde Perrol, en zijn gelaat was weder onbewolkt; »Vergeef mij mijne verwondering; maar de genade van heer David is zoo groot! Juist u te zenden.... Welnu, ik ben geheel gehoor; wat heeft mijn heer en meester te bevelen?" Dit zeggende, strekte hij zich weder op zijn veldbed uit, terwijl hij achteloos met zijne kaproen naar een vlinder sloeg, die om hem heen fladderde.

»Zijn Eerwaarde heeft u zijn wil schriftelijk doen kennen," antwoordde Van Schaffelaar, »Zit af, Henri! en geeft dezen brief aan den heer bevelhebber." Dit zeggende, gaf hij den brief over aan zijn knaap, die afgestegen was, en zijn paardje bij den teugel leidende, naar Perrol trad.

»Riso! neem den brief aan," riep deze, en vervolgde glimlachend: »Waarlijk, Heer Van Schaffelaar! gij zit daar, bij mijne eer! zoo hoog verheven op uw hengst, dat het voor u moeielijk is iemand een bevel te overhandigen, die zoo laag geplaatst is als ik." Toen Riso hem het perkament overgegeven had, bezag hij het van alle zijden, alsook het zegel, dat er aanhing, en vroeg: »Hoe bevindt zich de eerwaarde heer? ik hoop, wel! Wees zoo goed hem te zeggen, dat ik zijne bevelen met aandacht in overweging zal nemen." Dit zeggende, wierp hij den brief naast zich neder.

De spottende toon, waarop hij dit zeide, en de minachting, waarmede hij de order nederlegde, maakten, dat Van Schaffelaar zijne verontwaardiging nauwelijks bedwingen kon; maar hij had zich vast voorgenomen zijne bedaardheid niet te verliezen, en zeide met nadruk: »Ik moet u uitnoodigen, Messire! om dadelijk kennis te nemen van het geschrift; mijnheer David heeft mij gelast uw antwoord mede te brengen; ik kan dus zonder dat niet terugkeeren."

»Is het u dan bekend, wat de Bisschop verlangt?" vroeg Perrol geeuwende en zich uitrekkende.

»Neen!" antwoordde Van Schaffelaar kortaf.

»Dat spijt mij," zeide Perrol grimlachende, »maar ik heb nu niemand bij de hand, die lezen kan, en gij zult genoodzaakt zijn om zonder antwoord de terugreis aan te nemen."

«Ik kan lezen, Messire!" hernam Van Schaffelaar, »geef mij den brief, en ik zal u zeggen wat hij behelst."

«Dat kan niet," zeide Perrol glimlachende, «ik ben niet gewoon de orders, welke ik ontvang, door elkeen te laten hooren."

«Verwijder u, Henri!" zeide Van Schaffelaar. Zend uw page weg, Messire! en ik zal den brief voorlezen, indien gij het wilt."

«Maar ik wil het niet," antwoordde Perrol op ernstigen toon, «de order is alleen voor mij; indien zijn Eerwaarde u met zijn vertrouwen vereerde, had hij de moeite niet behoeven te nemen om ze te laten schrijven, en hij zou het mij met recht ten kwade kunnen duiden, indien ik u er inzage van liet nemen. Riso! geef wijn," riep hij vroolijk.

«En als ik u gelast, in naam van mijn genadigen heer van Utrecht, uw heer en meester, om dadelijk de bevelen te lezen en uit te voeren?" vroeg Van Schaffelaar met waardigheid.

«Dan antwoord ik, en zweer u, op mijn eer! en bij alle heiligen, zoo u dat genoegen verschaft, dat ik nu geene gelegenheid heb om de bevelen te lezen," antwoordde Perrol glimlachende, en vervolgde, voordat hij dronk: «Op uwe gezondheid ledig ik dezen beker, gevuld met den heerlijken wijn van het eiland Cyprus en ook op de gezondheid en getrouwheid van het meisje, dat gij bemint, Heer krijgsmakker! Ja, laten wij van dien geestelijken heer en zijne orders zwijgen; ik houd van die papen niet," riep hij vroolijk. «Waarom zouden twee mannen, als wij, er ons hoofd over breken? laten wij over onze eigen zaken spreken. Het is een vroolijke knaap, die wapensmid; hij maakt, voor den duivel, alles zoo goed als ik het ergens gevonden heb, en dat is de reden, dat ik onderscheiden stukken voor mij en mijn volk bij

hem heb laten maken, vooral omdat hij de vader van uw liefste is. Zij ziet er goed uit, op mijne eer! want ik heb haar gezien op dien dag, toen gij ook juist in Amersfoort waart, en waarlijk indien gij mij niet vóór geweest waart, ik geloof waarachtig, dat ik op haar verliefd zou geworden zijn. Maar vreest gij niet, dat zij u zal vergeten, Heer ruiter! nu gij zoo van haar verwijderd zijt? vooral als er eens een knapper en jonger aanbidder in de nabuurschap was; want wij zijn niet jong meer, Heer Van Schaffelaar! Hij houdt nog van gekscheren, die meester uit *de Vergulde Helm*. Verbeeld u, dat hij mij wijs wilde maken, dat gij zijne dochter zoudt huwen; een aardige schoonvader voor iemand van onzen rang, ha! ha! Ik wacht hem zelfs dezen dag nog om mij wat te brengen, dat ik bij hem besteld heb. Hebt gij iets te zeggen aan uwe Maria? zoo heet zij immers?"

»Niets, Messire!" antwoordde Van Schaffelaar koel; maar zijn gelaat was bleek van verontwaardiging.

»Wat zijt gij hier in het Noorden koud en ongevoelig! Het is alsof het bloed in uwe aderen verstijfd is; gij hebt uw uitverkoren schoone in weken niet gezien, en weet niet, wat gij haar wilt doen weten! het verwondert mij niet, dat de vrouwen hier den vreemden mannen genegen zijn," zeide Perrol lachende en zag eerst Van Schaffelaar, en daarna Walson aan, die in zijne nabijheid met zijne handen op den rug bedaard stond te kijken. Ofschoon op een eerbiedigen afstand, stonden ook eenige rijzige ruiters, die nieuwsgierig waren, wat de ruiter, die van Wijk gekomen was, te zeggen had, en hoe Perrol hem zou ontvangen; hun aantal, dat in den beginne zeer gering was geweest, groeide van tijd tot tijd aan.

»Aangeboden diensten zijn niet aangenaam," zeide Van Schaffelaar ijskoud, »vooral als men den man niet genoeg kent, die zijn dienst aanbiedt, en men niet weet, of het spotternij of ernst is. Maar gij hebt gelijk, Messire! wij zijn koud en onverschillig in deze landen; heb ik er u geen bewijs van gegeven, door u aan te hooren, zonder u in de rede te vallen?" eindigde hij schamper lachende; en de gesloten vuist, die op zijn dijstuk rustte, deed de ijzeren plaat geluid geven; want de verontwaardiging deed hem beven.

»Het is waar, ik heb uw geduld bewonderd," hernam Perrol met gemaakte bedaardheid. »Riso! wijn! het spreken maakt den mond droog. — Op uwe gezondheid en uw geduld, Heer Van Schaffelaar! maar sta mij toe te zeggen, dat het onbeleefd zou geweest zijn mij in de rede te vallen," zeide hij op spottenden toon.

»Op een anderen tijd zou ik u geene gelegenheid verschaft hebben, om over mijne lankmoedigheid verwonderd of verheugd te zijn, maar u, bij God! het zwijgen opgelegd hebben," riep Van Schaffelaar met drift.

»En hoe zou dit geschied zijn?" zeide Perrol, die zich oprichtte, en den beker, dien hij nog in de hand hield, op het gras nederwierp. »Gij hadt hier, zoo het mij voorkomt, ruimte genoeg om die oplegging te doen, en ik had juist lust om mij er mede te vermaken. Bezin u eens wel, Heer Van Schaffelaar! zou het nog geen tijd zijn om uw ongeduld bot te vieren?" vroeg hij spottend, en hij hield zijne oogen tergend op zijn tegenstander gevestigd.

Een oogenblik stond Van Schaffelaar in beraad wat te doen; onwillekeurig greep hij naar zijn handschoen, om dien Perrol voor de voeten te werpen, en hem op een kamp op leven en dood uit de dagen; doch hetgeen hij aan Maria, en daarna, nog voor weinige uren, plechtig aan den Bisschop beloofd had, hield hem terug, en hij zeide langzaam en droevig: »Zijn Eerwaarde heeft mij verboden twist te zoeken of dezen dag het zwaard te voeren, anders dan tot lijfsweer."

»En zult gij dit gebod naar de letter opvolgen?" vroeg Perrol snel.

»Ik hoop ja, zoo God mij niet verlaat," antwoordde Van Schaffelaar bedaard.

»Het is goed voor u, dat ik heden te vadzig ben, om anders dan met den beker en met het woord te strijden; ware dit niet zoo, dan zou ik eens zien, of ik u het gebod ook kon doen overtreden," zeide Perrol meesmuilende.

»Het zou tevergeefs zijn," antwoordde Van Schaffelaar bedaard.

»En indien ik u beleedigde en beschimpte, indien ik u mijn handschoen toewierp, of u voor een lafaard schold, wat zoudt gij dan doen, gehoorzame ruiter?" zeide Perrol lachende.

»Nog eens, zeg ik u," hernam Van Schaffelaar, even bedaard, »dat ik God zou bidden mij de kracht te geven, om aan hetgeen ik beloofd had, te voldoen."

»En indien mijne hand u een klap op de wang gaf, die, ofschoon gedeeltelijk achter uw helm verscholen, thans van vrees of kwaadheid bleek is?" vervolgde Perrol met drift, en het deed hem genoegen, zich met den braven krijgsman te kunnen vermaken, die alleen zijn bedaardheid niet verloor, omdat hij den tergenden vijand verachtte.

»Niemand heeft mij ooit zelfs niet met den vinger aangeraakt, Messire!" antwoordde Van Schaffelaar, »en ik raad u, u geheel te wapenen, voordat gij het beproeft; want God zij mij genadig; indien gij mij aanraakt, zoo zal ik u den tijd niet geven om uw harnas aan te doen.

»Is dit zoo de gewoonte hier in dit land?" zeide Perrol »het is voorwaar gemakkelijk; in Frankrijk, en overal waar ik geweest ben, geeft men altijd iemand den tijd om zich te wapenen."

»Er is een zekere soort van menschen, die men doodslaat. Waar men hen aantreft, even als een dollen hond, zonder te waarschuwen of te bedenken; ik onderstel, dat het overal wel zoo zijn zal," hernam Van Schaffelaar; »maar ook hier is een ongewapend man meest altijd heilig, Messire! gij zijt er immers van overtuigd; want ik heb mijn ros slechts aan te sporen en het vertrapt u met zijne hoeven."

»Riso! vul den beker," riep Perrol. »Drinkt gij niet, Walson? ik wil dezen beker ledigen op de gezondheid van den vromen ridder, die een open brief van lafaard schijnt te hebben. Voor den duivel! nooit hoorde ik iets dergelijks; hoe zal men voortaan een dapper man van een bloodaard kunnen onderscheiden, indien zulke orders worden aangenomen, en zulke brieven geldig zijn? Op uwe gezondheid, Heer Van Schaffelaar! maar waarvoor dient dat harnas, en al die wapenen? Zijn Eerwaarde heeft u immers toegestaan u als een lafaard te gedragen; waartoe dus die onnoodige vermomming? ha! ha! Of was het slechts om meer klem aan uw verzoek te geven en om ons bang te maken?" Dit zeggende, hief Perrol den beker hoog op, waarna hij dronk.

»Mensch!" riep Van Schaffelaar, de hand aan zijn zwaard slaande, »sta op en wapen u, want dat gaat te ver; dit gras moet uw of mijn bloed drinken, indien gij niet zelf de verachtelijkste spotter en lafaard zijt, die er leeft. Kom voorwaarts, en laat uw hengst herwaarts brengen, of ik zal afstappen en u bewijzen, dat een edelman hier in het land den dolksteek geven of ontvangen kan, zonder zijne oogen te verblikken."

»Ha!" riep Perrol, »ik wensch u geluk, mijn Edelman! dat is mannelijke taal; maar wij beven nog niet, en wij zijn karig met ons bloed; wij zijn niet jong genoeg meer, om er roekeloos mede te zijn. Walson!" vervolgde hij lachende, »onze dronk is ongepast geweest, hij is een dapper man."

»De dronk smaakte te goed om niet van pas te zijn toegebracht," zeide deze lachend, en zette zijn beker op het schenkbord, dat Riso hem voorhield. »Zoo het mij voorkomt, Messire! is het maar een loos alarm, en die dappere heer zou zoo niet spreken, indien hij niet een weinig vertrouwde op uw onverschilligheid of luiheid, als ik het zoo noemen mag; maar voor iemand uit dit land houdt hij zich goed." Dit zeggende, zag hij om zich heen, en de ruiters der Zwarte Bende, die zachtjes aan meer genaderd waren, gaven door een zacht gemompel te kennen, dat zij zich bijzonder vermaakten met hetgeen er voorviel. Vidal stond onbeweeglijk voor den ingang van het paviljoen; indien men in zijn hart had kunnen lezen, zou men bemerkt hebben, dat hij met belangstelling hoorde en zag, wat er gebeurde. Hij was de eenige, die zich niet verheugde over de beleediging, die Van Schaffelaar werd aangedaan.

Wat den knaap van dezen laatste betreft, hij was bij zijn paard blijven staan, nadat hij den brief aan Riso had overgegeven, en bevond zich een weinig achterwaarts, bezijden zijn heer. Hij gaf noch door teekenen noch door woorden te kennen, wat er in hem omging, maar bewaarde een gepast en deftig stilzwijgen; hoe meer evenwel de ruiters naderden, hoe meer hij een zekere ongerustheid liet blijken die zijn meester niet gewaar werd. Toen ook Walson zich in het gesprek mengde, besteeg hij zijn paardje, dat springend en steigerend met moeite aan den teugel gehoorzaamde, geheel anders dan Moor, die, even bedaard als zijn berijder, onbeweeglijk bleef staan, doch nu en dan den kop trotsch oprichtte en door zijne neusgaten snoof. »En wat bekreun ik mij om u!" riep Van Schaffelaar met vuur, en zijn oog op Walson vestigende: »spreek met mijn knaap, indien hij u te woord wil staan, maar zwijg, als ik met uw meester spreek. Nog eens, Perrol! sta op, en val mij aan als een man, die wapens draagt, of ik werp dat woord van lafaard op u terug!" Toen hij zag, dat Perrol zich niet bewoog, vervolgde hij: »Gij zijt zelf een lafaard, aanvoerder van de Zwarte Bende."

»Ha!" zeide Perrol en zijn blik werd duister; zijne hand omvatte de greep van zijn dolk; doch hij wierp snel het wapen van zich af, en zich op zijn veldbed weder geheel uitstrekkende, vervolgde hij vroolijk: »Gij zegt veel, Heer Van Schaffelaar! en verstaat geene jokkernij; maar het is goed, dat ik bekend ben met de order, welke gij gekregen en gewillig op u genomen hebt. Ik houd veel van gekscheren; gij houdt u goed, en ik heb te veel eerbied voor den wil van den eerwaarden vader, mijn meester, om u tegen uw eigen wil en den zijnen

in gevaar te stellen uw harnas te bederven."

»Gij verwijst mij naar uw knaap, ofschoon ik beter edelman ben dan gij," riep Walson kwaadaardig lachende; »maar zie, daar gaat hij heen, voordat ik hem aanspreek."

»Hij is verstandiger dan zijn heer," lachte Perrol, »misschien heeft hij ook bevel gekregen om niemand leed te doen."

Van Schaffelaar zag om, en inderdaad zijn knaap had hem verlaten; hij zag hem met lossen teugel de vlucht nemen, en hoorde, dat de ruiters hem allerlei smaadredenen naschreeuwden. Ofschoon hij te veel menschenkennis bezat, om veel op den knaap te rekenen, of zich te laten misleiden door de snoevende bewoordingen, die hij gewoon was te bezigen, zoo vond hij zich echter zeer teleurgesteld, toen Henri hem verliet.

Een blik rondom zich werpende, en die bruine en gebaarde troniën om zich heen ziende, die meestal het woeste gelaat van roovers en stroopers meer nabij kwamen, dan dat van gewone krijgslieden, kon hij zich de vlucht van den armen knaap zeer goed begrijpen, en hij vergaf het hem.

Maar nu gevoelde hij zich ook geheel alleen; en evenwel vertoonde zich een droevige glimlach op zijn gelaat, wanneer hij bedacht, dat hij toch ook weinig bijstand had kunnen verwachten van den kleinen mismaakten knaap, en hij dacht aan Frank en zijne Schaffelaars, aan Maria, zijne bruid, die nu misschien met hare moeder over hem zat te praten, of zich met hare vogels of met den kleinen Snip vermaakte.

»Uw dwerg heeft het hazenpad gekozen, Heer overbrenger van bevelen! wilt gij hem niet volgen? gij ziet hem, zoo het mij voorkomt, met belustheid na," zeide Perrol geeuwende. »Laat het om mijnentwille niet; ik ken immers uwe orders, voor u bestaat er geen vluchten."

Nu wenkte hij Van Schaffelaar met de hand toe, en wees hem naar het buurtje en naar Henri, die het geboomte reeds bereikt had.

»Ik zie naar de banier van mijnheer David, en ik zie haar niet," antwoordde Van Schaffelaar langzaam. »Het woord lafaard schijnt u wel te bevallen, Messire! Maar zeg mij eens, een overlooper is dat ook geen lafaard? is een verrader niet een dubbele en meineedige lafaard, staat die laatste naam u aan? Welnu, dien geef ik u; hij komt u van rechtswege toe. Nog eens, waar is de banier?"

»De banier? Heer Van Schaffelaar!" antwoordde Perrol glimlachende, »ziet gij haar daar niet voor mijn paviljoen, is zij niet goed geplaatst? — Ik kan haar hier niet goed zien, Walson! hoe is het er mede?"

»Zij wappert goed, Messire!" hernam deze, indien de heer ruiter maar zien wil, zal hij bemerken, dat zij naar de zijde van Wijk waait, misschien om den Bisschop te begroeten."

»Maar dat is de banier niet van mijn en uw meester," zeide Van Schaffelaar.

»Het is waar," hernam Perrol, »het is de mijne, staat zij u niet aan? heb gij er iets op aan te merken? er zijn geene schoone kleuren in, maar al wat krijgshaftig is, moet deftig zijn; en dan is mijn banier altijd dezelfde, hetzij bij nacht of bij dag, altijd zwart. Ziet gij het ontbloote zwaard niet, altijd gereed om te treffen? Kunt gij de spreuk lezen, en begrijpt gij die?" zeide hij lachende, en zag Van Schaffelaar scherp aan.

»De beteekenis is duidelijk, dunkt mij," zeide Walson, »evenwel kan ik u de spreuk vertolken, het kan tot waarschuwing dienen," en hij wenkte den page om hem een beker in te schenken.

»Verplicht, Heer Walson, het zou te veel gevergd zijn," antwoordde Van Schaffelaar grimlachende, waarna hij, zich in den zadel verzettende, luide, doch schamper vervolgde: »Op het zwarte ziet men niet gemakkelijk een vlek, gij hebt wèl gedaan de zwarte kleur tot uwe banier te nemen; de spreuk is goed, ten minste zoo goed als een andere, en de beteekenis van het rechtstandige, bloote, puntige zwaard niet onduidelijk; maar gij zult mij moeten toestemmen, Messire Perrol! dat het nog toepasselijker en beter zou zijn, als het zwaard door een hand werd vastgehouden; bij voorbeeld door een roode hand!" Hij richtte bij deze woorden zijn krijgshaftig oog op het gelaat van Perrol, ten einde niets te verliezen van den indruk, welke hij vermoedde, dat deze laatste woorden op hem zouden maken.

»*Per moio!* verdoemenis over u!" schreeuwde Perrol, en sprong wild op en van het veldbed af. Zijne van woede bevende hand vatte de greep van zijn wapen, en deed het in de scheede trillen; hij schudde met het hoofd om zijne haarlokken achterwaarts te werpen, die voor zijn gelaat hingen; zijn knevel en baard stonden op; zijne bleeke lippen openden zich krampachtig, en lieten zijne tanden bloot, die zich op elkander klemden; zijn geheel gelaat had een doodelijke kleur aangenomen, maar zijne oogen schoten vuurvlammen; hij was verschrikkelijk leelijk. Hij boog zich voorover en bukte, en elkeen dacht, dat hij in zijn moordlust op Van Schaffelaar zou aanspringen.

Deze vergenoegde zich echter met de hand aan zijn zwaard te slaan; en wachtte rustig af wat er zou gebeuren; hij was niet wraakzuchtig, en evenwel deed het hem genoegen iets gevonden te hebben, dat Perrol trof en leed deed.

Dit alles duurde echter slechts een enkel oogenblik; Perrol stiet zijn dolk weder geheel terug, en richtte zich op; hij streek de haren van zijn hoog voorhoofd weg, en zijn gelaat veranderde als door een tooverslag. Zijn fonkelend oog was altijd dreigend; doch de trekken van zijn wezen waren niet meer akelig om te aanschouwen, maar edel en fier; zijn mond behield slechts een schamperen trek.

Hij legde zijn linkerhand op zijne heup, zette den rechtervoet voorwaarts, en vertoonde zich in al zijne lengte; het was nu een edel ridder, fier en dreigend, maar niet meer de op zijne prooi loerende booswicht.

»Vidal!" riep Perrol met een krachtige stem.

»Deze naderde terstond. «Mijne wapens!" vervolgde hij, »en laat mijn Hector zadelen." De schildknaap boog en verwijderde zich.

»En nu, Heer Van Schaffelaar!" zeide hij met drift, en strekte zijne hand met den zwarten handschoen naar dezen uit, »nu zult gij kunnen zeggen, dat gij Perrol gezien hebt, voor den duivel! maar wie zal het hooren? Of denkt gij, dat uw ellendige romp nog leven zal, als hij van dit veld wordt afgeworpen? Ik alleen zal hooren, wat gij prevelt als mijn lemmer u terneerstoot? het zal mogelijk een schietgebed zijn, niet waar? Bid maar, *Per moio!* want uw laatste uur genaakt: gij, lafaards! hebt zelden den moed om het zwaard te trekken, alvorens eenige schietgebeden gedaan te hebben. Bid! gij zijt immers vazal van een bisschop; of wilt gij biechten bij den paap, die bij mijne bende is, en mij tevens als beul dient? ha! ha! Met de hulp van God en den geheelen stoet van heiligen, zult gij mogelijk nog den moed hebben mij af te wachten, zonder den dwerg te volgen, die u voorgegaan is. Voor den satan! gij zult zien, dat mijne spreuk goed en waar is," en hij zag met ongeduld naar de zijde van zijn paviljoen.

»Laster niet, maar maak spoed!" zeide Van Schaffelaar bedaard, »dezen ochtend, Perrol! heb ik voor mij gebeden, en nu zal ik bidden voor u."

»Vervloekte papenvriend!" riep Perrol, »indien gij voor mij wilt bidden, zoo smeek mijnheer satan, dat hij u den hals omdraait; de aanvoerder der Zwarte Bende houdt niet van monniken en die soort van volk. Vidal, haast u!"

»Hier ben ik," zeide deze, die naar hem toetrad, en den helm in de hand hield, terwijl eenige pages de andere wapenstukken aandroegen.

Van Schaffelaar, die de hand aan zijn helm sloeg om te onderzoeken of het vizier gemakkelijk kon gesloten worden, zag dan nu eindelijk het zoolang gevreesde oogenblik gekomen, dat hij zich met Perrol zou meten; hij dacht aan zijne bruid, aan het geluk dat hem in hare armen wachtte, en zijn gelaat werd somber; zijn hart werd droevig aangedaan.

»Gij schijnt niet opgeruimd," zeide Perrol grimlachende, terwijl Vidal hem de scheen- en dijstukken vastgespte. Maar Van Schaffelaar antwoordde niet. »Denkt gij misschien aan Maria?" vroeg Perrol, »ik heb den naam onthouden; een ander zal haar beminnen, en gij zult haar niet bezitten." Van Schaffelaar huiverde. »Maar wat na uw dood geschiedt, zal u niet deren," eindigde Perrol lachende.

»Zijt gij gereed?" riep van Schaffelaar.

»Terstond; een oogenblik geduld, laten wij nog een weinig te zamen praten, het is voor het laatst. Vidal! het rechterkniestuk drukt mij, en doet mij zeer; dat kan zoo niet," zeide hij langzaam. Hij was geheel meester geworden van zijne drift; nog gevoelde hij wel lust, om Van Schaffelaar te bestrijden; maar evenals een kat met een muis, zoo wilde hij zich vooraf nog vermaken met den man, dien hij wilde vernietigen. Hij gevoelde wat Van Schaffelaar het meest griefde, en hij vervolgde: »Ja denk aan haar, niets is natuurlijker, wanneer men verliefd is; Maria is schoon en beminnelijk, op mijn woord van eer! zij is een lieve maagd. Hebt gij iets, dat gij haar gaarne deedt toekomen? daar staat Sir Walson, die u dezen dienst niet zal weigeren. Op mij zoudt gij misschien minnenijdig zijn; maar hij is niet zeer gezien bij de vrouwen; en evenwel als gij hier sterft, wat kan het u dan schelen, al zag Maria mij ook met goede oogen aan? Ik wil zelf uw jongsten groet aan haar overbrengen."

Van Schaffelaar zweeg; maar een enkele kreet verried echter, dat Perrol's woorden hem tot in het hart doordrongen. Zonder het te weten, raakte hij Moor met een zijner sporen; het dier steigerde en stampte op den grond met zijne hoeven. Op dit oogenblik ontstond er eenig gerucht onder de Zwarte Ruiters. Perrol en Walson zagen verwonderd naar de zeide van Dwarswijk; doch Van Schaffelaar bemerkte niet, dat er iets bijzonders plaats had; het beslissend oogenblik, dat naderde, hield zijne gedachten bezig. Mogelijk had hij voor

de ziel van zijn vijand, zooals hij beloofd had; doch plotseling ontwaarde hij iemand, die zich op eenigen afstand naast hem plaatste; het was zijn knaap. Het paardje was sterk bezweet, en ook het gelaat van Henri verried, dat hij een groot eind wegs had afgelegd; hij veegde zich het zweet van het voorhoofd, en schikte zijn manteltje in orde. Van Schaffelaar knikte hem vriendelijk toe, doch zeide niets; de terugkomst van den knaap deed hem genoegen, en evenwel wenschte hij, dat de arme jongen zich op een andere plaats bevonden had.

»Hebben de ruiters u niet willen doorlaten, en hebben zij u eens wakker afgerost, klein gedrocht?" riep Walson tegen Henri, terwijl de strijdhengst van Perrol bij het bit werd voortgeleid.

»Indien gij iets weten wilt, akelige roodkop!" schreeuwde Henri driftig, »zoo vraag het aan uw knaap, indien gij nog niemand hebt kunnen vinden, die zulk een verloopen Engelschman, als gij, dienen wil; gij zijt mijn heer niet!"

»Wees voorzichtig, Walson!" zeide Perrol lachende, »dat mannetje is klein, maar lichtgeraakt, zoo aanstonds werpt hij u zijn handschoen toe."

»O!" riep Walson vroolijk, »ik zal mij wel wachten hem te beleedigen, wie zou met zulk een afschuwelijken dwerg willen vechten!"

»En wie zou met u te doen willen hebben?" schreeuwde Henri, die zich in den zadel oprichtte, »de beul en anders niemand, dronken Engelschman!"

»Welnu!" zeide Walson binnensmonds, terwijl hij een wraakgierigen blik op den knaap wierp, en een paar stappen voorwaarts deed; doch Perrol riep snel: »Ho! met uw verlof, Sir! die arme knaap is immers beneden u, en wie zal gaan rondzeggen, hoe het met zijn meester afgeloopen is, als gij hem neerhouwt."

»Ik had geen voornemen hem met mijn zwaard in aanraking te brengen," hernam Walson gemelijk, terwijl hij terugtrad, »ik wilde het monster slechts met mijne handen verworgen, of hem nog gedrochtelijker maken."

Dit zeggende, lachte hij, en bezag zijne groote, breede handen.

»Gij zijt zelf een gedrochtelijke reus!" riep Henri kwaadaardig; »ik wil op uwe schouders klimmen, opdat de dwerg u met zijn dolk de hersenpan stuk stoote; want de Heer zal mij bijstaan, en ik zal op uw romp treden en u den kop afslaan, evenals mijnheer David den leelijken reus deed."

Van Schaffelaar gaf aan zijn knaap door een teeken te kennen, dat hij zwijgen moest, en Perrol zeide: »Gij doet wel om hem het spreken te verbieden; hij is óók een snoever."

»Zooals er velen zijn," antwoordde deze, »maar hij is evenwel langs het hazenpad teruggekeerd."

»Het is waar," hernam Perrol, waarna hij uitriep: »Riso! nog een beker wijn, ik heb dorst. Wilt gij niets drinken, Heer Van Schaffelaar! voordat wij beginnen?"

»Alles behoorde reeds gedaan te zijn, Messire!" zeide deze koel; »ik voor mij ben niet gewoon te drinken, voordat het gevecht begint; wij zoeken in dit land nimmer den moed in den beker of in de overmacht. Zijt gij gereed?"

Henri, die Van Schaffelaar onopgemerkt genaderd was, riep nu zoo zacht, dat deze alleen het hooren kon: »Wees in Gods naam bedaard, Heer! en terg hem niet; maar zoek tijd te winnen."

»Zoo denk ik er ook over, en bij de ziel van den satan en op mijne eer! zweer ik u, dat ik niet gewoon ben te drinken, voordat ik het zwaard trek." Dit zeggende, ledigde Perrol zijn beker, en gaf hem aan Riso terug. Hij lachte, stiet Vidal, die hem het borstharnas wilde aandoen, van zich af, en wierp zich weder half geeuwende op zijn veldbed neder.

»Bij alle heiligen in het paradijs! daar zouden wij vergeten, dat u het vechten verboden is," riep hij luid; »zijn Eerwaarde zou mij als ontrouw en meineedig beschouwen en vervloeken, als ik het verlof niet eerbiedigde, dat hij u heeft verleend."

»Gij trekt u dan terug?" riep Van Schaffelaar een blik vol verachting op hem werpende, en sloeg met zijne vuist op zijne dijstukken, »Op een lafhartige wijze weigert gij den tweestrijd, na al wat gij gezegd hebt?"

»Voor heden moet ik weigeren," antwoordde Perrol, op een vroolijken toon. »Mijnheer de Bisschop zal mijne gehoorzaamheid op prijs weten te stellen; gij hebt order en verlof om u laf te gedragen; dat verlof zal voor ons beiden geldig zijn."

»Op een anderen keer," riep Van Schaffelaar, »zal ik misschien andere bevelen uit te voeren hebben, Messire! ik vertrek en vraag u nogmaals, welk antwoord ik den Bisschop brengen zal?"

»Welk antwoord?" zeide Perrol, zich uitrekkende, »maar gaat gij ons nu reeds verlaten? stijg af, en laat ons te zamen overleggen, wat wij aan zijn Eerwaarde zullen zeggen."

»Breng uw antwoord zelf naar Wijk; want ik vertrek," antwoordde Van Schaffelaar, en hij haalde den teugel aan.

»Nog niet, Heer edelman!" riep Perrol, »ik laat

u nog niet gaan; een oogenblik geduld." Toen hij zag, dat Van Schaffelaar zijn paard deed omkeeren en zich niet aan hem stoorde, vervolgde hij: »Ik wil niet, dat gij nu reeds vertrekt!" en hij riep met een sterke stem: »Laat niets door, ruiters! sluit u; de eerste, die terugtreedt, is des doods!"

»En dacht gij dan te kunnen heengaan zonder mijne toestemming?" vroeg Perrol, schamper lachende. »Zie om u heen, Heer afgezant; gij zijt wel bewaard."

Van Schaffelaar had zijn paard laten stilstaan, toen Perrol aan zijn volk gelastte om hem niet door te laten. Hij wierp een vluchtigen blik op de Zwarte Ruiters, op Walson en op het bendehoofd en zeide koel: »Ik heb uwe toestemming niet noodig, laat uwe ruiters uiteengaan, of ik zal mij den doortocht weten te verschaffen."

»Gij zijt hier in mijne legerplaats," antwoordde Perrol trotsch, »Ik alleen heb hier te bevelen, indien gij vertrekken wilt, kunt gij het verzoeken."

»Ik wil niets verzoeken van een vreemden huurling, die in soldij van mijn meester staat; in zijn naam beveel ik u, aan die mannen te gelasten mij door te laten," riep Van Schaffelaar met waardigheid.

»En wat spreekt gij van vreemden huurling," antwoordde Perrol geraakt, »uw meester, die zelf een vreemdeling en een bastaard is, moet mijne diensten koopen; maar gij zijt vazal van een vreemdeling, en de Utrechtsche edelman is goed genoeg om aan een huurling orders te brengen, en zijn antwoord bescheiden af te wachten; goed genoeg, zeg ik, maar ook niet te goed, voor den duivel!" Toen hij Walson aanzag en lachende het oog langs den kring van zijne ruiters liet gaan, ondersteunden zij zijn woorden door een ruw gelach, dat weldra nog luider werd; want een hunner was Henri van achteren genaderd met het voornemen, om hem bij zijn mantel te vatten en van het paard te trekken. De knaap, die steeds het oog hield op Walson, zag hem niet; maar het paardje, dat nu en dan den kop omkeerde, sloeg juist achteruit, toen de ruiter zijne hand uitstrekte. Indien niet gelukkig de ijzers tegen zijn borstharnas waren gekomen, zou hij er mogelijk het leven bij ingeschoten hebben; maar hij gevoelde evenwel geen lust om een tweede poging te doen; want toen Henri, die door het slaan van zijn paard bijna uit den zadel was geworpen, het weder tot bedaren had gebracht, zag hij, dat de spotboef uit de bende, die had gedacht hem te betrekken, op handen en voeten achteruit kroop, om zich buiten het bereik van het paardje te begeven, daarna met moeite opstond, en zich bij zijn gezellen voegde. Indien er adellijk bloed door uwe aderen vloeide," zeide Van Schaffelaar, »dan zoudt gij anders handelen; want uw gedrag is een edelman en ridder onwaardig."

»En ziet gij mij dan aan voor een dorper?" vroeg de andere vroolijk; »ik ben Perrol; aanvoerder der Zwarte Bende, ziedaar mijn titel, ziedaar mijn blazoen;" — hij wees op de banier; — »of denkt gij, dat het mij moeite zou gekost hebben een naam en een wapen te verkrijgen, indien ik het gewild had? ha! Draag ik geen gouden sporen? Hebben niet de grootste heeren zich gaarne mijne vrienden genoemd? Heeft mijnheer David zelf mij niet meer eer aangedaan dan aan u en zijne edelen? en het schoone geslacht vooral; hebben niet de voornaamste vrouwen mij met hare liefde vereerd, en er mij de zoetste bewijzen van gegeven? Maar waarin bestaat dan toch uw adeldom, Edelman? Welke groote dienst heeft uw vader gedaan om van knecht te worden verheven? Waar liggen uw landgoederen? Vertel iets van uw kasteel," zeide hij lachende, »verhaal ons hoeveel grachten, hoeveel torens dat slot beschermen; zeg mij de hoogte en dikte der muren, en hoeveel mannen van wapenen de bezetting uitmaken."

»Gij liegt," riep Van Schaffelaar, »niemand heeft mijn vader anders dan als edelman gekend, en de eerste der Van Schaffelaars, die ruim drie eeuwen geleden, zich op het slagveld den rang van edelman waardig maakte, iens vrome naam en bezittingen zijn mijn eigendom; ik ben zijn eenige afstammeling. Maar nimmer hebben de Van Schaffelaars zich toegelegd om groote goederen te bemachtigen of af te bedelen; zij hadden geen onneembare roofnesten noodig om den buit te verzekeren; de macht van hun leenheer beveiligde hen, en het huis van mijne voorouders was altijd sterk genoeg om stroopende benden te weerstaan."

»Ik heb grooten lust om dat verblijf van uw geslacht eens te zien; indien ik ooit in de nabuurschap kom, zal ik er aan denken," zeide Perrol, op zijne woorden drukkende. »Maar daar staat ook een edelman, laatste, ik wil zeggen eenige afstammeling der vrome Van Schaffelaars!" en hij lachte boosaardig. »Sir Walson is ook van adel, hij zou u ook nog kunnen verhalen, hoe oud, hoe machtig zijn geslacht is, en geweest is, en u misschien eenige steenbrokken toonen, waar de voorvaderlijke burcht gestaan heeft, indien gij den

edelen Brit naar zijn vaderland wildet vergezellen; en, — die edelman is mijn luitenant."

«Wie een onrechte zaak voorstaat, verbeurt zijn adeldom," zeide Van Schaffelaar fier; »een waardig edelman kan onmogelijk onder de Zwarte Bende dienen. Nog eens, ik wil vertrekken, en St. Maarten! voor uwe rekening komc hetgeen er gebeuren zal, Messire!"

»Zoo driftig niet, Heer!" antwoordde Perrol, »ik wil u eerst nog wat verhalen, dat niet ondienstig zal zijn om aan te hooren. — Riso! schenk in, een vollen beker. — Ik was nog jong, het is jaren geleden; Walson was nog niet bij mij, ik geloof, dat hij nog in zijn vaderland diende, dat hij zoo verstandig geweest is, om te verlaten, een land vol mist en nevel; en Frankrijk is zoo schoon! En zie, Heer Van Schaffelaar! ik werd verliefd op de dochter van een edelman, en had niets dan mijn zwaard, mijne jeugd en mijne ruiters; want reeds toen was ik hoofd der Zwarte Bende. O! dat die tijden konden terugkeeren! toen was ik jong en sterk, de aarde was voor mij een hemel; ik was in Provence, en de vrouwen.... — Riso! schenk in! ik drink op de gezondheid van de Provençaalsche meisjes; dat zij leven! — Heb geduld! Heer Edelman! ik heb zeer spoedig gedaan; ik vervolg. Ik begaf mij naar dien edelman en vroeg om de hand van zijne dochter. Hij vroeg wie ik was; ik noemde mij, en hij meesmuilde; zoo waar als gij geheel in mijne macht zijt!" riep Perrol met drift, »hij zag mij lachend aan! hij bracht mij aan het geopende glasraam, toonde mij de omliggende landstreek, en zeide: »zoo ver uw oog strekt, knaap!" (let wel, hij noemde mij knaap, maar hij was reeds een grijskop) »zoo ver uw oog kan zien, behoort het land aan mij. Ziet gij hier onder u dit sterke kasteel met zijne torens en muren, met zijne ophaalbruggen en valdeuren, met zijn grachten en sluippoorten? Welnu! nacht en dag worden de muren bewaakt door mijne mannen van wapenen, er zijn er tweehonderd hier, en ik heb nog vier burchten, even sterk als deze, welke ik evengoed kan bezetten, en als ik mijne heervaart uitschrijf, dan vereenig ik veertien edellieden onder mijne banier en hunne vazallen volgen haar."

Toen toonde hij mij zijn wapen, dat met schitterende kleuren op een bord boven den schoorsteen was afgemaald, gaf er mij een hoogdravende beschrijving van, en wees mij de afbeeldingen van eenigen zijner voorvaders, die boven hunne wapenrustingen hingen. Ik geloof, dat hij, ik weet niet welken ouden Griek als zijn stamheer opgaf; hij stelde mij voor aan zijne vrouw, die van even hooge geboorte was als hij; zij verwaardigde mij niet eens met een enkelen groet. Hij wees mij zijn zoon die schoon, jong en sterk was, en zeide tot mij, »dat deze dapper en braaf, en de hoop van zijn geslacht was, en dat zijne dochter schoon, rijk en wel opgevoed, aanspraak kon maken, om met een vorst in den echt te treden." Toen hij dit alles gezegd en aangetoond had, wierp hij een blik op zijne vrouw en zijn zoon, en vroeg mij lachend, wat ik kon aanwijzen, om tegen dit alles op te wegen? Zijne vrouw zag mij trotsch aan; de jonge edelman raakte aan het gevest van zijn degen, en wat denkt gij dat ik antwoordde, Heer Van Schaffelaar? Wat zoudt gij gezegd hebben? — Riso! vul den beker! — Welnu, ik zal het u zeggen:

Ik zeide hem dank voor hetgeen hij mij getoond en gezegd had, ik haalde mijn zwaard twee handbreed uit de schede, en zeide lachende:

»Ziedaar het antwoord, Heer! op uw vraag. Al wat gij mij hebt aangewezen, kasteelen en krijgsvolk, edellieden, vazallen en een fraai wapen, dat alles zal ik mij met mijn zwaard weten te verschaffen; mijn adeldom staat op dit lemmer geschreven; en als ik uwe dochter tot mijne vrouw neem, zullen ook tevens hare voorouders de mijne worden. Wat uw zoon betreft, ik bied hem het onderbevelhebberschap in mijne bende aan; want zij is groot genoeg om twee hoofden noodig te hebben."

Maar hij was niet tevreden met mijn antwoord, noemde mij een onbeschaamden en gemeenen knaap, en dreigde mij met gevangenschap, indien ik ooit weder mijn voet in een zijner sloten of op zijn grondgebied durfde zetten. Ik bad hem, let wel, Heer ruiter! ik bad hem om mij zijne dochter te laten zien, ten einde mij op hare genegenheid te beroepen; want ik had haar duivelsch lief. Maar hij zeide mij, dat zij mij verachtte, dat zij nimmer mijne vrouw zou worden, gelastte mij op staanden voet zijn burcht te verlaten en riep zijne knechten; maar ik ging heen en zij durfden mij niet aanraken. Wat zegt ge van dit alles?"

»Dat die edelman edel en verstandig handelde, en u genadiger antwoord gaf, dan menigeen zou gedaan hebben," antwoordde Van Schaffelaar ongeduldig.

»Gij denkt zoo, hernam Perrol, »ik dacht zoo niet; maar sta mij toe nog eens te laten schenken. — Riso! — Ik vervolg, ha! nu moeten wij zien, wat verder gebeurde.

Wij springen twee jaren verder; twee jaren,

het is niet lang. — Op zekeren nacht werd de burcht, welke ik zoo sterk gezien had, overvallen; dezelfde mannen, die vroeger de muren en torens bewaakten, werden over de kling gejaagd.

Twee dagen later rookten de puinhoopen van den vernielden burcht nog. Gij zult nimmer de boorden van de Durance bezoeken; een of andere herder zou u daar wellicht nog eenige bijzonderheden, die nu te lang zijn, nopens dien bouwval verhalen. Dat voorvaderlijke kasteel was vernietigd, met de afbeeldsels zijner voorouders, hunne wapenrustingen en zijne tweehonderd gewapenden; maar hij was nog groot en machtig. Zijn zoon, die zooveel beloofde, zoo schoon, zoo dapper was, ging op zekeren morgen op de jacht, door één knaap vergezeld; hij ontmoette in een hollen weg iemand, die geheel alleen was, deze was ook jong; welnu, die twee jongelieden grepen het zwaard, zoodra zij elkander zagen, zij zeiden niets, maar vielen op elkander aan.

O! men is zoo driftig als men jong is, Heer Van Schaffelaar! vooral in het Zuiden. Welnu, tegen den middag zat de edelman met zijne vrouw en zijne dochter, die ik bemind had, bij het lijk van den jongen edelman; zij hadden geen zoon, zij had geen broeder meer; hij, die de roem van hun geslacht was, op wien al hunne hoop rustte, was door zijn knaap teruggebracht, reeds koud en verstijfd en het hoofd tot aan den mond gekloofd. Een maand later was de edelman weduwnaar; zij was trotsch en onverschillig, de hoogadellijke vrouw; maar zij was toch moeder. Gij huivert, Heer Van Schaffelaar! ha! het zwaarste is voorbij, luister! De oude edelman was nu de eenige, maar ook de laatste van zijn stam, doch hij was nog altijd machtig; nog had hij vier sterke kasteelen, nog waren veertien edellieden zijne leenmannen. Maar zie! de goede koning Lodewijk, die nog regeert — want dit alles gebeurde in Frankrijk — ontving een ongeteekenden brief, waarin men hem berichtte, dat onze edelman met diens neef van Bretagne briefwisseling hield. Men zegt, dat hij wantrouwig is; maar, op mijne eer, ik zweer u van neen; want hij geloofde, ha! ha! wat men hem berichtte, zonder de zaak te onderzoeken; en evenwel zweer ik u bij mijnheer satan en zijne benden! dat de beschuldiging valsch was. En om elkeen af te schrikken om edelman te willen worden, of iets te doen voor een titel, dien de vorsten naar willekeur geven of afnemen, zoo werd zijn wapen verbroken; zijne goederen werden aan de kroon vervallen verklaard, en de edellieden die hem leenplichtig waren, van alle gehoorzaamheid ontheven. Men ontnam hem eer, naam, wapen en goederen; maar men liet hem het leven; hij was oud, en het leven was veeleer een lijden dan een genot voor hem. Zult gij nu nog zeggen, Heer Van Schaffelaar! dat die trotsche grijskop een verstandig antwoord gaf?"

Van Schaffelaar zweeg. »Riso! riep Perrol, »schenk in, mijn page! — maar in één ding had de edelman toch gelijk gehad, in ééne zaak had hij waarheid gesproken," riep Perrol lachende, en hief den beker op, »namelijk, dat zijne dochter nimmer mijne vrouw zou worden; want ik nam haar tot mijne bijzit; en eer nog de twee jaren vervlogen waren, liet ik haar uit mijne legerplaats jagen met al de lichte deernen, die mijne ruiters bedierven." Dit zeggende, ledigde hij den beker, gaf dien aan zijn page, en eindigde zonder dat zich eenige aandoening op zijn gelaat liet blijken. »Ik zal niet meer drinken, Riso! verwijder u met den wijn. — Maar zijt gij stom geworden, Heer Van Schaffelaar, wat zegt gij? beklaagt gij u nu nog, dat gij u den tijd gegund hebt om naar mij te luisteren?"

»Indien ik van een ander vernam, dat gij dat alles gedaan hadt," antwoordde deze bedaard, »dan zou ik mogelijk nog woorden kunnen vinden, om u mijn afschuw te kennen te geven; maar nu gij het zelf zegt, nu gij u daarop beroemt, nu schiet mij niet anders over dan te zwijgen; doch nu ken ik u en uwe manier van handelen."

»Mij beroemen op een zaak van zoo weinig belang!" zeide Perrol verwonderd, en vervolgde spottend: »Ha! Heer Van Schaffelaar! gij doet mij onrecht: het is de goede koning Lodewijk, wien de eer toekomt; voor het overige, wat is het? een kasteel, dat in den nacht beladderd wordt, eenige krijgslieden, die men in den slaap afmaakt, een maagd minder, en een knaap, bijna zonder baard, die zich bij den eersten houw het hoofd laat kloven. O! ik zou u andere gebeurtenissen kunnen verhalen; maar gij zegt, dat gij mij nu kent; juist daarom, Heer ruiter! heb ik mij de moeite gegeven, zooveel woorden te verspillen. Alles, wat ik gedaan heb in mijn leven, ben ik gewoon om overal luid te zeggen; want dit betaamt den man van moed, en ik hoop, dat gij dit ook kunt doen, Heer Van Schaffelaar! maar ik wil u ook nog zeggen, waarom dit alles zóó geschied is en niet anders. Sedert lang wist ik, dat men zich op een lafaard moet wreken, door hem een langzamen, smartelijken dood te doen ondergaan,"

zeide hij vreeselijk grimlachende; »maar de oude edelman was nog bezield met een jeugdigen moed; doch het was mij ook bekend, dat men zich op een dapper man nog beter wreken kan dan op een ellendeling, met smarten, die erger zijn dan de pijnlijkste dood, namelijk, door hem te treffen in hetgeen hem dierbaar is."

»Ha!" riep Van Schaffelaar, »dat is verschrikkelijk," en hij huiverde; een koude rilling overliep hem van het hoofd tot de voeten.

»Verschrikkelijk?" vroeg Perrol ijskoud, en zijne bliksemende oogen richtten zich strak op Van Schaffelaar, »gij vindt dit verschrikkelijk, en het redt u nu het leven! of dacht gij straffeloos hier te kunnen komen, mij in mijne rust te storen, om bevelen over te nemen van een paap; mij te beleedigen, straffeloos te beschimpen, na hetgeen tusschen ons is voorgevallen? Denkt gij dat ik niet weet, wie den Bisschop ontraden heeft mij in zijn dienst te nemen, en hetgeen gij toen gezegd hebt? Vergeet gij, dat gij een mijner ruiters hebt vermoord, en dat ik, Perrol! mij met u heb moeten verzoenen. *Per moio!* dacht gij," vervolgde hij met verheffing van stem, »mijne legerplaats levend te verlaten, na hetgeen gij gezegd hebt, indien het niet zóó zijn moest en niet anders?"

»Gij denkt dan, dat alles voor uwe machtspreuken moet zwichten, verachtelijke en koelboedige moordenaar! dat alles voor u beeft en moet onderdoen?" riep Van Schaffelaar luid, en de hand dreigende naar hem uitstrekkende."

»En wie zal voor u de partij opnemen? is het de Bisschop, wien zwaard en herderstaf ontvallen zijn?" vroeg Perrol lachende.

»Neen!" antwoordde Van Schaffelaar met waardigheid, »het is een Wezen, tegen hetwelk gij niets zijt; God zal mij bijstaan, gij kunt Hem beleedigen, maar Hem verraden, zooals mijnheer David, dat kunt gij niet."

»Ha!" riep Perrol, »indien gij met zulke machtige beschermheeren voor den dag komt, dan zal ik mijnheer satan moeten te hulp roepen," en hij vervolgde, schamper lachende: »maar goede Heer! vele lieden hebben zich tegen mij verzet, zeggende, dat de almachtige God met hen streed, en evenwel heb ik hen allen in het stof geworpen; en zie, deze hand," hij strekte zijne hand met den zwarten handschoen naar Van Schaffelaar uit, deze hand heeft hun voor eeuwig het zwijgen opgelegd."

»Dan is het daarom, dat de Heer haar geteekend heeft!" riep Van Schaffelaar koel, »maar ik vertrek, Messire! voordat uw roode hand ook mij het zwijgen oplegt."

»O wee, Heer! wat hebt gij gezegd!" gilde Henri.

»Verdoemd, nog eens!" schreeuwde Perrol, terwijl hij opsprong: »sluit aan, kerels! wijkt niet, of, voor den duivel! ik zal u vinden; grijpt dien ellendeling, maar doodt hem niet. Ha! armzalige spotter! ik zal u laten slaan als een gemeen lijfeigene, en u teekenen, dat elk u dadelijk zal kunnen herkennen! Hij hield zijne armen over elkander geslagen; zijne borst bewoog zich onstuimig; hij bevochtigde met zijne tong zijne lippen, die bleek van woede zagen; diepe rimpels waren in het gefronste voorhoofd, en zijne oogen schoten bliksemstralen op zijn vijand.

»Ruimte voor Van Schaffelaar en St. Maarten!" riep Van Schaffelaar door het vizier van zijn helm, dat hij snel gesloten had; hij trok zijn groot zwaard, en zag naar welke zijde hij zich den doortocht banen wilde. Wat Walson betreft, deze stond niet ver van Perrol; een kwaadaardige lach vertoonde zich op zijn hatelijk gelaat, en indien Perrol niet gelast had Van Schaffelaar levend te grijpen, dan zou hij zich zeker dadelijk op hem geworpen hebben. Er was nu geen bloed te vergieten, en hij bemoeide er zich dus niet mede, ofschoon hij er zich mede vermaakte; maar omdat hij alleen het oog naar Van Schaffelaar richtte, zag hij niet, hoe de door hem zoo verachte knaap, die even spoedig als zijn heer het zwaard getrokken had, en zich achter dezen hield, zooals het een dapperen knaap betaamde, nu en dan een wraakgierigen blik op hem wierp; hij wist niet, dat de dwerg slechts op een gunstig oogenblik wachtte, om op hem in te rijden en hem het zwaard in de borst te stooten.

»Voorwaarts, kerels! voor den duivel! grijpt hem," schreeuwde Perrol ongeduldig, en stampte met den voet, »en ik zal u geld en wijn laten geven." Vidal stond naast hem en had, zonder dat hem dit gelast was, den helm van zijn meester opgenomen, welken hij hield in de linker- en een zware strijdbijl in de rechterhand. Perrol was bedaard, maar lachte niet; de jonge page, die achter hem stond en het schild vasthield, beefde.

Dit alles geschiedde als in een oogenblik; de ruiters hadden zich van de palen en latten der reeds afgebroken tenten meester gemaakt, en gingen er Van Schaffelaar al juichende en scheldende mede te keer. Meer en meer verengde zich de kring, binnen welken zich Van Schaffelaar bevond, die maar al te goed wist, hoe gemakkelijk men hem met deze palen, die veelal vorksgewijs waren, van

het paard kon lichten. Zijne oogen dus sluitende voor hetgeen hem zou overkomen, als hem dit ongeluk te beurt viel, riep hij nog eens: »Ruimte voor Van Schaffelaar en St. Maarten!" hetgeen de Zwarte Ruiters beantwoordden door »Leve Perrol! leve de Zwarte Bende!" te roepen. Hij vatte zijn zwaard met beide handen, en was gereed Moor de sporen in de zijde te drukken, toen Henri hem op zijde reed, en met de linkerhand den ketting sterk aanhaalde, waarmede Moor bestuurd werd. Van Schaffelaar, in het eerst denkende, dat het een zijner bespringers was, die hem in zijne vaart wilde stuiten, greep de hand, welke zich van den teugel meester maakte; maar voordat hij zag, dat het zijn knaap was, of hem vragen kon, wat hem zoo stout maakte, drong een licht gewapend ruiter door de mannen van de Zwarte Bende heen, en zijn paard raakte bijna dat van Van Schaffelaar, voordat deze hem gewaar werd. Het was een man in de kracht zijner jaren niet groot, doch gezet van gestalte; zijne roode wangen en zijn vroolijk open gelaat verrieden, dat hij een vriend van een goed voorziene tafel en het edele druivennat was, en Henri, die, zoodra hij hem in den kring en bij zijn meester zag, den teugel losliet, riep verheugd: »God zij gedankt, ziedaar den braven heer van Nijveld; wij zijn gered, Heer!"

»Bij alle Heiligen!" riep de ruiter, verwonderd in het rond ziende, »wat gebeurt hier? allen tegen één! en dat met wapens die geen wapens zijn, welke aan een krijgsman passen." De ruiters, ofschoon zij niet terugtraden, zetten de houten latten, die zij in de hand hielden, bij den voet neder, en wachtten nadere bevelen. De belofte van geld en wijn, hun door Perrol gedaan, had op hen de verwachte uitwerking gehad: zij haakten naar het oogenblik, waarin zij Van Schaffelaar, die hun aanvoerder beleedigd had, van zijne wapenrusting zouden kunnen berooven, en hem met hunne stijgbeugelriemen geeselen; want daarmede had Perrol hem immers gedreigd.

»Verroer u niet, Heer! ik zal u bijstaan," zeide van Nijveld zacht tot Van Schaffelaar, toen hij langs hem heenstapte; want deze, ofschoon hij zijn zwaard had laten zakken, wist niet of hij moest wachten of van deze gelegenheid gebruik maken, om zich met geweld te verwijderen. Deze weinige woorden maakten echter aan zijne besluiteloosheid een einde; hij bleef.

Het zal misschien sommigen verwonderen, daar Perrol zich in den kring bevond, of liever met Vidal en Walson een gedeelte daarvan uitmaakte, dat Van Schaffelaar niet de voorkeur had gegeven langs deze zijde door te breken. Perrol en Walson waren toch bijna niet of slecht gewapend; zij zouden zeker Moor in zijne vaart niet hebben kunnen stuiten, en het fiere dier had zeer gemakkelijk over het veld kunnen heenspringen; doch wanneer men in het oog houdt, dat Van Schaffelaar Perrol verafschuwde, en dat deze de eenige mensch was, welken hij onverzoenlijk haatte, maar ook tevens de eenige, dien hij huiverde te bestrijden, wiens aanraking hij zelfs verfoeide, dan zal deze verwondering ras verdwijnen. Bovendien stond Perrol daar, ongewapend zonder helm, zelfs blootshoofds; en dit alleen maakte dat Van Schaffelaar hem ontzien wilde: dit beveiligde hem meer dan de beste wapenrusting.

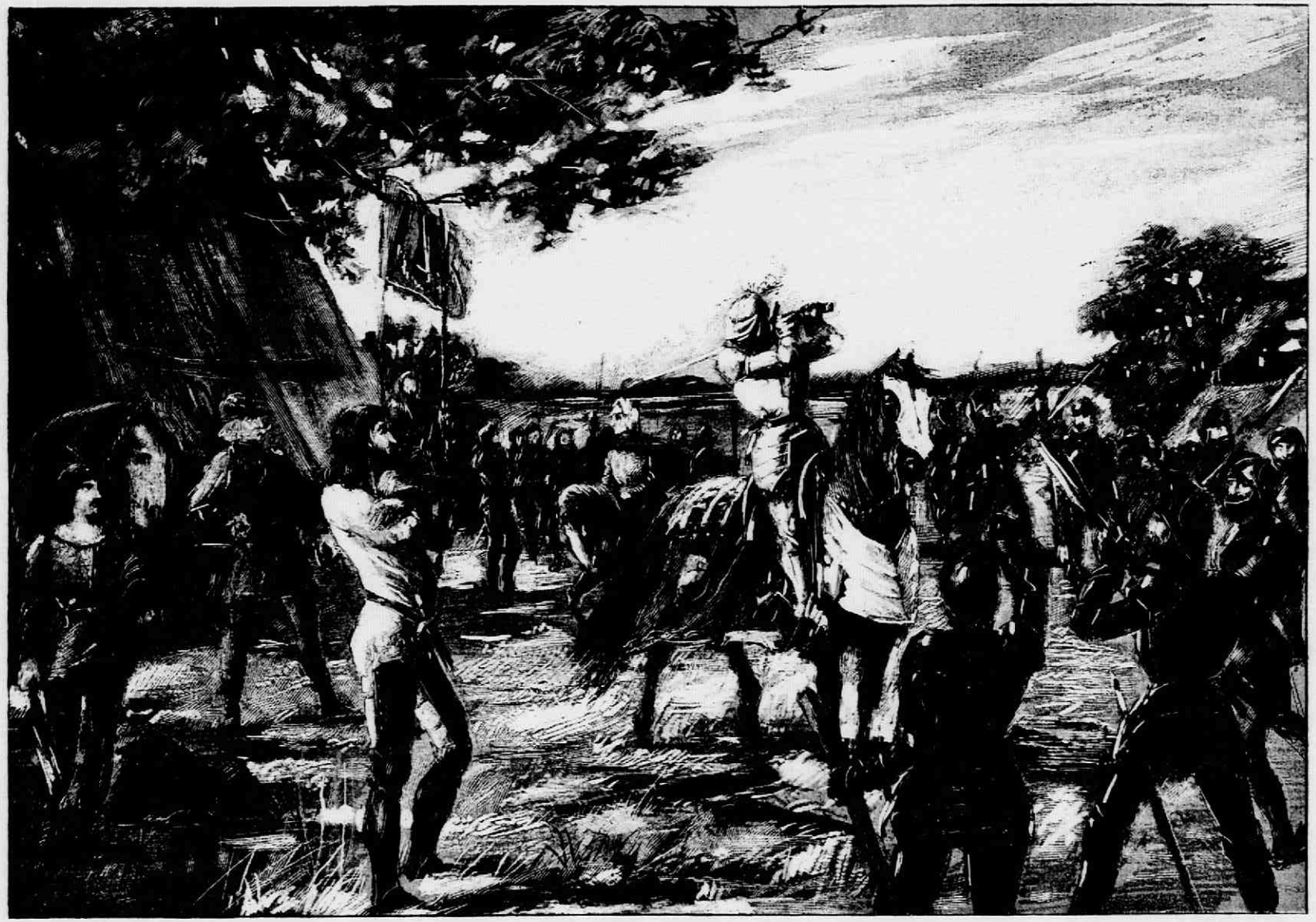
Perrol zette een ontevreden gelaat, toen van Nijveld voor hem stilhield, hem de hand reikte, en zeide: »Ik groet u, Messire! maar wat gebeurt hier toch? ik hoop immers, dat gij onzen wapenbroeder niet wilt beleedigen." Toen hij de doodsbleeke kleur van Perrol's gelaat bemerkte, riep hij schielijk: »in Gods naam, spreek! gij wilt hem immers het leven niet benemen?"

»Het leven," zeide Perrol, »denkt gij dan, dat gij hem nog levend vinden zoudt, indien zijn dood mijn welbehagen geweest ware? Gij komt zeer laat om hem tot voorspraak te dienen, Heer van Nijveld! maar geloof mij, de knaap die u te hulp heeft geroepen, zou een vergeefschen rit gedaan hebben, zoowel als gij zelf, indien ik hem had willen straffen, zooals hij verdiend heeft."

»Het is waar," hernam van Nijveld, »die kleine jongen heeft mij gebeden herwaarts te komen; ook breng ik u tijding uit Utrecht; mijne komst heeft dus een dubbele reden. Ik begrijp het, gij zijt te edel om iemand te dooden, die in uwe macht is; laat hem dus gaan. Waartoe dienen die lafhartige beleedigingen, welke uwe ruiters zich in uw bijzijn verstouten dien edelman aan te doen?"

»Ha! zeide Perrol, zich nederzettende, »die brave jongens vermaken zich een weinig met dien dapperen heer. Zit af, en zet u naast mij neder, gij zult u recht vermaken. Wilt gij wijn hebben? gij zult eens zien, hoe ik weet om te springen met iemand, die mij zotternijen komt zeggen, en mij vertelt, dat hij beloofd heeft zich als een lafaard te gedragen. Hij lachte en schoof zich ter zijde.

Met korte, doch dringende woorden, bracht heer Gerrit van Nijveld hem onder het oog, dat Van Schaffelaar gekomen was, vertrouwende op hunne beleefdheid en hun eergevoel, en dat het hem leed zou doen, indien iemand, die zoo algemeen

»Ruimte voor Van Schaffelaar en St. Maarten!" hetgeen de Zwarte Ruiters beantwoordden door »Leve Perrol! leve de Zwarte Bende!" te roepen. Hij vatte zijn zwaard met beide handen en was gereed Moor de sporen in de zijde te drukken.

Bladz. 78, deel I,

bemind en geëerd werd, op een onwaardige wijze werd behandeld! hij weigerde af te stijgen, voordat Perrol Van Schaffelaar had laten gaan. »Binnenkort, Messire!" eindigde hij zacht, »zult gij hem mogelijk wel eens in het veld ontmoeten; indien hij nu iets gezegd heeft, dat u mishaagt, zoo kunt gij er dan, of zelfs vroeger, op een ridderlijke wijze voldoening van krijgen; want Van Schaffelaar zal u zijn handschoen laten, als gij het verkiest; wat kunt gij meer verlangen?"

»Wat bemoeit gij u met mijne zaken, Heer!" zeide Perrol gemelijk, »ik wenschte, dat gij te Koten gebleven waart, in plaats van mijne ruiters in hunne vroolijkheid te storen."

»En zoo waar ik van Nijveld heet," zeide deze beraden, zoo zeg ik u, Messire! dat ik niet kan toestaan, dat uwe ruiters hem tot speelbal van hunne losbandigheid maken. Wat u betreft, gij kunt immers nog dadelijk voldoening van hem krijgen; ik ben er immers bij, om te kunnen zeggen, dat alles naar de wetten der eer is geschied.

»Ik wil, dat hij blijft leven, en dat hij door mijne ruiters wordt afgerost, Heer van Nijveld," zeide Perrol kortaf.

»Is dit uw laatste woord," vroeg deze bedaard, terwijl hij in het rond zag, »en is er geen middel om u van uw voornemen te doen afzien, Messire?"

Perrol strekte zich op het veldbed uit, en zeide geeuwend: »Voorwaar, Heer! gij valt mij lastig; den droomer heb ik reeds zoolang voor mijn gezicht, dat ik er van walg; ik wenschte zelfs wel, dat hij en zijn verdraaide knaap al naar den duivel waren. Welnu! indien gij voor zijn losgeld honderd Beiersche guldens wilt geven aan mijne ruiters, en mij bidden hem te laten vertrekken, dan kunt gij hem in veiligheid brengen."

»Zij zullen het geld hebben," riep van Nijveld verheugd, »en ik verzoek u hem te laten gaan. Zijt gij nu tevreden, Messire?"

»Let wel, beste Heer!" zeide Perrol lachende, en Walson's gelaat vertrok zich ook tot een stroeven glimlach, »ik heb gezegd bidden, en niet verzoeken; indien gij niet kunt besluiten iets te doen, dat door de meeste edellieden zoo ongaarne gedaan wordt, dan blijft hij mijn man."

Het goedhartig gelaat van van Nijveld verried, dat hij verontwaardigd was over dezen eisch van Perrol; hij zweeg een oogenblik, zag naar Van Schaffelaar, en wierp een doordringenden blik naar en over de ruiters aan zijne linkerzijde; toen zeide hij bedaard: »Gerrit van Nijveld bidt den aanvoerder der Zwarte Bende, Heer Jan Van Schaffelaar vrij en frank te laten gaan, en zal honderd Beiersche guldens als losgeld betalen."

»Ik ben voldaan," zeide Perrol koel; «maar laat hem terstond vertrekken; en gij zult wel doen, Heer van Nijveld! u nimmer weer te plaatsen tusschen mij en dengene, die mijn toorn heeft gaande gemaakt."

»Heer Van Schaffelaar! zeide van Nijveld, die niets geantwoord, maar zich gespoed had zijn paard te wenden, »vertrek nu in Gods naam, en rijd spoorslags naar Wijk. Deze oorden zijn niet veilig voor iemand, die de kleuren van mijnheer den Bisschop draagt."

»Ik dank u, Heer!" hernam Van Schaffelaar aangedaan, terwijl hij zijn zwaard opstak, »kan ik aan mijnheer David zeggen, dat de brave edelman, die mij gered heeft, — want dit hebt gij inderdaad, Heer! — nog altijd even trouw als dapper en menschlievend is?"

»Ik ben met Montfoort en mijn broeder verzoend," zeide van Nijveld aarzelend, »maar ik kan u niet zeggen, wat gij aan zijn Eerwaarde zeggen moet; verhaal hem hetgeen gij gehoord en gezien hebt, dan zal hij er genoeg van weten; maar vertrek nu, en zeg niets aan Perrol; het heeft mij veel gekost, om hem te bewegen u te laten gaan."

»Vaarwel, Heer!" antwoordde Van Schaffelaar, terwijl hij hem de hand drukte, »voor eeuwig hebt gij mij aan u verplicht, en nog altijd hoop ik, dat gij mijn meester zult getrouw blijven; God zegene u!" en hij verwijderde zich.

De Heer van Nijveld antwoordde niets, maar boog dieg.

Nog altijd stonden de ruiters in gesloten gelederen; en toen Van Schaffelaar stapvoets langs Vidal reed, om de plaats te verlaten, waar hem zooveel leeds getroffen had, raakte de borst van zijn paard bijna de ruiters, die niet gezind schenen hem door te laten, maar onbeweeglijk en somber bleven staan. Perrol riep nu gebiedend: »Laat de edelman doorgaan!" en de Zwarte Ruiters openden den kring; Van Schaffelaar, die zijn helm geopend had, toen van Nijveld hem aansprak, wierp in het voorbijgaan een blik op Perrol. Deze lachte hoonend en groette hem met de zwart gehandschoende hand; maar Van Schaffelaars gelaat bleef bedaard, of zoo het al iets uitdrukte, dan was het diepe verachting voor het hoofd der Zwarte Bende. Wat Henri betreft, die achter zijn meester reed, deze zag Walson dreigend aan, hetgeen dezen laatsten en Perrol in een luid gelach deed uitbarsten; zelfs toen hij buiten den kring der ruiters

was, keerde hij zich een weinig om in den zadel, draaide het hoofd om, en wierp nog een wraakzuchtigen blik op den Engelschen edelman. Zoodra Van Schaffelaar het kamp weiland verlaten had, waarop het paviljoen was opgeslagen, en hij den weg bereikt had, verwijderde hij zich met zijn knaap in vollen draf.

Van Nijveld steeg af, gaf zijn paard aan den page over, die den helm had nedergelegd, en naderde Perrol, »Vidal!" zeide deze, »neem honderd Beiersche guldens, en geef ze aan Froccard," om ze onder zijne makkers die hier zijn, gelijk te verdeelen, en zeg hem, dat zij bij een andere gelegenheid den wijn hebben zullen; ofschoon zij eigenlijk niets verdiend hebben." Vidal boog zich, en ging heen. »Ik zal bij gelegenheid dat geld wel eens van u krijgen," zeide hij tot van Nijveld, »mogelijk zendt hij het u wel spoedig; zulke soort van lieden zijn gewoonlijk stipt in het betalen."

»Ik heb hem van het losgeld niets gezegd," antwoordde deze, »al hadt gij nog eens zooveel gevraagd, Messire! ik zou het gegeven hebben. Zie! het heeft mij genoegen gedaan dezen getrouwen leenman van den Bisschop, dien wij beiden verlaten, een dienst te kunnen bewijzen."

»O! het geld is ook niets," zeide Perrol lachende, »voor tienmaal zooveel zou ik hem niet losgelaten hebben; maar ik dacht niet, dat een edelman zooals gij, zoover zou gaan om mij te bidden."

»Messire!" zeide Walson met nadruk, terwijl hij naar Perrol trad, »indien gij de moeite wilt nemen op te staan, dan zult gij zien, dat wij ons haasten moeten, indien wij niet te laat komen; want onze buren zijn marschvaardig."

»Wat is het?" vroeg Perrol, en stond op; hij zag naar de zijde die Walson hem aanwees, en zeide toen haastig, terwijl hij van Nijveld vorschend aanzag:

»Weet gij mij te zeggen, Heer van Nijveld! wat dat beduiden moet? Waarom rukt dat volk dáár buiten de plaats, waar het zoolang gelegerd is geweest? Is hier de weg naar Utrecht! want voor den satan! ik geloof dat het uwe vuurroeren zijn, die daar achter dien boomgaard staan."

Van Nijveld scheen niet zeer in zijn schik, toen Walson aan Perrol bericht gaf van hetgeen hij ontdekt had; hij verloor evenwel zijne tegenwoordigheid van geest niet, toen Perrol hem zoo onzacht aansprak, maar antwoordde vroolijk lachende: »Ha, ha! Messire! gij hebt een zeer goed gezicht, het is mijn luitenant met mijne goede kloveniers. Begrijpt gij nu, waarom een Utrechtsch edelman u gebeden heeft Van Schaffelaar te laten gaan? het was omdat mijn trouwe, oude Volkert daar reeds post had gevat, gereed om mij bij te springen, als het onverhoopt noodig was: het is geene schande te bidden, als men sterk is."

»Sterk!" riep Perrol driftig, »ha! indien ik geweten had, dat gij daarom zoo laat kwaamt; maar ik houd niet van die kerels, en ik weet niet of ik hen nog niet dadelijk door mijne ruiters zal laten terugdrijven."

»Dat zou al te moeielijk gaan," hernam van Nijveld lachende, terwijl hij zich in den zadel wierp en zich verwijderde; »laat uwe ruiters hun gemak houden, en ik zal den ouden Volkert zeggen, dat hij den terugtocht laat slaan."

Terwijl van Nijveld naar zijne soldaten reed, onderhield Perrol zich met Walson, waarna deze zich verwijderde. Aan Vidal, die hem berichtte, dat hij het geld had gegeven, zeide hij, na hem eenige bevelen gegeven te hebben: »Zeg aan mijne ruiters, dat zij zich op staanden voet van hier verwijderen, en aan Froccard, dat ik hem zal laten opknoopen, indien ik bemerk, dat hij het geld niet gelijk verdeeld heeft."

Het geluid van de trom gaf te kennen, dat het voetvolk zich verwijderde, ook kwam van Nijveld terug, stapte af, zette zich naast Perrol neder, liet zich door Riso een beker wijn geven, en, zonder te spreken over hetgeen te voren had plaats gehad, verhaalde hij hem hetgeen hij hem te zeggen had. Deze twee mannen, die zoozeer in karakter verschilden, onderhielden elkander zonder de minste oneenigheid over de zaken, die hun beiden aangingen.

Zoodra de heer van Nijveld vertrokken was, trad Perrol na een oogenblik in gedachten gestaan te hebben, zijn paviljoen binnen, ten einde zich te verkleeden; hij gaf, toen hij het verliet, aan Vidal bevel, het terstond te laten afbreken en samen te vouwen, besteeg daarop een fraai grijs paard, dat in de vlakte van Arabië geboren was, en verwijderde zich snel als de wind, om zijne ruiterbende van den rechter- tot den linkervleugel in oogenschouw te nemen, en daardoor hunne marschvaardigheid te bespoedigen.

Tot groote verwondering der burgers van Wijk, en tot groote verontrusting van hen, die door de te houden paardenmarkt er heen gelokt waren, werden de poorten nog vóór den avond gesloten, en werd door de geheele stad met tromslag uitgeroepen, dat iedereen zich tot nader order in zijn huis moest houden, daar mijn genadige heer

van Utrecht, heer David van Bourgondië gelast had een ieder in de gevangenis te laten brengen, die het waagde zich op straat te vertoonen. Vele gissingen werden er gemaakt; maar niemand wist met zekerheid te zeggen, vanwaar dit plotselinge bevel zijn oorsprong nam. Het uitrukken van de voetknechten van Evert Van Wilpen, die geruimen tijd werkeloos in de stad gelegen hadden, en kleine troepen paarde- en voetvolk van des Bisschops lijfwacht, die de stad doorkruisten om de gegeven bevelen te doen gehoorzamen, deden met recht vreezen, dat er iets gebeurd was, hetwelk den Bisschop verontrustte. De waard uit *de Roode Draak* scheen beter onderricht dan een dergenen, welke, of uit eigen verkiezing of door het plotseling bevel van den Bisschop, zijne gasten geworden waren. Hij verhaalde hun in het geheim, dat de knaap van heer Jan van Schaffelaar, die de kamer bewoonde, welke de vreemde heer met zijne dochter genoodzaakt geweest waren te betrekken, hem vertrouwelijk gezegd had, dat de burggraaf van Montfoort verkleed in de stad was, en dat hij voornemens was al de paarden weg te voeren, die op de markt zouden gebracht worden, ten einde zijne rijzige ruiters van paarden te voorzien, waaraan zij gebrek hadden.

Daar onze lezers beter bekend zijn met hetgeen er gebeurd was, zullen deze maatregelen van voorzorg niemand hunner bevreemden. Toen de avond viel, stond Jan van Schaffelaar met een groot gedeelte zijner rijzige ruiters buiten de stad, gereed om voort te rukken, indien het noodig mocht zijn. Het meerendeel der voetknechten van Van Wilpen, dat mede aan deze zijde was, stond aan zijne rechterzijde, en bezette de brug over den Krommen Rijn. Het overige gedeelte van het voetvolk en van de Schaffelaars, die door Frank werden aangevoerd, was van Over-Langbroek tot aan de Wijkerweg voorwaarts gerukt, zoodat deze twee door den Krommen Rijn vaneengescheiden krijgsbenden elkander onderling konden ondersteunen; de bezettingen uit Leersum en Amerongen werden verwacht, zoo spoedig het volk, dat in Rhenen lag, deze twee plaatsen zou bezet hebben.

Zwijgend stond Van Schaffelaar vóór zijne ruiters, aan wie hij de diepste stilte aanbevolen had; hij droeg nog dezelfde wapenrusting, die hij des morgens had aangehad, en het brood en de haver, die Moor door de zorg van Henri in ruime mate genoten had, maakten, dat zijn meester hem met recht kon beschouwen als een versch paard, dat zoo van den stal komt. Zijn oog was somber; men kon zien, dat hij nog niets vergeten had van hetgeen er gebeurd was; van tijd tot tijd echter zag hij voor zich uit, en luisterde aandachtig. Tweemaal waren hem lieden genaderd, die boerenkleederen droegen, van de zijde van Utrecht kwamen en bij hem bekend waren als verspieders van den Bisschop: ontevreden had hij telkens aan een zijner ruiters gelast hen naar het slot bij den Bisschop te brengen. Eindelijk reed zijn knaap hem op zijde, bracht vol vreugde het bericht, dat de vicaris van den Bisschop zeer spoedig bij hem zou zijn, en verzocht hem de eer te mogen hebben bij zijn persoon te blijven, indien hij over zijn gehouden gedrag tevreden geweest was.

»Ik heb u immers reeds gezegd, Henri!" zeide Van Schaffelaar vriendelijk, »dat gij een dappere knaap zijt, en waarom zou ik u dan niet toestaan bij mij te blijven?"

»Maar gij hebt gesproken om mij naar Frank te zenden," zeide Henri langzaam.

»Het is ook zoo, ik wilde het gaarne; maar gij hebt wel verdiend, dat ik u heden iets toegeef. Doch zeg mij, Henri! waarom zijt gij liever hier? indien wij, dat God geve! vooruitgaan, zal immers Frank niet achterblijven, zeide Van Schaffelaar.

Het is zoo, Heer! antwoordde de knaap, »maar de zwarte vlag wappert aan deze zijde van den Rijn, en die groote, roode Brit zal zien, dat ik om zijne groote handen niet geef, en dat het kleine zwaard van meester Wouter ook scherp is."

»Gij zult mij op den voet volgen, Henri!" zeide Van Schaffelaar: terwijl hij hem een wenk gaf om te vertrekken, en toen deze zich vroolijk verwijderd had, zeide Van Schaffelaar halfluid: »En wat zou de Bisschop zeggen; indien hij evenals ik in het hart van dezen nietigen knaap lezen kon? zoo klein, zoo gering als hij is, gevoelt hij geen grooter genoegen dan zich te wreken, omdat men hem bespot heeft, en mij.... — Stil, Moor! stil, mijn fiere hengst mijn spoor raakte u zonder mijn wil — en mij wordt het geduldig opnemen van de grootste beleedigingen opgelegd. Gij hadt gelijk, Perrol! ik ben geduldig; want ik draag nog hetzelfde zwaard, dat ik niet verbroken heb, toen mijnheer David mij verhinderd heeft om met mijne Schaffelaars uwe banier te gaan nederwerpen. »*Je le tiens hault,* mompelde hij binnenmonds, »en gij dan Schaffelaar! is uwe leus juist omgekeerd, getrouwe leenman van St. Maarten?"

»Goede tijding, Heer Van Schaffelaar!" zeide nu een oud man, die op een goed gevoederden ezel zat en geheel in het zwart gekleed was: het was

meester Dirck Utenweert, de vicaris, die, vergezeld van Evert van Wilpen, en gevolgd door twee lijfwachten van den Bisschop, hem op zijde reed.

»Goddank, Heer Vicaris!" riep Van Schaffelaar, »zijn Eerwaarde heeft dan eindelijk een goed besluit genomen? het zal mij dus eindelijk vergund zijn, zijne en mijne eer te wreken en het verraad te straffen?"

»Ta! ta!" zeide meester Utenweert, »ik weet niet, wat mijnheer David u nog zal toestaan; maar wel wat hij mij gelast heeft u te zeggen: nog altijd had hij gehoopt, dat de goede God en mijnheer St. Maarten hunne booze harten zouden vermurwd hebben; daarom heeft hij nog eens met een zijner vertrouwdste verspieders een brief aan Van Nijveld en Perrol geschreven met de schoonste aanbiedingen."

»Nog eens? na al hetgeen ik hem heb gezegd," riep Van Schaffelaar driftig. »Bij God! Heer Vicaris! is mijnheer David dan zoo zwak? en gelooft hij niet, dat een nuttelooze vernedering evengoed het priesterlijk gewaad bevlekt als de wapenen van den krijgsman?

»Hé! antwoordde deze glimlachende, »onze vader weet dit alles zeer goed, evengoed als gij, die zijn gehoorzame zoon zijt, maar, lieve Heer! zij die roemen op hunne sterkte, zijn allen zwak, en zij, die hunne zwakte erkennen, worden gesterkt van boven!"

»Zeer goed, Heer Utenweert!" zeide Evert van Wilpen snel; »maar denkt gij dan zelf, dat mijnheer de Bisschop op den duur mannen van eer in zijn dienst zal houden, indien de banier van St. Maarten straffeloos kan gehoond worden?"

»O wee, Heeren!" zeide de oude man, »welk een drift! vergeet gij dan al de beleedigingen, die onze kerkvoogd heeft moeten doorstaan, en nog ondergaat? hoe kan de smaad, die u is aangedaan, daarbij in aanmerking komen? Zijn Eerwaarde is immers de herder en vader van zijn bisdom; hij ziet de misdaden en de diensten zijner kinderen en zucht of juicht er om; maar hij zal ook, gelijk een vader, weten eere te geven, wien eere toekomt, en zijne hand zal, ofschoon schoorvoetende en met tranen in de oogen, hen kastijden, die het verdiend hebben.

»Dat heeft mijnheer David mij al gezegd," zeide Van Schaffelaar kortaf; »wij zullen ons dus alles moeten laten welgevallen, zoolang de Bisschop in verdrukking leeft?"

»Zoo is het, mijn zoon!" antwoordde de vicaris, »alles voor de eere Gods en de heilige Kerk; maar ik moet u zeggen; dat er geen antwoord van de Zwarte Bende of van Van Nijveld gekomen is."

»Dus komt gij ons gelasten, om die overloopers te verdrijven!" riep Van Schaffelaar met drift.

»Waarom dit reeds niet dadelijk gezegd?" zeide Van Wilpen.

»Omdat ik geen last heb om het te zeggen," antwoordde de vicaris bedaard; »maar mijnheer David weet stellig, dat zij in aftocht zijn, en zoodra het hem bekend is, dat zij de dorpen, die zij bezet hielden, verlaten hebben, laat hij u door mij gelasten, om die plaatsen dadelijk in bezit te nemen en voorts goede wacht te houden; een lantaarn, welke aan den toren van Wijk zal uitgehangen worden, zal u het teeken tot oprukken geven."

»Zie, daar vertoont zich het licht reeds," riep Evert van Wilpen.

»En aan gene zijde der rivier, hoe moet het daar?" vroeg Van Schaffelaar.

»Daar heb ik de bevelen reeds gebracht, die zetten zich nu ook in beweging; maar nog iets: indien de plaatsen onverhoopt nog niet ontruimd, of weder bezet waren, dan is het de wil van zijn Eerwaarde, dat er geen vijandelijkheden geschieden," zeide de vicaris.

»Ik vreesde er voor," hernam Van Schaffelaar droevig; »helaas! Meester Vicaris! ik had verwacht, dat gij andere bevelen zoudt gebracht hebben; maar de wil van mijn Meester zal worden uitgevoerd."

»Het is dikwijls meer eer en altijd voordeeliger voor de ziel, zich zelven te overwinnen, dan den dappersten vijand, Mijnheer!" zeide meester Utenweert, zijn muildier stadwaarts keerende, »de avondlucht is koud; de Heer geleide uw schreden! Ik zal voor u bidden, terwijl gij voor ons waakt, en mijnheer den Bisschop berichten, dat, hetgeen hij heeft moeten bevelen, zal opgevolgd worden."

De krijgslieden groetten den met zijne bedekking terugkeerenden vicaris, en zagen elkander een oogenblik sprakeloos aan, waarna zij elkander kortelijk hunne gevoelens openbaarden. Daarna keerde Van Wilpen naar zijn volk terug, en weinige oogenblikken daarna verlieten de ruiters de plek, waar zij zoolang gestaan hadden; maar hun aanvoerder had hun geen enkel woord toegesproken, hij had hun niet gezegd, wat men van hunne dapperheid verlangde; zoo waren zij nimmer met hem in den strijd gegaan, en even droevig en in zich zelven gekeerd als Van Schaffelaar was, was ook zijne bende, die hem stapvoets volgde.

Wat Frank aangaat, ook hij had met leedwezen

de bevelen vernomen, die de voorzichtigheid van den Bisschop gevorderd had; hij troostte zich echter met de gedachte, dat ofschoon Van Schaffelaar niet in de gelegenheid zou zijn, om zich tegenover Perrol te vertoonen, zooals het paste, zijn vriend nu ook niet gewroken zou worden, zonder dat hij er deel aan kon nemen. Zoodra het licht van den toren ook hier het teeken tot oprukken gegeven had, stelden zich de ruiterknechten van Van Schaffelaar in beweging, en trokken op het dorp aan. Wat Frank betreft, die, gedurende de ziekte van den luitenant zijns vriends, diens plaats vervulde, hij reed aan het hoofd der rijzige ruiters vóór het voetvolk. Den weg langs de rivier volgende, hoorde hij nu en dan flauw het met stille trom voortrukkende voetvolk van Van Wilpen, aan de andere zijde van het water; doch toen hij bijna op de hoogte van Koten kwam, ontmoette hij iemand, die midden op den weg stond, en hem als het ware den doortocht verhinderde; en eer hij zag, wie het was, of zich van hem kon meester maken, riep Ralph, de schaapherder: »Terug! terug Heer ruiter! Koten en de brug zijn reeds door Montfoort bezet; terug! zie naar uwe linkerzijde; de Zwarte Bende is afgetrokken en heeft den rooden haan in Dwarsdijk gestoken."

Frank zag nu ook werkelijk de vlammen, die zich begonnen te vertoonen; hij reed naast Ralph, onderhield zich een oogenblik met hem, drukte hem de hand, en nadat hij alleen een eind wegs was voortgereden, overtuigde hem de pijl van een voetboog, die op hem werd afgeschoten, en gelukkig langs zijn borstharnas afgleed, zonder het te doorboren, dat de oude schaapherder de waarheid had gezegd. Ralph was echter reeds verdwenen, toen hij bij zijn volk terugkwam, en hun vol spijt gelastte om terug te keeren.

De volgende morgen vond Van Schaffelaar, in een ruimen mantel gewikkeld, onder een boom liggen, op dezelfde plaats waar de vicaris hem den vorigen avond gesproken had; zijn knaap zat niet verre van hem, en bromde gemelijk: »Mijnheer David zal wel tevreden zijn, dat alles zoo gemakkelijk is afgeloopen, en mijn heer, die Perrol zoo gaarne uitgeleide zou gedaan hebben, zooals ik zijn duivelschen luitenant, had waarlijk de moeite kunnen besparen om gisteren die vergeefsche boodschap naar den verrader te doen."

V.

De Hinderlaag.

Toen stroomden ze uit de ontsloten poort,
Van man en maag verzeld,
En braken door de drommen voort,
Die krielden over 't veld.

H. TOLLENS, CZ.

In de maand September gaf hertog Maximiliaan eindelijk aan de dringende verzoeken van den stadhouder van Holland en van David van Bourgondië gehoor; hij kwam in zijne noordelijke gewesten, en hield in 's Gravenhage een dagvaart van al de steden van Holland. De Bisschop zond meester Dirck Utenweert, deken van Oud-Munster en zijn vicaris-generaal naar den Haag, om zijne belangen waar te nemen, en daar de hertog zag, dat de algemeene stem tot den oorlog neigde, gaf hij zijne toestemming; te meer daar men hem verzekerde, dat de stad Utrecht met het gansche Neder-Sticht in één maand zou kunnen ten onder gebracht worden.

De hertog deed op staanden voet Utrecht aan de helpers dier stad ontzeggen; doch Montfoort en zijne partij bekreunden zich hierom weinig; zij gingen voort met zich van alles te voorzien, wat hun aan levensbehoefte en krijgsvoorraad nog ontbrak, trokken in grooten getale uit Utrecht, en veroverden en verwoestten de sloten Nijenrode en den Ham; dit was het antwoord op de oorlogsverklaring van den hertog. De heer van IJsselstein had op last van den Bisschop *het Hoofd ter Eem* van mondbehoeften en een genoegzame bezetting voorzien; doch die van Utrecht, het gewicht van deze sterkte kennende, waarmede men hun allen toevoer langs de rivier de Eem kon afsnijden, rukten er voor, en veroverden het op St. Lambertsdag; zoo ging dan ook deze voorname sterkte voor den Bisschop verloren. De heer van IJsselstein behaalde wel een gering voordeel op die van Montfoort, welke een strooptocht in het IJsselsteinsche deden; maar toen hij later een aantal voet- en paardevolk vereenigd had, waarmede hij het blokhuis aan de Vaart hoopte te verassen, dat Jan van Montfoort onlangs was begonnen te versterken, stiet hij er het hoofd voor, was genoodzaakt met verlies van eenig volk af te trekken, en zich met het afbranden van eenige woningen en hoeven te vergenoegen. De Utrechtschen hadden dus tot nog toe in die afzonderlijke gevechten en

aanslagen het voordeel gehad, en de hertog, die eerstdaags weder naar Brabant stond te vertrekken, trachtte David van Bourgondië in de maand September te overreden om al het krijgsvolk, dat hij niet bepaald noodig had om zijn persoon en zijne steden te beschermen, met de troepen, die in Holland bijeengebracht waren, te vereenigen, ten einde met meer kracht en eenheid den vijand alle mogelijke afbreuk te doen. Na lang beraad en op het aanhouden van zijne edellieden en krijgsbevelhebbers, gaf hij eindelijk aan dit verzoek gehoor, en het legertje werd om en bij het gehucht Maren, op den Amersfoorter Berg gelegen, bijeengebracht. Hij zelf nam met den heer van IJsselstein en eenige andere heeren zijn intrek in de gebouwen, die aan de abdij van Beerne toebehoorden, welke het grootste gedeelte der Marensche bergen in eigendom bezat, terwijl de overige bevelhebbers op het slot Maarsbergen gehuisvest werden.

Het was op een namiddag van een schoonen Septemberdag, dat het voet- en paardevolk, ter oprukking gereed, geschaard stond, ten einde den zegen van hun geestelijken heer te ontvangen. In plechtgewaad naderde hen de Bisschop, gevolgd van zijn geheelen stoet van geestelijke dienaars; hij hield een korte aanspraak, waarin hij met de gewone toezegging van belooning en erkentelijkheid te kennen gaf, wat van hen verlangd en verwacht werd, en gaf hun zijn bisschoppelijken zegen, welke hen, zoo hij zeide, onoverwinnelijk zou maken. Toen klonk de krijgsmuziek en het volk riep: »Leve de Bisschop, Bourgondië en St. Maarten!"

Na den afloop der plechtigheid verwijderde zich David van Bourgondië met zijn gevolg, en de diepste stilte werd elkeen op doodstraf aanbevolen. Met stille trom rukte het krijgsvolk voorwaarts. De avond was reeds gevallen, en de duisternis begunstigde dezen tocht, welke niet zonder gevaar was; want de weg, dien zij volgden, liep dwars over den berg op Zoest aan; maar voor zij dit dorp bereiken konden, moesten zij tusschen Amersfoort en Utrecht doortrekken en den weg oversteken, die deze steden vereenigde. Het paardevolk reed aan de vleugels en maakte de voorhoede uit; daarop volgde het voetvolk, hetwelk, behalve de legerwagens, een drietal bussen medesleepte. Gelukkig was men in Utrecht niet goed onderricht nopens het doel van deze verzameling van gewapend volk, of verwachtte men niet, dat het nog zoo spoedig zou opbreken; althans, hetzij het hieraan, of aan den zegen van den Bisschop te danken ware, zij volbrachten, zonder eenigen tegenstand te ontmoeten, hun tocht. Nog voordat de dag aanbrak, verlieten zij het dorp Zoest, waar zij uitgerust hadden, en trokken verder op, om zich met het Hollandsche krijgsvolk te Laren te vereenigen. Die van Utrecht hadden de gelegenheid laten voorbijgaan om dit legertje geheel te verdelgen, of, op zijn minst genomen, te verstrooien en tot een schandelijken terugtocht te noodzaken.

Vier dagen, nadat de heer van IJselstein, die het bisschoppelijke leger aanvoerde, zich met de Hollandsche krijgsmacht vereenigd had, trad een oud man, die een hond bij zich had, bij den Keulhorsterdijk in een schuitje, dat in de Eems lag, stak de rivier over, en bond het vast. Aan hem wien het toebehoorde, de zorg overlatende om het terug te halen, richtte hij zijne schrede langs den Eemdijk naar Amersfoort. Het was Ralph, die hier, nog voordat de dag aanbrak, zich met Wolf op weg bevond; hij liet IJsselt aan zijne rechterzijde liggen en volgde de rivier, zonder zijn gelijkmatigen stap te vertragen of te versnellen, totdat hij aan een hoogte kwam, om welke de weg heenliep. Het was de laatste verhevenheid aan deze zijde der Amersfoorter Bergen, die bij de stad bijna tot aan de rivier reiken, of het overblijfsel van een soort van aarden bolwerk, hier in vroeger dagen tot verdediging van de Eem opgeworpen; in later tijd werd het met den grond gelijk gemaakt en verdween bij het graven der Nieuwe Eem, of men heeft er een molen op gezet. Wij weten niet wat er van is; maar wel, dat Ralph den met gras en struiken bewassen aardhoop beklom, waarbij hem zijn staf van veel dienst was. Daarna zette hij zich op den top op zijn gemak neder, en hield met Wolf zijn ontbijt; het eenige onderscheid in beider maaltijd bestond hierin, dat de meester uit een lederen zak dronk, dien hij bij zich had, en dat de hond genoodzaakt was aan de rivier te gaan drinken, wanneer hij dorst gevoelde. De diepste stilte heerschte nog in den omtrek, en werd alleen afgebroken door het slaan der klokken in de stad en op de omliggende dorpen, en het loeien van het vee in de naburige weiden. De rivier volgde haar loop met een bijna onmerkbaar gemurmel, en naar de zijde van de stad hoorde men het geruisch van het water der Veluwsche beken, dat zich buiten de stad met sterk verval in de rivier stortte.

Op één oogenblik echter richtte Wolf zich op, die op het gras uitgestrekt had gelegen, en zag

naar de zijde van het water; maar toen hij gereed was om door luid geblaf te kennen te geven, dat hij iets vreemds bemerkte, vatte Ralph hem in den lederen halsband, en gebood hem zich stil te houden. Het was nog zoo duister, dat de hond alleen door de fijnheid van zijn gehoor of reukzenuwen iets moest ontwaard hebben; want zijn meester ontdekte niets, zoover hij zien kon. Eindelijk echter hoorde hij een geluid aan de overzijde van de Eem, alsof er vele menschen in gelijken tred voortgingen, en weldra was hij zeker, dat hij zich niet bedrogen had. Toen zij, die de rivier volgden, ten naastenbij tegenover hem waren, — want het was nu zeker, dat er volk aan de overzijde was, — hielden zij stil. Een oogenblik hoorde men iemand iets zacht, doch kortaf, gebieden; het ijzer van harnas en wapenen ritselde; daarna was alles weder stil, en men hoorde niets aan de overzijde dan het schuren van den stroom langs den oever.

Reeds werd de zon achter de hoogten van de Veluwe zichtbaar toen de herder nog op dezelde hoogte zat; hij was echter zoo verborgen tusschen eenige heesters, die er op stonden, dat men noch van hem, noch van zijn hond op eenigen afstand iets zien kon. Achter zich had hij de Amersfoorter bergen; links het vlakke land langs de boorden der Eem; vóór zich, over de rivier, het Hooglland; daarachter, meer ter zijde in het verschiet, de Geldersche hoogten, en aan zijne rechterhand de stad met hare muren, torens en kerken. Vooral aan zijne linkerzijde had hij een uitgestrekt gezicht over het lage Eemland, en alleen de dijken, welke door het land liepen, en de boomen, die de woningen omringden, welke achter Keulhorst en Emmeklaar stonden, zoowel als de nevel, die nog over het veld hing, verhinderden hem tot aan de zee te zien. Tegenover zich zag de schaapherder een aantal soldaten, die zich achter eenig houtgewas in hinderlaag gelegd hadden; met hunne wapens naast zich, lagen zij allen dicht aaneengesloten op den grond, opdat men hen niet gemakkelijk zou bemerken; en hun aanvoerder, die nu en dan behoedzaam op verkenning uitging, vermoedde zeker niet, dat iemand zoo nabij zijne verrichtingen gadesloeg. Doch weldra vestigde zich het oog van Ralph op een menigte krijgsvolk, dat met snellen tred van den Keulhorsterdijk langs den Hamweg de stad naderde. Toen de voorsten bijna onder het bereik van een boogschot van de stad af waren, verspreidden zij zich naar alle kanten in de weilanden, en begonnen al de beesten die in het land liepen, voor zich uit te drijven, en het geheele land, zoover als Ralph het kon overzien, was weldra overdekt met deze nieuwe soort van herders of beestendrijvers.

Door de mist, die nog niet was opgetrokken, kon waarschijnlijk de wachter op den toren niets van dat alles gewaar worden; maar het geloei der dieren, die in hunne rust gestoord werden, en voornamelijk der melkbeesten, welke, in plaats van door den melker van hunne melk verlost te worden, door de ruwe krijgslieden genoodzaakt werden zich met spoed te verwijderen, maakten den wachter eindelijk opmerkzaam, dat er iets ongewoons plaats had. Zij, die aan de Bloemendalsche Poort de wacht hadden, bemerkten spoedig wat er gaande was, en schoten hunne roeren af. Zoo rustig als het nu aan de zijde van de hoogte was, waarop Ralph zat, zoo onrustig werd het aan de andere zijde der rivier.

Weinige oogenblikken nadat de wachter op den Lieve Vrouwetoren, door een herhaald geblaas op zijn hoorn, het teeken gegeven had, dat er onraad was; — want mogelijk was de toren toen nog van geen noodklok voorzien — begonnen de klokken van de St. Joriskerk en der onderscheidene kloosters te kleppen, en in de stad, die tot nog toe in een diepen slaap gedompeld was geweest, verhief zich nu ook het eentonig gelud van de bekkens, welke geslagen werden, waaraan zich een verward gedruisch van de burgers paarde, die zoo op eens, in hunne rust gestoord, door elkander op straat liepen, en door hun geschreeuw elkander meer vervaard maakten dan hunne vijanden.

Eindelijk zag Ralph een aantal burgers uit de Bolder- en Bloemendalsche Poorten te voorschijn komen; het geringe aantal soldaten welke zij waarschijnlijk van de muren hadden kunnen zien, en hunne eigen sterkte hadden hen zeker doen besluiten om zich hun vee zoo maar niet te laten ontvoeren, en zij trokken in een verwarden hoop, voorzien van allerlei geweren, en velen ten halve gekleed, al schreeuwende vooruit. In vergelijking met de burgers, die met geheele hoopen uit de poorten stroomden, waren de soldaten ook zeer zwak; evenwel gingen zij bedaard met het voortdrijven van osssen, koeien, paarden en kleiner vee voort; en hoe meer zij zich van de stad verwijderden, hoe meer zij elkander naderden en zich aansloten. Hunne achterhoede was sterk genoeg om de driftigsten der burgers terug te drijven, en hen te noodzaken degenen, die zoo hard niet

geloopen hadden in te wachten, ten einde gezamenlijk den aanval te beproeven.

Slechts enkele burgers hadden vuurwapenen; zelfs was het aantal der boogschutters niet groot; pieken, hellebaarden, pijlen, zwaarden en ook ander min krijgsmansachtig geweer diende hun tot wapen, en de soldaten, die hun het hoofd boden, waren meest van bogen of roeren voorzien. Zij, die aan de rivier in hinderlaag lagen, hielden zich nog altijd stil, en de burgers waren hun voorbijgetrokken zonder hen te ontwaren. Voorbij den Hamweg zag Ralph weldra geen soldaat, en slechts een enkel stuk vee meer, dat aan hunne handen ontsnapt was. De krijgslieden en hun roof bevonden zich dáár reeds achter of op den Keulhorsterdijk; doch meer naar de rivier ontmoette het voortdrijven van het vee zooveel moeielijkheid, dat alles zich voorbij de sluizen, in de bocht van den dijk, tusschen deze en de Eem samenpakte. Terwijl nu de soldaten alle moeite aanwendden, om het domme vee langs den Eemdijk en den weg door Keulhorst, voort te drijven, waren de burgers eindelijk in zulk een aantal bij elkander, dat zij tot den aanval besloten, en zich een gemakkelijke zegepraal beloofden op de achterhoede der soldaten, die niet konden terugtrekken, voordat de wegen wederom vrij waren. Een hoopje burgers, dat Ralph eerst niet, maar met de meeste orde uit de Bloemendalsche Poort had zien komen, scheen evenwel begeerig om in de schermutseling vooraan te zijn. Het gevecht begon; de afstand, waarop het plaats had, zoowel als de damp van het buskruit, verhinderde den schaapherder te zien, hoe alles zich toedroeg. Het scheen evenwel, alsof de soldaten zich staande hielden; de burgers vielen nu opnieuw aan, en zelfs zij, die op een afstand stonden te kijken, om te zien hoe alles zou afloopen, riepen mede: »Amersfoort en Montfoort vooruit!"

Op eens echter vertoonde zich een vrij aanzienlijke hoop voetknechten op den Hamweg en wel aan de bocht, die de weg neemt, als hij de Eem bij de stad nadert, en de burgers, die in kleine hoopen verstrooid in het veld stonden, namen overhaast de vlucht naar de stad; sommige echter liepen naar hunne medeburgers, die bezig waren met schermutselen, misschien meer uit vrees dat zij de stad niet bijtijds zouden bereiken dan om de zwakste partij te hulp te komen. De soldaten, die vóór Keulhorst of op den dijk gestaan hadden en zich zoo goed mogelijk tegen de burgers hadden verweerd, vielen nu zelven aan, toen deze terugtraden. Een oogenblik schenen de burgers in beraad te staan, wat hun te doen stond; maar de naderende vijand, die hen uit de hinderlaag achter den Ham in den rug viel, en hen weldra geheel dreigde in te sluiten, liet hun geen andere keus dan zoo spoedig mogelijk terug te keeren, zich gevangen te geven, of te sneuvelen; het eerste was zeker het verkieslijkste, doch evenwel niet gemakkelijk.

Ralph zag nu hoe de soldaten, die tegenover hem lagen, eindelijk hunne gemakkelijke houding verlieten en zich oprichtten. Zij waren, behalve met hun zijdgeweer, met halve pieken en voetbogen gewapend; evenwel hielden zich nog achter het niet zeer bladrijke boomgewas, dat hen ternauwernood verborg. Even spoedig en even ordeloos als de burgers waren komen uitloopen, evenzoo was ook hun terugtocht, of liever hunne vlucht, en pijlsnel liepen zij naar de ruimte, welke er tusschen het volk, dat hun den terugtocht trachtte af te snijden, en de rivier overbleef, in de hoop van hier door te dringen. Die van de stad hadden zeker nu een paar bussen op den muur of op een der bolwerken daarbinnen gesleept; want Ralph zag het vuur en den rook van deze stukken. De schoten vielen, maar de kogels schenen niet veel kwaad te doen, dewijl de vijand misschien te ver verwijderd was; en toen de ongelukkige burgers van Amersfoort den eenigen weg, die hun nog overbleef, wilden te baat nemen, werden zij op eens in hunne vlucht gestuit door de voetboogschutters, die nu bij de rivier te voorschijn traden en hunne pijlen toezonden.

Een wanhopig geschreeuw dat van de muren herhaald werd, verhief zich toen in het veld, de vrouwen en kinderen zagen daar hunne mannen en vaders aan den dood prijsgegeven. In dit hachelijk oogenblik trokken de soldaten, die in de stad in bezetting lagen, uit de Bloemendalsche Poort; zij hadden tot nog toe geweigerd de stad te verlaten, die aan hunne bescherming was toevertrouwd, zeggende geen last te hebben om buiten de stad te vechten of op het vee te passen; maar de verwoede menigte had hen gedwongen den uitval te beproeven. Zij trokken evenwel zoo langzaam voorwaarts, dat er volstrekt geene hulp van hun aanval te verwachten was; maar zij, die in de stad de bussen bedienden, en misschien de vruchteloosheid hunner schoten bemerkt hadden, gebruikten die met vrucht om hunne eigen soldaten met verhaasten tred te doen voortgaan.

De schaapherder zag nu, hoe het hoopje burgers, dat met zooveel orde was uitgetrokken, en zich bij den aanval aan de spits gesteld had, ook nu weder

dien post op zich scheen te willen nemen; een kleine aarzeling, welke er onder de vijandelijke soldaten ontstond, toen die uit de stad meer en meer naderden, werd door hen te baat genomen, en zij wierpen zich vol moed op hunne bestokers. De overige burgers, niet meer beoogende dan hun lijf te redden, grepen dit oogenblik aan, en zonder acht te slaan op de pijlen der voetboogschutters, die velen hunner ternederwierpen en kwetsten, liepen zij naar de stad. De voetknechten waren door den uitval van die uit de stad, en door den dapperen aanval van die weinige burgers verhinderd geworden, hun linkervleugel meer rivierwaarts te laten oprukken, en de boogschutters waren niet sterk genoeg om de vluchtende menigte in hare vaart te stuiten; zij moesten zich dus vergenoegen hunne pijlen in den dichten hoop te schieten.

Toen de stadssoldaten het voetvolk bijna bereikten en zich gereed maakten om hunne roeren los te branden, kwam er langs den Hamweg een bende ruiters in vollen galop aanrukken, die waarschijnlijk tot nog toe achter de huizen van den Ham verborgen waren geweest. Ralph zag hen dadelijk, misschien eer dan de soldaten, die hunne roeren afvuurden, hij stond op, en zag met aandacht naar die zijde, en het scheen alsof de nieuw aangekomenen hem bijzonder veel belangstelling inboezemden. Toen de rook optrok zonder dat er een nieuwe losbarsting was geschied, zag hij, dat de soldaten meerendeels waren neergesabeld; zij, die er van overgebleven waren, liepen, door de ruiters vervolgd, zonder wapens of met slepende picken naar de stad. Twee der ruiters echter, die misschien de aanvoeders waren, stonden naast elkander op den weg; zoo zij al deel genomen hadden aan den aanval, zoo vervolgden zij evenwel den vluchtenden vijand niet.

Bevrijd van deze bestokers, maakte het voetvolk een snelle linksche beweging, zoodat het vluchten naar de stad onmogelijk werd. Thans liep het hoopje burgers, dat tot nog toe zoo heldhaftig gestreden had, ook uiteen; de eenige keus, welke den ongelukkigen nog overbleef, was de rivier, en velen begaven zich te water. Maar ook hier troffen de pijlen en kogels; Ralph zelf scheen nu niet meer veilig te zijn; een pijl snorde hem voorbij het hoofd, en hij zag een soldaat, die zich voorooverboog om zijn voetboog te spannen, het oog op hem gericht houden. De schaapherder grimlachte, zag nog eens over de vlakte, en daalde met Wolf landwaarts van de hoogte af. Snel legde de soldaat den pijl in de groef van den boog, bracht de kolf tegen zijn rechterschouder, en mikte over den pijl. De muts van den schaapherder bewoog zich nog altijd heen en weder achter den aardhoop; de soldaat drukte de pees los, de pijl snorde door de struiken, en doorboorde de muts van schapenvel; maar toen de muts zich in de hoogte verhief, en hij zag, dat zij boven op een stok geplaatst was, vloekte hij luid op dengene, die hem twee schoten had doen verspillen. Een spottend gelach antwoordde hem; de muts boog zich voorover, als het ware om hem te groeten, en verdween.

Sedert de belegering en bestorming der stad door Filips van Bourgondië, den vader van den tegenwoordigen Bisschop, had er in Amersfoort zulk een volksbeweging niet plaats gehad; maar, helaas! het was thans geene door de overwinning opgewonden menigte, die door luide kreten hare zege verkondigde; men had geene verwonnen vaandelen in Gods huis op te hangen, of plechtige omgangen tot dankzegging in te stellen; overal heerschten rouw en wanhoop. De vrouwen der verslagenen liepen, gevolgd van hare schreiende kinderen, als radeloos door de stad, de lucht met hare weeklachten vervullende, aan allen, die zij tegenkwamen, haren echtgenoot, den vader harer kinderen terugvragende, en in hare zinsvervoering de mannen en knapen, die zij ontmoetten, van lafheid beschuldigende.

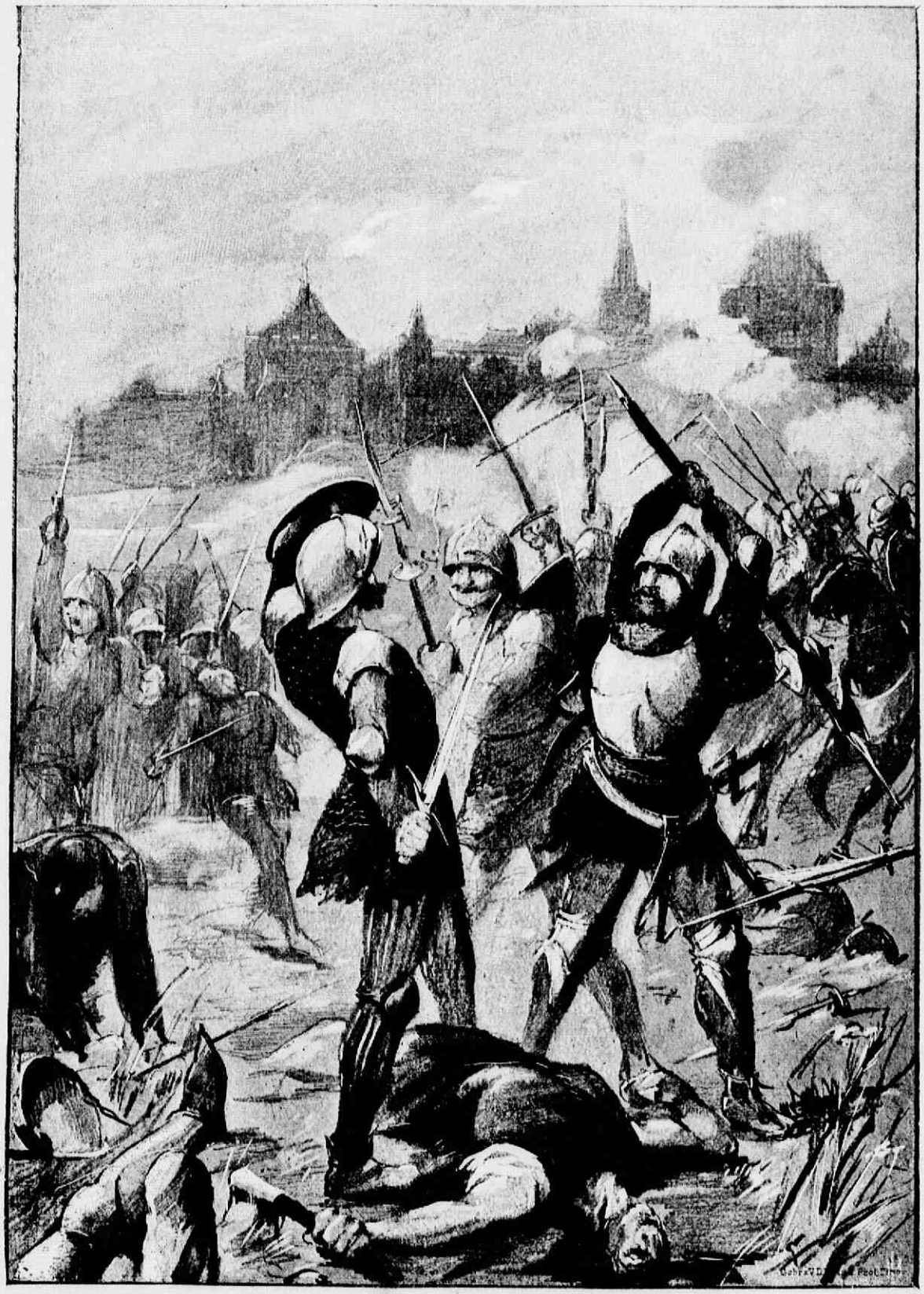
Schreeuwende als bezetenen, verweten sommigen hun, dat zij ontaarde kinderen waren van hunne dappere vaderen, die weleer op den Bourgondiër de zege bevochten hadden. Andere liepen bij de straat geheel in zich zelven gekeerd; haar aanblik was hartverscheurender dan die der verwoede menigte. Wanneer zij iemand ontmoette, die op den vermisten man of vader, zoon of broeder geleek, zagen zij hem met verwilderde oogen aan, en vervolgden, zonder iets te zeggen, haar weg, als zij zich bedrogen zagen; uit vertwijfeling mishandelden zij zich zelven, rukten zich de loshangende haren uit het hoofd, of sloegen zich met de vuisten op den boezem. Een enkele dezer ongelukkigen had huis en kinderen verlaten, en liep met een ontbloot zwaard in de hand, en met helm en tang gewapend door de stad; de slag die haar had getroffen, had haar verstand verbijsterd, en met luide kreten en levendige gebaren, zocht zij de vrouwen over te halen, om zich te wapenen en tegen den vijand uit te vallen evenals hare moeders en grootmoeders weleer gedaan had-

den. Maar zij bleef alleen; niemand volgde haar voorbeeld; en toen de burgers aan de Bolderpoort weigerden haar alleen door te laten en haar wilden ontwapenen, zakte zij in elkander, en werd dood onder de poort nedergelegd: hare kinderen hadden geene ouders meer. Het waren nu niet de lijken van de Bourgondische krijgslieden, die onbegraven in de van vee beroofde velden lagen, maar de uitgeplunderde lichamen der Amersfoorter burgers. De verwarring en de schrik waren zoo groot geweest, dat de burgers niet eens den moed hadden gehad aan hunne gesneuvelde medeburgers dezen laatsten hoon te besparen: niemand durfde zich buiten de muren wagen, voordat de achterblijvers en trosboeven van het vijandelijke leger, die de dooden uitkleeden en beroofden, zich verwijderd hadden. Vrouw en kind begaven zich nu naar buiten, en zij, die het gevecht gelukkig ontkomen waren, gingen vooraan, om de plaats aan te wijzen, waar zij, die aan hunne zijde gestreden hadden, gevallen waren. Een man, die men sedert een geruimen tijd in de verte het slagveld had zien doorkruisen, kwam nu stadwaarts, en begaf zich naar binnen, toen de anderen naar buiten snelden. Hij antwoordde niet op hetgeen men hem vroeg, maar vervolgde langzaam en pijnlijk zijn weg, zijne schreden ondersteunende door te leunen op een groot, breed zwaard, dat hem tot wandelstaf diende.

Ook in *de Vergulde Helm* heerschte droefheid; de vroolijke meester Wouter was ook niet teruggekeerd; ook hier beweende men een vader en echtgenoot, het hoofd des huisgezins. Ofschoon moeder en dochter hare smart minder luidruchtig geuit hadden dan vele andere vrouwen, zoo was die niet minder hevig; en daar de onzekerheid, waarin zij verkeerden, bijna even pijnlijk was als het ongeluk zelf, zoo deed de terugkomst van de drie oudste gezellen des smids voor een oogenblik hare droefheid verminderen en de hoop herleven.

Vrouw Martha bevond zich met hare dochter in het gewone huisvertrek; de grond was geheel nat van het water, dat uit de kleederen van Dirk en de twee gezellen droop, die op een bank zaten, en, op hunne zwaarden leunende, van de vermoeienissen uitrustten. Wat Dirk betreft, hij zat in den stoel van den meester, en verhaalde aan de vrouwen, die met angstige verwachting de woorden uit zijn mond opvingen, hoe alles zich had toegedragen. Op de eerste vraag van Martha, of haar man leefde of dood was, had Dirk zijne schouders opgehaald en gezegd: »God geve, dat ik mij bedrieg! maar ik vrees dat *de Vergulde Helm* zijn meester verloren heeft." Hij verhaalde voorts, hoe Wouter aan allen, die hij in de haast had kunnen vereenigen, aangeraden had, zich eerst behoorlijk te wapenen, en daarna wel later dan vele andere burgers was uitgetrokken, maar evenwel het eerst met ernst het gevecht had aangevangen tegen de soldaten van Van Wilpen, die het vee voor zich uitdreven en de achterhoede uitmaakten. »Maar toen onze meester den tweeden aanval wilde beproeven tegen de vijandelijke knechten, die vóór Keulhorst bij de rivier hadden post gevat," vervolgde hij, »toen kwamen die satansche knapen van den kapitein Salazar, die de tweede slagorde had, achter de huizen van den Ham te voorschijn en vielen ons in den rug, om ons te omsingelen. Nu was er aan geen redden van het vee meer te denken; elk zag naar een goed heenkomen om, en de vlucht begon. De meeste burgers wierpen hunne wapens weg, en de soldaten van Van Wilpen begonnen nu ook op hunne beurt ons duchtig met hunne roeren en bogen te bestoken. O! waren al de burgers zoo goed gewapend geweest, als wij van de Langestraat, en zoo moedig als mijn meester, dan hadden wij nog wel door de slagorde van die Fransche huurknechten kunnen heenbreken: maar het was een verwarde hoop. Vergeefs riep de meester: »Staat, burgers! sluit aan en volgt de jongens van de Langestraat!" maar zij luisterden niet naar hem, en zochten, tusschen den vijand en de Eem door, naar de stad te ontkomen. Maar zie, daar rezen eenige voetboogschutters op, die achter het eikenboschje aan den rivierkant verborgen gelegen hadden en op ons schoten; nu vermeerderden de angst en de vertwijfeling; de pas was afgesneden; alles drong weder achteruit, en met moeite worstelden wij door die besluitelooze menigte heen. In dit oogenblik moeten zeker die luie schobbejakken van soldaten, die hier in de stad zoo den gebraden haan speelden, zijn aangevallen; indien zij vroeger hun plicht gedaan hadden, zouden zij zelven en wij er misschien beter afgekomen zijn; maar zij kwamen te laat, en hun uitval diende alleen om ons van eenige rabauwen (1) te verlossen, die het leven niet waard waren, terwijl er toch zooveel brave lieden gevallen zijn. Hunne komst maakte echter, dat kapitein Salazar zich zoo spoedig niet tot aan de rivier kon uitbreiden, en onze meester greep deze gelegenheid aan, om een poging te doen tot behoud van de burgers, die het gebruik van

(1) Gauwdieven, landloopers.

„Terug, Salazar! leve St. Eloy! voor Amersfoort!" Helaas! wat ik verwacht had, gebeurde; een dezer vreemde soldaten gaf hem zulk een slag met zijn hellebaard op het hoofd, dat de meester bewusteloos nederviel.

hunne armen en wapens schenen vergeten te hebben. »Ik wil laten zien," riep hij, »dat de meester uit *de Vergulde Helm* in zijn jeugd soldaat geweest is, en dat hij evengoed een harnas weet te verbrijzelen als te smeden. Komaan, jongens van de Langestraat! laten wij die knapen van den kleinen Salazar eens duchtig op de huid vallen; indien wij zijn linkervleugel verslaan, zijn wij gered, en arme menschen, welke als het onnoozele vee in het rond loopen, kunnen zich redden, als zij die boogschutters onder den voet loopen! Die mij liefheeft, volge mij, val aan! Amersfoort, val aan!" Dit zeggende snelde hij welgemoed op den vijand in. »Valt aan, jongens van de Langestraat! sla dood!" riepen wij, die hem volgden; doch wij waren weinig in getal; ik was met vijf mijner makkers achter hem, met velen van ons gild en des meesters naaste buren. De weerlooze hoop burgers maakte nu ook grootendeels gebruik van deze gelegenheid om stadwaarts te vluchten; maar die laffe soldaten lieten zich reeds bij den eersten aanval door de vijandelijke rijzige ruiters overhoop werpen en sloegen op de vlucht. Toen kregen wij de geheele macht van dien duivelschen Salazar op het lijf. Mij dunkt ik zie hem nog, op een groot wit paard zittende, achter de gelederen van zijn volk dat hij op zijne manier op ons aanvuurde. Vele honden zijn des hazen dood, zegt men; zoo ging het ook bij ons: de meester was zoo driftig, dat hij mij niet hoorde, toen ik hem aanried ook op zijn behoud te denken; doch riep hij maar: »terug Salazar! leve St. Eloy! voor Amersfoort!" Helaas! wat ik verwacht had, gebeurde; een dezer vreemde soldaten gaf hem zulk een slag met zijn hellebaard op het hoofd, dat de meester bewusteloos nedervíel. De soldaten juichten, toen zij hem zagen vallen; want zij hadden de kracht van zijn arm ondervonden; eenigen wierpen zich op hem om hem af te maken, indien hij nog leefde. Vruchteloos beproefden wij, gezellen, ten minste zijn lichaam meester te worden; want nauwelijks was hij gevallen, of de soldaten wierpen zich op ons." Sedert heb ik onzen goeden meester niet wedergezien; een oogenblik boden wij nog weerstand, en drie mijner makkers vielen aan mijne zijde. De dood van den braven meester uit *de Vergulde Helm* benam den moed aan hen, die bij ons waren; ook de jongens van de Langestraat zochten een goed heenkomen, of liever een andere plaats om te sterven. Van alle kanten ingesloten door het zegevierend krijgsvolk, dat lustig de trom roerde, van alle zijden bestookt met pijl en kogel, bleef er niets over, dan door het water heen aan den dood te ontkomen. Ik wierp mij met deze twee gezellen zonder aarzeling in de Eem; velen volgden ons voorbeeld, zelfs waren er onder, die voor het eerst van hun leven te water gingen. Wij bereikten met ons drieën gelukkig de overzijde, ofschoon die verdoemde voetboogschutters nog menigeen in het water doorschoten of kwetsten; zij troffen mij echter slechts aan den arm. Toen wij aan den vasten wal en gered waren, begon aan de overzijde de slachting van de arme burgers, die weldra niet eens meer het water konden bereiken, maar zich moesten overgeven. Zij werden onbarmhartig van het leven beroofd; evenwel geloof ik, dat velen nog gered zijn; want toen wij stadwaarts gingen, zagen wij de bisschoppelijke ruiters, die dwars over het veld kwamen aanrennen, en zich tusschen de soldaten en de burgers wierpen; het overschot is dus zeker gevangengenomen." Hier eindigde Dirk, na nog eens gezegd te hebben, dat het ongeluk alleen geschied was, omdat de smid zich voor zijne medeburgers had in de bres gesteld, en hij ried de vrouwen aan, om alle hoop nog niet op te geven, voordat men nadere berichten had.

Maria en hare moeder hadden gunstiger tijding verwacht; opnieuw stortten zij tranen over den goeden meester, die steeds een zorgvol echtgenoot en vader geweest was. Nog veel wilden zij vragen, maar de bleekheid des meesterknechts en de vermoeidheid, welke de drie mannen lieten blijken, maakten dat zij de gezellen aanrieden zich van droge kleederen te voorzien; dezen verlieten dan ook het vertrek, om zich in de werkplaats te gaan verkleeden. Toen zij terugkwamen, hadden moeder en dochter weder meer hoop; want de eene had de andere zoeken te troosten. Griet had gezorgd, dat er wijn en brood voor de gezellen voorhanden was; ook scheen de wijn hunne krachten te doen herleven. Zij waren alle drie op meer dan één plaats licht gewond, maar hadden daar zelven in voorzien; doch Maria verbond de wond, welke Dirk aan den arm had, en die vrij ernstig was. «Ik dank u, Maria!" zeide de gezel; ik wenschte wel, dat gij uw vader ook dienzelfden dienst kondet bewijzen; dan ware hij nog hier, en wij allen waren gerust."

«O! ik had ook nimmer geloofd, Dirk!" zeide vrouw Martha, »dat gij zoudt terugkomen zonder den meester; en toen ik u zag, dacht ik reeds, dat hij gered was."

«Zoo!" antwoordde Dirk verlegen, »ik had het, bij mijn ziel! zelf niet geloofd, indien iemand het

mij gisteren gezegd had; maar tegen de overmacht kan men niet; ook weet gij nu immers nog wat er gebeurd is, en hebt iemand om den winkel aan den gang te houden; want wat konden die drie arme borsten, die na den meester gevallen zijn, u voor dienst doen? immers niets: en evenwel zou ik misschien maar beter gedaan hebben om mij maar te laten vermoorden, als gij denkt, dat ik een ontrouw gezel geweest ben."

Martha en hare dochter hadden moeite om hem te beduiden, dat zij hem noch zijne makkers beschuldigden; de vrouw gevoelde, dat zij jegens den trouwen knecht onrechtvaardig geweest was, en toen zij hem vraagde, of de soldaten, die zich op den smid geworpen hadden, hem voor zijne oogen met hunne wapenen getroffen hadden, antwoordde hij, dat Wouter nauwelijks gevallen was, toen hij reeds door het vooruitdringend volk aan hun oog onttrokken werd, waaruit hij het besluit opmaakte, dat de meester, zoo de eerste slag hem niet gedood had, misschien nog in leven kon zijn. Maria wischte de tranen af, die langs het schoone en van alle kleur beroofde gelaat biggelden, en vroeg: «Maar, Dirk! ik heb u van rijzige ruiters hooren spreken; kunnen die nog niet tijdig genoeg gekomen zijn? Immers indien de heer Van Schaffelaar zich bij hen heeft bevonden, dan liep mijn goede vader geen gevaar."

»Tijdig," herhaalde Dirk, en daar hij niet opnieuw wilde zeggen, dat Wouter reeds lang gevallen was, toen de ruiters kwamen, en hij de vrouwen hare laatste hoop niet wilde benemen, zoo vervolgde hij: »Ja, wij willen het hopen; maar zeker weet ik het niet, en al hing er mijn leven aan, dan zou ik niet kunnen zeggen, of de heer Van Schaffelaar er bij geweest is of niet."

»Hoe is het mogelijk?" zeide Martha verwonderd, »gij waart er immers bij, en hebt ons zelf van de ruiters verhaald. Zij wenschte zoo gaarne, dat hij haar verzekerd had, dat de meester nog leefde; maar de eerlijke borst, die niet anders gewoon was dan de waarheid te zeggen, haalde de schouders op, en antwoordde: »Ja, bij mijn ziel! wij hadden geen tijd om naar het paardevolk te kijken, toen het voetvolk ons op de huid viel. Het is voor de tweede maal in mijn leven, dat ik een gevecht bijwoon; het kan gebeuren, dat de aanvoerders weten, wat er gebeurd is, maar wij gemeene lieden weten niet, wat er voorgevallen is; men heeft slagen uitgedeeld en slagen ontvangen; dat is alles, wat men weet, als men levend tehuiskomt. De meester, die in zijne jeugd de wapenen voerde, heeft mij altijd gezegd, dat hij het zoo bevonden heeft."

»O die akelige onzekerheid!" zeide Maria; »beste Dirk! is er dan niets aan te doen, om eenige inlichting te bekomen? Zal mijn lieve vader dan, indien de goede God hem tot zich genomen heeft, daar gedurende den nacht moeten liggen?"

Zij bedekte snikkende haar gelaat met hare handen, die de tranen niet konden ophouden, welke de tafel bevochtigden, waarop zij met de ellebogen rustte. Martha, eigen smart vergetende, sloot haar in hare armen; en terwijl Maria hare moeder wederkeerig omhelsde, en haar gelaat aan den moederlijken boezem verborg, zeide deze: »O gezellen: bedenkt hetgeen Maria gezegd heeft; misschien is mijn man, ofschoon gekwetst, nog niet dood; mogelijk hebben die wreedaards nog medelijden met uw goeden meester gehad. Ik weet het, Dirk! wij vragen veel, maar bedenk wien wij beweenen; o! ik weet, dat Wouter door u geacht en bemind wordt. Zou er geene mogelijkheid zijn om zijn droevig overschot terug te vinden?"

»De vijand is nog niet afgetrokken, vrouw Martha! maar zoodra het kan geschieden, zullen wij zien," zeide Dirk aarzelend, en schudde met het hoofd.

»Foei, Dirk!" zeide Griet, die moeite had om het gesprek te volgen; want zij spraken allen zacht; de droefheid en vermoeidheid hadden hunne krachten uitgeput. »Zal het lijk van den meester, wiens brood gij zoovele jaren gegeten hebt, dan onbegraven in het veld blijven liggen, als dat van een vreemden schooier? Neen, neen! toen ik jong was, dachten de mannen er heel anders over." Maar Dirk noch één zijner makkers antwoordde iets; zij bewaarden een diep stilzwijgen.

»Ik zal gaan," riep Maria opstaande, »die arme gezellen zijn vermoeid en gekwetst, ik, zijne dochter, zal gaan; het is plicht! Die vreemde soldaten zullen mij niet terugwijzen, als ik zeg, dat ik mijn vader zoek; ik zal hem de oogen sluiten, indien wij hem voor altijd verloren hebben, of hem verzorgen, als hij nog leeft. O! hij zal niet sterven, mijn goede vader, als hij zijne Maria naast zich ziet." Voor een oogenblik kleurden zich hare wangen, en een treurige glimlach vertoonde zich op haar gelaat, dat door geestdrift en ouderliefde bezield werd.

»Gij zult niet gaan, Maria!" zeide vrouw Martha, haar bij den arm vattende, »gij moet hier blijven, mijne lieve dochter! het is mijn plicht uw vader te gaan zoeken; ik heb hem immers trouw be-

loofd voor God! Volg mij niet; mijn lieve Heere Jezus zal mij bijstaan, en de krijgslieden zullen de bedroefde vrouw geen leed doen; maar uwe onschuld zouden zij niet ontzien, na uwen vader vermoord te hebben."

»O, laat mij niet te huis, beste moeder!" zeide Maria smeekende, »laat ons te zamen gaan."

»Wilt gij dan, Maria! dat ik tweemaal tranen zal storten op één dag? Wilt gij dan, dat ik mijn man en ook mijne dochter verliezen zal?" zeide Martha ernstig, »want de woeste soldaat is zonder mededoogen."

»Gij zult niet gaan, vrouw Martha! noch uwe dochter," zeide Dirk nu vastberaden, terwijl hij met moeite opstond. »Of denkt gij, dat het volk van Salazar zich aan uwe woorden of tranen zou storen? Gij zijt nog te jong, meesteres, om die knapen in den weg te komen; onze Griet zou minder gevaar loopen, maar zij kan hier blijven; ik zal zelf gaan. Bedroeft u niet, voordat ik nader bericht breng; en indien ik niet vóór den avond terugkom, dan moet gij maar denken, dat ik bij den meester lig."

Hij kuste de hand van Martha en hare dochter, en toen deze vroeg, of zijne wonde aan den arm hem veel pijn deed, zeide hij: »Neen, Maria! dat zal wel gaan. Al wat ik u verzoek, is mijner in uwe gebeden te gedenken, als ik niet wederkom; want ik ben een arme zondaar, en al hetgeen gij verzoekt, zal de Lieve Heer aan zijne gebenedijde Moeder niet weigeren; vaarwel! Wat u betreft," zeide hij tot de gezellen, die wilden medegaan, »blijft liever hier; ik kan alleen wel zoeken, en gij zoudt mij niet kunnen verdedigen tegen de overmacht; ik wil geen anderen verdediger, dan mijnen Heer Jezus. Hij zal mij genadig wezen." Hij wees het zwaard en den opsteker terug, die zij hem wilden ter hand stellen, gaf hun en Griet de hand en verliet langzaam, doch gelaten, het vertrek.

De getrouwe meesterknecht kwam terug, en toen men hem op een stoel nedergezet en een weinig wijns te drinken had gegeven, wees hij op het zwaard van den dapperen meester, dat hij had medegebracht. »Anders heb ik niet gevonden," zeide hij zacht; »en toch ben ik op de plaats geweest, waar hij viel. Beschuldig mij niet, het is mijne schuld niet; maar zij hebben sommigen der burgers van hunne kleederen beroofd en in de slooten geworpen; misschien is hij daarbij geweest, of God heeft hem gered. Groet hem dan van mij, en hij zal u zeggen, dat ik aan zijne zijde mijn plicht gedaan heb; maar ik zal hem niet weerzien." Hij zweeg, zijn hoofd zonk op zijne borst voorover, en hij zou gevallen zijn, indien Maria hem niet bijtijds had vastgehouden.

Toen de avond viel zat Martha voor het glasraam, en sloeg nu en dan haar vochtig oog ten hemel: zij bad. In de bedstede, die de brave smid in den vroegen morgen met spoed verlaten had, om de reden van het alarm te vernemen, rustte nu zijn trouwe knecht. Gelukkig had Martha zich bedrogen, meenende dat hij stierf; toen hij zijn bewustzijn verloor, had men hem weder bijgemaakt, en hij sliep nu. De goede Martha wilde zelve hem verzorgen, dewijl hij zooveel voor haar man gedaan had; de christelijke plicht gebood het haar immers om alles voor den armen gezel te doen, wat in haar vermogen was, en zijne verzorging zelve was geschikt, om haar eenige verstrooiing te bezorgen. Zij had Maria verzocht zich ter rust te begeven, en deze had eindelijk aan hare bede voldaan. Vader Hendrik van Broekhuijsen, pater van het St. Agatha-klooster, had het huis der rouw bezocht, en troostredenen waren niet zonder vrucht geweest; hij was de biechtvader van het huisgezin, en ofschoon zijn tijd zeer kostbaar was, daar ook andere ongelukkigen zijn bijzijn behoefden, had de goede vader eenige geburen overgehaald, om, vóórdat de avond viel, met het noodige gereedschap de slooten te doorzoeken. Hij bracht echter zelf aan de bedroefde vrouw de tijding terug, dat men den meester niet gevonden had, vermaande haar om goeden moed te houden, en zich tot God te wenden, keurde het goed, dat zij hare dochter had laten ter ruste gaan, en verliet, na Dirk den pols gevoeld te hebben, het vertrek en het huis, belovende den anderen morgen bijtijds terug te komen. Zij zat dan, aan den goeden en vroolijken Wouter denkende, voor het raam, toen Griet voorzichtig binnenkwam, en haar berichtte, dat er een boerenknecht of veehoeder was, die haar alleen wenschte te spreken, maar niet wilde zeggen wie hij was, of wat hij te zeggen had.

Martha gelastte haar hem te zeggen, dat zij nu niemand spreken kon, maar dat hij op een anderen tijd moest terugkomen; doch Griet kwam spoedig en met een blij gezicht terug, en zeide vroolijk:

»Die jongen brengt tijding van den meester, vrouw! De goede Heer geve, dat hij niet liegt!"

Natuurlijk weigerde Martha nu niet langer den vreemden man te zien, die spoedig in de kamer trad, en zelf de deur toedeed; zoodat Griet die

gedacht had ook iets te vernemen, in hare hoop bedrogen werd. De binnentredende, die een ruime, half versleten kleeding van grove wollen stof en een muts van leder droeg, zag snel de kamer rond, doch werd Dirk niet gewaar, die in de bedstede achter de gordijnen lag, en Martha, die hem reeds aan de deur te gemoet kwam, kon bijna niet spreken van aandoening. »Leeft mijn man? om Gods wil, antwoord mij!" vroeg zij met eene gesmoorde stem.

»Heeft men u gezegd, dat de meester dood was?" vroeg de vreemdeling, wiens stem misschien door vermoeienis ook niet vast was.

»Ja! ja! dat heeft men gezegd; maar, och! laat mij niet in de onzekerheid; zal ik hem weerzien?" riep zij angstig.

»Wie op God vertrouwt, is nimmer verloren; de goede Heer Jezus is machtig; Hij kan het leven wedergeven aan hem, die op den oever van den dood is," zeide de vreemdeling langzaam.

»Hij leeft dan nog! Wouter leeft!" riep Martha verheugd, terwijl zij hem bij den arm vatte, »bedriegt gij mij niet? O! misleid eene vrouw toch niet, knaap! Zeg mij, leeft hij nog?"

»Ik heb hem eenige uren geleden nog gezien," antwoordde deze, »en ik zou u meer zeggen, indien ik niet vreesde, dat gij te veel ontstellen zoudt."

»O! neen, spreek vrij op, nu hij leeft, kunt gij alles zeggen: het doet mij zoo wel. Maar hij is gekwetst? Verzwijg mij niets; want wie zal hem verzorgen, als ik het niet doe?" riep zij, legde hare hand op zijn schouder, en zag hem vragend aan.

»De wonden, die hij in het gevecht gekregen heeft, zijn weinig van aanbelang: een weinig verdooving in het hoofd van den slag, die hem heeft ternedergeworpen; maar hij is gevangen, vrouw Martha!" zeide de vreemdeling.

»En gij spreekt de waarheid, gij hebt hem gezien, gij zweert zulks bij uwe zaligheid?" vroeg vrouw Martha, die nog twijfelde, en naar hem toetrad, ten einde de uitdrukking van zijn gelaat te zien, dat vuil en onkenbaar was. Toen de vreemdeling met het hoofd knikte, riep zij verheugd: »O! dan heeft de Heilige moeder Gods mijne bede verhoord; Wouter leeft, en Maria heeft haar vader nog?"

Terwijl de brenger dezer blijde tijding met aandacht den trek van geluk en zalige tevredenheid opmerkte, welke het gelaat van de brave vrouw als bezielde, trof haar zijn fonkelend, zwart oog; zij noodzaakte hem, als het ware tegen zijn zin, eenige schreden naar het raam te doen, en riep toen verbaasd: »Zijt gij het, Frank; bedrieg ik mij niet? O ja, gij zijt het wel," en hare armen om zijn hals slaande, kuste zij, niettegenstaande zijn morsig gelaat, den jongen ruiter; want zij had zich niet bedrogen.

»Ja, ik ben Frank, beste Martha!" antwoorde deze, en drukte hare hand met aandoening in de zijne.

»En waarom niet gezegd, dat gij het waart, en waarom zoolang gewacht met mij te zeggen, dat Wouter leeft?" vroeg zij verwonderd.

»Ja, Martha!" zeide Frank aarzelend, »het ware mogelijk beter geweest, dat gij mij niet herkend hadt, ik ben natuurlijk hier niet veilig in de stad," vervolgde hij snel, »en ik vreesde u kwaad te doen door dadelijk te zeggen, dat de meester nog leeft."

»O! ik geloof niet, dat het mij kwaad gedaan zou hebben," zeide zij met gevoel; »kan de vervulling van de vurigste wenschen en gebeden kwaad doen? Neen! Zie, ik ben nu zoo verheugd, als ik nimmer was; maar hoe is het mogelijk, dat Wouter nog leeft? gij, of de heer Van Sshaffelaar hebt hem zeker gered!"

Frank zeide haar nu, dat Wouter alleen aan een goddelijke bewaring het leven te danken had; men had hem zeker reeds voor dood gehouden, toen hij gevallen was, en dit, of het spoedig voortrukken der soldaten van Salazar, was waarschijnlijk de reden, dat men hem den doodsteek niet gegeven had. Van Schaffelaar, die, toen de soldaten van de stad verjaagd waren, zijne ruiters had gebruikt om zooveel burgers als hij maar kon het leven te redden, terwijl hij den ridder Jean de Salazar herinnerde, dat de Bisschop het maken van gevangenen had bevolen, had tevens aan den ridder gevraagd, waar het gevecht het hevigst geweest was, en de vreemde krijgsman zelf had hem de plaats aangewezen, waar die van de stad den aanval op zijn linkervleugel gedaan hadden. »Het waren dappere lieden," zeide hij, »en zij zijn niet teruggegaan, voordat hun aanvoeder, die zich als de satan weerde, gevallen was." »Wij kenden den meester," vervolgde Frank, »en wisten nu, waar wij hem moesten zoeken, als hij mocht gevallen zijn. Hij was nog buiten kennis, toen wij hem vonden, en met moeite brachten wij hem bij. Onze ruiters hebben hem naar Keulhorst gedragen; hij bevond zich vrij wel, toen ik hem verliet, en zal onze bende op een wagen volgen. Gaarne zou Van Schaffelaar hem teruggezonden hebben; maar de bevelen luiden zeer stellig, en mijn vriend kan niets voor hem doen dan een goed woord bij den

Bisschop; want bij de eerste gelegenheid moeten de gevangenen naar Rhenen of Wijk overgebracht worden. Ten einde u gerust te stellen, verzochten Van Schaffelaar en uw man mij, u dit alles te berichten; ik trok deze vermomming aan, sneed den knevel af, en maakte mijn aangezicht met aarde en water onkenbaar. Ik ben door de Kamppoort binnengekomen, een melkbeest voor mij uitdrijvende, dat ik voorgaf in veiligheid te willen brengen. Voordat ik vertrek, moet ik u den groet van den heer Van Schaffelaar en den meester overbrengen; zij verzoeken u, zoowel als uw dochter, goeden moed te houden, en uw man heeft mij verzocht te vragen, of Dirk en zijne gezellen, die zoo braaf gestreden hebben, gered zijn of niet?" eindigde hij snel.

»Dirk ligt daar, antwoordde Martha, »hij is met twee zijner makkers teruggekomen, en heeft nog een vergeefschen tocht gedaan om zijns meesters lijk te zoeken, en dit heeft hem bijna het leven gekost; wij dachten, dat Wouter in eene der slooten geworpen was."

»Indien hij ook onder de handen van de knapen gekomen was, die de lijken hebben uitgeschud, dan zouden wij ons over zijn behoud niet behoeven te verheugen," zeide Frank, en wendde zich naar de deur.

»Gij zult dus vertrekken zonder Maria te zien," zeide Martha; »neen, dat kan ik niet; ik wil ook het arme kind niet langer in onzekerheid laten."

»Ik kan niet langer blijven, beste vrouw!" antwoordde Frank; maar eer hij kon vervolgen, werd de deur geopend, en Maria zelve trad het vertrek binnen.

»Is er een goede tijding van vader?" riep zij, in het donkere vertrek rondziende, »moeder, zeg mij toch wat er van is, leeft hij?"

Martha aarzelde, en Frank bewaarde een diep stilzwijgen; doch toen Maria angstig vervolgde: »Och ik zie het al! alle hoop is vervlogen: hij leeft niet meer," toen sloot Martha haar in hare armen en zeide verheugd: »Neen; mijne dochter! uw vader is niet verslagen, de Heer heeft hem ons gelaten, en uw bruidegom heeft hem verzorgd. Daar staat Frank, hij brengt u den groet van den meester en van heer Jan.

»Dus gered!" zeide Maria, haar oog dankbaar ten hemel slaande, »door U, o God! en door Van Schaffelaar. O, moeder! dat is te veel geluk na zooveel droefheid!" Zij beefde van aandoening, en hare moeder zette haar op een stoel neder. Griet, die de lamp aanstak, gaf zoo luide hare vreugde over de goede tijding te kennen, dat Dirk zich bewoog, en met een zwakke stem vroeg, wat er gebeurde. Frank, die sedert de komst van Maria nog niets gesproken had, trad naar de bedstede, gaf den knecht te drinken, en deelde hem behoedzaam mede, dat alle hoop op behoud van den meester nog niet voorbij was, daar men bericht had, dat hij gevangen was genomen.

»Maar gij zegt niets tot Frank, Maria!" zeide haar Moeder, nadat zij haar had laten drinken, »en evenwel hebben wij aan hem deze vreugde te danken."

»O! het is zoo, moeder!" zeide zij, »maar ik dacht om niets dan om mijn vader. Ik dank u, Frank! o! gij hebt mij zulk een groote weldaad gedaan! Kom een weinig nader bij, want ik kan nog niet opstaan; ik zal God bidden, dat hij er u voor zegene," en zij stak hem hare hand toe.

»Bid voor mij, Maria!" zeide Frank, haar langzaam naderende; »maar ik verdien niets voor de tijding, die ik breng, elkeen zou hetzelfde gedaan hebben." Hij vatte hare hand en kuste die.

»Wat is dat, Frank?" zeide Martha verwonderd; »voor welke jonkvrouw ziet gij mijne dochter wel aan? men zou waarlijk zeggen, dat die kinderen elkander nooit gezien hadden. Maria! Frank waagt zijn leven om thans hier te komen! gij had hem uwe wang moeten aanbieden, zooals het een brave burgerdochter betaamt, of zijt gij vies van het zwarte gelaat van den armen jongen, dat hij om onzentwil heeft vuil gemaakt?" eindigde zij lachende.

»O, neen, lieve moeder!" zeide Maria schielijk, terwijl zij met moeite opstond en hare wang, die over de bestrafling van hare moeder kleurde, aan Frank te kussen gaf.

»Ik bid u, zet u neder, Maria!" zeide Frank aangedaan, »wanneer men om het verlies van een braven vader getreurd heeft, kan men ook zoo spoedig aan alles niet denken."

»Gij kunt ook niet meenen, dat ik u thans minder zou genegen zijn dan voorheen," zeide Maria vriendelijk; »maar uwe hand beeft, indien ik wel heb; ga zitten, en verkwik u. Ik geloof, moeder! dat zijne krachten zijn uitgeput, evenals bij Dirk. Ga toch zitten, Frank!"

»Ik dank u, Maria!" hernam deze; »o! ik ben nog sterk; gij hebt u vergist," zeide hij glimlachende, »een krijgsman mag niet beven, en ik moet heen; de heer Van Schaffelaar wacht mij misschien reeds terug; hij heeft mij vooral verzocht u te groeten, en uw vader...."

»Gij wilt dus vertrekken, voordat gij mij alles

verhaald hebt, wat gij weet, en hoe mijn vader het maakt," riep zij schielijk, en wierp een smeekenden blik op hem. Maar Frank zeide, dat hij reeds alles aan hare moeder verhaald had, en voor zijne en hunne eigene veiligheid niet langer durfde blijven. Doch vrouw Martha en Maria wilden hem volstrekt niet laten gaan, maar tot den volgenden morgen houden. Vergeefsch was zijn tegenstreven; eindelijk gaf hij, onder het lozen van een zucht, zijne toestemming, en hield met het van vreugde opgetogen gezin den avondmaaltijd; want, ofschoon de meester uit *de Vergulde Helm* gevangen was, zoo had men hoop hem spoedig door bemiddeling van Maria's bruidegom, misschien wel zonder losprijs in Amersfoort te zien terugkeeren.

Den volgenden morgen was het ontbijt in de bovenkamer aan de tuinzijde door de zorg van Griet gereedgezet, omdat Dirk nog in het gewone huisvertrek te bed lag. Vrouw Martha had dezen nacht aan de zijde van hare dochter geslapen, en Maria was, nadat zij met Martha gezamenlijk de Heilige Moeder Gods en alle Heiligen vurig gedankt had, als het ware, in de armen van hare moeder al sprekende over haar goeden vader, ingeslapen. Zij gevoelden zich beiden zoo gelukkig, dat weldra een verkwikkende slaap zich van haar meester maakte; het was alsof een weldadige geest om haar rustbed zweefde; want zelfs in den slaap behield haar gelaat een uitdrukking van hemelsche vreugde. Nu en dan zweefde er een bevallig lachje op het wezen van de schoone, deugdzame vrouwen, en zoo al een droom haar naar het slachtveld terugbracht, zoo was het om den dapperen bruidegom met zijne ruiters den meester te zien redden, en hem aan de handen der soldaten te zien onttrekken, of door den Bisschop zijne vrijlating te hooren toestaan.

Terwijl Martha nu den anderen morgen, nadat zij zich met hare dochter in een vroolijk gesprek onder het aankleeden verdiept had, naar beneden spoedde, om te zien, hoe het met den zieke was, begaf Maria zich naar het vertrek, waar het ontbijt haar wachtte. Deze kamer, die even groot was als het huisvertrek, was evenwel veel deftiger gestoffeerd: de tafel en stoelen waren van noteboomenhout vervaardigd; een trezoor van eikenhout, dat zeer fraai gebeeldhouwd was, stond op den achtergrond van de kamer, die halverwege met hout was beschoten; voor het overige waren de muren netjes gepleissterd en gewit. Onder de tafel lag een fijn gevlochten mat, en een met veel kunst bewerkte zware ijzeren vuurhaard stond voor een staande ijzeren plaat onder den grooten schoorsteenmantel op den haardsteen. Een der kleine kruisramen stond open, en Maria blikte vroolijk in den tuin; het schoone weder had haar aan het venster gelokt, en zij deed eenige verdorde bladeren van den stengel eener bloem af, die in het breede kozijn stond. Het eenvoudige gewaad, dat zij aanhad, zat echter netjes aan de bevallige leest, en ofschoon haar hulsel niet met zooveel zorg was opgezet als wel anders, zoo zat het misschien ook minder gedwongen.

In dit oogenblik trad Frank in het vertrek; zij keerde dadelijk het hoofd om, en zeide vroolijk: »Goedenmorgen, Frank! hebt gij wel gerust in *de Vergulde Helm*?" De jongeling had reeds een stap teruggedaan, zoodra hij haar gewaar werd; maar toen zij omzag, was hij genoodzaakt te blijven. »Ik dank u, Maria!" antwoordde hij terstond, »ik heb zeer gerust geslapen, kunt gij mij hetzelfde zeggen van u en uwe moeder?"

»O ja, Frank!" hernam zij op denzelfden toon; »nu, wij zouden niet goed kunnen slapen na de goede tijding, die gij ons gebracht hebt!" Zij had den blik niet gezien, dien Frank op haar had geworpen, vóórdat zij omzag, en wist niet, dat hij gedurende den nacht geen oog gesloten had.

»Indien mijne komst u en uwe moeder eenige uren rust bezorgd heeft," zeide Frank met gevoel, »dan heb ik opnieuw reden om het oogenblik te zegenen, waarin uw vader en mijn vriend mij verzochten stadwaarts te gaan; wanneer het hart treurig gestemd is geweest, is de rust zoo heilzaam."

»Ja, gij hebt wel gelijk, Frank!" zeide het meisje in gedachten, en vervolgde, toen de ruiter een weinig naderbij gekomen was, »maar nu zie ik eerst, dat gij zoo bleek zijt; gisterenavond was uw gelaat zoo besmeerd, dat men uwe kleur niet ontdekken kon, gij zijt immers niet ongesteld; want dan laten wij u niet vertrekken," eindigde zij met deelneming.

«O! wel neen, Maria!" antwoordde Frank, »ik zeide u immers toen reeds, dat ik gezond was; ik zal zoo bleek zien, omdat ik mijn knevel heb afgesneden," zeide hij gedwongen lachende.

»Gij hebt dus een knevel gedragen, die uw geheel gelaat bedekte," zeide zij, schalksch lachende; doch haar gelaat veranderde snel, toen zij een stap in het vertrek had gedaan; zij vatte zijne hand, voordat hij ze kon terugtrekken, en riep: »maar waarlijk, Frank! gij hebt de koorts; ik geloof dat

uwe hand beeft, evenals die van Dirk, toen de pater van St. Aagten mij onderrichtte, hoe ik hem den pols kon onderzoeken."

»Gij gekscheert met mij," zeide Frank, schijnbaar vroolijk, en trok zijne hand terug; het dragen van een harnas vermoeit wel een weinig, en men is zoo gewoon om dien zwaren last om zich heen te hebben, dat men beeft, als men ongewapend is."

»En Van Schaffelaar dan?" zeide Maria, »is die dan ook niet aan het harnas gewoon? en toch heb ik nimmer kunnen bemerken, dat zijne hand beefde."

»Nimmer, Maria?" . . . zeide de ruiter vragend, terwijl hij haar opmerkzaam aanzag. Zij scheen zich te bezinnen, lachte en antwoordde toen: »Nu, ja!" Zij bloosde en vervolgde snel: »Nu ja! nimmer heb ik ontdekt, dat de zwaarte van zijne wapenen zijne hand minder vast maakte."

»De heer Van Schaffelaar is ook sterker dan ik," hernam de jongeling; »maar zoo gij iets aan hem hebt mede te geven of te zeggen, zoo onderricht mij er van."

»Gij zult mijne boodschappen getrouw overbrengen, niet waar?" vroeg zij vroolijk.

»Zeer zeker, Maria!" zeide Frank, en zij vervolgde: »Welnu, nader dan, of zet u neder; want ik moet deze bloem nog van hare dorre bladeren ontdoen, voordat wij gaan aanzitten."

»Ik zal hier blijven, Maria!" antwoordde Frank, met den arm op den hoogen rug van een stoel leunende; »dáár aan het raam zou mij een der buren ontdekken kunnen."

»En wie zou u herkennen in dit akelige gewaad?" vroeg zij schalksch lachende, »vooral als gij de muts ophebt. O, ik ken wel een zekere jonkvrouw in Utrecht, die zoo niet met u bij den weg zou willen gaan."

»En evenwel heb ik jarenlang zulk een kleed, zoo niet veel slechter, gedragen," antwoordde hij droevig, »en ik weet, dat men, met lompen bedekt, gelukkig kan zijn."

»Frank! vergeef het mij," riep zij smeekend; »o! indien gij denkt, dat ik het gezegd heb om u verdriet aan te doen, dan . . ."

»Neen, Maria! neen, dat geloof ik niet," zeide hij snel. »Zie niet zoo treurig, bid ik u, dan kunt gij alles zeggen wat gij wilt, zonder mij leed te doen; maar gij wildet mij immers met iets belasten voor den meester en mijn besten vriend en beschermer Van Schaffelaar."

»Nu dan, zoo gij het mij vergeven hebt," zeide zij ernstig, en hare schoone handen plukten de dorre bladeren van de stengels af, »zoo verzoek ik u aan mijn vader te zeggen, dat ik niet zal ophouden te bidden voor zijne beterschap en vrijheid, totdat hij terugkomt. Zeg hem niet, dat mijne goede moeder en ik zoo bedroefd geweest zijn; hij mocht eens denken, dat wij ongesteld zouden worden, en gij kunt hem immers verzekeren, dat wij gezond en gelukkig waren, toen gij ons verliet."

»O ja!" antwoordde Frank, en zijn sprekend oog vestigde zich op het meisje, dat in een bevallige houding aan het raam stond, en nu eens hare bloemen en dan weder hem aanzag, »ik kan hem zeggen, dat gij steeds gezond en schoon zijt!"

»Dit laatste behoeft niet, heer ruiter," zeide zij lachende, en hare wangen kleurden zich bevallig.

»En aan den heer Van Schaffelaar?" vroeg Frank snel.

»Aan mijn bruidegom," hernam Maria, het laatste blad, dat zij wilde wegnemen, buiten het venster werpende, »o! dien moet gij bedanken voor hetgeen hij voor mijn vader deed. Zeg hem dat ik voor hem bidden zal, en dat ik hoop, dat hij mijn vader spoedig de vrijheid zal kunnen laten hergeven; zeg hem, dat mijne liefde en genegenheid"....

»Ik zal hem dat alles zeggen," zeide de jongeling snel, haar in de rede vallende, en somber voor zich nederziende.

»O ja, doe dat, Frank!" vervolgde zij, en zij was zoo in gedachten verdiept, dat zij waarschijnlijk niet had opgemerkt, dat hij haar in hare rede gestoord had, »zeg hem, dat ik nu geen tijd had om te schrijven; maar geef hem deze bloem." Dit zeggende, keerde zij zich om, en reikte hem er eene toe. De jongeling stak snel de hand uit, nam de bloem aan, en bracht die naar zijn gelaat; maar even snel verwijderde hij zijne hand weder, en zeide langzaam; «Ik zal hem deze bloem geven, Maria! ik zweer het u."

»Zeg hem dan nog, — o! ik verlang veel, niet waar Frank?" zeide zij aarzelend, toen zij den duisteren trek gewaar werd, die over zijn gelaat zweefde.

»Nimmer te veel, Maria! wat zal ik van Van Schaffelaar zeggen?" vroeg hij bedaard, nog altijd de bloem in de hand houdende.

»Zeg hem dan, vervolgde zij vertrouwelijk, »dat er aan het boompje, dat ik heb opgekweekt, drie knopjes gekomen waren, maar dat het eene, voordat het uitliep, is verkwijnd; ik heb het toen afgeknipt. De andere waren vol leven, en ik heb ze naar hem en mij genoemd! elken dag bezag ik

dan het boompje en de zwellende knoppen; nu staan zij in vollen bloei. Zeg hem, dat het de roos is, die ik Maria genoemd heb, welke ik hem zend; dat ik de andere voor mij behoud, en dat ik hem hoop te zien, voordat zij verwelkt. Maar zoo gij denkt dat hij lachen zal, om dezen kinderachtigen inval, zoo zeg hem van dit alles niets, beste Frank!" eindigde zij, en zag hem vragend aan.

»En waarom zou hij lachen, Maria! als ik hem de roos geef?" zeide Frank aangedaan; »ik zal hem alles verhalen, zooals gij het mij gezegd hebt, zelfs van het verdorde knopje; niets heeft meer waarde voor den man dan een geschenk van haar, die hij bemint, en te vernemen, dat zij steeds aan hem denk."

»Gij weet dit," zeide Maria vertrouwelijk, «o! ik zie wel, dat uw hart u ook niet meer toebehoort, Frank! Verhaal mij toch eens iets van uwe Ada; hebt gij haar in lang niet gezien!"

»En wie heeft u van haar gesproken?" vroeg de jonge ruiter verrast en mistroostig.

»Wel, Van Schaffelaar," zeide zij, »en mijn vader; want die heeft haar immers gezien, toen zij met haar oom van Wijk terugkeerde; hij trof hem met dien Perrol aan de Bilt aan, of mogelijk weet gij die niet eens!" Toen de jongeling haar niet antwoordde, maar, in gedachte verdiept, op de roos staarde, die hij in de hand hield, vervolgde zij: »Maar zeg mij eens, is zij zoo schoon, als men mij gezegd heeft, en heeft zij u wel van harte liet? Groet haar dan eens van mij, als gij haar ziet; want zij zal immers niet te trotsch wezen om mij hare vriendschap te schenken, ofschoon ik maar een burgermeisje ben?"

»Ja zij is schoon, Maria! zooals men u gezegd heeft," antwoordde Frank met drift, »en zij is mij genegen; denk ook niet, dat zij trotsch is, de arme Ada; o neen! en zij verdient uwe vriendschap; want zij is zeer ongelukkig."

»Is het dan toch waar, Frank!" vroeg Maria met deelneming, »dat hare geestvermogens zoo zwak zijn? mijn vader zeide mij toch dat zij zeer wel was."

»Helaas ja!" hernam hij, »het is maar al te waar; soms is het alsof de Heiligen en de goede God haar verlaten, en dan is het donker in haar gemoed."

»O, gij doet wel, dat gij haar liefhebt!" zeide Maria gevoelvol, »uwe liefde zal misschien haar verstand weder doen opklaren. God zal uwe gebeden verhooren, en de Heilige Moeder zal u gelukkig met haar maken; bemin haar altijd!"

»Haar," riep Frank somber, »neen, Maria! ik bemin haar niet, ik heb haar mijne vriendschap geschonken; maar mijn hart . . . , nimmer!"

»En zij heeft u lief!" zeide Maria verwonderd, waarna zij met deelneming vervolgde: »O Frank dan beklaag ik haar, dan is zij dubbel ongelukkig."

Hij antwoordde niet; maar geheel terneergeslagen boog hij het hoofd voorover, en haalde een ijzeren doosje te voorschijn, nam er een vuurslag, zwam en een vuursteen uit, legde de roos er voorzichtig in, en verborg het doosje weder. Toen hij opzag, wischte zij met de hand hare oogen af, en hij vroeg schielijk: »Gij weent, Maria?"

»Ik denk aan de ongelukkige jonkvrouw," antwoordde zij, het hoofd schuddende, »en ik kan mij zoo goed voorstellen, hoe weinig vreugde het leven meer voor haar kan hebben."

De jongeling bewaarde een oogenblik het stilzwijgen, en zeide aangedaan, toen Maria het raam dichtdeed: »Gij zijt zoo goed, Maria! bid voor haar; o! zij was waard uwe zuster te zijn; want ook zij is goed, ofschoon zij haar verstand moet missen."

Verder kon hij niets zeggen, want Martha trad het vertrek binnen, en zeide vroolijk: »Ik breng goede tijding van Dirk; maar, mijn deugd! wat laat gij beiden de lip hangen! Kom, Frank! ik wensch u goedenmorgen, jongen! daar gij het spreken schijnt verleerd te hebben."

Lachend bood zij hem nu hare blanke, ronde wang tot kussen aan; want zij had den jongeling lief, en zou hem zoo gaarne vroolijk gezien hebben. Zij behandelde hem gelijk het eener brave burgervrouw betaamde, die met de wetten der herbergzaamheid bekend was; en Frank, die reeds, eer Van Schaffelaar hem als knaap tot zich nam, in *de Vergulde Helm* als kind van den huize behandeld werd, moest tusschen moeder en dochter aanzitten.

De morgen was nog niet ver gevorderd, toen Frank zich reeds buiten de Utrechtsche poort bevond, die in dien tijd nog de St. Joosten Poort genoemd werd; hij begaf zich op weg om Van Schaffelaar op te zoeken, maar vermeed opzettelijk om dicht langs de stad te gaan, en volgde daarna eerst den Utrechtschen weg. Zijn gelaat was weder even onkenbaar gemaakt als den vorigen avond, en hij stapte snel voorwaarts, zonder acht te geven op hetgeen er om hem voorviel. Toen hij evenwel gereed stond, om den weg te verlaten, en rechtsaf zijn weg door het veld naar de Birk te nemen,

Met behendigheid bestuurde hij den fraaien witten hengst, dien hij bereed; een lange, roode veer wapperde op zijn zwarten, ijzeren stormhoed. Zijn gelaat was trotsch, doch opgeruimd, en hij wierp een zegevierenden blik op de landstreek, die beneden hem lag.

De Schaarhaven

stond hij stil, zag nog eens terug naar de stad, die in de diepte voor hem lag, en zuchtte. Toen hij zijn hoofd omwendde, werd hij vóór zich uit op den weg, die nog altijd klimmende was, een stofwolk gewaar; hij zag spoedig, dat het een hoop paardevolk was, welke in den draf naderde, en de nieuwsgierigheid, en mogelijk ook een edeler gevoel, maakte dat hij zich in het houtgewas aan den weg verborg.

Spoedig naderden de ruiters, en Perrol reed hem voorbij. Het hoofd der Zwarte Bende was licht gewapend, en droeg over zijn harnas een houppelande van zwart laken, met breede bonte randen van sabelvel; met behendigheid bestuurde hij den fraaien, witten hengst, dien hij bereed; een lange, roode veer wapperde op zijn zwarten, ijzeren stormhoed. Zijn gelaat was trotsch, doch opgeruimd, en hij wierp een zegevierenden blik op de landstreek, die beneden hem lag. Vidal reed achter hem; vier trompenaars (1) bliezen een marsch, die door het hooger gedeelte des bergs werd teruggekaatst. Hierop volgden omstreeks een dertigtal ruiters, waarvan sommigen met speren gewapend waren, terwijl de overigen kruisbogen hadden. Niet de minste gewaarwording liet zich op hunne zwarte troniën bemerken, ofschoon zich een bevallige landstreek voor hun oog opdeed; en even gedwee als de jachttijger den negerkoning op zijn jachtpartij vergezelt, zoo volgden zij hun hoofdman, wiens sombere standaard in hun midden wapperde.

Toen zij voorbij waren, zag hij, dat er boven op den berg nog meer ruiters aankwamen, die een wagen schenen te begeleiden: Perrol had waarschijnlijk geen geduld gehad om langer zijn paard in den stap te houden, en was vooruitgesneld. Frank verwijderde zich nu, nadat hij nog een somberen en dreigenden blik naar den aanvoerder geworpen had, die bijna door het stof niet meer zichtbaar was. Evenwel bleef hij wederom staan, toen hij geheel van den weg verwijderd was; hij haalde het doosje te voorschijn, opende het, en staarde eenige oogenblikken op de roos. Een traan viel uit zijn oog op de bloem. »Gij heet Maria," zeide hij met verrukking, en wilde de roos er uitnemen, toen hij een sterke hand op zijn schouder voelde liggen; snel sloot hij de doos, zag om en zeide, gerust adem halende, terwijl hij de rechterhand uit zijne borst terugtrok: »Ha! Ralph! zijt gij het? ik dacht . . . ." Maar toen hij zweeg, en zijn oog voor den ernstige blik van den ouden man nedersloeg, zeide de schaapherder bestraffend: »Ongelukkige! ik vreesde het reeds; gij hebt het meisje met de blonde lokken wedergezien! — arme Frank!"

(1) Trompetters.

VI.

De Schaffelaar.

„En smoren zult ge in vlam en vier,
„Spijt opgaf en verdrag!"
H. TOLLENS, CZ.

Aan de uiterste grenzen van het Sticht, en gedeeltelijk op den Gelderschen bodem, lag de Schaffelaar, of de Schaffelaer zooals het landvolk dit huis noemde, dat aan den bruidegom van Maria toebehoorde; de schraalheid van den grond mag wellicht oorzaak geweest zijn, dat men eertijds deze plek, en bijgevolg ook het getimmerte zelf, dien naam gegeven had. De zorg echter, die de bezitters dezer streek, welke nu uit bouwland, boschakkers en heide bestond, aan de verbetering van den grond besteed hadden, had het laatste zooveel mogelijk verminderd; slechts langs het beekje, dat van de Veluwsche Bergen afkwam, en zich in de Vlierbeek verloor, vond men eenige kampen vrij goed weiland. Het was een eigen leen, van ouder tot ouder aan de heeren van Schaffelaar toebehoorende, dat door hen onmiddellijk aan de bisschoppen van Utrecht werd verheergewaad beleend met een paar hertslederen handschoenen, ofschoon het gedeeltelijk in het hertogdom Gelder lag. Een uitgestrekt stuk heide en wildernis op de Veluwe, dat door den vader van den tegenwoordigen bezitter der goederen van den Hertog van Gelder ter leen was ontvangen, die zelfs de geheele Veluwe van den Bisschop van Utrecht ter leen hield, diende om er de schapen op te laten loopen en tot jachtvermaak van den heer. Ofschoon deze bezittingen weinig opbrachten, zoo waren toch die inkomsten ruim genoeg voor de behoeften der landheeren, die wel tot den ouden, maar niet tot den machtigsten Stichtschen adel behoorden, en stil en eenvoudig op het land leefden, of, zooals zij van oudsher gewoon] waren, den Bisschop in het veld dienden; hetgeen hen in de gelegenheid stelde hunne eigendommen onbezwaard aan hunne zonen na te laten.

De Schaffalaar was, zooals wij gehoord hebben,

geen sterke burcht met dikke muren en rondeelen, en geenszins te vergelijken met andere adellijke huizen van het Sticht, maar evenwel ook niet geheel zonder tegenweer. Zij lag op een eenigszins hoogen grond aan het beekje, waarvan wij zoo even spraken; een tamelijk groot vierkant stuk land was omringd door een vrij diepe en breede greppel, en op den post aan de binnenzijde was een doornheg geplant, waarachter stormpalen stonden, die zeer goed onderhouden waren. Een valbrug gaf den toegang tot dezen grond over de greppel, die des zomers meestal droog, doch in het voor- en najaar, als de beek zwol, van water voorzien was. Omtrent een manslengte van de stormpalen stonden in het vierkant schuren en hooibergen, stallen voor paarden en vee, en een woning voor knechts en arbeiders, in één woord, al wat men tot gerijf voor landbouw en schapenfokkerij noodig had; deze gebouwen waren van hout samengesteld en van rieten of strooien daken voorzien. Midden op deze werf stond de Steenenkamer van den heer; het was een langwerpig vierkant gebouw, van groote steenen opgemetseld, dat mede door een breede gracht omgeven was. De deur, niet veel wijder dan de breedte van een mensch, was in het midden van een der zijden, en een traptorentje, dicht daarnaast, gaf gelegenheid, om de toenadering te bemoeilijken; een dunne plank, die voor brug diende, kon mede in tijd van nood worden op gehaald, zij rustte in het midden op een paal, die in de gracht stond om het doorbuigen te verhinderen.

Het dak van het huis liep spits toe en was met leien gedekt; de schoorsteen en de spits van het torentje prijkten met groote weerhanen; en de grootste sterkte van het huis bestond, na de schietgaten, die bijna gelijk met den grond in de onderste vertrekken waren, in de breedte der goot, welke om het dak liep. De muur was van kanteelen voorzien, en een mensch kon door die goot zeer gevoeglijk det huis rondloopen. Niemand, die zich dus buiten de eerste gracht vertoonde, was beveiligd voor de bouten der zware armborsten, die men op de tinne gebruiken kon, of voor de pijlen en kogels, welke van achter den post konden geschoten worden. De tweede gracht kon ook niet gedempt worden, zonderdat de belegerden zulks konden verhinderen of moeilijk maken door het werpen van steenen en branstoffen. Het torentje gaf den toegang tot de bovenmuur, en de ongelijkmatig geplaatste ramen waren allen met stevige, eikenhouten luiken aan de buitenzijde voorzien. De Steenen-kamer was, zooals Van Schaffelaar gezegd had, niet in staat om een belegering, maar wel om een aanval van een stroopende bende te weerstaan.

Omstreeks den middag naderde Frank, door Ralph vergezeld, de Schaffelaar. Toen zij uit het hakhout kwamen, dat zich aan die zijde bijna tot aan het huis uitstrekte, stonden zij beiden stil en Frank vroeg aan den ouden man, terwijl hij hem de hand reikte: «Wanneer en waar zie ik u weder, Vader?"

»Ja jongen!" antwoordde de herder, de hand van den ruiter in de zijne drukkende, »dat weet ik niet; mogelijk spoedig, maar ik weet niet wanneer; gij kunt niet gaan, waar gij wilt, daarom moet ik wel bij u komen."

»Helaas! het is zoo," hernam deze, »en ik vrees, dat gij u te veel vermoeid hebt, door mij te vergezellen."

»O!" zeide Ralph glimlachende, »geen afstand, hoe groot ook, zal mij afschrikken om u eens te komen zien en u een goeden raad te geven; gij belooft mij immers, uw vriend, aan wien gij zooveel verplichting hebt, te overhandigen hetgeen men u voor hem gaf?"

»Ik beloof het, vader!" zeide Frank neerslachtig; »en toch het is voor hem zoo weinig, en voor mij zoo veel!"

»Het is eens anders goed, knaap!" zeide de herder bestraffende, waarna hij echter vriendelijk vervolgde: »Maar ik heb uwe belofte, dat is genoeg. Goedendag, mijn jongen!"

»Vaarwel, Ralph!" zeide Frank, »God zij met u," en terwijl de schaapherder langs denzelfden weg terugkeerde, trad de jongeling naar de Schaffelaar. De valbrug was nedergelaten, en spoedig hoorde hij, dat men op de werf sprak; ook zag hij, toen hij over de brug stapte, Van Schaffelaar, die met een man, welke slechts één arm had, in gesprek was, terwijl Henri, behalve zijn eigen paardje ook Moor bij den teugel hield.

»Hé! waar komt gij vandaan?" vroeg Van Schaffelaar, die zich omkeerde, toen hij de voetstappen op de brug hoorde en verwonderd scheen, Frank voor zich te zien.

»Van de stad," antwoordde deze, die zijn vriend naderde, hem de hand gaf en vroeg: »Maar zeg mij eens, hoe het komt, dat gij u op dit oogenblik hier bevindt."

»De juiste reden kan ik er u niet van zeggen, Frank!" hernam Van Schaffelaar, »misschien weet zijn Eerwaarde die alleen; maar wel weet ik, dat

hij mij nog voor den avond bij zich verwacht."

»Wat zou er nu weder aan de hand zijn?" vroeg Frank.

»Ik hoop iets goeds!" zeide zijn vriend; «het was een boodschap die mij koel op het lijf viel; ik zat juist met den meester over hem en zijn huisgezin te spreken, toen de ongeluksbode kwam; het was zoo omstreeks een uur, nadat gij vertrokken waart. Toen moest ik nog voor mijne ruiters en voor de gevangenen zorgen; want mijnheer Salazar en zijne mannen zijn dapper, maar, helaas! wat ruw. Het was nog nacht, toen ik vertrok, en ik nam de vrijheid om hier eens te gaan zien, hoe de zaken stonden; de Bisschop zal mij op den bepaalden tijd zien, en ik heb mijne nachtrust opgeofferd om mijne belangen hier ook een weinig te behartigen. Maar hoe gaat het in *in de Vergulde Helm?* gij hebt mij nog niets gezegd," eindigde hij met drift.

»Vrouw Martha en Maria zijn wel, en laten u groeten," zeide Frank en trad een weinig met Van Schaffelaar ter zijde. Hij verhaalde hem, in welke angst de vrouwen verkeerd hadden, en antwoordde op al de vragen, die Van Schaffelaar hem deed.

»Wij waren al een weinig ongerust, de meester en ik, toen gij nog niet terug waart en ik vertrekken moest; maar ik heb hem reeds gezegd, dat zijne vrouw u misschien bij zich zou trachten te houden," zeide Van Schaffelaar. »O ja! ik kan mij zeer goed begrijpen, welk een droefheid er in Amersfoort moet heerschen; het is een ongelukkige oorlog, Frank!"

»En hoe vaart de meester?" vroeg deze, zijne hand in zijn wambuis stekende.

»O! vrij wel, Frank! Maar zeg mij eens, hoe zijt gij te weten gekomen, dat ik hier was? want in de stad is dat toch wel niet bekend!" vroeg Van Schaffelaar.

»Ik ontmoette den ouden Ralph," zeide Frank, die zich nu ook zijne belofte herinnerde, »hij onderrichtte mij, dat ik u hier zou vinden, en vergezelde mij tot bij de Schaffelaar."

»Die schaapherder weet dan ook alles," zeide Van Schaffelaar verwonderd: »hij schijnt altijd bekend met hetgeen er voorvalt, en volgt u op den voet; die oude meent het goed met u, Frank! Maar hebt gij hem wel gevraagd om hier binnen te treden en uit te rusten?"

»Ik heb het hem gevraagd," antwoordde deze, »maar hij ging weder stadwaarts; door zijn ouderdom en zijne slechte kleeding doet niemand hem leed, en het landvolk en zelfs de soldaten, die hem zeer goed kennen, ontzien hem, omdat hij met de gave der voorzegging geboren is; zij weten, dat de herders, die altijd eenzaam leven, wijzer zijn dan andere menschen; daarom vreezen zij hem."

»O! ja, ik weet dat," zeide Van Schaffelaar glimlachende, »ik weet dat; gij hebt het mij reeds meer verhaald; maar ik hecht er niet veel aan."

»Omdat gij hem nimmer gezien hebt, als zijn geest wordt opgeklaard," zeide Frank droevig, »anders zoudt gij er met meer ernst over spreken."

»Vergeef mij," hernam Van Schaffelaar, »ik wil niets zeggen ten nadeele van den goeden ouden man, die u heeft opgevoed; maar vertel mij liever wat van mijne bruid. Was Maria weder opgeruimd, toen gij vertrokt?"

»Maria!" zeide Frank, en hij had moeite om de aandoening te verbergen, die hem bijna overmeesterde; »o ja! zij was wel en zeer verheugd, dat haar vader gered was. Zij heeft mij iets voor u medegegeven . . . ."

»Voor mij?" vroeg Van Schaffelaar met drift. »geef het mij spoedig; hoe hebt gij dat kunnen vergeten?" De jonge ruiter haalde nu het ijzeren doosje langzaam te voorschijn, en, alsof hij vreesde het te openen, gaf hij het, zooals het was, aan zijn vriend.

»O, Frank! nu moet ik zeggen, dat gij nimmer verliefd geweest zijt, en dat gij niet weet, van welk een waarde een geschenk is van het meisje, dat men bemint," zeide Van Schaffelaar, terwijl hij het doosje aannam en opende. Met oogen, die van blijdschap fonkelden, zag Van Schaffelaar op de roos, welke bevallig uitkwam tegen den donkeren bodem. Een traan van aandoening welde in het oog van den jongeling op; doch hij wischte dien weg, vóórdat zijn vriend opzag. Met innerlijke vreugde sloeg Frank het gelaat van zijn weldoener gade, dat geluk en zalige blijdschap verried; en ofschoon de wanhoop zich misschien te meer van hem meester maakte, naarmate hij zijne droefheid overwon, verhaalde hij kalm, wat Maria hem gezegd had, zonder het minste te verzwijgen of te veranderen; want het waren woorden, die in zijne ziel gedrukt stonden; hij vergat zelfs het verstorven knopje niet.

»En deze bloem heet dan Maria," riep Van Schaffelaar met vuur, »zij heeft u dat gezegd?" en toen Frank, die geen woord meer spreken, en bijna niets meer onderscheiden kon van hetgeen hem omringde, beämend met het hoofd knikte, riep Van Schaffelaar vol liefde: »Welnu, ik kus

u, Maria! gij zijt mijne lieve bruid!" en hij drukte de bloem aan zijne lippen; daarna beschouwde hij haar op eenigen afstand, en zeide vroolijk: »Zie, mijn jongen! die roos is schoon, niet waar? maar vindt gij niet, dat mijne bruid veel schooner is?" Doch toen hij een antwoord verwachtte, zag hij, dat Frank hem verlaten had. Hij lachte, en zeide vroolijk: »Ik zie wel, dat hij nog nimmer verliefd geweest is!" kuste de roos nogmaals, deed haar toen weder in het doosje, en stak het bij zich.

Frank had zich een weinig ter zijde begeven bij den man, die maar één arm had, en met Henri sprak. Het was een ruiter, die jarenlang onder Van Schaffelaar en diens vader gediend had, en nadat hij in den oorlog verminkt was geworden, hier als opzichter was geplaatst. De jongeling groette den knaap, en gaf den ouden ruiter, die hem zelf in de rijkunst had onderricht, de hand. »Gij ziet er nu zoo goed niet uit, Frank!" zeide deze, »als wanneer gij naast onzen aanvoerder rijdt en gewapend zijt voor den strijd; gij schijnt niet opgeruimd. Ik weet wel, waar het vandaan komt; ik had ook altijd een duivelschen weerzin om mijne ruiterkleeding te verlaten; maar wat zal men doen? het is ook wel zoo gegaan, als de aanvoerder zeide: »Ruiter! doe dit, ruiter! doe dat," verduiveld! dan moest Hans immers wel! en dan moet men soms gekleed als een vogelverschrikker, langs het land loopen, om niet gekend te worden; want kennen zij u, dan is het touw klaar en de boom gauw gevonden."

De spraakzaamheid van den goeden oude, die in zijn jeugd, ofschoon trouw en dapper, niet altijd de gemakkelijkste was geweest, gaf aan Frank de gelegenheid, om zijn gedachten weder te verzamelen, en de duizeling te overwinnen, die te voren menschen en paarden, ja de gansche Steenen-kamer en de schuren voor zijn oogen had doen ronddraaien; en toen Van Schaffelaar naast hem trad en lachende zeide: »Wat hoor ik, Hans! verzet gij u weder tegen de krijgswetten, en zoekt gij mijn volk tot muiterij aan te zetten?" antwoordde Frank: »Neen, mijn vriend! maar hij zou mij liever van het hoofd tot de voeten gewapend gezien hebben; het hart van den oude hangt nog aan de ruiters, ofschoon hij zijn arm kwijt is."

»Ik zou tegenwoordig niet veel kans hebben, om er mijn arm bij te verliezen," zeide Hans lachende, »want er is dan nog verduiveld weinig gebeurd; dat strooptochtje tegen Amersfoort, dat gij mij verhaald hebt, Heer! wil niet veel zeggen, en als er eens goed volk in de stad geweest was, dan . . . ."

»Weet gij al, Van Schaffelaar!" riep Frank, den ruiter in de rede vallende, »dat Perrol heden-morgen in Amersfoort is binnengerukt?"

»Perrol in Amersfoort!" riep Van Schaffelaar, en zijn gelaat, dat geluk en vreugde uitdrukte, werd plotseling ernstig en onvergenoegd.

»Gij bedoelt dien van de Zwarte Bende," zeide Hans, »zooals men zegt met de Roode Hand, nietwaar?"

»Denzelfden," antwoordde Frank, »ik zag hem dezen morgen op weg naar de stad."

»Perrol in Amersfoort!" herhaalde Van Schaffelaar nog eens, »en de meester niet te huis! vervloekt! waarom moest die bode gisterenavond nog de stellige order brengen, om niet één gevangene vrij te laten, maar hen allen naar Wijk op te zenden! Moeder en dochter overgelaten aan de aanslagen van dien booswicht!" zeide hij somber, zweeg, en riep toen: »Neen! Wouter moet vrijgelaten worden, de Bisschop moet mij dit toestaan. Komaan, Henri! laat ons opzitten."

Frank bedacht zich een oogenblik; hij onderzocht eerst bij zich zelven, of hetgeen hij aanbieden wilde, bij hem wel opkwam uit vriendschap voor Van Schaffelaar, en zeide toen, over zich zelven voldaan: »Indien gij het goedvindt, dan keer ik nog dadelijk naar de stad terug, om voor hare veiligheid te waken."

»Neen, Frank! ik dank u," antwoordde Van Schaffelaar; »hij kent u, of zou u leeren kennen, en dan ware het misschien met u gedaan; slechts de meester kan, naast God, hier alleen bijstand verleenen, en zijne Eerwaarde zal niet onverbiddelijk zijn; want ik vraag nu alleen de vrijheid van een enkel mensch, en die zal zijn gezag of zijne macht toch niet benadeelen."

»En denkt gij, Heer!" zeide de oude ruiter, »dat die vreemde snaak ook de Schaffelaar met rust zal laten, zooals men tot nog toe gedaan heeft?"

»Ik weet het niet," antwoordde deze; »maar het zal mogelijk niet kwaad zijn om eenige voorzorgen te nemen."

Toen had er een gesprek tusschen hem, Frank en den ouden Hans plaats, waarin bepaald werd, dat Frank dezen dag op de Schaffelaar zou blijven, om te zorgen, dat alles zooveel mogelijk in staat van verdediging werd gesteld, en de valbruggen werden nagezien. Den volgenden morgen zou hij zich weder bij het leger voegen, en eenigen van Van Schaffelaars ruiters naar de Schaffelaar zenden, om Hans in tijd van nood bij te staan; want van de knechts en jongens, die niet meer dan vijf in

getal waren, was niet veel hulp te verwachten. Toen dit aldus besloten was, zette Van Schaffelaar zich in den zadel, en reed, gevolgd door Henri, over de valbrug; de oude Hans en Frank deden hem uitgeleide, en toen hij Frank de hand gaf, voordat hij afreed, boog hij zich een weinig voorover, en zeide, somber glimlachende: «Ik weet nu, Frank! wie de verdorde knop was, dien Maria heeft afgeknipt: het is Perrol! God geve, dat het uitkome! Geef den meester goeden moed, als gij hem van mij groet; vaarwel!"

«Die knaap heeft al vrij wat verbeelding, Frank!" zeide Hans lachende, terwijl hij Henri naoogde, «maar ik moet den duivelschen jongen toch recht laten wedervaren; hij kan goed met paarden omgaan; en schoon zijn ruggegraat veel gelijkenis moet hebben met den staf van onzen Bisschop, zoo zit hij in den zadel, alsof hij er op gespijkerd was." Doch toen de spraakzame ruiter zag, dat Frank niet naar hem luisterde, maar, in gedachten verdiept, tegen de leuning van de brug leunde, schudde hij zijn hoofd en verwijderde zich.

Nog lang zag Frank naar zijn vriend, die zich al meer en meer verwijderde, totdat deze eindelijk achter eenig struikgewas omreed; toen zag hij van den knaap niets meer, maar nog een tijdlang het hoofd van den ruiteraanvoerder, gedekt door den helm en de wapperende pluim. «Hij denkt, dat het Perrol is," zeide hij halfluid en glimlachte. «Maar neen!" vervolgde hij, droevig het hoofd schuddende, «het is Frank! ik ben het zelf; heeft Ralph mij niet gezegd dat hij mij ten grave zal vergezellen? Maar houd altijd die gedachten, mijn vriend! en lees nimmer in mijn hart; gij zijt te edel om mij uwe vriendschap te ontnemen; maar het zou u bedroeven, dat uw geluk mijn ongeluk veroorzaakte, en zij!" zeide hij, zuchtende, «zou zij mij haar medelijden kunnen weigeren? neen! maar mijn hart verlangt meer dan medelijden, en meer kan zij mij toch niet schenken. O! kon ik dit leven vaarwelzeggen met dien Perrol! maar hij is zoo machtig, zoo sterk, en ik ben nog jong; en evenwel zou ik den ongelijken kamp met vreugde ondernemen, al kon ik mijn vriend niet verlossen van dezen vijand, zoo zou ik ten minste den dood vinden, die mij zoo welkom zou zijn." Hier zweeg hij, en bracht zijne hand aan zijn voorhoofd, waarna hij zich naar het huis begaf. Hij vond Hans bezig om naar het jagen der wolken te zien, en deze riep hem toe: «De heer zal een slechte reis hebben, Frank! kijk daar die wolken eens uit het westen komen opzetten; dat beloof ruw weer."

Frank zag nu, door den ruiter opmerkzaam gemaakt, naar boven; de kennis, die hij in zijne jonge jaren van het weer verkregen had, deed hem het gezegde van den ruiter beâmen, en zij vingen dadelijk aan, om, volgens het verlangen van Van Schaffelaar, alles zooveel mogelijk in weerbaren staat te brengen. Een menigte hout, dat buiten de Schaffelaar op den weg lag, werd op de werf gehaald, waarbij zelfs de vrouw van den boer en hare meiden de behulpzame hand boden. Men zag de bruggen en stormpalen na, en de ruiter zeide vroolijk onder het werk tot Frank: «Eer de dag van morgen voorbij is, zal ik alles gereed hebben, en als ik dan mijne bezetting heb, dan zal mijn oude aanvoerder over Hans tevreden zijn; het eenige, dat mij maar hindert, is, dat ik met dien duivelschen arm geen boog kan behandelen, en wachten moet tot zij onder het bereik van mijn zijdgeweer zijn."

De voorspelling van den ouden ruiter was uitgekomen: de wind was van tijd tot tijd heviger geworden, en nu en dan viel er een koude, onaangename regen. Het was reeds laat; de duisternis was bijzonder sterk, daar men niets van de maan of sterren zien kon; men hoorde slechts het gehuil van den wind. De bewoners van de Schaffelaar schenen zich reeds allen ter rust begeven te hebben, en aan geen der vensters van de Steenen-kamer of van een der andere woningen vertoonde zich eenig licht; zelfs de honden, die anders op de werf liepen, hielden zich nu schuil, en men hoorde binnen de omwalling geen ander geluid dan het heen en weder gaan der windwijzers op den schoorsteen en het torentje. Evenwel naderde de schaapherder met rassche schreden de Schaffelaar; hij leunde, zooals meestal, op zijn staf, en zijn hond, die anders gewoonlijk vroolijk voor hem uitsprong, liep met nederhangenden kop en staart achter hem, en volgde zijn meester op den voet. De oude man, die zich om regen noch wind scheen te bekommeren, maakte zulk een haast, dat men veeleer kon zeggen, dat hij liep dan ging; ook stond hij, toen hij voor de valbrug was, een oogenblik stil, rustte vooroverleunende, op zijn staf, en hijgde naar adem. Doch spoedig richtte hij zich driftig op, als ware hij op zich zelven verstoord, dat hij den tijd roekeloos liet verloopen, en schreeuwde: »Hola! hé! heidaar! doet open, menschen!" Maar vruchteloos was zijn geschreeuw; de wind ving

zijne schelle klanken op, en zijne stem ging in het geloei van den storm verloren. Ralph stampte op den grond, en gelastte Wolf om te blaffen; maar, hetzij het dier hem niet begreep, of door het slechte weer ternedergeslagen was, het zweeg. Toen vatte de herder een hoorn, die aan den band hing, waardoor zijne kleederen werden bijeengehouden, en begon te blazen; de akelige en eentonige klank van den ossenhoorn was meer bestand tegen den wind dan zijne stem. Weldra scheen Wolf een gerucht achter de brug te vernemen; ten minste hij zette de ooren op en snoof door zijne neusgaten; de honden, die stil uit hunne hokken waren gekomen, begonnen nu achter de brug te brommen, en ofschoon de strot van Wolf in lang na zoo sterk niet scheen te zijn, zoo antwoordde hij hen echter moedig, en plaatste zich op het uiteinde van de gracht.

»Zwijgt, duivelskinderen! — Wie is daar zoo laat?" riep nu de stem van iemand, die achter, of misschien wel naast de brug stond, naar buiten.

»Is de ruiter Frank nog op de Schaffelaar?" vroeg Ralph snel, terwijl de honden zich alleen veroorloofden om brommende langs de haag te loopen.

»De ruiter Frank!" bromde Hans; want deze was het, die in zijn slaap gestoord was geworden, en nu kwam zien, wat er te doen was: »en wie zijt gij? wat doet gij hier zoo laat?"

»Ik ben Ralph, de schaapherder; roept Frank maar, die kent mij wel, en maak haast," riep de herder.

«O, ho! zijt gij het, Ralph!" antwoordde Hans; »Wat duivel! doet gij zoo laat in den regen? wilt gij onder dak komen?"

»Neen!" schreeuwde Ralph, met zijn staf op den grond stampende, »ik moet Frank spreken."

»Frank is niet meer hier, driftige oude!" antwoordde Hans onvergenoegd, »hij is reeds in den avond naar het leger gegaan; ik wenschte wel, dat gij mij maar hadt laten slapen."

»God zij geloofd!" riep deze verheugd, en vroeg toen: »En Van Schaffelaar, waar is die?"

»De Heer is ook niet meer op de Schaffelaar; en wat moet gij nog meer weten, schapendrijver?" vroeg de ruiter gemelijk.

»Niets, paardenrijder!" hernam Ralph, »maar als gij uw leven liefhebt, dan verlaat gij nog terstond met al wat leeft de Schaffelaar; want ik geloof, dat er een hoop kwaad volk in aantocht is."

»De Schaffelaar verlaten!" zeide Hans verwonderd, »droomt gij, oude! voor wien ziet gij mij dan wel aan!"

»Voor iemand, die het daglicht nimmermeer zien zal," riep de herder met een sterke stem, «daarom zou de vlucht niet eens meer helpen; want ik zeg u, dat gij sterven moet, en dat ik u begraven zal. Verneder u en bid, en denk, dat Ralph het gezegd heeft." Toen sloeg de schaapherder zijn mantel van vellen om zich heen, en verdween met zijn hond in den nacht.

De oude ruiter huiverde, zoowel van koude als om hetgeen de herder hem gezegd had; maar spoedig hernam hij zijne gewone opgeruimdheid en verliet de valbrug, vloekende op zijne eigen lichtgeloovigheid.

Geen vierde van een uur was er sedert het vertrek van Ralph verloopen, en alles was weder stil geworden op de Schaffelaar, toen zich, als de wind nu en dan eenigszins minder hevig was, het getrappel van paarden hooren liet; de hoefijzers ontmoetten de keisteenen, die in het zand lagen en spoedig kwamen eenige ruiters aanrijden, langs den weg waarover Frank des morgens gekomen was, behalve degenen, welke vooruit reden, waren er mogelijk vijf en twintig. Zij bewaarden allen een diep stilzwijgen, en hadden hunne zwarte schapenvellen wapenrokken, die buiten met laken overtrokken waren, dicht om den hals toegehaald; niettegenstaande de duisternis zag men nu en dan eene lichte flikkering op de kleine gedeelten hunner wapenen, welke blank geschuurd waren, vooral op het staal der bijlen, die sommigen aan den zadel hadden hangen. Vóór de valbrug gekomen, op dezelfde plaats waar de oude herder vóór weinige oogenblikken gestaan had, hield de aanvoerder stil, en zag opmerkzaam naar het gebouw, waarna hij naar een der voorste ruiters reed, welke een man achter zich op het paard had, dien men, naar de kleeding te oordeelen, voor een boerenknecht kon aanzien. »Is dit nu het slot van den heer Van Schaffelaar?" vroeg hij.

»Ja, Heer!" antwoordde de wegwijzer, »het is de Schaffelaar."

»Volg mij, Froccard!" gebood de aanvoerder, en gij allen blijft stilstaan;" daarop reed hij den geheelen omvang der gebouwen rond. »En is er maar één uitgang aan dit huis?" vroeg hij. toen zij over het bruggetje reden, dat over de sloot lag, waardoor het water van de beek in de gracht kwam.

»Er is er maar één, Heer! dien gij zooeven gezien hebt," antwoordde de wegwijzer.

»Het is een akelige verblijfplaats voor een edelman," zeide de aanvoerder met verachting; »het

schijnen niet anders dan schuren en kotten te zijn."

»Ja; maar daar binnen staat de Steenen-kamer," hernam de andere; »zie, Heer! hier kunt gij haar zeer goed zien, het is een fraai gebouw, geheel van steen, en met een gracht."

»Is die diep?" vroeg de aanvoerder.

»Ik weet het niet, Heer!" antwoordde de wegwijzer, »ik geloof niet, dat er water in is; maar in deze gracht zal nu wel water zijn."

»Het schijnt, dat zij ons niet verwachten," zeide de aanvoerder tot zijn knaap, toen zij weder bij de ruiters waren gekomen; »zij schijnen te slapen, en wij zullen moeten roepen. Blaas eens op de tromp, (1) kerel!"

Hij, die dit speeltuig bij zich had, blies, en de aanvoerder vervolgde lachende: »Ik had geen groote gedachten van het gebouw, maar, op mijne eer! het valt mij nog uit de hand; en indien het niet ware, om het genoegen te hebben van den landheer nu juist op zijn slot aan te treffen, dan zou ik het oogenblik vervloeken, dat wij de stad verlieten. Blaas nog eens, kerel! en hard; want zij slapen, alsof zij doof waren."

Toen de trompenaar nog eens geblazen had, riep Hans van achter de brug: »Wie is daar zoo laat?"

»Laat de brug neder, knaap!" zeide de aanvoerder; »want het is hier koud en nat, en ik kom uw heer bezoeken."

»De heer Van Schaffelaar is niet meer hier," hernam de andere; »gij hebt een vergeefsche reis gedaan."

»Niet meer hier!" riep de aanvoerder met drift. »Ik geloof, dat gij liegt, kerel!"

»Dat is mijne gewoonte niet," antwoordde Hans lomp weg; »maar ik weet niet, waarom ik juist verplicht zou zijn de waarheid te zeggen."

»Laat de brug neder en redekavel niet," hernam de aanvoerder, »of het zal u berouwen, dat gij mij hier in den nacht laat wachten; als uw heer er achter komt, laat hij u wegjagen."

»Ha, wegjagen?" zeide Hans lachende, »en wie staat daar dan voor de Schaffelaar te wachten?"

»Perrol!" antwoordde de aanvoerder.

»Zoo!" zeide Hans, »dan weet ik, dat de brug wel kan opblijven. Goedenacht, heer bendehoofd! keer maar terug, en indien de duivel u onderweg den nek niet breekt, dan kunt gij nog voor middernacht in de stad zijn."

(1) Bazuin, lange trompet.

»Ik gelast u de brug neer te laten!" riep Perrol gebiedend.

Perrol met de Roode Hand heeft hier niets te gelasten," schreeuwde Hans, »verwijder u, want ik ga naar bed; het spreken in dien verdoemden wind valt mij lastig."

»Gij wilt dus niet, kerel!" riep Perrol schamper, en vloekte binnensmonds; doch toen hij geen antwoord ontving, vervolgde hij lachende: »Welnu Vidal! dan zal ik zelf de brug moeten laten neerdoen: die vent is te trotsch voor opzichter van zulk een weerloos gebouw; maar, *per moio!* het zal hem berouwen."

Nu gelastte hij het grootste gedeelte van zijne ruiters om af te zitten, en zeide: »Geeft uwe paarden aan uwe makkers, verdeelt u in twee hoopen, en beklimt de werf; de gracht zal met water zijn, maar de grond is hard; gij kunt haar gemakkelijk doorgaan; een heg met stormpalen is de verdediging; zij zullen u niet lang ophouden, dan kunt gij de valbrug nederlaten. Voorwaarts."

De ruiters lieten hunne speren bij hunne paarden achter, en verdwenen weldra in de duisternis. Perrol stond nog, te paard gezeten, met Vidal, den gids en eenige ruiters, die de paarden vasthielden, vóór de brug. De wind, die nog altijd even sterk was en door het houtgewas huilde, maakte dat men niets van de ruiters kon hooren, die zich op last van hun gebieder verwijderd hadden. Eindelijk vernam men toch eenig gerucht aan de beide zijkanten van de werf; men hoorde het geluid van bijlslagen, die de stormpalen vernielden, een gekletter van wapenrustingen, misschien van ruiters, die van den aarden wal nedervielen. Daarna vernam men flauw een soort van geschreeuw op de werf, en te midden van een hevige stormvlaag een gil, als van iemand, dien men vermoordt en eindelijk niets meer dan het geluid van den wind en het geknars der weerhanen, — en de brug daalde neder.

Toen Perrol er over reed, vroeg hij onverschillig aan een, die het dichtst bij hem stond: »Hebben zij zich te weer gesteld, Tuimelaar?"

»Zoo wat, *Messire!*" antwoordde deze lachende, »één hunner schijnt lust gehad te hebben, zich te laten neerhouwen; maar de gracht was nat en de stormpalen sterk; anders hadden wij u zoolang niet laten wachten."

»Het is goed!" hernam Perrol, »maar ontsteek nu een der fakkels, opdat ik ten minste eens rond kan zien."

Toen er aan zijn bevel voldaan was, vertoonde

de werf, die voor weinige oogenblikken zoo verlaten was geweest, een vreemd schouwspel; Perrol te paard, met een ijzingwekkenden lach op het gelaat, geleek met de in den wind waaiende, roode helmpluim en den mantel van zwart bont, den vorst der duisternis. Achter hem stonden eenige ruiters te paard, die de andere paarden bij de teugels hielden; aan zijn rechterzijde zijn knaap Vidal, en aan zijn linkerhand de ruiter, die op den gids het oog hield, welke tusschen hem en Perrol stond, en met onverschilligheid had gelet op hetgeen er reeds gebeurd was. Hij dacht niet aan het ongeluk, dat hij over dit huis bracht, maar hield de eene hand in zijn buidel, de geldstukken tellende, die hij reeds ontvangen had, en wachtte met ongeduld naar het oogenblik, waarin het overblijvende gedeelte der belooning voor de goede terechtbrenging aan hem zoo worden uitbetaald. De fakkel, die nu eens dreigde uit te gaan, dan weder met hevigheid, door de kracht van den wind, voortbrandde, wierp van tijd tot tijd een genoegzaam licht van zich af om alles te overzien. Zij, die de werf beklommen, of liever in den ongelijken strijd gezegevierd hadden, rustten op hunnen wapens, of staken die vooruit, om elkander het een of ander aan te wijzen; maar zij spraken zacht, en wachtten bedaard op nadere bevelen. Hun rustige en vroolijke blik verried, dat zij gereed waren om zonder tegenspraak te gehoorzamen; zij hadden de verdedigers van de Schaffelaar immers reeds gezien; zij wisten hoe weinig zij er van te vreezen hadden, en de buit lachte hun reeds toe.

»Is dat nu het slot van den heer, kerel?" vroeg Perrol barsch, en strekte de hand uit naar het gebouw.

»Ja, edele Heer!" antwoordde de gids, »het is de Steenen-kamer, en gelijk uwe Edelheid ziet, geheel van steen."

»Geheel van steen," lachte Perrol, en vervolgde: »Heidaar! Tuimelaar! treed nader, en zeg mij of de bezetting naar dat huisje gevlucht, of in die ellendige schuren verborgen is."

»Zij zijn allen in het steenen huis, Messire," antwoordde de ruiter, die de fakkel droeg: »de kerel, die hun orders gaf, heeft hun gelast, hem derwaarts te volgen. Die beroemde èènarm is mij ontglipt," zeide hij lachende: »toen ik hem bij den linkerarm dacht te vatten, tastte ik in de lucht."

»Haalt een ladder, kerels!" gebood Perrol, »en maakt die plank los; haast u, want die verdoemde wind is hinderlijk!" en hij vervolgde lachende: »Schud de fakkel zoo niet, gij, Tuimelaar, ziet gij de vonken niet vliegen? voor den satan! zoekt gij brand te stichten?"

Terwijl eenige ruiters zich haastten om hier of daar een ladder op te sporen, sloeg Perrol zijn pelsrok om zich heen, zeggende: »Wat dunkt u van dit kasteel, Froccard! en wat zou het beste middel zijn om de vogels uit deze kooi te doen komen?"

«Mij dunkt, Messire!" antwoordde deze, die lang en mager was, en wiens gele huid een zuidelijke afkomst te kennen gaf, «mij dunkt het is beter voor een slavenhuis dan voor een woning van een vrij mensch geschikt; en het gemakkelijkste middel om er hen uit te krijgen, zou, onder verbetering, zijn, tegen het dak en de luiken eenige bouten af te schieten met die kransjes van harst en zwavel, die wij bij ons hebben. O, Messire! dan zult gij de lieve beestjes spoedig hooren zingen;" en hij vertrok zijn valsch gelaat tot een duivelschen lach.

«Ho, ho! Froccard!" zeide Perrol, «ik geloof dat mijn knaap er heel anders over zou denken; maar past zulk een raad voor een vromen monnik? Gevoelt gij geen lust om hier in boetvaardigheid uwe dagen te eindigen? gij waart hier zoo goed als in de woestijn; het zou een aardig klooster zijn voor vrome vaders van uw soort."

«Gij weet immers, Messire!" hernam Froccard eenigszins gemelijk, «dat ik het kloosterleven en de pij verlaten heb; neen, ik was liever duizendmalen dood en verdoemd dan mij opnieuw op te sluiten!"

«En daarom zoudt gij dit huis maar willen vernielen, zonder dat wij het prachtige innerlijke zouden kunnen zien," zeide Perrol, waarna hij riep: «Het heeft lang geduurd, knapen! maar is de ladder goed!"

«Zeer goed, Messire! Wij hebben er twee," was het antwoord. Toen vervolgde Perrol grimlachende: «Komaan, Vidal! gij moet ook niet achterblijven; eisch de vesting op, dat is menschelijk gehandeld; ik spaar gaarne bloed als ik kan."

Vidal boog met het hoofd, reed een paar stappen voorwaarts, wierp een blik op het huis, waarvan de luiken gesloten waren en de brug opgehaald was, en riep: «Laat de brug neder en geeft u over, indien gij uw leven liefhebt?" Maar men antwoordde hem niet, en niemand vertoonde zich. Nu riep hij nog eens, zoo hard hem mogelijk was, en zijn stem klonk duidelijk, niettegenstaande den wind: «Gij allen geeft u over, indien gij het lijf wilt redden!"

«Schreeuw zoo hard niet," riep men nu van boven uit het huis, «gij zoudt uwe stem bederven, en geen gebed kunnen opzeggen, als mijn heer u laat opknoopen, gemeene roover!"

«Het is die knaap met den éénen vleugel," zeide hij, die de toorts droeg. Perrol lachte. «Die arme Vidal!" zeide deze en vervolgde kortaf: «Komaan, knapen! de brug neer en breekt mij de deur open!"

De ruiters traden snel naar de gracht, terwijl Vidal zwijgend terugkeerde; maar nu schenen de bewoners van de Steenen-kamer zich ook te willen laten gelden; want een pijl, die langs den fakkeldrager snorde, trof den wegwijzer in de borst, en hij viel onder den uitroep van: «O Heere Jezus! ik ben dood!" op den grond.

«Doof de fakkel uit, Tuimelaar!" riep Perrol. Deze voldeed dadelijk aan dit bevel, en liep naar zijne makkers, zeggende: «Ha! nu zal ik ten minste ook de handen aan het werk kunnen slaan."

«Wij kunnen wel in 't donker klaar geraken; de wind maakt ook, dat hunne schoten onzeker zijn," vervolgde Perrol. «Maar zie eens Froccard! of het is zoo als de vent gezegd heeft?"

«Zulk een gemeene boer is goed om een pijl op te vangen," zeide deze, die, om beter op den wegwijzer te kunnen letten, afgestegen was en zich uit voorzichtigheid achter hem geplaatst had, »als hij hier niet gestaan had, Messire! zou ik mogelijk morgen een uur op mijn gedeukt harnas hebben moeten kloppen." Hij boog zich voorover, en vervolgde: »Och ja! de hond heeft gelijk gehad; hij is dood," en terwijl hij den ongelukkigen gids bij de keel vatte, maakte hij zich meester van het geld, dat deze bij zich had.

«Ik hoor nog wat," zeide Perrol; «leeft de arme duivel nog? hij zucht, geloof ik, en beweegt zijn arm."

«Neen, neen, Messire! hij is wel dood," antwoordde Froccard, die zich over het lichaam van den gids boog.

«Wat doet gij daar!" vroeg Perrol, zich voorover buigende. Vidal beefde van afgrijzen.

«Ik voel of zijn hart nog klopt," was het antwoord; maar Perrol riep lachende: «Bij alle Heiligen, die er zijn en nog zullen komen! die verdoemde monnik staat den armen zondaar in zijne laatste oogenblikken bij en maakt hem het sterven gemakkelijk. Komaan, Froccard! gij behoeft niet te bidden bij het lijk; de Tuimelaar is u reeds vooruitgegaan."

»Ik wenschte liever hier te blijven, Messire!" antwoordde deze, terwijl hij opstond, »er is volk genoeg daar."

»Blijf dan maar," zeide Perrol verachtend lachende, »en tel uw buit na, maar op mijn woord, zoodra de duivel mij van u verlost, wil ik geen geestelijke meer onder mijne bende hebben."

In dien tusschentijd hadden de ruiters reeds een ladder tegen den muur van het huis geplaatst; maar de gracht was zoo breed en diep, dat, zoo men de ladder daarin of op den rand plaatste, het nog niet wel mogelijk was om den ketting te bereiken, waarmede de plank, die voor de brug diende, was opgehaald. Toen Perrol echter eenige stappen vooruitreed, en zijn stem liet hooren, begaf zich een der ruiters naar boven, en weldra hoorde men de slagen van de bijl op het ijzer. Nu en dan schoot men uit het huis met pijlen; maar nu het wederom donker was geworden, en daar het nog altijd even hevig waaide, hinderden de pijlen de zwaar gewapenden niet veel; ook had Perrol de paarden achter een der schuren laten plaatsen. De steenen, die van boven van den muur geworpen werden, deden tot nog toe niet veel nut; maar nu werd de ladder door een grooten steen getroffen, dien men langs den muur liet nedervallen, en man en ladder stortten in de gracht; den ruiter hoorde men door den wind slechts flauw kermen, en de ladder was middendoor gebroken: »Laat dat staan, kerels! *Per moio!* die ligt daar wel bewaard. Komaan, duivelskinderen; naar boven," schreeuwde Perrol snel. Zij, die langs de gracht heen en weder liepen, en hun makker trachtten te ontdekken, traden terug. De tweede ladder werd geplant, en hij, die haar beklom, was zoo spoedig aan het boveneinde, dat het was, alsof er een zwarte schim tegen opvloog. Maar nauwelijks had ook deze een paar hakken op den ketting gegeven, of een tweede steen viel naar beneden, en de ladder gebroken in de gracht. Toen kroop dezelfde zwarte schim tegen de smalle plank omhoog; de ruiter had zich aan de brug vastgeklemd zonder zijn wapen te laten vallen, en men hoorde wederom de bijlslagen op het ijzer.

»Bravo, Tuimelaar!" riep Perrol, die de pijlen scheen te verachten, welke langs hem heen gonsden. Wel vielen er nog eenige steenen; maar de bijlslagen hielden niet op. Eensklaps brak de ketting; de brug viel snel en met een harden slag naar beneden; een uitroep van schrik en een vloek lieten zich boven op den muur hooren, en terwijl een der Zwarte Ruiters over de buigzame brug ging, klom de Tuimelaar, die haar niet had losgelaten, er bij op, en zette weder den voet op de werf. Deze val, die voor elk ander zeker nood-

lottig zou geweest zijn, scheen hem niet gedeerd te hebben; want hij was beroemd onder de bende om zijne luchtsprongen en vlugheid; doch de man, die in de ten deele met water gevulde gracht gevallen was, kermde niet meer. Reeds vielen herhaalde bijlslagen op de sterke deur en klonken dof door de gang van de Steenen-kamer. Men hoorde de stem van den ouden ruiter, die aan zijne helpers, welke door schrik verlamd waren, misschien vruchteloos last gaf, om zware steenen naar beneden te werpen. Hij vloekte over hunne lafheid en zijn eigen onvermogen; maar de steenen, die hij met zijn ééne hand van de tinne kon werpen, waren niet groot genoeg om den knaap te verdrijven, die op de deur hieuw, evenals *Le noir Fainéant* op het sluippoortje van het kasteel van *Front de Boeuf*. (1)

Al sneller en sneller vielen de slagen; toen werd er een luik onder in het huis geopend, en iemand riep met eene vreesachtige en bevende stem: »Wij geven ons over; maar laat ons om Godswil het leven!"

»Open dan de deur op staanden voet! — Houd op, Rogardo!" gelastte Perrol.

De man met de bijl hield op, en rustte op zijn wapen. Nu schreeuwde Hans van boven: «Ik geef mij niet over, verrader! O! als het maar licht was, dan zou ik mijn best doen, om u den kop te verpletteren, zwarte roover *met den Rooden Klauw!*" Het bendehoofd gaf zijn paard de sporen, en rukte met geweld aan den teugel, terwijl hij vreeselijk vloekte.

De deur van de Steenen-Kamer werd schoorvoetend geopend, en eenige ruiters traden snel naar binnen. Een rauwe gil was het eerste geluid, dat men hoorde; daarop volgde een angstgeschreeuw en gebrul; de getrouwe honden schenen moedig het huis van hun meester te verdedigen, terwijl de mannen, uit vrees voor hun leven, de deur openden; zij kenden den hoofdman der Zwarte Bende dus niet.

»Messire!" zeide Vidal snel, »die menschen hebben zich immers overgegeven?"

»Ja knaap!" antwoordde Perrol schamper lachende, »toen het te laat was; maar ik ben blijde, dat gij weder spreekt; ik vreesde, dat gij stom waart geworden." Nu drukte hij zijn paard de sporen in de zijde, zoodat het bijna tot aan de brug sprong. Een ruiter, die er juist over en in het huis wilde gaan, trad verschrikt achteruit om den schok te ontwijken, en Perrol zeide barsch, terwijl hij zich vooroverboog: »Achteruit, wurgengel! of het zal u berouwen, dat gij het klooster ontloopen zijt." Froccard sloop zonder iets te zeggen, heen en verdween in het duister. Het hevig gegil en geschreeuw en het gebrul onder in het huis, waren spoedig gedaan; echter scheen zich, zoover men door den wind hooren kon, nog hier en daar in het huis eenig gerucht te laten hooren. Toen stapte Perrol af, gaf de teugels aan Vidal over, en zeide: »Ik zal nu op mijn gemak het landelijk paleis eens bezien; gij gevoelt toch immers geen lust om mede te gaan? blijf dus maar buiten;" en hij trad over de smalle brug in de Steenen-kamer.

Vidal luisterde met opmerkzaamheid naar hetgeen in het huis scheen voor te vallen; hij hoorde, hoe men de luiken openwierp, en zag de ruiters met licht door de vertrekken zwieren, toen op eens zijne aandacht gevestigd werd op hetgeen boven op den muur voorviel; men scheen op den smallen trans te vechten. Niettegenstaande het geweld van den storm, hoorde men het gekletter van zwaarden en het houwen op harnas of stormhoed; het begon aan het kleine torentje en verwijderde zich langzaam vandaar. Eindelijk hield het op, en het kwam Vidal voor, dat degene, die hem had geantwoord, iets riep; maar de wind belette hem de woorden te verstaan; de oude dappere Hans leefde dus nog en was overwinnaar. Doch het gevecht begon weldra weder op dezelfde plaats, waar het eerste een aanvang genomen had; maar het geluid der slagen werd van de eene zijde hoe langer hoe zwakker, en hield weldra geheel op. De dappere verdediger van de Schaffelaar was dan gevallen; men scheen het dak om te loopen en toen den muur weder te verlaten.

De ruiters traden nu over de smalle brug weder naar buiten, en voerden geene gevangenen met zich, maar gingen gebukt onder de goederen, die zij geroofd hadden. Twee van hen droegen een hunner makkers, die dood scheen te zijn; de ploegpaarden werden voor een kar gespannen, die men uit een der schuren gehaald had, en deze werd met den buit bevracht. Perrol zelf vertoonde zich ook niet lang daarna, zette zich in den zadel, en gaf bevelen om op te zitten. »Gij deedt wel, Vidal! om hier te blijven," zeide hij spottend, »uw hart zou zeker gebloed hebben, als gij gezien hadt, hoe mijne Zwarten hebben huis gehouden. O! het zijn knapen, die even woest zijn als de

(1) Zie den roman *Ivanhoe* van Walter Scotte.

De vlammen, die nu aan alle kanten het steenen gebouw uitsloegen, waren weldra het eenige vuur niet meer; de stallen, speikers en woningen begonnen nu ook te branden.

Bladz. 107, deel I.

duivels van mijnheer satan, onzen toekomstigen heer en meester, volgens het zeggen der papen."

Terwijl dit voorviel, en eenige ruiters bezig waren, om den man uit de gracht te halen, om hem, ofschoon hij dood was, naast den anderen op den wagen te leggen, ontwaarde men dat de booswichten zich niet vergenoegd hadden met de weerlooze mannen en vrouwen te vermoorden en het huis te berooven, maar dat zij, waarschijnlijk op last van hun waardigen aanvoerder, er den brand in gestoken hadden. De luiken waren voor het grootste gedeelte door hen opengeworpen, om de trekking van den wind tot hun oogmerk dienstig te maken; dichte kolommen van rook vlogen door de vensters naar buiten, terwijl hier en daar in het huis reeds de vlammen flonkerden.

»Voorwaarts, ruiters!" gebood Perrol, en de zwijgende bende verliet de werf, zich daarbuiten in orde scharende. Toen de wagen en al de paarden reeds buiten waren, kwamen er nog eenige ruiters, die de laatste bevelen van Perrol hadden uitgevoerd, over de brug, en berichtten hem, dat alles volbracht was.

De vlammen, die nu aan alle kanten het steenen gebouw uitsloegen, waren weldra het eenige vuur niet meer; de stallen, speikers (1) en woningen begonnen nu ook te branden. Het vernielende vuur liep, door den wind gejaagd, spoedig van het eene rieten of strooiendak naar het andere; een hevig licht en een sterke vuurgloed vervingen de duisternis, die onafgebroken geheerscht had; het knappen van de vlam vermengde zich met het loeien van den stormwind, en de Steenen-kamer was van binnen één vuur en al vuur, de schuren beheerschende, die een brandend vierkant daar omheen vormden. Men hoorde het angstgeschreeuw van het onnoozele vee, dat geen bewustheid zou gehad hebben om de stallen te verlaten, al waren al de deuren geopend geweest.

»Wat is dat daarboven?" vroeg Perrol plotseling, die met een gelaat, dat helsche vreugde teekende, dit tooneel van verwoesting aanzag, en boven naar den muurtrans van het huis wees: een man, wiens wapenrusting den gloed der vlam als een spiegel weerkaatste, zat schrijlings boven op de kanteelen.

»Het is de snaak met zijn één vlerk, Messire?" antwoordde de Tuimelaar; »het was voor het laatst, maar niet voor het eerst, dat hij een stuk ijzer in de hand had, ik verzeker het u; en met uw verlof heb ik hem daar boven gezet; de arme drommel kan zich dan nog verbeelden dat hij rijdt," eindigde hij lachende.

»Zoo," zeide Perrol; »maar indien ik het wel heb, dan begint hij zich te bewegen." Werkelijk boog de dappere Hans zich voorover en viel toen in de gracht, »Maar het wordt hier heet, wij zullen stadwaarts gaan," vervolgde hij, zich vóór zijn volk plaatsende, en zijn oog ging langs de rij van Zwarte Ruiters, die bedaard, alsof er niets gebeurd was, doch met lachend gelaat in den vuurpoel staarden.

»Nu ik den heer van dit huis niet gevonden heb, is het onnoodig, dat men weet, wie de Schaffelaar dezen nacht bezocht heeft; ik verbied u dus om aan iemand over onzen tocht te spreken. Onze aalmoezenier," zeide hij glimlachende, »heeft gemaakt, dat ik het stilzwijgen van onzen gids niet met geld behoef te koopen; niemand spreke er dus een woord van, en Van Schaffelaar zal niet weten, aan wien hij dit te danken heeft: dit is mijn wil!" eindigde hij met een forsche en gebiedende stem.

»En evenwel zal hij weten, dat Perrol een moordbrander is," schreeuwde een stem uit de verte, en een keisteen, zoo groot als een kleine vuist werd met kracht tegen het borstharnas van Perrol geslingerd; slechts twee handbreed hooger, en de aanvoerder der Zwarte Bende ware met een verpletterd hoofd ter aarde gestort.

»Verdoemenis!" brulde Perrol, die niettegenstaande den schok vast en recht in den zadel was blijven zitten, en zijn ros, dat begon te steigeren, de sporen gaf. Eenige ruiters reden spoorslags naar een lange gedaante, die zich, door het vuur verlicht, aan den zoom van het bosch vertoonde, maar snel daarin verdween.

Zij keerden terug, zonder die te kunnen bereiken; het was onmogelijk haar in het kreupelhout te vervolgen. Zij vernamen niets dan het geblaf van een hond in het diepste der struiken, dat zich hoe langer hoe meer scheen te verwijderen.

»Waarom verliet gij het gelid zonder mijne bevelen," zeide Perrol barsch, »of denkt gij, dat het leven van zulk een ellendigen wilde, die de wapens der ongeloovigen gebruikt, waard is er een mijner paarden om te bederven?" Toen zag hij nog eens lachende naar de brandende Schaffelaar, en keerde met zijne ruiters en hun buit terug. Weldra hoorde men niets meer dan het

(1) Graanzolders of schuren. Hoogd. *Speicher*.

geknetter van het vuur, het loeien van den storm en het vallen en kraken van balken en dakwerk; het oud voorvaderlijk verblijf van Jan van Schaffelaar was niet meer dan een vuurpoel; want Perrol met de Roode Hand had het bezocht.

VII.

Hilversum.

Watervogels! fladdert maar;
Heeft de jager roer en kogel,
Echter loopt gij geen gevaar,
Ieder schot, dat is geen vogel.

E. VAN BERCH, GZ.

Het legertje, naar hetwelk Frank nog zoo bijtijds was teruggekeerd, lag op de grenzen van het Sticht. De voetknechten waren, zoowel als de gevangenen, grootendeels binnen Naarden gehuisvest; een groot gedeelte hunner echter bezette Bussum, Huizen en het Laarder of St. Jans kerkhof, dat in de nabijheid van den Amersfoorter weg was, of lag in een soort van legerplaats, die men in de haast op het Hoog van Laren had opgericht. De ridder Jean de Salazar, bijgenaamd Petit Salazar, om hem van zijn vader te onderscheiden, die in zijn tijd een der voornaamste en geduchtste bendehoofden in het zuiden van Frankrijk geweest was, lag hier met zijne voetknechten, allen geoefende krijgslieden, meest uit Gascogne en Biscaye afkomstig, Lodewijk de Elfde had hem uit zijne goederen en heerlijkheden verdreven, hetgeen hem Frankrijk had doen verlaten, en in dienst van den hertog van Oostenrijk doen overgaan. Niettegenstaande Perrol tot den vijand was overgeloopen, meende Maximiliaan genoeg op de trouw van dezen hoofdman te kunnen steunen, om hem herwaarts te zenden; en daar Petit Salazar zich beroemd had gemaakt door het beleid, waarmede hij nu en dan eenige invallen in Frankrijk had gedaan, beloofde hij zich veel goeds van des ridders kunde in den kleinen oorlog.

Het paardevolk daarentegen had zijn intrek genomen in Blarikum, Laren en Hilversum; de paarden konden in deze dorpen beter van stalling en het noodige voorzien worden, en de ruiters terstond bij de hand zijn, om een strooptocht in het Sticht te ondernemen, of bij een plotselingen inval zich naar de bedreigde plaats te begeven.

De oude herder, die van het vernielen van de Schaffelaar ooggetuige was geweest, bevond zich den volgenden dag op weg naar het leger, waar hij Frank dacht aan te treffen; hij volgde het spoor, dat over de grens liep, omstreeks de plaats, waar later de Gooier schans is opgeworpen, vergezeld van zijn getrouwen tochtgenoot Wolf, en dacht zoo, langs het Monnikenwater, Hilversum te bereiken, waar de ruiters van Van Schaffelaar hun intrek hadden. Maar juist toen hij het meertje aan zijne rechterzijde voorbijging, liep Wolf, hetzij om te drinken of uit eenige andere oorzaak, naar het water, en begaf er zich een eind wegs in. Een geschreeuw van watervogels liet zich hooren, en eenige wilde eenden, die in het riet of de biezen verscholen waren geweest, vlogen daaruit op; en nog vóórdat Ralph den hond had teruggeroepen, werden er eenige bogen losgedrukt; onderscheiden pijlen doorkliefden de lucht, doch vruchteloos, en weldra buiten het bereik der schutters, vervolgde de troep wilde eenden zijne richting noordwaarts. De herder, die niet begeerig scheen te zijn, om kennis met de jagers te maken, versnelde zijn tred; doch alvorens hij den dwarsweg bereikte, die zich vóór hem aan zijne linkerzijde vertoonde, hoorde hij, dat men hem naschreeuwde om te blijven staan. Hij zag niet om, en stoorde zich niet aan degenen, die hem schenen te vervolgen; maar toen men dreigde hem terneder te schieten, stond hij stil, keerde zich om, en wachtte, op zijn staf leunende, hen, die hem vervolgden, af. Het waren eenige voetknechten van Salazar en Van Wilpen, die zich in de vroegte en in stilte herwaarts hadden begeven, om eenige eendvogels te schieten, en zich nu op Ralph wilden wreken, dat zijn hond buiten hun weten, en dus vóórdat zij gereed waren, de vogels had opgejaagd.

Wolf, die waarschijnlijk bemerkt had, dat het voornamelijk hem zou gelden, had zich vooruit begeven, en den zijweg ingeslagen, zoodat hij buiten het gezicht was, toen de soldaten Ralph bereikten. Zij hieven dadelijk de hand op om hem aan te vatten, en vroegen hem, al scheldende, waar zijn hond was; maar de soldaten van Van Wilpen, die den schaapherder herkenden, trokken hunne wapenbroeders terug, en deze, ofschoon zij Ralph nooit hadden gezien, stonden zelven verwonderd over de geruste en ontzagwekkende houding van den ouden man.

«Het spijt mij, goede vrienden!" gaf hij ten antwoord, «dat mijn hond uw jachtgenoegen gestoord heeft; het stomme dier heeft echter slechts

zijn natuurlijke ingeving gevolgd; de hond jaagt immers evenals de mensch; maar gij, mannen! schijnt zelfs op menschen te jagen; want ik heb u, als ik wel heb, mij hooren bedreigen, om mij met uwe pijlen te treffen; daarom ben ik blijven staan. Gij zult mij, nu ik de reden van het gebeurde gezegd heb, immers geen leed willen doen? en Ralph zal niet meer denken aan hetgeen gij gedreigd hebt; dus, goedendag, vrienden!"

«Ho, ho! dat gaat zoo niet!" riep nu een der Gasconjers, «ik herken u nu best, oude looze vos! gij zijt dezelfde ruige duivel, op wien ik vóór Amersfoort twee pijlen verschoten heb; maar bij St. Just! het zal u nu niet helpen, of gij de muts al opsteekt, en ik zal u eens voor goed afleeren, om weer met mij den gek te scheren, of dien ruigen hond in het water te sturen, als wij jagen."

De schaapherder grimlachte onvergenoegd, en zag den vreemden soldaat onbevreesd aan; zijne makkers schenen zijn woorden goed te keuren, doch de knechten van Van Wilpen niet; een dezer laatsten zeide: «Wees voorzichtig, vriend! want de oude man is met een helm geboren; hij kan de goede en de slechte dagen aanwijzen, en wat er gebeuren moet."

«Zoo dit waarheid is," zeide de soldaat lachende, «dan heeft hij ook kunnen weten, dat wij op de jacht waren; maar ik heb meer zoogenaamde toovenaars van mijn leven gezien. Wij zullen met de waterproef beginnen, of laat mij maar alleen begaan, als gij bang zijt," Nu vatte hij Ralph bij de borst: doch deze bracht hem met zijne vuist een slag op den arm toe, zoodat hij weder moest loslaten. De soldaat wierp vloekende zijn voetboog neder, en ontzag zich niet zijn zijdgeweer te trekken. De getrouwe, doch voorzichtige Wolf, die nu zag, dat zijn meester zijn hulp noodig had, keerde in dit oogenblik uit zijn schuilhoek terug, en plaatste zich nevens Ralph, knorde kwaadaardig, en liet den soldaten zijn tanden zien.

De knechten van Van Wilpen hielden den woesteling vast, en beletten hem den ouden man aan te vallen, die zich echter gereed hield, om van zijn staf gebruik te maken. Maar mogelijk zouden zij spoedig den schaapherder aan zich zelven hebben overgelaten; want de soldaten van Salazar werden onvergenoegd, dat men hun makker verhinderde zijn wil te volgen, toen plotseling zes ruiters uit den zijweg kwamen aanrijden; dezen zagen niet zoodra hetgeen er voorviel, of zij kwamen met spoed naderbij.

Het waren ruiters van Van Schaffelaar, een dier kleine troepjes, welke van tijd tot tijd werden afgezonden, om de wegen te doorkruisen en het oog te houden, zoowel op hetgeen over de grenzen kwam, als hetgeen naar het Sticht ging. Zoodra zij Ralph herkenden, vroeg de man van wapenen, die het bevel voerde, waarom zij den ouden man te lijf wilden; en toen hij de reden gehoord had, gelastte hij hun, zich spoedig te verwijderen, niettegenstaande hij eigenlijk verplicht was hen te laten straffen, dat zij zonder toestemming hunne kwartieren verlaten hadden. Deze gunstige beschikking hadden zij voornamelijk aan de voorspraak van den schaapherder te danken, die echter tot den soldaat, welke gemelijk zijn zwaard opstak, zeide: «Gij hebt de hand aan mij geslagen om eenige watervogels, en mijn bloed willen vergieten: Ralph zal het u herinneren, als dit stomme dier over u heen loopt, zonder dat gij een vinger kunt optillen, om het kwaad te doen."

De soldaat bromde iets binnensmonds, maar volgde zijn makkers, die reeds heengingen, toen de ruiter riep: «Komaan, spoedig uit de voeten, man van Messire Salazar, of ik zal u nog dadelijk bij hem brengen, en wij zullen zien wat de ridder zeggen zal." Vervolgens zeide hij: «Gij kunt nu gerust naar het dorp gaan, oude! de weg is vrij: maar zou het niet goed zijn, om dien baas aan den band te houden?" en hij wees op den hond.

De schaapherder bedankte de ruiters, die nu hun weg vervolgden, voor hun bijstand; hij knoopte, om hun genoegen te geven, het eene einde van de koord eens slingers, die hij uit zijn tasch gehaald had, aan den halsband vast, en vervolgde zijn weg naar Hilversum.

Had Van Schaffelaar geen macht genoeg gehad, om zijn aanstaanden schoonvader op vrije voeten te stellen, zoo had hij toch invloed genoeg, om dezen gevangene onder zijn eigene bewaring te nemen; en Wouter zat met Frank bij een groot vuur, in een kamer van een der huizen in het begin van het dorp, dat door den boschbewaarder bewoond werd. De meester van *de Vergulde Helm* zag er deftig uit; want hij had een met bont gevoerden rok van Van Schaffelaar aan, en een lange lap lijnwaad, welke om zijn hoofd gewonden was, zou hem misschien voor een Muzelman hebben doen aanzien, indien men niet, uithoofde van den beker wijn, dien hij ledigde, alvorens hem er voor te houden, een ondervraging

nopens zijne belijdenis van den Islam noodig zou hebben geoordeeld.

Frank zat tegenover hem aan de tafel, en sprak met hem over hetgeen de jonge ruiter in Amersfoort gezien en gehoord had; de meester vroeg naar de kleinste bijzonderheden, en wilde alles weten wat zijne vrouw en dochter gezegd hadden. »Ho! vriend Frank!" zeide hij, indien mijnheer David maar niet al te vasthoudend is, dan hoop ik spoedig mijn lief wijf en de kleine Maria weder te zien; in mijn hoofd rommelt het nu en dan nog wel zoo wat; maar die verdoemde Biscayer heeft er toch geen scheur in kunnen slaan; wij weten wel wat een stormhoed moet kunnen verdragen," en hij lachte. »Niet, beste jongen! dat het hier niet goed is, of dat Van Schaffelaar niet goed laat opschaffen, bij St. Eloy! dat wil ik er niet mede zeggen; maar mijn hart trekt toch weer naar den eigen haard, en ik heb den tijd om te wachten; mijn trouwe Dirk zal wel goed opgepast worden, en mijn vrouw en mijn dochter zijn immers even veilig, alsof ik bij haar was. In de steden is men altijd veiliger dan op het land, zoo spoedig er iets te doen is; gij ziet immers, dat onze bruidegom ook al voor de Schaffelaar bang wordt; de ruiters zullen nu al een goed eind op weg zijn. Hé, wat denkt gij er van Frank? wat drommel, jongen! drink eens!"

»Ik heb pas gedronken, meester!" antwoordde deze, »en ik denk er evenzoo over als gij." Hij had Wouter niets gezegd van Perrol, om hem niet noodeloos ongerust te maken, en deze riep lachende: «Nu, dan zullen wij hierover ten minste geen twist krijgen. Maar biecht eens op; want het blijft onder ons: vielen de vrouwen u niet om den hals, toen gij die goede tijding bracht? in zulk een tijd zijn de vrouwen en meisjes niet karig met een kus, vooral als de bode jong en knap is, en een ruiter neemt zulke munt altijd aan. Heb ik het geraden, Frank?" eindigde hij, en lachte luid.

«Ja en neen, meester!" antwoordde Frank, na eenige oogenblikken dralens, en hij stond op; »maar gij weet immers hoe vreemd ik gekleed, en hoe mijn aangezicht met slijk besmeerd was."

»Maar ik weet ook, dat het al wat donker was," zeide de smid glimlachende; »en dat de vrouwen naar zulke kleinigheden gekeken zouden hebben, dat geloof ik nooit; ik zie al, gij wilt er niet voor uitkomen; ik weet dus al genoeg," lachte hij. »Maar zeg mij dan ten minste eens, of de wijn, dien Martha u geschonken heeft, naar uw smaak was, of is dat ook een geheim?"

»O! de wijn was bijzonder naar mijn smaak," antwoordde Frank, »en ik ben bevreesd, dat als gij weder te huis komt, meester! gij gewaar zult worden, dat ik uw kelder heb nagezien."

»Dit is maar grootspreken, jongenlief!" zeide de smid vroolijk, »want, eilieve! zie eens, drinkebroer! daar staat uw beker nog bijna onaangeroerd op de tafel, en het is eerste, dien gij dezen morgen hebt ingeschonken."

»Ik weet het wel," hernam Frank, »het komt dat ik gisteren en eergisteren te veel gedronken heb," en hij zag door het glasvenster den weg op naar de zijde van het Gooier bosch.

»Het spijt mij, dat gij er zoo spoedig uitscheidt," zeide Wouter, »en dat gij mij, al is het dan niet voor het gelag, ten minste alleen achter de kan laat zitten. Maar verwacht gij wat, dat gij zoo onrustig door de glazen tuurt? Ik dacht u nog te vragen hoe gij vindt, dat Maria er uitziet sedert zij bruid geworden is, en of het u niet is in het oog gevallen, dat het lieve kind grooter nog geworden is."

»Op een anderen tijd, beste Meester!" zeide Frank. »hedenavond bij voorbeeld, zullen wij er over spreken; doch nu kan ik niet; ik weet niet wat mij scheelt; maar ik heb hier geen rust of duur; het vertrek is mij te eng," en hij stapte, in gedachten verdiept, heen en weder.

»Uwe gedachten zitten toch niet in de kan," zeide deze, terwijl hij zich inschonk; »drink eens, zooals het een ruiter betaamt, en dan zal die gekheid wel overgaan." Maar in weerwil van zijn woorden, sloeg hij Frank met belangstelling gade. In dit oogenblik werd de deur geopend; de schaapherder stak zijn hoofd er tusschen door naar binnen, en zeide: »Goedendag, Frank! men zeide mij, dat gij alleen waart." »O, vader Ralph! zijt gij daar!" riep de jongeling, zich snel omkeerende; want hij stond met den rug naar de deur gekeerd, toen deze geopend werd.

»En wie is die daar?" vroeg de schaapherder op den smid wijzende, die hem nieuwsgierig aanzag.

»Het is de meester uit *de Vergulde Helm*, vader!" antwoordde Frank, »treed toch binnen, voor hem behoeft gij niets te verzwijgen," en hij streelde Wolf, die tegen hem opsprong, over den kop.

»Zoo," zeide de herder bedaard, en ging op een bank zitten. »Hetgeen ik u te zeggen heb, kan en moet ook door hem gehoord worden. Ik ben blijde u te zien, Frank!" vervolgde hij, en zijne stem

beefde van aandoening, terwijl hij den jongeling, die voor hem stond, de hand drukte; »want zie ik ben dezen nacht om uwentwil nog ver gegaan; ik dacht, dat alles met u zou gedaan geweest zijn, en dat ik u heden begraven zou hebben."

»Hem begraven?" zeide de smid, ongeloovig het hoofd schuddende.

»Mij!" riep Frank, »en zijt gij daarom in dat akelige weder van nacht bij den weg geweest?"

De schaapherder knikte met het hoofd, en de nieuwsgierige smid riep ongeduldig: »En, bij St. Eloy! wat is er dan toch weer aan de hand geweest, oude man?"

»Wat er gebeurd is, meester uit *de Vergulde Helm*?" antwoordde de schaapherder met nadruk. »Perrol heeft hedennacht de Schaffelaar verwoest".

»Perrol!" riep Frank, en klemde zijne vuist krampachtig te zamen.

»Heeft die de Schaffelaar verwoest?" riep de smid verwonderd uit, en schoof den beker ter zijde.

De schaapherder knikte toestemmend; vervolgens verhaalde hij, hoe dit ongeluk gebeurd was, en antwoordde op de vragen van den meester en den jongen ruiter, terwijl hij onder de hand een stuk brood met vleesch at, dat Frank hem voorzette. Toen bij zijn maaltijd geëindigd had, waarvan Wolf ook zijn deel kreeg, stond hij op, en zeide: »Het is een groot verlies, maar niet onherstelbaar; ik dacht dat gij dezen nacht nog op de Steenenkamer zoudt gebleven zijn, en daarom, Frank! was ik vooruitgesneld om u te waarschuwen."

»Ik dank u, Ralph!" hernam Frank langzaam; »het noodlot vervolgt mij; het verlangen om den meester te zien, lokte mij herwaarts, waarom wildet gij mij redden, waarom ben ik maar niet gebleven?"

»Waarom?" zeide de schaapherder ernstig, »omdat het uur van uw dood nog niet gekomen was; de wil kan, aan hetgeen beschikt is, niet veranderen, Frank!" vervolgde hij aangedaan, en legde de hand op den schouder des ruiters, »gij denkt dus niet meer om mij, dewijl gij u beklaagt, dat de oude man zijn lichaam met geweld heeft voortgesleept, om u voor een ongeluk te behoeden."

»Vergeef het mij, vader!" riep Frank zacht, en nam de hand van den schaapherder in de zijne, ik ben ondankbaar, schandelijk ondankbaar; maar vergeef het mij; gij weet . . ." Hier zweeg hij en bedekte zijn gelaat.

»Ik weet het," antwoordde Ralph vriendelijk, »maar houd goeden moed, Frank! en denk niet aan hetgeen ik gezegd heb; ik weet, dat gij mij niet zult vergeten, vaarwel!"

»Gij blijft dus niet, Ralph?" zeide Frank snel, »en toch zou de rust zoo noodig voor u zijn; ik bid u, blijf dezen dag hier."

»Neen, Frank!" hernam deze, »ik moet gaan; want morgenochtend moet ik een graf graven voor den man, die het huis nog heeft willen verdedigen; dus, vaarwel!" Hierna drukte hij Frank de hand, groette den meester, gelastte Wolf hem te volgen, en verliet met dezen het huis.

Wouter, die door deze tijding geheel was terneergeslagen, betuigde echter zijne vreugde, dat noch Van Schaffelaar, noch Frank op de Schaffelaar geweest was, toen Perrol die innam.

»En evenwel," zeide Frank somber, »indien ik er geweest was, dan. . . ."

»Dan zou de Zwarte Bende er toch wel in gekomen zijn, beste vriend!" viel de meester hem in de rede, »en die ongeluksbode, de schaapherder, zou nu zeker ook een graf voor u moeten graven." Frank antwoordde niet, maar zette zich bij het vuur neder, staarde er in, en grimlachte bitter: de goede meester wist niet, dat dit juist de wensch van den ongelukkigen jongeling was.

VIII.

De inlegering.

Met geen inlegering wou EGMOND ons belasten,
Behalve dat hij zelf en zijne lijfwacht meê;
Die altijd tuchtig is, hier nam zijn legersteê.

J. VAN VONDEL.

Dienzelfden dag en reeds des morgens vroegtijdig, werd aan vrouw Martha van stadswege bekend gemaakt, dat het paardevolk, dat den vorigen dag in Amersfoort gekomen was, bij de burgers in kwartier zou worden gelegd, dat ook een bevelhebber met eenige ruiters zijn intrek in *de Vergulde Helm* zou nemen. Tevergeefs beriep zij er zich op, dat haar man gevangen was, en men haar dus diende te verschoonen van dezen last; de bode haalde zijne schouders op, en zeide dat er nu niets aan was te veranderen; dat de verdeeling nu eenmaal zoo door de edele regeering was bepaald, en dat zij zorgen moest, dat alles tot de ontvangst der vreemde gasten in gereedheid werd gebracht.

Het gerucht, dat Perrol met een gedeelte zijner bende in de stad zou zijn binnengerukt, was

haar reeds ter oore gekomen, en moeder en dochter zagen met schrik de vreemde mannen van dezen gevreesden hoofdman te gemoet; want dat het Perrol kon zijn, dat vermoedde zij niet, daar deze waarschijnlijk, volgens hare gissing, bij voornamer lieden zijn intrek zou nemen. Nog was Martha met hare dochter bezig om alles vooraf te bespreken, toen Griet haar kwam berichten, dat een fraai gekleed en bescheiden jonkman haar verlangde te spreken; en toen zij last gaf hem binnen te laten, trad Vidal het vertrek binnen. Hij hield zijne muts in de hand, boog zich diep voor Martha en hare dochter, en zeide, na een oogenblik gezwegen te hebben, want zijn oog bleef als het ware geboeid door de schoonheid van Maria: »Vrouw Martha! Messire Perrol, dien ik als knaap dien, heeft mij gelast u te zeggen, dat de stad hem in uw huis kwartier gegeven heeft. Hij laat u groeten, en naar u beider welstand vernemen, en zal, indien u zulks geen overlast aandoet, nog dezen morgen hier zijn intrek nemen; komt het u echter nu nog niet gelegen hem te ontvangen, dan zal hij tot morgen of overmorgen elders zien onder te komen."

»Heer knaap!" zeide Martha verlegen, terwijl de wangen harer dochter verbleekten, »ik vrees, dat uw heer hier niet naar zijn zin zal gehuisvest zijn; want hij weet misschien niet, dat de meester gevangen is."

»Messire Perrol is er van onderricht," hernam Vidal terstond, en voegde er vertrouwelijk bij: »Indien het wezen kon, vrouw! was het goed mijn meester nog heden in huis te nemen; hij heeft ook gezegd, dat, zooals gij het schikt, het hem wel zal zijn, en mij gelast zijne kamer in oogenschouw te nemen."

Vrouw Martha stond op zonder verder iets te zeggen, en begaf zich met den knaap naar boven. Deze keerde weldra naar zijn meester met het antwoord terug, dat de vrouw van den smid Messire Perrol nog heden verwachten zou. Evenwel zond zij iemand naar den pater van het St. Aagten-Klooster, met verzoek aan den vader, om haar in deze moeilijke zaak wel met zijn raad te willen bijstaan.

Twee uren daarna zat Perrol reeds in het vertrek, dat boven den winkel was, en warmde zich bij het vuur, dat vroolijk onder den schoorsteenmantel brandde; een man, die voor een der ramen aan de tafel zat, bezag een pen, welke hij in de hand hield tegen het licht; Vidal en Riso waren onledig met eenige goederen uit een kist te pakken.

»Zijt gij gereed, Froccard?" vroeg Perrol ongeduldig, en toen deze hem bericht had, dat hij slechts naar het oogenblik wachtte, dat Perrol hem zeggen zou, wat hij schrijven moest, vervolgde de laatste: »In de eerste plaats schrijft gij aan den Bisschop, en verzoekt hem om Wouter, den smid uit *de Vergulde Helm*, op vrije voeten te stellen, en biedt een som van driehonderd Rijnsche guldens voor zijn losprijs aan!"

»Driehonderd Rijnsche guldens!" zeide de gewezen monnik verwonderd.

»Is het te weinig?" vroeg Perrol lachende.

»Bij mijn ziel! neen, Messire!" hernam Froccard, »maar die kerel is immers zooveel niet waard, en ik dacht, dat gij . . . ."

»Bemoei u niet met mijne gedachten, verloopen monnik!" zeide Perrol snel; »maar zeg mij, of die som zoo hoog is, dat een geestelijke niet over zich krijgen zal haar te weigeren?"

»De Bisschop zal mogelijk in twijfel staan; maar wat mij betreft . . ." glimlachte Froccard.

»Gij schrijft dan verder," vervolgde Perrol, »dat ik mij over de weigering zal wreken, indien hij mijn aanbod afslaat."

»Daar zult gij geen nood van hebben, Messire!" zeide Froccard.

»Wij zullen zien," hernam Perrol lachende; »vervolgens schrijft gij met nagemaakte hand een brief aan den vicaris van den Bisschop, waarbij gij hem aanraadt, zooveel mogelijk de pogingen te verijdelen, welke door de Utrechtsche partij in het werk gesteld worden, om den meester vrij te krijgen, daar men zijne hulp noodig heeft tot het vervaardigen van vele soorten van wapenen, waaraan gebrek is. Ik weet, dat het u gemakkelijk valt, uwe wijze van schrijven te veranderen; richt dus den brief zoo in, dat de snuggere heer Utenweert denkt, dat deze raad van een ijverigen bisschopsgezinde komt, die uit vrees zijn naam niet durft noemen, en het nuttig voor het welzijn van den Bourgondiër oordeelt, dat de smid gevangen blijft. Het zal u niet moeielijk vallen die bewoordingen te gebruiken, welke gij uit ondervinding weet, dat geschikt zijn, om op de gedachten van dezen paap een goede uitwerking te doen. Pr! Ha! ha! een monnik kan immers wel een geestelijke bedriegen."

Froccard was nu genoeg onderricht, en maakte een begin met schrijven, terwijl Perrol glimlachende het vertrek rondzag, waarin hij voor eenigen tijd dacht te huisvesten. Het was het prachtigste van het geheele huis, en het huisraad was met bijzondere zorg bewerkt. In elk der bovengedeelten

van de drie kruiskozijnen waren de glazen in het midden met fraaie kleuren en lofwerk beschilderd, en hij wreef genoegelijk zijne handen, daar het hem zoo gemakkelijk gelukt was, zich in het huis te nestelen, dat Maria bewoonde.

Toen de brieven gereed waren, trad Perrol naar de tafel, nam ze in de hand, vergeleek het schrift, en scheen te lezen, wat zij behelsden; terwijl hij hiermede bezig was, vertoonde zich een bijna onmerkbare grimlach op het akelige gelaat van den monnik, die wel wist, dat Perrol weinig of niets kon lezen van hetgeen er in stond. Vervolgens ontstak Vidal, op last van zijn meester, een kaars, bracht zegellak en een dolk mede, op welks knop hetzelfde zinnebeeld was ingesneden, dat op de banier der Zwarte Bende stond. Toen zegelde Perrol met eigen hand den brief voor den Bisschop, zette er een onleesbaar teeken onder, dat zijne handteekening verbeelden moest, en legde de brieven ter zijde.

»Zij zullen niet vermoeden," zeide Perrol nu, »dat gij deze beide stukken geschreven hebt; ik ben over u voldaan; dáár ligt mijne beurs, Froccard! neem er twee gouden leeuwen uit, en dan kunt gij vertrekken."

De monnik boog zich en nam de beurs op; doch daar de koorden, waarmede zij was dichtgetrokken, in elkander verward waren, trad hij naar het raam, om beter te kunnen zien; maar Perrol die misschien niet gaarne had, dat deze zich met de beurs ter zijde begaf, zoodat hij niet zien kon, hoeveel stukken hij er uitnam, vervolgde lachende: »Hé, Froccard! geef maar eens hier, gij zoudt misschien bij vergissing een rozenobel voor een leeuw nemen."

»Ik heb genoeg kennis van het geld, Messire!" hernam deze, terwijl hij schoorvoetende de beurs aan zij meester overgaf, »om zulk een dwaling niet te begaan."

»Het is juist die groote kennis, welke u in verzoeking zou kunnen brengen," vervolgde Perrol meesmuilende, en opende de beurs.

»Ziedaar, eerwaarde heer geheimschrijver! uwe belooning; maar ik wil u nog evenveel geven als vooruitbetaling voor een dienst, welken ik in het vervolg zal verlangen."

«En die is, Messire?" vroeg de andere, terwijl hij de laatste geldstukken bij de eerste in zijn gordel stak.

»Froccard!" zeide Perrol zacht, terwijl hij hem scherp aanzag, »herinnert gij u uw broeder Pedro nog? ik bedoel.... ja, hoe doopte men hem ook weer, toen men u den naam van Froccard gaf?"

«Vervloekte naam!" bromde de monnik binnensmonds, en Perrol vervolgde: «Nu, de naam doet er immers niet toe; gij weet, wien ik bedoel;" doch daar Froccard, alsof hij niet wist, wien zijn meester bedoelde, zich met gemaakte onnoozelheid scheen te bezinnen, riep Perrol driftig; «Vervloekte veinsaard! moet ik uwe papenziel blootleggen, waarop die naam met bloedige letters geschreven staat? *Per moio!* ik bedoel den kerel, met wien gij op de jacht gegaan zijt, en die nooit is teruggekomen, weet gij het nu, of...."

«Ik weet het, Messire! het was de eenige vriend, die..."

«Dien gij nooit hebt vermoord, wilt gij zeggen. Maar gij liegt, schelm!" vervolgde Perrol spottende, »doch veins maar niet, satan zal dat wel verrekenen. Nu, die vriend verhaalde mij eens, dat gij de sleutels gemaakt hadt, met wier behulp gij het klooster van zijne kostbaarheid beroofdet, voordat gij beiden de pij weggeworpen en het verlaten hadt; is dat waar, Froccard?" vroeg hij, hem vorschend aanziende.

»Gij woont hier bij een smid, Messire! en die zal zeker beter dan ik in staat zijn," antwoordde de monnik, «om aan...."

»Genoeg," viel Perrol hem in de rede, »later zal ik u de deur aanwijzen, waarvoor gij mij den sleutel maken moet; gij hebt mijn geld op hand ontvangen, en gij zult over mijne mildheid tevreden zijn."

»En gij over mijn werk, Messire!" zeide de andere.

»Toen gelastte Perrol hem te vertrekken, en riep, terwijl hij heenging, »laat uw zwaard slepen, vloek als een duivel, als gij den geestelijken heer tegenkomt, die hier in het huis een bezoek aflegt, of, op mijne eer! hij zal den weggeloopen paap in u herkennen." Hij bezag den brief nog eens, lachte verachtelijk, toen hij Vidal gelastte de beurs weg te sluiten, en verviel in een diep gepeins, terwijl hij zich bij het vuur nederzette. Weldra echter richtte hij zijn hoofd weder op, stond op, kleedde zich aan, bracht zijn haar en zijn knevel in orde, en zeide tot zijn knaap: »Welnu, Vidal! wat zegt gij van de dochter des huizes? gelooft gij ook niet, dat zij wel waard is, dat een ridder op haar het oog laat vallen?"

»Zeer zeker, Messire!" antwoordde deze, »het is een schoon bescheiden meisje, en het zou wreedaardig zijn, het geluk van het lieve kind te verstoren."

»Ik wed dat onze aalmoezenier die gevolgtrekking niet eens zou gemaakt hebben, Vidal!" zeide Perrol spottend; »maar, beste jongen! wij zullen

ook niet wreed zijn ; integendeel, wij zullen haar gelukkig maken, door haar den wellust van te beminnen te doen kennen. Het zal een aangename gelegenheid zijn, om mij op den heer van de verbrande Schaffelaar te wreken. Ga nu heen, Vidal! en dien mij aan, maar bij de moeder ; want dat behoort immers zoo ?" vervolgde hij lachende. »Die ziet, op mijn woord! er ook niet kwaad uit, en moet in hare jeugd ook een aardig liefje voor een ruiter geweest zijn."

Vidal boog zich en vertrok. Perrol stond op zijn eerbiedig verzoek aan zijn page toe, de stad eens te gaan zien, en stapte, nu en dan een blik op de huizen aan de overzijde werpende, door het vertrek heen en weder.

De eerwaardige geestelijke had zich, niettegenstaande zijne hooge jaren, gehaast, om aan het verlangen van vrouw Martha te voldoen ; hij bracht haar onder het oog, dat er vooreerst niets zou te veranderen zijn in de huisvesting van het krijgsvolk, en gaf de hoop, dat Perrol alleen door het toeval bij haar zijn intrek genomen had. Hij vermaande haar dezen met die onderscheiding te ontvangen, die hem toekwam ; want ofschoon deze vreemdeling niet voordeelig bekend stond was hij machtig, en men wist immers niet met zekerheid of het aan hem kon geweten worden, dat Van Schaffelaar, door den bevelhebber der soldeniers, die bij den uitval sneuvelde, in zijn vertrek bemoeilijkt was geworden, noch of hij zoo slecht was, als men wel wilde doen gelooven. Hij zelf zou niet nalaten daaromtrent nadere berichten in te winnen, en gaf haar den raad, hare dochter zooveel mogelijk van hem verwijderd te houden. Ook deelde hij haar omzichtig mede, dat men reeds in den vroegen morgen het bericht ontvangen had, dat het volk van Petit Salazar gedurende den onstuimigen nacht den Hoevelaakschen molen had geplunderd, en dat er een gerucht liep, dat de Schaffelaar, hetzij door toeval of door vijandelijk geweld, een prooi der vlammen was geworden. Hij gaf haar zijn zegen, en ried de ontruste moeder aan, getroost de beproevingen de ondergaan, die haar door den Hemel zouden opgelegd worden, daar zelfs de eerwaarde vader, de Bisschop, zich zoovele vernederingen moest getroosten ; en de goede man vertrok, haar in tijd van nood zijne hulp en zijn bijstand belovende.

Martha was alleen in het gewone huisvertrek, toen Perrol binnentrad ; want Dirk, de gezel, was wederom in zooverre hersteld, dat hij had kunnen opstaan en zich naar zijn eigene slaapstede begeven. De vrouw des huizes was, als gewoonlijk, netjes, doch eenvoudig gekleed ; zij beefde, toen het hoofd der Zwarte Bende haar naderde. Perrol was geheel anders gekleed, dan wij hem tot nog toe gezien hebben ; hij droeg een wambuis van lichtgroen laken met een langen rok , die hem tot aan de knie reikte ; zijne hozen waren van hetzelfde laken, en zijne schoenen van zwart , glimmend leder. Indien men de kleine gouden knoopjes, die van voren over de borst en langs de binnenzijde der mouwen van zijn wambuis liepen, niet mede wilde rekenen, droeg hij geene andere versierselen, dan een fraaie goudenketen, die ontelbare malen om zijn hals was gewonden, en welker slot op zijne borst afhing. Hij nam de groene kaproen van het hoofd, toen hij haar naderde, boog zich en zeide vriendelijk :

»Waarlijk, mijne lieve huisvrouw, gij doet mij te veel eer aan, door mij hier aan de deur op te wachten ; ga zitten, als ik u bidden mag." Hij wierp een blik door het vertrek ; doch verborg zoo spoedig zijne ontevredenheid, daar hij Maria niet gewaar werd, dat de moeder er niets van bespeurde.

»Het zou mij niet voegen, Heer ! om mij neder te zetten, voordat gij plaats hebt genomen," antwoordde vrouw Martha, gij komt in een huis, dat door zijn meester verlaten is, gij vindt een vrouw, treurende om haar man en ik vrees, dat de edele regeering niet wel gedaan heeft, u ergens te huisvesten, waar men u niet naar uw stand ontvangen kan.

Perrol glimlachte bijna ongemerkt ; doch zonder te antwoorden op hetgeen Martha gezegd had, zeide hij : »Welnu, beste huisvrouw ! ik zal gaan zitten ; maar hoe gaat het met den meester ? hoe maakt het mijn vroolijken harnasmaker ? hebt gij hoop hem spoedig weer hier te zien ?"

»Och neen, Heer !" hernam Martha treurig, «al de gevangenen moeten naar den Bisschop vervoerd worden ; zijn Eerwaarde wil van geen losgeld hooren, zoodat ik vrees, dat het nog lang zal duren, eer de meester zal terugkeeren, om zelf u als gast te kunnen welkom heeten."

«Op mijn eer ! vrouw Martha !" zeide Perrol, »het ongeluk, dat uw braven man is overkomen, doet mij van harte leed ; ik zou zoo gaarne gezien hebben, dat hij mij hier met den beker in de hand, naar landsgebruik, ontvangen had ; maar . . . ."

»Zal ik last geven, of zelve een kan wijn voor u halen ? Heer !" vroeg Martha, terwijl zij opstond.

»O! ik dank u, vervolgde hij snel, «ik maak zulk een groot gebruik van het druivennat niet; ik wilde alleen maar zeggen, dat ik ooit gaarne zou wenschen den smid hier te zien. Welk een schoone gelegenheid, om over het smeden van een goede rusting te spreken en te onderhandelen! want de meester uit de *Vergulde Helm* kan goed rekenen, vrouw!" zeide hij lachende, en vervolgde ernstig: »Maar omdat de man van het' huis verwijderd is, zoo was dit een reden te meer, om hier en niet elders mijn intrek te nemen. Bedenk toch eens, een vrouw alleen in dezen tijd, nu er vreemd krijgsvolk in de stad ligt, en men telkens het eene of andere oproer en zelfs een vijandelijken aanval kan verwachten. Gij zoudt toch niet geheel van het krijgsvolk vrijgekomen zijn, en mijne ruiters zijn, ik moet het bekennen, nu en dan wat lastig; maar nu hebt gij niets van hen te vreezen: gij behoeft slechts mij en mijn knaap en een page te huisvesten. De rest van mijn gevolg en de ruiters, die u te beurt waren gevallen, heb ik elders heengezonden. Wat zegt gij van deze schikking? bevalt zij u, beste huisvrouw?"

»Zeer, zeker, Heer!" antwoordde Martha, die wel zou gewenscht hebben, dat het bendehoofd zich zelven ook elders had gehuisvest, »ik dank u voor deze goedheid," en zij zag met opmerkzaamheid naar het krijgshaftige gelaat en de welgevormde leest van den vreemden gast; zij was getroffen door zijne innemende manieren en woorden, en gevoelde, dat zij zich te vroeg beangst had.

Perrol bemerkte ondertusschen, dat de goede vrouw hem vriendelijker dan in den beginne toesprak, en zeide opgeruimd: »Zie beste vrouw! ik had wel bij voornamer lieden onder dak kunnen komen; maar den meester kende ik immers; ik beloofde mij in *de Vergulde Helm* een gul onthaal, en heb mij niet bedrogen. Een krijgsman houdt niet van hoofsche gebruiken; een vriendelijk gelaat en een goede keuken zijn hem daarentegen altijd welkom: terwijl ik mij in voornaam gezelschap of in mijn eenzaam vertrek zou moeten zitten vervelen, denk ik hier als lid van het huisgezin bij den gastvrijen haard den winter te slijten. Ik verwed alles wat gij wilt, dat, eer er twee weken om zijn, gij niet beter weten zult, of Messire Perrol van de Zwarte Bende behoort tot uw huisgezin. Beschouw mij als uw zoon, beste vrouw! of als uw neef," zeide hij lachende. »Hoe minder omslag men voor mij maakt, hoe liever ik het heb: van dit oogenblik af zijn mijn knaap Vidal en mijn page Riso zoowel tot uwe orders als tot de mijne."

»Te veel goedheid, Heer!" antwoordde Martha verlegen, »dit vertrek past niet voor u; dat boven den winkel is voor u nauwelijks goed genoeg, en uw knaap iets te gelasten, zou mij niet voegen."

»O! hij is een goede borst," zeide Perrol, »gij zult het ondervinden. Maar zeg eens, beste huisvrouw, toen ik vroeger hier was, heb ik nog een meisje hier in huis gezien; was dat niet uwe dochter? Waar is zij? zij is immers wel, hoop ik?"

»Ja, Heer!" antwoordde Martha aarzelend, »maar zij is in hare kamer."

»En zal ik dan het genoegen hebben haar te mogen begroeten?" zeide Perrol vriendelijk. »Bedenk, dat ik zeker lang hier blijf, maar dat het de plicht van een ridder is, nimmer te verzuimen, zoo spoedig mogelijk eene vrouw of een meisje van zijne hoogachting te verzekeren."

»Gij doet mijne dochter te veel eer aan, Heer!" antwoordde vrouw Martha, »en indien ik haar ga roepen, zal ik genoodzaakt zijn u hier alleen te laten."

»O!" voor zulk een reden kunt gij mij gerust hier alleen laten," zeide Perrol vriendelijk, »ik bid u, ga heen en zeg aan uw dochter, dat iemand, wien het ongeluk, den meester overkomen, van harte leed doet, hier op haar wacht, en dat hij bereid is om alles te ondernemen, wat zij denkt, dat zou kunnen dienen, om den echtgenoot en vader in u beider armen terug te voeren. Om 's Hemels wil, zeg haar dit," zeide hij met vuur, »en ga nu heen, bid ik u, beste vrouw! om uwe dochter te halen."

Vrouw Martha gevoelde zeer goed, dat dit verzoek niet door haar kon geweigerd worden; het zou toch een beleediging voor den ruiteraanvoerder geweest zijn hem dit af te slaan; de waardige vader had haar immers vermaand, haar gast zooveel mogelijk genoegen te geven; zij boog zich dus, en verliet het vertrek. Zij zag niet, dat Perrol met moeite een spottenden lacht onderdrukte, die zich op zijn gelaat vertoonde, toen zij zich verwijderde.

Zoodra hij alleen was, riep hij vroolijk: »Ha! ha! wij zullen dan nu het geluk hebben, de lieve bruid van den edelen heer der verbrande Schaffelaar te zien; het zal mij benieuwen, of de laatste der Schaffelaren door het hoofd der Zwarte Bende niet uit haar hart zal worden verdrongen."

Lang duurde het, eer Martha terugkeerde. Het had haar veel moeite gekost Maria te overreden om haar te volgen; het lieve kind besefte niet

genoeg, hoe noodig het was, den ruiteraanvoerder genoegen te geven; zij was immers de bruid van Van Schaffelaar; in hem en in haar vader had zij immers trouwe en moedige beschermers. Maar hare moeder herinnerde haar, hoe ver deze haar zoo dierbare mannen verwijderd waren, alsook wat de pater gezegd had, en dat Perrol op haar wachtte. Maria gaf eindelijk toe; waarom zou zij nu weigeren aan zijn verzoek te voldoen, dewijl zij toch niet zou kunnen volhouden, gedurende al den tijd, dat hij hun gast zou blijven, zich voor hem verborgen te houden?

Perrol liet niet blijken, dat het wachten hem had verdroten, toen Martha, die het eerst binnentrad, tot hem zeide: »Ik bid u om verschooning, Heer! dat ik u zoo lang alleen gelaten heb; mijne dochter was niet goed genoeg gekleed, om voor u te verschijnen."

»Een meisje als uwe dochter, vrouw Martha!" antwoordde hij, opstaande, »zal altijd beminnelijk zijn, onder welk gewaad zij zich ook vertoont; ook valt de tijd zelden kort, als men op iemand wacht, die men wenscht te zien. Toen naderde hij de vrouwen en vervolgde: »Ik dank u dus, Maria! dat gij aan mijn verzoek, u door uwe goede moeder overgebracht, voldaan hebt, en verzeker u dat het mij streelt, hoop te durven voeden, eenigen tijd met u onder één dak te mogen doorbrengen." Hij zag het meisje aan, dat bleek en met nedergeslagen oogen naast hare moeder stond, vatte hare hand, terwijl hij zich boog, en zeide vriendelijk: »Gij schijnt bedroefd! denkt gij om uw vader? Heeft uwe moeder u dan niet gezegd, dat niets mij te moeilijk zal wezen om hem weder te bevrijden?"

»Maria trok hare hand snel terug, toen hij die in de zijne nam, die met een witten handschoen bedekt was; een lichte blos vertoonde zich op haar gelaat, terwijl zij haar hoofd met waardigheid oprichtte, en haar rein oog op hem vestigde. Maar hij deed geene moeite om hare hand vast te houden, en zeide met een innemende stem: »Zeg mij dan ten minste, Maria! dat gij wel zijt; het zal mij immers niet verboden zijn, naar uwe gezondheid te vernemen? — Uwe dochter is ziek, beste vrouw! waarom hebt gij mij dat niet gezegd?" riep hij, zich tot Martha wendende.

»Zij is niet ziek, Heer! maar door het ongeluk, dat haar vader trof, terneergeslagen. — Antwoord den heer toch eens, Maria!" zeide hare moeder, haar met de oogen wenkende, om haar het stilzwijgen te doen afbreken.

»Ik ben wel, Heer!" antwoordde Maria, die gerust gesteld werd door de bescheiden houding van Perrol, en omdat hij hare hand had losgelaten; »maar ik treur om mijn goeden vader, die gekwetst en afwezig is. O! ik dank u, indien het inderdaad uw wil is hem zijne vrijheid te hergeven." Haar oog verried, dat zij zijn woorden wantrouwde.

»Gij twijfelt, Maria!" riep Perrol verwonderd, »denkt gij dan, dat ik met uwe droefheid en die van uwe moeder spot? o! waarmede heb ik dat verdiend?"

»Mijn vader is u vreemd, Heer!" zeide Maria zacht, »en in Utrecht zijn even goede wapensmeden als hij; welk belang kunt gij dus in hem stellen?" en een glimlach zweefde om haar mond.

»Welk belang?" zeide Perrol met nadruk en vriendelijk, »o! wie is de man, die niet gaarne alles doet om een vrouw tranen te besparen! Uwe moeder is verdrietig, en gij weent nog op dit oogenblik, omdat gij aan uw vader denkt; o, Maria! het is tevergeefs, dat gij het verbergt; ik zie een traan, die uw oog ontrolt. Maar de goede God zal aan uw kinderlijk verlangen gehoor geven, en ik zweer op mijn eeuwig welzijn, en bij deze beeltenis van mijnen Heere Jezus, onzen Zaligmaker, dat ik niets vuriger verlang dan de vrijheid van uw vader."

Maria zag hoe hij, de linkerhand op de borst leggende, zijne rechterhand uitstrekte naar een looden Christusbeeldje, dat op een zwart houten kruis aan den muur hing. Zij kon niet vermoeden, dat Perrol om zoo weinig zijne ziel voor eeuwig ongelukkig zou maken; dat het alles logentaal was, en dat de edele uitdrukking van zijn gelaat, het heilige vuur, dat in zijn open oog glinsterde, de geestdrift, waarmede hij sprak, slechts bedrog waren, en toen hij, zich tot haar wendende, zacht vroeg, als ware hij bedroefd over het weinige vertrouwen, dat zij in hem stelde: »Zult gij mij nu nog niet gelooven?" antwoordde zij: »O ja, Heer! zeker: het zou zonde zijn niet te gelooven, wat gij zoo heilig bezweert; ik bid u, duid mij mijn ongeloof niet ten kwade. O! ik weet wel, dat niemand reden heeft om mijn goeden vader niet van ganscher harte genegen te zijn."

Martha verzocht Perrol nu om weder plaats te nemen, en toen zij gezeten waren, zeide hij opgeruimd: »Het doet mij genoegen, vrouw Martha! dat men niet meer aan mijne bedoelingen twijfelt; maar ik weet wel, waarom uwe dochter mij haar geloof weigerde; het komt van mijn gedrag op

dien morgen, toen de meester mij voor het eerst hier in de kamer bracht. — Is het niet zoo, Maria?" vroeg hij, en richtte zijn oog op het meisje, dat, tegenover hem, naast hare moeder zat, en verlegen hare oogen nedersloeg.

»Uw gedrag heeft haar nimmer reden gegeven u te mistrouwen, Heer!" zeide Martha, om hare dochter, die zweeg, te gemoet te komen, ofschoon zij wel beter wist.

»En evenwel, beste vrouw!" vervolgde hij, »wenschte ik wel, dat uwe dochter zelve mij gerust stelde."

»Mijne moeder heeft gelijk, Heer!" antwoordde Maria langzaam, »ik herinner mij niet dat gij mij ooit iets onaangenaams gezegd hebt; waarom zoudt gij een burgermeisje, dat u geen leed kan doen, kwaad toewenschen?"

»Gezegd," hernam Perrol lachende, »ik zeg niet, dat ik iets gezegd heb; de Hemel beware mij, om een lief kind als gij, een hard woord te geven; maar ik herinner mij nog zoo levendig, een sneeuwwitten hals gekust te hebben, en het smart mij nu, dat dit de oorzaak was, dat er tranen uit uwe schoone oogen rolden; zie, daarvoor wilde ik desnoods op mijne knieën om genade bidden."

»O, Heer!" zeide Martha snel, »de meester, die toen nog hier was, heeft er u immers niets van gezegd; mijne dochter heeft dit reeds lang vergeten; indien het niets anders is, behoeft gij u niet ongerust te maken."

»Ik dacht, dat het veel was, vrouw Martha!" antwoordde Perrol vriendelijk, »ik weet wel, uw man duidde het mij niet ten kwade; maar ik wenschte gaarne diezelfde verzekering van uwe dochter te vernemen. Op mijne eer! ik zou veel willen geven, dat ik nimmer zoo stout geweest ware, en dan weder nog veel meer, om nog eens zoo stout te durven zijn, en evenwel heb ik er berouw over. — Zeg mij dus, dat gij het mij vergeven hebt, Maria!"

Het schoone meisje bloosde, sloeg hare oogen neder en bewaarde het stilzwijgen. »Gij weet toch zeker, Maria!" vervolgde Perrol innemend, »dat het vergeven zulk een zoete wraak is; een vrouw vergeeft immer zoo gaarne. Wie heeft mij toch zoo zwart gemaakt in uwe gedachten, dat gij mijne bede niet verhoort? O, die goedheid, Maria! zou mij zoo tevreden en voor eeuwig tot uw schuldenaar maken."

»Indien gij denkt iets gedaan te hebben, dat vergeving noodig heeft, Heer!" zeide Maria verlegen, dan kunt gij u gerust stellen; ik vergeef het u, en hoop dat de Heilige Moeder van onzen Lieven Heere Jezus u en mij ook zoo alles vergeven zal, als ik u in dit oogenblik doe."

»Ik dank u; o, gij weet niet, Maria! hoe gelukkig gij mij maakt," riep Perrol haar met welgevallen beschouwende; »en ik hoop, dat de Heilige Maagd mij zoo genadig wezen zal, als gij verzocht hebt; want ik ben een groot zondaar. Maar gij, Maria!" vervolgde hij zijn hoofd schuddende, »gij zijt zoo goed, zoo deugdzaam, o! ik geloof niet, dat gij hare heilige voorspraak zult noodig hebben, om in het paradijs te gaan."

»Niemand is er, die hare genadige voorspraak en haar liefderijken bijstand niet noodig heeft, Heer!" zeide Martha; »en wat mijne dochter betreft, ofschoon wij haar in eer en deugd hebben grootgebracht, zoo weet God alleen, welke beproevingen haar nog zullen opgelegd worden. Wanneer een meisje hare ouders verlaat en de wijde wereld ingaat, heeft zij hare plichten te vervullen jegens haar man en de kinderen, met welke de Heer en de Heiligen haren echt zegenen, en de verleiding is dikwijls groot."

Perrol lachte bij zich zelven, toen hij de brave vrouw van beproevingen hoorde gewagen; hij dacht bij zich zelven: »de verleider is dichter bij het lieve kind, dan gij wel verwacht; het zal mijne schuld niet zijn, als zij niet de tusschenkomst van alle Heiligen noodig heeft, om in het paradijs te worden toegelaten, en mogelijk zal zij er nog bevalliger uitzien, als zij wat van hare deugd verloren heeft." Maar zijn gelaat verried niets van hetgeen er in zijne zwarte ziel omging, en hij zeide zonder gemaaktheid: »O! gij bedoelt het huwelijk van uwe dochter; de meester heeft er mij van onderricht, de heer Van Schaffelaar zal immers het geluk hebben om haar naar het altaar te geleiden?"

«Zoo spoedig de oorlog geëindigd is, zal het huwelijk doorgaan," zeide vrouw Martha met eenigen ophef; »het is een groote eer voor ons, Heer! dat een edelman ons om hare hand gevraagd heeft."

»Een edelman!" zeide Perrol met moeite een grimlach onderdrukkende, »bij St. George! of uwe dochter niet schoon genoeg ware, een graaf aan hare voeten om hare hand te zien smeeken! Maar," vervolgde hij langzaam en met belangstelling, »het doet mij van harte leed u dan een droevige tijding te moeten mededeelen; of mogelijk is het beter, dat ik zwijg ....."

Maria zeide niets, toen hij ophield, maar hield haar oog strak op hem gericht; de vrees deed

zelfs den geringsten blos van haar gelaat verdwijnen. »Spreek om Jezus wil, Heer! wat is er nu weer gebeurd?" vroeg Martha angstig.

»O, beste vrouw! wij leven in een nare tijd, ofschoon ik voor mij aan zulk een leven gewoon ben," zeide Perrol; »ik zie, ik heb te veel gezegd, om niet voort te gaan; maar verontrust u niet! alles kan nog weer hersteld worden. Zeg mij, heeft de heer Van Schaffelaar een kasteel of huis hier in de nabuurschap?"

»Ja," antwoordde Maria snel, en Martha vervolgde: »maar dat is hedennacht, zoo de spraak gaat, geheel verbrand, Heer!"

»Dan is u het ongeval reeds bekend," zeide Perrol schijnbaar neerslachtig, en niemand zou gezegd hebben, dat hij de man was, welke die vervloekte daad verricht had; »het doet mij leed om uwentwil, Maria! een verlies van zulk een gebouw is een groote schade; men zegt zelfs, dat de menschen niet gered zijn, weet gij ook, waar de heer Van Schaffelaar zich tegenwoordig bevindt?"

»Waarom vraagt gij dit, Heer?" vroeg Maria doodsbleek.

»Waarom?" vroeg Perrol, verwonderd, »omdat ik bevreesd was, of hij er zich ook misschien tijdens den brand bevonden heeft."

»O, God!" riep Maria, en bedekte haar gelaat met hare handen. Hare moeder sloeg haar arm om haar heen, en zeide zacht: »Verontrust u niet, kindlief? uw bruidegom is in het leger; Frank zou het ons immers gezegd hebben, als hij er was geweest."

«Ik zie, dat ik had moeten zwijgen," riep Perrol, als op zich zelven ontevreden; hij sloeg zich voor het hoofd, stond op, ging het vertrek op en neder, naderde toen de vrouwen, en haar met belangstelling aanziende, zeide hij: «Och, wederom moet ik om verschooning vragen; maar waarom u om mijne gevolgtrekking zoo bedroefd! wat zou uw vriend nu op de Schaffelaar doen? hij is immers aan de andere zijde van de stad bij het krijgsvolk; men zou het weten, indien hij omgekomen was. Houd dus goeden moed, Maria! ik zal u alles terstond mededeelen, wat ik te weten kom; want men heeft er lieden heengezonden, en weldra zal het bekend wezen, of het ongeluk aan het toeval te wijten dan wel met opzet geschied is; ik vrees het laatste," zeide hij zonder aarzelen. «En toch zouden wij het moeten weten, indien onze soldaten een strooptocht gedaan hadden; ook kan ik niet bevroeden, waarom zij in zulk een weer een enkel gebouw zouden vernield hebben. Maar de tijd zal het leeren," eindigde hij, en ging weder zitten.

Maria, door de woorden harer moeder en die van den moordbrander zelven bemoedigd, liet hare handen zakken, en Martha zeide: «Een ongeluk bij zulk een stormachtig weder kan gemakkelijk gebeuren, niet waar, Heer? en wie zou zoo op den heer Van Schaffelaar gebeten zijn om zijn onschuldig huis te verbranden? Hier in de stad, geloof ik ten minste, niemand, en de knechten van den kleinen Salazar zouden immers zijn huis niet vernielen."

«Zoo denk ik er juist over, beste vrouw!" antwoordde Perrol, «het doet mij leed, om uwer dochter wil, zelfs om dien van den heer Van Schaffelaar; ofschoon wij in het veld tegenover elkander staan."

«En evenwel...." zeide Maria, terwijl zij tevergeefs op zijn gelaat iets trachtte te bespeuren, dat met zijne woorden niet strookte, en zweeg toen.

«En evenwel, — vervolg uw rede, bid ik u, Maria!" zeide Perrol vriendelijk, en zij herhaalde moedig: «En evenwel, Heer; hebt gij hem, voordat gij den Bisschop ver.... eer gij zijn dienst verliet, willen gevangennemen."

«Mijne dochter! gij weet niet meer, wat gij zegt," zeide Martha vreesachtig, «gij spreekt van dingen, waarvan gij niets weet. — Heer! ik bid u om verschooning voor Maria!"

«O, ja! ik weet het zeer goed, moederlief!" zeide het schoone meisje, onbevreesd naar het bendehoofd ziende, dat zonder eenige verwondering te laten blijken, en zonder dat zijn gelaat veranderde, antwoordde: «O, neen, vrouw Martha! uwe dochter bedriegt zich niet; er is een oogenblik geweest, dat ik den heer Van Schaffelaar wilde gevangen houden. Maar gij zult ook weten, Maria! dat hij in vrijheid uit mijne legerplaats vertrokken is."

«Dank zij den tijdigen bijstand en den losprijs van den aanvoerder der voetknechten; ik weet het, Heer!" hernam Maria onbeschroomd.

Perrol beet zich op de lippen; maar zeide vroolijk: «O! ja, de heer van Nijveld heeft den losprijs betaald; indien hij geweten had, dat het mijn voornemen was, om Van Schaffelaar zelfs zonder losprijs te laten gaan, zou hij zoo zot niet geweest zijn. Mijne ruiters hebben van zijn geld eens lustig op zijne gezondheid en die van den heer Van Schaffelaar gedronken; dat is al wat er gebeurd is."

Maria bedwong zich, om hetgeen haar op de tong lag, te uiten; maar zeide evenwel: «De heer van Nijveld heeft zijn geld reeds terug, Heer! dus heeft hij bij zijne goede daad geen schade gehad."

«Ik wist dit niet, Maria!" hernam Perrol snel, «en ik dank u voor het bericht; maar gij bedriegt u zeer, als gij denkt, dat ik uw vriend heb laten gaan voor eenige ellendige geldstukken. Neen, bij mijnheer St. George! voor zulk een prijs zou ik niemand laten gaan, dien ik wilde houden; maar wilt gij weten, aan wien hij zijne bevrijding te danken heeft, of weet gij het misschien reeds?" zeide hij, en zag haar vragend aan. Maria zweeg, en Perrol vroeg nogmaals: «Aan wien, Maria? zeg het mij, bid ik u." Toen richtte zij haar oog ten hemel, en zeide vol vertrouwen: «Aan God, Heer!"

«Zeer zeker, Maria!" hernam Perrol lachende, «maar aan Hem niet alleen; aan u heeft hij zijne vrijheid te danken en aan niemand anders; ik zweer het!"

»Aan Maria, Heer?" vroeg vrouw Martha verwonderd.

»Ja, beste huisvrouw!" zeide hij vriendelijk: »de meester had mij gezegd, dat hij zijn dochter aan hem zou uithuwelijken: om Maria alleen heb ik hem laten gaan; en indien zij nog denkt, dat ik mij door het geld heb laten overhalen, zoo zal ik haar een som ter hand stellen, die nog eens zoo groot is, om hier in de kerk een stuk zilver te geven. Gij denkt immers niet zoo onedel van mij, dat gij gelooft, dat Van Nijveld met zijne geheele bende, immer eenigen invloed kan uitoefenen op Perrol, of zijne banier ter aarde werpen?" eindigde hij trotsch.

»Indien dit het geval is, Heer!" zeide Martha beleefd, »dan danken wij u; Van Schaffelaar zelf heeft dat niet zoo begrepen of kunnen inzien."

Maria boog zich en zeide: »Indien het zoo is, Heer! hebben wij groote verplichting aan u, en toch . . . ."

»En toch," viel Perrol haar in de rede, »kon Van Schaffelaar niet raden, waarom ik hem eindelijk ongemoeid liet gaan, en hij heeft het u dus ook niet kunnen berichten." Hierop zag hij de vrouwen vorschend aan, en overtuigde zich daardoor, dat Van Schaffelaar haar niets gemeld had van de bedrijgingen, die hij had geuit; hij verheugde zich en vervolgde opgeruimd: »Ik begrijp nu al te wel, waarom gij niet zeer verheugd moest zijn, toen gij hoordet, dat gij mij in uw huis zoudt krijgen. Maar alles zal zich wel opklaren, en gij zult mij in het eind recht doen wedervaren; Van Schaffelaar bracht mij onaangename bevelen, en dit verdroot mij; evenwel gedroeg hij zich onverschrokken en hoffelijk, zooals het een dapper edelman betaamt; het spijt mij, dat ik, door den Bisschop te verlaten, ook hem als het ware, tot vijand heb verkregen; maar het zal niet altijd oorlog zijn."

»Maar waarom verliet gij de zijde van den Bisschop, Heer?" vroeg vrouw Martha.

»Waarom?" hernam Perrol lachende, »ja! dat is te lang om nu te vertellen; in het vervolg zal ik het u wel eens mededeelen; maar gij kunt er u toch niet over beklagen, dewijl de meester een goeden heer aan mij hebben zal; want mijne ruiters kunnen niet lang met een zwaard toe. Nu ben ik immers hier om u te beschermen, en als gij mij maar iemand kunt aantoonen, tegen wien de Bisschop den meester zou willen uitleveren, dan beloof ik u op mijne eer, dat ik hem gevangen zal nemen, al zat hij ook onder den eerwaarden vader. Den heer Van Schaffelaar haat gij niet, ofschoon hij voor twee dagen vóór de stad was om uwe stadgenooten te berooven, met gevaar van zijn aanstaanden schoonvader het hoofd te kloven; waarom zouden wij dan geene vrienden kunnen zijn, daar ik hier kom om stad en ingezetenen te beschermen?"

»Vrees niet," vervolgde hij vroolijk, terwijl hij opstond, »dat ik altijd over paarden en gevechten zal spreken, ik heb ook meer gezien: ik zal u verhalen van landen, volken en gebruiken, van watervallen en bergen, van al de schoonheden der natuur, van de feesten, die ik bij vorsten en graven heb bijgewoond, en van de vrouwen, met wie ik het geluk gehad heb te mogen dansen; ik zal u hare kleeding, hare pracht van juweelen en borduursels beschrijven, alsof gij er bij geweest waart. Zulk een kleed, Maria! zou u goed staan; o! indien ik den heer Van Schaffelaar zie, zal ik hem aanraden er u een volgens mijne beschrijving te laten vervaardigen; ik ben zeker dat het u bevallen zal; ik zal u de nieuwste balladen en sonnetten voorzingen; want gij houdt immers van den zang?" Nu zong hij terwijl hij zijne kaproen opnam:

«Marie chérie,
Douce amie,
De ma vengeance,
Tu es l'espérance."

en vervolgde toen: »De krijg heeft mijne stem wat doen verroesten; maar ik zal zoo goed zingen als ik kan. Als wij een schoonen dag weer hebben, en uwe moeder het toestaat, dan heb ik, indien gij er lust toe gevoelt, een makken sneeuwwitten tel-

ganger in mijn stal, die tot uw dienst is, zoo dikwijls gij wilt uitrijden; want de aanstaande vrouw van een edelman kan zeker paardrijden. — Ik zal zorg dragen voor Maria, beste huisvrouw! Maar daar is iets voor u," zeide hij toen Griet de kamer intrad, »ik heb u ook reeds zoo lang opgehouden; doch wanneer men in goed gezelschap is, vergeet men den tijd. Tot weerziens dan!" Toen verzocht hij Martha en Maria, die opgestaan waren, te gaan zitten, groette haar vriendelijk, en vertrok.

Een oogenblik zaten moeder en dochter stilzwijgend over elkander, en wisten niet, wat zij van den man moesten denken, die zoo even vertrokken was; maar Griet zeide: »Ik ben blij, dat die vent weg is; die mij naar de handen keek; maar die knaap, welken hij bij zich heeft en die kleine jongen, dat zijn goede zielen, geloof ik."

»Zwijg toch, Griet!" zeide vrouw Martha, »en spreek nimmer dan met ontzag van heer Perrol, gij weet niet, hoe voorzichtig men wezen moet met het krijgsvolk, en wat men er van te vreezen heeft, vooral vrouwen alleen."

»Ja, vrouw!" zeide Griet, »dat weet ik wel, en vooral van zulke leelijke ruiters. Mijne moeder heeft eens een geheele geschiedenis gehad met zulk een Bourgondischen paardeman en. . ."

»Maar wat hebt gij daar in de hand!" riep Maria, die opstond en naar haar toetrad.

»Een brief, Maria! die in stilte gekomen is; daarom wilde ik niet, dat die vreemde vent. . . . ik wil zeggen heer, hem zien zou."

»Van Van Schaffelaar, Moeder!" riep Maria, den brief openbrekende.

IX.

De lakenkoopers.

Hij streed altijd het liefst waar andren siddrend streden;
't Gevaar had voor zijn hart niet dan bekoorlijkheden,
Eene opdracht van een tocht, door elk op 't hoogst gevreesd,
Was bijna de eenige eer, die werkte op zijnen geest.
J. NOMSZ.

Het was in het laatst der maand September, dat Maximiliaan weder naar Brussel vertrok, alwaar een algemeene dagvaart beschreven was, om over de aangelegenheden van de landen, die aan zijn gezag onderworpen waren, te handelen. De stad Utrecht trachtte ook door hare zaakgelastigden eenige voordeelige voorwaarden te verkrijgen, waarop men hoop had, door het verlangen, dat de Hertog had laten blijken, om aan den Utrechtschen oorlog een einde te maken, die hem verhinderde zijn geheele macht tegen Frankrijk aan te wenden. De komst van den Hertog in zijne noordelijke landen, had den Bisschop weinig voordeel aangebracht, en het afzenden van zijn krijgsvolk naar Holland, om gezamenlijk te handelen, had hem geen nut gedaan. Hij had, wel is waar, eenige burgers van Amersfoort in zijne macht gekregen; maar de Utrechtschen hadden ook tot voor de poorten van Wijk alles geroofd en plat gebrand, en, bevreesd voor een gevaarlijker aanval van zijne vijanden, had hij zijne benden teruggeroepen. Niet aan het papier willende vertrouwen hetgeen hij voorhad, daar hij evenzeer zijne bondgenooten wantrouwde als zijne vijanden, had hij Van Schaffelaar zelven ontboden, om zijne bevelen te vernemen en over te brengen. De bisschoppelijke krijgsknechten verlieten dus, even omzichtig als zij gekomen waren, het Hollandsche grondgebied, en betrokken de winterkwartieren in Wijk bij Duurstede en omliggende plaatsen. Daar de kerkvoogd weinig kon rekenen op het vermogen en den wil zijner vrienden om hem te helpen, en geene macht had, om met eigen krachten zijn oproerige onderdanen onder zijn gezag terug te brengen, had hij meer dan ooit zich toegelegd, om door zijne geheime vrienden en aanhangers in de stad Utrecht zelve het verloren gezag door list of overreding, zonder medewerking van Maximiliaan, te herkrijgen. De vrees echter voor hun leven en hunne bezittingen veroorzaakte, dat zij weinig of niets voor hem bewerkten; alleen lieten zij hem weten, dat er reeds eenige behoefte in de stad begon te ontstaan, en men troostte hem met de hoop, dat het gebrek aan allerhande levensmiddelen, waarvan de Bisschop den toevoer had laten verbieden, eindelijk de stad zou dwingen om zich te onderwerpen. Maar hoop, ofschoon niet geheel zonder grond, was niet geschikt om den Bisschop, die er naar haakte om zijn bestuur te hernemen, tevreden te stellen; ook liet hij niet na, opnieuw aan te dringen op meer werkzaamheid en ijver voor zijne zaak; en toen zij hem te kennen gaven, dat er niemand in de stad was, door moed en bekwaamheid in staat, van de eene of andere gunstige gelegenheid te zijnen voordeele gebruik te maken, aarzelde hij niet langer om er een zijner vertrouwdste en dapperste bevelhebbers heen te zenden. Velen echter die hem dagelijksch lastig vielen om nieuwe gunsten, waren ongeschikt of te bevreesd, om dezen gevaarlijken last op zich te nemen, en evenwel was het van het grootste

belang, om iemand naar Utrecht te zenden, die als vertegenwoordiger van den Bisschop kon handelen, en geestkracht genoeg bezat, om bij de eerste gelegenheid de beste zich aan het hoofd te stellen van degenen, die de oude orde van zaken terugwenschten.

Ten gevolge van dit alles was het, dat Van Schaffelaar reeds eenige dagen in Utrecht doorgebracht had, op het oogenblik dat wij er Frank aantreffen. De bevelhebber der ruiters had op zijn verzoek en op last van zijn leenheer het harnas afgelegd, en den strijdhengst voor het nederig torschpaard of sommier (1) verwisseld, en was met zijn vriend en knaap zonder moeite in de stad gekomen. Zij, die zijne zending niet kenden, hielden hen voor kooplieden in Brabantsche lakens, die, vergezeld van hun knecht, het gewaagd hadden, in dezen tijd van tweedracht, zich met hunne koopgoederen herwaarts te begeven, in de hoop van goede zaken tegen den naderenden winter te doen; slechts de vertrouwdste vrienden van den Bisschop waren van de toedracht der zaak beter onderricht.

Ofschoon het voor Schaffelaar gevaarlijk was gedurende den dag uit te gaan, daar zoovelen hem vroeger in de stad gezien en met hem omgegaan hadden, en hem gemakkelijk, niettegenstaande zijne vermomming, konden herkennen, zoo was hij echter nu en dan wel genoodzaakt zich hier- of daarheen te begeven, hetzij voor den dienst van den Bisschop of om zijn aangenomen beroep als koopman in laken, zelfs tegen zijn wil, uit te oefenen. Gelukkig, dat dit echter slechts zelden plaats had; want het voortzetten van allerlei onderhandelingen en kuiperijen viel niet zeer in zijn smaak; de Bisschop had andere lieden, die zich liever met die soort van zaken bemoeiden; het doel zijner zending was slechts om zich aan het hoofd te stellen van de voorstanders van David van Bourgondië en door beleid en moed de beweging te doen zegevieren, waarop men den Bisschop te zijnen voordeele had doen hopen. Van Schaffelaar was uit, en Frank bevond zich alleen te huis; want zelfs Henri, die zich met veel beleid van de overbrenging der bevelen van zijn heer kweet, was mede in de stad gezonden om een boodschap over te brengen.

De nieuwbakken kooplieden hadden twee kleine vertrekken betrokken in de herberg *het land van Belofte* in de Breestraat; het eene diende hun tot slaapplaats; in het andere, daarnaast gelegen vertrek, waren de goederen geborgen, welke zij met zich voerden; eenige stukken laken met een el en schaar lagen op de tafel, waaraan Frank zat. Hij zag uit verveling door de kleine glasruiten op de plaats achter het huis, op welke de stal uitkwam, en waar men juist onledig was een kar aan te spannen. Doch weldra lette hij niet meer op hetgeen er verder op de plaats geschiedde; ook stoorde hij zich niet aan het geschreeuw der voerlieden; hij zag met een glimlach op de lakens, die voor hem lagen, en gaf zich aan zijne gedachten over, waarin hij niet behoefde te vreezen, dat men hem spoedig zou storen; want met voordacht had Van Schaffelaar de prijzen der koopwaren zeer duur gesteld, en de koopers liepen dus niet druk.

Hij dacht na over hetgeen er al in de laatste tijden gebeurd was; en ofschoon voor hem geene vreugde, geen geluk meer bestond of te hopen was, trok zijn gelaat zich droevig te zamen, als hij aan het lot van zijn vriend dacht. Hij zag in zijne gedachten, hoe Hans hem de ééne hand, die hij nog over had, toereikte, voordat hij hem verliet, en hoe Perrol de Schaffelaar verwoestte; hij zag den man van Martha nog altijd van zijn huisgezin verwijderd, en Maria blootgesteld aan de aanslagen van het hoofd der Zwarte Bende, en hij sidderde. Evenwel, dacht hij, is de edele Van Schaffelaar hier; de Bisschop zendt hem herwaarts, en voor den dienst, welken hij doet, voor het verbranden van de Schaffelaar, voor den angst, welke zijn hart beklemt, als hij aan zijne bruid denkt, wat verlangt hij daarvoor? de vrijstelling van zijn aanstaanden schoonvader; en toch is Wouter nog gevangen. »O Ralph!" riep hij, zijn gelaat met zijne hand bedekkende, »gij hebt wel gelijk: grootheid brengt geen geluk aan; een gouden keten weegt dikwerf zwaarder dan een ijzeren; en de zwaarste is die, welke plichtgevoel ons oplegt. Indien het bisschoppelijk gewaad het hart van David van Bourgondië niet ongevoelig had gemaakt voor elke andere aandoening dan die der heerschzucht, hij zou uw verzoek niet geweigerd hebben, mijn vriend!"

Hier zweeg hij, en zijn gelaat werd minder treurig; hij dacht aan Maria, en verbeeldde zich nog haar voor zich te zien, toen zij hem de roos overgaf, en hij zuchtte. »O! zij bemint hem zoo vurig," vervolgde hij, »met hoeveel liefde ving zij elk woord op, dat op haar bruidegom betrekking had! hoe overstelpte zij mij met vragen over alles wat hem betrof! O! welk een geluk moet het zijn, het hart van zulk eene reine maagd zoo voor altijd

(1) lastdier, pakpaard.

met de onverbreekbaarste banden aan zich verbonden te zien! Wat moet hij gelukkig zijn, als zij hem te gemoet snelt en in hare armen drukt! o! dan zal hare moeder haar niet behoeven te herinneren hem hare wang te bieden, hare schoone lippen zullen zelven hem den welkomkus geven. En mij....?" vervolgde hij somber, »hetgeen hij in haar hart gewonnen heeft, heb ik verloren; zij kwam mij niet meer zoo te gemoet als anders. Maar dat behoort zoo, dat moet zoo zijn; ik ben haar niets, ik mag niets voor haar zijn. O Ralph! vader Ralph! waarom heb ik Maria wedergezien? Zij heeft mij vergeten, en toch hebben mijne lippen haar aangeraakt; zij brandden mij als vuur. Vergeef mij, Van Schaffelaar!" riep hij, wild opstaande, »vergeef mij, vriend! vergeef hetgeen ik gezegd heb; ik wil haar niet meer liefhebben; de goede God zal medelijden met mij hebben en mij tot zich roepen. Misschien zullen hare oogen tranen storten, als ik er niet meer zijn zal, en misschien ook niet; maar de wanhoop zal mijn hart niet verscheuren, wanneer ik haar gelukkig in uwe armen zie. Alles kan ik u overlaten, mijn weldoener! en toch vroolijk zijn, en het leven beminnen; maar haar! haar bezit kan ik u wel niet benijden, al veroorzaakt het mij den dood! En toch," zeide hij, meer bedaard, »ofschoon ik vrees haar te ontmoeten, zoo wenschte ik evenwel haar nog eens te zien, vóór ik dit leven vaarwel zeg, éénmaal nog, en dan niet meer."

Somber voor zich starende, leunde hij met zijne hand op de tafel; maar hij werd in zijn gepeins gestoord door het geluid, dat de deur van het vertrek maakte, toen men haar opende. De knecht uit *het land van Belofte* stak zijn hoofd in de kamer, en zeide: »Koopman daar is een vrouw of een meisje, ik weet het niet, dat u verlangt te spreken."

»Mij?" riep Frank verwonderd, en hij dacht: »zou het Maria zijn?"

»Ja, u!" antwoordde de knecht meesmuilende, »want zij vroeg naar den jongsten koopman.

»Laat haar spoedig hier komen, vriend!" zeide Frank snel en vol ongeduld. De knecht, die een paar treden achterwaarts gegaan was, riep nu vroolijk: »Gij zult zeker goede zaken met haar doen, koopman! want zij heeft geen geduld gehad om mij te wachten; de deern is vol kooplust." Werkelijk zag Frank nu ook een vrouw, die de trap opkomende, over het portaal, langs den knecht in de kamer trad, toen stil stond, en zich naar de deur omkeerde, waarschijnlijk om te zien of de knecht zich verwijderd had. Maar tegelijkertijd, dat Frank, die de vrouw te gemoet gesneld was, en nu stil stond, eenigszins gemelijk riep: «Doe de deur dicht, jongen! en vertrek," stak de vrouw zelve de hand naar de klink uit om haar achter zich dicht te trekken. De knecht kwam haar echter voor, en voldeed lachende aan het tweeledige verlangen; aan het bevel van Frank, en aan den wil van de koopster.

Een oogenblik stond de jonkman in twijfel, wat hij zeggen zou. Was het Maria, die hij voor zich zag, of een vreemde? O! hoe gaarne zou hij die zware kaper weggerukt hebben, die hem belette, om de vrouw in het gezicht te zien, welke, in een zwart regenkleed van saai (1) gehuld, zonder iets te zeggen, nog altijd aan het einde der kamer vertoefde. Maar hij gevoelde, dat hij een bespottelijk figuur maakte; door haar met drift te gemoet te snellen, toen zij in de kamer trad, en daar halfverwege bleef staan; hij zeide dus beleefd: «Het spijt mij, dat die lompe knecht u zoo onbeleefd heeft behandeld, vrouw! gij hebt naar mij gevraagd; wij hebben fijne waar, en de prijzen zijn zoo billijk mogelijk. Ziedaar een stuk blauw, waarvan onderscheiden vrouwen en jonkvrouwen genomen hebben, of verkiest gij rood? gij hebt nog geen scharlaken gezien, dat zoo goed kleur houdt als dit," en hij wees naar de tafel.

Ofschoon Frank nu zeer goed inzag, dat het Maria niet kon zijn, die daar stokstijf voor hem stond, omdat het lieve meisje zoo lang niet was, en zich zeker dadelijk aan hem zou bekend gemaakt hebben, bleef hem altijd toch nog eenige twijfel over; hij geloofde zoo gereedelijk hetgeen zijn hart verlangde, en wilde de vrouw, die stom scheen te zijn, verzoeken te zeggen, wat zij begeerde, toen zij op eens het kleed, dat hare gestalte verborg, van zich afwierp, en de kaper van het hoofd trok. «Zijt gij het, Jonkvrouw?" riep Frank luid, terwijl hij verwonderd een paar schreden achteruit deed.

«Gelijk gij ziet, Frank!" antwoordde Ada, en een droevige lach vertoonde zich op haar ernstig en doodsbleek gelaat.

«Waarom komt gij hier, waarde Jonkvrouw?" riep Frank, en trad naar haar toe, zijne teleurstelling zoekende te verbergen; «wie heeft u gezegd, dat ik hier was?"

«Mijne komst doet u dus geen genoegen, Frank!" zeide Ada langzaam, en het hoofd schuddende,

(1) Zekere wollen stof.

«helaas! ik zie het al, en gij verwachttet mij niet."

«En waarom niet, Ada?" vroeg Frank, vriendelijk: «maar zet u neder, Jonkvrouw! o! ik bid het u, en zeg mij, hoe gij u thans bevindt; zijt gij gezond, Ada?" vroeg hij met deelneming, en hij bood haar een stoel aan. Helaas! hij behoefde slechts een enkelen blik op het arme meisje te werpen, om te zien dat zij ongelukkiger was dan ooit, en dat hare geestvermogens verstrooid waren, evenals de bladeren van het geboomte door de herfststormen.

"«Gezond, Frank!" antwoordde zij, toen zij gezeten was, en haar strakke blik rustte op den ruiter die vóór haar stond: «gezond, neen! maar ik ben wel: zoo wel als ik verlangen kan, om te sterven."

«Te sterven!" riep Frank, en vatte hare hand vol medelijden; ook zij, zij wilde sterven; ook haar was het leven tot een last, en die overeenstemming van gedachten was een nieuwe band, die hen onderling verbond. «Ik wenschte alles te geven, om met u in dit oogenblik te sterven, beste Ada!" zeide hij met gevoel, en kuste hare hand.

Op dit oogenblik werd de deur geopend, doch even spoedig weder dicht gedaan; de jonkvrouw bemerkte dit niet, maar Frank luisterde. Hij hoorde nu, dat iemand zich in het slaapvertrek begaf, en de lade van een kast opende; hij begreep, dat het Van Schaffelaar was, die uit beleefdheid of voorzichtigheid zich verwijderd had, toen deze hem met een vrouw alleen vond. Het speet hem echter, daar hij niet ongaarne gezien zou hebben, dat zijn vriend zich zelven eens had kunnen overtuigen, dat hij haar niet behandelde als een minnares.

Ongeloovig schudde zij het hoofd, streek met hare fijne en blanke vingers het fraaie zwarte haar glad, dat gedeeltelijk haar voorhoofd verborg, en zeide met nadruk: «Met mij sterven, Frank! maar met mij leven niet! niet waar?" eindigde zij spottende.

«Ada" dit was alles, wat Frank antwoordde; want hij wist immers, dat het ongelukkige meisje gelijk had. «Maar voor wie zaagt gij mij wel aan, wie verwachttet gij!" vroeg zij op eens, zonder te bemerken, dat hij niet volmondig geantwoord had.

»Voor wie?" hernam Frank aarzelend, »voor iemand, die ons wilde begunstigen en eenige ellen laken koopen. Maar hoe wist gij, dat ik hier was, Ada?" vroeg hij.

»En is men dan verwonderd, als er iemand komt om te koopen, als men voor koopman wil doorgaan?" zeide zij met verheffing van stem; »neen, Frank, ik weet dat gij iemand anders verwachttet; zeg is het niet zoo!"

»Iemand anders, Ada? gij bedriegt u; maar ik vraag het u zelve, wie kon ik verwachten? niemand kent mij onder deze kleeding," en hij wees op zijne wijde broek en zijn wambuis van grof bruin laken.

»En denkt gij dan," zeide zij lachende, maar zonderdat haar gelaat daardoor een vroolijke plooi aannam, »dat ik niet weten zou, dat gij op de dochter van dien Amersfoortschen smid wachttet?"

Frank stond als door den donder getroffen; hij hoorde, dat Van Schaffelaar zich nog naast hen bevond; alleen een dun beschot scheidde de vertrekken. O! hoe blijde was hij nu, dat zijn vriend niet was binnengetreden! Ada zag hem vorschend aan, en lachte; maar zoo, dat het hem door merg en been ging, en zeide nogmaals: »De dochter van den smid, niet waar?" Zij sprak zoo luid, dat Frank sidderend uitriep: »Om Gods wil, Ada! spreek zacht! Maar gij bedriegt u, waarom zou ik juist haar verwachten? gij begrijpt dit immers zelve wel; ik ken haar, dat is ook alles; haar bezoek zou mij geen geluk of vreugde aanbrengen."

»Het is altijd gelukkig en genoegelijk het voorwerp van zijne liefde te zien," zeide Ada ijskoud. »Maar hoe heet uwe minnares ook? hoe heet zij die u bekoort heeft? zij is schoon; nietwaar? o! veel schooner dan ik; maar uwe liefde maakt haar zoo bevallig. O! ik gevoel het, uwe onverschilligheid maakt mij leelijk, en knaagt mij aan het leven."

»Ada, beste Jonkvrouw!" zeide Frank zacht, doch met drift: »om den wil van onze vriendschap, en bij het kruis van onzen Heere Jezus! ik bid u, zwijg! of wilt gij mij diep verachtelijk en rampzalig maken? De man, die alles voor mij is, die mij als zijn broeder behandeld, is haar bruidegom; hij is dapper en braaf; hij is een edelman; hij bemint haar; zij bemint hem alleen; ik zweer het u, bij al wat heilig is! O! zwijg, bid ik u," riep hij, hare hand vattende, toen hij zag, dat zij hem in de rede wilde vallen, »die weldoener van mij is Van Schaffelaar; gij kent hem. Hij is hier naast ons in het vertrek; hij hoort alles, wat hier gesproken wordt. Zwijg; of wilt gij, dat hij hier komt, om mij in uw bijzijn in het aangezicht te slaan, en dood aan uwe voeten te werpen? O neen, Ada! dat kunt gij niet willen, en ik zweer u, bij het bloed van onzen Heer en bij de Heilige Moeder Gods! dat zij niemand dan hem bemint." Het zweet droppelde van zijn gelaat, dat even wit was, als de kleine kraag, dien hij om den hals droeg,

en zijne oogen stonden strak en dof van vertwijfeling, maar het scheen, dat zij doof was voor zijne rede; want zij riep:

»Maar zeg mij haar naam; ik ben dien vergeten, hoe heet zij ook, Frank! hoe heet uw liefje, Heer ruiter?" Zij lachte en trok hare hand terug. De ontsteltenis van den jongeling was niet te beschrijven; plotseling trad hij vóór haar; in zijne oogen schitterde een vurige gloed, en hij riep zacht, doch somber, en vol beteekenis: »Zwijg, Jonkvrouw! Wat heeft dat meisje u gedaan om hare eer te rooven? zwijg, raad ik u; want indien haar bruidegom hoort, wat gij zegt, dan zal hij zijne woede niet bedwingen. Zwijg dus, of ik zal genoodzaakt zijn u te doen zwijgen." Maar ook deze woorden verspilde hij; vergeefs deed hij zijn hart geweld aan om Ada te dwingen het geheim van zijn hart te verzwijgen, en evenwel legde zij de hand, die zij, zich bezinnende, aan haar hoofd gebracht had, op zijn schouder, en zag hem verwonderd aan. Die uitdrukking van zijn gelaat bevreemde haar, ofschoon zij den zin van zijne woorden niet vatte, en zij zeide: »Gij behoeft haar naam niet meer te verzwijgen, Frank! ik heb hem gevonden; Maria heet zij; maar gij bedroogt Ada dus niet alleen: ook uw vriend word door u misleid."

»Ada!" zeide Frank smeekende, en drukte hare hand, »hoe komt gij aan deze gedachte? zeg niets meer; want hij zal het hooren," en hij wees met den vinger naar den muur. «Hij weet wel, dat hij alleen door haar bemind wordt; maar ik zou zijn geluk niet gaarne, al ware het maar voor één oogenblik, zien bewolken om mijnentwil, en wel door uw toe doen, mijne Ada!"

»Ik ben niet bevreesd, dat hij het hoort," antwoordde zij fier, en stond op: »gij zult het zien, ik durf het hem zelven wel vragen; want hij heeft er ook belang bij."

»En wat wilt gij hem vragen?" vroeg Frank haar in den weg tredende. Wat ik vragen wil," antwoordde zij, zich bezinnende, en voor hem staande als een schoon, marmeren beeld, waarvan de kleederen, die het bedekken, den edelen vorm niet verbergen kunnen, »ik wil vragen of gij Maria bemint, en of die deerne u lief heeft; want door háár is het, Frank!" zeide zij, droevig het hoofd schuddende, dat gij slechts mijn broeder wilt zijn. Voor háár hebt gij mijne genegenheid verworpen, en zij heeft niets om u te schenken dan haar hart, dat met hare hand aan haar bruidegom behoort."

»Gij waant dan, dat het om haar is, dat ik mij de eer ontzegd heb om uwe hand te verzoeken?" hernam Frank.

»En waarom anders?" vroeg zij; toch, niet omdat men zegt, dat ik niet wel bij het hoofd ben?" en zij verwachtte met ongeduld zijn antwoord.

»Zet u dan weder neder, Ada! en ik zal het u zeggen," antwoordde Frank treurig, maar zij schudde het hoofd; en ziende dat zij niet wilde gaan zitten, vervolgde hij: »Ik kan nimmer uw echtgenoot worden, Ada! gij weet immers, dat ik iemand zonder ouders en zonder naam ben; een arme herder vond mij aan de zijde van hen, die mij waarschijnlijk het leven gegeven hadden, zij waren van het hunne beroofd door de krijgslieden, die mijn ouderlijk huis plunderde; ik weende, stak de handen naar hem uit, en hij nam zich mijner aan. Alles ben ik aan Ralph, den schaapherder verplicht; mijne ouders waren zeker arme daglooners, en ik zelf was een herdersjongen, tot ik den man ontmoette, die mij tot zich nam en kleeden liet, en gij, Ada! zijt immers een jonkvrouw: adellijk bloed vloeit door uwe aderen: ik kan nimmer uw echtgenoot worden."

«Gij hebt mij dit reeds gezegd," hernam zij snel, »en ik geloofde u toen, maar nu niet meer; waarom gaat gij vóór mij staan? treed ter zijde, ik wil het hem vragen!"

»O! doe dat niet, Ada!" riep Frank, en haar met zijne armen omvattende, zag hij haar smeekend aan »indien het geen bedrog was, toen gij mij zeidet, dat gij mij zoo innig genegen waart, zoo blijf." Maar met een kracht, die hij haar niet zou toegeschreven hebben, rukte zij zich uit zijne sidderende armen los. »Blijf, Ada! vervolgde hij nu zacht, doch vastberaden, »indien gij nog één stap doet, dan sterf ik." Hij haalde de hand uit zijn wambuis, dat een eind wegs was toegeknoopt, en een breede, lange opsteker blonk in zijn rechterhand.

De jonkvrouw trad ontsteld terug, en staarde verwilderd op het glinsterende lemmer. Frank scheurde zijn wambuis open; toen kraakte de deur van het slaapvertrek; Van Schaffelaar scheen het te verlaten en een oogenblik op het portaal stil te staan. De wanhopige jongeling draaide het hoofd een weinig om, en wierp een onrustigen blik op de deur, en Ada maakte van deze gelegenheid gebruik, om zich onverziens op zijn rechterarm te werpen, en met hare beide handen de gewapende vuist te vatten. »O!" riep Frank wanhopig, en zocht zijne hand te bevrijden; maar hij kon het niet zonder gevaar te loopen de jonkvrouw te kwetsen, die hem zacht en angstig toefluisterde: Ik geloof zelve niets van hetgeen ik gezegd heb, Frank!

laat dat moortuig los; ik zal hem niets vragen, maar zeggen dat ik geschertst heb." Smeekend hield zij haar zwart oog op hem gericht.

De kamerdeur werd niet geopend; maar men hoorde iemand de trap afgaan, en Frank riep, zijn oog ten hemel slaande: »Ik dank u, Heilige Maagd! ik dank u, God!" Hij liet zich gewillig het wapen uit de hand nemen, en terwijl zij het nederlegde, leunde hij op den stoel en veegde zich met zijne mouw het angstzweet van het gelaat.

»Vergeeft gij het mij, Frank?" zeide Ada, terwijl zij hem vreesachtig naderde; »gij houdt dus veel van haar, o, wat is zij gelukkig! en zij zuchtte.

»Iedereen heeft haar lief, Ada! antwoordde Frank met gevoel, »het is een goed en deugdzaam meisje en de bruid van mijn vriend? waarom zou ik alleen haar niet liefhebben? O! gij hebt mij veel smart veroorzaakt; maar ik denk er niet meer aan, ik zal u ook altijd genegen zijn en liefhebben tot den dood toe; ik ben alles reeds vergeten" Hij vatte toen hare hand, en drukte die in de zijne.

»Ada zal altijd uwe zuster zijn, niet waar, Frank?" zeide de jonkvrouw vriendelijk; »en Maria, wat zal die voor u zijn, Frank?" vroeg zij droevig.

»Zij zal de vrouw zijn van mijn vriend en weldoener, Ada!" antwoordde Frank plechtig, »en niets meer; of denkt gij niet, dat zijne huisvrouw heilig voor mij zal zijn, dat ik haar zelfs niet door een enkele schuldige gedachte zou willen beleedigen? Zoo gij wilt, zal ik u zweren, dat zij nimmer de mijne zal worden; want zij is immers zijne bruid," eindigde hij en zag met een droeven lach naar de jonkvrouw.

»Zweer niet mijn broeder!" zeide Ada, »ik moet u gelooven, een eed zou mij toch geen overtuiging schenken; het is waar, zij zal hem trouwen. Zij is zeker schoon, die Maria, daar ieder haar liefheeft, en . . ." Hier hield zij eensklaps op en staarde wild om zich heen, bewoog onrustig hare armen, en haar mond vertrok zich krampachtig. Eindelijk vestigde zij haar oog strak op het gelaat van Frank, die met vrees en medelijden het schoone, hem zoo genegen meisje aanzag, dat vóór hem stond, en door een hem nog onbekende oorzaak tot vertwijfeling scheen gedreven te worden.

»Rust een weinig uit, Ada!" zeide hij deelnemend en sloeg den arm om hare middel, om haar als het ware te noodzaken te gaan zitten; maar zij maakte zijne hand los, en riep: »O! ik ongelukkige! wat heb ik gedaan? gij zult sterven, en het is mijne schuld! ik ben onwijs, en ik heb den dood verdiend; — maar wat moet ik ook zeggen? — waarom ben ik gekomen? . . . ." Zij zweeg.

»Stel u gerust, Ada!" zeide Frank, »ik denk niet meer aan hetgeen gij gezegd hebt."

»O! dat ben ik ook reeds vergeten; wat gaat mij die deerne aan!" riep de jonkvrouw driftig, »heb haar lief en trouw haar; maar red uw leven! ha! nu weet ik het . . . mijne gedachten worden helder. Vlucht, Frank! vlucht! of gij zijt verloren; men weet, dat gij in de stad zijt met Van Schaffelaar, en men zoekt u!"

»Mij! ons!" riep Frank, »dat kan niet waar zijn; men zal ons hier niet ontdekken."

»En ik dan," vervolgde zij, »heb ik u niet gevonden, en denkt gij, dat die Walson u ook niet vinden zal!"

»De luitenant van Perrol?" vroeg Frank.

»Hij zelf!" hernam Ada schielijk, »hij maakt mij het hof; maar liever dan dien ellendeling mijne hand te reiken, zou ik hem dezen dolk in het hart stooten. O! ik vrees hem niet, en ik haat hem even sterk, als ik u liefheb, Frank! Maar vlucht nu, eer het te laat is; want dan zou ik schuldig zijn aan uw dood, vergeef het mij! ik sprak van die Maria, en uw leven was in gevaar; maar gij weet, ik ben zinneloos. O! vergeef het mij."

»Maar is het waar, wat gij zegt? bedriegt gij u niet, Ada?" vroeg Frank ongeloovig.

»Neen! zoo waar als ik hier voor u sta, het is zoo!" antwoordde zij, de handen wringende, en zuchtte: »O! mijn God! hij gelooft mij niet, en maakt zich ongelukkig. Wacht eens!" zeide zij plotseling, »daar schiet mij iets te binnen; o, mijn geheugen is zoo slecht, Frank! en het geldt evenwel uw leven. Luister! Walson heeft zijn intrek bij den heer Loef genomen; maar wat hij in de stad doet, weet ik niet. Gisteren reeds was er een ruiter der Zwarte Bende bij hem geweest, die van Amersfoort kwam; ik hoorde zijne stem in mijn bidvertrek. Hij verhaalde, dat Perrol verliefd scheen te zijn op de bruid van Van Schaffelaar, en Walson zeide lachende, dat hij den armen bruidegom beklaagde, omdat elkeen op zijne bruid verliefde, en dat hij een paard tegen een ezel verwedden wilde, dat gij ook een goed oog op haar had."

»Hij zeide dat! de ellendeling!" riep Frank somber.

»Zeker, ik hoorde het," vervolgde Ada snel; »toen berichtte Walson den heer Loef ook, dat Perrol

hem liet weten, dat Van Schaffelaar in Utrecht was, en dat hij zulks toevallig te weten was gekomen. Verder vernam ik toen niets; want de ruiter vertrok. Dezen morgen zag ik hem, die een gelaat heeft waarop de valschheid en moordzucht te lezen staan, weder bij den waardigen luitenant komen, en ik spoedde mij naar mijne vertrekken. Hij was bezig te verhalen, dat hij uwe schuilplaats reeds ontdekt had, en dat Van Schaffelaar als koopman in deze herberg zijn intrek had genomen. Hem was ook ter oore gekomen, dat misschien hedenmiddag eenige vrienden van den Bisschop zich hier zouden vereenigen."

»Dat is zoo," zeide Frank snel.

»Dus was men het niet eens, of men dezen morgen Van Schaffelaar alleen zou oplichten, of tot den middag wachten om, zooals de ruiter zeide, in het Land van Belofte te vallen, evenals de verdoemde Joden, om alles dood te slaan, wat zij zouden vinden. Ik durfde toen niet blijven luisteren, maar snelde heen om u te redden; want ik dacht wel, dat gij hem zoudt vergezellen. O! die ruiter heeft mij veel leed gedaan; want ik had volstrekt niet gedacht aan dat meisje, en zij stonden naar uw leven; het was een dubbele doodsteek voor mij. Mijn kamermeisje spoorde de herberg voor mij op, en ik ging heen. Maar vlucht! nu, Frank! anders komt uw bloed over mij; ik vermoord u door mijn onverstand en door mijn vergeten; maar uwe zuster Ada is niet wijs," eindigde zij, treurig het hoofd schuddende.

»O, zij is het wel," zeide Frank met gevoel, »en zij is zoo goed. Och! waarom hebt gij mij dit niet gezegd, toen mijn vriend er nog was? maar mogelijk vind ik hem nog; indien hij zich naar het minnebroeders-klooster begeven heeft, is hij gered."

»Haast u toch Frank!" riep Ada angstig, »of zij komen; ik bid u, maak spoed! Wilt gij dan volstrekt, dat ik eeuwig rouw zal moeten gevoelen, dat ik u zoo laat gewaarschuwd heb?"

«Neen, Ada!" zeide Frank, »ik ben spoedig gereed en ga met u mede, dat zal het beste zijn; wacht mij slechts een oogenblik."

Hij verliet het vertrek en keerde spoedig terug, na het gereede geld en de papieren van Van Schaffelaar bij zich gestoken te hebben; hij zette den breedgeranden hoed op, stak zijn opsteker weder bij zich en hing Ada haar regenkleed weder om. Vóórdat hij haar de kaper opzette, sloeg hij zijn arm om haar heen en zeide aangedaan: »Lieve Ada en getrouwe zuster! gij hebt mij het leven gered; ik dank u."

»Gij zijt dus niet meer verstoord op mij?" hernam zij, en een lichte blos kleurde haar blank gelaat.

»Neen, Ada!" antwoordde hij vriendelijk en kuste haar, toen zette hij haar de kaper op, en zeide: »Ik neem deze stukken laken onder mijn arm en volg u, alsof ik ze te huis breng; maar verlaat mij, bid ik u, aan de eerste dwarsstraat de beste; dan verberg ik mijne koopwaar en tracht mijn vriend te redden."

»Dat is goed, Frank! maar spoedig!" riep Ada ongerust, en verliet reeds het vertrek.

In het voorhuis gekomen, zeide Frank tot den knecht, die de jonkvrouw in het aangezicht trachtte te zien, »ik volg deze vrouw, die dit stuk gekocht heeft; maar zeg aan Heintje, als hij eerder te huis mocht komen dan ik, dat hij terstond een onzer paarden neme, en dit stuk laken naar Wijk in de Roode Draak brenge."

»Naar Wijk! koopman?" vroeg de knecht verwonderd, terwijl hij een der twee stukken laken aannam, die Frank onder den arm had.

»Ja, naar Wijk!" hernam Frank bedaard, »vindt gij dat zoo vreemd? de waard is een hupsche vent, die al meer bij ons gekocht heeft, en al wonen de koopers ver, of in 's vijands land, zoo moet men ze toch bedienen; maar de jongen moet dadelijk vertrekken. Tot straks."

Hij volgde nu Ada, die hem buiten de deur wachtte; het was het eenige middel, om den armen knaap te redden, die reeds lang te huis had moeten zijn, en zeker door de stad slenterde; want noch Frank, noch de knaap konden lezen of schrijven, hij kon hem dus geene schriftelijke waarschuwing doen toekomen om zich te verwijderen.

Een geruimen tijd reeds was Frank met de jonkvrouw vertrokken, toen Henri terugkwam. De knecht, die hem zeker de boodschap wel zou overgebracht hebben, was toevallig niet in het voorhuis, toen hij te huis kwam; zoodat hij zonder van iets te weten in de kamer trad, waar hij tot zijne verwondering nog Frank, nog zijn heer vond; ook in het daarnaast gelegen slaapvertrek waren zij niet, en evenwel lagen de goederen open en bloot. Hij bedacht zich eenige oogenblikken, legde de stukken laken terecht, die op de tafel lagen, en stond gereed om eens te gaan vernemen, of men ook een boodschap voor hem had achtergelaten, toen eenige beweging, die hij beneden in het huis vernam, hem voorzichtigheidshalve zijn voornemen een weinig deed uitstellen. Hij hoorde, zoo het hem

voorkwam, dat er krijgslieden in de herberg waren gekomen, en het was zaak voor hem, om die heeren een weinig uit den weg te gaan. Juist was hij bezig met het losgewonden gedeelte van een stuk fraai sanguin laken om zijn been te trekken, ten einde te zien, hoe hem zulk een hoze zou staan, en hij zag met welgevallen op de fraaie, roode kleur van het laken, toe hij in zijne verrichting gestoord werd; want iemand beklom de trap, en trad in de kamer.

»Is de koopman er niet, jongen?" vroeg de binnentredende, en zag het vertrek rond. De knaap legde het stuk laken op de tafel, en zeide:

»Neen, mijn meester! maar ze zullen wel spoedig terugkomen; zet u neder, indien gij wachten wilt," en hij wees op den stoel, en zag met bevreemding naar den man, die zich zonder te aarzelen op zijn gemak nederzette. Er was iets in de stem van den onbekende, dat den soldaat verried, en evenwel had zijn leelijk gelaat niets krijgshaftigs, maar iets priesterachtigs, terwijl zijne kleeding die van een gegoed burger was.

»Bij St. Franciscus, mijn patroon!" zeide deze lachende, »ik had niet gedacht uw meester niet te huis, en zijn jongen onledig te vinden met zich een bloedkleurige hoze uit te zoeken, alsof hij de wapenen droeg, of een krijgsman diende."

»Ha!" antwoordde Henri, schijnbaar opgeruimd; want de wijze, waarop de man hem aanzag beviel hem niet; »op die kleur, mijn meester! valt een bloedvlak niet in het oog; wilt gij dat ik er u een wambuis of een hoze af snijde?"

»En voor wien houdt gij mij, jongen?" vroeg de vreemdeling snel, en in zijne oogen schitterde een valsche gloed.

»Voor wien, mijn meester!" herhaalde de knaap, die zag, dat deze geen genoegen nam in hetgeen hij gezegd had, «dan moest ik u niet kennen; gij zijt immers heelmeester, en op uw uithangbord is de goede Samaritaan geschilderd."

»Ha! dat wist ik niet," hernam de andere grimlachende, »en daar gij mij kent, ben ik bereid, om u voor niets wat bloed af te tappen, als het noodig is."

»Zeer verplicht, mijn meester!" antwoordde Henri huiverend; doch hij herstelde zich, en vroeg nu aan den man, dien hij niet voor den meester uit De goede Samaritaan herkende, maar die hem wilde bedriegen: »welke kleur van laken begeert gij? De kooplieden komen nog niet, maar ik kan u wel helpen, en gij behoeft dan niet te wachten."

»O! ik heb den tijd," hernam hij, »maar zeg mij eens, waar zijn uwe meesters zoo heengegaan?"

»Dat weet ik niet," antwoordde Henri; »zij zijn in de stad voor hunne zaken; maar waar, dat weet ik niet, al sloegt gij mij dood. . . ."

»Zoo!" zeide de man grimlachende en stond op; »dat is dom genoeg gezegd; maar misschien kon het er wel op loopen, jongen! dat is te zeggen, een geoefend meester, zooals ik, zou u juist niet doodslaan, als hij iets weten wilde: de dooden spreken niet meer; maar hij zou wel een of ander werktuig in zijn koker hebben om u den tongriem los te snijden." Terwijl hij nu eenige treden naar de deur deed, en de handen wreef, alsof hij het wat koud vond en zich zocht te verwarmen, trad Henri eens naar het raam, om te zien, of er ook iemand op de plaats was, om hem te berichten, waar Van Schaffelaar en Frank waren; want hij durfde den vreemdeling niet alleen bij de koopgoederen laten. Hij zag den knecht, die over de plaats ging, en wilde, toen deze juist opzag, het venster openen; maar deze bracht den vinger voor den mond, wees naar het benedengedeelte van het huis, nam een houding aan, alsof hij hem scheen te beklagen, en haalde de schouders op.

Dit alles deed hem vreezen, dat er een of ander onheil plaats gehad had, of hem boven het hoofd hing, en hij besloot het te wagen, den vreemdeling alleen te laten, en den knecht te ondervragen; maar zich omkeerende, zag hij den man, dien hij een oogenblik te voren op het portaal had hooren hoesten, vlak achter zich; hij stond op zijne teenen, om, over hem heen, op de plaats te kunnen zien. De knaap schrikte; doch zeide, toen deze spottend vroeg:

»Waarnaar zaagt gij toch, jongen?"

»Naar den stal, mijn meester! Wacht mij een oogenblik; ik kom terstond terug." Hij wilde hem voorbijgaan; doch deze vatte hem bij den schouder, en vervolgde valsch lachende: »Ho! ho! klein gedrocht! dat heeft geen haast; maar zeg mij liever waar Van Schaffelaar is, of ik zal mijn laatpriem voor den dag moeten halen."

De verschrikte knaap zag dadelijk in, welk gevaar hem, zijn heer en Frank boven het hoofd hing; hij twijfelde niet langer, of het huis was bezet: hij hoorde reeds de trappen kraken onder het gewicht van eenige lieden, die naar boven kwamen; hunne sporen en wapenrustingen klonken.

»Zult gij antwoorden?" riep nu de man, die hem vasthield, en hem heen en weder schudde, maar hem plotseling losliet, toen hij den kleinen knaap zijn hand onder zijn wambuisje zag steken, en deze hem met wantrouwen en kwaadheid aanzag.

Zes ruiters van de Zwarte Bende traden nu in het vertrek, en Froccard — want deze was het, die zich met Henri in de kamer bevond — riep dadelijk: »grijpt aan dat duivelskind, en onderzoekt hem; want hij heeft wapens bij zich," en hij wees op den knaap.

Geen middel van uitkomst bleef er voor den arme Henri over; aan vlucht of weerstand was niet te denken, en hij stelde zich niet te weer, toen de ruiters hem aangrepen, maar hij riep: «Gij hebt den verkeerden voor, mijn meester! ik ben de arme knecht van twee brave kooplieden, en heb niets misdaan; mijne meesters zullen zich bij den schout beklagen, indien gij mij niet loslaat."

Maar de ruiters lachten om zijne woorden, haalden een mes, dat in een scheede stak, onder zijn kleederen uit en hielden hem vast.

»Waar is de heer Van Schaffelaar? waar de jonge ruiter?" vroeg Froccard barsch.

»Ik ken die lieden niet," antwoordde Henri luid, »van wien spreekt gij? ik ben hier vreemd."

»Zult gij antwoorden!" vervolgde Froccard dreigend.

»Gij vraagt iets, dat ik niet weet; laat mij los, bid ik u, gij doet mij zeer!" zeide hij tot de ruiters.

Maar deze sloegen op zijn verzoek geen acht, en Froccard grauwde hem toe: »Lieg niet langer, ellendeling! of denkt gij, dat ik het gedrocht niet meer ken, dat met Van Schaffelaar in de legerplaats van Messire Perrol geweest is? dat waart gij zelf; alle uitvluchten helpen hier niets; gij wijst ons Van Schaffelaar en zijn makker, of ik laat u dood pijnigen."

»Breng mij voor den schout; gij hebt den verkeerde voor!" riep Henri angstig; wacht tot mijne meesters te huis komen; zij zullen u zeggen, wie ik ben."

»Satansche leugenaar! brulde Froccard, »ik moest dan niet weten, dat die kooplieden juist de knapen zijn, die ik zoek. Komaan, jongens! legt die lakens van de tafel, maar voorzichtig; want zij zijn eene goede belooning voor de moeite, die wij hebben, en bind dat kereltje op de tafel vast, zoodat hij zich niet kan bewegen."

»Te hulp, hospes! moord! sta bij!" gilde de ongelukkige Henri, terwijl de ruiters hem lachende op de tafel uitstrekten, en zijn handen en voeten met touwen aan de pooten vastbonden; zijn schreeuwen en zijn wederstand hielpen hem echter niets; niemand kwam hem te hulp.

»Hij zag mij voor een heelmeester aan," zeide Froccard meesmuilende, terwijl hij het mes, dat bij den knaap gevonden was, op zijne hand aanzette, »hij dacht zeker niet, dat hij zoo spoedig onder mijne behandeling zou komen."

»Zag hij u aan voor een meester," zeide een der ruiters vroolijk, »het verwondert mij, dat hij u niet voor den beul aanzag, Froccard!"

»En u voor een gehangene; want opgeknoopt wordt gij zeker in leven," hernam deze gemelijk.

»Misschien!" antwoordde de ruiter, »maar het maakt mij niet ongerust; ik ben er mede tevreden; liever opgehangen dan geschoren, Froccard!"

»Zult gij eindelijk antwoorden, verstokte dwerg? riep Froccard kwaardaardig tegen Henri, die stil op tafel lag, en wiens lippen zich bevend bewogen.

»Hij bidt, Froccard!" zeide de ruiter spottend, »neem den jongen ten minste eerst de biecht af, en geef hem de absolutie."

»Ja! met dit mes," vervolgde Froccard; hij stroopte de mouw van het wambuis des knaaps op, en zette het mes op den ontblooten arm.

»Och! o, Heere Jesus! Maria!" gilde de knaap.

»Spreek, jongen!" riep de ruiter, wien het misschien leed deed, dat hij den jongen zag martelen door denzelfden man, die den knaap losgelaten had, toen deze nog niet gebonden was.

»Dat zijn mijne zaken," riep Froccard, die een genoegen scheen te vinden in het uitoefenen zijner beulsverrichting. »Wij weten genoeg van de heelkunde, knaap! om u niet ongelukkig te maken;" vervolgde hij spottend, en zag den ongelukkigen aan, die gilde en schreeuwde; »wees gerust, ik zal u kerven als een visch, maar alleen het vleesch aanraken."

Vergeefs gilde en schreeuwde de knaap; te vergeefs riep hij al de heiligen, die hij kende, om hulp aan; Froccard ging voort met hem de scherpte van het mes te doen gevoelen, en terwijl deze hem spottend zijne goedkeuring over de deugd van zijn mes te kennen gaf, stonden de ruiters ongevoelig om de tafel, of zagen de lakens na; drie hunner verdoofden bijna het gegil van den knaap, zoo luid lachten zij om de gezichten, die hij trok. Eindelijk, toen Froccard weer gereed stond, om hem eene nieuwe wonde toe te brengen, riep Henri snel: »Houd op, Heer! ik zal alles zeggen, maar neem het mes weg."

»Welnu!" grauwde deze hem toe.

»Ik ben in dienst van Van Schaffelaar," zeide Henri langzaam.

»Dat is niets nieuws," zeide Froccard met het mes spelende, »maar waar zijn ze op dit oogenblik.

»Beiden uit voor zaken, denk ik; maar waar zij zijn, weet ik niet," zeide de knaap bijgende.

»Dan zal ik het door de kracht van dit mes moeten weten," riep Froccard. »De jonge ruiter is uitgegaan met een vrouw, zooals de knecht zegt, en Van Schaffelaar is te huis gekomen en wederom uitgegaan, terwijl gij uit waart."

»Maar Van Schaffelaar is nog hier in huis," riep de knaap op eens, toen hij het mes weder zag naderen.

»Die nog hier? zeide Froccard verheugd.

»En laat gij mij vrij gaan, als ik zeg, waar hij is?" vroeg Henri.

»Ja," zeide Froccard grimlachende, «ik beloof het u op mijn woord van eer!"

»Op zijn woord van eer, jongen!" herhaalde een der ruiters lachende.

»Maak die touwen dan los," verzocht de knaap.

»Ho! ho! dat heeft zulk een haast niet, gij ligt daar goed; de heer gevangen, de knaap vrij, en eerder niet," zeide Froccard, »maar waar is hij?"

De knaap zuchtte, en zeide geheel wanhopig: »Ik kwam juist te huis, Heer ruiter! toen gij hier bij mij kwaamt; maar als Van Schaffelaar te huis is geweest, terwijl ik uit was, dan is hij nu . . . op de vliering," eindigde hij snel, na zich een oogenblik bedacht te hebben.

»Gij liegt, dwerg!" zeide Froccard somber, en zag den knaap vorschend aan.

»Neen, Heer!" hernam deze, «het zou mij immers niets helpen. Hij begeeft zich elken middag naar de vliering, en doet er om dezen tijd een slaapje! geloof mij, overtuig er u van en laat een uwer mij bewaken," en de arme knaap wierp een smeekende blik op den ruiter, die hem reeds den raad had gegeven om te spreken; hij was de eenige, die misschien nog eenig medelijden met den knaap gevoelde.

»Blijf gij hier, Tuimelaar!" zeide Froccard, «en wij zullen eens zien, of hij de waarheid zegt, en zoo niet, dan mag hij wenschen, dat de satan hem den hals omdraait, voordat ik terugkom."

»Ik verkies niet te blijven, Froccard!" antwoordde deze gemelijk; maar toen hij zag, dat Henri hem droevig en smeekend aanzag, en hem iets scheen te willen zeggen, vervolgde hij onverschillig: «Maar ja, het is ook beter; ik let op den knaap, en gij neemt den bevelhebber gevangen."

«Heeft hij wapens bij zich, jongen?" vroeg Froccard, toen hij gereed was om te gaan, en zoodra Henri antwoordde: « O ja, Heer! hij slaapt juist boven, omdat hij daar zijne wapens verborgen heeft," zeide de gewezen monnik: «Dan zal ik wel bij den jongen blijven, Tuimelaar! ik ben ongewapend, ga gij maar naar boven."

«Ha! zoodra gij van wapens hoort, trekt gij den geschoren kop terug," lachte deze, «neen, dappere vriend! ik blijf hier."

Froccard scheen besluiteloos, en Henri, wiens hoop om gered te worden verijdeld werd, als deze met of in de plaats van den ruiter beneden bleef, riep nu: «Heer! indien gij mij een belooning belooft, dan zal ik maken, dat gij hem gevangen kunt nemen zonder gevaar, en zijne wapens wegnemen, terwijl hij slaapt."

«Om te ontsnappen," zeide Froccard grimmig, en hem vorschend aanziende.

«Neen, om mijn leven te redden," riep Henri wanhopig, «gij zult onder aan de trap staan, terwijl ik hem zachtjes nader; maar ik moet een goede belooning hebben, als het gelukt."

Froccard scheen te aarzelen, en daar de anderen, uitgezonderd de Tuimelaar, zijn gezag niet schenen te betwisten, en deze zich onverschillig toonde, zeide hij: «Goed, knaap! maar bij het minste wantrouwen, dat ik opvat, zijt gij des doods," en hij maakte de touwen los. «Het is niets, jongen! vervolgde hij lachende, toen hij den armen knaap bezig zag, om een doek, dien hij om den hals droeg, om zijn arm te winden, welke geheel bebloed was.

Eéne voorzorg gebruikte men nog, voordat men naar boven ging; terwijl namelijk de Tuimelaar de slaapkamer nog eens doorzocht, knoopte Froccard onderscheiden einden touw aan elkander, die men reeds gebruikt had, en waarmede de stukken in pakken geweest waren. Hij knoopte het eene einde om den hals van den armen knaap, die als een riet beefde, toen zijn beul hem den strop omdeed. Helaas! de flauwe straal van hoop, die zijn hart verheugd had, verdween weder eensklaps. Nu klom men behoedzaam de trap op naar den zolder; aan de steile vlieringtrap of ladder gekomen, hield Froccard stil, en zeide nogmaals tot Henri: «Gij ziet, ik heb het eene einde van het touw vast; bij het minste gerucht, dat ik verneem, of de geringste poging, die gij aanwendt om te ontsnappen, trek ik u naar mij toe, jongen! Denk om het mes," eindigde hij kwaadaardig lachende, en zag met begeerige blikken naar boven.

«Zal ik u de wapens brengen, of zal ik roepen, zoodra ik ze heb, Heer?" vroeg Henri; «en als hij eens wakker is, wat dan?" Hij zag hem vragend aan, en leunde tegen de trap.

«Gij brengt ons de wapens hier," hernam Froccard snel, «en keert terstond terug, als gij ziet, dat hij niet slaapt."

«Houd u dan in Gods naam stil!" bad de knaap; «want als hij bemerkt, dat ik hem verraad, dan vermoordt hij mij, en gij haalt mijn lijk naar u toe," en nu beklom hij behoedzaam de ladder. Zoodra hij zijn hoofd door het gat van het luik stak, dat openstond, zag hij opmerkzaam naar ééne zijde, en daarna naar de ruiters, bracht den voorsten vinger aan zijne lippen, klom vervolgens hooger, en stapte voorzichtig op de vliering.

Froccard, een waardig dienaar van zijn meester, liet het touw schieten, naarmate de knaap zich verwijderde; de voorzorg, welke hij genomen had, stelde hem gerust, dat de knaap hem niet kon ontsnappen. Het verwonderde den schurk niet, dat deze uit vrees voor zijn leven en de pijnigingen, alsmede op hoop van belooning, zijn meester verraden en overleveren wilde; het verwonderde hem niet van den door de natuur zoo stiefmoederlijk bedeelden jongen; het stemde met zijn laag en hebzuchtig gemoed en zijn laffen aard overeen, en hij verheugde zich reeds met de droefheid van den knaap, als hij te laat gewaar zou worden, dat hij voor niets het leven van zijn heer had opgeofferd. Hij lachte boosaardig, terwijl hij den langen strop, welks beweging hij met aandacht scheen gade te slaan, door zijne hand liet glijden. Wat Henri betreft, daar hij niet wist, dat Frank, en dus mogelijk ook Van Schaffelaar, reeds gewaarschuwd was, kon hij ook wel bijna nagaan, waar zijn meester zich bevond. Toen hij op de tafel uitgestrekt lag, en zijn eigen mes zijn arm opreet, had hij een oogenblik in beraad gestaan, om de plaats te noemen; maar een beter en edeler gevoel had zich weldra van zijn hart meester gemaakt; hij had, om zich, al ware het dan ook maar voor een oogenblik, de helsche pijnen te besparen, gezegd, dat zijn meester zich in huis bevond. Een flauwe hoop op het medelijden van den eenen ruiter bleef hem nog bij; in zijn angst begreep hij niet, dat deze alleen bij hem had willen blijven, in het vermoeden, dat de knaap hem iets in het geheim wilde zeggen, of eenig geld aanwijzen; want de vrees voor het bendehoofd zou den Tuimelaar zelfs niet tot het besluit hebben gebracht den ellendigen jongen van zijn lijden te verlossen, door hem den genadestoot te geven. Froccard, met wien hij van Amersfoort gekomen was, had zijn leven in handen; de verloopen monnik was de speurhond, het hoofd, dat denkt en bevelen geeft; de Tuimelaar was de arm, die moest uitvoeren, en Perrol zou niet verzuimd hebben, hem voor het ontslaan van den knaap te doen ophangen. Toen besloot Henri, daar de vrees voor Froccard hem zulks als het ware in den mond gaf, aan te bieden, zijn heer te ontwapenen, en zijne hoop om aan hunne handen te ontkomen, werd weder levendig, toen deze er genoegen in nam. Helaas! hij had niet gedacht aan de koord, die men hem om den hals zou knoopen; hij moest nu evenwel, en ging. Terwijl zij de trap opklommen, bad hij om redding. «O!" dacht hij, »indien mijn goede heer of Frank hier was, dan zouden zij mij, ongelukkige, verlossen, of de woede van dien afzichtelijken beul op zich laden, die mij levend in stukken wil snijden."

Hij zag een tijdlang over de vliering, om zijn moed en zijne krachten te verzamelen, en hij zou zoo niet geheefd hebben, als hij het schavot had moeten bestijgen. Hij klom toen zòò zachtjes de vliering op, dat de ruiters, die onder aan de trap stonden, zelfs het nederzetten zijner voeten niet hooren konden, waarop de Tuimelaar lachende zeide: »Die verdoemde knaap kruipt als een kat." Maar Froccard duwde hem gebiedend toe: »Zwijg!" luisterde aandachtig, en lette op het touw, dat hoe langer hoe meer moest uitgevierd worden.

Henri behoefde niet naar zijn heer te zoeken, dewijl hij wel wist dat die zich niet hier bevond, en evenwel ging hij een eind wegs voort. Nu vatte hij het touw aan; hij haalde het naar zich toe, en ging verder voort, en zelfs terug, doch zeer behoedzaam; want zijn leven hing er aan, als de grond kraakte, en men bemerkte, dat hij terugkeerde. Eindelijk palmde hij de koord niet meer in, maar zette er onder het voortgaan zijn voet op, opdat zij niet terug zou schieten. Zijne vervolgers dachten dat hij Van Schaffelaar genaderd was; maar de knaap was daarentegen dicht bij het luik, dat hem redden moest, en kroop langs de pannen voort. Toen hij het vlieringgat bereikte en reeds den helmkam van een der ruiters zien kon, verzamelde hij al zijne tegenwoordigheid van geest, richtte zich een weinig in de hoogte, en maakte schielijk den haak los, die het luik aan een der dunne sparren bevestigde. Het viel met een harden slag neer; gelijktijdig stieten de ruiters eenige hevige vloeken uit en vlogen de trap op. Doch nu vatte Henri, die het luik dicht trapte, ijlings een stuk hout, en ofschoon het luik en de trap kraakten door de kracht, welke een der ruiters deed om het met zijn schouder

open te dringen, hield het stuk hout het evenwel tegen.

»Trekt, voor den satan, mannen!" brulde Froccard, en de knaap zag nu het touw, dat tusschen het luik geklemd was, hoe langer hoe meer verdwijnen; want zelfs de knoopen werden met geweld door de sleuf getrokken; maar even spoedig had Henri het om een ander stuk hout heen geslagen, zoodat het niet verder kon doorgehaald worden. Nu sleepte hij nog een oude kist, die bij de hand stond, op het luik, plaatste haar tegen het dak, en wilde den strop van zijn hals afdoen; doch Froccard had er wijselijk geen strik van gemaakt, maar hem ontelbare malen geknoopt en doorgestoken. Een mes had de arme knaap niet, die stampvoette van woede en angst; want nog was hij gevangen, en de Tuimelaar riep: »Klim af, laat mij er bij, of liever, laat ons het verdoemde luik met de trap stuk rameien." Men gehoorzaamde, haakte de trap uit, en beukte er mede op het wrakke luik. Maar nu vatte Henri een der plaatsen, waar de touwen waren aaneengehecht en de knoopen zoo vast niet zaten, en terwijl de kist kraakte, onder het stooten met de trap, bevrijdde hij zich, wond het einde van het touw op, en verborg het onder zijn wambuis, zoodat alleen de strop om zijn hals nog zichtbaar was.

Een kreet van vreugde ontsnapte aan het beangstigde hart van den getrouwen Henri; want nu was hij ten minste voor hunne wreedheid beveiligd, terwijl hij zich liever op de straat te pletteren wilde springen, dan zich weder gevangen laten nemen, of zijn heer verraden. Maar zoover was het nog niet gekomen en de hoop herleefde in zijn hart.

De slimme knaap trad nu met zware schreden naar het dakvenster aan de linkerzijde van het huis, en wierp het open; maar, zonder een blik te werpen op de daken, waarop hij zich kon redden, trad hij zacht terug naar de tegenovergestelde zijde der vliering, opende ook daar het luik van het dakvenster, en klom er uit. Nu zette hij de haakjes, die er aan waren, rechtovereind tegen het luik, en wierp het dicht; en toen hij het weder naar zich toe wilde halen, ontdekte hij dat de haakjes dicht waren gevallen en zijne list gelukt was. Maar nu moest hij verder; want ofschoon hij hoop had, dat men hem naar de andere zijde zou zoeken, zoo was hij nog niet buiten hun bereik; meer dan één huis moest zich tusschen hem en zijne vervolgers bevinden, wilde hij zich met vrucht achter een of anderen schoorsteen verbergen, en dan hing zijn leven of zijn vrijheid er nog slechts van af, of iemand hem in huis zou willen laten en toestaan te vluchten, of hem in handen van het gerecht overleveren; evenwel was dit altijd nog beter dan in de handen te vallen van die Zwarte Ruiters en van den moordenaar, die hem gepijnigd had.

Eerst liet hij zich in de goot van het belendende huis, dat lager was, neder. Vervolgens bereikte hij met onbeschrijfelijk veel moeite, —want zijn arm veroorzaakte hem verschrikkelijke pijnen,— den top van het eerste dak, en liet zich toen aan de andere zijde zachtjes daarlangs in de goot glijden. Hij rustte een oogenblik uit, en zag met verlegenheid naar het dak, dat hij nu beklimmen moest; want het was met stroo gedekt, en scheen tot een bouwvallig huis te behooren; het was zeker een der weinige die, niettegenstaande de herhaalde keuren, nog niet met hard dak gedekt waren; maar daar viel hem op eens het dakvenster in het oog, dat open stond. Zonder zich te beraden, stak de knaap zijn hoofd er in, en daar hij niemand gewaar werd, stapte hij naar binnen, sloot het luik achter zich dicht, zette zich nu neder om te rusten, en dankte God; want hij beschouwde zich nu als gered, en voedde met recht de hoop zich hier te kunnen verbergen. Zijn arm, die hoe langer hoe pijnlijker en stijver werd, benam hem ook de gelegenheid, om zijne reis verder over de daken voort te zetten; hij deed den doek terecht en zijne mouw er over.

Thans viel het hem in, dat Van Schaffelaar spoedig kon te huis komen; misschien zou hij hem nog kunnen vinden en redden, indien hij op straat was. Nu hij zich zelven in veiligheid waande, verontrustte hem het lot van zijn heer, en de moedige knaap besloot een poging te wagen, om te ontsnappen of de bewoners van het huis door smeeken en beloften over te halen, hem te laten gaan. Behoedzaam daalde hij nu naar den zolder af; maar bleef halverwege op de trap staan; want hij zag iemand uit het venster aan de straatzijde naar buiten liggen, en eerst toen Henri bemerkte, dat een knecht — want dit scheen hij te zijn — slechts lette op hetgeen er buiten voorviel, waagde hij het, den voet op den zolder te zetten.

Een menigte kleedingstukken, welke aan den muur hingen en allerlei soort van rommeling, die hij om zich zag, deden hem bemerken dat hij in het huis van een verkooper van oude kleederen was, wiens winkel hij zich ook herinnerde in de straat gezien te hebben. Hij besloot van deze gelegenheid gebruik te maken, om zich van een kleeding te voorzien, die zijne gestalte kon ver-

bergen; maar den strop wilde hij niet gaarne gezien hebben. Daarom nam hij een kleinen, ouden, grauwen mantel van den muur, sloeg dien om, en riep toen luid: »Heidaar, vriend! help mij eerst, dan kunt gij zooveel kijken, als gij wilt."

De jongen, die uit het raam lag, keerde zich terstond om, denkende, dat het zijn meester was, die hem betrapte; want het geraas op de straat verhinderde hem de stem te onderscheiden; maar toen hij iemand zag, dien hij niet kende, vroeg hij, nader tredende: »Wat is er van uw dienst? ik hoorde u niet, maar zag daar naar buiten voor de herberg, waar men bezig is om eenige stadsverraders gevangen te nemen."

»Ha!" hernam Henri stoutweg, »laat gij mij daarom staan? uw meester zendt mij naar boven, opdat gij mij een mantel naar mijn zin zoudt geven, en ik heb dezen al uitgezocht."

»Zoo," zeide de jongen meesmuilende, »dat is de beste niet." »Dat zou uw meester niet zeggen," hernam Henri: »maar hij is mij goed genoeg; zeg mij den prijs, Jood!" want hij had bemerkt, dat de knaap tot het geslacht van Israël behoorde. De knecht, die den gewezen staljongen uit den Achterkamp, vooral om zijn bleek en pijnlijk gelaat, met bevreemding aanzag, haastte zich echter, getroffen door den gebiedenden toon van den kleinen kooper, die voor hem stond, buigend te antwoorden:

»Nu, mijn meester! gij zult mij twee Davidsharpen geven, het is voor niets; ik zie nu eerst, dat het een beste mantel is, het is grauw van Iperen," en hij deed, alsof hij met welgevallen op den mantel zag.

»Dat is te veel, Jood!" hernam Henri barsch, en daar hij in de laatste dagen vrij wat kennis van de lakensoorten verkregen had, vervolgde hij: »Gij liegt, kinderdief! dat is geen Ipersch grauw, gij zoekt mij te villen; maar ik zal er u één geven," want hij vreesde de achterdocht van den Jood gaande te maken, en zijn leven en dat van zijn heer in gevaar te brengen, door hem zijn vollen eisch te geven.

»Dat is, zoo waar als God leeft, te weinig, mijn meester!" zeide de jongen, »de meester zou hem er niet voor laten."

»Weet gij wat, Jood!" zeide Henri terstond, »ik zal er dien hoed bij nemen en geven hetgeen gij mij afperst; maar met voorbehoud, dat ik morgen den mantel en den hoed zal kunnen verruilen; anders kunt gij dit vod houden."

»Nu, omdat gij het zijt, zal de meester het wel doen; maar het is te weinig, zoo waar ik leef!" en de jongen boog zich, maar lachte bij zich zelven, om de domheid van den christen jonkman, dien hij verachtte, omdat deze zich liet bedriegen.

»Zal ik hier of aan den koopman betalen?" vroeg Henri schielijk; want hij wenschte zich te verwijderen.

»Aan den koopman, mijn meester! als het u belieft," zeide de Jood; en zonder hem te antwoorden, ging Henri de trap af, en trad door de gang in den winkel; de knecht plaatste zich uit voorzichtigheid boven aan de trap om te kunnen hooren of de vreemdeling inderdaad betaalde.

De koopman, die achter een toonbank zat en bezig was met iets te scheuren, had in plaats van naar den oploop te kijken, de deur dichtgegrendeld, uit vrees voor een ongeluk, zooals hij naderhand zeide, en zag zeer verwonderd op, toen Henri naar hem toetrad; want hij herkende dadelijk den mantel en den hoed, maar den drager niet. »Ik heb dezen hoed en mantel van uw knecht gekocht voor twee Davidsharpen, koopman!" zei Henri kortaf, en legde twee goudstukken neder; »maar het is te veel; en ik heb er ook bij bedongen, dat ik morgen den mantel tegen een anderen zal kunnen verruilen."

»Te veel?" zeide de Jood, met schijnbare verwondering, ofschoon hij innerlijk verheugd was, »te veel voor dien mantel en dien goeden hoed? Die luiaard en deugniet van een knecht zal mij nog ongelukkig maken; ik neem er geen genoegen in; gij moet er ten minste nog zulk een stuk bij geven." Hij nam hierop de stukken op, woog ze op zijne hand en mompelde: »Te licht te licht!" en vestigde zijne grauwe, scherpe oogen op den knaap.

»Vervloekte Jood!" riep Henri driftig, en wierp den hoed neder, »geef hier mijn geld en neem uwe prullen terug, oude bedrieger!"

»Gij hebt reeds gekocht," zeide de Jood, terugtredende, »doch er moet nog geld bij. Maar zeg eens, mijn meester! hoe komt gij boven? ik heb u niet zien voorbijgaan, en ik ben hier niet vandaan geweest." Oplettend beschouwde hij den knaap, die zijn mantel dicht om zich toehaalde, en hij trachtte te bespeuren, of deze er ook iets onder verborg, dat hij gestolen had.

»Gij waart hier niet, en men had mij gezegd, dat de meeste kleederen boven waren; ook zag ik den knecht, uit het venster liggen. Maar geeft mij mijn geld! mijn meester wacht mij in *het Zwarte Varken*," riep Henri ongeduldig.

»Ha!" zeide de Jood, die nog twijfelde, »maar de deur was dicht."

»Toen nog niet, Jood!" grauwde Henri driftig, »mijn geld terug, of ik klaag u aan."

»God beware ons!" zuchtte de Jood, »wat zijt gij driftig, mijn meester! geduld, anders kan men geene zaken doen." Hij kwam nu achter de toonbank vandaan, ging naar de gang en riep: »Ben! dagdief! waar zijt ge?"

»Hier, meester!" antwoordde de knecht. Toen vervolgde de Jood: »Is het waar, guit! dat gij dien mooien mantel en dien nieuwen hoed verkocht hebt voor twee Davidsharpen? 't is om mij geheel arm te maken."

»De heer wilde niet meer geven, meester!" riep de knecht.

»Och, het ongeluk is dan maar al te waar," mompelde de Jood; »maar ik zal het van zijn loon afhouden."

Henri had, toen de koopman zich verwijderde, een breed mes in de hand genomen, dat met andere goederen en rommeling op de toonbank lag. De Jood bleef plotseling staan; zijne geheele houding verried vrees, en de beweging van zijn baard bewees, dat hij klappertandde van angst; zijne oogen zagen vreesachtig langs den krommen neus, en zijn bruine huid werd bleeker dan anders.

»Wat moet dat mes, mijn meester! onze koop is immers gesloten?" vroeg hij stotterende.

»Hoeveel er voor?" vroeg Henri, om hem tevreden te stellen, en uit verlangen om het te bezitten.

»Twee zilveren realen," zeide de Jood.

»Eén," was het antwoord.

»Dat kan niet! er is een scheede bij, en het is een best mes," hernam de koopman, die weer alleen bezield was door verkoop- en geldzucht.

»Neen, Jood," riep Henri, en wierp het mes weg, »maak de deur maar open; want gij zijt slimmer dan een truant of netteboef (1), en morgen kom ik zeker terug, om een anderen mantel uit te zoeken; want dan heb ik den tijd."

»Nu, neem het maar," zuchtte de Jood, stak het mes in de scheede, en gaf het hem over; »ik heb al schade genoeg, ik zal er dat nog maar bij verliezen," en herhaalde binnensmonds de scheldnamen, die men hem had gegeven.

»Dat weet ik beter, Jood!" grauwde Henri hem toe, wierp het stuk zilvergeld op de toonbank, en nam het mes onder zijn mantel. De Jood opende hem de deur, bromde hem nog veel voor over zijn goeden koop, en riep hem zijn zegen na, toen Henri de deur uittrad. De koopman sloot die nu weder, en haastte zich zijn knecht Ben te bestraffen, dat hij niet meer gevraagd had aan den verwaanden en dommen knaap. Henri wierp slechts een zijdelingschen blik naar den kant van *het Land van Belofte*, waar een menigte menschen voor het het huis vergaderd waren; hij zag zelfs den helm van een der ruiters, die in de deur stond, boven de hoofden uit, en dit stelde hem gerust, wel wetende, dat Frank en Van Schaffelaar te voorzichtig zouden zijn, om zich in de herberg te begeven, voordat zij wisten, of het al of niet geraden ware.

Met overhaaste stappen spoedde Henri zich voort, echter zoo snel niet als hij wel gewenscht had; want de voorzichtigheid verbood hem zulks, en zijn arm veroorzaakte hem veel smart. Aan den put gekomen, die in de straat op den Viersprong stond, sloeg hij links af een zijstraat in, richtte voorts zijne schreden naar de Neude en spoedde zich naar het minnebroedersklooster. Hij ging echter de gewone ingangpoort voorbij, hield stil voor een deurtje, dat in een eng slop was, en klopte herhaalde malen met den zwaren ijzeren klopper. Het duurde een geruimen tijd, eer hij in het huis eenig gerucht vernam, en het luikje in de deur geopend werd.

»Wat begeert gij van ons klooster?" vroeg iemand, die door het traliewerk naar buiten zag.

»Zoo spoedig mogelijk te worden binnengelaten, en den heer prior te spreken, mijn vader!" antwoordde Henri, en leunde met de hand tegen den muur om uit te rusten.

»Licht uw hoed op, en open uw mantel, knaap!" gebood hem de broeder, en toen deze aan dit bevel voldaan had, werden de grendels verschoven en de deur werd geopend. De portier sloot de deur met zorg weder dicht, en noodigde hem uit, de gang door te gaan, die uitliep in een ruim en fraai vertrek, dat op den tuin uitzag; de geestelijke sloot de deur van de kamer, en vroeg hem, wat hij begeerde.

Den heer prior te spreken, mijn vader! over een zaak van groot gewicht," antwoordde de knaap, die den hoed in de hand hield, maar zich diep boog, toen de minnebroeder vriendelijk zeide: »Dat ben ik zelf, mijn zoon! maar ik kan reeds raden, wat u herwaarts voert; gij zoekt uw meester, niet waar?"

»Ja, eerwaarde vader! zoo is het," hernam Henri.

(1) Gauwdief of landlooper.

»Maar zeg mij bid ik u, is hij in veiligheid?" vroeg hij angstig.

»De Heer is met hen, die Zijnen dienstknechten getrouw zijn; uw heer en zijn vriend zijn buiten het bereik hunner vervolgers", antwoordde de monnik plechtig.

Nu moest Henri zijn wedervaren verhalen; de prior zelf verbond zijn arm, prees zijne getrouwheid, en verzekerde hem, dat hij in het klooster niets meer te vreezen had.

EINDE VAN HET EERSTE DEEL.

J. F. OLTMANS.

DE SCHAAPHERDER.

II.

X.

De Maaltijd.

1.

DE AVOND.

Zij zwierden rond met kan en kroes
En hielden wakker vol,
En juilden van den woesten roes
En raasden even dol.

H. TOLLENS, CZ

Het smartte den Bisschop zeer, dat men te Utrecht bericht had ontvangen, dat een zijner bevelhebbers in de stad was gekomen. Hij mocht zich echter nog gelukkig rekenen, dat een zijner getrouwste ruiterhoofden en dapperste leenmannen aan de handen zijner ongehoorzame burgers was ontsnapt, ofschoon hij nu, zoo er al weder eenige beweging in de stad te zijnen voordeele mocht ontstaan, niet verwachten kon, dat zij een beter gevolg zou hebben dan de oploop, die reeds te voren door zijne vrienden, echter wat te ontijdig, was bewerkt. Deze mislukte uitslag had zijne vijanden, zoowel als zijne partijgenooten, voorzichtiger gemaakt, ja zelfs de inwoners van Utrecht hoe langer hoe meer van hem vervreemd door de brandstichtingen en plunderingen, welke de heer van IJselstein, die op zijn last reeds met het krijgsvolk tot aan de Bilt genaderd was, uit wraak over het mislukken van den aanslag, om de stad had laten ten uitvoer brengen.

Evenwel scheen een nieuwe hoop voor den vernederden Bisschop te flikkeren; want de Hollanders verzamelden eindelijk een leger, dat tegen Utrecht zou gebruikt worden. De Stadhouder liet bij loting veel volk van wapenen uit de Hollandsche steden en dorpen van het platteland oproepen, om onder zijne banier te dienen, hetgeen hij echter in Zeeland tevergeefs beproefde. De watersteden en dorpen van Westfriesland werden van deze lichting verschoond, maar belast, met hunne schepen den toevoer over de Zuiderzee te beletten, en vooral den mond van de Eem met hunne oorlogsvaartuigen gesloten te houden, tot groot nadeel van Utrecht en voornamelijk van Amersfoort.

De Stadhouder begaf zich naar Gouda, en was zoodra niet aan het hoofd van de poorters van Rotterdam, Heusden en de omliggende plaatsen, of hij verzette de regeering der steden. Reeds lang had de Hertog hem zulks bevolen, en het aantal gewapend volk, dat hij thans onder zijne bevelen had, gaf hem er nu gelegenheid toe; sedert wachtte hij nog slechts naar het volk, dat hem nog ontbrak, en zoodra die van Delft, Dordrecht en 's Gravenhage zich ook bij hem gevoegd hadden, trok hij naar IJselstein.

Van daar brak het leger op, en rukte naar Jutfaas, om het huis Vroonestein te vermeesteren, van hetwelk men gewoon was de seinen van het huis te Gheyn naar Utrecht over te brengen. Toen hem zulks gelukt was, sloeg de Stadhouder het beleg voor het blokhuis aan de Vaart, en veel bussen en ander oorlogstuig werden door Maximiliaan derwaarts gezonden, ten einde het blokhuis tot de overgaaf te dwingen.

De Bisschop, die van dit alles onderricht was, werd tevens uitgenoodigd, om zich met zijn volk bij den Stadhouder te voegen; doch ofschoon hij liet weten, dat hij zoo spoedig mogelijk met zijn beschikbare macht zou oprukken, zoo maakte hij niet veel haast, om zijn belofte te vervullen, niettegenstaande de maand October nog zeer geschikt was om den krijg te voeren, en het weder zich gunstig liet aanzien. Hij was bevreesd, dat die van Utrecht van de gelegenheid gebruik zouden maken, wanneer hij zijne steden en dorpen van hunne bezetting beroofde, en had gehoopt, dat de Stadhouder zijn macht tegen Utrecht zou gebruikt hebben, en niet tegen het blokhuis aan de Vaart, dat toch vanzelf in zijne handen moest vallen, zoodra Utrecht, de ziel van den opstand, bedwongen werd. Ook zou hij niet geaarzeld hebben aan de uitnoodiging van den Stadhouder te voldoen, als hij had kunnen vermoeden, dat men na het vermeesteren van het blokhuis iets verder zou ondernemen. Maar hij verwachtte dit niet, daar

het Hollandsche leger, meest bestaande uit poorters der steden en ander volk, bij loting gelicht en tot den krijg gedwongen, niet gedurende den winter in het veld zou te houden zijn. Wel was het bezit van het blokhuis van veel belang, om Utrecht allen toevoer langs ne Vaart af te snijden; maar het was hem bekend, dat de Hollanders sinds jaren op een gunstige gelegenheid loerden, om deze sterkte, die tegen hun wil was gebouwd, te slechten. Hiertoe had men, ruim een eeuw geleden, een zijner voorgangers gedwongen zich plechtig te verbinden, hetgeen echter door den listigen kerkvoogd was uitgesteld, zoodat men hem er opnieuw met geweld toe had moeten dwingen, wat echter niet gebeurd was. Ook zij die de legerbenden van den Bisschop aanvoerden, gevoelden geen verlangen om zich bij een leger te voegen, waar hun nauwelijks het bevel over hunne eigen benden zou overblijven, en zij de bevelen van den landvoogd en andere heeren zouden moeten nakomen.

In Utrecht zat men ondertusschen niet stil; men ontbood zooveel volk, als maar kon gemist worden, uit Amersfoort en Montfoort. Reeds had het geluid der losbarstingen van de zware bussen en bombarden, (1) waarmede men het blokhuis beukte, de gemeente in Utrecht hevig verontrust en op het St. Jans-Kerkhof doen samenloopen; maar toen ook de ruiters van Amersfoort waren binnengerukt, en men wist dat er geene meerdere krijgslieden verwacht werden, begonnen de burgers te morren, dat men de sterkte, die de stad zooveel had gekost en zoo gewichtig voor haar was, zou laten veroveren, zonder een poging tot ontzet te doen. Toen men dus, op Vrijdagavond na St. Victor, van den Domtoren de noodvuren op het blokhuis zag branden, verzamelde de Burggraaf van Montfoort de regeering der stad, de voornaamste bevelhebbers der stalbroeders of rijzige ruiters, der ruiters of voetknechten, en de hoofdmannen der vier vierdedeelen, die aan het hoofd der gewapende poorters stonden, en de aanval op het Hollandsche leger werd besloten.

Den volgenden morgen was alles reeds vóór het aanbreken van den dag in het geweer; de bekkens werden door de straten geslagen, en terwijl de klok geluid werd, verzamelden zich de burgers op hunne hoefslagen, (2) en de ruiters en de ter hulp toegesnelde mannen uit den omtrek, op de plaatsen die hun aangewezen waren. Vandaar trok deze massa volks uit de stad; de rijzige ruiters vatten post langs de oevers van den Rijn, omstreeks de plaats, waar de galg stond, en wachtten er de voetknechten en burgers, die in de schuiten en schouwen traden, welke men hier bijeengebracht had, opdat de menigte volks, die te voet ging, zich niet zou verdringen, maar frisch en welgemoed op de plaats aankomen, waar men den vijand dacht te vinden.

Zoodra de Stadhouder vernomen had, dat men tegen hem in aantocht was, schaarde hij zijn oorlogsvolk, en deed zijne veldslangen (1) of lichte bussen, die op raderen lagen, naar de zijde richten, vanwaar hij den aanval verwachtte, en zond hun zijne stalbroeders te gemoet.

Nadat het volk uit de schuiten gestapt was, werd de Utrechtsche macht in drie slagorden verdeeld; de stalbroeders bliezen op bevel van Montfoort den aanval, snelden voorwaarts, en dreven de Hollanders terug. Toen liet de Stadhouder zijne bussen en veldslangen afvuren; maar zoo onhandig was men met deze vuurwapenen, dat de kogels meest allen te hoog werden geschoten. Een oogenblik dachten de Hollanders echter, dat de zege zich voor hen zou verklaren; want zij hielden een groote afdeeling krijgsvolk, die door het veld in aantocht was, voor het leger van den Bisschop, dat zich met hen wilde vereenigen. Maar toen de rijzige ruiters van deze bende hen aanvielen, en zij in hen hunne vijanden herkenden, ontstond er een vreeselijke verwarring; een algemeene aanval der Utrechtschen volgde, en het Hollandsche leger, dat uit zoovele afzonderlijke hoopen volks was samengesteld, nam de vlucht, met achterlating van geschut en krijgsvoorraad. Het verlies aan dooden, gekwetsten en gevangenen was niet zoo groot, als had kunnen wezen, indien zij niet dan na een dapperen wederstand het veld geruimd hadden; ook dreef een bende ruiters, die uit IJselstein een uitval deed, de vervolgers terug; hetgeen aan vele vluchtenden het leven of de vrijheid redde.

Na deze overwinning werd het blokhuis van een nieuwe bezetting voorzien en de gevangenen en krijgsvoorraad werden te scheep naar Utrecht vervoerd. De geheele krijgskas, en dus ook het geld, dat den dag te voren uit Holland was overgezonden, werd buit gemaakt, en de paviljoenen en tenten der bevelhebbers werden geplunderd en medegevoerd. De bussen, veldslangen en bombarden werden met

(1) Korte wijde kanonnen, gewoonlijk voor steenen kogels.

(2) Ruimte of perk, verbreeding van den weg: gemeenschappelijk eigendom der burgers.

(3) Lange, dunne kanonnen.

hun toebehooren op de Neude gebracht en ten toon gesteld, en de veroverde vaandels en wimpelen, onder het vreugdegejuich van oud en jong, uit het Keizerrijk gestoken. Zoo was dan dit leger, met zooveel moeite en kosten bijeengebracht, meer door de verdeeldheid en onwilligheid, die er onder heerschten, dan wel door de macht der Utrechtsche partij verstrooid, en het geld verloren, dat men in Holland met zulke strenge middelen had moeten heffen. Terwijl de Burggraaf van Montfoort met de zijnen, onder het gejuich der menigte en het luiden der klokken, zegevierend binnen Utrecht trok, kwam de Stadhouder, beschaamd over zijne nederlaag, binnen Schoonhoven, gevolgd van een vluchtenden hoop, zonder orde of krijgstucht, en waarvan slechts sommigen hunne wapenen gered hadden.

Het was tegen den avond van den volgenden dag, dat de Burggraaf van Montfoort de aanzienlijkste heeren van het leger, en ook de voornaamste uit de regeering der stad, verzocht had een maaltijd bij te wonen, dien hij ter eere van de overwinning wilde geven. Des morgens had men God in de kerken plechtig dank gezegd voor Zijnen bijstand, en men was van voornemen, om op den dag, die aan St. Maarten toegewijd was, de veroverde vaandels in processie van het Keizerrijk af te halen en in de Buurkerk boven het Onze Vrouwe koor, genaamd *ter noodt Godts*, op te hangen.

In de groote zaal van het Bisschopshof, bij de Domkerk, was de tafel aangerecht: vijf groote glasramen naast elkander verlichtten gedurenden den dag deze zaal, welke met beschilderde ruiten prijkte, en door het licht dat in de zaal was, zag het volk, dat buiten het hof stond, de beelden, welke op de glazen waren voorgesteld. Dit was ook alles wat zij zien konden, en evenwel bleven zij; niettegenstaande het buiten donker en koud was, hoorde men nu en dan hun gejuich en geschreeuw. Tegenover de ramen waren twee schoorsteenen, welker mantels zeer ver in het vertrek vooruitstaken, en door de frischheid van den Octoberavond en de grootte van de zaal moest men nu en dan geheele takkenbossen op de vuren werpen, die op de haardsteenen brandden. In het midden van de zaal, tusschen de schoorsteenen, was de groote hooge ingang, die met twee halve deuren gesloten was. De zaal was langwerpig, en de zoldering, zoowel als de wanden, waren van bruin eikenhout of daarmede beschoten. Groote zware balken lagen over de breedte van de kamer, en tusschen deze, in de lengte zoogenaamde kinderbinten (1), op zulk een afstand, dat zij met de moerbinten een vierkant vlak vormden, waarin allerhande figuren met levendige kleuren waren geschilderd. De klossen (2), waarop de moerbinten (3) rustten, en welke wel drie of vier voet buiten den zijmuur uitstaken, waren gebeeldhouwd, en stelden meest mannen en vrouwen voor, die met de handen voor de borst of boven het hoofd te zamen gevouwen, de balken schenen te ondersteunen.

De dubbele deur werd gedekt door een vooruitspringende platgebogen lijst, die zich vereenigde met de posten. Boven deze verhief zich een Gothische toog (4), en in de tusschenruimte, die eenigszins diep inliep, was een beeld van St. Martyn geplaatst, die te paard gezeten was, en met zijn zwaard een stuk van zijn mantel afsneed, om het aan een kreupele, welke naast hem stond, te geven. Door de verkiezing van den schilder bereed hij een wit paard; hij zelf was fraai beschilderd, en goud noch zilver was gespaard om den beschermheilige van het Sticht allen mogelijken luister bij te zetten. De binnenzijde des toogs welke hem omgaf, prijkte met engelen- of serafijnkopjes, die insgelijks met kleuren waren afgezet, en werd wederom gedekt door een puntig samenloopende lijst, die met distels versierd was; ter wederzijde boven den post verhief zich een rijk gebeeldhouwde naald, die mede van distels voorzien was.

Het eikenhouten beschot was op manshoogte in vakken verdeeld, welke eigenaardig met snijwerk opgelegd waren; boven deze vakken was het met een inspringende lijst versierd, die de geheele zaal rondliep. Tegen het beschot boven deze lijst, had men van afstand tot afstand, en zoodanig dat de tusschenruimte telkens een ruit vormde, half hooge en geschilderde sarafijnen bevestigd, die, aan een riem of band, door een mijter gedekte wapenschilden vasthielden. Ruim vijftig dezer schilden waren reeds in kleuren afgezet met de wapenen der bisschoppen, die bij opvolging op den zetel van het Sticht gezeten hadden; van hen die geleefd hadden, voordat de wapenschilden in gebruik kwamen, of van wie men het geslachtswapen niet had te weten kunnen komen, had men alleen de naamletter met goud op een zilveren veld geplaatst; de wapenschilden, die men voor de toekomstige bisschoppen had bestemd, en waar-

(1) Smalle balkjes.
(2) Steunstukken op consales, onder de groote balken.
(3) Zware balken, waarin de kleine dwarsbalken uitkomen.
(4) Boog.

van nog slechts weinige met een blazoen zouden prijken, waren wit geschilderd.

De mantels der schoorsteenen werden ondersteund door een halven Gothischen toog, die zich, ter wederzijde van deze, boven de lijst langs den wand verhief; evenals de deur waren de schoorsteenen versierd met beeldhouwwerk. Ook hier had dit de gedaante van heilige huisjes, boven welke torensgewijs bewerkte, spiraalvormige dekstukken waren, met dit onderscheid echter, dat deze grooter waren, en dat op de vier hoeken van de twee schoorsteenen de vier eerste bisschoppen, in plechtgewaad, en door het penseel van den schilder opgeluisterd, waren voorgesteld. Wij hebben nog vergeten te zeggen, dat in het midden van elk der wanden, aan het einde der zaal, een deur was, die in vergelijking van de reeds vermelde, klein kon genoemd worden. Vóór elke dezer kleine deuren was, een weinig van de muur af, een groote, gebeeldhouwde schenktafel geplaatst, die prijkte met borden van zilver, en kroezen, bekers en schalen van hetzelfde metaal, van glas of zelfs van goud, en sommige met edelgesteente ingelegd. Deze schenktafels waren voorzien van kandelaren met dikke, groote waskaarsen, welke de kostbaarheden deden schitteren; ook op de tafel, die in het midden van de zaal was geplaatst, stonden kandelaren met waskaarsen. Onder elken bisschop, aan de schoorsteenen, en aan elke zijde van St. Maarten brandde een waskaars op een armblaker; maar op de armblakers, die in den wand waren vastgemaakt, op de hoogte van de lijst, brandden gewone kaarsen van smeer of roet.

Langs den geheelen wand der zaal was een bank, waarop een kussen lag, overtrokken met wit en rood laken, in afwisselende banen. De vloer bestond uit vierkante tegels van wit en zwart marmer. Onder de lange tafel, die in het midden van de zaal stond, en vóór of onder de schenktafels, lage fraaie tapijten, te Utrecht vervaardigd. Een aantal zitbanken stonden om de tafel; de blauw lakensche hozen (1), die haar bedekten, en bijna tot aan den grond reikten, waren van onderen uitgehakt (2), en boven op het kussen prijkte een rood wapenschild, waarin een wit kruis was. De tafel was reeds gedekt met een fijn tafellaken, en voor elk der gasten stond een zilveren bord gereed, waarnaast een mes, een lepel en een vork lagen, terwijl het lemmer van het mes overdekt werd door een tweede tafelkleed of ammelaken, dat niet verder reikte dan tot aan de borden. Er lagen geene servetten of dwalen (1) op de borden; ook stond voor niemand een beker of een schaal gereed, hetzij om de schenktafels niet van hare pracht te berooven, voordat het noodig was, hetzij dat men in die eeuw, toen het, als men vijanden had, somtijds gevaarlijk was uit een glas te drinken, dat men voor zich bestemd vond, zulks uit meerder voorzorg liever aan het toeval wilde overlaten. Op eenigen afstand van elkander, stonden op de tafel zilveren schalen, waarop kristallen bakjes geplaatst waren, die, te zamen genomen, een ster vormden, van welke zij elk een punt uitmaakten, en die met zout, mostaard, Senegalsche peper, doorgesneden oranjeappelen, voor hen, die veel van zuur hielden, gestooten gember en andere kruiderijen gevuld waren

De knechts van den Burggraaf, allen eenerlei gekleed, droegen de spijzen op, en zetten die op de plaats, welke de hofmeester hun aanwees. Toen de tafel van al het noodige voorzien was, verlieten zij de zaal, en ook de hofmeester vertrok, nadat hij nog een laatsten blik op de tafel geworpen had, ten einde zijn heer te berichten, dat alles gereed was. De zaal was wegens de vele lichten en de groote vuren, die op de haardsteenen brandden, goed verlicht; slechts de zolder was een weinig in het duister, en evenwel zag men de veelkleurige kompassen tusschen de balken zeer goed, als de vuren levendig opflikkerden. Het zilverwerk op de tafel en op de schenktafels schitterde, en de levendige kleuren, waarmede de wapenen der bisschoppen waren afgezet, deden de doodschheid van den eiken wand verdwijnen. St. Martyn zat vol luister te paard, en de heilige Willebrord en zijne drie opvolgers in het gebied over het Sticht, stonden daar plechtig, elk met zijn herderstaf, terwijl de herder, die thans de kudde beschermen moest, ver van haar verwijderd was, en zijne weerspannige leenmannen en dienstplichtigen, in de zaal, door zijne voorgangers gebouwd, feest zouden houden ..... over het mislukken van een onderneming zijner bondgenooten. Men hoorde niets in de groote zaal dan het knappen van het vuur en het geschreeuw en gejuich van het volk.

Een oogenblik, nadat de bedienden vertrokken

(1) (of hoezen) Overtrekken.

(2) Uitgepunt of uitgeschulpt.

(1) Handdoek

waren, trad de Burggraaf van Montfoort in de zaal, en wierp een onderzoekenden blik over de tafel en langs den wand; een blijde zelfvoldoening was in zijn oog te lezen, en een vroolijke, lachende trek vertoonde zich op zijn edel gelaat.

»Ik ben over u voldaan, Gijsbert!" zeide hij vriendelijk tot zijn hofmeester, die hem gevolgd was; »en indien onze Parijsche kok zich goed van zijne belofte kwijt, dan zal deze maaltijd den naam van Montfoort geene oneer aandoen." De hofmeester boog zich, en de Burggraaf vervolgde op vroolijken toon tot hen, die de tafel zouden bedienen, en hem nu, fraai gekleed met rokken, overeenkomstig de kleur van zijn wapen, eerbiedig voorbijtraden: »Houdt u dezen avond goed, knapen! en doet uwen heer en zijn kleed, dat gij draagt, door onoplettendheid en dronkenschap geen oneer aan! Ik zal u gadeslaan, zoowel als meester Gijsbert, en belooning of straf gewordt u morgen reeds, zoo waar ik ridder ben!" — »Ga nu heen, meester! en verzoek de gasten herwaarts te komen, zeg hun, dat Jan van Montfoort hunne komst verbeidt."

De hofmeester vertrok, eerbiedig groetende, en de Burggraaf zag met welgevallen om zich heen. Hij scheen vergeten te hebben, dat hij een aanmerkelijke som gelds voor de onkosten van dit feest had moeten opnemen, en dat het misschien zijn hoofd zou kunnen kosten, als hij werd ten onder gebracht. »Ha!" zeide hij halfluid, »hoe dikwerf hebben ik en mijne voorouders deze zaal betreden als genoodigden; maar nimmer gaf hier een der Montfoorten een maaltijd. En evenwel is heden de bloem der ridderschap en der burgers bij mij te gast." Hij trad hierop naar de wijd geopende deur, terwijl vier pages achter hem, en ter wederzijde van iedere schenktafel vijf der knechts, die de tafel bedienen moesten, eerbiedig te wachten stonden.

Eindelijk naderde meester Gijsbert, zijn staf in de hand houdende, en boog zich, toen hij zijn meester voorbijtrad, die blootshoofds en de linkerhand in de zijde, in een bevallige houding, den groet der binnentredenden beantwoordde, welke achter den hofmeester gingen, en die de Burggraaf reeds in een ander vertrek had opgewacht, waar hun ook reeds wijn was aangeboden. De gasten, die allen prachtig gekleed waren, namen hunne hoeden, mutsen, of kaproenen af, toen zij den voet in de zaal zetten. De ridders traden voorop, daarna de edellieden, voorts de bevelhebbers der soldaten, en eindelijk de leden der regeering, elk naar den rang, die hem toekwam.

Toen zij allen in de zaal gekomen, en sommige naar de ramen, anderen naar de vuren getreden waren, haalde meester Gijsbert een papieren rol uit zijn gordel te voorschijn, begon de namen der aanwezigen op te lezen, en wees met zijn staf de plaats aan, die voor hen bestemd was. Zij bleven allen achter hun zetel staan, en toen de Burggraaf, die nu ook naar zijn plaats getreden was, hierover verwonderd, hen zelf verzocht om plaats te nemen, vatte heer Sweer van Montfoort het woord op, en zeide lachende: «Lieve neef! ziet gij niet, dat deze heeren geen plaats willen nemen, voordat gij gezeten zijt, die ons gisteren ter overwinning geleiddet, en ons nu het voorbeeld moet geven, op deze gerechten aan te vallen, die er zoo goed uitzien, dat de geestelijke heeren, die uit voorzichtigheid uwe uitnoodiging hebben afgeslagen, te laat berouw zullen gevoelen over hunne weigering."

»Welnu, mijne Heeren!" zeide de Burggraaf en boog zich, »indien het zoo is, als mijn edele oom gezegd heeft, dan zal ik u ten strijde voeren; en ik beloof u een even gemakkelijke overwinning, als waarmede God en mijnheer St. Maarten ons gisteren heeft gezegend. Ik bid u, volgt mijn voorbeeld, omdat gij het zoo goed vindt." Hij zette zich nu neder; terwijl zijn voorbeeld door al de heeren gevolgd werd.

Zoodra de gasten gezeten waren, traden de pages, knapen of dienaren der genoodigden binnen, allen in veelkleurig gewaad gekleed, voorzagen zich van dwalen of servetten, hingen die over den linkerarm, en plaatsten zich elk achter zijn meester, om hem te bedienen. Onderwijl had de hofmeester aan de tafeldienaars bevel gegeven om de bekers te vullen, die op zilveren schenkborden geplaatst, den gasten werden aangeboden. Toen zij de geheele tafel waren rond geweest, stond de Burggraaf op. Zijn welgemaakte houding, welke door de fraaie kleeding van goudlaken nog meer opgeluisterd werd, maakte hem waardig aan het hoofd te zijn van de sierlijk gekleede mannen, die om hem gezeten waren; hij hield een rijk bewerkte schaal in de hand, en terwijl hij met zijn sprekend oog langs de tafel zag, zeide hij met edele deftigheid:

»Mijne heeren! ik wensch mij zelven geluk met mijne edele gasten, en met deze schaal heet ik u welkom aan dezen disch!" Hij ledigde de schaal, en al de tafelgenooten bogen zich, hieven hunne bekers omhoog, en dronken, terwijl een zacht gemompel van goedkeuring zich hooren liet.

Terwijl de gasten dus met den avondmaaltijd

een aanvang maakten, de deuren gesloten werden, en wij de mindere bevelhebbers van de poorters en soldaten, en de overlieden der gilden in andere vertrekken van het bisschopshof zullen laten aanzitten, zonder hen gade te slaan, zullen wij echter zoo terloops een blik vestigen op de bestanddeelen van de gerechten of dranken, die werden aangeboden of gereed gehouden. De ververschingen bestonden uit Fransche, Rijnsche en overzeesche wijnen; de eerste en laatste werden veelal te Brugge en Damme, de Rijnsche echter aan die rivier en hooger op, of wel te Utrecht zelf of te Dordrecht gekocht; ook schonk men voor hen, die het begeerden, best Amersfoorter en Hamburger bier. Witte en roode Rijnwijn, roode wijn van Poitou en Bourgondië, Moezel- en Gascognewijn, Malvezij, Garnaetsen en andere Spaansche wijn, zelfs wijn van Creta en gekruide wijnen, of bereide dranken, waren in overvloed voorhanden, in witte glazen urinalen, zooals men toen die soort van flesschen met wijde halzen noemde, die op de lage buffetten stonden, naast de schenktafels geplaatst.

Wat de spijzen betreft, die den gasten werden toegediend, het zou moeilijker wezen om er een opnoeming van te doen. Visch was er weinig op de tafel, waarschijnlijk omdat het geen vastendag was, of dat men meer gewoon was des avonds enkel vleesch te eten; ten minste de soepen van vleesch en groenten, die men toen ook reeds bij de middagmaaltijden voor de andere gerechten ronddiende, schenen ook weggelaten te zijn; en evenwel was er toch water- en sausbaars, snoek in gelei gelegd, paling, zalm en rivierkreeften. In het midden der tafel prijkte een groote wilde zwijnskop, van welken de slagtanden verguld waren; aan de eene zijde stond een pauw, die met zijn staart was opgemaakt, terwijl daar tegenover een reebout geplaatst was. Voorts vond men onderscheiden schotels met varkens-, schapen- en rundvleesch, veelal gerookt of gezouten, en meest gekookt, en met ajuin, look, of wel met keukenkruiden, zooals saffraan, nagelen, kaneel, komijn, muskaten, enz. toegemaakt. Er waren gelardeerde hazen, hoenders, duiven, eendvogels en kapoenen, zoodat elk naar zijn smaak gediend kon worden; men had zeer weinige soorten van groenten, die zelfs bijna niet werden aangeraakt, terwijl men meest brood bij het vleesch at.

De dranken, maar vooral de spijzen, waren bijzonder eêl en met zorg gekozen; te meer als men in het oog houdt, dat men zich in de stad dikwerf bezwaarlijk van sommige soorten van levensmiddelen kon voorzien, dewijl de toevoer uit Holland gestremd was, en de Bisschop ook zorg droeg, om van zijne zijde het ontvangen van levensmiddelen zoo moeilijk mogelijk te maken. Het was daarom te meer eer voor den gastheer, dat men geen walvisch- en robbe- of zeehondenspek op tafel vond, evenmin als reizigers, roerdompen, meerkoeten en ander onsmakelijk gevogelte, dat men vóór dien tijd in voorname huizen zelfs placht te eten, en hetgeen toen waarschijnlijk nu en dan nog wel het geval zal geweest zijn.

Het was een fraai gezicht, toen de maaltijd goed aan den gang was, den Burggraaf aan het bovencinde van de tafel, met zijne gasten aan zijne zijde en tot aan het ander einde daarvan te zien zitten, zoowel als die menigte lichten in de groote zaal. Ofschoon er nog niet veel gedronken was, zoo heerschte er reeds een vroolijke toon, die alle stijfheid deed verdwijnen. Het gesprek dier prachtig gekleede mannen, het gestadig heen- en wedergaan der pages en tafelbedienden, die met de wijnen toesnelden, welke de gasten begeerden, het gerammel der borden, bekers en schalen: dit alles verving de stilte, die hier te voren geheerscht had, en meester Gijsbert, die achter zijn heer stond, hield een wakend en streng oog over hen, die onder zijne bevelen stonden. Het was een grooten dag voor hem, die op de registers van zijne uitgaaf eene groote plaats zou beslaan, en dien hij nimmer vergeten zou. Als de slagorde der schotels gebroken was, of de gasten de spijzen hadden doen verdwijnen, liet hij deze wanorde of leegte dadelijk herstellen, en, als een dapper veldheer, nieuwen voorraad aanrukken. Ook de buffetten ontgingen zijn oog niet, evenmin als de vuren, en elke kaars langs den wand trok nu en dan zijn oog tot zich, om te zien, of zij, die daarmede belast waren, wel op het snuiten pasten.

Iedereen sprak met zijn naaste en overbuurlieden, en zelfs met degenen, die aan het andere einde der tafel zaten, over de overwinning van den vorigen dag, en de voordeelen, die voor hen daaruit ontstaan zouden; zelfs zij, die het donkerst in de toekomst zagen, lieten niet na deel te nemen aan de vreugde van het oogenblik.

»Eilieve, Heer Burggraaf!" riep Willem van Wachtendonck, die den vorigen dag vóór het gevecht tot ridder geslagen was, »zeg mij eens, waar het zwijn vandaan gekomen is, waarvan ik den reusachtigen kop hier voor mij heb."

«Van waar?" zeide Montfoort lachende, »ik weet het niet, Heer Ridder! ik ontving het ten

geschenke: indien het spek van dien wildeman u aanstaat, laat u bedienen; daar aan het einde moet nog een hammetje van hem staan. Gijsbert!" riep hij, zich omkeerende, maar Van Wachtendonck zeide snel: »O! neen, ik dank u, gastheer! ik heb mij reeds met den bedoelden schotel onderhouden, het was slechts een invallende gedachte; maar ik zie," vervolgde hij lachende, »ik heb te veel gevraagd, het is een geheim."

»Op mijn woord niet!" riep Montfoort vroolijk, »het is een wild zwijn en niets meer of minder."

»Maar waar het geleefd heeft, mag ik niet weten," zeide de heer Van Wachtendonck, en terwijl hij een blik op den ridder Reijer van Broechuijsen wierp, die over hem zat, vervolgde hij met beteekenis: »Maar ik kan het wel gissen; in het Kleefsche Wald wonen veel zulke heeren, en hertog Jan heeft goede jachtgezellen."

»Neen, Heer Ridder!" zeide Montfoort glimlachende, »de heer Reijer, die over u zit, heeft te veel moeite gehad hier te komen, om zich met zulk een geschenk te belasten."

»Ook geloof ik niet, mijne Heeren!" zeide Reijer van Broechuijsen, die nu bemerkte, dat men over hem sprak, »dat de wilde zwijnen in het Kleefsche Wald zoo groot en sterk zijn. Neen, Heer Van Wachtendonck! ik ben met ledige handen gekomen."

»Maar met goede tijding van den Hertog en jonkheer Engelbert, Heer Ridder! en dit was ons recht welkom," zeide de Burggraaf beleefd, en vervolgde vroolijk: »Nu, indien gij er meer van weten wilt, Heer Van Wachtendonck! en lust hebt, om eens op de jacht te gaan, vraag er dan uw buurman naar."

»Ha! heeft die u het wildbraad geschonken!" zeide deze verwonderd, en wendde zich tot een man, die in een eenvoudig, doch net, zwart kleed gehuld, naast hem zat, en onledig was met een gedeelte van een hoen te eten. «Zeg mij eens, meester van Everding," vervolgde hij, «hebt gij mij niet hooren spreken over dien wildezwijnskop, die voor ons staat?"

«Ik geloof ja, Heer Ridder!" antwoordde deze, terwijl hij tevens een knecht gelastte hem een beker rooden Rijnwijn te vullen, «en indien ik mij niet bedrieg, heb ik u er zelfs van zien eten."

«Bij mijn ziel en mijn patroon! Heer Burgemeester!" zeide de ridder, «hoe komt het dan, dat gij mij niet gezegd hebt, dat gij het aan den Burggraaf geschonken hebt? ik ben er verwonderd over; waar hebt gij dat groote dier toch vandaan gehaald!"

«Ik, Heer! riep de burgemeester verwonderd, en hij zette den beker neder, dien hij aan den mond gebracht had, «het is hedenavond voor het eerst, dat ik zijn kop zie; ik zweer u, bij St. Bernard en bij mijn ambt! dat gij u bedriegt."

«Meester van Everding weet niets van het everzwijn, Heer Burggraaf!" riep de ridder nu, die volstrekt scheen te willen weten, wat hij niet ontdekken kon; »niet waar, Burgemeester?" zeide hij.

«Volstrekt niets, dan dat ik den kop zie; maar misschien weet meester Willem Woutman er wel wat van," antwoordde deze, den beker opnemende.

«O! gij hebt ook den verkeerde aangesproken, ik meende uw anderen buurman," hernam Montfoort, die zich met Vincent van Swanenburg onderhield.

»Messire Perrol!" zeide nu de nieuwsgierige tot den hoofdman der Zwarte Bende, die aan zijne linkerzijde zat, »ik bemoei mij reeds een half uur om te ontdekken, waar het wilde zwijn geleefd heeft, dat thans zijn kop hier op de tafel heeft moeten leveren, en ik kan het niet te weten komen. Onze gastheer weet het niet, maar verwijst mij tot u, en mijn buurman de brave burgemeester heeft het zoo druk, dat hij mij nauwelijks te woord kan staan: indien het geen geheim is, verplicht mij dan door het mij te zeggen; ik ben een groot liefhebber van de jacht."

»Het is in het minst geen geheim, Heer!" antwoordde Perrol vriendelijk, nadat hij zich beleefd gebogen had, voor den ridder Sweer van Montfoort met wien hij gesproken had, »en indien ik had kunnen raden, dat het u eenig genoegen kon veroorzaken, had ik het u wel gezegd; maar, op mijne eer! Ik was zoo druk in gesprek, dat ik niets van uw vragen gehoord heb. Gisteren laat in den avond ontving ik het zelf ten geschenke, en zond het aan onzen gastheer, niet wetende, dat wij het hedenavond hier zouden aantreffen; het komt langs de Maas en is zeker in een der bosschen van Luik geschoten."

«Zijt gij in de gelegenheid om de nieuwsgierigheid van onzen edelen gast te bevredigen, Messire?" vroeg Montfoort lachende.

«Vrij wel, Heer Burggraaf!" antwoordde Perrol vroolijk, «het is een geschenk van mijn vriend Willem van Arenberg, die mij reeds lang beloofd had een stuk wildbraad te zenden."

«Van den Graaf van der Mark? vroeg Montfoort.

»Van denzelfden," hernam Perrol, en vervolgde lachende, terwijl hij om zich heen zag, want de meesten luisterden oplettend, toen hij den naam

van zijn vriend noemde; «gij weet, men noemt hem gewoonlijk *le Sanglier des Ardennes*, en niet geheel te onrecht. Welnu, hij schreef mij, dat, daar hij mij niet kon komen bezoeken, hij mij zijn evenbeeld overzond; dat hij nog gezond en even sterk was als het wilde zwijn, toen het nog leefde, en hoopte, dat wij even spoedig met onzen Bisschop zouden klaar komen, als hij met dien van Luik; en zoo eindigde hij zijn brief: «gij zult spoedig vernemen dat den eerwaarden vader, Lodewijk van Bourbon, de buik is opengereten door het wilde zwijn van de Ardennes; want het heeft goede en sterke slagtanden."

«De Ardennes zijn wat ver afgelegen," zeide de heer van Wachtendonck gemelijk, «jammer dat wij hier nimmer het genoegen van zulk een wildezwijnenjacht kunnen genieten."

»Ik geloof u gaarne," hernam Perrol; «maar een liefhebber moet zich niet door een kleinen afstand laten afschrikken; als gij eens jachtlust gevoelt, Heer Ridder! dan geef ik u een brief mede aan mijn vriend van Arenberg, die even gedienstig voor zijne vrienden, als lastig voor zijne vijanden is."

»Maar schreef hij u niets bijzonders van zijne bemoeiing met den Bisschop, Messire?" vroeg Hendrik van Nijveld.

Hierop werd het gesprek weder algemeen, en men onderhield elkander over de Luiksche zaken, in verband met den wapenstilstand, dien Maximiliaan met Frankrijk gesloten had, over de aanstaande komst van jonkheer Engelbert, broeder van hertog Jan van Kleef, dien men verzocht had den rang van voogd van het bisdom op zich te nemen; en Hendrik van Nijveld, die den vorigen dag geweigerd had zich tot ridder te laten slaan, liet zich herhaalde malen in hevige bedreigingen en schimpredenen tegen Bisschop David uit.

Toen het eerste gerecht was afgeloopen, werden de schotels op bevel van den hofmeester weggenomen, het bovendste tafellaken van de tafel gelicht, en het tweede of laatste gerecht opgedragen. Appelen en peren, van onderscheiden soorten, en zelfs reeds druiven waren er in overvloed; ofschoon men die anders meest gewoon was voor het eerste gerecht op te zetten. Behalve inlandsche kazen, vond men kaas van Cornwallis en van Brië en beste boter, om bij het brood te gebruiken. In het midden van de tafel stond een groote koek of taart van marsepein, waarop in gekleurde suiker de overwinning aan de Vaart was voorgesteld; men zag het blokhuis, waarop zich een paar mannen vertoonden en de brandende noodvuren, benevens eenige vluchtende ruiters en voetknechten, die vervolgd werden door de Utrechtsche stalbroeders en poorters. Het natuurlijkste waren de wapens, die op de banieren prijkten, en in het bijzonder dat, hetwelk op de paardenhoes van den voornaamsten krijgsman was geschilderd; het was een schaakbord van zilver en sabel, het wapen van den Burggraaf. Er bevonden zich ook zoogenaamde Leuvensche koeken, vergulde, en kruidkoeken, roffioelen, zijnde vleesch- en eierkoekjes; voorts vijgen, amandelen en dadelen, en vele soorten van confituren. Suikergebak was er onder allerhande gedaanten en kleuren, meest in den vorm van schildjes of rozen; de eersten dezer waren, of met effen kleuren afgezet, zelfs dikwerf geheel verguld, of men had er wapens of naamcijfers en spreuken van de gasten op voorgesteld, terwijl de laatsten met kaneel, saffraan, anijs, of andere specerijen bereid waren.

Terwijl deze verandering van gerechten plaats had, waren eenige lieden bezig geweest, om uit de deuren achter de schenktafels een menigte wapenrustingen in de zaal te dragen en op de groote bank te plaatsen, die rondom den wand liep: strijdbijlen en hamers of strijdkolven, zwaarden, degens, voet- en handbogen werden aan de spijkers opgehangen, die men reeds van te voren in het eiken beschot geslagen had, en onderscheiden vaandels, waaronder men de banieren van de steden Dordrecht, Delft, Rotterdam en Heusden opmerkte, werden bij de ramen in daartoe bestemde ijzeren oogen vastgemaakt. Het in de zaal brengen en nederzetten van deze wapenen, geschiedde met zooveel orde, en zoo zacht, dat slechts weinigen der gasten bemerkten, dat er iets bijzonders voorviel, en dezen bewaarden nog ten gevalle van den gastheer het stilzwijgen; ook was het gesprek aan de tafel zoo levendig, en er waren zooveel knapen, pages en tafeldienaren in de zaal, dat zulks niet te verwonderen was.

Toen alles gereed was, verzocht de Burggraaf de gasten, hunne bekers te laten vullen, waarna hij opstond; zij, die achter de tafel stonden, traden op een wenk van meester Gijsbert naar de einden van de zaal. Montfoort boog zich, en zeide toen met vuur, terwijl hij zijn drinkschaal in de hoogte hief:

»Nog eens, edele Ridders! edele Heeren en welgeboren mannen! heet ik u welkom aan dezen disch, en breng u dezen dronk toe ter eere van het Sticht en deze overwinning. Laat uw oog gaan langs den muur van deze zaal, die nimmer met

edeler versierselen prijkte! want hij draagt de rustingen en de wapenen van hen, die door uw moed verjaagd of verslagen zijn; en de banieren der steden, die, door den landvoogd van den Oostenrijker gedwongen, de wapenen tegen u hadden aangegrepen, wapperen, door uwe dapperheid vermeesterd, boven onze hoofden. Ik drink dus ter eere onzer overwinning, en dat wij altijd moge zegevieren!"

De gasten, die, met hunne bekers in de hand, allen bijna op hetzelfde oogenblik waren opgestaan, hoorden zijne woorden met geestdrift aan. Toen hij zweeg, hieven zij de bekers boven hunne hoofden op, en riepen luid: »Hoezee! leve Utrecht! leve de overwinning! de Hoekschen boven! leve Montfoort! hoezee! voor het Sticht en St. Maarten!" en ledigden de bekers tot den bodem.

Een vreugdegeschreeuw, aangeheven door het volk, dat nog buiten verzameld was, beantwoordde het gejuich der gasten, die zich omwendden, en trotsch op hunne zegepraal en verhit door den reeds gedronken wijn, met oogen, die van moed en geestdrift schitterden, de wapenen en banieren beschouwden, die op den vijand veroverd waren. Terwijl zij den arm dreigend naar de zegeteekenen uitstrekten, riepen zij nog eens driemaal: »Hoezee!" toen liet de stem van Vincent van Swanenburgh zich boven allen hooren, en riep:

»Mijne Heeren! het zij mij veroorloofd een dronk in te stellen." Hij vervolgde gebiedend: »Op! knapen en pages! op! knechten! vult de bekers." en toen er aan zijn bevel voldaan was, en deze weder terugtraden, riep hij, terwijl aller oogen op hem gericht waren: »Mijne Heeren! ik drink op de gezondheid van onzen gastheer! Altijd zij zijn huis gelukkig, altijd zijne banier verwinnaar! Heer Burggraaf, zoo zij het!" en terwijl hij zich voor dezen boog, dronk hij. »Hoezee! Montfoort! dat hij leve!" riepen de gasten met drift en ledigden de volle bekers. Deze boog zich met een edelen zwier, en daar zijne dankbetuiging door het gejuich zijner gasten niet kon gehoord worden, bedankte hij hen, door met zijne hand te wenken en haar op zijne borst te leggen, terwijl hij dronk.

Nu zette men zich weder neder om het tweede gerecht eer aan te doen, en den wijn werd weder met volle bekers en schalen gedronken; het gesprek en gejuich werden hoe langer hoe levendiger. Allen zwegen echter, toen Montfoort opstond en zeide:

»Mijne Heeren en dappere vrienden! ik verzoek u op te staan en uwe bekers te laten vullen voor den dronk, dien wij zullen doen." De pages en knechten naderen om te schenken, en de gasten wachten, allen staande, naar hetgeen de gastheer zou zeggen.

»Mijne Heeren!" zeide Montfoort plechtig, »wanneer men een rechtmatige zaak voorstaat, zooals wij, en met zwakke krachten moet kampen tegen geweld en overmacht, dan, dan, mijne Heeren! doet het goed aan het hart van elk braaf man, dat men bijstand en genegenheid vinden mag. Zoowel de goede Heere God en Zijne uitverkorenen, als de menschen, hebben ons niet verlaten! De hulp van God heeft ons gisteren klaarblijkelijk de overwinning doen behalen, welke de bijstand onzer vrienden ons met hunne armen heeft helpen bevechten. Dezen morgen hebben wij den Hemel en mijn heer St. Maarten geknield onzen nederigen dank toegebracht; thans zullen wij, met den beker in de hand, de gezondheid drinken van den geduchten heer, onzen goeden vriend en bondgenoot, zijne majesteit Lodewijk den Elfde, Koning van Frankrijk. — Messire Perrol! dat hij leve!"

De Burggraaf knikte met het hoofd naar Perrol, die zich boog, en de gasten riepen: »Dat hij leve! leve onze bondgenoot!" dronken, en gingen weder zitten. Een hunner echter, die schuins over den vreemden ruiterhoofdman zat, bracht wel den beker aan zijne lippen, maar zette hem half geledigd weder neder, hetzij de ingestelde gezondheid den heer Coene van Baerbergh niet aanstond, of dat hij reeds te veel wijn gedronken had: hetgeen men misschien mocht veronderstellen, als men de roodheid en verhitheid van zijn gelaat in aanmerking nam. Perrol vestigde eenige oogenblikken zijn vorschenden blik op hem; maar daar de jonge edelman met zijn buurman, Steven van Zuijlen, in gesprek was, zoo zag hij niet, dat men op zijn gedrag had gelet.

Het hoofd der Zwarte Bende stond nu op; hij droeg een langen rok van zwaar, zwart fluweel, en het overige van zijne opperkleeding was van dezelfde stof. Het kleed was rondom met randen van zwart marter omzet, en op de borst opengesneden, waardoor zijn zwart, zijden wambuis zichtbaar was; het kleed kon echter dicht geknoopt worden met gouden knoopen, waarin een robijn gevat was. Een fraaie gouden keten met een slot, waarin een onix zat, hing om zijn hals; een rijk bewerkte dolk, aan een gouden keten, stak in zijn gordel, die met een kostbare gesp gesloten was, en zijn lange, fraaie degen, waarvan de opengewerkte knop halverwege tot zijne borst reikte, hing aan zijne linkerzijde. De mouwen van

zijn kleed reikten halverwege tot den benedenarm; doch men zag zeer weinig van de nauwsluitende mouw van zijn wambuis, omdat hij aan elke hand een roodlederen handschoen droeg, wiens bovenëinde met goud geboord was, en die boven de hand door een rijken armband werd vastgehouden.

«Mijne Heeren en waarde tafelvrienden!" zeide Perrol los weg, en met een aangename stem. «de edele ridder, aan wiens tafel wij gezeten zijn, heeft de oplettendheid gehad mijn edelen en geduchten meester te gedenken; mag het mij vergund zijn, hem en u voor uwe welmeenende wenschen dank zeggende, te drinken op de gezondheid van de nieuwe ridders, die hier zijn aangezeten, en op alle dappere verdedigers in het algemeen van de rechtmatige voorrechten uwer land- en stadgenooten? Leven de ridders en alle dapperen, mijne Heeren!"

Zijn dronk werd met gejuich ontvangen, en andermaal werden de bekers geledigd, en de vroolijkheid begon hoe langer hoe luidruchtiger te worden: ofschoon men aan Perrol, die nimmer had geweigerd bescheid te doen, niet kon bemerken, dat hij iets gedronken had.

Nog zeer vele dronken werden er toegebracht: bij voorbeeld: mijnheer St. Maarten, de Hoekschen, de hertog van Kleef, jonkheer Engelbert, Utrecht, Amersfoort, Montfoort, de regeering, de schutterijen, de poorters enz., zelfs kreeg de Zwarte Bende ook hare beurt, en Perrol merkte op, dat de heer Van Baerbergh ook toen een vijand van het edele druivennat scheen te zijn. Hij grimlachte, en zag met medelijden naar den jongen man; want hij begreep dat deze vertoornd op hem was, omdat Montfoort, Perrol, in plaats van Van Baerbergh, den beslissenden aanval op den Stadhouder had laten doen. Hij was echter te listig en te geveinsd, om zich hierover openlijk beleedigd te toonen, en daar niemand anders de minachting van den half beschonken edelman bemerkte, zweeg hij; evenwel zwoer hij in zijn hart wraak te nemen over dezen hoon.

«Maar waarom, Messire! hebt gij op onze gezondheid gedronken?" vroeg de heer Van Swanenburgh, die ook den vorigen dag tot ridder geslagen was, «daar gij geweigerd hebt, om zelf ridder te worden?"

«Evengoed, Heer!" hadt gij deze vraag aan Mijnheer van Nijveld kunnen doen," zeide Perrol lachende.

«O! wat mij betreft," riep Hendrik van Nijveld met vuur, «ik heb een duren eed gezworen geen ridder te worden, voordat ik den gehaten bastaard gedood, of voor altijd verdreven heb van zijn bisschopsstoel; maar gij hebt zulks niet gezworen."

«Op mijne eer, neen, Heer!" antwoordde Perrol vroolijk, »ik heb zooveel haat niet tegen den geestelijken heer, onder wien ik genoodzaakt ben geweest eenigen tijd te dienen, en die mij waarlijk hooger achtte, dan hen, die hem getrouw waren; ik zou dus om dien Bisschop de eer niet van de hand gewezen hebben om door den edelen Burggraaf tot ridder te worden geslagen."

«En wat bewoog u dan, Messire! om ons verzoek af te slaan?" vroeg Montfoort, die zich in het gesprek mengde.

«Op mijne eer en bij mijne banier, edele gastheer!" antwoordde Perrol, »ik zou u kunnen zeggen, dat ik er nooit eenig belang in gesteld heb, om deze waardigheid te verkrijgen, maar ik had zeker niet kunnen nalaten om van deze gelegenheid gebruik te maken; doch de edele vorst, welken ik dien, heeft mij toegezegd, dat hij mij bij de eerste gelegenheid met de ridderlijke waardigheid zou vereeren, en het is om hem niet voor het hoofd te stooten, dat ik gisteren heb moeten weigeren om door uwe hand tot ridder geslagen te worden."

Terwijl dit gesprek werd voortgezet, tikte Coene van Baerbergh vrij onzacht met zijn mes op den rand van zijn bord, en verzocht elkeen om zijn beker te laten vullen, en daar hij dronk ter eere van de edele vrouwen en jonkvrouwen van het Sticht en alle lieve vrouwen en meisjes, was het niet te verwonderen, dat men hem met een vroolijk gejuich bescheid deed.

«Meester Baernt van Everding!" riep nu Gerard van Zoudenbach tot zijn ambtgenoot, die schuins over hem zat, »eilieve, heb de goedheid Messire Perrol te verzoeken u dien schotel met roffioelen eens aan te geven."

»Met genoegen," antwoordde de burgemeester; doch voordat hij het verzoek aan Perrol deed, vatte deze den bedoelden schotel reeds aan, en zeide: »O, Ridder Van Wachtendonck! geef deze lekkernij eens aan uw buurman, dan kan hij den braven meester Zoudenbach bedienen; ik moet u zeggen, dat het gerecht zijn smaak eer aandoet."

»Dan zullen deze kruidkoeken u zeker niet bevallen, Messire!" hernam Zoudenbach vroolijk, »mag ik de eer hebben u dezen schotel als plaatsvervanger te doen toekomen?" Toen de schotel vóór Perrol was nedergezet, en hij de koekjes geproefd had, riep hij: »op mijne eer, Burgemeester! dat is

lekkere waar, het is een knappe kok, die ze gebakken heeft, of ik weet er niets van."

»Het is geen kok, Messire!" zeide Baernt van Everding, »het zijn de nonnen van Oostbroek, die beide deze gerechten vervaardigd hebben; daar ginds vóór meester Groeneveld staan er nog meer, als zij u bevallen, de nonnen zijn er voor beroemd."

»Bij alles wat lekker is!" riep Perrol lachende, »ik had het moeten proeven, dat hemelsche maagden alleen zulk lekker gebak konden bereiden. Bij mijn ziel! mijne Heeren! indien ik in staat was om genoeg Latijn te prevelen, zou ik de pij aandoen, om biechtvader van zulk een lekker klooster te worden. De vingers, die zulke lekkernijen gekneed en gekruid hebben, moeten schoon zijn; helaas! waarom zijn de lieve nonnen niet hier, ik zou haar dankbaar de handen kussen."

»Gij schijnt geen vijand van de vrome zusters te zijn," riep Vincent van Swanenburgh vroolijk; »zeg eens, Messire! gij hebt zeker in Frankrijk of elders wel eens een vrouwenabdij of nonnenklooster berend, of een onschuldige non door lietdesverklaringen het hemelsche voor het aardsche doen vergeten."

»Bij mijnheer St. George! dat is wel eens gebeurd, Heer Ridder!" antwoordde Perrol lachende, »maar op mijne eer! zij verdienen zelden, dat men eenige moeite om haar doet; er zijn meer oude dan jonge bloemen in een kloostertuin; geloof mij vrij, en het heeft heel wat moeite in, die lieve zusjes te zien en te spreken. Indien de god der liefde met u is, en u er eene doet ontdekken, die de moeite en uwe liefde beloont, dan loopt gij nog gevaar, om, als het ontdekt wordt, de geheele geschoren wereld op uw hals te krijgen. Want de nonnen en abdissen zijn jaloersch, mijne Heeren! en, bij vrouw Venus! men kan toch niet op een geheel klooster verlieven; ternauwernood kan een vetgemeste paap, die niets anders te doen heeft, het er in uithouden."

»Gij wilt ons doen gelooven, Messire!" zeide Coene van Baerbergh spottend, »dat er geen lieve nonnetjes zijn! maar, bij St. Agnes! dan moesten wij het niet beter weten! mogelijk is het u nimmer gelukt haar oog tot u te trekken."

»Ha! Ha!" lachte Perrol, en zag met medelijden naar den jongeling, »gij hoort het, mijne Heeren! de heer van Baerbergh beschouwt mij als te ellendig om het hart van een kloosterduifje te verschalken; op mijne eer! hij denkt, dat wij beginnen te leven evenals hij."

»Welnu," riep Hendrik van Nijveld, »vertel dan eens wat, Messire Perrol! en wij zullen gelooven, dat gij een schrik der vrouwenkloosters en abdijen geweest zijt, en op uwe gezondheid drinken."

»Vertellen! ha! dat is niets," zeide van Baerbergh, zijn beker ledigende; »Messire Perrol komt van verre landen; wie zal het onderzoeken?" en hij vervolgde lachende, terwijl hij den beker in de hoogte hield: »Schenk! schenk! wij moeten drinken op de gezondheid van het hoofd der Zwarte Bende!"

»Stil, Heer Coene!" zeide Steven van Zuijlen, die naast hem zat, »maak geen twist; wij zijn immers bij elkander om vroolijk te zijn."

Juist toen Reijer van Broechuijsen, zoodra zijn buurman van Baerbergh zich stilhield, een verzoek aan Perrol wilde doen, stond de Burggraaf op, en zeide: »Edele Heeren en waarde vrienden! de eer, welke gij mij aangedaan hebt door dezen maaltijd met uw bijzijn te vereeren, zal door mij nimmer vergeten worden; moge de vriendschapsband, welke dezen avond als het ware nog nauwer is toegehaald, ons nog sterker en onverwinbaarder maken. Veroorloofden de plichten, welke velen uwer te vervullen hebben, hun langer aan dezen disch te vertoeven, op mijne eer! hun gezelschap zou mij te veel waard zijn, om hen te laten gaan; maar het welzijn der stad en der brave burgerij verbiedt mij deze daad van vriendschappelijk geweld. Ontvangt dan nogmaals mijne dankbetuiging, en drinken wij nog eens, edele Ridders! edele Heeren en welgeboren mannen! op de door ons bevochten zege." Toen hief hij den beker op en riep: »Zege! zege! weg met den Bisschop en zijn aanhang! Utrecht boven!"

Driewerf werd deze kreet door de gasten aangeheven, waarna zij opstonden. »Wat u betreft, die niet genoodzaakt zijt u te verwijderen, mijne Heeren!" riep Montfoort, »ik bid u, vertoeft nog een oogenblik, indien u het onthaal, dat gij ontvangen hebt, ten minste niet heeft afgeschrikt."

De meesten der regeeringspersonen, zoowel als de overste hoplieden der schutterij namen van Montfoort en de overige gasten afscheid, en verwijderden zich. Sommigen der edellieden, onder welke heer Gerrit van Nijveld, die den geheelen avond het woord niet tot Perrol gericht had, voornamelijk de bejaardsten, volgden hun voorbeeld, en toen zij vertrokken waren, noodigde Montfoort de gasten, die hem niet verlaten hadden, wederom uit om plaats te nemen. Van de tafel was in dien tusschentijd het tweede gerecht, zoowel als het tafellaken afgenomen, en zij die vertrokken waren, hadden, evenzeer als zij die bleven, hunne handen

gewasschen in de bekkens, die men hun had aangeboden en afgedroogd aan de dwalen of servetten,

»Ik dank u, mijne vrienden! dat gij mij niet verlaten hebt," zeide Montfoort vroolijk; »laat u naar welgevallen schenken, nagel- en peperwijnen, hippokras of gewarmde wijnen; drinkt hetgeen u aanstaat; ik hoop maar dat meester Gijsbert, zoo laat op den avond, zijne behaalde goedkeuring niet verliezen zal. Ziet, daar komen ook al reeds de kaarten; die geld te veel heeft, kan nu wat verzeilen, of met een ander spel verspelen; men heeft gezorgd voor teerlingen, en met het verkeerbord en een vroolijk onderhoud hoop ik, dat gij u niet zult beklagen, dat gij gebleven zijt."

»Leve onze gastheer!" riepen zij allen, toen de quaerten, de taerningen en het quaeckbord op de tafel werden gezet, en de meesten gespten dadelijk de beurzen los, die aan hunne gordels hingen, of vroegen hun geld aan hunne pages of knapen.

»Leve de vreugd!" zeide Reijer van Broechuijsen, terwijl hij een der lederen zakjes opende, waarin de dobbelsteenen waren, en deze in den beker deed. »Heer Van Wachtendonck! ik wil mijn geluk eens tegen u beproeven, ik heb nog wat goede munt medegebracht, al heb ik geen wilde zwijnen medegenomen."

»Het is goed, ik wil het wagen; maar voor den duivel!" zeide deze lachende, »die meester Van Everding zag mij aan alsof een burgemeester geen wild zwijn kon ten geschenke geven."

»En toch zal hij er wel een in zijn wapen hebben, ha! ha!" hernam de andere. »Maar waarom spelen wij?"

Gedurende eenige oogenblikken hoorde men niets dan het geluid der dobbelsteenen en den klank van het geld of het gesprek der spelers.

»Heidaar, Messire! Messire Perrol!" riep Coene van Baerbergh nu luid, en men kon aan zijne stem hooren, dat hij reeds niet weinig gedronken had, »waar blijft de geschiedenis van de schoone non van ... van ... Nu, verhaal eens, als gij durft!"

»Durft!" riep Perrol lachende, en Hendrik van Nijveld zeide luid: »Ja! komaan, Messire! laat u niet langer bidden; wij zijn geheel gehoor, en onze beste vriend Van Baerbergh kan anders niet rusten."

»Waarom niet liever eens met de steenen geworpen?" merkte Perrol aan, »ik ben gestemd om te drinken en te spelen; maar dat is ook het al."

»Nu, wilt gij ons niets van uwe kloosterliefjes verhalen?" zeide Willem van Wachtendonck glimlachende, »welnu, Messire! draag dan iets anders voor, al ware het ook maar een liefdesgevalletje met een heidensch meisje."

»Leven de heidensche deerns met hare zwarte oogen! zoo leelijk als zij in haar ouderdom zijn, zoo lief zijn zij in hare jeugd. O ja, Messire! voldoe aan het verzoek van den ridder," riep Jan van Middachten en dronk.

»En wat zijn dat voor lieve kinderen, die den heer van Middachten zoo vuur doen vatten?" vroeg Perrol vroolijk.

«Hij spreekt van heidens, gij kent dit gespuis immers wel, Messire?" zeide Montfoort lachende, terwijl hij aan heer Reijer, die nu met hem speelde, twee goudstukken betaalde, «hij bedoelt de Bohemiens, begrijpt gij het nu?"

»O! ja, Heer Burggraaf!" antwoordde Perrol; hij scheen zich een oogenblik in zijne gedachten te verdiepen, en draaide den beker, dien hij in de hand hield, rond. Toen riep Coene van Baerbergh: » zal het noodig zijn, om u den naam van dat volk in meer talen te zeggen? want gij ..."

»Neen, Heer!" riep Perrol met drift, en hem in de rede vallende, »ik dank onzen edelen gastheer voor zijne inlichtingen, en heb die van u niet noodig." Hij wierp een vertoornden blik op den edelman; daarna gaf hij zijn beker aan Vidal, die achter hem stond en zeide stroef: »Vidal! vul hem met hippokras." toen deze, die geheel in rood laken gekleed was, zich gehaast had aan zijn bevel te voldoen, keerde hij zich tot de gasten en zeide vroolijk: »Op uwe gezondheid, mijne vrienden! ledig ik dezen beker, en zal u trachten genoegen te geven; maar ik bid u, onthoudt toch wel, dat gij mij dwingt om iets te verhalen, dat u misschien in slaap zal doen vallen; beproeft dus uw geluk tegen elkander, terwijl ik spreek; indien uwe oogen dan toevallen, draag ik er alleen de schuld niet van." Dit zeggende dronk hij; sommigen volgden zijn raad, en hij begon, met zijn arm op de tafel leunende:

»Het volk dat gij dan hier heidens noemt, en waarlijk niet oneigenaardig, want het zijn verdoemde heidenen, die even weinig eerbied hebben voor mijnheer St George en de heilige jonkvrouw Maria, als voor eens anders eigendom, heet in Italië Zingari; gij ziet dat wij er van onderricht zijn," zeide hij lachende, wierp een blik op heer Coene, en vervolgde: «Indien ik al onder de meisjes van de onderscheiden heiden-benden, die ik in Frankrijk, Spanje of Italië gezien heb, en eenige heb aangetroffen, welke mij door hare vurige kussen en omhelzingen eenige geldstukken gekost hebben, zoo

kan ik toch verklaren, Heeren! dat er maar ééne geweest is, die ik bemind heb. O! indien gij haar gezien hadt, gelijk ik haar het eerst zag, gij zoudt haar, evenals ik toen deed, geheel uw hart geschonken hebben. Zij was niet groot, maar gezet; iets hetgeen mij hier in uwe vrouwen en meisjes ook bevalt; maar hare gestalte was zoo welgemaakt, hare bewegingen waren zoo vrij, zoo los en ongedwongen, dat alleen de Oostersche schoonen haar konden evenaren. De heer van Middachten sprak van zwarte oogen, o! schooner zijn er zeker niet, dan de natuur haar geschonken had. Maar waartoe zou ik u meer verhalen? gij zoudt mij niet gelooven; alleen wil ik u nog zeggen, dat zij zoo blank niet was, als sommige vrouwen in deze landen. Zij was bruiner, maar even zacht, ja, nog zachter van vel, vergeef het mij, mijne Heeren! ik kan niet tegen mijn hart spreken, zij was schooner; haar bezit beloofde meer genot dan dat uwer vrouwen. Een rijke, adellijke vrouw had het meisje in hare jeugd tot zich genomen, en haar laten onderwijzen en doopen, maar haar evenwel de kleederdracht laten behouden, waarin de heidensche meisjes verschijnen, als zij bij de grooten des lands hare dansen uitvoeren. De eerste maal dat ik Ganita zag, was op een morgen, toen zij hare meesteres naar de kerk vergezelde. O! hare houding, haar gang was zoo bevallig, het beloop van haar hoofd en haar boezem zoo schoon en edel, en tevens zoo wellustig, dat mijn jeugdig hart op eens vermeesterd werd. Ik zwoer niet te rusten voordat zij de mijne was, en vervolgde haar sedert dat oogenblik; maar helaas! zij lette niet op mijne gebaren en oogenspraak, waarmede ik haar mijne liefde trachtte bekend te maken. Meermalen trachtte ik in het vervolg haar op straat of in de kerk aan te spreken, doch vergeefs; wilde ik niet alles wagen, zoo moest ik geduld hebben; Ganita was doof voor de betuigingen mijner liefde; zij scheen van steen. Eindelijk was ik op het punt om alles op het spel te zetten, toen ik vernam, dat de edelman, in wiens huis zij opgevoed was, een groot feest zou geven, waarop de gasten gemaskerd zouden komen, en waartoe de uitnoodigingen waren rondgezonden. Doch eer ik vervolg, mijne Heeren! moet ik u nog zeggen, dat ik tot nog toe niet dan verkleed gewaagd had in de stad te komen, waar zij woonde. Vier uren verder en over de grenzen van het kleine gebied, lag mijne ruiterbende, en de twee staten waren elkander vijandig; maar ik verachtte het gevaar; haar te zien en te spreken was het verlangen van mijn hart. Met eenigen mijner ruiters langs bijwegen benaderd, gelukte het mij een der genoodigden en zijn geleide te overvallen; ik ging in zijne plaats, vertoonde de uitnoodiging, en zette mijn voet in de feestzaal, terwijl hij, dien men verwachtte, gevangen werd gehouden. Te midden van het gewoel der gemaskerden, van al die pracht van kostbaarheden en zijde, schitterende door het licht van ontelbare waskaarsen, zag ik alleen haar, die ik beminde! Was het een toeval of de wil van hare meesteres? ik wist het niet; zij alleen droeg geen masker. O! haar gelaat was zeker te schoon om het te verbergen. Te midden dus van de bevallige vrouwen, die mij aanspraken, mij aanraakten met hare schoone armen, welke veelal onbedekt waren, die tegen mij werden aangedrongen, zij die veelal ternauwernood een fijn en doorschijnend kleed droegen, om hare edele leest te laten bewonderen, te midden, mijne Heeren! dezer van vermaak dartelende menigte, zag ik alleen ééne vrouw; het was Ganita! Helaas! vergeefs trachtte ik haar te naderen; eerbiedig stond zij achter den zetel van hare meesteres; maar zij die mij omringden, lieten mij geen rust; want het onzalige kleed, dat de edelman, wiens plaats ik had ingenomen, gekozen had, was dat eens toovenaars. Vergeefs trachtte ik mij met mijn tooverstaf ruimte te maken, elkeen viel mij met vragen lastig, en luid beklaagden zich de schoone nieuwsgierigen over mijne domheid of onbeleefdheid, want ik kon en durfde niet antwoorden, en evenwel zou ik den meesten vrouwen gaarne met een kus den mond gesloten hebben."

»Gij maaktet niet veel haast, Messire!" zeide van Baerbergh, en grimlachte spottend, »en dat voor een ruiter; dat is een lange liefdeshistorie. — Heer van Lanskroon! het is uwe beurt om te werpen."

»Vervolg, Messire!" zeide Hendrik van Nijveld snel, »gij zult er ons mede verplichten."

»Vidal!" riep Perrol, zoodra van Baerbergh sprak; en toen deze zijn beker gevuld had, dronk hij en vervolgde: »Met vermaak, mijne Heeren! een verwaande zot zou in mijne plaats Ganita dadelijk opgezocht hebben; niets was gemakkelijker dan dit; maar hoe kan men zonder opzien te verwekken, een dienstmaagd in een groot gezelschap aanspreken, als men door een aantal vrouwen vervolgd wordt? Hoe zou het mogelijk geweest zijn haar mijne liefde bekend te maken onder het oog van hare meesteres? Maar tot mijn geluk vereerde de vorst den gastheer met een bezoek, en mijne aanbidsters of liever kwelduivels lieten mij alleen.

Het gedrang in de zaal vermeerderde, en ik bevond mij aan hare zijde. Ik behoef u niet te verhalen, wat ik haar zeide: ik beminde haar met drift; ik behoefde de woorden niet te zoeken of liefde te veinzen. Zij sidderde, zoodra zij mijne stem hoorde, en verbleekte. O! toen was ik zoo gelukkig, en ik begon te hopen; ik vatte hare hand, alsof ik haar toekomstig lot wilde voorzeggen, en terwijl ik ze zacht drukte, bekende ik haar onstuimig, doch teeder, mijne liefde. Hare hand beefde, en terwijl zij zich vooroverboog, draaide zij mijne hand om, en zag er in."

— »Wat! zag zij er in? was zij zoo gelukkig?" vroeg Heer Coene lachende.

Perrol wenkte zijn knaap om hem te schenken.

»Zwijg toch, Heer van Baerbergh!" riep Willem van Wachtendonck gemelijk.

»Voor wien?" vroeg de edelman luid, en mat Perrol met zijn oog, dat door den wijn en de kwaadheid vuurstralen schoot; maar juist toen het hoofd der Zwarte Bende zijn stilzwijgen wilde verbreken, en de mond zou gesproken hebben, die door woede krampachtig te zamen werd getrokken, zeide de Burggraaf, die opzag, vriendelijk: »Voor wien, Heer van Baerbergh! maar ik denk immers voor het geheele gezelschap; Messire Perrol spreekt toch op ons verzoek. — Mag ik u verzoeken voort te gaan, waarde gast!" eindigde hij beleefd tot dezen.

Perrol boog zich en vervolgde: »Zij zag door een kennis, welke allen vrouwen van haar stam aangeboren is, aan de lijnen, die in mijne hand waren, wie vóór haar stond. Zij wederhield met moeite een gil van angst en verwondering, en ze zeide met een doffe stem, en mij verschrikt aanstarend: »Gij zijt Perrol, gij!" Ik ben Perrol, Ganita! hernam ik terstond; o! waarom kan ik ook niet in uwe hand lezen, of gij mij bemint. Toen toonde zij zich bezorgd voor mijn leven, en zij beefde als een riet. o! ik las in haar hart, dat zij mij beminde, en lachte om hare vrees. Maar zij deed mij iemand opmerken, die in een prachtige, oud Romeinsche dracht gekleed was, en ik weet niet welken Romeinschen held voorstelde; de onbekende sloeg ons gade en zijne hand rustte op zijn zwaard. Ik vroeg, waarom zij voor hem bevreesd was, en zij antwoordde mij, dat het de zoon van hare meesteres was. »Hij haat u," vervolgde zij, en ofschoon hij niet kan vermoeden, dat gij hier zijt, is hij echter in staat u te beleedigen en uw masker af te rukken; want ook hij bemint mij." »En gij Ganita?" vroeg ik toen. Zij schudde het hoofd en zeide: »Hem, neen ik bemin hem niet; maar vertrek, vlied! voordat het te laat is: hij is moedig en woest; als hij nadert, zijt gij verloren!" Wat zal ik u meer zeggen, mijne Heeren! ik wilde mij niet verwijderen, tenzij ze mij een onderhoud in den tuin wilde beloven, zoo zich daartoe gedurende den nacht de gelegenheid aanbood. Zij weigerde; maar toen mijn medeminnaar naderde, beloofde zij het mij; aan hem had ik dit geluk te danken, en ik verdween onder de menigte.

Twee uren daarna zag ik, hoe zij zich van hare meesteres verwijderde, die naast den vorst door de verlichte lanen van den tuin wandelde. De vervloekte Romein ging met zijn vader achter den vorst; op het oogenblik, dat hij op een vraag van dezen antwoordde, verdween Ganita in een der zijlanen. Ik volgde en haalde haar spoedig in; ver verwijderd van het gewoel der gasten, hoorden wij slechts nu en dan flauw het geluid der muziek in de danszaal. Mijn arm om haar heengeslagen, verzekerde ik haar van mijne vurige liefde, en trachtte haar over te halen mij te volgen. Het kostte mij oneindig veel moeite haar te overreden om mijn verzoek niet reeds dadelijk te weigeren; de eerbied en de genegenheid, die zij voor hare meesteres koesterde, noopten haar te blijven, en de liefde, om te gaan. Een gedurige onrust bezielde haar; zij beefde, en mijne kussen waren zelfs niet in staat hare vrees te verdrijven.

Op eens rukte zij zich plotseling uit mijne armen, vatte mij bij de hand en riep: Vlucht! vlucht! of gij zijt verloren," en trok mij met zich voort. Zonder te weten waarom wij ons zoo snel verwijderen moesten, voldeed ik aan haar verlangen. Een eind wegs verder stond zij stil, luisterde en zeide, naar haar adem hijgende: »Ik geloof, dat ik mij gelukkig bedrogen heb; hij was het niet!" Maar toen ik haar vragen wilde, wien zij bedoelde, en haar met mijn arm wilde ondersteunen, nam zij de vlucht, en riep met een stem, die vol liefde en bezorgdheid was: »Begeef u naar de zaal, Perrol! en volg mij niet." De duisternis, die onder het geboomte heerschte, verhinderde mij haar te volgen. Weldra hoorde ik het geluid harer vlugge schreden niet meer; maar wel dat van iemand, die behoedzaam scheen te naderen van de zijde, vanwaar wij gekomen waren. Daar ik niet begeerig was om kennis te maken met dengene, die naderde, haastte ik mij deze plaats te verlaten; maar de persoon, wiens voetstappen ik gehoord had, scheen beter met de gelegenheid van dit bosch bekend te zijn dan ik, en hij versnelde zijne

schreden. Ik volgde zijn voorbeeld, en eindelijk, ofschoon hij mij misschien evenwel zou ingehaald hebben, stuitte ik tegen een muur, en wist niet meer werwaarts mijne schreden te richten; want de grond onder het hier meer open opgaand geboomte was met dicht struikgewas begroeid, waardoor ik met mijn toovenaarskleed niet kon heendringen. Het voorbijsnellen van een kleinen dolk, die gelukkig alleen mijn zwarten tabberd scheurde, stoorde mij in mijne beschouwing van het oord, waar ik mij bevond, en ik zag den Romein met het ontbloote, kleine, breede zwaard in de hand mij naderen. Vruchteloos had hij zijn dolk op mij afgeworpen, en naderde mij dus omzichtig. Ik wist geen ander middel om een gevecht te voorkomen, dan door hem toe te roepen: »Wie gij ook zijn moogt, verwijder u, of vrees de kracht van den grooten toovenaar!" doch hij antwoordde niet, maar naderde. Toen zeide ik: »Heer, ik ben ongewapend, bepaal dag en uur, en gij zult mij op de plaats aantreffen, die gij zult aanwijzen; maar hij naderde al meer en meer, en lachte valsch. Ik wist, dat zelfs een edelman in Italië niet gewoon is een ongewapende te verschoonen; mij bleef nu niets anders over, dan de hand onder mijn toovenaarskleed te brengen, en ik trok mijn degen, dien ik zoo verstandig geweest was mede te nemen. Het was thans mijne beurt om te naderen; de Romein begon nu in te zien, dat zijn harnas van goud een slechte verdediging zou zijn tegen mijn langen kling; maar het was te laat! Het was een raar gevecht, mijne Heeren! in den nacht tusschen een toovenaar en een Romeinschen held, die op leven en dood streden; het was vreemd, omdat het strakke gelaat der maskers niet strookte met de driften, die de dragers bezielden: één onzer viel; maar, bij mijnheer St. George! het was de toovenaar niet!"

Een zegevierende glimlach vertoonde zich op het gelaat van Perrol, en hij vervolgde: »Voordat Ganita genoodzaakt was in de zaal terug te keeren, vond ik gelukkig gelegenheid, haar te naderen, en berichtte haar, dat de dwaze jongeling haar niet meer met zijne aanzoeken zou lastig vallen. O! indien ik het schoone heidensche meisje niet ondersteund had, zou zij gevallen zijn; zij bad mij te vluchten, voordat het gebeurde ruchtbaar werd. Ik kon geen weerstand bieden aan hare tranen en betuigingen van liefde; ik verliet haar, verliefder dan ooit, en gelukkig met de bewustheid, dat ik bemind werd. Zonder verhindering geraakte ik buiten het landhuis, spoedde mij naar mijne ruiters, die mij op een bepaalde plaats wachtten, en stelde den echten toovenaar weder op vrije voeten."

Hier zweeg Perrol, en liet zich door Vidal inschenken.

»Het was wat veel gewaagd, Messire! voor een paar schoone oogen," zeide Hendrik van Nijveld; »maar zeg eens, hadt gij veel werk, om u van dien lastigen Romein te ontslaan?"

Perrol dronk juist, en Coene van Baerbergh riep luid: »Ho! Ho! dat kostte niet veel moeite; gij hoort immers, dat Messire de toovenaar een langen degen had; indien ik de zoon van het huis geweest was, zou ik al mijne knechts en pages op dien zwarte-kunstenaar hebben afgezonden, om hem met stokken en zweepen die verliefde grappen uit het hoofd te kloppen!"

»Dat zou goed geweest zijn, indien een kinkel zich onder de gasten gemengd had," zeide heer Jan van Middachten; »maar in dit geval niet."

»Tot het middel van den heer van Baerbergh behoorde niet veel moeds," zeide Perrol lachende; »maar, op mijne eer! het is goed bedacht voor een edelman. Gelukkig had de Italiaan nog zooveel moeds, om mij zelf en alleen te willen vermoorden, anders zou ik het genoegen niet hebben hier met u aan te zitten. En, bij mijnheer St. George! ik vind geen zwarigheid te verklaren, dat ik mij dikwijls van een langen degen bediend heb, maar dien nooit heb noodig gehad om mijne eer of mijn leven te verdedigen."

Van Baerbergh wilde antwoorden, maar Jan van Lanskroon klopte vrij onzacht met den beker, waarin de dobbelsteenen waren, op de tafel en riep: Komaan, Heer Coene! het is uwe beurt, indien gij daar gaat woordentwisten, kunnen wij niet spelen, en gij hebt gewonnen." Met weerzin scheen deze tot het spel terug te keeren en het stilzwijgen te bewaren, en Jan van Middachten verzocht Perrol zijn verhaal te vervolgen.

«Na dien tijd, mijne Heeren!" zeide deze, »liet ik niet na Ganita bij herhaling te berichten, dat ik zonder haar niet leven kon, en dat, indien zij geen gehoor wilde geven aan het verlangen van mijn hart, ze mij spoedig vóór zich zou zien, ten einde, met gevaar van mijn leven, aan hare voeten te smeeken om mij gelukkig te maken en te volgen. Lang bleef zij doof voor alles; maar eindelijk overwon de liefde, die zij voor mij gevoelde, en op een nacht, dien ik nooit vergeten zal, verliet zij het landhuis, dat hare meesteres toen bewoonde. Ik wachtte haar daarbuiten; den an-

deren morgen waren wij beveiligd tegen alle vervolging: want ik was in mijne eigen legerplaats, en de liefde van Ganita beloonde mij voor al hetgeen ik gedaan had om haar te verkrijgen. Van dat oogenblik af leerde ik haar van dag tot dag hooger schatten; die dagen, mijne Heeren! behooren tot de gelukkigste mijns levens. Mijne ruiters zelfs, die meest ruwe krijgslieden waren, vereerden haar en hadden haar lief; zoo goed was zij. Hadden zij door eenig verzuim of eenige misdaad straf verdiend, dan smeekte Ganita mij om genade, en menigmaal redde zij een hunner het leven; maar gij hadt ook eens moeten zien, hoe de moeder van de Zwarte Bende, zoo noemden zij haar, geacht werd. Gewoonlijk volgde zij ons in een wagen, welke door witte paarden getrokken werd, en aan elk verzoek van haar werd even spoedig door de ruiters voldaan als aan mijne bevelen; maar ik was niet naijverig op mijn gezag; want ik beminde Ganita, en zij was zoo goed. Ziedaar, mijne Heeren! hoe ik verliefd werd op een heidinnetje, en ik acht mij gelukkig, dat geen uwer door mijn verhaal in slaap is gevallen."

»Het geluk loopt mij nu tegen, Heer van Lanskroon!" zeide Coene van Baerbergh, en vervolgde: »En is die Ganita, schoon en goed zonder voorbeeld, nog bij u, Messire? ik heb dien wagen met witte paarden nooit bij uwe Zwarte Bende gezien."

Perrol antwoordde niet, maar zag, half in gedachten verdiept en half luisterende naar het gesprek der gasten, over de tafel. Nu zeide Jan van Montfoort, terwijl hij den beker met de dobbelsteenen aan den heer Vincent van Swanenburgh overgaf, en voordat van Baerbergh zijne vraag herhaalde: »Gij hebt ons zeer verplicht, Messire! Hetgeen gij zoo even verhaaldet, is zeker reeds jaren geleden, niet waar? maar zeg eens, of gij het geluk hadt Ganita lang bij u te houden."

»O ja, Heer Burggraaf!" hernam Perrol, en zijn somber gelaat nam een vrolijke plooi aan, »sedert dien tijd is er reeds zooveel gebeurd; ik voerde haar met mij naar Frankrijk, alwaar zij kort daarna overleed, en nimmer heb ik een vrouw kunnen vinden, die mij zoo beminde als zij."

De gasten dankten Perrol, omdat hij wel aan hun verlangen had willen voldoen, en Coene van Baerbergh zeide: »Daar de geschiedenis aan deze heeren bevallen is, wil ik het tegendeel niet zeggen; maar gij zult mij toestemmen, dat het geen groote kunst is om het hart van een gemeene heidin te veroveren. Hier heb ik een talisman, Messire! tegen welken Ganita niet bestand zou geweest zijn," en hij nam een stuk goudgeld tusschen duim en vinger, en hield het bij de vlam van een kaars.

»Veel beter dan uw verstand tegen dezen talisman, Heer Van Baerbergh!" zeide Perrol, en hield lachende zijn beker in de hoogte.

»Gij zoudt u bedriegen, Messire!" antwoordde van Baerbergh met drift. »Op mijne eer! wij zijn hier in het Noorden gewoon wijn en geen water te drinken; ik daag u uit om tegen mij te drinken."

»Neem dat niet aan, Messire!" riep Hendrik van Nijveld vroolijk, »want onze vriend, heer Coene, is nog zoo goed, alsof hij niets gedronken had; zijne tong slaat alleen maar dubbel, omdat hij te driftig spreekt. Maar waar blijft onze geestelijke zuster nu? zullen wij daarvan niets hooren? dan is het de schuld van Mijnheer, dien voorstander der heidinnetjes."

»Ik bid u om verschooning," zeide Perrol, »maar ik geloof dat wij beter zouden doen om het er bij te laten; het is niet aangenaam iets te vertellen, dat niet algemeen bevalt."

»En waarom zou het niet bevallen?" riep Van Baerbergh, »indien de non maar van een adellijke geboorte is; want anders legt gij er niet veel eer mee in."

Doch Perrol stoorde zich niet aan dit gezegde, en noodigde Hendrik van Nijveld uit om met hem te spelen; maar Rijer van Broechuijsen verzocht den heer Van Wachtendonck een oogenblik geduld te hebben, en terwijl hij den beker nederzette, overreedde hij Perrol, ten minste met korte woorden iets van de non te verhalen, over welke hij gesproken had, en deze onderwierp zich, hoezeer ongaarne, aan het verlangen zijner vrienden.

»Welnu," zeide Perrol, »gij verlangt het, en ik zal trachten u genoegen te geven. U het klooster te noemen, waar ik Giulia voor het eerst zag, is onnoodig; genoeg zij het te zeggen, dat de nonnen allen den naam van jonkvrouw droegen, en uit de eerste geslachten des lands afkomstig waren. Een edelman, met wien ik in kennis geraakt was, onderhield een minnarij met een der gekloosterde jonkvrouwen; hij verzocht mij hem op zekeren nacht te vergezellen, en ik durfde zijn dringend verzoek niet afslaan; bij die nachtelijke samenkomst zag ik Giulia, werd op haar verliefd, en verzocht nu mijn vriend om hem altijd te vergezellen; doch met moeite liet zij zich door hare vriendin overhalen om mij te woord te staan. Ik schetste haar met zooveel vuur het geluk, dat

haar buiten het klooster wachtte, dat zij in het einde aan mijne smeekingen gehoor gaf, en mij toestond haar te schaken. Mijn vriend, die zich vergenoegde met zijne minnares nu en dan te zien, was mij behulpzaam, en alles liep gelukkig af. In den eersten tijd had ik reden om tevreden te zijn; zij beminde mij, en zij was zeer schoon; een edele gestalte en regelmatige trekken gaven aan al hare bewegingen een zekere waardigheid, en zij was zoo blank als sneeuw. Maar mijn geluk duurde niet lang; vergeefs bezocht ik met haar dan deze, dan gene plaats, en stelde haar overal in de gelegenheid om te schitteren. Hare praalzucht en hoovaardij kenden geen palen: de kostbaarste kleederen en kleinodiën gaf ik haar, en nimmer was zij tevreden, maar verweet mij bij dit alles nog bij herhaling, dat ik haar hare gelofte had doen breken. Slechts nu en dan kwam de liefde weder boven: dan gaf ik gehoor aan haar verzoek, om haar naar een of ander feest of plechtigheid te geleiden; maar zoodra was haar verlangen om te schitteren niet voldaan, of zij wierp hare prachtige kleederen van zich af, en trok het kleed eener boetvaardige aan, en, in plaats van mij te liefkoozen en te kussen, jammerde en klaagde zij. Dan weder ontwaakte haar trots, waarvoor ik ternauwernood beveiligd was. Giulia was de schrik mijner ruiters en der vrouwen die haar dienden; o, welk onderscheid met Ganita! Reeds meermalen hadden die dwaze vlagen van berouw mij verdroten, zoowel als het gezag, dat zij over mijn volk wilde uitoefenen, toen ik genoodzaakt was, haar verzoek om haar naar een zeker feest te geleiden af te slaan. Sedert dien tijd waren al mijne pogingen om hare liefde te behouden of te herwinnen vruchteloos; maar ik aarzelde om haar te verlaten, omdat ik dacht, dat ik haar nog beminde, en niet wist wat van haar worden moest. Doch zij noodzaakte mij op zekeren dag haar te zeggen, dat zij mijne legerplaats verlaten moest; want zij vorderde van mij, dat ik den besten ruiten mijner bende zou laten ophangen, omdat hij haar oneerbiedig geantwoord had; en daar ik weigerde aan haar verlangen te voldoen, en haar voor oogen hield, dat zij mij reeds meermalen had gedwongen, zulke kleine misgrijpen zwaar te straffen, toonde hij zich zoo trotsch en verbolgen, dat alle hoop om mij met haar te verzoenen, zoo ik begreep, onmogelijk werd."

»Dienzelfden nacht, mijne Heeren! werd ik gewekt door een geluid, dat ik in mijn paviljoen meende te hooren, en ik zag Giulia, die mijne legerstede naderde; ik dacht, dat zij berouw gevoelde, en wachtte af, wat zij zeggen zou; doch spoedig werd ik beter onderricht, en keerde ternauwernood den dolkstoot af, dien zij mij met vaste hand toebracht; ja zelfs kostte het mij moeite haar het moordtuig te ontnemen. Met een lichte wonde in de zijde aan dit gevaar ontsnapt, besloot ik mij tegen nieuwe aanvallen te beveiligen; en daar haar die vlaag van boetvaardigheid nu bijna niet verliet, begreep ik niet beter overeenkomstig haar verlangen te kunnen handelen, dan haar in de gelegenheid te stellen om boete te doen voor hare zonden, ik liet haar naar een klooster brengen, en heb sedert niet meer van haar gehoord." Zoo al de beide avonturen, die Perrol verteld had, niet overeenkwamen met de strenge wetten der zedelijkheid, zoo had hij echter, vreemd genoeg voor iemand als hij, vermeden om hetgeen tusschen hem en de non en Ganita was voorgevallen, met al te natuurlijke en sterke trekken te beschrijven; ook scheen, hetgeen hij verteld had, de lachspieren zijner tafelgenooten niet in beweging te brengen. Maar toen hij zweeg, en de gasten onder het drinken der geestrijke dranken, zich schenen te beijveren, om elkander de loef af te steken in het voordragen van vertellingen en voorvallen, welke meestal uitmunten door een onkiesche en ruwe beschrijving, waaruit alle zedelijkheid verbannen scheen, had het juichen en lachen geen einde. Ook in deze soort van verhalen, toonde zich de aanvoerder van de Zwarte Bende, die zijne vroolijkheid scheen terugbekomen te hebben, uitgeleerd, en vergeefs zocht de heer Van Baerbergh met hem te wedijveren. Geen der aanwezigen achtte het beneden zich, op zijne beurt het woord te voeren, en zelfs Montfoort liet zich niet lang noodigen, maar verhaalde iets, dat beter in den mond van een gemeenen stalbroeder, dan in den zijnen zou gevoegd hebben.

»En hoe hebt gij het te Amersfoort, Perrol?" riep van Middachten, toen er een oogenblik stilte was; »verdoemd! is het waar, dat gij in *de Vergulde Helm* te huis ligt?"

«Zoo is het, in de Langestraat bij meester Wouter; een goed huis, ik verzeker het u," hernam Perrol lachende.

«Gij zijt een gelukkige duivel, Messire!" zeide Van Wachtendonck; «maar hoe zit het, maakt gij het hof aan zijne schoone dochter? o! wat een lief kind is het, niet waar?"

«Niet onaardig, gij hebt gelijk!" vervolgde Perrol, «zij is wel waard, dat men eenige

zorgen aanwendt om haar hart te winnen."

«Ho! ho! Messire veroveraar!" riep Van Baerbergh, «gij komt hier te laat; Jan van Schaffelaar zal het meisje trouwen; zij houdt u voor den gek."

«Verplicht voor deze inlichting, hoogwijze Heer!" hernam Perrol spottend: »Perrol vrijt wel, maar trouwt niet; wat gaat mij aan, wie haar naar het altaar geleidt, als zij mij gelukkig gemaakt heeft."

«Zij bemint u dan?" vroeg Van Middachten verwonderd, en van Baerbergh riep: »Gelooft het niet, mijne heeren! nimmer leende Maria van den Smid het oor aan de vrijage van den aanvoerder der Zwarte Bende; ik wil er een weddenschap op aangaan."

«Met u?" zeide Perrol somber, »indien wij wedden, Heer Van Baerbergh! zal het om een andere zaak zijn."

«En om welke dan?" riep deze toornig; maar Van Middachten zeide luid tot Perrol: «Welnu, Messire! wed dan met mij, indien het waar is, dat gij zoo gelukkig zijt om eenige hoop te voeden."

»Met genoegen," hernam Perrol met drift. Maar waarom wedden wij, en welk bewijs vordert gij, om u te overtuigen, dat Maria de mijne is?"

»Vóór St. Thomas-dag zult gij haar hier in de stad brengen," riep van Middachten; wij zullen u met haar aan uwe zijde door de stad zien wandelen, en gij en al deze heeren, zullen mij de eer aandoen, om met uwe Maria bij mij ter maaltijd te komen; en ik stel het paard, dat ik gisteren bereed, tegen dat, op hetwelk gij gezeten waart."

Een oogenblik bedacht zich Perrol, en zag somber voor zich. »Het zij zoo, Heer van Middachten; maar het doet mij leed, dat gij uw schoonen strijdhengst in gevaar stelt; gij zult mijn Hector niet winnen."

»Ik heb geen vrees," hernam deze lachende; maar de Burggraaf zeide: »Het is alles goed, mijne heeren, en ik ben benieuwd, wie het winnen zal; maar ik zou ongaarne zien, dat den meester uit *de Vergulde Helm* reden tot ongenoegen werd gegeven; hij is een voornaam man in zijn gild, en zijn dochter een braaf meisje, Het zou mij zelfs leed doen, als het geluk van den heer Van Schaffelaar verstoord werd; deze is een edelman, ofschoon hij niet aan onze zijde is; gij weet het, mijne Heeren! Zou het niet beter zijn de weddenschap te verbreken?"

Perrol toonde zich, na eenige aarzeling gereed aan dit verlangen te voldoen; maar Van Middachten minder; en toen Van Baerbergh spottend aanmerkte, dat Perrol zich wijselijk terugtrok, omdat Van Schaffelaar zeker geen genoegen zou scheppen in deze weddenschap, verzocht deze den heer Van Montfoort om de zaak haar loop te laten, met belofte, dat de meester geen reden zou hebben om over hem te klagen; en de Burggraaf was genoodzaakt aan het verlangen der door den wijn verhitte gasten toe te geven.

Met vernieuwde drift ving nu het spel weder aan, en men hoorde niets dan het werpen met de steenen, het verzetten der schijven en het gelach en gevloek der spelenden. Doch op eenmaal stond Van Baerbergh op, en riep, juist toen de groote deur van de zaal, die geopend was geworden, wederom werd dicht gedaan: »Edele gastheer! ik vraag verschooning; maar ik meen daar te hooren, dat in de andere vertrekken het speeltuig klinkt; ik ben er een liefhebber van. Hoe komt het, dat, daar alles door u is aangewend om ons vermaak aan te doen, alleen de lieve muziek vergeten is?"

Montfoort lachte; want het had heer Coene moeite gekost om recht te blijven staan en verstaanbaar te spreken, en hij zeide vroolijk: »Ik bid u om vergeving voor dit verzuim; maar juist omdat ik wist, dat gij, mijn waarde gast! een groot kenner en liefhebber van het snarenspel en den zang zijt, heb ik mijne gasten er niet op durven onthalen; want er zijn op dit oogenblik geene kunstenaars in hun vak in de stad; zij, die in de kamers van dit hof spelen, zijn niet waardig hier te verschijnen.— Is het niet zoo, meester Gijsbert?" vroeg de Burggraaf, en wendde zich tot zijn hofmeester, die achter hem stond.

»Het is zoo, edele Heer!" antwoordde Gijsbert zich buigende; »alleen Aleida zou misschien de eer waardig geweest zijn, om hier te verschijnen; maar zij zingt niet, en is alleen gewoon te spreken."

»Aleida, lieve Aleida!" riep van Baerbergh, »waar is zij, meester Gijsbert? Ha! ik hoor haar liever spreken dan die rederijkers, die den naam van sprooksprekers niet meer verdienen."

»Waarschijnlijk nog in een der vertrekken, waar de overige gasten van den edelen Burggraaf onthaald worden," antwoordde deze; en toen Montfoort zag, dat men algemeen verlangend was de schoone spreekster te zien, gelastte hij meester Gijsbert haar binnen te leiden.

Het geduld van de gasten werd op geen lange proef gesteld; want spoedig keerde de hofmeester terug, gevolgd door het meisje, dat hij was

gaan halen, en dat zich, zonder eenige schroom te laten blijken, vriendelijk lachende boog, toen hare bewonderaars haar met gejuich begroetten, en allen met Coene van Baerbergh op de gezondheid dronken van de schoone spreekster, de Zwarte Aleida.

Zij was niet groot van gestalte; maar hare leest was fraai, en de schoone vorm van haar hals en hare armen, gevoegd bij de losheid harer bewegingen, deed haar nog bekoorlijker voorkomen, dan zij inderdaad was. Het licht der kaarsen deed ook geen kwaad aan hare schoonheid, want de kleur van hare huid was een weinig bruin; deze tint gaf als het ware meer vuur aan de zwarte, sprekende oogen, en deed de witte tanden van de spreekster meer uitkomen. Het haar was met veel kunst boven het hoofd samengevlochten en met bloemen doorstrengeld; een groen zijden kleed van eigenaardigen vorm liet haar hals en hare armen onbedekt, en reikte slechts een eind wegs over de knie, hetgeen gelegenheid gaf om den schoonen vorm harer enkels en voeten te zien; ook droeg zij, in plaats van schoenen, een soort van voetzolen van leer, die met banden om het been waren vastgemaakt. De gordel, dien zij droeg, scheen van geslagen goud; hare armen prijkten met kostbare ringen, en het groene kleed was met gouden sterren bezaaid. Zij had den langen, doorschijnenden sluier, die boven op haar hoofd was vastgemaakt en tot den grond reikte, achterwaarts geworpen, toen zij was binnengetreden. In één woord, de heer Van Baerbergh en de overige gasten hadden niet ten onrechte verlangd haar te zien; want voor een spreekster, die van de eene stad naar de andere voor haar beroep moest trekken, en dan hier, dan daar, op de feesten, die de edelen of voorname burgers gaven, ontboden werd, was zij schoon te noemen. Toen zij bezijden de tafel was genaderd, en bevallig lonkende, de groeten van sommigen der gasten beantwoord had, hield zij hare *rebeeke* (1) in de linkerhand, en zeide zich voor den gastheer buigende:

«De edele Burggraaf verwaardigt zich mij te laten ontbieden, wat verlangt hij van mij?"

»Mijne edele gasten waren verlangend u te zien," antwoordde Montfoort lachende, »en waarlijk, Aleida! gij ziet er zoo bevallig uit, dat ik niet twijfel, of zij zullen gaarne iets van de kunst hooren, waarin gij het zoover gebracht hebt; spreek dus eenige uwer fraaiste sproken, en maak het niet te kort; want wij zien gaarne een hupsche deern."

Aleida boog zich nogmaals, toen hij zweeg, en maakte zich gereed, terwijl zij haar speeltuig stemde; maar Van Baerbergh, die aan de overzijde van de tafel zat, en haar dus niet goed naar zijn zin kon zien, verzocht den heer Van Montfoort, of hij haar naar zijn welgevallen mocht plaatsen. Deze gaf hem lachende zijne toestemming en Van Baerbergh riep: »Ho! meester Gijsbert! wees zoo goed, aan het einde van de tafel door de knapen het een of ander te laten zetten, waarop het lieve kind zich plaatsen kan, want zij is te schoon, om zoo laag bij den grond te staan. Zoo waar ik leef! Messire Perrol is oorzaak, dat ik haar bijna niet zien kan."

»Het verwondert mij," zeide deze spottend, »dewijl gij zoo op haar gesteld zijt, dat gij haar niet een plaats aan uwe zijde inruimt; het zou niet onaardig zijn, een *ribaude* (1) naast een edelman te zien zitten."

»En waarom niet, Messire?" hernam Van Baerbergh driftig, »daar wij, die bijna allen edellieden zijn, wel met het hoofd der Zwarte Bende aanzitten?"

»Om met hem aan te zitten, Heer!" antwoordde Perrol somber, »daartoe behoort niet veel moeds maar wel om hem in het strijdperk op te zoeken; waartoe dus zooveel redenen, daar één woord genoeg is, en de beleefdheid voor onzen gastheer u gebiedt te zwijgen?"

»Zwijgen!" riep Van Baerbergh, »ik ken geene vrees, zelfs niet voor een langen degen," en hij lachte luid. Doch Montfoort en eenige anderen verzochten stilte; ieder zweeg en zag met opmerkzaamheid naar de Zwarte Aleida, die nu op een verhevenheid, uit vier zitbanken samengesteld, aan het einde van de tafel stond. Met een bevalligen lach op het gelaat zag zij over de tafel, hield hare rebeeke in de linkerhand, en raakte met den strijkstok, dien zij in de rechter hield, de snaren aan. De sproken, welke zij sprak, muntten meer uit door vroolijkheid, en lichtzinnigheid, om geen erger woord te gebruiken, dan door zedelijkheid, kieschheid of goeden smaak; de voordracht was juist in den geest der vertellingen, en evenmin als zij verzuimde, om die zinsneden, welke het meest met de goede zeden in strijd waren, met des te meer beteekenis uit te spreken, evenmin verzuimden de gasten om die gedeelten harer sproken het meest toe te juichen. Maar wanneer men in het oog houdt, in welken tijd dit voorviel, dat er geene vrouwen aan den disch zaten, en de gasten reeds

(1) (of rebec) Driesnarige viool.

(1) Iemand uit een boevengeslacht.

zoolang bij den beker vertoefd hadden, baart dit geene verwondering; te meer daar deze verhalen, welke niet allen verloren zijn geraakt, zelfs nu nog wel in staat zijn, den stroeven geleerde te doen glimlachen; en de Zwarte Aleida behoorde tot dat gedeelte harer kunne, welke, alleen als het te pas komt, zich zedig weten te toonen; iets waarvan de schuld meer aan de kostwinning, welke zij misschien tegen haar wil had aangevangen, dan aan haar zelve te wijten was.

Zij sprak de sproken, zooals men toen gewoon was te zeggen: *van de Schimme en van den Ring*, en eenige andere, als: *van den Schalkezot die in de helle ghinc, alias van Mijnheer* St. Peeter *en den Schalkezot; van de Hoze van den Minnebroêr; van de twee Poirters en den Dorper, en van de lichte Wiven en de Vedelaers.* Elken keer als zij ophield, juichte men haar toe, en Van Baerbergh in het bijzonder gaf zijne opgetogenheid te kennen; sedert zij de snaren had aangeroerd, scheen hij Perrol en zelfs den wijn vergeten te hebben, en hield zijn blik onafgewend op Aleida gevestigd. Perrol daarentegen, gaf alleen zijn goedkeuring te kennen, als het gejuich zijner tafelvrienden hem deed opmerken, dat zij zweeg. Noch de schoonheid van het meisje, noch de bevalligheid, waarmede zij sprak, noch de tonen harer rebeeke, schenen hem bezig te houden, en nu en dan wierp hij een blik op den vroolijken Van Baerbergh, en dan vertoonde zich een kwaadaardige grimlach op zijn gelaat.

Toen nu de laatste vertelling was afgeloopen, hield zij op, en scheen te wachten, of men haar nog langer wilde hooren spreken, en Montfoort zeide: »Wij zijn allen over u voldaan, Aleida! Ik geloof dat de goedkeuring, die gij verworven hebt, er u niet aan zal doen twijfelen; maar indien het waar is, dat gij ook voor de vuist iets weet voor te dragen, zoo spreek over onze overwinning op den Stadhouder, en wij zullen met nog meer genoegen naar u luisteren."

Deze uitnoodiging kon niet missen aller goedkeuring weg te dragen, en Aleida sprak vol vuur de volgende woorden uit, terwijl zij door den toon harer stem, door verandering van haar gelaat en hare houding, en door de verschillende en eigenaardige aanstrijking van hare rebeeke een onverbeterlijke uitdrukking aan hare woorden gaf:

»De Oostenrijker beveelt; de Stadhouder dreigt, en het is heervaart in Holland. Men grijpt de wapens aan, en ridders en edelen bestijgen hunne strijdhengsten. De poorters snellen toe; ontelbaar is hun aantal, en stalbroeders, lansknechten en *kloveniers* (1) zijn er in menigte. Hunne leus is: *Zwicht Utrecht!*

»Over uwe afgestormde muren zullen zij den vreemden basterd weer op zijn zetel zetten. Vernietigd zijn dan uwe voorrechten, verdreven de bloem van uwe burgers, uwe wettige regeering wordt afgezet. Gij hebt geen schuilplaats meer, dappere Hoekschen! Uitgewischt worden uwe wapens, ternedergeworpen uwe sloten, o Edelen! Hun eisch is: buig voor den Bourgondiër! kruip voor den verjaagden mijtervorst!"

»Zij zijn opgerukt en het blokhuis is belegerd; duizenden paviljoenen prijken in de velden. Tevergeefsch zou het zijn ze te willen tellen: het oog wordt verbijsterd, als de zon teruggekaatst wordt door de harnassen en wapenen en door de kleuren der banieren en wimpels. Niets hoort men dan het gebriesch der paarden, het gejuich der gewapenden en het geweld van bussen en slangen."

»Maar van den torentrans van heilige huis, ziet men de noodvuren der dapperen; de ridder van Montfoort roept: te wapen! en luid weergalmt deze kreet. Van alle zijden zie ik ridders en knapen, poorters en gewapenden toesnellen, en ik kan hen niet tellen. Zij zijn allen dapper en stout, en blaken van strijdlust. De banieren golven; de pluimen wapperen; de rossen zijn ongeduldig, en met een ontembaren moed roept Utrecht: wapen! wapen!"

»De dag breekt aan, en reeds is alles in het harnas; de klok klept, en met vuur herhaalt men in straat en steeg, op gracht of brug, en op de hoefslagen: *Wij zullen ten strijde gaan!* De kloeke bezetting juicht, als zij hare wapenbroeders ziet naderen. De bussen zwijgen, en de stalhouder staat verstomd, als hij u ziet, o dappere ridders en knapen! poor-

(1) Schutters.

ters en mannen van wapenen! want uw moed is hem bekend, en hij voorziet hetgeen gebeuren zal."

»De aarde dreunt onder de hoeven der rossen, en onder den voortsnellenden drom van met ijzer gewapende mannen, en het gevecht begint. Tevergeefs ontbrandt het donderkruit in bussen en slangen; (1) tevergeefs vliegt pijl en bout van boog en armborst: de mannen van Utrecht zwichten niet. Luid klinkt de roep van Utrecht en St. Maarten, en zwaard en lans treffen beukelaar (2) en harnas, en wat niet vlucht wordt door uw arm verslagen, en uw moed heeft Utrecht en het Sticht gered.

»Heil u! o dapperen! heil u! gij hebt gezegenvierd! De vijand is geweken en hunne wapenpraal is uw buit. Ik zie harnas en wapenen hier; maar zij, die ze droegen, zie ik hier niet; zij zijn gevlucht of verslagen; ik zie hier wimpels en banieren; maar degenen, die ze opgestoken hebben, zie ik hier niet; zij zijn door u overwonnen. Heil u! gij hebt gezegevierd!"

»Drinkt! dapperen! drinkt! en zingt het zegenlied, heft hoog den beker en schenkt den wijn; want gij hebt gezegevierd! Drinkt ter eere van mijnheer St. Maarten; want hij heeft met u gestreden, en zingt den lof van den dapperen ridder van Montfoort; want hij geleidde u ter overwinning!"

Nauwelijks had zij het laatste woord met kracht van stem uitgesproken, of een luid hoezee! liet zich hooren. »Leven Montfoort en St. Maarten!" riepen allen met donderende stemmen; hoog hieven zij bekers en schalen, en riepen nog driewerf: hoezee!" toen zij ze geledigd nederzetten; maar nu kreeg ook de Zwarte Aleida hare beurt. Opnieuw oogstte zij van alle kanten de luidruchtigste loftuitingen in, en aller oogen bleven op de schoone spreekster gericht, toen zij ongedwongen van de verhevenheid afsprong, waarop zij gestaan had, naar Montfoort trad, en zeer diep voor hem boog.

»Is het uw wil, dat ik vervolg, edele Ridder! of dat ik mij verwijder?" vroeg zij beleefd en vriendelijk, «gij hebt slechts te bevelen, en uwe goedkeuring zal mij nieuwe krachten geven, om naar uw welgevallen te spreken."

»Neen, Aleida!" antwoordde Montfoort, vriendelijk met het hoofd knikkende, »ons verlangen zou wel zijn u langer te hooren; uwe sproken bevielen ons, en vooral hetgeen gij het laatste spraakt, was schoon; maar mijne gasten en ik willen van u niet te veel vergen. Meester Gijsbert zal u morgen boven hetgeen gij reeds verdiend hebt, in mijn naam, twee dukaten en een kleed van wit laken van Diest en nog een sanguin laken geven, en zoo gij wilt, neem ik u in dienst van mijn huis."

Aleida boog zich, tot dankzegging, en wilde zich nu, na de gasten diep gegroet te hebben, verwijderen; maar daar riep de heer Van Baerbergh: »Neen, dat kan zoo niet: *largesse*, (1) Heeren! *largesse* voor Aleida!" en Van Middachten, die naast hem zat, ja de meesten der gasten en zelfs Perrol schreeuwden: »*largesse!*" *largesse* voor de Zwarte Aleida!"

Een glans van vergenoegen vertoonde zich op haar gelaat, en zij boog zich nogmaals; want behalve de eer, die men haar aandeed, streelde haar de hoop van een ruime soms gelds in te zamelen. Zij hing dus den sluier over haar linkerarm, en vervoegde zich bij den heer Jan van Nijveld, die aan de rechterhand van den Burggraaf zat, en deze legde een paar geldstukken in den zak, die door haar sluier gevormd werd. Elk wisselde met haar een paar woorden, terwijl hij haar naar zijne verkiezing begiftigde, en nimmer liet zij na om onbedeesd en vroolijk te antwoorden. Zoo voortgaande, kwam zij ook bij Perrol, en hij zeide lachende, terwijl hij een goudstuk in haar sluier legde: »Indien het nog zoo is, als gij in uwe laatste vertellingen gezegd hebt, zullen de geestelijke heeren wel spijt gevoelen dat gij evenals de vedelaars uw brood verdient bij de edellieden: want gij zoudt in staat zijn om met uwe zwarte oogen het hart van een bisschop vuur te doen vatten."

Zij lachte vriendelijk, knikte, dankzeggende, met het hoofd, en hernam schalksch: »O! neen, die oogen hebben zooveel kracht niet; en als wij al zouden beproeven het hart van een voornaam heer

(1) Lange kanonnen.

(2) Schild.

(1) »Maak ruim baan," bevel bij het begin van een tournooi. Hier bet. mildheid.

te winnen, dan kunt gij verzekerd zijn, Heer! dat hij geen mijter en staf, maar helm en zwaard zou voeren."

Perrol, die tot haar gesproken had, omdat elkeen haar iets gezegd had, sloeg niet veel acht op haar antwoord, noch op den blik, dien zij op hem richtte, en zag onverschillig over de tafel. De schoone spreekster vertoefde echter nog; de spijt, dat Perrol zich van haar afgekeerd had, was op haar gelaat te lezen, en zij roerde met hare vingers de snaren van hare rebeeke aan, hetgeen het hoofd der Zwarte Bende deed omzien; verwonderd, dat zij nog achter hem stond, dacht hij, dat zij niet tevreden was met hetgeen hij haar gegeven had, nam nog een stuk geld, en wilde het in haren sluier werpen. Met een zekere fierheid en gekwetste eigenliefde, wees zij echter zijne hand terug, schudde met haar hoofd, als wilde zij zeggen: ik vroeg u om geen geld, en vervolgde haar weg langs de tafel. Opmerkzaam zag Perrol haar na, en legde glimlachende het stuk geld weder voor zich neder.

Toen zij aan die zijde van de tafel hare inzameling had verricht, keerde zij terug, en achter den Burggraaf omgaande, bezocht zij ook nu de heeren, die aan zijne linkerhand zaten. Perrol zag, hoe Van Baerbergh, die met ongeduld het oogenblik had afgewacht, dat zij bij hem kwam, ook eenig geld aan haar gaf; hoe hij hierna hare hand vatte, die beschouwde en toen zij tevergeefs moeite deed, om ze weder vrij te krijgen, haar met zijne andere hand onder de kin streelde, haar tot zich trok, en haar iets in het oor fluisterde. Zij schudde met het hoofd, alsof hetgeen hij zeide haar niet beviel; maar toen hij nog eens gesproken had, antwoordde zij hem, vriendelijk lachende; hij liet hare hand los, en verwijderde zich van hem. Toen zij bij den laatsten gast geweest was, boog zij nogmaals diep voor het gezelschap, en verliet, de hand op haar hart leggende, met vlugge schreden de zaal. Terwijl zij zich met Van Baerbergh onderhield, wenkte Perrol zijn knaap om bij hem te komen, en sprak met hem, waarna Vidal bijna gelijktijdig met de Zwarte Aleida door de groote deur van het vertrek trad. Perrol scheen in gedachten verdiept, en lette weinig op het spel zijner tafelvrienden, dat dadelijk na het eindigen van de sproken weder begonnen was; maar toen Vidal was teruggekeerd en met hem gesproken had, scheen hij zijne gewone vroolijkheid terugbekomen te hebben.

Zij, die met het vullen der geledigde bekers belast waren, hadden nimmer meer werk gehad dan nu. Er was meer gedruisch in de zaal dan toen al de gasten vereenigd waren; want men speelde grof; de een juichte en dronk als hij won, de ander vloekte als hij verloor, dronk nog eens, en daagde den winner wederom uit om met hem te spelen. De Burggraaf, ofschoon ook vroolijk gestemd, en nimmer afslaande om eenige goudstukken te wagen, wierp somtijds wel een bezorgden blik over de tafel, waarop goud- en zilvergeld zoo roekeloos gewaagd werd, en hij vermoedde, dat zelfs misschien spoedig ketens, ringen, wapens of andere kostbare kleinodiën zouden verspeeld worden.

»Heidaar, Messire! heidaar!" riep Van Baerbergh tegen Perrol, die grimlachende alles gadesloeg en niet medespeelde; want de heer van Broechuysen, met wien hij had gedobbeld, had voor een oogenblik de tafel verlaten. »Zijt gij bang om uwe spaarpenningen te verspelen, en is er niets meer in de krijgskas der Zwarte Bende?"

»Meer dan gij er tegen zoudt kunnen leggen Heer!" antwoordde Perrol lachende; maar zijn lach was van een anderen aard dan die van den onvoorzichtigen jongen edelman; al de mannen, die aan de tafel zaten, schertsten en waren vroolijk: maar geheel anders dan het hoofd der Zwarte Bende.

»O!" riep Van Baerbergh, en wilde vervolgen; doch eer hij verder sprak — want het kostte hem een weinig moeite duidelijk te spreken — zeide Perrol: »Maar dat daar gelaten, gij hebt mij daar straks uitgedaagd om tegen u te drinken; welnu ik neem het aan! hier zijn de steenen, dáár is mijn spaarpenning, beproef tevens uw geluk; mijnheer Van Broechuysen zal u wel zijne plaats inruimen."

Coene van Baerbergh, die tot nog toe gelukkig gespeeld had, wierp een begeerig oog op het geld, dat Perrol voor zich had liggen; doch hij aarzelde om de uitnoodiging aan te nemen. Zijn hart riep hem aan: speel niet met het hoofd der Zwarte Bende; maar zijn hoofd, door den wijn verhit, zeide: drink en speel met het hoofd der Zwarte Bende; gij zult gelukkig zijn, en met de steenen en den beker zult gij uwe meerderheid op hem bewijzen.

Nu riep Perrol heer Reijer, die terugkeerde toe: »Eilieve, Heer! wees getuige, dat heer Coene niet tegen mij heeft durven drinken of spelen, hij, die mij tot het eerste uitdaagde en met mij spotte, omdat ik niet speelde, terwijl gij weg

waart." De heer Van Broechuysen bood Van Baerbergh zijne plaats aan, en zeide: »Mijnheer Baerbergh! zet u hier neder, en laat u niet zeggen, dat gij den handschoen niet hebt durven oprapen, dien gij zelf Messire Perrol hebt doen op tafel werpen."

»O! indien het een handschoen was geweest," zeide Van Baerbergh met drift, »dan zou ik hem reeds opgenomen hebben; maar het geldt slechts het spel en den wijn," en hij stond op.

»Ook daarin, ook in die twee zaken, moet de man zich nimmer laten overwinnen," riep Perrol lachende, »en de heer Van Baerbergh zal met zooveel te meer roem mij den handschoen kunnen toewerpen, als dit geld het zijne is, en ik hem met den beker geen bescheid meer doen kan: het eene sluit het andere niet uit. Maar zoo hij het niet durft wagen, is het mij wel." Nu zette hij met zijne hand de geldstukken op stapels, en zag Van Baerbergh met een spottend lachen aan.

»Wagen!" riep deze, terwijl hij tegenover Perrol op den zetel ging nederzitten: »alles, alles durf ik met u wagen, Messire!" en schudde de steenen in den beker.

»Knaap! schenk uw meester! — Hier, Vidal!" riep Perrol nu gebiedend. Toen het geestrijk vocht in de bekers bruiste, vervolgde hij, zijn beker hoog opheffende: »Heer Van Baerbergh! leven de hippokras, de dobbelsteenen en de schoone oogen van de Zwarte Aleida!" de meesten der gasten waren zelven te druk bezig met ontvangen, betalen en het werpen met de dobbelsteenen, om op te merken, met hoeveel drift deze twee heeren speelden en dronken; alleen zij, die in de nabijheid zaten, verzuimden dikwijls te werpen, om een oog te laten gaan over den loop van het spel.

In het eerst scheen het geluk Van Baerbergh te begunstigen, en juichend zag hij het geld, dat voor hem lag, steeds vermeerderen, en zijne stem was het gewoonlijk, die den knapen beval te schenken, of van Perrol vorderde, dat hij hem bescheid zou doen. De opgeruimdheid verliet echter het bendehoofd niet; hij liet niet blijken, dat zijn verlies hem leed deed of ontmoedigde; een opmerkzamer beschouwer dan een der gasten zou alleenlijk verwonderd geweest zijn over den spottenden lach, die op zijn gelaat te lezen stond; alleen Vidal misschien vermoedde, wat het gevolg van deze vroolijke dobbelpartij zou zijn.

Eenigen tijd daarna was het geluk verkeerd; nog dronken zij wel den hippokras met volle bekers; nog was Perrol wel opgeruimd, en rolden de steenen over de tafel; maar Van Baerbergh lachte niet meer; hetzij de fortuin hem den rug had toegekeerd, of dat Perrol behendiger was in het spel; slechts weinig geld lag nog voor heer Coene op de tafel, en vloekend ging het spel om zijne laatste geldstukken aan. Staroogende zag hij op de zwarte oogen der steenen, en hij riep, met zijne vuist op de tafel slaande: »Dat satan u en mij verworge! gij hebt gewonnen."

»Niets is wisselvalliger dan het spel, Heer Van Baerbergh!" zeide Perrol grimlachende, en streek het geld naar zich, »maar ik moet erkennen, dat gij ongelukkig gespeeld hebt.

»Lach niet, Messire?" hernam Van Baerbergh driftig, »lach niet; de kans kan verkeeren; wij hebben nog niet gedaan." Hij stond nu op, en vroeg aan hen die gewonnen hadden, en met hem bevriend waren, eenig geld ter leen. »Indien gij ook dit nog in uwe zwarte krijgskas sleept," riep hij, toen hij terugkwam, en het geld op de tafel wierp, »dan mag ik lijden, dat gij er mede verzinkt, als gij met uw buit en uwe bende uit dit land naar Frankrijk terugkeert."

»Met behulp van een goed vaartuig, hoop ik gelukkig uit dit waterland te komen," hernam Perrol schertsende; »maar wanhoop niet, drink met mij, al ware het dan ook maar op de gezondheid van Aleida, en werp het eerst. Wat wilt gij zetten?"

Van Baerbergh liet zich niet lang noodigen; maar altijd wierp hij minder oogen, en ook het geleende geld lag weldra voor Perrol; toen keerde deze, die den beker in de hand hield, dien om, en zeide lachende: »Het toeval, Heer Coene! heeft mij begunstigd, het is zoo; maar gij zult mij moeten toestemmen, dat ik u in het spel overwonnen heb."

»Overwonnen!" schreeuwde deze, »neen, Messire! niet voordat ik geene rusting of paard, geene wapens, kleinodiën of land meer heb, wil ik zulks toestemmen. Wat zet gij tegen dezen keten?" eindigde hij, wild lachend, en wond een fraaie gouden keten los, die verscheiden malen om zijn hals was geslagen en op zijne borst hing.

»Ik speel niet om paarden, wapenen of kostbaarheden; ik heb er meer dan mij lief is, en uw land is mij niets waard," hernam Perrol bedaard.

»Welnu, Messire van de Zwarte Bende! dan zullen wij op het woord spelen, en ik verpand mijn woord van eer voor hetgeen ik verlies," riep Van Baerbergh.

»Uw woord zou niet veel zwaarte aan mijne

krijgskas toebrengen," zooals gij dit geld zelf genoemd hebt," zeide Perrol vroolijk, »ik speel om geld, en om niets anders."

»Gij zult spelen, Messire!" stoof van Baerbergh op, »of durft gij mijn woord in twijfel trekken, zeg?"

»Ik trek uw woord niet in twijfel, Heer! maar uw leven," hernam Perrol koel, »uw woord is goed genoeg; maar wie betaalt mij, als gij dood zijt?"

»Dood!" riep Van Baerbergh, vreemd opziende, »voor den duivel! Messire! spot niet; ik ben immers jonger dan gij, en morgen vóór den avond zal ik betalen, indien ik verlies; werp en zoek geene uitwegen, ik zet...."

»Neen," zeide Perrol met nadruk, »ik werp niet, en met reden; dezen avond wildet gij tegen mij wedden, dat Maria, de dochter van den smid uit *de Vergulde Helm*, mij niet bemint; welnu, ik Perrol, ik wed nu, dat gij morgen niet meer leven zult, als de avond valt."

»Ha! ik begrijp u," riep Van Baerbergh, en klopte op het gevest van zijn degen, »uw zwaard is lang, niet waar! maar ik wed dat gij liegt; ik houd de weddenschap!"

»Bepaal zelf hetgeen uw leven waard is," vervolgde Perrol grimlachende, »en ik zal er evenveel tegen zetten; maar gij hebt geen geld," en hij roerde met de hand door zijne muntstukken.

»Bekreun u daarover niet," schreeuwde Van Baerbergh, en gedwongen vroolijk vervolgde hij: »indien gij evenveel zet als ik, hebt gij er schade bij: uw leven is zooveel niet waard als het mijne," en nogmaals stond hij op, en een oogenblik daarna legde hij eenige rozenobels, die hij wederom geleend had, op de tafel. Perrol legde er evenveel bij, en zeide grimlachende: »ik wil mij zelven niet te laag schatten, Heer! want ik heb zooveel gewonnen, dat het mij op eenige goudstukken niet aankomt; en daar ik geen voordeel met de weddenschap beoog, die ik zeker ben te zullen winnen, ben ik voornemens, om het geld geheel aan het meisje te geven, dat dezen nacht zulke fraaie sproken gesproken heeft, en dat gij, geloof ik, wel lijden moogt."

Het scheen dat Van Baerbergh dezen inval goedvond; want hij riep: »Het is goed, en ik zal ook zoo doen, Messire! zij zal van u erven." Toen liet hij meester Gijsbert roepen, en overhandigde hem de geheele som om die den volgenden dag aan de Zwarte Aleida te geven.

De oude man, die vermoedde, dat alleen de wijn de oorzaak was van deze zonderlinge weddenschap, zag vragend in het rond, wat hij doen moest; maar toen niemand der gasten, die er van gehoord hadden, een woord zeide, vroeg hij: »Maar, Heeren! indien gij morgenavond nu beiden eens gezond en levend zijt, zooals ik hoop dat het wezen zal, wat dan?"

»Ja, wat dan!" riepen eenigen der heeren lachende. »Dan verdient geen van ons beiden terug te hebben, en gij kunt het haar evenwel geven, Gijsbert!" zeide Perrol.

»Maar dat zal geen plaats hebben," zeide Van Baerbergh, terwijl hij op de tafel sloeg, »of deze arm moest verlamd zijn."

Perrol zeide niets, maar grimlachte, en de aandacht werd nu afgeleid, doordien men den Burggraaf kwam verzoeken, om door zijne tegenwoordigheid een twist tot bedaren te brengen, die in een der naburige kamers onder de daar vereenigde onderbevelhebbers der krijgslieden ontstaan was. Hij verzocht voor een oogenblik verschooning en verwijderde zich met spoed.

Perrol, die zeer goed gezien had, dat de heer Van Montfoort geroepen was, gelastte heimelijk Vidal om de zaal te verlaten. »Spoedig, Vidal!" zeide hij, »ga eens zien, of die verdoemde Engelschman tot rede gebracht of wel geholpen moet worden; want indien hij insgelijks gewonnen heeft, zal men hem ook niet vriendelijk aanzien; doch hij zal het zich weinig aantrekken."

Van Baerbergh had niet gesproken, sedert hij het woord tot meester Gijsbert gericht had. Vergeefs vroeg Perrol, terwijl hij zijn schat in een lederen zak of beurs deed: »Kom aan, Heer Coene! wij moeten nu nog zien, wie meester met den beker blijft; drink, en gij zult niet meer aan uw verlies denken." Maar hij antwoordde niet, en bleef stil zitten; zijn hoofd hield hij met zijne beide handen vast, en zijne ellebogen rustten op de tafel; zoo vroolijk als hij bij het begin van den maaltijd geweest was, zoo neerslachtig was hij nu.

»Ho! Ho! Heer Van Middachten," zeide Perrol na eenige oogenblikken, »moeten de paarden er al aan? Denk toch om de weddenschap, die wij te zamen hebben; want ik breng de dochter van den smid zeker hier."

»Heb maar geene vrees, Messire!" antwoordde deze eenigszins gemelijk; want omdat hij verloor, stond hem het gezegde van Perrol niet aan; »ik ben niet gewoon een paard op twee kansen te zetten, en heer Hendrik Van Naaldwijk zou, Goddank! mij ook wel op mijn woord vertrouwen."

»En waarom niet," hernam deze, »wie wantrouwt ooit een edelman? ik ten minste niet. Heidaar!

Heer Van Baerbergh!" riep hij luid, en stond op, »wilt gij uw geluk nog eens beproeven? ik speel toch niet meer; hier is geld tot uw dienst; beproef uw geluk nog eens."

Maar Van Baerbergh antwoordde niet, en bleef in dezelfde houding zitten; en zij die te voren gelachen hadden, toen hij verloor, dachten nu anders; het hoofd der Zwarte Bende was voor hen een vreemdeling, en het deed hun leed, dat hij gewonnen had. Zij, die gewonnen hadden, schroomden echter, om met hem, die zoo gelukkig was, te spelen, en zij, die verloren hadden, zagen met begeerigheid naar het geld, dat hij in zijne beurs had.

Vidal keerde nu terug, en berichtte zijn heer, dat Walson niet in dien twist gewikkeld en nog niet dronken was, en beide deze zaken schenen Perrol te bevallen. Eenige gasten stonden nu op, om zich een weinig te vertreden, voornemens zijnde om te vertrekken, zoodra de Burggraaf terug zou zijn; anderen plaatsten zich bij een der vuren, en schenen met luid gejuich een voorstel aan te hooren, dat hun door Jan van Middachten gedaan werd. »Wij zijn dus overeengekomen," riep hij met verhefling van stem, «om, zoodra het ijs sterk genoeg is, den stouten tocht te wagen. Gij zweert, Heeren! om met mij de ijzeren spil, die reeds zoolang tot schande dezer stad in den Haag op het Hof gelegen heeft, te halen, en hier op het St. Jans Kerkhof te brengen; gij zweert zulks bij mijnheer St. Maarten."

Toen riepen zij, die om hem stonden: »Ja ja! wij zweren het," en de Heer van Wachtendonck zeide luid en vroolijk: »Komaan, Heer Coene! sta ook eens op; het is waarlijk of gij slaapt; gaat gij niet met ons?"

«Neen, ik zit niet te slapen, en bekreun mij niet om de doode spil," antwoordde deze, richtte zich op, en wischte zijn gelaat met zijn doek af. Vervolgens lachte hij, dat het door de zaal klonk, en vervolgde: »Weet gij, mijne Heeren! waarmede ik bezig was? want spelen kan ik niet; die Messire van de Zwarte Ruiters heeft mij uitgeplunderd."

»Maar gij kunt drinken, en dat kost geen geld," viel Perrol hem spottend in de rede; doch Van Baerbergh vervolgde zonder hem te antwoorden: »Nu, mijne Heeren! dewijl ik niet meer spelen kan, zoo dacht ik, ik moest eens een raadsel opgeven."

»Laat hooren, Van Baerbergh! — Komaan! dat is goed," riepen sommigen. »Stilte, Heeren!" schreeuwde Van Middachten, en sloeg met zijne vuist op de tafel, »een raadsel van den heer Coene van Baerbergh! maar wat wint hij, die het raadt?"

»Deze keten," zeide de andere, en liet haar zien; »maar hij, die het raadt, moet mij morgen vergezellen op een wandeling, die ik voornemens ben met zeker iemand te doen," en hij zag veelbeteekenend op Perrol.

»Is het anders niet?" lachte Van Middachten, »dat gaat, niet waar, Heeren? Kom, laat hooren uw raadsel."

Elkeen luisterde aandachtig, wat Van Baerbergh zou antwoorden. »Maar ik moet u zeggen, dat één uwer niet mag mederaden," riep hij.

»En wie is dat?" vroeg men.

»Messire Perrol is buiten de partij," gaf Van Baerbergh ten antwoord, terwijl hij zijne hand recht uitstrekte en met den vinger op Perrol wees.

»En waarom?" vroeg deze somber en zijn knevel opstrijkende, »waarom, Heer?"

»Omdat gij het weet, daarom alleen; maar gij zijt er immers niet op gesteld geweest om de keten met de steenen te winnen; of begint gij er nu zin in te krijgen?" zeide Van Baerbergh schamper.

»Kom, maak voort, Van Baerbergh!" riep Van Middachten.

»Gij zijt immers aan Messire Perrol geen rekenschap verschuldigd," zeide Vincent van Swanenburgh luid, en zij lachten allen.

»Neen, waarachtig niet! neen, duizendmaal neen! zoo klein zijn wij nog niet," hernam heer Coene wild lachende; »maar hoort, mijne Heeren! en luistert goed, want gij kunt deze keten winnen, en morgen getuigen zijn van een aardige ontmoeting: ik geef u allen te raden, waarom Messire Perrol, hier tegenwoordig, den bijnaam heeft..."

»Heer Van Baerbergh . . .!" riep Perrol dreigend, en bracht de hand aan zijn dolk, maar de meesten riepen: »Stilte! Ga voort, Van Baerbergh!" Deze schreeuwde luid en lachte: »Maak u niet moeilijk, Messire! het is maar een raadsel: niets is immers onschuldiger dan een raadsel! Heeren! de vraag is: waarom heet hij Perrol met de Roode hand?"

»De Roode hand!" herhaalden de meesten, en toen heerschte er een oogenblik stilte. Perrol, die niets had geuit dan een zachten uitroep van woede, wierp een snellen en bloedgierigen blik over de mannen, die om hem stonden en zaten; de gloed, die in hunne oogen en op hunne wangen te lezen stond, deed hem genoeg zien, dat de meesten alle zelfbeheersching verloren hadden. Zijn gelaat, dat te voren zoo dreigend geweest was, klaarde op;

hij gevoelde, dat hij zijn eigen driften beheerschen moest om te zekerder te zegepralen, en lachte. Van Baerbergh zag met zelfvoldoening in het rond, en riep: »Komaan, mijne Heeren! laat hooren, wie zal de keten winnen?" en nog eens herhaalden de gasten: »de Roode Hand!" Maar nu zagen zij elkander lachende aan; zelfs degenen, die vroeger deze bespotting van den vreemden ruiterhoofdman zouden afgekeurd hebben, lachten mede; zij sloten zich als het ware allen aan hun landgenoot aan, en ondersteunden hem in zijne wraakoefening op den vreemdeling.

Weldra heerschte de grootste luidruchtigheid in de zaal; terwijl Perrol langzaam zijn beker uitdronk, riep de eene: »Zij is rood uit den aard;" de andere: »Ik geloof, dat er niets van aan is," een derde: »Zit er bloed aan, Van Baerbergh! dat er niet af wil?" en sommigen riepen: »Maar weet gij het zelf wel, Heer Coene?" en lachten en dronken.

»Messire Perrol zal wel zoo goed zijn, om te zeggen, wie het geraden heeft," riep Van Baerbergh spottend, »anders, Heeren! moet gij wachten tot morgen; dan zal ik het zelf weten."

»Welnu, Messire! zult gij die goedheid hebben? anders doen wij moeite voor niet," zeide van Middachten.

»Ja, Heer!" hernam Perrol, die opstond en op zijn ernstig gelaat noch vrees, noch drift deed blijken.

»Ik heb hooren zeggen," zeide hij nu spottend lachende, «dat er bloed aan mijn hand zou zitten; kinderpraat! Is hier iemand, die nog nimmer bloed vergoten heeft, en dus voor niets een degen draagt, dan zeg ik hem, dat hij beter deed met vrouwen te spreken, dan over zaken, waarvan hij niets weet. Maar ik geloof niet, dat één uwer nog zoo na aan den kinderschoen grenst; gij weet dus allen, dat het bloed geene vlekken nalaat. Gij hebt gisteren kunnen zien, dat mijne handen het zwaard kunnen voeren, en dat zij even krachtig zijn als uwe handen; het is dus bespottelijk te zeggen, dat ik maar ééne hand zou hebben, of misschien wel geene. Ik heb mannen gekend, die gaarne hunne ziel aan mijnheer satan zouden verpand hebben, om ééne hand, die zij verloren hadden, terug te hebben; maar ik heb nooit een hand gezien, die door den duivel gemaakt was. Wat het gevoelen betreft, dat mijne handen even zouden zijn als die van een geraamte, het is even belachelijk als alles, wat ik gehoord heb; neen! ik heb een gelofte gedaan, om altijd handschoenen te dragen, en ik draag gewoonlijk rood lederen, zooals gij ziet. Ziedaar, mijne heeren! het groote raadsel van mijnheer Van Baerbergh opgelost, en hij deed wijs mij er buiten te houden, anders zou hij zijn keten kwijt geweest zijn."

»Gelooft niet, wat hij zegt," riep deze, »een roode handschoen is geen Roode hand."

»Het geloof kan ik u niet geven, Heeren!" vervolgde Perrol; want zij lachten wel, doch zeiden niets. »Maar ziedaar mijne handen, onderzoekt zelven of zij anders zijn dan de uwe."

Eenigen raakten zijne handen aan, en zeiden niets; toen stond Van Baerbergh plotseling op, en zeide: »Eilieve! wees zoo goed, en laat mij ook uwe rechterhand eens voelen."

»Daar is zij," antwoordde Perrol, »oordeel zelf, of in een wanschapen hand zooveel kracht zou zitten," en hij stak hem zijne hand toe. Van Baerbergh vatte haar aan, en lachende sloot Perrol de zijne, maar spoedig schreeuwde Van Baerbergh, terwijl hij zijn linkerhand aan zijn dolk bracht: »Los voor den duivel!" en Perrol liet zijn hand vrij, en ging weder zitten.

»Nu zullen wij niet wachten, Perrol!" vervolgde hij, bleek van kwaadheid, »tot gij zelf goedvindt om ons het raadsel op te lossen. Staat bij, Heeren! helpt mij, en wij zullen de Roode Hand zien," en vóórdat Perrol zag, wat hij voornemens was, viel hij over de tafel, vatte hem bij den arm en trachtte er den rooden handschoen af te trekken. Perrol gaf een schreeuw van woede, die door het gejuich der meer dan half beschonken mannen nauwelijks gehoord werd. Wel riepen sommigen: »Laat af! laat af! geen geweld!" maar anderen schreeuwden: »Hoezee! de Roode Hand! waar is zij?"

Indien zij, die Perrol nu als het ware op het lijf vielen, hem niet den linkerarm hadden vastgehouden, zou hij waarschijnlijk zijn dolk getrokken en dien Van Baerbergh in de borst gestooten hebben; maar nu riep hij woest: »Terug, verdoemden! los! *Per moio!*" en terwijl hij opstond, rukte hij, voordat Van Baerbergh den handschoen had kunnen uittrekken, (want hij had zijn vuist gesloten en de armband hield hem vast), zijn arm en zijn hand met reuzenkracht los, zoodat Van Baerbergh bijna geheel op de tafel lag. Toen zijn rechterhand vrij was, wierp hij ook degenen ter zijde, die hem wilden vasthouden, en zij traden snel terug; want hij had nu zijn dolk in de hand.

»Ha! ha! mijne Heeren!" riep hij woest lachende, »gij wilt Perrol behandelen als een ellendigen

schobbejak; maar dat zal niet gaan. *Per moio!*" indien gij in uwe dronkenschap niet weet te leven, zal ik het u leeren, ik, Perrol! nadert mij niet meer, of, bij mijne banier! ik stoot u neder."

»Of gij wordt nedergestooten," schreeuwde Van Baerbergh, die weder op de been was geraakt, en zich naar de andere zijde van de tafel spoedde.

Een zacht gemompel liet zich hooren; het werd hoe langer hoe sterker, en eindelijk riep Jan van Lanskroon: »Ik geloof, dat hij ons dreigt; zullen wij dat verdragen, Heeren?"

Hij heeft gelijk," riep daarentegen Hendrik van Nijveld; »is ieder niet vrij om te dragen, wat hij wil? Maakt geen twist, Heeren!"

»En wie maakt twist? wij niet," zeide Van Baerbergh; »laat hem zijn hand laten zien; meer vorderen wij niet."

»De hand! de hand! laat uwe hand zien, Messire! vertoon de Roode Hand," schreeuwden nu de meesten lachende, en wilden Perrol weder naderen. Zij dreigden met hunne armen, drukten hunne hoeden of kappen op het hoofd, en schenen zich allen ten koste van den vreemdeling te willen vermaken.

»Nadert niet!" dreigde Perrol, die zijn dolk in de scheede terugstiet, en de hand aan zijn degen sloeg.

»Volgt mij, vrienden! schreeuwde Van Baerbergh, zijn degen trekkende, maar Adriaan van Naaldwijk en Reijer van Broechuijsen hielden hem tegen. »Wij willen de hand zien," riepen de meesten, eenigen lachende, anderen met kwaadheid, naar gelang de wijn en andere dranken op hen werkten.

Perrol zag, dat hem niets anders overbleef dan zich te verwijderen, of den hoop af te wachten, die hem weldra gewapend op het lijf zou vallen; want het voorbeeld van Van Baerbergh was door anderen gevolgd, en lemmers van degens, daggen en opstekers flikkerden bij het licht der kaarsen. De hofmeester van Montfoort, die eerbiedig, doch vruchteloos de gasten verzocht had de rust niet te storen, verwijderde zich. De pages, knapen en knechts stonden op een afstand, met lachende blikken aanziende, wat hunne beschonken meesters zouden beginnen; alleen Vidal hield zich bedaard achter zijn meester, die vóór een der nissen of holten stond, welke vóór elk der ramen was, en waarin de page Riso zich angstig verborgen had. Alleen van voren kon men Perrol naderen; want met voordacht had hij zich hier geplaatst, en toen hij den aanval voorzag, riep hij woest lachende, terwijl hij zijn degen trok, en de roode pluim van zijn hoed, dien hij had opgezet, zich heen en weder bewoog; »Ha! ik gevoel het, ik ben een vreemdeling, en daarom beleedigt gij mij. *Per moio!* ik zag vele dronken lieden, edele en dappere Heeren! maar nimmer zag ik er, die, zoo sterk in getal, één man durfden aanvallen. Treedt één voor één voorwaarts, en indien ik u niet allen hier op de steenen, stervend of dood naast en over elkander nederleg, dan heet ik geen Perrol, en hangt mij dan als een lagen dief bij de beenen aan de galg. Maar, voor den duivel, komt gezamenlijk, als gij niet anders durft, en gij zult wat aardigs zien. Vooruit, mijne dappere, dronken Heeren! en gij zult zien, hoe Perrol met den degen omgaat."

Van Baerbergh deed vruchtelooze moeite, om zich te ontslaan van degenen, die hem vasthielden, en schreeuwde: »Ik het eerst, Heeren! hij behoort mij toe; wie Perrol nadert, heeft met mij te doen; mij alleen behoort zijn leven." De vermaning van de oudsten der gasten was niet geheel zonder invloed geweest; zij vermaanden tot rust, en begrepen, dat de gekkernij al te ver gedreven was; maar de jongeren, die meer gedronken hadden, begrepen het anders, en lachende riepen zij: »Vertoon uwe hand, Perrol! en snoef maar niet; de Roode Hand willen wij zien en meer niet." Doch zij stelden geen belang genoeg in de zaak, waarmede zij zich vermaakten, om Perrol aan te vallen, dien zij opnieuw als een vroolijken tafelgenoot hadden leeren kennen, ofschoon de meesten niet terugbleven uit eenige vrees voor hun leven.

Een verachtelijke glimlach vertoonde zich op het gelaat van Perrol, toen zijne uitdaging zonder gevolg bleef: hij stak zijn degen op en zeide: »Gij vindt het dus raadzaam, dappere Heeren! om het bij een vertooning te laten? het is mij wel: maar steekt nu, bid ik u, die degens en dolken op, want op mijne eer! het is bespottelijk met een kling te dreigen, zonder haar met bloed te verven," en hij lachte luid. De meesten lachten ook, en de wapenen verdwenen; maar Van Baerbergh riep; »tot morgen dan, Messire! en zorg dan, dat uw degen lang is." Hij schaterde van lachen; maar zijne vrienden stoorden hem; want nogmaals riepen zij vroolijk, en Perrol naderende: »Uwe hand, Messire! het is ons laatste woord; laat uwe hand zien!"

Het was nu voor Perrol weder een gevaarlijker oogenblik dan toen het staal ontbloot was, dat zelfs deze beschonken mannen meer omzichtig en minder

ondernemend had doen zijn. Tevergeefs trachtten Hendrik van Nijveld en een paar anderen hun deze ongepaste nieuwsgierigheid uit het hoofd te praten; zij drongen al zwaaiende en lachende vooruit.

Perrol, toen naar Van Baerbergh ziende, lachte valsch, en zeide bedaard: »Vermoeit u niet, mijne Heeren! om aan deze jongelieden andere gedachten in te prenten; 't is even als die ezeldrijver, welke zich verbeeldde, dat hij een paap geworden was, en die een meditatie hield voor zijne ezels, doch zonder vrucht; want zij verlieten de schuur, en liepen den weg op om distels en doornen te vreten." Hij lachte en vervolgde met een krachtvolle stem: »Welnu, nieuwsgierige Heeren! ik zal u gelegenheid geven om mijne hand te zien: benoemt één uwer en laat hem naderen, en ik zal hem mijne hand geven om af te houwen; maar zoolang ik leef, of er macht over heb, ziet gij haar niet; dit zweer ik bij mijne banier! — Vidal!" gebood hij »breng dit bankje hier, en geef twee bijlen."

»Aangenomen!" riepen de edellieden, die verwonderd bleven staan; »maar wie zal haar afhakken?"

»Ik!" zeide Van Baerbergh en wuifde met zijn muts, »ik, aan mij die eer!"

Vidal aarzelde; maar een dreigende wenk van zijn meester gebood hem te gehoorzamen. Nu zette hij een der bankjes neder, waarop Aleida gestaan had, en ging langs den muur, om onder de wapenen twee bijlen uit te zoeken, onder welke bezigheid hij tot Riso, die naast hem ging en hem met een kaars bijlichtte, zeide: om Gods wil, Riso! zoek Walson op; zeg hem wat Messire Perrol gelast, en laat hem den Burggraaf waarschuwen."

De page vertrok terstond, en vond den luitenant lustig aan het drinken, terwijl in een ander vertrek de eensgezindheid nog niet hersteld scheen. Hij lachte, toen de ontstelde Riso hem verslag deed van hetgeen er voorviel, en zeide: »Messire Perrol zou niet tevreden zijn, als ik de oorzaak was, dat men hem in zijn vermaak stoorde; ik zal zelf eens zien, wat er gebeurt; maar spoed u naar Quintijn, en zeg hem, dat hij terstond met eenigen zijner ruiters herwaarts komt; want Messire Perrol kan dikwerf wonderlijke invallen hebben. Vertrek!" Hij stond op en verzocht de mannen, met wie hij dronk en speelde, eenige oogenblikken geduld te oefenen.

»Kom, Vidal!" riep Perrol, en Van Baerbergh, die ongeduldig met den voet stampte en met de armen heen en weder zwaaide, schreeuwde: »Haast u, één bijl is genoeg, knaap; voor mij de bijl!"

»Twéé bijlen, voor den duivel! zeg ik," vervolgde Perrol; en Vidal, die zoo langzaam mogelijk te werk ging, moest eindelijk toch wel gehoorzamen. »Weest zoo goed om bij te lichten, Heeren!" zeide Perrol koel, »anders slaat hij mij nog den geheelen arm af, en gij hebt alleen de hand gevraagd; want uw voorvechter ziet niet heel scherp."

»Scherp genoeg! als de draad van de bijl maar goed is," zeide Van Baerbergh. Hij bezag hierop het staal van de zware wapenbijl, en Vidal legde de tweede bijl, op een wenk van Perrol, naast dezen op den grond.

Het hoofd der Zwarte Bende knielde op de linkerknie; hij had zijn mouw opgestroopt, en zijn rechterhand met den rooden handschoen lag op het bankje, dat een weinig bezijden hem stond. Hij was ernstig, doch lette met aandacht op Van Baerbergh, voor hem staande, in een kring van de toeschouwers, die door de kandelaars, welke zij in de hand hielden, zich zelven en het rond, dat zij vormden, goed verlichtten. Zij lachten niet meer, maar zagen aandachtig toe, en men hoorde alleen eenige beweging, als zij elkander aanraakten; want ofschoon hun verstand hoe langer hoe meer begon te herleven, hadden zij moeite om rechtop en stil te staan, en begrepen de meesten niet, wat er eigenlijk gebeurde; er heerschte een diepe stilte.

»Die mijn hand wil zien, hakke haar af; zij is gereed," zeide Perrol somber.

»Maar gij zult haar terugtrekken," riep Van Baerbergh, die zijn bijl opgeheven had, doch haar nu weder liet zakken. Ofschoon hij zelf gevoelde, dat hij te veel gedronken had, zou hij wel met Perrol hebben willen vechten; maar hij aarzelde om die hand, welke hem werd aangeboden, van den arm te scheiden; 't was alsof een geheime macht haar beschermde.

»Neen," hernam Perrol glimlachende; »maar uwe vrees is een lafaard waardig." Nu nam hij de keten, die om zijn hals hing, stak die door het handvatsel, dat boven in de bank was doorgeslagen, en bevestigde zoo zijn arm zeggende: »Ziedaar! sla toe, of werp de bijl weg, mijn hand zit nu vast."

Weer hief heer Coene de bijl op, maar liet haar opnieuw zakken, en riep nogmaals: »Maar wat moet die bijl dáár? leg haar ter zijde, wat hebt gij in den zin?"

Het hoofd der Zwarte Bende knielde op de linkerknie; hij had zijn mouw opgestroopt en zijn rechterhand met den rooden handschoen lag op het bankje, dat een weinig bezijden hem stond.

»Gij dacht dus, evenals een slachter, een dood stuk vleesch, dat niet betwist wordt, af te kappen, dappere Heer! en gij treedt terug?" zeide Perrol spottend. »Maar waarover verwondert gij u? of dacht gij, dat de eene hand de andere niet beschermen zou, zoowel als de eene de andere wasschen moet? Treed nader dan, of laat een ander uw wapen nemen." Hij lachte verachtend, en hield de strijdbijl, die met het blad op den grond rustte, in zijn linkervuist geklemd. »Sla toe! ziet gij niet dat deze heeren nieuwsgierig zijn, en met ongeduld de lichten vasthouden?" riep hij luid en lachte hoonend.

»Welnu dan," schreeuwde Van Baerbergh, »ik zal de Roode Hand afslaan. Ziet toe, vrienden! en oordeelt, of ik goed gehouwen heb; bij mijn patroon! let op, daar gaat ze." Het vreeselijk wapen werd opgeheven; het licht weerkaatste tegen het gepolijste staal. Niemand uitte een enkel woord; echter beefden de kandelaars in de handen der omstanders, die met stomme verbazing hun oog óf op de hand, die roerloos ten offer lag, óf op de glinsterende heerbijl gericht hielden. Bleek van schrik stond Vidal achter zijn meester, die zwijgend den slag verbeidde. Walson had zich ongemerkt een weinig ter zijde van hem geplaatst; doch zijn gelaat vertoonde noch bezorgdheid, noch drift, maar wel nieuwsgierigheid. Hij meesmuilde en streek met de hand zijn knevel glad. Met onzekere en langzame schreden naderde Van Baerbergh; hij gevoelde zelf, dat het hem moeite kostte om recht te gaan; maar elke stap bracht hem nader aan de Roode Hand, op welke zijn vlammenschietend oog gevestigd was, en de bijl, welke hij met beide handen hoog boven zijn hoofd had opgeheven, bewoog of trilde niet.

Maar op het oogenblik, dat hij, met meer overhaasting dan vroeger, den linkervoet vooruitbracht, en het wapen zich nog hooger en meer achterwaarts verhief, terwijl Perrol opnieuw de hand sloeg aan de bijl, welke naast hem lag, en elkeen vermoedde de Roode Hand te zien afhouwen, of Van Baerbergh te zien vallen, trad de ridder Van Montfoort vóór den onvoorzichtigen edelman en riep:

»In Gods naam, mijne Heeren! houdt op, wat gebeurt hier?"

Terwijl Montfoort in een der kamers van het Bisschopshof zijn welsprekendheid aanwendde, om zijne gasten, onder welke een hevige twist was ontstaan, omdat één hunner valsch speelde, tot bedaren te brengen, was zijn hofmeester hem komen berichten, dat zijn tegenwoordigheid ook in de groote zaal dringend vereischt werd. Hij had evenwel weinig acht geslagen op hetgeen de oude Gijsbert gezegd had; het verwonderde hem wel niet, dat er eenige oneenigheid tusschen zijne edele gasten was ontstaan: maar hij dacht nog tijdig genoeg te komen, om de vriendschap door het instellen van den een of anderen dronk te herstellen. Hij zelf was ook zoo bevreesd niet als de oude man voor een ontblooten degen of een uitdaging van half beschonken lieden, en vertrouwde, dat de oudsten der heeren verstandig en machtig genoeg zouden wezen, om te zorgen, dat de afdoening van alle tweespalt tot den volgenden dag werd uitgesteld, als wanneer de partijen, niet meer door den wijn opgewonden, gemakkelijk te verzoenen zouden zijn. Een oogenblik nadat de hofmeester zich zwijgend en het hoofd schuddende verwijderd had, kwam hem echter in de gedachten, dat er een vreemde eend in de bijt was, en hij herinnerde zich het twistziek gedrag van Van Baerbergh. Zoo spoedig mogelijk haastte hij sich nu om terug te keeren; want hij wilde Messire Perrol, wiens bijstand voor de zaak, welke hij voorstond, zoozeer noodig was, niet gaarne blootstellen aan eenige onaangenaamheid, en vreesde tevens, dat deze, met zijn algemeen bekende woestheid van aard, zich niet ontzien zou terstond elke beleediging bloedig te wreken, en de eensgezindheid tusschen de edelen en het krijgsvolk, dat in soldij stond, was zoo noodig voor den oorlog tegen den Bisschop en den stadhouder van Maximiliaan van Oostenrijk. De knapen, pages en zij die aan tafel bediend hadden, stonden op een afstand te kijken, hoe de twist zou afloopen, toen de Burggraaf binnentrad; zij weken eerbiedig ter zijde, toen hij zich met overhaaste schreden naar zijne gasten spoedde, die bij een der vensters bezijden de tafel vereenigd waren. Er heerschte een diepe stilte, en dit stelde hem in het eerste oogenblik gerust; hij had gedacht een hevigen woordenstrijd, met vloeken en bedreigingen doormengd, te zullen hooren; maar op eens zag hij de glinsterende bijl, die hoog boven aller hoofden uitstak, en sidderde. Niemand der toeschouwers van dit dollemanspel, dat voor beiden noodlottig kon worden, bemerkte, dat hun gastheer naderde; zelfs werd Willem van Wachtendonck, noch de heer Van Middachten, die een der lichten in de hand hield, hem gewaar, ofschoon hij juist achter hen stond; want hij was gereed om tusschen hen door te dringen, en Van

Baerbergh in zijn voornemen te verhinderen. Maar ook op hem had dit vreemde tooneel een betooverenden invloed; hij bleef roerloos en zijn adem inhoudende staan; de ijzingwekkende, spottende grimlach, die op het, voor het overige ernstige gelaat van het hoofd der Zwarte Bende zichtbaar was, boeide hem; zijn oog las met schrik en verwondering den dorst naar bloed en wraak, die in het strakke oog van Perrol te lezen stond. Hij alléén, met Vidal en Walson, begrepen wat er voorviel, ofschoon zij ieder met bijzonder gevoel getuigen waren van hetgeen er gebeurde; hij zag nu Perrol met de Roode Hand, zooals men hem had uitgeduid: wonderlijk en vreemd in zijne wraaknemingen, maar altijd verschrikkelijk. Doch toen Van Baerbergh de hand, welke, als dood, gereed lag om den slag te ontvangen, nabij was en zijn arm zich rekte, toen overwon de Burggraaf de soort van stomme verbazing, die hem overmeesterd had; hij schoof de beide heeren, achter wie hij stond, ter zijde, en plaatste zich tusschen Perrol en Van Baerbergh of liever tusschen de Roode Hand en het scherp der bijl.

»Bij al wat heilig is! wat gebeurt hier, Heeren?" vroeg Montfoort nogmaals, toen niemand hem antwoordde, en hij verwonderd rondzag; maar zijn vragen was vruchteloos, en hij vervolgde: »Ik dacht, op mijn eer! dat mijn oude Gijsbert droomde, toen hij mij kwam roepen, en ik haastte mij niet; want ik was onledig met eenige ruwe krijgslieden tot bedaren te brengen. Doch hoe kon ik vermoeden, dat mijne edele gasten het ongestoord genoegen van onze samenkomst zouden storen? de jeugd is brooddronken, ik weet het; maar gij, mijne Heeren! die in jaren gevorderd zijt, hoe kunt gij het zoo ver laten komen?" zeide hij verwijtend. «Werp weg dat wapen, Heer Van Baerbergh! het past noch in uwe handen, noch in deze zaal, werp het weg; ik bid het u. Mijnheer St. Maarten zij geloofd, dat ik nog bijtijds gekomen ben." Hij schudde het hoofd, toen Van Baerbergh gemelijk de bijl op den grond wierp en zich omkeerde.

»Zeg liever, Heer Burggraaf!" zeide Perrol lachende, dat gij te vroeg of te laat zijt gekomen; te laat om mij voor een beleediging te bewaren, en te vroeg om den tijd te laten om er mij over te wreken."

»Zelfs om mijnentwil alleen hadt gij, ik durf het zeggen, de eensgezindheid moeten bewaren; gij waart dit aan mij verplicht; want gij zijt immers mijne gasten, Heeren! maar ik dank God, dat ik nog tijdig genoeg gekomen ben, om het bloedstorten te verhoeden," vervolgde Montfoort, min of meer geraakt.

»Indien ik dan ook niet beter dan die heeren onderricht geweest was omtrent de plichten van een gast, *Per moio!* gij zoudt hier de zaak geheel anders gevonden hebben," zeide Perrol verachtend lachende; »en voor den duivel! gij behoeft het hun niet te danken, Heer! dat gij mij of eenigen hunner hier niet dood of stervend vindt liggen!"

»Maar wat is er dan gebeurd, Messire?" riep Montfoort, »antwoord mij, daar gij de eenige schijnt te zijn, die het spraakvermogen niet verloren hebt."

»Wat er gebeurd is?" hernam Perrol somber, »uwe gasten zijn nieuwsgierig; zij willen mijne hand zien, en om hun te wille te zijn, zooals een goed dischgenoot voegt, heb ik hun, zooals gij ziet, mijne hand ten beste gegeven; jammer maar, dat gij hun voorvechter verhinderd hebt aan hunne dronkemans-nieuwsgierigheid voldoening te verschaffen."

»En gij hebt zoo onvoorzichtig kunnen zijn, Messire! om uwe hand aan dit vreeselijk spel te wagen?" vroeg Montfoort verwonderd het hoofd schuddende.

»En waarom niet?" zeide Perrol boosaardig lachende, en het staal van de bijl, die naast hem lag, op de marmeren steenen latende klinken, »ik waagde mijn rechterhand, maar de linker is krachtig genoeg, om haar te beschermen; of denkt gij, Heer! dat dit goede staal niet gemakkelijk in die borst zou gedrongen zijn, welke noch door harnas, noch door halsberg gedekt wordt?"

Montfoort zag nu voor het eerst, dat er een wapen naast Perrol lag, en terwijl deze opstond en zijne hand losmaakt, zeide hij ernstig: »gij hebt gelijk, Messire! Ik zie het nu eerst, ik had ook moeten weten, dat gij uwe voorzorgen wel genomen zoudt hebben. — En gij, Heer Van Baerbergh!" vervolgde hij tot dezen, »het verwondert mij, dat gij u geraakt toont, omdat ik u verhinderd heb een ongeluk te begaan: ik wist dat gij driftig en onvoorzichtig, maar niet dat gij zoo onhoffelijk waart om een mijner gasten te beleedigen; want dat is minachting van mijn persoon.

»Hebt gij dan niet gezien, heer Van Montfoort," antwoordde Van Baerbergh gemelijk, »dat ik gespeeld heb met het hoofd der Zwarte Bende, en dat hij mij niets gelaten heeft? . . ."

»Zeer zeker," viel de Burggraaf hem in de rede; »maar past het een edelman om twist te zoeken tegen hem, dien de fortuin begunstigd heeft? dat is goed voor rabauwen en schobbejakken; een boer zelfs, Heer! zou het zich tot schande rekenen," eindigde hij schamper.

Het scheen dat de bestrafling van Montfoort meer dan alles, wat te voren plaats gehad had, in staat geweest was om het verstand van Van Baerbergh geheel te doen opklaren; want hij naderde den Burggraaf en zeide fier, terwijl hij zijn kap afnam: »Bij mijnheer St. Maarten, Heer Burggraaf! gij gebruikt woorden, waarvoor ik met mijn zwaard voldoening zou eischen, indien ik niet te veel achting voor u had; ik beklaag mij niet, dat ik heb verloren, maar dat hij mijn woord niet vertrouwd heeft, dat vreemde bendehoofd, hij die met ons geld betaald wordt. Hij is noch ridder, noch edelman; waarom zou ik hem dus ontzien? of heeft hij Van Schaffelaar bij Dwarsdijk niet laaghartig behandeld, hetgeen de broeder van den heer Van Nijveld zou kunnen getuigen, indien hij nog hier was? Gij moet zeker van gedachten zijn, dat hij beter de behandeling der wapenen verstaat dan ik, anders zoudt gij hem gisteren immers het bevel over het volk niet gegeven hebben, waarom ik u verzocht had; wat vreesdet gij dus voor den vreemdeling, die beter een beleediging kan verduren dan één onzer? ik verzeker het u," zeide hij lachende. »Voor het overige beroep ik mij op de getuigenis van deze heeren, die nu wel zwijgen, maar evenals ik begeerig waren, om het raadsel opgelost te zien; wij willen de Roode Hand zien, meer niet; indien u zulks beleedigd heeft, Heer Burggraaf, dan vraag ik u voor deze nieuwsgierigheid verschooning." Hierna trok hij met zijn hand de mouwen van zijn zijden wambuis, welke opgeschort waren, naar beneden.

»Genoeg," zeide Montfoort haastig, die zeer goed besefte, hoe heilloos alle tweedracht, en van hoeveel aanbelang het was, om den zendeling van den Franschen koning te ontzien; »hetgeen geschied is, neemt geen keer, daarom laten wij liever zwijgen." Nu keerde hij zich tot Perrol, die zijn hoofd ontdekte, toen hij hem aansprak, en vervolgde: »Alleen de wijn. Messire! draagt de schuld van hetgeen gebeurd is; want ik ben overtuigd, dat al deze heeren nu met leedwezen inzien, dat zij u door hunne ongepaste nieuwsgierigheid beleedigd hebben; ik vraag u om, mij ten gevalle, ook de goede vriendschap met deze heeren niet te verbreken."

Perrol boog zich, om zich heen ziende, en toen geen hunner sprak, wilde hij antwoorden; maar Van Baerbergh riep: »Ik geloof niet, dat er ooit vriendschap tusschen mij en het hoofd der Zwarte Bende bestaan heeft, en daar deze heeren genegen schijnen om zich over hun gedrag te verontschuldigen, zoo verklaar ik, dat ik alles verwerp, wat naar verzoening of verontschuldiging zweemt."

Montfoort wilde antwoorden; maar Perrol zeide haastig, hem met de hand verzoekende te zwijgen: »Wat mij betreft, hetgeen onze edele gastheer gezegd heeft, is meer dan ik verlangen kon, en hetgeen deze heeren gedaan of gezegd hebben, heb ik reeds vergeten; zelfs vraag ik verschooning aan den heer Burggraaf, dat een dwaze gelofte mij verhinderd heeft, om mijne hand te laten zien, waardoor ik oorzaak tot hunne nieuwsgierigheid gegeven heb. — En wat u betreft, Heer Van Baerbergh! ik zweer, bij mijne banier! dat uwe woorden mij zeer welkom waren; ik verlang naar geen vriendschap met den vriend van den papenknecht; ik neem de vijandschap aan, vooral daar zij nog slechts weinige uren meer duren kan," eindigde hij somber lachende.

Montfoort verzocht zijne gasten nu dringend weder plaats te nemen, en gebood Gijsbert om de bekers, die zoolang stil gestaan hadden, te vullen. Hierop zeide hij vroolijk: »Goddank, mijne gasten! de goede verstandhouding is weer hersteld; drinkt daarom met mij op de eensgezindheid en de vriendschap; dat zij altijd onder ons mogen heerschen!" Allen deden hem bescheid, uitgezonderd Van Baerbergh, die, toen men hem uitnoodigde om mede te drinken, ten antwoord gaf:

»Morgen nacht zal ik met u drinken; want dan zal er iemand minder onder ons zijn; ik ga nu vertrekken."

Terwijl zijn knaap hem zijn mantel over den schouder hing, en hij afscheid nam, zeide Perrol lachende tot zijn buurman: »Voorwaar, Heer Nijveld! het is niet de schuld van heer Coene, dat ik den beker nog in de rechterhand kan houden om te drinken;" en daarna vervolgde hij luid: »Ik was voornemens geweest u allen uit te noodigen om morgen gezamelijk een rit te doen, en mij de eer te bewijzen om in de herberg *de Groene Ridder*, welke gij allen beter zult kennen dan ik, een ontbijt te willen aannemen; en terwijl de vriendschap vaster dan ooit tusschen ons geklonken is, noodig ik mijn edelen gastheer en u allen uit om mijne aanbieding niet te versmaden."

Allen namen den voorslag met vreugde aan.

Van Baerbergh, die juist zou vertrekken, zeide niets; maar zijn knaap trad naar Perrol, en zeide tot hem: »Heer! mijn meester, de edele heer Van Baerbergh, zal u morgen te negen uren, vergezeld van een getuige, wachten buiten de Katharijne Poort vóór het St. Job's Gasthuis."

»Zeg hem," zeide Perrol, die glimlachende geluisterd had, »dat ik de eer zal hebben hem te wachten, indien ik er eerder mocht zijn; maar een afspraak met deze heeren zal mij verhinderen zoo vroeg op die plaats te wezen. Om half één uur zal ik komen, en hem vóór dien tijd in *de Groene Ridder* te zien, zou mij zeer veel eer zijn." De knaap boog zich en vertrok.

»Wat heeft de heer Coene toch in den zin, dat hij nu reeds vertrekt?" zeide Willem van Wachtendonck; en toen Perrol hem iets zacht had toegeroepen, vroegen zij, die het verst zaten, wat hij gezegd had, en er ontstond een algemeen gelach. Nog vóórdat Van Baerbergh de zaal had verlaten, schreeuwden sommigen: »Slaap wel, Heer Van Baerbergh!" en Hendrik van Nijveld riep: »Kus de Zwarte Aleida eens voor ons," zelfs bleef het bij deze woorden niet; Van Baerbergh, die zijn naam hoorde noemen, bleef staan en antwoordde: »Te veel beleefdheid, heeren! en ofschoon ik anders niet gewoon ben om iets voor een ander te verrichten, zal ik uw last behoorlijk ten uitvoer brengen." Hij lachte; maar toen hij zag en hoorde, dat Perrol ook lachte, en zeer vroolijk scheen, riep hij driftig: »Wat u betreft, Messire! draag zorg om niet te vroeg te lachen, en wat ik aan deze heeren gezegd heb, is niet op u toepasselijk."

»Ik denk er eveneens over," hernam deze spottend, »en belast u niet om iets voor mij te doen; ik ben gewoon mijne eigene zaken te verrichten, ofschoon ik mij desnoods wel met de uitvoering van het verzoek dezer heeren zou willen belasten."

Van Baerbergh zeide nog iets tot antwoord, dat niet goed verstaan kon worden, en verliet, gevolgd van zijn knecht, de zaal. Sommigen maakten zich ook gereed om te vertrekken; maar Perrol vroeg aan Vidal om zijn geldbeurs, en zeide vroolijk: »Ik heb reeds veel gewonnen, Heeren! maar wil nog meer winnen, of alles verliezen, en bied aan, om tegen u te spelen, zoolang er nog wat in deze beurs is. — Hier is de mijn," riep hij, en stortte het geld over de tafel uit. »Wie speelt er naar de mijn?" en Vincent van Swanenburgh, die reeds zijn mantel om had, wierp dien weer af en keerde naar de tafel terug, terwijl onder een luid geschreeuw van: »de mijn! de mijn!" het spel weder begon.

2.

DE NACHT.

Bekorelijke maagd! geniet uw zegepraal.
Gij overwint — verrijs! kom, gaan we uit deze zaal.
Mr. R. FEITH.

In de nabijheid van den Leepelenburg, een oud gebouw, omtrent de tegenwoordige Maliepoort gelegen, stond een huis, dat aan een der uitgeweken aanhangers van den Bisschop behoorde, en nu, daar de stad met krijgslieden overkropt was, door het hoofd der Zwarte Bende, voor den tijd dat hij in de stad bleef, in bezit was genomen. Daar hij de eerste vreemde gast was, die hier zijn intrek nam, waren de overgebleven meubelen ruim genoeg om eenige vertrekken behoorlijk te stoffeeren.

Het hoofd der Zwarte Bende was van den maaltijd teruggekeerd; zoo even was hij in zijn vertrek getreden, en bij de tafel in een stoel nedergevallen; zijn hoofd rustte op zijn hand, en hij herdacht somber vóór zich starende, hetgeen gebeurd was. Doch op eens lachte hij boosaardig; hij dacht aan de wraak, die hij op den jongen edelman voornemens was te nemen, en knarsetandende stak hij de gesloten vuist vooruit. Een geritsel, dat zijn gehoor trof, deed hem echter opzien, en terwijl hij de hand boven zijne oogen hield, opdat het licht van de waskaars hem niet hinderen zou, zag hij door het groote, donkere vertrek, en vroeg: »Is hier iemand?" Doch toen hij geen antwoord ontving, en hij evenwel aan het einde van de kamer, alwaar een groot rustbed, met donkergroene, lakensche gordijnen stond, iets zag bewegen, riep hij driftig: »Wie is daar, toon u, of...." Maar hij vervolgde niet verder, en liet het hecht van den dolk los, dat hij omvat had; want hij bespeurde, dat het een vrouw was, die hem in zijne overdenkingen gestoord had. De Zwarte Aleida naderde hem beschroomd; zij had den sluier afgelegd, maar de bloemen waren nog door hare zwarte lokken heengestrengeld.

»Wie gelastte u hier te komen? wat wilt gij?" vroeg Perrol onvriendelijk, en toen zij bevreesd voor zijn strengen blik bleef staan, zeide zij zacht:

»Wie, Heer? uw knaap! Is het dan niet waar, dat gij mijne tegenwoordigheid verlangd hebt?" en zij bracht hare hand aan hare oogen, alsof zij weende.

»Omdat ik niet wil," zeide Perrol driftig, »dat die ellendige knaap met u voor het laatst van

zijn leven nog eenige oogenblikken doorbrengt, dáárom, Aleida! heb ik u hier doen komen, slechts daarom. Maar spaar die tranen," vervolgde hij spottend; »hetgeen u is toegezegd, zult gij tot den laatsten penning hebben.Ween niet, onnoozel kind! morgen kunt gij dit huis even deugdzaam verlaten, als gij het betreden hebt." Hierop riep hij met verheffing van stem: »Vidal! Vidal!" en toen deze binnentrad, vroeg hij driftig: »Wie gelastte u, knaap! om deze ribaude in mijn kamer te brengen, alsof er geene andere vertrekken in dit huis waren, om zulk soort van volk te doen overnachten?"

»Ik dacht, Messire! dat gij haar wenschtet te zien," hernam Vidal verlegen, »daarom liet ik door Riso bevel geven, haar in dit vertrek te brengen; indien ik getwijfeld had, zou ik u wel onderricht hebben dat zij u hier wachtte."

»Genoeg," zeide Perrol, »maar wees voortaan oplettender, als gij orders geeft, knaap! of ik jaag u uit mijn dienst; neem haar mede. — Kom, Aleida! vervolgde hij spottend, volg mijn knaap, die waarschijnlijk uwe tranen wel spoedig zal weten te doen opdrogen."

Maar de schoone spreekster, in plaats van het vertrek te verlaten, zooals hij haar met de hand bevolen had, viel voor hem op de knieën neder, stak de handen naar hem uit, en riep: »O! Heer! bespaar mij die vernedering; ik begeer uw geld niet, en ben alleen om u gekomen; want ik heb u lief; maar wees ten minste zoo edelmoedig mij naar mijn woning te laten geleiden. Neen, Heer! ik verlaat u niet, voordat gij mij dit beloofd hebt," en zij wees Vidal terug, die genaderd was om haar te overreden hem te volgen.

Perrol lachte; maar niet geheel vergeefsch was haar smeeken; want in haar zwart oog, waarin tranen blonken, las hij, dat het ernst was, wat zij zeide. Haar schoon gelaat en haar welgevormde hals, nu geheel door de kaars verlicht, deden hem tot andere gedachten komen. Zijn blik werd vriendelijk, en terwijl hij haar de hand reikte, zeide hij lachende: «Sta dan op, Aleida! indien gij waarheid spreekt. — En gij, Vidal! verwijder u; het is nu te laat voor haar om te vertrekken; ik zal zelf moeten trachten de tranen uit die schoone oogen te verdrijven, en het lieve kind gerust te stellen; want zij beeft."

Vidal vertrok, en terwijl Perrol hare hand vasthield, deed hij haar naast zich nederzitten in den breeden armstoel. Een tijdlang beschouwde hij haar opmerkzaam, sloeg toen zijn arm om haar middel, en zeide: »Gij zijt waarlijk schoon, Aleida! op mijne eer, ik zag vele meisjes, die, evenals gij, schoon spraken, zongen, dansten, of speelden; maar zij waren niet liever dan gij. Maar lach eens, Aleida! lach even bevallig als hedenavond, en duid mij niet ten kwade, wat ik gezegd heb; ik had u toen nog niet gezien zooals nu."

Met zijn linkerhand maakte hij het haar los, dat op haar hoofd te zamen was gebonden, nam de dikke zwarte vlechten in zijn hand kuste haar, en zij lachte vriendelijk.

»Zoo keert dan reeds het lachje terug op die schoone wangen, lief en dartel kind!" riep Perrol en kuste haar nog eens, »ik zie nu eerst, wat de heer Van Baerbergh verliest; maar waarom spraakt gij zoo vriendelijk met hem, indien het waar is, dat gij mij liefhebt? zeg eens."

»O Heer!" hernam zij, en trok haar kleed, dat van haar schouder was afgegleden, er weder over: »toen ik bemerkte, dat gij geen meer belang in mij steldet, dan in elke andere van mijn stand, toen waren mij zijne aanzoeken welgevallig; want ik dacht mij over uwe minachting te wreken, niet wetende, dat evenwel uw oog op mij gevallen was." Zij lachte, toen Perrol, terwijl hij sprak, haar kleed weder van haar schouder afschoof.

Slechts weinige oogenblikken hadden zij te zamen gesproken, toen Perrol het hoofd oprichtte en luisterde; want men hoorde eenige doffe slagen, die door het eenzame gebouw, waar alles in rust scheen, weergalmden. »Wat kan dat zijn?" zeide hij verwonderd, en zette de spreekster, die op zijn knie zat, weder naast zich neder en scheen met aandacht te luisteren. Het kloppen en slaan hield nu op, en weinige oogenblikken daarna hoorde men iemand naderen, en werd er aan de deur geklopt. Toen Perrol riep, dat men binnen zou treden, vertoonde zich Vidal, en antwoordde, toen zijn meester vroeg: »Wie is daar zoo laat in den nacht, Vidal? laat hem in een hok werpen, indien het een van mijn volk is."

»Neen, Messire! maar het is heer Coene van Baerbergh."

»Van Baerbergh!" riep Perrol verwonderd, opstaande, »en wat begeert hij?"

»Hij weet dat dit meisje hier is, en wil haar met zich nemen," zeide de knaap.

»Ha! is dat zijn verlangen!" riep Perrol lachende, en scheen te bedenken, wat hij zou antwoorden. Hij liep heen en weder, en lette noch op den knaap, noch op Aleida, die over dit onverwacht toeval zeer verdrietig scheen. Zij lag meer

dan zij zat in een aanlokkelijke houding in den stoel, hield een bloem, die Perrol uit hare haarlokken had doen vallen in de hand, en had de voeten uitgestrekt op een voetbankje. Vidal wachtte bedaard, en zij was ongeduldig te vernemen, wat Perrol zou zeggen. De beraadslaging van Perrol duurde echter niet lang; weldra naderde hij Vidal, en vroeg, boosaardig lachende: »Hij is immers alleen?" Toen Vidal toestemmend het hoofd knikte, vervolgde hij: »Het kan niet anders, of in dit huis moeten diepe kelders, zoo geene gevangenisholen zijn, waarin elke klacht vergeefsch is, en waaruit geen enkele klank tot op de straat kan doordringen. Ha! dat zal wat anders zijn dan vrijen en drinken; o! Ik gevoelde wel, dat ik dezen avond mijn drift bedwingen moest; ik had toen reeds een voorgevoel van den dood, dien hij sterven zal; daar in de zaal of morgen op den helderen dag te vallen, zou ook te gemakkelijk geweest zijn. *Per moio!* dat moest anders wezen." Hij lachte woest en vroeg toen: »Is Froccard bij de hand, Vidal?"

»Ja, Messire!" antwoordde deze neerslachtig, »maar wat wilt gij?" zeg het mij."

»Begrijpt gij het niet?" vroeg Perrol verwonderd. »Voor den duivel! ellendige knaap! of wilt gij mij niet begrijpen?" riep hij driftig. »Laat dien laffen edelman terstond aan handen en voeten gebonden in den diepsten kelder werpen. Roep Froccard, en maak spoed, zwakke ziel! of ik stoot u dezen dolk tusschen de ribben; gij hebt hem zelf gewet," en hij grimlachte.

Vidal boog zich zwijgend en wilde zich verwijderen; toen verschoof Aleida, die met ongeduld wachtte, tot het gesprek, waarvan zij niets verstaan had, zou afgeloopen zijn, het bankje, waarop hare voeten rustten. Perrol, die de schoone spreekster geheel vergeten had, zag om, en hield Vidal bij den arm vast. Het dartel meisje zag wel, dat Perrol het oog op haar gericht hield; doch zij kon de verandering niet bemerken, die zijn gelaat ondergaan had, dat te voren zoo vriendelijk geweest was, en het vuur, dat in zijn oogen schitterde, schreef zij niet aan wraakzucht, maar aan verlangen naar hare bekoorlijkheden toe. Zij kende niets dan de liefde; zelfs de eenige wraak, die zij bezigde, was beminnen; daarom lachte zij dartel, toen Perrol haar aanzag, en riep smachtend: »Al deze bloemen zijn voor u, Heer! alles behoort u." Zij wierp hem de bloem toe, en vlijde zich toen weder bevallig in den zetel neder, zonder haar kleed, dat niet meer vastgemaakt was, en door deze beweging van haar boezem was afgevallen, er weder over te dekken.

Maar tevergeefs riep zij hem door hare stem en bekoorlijkheden tot zich, en de arme Aleida vermoedde zeker niet, dat hare vrijheid, haar leven, door hem stond opgeofferd te worden, indien het aan zijn oogmerken dienstig kon zijn. «Vidal!" zeide hij zacht, «die ribaude dáár heeft gehoord, dat Van Baerbergh hier dezen nacht geweest is; hem gevangen te nemen, kan dus niet," en hij bedacht zich. De knaap, die menschelijker dacht dan zijn meester, liet duidelijk bemerken, dat hij verheugd was over dezen inval van Perrol: en antwoordde: »Het is zoo, Heer! al gaaft gij haar veel geld, de vrouwen kunnen niet zwijgen; verkiest gij dus, dat ik den heer Van Baerbergh het huis doe ruimen?"

»Neen!" riep Perrol peinzend, »de gelegenheid is te schoon; wat is er ook aan haar leven of hare vrijheid gelegen? niets! Een spreekster meer of minder in de wereld, doet niets af; zij is wel schoon, maar hare jeugd zal toch spoedig voorbij gaan; 't is jammer, maar noodzakelijk. Neem hem gevangen, zooals ik gezegd heb, en morgen zal ik de tweede gevangene aan Froccard overleveren, indien het niet beter voor haar is, om haar neer te stooten, dan haar aan dien verloopen monnik over te leveren," en hij grimlachte.

De haren rezen Vidal te berge, en de schrik was op zijn gelaat te lezen; hij wierp een medelijdenden blik op het meisje, dat, met jeugdige schoonheid begaafd, door de vermoeienis overmand, bijna in slaap viel; zij was zoo schoon bij het licht der kaars, dat op haar gelaat en haar boezem viel, welke zich onrustig bewoog, dat hij huiverde, en eensklaps riep: »Messire!" dat kan niet; want men heeft haar hier gebracht en zal haar terugvorderen, indien zij verdwijnt."

»Verdoemd!" zeide Perrol en hij knarste op de tanden, »waarom bracht gij haar hier? waarom zeidet gij luid, wie er aan de deur klopte? *Per moio!* hebt gij voorgenomen, ellendeling! mij dol te maken, en mij te dwarsboomen," en hij vatte Vidal in de borst; maar weldra liet hij hem los, en bedacht zich. Hierop trad hij zachtjes naar Aleida, die hem niet hoorde aankomen, of zich hield alsof zij sliep, zag een oogenblik naar de losse en buigzame houding van het meisje, en kuste haar. Zij ontwaakte met schrik, en gaf een zachten kreet, maar riep terstond, terwijl zij hare armen om zijn hals sloeg, en hem den kus teruggaf: »Ha! zijt gij het, Heer? gij

maaktet mij wakker met uw langen, zwarten knevel." Zij legde hierop hare hand op zijn schouder en vervolgde lachende: »Nu laat ik u niet meer gaan; maar waarom blijft hij?" en wees op Vidal.

»Schoone spreekster!" zeide Perrol lachende, en ging naast haar zitten »uw minnaar Van Baerbergh is er om u te halen; mijn knaap en ik weten geen anderen raad dan u aan hem over te leveren."

»Neen, dat zult gij toch niet doen, Heer?" vroeg zij angstig. »Spreek, knaap! uw meester gekscheert immers."

»Gij wilt dus niet met hem gaan? — ik zie het al," vervolgde Perrol, toen zij, half lachende, half gramstorig haar hoofd schudde, zoodat hare lokken op haar boezem nedervielen; »welnu, dan kunt gij blijven; maar wij dienen hem toch behoorlijk te ontvangen; daarom kleed u weder aan, Aleida! en voor dezen keer zal ik u als kamermeisje dienen, ofschoon ik er op mijne eer meer behagen in zou scheppen, om u van al die overtollige kleederen te ontdoen."

Hij stond op, nam hare haarvlechten, welke hij, terwijl zij lachte en dartelde, weder op haar hoofd trachtte door elkander te strengelen, en zeide: »Vidal! laat dien ongenooden gast, dien ik meen hier te hooren schreeuwen, hiernaast in het vertrek gaan; laat licht en wijn geven, zet drie stoelen aan de tafel, en houd hem gezelschap, totdat ik kom."

Heer Coene van Baerbergh liep met groote schreden de kamer op en neder, waarin men hem gebracht had; nu eens vloekte hij en stampte op den grond, of wierp een blik naar de tafel, waarop men drie bekers geplaatst had; dan weder stond hij stil en luisterde, of zag strak op de kaarsen, die op de kandelaars stonden, alsof hij uit de vlam eenige inlichting dacht te krijgen; want Vidal had op al zijne vragen geantwoord, dat zijn heer terstond zou komen. Eindelijk trad de driftige jongeling naar de tafel, nam een kandelaar in de hand, en riep gebiedend tot Vidal, die bij de deur stond: »Wijs mij den weg, knaap! en breng mij bij uw meester; of ik zal zelf dit huis doorzoeken." Toen deze hem verzocht nog een oogenblik geduld te oefenen, dewijl hij Van Baerbergh zelf zou moeten verhinderen het vertrek te verlaten, vervolgde hij luid: »Wij zullen zien! ben ik dan hier in een moordhol? welnu, wij zullen zien! ik draag ook een degen. Plaats, knaap! of ik zal ruimte maken," en hij sloeg de hand aan zijn zwaard.

»Om Gods wil, Heer!" riep Vidal terugtredende, »wees voorzichtig; want ik ben hier niet alleen."

»Laat mij door!" schreeuwde Van Baerbergh, «ik wil den lafaard zoeken, die zich schuil en mij gevangen houdt."

Hij trad hierop naar de deur, maar juist toen Vidal zich daarvoor plaatste, en de hand aan zijn zwaard legde, bewoog zich het laken, dat rondom de kamer, langs den muur, van den zolder tot op den grond nederhing, en Perrol trad met Aleida, die den sluier had laten vallen, door een bedekte deur in het vertek. »Hier ben ik, Heer!" zeide Perrol bedaard; »gij zijt niet gevangen en kunt terstond vertrekken; als gij het goedvindt; uw bezoek is zoo onverwacht, dat ik niet eerder heb kunnen komen, en gij zoudt immers niet tevreden geweest zijn, als ik u, zonder u te spreken of een beker wijn aangeboden te hebben, had laten vertrekken."

»Het meisje, dat daar staat, behoort mij!" riep Van Baerbergh, die door de plotselinge verschijning van Perrol en Aleida verbaasd was; en terwijl Vidal den kandelaar uit zijn hand nam, vervolgde hij toornig: »Gij ziet, Perrol! dat ik ontdekt heb, wie haar heeft weggevoerd; zij moet met mij medegaan. Maar ben ik niet dwaas?" riep hij vervolgens met den voet stampende: »Ik heb zoolang moeten wachten; ha! het spijt mij, dat ik u beiden in uwe rust gestoord heb; morgen rekenen wij af, of nu terstond nog; anders vertrek ik. Behoud haar bij u, Messire! zij, die Perrol heeft kunnen volgen, is mij niets meer waard. — Wil ik zeggen, wat gij zijt, Aleida?" riep hij verachtend lachende, »gij die u boven het uitvaagsel der vrouwen verheven waant. . . ."

»Neen, Heer!" viel Perrol hem snel in de rede, »zij is nog altijd even schoon, even onschuldig als hedenavond. Beleedig haar niet; want waarom zou zij den man, die haar het meest bevalt, niet kunnen kiezen? Ik keer zoo even pas terug van het Bisschopshof, en heb haar nog niet eens op mijn gemak gezien; daarom neem plaats, en laat u schenken."

Aleida had, terwijl hij sprak, haar sluier opgeslagen; op haar gelaat stond te lezen, dat zij zich beleedigd gevoelde; maar spoedig verdween deze uitdrukking, en een droefgeestige lach zweefde om haar mond. Van Baerbergh scheen weer

tot andere gedachten te komen, toen hij haar gelaat zag, en riep: »Messire! laat haar met mij gaan, of ik voer haar met geweld weg."

»Geweld, Heer!" zeide Perrol grimlachende, »weet gij wel, hoeveel zwaarden hier in huis zijn, om van geweld te spreken? Neen, ik heb een anderen voorslag: gij hebt mij uitgedaagd om te drinken, maar den kamp opgegeven. Zet u neder; en wie verwinnaar blijft met den beker, die zal haar bezitten."

Nog wilde Van Baerbergh zijn opzet volvoeren; maar hij beseffe eindelijk, dat hij te ver gegaan was, en onvoorzichtig zijn hoofd in den leeuwenmuil gestoken had. Er bleef hem dus niets anders over dan zijn wraak tot den volgenden dag te verschuiven, en zonder haar te vertrekken of het drinkgelag aan te gaan. Zij was echter te schoon om haar zonder kampen aan Perrol af te staan; hij gevoelde zich weder bekwaam om den beker te voeren, steunde op zijne dronkaardssterkte, zette zich neder, en een vriendelijke oogopslag van de spreekster beloonde hem voor dit besluit.

Ook Perrol, en op diens verzoek, Aleida, namen plaats aan de tafel, en Perrol beval Vidal om in te schenken. Van Baerbergh sprak geen woord; maar zat roerloos op zijn stoel, en wierp van tijd tot tijd een blik op het schoone meisje, dat hij met den beker hoopte te veroveren.

Toen Vidal Van Baerbergh wilde inschenken, nam deze den beker, die voor hem stond, en zag er in. Perrol grimlachte en zeide: »verkiest gij ook, dat ik den wijn laat proeven?" »Neen," antwoordde Van Baerbergh kortaf, en liet den beker vullen; »ik drink nimmer zonder eerst in mijne schaal of mijn glas te zien: het is een gewoonte, en ik weet niet, waarom ik hier juist deze goede gewoonte zou verzaken."

»Ik ben er voor, dat niemand gestoord worde in zijne gewoonten," hernam Perrol met spottenden ernst, »en dat is de reden, waarom ik heden-avond verkoos mijn handschoen aan te houden. Maar laten wij beginnen; want het is reeds laat, of liever vroeg, en wij hebben immers nog een weddenschap, ha! ha! Op de gezondheid van de Zwarte Aleida, hier tegenwoordig ledig ik mijn beker!"

Hij dronk, hield toen den beker omgekeerd boven de tafel en zette hem weder neder. Van Baerbergh volgde zijn voorbeeld, en Aleida bracht ook haar beker even aan de lippen.

Niets is veranderlijker dan de mensch," zeide Perrol opgeruimd; »hedennacht, toen gij ons verliet, wildet gij niet meer drinken, omdat er iemand te veel in het gezelschap was, en nu drinkt gij juist met mij alleen, om wien gij toen het druivennat hebt versmaad; maar wij drinken nu ook om een schoonen prijs."

«Kraam maar niet uit met uwe helsche opmerkingen," riep Van Baerbergh, »ik ben gebleven om te drinken en niet om te spreken."

Wederom schonk Vidal, en Perrol zeide lachende: »Waarlijk, Aleida! somtijds zou ik wenschen u te verliezen, uit medelijden met den minnaar, dien gij verlaten hebt, maar die u misschien met den beker zal herwinnen. . . ."

»Terg mij niet, maar drink, voor den duivel!" schreeuwde Van Baerbergh, »bewaar uw medelijden voor uwe verdoemde ziel. O, waarom heb ik niet reeds in het Bisschopshof een einde aan alles gemaakt, en tot morgen willen wachten, om u den degen door het hart te steken," en hij sloeg met zijne vuist op de tafel.

»Gedane zaken nemen geen keer," zeide Perrol koel, »gij hebt immers nu nog hoop om deze schoone vrouw de uwe te noemen, en gij beklaagt u, dat gij nog leeft! of hebt gij niets meer te verrichten: een ouden vader of een moeder, een zuster of een broeder, dien gij nog eens voor het laatst wilt zien en vaarwel zeggen? Telt gij het voor niets om nog eens den lieven dageraad te zien aanbreken? Willen wij drinken op de gezondheid van hen, die u dierbaar zijn, en die gij verlaat, Heer Van Baerbergh?" eindigde hij, een duisteren blik op zijn dischgenoot werpende.

»Tevergeefs, Perrol! zoekt gij mij den moed te benemen," hernam Van Baerbergh, »uwe helsche pogingen zijn vergeefsch; drink! maar niet op hen, die mij waard zijn; want uw wensch is zoo goed als een vloek." Nu zweeg hij, zag onverschillig en zonder verlangen te verraden naar Aleida, en verzonk in diepe gedachten.

Noch het meisje, noch Vidal, hadden nog een woord gesproken; zij begreep niet, wat Perrol voornemens was te doen; zij wenschte en vermoedde wel, dat hij verwinnaar zou blijven, maar zij gevoelde toch medelijden met den jongeling, die zoo op haar verzot scheen, en uit hetgeen zij reeds gehoord had, vermoedde zij, dat hem een ongeluk overkomen moest; doch de knaap, die telkens den beker vulde en van alles onderricht was, had reeds te veel in den dienst van zijn meester gezien, om zich verwonderd te toonen; hij volbracht dus zwijgend, hetgeen hem bevolen was.

Reeds begon de wijn op Van Baerbergh, en zoo

het scheen ook op Perrol te werken; de eerste werd hoe langer hoe onstuimiger in zijne bewegingen en scheen zelfs zijn voornemen om niet te spreken vergeten te hebben. Nu zeide Perrol in een vreemde taal tot Vidal: »Knaap! licht hem zijn dolk behoedzaam uit de scheede, en leg hem ter zijde." Vidal schonk, zette de wijnkan neder, deed zooals hem bevolen werd, en Van Baerbergh werd niet eens gewaar, dat men hem zijn wapen ontnomen had. Het meisje zag wel, wat er gebeurde, en dat Perrol met het hoofd schudde, toen Vidal op den degen van Van Baerbergh wees; maar zij zeide niets, en wist zelve niet, hoe het kwam, dat deze daad haar deed verschrikken.

De eenige woordenwisseling, welke tusschen de beide mannen plaats had, bestond weldra, voor zooveel Van Baerbergh betrof, in vloeken, dreigen en schelden, hetgeen Perrol uitlokte en beantwoordde met spotternij en aanmerkingen, die hem door den duivel schenen ingegeven te zijn; want somtijds brachten zij Van Baerbergh de eene of andere zaak te binnen, die hem nauw aan het hart lag; hij was evenals een speeltuig, dat Perrol naar zijn goedvinden en zijne luimen bespeelde; dan eens waren de tonen krachtig en vol, dan weder treurig en flauw, veeltijds wanluidend en ongepast.

»Slaap nog niet, koene Heer! ik wil zeggen Heer Coene!" riep Perrol spottend, toen een droefgeestige gedachte zich weder van dezen had meester gemaakt: »drink op de gezondheid van den heer Van Schaffelaar en zijn bruid, of op onze aanstaande vriendschap!"

»Vriendschap tusschen mij en het hoofd der Zwarte Bende? Neen!" schreeuwde Van Baerbergh, wild lachende, »ha! hebt gij niet gehoord, wat ik hedenavond gezegd heb, helsche plunderaar?"

»En zijn wij hier niet als twee vertrouwde vrienden aangezeten?" vervolgde Perrol lachende. »Denk om morgen! ja morgenavond, beste Heer! zou ik zelf in staat zijn om met den degen vol te houden, dat gij in uw leven een vrij goed drinker en speler waart; ik haat een dooden vijand niet; hij wordt een vriend voor mij; zijne asch, ruste in vrede."

»Zwijg!" riep Van Baerbergh; »ook ik hoop op morgen; maar uwe asch zal niet in vrede rusten: want ik zal de roode hand afkappen, en tegen de galg spijkeren; dan zit de hand aan het hout, waaraan naar rechtswege de man zelf had moeten hangen."

»Ha! ha!" lachte Perrol.

Nog eenigen tijd hield het drinken aan; Van Baerbergh was nu geheel buiten staat om te antwoorden; nog verstond hij wel wat Perrol zeide; nog slorpte hij wel den wijn naar binnen, maar zijne krachten begaven hem, en hij zeide:

»Geef mij mijn hoed en mantel, knaap! ik wil vertrekken."

»Ho! Heer!" riep Perrol, »zie dit lieve kind eens aan, dat zoo naar rust verlangt; bedenk eens, hoe gelukkig hij wezen zal, die haar wint; is zij niet schooner dan vrouw Venus zelve? Drink dus, en geef den moed niet op; want als ik haar in uwe plaats, in naam van al de gasten van Montfoort moest kussen, en het ruchtbaar werd, zoudt gij voor altijd als een snoever en ongelukkige vrijer worden bespot." Hij schaterde van lachen.

»Kerel!" schreeuwde Van Baerbergh, »lach niet!" en toen Perrol voortging en tot Aleida zeide: »Ik zie het al, het zal aan mij zijn u de kussen van die heeren over te brengen," bracht Van Baerbergh de hand op de plaats, waar de scheede van zijn dolk hing, en riep driftig, terwijl hij een vergeefsche poging deed om op te staan: »Ik ga heen! maar ik zal u eerst een teeken op het duivels-aangezicht maken, dan ken ik morgen mijn man." Toen hij echter de ledige scheede aan zijne zijde vond hangen, sloeg hij woest op de tafel, en riep: »Mijn dolk, Perrol! waar is hij? toen ik hier in dit moordhol kwam, had ik hem nog; waar is mijn dolk?"

Maar deze lachte en zeide: »Terwijl gij beschonken bij den weg gingt, hebt gij hem waarschijnlijk verloren; helaas! gij zoudt mij op het laatst bedroefd maken, zoo onvriendelijk behandelt gij mij. Maar drink nog eens; zult gij weigeren, juist nu de schoone Aleida gereed is om met u te vertrekken? Bedenk, hoe men zich met u zal vermaken, als men hoort, dat gij de vlucht genomen hebt."

»De vlucht!" schreeuwde Van Baerbergh binnensmonds, ledigde zijn beker tot aan den bodem, en legde toen zijne armen op de tafel; hij zag een oogenblik starende om zich heen, en viel vervolgens voorover met het hoofd op de tafel.

»Weldra, lief kind! zult gij ter ruste kunnen gaan," zeide Perrol, en streelde Aleida, die half ingesluimerd was, onder de kin; »nog één teug en gij zijt de mijne; maar geloof niet, dat ik u zou afgestaan hebben, al had hij als een tempelier kunnen zuipen; neen! — Kom, Heer Coene!" riep hij met verheffing van stem, en sloeg dezen met de hand op het hoofd, slaap niet; op! denk niet om het geld, dat gij verloren hebt; treur niet over morgen, ik zal het gemakkelijk maken,"

schreeuwde hij hem spottend lachende in het oor, »en drink, of wij laten u hier alleen!"

Nog ééns richtte Van Baerbergh zich op; zijn gelaat was bleek, en er lag een blauwachtige tint over verspreid; het zweet parelde op zijn voorhoofd, hij was bijna geheel wezenloos door zijn onmatigheid; eerst zag hij naar Aleida, vervolgens naar Vidal, terwijl hij dreigend de hand naar hen uitstak, en riep: »Perrol met de Roode Hand! waar zijt gij?"

»Hier, Heer!" antwoordde deze luid lachende; »scheelt het aan de kaarsen of aan uwe oogen, dat gij mij niet ziet?" Hierop sloeg hij hem zacht met zijn hand op den arm, die op de tafel lag.

»Verdoemd! raak mij niet aan met dien rooden klauw," stamelde Van Baerbergh. »Perrol! waar is mijn dolk? zeg, lage dief! — Waarom ben ik ook alleen gekomen? ho! ho! maar wij hebben nog een degen, waar is hij? Wijs hem mij, knaap! Ha! daar is hij; welnu, nu zullen wij zien!" Hij wilde opstaan, maar viel weder neder.

»Nog één beker, en ik geef het u gewonnen, Heer!" schreeuwde Perrol luid, »nog één maar; of zijt gij zat? Is de heer Van Baerbergh zonder geld, bezopen, en zonder minnares?" en weder stiet hij hem lachende met zijne hand aan.

»Neen!" brulde Van Baerbergh, die in zijne wezenloosheid gestoord werd; hij vatte werktuigelijk den beker aan, en dronk hem ten halve uit; doch toen kon hij niet meer, en zette hem neder; maar zoo, dat de wijn over de tafel stroomde.

»Overwonnen zijt gij, Heer Van Baerbergh! en zoo zal het morgen ook zijn!" schreeuwde Perrol dicht bij diens oor; want hij was weder voorover op de tafel gevallen. Doch andermaal wekte hem de stem van zijn tergenden vijand, en hij overmeesterde voor een oogenblik de betoovering, welke de wijn op hem geworpen had, en tastte naar den beker; maar het hoonend gelach van Perrol bracht hem tot andere gedachten. Het gelukte hem op te staan, en zijn hand aan zijn degen te slaan; maar voordat hij van leer kon trekken, begon hij te waggelen en moest het gevest loslaten, om zich aan de tafel vast te houden. Doch ook dit gelukte niet, en juist toen hij op het punt stond van te vallen, riep Perrol met verachting: »Val neder, dronken zwijn!" en wierp hem den beker wijn, dien hij genoegzaam boordevol in de hand hield, in het aangezicht. Van Baerbergh uitte eenige onverstaanbare woorden, en viel toen naast de tafel op den grond.

»Bij mijne eer!" riep Perrol terwijl hij opstond, »ik dacht niet, dat zijn hoofd zoo sterk zou zijn," en vervolgde lachende: »Schoone Aleida! de god der liefde zal wel verstoord zijn op mijnheer Bacchus, dat deze hem zoovele oogenblikken, die wij aan zijn dienst hadden behooren te wijden, ontstolen heeft; maar wij zullen den lieven kleinen god weer trachten tevreden te stellen; nimmer, lieve priesteres van zijn tempel! gevoelde ik meer verlangen om op zijn altaar te offeren," en hij kuste Aleida. Zij stond op en lachte dartel; de slaap scheen uit hare schoone oogen verdwenen te zijn, en zij zeide, terwijl zij hare hand op zijn schouder legde en hem toeknikte: »Mijn goede Heer! ik wensch u en mij zelve geluk met uwe overwinning, en ik zal uw schedel met een kroon van rozen omkransen."

Perrol kuste haar, sloot haar in zijn armen en zeide vroolijk: want de wijn en de behaalde overwinning maakten hem vroolijk; »Verwijder u nu, lieve Aleida! en terstond ziet gij mij weer; want ik moet uw ongelukkigen minnaar nog de laatste eer bewijzen."

»Hoezoo, Heer!" vroeg zij, en zag bevreesd naar den jongeling, die als dood naast zijn zetel lag; »o! kom met mij, uw knaap zal hem wel verzorgen; ik bid u, doe hem, ter liefde van mij, geen leed."

»Bemint gij hem dan, lieve spreekster?" vroeg Perrol lachende; »ik dacht dat ik alléén dat geluk had."

»O! zeer zeker bemin ik u alléén," hernam zij snel, en zag hem met oogen vol liefde aan; »maar mijne schuld is het, dat hij hier is; ik bid u, in den naam van de Heilige Maagd, dood hem niet."

»Voed geen vrees, Aleida!" antwoordde Perrol lachende: »bij St. Maria de Egyptenaresse! beloof ik u, dat hem heden geen leed zal geschieden; maar verwijder u nu; want morgen moet ik vroeg van hier, om voor u een weddenschap te winnen, en elk oogenblik is voor mij een eeuw; gij zijt zoo bekoorlijk." Toen vatte hij hare hand, geleidde haar naar de verborgen deur van de kamer, haalde het laken naar één zijde, kuste haar nog eens, en terwijl zij hem lachend met de hand wenkte, verdween zij, en de gordijn viel.

»Vidal! zeide Perrol toen tot den knaap, die zwijgend op Van Baerbergh zag, »roep Froccard; ik wil hem spreken," en dewijl hij niet spoedig genoeg vertrok, riep hij toornig: »terstond, Vidal! draal niet."

Een oogenblik daarna trad Froccard alleen in het vertrek, hij stoorde Perrol in zijn over-

denkingen en vroeg: »Wat verlangt gij, Heer?"

»Een monnik, ofschoon hij de pij heeft weggeworpen," zeide Perrol, »moet evenwel toch nog wel weten, hoe men met een stervende handelen moet; hij, die daar ligt, staat gereed om de reis naar de hel aan te nemen; leg hem op de tafel, en breng alles in orde; alsof hij op zijn sterfbed lag," en wees op Van Baerbergh.

»Die is dood," zeide Froccard, nam een kandelaar van de tafel, en beschouwde het van alle kleur beroofde gelaat van Van Baerbergh. »Neen, den duivel zij dank, neen! hij is maar beschonken; hem wacht een andere dood," vervolgde hij, waarop Perrol tevreden lachende, zeide: »Ik wist het wel!"

Nu zette de gewezen monnik de bekers en kandelaars van de tafel, en nam Van Baerbergh op; en ofschoon hij hem met zijne sterke armen met gemak op de tafel legde, zeide hij grimlachende; »Hij is zwaar, Heer! bijna zoo zwaar als een lijk." Hierop nam hij het koord, waaraan zijn dolkmes hing, en vervolgde: »Het is jammer; maar hij zal er niets van gewaar worden; alleen zijn gelaat zal morgen een weinig zwart zien."

»Weg met dat touw!" riep Perrol, die nu eerst bemerkte, wat de man, dien hij had laten ontbieden, voornemens was.

»Wilt gij dan, Heer!" vervolgde Froccard bedaard, »dat ik . . ." en bracht de hand aan zijn mes, dat op de tafel lag.

»Neen, ellendeling!" zeide Perrol, met den voet stampende, »ik wil, dat gij hem niet aanraakt, al ware het met den vinger; zijn leven behoort mij; maar haast u, en doe zooals ik u gezegd heb."

Froccard antwoordde niets, maar bracht somber grimlachende de kleeding van Van Baerbergh in orde, die alleen eenige onverstaanbare woorden mompelde, toen hij werd opgelicht. Froccard zette de kandelaars nu weder op de tafel, en terwijl hij de handen van den bewusteloozen jongeling op de borst inéénvouwde, zeide hij: »Alles is nu gereed, Heer! er ontbreekt nu alleen maar een priester om de gebeden op te zeggen."

»Ik weet, dat gij niet meer bidden kunt," zeide Perrol schamper; »spoed u dus naar de *Regenboog*, haal een der monniken uit het Jeruzalemshuis, en laat hem door Riso herwaarts geleiden, zoodra hij er is."

Froccard vertrok, en Perrol, die nu weder alleen met den beschonkene was, nam den dolk, dien Vidal terzijde gelegd had, en stak hem weder in de scheede. Het was een vreemd schouwspel: heer Coene Van Baerbergh, die een lijk scheen, alsof de wraak van Perrol hem reeds den laatsten slag had toegebracht op de tafel; nu en dan alleen bewogen zijne lippen zich krampachtig; want het licht der kaarsen liet de minste verandering van zijn gelaat duidelijk bemerken. Met kwaadaardige zelfvoldoening beschouwde het hoofd der Zwarte Bende zijn slachtoffer, en legde zijne hand op diens borst.

»Ha!" riep hij schamper, »voelt gij de Roode Hand niet op uw hart? dáár zal de Roode Hand u treffen, vermetele knaap! gij hebt niet willen drinken ter eere van mijn meester of met mij den beker willen ledigen, en gij hebt u aan mijne tafel zat gedronken. Mijne hand rust op u, gelijk zij weldra rusten zal op Van Schaffelaar, als zijne bruid gelijk zal zijn aan die spreekster, welke mij liefheeft! Ha! gij waart trotsch op zijne vriendschap, en zij kost u het leven!" Sterk drukte hij zijn vuist op het hart van den jongeling, die zich bewoog, en een zucht ontglipte aan diens borst, welke door zijn onverzoenlijken vijand werd inééngedrukt. Nu lachte Perrol boosaardig, somber op den ongelukkige ziende, en weldra hoorde men niets meer in het vertrek; alles was stil. Het oog op Van Baerbergh gevestigd houdende, genoot Perrol in stilte het genoegen van zijn overwinning, en overdacht hoe hij zijne wraak zou vervolgen en voleindigen.

3.

DE MORGEN.

» . . . . . Zie hen strijden!
»Wat woede zweept hen aan, wat haat, ter wederzijden!
»'t Is als de worstling van de geesten tegen een.

Mr. W. BILDERDIJK.

De herberg *de Groene Ridder*, in welke het hoofd der Zwarte Bende zijne tafelvrienden van den vorigen dag had verzocht bijéén te komen, was op de Ganzenmarkt; zij werd door hen die van een goeden maaltijd en goeden wijn hielden, bij voorkeur bezocht, en de voornaamste vreemde heeren, die in de laatste jaren de stad bezochten, hadden hier voor het grootste gedeelte hun intrek genomen; hetgeen de herbergier Maarten Pieters, die een voornaam man in zijne buurt was, niet naliet te verhalen aan elk die het maar wilde hooren. Het huis was vrij groot; een groote plaats, welke met een muur van de straat was afgescheiden en naar de stallen en den tuin leidde, bevond

zich aan de eene zijde daarnaast. Het huis echter had veel van zijn uiterlijk aanzien verloren, sedert de Groene Ridder, die eertijds van hout gebeeldhouwd, te paard, en met de speer in de vuist, boven den ingang had gestaan, hoe dapper en goed geharnast ook, eindelijk had moeten bezwijken voor het herhaalde getornooi van de baldadige scholieren en nachtloopers. Tevergeefs was hij, na het verlies van zijn hoofd, vast in den zadel blijven zitten: de ijver zijner vijanden was niet verflauwd; en toen de troostelooze Maarten Pieters zich in 't eind genoodzaakt zag een uithangbord te laten schilderen, en den Groenen Ridder weg te nemen, bleef van ridder en ors (1) niets meer over dan een mismaakte klomp, die op een ijzeren stang heen en weder bewoog, als de stokken of steenen der brooddronken scholieren er tegen terugstieten; en indien men er weder een paardekop had kunnen aanvoegen, zou het veel overeenkomst gehad hebben met die van pooten beroofde tornooiknollen, welke in de vermaarde draaischuitjes voorheen de jeugd even fraai en aanlokkend voorkwamen, als tegenwoordig de Engelsche hardlooper in de Weener carrousels, thans tot de open lucht en de kermisvermaken vernederd; doch die, voor weinige jaren, zelf volwassen mannen deden droomen van manége-bokken.

Alles was in beweging in *de Groene Ridder*, zoowel in de keuken als in den stal; want reeds vroegtijdig werden de paarden der gasten, die men verwachtte, door hunne stalknechts in den stal geplaatst, waarin eenige ruiters van Perrol hun behulpzaam waren; en ofschoon de genoodigden niet zeer vroeg kwamen opdagen, moest men evenwel, in aanmerking genomen hetgeen den vorigen nacht had plaats gehad, over hunne vlugheid verwonderd zijn. In de groote zaal, die op de eerste verdieping was, verwachtte hen Perrol, die er, volgens zijn plicht, het eerst was, en gelastte aan zijne pages en de knechts uit het huis, de gasten behoorlijk te bedienen. Door den krijg en het ruwe en ongebonden leven, dat hij van zijn jeugd af geleid had, eerder gehard, dan ongezond geworden, zou men niet gezegd hebben, dat hij zoo weinig rust genoten had. Hij was in wit laken gekleed, dat met gouden oplegsels en franjes was omzoomd; zijn gelaat was opgeruimd en verried geene zorg voor de toekomst; echter vertoonde zich een boosaardige lach op zijn gelaat, toen hij Vidal gelastte, om, indien de heer Van Baerbergh mocht verschijnen, hem in zijn nabijheid te plaatsen. Het zwaard, dat hij in het Bisschopshof gedragen had, hing nu ook aan zijn zijde, en aan een zijner vingers droeg hij een breeden gouden ring over zijn rooden handschoen.

Zijne gasten, die langzamerhand aankwamen, vertoonden voor het meerendeel ook weinig sporen van hun zwelgen en nachtbraken; de andere kleeding, welke zij droegen, de zorg waarmede hun haar en hunne helder witte kragen waren opgemaakt, en de frissche morgenlucht hadden alle sporen van dronkenschap doen verdwijnen. Waarschijnlijk hadden de meesten zelfs wel iets gedronken of gegeten, om zich voor het ontbijt voor te bereiden, dat volgens gebruik van die tijden, ook in gekookte, ofschoon dan meest koude, vaste spijzen, wijn en bier zou bestaan.

»Mijne waarde Heeren!" zeide Perrol, nadat hij de heeren Van Wachtendonck en Van Lanskroon verwelkomd had: »mij dunkt, wij moesten niet langer wachten met wat te gebruiken; wij zijn er zoo vroeg, dat zij, die langer slapen, het ons niet kwalijk kunnen nemen; ook frischt niets den mensch meer op dan een goede teug wijn, vooral als men den vorigen avond niet al te matig geweest is." Hij gelastte toen Vidal te laten schenken. Riso en de overige pages boden den heeren de gevulde bekers aan, en men wenschte elkander een goeden en aangenamen morgen; zij roemden Perrol, dat hij om hunnentwil zeker weinig gerust had, en zij alles reeds gereed hadden gevonden, terwijl Hendrik Van Nijveld in het bijzonder het kleed prees, dat het bendehoofd aanhad.

»Waarlijk, Heeren!" hernam deze lachende, »ik heb dit kleed uit Frankrijk medegebracht; staat het u aan, welnu, het is tot uw dienst, om een soortgelijk te laten maken, en met reden roemt gij mij, dat ik zoo vroeg hier ben geweest; want, bij mijne banier! indien het geen heilige en aangename plicht voor mij was geweest, dan zou ik nu niet in *de Groene Ridder*, maar nog in de veeren zijn."

»Weet iemand ook iets van onzen vriend Van Baerbergh en de Zwarte Aleida? misschien luistert hij nog wel naar hare sproken," zeide van Middachten vroolijk; maar allen schudden luid lachende het hoofd, en Perrol grimlachte, den ring beziende, die aan zijn vinger stak, en lachte toen mede.

»Wat beduidt die ring, dien gij zoo aandachtig beziet? weet gij meer dan wij? Welnu, laat ons dan niet in bezorgdheid," riep Adriaan van Naaldwijk luid.

(1) Paard.

»Wat heer Coene betreft," antwoordde Perrol meesmuilende, »ik vertrouw, dat hij, indien hij niet meer beschonken is, wel op de been zal zijn, evenals wij; maar wat de schoone spreekster aangaat, naar wie gij onderzoek doet, zoo kan ik u zeggen, dat zij als een roos sliep, toen ik haar den afscheidskus op den mond drukte. Ik heb haar een harer ringen ontvreemd, zooals gij ziet, Heeren! misschien slaapt het lieve kind nog wel, en zij heeft, op mijne eer, de rust wel verdiend," eindigde hij schaterende van lachen.

Een algemeene uitroep van verwondering en spotternij liet zich hooren; men liet Perrol geen rust; men wilde van alles nauwkeurig onderricht zijn, en gaarne gaf hij aan hun verlangen gehoor, nadat hij eens had laten schenken, en vertelde met een zekere soort van zelfvoldoening, die van snoeverij niet vrij te pleiten was, de neerlaag van den armen Van Baerbergh, zooals hij hem noemde.

Toen de heeren Van Montfoort en Reijer Van Broechuysen in het vertrek traden, was Perrol genoodzaakt zijn verhaal te staken om hen te verwelkomen, en nadat zij den morgendronk hadden genomen, zeide de Burggraaf opgeruimd: »Ik ben verheugd u te zien, en dank u voor uwe goedkeuring over het onthaal van gisteren, en bij St. Maarten! mijne Heeren! indien de goede God ons nog eens de overwinning schenkt, waaraan ik niet twijfel, dan verwacht ik u weder aan mijn tafel. — Maar wat verhaaldet gij toch, Messire? ik hoorde uwe gasten reeds op de trap schateren van lachen. Wij komen wel wat laat, het is waar; maar onderricht ons, ten gevalle van heer Rijer, die van nieuwsgierigheid brandt om het te weten."

»Het is der moeite niet waard, Heeren!" hernam Perrol, »om u met deze vertellingen op te houden: het is een grap, die ik aan de heeren op hun verzoek vertelde, anders niet."

»Maar die wel waard is om gekend te worden," riep Jan van Middachten; »begrijpt eens, Heeren! de zaak is, dat wij gisteren zeer onnoozel handelden met heer Coene te verzoeken de Zwarte Aleida in onzen naam te kussen; want zij had zich wel laten overhalen om de geliefde gesprekken van Van Baerbergh te komen aanhooren; maar ziet! zoo ras zij vernam dat Messire Perrol, op wien zij verzot is, en die aan den disch hare lonken had weerstaan, zich over haar zou erbarmen, liet zij den armen Van Baerbergh in den loop, en Messire Perrol vond haar reeds, toen hij in zijn kwartier kwam," eindigde hij lachende.

»Bij St. Maarten!" riep Montfoort, »dat is eene ongelukkige misrekening," en de heer Van Broechuysen zeide lachende: »En als Van Baerbergh er achter komt, Messire! dan zult gij het hard te verantwoorden hebben; want dezen nacht was hij al een weinig twistziek."

«De Roode Hand, Heer!" zeide Perrol somber, »zal in alles wel voorzien; ik bekreun mij al zeer weinig om die opgever van onnoozele raadsels."

»Maar nu komt het fraaiste eerst aan," riep Van Wachtendonck; »Van Baerbergh weet het al; want toen de zwartoogige Aleide niet kwam opdagen, zond hij naar het huis, waar zij haar intrek had genomen, en men onderrichtte aldaar zijn knaap, dat de schoone spreekster reeds voor een geruimen tijd naar het huis van Messire Perrol vertrokken was. Hij begaf er zich dadelijk heen om haar terug te vorderen; maar ofschoon men hem inliet, was het aan eens dooven mans deur geklopt, dat begrijpt gij." Vervolgens vertelde hij in het kort, hetgeen er verder was gebeurd, en dat Perrol ook met den beker meester was gebleven. Montfoort, die aandachtig geluisterd had, scheen er juist niet veel behagen in te scheppen, dat Van Baerbergh Perrol gevolgd was; iets, dat juist de andere heeren het aardigste en belangrijkste vonden; en toen Van Wachtendonck zweeg, vorderde men van het hoofd der Zwarte Bende, dat hij zijn verhaal zou vervolgen.

»Ik vervolg dan, mijne Heeren!" zeide hij vroolijk, »omdat gij het verlangt, en omdat wij toch allen nog niet bijéén zijn; anders ware het op mijne eer beter om te gaan aanzitten; want elk oogenblik verzuim is een genot te min: het weder is schoon, en onze paarden wachten ons zeker vol ongeduld. Ik ben gebleven, toen Aleida en degene, dien ik uitgezonden had, om een geestelijke te halen, mij verlaten hadden. Waarlijk, het was geen aangename wacht bij onzen dronken vriend, te meer daar ik begreep, dat de lieve deern op mij zat te wachten; en op mijne eer! er behoorde een groote zelfbeheersching toe om te blijven, en niet dadelijk in hare armen te snellen. Ten laatste, ik erken het, was ik op het punt om hem aan zijn noodlot over te laten, mij troostende met de gedachte dat dronken lieden altijd voor ongelukken bewaard worden, toen mijn page eindelijk met een monnik uit het Jeruzalemshuis in de kamer trad. »Eerwaarde vader," zeide ik, zoo ernstig mogelijk, »ik weet dat uw klooster nimmer is achtergebleven, als er iets tot heil van een ziel, die in gevaar is, moet gedaan worden, en daarom heb ik u laten roepen: nimmer was het eigenbelang uw klooster

eigen, anders zou ik, om uw ijver aan te sporen, zeggen, dat voor den dienst dien gij bewijzen zult, eene ruime som in uwe handen gesteld zal worden. Ziehier wat van u verlangd wordt; de jongeling, die daar ligt, is plotseling ongesteld geworden, en de heelmeester, dien ik geroepen heb, heeft geen hoop op zijn behoud gegeven, en zich verwijderd om u te halen; gij ziet het, de dood zweeft reeds op zijn gelaat: zoo even hebben wij, door hem met wijn te laven, voor een oogenblik zijne geestvermogens opgewekt. Hij gaf toen de begeerte te kennen, om een geestelijke te zien, en gekleed en met zijne wapens naar zijn huis te worden teruggebracht, waar hij wenschte te sterven; een verlangen, hetwelk verraadt, dat hij zijn hart nog niet van de aardsche nietigheden heeft losgescheurd. Sedert is hij in dezen staat van verdooving, welke, volgens den heelmeester, den dood voorafgaat; ik verzoek u dus om hem de hulp toe te dienen, die hij noodig heeft; want hij is te jong, en helaas! ik moet het zeggen, het spel en de vrouwen, vechten en drinken, waren zijn lust en zijn leven."

De oude monnik geloofde alles wat ik zeide; voor niet had ik niet gesproken van de belooning, die te verdienen was, en hij toonde zich, zooals hij zeide, bereid, om voor zijne ziel te bidden, niet op hoop van vergelding, maar alleen tot welzijn van den zieke. »Ik zou hem wel zelf naar zijn huis brengen," vervolgde ik, »maar mijn vrouw wacht mij in het naaste vertrek; zij weent en is bedroefd, zij heeft mijn troost noodig; mocht dus de stervende voor een oogenblik tot zich zelven komen, zoo zeg hem, dat hij geen oogenblik uit onze gedachten is." Toen, mijne Heeren! begon het aardigste van de grap," vervolgde Perrol lachende, »en ik wenschte wel, dat gij den optocht gezien hadt. Vidal ging vooruit; daarop volgden twee knechts met toortsen, en voorts zes mijner ruiters, die heer Coene van Baerbergh, over wien een mantel geworpen was, op een ladder droegen, en de trein werd besloten door den monnik met een mijner ruiters, die zijne kennis in de geneeskunde uitkraamde. Op mijne eer! mijne Heeren! ik was blijde, toen ik onzen beschonken vriend, zoo goed bezorgd, naar huis had gezonden. Gij begrijpt licht, dat ik den afloop van de zaak niet vernam voor dezen morgen; want Aleida wachtte mij, en bij mijnheer Amor! ik had waarheid aan den paap gezegd; want zij weende en was bedroefd, maar het was van liefde en vrees, dat ik niet komen zou. Die nu zegt, dat ik geen zorg draag voor hen, die mij bezoeken en zich aan mijn tafel bedrinken, al zijn zij nog zoo onvriendelijk geweest, die weet het niet; en indien onze goede Van Baerbergh niet nuchter geworden is, en den paap naar den duivel gejaagd heeft, dan leest de vrome vader nog de gebeden der stervenden bij hem." Hier hield Perrol met zelfvoldoening op, en zag om zich heen.

»De scherts is bitter genoeg, Messire!" zeide Montfoort, de eenige die niet schaterde van lachen; »maar ik had nog erger gevreesd. Doch zeg mij eens, werden die lieden van Van Baerbergh niet gewaar, dat hij slechts door den wijn bevangen was?"

»Neen, Heer!" hernam Perrol lachende, »de monnik was zoo begeerig om het geld te verdienen, en de zielmissen, die in het vervolg misschien noodig zouden kunnen zijn, overtuigden hem zoo gemakkelijk, dat Van Baerbergh op sterven lag, dat hij het misschien te goeder trouw zou bezworen hebben. De knechts twijfelden niet aan hetgeen hij zeide; alleen zijn knaap opperde aan den gewaanden geneesheer de bedenking, of misschien alleen de dronkenschap zijn meester in dezen toestand gebracht had; maar deze deed hem spoedig van gedachten veranderen."

»En de monnik zelf zal wel verhinderd hebben, dat eenige middelen aan den armen zondaar werden toegediend," zeide Hendrik Van Nijveld spottend, »het was zijn belang niet."

»Maar het schijnt," zeide Perrol verwonderd, »dat de heer van Montfoort dit spel niet goedkeurt, en evenwel doet het Van Baerbergh immers geen leed."

»Er zijn zaken, die voor een man van eer erger zijn dan de dood," antwoordde de Burggraaf; »niets grieft meer, dan dat men iemand belachelijk maakt; ik wenschte wel, Messire! dat gij ons niets te verhalen gehad hadt."

Perrol beet zich op de lippen, zweeg een oogenblik en zeide onverschillig: »gij hebt gelijk, edele Heer! maar wat zal ik zeggen? uw wijn was zoo krachtig, dat ook ik wel een weinig toegevendheid mag vorderen, die dezen nacht alles heb gedaan, om de eensgezindheid te herstellen; doch in allen gevalle, de heer Van Baerbergh weet, waar hij mij vinden kan; en zoo hem een ongeluk overkomt, kan men door den monnik uit het Jeruzalemshuis verwachten, dat hij in staat van genade zijn zal!"

»Recht zoo, Messire!" lachte Vincent van Swanenburgh, die eerst onlangs was binnengetreden; »maar indien gij uw tijd evengoed besteed hebt

als de broeder van St. Hieronymus, dan kunnen wij ook vaststellen, dat gij en de Zwarte Aleida in staat van doodzonde zijt, of gij moest reeds zoo vroeg gebiecht hebben."

»Dat is mijn gewoonte niet, Heer!" hernam Perrol vroolijk; »ik wacht meestal, totdat er wat veel op den kertstok staat; mijne beurs bevindt er zich goed bij, en mijn ziel is er niet minder om. — Maar zou het geen tijd worden, om eens te zien of de kok van *de Groene Ridder* zich mijner gasten waardig gekweten heeft? wij kunnen immers aan den disch evengoed vroolijk zijn als hier," eindigde hij tegen de heeren, die om hem stonden, en nog lachten over hetgeen hij hun verhaald had.

Juist toen men aan zijn verlangen zou voldoen, hoorde men iemand op de trap aankomen, en van Middachten riep luid: »Gij komt te laat, luiaard! het ontbijt is afgeloopen," en elkeen zag naar de deur wie nog zoo laat kwam opdagen; maar een plotselinge stilte verving het vroolijk gelach; want heer Coene van Baerbergh verscheen eensklaps voor hun oog. Hij was geheel in zwart laken gekleed; noch het wambuis, noch de hoze waren afgezet met goud of zilver, maar met zwarte zijde; hij droeg noch halsketen, noch eenig ander versiersel. Aan zijn linkerzijde hing een zwaard met ijzeren gevest, en aan de rechter een eenvoudige dolk: zijne houding verried noch drift, noch beschroomdheid. Hij bleef een oogenblik in de deur staan, wierp een bedaarden blik op de gasten; zelfs toen zijn oog dat van Perrol, die grimlachte, ontmoette, bleef zijn gelaat kalm en ernstig.

Perrol, die niet tevreden was met deze onaangename stilte, riep vroolijk: »Kom, Mijnheer Van Montfoort! neem plaats, — Mijne Heeren! als het u belieft; ziedaar den heer Van Baerbergh ook reeds, die ons met zijn tegenwoordigheid vereert."

Nu trad Van Baerbergh in de zaal, en naderde zonder iets te zeggen of zijn hoed af te nemen, ja zelfs zonder dat hij Perrol scheen verstaan te hebben. Zijn gang was vol waardigheid, zijn bleek gelaat ernstig en koud, als dat van een beeld. Hij scheen vervuld met een vast voornemen, dat hij ontworpen had en wilde uitvoeren; hij was niet meer de twistzoekende, vroolijke en lichtzinnige jongeling, die in alles aan zijne driften den vrijen teugel had gelaten; het was de man, die een beleediging met bloed wilde afwasschen. De bespottelijke vertooning, die Perrol met hem had aangericht, had hem in weinige uren eenige jaren ouder gemaakt, en het laatste spoor van zijn beschonkenheid verdreven.

Een diepe en indrukmakende stilte heerschte er in de zaal, terwijl Van Baerbergh met afgemeten stappen midden door de gasten trad, die door zijn doen verstomd, zwijgend ter zijde weken. Toen hij in den kring was, welken zij om den verteller gevormd hadden, trad hij langs den Burggraaf, bleef voor zijn vijand staan, en zijn koele blik rustte op hem.

»Aanvoerder der Zwarte Bende!" — zeide hij plechtig; maar Perrol, die, met de hand in de zijde, hem rustig had afgewacht, viel hem in de rede, en zeide op denzelfden toon:

»Coene van Baerbergh! — wij hebben u reeds lang gewacht," en ofschoon zijn gelaat ernstig bleef, zweefde er echter een hoonende grimlach op zijne lippen.

»Aanvoerder der Zwarte Bende!" vervolgde Van Baerbergh met verheffing van stem, die koud als ijs was, »wisch dit uit met de Roode hand!" en op hetzelfde oogenblik gaf hij hem een hevigen slag in het aangezicht.

Te laat tilde Perrol de hand op om den slag op te vangen; want hij had niet willen terugtreden, of zijne armen van houding veranderen, toen Van Baerbergh voor hem trad. Het bloed sprong hem uit neus en mond; maar noch zijn oog, noch zijn hoofd hadden zich bewogen.

»Ha!" brulde hij, zoodra hij de hand op zijn gelaat voelde, »de Roode Hand zal u nederstooten, lafaard!" Tegelijkertijd sloeg hij zijn linkerhand met de snelheid des bliksems, alsof het de klauw van een wild dier geweest ware, in de borst van Van Baerbergh, en eer deze was teruggetreden, wrong hij met zooveel kracht den kraag en het bovenste gedeelte van zijn wambuis inéén, dat de hand, welke deze aan zijn zwaard geslagen had, machteloos langs zijn lijf nederviel. Dit alles geschiedde zoo spoedig en onverwacht; de handeling van Perrol was zoo snel, dat de Burggraaf, die het naaste bij stond, en reeds voor den afloop van de zaak bevreesd geweest was, doch gelukkig zelden zijn tegenwoordigheid van geest verloor, nauwelijks den tijd had om zich tusschen de twee vijanden te werpen, voordat de dolk, dien Perrol hoog opgeheven had, in de borst van heer Coene nederdaalde.

»Om Gods wil, Messire! Geen bloed!" riep hij luid, en dekte Van Baerbergh met zijn eigen lichaam.

Verwoed vestigde Perrol zijn oog, dat vreeselijk rolde, op hem, die zijn prooi aan zijn oog en zijn wapen onttrok; zijne vingers klemden zich kramp-

achtig om het gevest van het opgeheven moordtuig; de borst van den Burggraaf stond bloot voor den stoot, en hij schreeuwde woest en dreigend: »M o n t f o o r t . . . !"

Deze alleen hoorde onbevreesd dit enkele woord, dat de omstanders huiveren, en alle tegenwoordigheid van geest verliezen deed; zooveel wraakzucht en toorn lagen er in de uitdrukking der stem, en hij zeide kalm: »Men doodt iemand in dit land; maar vermoordt hem niet."

»Zoo zal het dan zijn, Heer Burggraaf!" hernam Perrol, en liet den opgeheven arm zakken, »maar terstond dan. Ha!" riep hij, terwijl hij Van Baerbergh losliet: »de Roode Hand zal dit bloed met bloed afwasschen," en lachte woest.

Vidal naderde met een servet en een bekken met water, en Perrol waschte zijn gelaat en zijne handen. Zij, die toegeschoten waren om Perrol's arm te grijpen en Montfoort te beveiligen, kwamen juist van pas, om Van Baerbergh op te vangen, die achterover viel, toen zijn vijand, wiens hand hem bijna verworgde, hem losliet. Het gelaat van den jongen man was blauw en paars; maar hij opende weldra de oogen weder, toen men zijn wambuis losknoopte, en hem koud water in het aangezicht wierp.

Perrol, die op zijne tanden geknarst had, terwijl hij zijn gelaat en kleed reinigde, zag met boosaardig genoegen, hoe een enkele druk van zijne hand Van Baerbergh had getroffen; maar deze richtte zich spoedig op, en zeide tot den Burggraaf, die, met de armen over elkander geslagen, in zijne gedachten verdiept daar stond: »Heer Van Montfoort! ik bemerk nu, wat ik aan u verplicht ben; maar ik bid u, verzet u niet tegen hetgeen gebeuren moet: de Zwarte Bende moet heden haar hoofd of ik mijn leven verliezen; dat moet zoo zijn."

»Heeren!" zeide Montfoort, en hij drukte Van Baerbergh de hand en zag Perrol aan, »gisteren was ik uw gastheer; aan mijne tafel rees tusschen u een twist, waarover ik dus recht heb mijn oordeel te vellen; bewaart, bid ik u, den vrede, totdat ik met deze heeren dag en uur bepaald heb om deze ongelukkige zaak ten einde te brengen; want hoe gaarne ik dezen morgen u zou voorgesteld hebben u te verzoenen, zoo besef ik zelf, dat zulks nu onmogelijk is geworden."

»Wanneer men mijne eer aanrandt," zeide Perrol somber; »dan ken ik mij alleen het recht toe om te beoordeelen hoe en waar ik dien hoon wil uitwisschen. Men straft hier, zoo ik hoor, een onverwachte aanranding niet met een goeden dolkstoot; maar ik wil, al ware het ook een landsgebruik, geen oogenblik langer met dit schandmerk op het aangezicht loopen. Neen! voor den duivel! ik wil het niet; en indien hij geen tiendubbele lafaard is, dan zal hij zich niet terugtrekken. Ik vorder het gevecht terstond!" en hij wees nu op Van Baerbergh..

»Heer van Montfoort!" riep deze, »doe geen vruchtelooze moeite; ook ik vorder het gevecht op staanden voet. — Zijt gij gereed, Perrol?" eindigde hij koel.

»Altijd," hernam deze snel; »mijne Heeren! onderzoekt onze wapens, als gij zoo goed wilt zijn, dan kunnen wij de zaak spoedig afdoen," en hij wierp zijn zwaard en zijn dolk op den grond; Van Baerbergh trok ook zijne wapens uit de scheede en legde die er nevens.

Terwijl men onledig was, om de lengte, breedte en zwaarte der wapenen te onderzoeken, was het Perrol gelukt om het bloed, dat hem uit neus en mond vloeide, te stelpen. Toen deze mensch zijn eerste drift beheerscht had, kostte het hem, die wist te veinzen en zijn wraak op te schorten, als hij het raadzaam voor zijn doel beschouwde, weinig moeite om de vreeselijke uitdrukking van woede en wraakzucht te doen verdwijnen, die zijn gelaat zoo akelig en verschrikkelijk gemaakt had. Toen dus heer Reijer Van Broechuysen zeide: »Het oordeel dezer heeren is eenparig, dat de wapens vrij gelijk zijn; alleen is het zwaard van Messire Perrol een weinig korter; zij verzoeken hem dus een ander te nemen," toen grimlachte het bendehoofd.

»Ik dank u, Heeren! voor uw bericht," hernam Perrol beleefd, nam zijne wapenen terug, en stak ze op; »maar ik had, God zij dank! nimmer minder behoefde aan een langen degen dan nu: want met mijn dolk alleen wil ik desnoods die borst doorpriemen, welke mijnheer de Burggraaf zoo even voor mij beveiligd heeft; als men een schrede voorwaarts doet, scheelt een hand breedte op het lemmer niet meer. *Per mio*! mijne hand zal zijn hart wel bereiken," eindigde hij hoonend lachende.

»Laster niet, Perrol!" zeide Van Baerbergh met waardigheid, »wisch eerst het spoor van mijne hand uit, laffe spotter! en beschimp mij dan! Laat ons naar buiten gaan!"

»Dezen nacht, vrome jonkman!" riep Perrol gemelijk, »rustte mijn hand op uw hart; gij moet het gevoeld hebben; maar edelmoediger dan gij, heb ik u niet geslagen: dat gij nog hier komt, hebt gij aan mij te danken."

»Te danken," hernam Van Baerbergh bitter grimlachende, »moet ik u nog danken, na al hetgeen gij deedt? Neen, ik dank er u niet voor, dat gij mij niet vermoord hebt: het ware misschien voor mij te wenschen geweest, indien mij niet de middelen overbleven, om mij te wreken over de schande, die gij om mij gebracht hebt. Ja, ik gevoelde misschien uwe hand dezen nacht; maar toen stond ik niet overeinde, zooals gij, toen mijne hand zoo even, in het bijzijn van deze heeren, uw aangezicht trof."

»*Per moio*! het is waar," riep Perrol lachende, »gij voeldet mijne hand niet, want gij waart beschonken; gij zoudt het zelfs niet gewaar geworden zijn, al had de goddelijke Aleida uw mond met hare lippen aangeraakt," en hij zag met welgevallen op den ring, dien hij droeg.

»Mijne Heeren!" zeide Van Baerbergh bedaard, »heb ik gisteren met reden gezegd, dat deze vreemdeling zeer gewillig een beleediging verduurt? gij ziet het! opnieuw zal ik hem met mijne hand moeten aansporen; want hij heeft weinig lust om te vechten; het snoeven is gemakkelijker." Hij zag met verachting naar Perrol en deed een schrede voorwaarts.

»Ik wacht u," hernam deze spottend, en wilde vervolgen; maar de Burggraaf brak zijn stilzwijgen af, en zeide ernstig: »De heer Van Baerbergh heeft gelijk; het past aan geen brave lieden, die een degen dragen, om te schelden of te schimpen; doe hetgeen gij van zins zijt, terstond of niet."

»Terstond, Heer Van Montfoort!" riep Perrol, »reeds lang ben ik gereed; maar sta mij toe nog eenmaal te drinken. — Heidaar, Vidal! laat eens schenken, en vergeet den heer Van Baerbergh niet."

Toen nam hij een schaal wijn en dronk, na zich gebogen te hebben; de meesten, zoowel als Van Baerbergh dronken niet. Met veel ongedwongenheid, alsof hij zich slechts verwijderde, om een wandeling in den hof te doen, gelastte Perrol aan de knechts alles gereed te maken, voordat hij met zijne gasten terugkeerde; en toen hij de zaal verliet, riep hij onverschillig: »Gij kunt een bord en een stoel van de tafel wegnemen; wij zullen daardoor ruimer zitten."

De deuren van de plaats waren toegedaan, zoodat men van de straat af niet zien kon, wat er gebeurde, en weldra waren al de heeren aldaar vereenigd. Van Baerbergh ging, nadat hij een blik op de zon geslagen had, naar het middel der plaats, en groette zijne vrienden en wapenbroeders door het afnemen van den hoed. Perrol, die in het afgaan van de trap Vincent van Swanenburgh had uitgenoodigd, om hunne paarden tegen elkander te laten loopen, zeide haastig: »Het blijft dan zoo, Heer, zoo aanstonds spreek ik u nader; verschoon mij nu, want de heer Van Baerbergh wacht mij reeds;" en hij begaf zich insgelijks naar het midden der plaats; ook hij groette, toen hij zich tegenover heer Coene plaatste. Er heerschte een diepe stilte, terwijl de wapens werden ontbloot. Eindelijk zeide Van Baerbergh bedaard: »Aanvoerder der Zwarte Bende! uw zwaard is korter dan het mijne; begeert gij een ander?" — »Neen," hernam Perrol onverschillig: »het lemmer is kort, maar deugdzaam, gelijk gij zien zult; doch daar het oogenblik, waarnaar gij zoo dwaselijk verlangt hebt, nu dáár is, vraag ik, of gij nog iets te doen of te belasten hebt, en ik zal er u den tijd toe geven."

»Niets!" zeide Van Baerbergh somber.

»Zelfs niet aan de Zwarte Aleida?" vroeg Perrol grimlachende; toen riep Van Baerbergh driftig, en stampte met den voet: »Neen, duivel! ik denk niet meer aan haar, maar alleen hoe ik u zal nederstooten."

»Ik zie, dat de vermaningen van den monnik dus niet vergeefsch geweest zijn, en uwe vleeschelijke driften hebben uitgebluscht," zeide Perrol spottend; »maar ik ben gereed, en deze heeren wachten mij."

Nauwelijks had hij dit laatste woord geuit, of Van Baerbergh naderde hem, en de zwaarden ontmoetten elkander. Aller oogen waren op de beide strijdenden gevestigd. Zoowel de gasten van Perrol als de stalknechts en bedienden uit de herberg waren ten voordeele van Van Baerbergh gestemd: vooreerst omdat hij hun landgenoot was, en voornamenlijk ook omdat zij met afschuw de spotternij van Perrol hadden aangehoord. Iedereen hoopte, dat de jongeling mocht zegevieren, behalve de mannen der Zwarte Bende, die bedaard het gevecht gadesloegen; maar zij, die bekend waren met de behandeling der wapenen, vreesden voor hem; zij bemerkten, dat het aan het bendehoofd gelukt was, zijn tegenpartij door zijn tergen de bedaardheid te doen verliezen, terwijl uit al zijn doen bleek, dat hij geheel meester van zich zelven was.

Het gelaat van den onvoorzichtige, die zich moedwillig had bloodgesteld aan de woede van den vreemden ruiteraanvoerder, door hem den voet dwars te zetten en hem te beleedigen, was

nu niet meer geheel bleek; neen, de strijdlust, die hem bezielde en zijn oog deed schitteren, had ook weder een lichtroode kleur over zijn wangen verspreid, hetgeen aan zijn jeugdig, vroom gelaat een edele uitdrukking gaf. Wat Perrol betreft, op zijn aangezicht, dat uit den aard bruin en verbrand was, lag geen blos, maar vertoonde zich slechts een spottende lach, toen het gevecht een oogenblik geduurd had.

De zwaarden, die licht en klein konden genoemd worden, in vergelijking van die, welke men gewoon was te gebruiken als men te paard zat, waren evenzeer geschikt om te steken als te houwen; en ofschoon de schermkunst in dien tijd nog geen vorderingen gemaakt had, zoo gaf de gewoonte om het zwaard te voeren toch altijd veel voordeel aan iemand, die van jongs af van het zwaard geleefd had. Daarom lachte Perrol, en zijne opgeruimdheid keerde terug, toen hij zijns vijands sterkte meende doorgrond te hebben.

Nu eens bedreigde het staal van Van Baerbergh zijne borst, dan weder beschreef het dreigende kringen boven zijn hoofd, of men dacht het den buik van den ruiteraanvoerder te zien oprijten, maar altijd ontmoette het voortdringende wapen dat van zijn tegenpartij, en elke houw of slag werd met den dolk of het zwaard zelf opgevangen of afgekeerd; want naar het gebruik van die tijden hield elk den dolk tot afwering van het vijandelijke staal in de linkervuist.

De aanvoerder der Zwarte Bende week gedurig achterwaarts, zich vergenoegende met de slagen af te keeren, die men hem wilde toebrengen. Van Baerbergh streed aanvallenderwijs, hij was verwonderd en woedend, dat zijn vijand zich steeds aan elken stoot wist te onttrekken, en riep, juist toen Perrol door een weinig ter zijde te springen, weder aan zijn zwaard ontsnapte: »Sta, ellendeling! of wilt gij nog langer terugwijken?"

»Neen, dwaas!" hernam Perrol, valsch lachende: »'t is genoeg, en het zal nu uwe beurt zijn; maar waarom hebt gij zulk een haast? *Per moio!* het ontbijt wacht u toch niet, en uw ros zal uw spoor nimmer meer voelen; kon ik minder doen, dan uw kunde in het aanvallen voor het laatst nog eens aan deze heeren te doen bewonderen?"

»Vang dit op, lage spotter!" schreeuwde Van Baerbergh, en zijn zwaard daalde met de snelheid des bliksems neder; maar Perrol lachte hoonend, terwijl de vonken uit het lemmer van zijn wapen sprongen, en riep: »Gevangen, dappere Heer! maar nu terug, *Per moio!* 't is nu mijn beurt!"

Vruchteloos zag Van Baerbergh nu naar een gelegenheid uit, om zijn vijand een stoot toe te brengen; zwaard en dolk waren bijna niet toereikend, om het dreigende wapen van Perrol af te keeren, dat hem dan hier, dan daar dreigde te treffen; zijn oog had moeite, om het vreeselijke staal, dat vast in de roode vuist geklemd zat, te volgen.

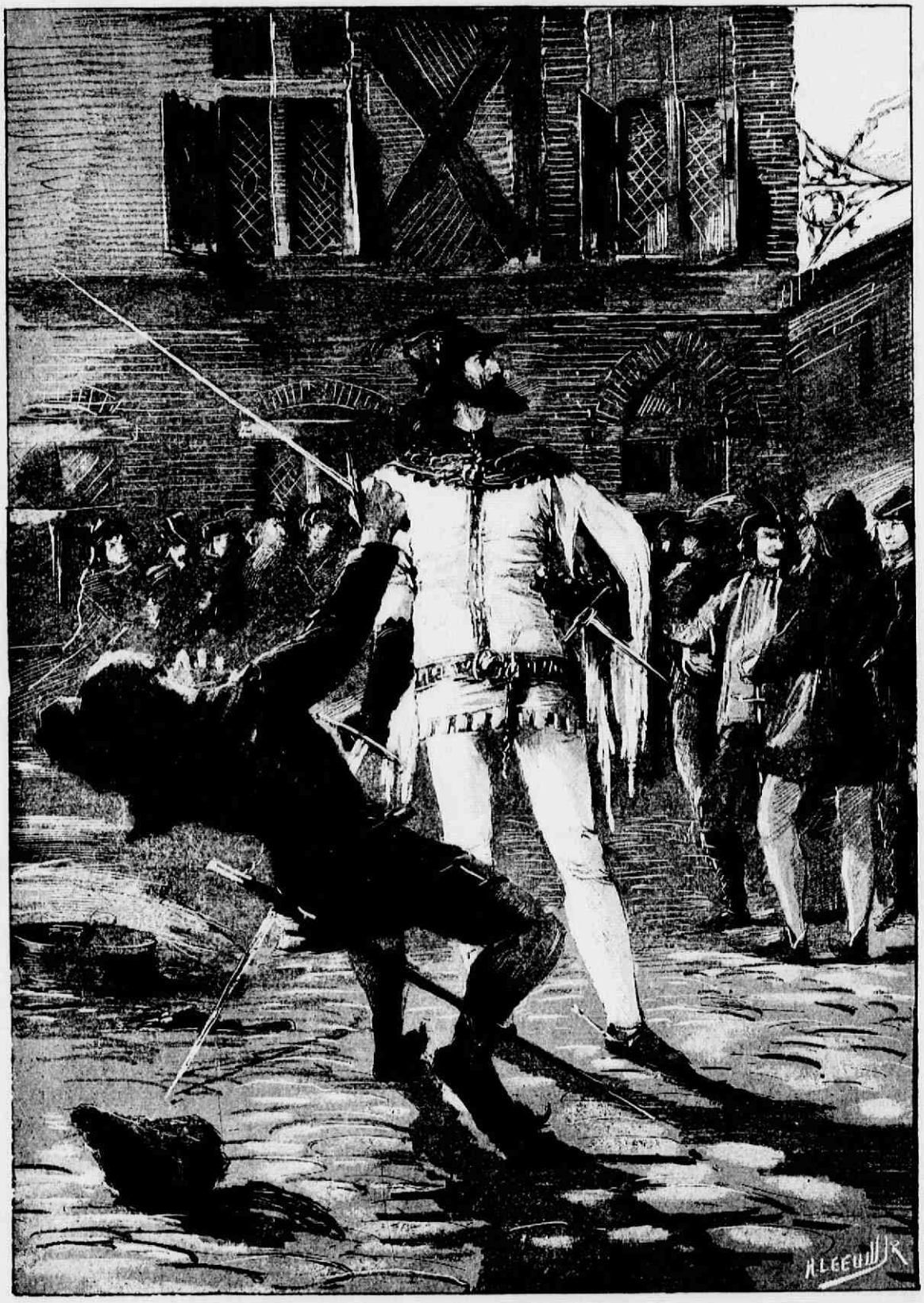
Weldra stond Van Baerbergh weder op dezelfde plaats, waar hij vóór het gevecht gestaan had, en hijgde naar zijn adem; maar het bendehoofd was bedaard. Nu trad de Burggraaf vooruit, en zeide: »Ik bid u, Heeren! neemt een oogenblik rust; Messire Perrol! vervolg niet dadelijk uw voordeel."

»Zeer goed, Heer van Montfoort!" antwoordde deze koel, terwijl hij hem met zijn zwaard groette, waarna hij de punt tusschen de steenen stak, waarmede de plaats bestraat was; »ik gun dezen heer gaarne een rust, die ik zelf niet noodig heb." De Burggraaf, die hen genaderd was, vatte Van Baerbergh bij den arm, om hem over te halen ook zijn zwaard te laten zakken; maar alle moeite was vergeefsch; want de driftige jongeling riep: »Ik wil niet rusten, vóórdat ik de Roode Hand heb afgehouwen, zooals ik beloofd heb. — Verdedig u, Perrol! en stoor mij niet meer, Heer! ik bid u."

Montfoort trad, zijne schouders ophalende, terug, en het gevecht begon weder. »Riso!" riep Perrol nu luid tegen zijn page, dien hij op de plaats gewaar werd, »loop snel naar mijn huis, en laat terstond een ander kleed hier brengen; want dit zal spoedig, tot mijn spijt, voor altijd bedorven zijn, en ik kan zoo niet met deze heeren uitrijden. — Niet goed geraakt, Heer Coene!" vervolgde hij toen lachende; »maar wijk wat terug, toon nu ook uwe bedrevenheid in den aftocht."

»Hé, Riso!" riep hij nogmaals, voordat de page in het huis verdween, »groet de Zwarte Aleida van mij. — Hebt gij ook nog iets aan het dartele meisje te zeggen?" vroeg hij, en zag Van Baerbergh spottend aan; maar deze onderdrukte met moeite een uitroep van drift en antwoordde door naar zijn vijand te stooten: »Vrij goed gedaan!" »*Per moio!* dat scheelde niet veel," en hij vervolgde luid: »Van mij alleen, Riso, want heer Coene van Baerbergh is nog op haar verstoord."

In het begin trachtte Perrol tevergeefs Van Baerbergh terug te drijven; want de dappere jongeling, wiens gelaat door de spotternij van zijn vijand weder van alle kleuren beroofd was, stond vast. Eindelijk werd hij toch genoodzaakt te wij-

Geen woord of zucht ontsnapte aan de borst van den zoo vroeg aan deze wereld ontvallen Van Baerbergh, en zijne armen zonken naast hem neder, ofschoon de wapens nog in de verstijfde vuisten geklemd bleven.

Bladz. 47, deel II.

ken, zoo dicht vielen de slagen en stooten van het bendehoofd, en het meerendeel der toeschouwers begreep niet, waarom diens staal zijn vijand, die in zijne macht scheen, niet reeds lang getroffen had.

»Ho! ho!" riep Perrol eindelijk, »hebt gij besloten om deze geheele plaats af te loopen? Ik dacht, dat gij nimmer terugtraadt; maar voordat gij ontsnapt, zal ik u teekenen, zooals gij mij dezen nacht wildet doen," en terwijl zijn zwaard dat van Van Baerbergh neerdrukte, streek hij hem met de punt van zijn dolk langs het aangezicht zoodat het bloed uit een lichte snede vloeide, die over neus en wangen liep. Een kreet van woede en vertwijfeling ontsnapte aan de borst van Van Baerbergh; die op deze daad niet verdacht geweest was, en de punt van zijn zwaard naderde, helaas! tevergeefs tot op een handbreedte de borst van Perrol. Een afkeurend gemompel liet zich onder de omstanders hooren.

»Nabij, maar niet nabij genoeg," lachte Perrol; maar toen veranderde zijne stem en zijn gelaat, en hij vroeg koel en bedaard: »Gij hebt dus niets te zeggen aan Aleida, dat lieve kind, niets aan uw dapperen vriend Van Schaffelaar, aan niemand iets meer?" en de toon van zijne stem was vreeselijk ernstig.

»Neen, valsche spotter! brulde Van Baerbergh, en riep, terwijl een zucht aan zijn borst ontglipte: »indien ik val, zal hij mij wreken; dan zal hij de Roode Klauw van uw hand slaan!"

»Zoo!" lachte Perrol hoonend, »gij twijfelt dan nu eindelijk aan uw leven, dat ik gisteren niet tot onderpand begeerde; maar uw laatste hoop zal ik hem doen weten, en ik zend hem u spoedig na. Doch zeg eens, zijt gij voornemens nog langer achteruit te gaan?"

»Neen, ellendeling!" riep Van Baerbergh, en hieuw met zulk een geweld, dat het zwaard het hoofd van zijn vijand zou gekloofd hebben, indien deze den slag niet ontweken had; want de veder van zijn hoed werd midden doorgehakt.

»Welnu dan," riep Perrol dreigend, terwijl een wild vuur in zijn oog schitterde, en hij vruchteloos trachtte zijn tegenpartij nog meer te doen achteruit gaan; een vreeselijke dorst naar bloed was op zijn gelaat te lezen, waarlangs het bloed liep, dat hem, door de drift waarin hij was, weder uit neus en mond begon te vloeien. Ook het gelaat van Van Baerbergh was vreeselijk om aan te zien, en zijne krachten schenen weder te herleven; zij stonden dikwijls borst tegen borst, zwaard tegen zwaard, dolk tegen dolk, en beiden waren zij genoodzaakt terug te treden, om elkander opnieuw te kunnen aanvallen. Toen hieuw Van Baerbergh nog eens, en Perrol ving den hevigen slag op zijn dolk op; maar ook tegelijkertijd zette de laatste den linkervoet bij en de rechter vooruit. »Ha!" riep hij woest, »voelt gij nu de Roode Hand . . ." en zijn staal drong bijna tot aan het gevest in de borst van den ongelukkigen Van Baerbergh, die zich voorover had gebogen om meer kracht te geven aan zijn slag, te tevergeefs getracht had den stoot met zijn dolk af te keeren.

Een uitroep van schrik en medelijden ontsnapte aan het hart van hen die den stoot zagen, en de vrouwen uit de herberg, zoowel als de waard Maarten Pieters, vluchtten in huis, zoodra het droevig spel geëindigd was. Geen woord of zucht ontsnapte aan de borst van den zoo vroeg aan deze wereld ontvallen Van Baerbergh, en zijne armen zonken naast hem neder, ofschoon de wapens nog in de verstijfde vuisten geklemd bleven; maar nog stond hij half overeinde; het staal dat hem vermoordde, ondersteunde hem. Met een vreeselijken lach op het gelaat, zag Perrol, voorovergebogen, op zijn slachtoffer; zijn oog, dat van bloeddorst schitterde, wachtte met ongeduld, of zijn vijand ook de oogen zou openen, die hij gesloten had, toen het koude staal in zijn borst drong. Met een wreedaardige oplettendheid luisterde hij, of de ongelukkige ook nog iets stamelde om hem nog een nieuwe verguizing tot in den dood als het ware in het oor te schreeuwen; maar toen alles stil bleef en zelfs de sporen van drift, welke het edele gelaat van den jongen edelman ontsierden, langzamerhand verdwenen, toen zette de wreedaard zijne linkervuist tegen de borst van Van Baerbergh en haalde zijn zwaard terug. Nog ééns zag hij met welgevallen op het lichaam, dat nu voor zijne voeten was neergevallen, en zeide, onvergenoegd het hoofd schuddend: »*Per moio!* Ik ben te driftig geweest; mijn hand heeft hem, evenals een onhandig soldenier, in het hart getroffen, en hij is gestorven, zonder het te weten."

Weldra richtte hij het hoofd op en zag om zich heen; vele heeren hadden het gelaat afgewend, anderen verwijderden zich, en sommigen, onder welke de Burggraaf was, zagen zwijgend op den ongelukkigen Van Baerbergh. Het verwonderde het bendehoofd, dat niemand hem geluk wenschte; maar hij verborg zijn verwondering en zijn ongenoegen en riep: »Mijne Heeren! gij ziet hier opnieuw een bewijs, hoe gevaarlijk het is, om te houwen in plaats van te steken. Doch ik

heb veel gevergd van uw geduld, en evenwel zoudt gij zelven niet goedgekeurd hebben, dat ik alles terstond had afgedaan; maar treedt in huis, bid ik u, mijn knaap zal u laten schenken, terwijl ik mij verkleed; in een oogenblik ben ik weder bij u."

Geen der aanwezigen antwoordde iets; maar zij traden het huis binnen, nadat zij nog eens het oog gevestigd hadden op de plaats waar Van Baerbergh lag onder den mantel, dien zijn knaap over hem had uitgespreid. Uit een geheel ander oogpunt beschouwden zij nu dezelfde zaken, waarmede zij den vorigen avond en nog vóór weinige oogenblikken zich vermaakt hadden. Montfoort gevoelde, dat er aan de zaak niets meer te veranderen was, en wilde aan zijne vrienden geen verwijt doen over hun gedrag in het Bisschopshof; zij zelven gevoelden zeer goed, dat zij, door Van Baerbergh in zijn dwaas voornemen te ondersteunen, de wraak van het hoofd der Zwarte Bende op diens schouders geladen hadden. Het was wel geen vreemde zaak in die tijden, dat twee edellieden elkander voor het zwaard daagden, zelfs dat er bij zulk een twist, die meestal aan den disch begon, één kwam te vallen; maar de wijze hoe verschilde veel; en met afgrijzen gingen zij na, hoe Perrol van trap tot trap zijn wraak had voortgezet. Misschien zouden zij allen vertrokken zijn, en Perrol al zijn gasten verloren hebben, indien zij dit voornemen, dat in hen opkwam, niet hadden laten varen, uit nieuwsgierigheid hoe de verwinnaar zich gedragen zou. De gastheer toefde niet lang, maar trad weldra in de kamer; zijn stem en zijn gelaat waren onverschillig, en bedaard en vriendelijk noodigde hij zijne gasten om te gaan aanzitten, hetwelk zij zonder iets te zeggen deden. Hij scheen hunne stroefheid niet te bemerken, maar gelastte met luide stem om te schenken, vertrouwende, dat de wijn hen wel spraakzaam zou maken.

De morgen was al ver gevorderd, toen de deuren van de plaats weder werden opengezet. Veel drukte heerschte er in de stallen: knapen, pages en stalknechts liepen door elkander; men hoorde niets dan het geschreeuw en gevloek dezer lieden, van welke elke het eerst wilde gereed zijn, en het gesnuif en getrappel der paarden, die één voor één uit den stal te voorschijn kwamen. Aan de hand van de knapen, stapten deze edele dieren fier vooruit, vol ongeduld op het bit bijtende en trotsch het hoofd oprichtende. De meeste droegen hozen of dekkleederen van schitterende kleuren; sommige hadden pluimen op den kop of droegen verzilverde of vergulde bellen om den hals; ja de zadels en teugels waren bijna alle fraai en prachtig.

Toen eindelijk het onbijt was afgeloopen, en men de heeren hoorde naderen, ontstond er zooveel beweging onder degenen, die de paarden vasthielden, dat de knechts, die belast waren met de jongens en het gemeen, dat zich vóór de deur vergaderd had, van de plaats af houden, hun post verlieten, om des te beter het opzitten der heeren te kunnen zien. Een menigte van allerhande lieden stonden weldra, toen zij gewaar werden, dat men niet om hen dacht, op de plaats, met bewondering alles beschouwende. Toen de waard deze inbreuk op zijn grondgebied gewaar werd, riep hij tevergeefs tot zijn knechts: »Komaan, kerels! werpt die truwanten (1) en rabauwen (2) naar buiten: ik duld geen bedelaars en zulk geboefte op mijn plaats."

Zij waren echter buiten staat zijne bevelen ten uitvoer te brengen.

Een luid gejuich ging er op, toen de ridders en edellieden zich vertoonden; alle uitdrukking van rouw en neerslachtigheid was van hun gelaat verdwenen; lachende zetten zij zich in den zadel; en Perrol zeide vroolijk: »Heer Van Swanenburgh! wij zullen nu spoedig zien, of mijn Arabier voor uw renpaard moet onderdoen." Daarop riep hij luid: »Een oogenblik nog, mijne Heeren! den afscheidsdronk in den zadel, als het u belieft."

De bekers, die men den heeren in de hand gaf, werden tot den boord gevuld, en zij dronken die uit, terwijl hunne rossen steigerden, zetten zich vaster in den zadel, en drukten de hoeden, waarop de vederen wapperden, op het hoofd. Terwijl eenigen reeds de plaats verlieten, en hunne paarden deden steigeren en springen, zoodat het volk verschrikt uitéénstoof, zette ook Perrol den voet in den stijgbeugel en lachte onwillekeurig, toen hij zag, dat zijne gasten, die het driftigste waren, zonder er eens op te letten, door een groote plek zand waren gereden, die midden op de plaats lag, en dat eene roode kleur had, dáár waar de hoeven der paarden het hadden omgewoeld. Juist toen hij opsteeg, ontvielen hem eenige stukken geld, die hij in den gordel had gestoken, nadat hij den knechts een drinkpenning gegeven had. De bedelaars, die om hem heen stonden, wierpen

(1) Landloopers.
(2) Boeten.

zich daarop, en riepen onderling worstelende en vechtende: »Leven deze dappere heeren! largesse! largesse! voor mijnheer St. Joris! en een luid geroep van: »Leve de Zwarte Bende!" volgde, toen Perrol de hand in zijn beurs stekende, die aan zijne zijde hing, eenig geld om zich heen strooide, en lachend wegreed. Voordat hij echter de plaats nog verliet, riep een oud man, die tot nog toe, op zijn staf leunende, alles bedaard had aangezien:

»Ja, juist zoo, menschen! leve de Zwarte Bende! largesse voor Perrol met de Roode Hand!" en hij nam zijn staf, waaraan een stuk ijzer zat; en wierp een kluit zand in de hoogte, die op den rug van Perrol's paard nederviel.

Deze keerde zich om in den zadel; want de schelle stem van den grijsaard had hem getroffen. Hij hield zijn paard staande, toen hij het bloedige zand gewaar werd, dat op zijn dekkleed lag, en riep driftig: »Wat wilt gij, boef? Op! mijne ruiters! knapen! pakt dien ellendigen bedelaar, en ...." Maar Hendrik van Nijveld, die naast hem reed, zeide lachende: »Ho, Messire! vergeef het hem; hij is niet wijs, en het volk heeft veel eerbied voor hem; laten wij gaan, hij heeft ons voor zijne schapen aangezien."

Ofschoon tegen zijn zin, gaf Perrol zijn paard de sporen, en de schitterende ruitertocht nam een aanvang. Weldra hoorde men het getrappel der paarden niet meer op de markt, en de oude man, die hem nog had nageschreeuwd: »He! denkt gij dan niet, dat Ralph het onderscheid kent tusschen schapen en wolven?" wees de uitnoodiging van den waard, Maarten Pieters, om in de keuken te gaan van de hand, spoelde toen zijn staf onder de pomp, die op de plaats was, af, en verliet met overhaaste schreden *de Groene Ridder*, zonder dat een der Zwarte Ruiters hem daarin trachtte te verhinderen.

Toen het nacht was, werd het lijk van den dapperen heer Coene van Baerbergh door zijn treurenden knaap afgehaald. Helaas! zijn dood verhinderde hem Van Schaffelaar te berichten, dat de deugd van diens bruid op het spel stond tegen een strijdpaard. Het was nu voor de tweede maal, dat hij zijn huis werd binnen gedragen; maar de Roode Hand had hem nu zeker getroffen, en de eenige troost, die aan zijne bedroefde ouders en vrienden overbleef, was de hoop, dat hij zou ontwaken in een betere wereld, waar zijn vroege dood hem genade zou doen vinden, en waar de Roode Hand, noch de spotternij van Perrol hem meer konden bereiken.

XI.

De Heidin.

Het laet zich over al den naam van Heydens geven,
En leyt, alwaer het komt, een wonder seldsaem leven;
Het roemt sich dattet weet uyt yders handt te sien
Wat yemant voor geluck of onheyl sal geschien.
J. CATS.

»Maria! ik denk wel, dat de heer Perrol, als hij terugkeert, zal zeggen, dat gij eenige vorderingen in het spelen gemaakt hebt," zeide Martha, die bezig was een halsdoek te zoomen, tegen hare dochter. Deze had eenigen tijd een ballade gespeeld, welke Perrol haar geleerd had, en hing nu hare citer aan den muur.

»Ik hoop ja, lieve moeder!" hernam zij, en zag door het raam naar het weer, »maar gij gelooft niet, hoe moeilijk de wijze is; doch ik getroost mij gaarne eenige moeite om Van Schaffelaar te verrassen: hij houdt veel van zingen en spelen, en heeft mij reeds beloofd, dat hij het mij zou laten leeren, als wij ...."

»Nu wanneer dan?" vroeg hare moeder, die van haar werk opzag en lachte, toen Maria zweeg, en deze vervolgde snel: »Als wij getrouwd zullen zijn."

»Ha! dan eerst," lachte Martha hartelijk. »Kindlief! gij weet nog niet, hoe weinig de mannen hunne beloften nakomen, en welk een drukte er heerscht, als men jong getrouwd is."

»Ja, maar denkt gij dan niet, dat Jan een man van zijn woord is? hij is een edelman, moederlief!" zeide Maria, een weinig geraakt; maar vrouw Martha stoorde zich niet aan haar ongeloovig hoofdschudden, en vervolgde: »Dat is alles wel waar, kind! maar denkt gij dan ook niet, dat de heer Van Schaffelaar ons een gezonden, lieven kleinzoon beloofd heeft? dan zult gij het zoo druk hebben, dat spel en zang geheel vergeten zullen worden."

Maria bloosde, en Martha lachte; doch spoedig keerde deze tot haar werk terug, en zeide langzaam: »Helaas! kind! het is zoo ver nog niet, en ik doe niet goed met zoo vroolijk te zijn, terwijl uw vader nog gevangen is; ja, vóórdat de goede God en mijnheer St. Eloy hem weer hierheen voeren, kunnen wij op geen duurzame vreugde hopen."

»Maar wat heeft mijn goede vader dan toch gedaan, moederlief?" vroeg Maria, en zeide, toen hare moeder zweeg: »Ja, zoudt gij wel gelooven, dat ik meestentijds uit grond van mijn hart vrien-

delijk kan zijn tegen dien vreemden ruiteraanvoerder, alleen omdat hij zoo vurig verlangt den meester hier te zien? Van Schaffelaar ziet hem voor slechter aan dan hij is, en gelooft nog altijd, dat hij zijn huis verwoest heeft; maar de pater zelf hecht immers niet aan de woorden van den ouden herder. Hij kent hem niet zooals wij; somtijds wil ik hem onvriendelijk behandelen, om Van Schaffelaar genoegen te geven, maar hij is zoo vriendelijk; en dengene, die mijne ouders acht en liefheeft, kan ik niet haten."

»Zij, die het kwaadst schijnen en in een wolvenhuid gehuld zijn, zijn niet altijd het gevaarlijkst, zeide mijn vader gewoonlijk," hernam Martha; »maar ik keur niet af, Maria! dat gij vriendelijk tegen heer Perrol zijt; zijn rang geeft hem ook aanspraak op elks ontzag. Ik wenschte wel, dat hij hier nimmer weder over den vloer kwam; ofschoon ik nu zoo bevreesd niet meer voor hem ben, als toen hij voor den eersten keer hier kwam; ik wacht hem elken dag, en hij zal ons veel te verhalen hebben van den slag."

»Goddank, dat Van Schaffelaar daar niet bij geweest is!" zeide Maria. »O! ik ben altijd zoo bevreesd, dat zij elkander eens ontmoeten, en ik durf toch Perrol niet bidden, om mijn bruidegom niet te bevechten; hij zou wel denken, dat ik twijfelde, of Van Schaffelaar niet veel vromer en moediger is dan hij. Maar zeg eens, moederlief!" vervolgde zij, sloeg haar arm om deze heen en kuste haar, »het is nu goed weder; spoedig zullen de Zwarte Ruiters en Perrol weder in de stad zijn, en dan wilt gij niet veroorloven, dat ik uitga; daarom sta mij nu toe, de oude zieke vrouw buiten de Triesjenspoort eens te bezoeken; ik kom spoedig terug.

Vrouw Martha zocht haar dit voornemen uit het hoofd te praten, maar tevergeefs; »ik zal Dirk verzoeken om met mij te gaan, dan behoeft gij immers niet bang te zijn," riep het meisje, en verliet haastig, zonder verder iets te zeggen, het vertrek.

Het was niet tevergeefs, dat Perrol zijn slechte inborst vermomd had; hoe meer men voor hem bevreesd geweest was, des te meer hadden zijne vriendelijkheid en beleefdheid de vrouwen getroffen. Gewoon den meester te gehoorzamen (want ook Wouter uit *de Vergulde Helm* was ijverzuchtig op zijn gezag) waren zij reeds vanzelf gestemd geweest, om zich geduldig te onderwerpen aan den wil van den vreemden gast, die door den rang, dien hij bekleedde, en de macht die hij bezat, van elkeen ontzag kon vorderen. Ofschoon de burgers langzamerhand de vrijheid, welke hun als menschen toekwam, reeds begonnen te heroveren, was het zelfs in die tijden niets ongewoons, dat een enkel onverlaat, aan het hoofd van eenige booswichten, een geheele bevolking van een stad of een vlek voor zich deed beven, en zij hem zonder tegenspraak naar willekeur lieten beschikken over de eer hunner dochters en vrouwen, hunne bezittingen, ja zelfs over hun eigen leven. Somtijds verwonderde het echter de brave vrouw, dat hare dochter die in het eerst Perrol was te gemoet gegaan, alsof hij haar het doodvonnis kwam aanzeggen, nu zijn bijzijn niet ontweek, en gewillig zijne redenen aanhoorde, die, ofschoon altijd gepast en vriendelijk, echter meest niet onduidelijk lieten vermoeden, dat hij hare schoonheid bewonderde; ja zelfs, dat zij eenigen indruk gemaakt had op zijn hart, op welks sterkte hij dikwerf lachende zeide, te veel vertrouwd te hebben, toen hij zijn intrek in *de Vergulde Helm* had genomen. Menigmaal had zij opgemerkt, dat Maria hare hand niet verstoord of bevreesd terugtrok, wanneer het bendehoofd haar in den zang en het snarenspel onderwees, en dan hare vingers op den toets van de luit verplaatste, als het accoord, dat zij greep, niet zuiver was; en de bezorgde moeder zou reeds lang hare dochter tot meer voorzichtigheid vermaand hebben indien zij het deugdzaam hart van Maria niet gekend, en niet gevreesd had haar te bedroeven. Maar zij vermoedde niet, dat de bruid van Van Schaffelaar door hare vriendelijkheid aan Perrol wilde doen vergeten, dat zij voorheen onvriendelijk geweest was, en zij zich vleide met de hoop, dat hij, alleen om haar geen leed te doen, te allen tijde zich zou wachten Van Schaffelaar te benadeelen, wien hij, zoo hij zeide, achting, ofschoon dan ook geen vriendschap, toedroeg. Helaas! het lieve onschuldige kind kende Perrol met de Roode Hand nog niet!

Zoo zat Martha te denken, toen Maria met een mand aan den arm in de kamer trad, en zeide: »Dirk zal terstond gereed zijn, moeder! hij zeide mij, dat het werk er niet door vertraagd zou worden; o, hij is een beste, gedienstige borst!"

»Ja, dat geloof ik!" hernam Martha, »indien ook hij gevangen genomen, of nog erger, gedood was geworden, dan weet St. Eloy, hoe het met *de Vergulde Helm* zou afgeloopen zijn." Toen zij opzag, bespeurde zij dat Maria bij het raam stond, en een stuk papier in de hand hield, en

zij vervolgde glimlachende: »Leest gij den brief van uw bruidegom voor de honderdste maal nog eens over, Maria? Nu, dat is goed! een gelukkig mensch, die lezen kan, want er zijn er maar zoo weinig, helaas!" zeide zij bedroefd, en wischte een traan uit haar oog. »Toen de goede pater van Broekhuijzen u lezen en schrijven leerde, dat hem veel zorg en moeite baarde, dachten wij niet, dat gij nog eens de woorden van een wereldschen bruidegom zoudt lezen: want daar uw broeder toen nog leefde, hadden wij beloofd een non van u te maken. Maar de kleine Maarten werd ons ontnomen, en wij moesten ons troosten als mijnheer St. Job. O! het was een groote vreugde voor mij, dat ik u toen nog bij mij behouden mocht, daar uw broeder dood was."

Maria naderde hare moeder, en kuste haar, terwijl Martha vervolgde: »Onze lieve Heere Jezus had hem liever, en ik morde niet; wij weten waarvoor hij bewaard is gebleven. Doch lees maar voort, mijn kind! en ween niet."

Het schoone meisje wischte de tranen uit de oogen van hare moeder, droogde toen hare vochtige oogleden af, en zeide: »Ik wenschte, dat hij nog leefde, moeder! maar, o! het zou mij zoo bedroeven u te moeten verlaten; doch," vervolgde zij meer opgeruimd, om hare moeder van gedachten te doen veranderen; »lieve moeder! het verheugt mij zoo, dat Van Schaffelaar mij prijst over mijn schrift; o! luister nog eens, wat hij schrijft: »Lieve Maria! gij maakt groote vorderingen in uw schrift; gelooft gij wel, bruidje! dat ik uwe brieven beter kan lezen dan van den besten klerk? hunne letters lees ik met mijn oogen, en de uwe met mijn hart; ik weet reeds wat er staat, vóórdat ik lees, en mijn eenige vreugde is, als er niets meer te doen, en Frank in zijne droomerijen verdiept is, en ik uwe brieven voor den dag kan halen," is dat niet lief gezegd;" vroeg Maria, hare moeder aanziende, »o! hij houdt zooveel van mij; maar dat die arme Frank nog altijd zoo treurt! Het is te bejammeren, dat Ada zoo ongelukkig is; maar daar hij haar toch niet bemint, moest hij zich dit zoo niet aantrekken; evenwel zij is een goede jonkvrouw; want zij heeft hem in Utrecht gered, toen men hem wilde gevangennemen, iets, waarvan heer Perrol zweert niets geweten te hebben; doch de jonkvrouw kan ook wel verkeerd verstaan hebben. Ik ben altijd nog nieuwsgierig om te weten, hoe zij de stad hebben kunnen verlaten, zonder gekend te worden; want Jan wil mij er niets van schrijven, uit vrees van iemand in ongelegenheid te brengen. Dat is braaf, niet waar, moeder? en dan, als hij over vader Wouter schrijft, zie! dan moet ik weenen. Maar wat dat toch is van dat ongeluk, hetwelk in Utrecht gebeurd is, met dien vriend Van Schaffelaar, die in een tweegevecht door Perrol gedood is, en waarvan hij nog niets anders weet?"

»Ja, ja!" zeide Martha, »dat is akelig en doet mij huiveren; Perrol moet daar zeker anders zijn dan hier; want somtijds vertelt hij wel eens van een gevecht, of iets dergelijks; maar nimmer geeft hij te kennen dat hij iemand zoo goedsmoeds zou kunnen vermoorden; doch de wijn is een gevaarlijke drank; zelfs uw vader, Maria! die anders zoo goed is, wordt bij den beker wel eens driftig. Ik herinner mij den jongen edelman nog zeer goed; hij vroeg altijd naar u, als hij somtijds hier kwam; maar uw vader noodigde hem nimmer uit binnen te treden, en Van Schaffelaar bracht hem nooit mede."

»O! ik ook, moeder!" riep Maria lachende, »hij was een knap heer: maar een weinig vrijpostig, en het stond hem nimmer aan, als ik den winkel verliet, wanneer hij er binnen trad; doch nu is hij dood," eindigde zij ernstig.

»Indien Van Schaffelaar bij hem geweest was," zeide Martha, »dan had deze hem misschien nog wel gered door hen te bevredigen."

»Ik twijfel er aan," hernam Maria, het hoofd schuddende. »O! ik wenschte wel, dat ik er bij geweest was; wellicht leefde hij dan nog."

»Gij, Maria!" zeide Martha ongeloovig, »wat zoudt gij er hebben uitgericht?"

»O! meer dan gij denkt, moeder!" hernam het meisje; »heer Perrol heeft mij meermalen gezegd, dat hij nimmer een verzoek aan een vrouw had kunnen weigeren, en mij uitgenoodigd het te beproeven, toen ik hem niet wilde gelooven. Daarom denk ik, dat hij niet had kunnen weigeren, als ik hem gesmeekt had den twist bij te leggen. — Hij spotte niet, toen hij mij dat zeide, ik verzeker het u, moeder!"

»Ja, ik weet het wel, dochter!" antwoordde Martha; »maar zeggen en doen is twee. Gij kent de mannen nog niet: wees voorzichtig, en geloof hen niet, als zij zoo vriendelijk zijn."

»En vader dan, en Van Schaffelaar, ja Frank en zelfs Dirk, lieve moeder?" riep Maria verwonderd en ontevreden, »moet ik dan die ook niet vertrouwen? liegen die ook, als zij vriendelijk zijn, en mij iets zeggen uit eigen beweging, zooals hij deed?"

»Neen, Maria!" zeide hare moeder ernstig, »die liegen niet; uw vader is een gemeen burgerman; die gaan met geen leugens om, vooral niet met hunne kinderen, een kleine onwaarheid in hun vak of handwerk daargelaten. Maar de heeren schromen niet een vrouw wat op de mouw te spelden, om zich bij haar in te dringen; een waar vriend prijst niet altijd, Maria! maar Van Schaffelaar handelt zoo niet; geloof dus, wat hij zegt, zonder daarom elken ridder of edelman te gelooven, omdat hij goud en zilver draagt. Wat Frank betreft, de jongelieden zijn nog onbedreven in die kunst, welke hij ook nooit leeren zal; want achter de schapen heeft hij niet geleerd iemand te bedriegen; en Dirk, dien ik daar hoor aankomen, geloof dien ook vrij, uitgezonderd, als hij vertelt, hoe gelukkig hij van zijn leven wel in het visschen geweest is."

»Daar ben ik reeds," zeide Dirk, die in de kamer trad; en toen hij bemerkte, dat Martha naar den knuppel zag, dien hij in de hand hield, vervolgde hij lachende: »Ik neem dezen stok alleen mede, vrouw! omdat ik gaarne wat in de hand heb, en mijn linkerarm moet ik nog wat stil houden, maar niet omdat er iets te vreezen is; een kleine loop zal goed zijn voor uwe dochter. Geloof mij, Maria heeft niets te vreezen."

»Denkt gij dat, Dirk? welnu, dan is het goed; ga dan maar, en groet de oude sloof van mij, Maria!" Deze, die Dirk verzocht een paar woorden tot geruststelling van hare moeder te zeggen, knikte hem vriendelijk toe en kuste hare moeder, waarna zij haar opnoemde, wat zij in hare hand medenam, en riep vroolijk, toen zij de kamer uitsnelde: »Griet knorde wel wat, moeder! en vroeg of ik alles de deur wilde uitslepen; daarom zeg ik u liever zelve wat er in is. Nu, tot straks dan."

Martha lachte, terwijl zij haar kind nazag, en verwachtte de oude dienstmaagd met klaagliederen over de verwoesting, die in hare schapraai (1) was aangericht.

Zoodra zij het huis verlaten hadden, bood Dirk aan, de mand te dragen; maar Maria sloeg dit aanbod van de hand, omdat zijn linkerarm nog rust noodig had; zij ging naast hem, en praatte vertrouwelijk met hem: hij behoefde haar niet achteraan te gaan, zooals de knechts der jonkvrouwen. Dirk was echter ook meer dan een gewoon gezel; vooral voor haar, die hem van haar vroegste jeugd aan gezien en gekend had. Het gelukte hun evenwel nog zoo spoedig niet, de poort te bereiken; nu eens ontmoette hen iemand, die naar meester Wouter vroeg, dan weder werd Maria uitgenoodigd hier of daar in huis te treden en eenige oogenblikken te vertoeven, of zij hield zelve stil voor een raam, waaraan de een of ander bejaarde man of vrouw zat, die zij kende, om te vragen, hoe het hun ging. Meer dan eens had zij moeite zich van de kinderen te ontslaan, die op haar kwamen toesnellen, haar omringden, en om haar heendansten en sprongen. De meisjes vroegen gewoonlijk, waar zij heen ging, en wat zij in de mand had, terwijl de jongens naar den knuppel van Dirk zagen, en verlof vroegen, om hem te vergezellen. Was het hun gelukt zich van dit gezelschap te ontslaan, dan verschenen er soms weder bedelaars, die in eenige dagen niet gegeten, en huis en hof door den oorlog verloren hadden, en men moest hun een aalmoes geven. Zat ergens een moeder met haar kind op den schoot op de stoep, dan kon Maria niet voorbijgaan, of het kind moest bezien, in de handen genomen en gekust worden, dikwerf met gevaar van het in zijn slaap te storen.

Dirk, die het geduld zelf scheen, wachtte dan gewoonlijk, bedaard op zijn knuppel leunende, en knoopte onder de hand met dezen of genen een gesprek aan; want hij kende alle menschen; of hij werd door Maria geroepen, om te zien hoe schalksch het cene kind lachte, of hoe gerust het andere sliep, en hij scheen zich met Maria's opgeruimdheid te vermaken. Toen zij aan de St. Andriespoort kwamen, vroeg Dirk aan den burger, die als schildwacht met zijn piek heen en weder stapte, of men gerust naar buiten kon gaan, en of er ook wat nieuws was; maar het antwoord was zoo bevredigend, dat de gezel weldra welgemoed met de dochter van zijn meester over de laatste brug en bezijden den sluitboom, die daarvoor stond, naar buiten trad.

De woningen en schuren, die hier buiten de poort stonden, zagen er ellendig uit; zoo op het oog zou men gezegd hebden, dat zij onbewoond waren en niet meer gebruikt werden; maar men zou er zich in bedrogen hebben. Toen Maria een eind wegs was voortgegaan tusschen deze van stroo en slecht hout opgerichte gebouwen, die meestal bloksgewijs stonden, hield zij stil en zeide: »ik dank u nogmaals voor het geduld, dat gij met mij gehad hebt; maar wees nu nog zoo goed, Dirk! om hier een oogenblik te wachten; ik zal spoedig

(1) Spijskast.

terugkeeren, en zal u maar niet uitnoodigen met mij binnen te gaan; de hut is zoo klein, en de drukte mocht de oude vrouw eens hinderen."

Dirk scheen ook van dit gevoelen te zijn; want hij zeide: «Het is ook zoo, Maria! ik ben beter bij gezonden dan bij zieken, en zal hier zoolang wachten, als gij zult goedvinden; het is frisch weer, en ik sta hier buiten den wind."

Maria trad nu naar de bouwvallige hut, waarin de zieke vrouw woonde met haar zoon, die een veehoedersknecht was, opende voorzichtig de oude deur, welke er aanhing, en trad binnen. Dirk had haar doen opmerkzaam gadegeslagen, en stapte heen en weder, toen hij haar niet meer zag. Geen mensch kwam hem tegen of ging hem voorbij, en toen hij, na eenigen tijd gewacht te hebben, bleef stilstaan, bemerkte hij, dat hij te veel gezegd had, toen hij zich voor den wind beveiligd achtte.

Hij luisterde voor de hut, of hij Maria hooren kon, en toen hij bemerkte dat zij, zeker op verzoek van de zieke vrouw, een gebed opzeide, kruiste hij zich, en hervatte zijn wandeling weder, van tijd tot tijd zich al verder van de hut verwijderende. Welkom was het hem daarom, dat hem eindelijk een menschelijk wezen naderde; vooral toen hij in dezen iemand aantrof, dien hij kende. Nadat hij op diens vraag geantwoord had, dat hij hier iemand wachtte, noodigde deze hem uit, hem voor een oogenblik te volgen, dewijl hij hem over het beslaan van een paard wenschte te raadplegen. De gezel aarzelde in het eerst; maar hij had Maria nog zoo vol ijver hooren bidden, toen hij de laatste maal voorbijging, dat hij het besloot te wagen aan de uitnoodiging gehoor te geven, vertrouwende, dat hij nog altijd zou terug zijn, voordat zij gedaan had.

Hij volgde dus met overhaaste schreden den man, dien hij verzocht hem langs den naasten weg te brengen, tusschen eenige verspreid liggende schuren en stallen; maar toen hij bij het paard was gekomen, begon hij den man zoo duidelijk en omslachtig te beduiden, hoe de hoefijzers moesten worden aangelegd, dat hij vergat dat Maria op hem wachten, of misschien zijn bijstand noodig hebben kon.

Maria vond de vrouw alleen; haar zoon had haar reeds des morgens verlaten, en hij was te arm om iemand te betalen, die zijne moeder kon verplegen; met het verlies van hare vroegere welvaart, had zij al hare vrienden verloren; het was alsof deze haar zelfs nimmer gekend hadden. Één huisgezin was er echter in de stad, dat zich harer aantrok: nu en dan werd Griet, of iemand anders, met eenige verkwikking tot haar gezonden; doch dit was niets bij de troostredenen, welke de dochter van de meester Wouter gewoon was haar toe te spreken, en de opbeurende gebeden, die zij voor haar deed; daarom weende de oude vrouw van aandoening en geluk, toen Maria evenals een engel in den nood binnentrad. Wij zullen niet verhalen, wat zij zeide of bad; het lieve kind had niet gaarne, dat men haar bespiedde, als zij aan het rustbed van een kranke vertoefde; de onschuld heeft ook hare geheimen, welke alleen door God gekend mogen worden, zoo eerwaardig zijn zij. O! welk een onderscheid tusschen hare vlekkelooze ziel en die van het monster, dat haar van hare maagdelijke kroon berooven wilde; niet omdat haar bezit, zijn door de ondeugd en het roekeloos genot van wellust verzadigd hart, opnieuw met ongeveinsde, al ware het dan onzuivere liefde had vervuld, neen! alleen omdat haar val haar bruidegom voor eeuwig van het geluk, waarvan hij droomde, zou berooven. En behalve dat was er nog een nieuwe prikkel bij hem ontstaan om haar in het verderf te storten; want hij had immers gewed, terwijl de wijn in de bekers bruiste. Hare onschuld en deugd lagen in de schaal tegen een goed strijdpaard, en zijne eer, zooals hij dat gevoel van vervloekte hoovaardij noemde, dat in zijn zwarte ziel oppermachtig heerschte, dwong hem zijn overwinning en hare schande, zonder medelijden, binnen een bepaalden tijd voor elkeen ten toon te stellen.

Maria zette met kinderlijke zorg de oude vrouw op eene soort van bankje, dat naast de plaats stond waar zij lag, verschikte toen den bultzak met gedroogde bladeren gevuld, welke helaas! meest allen reeds tot stof gewreven waren. Zij waschte de zieke het gelaat en de handen, zeide haar, wat zij medegebracht had, en hoe zij hoop had haar tegen den winter een beter verblijf in de stad te bezorgen, ten minste indien haar vader terugkeerde, voor wien de oude beloofde te bidden. Vervolgens hielp zij de zwakke vrouw weder ter ruste, en ging bij de ellendige legerstede, in de bedompte hut nederzitten. De oude, die iets van hetgeen men haar gebracht had genuttigd had, verlangde nu ook, dat Maria voor en met haar zou bidden, en het lieve kind gaf haar dadelijk genoegen en bad; doch telkens, als zij ophield, verzocht de vrouw, die zich thans zoo gelukkig gevoelde,

dat zij haar nog niet zou verlaten, en Maria vouwde dan opnieuw hare handen, en begon, het schoone oog vol geloof ten hemel heffende, een nieuw gebed, hetwelk de zieke naprevelde.

Toen de dochter van meester Wouter de oude eindelijk verliet, die haar bad toch spoedig terug te komen, legde zij eenig geld, dat zij van hare spaarpenningen had medegenomen, in de hand, die deze haar tot afscheid toereikte, en zegenwenschen volgden haar, totdat zij de deur achter zich had dicht gedaan. Het meisje werd nu eerst gewaar, dat zij langer had vertoefd, dan zij voornemens was geweest, en zij verwonderde zich niet, toen zij Dirk niet dadelijk zag; want zij dacht, dat hij zich hier of daar zou hebben nedergezet. Maar tevergeefs rondziende, werd zij, zonder zelve te weten waarom, ongerust, en riep luid: »Dirk! hier ben ik, waar zijt gij toch, Dirk?" Haar roepen was echter tevergeefs; de gezel van haar vader kwam niet opdagen. Zij kon niet vermoeden, dat hem eenig leed was overkomen, en evenmin, dat hij zich met dit weder (want de wind was vrij guur geworden) hier of daar had nedergelegd om te slapen; waarschijnlijk wachtte hij haar dus achter een der schuren, en zij wilde gaan zien, of zij hem vinden kon, of zich anders alleen stadswaarts spoeden.

Zij zag niemand, zoover als de gebouwen haar het gezicht vrijlieten; en deze eenzaamheid was juist niet geschikt om haar meer moed te geven; te meer, daar de avond reeds begon te vallen, en er in deze verlaten gebouwen, voornamelijk in de overblijfsels van het St. Andries-klooster, gemakkelijk eenig slecht volk kon verborgen zijn, dat haar van haar kleederen kon berooven.

Zij haastte zich dus, een eind wege van zich af, om den hoek van een schuur te zien, of zij Dirk daar ook beroepen kon; maar ook daar was hij niet. Evenwel zag zij in de verte een St. Jansbroeder, die zeker naar zijn klooster terugkeerde; zij riep hem, tevens haar tred versnellende; maar de broeder, die haastig liep hoorde, noch zag haar en verdween achter een der schuren. Mismoedig besloot zij nu alleen terug te keeren; want zij had gehoopt, dat hij haar misschien iets van Dirk zou hebben kunnen zeggen, of haar vergezellen.

Juist toen zij op den viersprong in beraad stond, welke van de vier wegen haar het spoedigste aan de poort zou brengen, riep een schelle stem achter haar:

»Deern! deern! wat doet gij op den kamp?"

Maria verschrikte en keerde zich om; maar zag tot hare vreugde dat het een vrouw was, die tot haar gesproken had. Toen zij deze evenwel van naderbij bezag, vermeerderde hare vrees; want het oude wijf zag haar met nijdige oogen aan; de zwarte en grijze haren kwamen onder de oude, roodlakensche muts met lange slippen uit te voorschijn, en hingen haar haveloos over het bruine gelaat.

»Deern! blonde deern! wat doet gij op den kamp?" herhaalde de oude spottend lachende, en zag haar, voorover gebukt op hare kruk leunende, stijf aan.

»Ik zoek Dirk, den gezel, goede oude! hebt gij hem ook gezien?" stamelde Maria, die werkelijk beangst werd, dat het oude wijf haar zou aangrijpen, en in een der kotten sleepen, waar zij met hare metgezellen haar gemakkelijk van hare kleederen en zelfs van het leven zou kunnen berooven.

»Een knappe deern en een jong gezel, hé! hé! verstaat gij mij wel?" riep nu de vrouw, schaterende van lachen, en begon om haar heen te dansen, dat al de lappen van haar schoudermantel en van haar rok heen en weder begonnen te fladderen. Soms draaide zij zeer vlug, alsof zij op een spil stond, op haar eenen voet om, en maakte dan zulk een beweging met kruk en armen, dat Maria bevreesd werd, dat zij mocht getroffen worden. Zij begon nu te begrijpen, dat het de vrouw in het hoofd scheelde, en wilde zich snel verwijderen, terwijl zij riep: »Goeden avond, oude! ik ga naar stad!"

Maar het oude wijf gilde op eens, terwijl zij stil stond: »Gaan! gaan! die staan moet, kan niet gaan; de meester wil het zoo." Zij vatte daarop hare kruk en liep om Maria heen, met de kruk een kring rondom haar op den grond trekkende. Toen zij zag, dat Maria hevig verschrikt bleef staan en den voet niet buiten den kring durfde zetten, vervolgde zij schaterend lachende: Ha! ha! deern! de gezel wacht; de meester wil het zoo; die staan moet, kan niet gaan!"

Maria wrong hare handen van angst, en zag rond; maar zij werd niemand gewaar, die haar verlossen kon van dit zinnelooze wijf, dat nu voor haar zelfs een verschrikkelijker gedaante had aangenomen. Zij vermoedde, dat het wijf tot de eene of andere bende heidens behoorde, die misschien hun leger in het verlaten klooster hadden opgeslagen, en zij kruiste zich, zonder evenwel haar voet buiten den kring te durgen zetten, dien de heidin om haar getrokken had.

»Goede moeder! laat mij gaan," zeide zij smeekend, »ik heb nu niets voor u; maar ga met mij mede in de stad, ik woon in *de Vergulde Helm*, en zal u een aalmoes geven, of anders morgen, zoo gij wilt, als gij maar naar Maria vraagt."

»De meester geeft!" schreeuwde de oude, »wat wilt *gij* dan geven?" en sprong weder om haar heen.

»Een geheel nieuw kleed, als mijn huwelijk wordt ingezegend, en ik ben reeds bruid, goede vrouw!" zeide Maria snel.

»Ha, bruidje! bruidje!" schaterde het wijf, »als de maan vol is, dan houd ik bruiloft met den meester, daar boven op de schans," en zij wees toen met hare hand naar het Oosten. »Ik draag ook mijn bruiloftskleed," zeide zij, en begon te draaien, dat haar schoudermantel en rok, ofschoon bijna een hand dik van al de lappen, die er op hingen, wijd van haar lijf afvlogen.

»O goede vrouw! laat mij gaan, ik bid het u," bad Maria angstig, haar de handen toestekende, en de tranen liepen haar over de bleeke wangen.

»Lach, lach, bruidje! de meester wil geen gehuil," riep de oude, die nu eerst weder spreken kon, en voorovergebogen op hare kruk naar haar adem hijgde; evenwel scheen de droefheid van het schoone meisje eenigen indruk op haar te maken, en zij vervolgde vrij bedaard: »En wanneer is het bruiloft, en waar blijft de bruidegom? Reik mij de hand, lief bruidje! — De meester wil het, en ik zal zien," schreeuwde zij, toen Maria aarzelde, en het meisje had den moed niet om te weigeren. Hare kleine, lieve hand, die bevallig uit haar eenvoudig gewaad kwam, rustte bevend in de linkerhand van de vrouw, die al mompelende met den wijsvinger van hare rechterhand de bijna onmerkbare lijnen volgde, welke zij, vooral nu het duister begon te worden, moeielijk kon zien. Maar, o! welk een onderscheid was er tusschen Maria's handen en die van het wijf, die vuil en rimpelig waren, en een roodachtige kleur hadden, alsof zij bij het vuur geschroeid waren.

»Het bruidje is blond en lief," zeide de oude binnensmonds, »maar wie zal haar hebben? één, twee, drie, vier — o! misschien zijn er nog wel meer; doch die ken ik," riep zij verwonderd, »en die heb ik ook gezien; maar allen verdwijnen, en de eerste blijft, Hé! bruidje! de eerste bruidegom zal u hebben, de meester heeft het gezegd." Toen trok Maria hare hand terug; maar driftig vatte de vrouw ze weder aan, en streek de haren voor haar gelaat weg; hare oogen schitterden, en zij riep wild: »Meester! sta bij, verleen den geest." Vergeefs wilde Maria hare hand terugtrekken; want zij sidderde voor de woede, waarmede die werd aangegrepen, en de oude riep: »Gehoorzaam, deern! ik wil haar zien; ik ken hem; hij behoort mij toe, laat zien, of vrees voor den meester!" Toen bood het meisje geen verderen en nutteloozen weerstand meer; de angst zegepraalde op hare krachten, en zij viel gillende ter aarde, terwijl zij uitriep: »Heere Jezus! Maria! sta bij!"

Het oude wijf, dat hare hand evenwel had vastgehouden, zag haar een oogenblik verbaasd aan, en scheen te luisteren; toen liet zij op eens de hand los, greep hare kruk, die zij had laten vallen, en riep met een gillende stem: »De meester roept, en ik moet komen," sloeg driewerf met haar stok op den grond en verdween pijlsnel, zonder dat Wouter's dochter kon ontdekken, naar welke zijde zij zich verwijderd had.

Toen alles weder stil was, hoorde zij op eenigen afstand roepen; zij durfde zich evenwel niet verroeren; de woorden van het wijf lagen haar nog zoo versch in de gedachten, en zij beefde als een riet. Doch spoedig begon de hoop in hare borst te herleven; want zij hoorde iemand, die haar naam riep, en herkende de stem van Dirk, den gezel. Zij kreeg nu wederom kracht genoeg om op te staan, en zijn geroep te beantwoorden, en weldra bevond hij zich aan hare zijde.

Hij verontschuldigde zich, dat hij zich verwijderd had, en zeide, dat hij gedacht had, dat zij hem op de plaats zou wachten. Het lieve kind beknorde hem niet, terwijl zij stadwaarts gingen, doch verzocht op zijn arm te mogen leunen, en hij bemerkte nu, dat er iets was voorgevallen, wat haar meer deerde dan een gewone ongerustheid, omdat hij haar had alleen gelaten. Zij zeide hem slechts, dat zij geschrikt was voor een oud bedelaarswijf, dat haar ruw bejegend had, omdat zij haar geen aalmoes had kunnen geven, en verzocht hem, niets van dit alles aan hare moeder te zeggen, die haar anders nimmer meer zou toestaan, om de zieke vrouw, zoolang zij daar woonde, te bezoeken.

De gezel beloofde dit, maar zwoer tevens, voortaan zich liever te getroosten in het akelige hok van de zieke te wachten, dan Maria, als zij aan zorg was toevertrouwd, weder uit het oog te verliezen. Men was juist bezig de valbrug op te halen, toen zij de poort naderden; maar op het geroep van Dirk liet men haar weder zakken, en Maria was niet gerust, voordat zij in stad was, en de poort achter zich had hooren sluiten.

XII.

De Biechtvader.

Het lust hem, min de vloekbazuin
Op Ebals barren top te steeken,
Dan zegeningen uit te spreken
Op Gerizims bedauwde kruin.

N. S. VAN WINTER.

Het hoofd der Zwarte Bende was naar Amersfoort teruggekeerd, met het voornemen om niets te verzuimen, dat hem de genegenheid van Maria kon doen verwerven; en ofschoon hare deugd en eenvoudigheid hem reeds lang bekend waren, wanhoopte hij nog niet, om haar eerlang door zijne schoonschijnende woorden en gehuichelde vriendelijkheid in zijne netten te lokken. Gelukte hem dit niet, dan moest het geweld het meisje in zijne armen voeren; maar ook niet, voordat hij het moest opgeven om haar hart te winnen. Somtijds had hij gedacht, dat Maria zijne voornemens doorgrond had, omdat zijne vleierijen en het geluk, dat er volgens zijn zeggen, in rijkdom, pracht van kleederdracht en een vroolijk leven lag opgesloten, en dat hij haar zoo aanlokkend had voorgesteld, zoo weinig invloed op haar gemoed schenen te hebben. Maar zooals wij gezegd hebben, hij gaf den moed niet op; hij kon niet vermoeden, dat zij hem op den duur tegenstand zou kunnen bieden, vooral daar Van Schaffelaar zoo ver van haar verwijderd was. Hij meende ook bemerkt te hebben, dat zij de liefde nog niet kende, en zijn trotscheid maakte hem diets, dat hij het zou zijn, die voor het eerst haar hart zou doen spreken; dat hij voor het eerst haar kuischen mond, als zij van liefde dacht te sterven, de zoetste namen zou hooren stamelen.

Toen hij wederom zijn intrek in *de Vergulde Helm* genomen had, dacht hij den volgenden morgen Maria alleen of met hare moeder in het huisvertrek te vinden, en spoedde zich naar beneden; maar toen hij in de kamer trad, zag hij dat pater van Broekhuijsen geheel alleen bij het raam zat. Hij wilde nu zachtjes de deur weder dicht doen; want hij was er juist niet zeer opgesteld, om met dezen achtenswaardigen geestelijke, dien hij steeds ontweken had, in aanraking te komen; maar ziet! de oude man wendde het hoofd om, hetgeen Perrol noodzaakte binnen te treden.

Hij deed de deur dicht, boog zich voor den grijsaard, die in een eenvoudig kloostergewaad gehuld was, en wiens eerwaardige, zilverachtige baard op zijn borst nederhing, en zeide ongedwongen, terwijl hij zijn kaproen afnam: »Indien ik mij niet bedrieg, dan heb ik eindelijk het geluk den achtenswaardigen pater van het St. Aagtenklooster te mogen begroeten."

»Die ben ik, Heer!" antwoordde de geestelijke vriendelijk, die Perrol van het hoofd tot de voeten bezag; de vrouw is met hare dochter uitgegaan. Zet u neder, Heer! het zal mij veel genoegen geven eenige oogenblikken met u te spreken.

»En niets zal mij aangenamer zijn," hernam Perrol, en ging zitten; »reeds zoolang heb ik u eens willen bezoeken; want gij zijt het, die de arme vrouw en Maria nu en dan in haar lot zoekt te troosten, en ik wilde u vragen of er niets voor den meester gedaan zou kunnen worden?"

»Hetgeen te doen was, is al gedaan, Heer ruiter!" zeide de pater en glimlachte vriendelijk; »en uw bezoek zou mij zeker veel genoegen gedaan, doch tevens ook bevreemd hebben."

Zoo spraken zij eenige oogenblikken; toen zeide Perrol: »Ik weet het, waarde vader! dat gij den Bisschop zeer genegen zijt, en het verwondert mij niet; als ik een geestelijke was, zou ik ook mijnheer David niet verlaten; niets heb ik altijd meer afgekeurd."

»Bedrieg ik mij dan, dat gij in het eerst zijn Eerwaarde gediend hebt!" zeide de pater, en zag hem meesmuilende aan; »ik dacht, heer! dat de Zwarte Bende in zijn soldij had gestaan."

»O neen! gij hebt gelijk," hernam Perrol, »en ik stel te veel op prijs op uw achting, om u de zaak niet nader uit te leggen. Gij weet, mijn vader! dat zijne Majesteit Lodewijk de elfde, koning van Frankrijk, met Maximiliaan van Oostenrijk gestadig oorlog heeft; toen ontstond in Utrecht de twist met den Bisschop, en de Koning van Frankrijk besloot deze tweespalt te ondersteunen, evenals hij de onlusten in Luik en Vlaanderen met geld en beloften heeft gevoed. Maar Utrecht behoefde niet meer dan geld en belofte, en evenwel was hij buiten de mogelijkheid, om eenige hulptroepen dwars door het gebied van Maximiliaan derwaarts te beschikken. Men kan voor geld spoedig een hoop schobbejakken 1) in soldij nemen; doch men kan zoo maar op eens geene ruiters vormen, en in den dienst bekwamen. De ridder Petit Salazar had zijn dienst uit ongenoegen verlaten, en was in die van zijne vijanden overgegaan; toen

1) (Gemeen) Soldaten.

gelastte hij mij herwaarts te trekken, en ik ging; want ik stond in zijn soldij, en diende hem. Vandaar was het waarde Heer! dat hij mij vervolgen liet, dat men mij in het land van den Hertog gewillig ontving en zelfs dienst aanbood; want men dacht, dat ik Salazar's voorbeeld gevolgd had; maar ik had reeds aan Bisschop David geschreven, en hem mijn persoon en mijne bende aangeboden, voorgevende niet gaarne tegen mijne oude wapenbroeders te willen vechten. Hij nam mij in zijn soldij, en de eenige reden, dat ik niet dadelijk zijn zijde verliet, toen ik veilig in deze gewesten was aangekomen, lag in een bevel van mijn vorstelijken meester, die gewoon is de zaken lang te bezien, voordat hij ze haar beslag geeft. Ik heb mij niet te beklagen over mijnheer David, die mij wel behandelde; maar dat heeft hij zich evenmin over mij; want zijn vrijheid en zijn leven waren dikwijls in mijne handen. Hij wantrouwde mij ook niet; ofschoon hij altijd bevreesd is, dat de heeren van dit gewest, die hem getrouw zijn, zijn zijde zullen verlaten. Gij ziet dus, waarde Vader! dat ik niet uit eigen beweging herwaarts kwam, of heer David verried. Mijn koning beloont mijne diensten vorstelijk; een krijgsman moet zijn vorst dienen, en dat heb ik gedaan."

»Gij hebt gedaan, mijn zoon! hetgeen men u gelastte," zeide de pater langzaam: »maar gij weet niet, hoeveel onheils uwe tegenwoordigheid hier sticht, door den geest des oproers te versterken, en gij zult met uwe bende toch alleen de oorlogsmacht niet kunnen weerstaan, die de Hertog herwaarts kan zenden.

»Ik heb nimmer getwijfeld aan den goeden afloop van een oorlog, waarin ik diende," hernam Perrol; »mijne Zwarte Ruiters, mijn vader! zijn moedige knapen, en ik ben het alleen niet, die deze zaak verdedigen zal, de Burggraaf van Montfoort heeft veel invloeds en wordt bemind, en Utrecht is een stad, die zeer vele hulpbronnen in zich bevat."

»Ik wil niet hopen, dat gij gelijk hebt," zeide de pater, »maar God zal den zegen geven aan de goede zaak; wat u en de andere krijgslieden betreft, gij zijt gewoon aan oorlog en verwoesting; maar wij geestelijken en de arme burgerij niet."

»En evenwel heb ik wel eens geestelijken aangetroffen, die zwaard of strijdhamer voerden," zeide Perrol lachende; »maar ik moet het u toestemmen, in deze landen niet; nergens heb ik vromer dienaren der heilige Moederkerk aangetroffen dan in deze streken."

»Een priester bloedvergieten!" riep de pater vol afschuw, »o! dat is slecht en een ongehoorde misdaad; want het bloed, dat men vergiet, zal men moeten verantwoorden, mijn zoon!" eindigde hij, en zag Perrol met nadruk aan.

»Reeds meermalen, eerwaardige Vader!" zeide deze, nadat hij eenige oogenblikken gezwegen en zijn gelaat een ernstige plooi gegeven had, »hebben eenige vrome mannen, zooals gij, dit tot mij gezegd, en hunne woorden hebben diepen indruk op mijn hart gemaakt; maar, helaas! de gewoonte (want van der jeugd aan voerde ik het zwaard) om te strijden, te rooven en te plunderen, was mij te veel eigen geworden om deze loopbaan te verlaten, en als ik dan geestelijke vorsten, ja zelfs onzen heiligen Vader het moorden niet zag afkeuren, als het in hun belang en op hun bevel geschiedde, dan begon ik weder te twijfelen, ofschoon mijn hart mij toeriep: »Leg het zwaard neder." Ja, zoudt gij wel gelooven, dat ik reeds dikwerf het voornemen heb opgevat, om mijne dagen ergens, ver van het gewoel der wereld, in een eenzaam kloostergebouw te gaan eindigen, of een vrouw te nemen, en alleen in het huiselijk geluk mijn vreugde te zoeken? O ja! dan verbeeld ik mij, dat, indien ik zoo gelukkig kon zijn, een deugdzaam en eenvoudig meisje voor eeuwig door den plechtigen band des huwelijks aan mij te verbinden, en mijn echt gezegend was, mijne ziel ook zou behouden zijn. Maar helaas, mijn waarde Vader! dat geluk wacht Perrol niet; wie zou mij tot man begeeren, die gevreesd en ontvlucht wordt, als een booze geest, alleen omdat ik nimmer getracht heb mijn losbandig gedrag of mijn onstuimigen inborst te verbergen."

Hier zweeg hij, boog zijn hoofd voorover, en verborg zijn gelaat in zijne handen; want de vreugde, waarmede de goede pater hem aanhoorde, en welke op diens eerwaardig gelaat te lezen stond, werkte zoo sterk op de lachspieren van den veinsaard, dat hij zijn gelaat niet meer in de plooi houden kon, die zijn klaaglied noodzakelijk vorderde.

»Mijn zoon! ween niet," zeide de oude man, aangedaan, en legde zijn hand op den schouder van Perrol, »ik dank St. Hendrik, die mij tot voorspraak dient, dat hij mij heeft toegestaan een blik in uwe ziel te werpen; waar het berouw groot is, daar is ook de genade groot; maar hedroef u niet; ook ik heb u verkeerd beoordeeld, doch hetgeen mijne beide biechtelingen mij van u zeiden, heeft mij u nader doen kennen. Zij verachten u niet, ik verzeker het u; maar ontzien u evenals een vriend, en ik, ofschoon, helaas! een onwaar-

dig dienaar der kerk, ik veracht geen mensch; de grootste zondaar is een ongelukkige broeder voor mij. Richt u op, en vestig uwe gedachten op andere onderwerpen; deze plaats is niet geschikt tot zulk een gesprek."

Perrol richtte het hoofd weder op, en drukte de hand van den vromen man, die vriendelijk zeide: »Mijn zoon! gij hebt mij gezegd, dat gij uwe booze daden nimmer hebt verbloemd; ik weet niet, of ik dat moet goedkeuren of niet; maar ik weet, dat gij uwe goede daden geheim houdt, en dat is braaf."

»Hoe zoo, mijn Vader?" vroeg Perrol, die waarlijk verwonderd was.

»Wel, ik bedoel de edele poging om den vader van dit huis te verlossen; zonder dat gij gezocht hebt u uit deze daad een verdienste bij zijn vrouw en dochter te maken," antwoordde de pater.

»Gij weet het dus," riep Perrol mismoedig, »maar vanwaar?"

»Ja, Heer!" hernam vader van Broekhuijzen, »ik schreef een tweeden brief aan zijn eerwaarde met een bede, om meester Wouter in vrijheid te stellen of het losgeld te bepalen, en toen ontving ik ten antwoord, dat de heer Van Schaffelaar en Messire Perrol tevergeefs reeds vele aanbiedingen, ja, de laatste zelfs bedreigingen had gedaan; want dat zijn eerwaarde vooralsnog reden had om hem niet op vrije voeten te stellen."

»En welke, mijn Vader?" vroeg Perrol met belangstelling.

»Ja, dat weet ik niet," hernam deze; »want de meester is een stil burger, en men zal toch in Utrecht of hier geen gebrek hebben aan hoef- of wapensmeden."

»Gij hebt daarvan immers niets aan vrouw Martha of hare dochter gezegd?" vroeg Perrol; en toen de geestelijke lachend het hoofd schudde en antwoordde: »Neen, nog niet," vervolgde Perrol, met hem te verzoeken van deze zaak niets te zeggen; maar pater van Broekhuijzen was niet te bewegen om zijn woord van stilzwijgendheid te geven, en zeide eindelijk: »Al uw praten is tevergeefs, mijn zoon! indien het iets was tot uw nadeel, ik zweeg het vanzelf, of zou u te wille zijn; maar het is een goede daad, door u zoo edelmoedig geheim gehouden; zij moeten weten, wat zij aan u verplicht zijn." Perrol zweeg, want hetgeen de geestelijke gezegd had, was juist wat hij verlangde.

»Heer!" zeide de biechtvader van het St. Aagtenklooster een oogenblik daarna, »gij hebt daar een fraaien steen aan die halsketen hangen; indien het niet te veel gevergd is, laat mij dien eens zien."

»Volgaarne," hernam Perrol, die den ketting van zijn hals afdeed en het slot in de hand van den pater legde; »het is een gesneden kornalijnsteen, dien ik in Italië gekocht heb, en in dit slot liet zetten; een geleerd geestelijke te Toulouse heeft mij verzekerd, dat het St. Agatha voorstelt en Quintianus, die haar zoekt te verleiden."

»O neen, Heer! hij bedroog zich," zeide de pater, met drift en met belangstelling op den steen starende; »niet, dat St. Aagte niet een zeer gepast onderwerp zou zijn, St. Hendrik en St. Augustinus bewaren mij! neen, het zijn de heidensche afgoden Venus en Mars; maar de steen is goed bewaard en groot. Ik ben een weinig met die dingen bekend," vervolgde hij met een weinig eigenliefde: »een geestelijke zelfs, mijn zoon! kan niet altijd bidden of dienst doen, en er zijn zoovele vermaken, die hem niet voegen, dat de studie bijna zijn eenige troost is, en al de gedenkstukken der oudheid hebben mij sinds jaren bijzonder veel belangstelling ingeboezemd."

Perrol, die bemerkte met hoeveel genoegen de pater den gesneden steen bezag, en die niets meer verlangde dan den biechtvader van Maria en hare moeder aan zich te verplichten, maar ook wist hoe gaarne geestelijken, ja de meeste menschen, en vooral verzamelaars van oudheden, iets ten geschenke ontvangen, onderdrukte met moeite zijn lachlust en zeide verwonderd: »Bij mijnheer St. George! eerwaarde Vader! ik geloof u gaarne; maar hij, die hem mij verkocht heeft, was prioor van een klooster in Rome, en hij heeft mij bezworen, dat deze reliqui door den heiligen Vader gewijd was. Helaas! hetgeen ik zoo dikwijls aan de heilige Agatha gezegd heb, heeft zich dan gericht tot de schoone, maar heidensche vrouw Venus!"

»De heilige Vader, mijn zoon! kan zich bedrogen hebben in het beoordeelen van een steen, ofschoon hij anders onfeilbaar is," hernam de pater; »want als die monnik het bezworen heeft, mogen wij niet twijfelen of de steen is gewijd; maar bedroef u niet: St. Aagte zal u wel verhoord hebben, toen gij haar aanriept, ofschoon gij haar onder de gedaante van een onreine godin vereerdet; bovendien moet de wijding u geruststellen."

»Zoo gij dat gelooft, waarde Vader!" zeide Perrol, »dan ben ik weder gerust; evenwel wil

ik den steen niet meer dragen, omdat ik niet zeker weet, of ik de beeltenis moet vereeren of niet. Ik bid u, mijn Vader! red mij uit deze verlegenheid: neem dit slot en bewaar het, zoo gij wilt, als een gedachtenis van mij."

»Ik dien kostbaren steen aannemen, die zoo zuiver gesneden is!" riep de pater verwonderd, doch met een verheugd gelaat; »bedenk eens, welk een groot geschenk, Heer! en bovendien hoeveel goud zit er niet wel omheen!"

»Ik heb meer steenen, mijn waarde Heer! en dit is juist een heilige, die gij bijzonder vereert," hernam Perrol; »ik zal u de andere bij gelegenheid laten zien; zij zijn meest in mijne wapens, sieraden of drinkschalen gevat; ik bid u, weiger dit geschenk nu niet; bewaar den kornalijn, en laat het goud strekken, om bij den naderenden winter in de behoefte van eenige arme burgers of dienaren der heilige Moederkerk te voorzien." Hierop maakte hij het slot van de keten los, en overhandigde het den pater, die niet langer weigerde; want nog nimmer had hij zulk een fraaien steen in zijn bezit gehad.

Vervolgens ondervroeg de oude man het bendehoofd over de overblijfselen der oudheid, welke hij gezien had; en ofschoon deze nimmer zijn aandacht daarop had gevestigd, kostte het hem weinig moeite, zich nog veel te herinneren, en hij verhaalde en beschreef nu hetgeen hij in Italië, Spanje en Frankrijk gezien had. Toen de pater zich beklaagde, dat in deze landen zulke fraaie overblijfselen der oude wereldbeheerschers niet gevonden werden, vroeg Perrol verwonderd: »Maar zijn de Romeinen dan ook tot hier met hunne legers doorgedrongen, waarde Vader?"

»Zeer zeker, Heer!" hernam deze; »onder hun veldheer Cajus Julius Caesar, die naderhand keizer werd, kwamen zij in deze landen, en sloten een verbond van vrede en vriendschap met de volkeren, die hier woonden, waarna zij, hunne veroveringen voortzettende, tot in het tegenwoordige Engeland doordrongen. In vervolg van tijd ontstond er nu en dan wel eens oneenigheid over de belastingen of diensten die zij vorderden, en daarvoor hadden zij wapen- en wijkhuizen opgericht. Aan den mond van den Rijn ligt, ofschoon nu door de zee bedolven, zulk een sterkte; te Leiden, in Holland, en op zoovele plaatsen hadden zij hunne burchten of sloten, waarin de krijgslieden bezetting hielden." Voorts verhaalde hem de pater, welk een voornaam punt van hunne bezittingen het oude Trajectum, het tegenwoordige Utrecht, geweest was, en hij beloofde Perrol in het vervolg eenige munten en oudheden te laten zien, die in de nabijheid van Vechten en bij het huis te Voorn gevonden waren, waar, zoo men geloofde, ook twee burchten gestaan hadden, om zich van den Rijn, zoowel boven als beneden Utrecht, te kunnen verzekeren. »Ik zal u dan ook nog eenige oude potten, met asch en beenderen gevuld, laten zien, die men in groote menigte tusschen deze stad en Arnhem vinden kan," vervolgde de pater, »in een vrij groote vlakte van zand en heide, welke midden in het woud bij Roekel gelegen is, en tevens eenige oudheden, die bij de Schans op de Veluwe gevonden zijn."

»Is dit ook een oude verblijfplaats der Romeinen?" vroeg Perrol, die niet veel belang stelde in hetgeen men hem vertelde.

»Neen, Heer ruiter!" hernam pater van Broekhuijsen, »tevergeefs heb ik getracht met zekerheid op te sporen, door welk volk deze sterkte is opgeworpen, die van ouder tot ouder de Hunnenschans genoemd wordt. Het is wel bekend, dat de Hunnen in de helft der vijfde eeuw, onder hun koning Attila, een verschrikkelijken aanval deden op het westersche gedeelte van het Romeinsche rijk, maar tevens, dat deze veroveraar, met recht de geesel Gods genaamd, eindelijk door het bestuur van God verslagen werd en voor het kruis vluchten moest; want de Heere had, op de voorspraak der Heiligen, de macht aan de roede ontnomen, welke alleen van hem kracht verkregen had; doch men weet niet, dat zij ooit in dit land geweest zijn. Maar omstreeks het begin der tiende eeuw, geschiedde wederom een nieuwe inval in het Christenrijk door een vreemd volk, dat misschien uit dezelfde landen als de Hunnen kwam, en Magyaren genoemd werd, welke men insgelijks voor Hunnen aanzag. Maar ook op deze woeste heiden gaf de Heere zijnen kinderen de overwinning; en toen zij eenige jaren later tot bij de Wezer waren doorgedrongen, werden zij door Hendrik den Vogelaar overwonnen, en deze horde van verdelgers keerde terug naar de woeste oorden, vanwaar zij waren komen afzakken. Maar hunne onkunde nopens de ligging van het land, waar hunne verstrooiing voorviel, zal zeker velen hunner verhinderd hebben met den grooten hoop te vluchten, en waarschijnlijk zijn zij in afzonderlijke hoopen, her- en derwaarts zwervende, aan de hand van hun overwinnaar ontsnapt. Daar de noordelijkste streken het minst bewoond waren, zullen zij zich bij voorkeur derwaarts begeven hebben, en ik geloof dus, dat de onderscheiden Hunnen-schansen of Borchten, die men in deze

landen vindt, door Magyaren zijn opgeworpen, welke de menschen van dien tijd voor Hunnen hebben gehouden."

»Ik ben u wel zeer verplicht, eerwaarde Heer!" zeide Perrol snel; »vermoei u niet met mij nadere inlichtingen te geven; want indien ik hier nog ben, als het voorjaar aankomt, dan ga ik zelf de Schans eens bezoeken." Doch de geestelijke heer, die verheugd was iemand aan te treffen, dien hij over zijne verzameling van scherven, van potten en pannen kon onderhouden, vervolgde, terwijl hij zijne hand op den arm van den aanvoerder der Zwarte Bende legde, die opstaan wilde:

»Het is geen moeite, Heer! maar een genoegen, want zelfs onder mijne broeders, tref ik, helaas! zelden iemand aan als gij, die zooveel prijs stelt op de daden en verrichtingen van vroegere geslachten; ja dikwijls verwonder ik mij, dat een mensch, die voor een redelijk wezen wil doorgaan, alleen leeft om te eten en te drinken, totdat hij sterft, zonder ooit een weetgierig oog te slaan op den hemel, die boven hem is, en de aarde, waarop hij leeft, en evenals een dier zou sterven, zonder immer gedacht te hebben, indien de vrees voor het eeuwige vuur hem niet had leeren bidden.

»Wat nu de Schans betreft, die is midden op de Veluwe aan het Uddeler- of Udeler-meer gelegen, dat een stilstaand water is, waarin veel visch gevonden wordt, en dat alleen op sommige plaatsen zonder gevaar kan doorwaad worden. Het is een zeldzaamheid, hier midden in deze woestijn van bergen, zand en heide; evenwel vindt men een eind wegs van daar nog een kleiner meer. Volgens oude geschriften was er in vroegere eeuwen een groot woud op de Veluwe, dat Unnilo genoemd werd, maar nu niet meer bekend is; tenzij men het Uddeler Bosch voor een gedeelte er van wil houden."

Perrol kon zijn ongeduld niet langer bedwingen; doch de pater vervolgde, zonder zulks te bemerken:

»Op een afstand zou men de Hunnen-schans aanzien voor een natuurlijke hoogte; want zij is geheel begroeid, heeft gewoonlijk dezelfde vaalbruine kleur als de heide, of prijkt, wanneer deze bloeit, ook met de eenvoudige doch schoone en welriekende heideplanten. Indien men al vermoedde, dat het een werk van menschen is dan zou men het misschien aanzien voor één dier ontzagverwekkende grafheuvelen der heidenen, alhier ter eere van één hunner vorsten, aanvoerders, of wel tot een algemeene rustplaats van een geheelen stam opgericht. Inderdaad, indien men dezen heuvel vergelijkt met die op andere plaatsen, in welke, zooals men zegt, geheele lagen van menschengeraamten gevonden worden, dan zou het wel kunnen zijn, zooals mij de kellenaar te Putten verhaalde, dat zij ook hier hunne dooden in de versterkte grafplaats begroeven; te meer, daar de Schans aan de waterzijde open is, en de dooden dus, volgens hun heidensch bijgeloof met het aangezicht naar het water, en misschien naar het land hunner geboorte gericht lagen."

»En vindt men er nog kelders en overblijfselen van torens en muren?" vroeg Perrol opstaande.

»Neen, Heer!" hernam de pater; »alleen als men naderbij komt, ziet men, dat de wallen, welke volmaakt de gedaante hebben van een eenigszins rond hoefijzer, hetwelk met het open gedeelte tegen het meer ligt, hier en daar eenige flauwe, uitspringende kanten hebben, die men moeilijk kan onderscheiden, als men op de Schans is. Waarschijnlijk is deze wal, zoowel als de geheele waterzijde, met paalwerk versterkt geweest, waarvan men zelfs nog eenige flauwe sporen vinden kan; maar de twee ingangen van de Schans dragen geen kenmerk van immer met een poort gesloten geweest te zijn."

»Het is dus een ellendige sterkte geweest," zeide Perrol ongeduldig; »evenwel is zij der bezichtiging wel waard, ofschoon ik mij herinner meer zulke aardhoopen gezien te hebben."

»Voor het tegenwoordige, mijn zoon! riep de pater droevig, »is er geen denken aan, om de de Hunnen-schans te gaan bezoeken; ik zelf had zoo gaarne, niettegenstaande mijne hooge jaren, nasporingen gedaan in eenige grafheuveltjes, die buiten de Schans gevonden worden, en waaruit een oude schaapherder vóór eenige jaren belangrijke oudheden opgroef; maar de Schans is thans zoo ongenaakbaar, dat de herders haar niet eens durven naderen! of hunne schapen naar het Uddeler-meer drijven om ze te drenken."

»Ho! ho! Heer pater! riep Perrol met meer aandacht, »dat alleen zou mij uitlokken; mijne Zwarte Ruiters zijn niet bevreesd voor eenige heidensche troniën, en bij mijnheer St. George! al wonen er nog Hunnen of Magyaren, Sarracenen of ander tuig, zij zullen de Schans beklimmen en er de zwarte banier op planten."

»Al naamt gij uwe geheele bende mede, gij zoudt niets uitrichten, en al ware zij tienmaal zoo sterk, dan zou ik uwe banier nog niet willen volgen; er is maar één veldteeken, Heer! in het-

welk men zou kunnen overwinnen; het is het kruis, Heer!" zeide de pater bedaard.

Toen Perrol nieuwsgierig uitriep: »Maar, vader! wie woont er dan toch in dat verlaten kasteel?" antwoordde hij zacht:

»Een afschuwelijke tooverheks, mijn zoon! die door de herders de heks van de Hunnen-schans genoemd wordt."

«Maar ik dacht, dat een geestelijke niet bevreesd behoefde te wezen voor een tooverkol!" vroeg Perrol, die meer belang scheen te stellen in dit gedeelte van hun gesprek, en met moeite een grimlach onderdrukte.

»Zeer zeker kunnen wij door de kracht van onzen lieven Heere Jesus en zijne moeder, de heilige Jonkvrouw Maria, den duivel uitbannen en den toovenaars en zulk afschuwelijk volk hunne macht ontnemen; en inderdaad, ik zou zoo gaarne de Schans eens gaan opzoeken, welke nu reeds sedert jaren door dat Helsche wijf wordt bewoond, dat ik reeds aan den kellenaar 1) aan de abdij Abdinckhof heb voorgesteld, om de heks te bezweren en te verdrijven. Tot mijn leedwezen echter moet ik zeggen, dat hij uit belang voor zijn abdij mijn voorslag heeft verworpen; want de vrees, die de omliggende bewoners voor de kol hebben, is oorzaak, dat hij jaarlijks aan het volk een groot getal gewijde zaken verkoopt, welke hen tegen hare macht beschermen.

»Ik zie dus," bemerkte Perrol op, »dat alle geestelijken hier ook al niet handelen, zooals het behoorde; maar," vervolgde hij, na zich eenige oogenblikken bedacht te hebben, »tegen het voorjaar, mijn waarde vader! zal ik u om uwen heiligen zegen vragen, en ik vertrek dan welgemoed, om de heks met mijn zwaard te belezen; en het zal voor het laatst zijn, dat de kellenaar het arme volk in de noodzakelijkheid stelt, om hun zuur verdiend geld bij hem te brengen."

Hij vroeg verder nog eenige nadere inlichtingen omtrent de Schans, en een oogenblik daarna werd de deur geopend, en vrouw Martha trad met hare dochter binnen. Perrol groette haar vriendelijk, en riep: »Waarlijk, mijn beste huisvrouw! gij laat uw gast lang wachten; en ik vrees, dat deze waarde heer, dien ik met zooveel vragen heb lastig gevallen, een weinigje verstoord op u zal zijn, dat gij hem met een nieuwsgierigen ruiter alleen laat, zelfs op Maria, indien zij er de schuld van is.

»Beangstig u maar niet, mijne dochter! deze heer jokt," zeide de pater vroolijk; »het is voor mij geen last, maar een groot genoegen geweest met hem hennis te maken."

»En ik dan," riep Perrol »ha! het is wel een weinig onbeleefd gezegd tot mijn goede vrouw Martha en haar schoone dochter; maar indien ik mijn gesprek met den pater moet staken, omdat gij binnen zijt getreden, dan wenschte ik waarlijk, dat gij nog een weinig waart weggebleven."

Moeder en dochter, zoowel als Perrol zetten zich neder, en met beleid wist hij zijn gesprek zoodanig in te richten, dat hij vertrouwen kon, dat het aan de twee vrouwen en den pater welgevallig zou zijn.

1) Keldermeester.

XIII.

Walson.

Gij zijt mijn regterhand; ik wil het u vertrouwen
Hoe ik mij wreken wil! bij God! het zal hem rouwen,
Dat hij mij hoonde. Ha! men zal mij leeren kennen,
Ik wil ten strijde gaan, den vreemden wal berennen.
Z. VAN BERGH, GZ.

Den volgenden dag zat het hoofd der Zwarte Bende met zijn waardigen luitenant, den ridder Walson, in de kamer, welke hij in *de Vergulde Helm* bewoonde; het vuur brandde fel; want Perrol was kouwelijk, en een kan wijn stond op de tafel, die voor den schoorsteen geschoven was.

»Men spreekt dus nog wel eens over dien verwaanden knaap?" vroeg Perrol, terwijl hij dronk en zorgeloos den beker nederzette.

»Nu en dan, Messire!" antwoordde Walson, »maar ik geloof, dat de heeren, die zoo vroolijk met u uit *de Groene Ridder* afreden, naderhand verwonderd zijn geweest, hoe gij hun zoo spoedig hunne bespottelijke stroefheid hebt doen vergeten."

»Ha!" riep Perrol lachende, »zij kunnen den beker niet laten staan; en als mijnheer satan bij mij aan tafel zat, en maar niet weigerde om te drinken, dan geloof ik, dat ik hem bij den neus zou kunnen leiden."

»Ho! ho! Messire! dat is wat sterk; ik ben de duivel niet, en evenwel zou ik het wel tegen een Tempelier durven aannemen: maar de heilige Vader heeft hen waarschijnlijk laten uitroeien, omdat ze zijn wijn uitzopen," zeide Walson en lachte.

»Zeer mogelijk Walson!" hernam Perrol, die vervolgens meer ernstig zeide: »Maar, op mijne eer, zij zullen zien, dat ik meer kan dan drinken en spelen, of mijn man nederleggen! De reden waarom ik u ontboden, en mijn geheele bende hier

vereenigd heb, is, dat ik voornemens ben Naarden te verrassen."

»Naarden?" zeide Walson verwonderd, »daarvan heeft de Burggraaf mij niets gezegd."

»Dat geloof ik gaarne," antwoordde Perrol, »want ik ben het zelfs nog niet eens, hoe en wanneer ik het doen zal. Had ik iets van de zaak gezegd, Walson! er zouden duizend zwarigheden zijn gemaakt; en ging het waagstuk door, (want een waagstuk is het), welnu! dan zou zich een ander misschien er de eer van toeëigenen, die ik en de Zwarte Bende alleen willen hebben. Daarom heb ik slechts aan Montfoort, die op mijn raad het dorp Eemnes heeft laten versterken, dat ik bezetten zal, om van daar in de gelegenheid te zijn gedurige strooptochten in Gooiland te doen, gezegd, dat ik u herwaarts liet komen, om den een of anderen tocht in 's vijands land te doen; maar ook niets meer. Indien het mij dus gelukt, zal ik toonen, dat Perrol alleen met zijne ruiters oorlog kan voeren, en met niemand den buit of de eer behoeft te deelen; en mislukt het, welnu! wij beiden zullen alleen weten, wat eigenlijk het doel was."

Walson opperde eenige zwarigheden; maar Perrol antwoordde, dat hij hem, voordat de avond viel, zijn voornemen geheel zou ontvouwen en zijne laatste bevelen geven.

»Ik heb wat te stellen gehad met de deern, op wie die Van Baerbergh zoo verzot was," zeide Walson lachende, een oogenblik daarna.

»Hoe zoo, gij meent immers de Zwarte Aleida?" vroeg Perrol onverschillig.

»Ja, met die schoone spreekster," zeide Walson. »O! het is een lieve deern, doch die niet zeer tam is. Begrijp eens, Messire! zij viel mij telkens lastig met allerhande vragen; zij wist niet, waarmede zij u beleedigd had, en waarom gij haar zonder afscheid te nemen, verlaten, en de onvriendelijke boodschap achtergelaten hebt, dat, indien zij de stoutheid had u te volgen, gij haar door uwe ruiters, evenals het gemeenste vrouwspersoon, uit Amersfoort zoudt laten jagen. Ik dacht, dat zulk een meisje u hier den tijd wat aangenamer moest doen doorbrengen."

»Heb ik haar dan niet aan de zorg van mijn luitenant aanbevolen?" zeide Perrol lachende, »ik sta alle rechten op haar aan u af."

»Zeer verplicht, Messire!" hernam Walson, het hoofd schuddende, »maar zij is onhandelbaar, zooals ik gezegd heb; en voor het overige ben ik niet zeer gesteld op de liefjes, die u niet meer aanstaan."

»Ho! mijn edele Brit!" lachte Perrol, »hebt gij de moeder van de Zwarte Bende vergeten? gij zijt niet altijd zoo keurig geweest."

»Gij bedoelt Ganita," zeide Walson, en zag Perrol aan; en toen deze riep: »Zwijg! bid ik u, gij brengt mij die geheele verdoemde geschiedenis weer in het geheugen," begonnen zij te schateren van lachen.

Perrol echter, die het eerst zijne vroolijkheid staakte, omdat zijn blik op den rooden handschoen viel, dien hij droeg, zeide: »Maar begrijpt gij dan niet, Walson! dat ik niet zou kunnen hopen, het hart van Maria te veroveren, indien die zwarte spreekster hier kwam, om mij met hare bekoorlijkheden te vervolgen?"

»Ha! zit het hem daar!" riep Walson; »de heer Van Middachten heeft evenwel al genoeg kans om uw fraai strijdpaard te winnen; 't is jammer van Hector; hij kost u zooveel geld. Maar hoe staat het met de liefdesgeschiedenis hier?" eindigde hij lachende en dronk.

»Wel, hoe zou het staan!" zeide Perrol gemelijk. »Wat helpt het mij, dat zij mij niet meer wantrouwt en zich door mij laat bedriegen! Voor den duivel! wie heeft ooit een knappe meid gezien, die zoo weinig eerzucht bezit als zij? bij alles wat men haar zegt, blijft zij zoo koud als een steen; dat heeten ze hier deugd. Vertel haar van feesten, van dans en snarenspel, beschrijf haar de prachtigste kleederdrachten, en alle eerbare vermaken — doch alleen de eerbare, Walson!" vervolgde hij lachende; »want anders zou zij u voor den duivel aanzien, en voor altijd hadt gij haar vertrouwen verloren — welnu! al die moeite is vergeefsch: men dankt en luistert met genoegen; maar vraagt gij, of zij ook geen lust gevoelt om zoo te schitteren, en al die grootheid te zien, dan antwoordt zij onnoozel: »Neen!" Verdoemd! ik geloof, dat zij alleen leeft of behagen schept om evenals een gemeen wijf haar huishouden te verzorgen en te bidden, met een vogel of een hondje te spelen, of bloemen aan te kweeken; en gij moet Maria bewonderen en prijzen, als gij haar, om haar bespottelijke eenvoudigheid, naar den duivel wenscht. Reeds dadelijk toen ik hier kwam, verveelde mij dat gemaal met die bloemen, en ik knakte in het geheim een roos, bij welke zij elken dag eenige uren doorbracht,; ik gunde die bloem den tijd niet om af te vallen, en meer dan vijf dagen had zij roode oogen," eindigde hij, vol minachting lachende.

»Maar, bij mijnheer St. George en Oud-Enge-

land!" riep Walson, »waarom zoekt gij ook zulk een stuk marmer te verwarmen? is de aanvoerder der Zwarte Bende dan geen meester in dit huis, en in geheel Amersfoort, om zoolang den verliefde te spelen? Neem den burcht, dien gij vergeefs tot de overgaaf tracht te bewegen, met storm in. Waarlijk, Messire! ik herken u niet meer; is zulk een deern, omdat zij schoonheid bezit, waard, dat gij u eenige moeite om haar geeft? Neen! maar zoo gij aarzelt om geweld te gebruiken, waarom weet ik niet, ha! ha! Messire! laat haar dan een drankje geven en het marmeren beeld zal vol verlangen aan uwe voeten nedervallen; gij kent immers de wijze, hoe het bereid wordt, en hebt er menige weerspannige vrouw of onwillig meisje door gelukkig gemaakt?" en zijne handen wrijvende, lachte hij luid.

»Neen!" riep Perrol met drift, »ik voed geen vrees om hier iets met geweld te ondernemen, wat geef ik om de burgerij of de belachelijke bezorgdheid van Montfoort, die altijd weifelt! Reeds heb ik een sleutel van de kamer, die zij bewoont; ofschoon zij thans bij hare moeder slaapt; maar geweld baat mij niet; evenmin zou het middel helpen, dat u zoo lachen doet. Neen, Walson! ware zij door een of ander middel de mijne geworden, dan zouden er tranen vergoten worden; het zou blijken, dat het duifje onschuldig was, ofschoon zij hare onschuld verloren had, en de blaam viel alleen op mij; de oude gek, die hier biechtvader is, zou alles wel weten te plooien. Ik verloor toch mijn Hector, en de edele heer Van Schaffelaar zou haar evenwel naar zijn ellendig huis voeren, indien ik het niet verbrand had; want hij is zoo goed! zegt Maria, en hij zou zeker niet zoo nauw zien," eindigde hij lachende.

»Maar wat wilt gij dan?" vroeg Walson; »wat voor hoop hebt gij om te slagen?"

»Ik heb nog hoop," zeide Perrol somber. »Hoor, Walson! ware het mij alleen te doen om Maria, die schoon is, maar boven wie ik de dartele Aleida verkies, dan was mijn begeerte reeds vervuld, op mijne eer! dat was zij. Maar zij moet mij liefhebben, en mij vervolgen met hare liefde, evenals die ribaude; ik moet haar in Utrecht vertoonen, vroolijk en opgeruimd aan mijn zijde zittende, zonder schroom of schaamte, evenals de spreekster zulks doen zou, — dan is het strijdpaard van Van Middachten het mijne. Doch wat scheelt mij Hector! ik ben aan dat paard gehecht; maar ik zou geen woede gevoelen, als ik het verloor. Maar die Van Schaffelaar, welke niet als Van Baerbergh, half beschonken, maar nuchter, mij beleedigde, — die verwaande ruiter, die den Bisschop afried mij in dienst te nemen, mij dwarsboomde, vóórdat hij mij gezien had, — en mij een huurling van den paap noemde — dien moet het hart bloedig worden opgereten. Wanneer Maria dan als mijn bezit rondzwerft, — dan zal hij het uur en zich zelven verwenschen, dat hij mij hoonde, — ha! dan zal hij gevoelen, wat de wraak van Perrol zeggen wil. Het arme kind is schoon en bevallig, en misschien spijt het mij van haar; maar alleen met Maria kan ik mij wreken. Verkwijnt hij dan van smart, dan zal hij mij leeren kennen, hij, dien men uit mijne handen verlost heeft; en als hij dan de vrouw, met wie hij dacht te leven, zoo diep verachtelijk ziet, dan zal mijn moeite dubbel beloond zijn. Is eenmaal zijn ongeluk volmaakt, is alle deugd uit haar hart weggevaagd, dan stoot ik Maria van mij, werp haar weg evenals dit glas, en dan — beroep ik mij op het zwaard!" Dit zeggende, wierp hij het drinkglas, dat hij in zijn hand hield, op den haardsteen aan duizend stukken, en lachte woest. »Maar het zal een lang gevecht zijn, — »ik verzeker het u; — want met elken houw, dien hij mij toebrengt, zal ik hem een spotternij toeduwen, en het laatste, dat hij zal hooren, zal een uitroep zijn van geluk en de naam van zijn gewezen bruid. Ha! hij zal zoo gemakkelijk niet sterven als heer Coene!"

Walson had hem zonder verbazing of afgrijzen aangehoord; maar waarom zou hij zich ook verwonderd hebben? hij kende het hoofd der Zwarte Bende sedert jaren; daarom riep hij verheugd: »Waarlijk, Messire! ik herken in u den oude weder; vergeef mij, dat ik een oogenblik getwijfeld heb. Bij mijnheer St. George en den duivel! dat zal den edelen ridder zeer doen. Maar hoe zult gij er toe geraken, hebt gij een talisman gevonden?"

»Neen!" riep Perrol, »die dingen, welke zooveel waard zouden zijn, vindt men niet meer! maar de oude pater, die mij verschrikkelijk verveelde met zijne, zoo hij dacht, geleerde praatjes, welke ik met oplettendheid moest aanhooren, heeft mijne hoop op een goeden uitslag van mijn voornemen geheel verlevendigd. Onder meer andere zaken vertelde hij mij, dat er een halve dag reizens van hier een aarden schans is, die aan de landzijde met een wal omringd is en van achteren tegen een meer ligt; welke schans, als men over den wal en langs het water gaat, meer dan vijfhonderd schreden in omvang heeft. De gracht,

die er om loopt, en veeltijds droog is, heeft wel twintig voet wijdte, en kan op een afstand niet gezien worden, omdat de grond, die dezelfde kleur als de wal heeft, glooiend schijnt op te loopen. De vlakke grond in de schans ligt iets hooger dan de kant van de gracht aan de buitenzijde, en de wal is van binnen veel hooger dan een mensch; dus een rare soort van schans, niet waar?"

»Maar wat moet die opnoeming beduiden? gij herinnert mij de stad Limes, bij Dieppe," zeide Walson verwonderd, »het is alsof gij mij den wal van Naarden beschrijft."

»O neen!" zeide Perrol lachende, »alleen maar om u te doen zien, dat ik met aandacht naar den eerwaardigen vader geluisterd heb; maar nu ter zake: volgens zijn zeggen woont tegenwoordig in deze anders geheel verlaten Hunnen-schans een verschrikkelijke tooverkol."

»En wat verwacht gij van haar?" vroeg Walson.

»Een minnedrank! die even krachtig zal werken als een talisman, en maken, dat Maria mij met afschuw zal ontwijken, zooals zij doen zou, als ik uw raad volgde, maar integendeel voor altijd met een onoverwinnelijke kracht zich aan mij hechten zal!" zeide Perrol met drift.

»En gelooft gij dan waarlijk aan de bekwaamheid van dat wijf?" vroeg Walson; »ik vrees, Messire! dat de verdoemde tooverheks u niet anders zal geven, dan hetgeen gij op mijn raad niet gebruiken wilt. Maar ik mag het lijden, ofschoon gij mogelijk voor niets uw geluk zult wagen, door die dienares van den satan op te zoeken."

»Ik geloof niet aan haar macht, maar wel aan haar kunde," hernam Perrol. »Ik gevoel geen vrees voor mijn geluk of mijn zaligheid; maar ik vertrouw, dat zij in staat zal zijn mij te geven, wat ik verlang. Ik heb zulk een kleine gedachte niet van haar als hij, mijn edele Brit! waarom zou zij dan geheel haar leven versleten hebben met kruiden en planten te zoeken, met het vooruitzicht om vroeg of laat verbrand te worden, indien zij ze niet leerde kennen?"

»En wanneer wordt die minnedrank gehaald, Messire?" vroeg de luitenant.

»Binnenkort, Walson!" antwoordde Perrol; »ik denk zoo spoedig als onze tocht naar Naarden is afgeloopen. Ga nu eens zien, hoe het volk zich gedraagt, en of wapens en paarden behoorlijk verzorgd worden; dezen avond verwacht ik u."

De luitenant stond op, zette zijn hoed op en vertrok, terwijl Perrol, die in het vuur staarde en kwaadaardig grimlachte, hem nariep: »Wees zoo goed, Walson! Vidal bij mij te zenden; hij moet mij kleeden; want ik moet nog ver wezen, eer gij weder bij mij komt, en zal u dan iets naders van Naarden kunnen zeggen."

»De heks moet mij bijstaan en de weddenschap helpen winnen!" riep hij, toen hij alleen was. »Maria verwerpt mijn liefde, en evenwel mistrouwt zij mij niet; mijn voorzichtigheid en haar engelachtige goedheid, die mij haar zou doen achten, indien ik er haar niet om verachten moest, hebben den kwaden indruk weggenomen, dien mijne daden op haar gemaakt hebben; maar zij bemint mij niet, en zal mij nooit liefhebben. Gedane zaken nemen geen keer; de tijd keert niet weder, anders zou de Schaffelaar niet verwoest zijn geworden; mijn mond zou haar bruidegom niet gezegd hebben, welk lot zijne bruid wacht; ik zou hem zelfs hebben gewaarschuwd, dat men hem te Utrecht op het spoor was, in plaats van hem *in het Land van Belofte* te laten opzoeken: dan lag Maria misschien nu reeds in mijne armen. — Ha! ik heb mijn eigen wraak verwoest!"

XIV.

De gevangenis.

Gevangen tusschen de enge muren,
Verwijderd ver van huis en haard,
Staat hij met wellust stipt te turen
Op hen, die vrij zijn op deze aard.
Z. VAN BERGH, Gz.

Het wordt tijd, dat wij eens den braven meester uit *de Vergulde Helm* gaan opzoeken. Ons hart zal zeker met meer genoegen bij hem vertoeven dan bij de tooneelen, die wij zoo even voor ons zagen, waarin de misdaad steeds zegevierend was. Het kan niet anders, of iemand als het hoofd der Zwarte Bende moet oogenschijnlijk een groot overwicht hebben op een braaf man als heer Jan van Schaffelaar; deze betreedt alleen den rechten weg, den weg van eer en deugd, om zich van een aangedanen hoon te zuiveren, en dan zelfs doet de godsdienst hem nog aarzelen; want dagelijks zegt hij, geknield voor God, dat hij aan zijne vijanden vergiffenis schenkt. Maar Perrol bedient zich van alle middelen; elke weg, die hem nader bij zijn doel kan brengen, is hem welkom; zonder schroom betreedt hij dien, en telt de slachtoffers niet, die hij aan zijne gruwelijke driften opoffert.

Meester Wouter zat gevangen in het slot van Wijk bij Duurstede. Hij bewoonde een kamertje boven in een der torens, hetzelfde vertrek, waar Reinoud van Brederode eenige jaren vroeger door denzelfden Bisschop was opgesloten geweest. Maar geen kluisters boeiden hem voeten of handen; hij kon ten minste zoo ver gaan als de muren van zijn gevangenis zich uitstrekten, en als hij op een bank stond, kon hij uit het kleine raam, dat met ijzeren staven voorzien was, over de rivier de Lek en de Betuwe zien; een geluk, hetwelk hem geheel zou benomen geweest zijn, indien hij, evenals de heer van Brederode, ware vastgekluisterd geweest aan een der zware ijzeren ringen, die in den muur bevestigd waren.

Hij was zoo even op de bank geklommen, om zich met het riviergezicht te verlustigen en de frissche lucht in te ademen, toen hij voetstappen op de trap hoorde en het hoofd omwendde; maar hij beangstigde zich niet. Ofschoon hij niet kon raden, wie hem kwam bezoeken, zoo wist hij echter, dat hij niet voor zijn leven te vreezen had; maar aangenaam gevoelde hij zich verrast, toen hij de deur hoorde openen en Van Schaffelaar zag binnentreden.

»Hoe hebt gij het, meester?" was de eerste vraag van dezen, terwijl hij den smid, die van de bank was afgesprongen, de hand gaf.

»Zoo redelijk wel; maar de verveling kwelt mij," hernam Wouter, die niet zoo opgeruimd scheen, als toen hij in vrijheid was; »zeg, hebt gij goede tijding medegebracht, dat gij zoo spoedig terugkeert?"

Van Schaffelaar schudde het hoofd en zette zich neder, nadat hij Wouter gevraagd had, of hij ook iets verlangde, en gelastte vervolgens den stokknecht te vertrekken, en hem onder aan de trap te wachten, toen de meester niets behoefde.

»Frank is zoo even eerst van hier vertrokken," zeide Wouter, en schonk twee tinnen bekers vol met bier, »de goede jongen heeft mij nogal trouw bezocht. Sedert gij mij een quaakbord geschonken hebt, bezoekt hij mij meer, zoo hij zegt, om het spel te leeren; maar, bij St. Eloy! dikwijls moet ik hem herinneren om met de steenen te gooien; en ik geloof, dat hem het geklaag over mijn verlangen om naar huis te keeren, een weinig verveelt. Doch, Jan! zeg het mij maar ronduit, heeft de Bisschop zich nog niets laten verluiden om mij in vrijheid te stellen?"

»Helaas! neen, Wouter! riep Van Schaffelaar, »zoo even sprak ik hem, en vroeg nogmaals om u vrij te laten; maar mijn bede zoowel als de losprijs, dien gij, en zelfs de verachtelijke Perrol, hebt aangeboden, kunnen hem evenmin overhalen als de smeekschriften door uwe dochter, in naam harer moeder, en door den braven vader van Broekhuijsen opgesteld."

»Maar wat wil dan die vreemde geestelijke toch, die zich met geweld op den zetel heeft nedergezet?" zeide Wouter met drift, en sloeg op de tafel.

»Hij is mijn heer, beste meester!" antwoordde Van Schaffelaar. »O! hoe heeft hij het nederige smeekschrift, dat door mijn lieve bruid geschreven is, onverhoord kunnen laten, dat zoo alle kenteekenen draagt van opgesteld te zijn door een treurende dochter! maar 't is alsof het priesterlijk gewaad het hart met een harnas omkleedt, en belet edelmoedig te zijn of zich te laten vermurwen. Zeide hij mij niet, dat het slecht geschreven en gevlekt was? iets dat in mijn oog er de meeste waarde van uitmaakte; want ik zag, dacht mij, Maria, met de pen in de hand, sidderende van vrees en hoop. — O, meester! ik zag de tranen, die om u uit hare schoone, reine oogen op het papier nedervielen."

»Maar welke reden geeft die Bisschop voor zijn verstoktheid?" vroeg Wouter.

»Hij wil noch losprijs, noch dank, als hij u vrijlaat, zegt hij," hernam van Schaffelaar; »doch die tijd is nog niet dáár, maar wel nabij, verzekerde hij mij, en uwe vrijheid zal het loon zijn voor mijne getrouwe diensten. Geloof mij, Wouter! het aanbod en de bedreigingen van dien Perrol houden u gevangen; want zijn Eerwaarde haat hem."

Toen antwoordde hij nog op eenige vragen, die de smid hem deed, en betuigde hem, dat hij niets betreffende *de Vergulde Helm* had kunnen vernemen, ofschoon hij in de nabijheid van Amersfoort geweest was, en vervolgde: »Maar ik moet u nog zeggen, wat ik gedaan heb, en wat er gebeurd is; verwonder u dan nog, dat Bisschop David niet zeer vriendelijk was! De Zwarte Bende heeft Naarden geplunderd!"

»Naarden!" riep Wouter verbaasd.

»Ja, het is maar al te waar; hoor, meester! hoe ik er kennis van bekomen heb. Gij weet, dat de Bisschop van zijne vrienden te Utrecht vernomen had, dat zijne vijanden het voornemen hadden om Eemnes te versterken, en dat ik werd afgezonden, om eenige berichten in te winnen. Verwijderd van den weg, bevond ik mij in den vroegen morgen in de nabijheid van Zoest, toen Heintje, dien ik

had afgezonden, om in het dorp te gaan vernemen, of er ook eenig krijgsvolk in het veld was, mij de verontrustende tijding medebracht, dat er des nachts een groote bende rijzige ruiters door het dorp was getrokken, maar dat niemand het gewaagd had het hoofd buiten de deur te steken. Ik vermoedde toen al dadelijk, dat het volk tot de Zwarte Bende behoorde, maar tevens, dat de dorpelingen door de duisternis en den schrik het aantal ruiters veel vergroot hadden. Evenwel werd er veel omzichtigheid vereischt; want ik had maar twintig mijner rijzige ruiters, buiten mijn knaap, medegenomen. Ging de vijand naar Eemnes, waarom dan des nachts daarheen gereden? en deze nachtelijke optocht geleek meer naar dien eener stroopbende. Zoo spoedig mogelijk dus den Stichtschen grond achter mij latende, reed ik op Laren aan; maar vóórdat wij dit dorp naderden, zag ik in de verte een ruiter in vollen ren op ons aankomen. Op mijn bevel verlieten de mijnen dadelijk den weg, en alleen Heintje, dien ik genoodzaakt had een boerenpak aan te trekken, stapte op mijn bevel af, om zijn paardendek, zoo het scheen, te verleggen. Zoodra de ruiter dichterbij kwam, hield hij een oogenblik zijn paard in den draf, en scheen eenig gevaar te duchten; maar Heintje schreeuwde hem toe om naderbij te komen; want dat zijn paard, waarvan hij den poot bezag, kreupel was geworden, en nu naderde de ruiter. Toen wij hem beter konden zien, zag ik, dat het één van de Zwarte Bende was; mijne jongens vielen hem nu dadelijk te lijf, en voordat hij kon terugkeeren, sloeg een mijner ruiters hem met zijn speer van het paard. In het eerst trachtte hij ons door allerlei leugens om den tuin te leiden; maar toen Heintje in hem den gruwelijken beul herkende, die hem te Utrecht den arm had opengekorven, besloot ik geen medelijden met hem te hebben, en beval mijn volk, hem zoolang met hunne zwaarden te slaan, totdat hij de waarheid zeide. Toen ik den lafaard beloofde hem het leven te schenken, onderrichtte hij mij, nog vóórdat hij de klingen gevoeld had, het navolgende: Perrol was met zijn geheele bende uit Amersfoort getrokken en des nachts voor de poort te Naarden aangekomen. Hij had zijn volk verborgen, en een tiental zijner ruiters, als boerenwijven gekleed, met manden aan den arm, vertoonden zich met het opgaan der zon vóór de poort, alsof zij met hare waren ter markt wilden gaan. Zoodra was echter de poort door den burgemeester niet geopend, of de ruiters wierpen hunne manden weg, vielen op hem en die kleine wacht aan, en degenen, die opgezeten waren en naar dit oogenblik wachtten, renden dadelijk, toen zij het afgesproken teeken hoorden, de stad in, en vertrapten alles onder den voet. De burgers gaven echter de stad nog niet gewonnen, en hevig werd er op het kerkhof en in de kerk zelve gevochten; maar Perrol en zijn luitenant voerden in persoon de ruiters aan, en de dappere poorters moesten zwichten. Meer dan veertig hunner lieten daar het leven bij, en velen zochten uit de stad te ontkomen of zich te verbergen; maar dit gelukte slechts weinigen, en zij moesten zelven hun vijanden hunne beste goederen aanwijzen. Perrol had dadelijk van zijne overwinning naar Amersfoort en Utrecht bericht willen zenden, met verzoek om de stad intijds te laten bezetten, indien men haar wenschte te behouden, en de ruiter had, zoo hij zeide, aan zijn hoofdman verzocht, de tijding te mogen overbrengen, omdat hij priester was, en het gejammer der arme burgers niet langer kon aanhooren; maar naar hetgeen Heintje mij gezegd had, en naar de uitdrukking van zijn valsch gelaat te oordeelen, zou ik denken, dat Perrol hem juist om andere redenen had weggezonden, indien het hoofd der Zwarte Bende voor eenig edel gevoel vatbaar was. Zoodra ik het voornemen van den vijand had vernomen, reed ik naar de hoogten, over welke de wegen heen loopen, en liet die bezetten. Meer dan één bode van Perrol viel in den loop van den dag, en zelfs des nachts in onze handen, ofschoon niet levend; want zij vochten verwoed tot den dood toe, zoodra zij de onmogelijkheid inzagen om te ontkomen, en dreigden ons nog, als wij hen niet ongemoeid doorlieten, dat hun aanvoerder de stad zou laten plunderen. Hunne woorden waren maar al te waar; want toen de nacht verliep, en hij waarschijnlijk uit het wegblijven van zijne ruiters bemerkte, dat hij op geen ondersteuning kon rekenen, verliet hij de stad, en van verre kon ik in de morgenschemering flauw de menigte karren en wagens zien, die zwaar beladen waren met den roof der burgerij. Daar mijn langer vertoeven op deze plaats onnoodig was, keerde ik met mijne ruiters, die rust behoefden, terug, en niets heeft mij meer verwonderd, dan dat hij bij zijn aftocht de stad niet in brand heeft gestoken."

»Het is een duivelsche vent!" zeide Wouter, toen Van Schaffelaar zweeg, »en een dapper ruiter; jammer maar, dat hij voor zoo slecht bekend staat, en dat gij met hem niet op een goeden voet staat. Als ik tehuis was, zou ik waarlijk verheugd

zijn, dat hij in *de Vergulde Helm* tehuis ligt; hij ziet niet op een paar stukken geld, en ik kan goede zaken met hem doen. — Gij ziet immers uit de brieven van Maria, dat hij zich wel gedraagt," eindigde hij, toen Van Schaffelaar droevig het hoofd schudde.

»Ja juist, Maria!" riep van Schaffelaar treurig. »O! meester! ik wenschte zoo gaarne, dat gij gelijk hadt; maar ik doorgrond hem beter; ik begrijp nu maar al te wel, waarmede hij mij bedreigd heeft in die legerplaats, waarheen heer David mij gezonden had. Geloof mij, uwe vrouw en Maria kunnen hem niet leeren kennen achter het masker van vriendelijkheid, dat hij heeft aangenomen."

»En welk belang zou hij bij mijn bevrijding kunnen hebben?" vroeg Wouter, en vervolgde toen Van Schaffelaar zweeg: »Gij deedt wel, om over niets van dat alles te schrijven; want mijn vrouw zou zich maar ongerust maken, en Maria ook, zoo het onschuldige kind al begreep, dat iemand zoo slecht zou kunnen zijn, om haar ongeluk alleen uit wraakzucht te bewerken. Maar ik geloof, dat het hoofd der Zwarte Bende zoo zwart niet is, als gij wel denkt; of meent gij nog, dat hij, en niet het volk van Salazar, de Schaffelaar verbrand heeft?"

»Meester!" riep Van Schaffelaar met drift, en sloeg met de vuist op de tafel, »ik weet wel, dat gij wapens voor de Zwarte Bende gemaakt hebt; maar het bedroeft mij u Perrol te hooren verdedigen. Bij de zaligheid van mijn vader! 't is goed, dat ik in u den vader van mijn bruid moet en wil eerbiedigen, anders . . . .

»Wouter!" vervolgde hij langzaam, want zijn drift was bedaard, »het smart mij, dat ik u het monster hoor verontschuldigen, dat op mijn bruid loert, dat uw kind, uwe Maria, ten val wil brengen; maar gij hebt niet gehoord, waarmede hij gedreigd heeft; gij waart niet met mij in de legerplaats: ik vergeef het u dus. Doch ik bezweer u bij al wat heilig is! geloof mij: niemand dan hij vermoordde mijn ouden Hans, verwoestte mijn voorvaderlijk verblijf. Het is waar, geen mensch weet wie de moordbrander was dan Ralph; maar de oude schaapherder liegt niet; mijn hart zegt het mij."

»De mannen van Salazar zijn even woest als die van de Zwarte Bende," zeide Wouter, »en . . ."

»Maar," viel Van Schaffelaar hem in de rede: »Jean de Salazar is geen Perrol; en zoo hij al in staat mag zijn het huis van een vijand te verwoesten, zoo geloof ik niet, dat hij de Schaffelaar zou vernielen; want tusschen ons beiden is nimmer twist geweest. Te laat misschien zult gij gewaar worden, dat ik mij niet voor niets verontrust heb, dat mijn vrees geen ijdele vrees was; dan zal Maria, indien zij niet van rouw en droefheid gestorven is, het bejammeren, dat zij mijn zwaard in de scheede vastgeklonken heeft; dan zult gij kunnen weenen over uw kind, en mij zal niets overblijven dan haar te wreken en te sterven," eindigde hij treurig. Hij bedekte nu zijn gelaat met zijne handen; tevergeefs trachtte de brave Wouter hem te overtuigen, dat hij zich voor Perrol niet zoo bevreesd behoefde te maken, vooral als de Bisschop hem in vrijheid stelde, en hij naar Amersfoort kon terugkeeren.

XV.

De aftocht.

Zoo vreeslijk de aankomst was des wreedsten der barbaren,
Zoo schandlijk was 't vertrek van hem en zijne scharen.
Een afschrik voor zijn naam, trots, bloeddorst, woede en haat,
Is all' wat die barbaar voor eeuwig achterlaat.

J. NOMSZ

Het vermoeden van Van Schaffelaar was zeer juist geweest. Toen Perrol geen antwoord van Amersfoort of Utrecht ontving, en zijne ruiters niet terugkeerden, besloot hij Naarden te verlaten. Hij bekreunde zich weinig om het bezit van de stad; wilde hij haar bezet houden, dan liep hij gevaar door het volk van den Stadhouder en de burgers der omliggende steden en dorpen, te worden ingesloten; — die van Amsterdam waren reeds in aantocht; — en trok hij af, dan was het niet noodig, de stad of de burgerij, welke men toch aan haar lot zou overlaten, te verschoonen. Een woeste vreugde heerschte er onder de Zwarte Bende, toen haar, nog eer de morgen aanbrak, door Walson, die door de stad rende, werd bevolen zich tot den aftocht gereed te maken en de stad te plunderen. Sinds dat oogenblik bood dat stadje het droevige schouwspel aan van een aan de woestheid van het krijgsvolk overgegeven burgerij, en alle middelen, hoe verschrikkelijk ook, werden door de ruiters aangewend, om de plaats, waar de kostbaarheden en het geld verborgen waren, te weten te komen; gelukkig hij, die iets aan te wijzen had, en dus niet werd vermoord, omdat hij hun niet overgaf, hetgeen hij niet bezat.

»De voertuigen, die in de stad gevonden of in

den omtrek geprest waren, werden bevracht met huisraad, kleedingsstukken en levensmiddelen; ook het vee, dat er gevonden was, lieten zij niet achter, en droefgeestig verlieten degenen, die gedwongen waren de paarden te besturen, die stad. Van alle zijden werd deze lange trein van wagens vergezeld door de ruiters, die een genoegelijken blik wierpen op hun buit; en honderd en veertig van de voornaamste burgers, die als gijzelaars werden medegevoerd voor de brandschatting, welke de stad aangeboden had te betalen, gingen zwijgend tusschen de paarden, waarop de monsters gezeten waren, die, na hen van alles beroofd, en hunne vrouwen en dochters onteerd te hebben, nog den spot dreven met hunne droefgeestigheid, en hen met de punten hunner speren aanspoorden, als de smart of de jaren sommigen hunner nu en dan niet snel genoeg deden gaan.

Perrol, die met Walson vooraanreed, zeide, terwijl zij de hoogte opreden, die tusschen Laren en de stad ligt: »Het zal mij benieuwen, of men mijne mannen heeft durven terughouden, of dat zij Utrecht of Amersfoort in 't geheel niet bereikt hebben."

»Ik denk het eerste, Messire!" hernam Walson; »want niemand heeft immers vermoed, wat wij van zins waren, en van het Hollandsche krijgsvolk is in dezen omtrek geen mensch te vinden."

»Ik weet het," zeide Perrol: »maar ik ben bevreesd, dat het eenige bisschoppelijke ruiters zijn geweest, die hen hebben opgelicht. Als het die verdoemde Van Schaffelaar maar niet geweest is; want de bruidegom zal misschien eens in de nabuurschap van Amersfoort gekomen zijn, om wat dichter bij zijn bruidje te wezen." Nu lachte hij, maar vervolgde meer ernstig: »Het zou een nieuwe dienst zijn, waarvoor ik hem bedanken moest; ik zou ook beter gedaan hebben Quintijn met vijf en twintig man af te zenden; maar ik troost mij met den buit, en dat Froccard er ten minste ook bij geweest is."

»Indien de anderen gebleven zijn, Messire!" zeide Walson, »dan wed ik, bij mijnheer St. George! dat hij er zich niet doorgeslagen zal hebben."

»Maar misschien wel doorgelogen, Walson!" zeide Perrol vroolijk. »Doch zie eens welk een verrukkelijk gezicht zich hier voor ons opdoet; wat een aantal zwaar beladen wagens, jammer maar dat wij zoo weinig klinkende munt gevonden hebben." Walson hield nu ook zijn paard staande, zag om en zeide lachende: »Ik gevoel nu geen spijt meer, dat wij Naarden verlaten hebben; want wat er is achtergebleven, is niets meer waard. Ha! ha! het is een verhuizing, die zeer gemakkelijk gaat, en waarvan wij alleen de voordeelen hebben."

»Zoo is het," riep Perrol; »maar geloof mij, ofschoon de som, die zij ons zullen brengen, omdat wij den rooden haan niet in hunne huizen gestoken hebben, nogal van belang is, spijt het mij, dat ik mij heb laten overhalen; want niets is aangenamer, wanneer men een stad bij wijze van processie verlaat, zooals wij deze doen, dan dat men haar achter zich in brand ziet staan; de vlam en de rook geven meer levendigheid aan het tooneel. De laatste maal nog zag ik het aan de Schaffelaar; men kan dan verzekerd wezen, dat men niets achterlaat; niets verwoest gemakkelijker dan het vuur; ééne brandende toorts in een huis of een schuur geworpen, vernielt een geheele stad; 't is evenals een bal, die vanzelf langs de helling loopt, waarop men hem gelegd heeft."

Een oogenblik daarna ontdekten zij, ter zijde van den weg, een der ruiters, die was afgezonden geweest, en die dood achter eenig kreupelhout lag. Perrol gelastte, zonder verder iets te zeggen, aan degenen die achter hem reden, hun makker op te nemen en op den eersten wagen te leggen, die voorbij zou komen. Nu reed hij met Walson een weinig vooruit, en onderhield zich met hem over zijne bijzondere belangen; hij gaf hem last eenige geldzaken met heer Loef van Oosterweerd af te doen, en gaf niet onduidelijk te kennen, dat hij dezen verdacht hield, van zoowel aan heer David van Bourgondië, als aan de Utrechtsche partij geld te leenen, op zulk een wijze, dat hij, buiten de dadelijke voordeelen, in het vervolg hoop had om, welke partij ook meester bleef, zijne uitschotten met woeker terug te krijgen.

»Het is een slimme vogel," vervolgde hij lachende; »maar ik kan goed met hem terecht, en ik geloof, dat wij het verstandigste zullen doen, het graan, dat daar ginds op onze wagens ligt, in ééns aan hem over te doen. Er is tegenwoordig gebrek in Utrecht aan granen, en als ik dan iederen ruiter eenig geld geef, zal hij altijd nog meer voordeel hebben, dan dat hij zelf zijn aandeel te gelde maakte."

»De meubelen en de andere roof blijven hun toch nog over," zeide Walson; «zij hebben reeds voordeelen genoeg, en velen hunner hebben een aardige som aan geld of goud- of zilverwerk in hunne zadeltasschen."

»Te veel is niet eens goed," merkte Perrol aan, en vervolgde: »Maar van heer Loef gesproken;

om een voorbeeld aan te halen: toen ik op den Dwarsdijk lag, vertelde hij mij, dat hij naar Wijk moest, omdat zijn nicht dien knaap, welke onder Van Schaffelaar dient, wenschte te zien; maar de zaak was eigenlijk, dat hij heer David een som gelds en misschien eenige inlichtingen kwam brengen; en in Utrecht deed hij het voorkomen, alsof hij naar de paardenmarkt geweest was om eenige paarden te koopen, waaraan men in Utrecht gebrek had."

Walson deelde daarop aan Perrol een besluit mede, dat hij genomen had, namelijk, om Ada ten huwelijk te vragen; en nadat deze hem meesmuilend had aangehoord, borst hij in een luid gelach los. »Op mijne eer! edele Brit!" riep hij, »dat zou de grootste zotternij wezen, die ooit door een Engelschman begaan werd; maar wilt gij mij dan verlaten, of zijt gij voornemens met uwe gekke vrouw de Zwarte Bende te volgen? Maar gij gekscheert, Walson! mijn luitenant, getrouwd met jonkvrouw Ada! ha! ha! dat zou te veel eer zijn voor mijn banier."

Doch Walson beduidde hem, dat hij in vollen ernst sprak, en zeide, dat hij zich minder om de onnoozele jonkvrouw, dan wel om haar vermogen bekommerde, en dat hij haar zonder eenig hartzeer in dit land achterlaten, maar zorgen zou hare goederen van te voren tegen baar geld te verwisselen; ook sprak hij van heer Loef en diens zoon.

»Ja! ja! gij hebt gelijk," zeide Perrol, »die Reynoud is een stugge knaap, die evenmin als zijn vader eenige ridderlijke deugden bezit; hij draagt ons juist geen groote vriendschap toe; wees daarvan verzekerd. Maar bekommer er u niet over: hij zou in staat zijn u een langen brief te schrijven, ten einde u zijn verontwaardiging te kennen te geven over uw voornemen om zijn nicht te trouwen; doch daarbij zou hij het ook laten. Ik wil er al mijne paarden onder verwedden, dat hij nog nooit een mensch gedood heeft," riep hij lachende; »maar, waarde heer luitenant! er zijn erger hinderpalen dan de zotte grillen van dien knaap; hoor eens en luister. Ada van Rijn is een zusters dochter, van heer Loef van Oosterweerd; haar vader, die zijne vrouw reeds vroeg verloren had, was bevreesd, dat zijne dochter, die toen reeds niet wel bij het hoofd moet geweest zijn, een man zou trouwen, die niet voor haar geschikt was; daarom heeft zij slechts het vruchtgebruik harer goederen, zoolang zij ongetrouwd blijft. Doch zij kan geen huwelijk aangaan, zonder verlof van haar oom, indien zij niet onderscheiden goederen wil verliezen, die haar grootste vermogen uitmaken, en welke goederen in dat geval op haar neef overgaan. De heer Loef, die sedert haars vaders dood haar eenige voogd is, omdat zij geen andere bloedverwanten heeft, heeft vruchteloos getracht Ada over te halen, zich met haar neef in den echt te verbinden, waartoe hij reeds de toestemming te Rome had weten te verwerven; want ofschoon Reynoud, zoo ik geloof, waarlijk op haar verzot is, heeft zij zijne aanzoeken van de hand gewezen. In dien tijd had heer Loef dus belang, alle vrijers te verwijderen, op wie hij niets zou kunnen aanmerken; maar toen kreeg zij op eens de kuur in het hoofd, om op dien Frank, zoo heet hij, geloof ik, te verlieven, en dit stond den oom aan; want tegen dat huwelijk, dat hij in het geheim wenschte, zou hij zich in het openbaar verzet hebben; daarom heeft hij alle moeite aangewend, om dien gemeenen jongen aan zijne nicht te koppelen. Doch hetzij deze iets bemerkt heeft van de zaak, ofschoon weinige menschen er het rechte van weten, of dat hij geen zin had in de gekke meid, heer Loef deed moeite tevergeefs, om de goederen op deze wijze te benaderen, en zij kunnen dus zijn zoon nog ontgaan."

»Maar ik ben een Engelsch Edelman, Messire!" riep Walson, »de oom zou mij dus tevergeefs de goederen van mijn vrouw trachten te onthouden; ik ben uw luitenant; en gij zelf zoudt immers niet toestaan, dat men mij die beleediging aandeed."

»Neen, Walson!" hernam Perrol, »en niet onwaarschijnlijk zou hij zich wel wachten, om mijn luitenant zijn huwelijksgoed te onthouden, of te kennen te geven, dat hij aan uwe adellijke afkomst twijfelde; maar!" vervolgde hij lachende, »andere bezwaren doen zich op, edele Brit! ik geloof, dat de edele jonkvrouw liever als maagd zal sterven, dan u tot man nemen; zij bemint dien knaap immers."

»Wat scheelt het mij, wien zij bemint," riep Walson driftig, »laat haar met dien gemeenen ruiter naar den duivel loopen, Messire! al wat gij mij gezegd hebt, schrikt mij niet af; ik zal haar noodzaken mij te trouwen, en, bij mijnheer St. George! ik zal noch de eerste, noch de laatste zijn, die met geweld een vrouw genomen heeft."

»Bravo!" riep Perrol vroolijk, »het huwelijk is een heilig sacrament, Heer bruidegom! ik wensch u veel geluk; maar ga bedaard te werk; mogelijk weet ik u binnenkort de juiste woonplaats aan te wijzen van een aardig wijfje, dat u een middel zal verschaffen, om het hart van jonkvrouw Ada

te vermurwen, of u in een beeldschoonen jonkman te herscheppen; en misschien weet ik u dan zelfs ook den prijs wel op te geven. Wees nu zoo goed onze achterhoede eens te bezoeken, en te zien of alles geregeld voortgaat; want wij vorderen traag, dunkt mij."

Toen Walson vertrokken was, riep Perrol Vidal, die een eind weegs ter zijde reed, gaf hem eenige bevelen, en terwijl zijn knaap spoorslags in de richting van Amersfoort wegreed, zong Perrol een Fransch liedje, deed zijn paard nu eens draven, dan weder stappen of in den vollen ren plotseling stilstaan, of hij staakte zijn gezang en lachte luid; want hij beloofde zich vermaak van Walson's vrijage.

XVI.

De Hunnen-schans.

Daar is een Eunjer-wijf in dit gewest te vinden.
J. CATS.

Die schans beheerschte veld en golven —
Van daar trok 't vreemde wachtvolk uit,
De Veluw langs, op moord en buit, —
A. W. SMALT, WZN.

Zoo vroeg niet als hij wel gewenscht had, verliet Perrol den volgenden dag Amersfoort, vergezeld van Vidal en een twaalftal zijner vertrouwdste ruiters; de bezorging en verdeeling van den roof hadden hem eenige moeite gegeven, en alleen zijne tegenwoordigheid was in staat geweest, om het ontstaan van een bloedbad onder de woestelingen, die zijn bende uitmaakten, te voorkomen; elk wilde zich het meeste toeëigenen, ofschoon de buit gewoonlijk gelijkelijk verdeeld werd. Hij had ook vele woorden moeten verspillen, om de plundering van het ongelukkige Naarden aan Martha en hare dochter uit een voor hem eenigszins gunstig oogpunt te doen beschouwen; en het was niet uit eenig menschelijk gevoel, hetwelk hij misschien ook nooit gekend had, dat hij vrouw Martha verzocht had, vader van Broekhuijsen in zijnen naam te verzoeken, de gevangen burgers met zijne troostredenen te sterken, voordat zij naar Utrecht vertrokken, en hen voor zijne rekening behoorlijk van voedsel te laten voorzien. Om dezelfde reden was het, dat hij in hun bijzijn aan Walson gelastte, de gijzelaars niet te snel te laten gaan, en hun de noodige rust te gunnen. Hij zocht door dit alles zich voor te doen, alsof hij zooveel mogelijk trachten wilde het lot van de ongelukkigen te verzachten, die zijn plicht hem gedwongen had met zich mede te voeren, en hij beklaagde zich over het leed, dat een krijgsman in den oorlog genoodzaakt is zijn medemenschen aan te doen.

Het hoofd der Zwarte Bende reed met zijn geleide door het Hooge Land op de brug aan, die over het watertje de Laak ligt, en voorts door het moerassige land, dat ter wederzijde van het riviertje was, naar Nijkerk, dat door eenige Utrechtsche voetknechten was bezet. Zonder zich echter hier op te houden, trok hij de eene poort in, en de andere uit. De grond was hier hooger en beter voor de paarden; Perrol reed vooruit op een zwart paard, en scheen vol ongeduld, om het doel van zijn tocht te bereiken. Vidal volgde hem, en zag nu en dan met belangstelling over het land, dat zich ter rechter- of linkerzijde van den weg opdeed, en de ruiters, die, evenmin als de knaap, wisten werwaarts zij gingen, volgden hun meester, zich onderling vermakende met snoeverijen op de gruweldaden, welke zij in Naarden hadden gepleegd.

Het had den vorigen dag uit het noorden gewaaid; de wind was echter gedurende den nacht zuidelijk geworden, en Perrol voorspelde zich goed weer, toen hij uitreed; echter hinderde hem van tijd tot tijd de wind, en dan haalde hij zijn met zwart bont gevoerden rok dicht om den hals toe. Hij droeg een open helm met de roode pluim, en zijn borstharnas; maar zijne armen en beenen waren niet gewapend. Zijn knaap was even licht gewapend als hij, en het ijzer hunner helmen en harnassen was glad geschuurd; doch zijne mannen van wapenen staken van het hoofd tot de voeten in hunne zware, zwarte wapenrustingen; zij droegen hunne lange speren met scherpe punten.

Nadat zij door een armzalig gehucht van eenige hutten gereden waren, vroeg Perrol aan een landman, die een ouden knol, welke met takkebossen beladen was, voor zich uitdreef, hoe ver hij nog wel van Putten verwijderd was, en of hij hem ook langs den naasten weg naar de Hunnen-schans kon brengen. Nadat de kinkel hem een langen tijd bevreesd had aangestaard, gaf hij ten antwoord, dat hij omstreeks halverwege Putten en Nijkerk was, maar dat hem geen Hunnen-schans in de buurt bekend was; doch wel een klein gehucht in het Hunnen-veen, dat rechts af naar den kant van Putten lag.

Het verwonderde Perrol, dat de kerel niets wist van de Schans, waarvan de pater hem toch met

zooveel zekerheid gesproken had. Hij besloot geene andere vragen aan den lompen boer te doen, die voor zijn akelig paard bevreesd scheen, en reed, zonder iets te zeggen, verder. De boer, met zijn muts in de hand, boog tot de aarde voor Perrol, Vidal en voor elk der voorbijrijdende ruiters, blijde zijnde zoo gemakkelijk aan deze ontmoeting ontkomen te zijn. Doch de achterste ruiter gaf hem, juist terwijl hij zijn hoofd zoo diep boog, dat zijn rug een horizontaal vlak vormde, een slag daarop met zijne speer, zoodat de arme boer een gil gaf en plat op den grond viel. Perrol zag om en lachte, toen hij den kerel zag liggen, zonder te onderzoeken, wat men hem gedaan had, en de ruiters, die herhaalde malen omzagen, riepen lachende: »Wij gelooven, duivelsche Tuimelaar! dat gij den schoft hebt doodgeslagen; want hij staat maar niet op." Deze antwoordde echter: »Ho! ho! jongens! zulk een gemeene kerel zal wel te veel gewoon zijn aan een dracht knuppelslagen, om zoo spoedig zijne stomme ziel uit te blazen, omdat ik slechts even zijn schoft heb aangeraakt."

Hij had gelijk gehad; want toen de boer dacht, dat zij ver genoeg verwijderd waren, zagen zij, hoe hij een eind maakte aan het doodliggen, opstond, en zijn paard met spoed voor zich uitdreef. De ruiters lachten. De Tuimelaar zette zijn hand aan den mond en schreeuwde, en toen de boer omzag, wendde hij zijn paard, velde zijne lans, en deed alsof hij op hem af wilde rijden. Nauwelijks zag de onnoozele boer, welk gevaar hem dreigde, of hij liet zich weder op den grond vallen, tot groot vermaak van de ruiters. En evenwel hoorde men weldra geen enkelen lach meer onder hen; zelfs waagden zij het niet eens om luid te spreken; want Perrol, die ook den schreeuw gehoord had, dien de Tuimelaar had gegeven, had zich omgewend en met een dreigende stem geroepen: »Stilte!" Dit enkele woord was genoeg geweest om hem weder in zwijgende werktuigen van zijn wil te herscheppen, terwijl hij zelf wenschte, dat zijne ruiters hun buit reeds verbrast en doorgebracht hadden; want hij wist, dat zij nimmer gehoorzamer en stouter waren, dan wanneer het gebruik der beurzen weder voor eenigen tijd bij de bende, als geheel noodeloos, scheen afgeschaft te zijn.

Het speet Perrol nu wel, dat hij niemand uit Amersfoort had medegenomen, om hem als wegwijzer te dienen; want hij, noch één der zijnen was hier ooit geweest. Hij gevoelde evenwel, dat hij in de stad moeilijk iemand had kunnen vinden, die hem naar de Schans kon brengen, welker bestaan aan zeer weinigen bekend was, zooals de pater hem gezegd had, en dat, nu hij zonder gids er heen ging, ook niemand het geheim van zijn tocht kon verraden. Hij verlangde er zeer naar, Putten te bereiken, ten einde zich te verzekeren, dat de oude geestelijke zich niet bedrogen had, toen deze hem zeide, dat de Schans op de heide lag, terwijl de domme boer hem van een plaatsje in een veen gesproken had. Om zijne gedachten, die nu eens in Amersfoort, dan weder in Utrecht of elders waren, af te breken, zag hij nu en dan naar de lucht, welke bijna schoon van wolken was en zich rood vertoonde; waaruit hij opmaakte dat de wind, die reeds lastig begon te worden, weldra met nog meer geweld zou gaan waaien uit den noorderhoek, waarin hij weder scheen geloopen te zijn. Hij werd nu en dan eenige zeevogels gewaar, die over het land vlogen, maar wist niet, of hij dit als een gunstig of ongunstig voorteeken beschouwen moest. Zoo voortrijdende, zag hij vóór zich uit, toen de grond weder hooger en vaster begon te worden dan het gedeelte van het land, dat zij het laatst waren doorgetrokken, een weinig bezijden den weg, een man op een boom zitten, die omgewaaid of geveld was. Hij besloot nog eens te vragen, of hij op den goeden weg was; want er liepen zoovele wegen en sporen, nu hier, dan daar, dat hij bevreesd was, dat het geboomte, hetwelk vóór hem lag, misschien een bosch was, waar de rechte weg nog veel moeilijker zou te vinden zijn, als men er eenmaal in was. De oude man, die onverschillig scheen omtrent den naderenden troep, was bezig een stuk brood te eten, en zijn ruigharige hond zat naast hem geduldig af te wachten, dat zijn meester hem iets gaf. Hij zag niet op, voordat Perrol zijn paard stilhield aan de diepe greppel, welke hier langs den weg liep, en deze hem toeriep:

»Hei daar, oude! gij moest mij den weg eens wijzen!"

De oude man, die een kleeding droeg, bijna even ruig als de harige huid van zijn hond, riep tot antwoord: »De wegen, die wij moeten volgen, loopen uit elkander; en de weg, dien ik u zou wijzen, zou zeker niet naar uw zin zijn."

»Een wonderlijke kerel, Vidal!" riep Perrol; »mogelijk meent hij, dat hij alléén de voetpaden kent; maar ik heb die stem reeds gehoord, en hem meer gezien. Kent gij hem niet?" eindigde hij, en zag oplettend naar den ouden man, die bedaard zijn brood at, en zijn hond met de hand een teeken gaf, om bij hem te blijven.

Vidal scheen hem echter niet te kennen of te willen herkennen, en Perzol riep nogmaals: »Wat denkt gij van het weer, kerel?" maar het korte antwoord, dat hem grommig werd toegeschreeuwd, was: »Ik denk niets van het weer, maar eet, gelijk gij ziet."

Toen riep Perrol, die met ongenoegen de wijde greppel en den hoogen wal aan de andere zijde beschouwde, driftig: »Vreet uw bast vol, gemeene boer! maar zeg mij eerst, of wij dicht bij Putten zijn."

»Putten! putten!" riep de oude spottend, die nu opstond en een langen stok opnam, welke naast hem had gelegen, »hé! hé! paardenman! daar moet gij al voorbijgereden zijn."

»Voorbijgereden, kerel!" riep Perrol verwonderd, »en ik kom van Nijkerk, en ben nog geen dorp voorbijgetrokken."

»Wel zoo! wat wilt gij mij nu wijsmaken?" schreeuwde de ander lachende, »hebt gij in Nijkerk geen putten gezien, paardenman? Gij meent immers waterputten!" en gevolgd van zijn hond, stapte hij op de heide voort, waarmede de grond hier en daar begroeid was.

»Hij is het! verdoemd, het is dezelfde!" riep Perrol driftig, die zijn paard niet wilde wagen, om over de steile diepte te springen. »Zit af, ruiters! en sleept dien ellendigen boef hierheen. Met spoed, kerels! *Per moio!* het zal het laatst zijn, dat zulk een oud galgenaas zich met een voorbijganger vermaakt."

Snel wierpen de ruiters zich uit den zadel, en aan Vidal de teugels toe, en één hunner sprong terstond in de greppel; doch deze diepte, waaruit men misschien turf gestoken had, was zoo drassig, dat hij geen voet kon verzetten, maar tot aan zijne knie-stukken in den grond zakte. Zijne makkers vonden niet raadzaam hem te volgen, en staken hem het achtereinde van een speer toe, om hem er uit te halen. Nu riep Perrol op eens: »Voor den duivel! daar verdwijnt hij! ha! die verdoemde diepte."

De Tuimelaar, die zeker zijn meester genoegen wilde geven, nam vijf speren, en stak die met de punten in de aarde aan de overzijde van de greppel. Zij waren nauwelijks lang genoeg, om nog een klein eind weegs aan zijne zijde op den grond te kunnen rusten; evenwel liep hij over deze brug van speren, en beklom toen, echter niet zonder moeite, de overzijde. Zoo hard hij loopen kon, volgde hij nu de richting, welke de onbeleefde, oude man genomen had, maar vruchteloos; want toen hij besluiteloos staan bleef, en Perrol hem toeriep, dat hij zou voortgaan, antwoordde hij, dat er zoovele greppels en sleuven in den grond gestoken waren, dat het onmogelijk was, om te weten, waar men zoeken moest.

Perrol riep hem dus terug; de ruiter was intusschen weder op den weg getrokken en veegde de modder van zijn wapenrusting af. Vervolgens zaten zij weder op, en Perrol vervolgde zijn weg, na nog een nijdigen blik over het veld geworpen te hebben waar de oude man verdwenen was. Hij had echter de moeite kunnen besparen om dezen onvriendelijken wegwijzer eenige inlichting te vragen; want het geboomte, dat hij vóór zich gezien had, was een gedeelte van het Putter Bosch, dat zich in dien tijd ook aan deze zijde van het dorp uitstrekte. Spoedig viel hem de molen in het oog, dien hij reeds in de verte had kunnen zien, indien hij met de ligging der plaats bekend geweest was; weinige oogenblikken daarna reed hij het dorp binnen, en de onzekerheid, waarin hij verkeerd had, deed hem ten stelligste besluiten niet verder te gaan, zonder iemand als gids mede te nemen.

In het dorp, dat nogal groot was, viel hem, toen hij de kerk naderde, welke aan St. Pancras geheiligd was, een huis in het oog, dat op den hoek van het kerkhof lag, en waar een aarden drinkkan, aan een stok gebonden, uitstak. Voor de deur van dit huis, dat hij vermoedde een herberg te zijn, hield hij stil. Hij en zijne ruiters werden van alle zijden nieuwsgierig gadegeslagen door de bewoners van dit eenzaam gelegen dorp, die voor het woeste uitzicht der Zwarte Ruiters bevreesd en beducht waren, dat het misschien de voorhoede was van een naderende bende. Zij rilden reeds bij de gedachte aan plundering en brandstichting, en vreesden voor den wintervoorraad; maar toen de vreemde gasten zwijgend, doch rustig door het dorp trokken en voor de kroeg stilhielden, waar een geschilderde afbeelding van den apostel St. Andreas boven de deur was vastgespijkerd, begon de moed te herleven, en waren zij zoo stout de ruiters te naderen, om te zien, hoe deze afstapten, en, op bevel van den man met de roode pluim, de paarden naar den stal brachten. Toen de bevelhebber zijn paard aan zijn knaap overgaf, een onverschilligen blik op de gapende boeren wierp en in huis trad, staken zij de hoofden bij elkander, om te gissen, welke edelman en welk volk het zou zijn, en wat vader Plemp wel aan zijne gasten zou kunnen verdienen. Zij werden echter gestoord in deze berekening, die hen, vrij

onbeleefd, tot aan de deur had doen naderen, in de hoop van door een reet te kunnen ontdekken, wat de edelman gebruikte of verrichtte; want de Tuimelaar, die van den stal, buiten om het huis kwam, en de deur bezet vond, gaf met zijn bijna geheel met ijzer bedekten voet een der boeren een trap onder zijn ruggegraat, zoodat hij, even-als een looden kogel uit een springaal, (1) tusschen hen, die tegenover hem stonden, geworpen werd. Een uitroep van verbazing en schrik volgde; maar nadat de Tuimelaar ook met zijne ijzeren handschoenen twee boerenwangen had geploegd, nam de geheele troep de vlucht, om misschien, op een veiliger plaats, hunne veronderstellingen en berekeningen te vervolgen.

Perrol stond bij het vuur, waarop men een paar takkenbossen geworpen had; hij scheen met vader Plemp te praten, die in een nederige houding voor hem stond, en toen de Tuimelaar binnentrad, en de deur op de klink deed, vroeg hij, wat daar buiten gebeurde.

»Niets, Messire!" antwoordde deze lachende; »maar de boeren zijn in alle landen hetzelfde: dom, lomp, onbeschoft en nieuwsgierig; zij waren zoo druk bezig om te zien, hoe een edelman zich verwarmt, dat ik er mij met handen en voeten heb moeten doorworstelen."

De aanvoerder der Zwarte Bende gelastte nu den waard de paarden behoorlijk te laten voederen, en tevens dat elk der ruiters zich van brood zou voorzien, in gevalle het eerst volgende dorp soms te ver verwijderd was, en stond hun toe, als de staldienst was afgeloopen, zich hier in het voorhuis, bij het vuur, spek, brood en bier te laten voorzetten.

»Heer!" zeide de boerenwaard, »er is morgen een plechtige dienst ter eere van St. Andries, en heden is het vastendag; uwe rijzige ruiters zullen zich dus met bier en brood wel vergenoegen."

»Ik geloof neen, boer!" antwoordde Perrol lachende; »maar stel u gerust: mijnheer St. Andries zelf zou met hen gerust een stuk spek eten; want zij hebben zich door een langdurig vasten voor dezen tocht, die een heilig doel heeft, voorbereid; ook heb ik dispensatie van den eerwaarden vader, heer David, Bisschop van Utrecht." Deze reden scheen vader Plemp gerust te stellen, en hij gelastte aan zijne vrouw spoedig alles gereed te maken, terwijl hij den heer naar de kellenarij zou brengen.

(1) belegeringswerktuig, slingermachine

Vidal was intusschen teruggekeerd; en nadat Perrol met hem een beker van het bier, dat bij het vuur was warm gemaakt, gedronken had, wikkelde hij zich in zijn gevoerden rok, en verliet met zijn knaap en den waard het huis.

Een klein eind weegs buiten Putten, aan den ingang van het bosch, stond de Celle of Uithof, gewoonlijk de Kellenarij genoemd, waar de kellenaar en onderkellenaar woonden, twee geestelijken uit de abdij Abdinckhof te Paderborn, die de inkomsten der abdij, aan welke veel land op de Veluwe toebehoorde, moesten inzamelen.

Toen Perrol vóór het gebouw aankwam, dat een zeer oud aanzien had, was hij verwonderd, dat het zoo groot en zwaar was, en voornamelijk, dat de brug, die over de gracht lag, was opgehaald. De waard uit de herberg zeide hem, dat zij misschien gehoord hadden, dat er eenig krijgsvolk in het dorp was aangekomen, en daarom het huis gesloten hadden, en verzocht hem eenige oogenblikken te wachten. Hij trad daarop naar de gracht, en riep, dat er een vreemde edelman was, die den kellenaar wenschte te spreken, en eenigen tijd daarna daalde de brug neder; want men maakte zeker geen zwarigheid, den vreemdeling, die zich op een afstand zoo edel voordeed, met zijn knaap te ontvangen. Er waren nogal eenige knechts in het huis; en naar de honden, die op de plaats vastlagen, en sommigen der bedienden, die pijlen en bogen in de hand hielden, toen hij in het gebouw trad, oordeelde Perrol, dat de geestelijke heeren liefhebbers van de jacht, en misschien wel beducht geweest waren voor een aanval op de kellenarij en de gegaarde penningen van den abt. De kellenaar was een oud afgeleefd man, die, in zijn stoel zittende, Perrol ontving, en hem verschooning verzocht, dat hij hem niet was te gemoet gekomen, omdat hij sinds verscheiden jaren zijn kamer niet meer verliet. De broeder, die hem in het bestuur der goederen bijstond, was dezen morgen, zoo hij zeide, naar Apeldoorn vertrokken, waar zijn tegenwoordigheid vereischt werd, en zou niet voor den anderen dag terugkomen. Hij vroeg hem verder, waaraan hij het te danken had, dat hij in zijne nederige Celle een bezoek ontving van een krijgshaftigen ridder, dien hij het geluk had bij zich te zien.

Perrol antwoordde hem zonder zich te bedenken, dat hij op eigen kosten in het leger van den hertog diende; dat hij een Brabantsch edelman was, die zich steeds beijverd had, zijn arm te leenen tot beveiliging van de onschuld en de heilige Moederkerk.

»Uw doel is edel, Heer!" zeide de kellenaar, die nieuwsgierig was, wat deze dolende ridder hem toch wel te vragen zou hebben: »maar waarin kunnen wij u van dienst zijn?"

»Mijn doel, zeer Eerwaarde!" antwoordde Perrol, »is om deze omstreken te verlossen van de heks, die hier ergens in een oude schans moet wonen; en daar ik zie, dat gij zelf mij niet kunt vergezellen, is mijn verzoek om mij iemand als wegwijzer mede te geven."

De kellenaar zag verwonderd op, en trachtte hem zijn voornemen uit het hoofd te praten, door hem al de gevaren voor te stellen, die hem konden overkomen, en eindigde met te zeggen, dat hij misschien zijn ijver voor het belang der heilige kerk te ver dreef; dat, zoodra het hem gelukte de heks te verdrijven, de herders en het landvolk, minder bevreesd voor de macht van den boozen geest, ook minder belang zouden stellen in de vereering van de heiligen, welke zij nu in den nood aanriepen.

»Gij zoudt wel gelijk kunnen hebben, eerwaardige Heer!" hernam Perrol lachende; »maar ik blijf bij mijn besluit; ik heb altijd gehoord, dat men een goede daad doen moet, zonder de gevolgen te berekenen; en de waarzeggende geest, dien mijnheer St. Paulus uitdreef, bracht meester Simon zeker nog meer voordeel aan dan de gewijde ringen of andere dingen, die gij hier aan het domme volk verkoopt, aan uwe abdij. Ik weet wel, dat meester Simon niet tevreden was; maar gij, mijn waarde Heer! die zelf de leer van het heilige kruis predikt, zult immers de verdelging van een verdoemde heks niet wraken."

De kellenaar scheen de onnauwkeurigheid van deze aanhaling niet eens te bemerken en zweeg; want de woorden van den vreemden krijgsman en diens spottende blik brachten hem van zijn stuk, en hij riep binnensmonds zijn geliefkoosde patronen aan, toen hij den langen ruiter met den rooden vederbos, die nu opgestaan was, tegenover zich staan zag. Er lag iets dreigends in den lach van Perrol, en de kellenaar was bevreesd, dat het de satan zelf was. »Indien u zooveel aan het wijf gelegen is, kellenaar!" vervolgde Perrol, »zoo zal ik haar in vrede laten rusten; maar ik vorder van u terstond honderd rozenobels, (1) en als het volle maan is, zult gij mij te middernacht een zwarten haan brengen op den galgenberg van Amersfoort."

(1) (oorspr.) Eng. munt, waarde f 11.

»Heer!" riep de kellenaar, die vergat, dat hij in maanden tijds niet had kunnen staan, veel minder gaan, en nu opstond om de kamer te verlaten. De eisch van den vreemdeling deed hem de haren onder zijn priestermuts te berge rijzen; maar Perrol drukte hem lachend weder op zijn zetel neer, en zeide spottend: »Zeer eerwaardige Vader! ik schertste slechts; ik ben mijnheer satan niet, en wenschte slechts te onderzoeken, of gij, als een braaf geestelijke, een afschuw hebt van den boozen geest. Ik zie nu, dat gij slechts geschertst hebt, toen gij zooveel belangstelling voor die verdoemde heks toondet: ik verzoek u dus mij een uwer dienaren als gids mede te geven."

De kellenaar maakte echter vele zwarigheden, en zeide, dat geen zijner knechts hem zou durven vergezellen, zoodat Perrol gemelijk uitriep: »Ik had gehoopt, dat een der geestelijken mij zou vergezeld hebben; doch nu dit niet kan, verlang ik ten minste een hunner knechts, die ik daar even gewapend gezien heb, alsof het hier een sterk slot, maar niet de woning van een paar papen ware."

»Ook de woning van de dienaren der kerk moet bewaakt worden, mijn zoon!" zeide de kellenaar, die zijn tegenwoordigheid van geest terugbekomen had; blijft dus, en ik zal u wijn en brood laten voorzetten, of vertrek in vrede."

»Het laatste, mijn waarde Heer! bevalt mij het beste," hernam Perrol; »maar ik geef u den raad om veel pijlen te laten vederen en punten; want, bij mijnheer St. George! uwe woning ligt hier zoo eenzaam, dat het mij niet verwonderen zou, indien eenige stoute knapen eens op de gedachte kwamen, om de pachtpenningen van den heer abt te komen afhalen."

De kellenaar boog ootmoedig het hoofd, en zeide plechtig: »Hetgeen onze Heer Jezus wil, dat aan zijne dienstknechten geschiede, dat zullen zij geduldig dragen; maar ook meer niet; en indien, hetgeen gij zegt, een bedreiging is, dan vergeven wij het u."

»Het is alleen een raadgeving, bijgeloovige paap!" riep Perrol, die zich verwijderde; »maar reken niet meer op het voordeel, dat de heks u zal aanbrengen, en bid, dat het u niet in het eeuwige vuur moge storten, dat gij het rijk van satan niet hebt omvergeworpen, uit belang voor eenige luie monniken."

Het speet Perrol, dat hij zoo nutteloos zijn tijd verbeuzeld had; evenwel verheugde het hem, dat hij eenigszins bekend was geworden met de gelegenheid van het gebouw; daarom alleen was het mis-

schien, dat hij, toen hij bij Vidal kwam, die hem op de plaats wachtte en met de knechts sprak, nog een oogenblik vertoefde, den muur in oogenschouw nam en luid vroeg: »Is er onder die brave jongens iemand, die mij naar de Hunnen-schans den weg wil wijzen? op mijne eer, hij zal zich over mijn vasthoudendheid niet te beklagen hebben." Toen zij zwegen, riep hij verwonderd: »Hoe! niemand?"

Een hunner zeide: »Neen, Heer! Ik geloof ook niet, dat er iemand in het dorp is, die u, vooral met dit weer, er heen zou durven brengen; hoor den wind eens opsteken; de satan zal dezen nacht mooi weer hebben in de Hunnen-schans."

»Ik zou dus niemand kunnen overhalen?" vroeg Perrol aan hem, die gesproken had, en deze antwoordde: »Ik geloof neen, Heer! niemand zou er u durven brengen dan de oude Ralph, indien hij het al doen wilde; want hij is wat eigenzinnig."

»En wie is dat?" vroeg Perrol snel, »waar kan ik hem vinden?"

»Het is een oude herder, Heer! die nu hier, dan daar zwerft; dus als gij naar hem wachttet, zoudt gij lang naar hem moeten zoeken om hem te vinden," kreeg hij ten antwoord. Daar ook deze hoop om een gids zonder geweld te krijgen vervlogen was, en hij de gelegenheid van het huis in zijn hoofd had geprent, wenkte hij Vidal hem te volgen, en verliet de kellenarij, al de knechts verwonderd latende, wat hij toch in de Hunnenschans wel mocht te doen hebben. Zoodra hij in *de Heilige Andreas* was teruggekeerd, vroeg hij of zijne ruiters en de paarden gereed waren, en gelastte dadelijk op te zadelen. Nadat hij vader Plemp betaald had, verzocht hij dezen hem iemand op te zoeken, die hem tegen een goede belooning naar Apeldoorn als wegwijzer zou willen vergezellen.

De waard zeide, dat het hem leed deed, dat hij te oud was om zelf mede te gaan; maar dat hij Slimmen Jasper zou gaan roepen, die een vroolijke borst was, en hem best terecht zou brengen.

Terwijl vader Plemp er op uitging, verheugde zich Perrol, dat hij op deze wijze iemand zou medekrijgen, daar de naam van de Hunnen-schans elkeen al dadelijk scheen af te schrikken; het speet hem evenwel, dat die Ralph niet in het dorp was; want hij had gaarne iemand gehad, die goedschiks medeging. Het getrappel der paarden op de steenen, die voor de deur lagen, deed hem naar buiten gaan, en hij zag met genoegen, dat zijne paarden er zoo frisch uitzagen, toen juist de waard terugkwam met een man van een kleine gestalte, maar die zeer schrander uit zijne oogen zag, en dien hij hem voorstelde als Slimmen Jasper.

»Gij zijt dus genegen om mij den weg naar Apeldoorn te wijzen, Jasper?" vroeg Perrol.

»Ja, edele Heer!" hernam deze, zich buigende, ofschoon hij de muts ophield; »maar ik verzuim veel; want de wind zal goed zijn om te malen, en ik reken op een goede belooning."

»Die zeg ik u toe," zeide Perrol lachende, »maar ik geloof, dat gij niets verzuimt; dit is immers geen weer om de zeilen aan den molen te slaan. Voor den duivel! het stormt, Jasper!"

»Ik wil zeggen, als hij een weinig gaat liggen, Heer!" antwoordde de andere meesmuilende, waarop Perrol vervolgde: »Rogardo! neem dezen molenaar achter op uw paard. — Kom, Jasper! zit op; want wij hebben haast."

De molenaar klom nu op het paard, terwijl de ruiter, dien Perrol genoemd had, en die een Italiaan scheen te zijn, hem de hand reikte; maar hij zeide lachende: »Ik bid u, edele Heer! noem mij Slimmen Jasper, gelijk geheel Putten doet; want er zijn meer Jaspers op het dorp."

»Wijs ons dan den weg, Slimme Jasper!" zeide Perrol, die te paard steeg; en de molenaar wees met zijne hand den ruiter, achter wien hij zat, den weg aan, welken hij volgen moest. Vader Plemp groette hem tot de aarde, terwijl de boeren en dorpelingen op een afstand stonden te kijken, maar evenals de waard uit *de Heilige Andreas*, zich als knipmessen bogen, toen Perrol omzag.

Slimme Jasper nam zijn weg langs de kellenarij, en weldra traden zij in het Putter Bosch. De boomen, bijna van alle bladeren beroofd, hadden een treurig aanzien, en de wind, die door de takken blies, scheen ook de laatste te willen doen vallen. Ofschoon hier meer beschutting was dan op de vlakte, was het er bijna even guur, en Perrol bemerkte, dat hij zich met het weder te veel gevleid had. De weg was zeer moeilijk voor de paarden; want de gevallen bladeren maakten dien glad en glibberig, en daarbij was hij zoo smal, dat er geene twee ruiters naast elkander konden rijden.

»De weg is niet best, Slimme Jasper!" zeide Perrol, die achter Rogardo reed, »hadt gij geen beteren kunnen nemen?"

»Zeer zeker, Heer! maar geen die nader is en beter beschut voor den wind," antwoordde deze en vervolgde: »Wij zullen zoo door het Putter-

in het Speelder-Bosch komen, dat ons bijna tot aan Garderen zal brengen. Maar het is onnoodig, dat ik dit arme dier zulk een last veroorzaak; ik kan goed loopen, en dan zelfs beter de warmte houden; want dat harnas is zoo koud als ijs." Dit zeggende, liet hij zich van het paard glijden, en trad vooruit; toen reed Perrol naast hem, en zeide hem, dat hij door Uddel wenschte te rijden.

»Uddel?" zeide de molenaar verwonderd. »Ei kijk! de boeren waren al verwonderd, dat gij den kellenaar bezocht; maar als zij hoorden, dat gij ook te Uddel moet wezen, zouden zij meer staan te kijken. Doch wat heeft een edelman in dat akelige gehucht van kotten en schuren te maken? zou ik vragen."

Perrol zeide hem, dat een zijner knechts, die hem jaren had gediend en nu overleden was, hem verzocht had eenig geld aan zijne naastbestaanden aldaar te overhandigen, en dat hij zulks zelf wilde doen, om verzekerd te wezen, dat het goed bezorgd werd.

»Een edele daad, Heer!" zeide Slimme Jasper, »maar niet onnoodig; ik weet hoeveel moeite het kost, om geen meel te storten, als men eens anders zak moet vullen. Maar dan zal het aardig laat wezen, als wij te Apeldoorn komen, en ik dank St. Pancras, dat ik den weg hier evengoed in donker kan vinden als in mijn molen."

»De kellenaar sprak er van, mij een ouden herder mede te geven," zeide Perrol, »maar die was nu juist niet bij de hand; hij heet Ralph, geloof ik; kent gij hem?"

»Of ik Ralph ken, Heer!" riep de gids verwonderd, »wel, kijk eens. Hij is vandaag nog voorbij den molen gekomen; mij dunkt, gij moet hem tegengekomen zijn, oud, lang, in schapenvel gekleed, met een langen staf en een ruigen hond. Kent gij hem nu, Heer?" eindigde hij, toen hij zag, dat Perrol zijn paard liet stilstaan.

»Ja!" zeide deze, die zijn verwondering bedwong en weer voortreed; »ik heb hem gezien; had ik hem gekend, Slimme Jasper! dan zat gij nu stil op den molen."

»Ja wel!" hernam de molenaar, »of Ralph zoo maar klaar staat; voor goede woorden is hij doof; geld heeft hij niet noodig, en om bedreigingen geeft hij niet. Maar ik geloof, dat gij nu beter voorzien zijt, Heer! alle gidsen zijn geen goede wegwijzers."

»Dat kan wel zijn, Slimme Jasper!" zeide Perrol lachende, »maar wat is die Ralph dan toch voor een schooier?"

»Hoor, Heer!" antwoordde de molenaar, die meer naar hem toetrad; »Ralph is een herder, en mijn vader, die al jarenlang dood is, heeft mij verhaald, dat hij hem, zoolang het hem heugde, reeds gekend had; doch toen zwierf hij niet zooals nu door het land, maar kwam hier in de nabuurschap schapen koopen. Nu weidt hij dan hier, dan daar de schapen; maar hij behoeft niets te doen om van te leven: er is geen huis op de geheele Veluwe, waar men zou durven weigeren hem te ontvangen, geen haard, waarbij men hem niet gaarne een plaats inruimt, geen tafel, waaraan hij niet ongevraagd kan gaan zitten."

»Maar wat is hij dan?" vroeg Perrol verwonderd.

»Wat hij is, Heer!" hernam de gids, die nu een weg, welke meer links liep, insloeg, »hij is met een helm geboren, en hij weet wat gebeuren moet;" en toen hij zag, dat Perrol lachte en ongeloovig het hoofd schudde, vervolgde hij zacht: »Het is zoo, Heer! maar hebt gij wel eens van de heks van de Hunnen-schans gehoord?"

»Misschien ja, maar ik herinner mij niet," zeide Perrol; »wat is dat voor een wijf, Jasper?" en luisterde aandachtig.

»Slimme Jasper met uw welnemen, Heer!" antwoordde de gids; »maar ik weet niet, of ik wel doe er hier over te spreken; Barlebaen, dat is de duivel, die heeft veel macht, Heer!"

»Ik zal terwijl een litanie opzeggen, spreek dan gerust," riep Perrol, en Jasper hierdoor bemoedigd, vervolgde: »Dat wijf, St. Pancras moge ons bijstaan! is niet meer of minder dan een satansche tooverkol, die hier al meer dan een dozijn jaren in die Schans leeft, en menschen en beesten behekst. O! daarvan zou ik u wat vertellen kunnen; zij is erger dan de witte wijven, en niemand durft aan het meer komen, dat bij de Schans is."

»En waarvan leeftdie heks?" vroeg Perrol nieuwsgierig.

»Wel van den satan," antwoordde Jasper, »maar mogelijk ook wel van de visch, die in het meer is, en die de duivel voor haar er in gepoot heeft; want visch is immers alleen in loopend water of in de zee! Evenwel leggen die herders dikwijls brood neder, om te maken, dat zij de schapen geen kwaad doet, en mogelijk eet zij dat; want het verdwijnt."

»Dat schijnt dus een rare tooverkol te zijn, Slimme Jasper!" zeide Perrol; »maar gij zijt zoo bij de hand, dat ik geloof, dat gij de Schans wel zoudt durven naderen."

»St. Pancras beware mij daarvoor!" riep de

gids, »maar denkt gij wel om de litanie, Heer!"

»St. Hubertus! bid voor ons!" zeide Perrol overluid, en toen vervolgde de gids met meer vertrouwen: »Welnu, Heer! ga zoo voort, en dan kunnen wij geen kwaad. Die Ralph, van wien wij spraken, is de eenige mensch, die de Hunnenschans durft naderen, en zijne schapen aan het meer laten drinken; maar hij is een wonderlijk mensch, en is met een helm geboren."

»Ik geloof het gaarne; maar wat zulk een oude bedelaar doen kan, dat zou Slimme Jasper ook wel durven ondernemen," zeide Perrol. »Ik wed gij zoudt wel in de Schans durven gaan."

»De litanie, Heer!" zeide de molenaar. »Neen, daar is Slimme Jasper te slim toe; maar dat Ralph het durft doen, o! dat is zeker. Op St. Pieter en Paulus was de zoon van den molenaar van Garderen bij mij aan den molen, en ik liet hem een looden beeldje van St. Pancras zien, dat ik bij den kellenaar voor een Andriesgulden gekocht had; toen vertelde hij mij, dat de broeder van Baske, die de schapen voor de vrouw uit het lange huis te Millingen weidt, hem gezegd had, dat hij de vorige week, toen hij op de hoogte aan den kant van Garderen lag te rusten, een mensch uit de Hunnen-schans had zien komen, en dat hij meende, dat het Ralph geweest is; doch de zoon van den molenaar geloofde het niet; maar het kan toch wel waar zijn, en misschien is de kol toen op reis geweest op den bezem."

Perrol lette weinig op het laatste gedeelte van zijn vertelling, en vroeg hem, hoe ver zij nog wel van Uddel verwijderd waren, en daarna hoe ver het meertje van het gehucht lag. Hij vernam tot zijn spijt, dat de avond al zou gevallen zijn, eer hij er komen kon, en hij dus zonder gids den weg niet zou kunnen vinden. Terwijl hij hierover nadacht, en met ongenoegen het weer hoe langer hoe boozer zag worden, verhaalde Slimme Jasper, die niet gewaar werd, dat de ruiter niet naar hem luisterde, dat er nog een meertje niet ver van het andere was, waarin groote schatten te vinden waren; de Hunnen, die de Schans weleer bewoonden, hadden hunne afgoden van goud en zilver op een heuvel nedergezet, maar door het gebed van een heiligen monnik waren deze afgoden met heuvel en al in den grond gezonken; daarom heette het nog het Goden-meer; tevergeefs had men beproefd er den bodem van te bereiken; de langste touwen waren nog te kort, en men had wel eens gezegd, dat het water zoo diep was als de wereld.

Vidal reed achter Perrol en den molenaar, en voorts de ruiters één aan één; de Tuimelaar, die achteraan reed, hield nu een oogenblik zijn paard stil, en antwoordde, toen zijn makker hem vroeg, waarnaar hij gezien had, want hij reed nu weder vlak achter zijn voorman: »Waarnaar ik kijk, Wilhelm? ik verbeelde mij, toen ik zoo even omzag, dat ik daar achter ons in de bocht van den weg dien verdoemden boef zag, die daar straks zoo wonderlijk verdwenen is."

»Meent gij den vent met zijn hond?" riep de ruiter verwonderd, en de Tuimelaar riep: »Denzelfden, kameraad! en het zou mij niet verwonderen; want toen wij langs dat huis reden, waar Messire Perrol een bezoek heeft afgelegd, verbeeldde ik mij, dat ik dien leelijken rekel gezien heb, en het zal met hem wel zijn, zooals met den duivel en zijn staart: ziet gij den hond, dan is de meester niet ver meer af."

»Bij St. Veit! gij hebt gelijk, geloof ik," hernam Wilhelm, »het is dezelfde grijskop, als ik wel heb, die daar te Utrecht met die zandkluit wierp; toen hadden wij hem in handen; maar Messire Perrol had juist een goede bui, anders zou hij nu niet meer loopen kunnen. Ha! het was een aardig lijk, dat ik den vorigen nacht hielp te huis brengen; maar de verdiensten waren ellendig," eindigde hij lachende.

»Dat is waar, gij behoordet ook tot de dragers van dien edelman," zeide de Tuimelaar; »maar den anderen morgen deed hij zijn best; het was zijn tijd, vriend Wilhelm! en Messire stak niet mis."

Vervolgens onderhielden zij elkander over hun tegenwoordig rondzwerven in deze onbekende streek, en geen van beiden kon gissen wat Perrol voorhad; en toen Wilhelm zijn verwondering te kennen gaf, zeide de Tuimelaar: »Ho! ho! Duitsche jongen! als gij wat langer bij de Zwarte Bende geweest zijt, zult gij u over niets meer verwonderen, evenmin als een paard over een ezel; vraag Rogardo maar eens daarnaar. Maar gij spreekt van Vidal de woorden uit den mond te halen; doch dan moet gij knap zijn; want die knaap is even dicht als een maliënkap van Milaan."

In den beginne liep de weg vrij gelijk; maar sedert de gids van het paard gestapt was, ging het opwaarts; dit hield een geruimen tijd aan waarna de grond, ofschoon nu eens rijzende, dan dalende, weder meer effen was.

»Wij zullen nu spoedig weder van de hoogte afdalen, Heer!" zeide Slimme Jasper nu, »en dan kunnen wij zeggen, dat wij het grootste gedeelte

van het Putter Bosch achter den rug hebben; de grond is glibberig door het blad, en de paarden zouden gemakkelijk kunnen storten."

»Zoo!" zeide Perrol, »ik wenschte wel, dat wij dit satansche bosch al door waren; want op de vlakte kunnen wij beter vorderen.

»Met onderscheid, Heer!" merkte Slimme Jasper aan; »Maar waarlijk! daar begint de regen; nu zal het er lief uitzien. Hoor den storm daarboven eens in de toppen der boomen; voor niet zag ik dezen morgen niet zooveel zeemeeuwen, die zich op het land trachtten te bergen. De heilige Pancras moge ons wel bijstaan voor de vallende boomen, en ons op de heide wel op de been houden!"

Een luid gevloek liet zich onder de ruiters hooren, die hunne met zwarte schapenvachten gevoerde wapenrokken dicht om zich heen trokken; want de storm begon heviger dan ooit te loeien, en de koude regen viel desniettegenstaande met geheele stroomen naar beneden; het was de akeligste Novemberdag, dien men zich op zulk een plaats bedenken kon. »Indien dat weer aanhoudt, Heer!" zeide de gids, die, niettegenstaande hij met groote stappen naast Perrol ging, van koude bibberde, »dan zal het pikdonker zijn, als wij te Uddel komen; want om vier uren zal er van de zon niet veel meer te vinden zijn, en ik zou u raden om terug te keeren."

»Neen!" riep Perrol driftig, ofschoon hij ook in den zadel rilde van de koude; »wij krijgslieden, Slimme Jasper! zijn gewoon de elementen te trotseeren; maar denkt gij nog, dat het een goede wind is om te malen?" vroeg hij spottend.

»St. Pancras beware mij!" antwoordde deze luid; want het spreken viel moeilijk; »maar ik heb toch spijt, dat ik den molen verlaten heb."

Perrol zeide verder niets; maar zijn blik was duister; deze tegenspoed, waartegen hij zich wel wilde verzetten, maakte hem echter gemelijk; hij voorzag groote zwarigheden in het bereiken van zijn doel; want schoon het niet voor het eerst was, dat hij bij den nacht tegen regen en storm moest kampen, zoo benam de lafhartigheid van den molenaar hem schier alle hoop om de Hunnen-schans te bereiken. O, hij zou den ouden herder gaarne goede woorden en veel geld hebben willen geven, als hij hem als wegwijzer had willen dienen; want binnen weinige dagen verwachtte Van Middachten hem te Utrecht met Maria, en zijn tegenwoordigheid werd den volgenden morgen in Amersfoort dringend vereischt; daarom besloot hij niet langer te wachten, om zich van een gids te verzekeren, en hij zeide schijnbaar vroolijk: »Zeg eens, Slimme Jasper! wij vorderen traag, en gij zult wel vermoeid zijn; zet u dus achter mijn knaap, zijn hengst is sterk, en hij is niet zwaar gewapend; dan kunnen wij haast maken."

»Ik ben zoo koud en nat, Heer! dat zijn harnas mij nu niet meer hinderen zal, en wil dus uw raad volgen," antwoordde de wegwijzer, die staan bleef. De achterste ruiters stonden in de stijgbeugels op, om te zien, wat dit oponthoud veroorzaakte, en Vidal nam hem op bevel van Perrol achter zich. Nu liet deze zijn knaap voorooprijden, en plaatste zich zooveel mogelijk in zijn nabijheid.

Zij gingen nu ook met meer spoed vooruit, en de aanvoerder der Zwarte Bende begon langzamerhand vrij duidelijk zijn verlangen te kennen te geven, om de Hunnen-schans te bezoeken.

In het eerst zag Jasper verwonderd op, doch lachte weder; want hij dacht, dat Perrol gekscheerde; maar toen deze hem nogmaals trachtte te bewegen, om hem er heen te brengen, riep hij: »Geef aan die begeerte geen gehoor, Heer! dat is een ingeving van den duivel! Waarom heb ik ook over die heks gesproken? Bedenk toch, Heer! dat het een tooverkol is, die tot alles in staat is, en dat gij uwe arme ziel voor eeuwig ellendig zoudt maken."

»Wees niet bevreesd, Slimme meeldief!" hernam Perrol spottend, »ik en mijne ruiters hebben gewijde dolken bij ons, die in een heks ingaan als in een meelzak, en gij hebt immers dat looden poppetje van den kellenaar; daarom spartel maar niet tegen; hetgeen dien Ralph geen kwaad doet, zal Slimmen Jasper ook niet ongelukkig maken."

»Heer!" riep de molenaar angstig, »ik mag, ik durf niet; niemand kan het doen dan Ralph; want die is immers met een helm geboren."

»Indien het aan een helm hapert," zeide Perrol, »dan zal ik u er een van mijne ruiters opzetten, als wij de Hunnen-schans naderen, en gij behoeft er geen voet in te zetten; als ik die oude sterkte maar even rond kan rijden, dan ben ik voldaan."

»Neen, edele Heer!" zeide de gids zuchtende, »ik ben aangenomen om u naar Apeldoorn te brengen, en dat zal ik doen, en zelfs over Uddel; maar naar de Hunnen-schans breng ik niemand. St. Pancras beware mij! ik laat liever mijn belooning in den loop."

»Ik wil naar de Hunnen-schans, kerel!" riep Perrol kwaadaardig, »en gij zult er mij brengen; spreek niet tegen, of ik laat u, bij St. Pancras!

dien gij gedurig lastig valt met uw lafhartig gepraat, het hart uit uw ellendig lijf snijden, en dat gaat zekerder dan de beziening 1) van de heks!" Tegelijkertijd vatte hij den molenaar, die zich van het paard wilde laten glijden, bij zijn wambuis. »Ha! Slimme Jasper?" riep Perrol, »dacht gij ons zoo van uw gezelschap te berooven? dat zullen wij wel verhinderen. Vooruit, Rogardo! bind mij dien schoft de handen op den rug, en gesp hem met een riem aan Vidal vast."

St. Pancras, sta bij! edele Heer, genade!" riep de arme molenaar, die bijna niet spreken kon van angst, en sidderde, toen de ruiter zijne handen knevelde.

»Zwijg, *Per moio!*" schreeuwde Perrol, die hem zijn dolk onder den neus hield. »Ziet gij dit brok staal, laffe guit? Welnu! wijs mij den weg; maar klaag niet, of ik stoot het u tusschen de ribben, en nu regelrecht naar de Hunnen-schans, als gij uw leven liefhebt."

De Slimme Jasper, die van te voren zoo spraakzaam was geweest, werd zoo onzacht tot zwijgen gebracht, dat alle opgeruimdheid hem verliet; hij begon nu eens recht na te denken, waarom hij zich gewillig, op hoop van een goede belooning, had laten overhalen, om dien vreemdeling als gids te vergezellen; de bruine sombere troniën van de ruiters kwamen hem nu schrikverwekkend voor; alleen de knaap, op wiens paard hij zat, had nog een menschelijk aangezicht. Hij dacht aan vrouw en kinderen,aan den molen en zijne meelzakken,en op een middel om te ontsnappen; maar zelfs de Slimme Jasper zag geen hoop op redding, en hij begon halfluid te bidden, hetgeen Perrol echter door den wind niet hooren kon, en waarin Vidal hem zeker niet wilde verhinderen.

De weg, dien zij nu volgden, en die, nadat zij het dal, dat een soort van afscheiding tusschen de twee bosschen vormde, doorgereden waren, wederom sterk opwaarts loopende was geweest, liep nu weder over een meer gelijken grond, maar was altijd zeer moeilijk voor de paarden, en de uiterste behoedzaamheid werd vereischt, om hen op den natten glibberigen grond, die met bladeren en afgewaaide takken als overdekt was, op de pooten te houden.

Perrol, die reeds éénmaal het woord tot den molenaar gericht had, doch die hem echter door den stormwind, en de aandacht waarmede hij bad, niet gehoord had, gaf hem nu een slag met de hand, en vroeg hem nogmaals, waar zij zich bevonden. Gedwee gaf de molenaar hem tot antwoord, dat zij in het Speelder Bosch waren. De aanvoerder der Zwarte Bende scheen meer opgeruimd, sedert hij zich van den gids verzekerd had, daar hij vermoedde, dat de vrees voor zijn leven dezen zou verhinderen, hem van het spoor te leiden, en hij moedigde zijne ruiters, die, zonder te morren, achter hem reden, nu en dan aan, om hunne paarden goed in den bek te houden, en vooral niet langzamer te laten stappen. Men vond in dit bosch over het algemeen grooter boomen dan in dat van Putten; evenwel waren er veel plekken, die met jong hout beplant waren. Reeds tweemalen hadden zij met groote moeite en tijdverlies het spoor moeten verlaten, en hun weg dwars door het bosch nemen, omdat er boomen over den weg heen waren gevallen, en bij herhaling hoorde men het kraken der boomen, die in het bosch werden ontworteld, of van de takken, die er door den stormwind werden afgescheurd. Ofschoon de boomen dor waren, zoo vermeerderden zij echter de duisternis, die, zooals Jasper reeds vermoed had, vroegtijdig een aanvang nam. Dáár, waar denneboomen stonden, was het reeds donker, en het geruisch des winds in de hooge toppen herinnerde Perrol het geweld, dat de zee maakt, als hare onstuimige golven tegen een rotsachtig strand gebroken worden. Hierdoor was het misschien, en ook door den regen, die Vidal in het aangezicht werd gezweept, als hij het hoofd recht ophield, dat deze, tot twee malen toe, voor zich uit op den kronkelenden weg iemand meende gezien te hebben, maar het zich evenwel ontgaf.

Op een oogenblik echter, dat hij weder voor zich uitzag, en de weg zoo nauw was, dat er tusschen zijn paard en het struikgewas ter wederzijde weinig ruimte overbleef, en juist toen hij een zwaren boom voorbijreed, die hoog boven het andere geboomte uitstak, en reeds eenige zware takken verloren had, die over den weg lagen, begon het paard, dat hij bereed, op eens zoo hevig te steigeren, dat hij het tevergeefs de sporen in de zijden drukte en zich in den zadel wilde houden; want de hengst luisterde naar spoor noch teugel, ging op zijne achterpooten overeind staan, en door de zwaarte van den molenaar medegesleept, viel Vidal met den gids ter aarde. Indien Vidal aandachtig naar de borst van zijn fieren klepper gezien had, toen hij den ouden boom voorbijreed, dan zou hij zich over de ongehoorzaamheid van den hengst niet verwonderd, maar een puntig mes

1) Het booze oog.

gezien hebben, dat op een stok gestoken, achter den stam uit te voorschijn kwam, en het paard in de linkerzijde van de borst trof.

Perrol hield dadelijk stil, maar was niet weinig verwonderd, toen hij drie menschen vóór zich op den grond zag liggen, terwijl het paard steigerend den boschweg oprende; doch zijn verwondering nam spoedig een einde, toen hij gewaar werd, dat iemand, dien hij echter niet herkennen kon, met een mes den riem doorsneed, welke den gids aan Vidal vasthield. De hand aan zijn zwaard slaande, trok hij het uit de scheede; maar voordat hij zijn paard had kunnen omwenden, dat vreesachtig vóór zijne pooten naar de drie menschen zag, die schenen te worstelen, ten einde den man, die de oorzaak en bewerker van dit ongeluk scheen te zijn, met zijn zwaard in den rug of op het hoofd te houwen, verdween deze achter den boom, Slimmen Jasper met zich in het kreupelbosch sleepende; en Vidal, die nu kon opstaan, ontving bijna den houw, die voor een ander bestemd was. »Afgezeten, knapen! *Per moio!* grijpt hem," schreeuwde Perrol luid, zoodat zelfs de Tuimelaar zijn bevel duidelijk verstaan kon, en de ruiters wierpen zich uit den zadel, lieten hunne speren op den grond vallen, en snelden het bosch in; alleen Perrol bleef, en sloeg zijn paard met het plat van het zwaard, omdat het niet spoedig genoeg aan zijn wil voldaan had.

Hoeveel spoed de ruiters maakten, zoo was Vidal hen echter vóór, en hij vervolgde door het kleine hout, dat tusschen het hooge geboomte stond, iemand, die voor hem vluchtte. Hij was vertoornd over hetgeen gebeurd was, en wenschte den gids terug te vinden. Ofschoon hij jong en sterk was, scheen degene dien hij vervolgde, niet minder vlug in het loopen, en door struiken, over omgevallen boomen, en ofschoon de wind hem belette de voetstappen van Jasper, of wie het zijn mocht, te hooren, volgde hij met schrander beleid den vluchtende, die tevergeefs nu en dan van richting veranderde. Nog had hij hem niet gezien, of iets vernomen van de ruiters, die hij ver achter zich had gelaten; hij versnelde nu zijn loop, zooveel maar immer mogelijk was, en eindelijk werd hij iemand gewaar, dien hij al dadelijk zag, dat Jasper niet was; maar het zou misschien nog lang geduurd hebben, eer hij hem had ingehaald, indien deze niet over den wortel van een boom gevallen was. Eer hij kon opstaan, was Vidal naast hem, en stiet hem met zijn voet weer ter neder, trok zijn zwaard en riep: »Zoo, onbeleefde schooier! zijt gij het geweest, die mij bij den weg hebt aangerand?" Zijn voet drukte den gevallene op den grond, die, vruchtelooze moeite doende om op te staan, gerust, doch ernstig riep: »Sla toe, man van Perrol! maar zeg mij eerst de hoeveelste grijsaard ik ben, dien gij vermoordt, dan zult gij ook het recht hebben, om den bijnaam aan te nemen van de Roode Hand!" en hij lachte schel en schaterend, zoodat het door het bosch klonk, terwijl een hond, die eenige schreden verder met een touw aan een boom was vastgemaakt, vergeefsche moeite deed om zich van dezen breidel te ontslaan.

Doch Vidal, die de grijze haren zag, welke, daar de muts was afgevallen, door den wind heen en weder woeien, en vol dorre bladeren waren, stak zijn zwaard op, vatte den ouden man bij de hand, haalde zijn voet terug, en zeide, terwijl hij hem hielp opstaan: »Maar wat had mijn arm paard u gedaan, oude man?" Ralph (want deze was het, die Slimmen Jasper verlost had) legde zijn magere hand op den schouder van den knaap, en wilde iets zeggen; maar deze riep: »Vlucht, oude! en laat uw hond zwijgen; want indien de ruiters u zagen, zouden zij geen medelijden hebben," en verwijderde zich zoo snel mogelijk.

De oude schaapherder zag hem na, maakte Wolf los, die met zijne tanden moeite had gedaan om het touw af te bijten, en vervolgde toen, na zijne muts opgezet te hebben, zijn weg dwars door het bosch.

Wat Vidal betreft, hij keerde zoo haastig mogelijk terug, altijd een weinig rechts afhoudende, en was zoo gelukkig, om spoediger dan hij verwacht had, op den weg te komen, welke de sporen droeg van kort te voren door een troep parrdenvolk bereden te zijn. Toen hij bij Perrol kwam, zeide hij, dat hij het spoor van iemand, dien hij gevolgd had, was bijster geworden; ook de ruiters waren reeds, zonder den gids gevonden te hebben, teruggekeerd. Het paard van Vidal was reeds opgevangen en met een stuk boomzwam verbonden, en Perrol gelastte hem terstond op te zitten.

Er bleef geen ander middel over, om uit het bosch te komen, dan hun weg te vervolgen, en zwijgend reed Perrol vooruit. Hij meende ook dien Ralph herkend te hebben, van wien zijn gids, die zoo ter ongelegener ure ontsnapt was, hem gesproken had. Hij begreep niet, hoe zulk een oud man hen hier had kunnen volgen, ja zelfs in hinderlaag afwachten, en waarom hij belang scheen te hebben hem te dwarsboomen; het eerste liet zich nog verklaren door de kennis van voet- en bijpaden; maar voor het laatste kon hij geen grond

vinden. Het weer, dat eer erger dan beter werd, had bijna allen moed bij zijne ruiters en hunne paarden uitgedoofd; hunne wapenrokken beveiligden hen weinig tegen de koude: de regen liep langs helm en harnas, en drong door de voegen van schouder- en dijstukken tot op het lederen kleed, dat zij er onder droegen. Perrol alleen gaf den moed nog niet op, maar besloot zijn doel te bereiken, zonder zich door het noodweer of den ellendigen, ouden schaapherder te laten afschrikken. Op de omgevallen boomen na, die zij hoe langer hoe meer vonden, bleef de weg alzoo hetzelfde; de ruiters en Perrol zelf, die meermalen gezworven hadden in groote bosschen en wouden, kenden het gevaar dat men loopt, om er in te verdwalen, als men het spoor bijster wordt, vooral in den nacht; en de duisternis nam hand over hand toe.

Toen Perrol eindelijk buiten het bosch geraakte, zonder dat één hunner een ongeluk overkomen was, kon hij reeds op de vlakte niets meer zien; in het laatste uur hadden zij reeds vóór hunne paarden moeten loopen, om den weg te kunnen houden, en evenwel wist hij niet, of het die wel was, welken hij had behooren te volgen.

De hoop der ruiters, om hier of daar een onderkomen te vinden, begon te herleven; maar daarentegen verminderde het zelfvertrouwen van hun aanvoerder, toen hij, bij het uitkomen van het woud, de Hunnen-schans niet voor zich zag. Zoo ver de duisternis hem toeliet te zien, was hij op een heide, waarop eenige dorre distelen en struiken stonden, en de weg, dien zij tot hiertoe gevolgd hadden, scheen zich hier in de heide te verliezen; alle hoop was dus voor hem verloren om dezen avond de heks te spreken, en hij moest zich gelukkig rekenen, als hij den geheelen nacht niet met zijne ruiters hier in den regen en de koude op de vlakte moest doorbrengen.

Hij stampte met den voet, dat het natte zand en het water om hem heen deed spatten, en vervloekte de heks, zich zelven, Maria en haar bruidegom; maar het kraken der boomen in het woud en het loeien van den stormwind door het geboomte, overstemden de godslasteringen van den woesteling. De verbolgen natuur sprak luider dan de stem van den mensch: Perrol zweeg. Daar niemand hunner meer van de ligging van het land wist dan hij, kon hij noch bij Vidal, noch bij zijne ruiters eenig bericht inwinnen, en beval hij kortaf aan zijne mannen om op te stijgen. »Bij mijnheer St. George en den satan! knapen!" riep hij woest, »ik gelast u de gelaatstrekken van dien ouden schaapherder in uwe gedachten te prenten! Die mij tijding brengt van zijn dood, zal beloond worden, en herinnert mij, als ik er niet aan mocht denken, dat die molenaar ook niet vergeten wordt; ha! zoo slim zal Slimme Jasper het nog nooit gehad hebben, als hij eens weder in onze handen is. Komt, jongens! nu voorwaarts, volgt mij, en zijt verdacht op de kuilen en diepten."

Een tijdlang reden zij voort; maar spoedig noodzaakte hen de stormwind weder af te zitten, te meer daar de heide met struiken begroeid en vol kuilen was, die met water gevuld waren. Te midden van een hevigen rukwind, hoorde men den val van een der ruiters, die met paard en al ter aarde werd geworpen. Rogardo vloekte vreeselijk, terwijl zijn harnas knarste en hij zijn hengst dwong weder op te staan. Een spoor, dat zij een half uur later ontdekten, maakte het gebruik der paarden weder mogelijk; doch meer wegen schenen elkander hier te kruisen, en op goed geluk moest men er één inslaan, met gevaar van misschien weder naar het bosch teruggevoerd te worden. Zoo doolden zij in den duisteren nacht rond, zonder dat zij, waarheen zij ook zagen, eenig licht ontdekten; maar het weer moest nog verschrikkelijker worden. Toen zij begonnen te vermoeden, dat zij tot nog toe op een hoogte hadden rondgedwaald, waarover de stormwind met woede heenblies, en het spoor, dat zij nu volgden, van de hoogte nederwaarts liep, doorkliefde eensklaps een bliksemstraal de lucht, en een hevige donderslag volgde dadelijk op het weerlicht. Van dat oogenblik af scheen de lucht in vuur te staan, en het geratel van den donder veroorzaakte, dat de ruiters den stormwind niet meer hoorden.

Zoo wat aan de helling van de hoogte stond Perrol, te paard gezeten; de roode pluim hing slap bij zijn helm neder; 't was een vreemd schouwspel, hem en zijne ruiters te zien, als het licht van den bliksem hen bij tusschenpoozen verlichtte. De punten der lansen schitterden in het licht, en elk deel van hunne wapenrusting en hunne wapenen, elke uitdrukking van hun somber gelaat, was nu eens zichtbaar, dan weder zag men van menschen en paarden niets.

Op eens, nadat weder een hevige lichtstraal de vlakte en het bosch verlicht had, welke achter hen lagen, zoowel als het geboomte, dat zich even- als een gordijn aan den gezichteinder op de hoogten

achter de vlakte vertoonde, die vóór hen lag, gaf Perrol een schreeuw van vreugde, en rende met spoed de hoogte af, gevolgd van de ruiters, die hij met een donderende stem gelastte hem te volgen. Hij had namelijk, toen de vlakte onder hem verlicht werd twee plaatsen gezien, welke het licht des hemels evenals een spiegel weerkaatsten, en hij hield het voor de meertjes.

Doch toen zij een eind weegs in de vlakte waren, begon het weerlichten op te houden, dat zoo goed den weg langs de glooiing van de hoogte voor hen had verlicht, en Perrol moest weder in het duister op goed gelukt voortrijden, zooveel mogelijk de richting volgende, waarin hij meende het water gezien te hebben.

Terwijl Perrol met ongeduld naar een nieuwen bliksemstraal wachtte, om zijn weg daarnaar te regelen, stond zijn paard plotseling stil, en toen hij het de sporen gaf, sprong het voorwaarts; maar hij ontdekte nu, dat het tegen iets was aangereden, ofschoon hij niet beseffen kon, wat het geweest was, daar het zoo weinig wederstand aan den schok geboden had; doch een jammerende stem riep: »Heere Jezus! Maria! wees mij genadig! St. Andreas! bewaar mij!"

Het bevreemdde Perrol hier iemand aan te treffen; maar het verheugde hem. Zijne ruiters vloekten van schrik en verbazing; want een levend wezen, dat zij door de duisternis niet bekennen konden, drong met geweld tusschen hunne paarden door; doch de Tuimelaar steeg op bevel van Perrol af, en riep hem toe: »Messire! ik heb hier een soort van mensch opgevischt, zonder haar op de kruin van zijn hoofd; het is een toovenaar of een priester, dien mijnheer satan ons toezendt om ons den weg te wijzen, of een goede engel om ons te bekeeren."

»Om ons als gids te dienen!" riep Perrol; »maar breng hem hier," en hij vroeg, toen de Tuimelaar de gedaante bij hem bracht, welke hij nauwelijks zien kon, ofschoon zij naast zijn paard stond: »Wie zijt gij?"

»Ik ben een monnik uit de abdij Abdinckhof en onderkellenaar in het Uithof te Putten," was het antwoord, »ik bid u . . ."

»Wat doet gij hier?" viel Perrol den sidderenden monnik barsch in de rede, en de onderkellenaar antwoordde bevend:

»Doe geen leed aan een geestelijke, mijn zoon! het zou u berouwen, en op uw sterfbed . . ."

»Wat doet gij hier, monnik?" riep Perrol nogmaals.

»Heer!" zeide de onderkellenaar, »ik ben te Apeldoorn geweest, en dacht het heden nog tot Garderen te kunnen brengen; maar ik ben verdwaald op de heide: gij hebt mij omgereden; ik bid u laat mijn ezel opzoeken, en neem mij onder uwe bescherming."

»Gij woont dus te Putten en weet hier den weg niet, domme paap!" riep Perrol, »en denkt, dat ik mij zal bemoeien om uw ezel te zoeken, terwijl ik naar de Hunnen-schans zoek. Kom, onderkellenaar! stap vooruit, en tracht uw ezel te vinden."

»De Hunnen-schans! mijn zoon!" zeide de monnik met verbazing. »Hoe! vreest gij niet, dat de toorn van den Almachtige op u nederdalen, en de bliksem uw hoofd verpletteren zal, als gij den voet in het verblijf van de heks zet?"

»Neen paap!" lachte Perrol hoonend, »want mijn helm is sterk; maar ik schrik voor het gezeur van een schijnheiligen monnik, die voor de verdoemde heks bezorgd is, omdat haar verblijf zijne abdij voordeel aanbrengt; daarom zwijg, en doe zooals ik wil. — Tuimelaar! sleep den heer onderkellenaar voort; maar houd hem goed vast."

De monnik onderwierp zich en zuchtte, want hij wist, dat de beschuldiging tegen zijne abdij niet van allen grond ontbloot was, en hij gevoelde, dat alle tegenstand of vermanning vruchteloos zou zijn.

Eenigen tijd waren zij zoo voortgetrokken, toen Perrol gewaar werd, dat zijn paard over een kleinen heuvel was gereden. Nu kwamen hem die grafheuveltjes, waarvan pater van Broekhuijsen hem gesproken had, in de gedachte; en hij was juist van zins den monnik te raadplegen, en dus den Tuimelaar te roepen, die hem vooruitging, maar dien hij door de duisternis niet zien kon, toen het lang gewenschte licht zich weder vertoonde.

»Daar is de Hunnen-schans!" riep Perrol verheugd, en de monnik, die de Schans, Perrol en de Zwarte Ruiters nu eerst te zien kreeg, jammerde; »Heilige Andreas! wees mij genadig en red mijne arme ziel!"

»*Per moio!* breng dien paap tot zwijgen!" schreeuwde Perrol, en men hoorde des ruiters ijzeren handschoen herhaalde malen met geweld nederkomen op den jammerenden onderkellenaar, wiens stem men weldra niet meer vernam; een week lichaam viel met een doffen dreun op de heide.

Het hoofd van de Zwarte Bende had de Hunnenschans gezien, even zooals men hem die beschreven had: een doodsch verblijf van dezelfde kleur

als de heide. Het meertje had hij geheel kunnen zien, zoowel als het reusachtige geboomte van het Uddeler Bosch, hetwelk zich aan de overzijde daarvan tot aan den oever uitstrekte. Ten spijt van storm en regen, de woestheid der landstreek, en zonder gids, had hij het doel van zijn zoeken bereikt.

Hij stapte af, en beval aan zijne ruiters hetzelfde te doen; en terwijl er van tijd tot tijd weder een bliksemstraal door de lucht schoot, ofschoon het onweer zich scheen verwijderd te hebben, trad hij naar de gracht. De Tuimelaar daalde op zijn bevel er in af; maar door den regen, en misschien door den hoogen stand van het meer, was de diepe gracht, waarvan men op eenigen afstand niets ontdekken kon, zoo vol water, dat de wal hier niet te beklimmen was: hij volgde dus de gracht totdat hij aan een der ingangen kwam, waarvan de pater hem gesproken had. Hier gelastte hij zijn ruiters hem te wachten, en den paarden het brood te geven, en trad, alleen door Vidal gevolgd, de Schans binnen. Nieuwsgierig staarden zijne ruiters naar de aarden vesting; doch, zonder eenige verwondering of angst te laten blijken, zagen zij hem met zijn knaap in de diepe groef, die in den wal was, verdwijnen.

Perrol zag oplettend om zich heen, terwijl hij zacht tot Vidal sprak, en diens helm en wapenrok tegen de zijne verwisselde. Als de bliksemstralen de Schans van binnen verlichtten, zag hij er niets in staan dan in het midden een ouden stam van een reusachtigen boom, welke door den stormwind of door den bliksem verpletterd was. De wal was zoo hoog, dat hij niets van de heide zien kon; alleen zag hij aan de achterzijde, waar bijna geen wal meer was, over het meer op het Uddeler Bosch, en hoorde hij den storm door het hooge geboomte huilen, en het geklots van het water, dat door den wind nu en dan tot in de Schans geworpen werd. De grond was bedekt met groote keisteenen, welke zeker uit de heide herwaarts gesleept waren. Perrol hield ze voor de overblijfselen van een oud gebouw, of dat zij ter verdediging der sterkte hier bijéengebracht waren. De grootte der steenen deed hem, ofschoon sidderende van koude, nadenken over de reusachtige lichaamskracht der woeste bouwmeesters van de Schans; maar hij zag noch de heks, noch eenig gebouw, waarin zij kon huisvesten.

Indien hij niet zooveel belang gesteld had om haar te zien, en alleen de nieuwsgierigheid hem derwaarts gedreven had, zou hij zich misschien spoedig, en zelfs tevreden dat de heks van de Hunnen-schans zich niet vertoonde, verwijderd hebben; want het was zoo eenzaam en akelig in de verlaten werkplaats der Magyaren, dat zelfs het hoofd der Zwarte Bende een oogenblik in twijfel stond, wat hij doen zou; maar spoedig vermande hij zich, en vervolgde zijn weg langs den wal, en voorts langs de waterzijde, waar nog eenige palen zichtbaar waren.

Eindelijk zag hij in den hoek van den wal, die ter wederzijde nog een klein eind weegs langs het water liep, een verhevenheid, die wel het hol van de heks zijn kon; en inderdaad hij stond weldra voor een soort van verblijf, dat aan twee kanten tegen den wal steunde, en met een dak van zoden bedekt was. Het water stroomde er langs neder, en de lage ronde muur was van dezelfde soort van steenen samengesteld, welke in de Schans lagen. Perrol sloeg de hand aan het gevest van zijn dolk; daarna wees hij op de deur, en Vidal, die was blijven staan, naderde schoorvoetende, klopte aan de teenen horde, die den ingang sloot, en riep: »Doe open, wijze vrouw! ik heb uw raad noodig." Maar zij hoorden niets in het hol; slechts de wind, het vallen van den regen en het steunen der heen en weder buigende boomen van het woud deden zich hooren.

Daarom vatte Perrol een keisteen op, en sloeg er mede tegen den muur, dat het vuur er uitsprong. De heks werd zeker bevreesd, dat hare woning zou invallen; want een krijschende stem riep nu van binnen: »Is de meester daar? ik wacht hem." Maar toen Vidal voelde dat de deur van binnen was vastgemaakt, riep hij nog eens luid: »Wijze vrouw! doe open, ik heb uw raad noodig."

De lange deur werd nu inderdaad geopend, en huiverend trad Vidal binnen, gevolgd door Perrol. De heks lachte, toen zij binnentraden, en lichtte hen in het aangezicht met een stuk brandend kienhout; zij sloot de deur weder, en liet er een ouden lap over heen vallen, die zeker oorzaak geweest was, dat Perrol buiten niets had kunnen zien van het vuur, dat op een grooten steen brandde. Het hol was bijna geheel met rook gevuld, die alleen door eenige openingen van het dak kon ontsnappen, maar door welke het hemelwater daarentegen ook naar binnen kwam. Het hol was ruimer dan zij verwacht hadden, omdat het eenigszins in den wal inliep; en Perrol kon er gemakkelijk in staan, daar het eenige voeten in den grond gegraven was; zoodat de muur in de hut

beneden uit aarde en boven uit steen bestond. Zij zagen er niets dan eenige visschen, die, aan twijgen gestoken, aan het dak hingen, waartusschen ook een aantal gedroogde slangen en adders waren, die door den tocht heen en weder bewogen werden, eenige potten en een paar groote steenen, welke misschien voor tafel en stoel dienden, en in een hoek lag een hoop lompen, waarop waarschijnlijk de heks sliep. Het eenige levende wezen, dat zij buiten de kol te zien kregen, was een raaf, die bedaard heen en weder huppelde.

Het vuur was hun zoo welkom, dat zij er naar toe traden, zoodra zij een blik om zich heen geworpen hadden. De heks, die de deur gesloten had, naderde hen nu, en vroeg spottend: »Wat zoekt gij hier? moet gij kruiden, die het leven verkorten of verlengen? Spreekt! Of wilt gij in de toekomst zien?"

Vidal zweeg eerst, maar zeide toen, terwijl angst en verlegenheid in zijn stem te bemerken waren: »Neen, vrouw! ik kom noch om het eene, noch om het andere; maar...."

»Maar wat dan?" schreeuwde het wijf. »Weet gij wel, wat gij gewaagd hebt met hier te komen? Kent gij de heks van de Hunnen-schans niet?" Zij schudde de roode kap, die haar gelaat verborg achterwaarts, en sprong om het vuur, nu en dan voor den ontstelden knaap stil staande, en dan lachte zij weder en vervolgde haar wild gespring.

Toen stiet Perrol, wien dit begon te vervelen, en die zijn wapenrok hoog had dichtgehaald, zoodat zijn gelaat bijna geheel verborgen was, Vidal aan, en zeide zacht, doch kortaf: »Heer! de vrouw verlangt te weten, wat gij begeert?"

Maar juist toen Vidal wilde spreken, riep het wijf gebiedend: »Zwijg! Als de heer spreekt, moet de knaap zwijgen." Hierna lachte zij helsch, rukte Vidal den helm van het hoofd, wierp hem neder, en vervolgde: »Één draagt er maar een pluim: het is de heer; maar gij zijt het niet. — Heer! wat verlangt gij van mij!" vroeg zij, en bleef voor Perrol staan, dien zij vorschend aanzag.

»Wat ik verlang, heks!" riep Perrol barsch, die besloot zelf te spreken, daar Vidal zijne bevelen door den angst scheen vergeten te hebben; maar eer hij vervolgen kon, gaf het wijf een luiden schreeuw, en viel op den grond. Zij spartelde in het begin met handen en voeten, en zou misschien in brand geraakt zijn; want hare oude zwart lakensche kleeding was op het punt om in het vuur te geraken, maar Perrol schoof met de ijzeren scheede van zijn zwaard het brandende hout wat ter zijde. Doch toen de heks eindelijk roerloos bleef liggen, verloor hij zijn geduld en riep: »Op! op! heks! ik breng u geld; maar maak een einde aan dat kinderspel, dat met mij niet noodig is," en stiet haar vrij onzacht met de punt van zijne laars in de zijde.

Maar nog verroerde zij zich niet; het was een vreemd schouwspel, de twee ruiters met verbazing of vrees te zien staren op de heks, die inééngekromd voor het vuur lag. Men kon geen menschelijke gedaante aan haar erkennen, en zag niets dan een dorre hand of een uitgeteerden arm en eenige verwarde haarlokken uit een hoop vuil zwart laten te voorschijn komen, dat geheel met zand en slijk overdekt was; want het water, dat in de hut binnendrong, had den anders vrij harden grond in een soort van slijkmassa veranderd. Toen Perrol, die zijn geduld verloor, evenwel opnieuw en nu met geweld en op goed geluk, tegen deze onbeweeglijke massa aanschopte, terwijl hij riep: »Sta op, heks! of, bij den satan! ik zal u met mijn dolk belezen," toen begon het leven, zoo het scheen, in het wijf terug te keeren. Zij kroop, of liever rolde, om het vuur heen en langs Vidal, die met afschuw terugtrad; haar hoofd kwam nu weder te voorschijn, en de knaap was eenigszins geruster, toen hij haar herkende: hij had gevreesd, dat uit den bal, welke langs hem heen was gerold, een akelig gedrocht, misschien de duivel zelf wel, zou te voorschijn gekomen zijn.

De heks zat bij den haardsteen, zij scheen zich te bezinnen; want zij staarde, haar hoofd met hare handen ondersteunende en met hare ellebogen op hare knieën rustende, in het vuur, terwijl de raaf met haar bek de vederen uit de roode pluim trok. Spoedig echter veranderde het wijf van houding; want zij had hare beenen kruiselings naar zich toegehaald, en stond snel op. Zij had een stok, die naast het vuur gelegen had, in de hand; hare grijze en zwarte, lange haren hingen, daar haar kap was afgevallen, los en wild langs haar borst en schouders; de opgeschorte mouwen van haar zwart kleed bedekten nauwelijks hare armen tot aan den elleboog. Geheel door het vuur verlicht, ontging geen enkele trek van haar gelaat, geene uitdrukking van haar rollend oog aan hare bezoekers; het geflikker der vlam en de opstijgende rook gaven iets duivelsch aan het wijf. Vidal ontstelde, en zelfs de aanvoerder der Zwarte Bende deed een schrede achterwaarts, toen zij hare hand met den stok, door den rook en boven de vlam, naar Perrol uitstrekte, en terwijl buiten de storm-

wind huilde en de donder ratelde, gillend uitriep: »Perrol! — Perrol! — wat zoekt gij in de Hunnen-schans?"

Het was nu niet meer hetzelfde wijf, dat hen lachend ontvangen had, en daarna was nedergevallen, alsof zij van den duivel bezeten ware, hetgeen Perrol voor een staaltje der armzalige kunstgrepen had aangezien, waarmede zij den dommen herders vrees aanjoeg, en waardoor zij voor een toovenares doorging; neen! zij had nu een geheel andere en meer schrikwekkende gedaante aangenomen; en zoo hij al niet geloofde aan hare macht, zoo gevoelde hij zich toch door een onwillekeurige huivering aangegrepen, toen de heks, die hij nimmer gezien had, en die waarschijnlijk zelden of nooit de omstreken van de Schans verliet, zijn naam noemde. Hij zag met woede en verbazing naar de heks, die aan de andere zijde van het vuur stond, en een antwoord scheen te wachten, en kon zich niet verzadigen met het aanschouwen van het bruine en gerimpelde gelaat, dat tusschen het verwilderde haar te voorschijn kwam, en hetwelk door een helschen spotlust bezield scheen.

Nu riep de heks nog eens: »Wat doet gij in de Schans? Perrol! Perr. . . o . . l!" de laatste lettergreep van zijn naam, bijna even lang aanhoudende, als het geluid van den laatsten donderslag, die gevallen was, toen zij sprak.

Het hoofd der Zwarte Bende kreeg door de uitdrukking van helsche vreugde, welke in den toon van die stem lag, zijn tegenwoordigheid van geest terug; en terwijl hij het vuur naderde, zoodat de stok van de heks zijn borstharnas bijna raakte, zeide hij onbevreesd: »Gij schijnt genoegen te vinden, tooverkol! om dien naam uit te spreken, maar bedenk, dat het u het leven zou kunnen kosten, dat gij hem kent."

Hier werd hij verhinderd te vervolgen, omdat het wijf schaterend van lachen uitriep: »Perrol! Perrol! ik weet het!"

Toen zij zweeg, liet hij zich door haar gelach niet afschrikken; maar schreeuwde driftig: »Heks! lach niet, maar noem ook zijn naam. *Per moio!* wie is hij?" Hij legde hierop zijne hand op den schouder van Vidal, en noodzaakte den knaap om nader bij het vuur te treden.

De heks wierp echter geen enkelen blik op den bevenden knaap, maar zeide ernstig: »Alleen hem, die mij opzoekt, dien noemt de meester mij; eerst den heer en dan den knecht. — Perrol? wat zoekt gij in de Schans?"

»Ha! ha! tooverkol," lachte Perrol met verachting; »dacht ik het niet, dat gij slechts een ellendige bedriegster waart! maar, bij mijnheer St. George! dat gij niet weet, dat moogt gij niet zeggen."

»En wat ik weet, mag dat gezegd worden, aanvoerder der Zwarte Bende?" vroeg de heks wild lachende, en trad naar hem toe, alsof zij door het vuur heensprong; en toen Perrol, die op deze nabijheid niet gesteld scheen, terugtrad, riep zij: »He! he! waarvoor zijt gij bang, dappere Heer!" zij naderde hem weder; maar hij bracht de hand aan zijn dolk, en riep: »Terug, vervloekte heks! of, voor den duivel! ik jaag u dit staal in den buik."

»Is de duivel ook uw meester, ha! ha;" riep de heks ijlhoofdig lachende: »wel zoo, Zwarte Ruiter! dat is goed, dan hebben wij denzelfden heer. Maar geef mij uwe hand, als gij niet bang zijt, opdat ik zie, wat gij begeert." Toen Perrol echter niet geneigd scheen om zijne hand te geven, riep zij: »Perrol is bevreesd! Het bendehoofd durft zijn hand niet geven!" en zij draaide wild lachende in het rond.

Hierop trok Perrol, die zelfs hier den schijn niet wilde geven, alsof hij iets vreesde, zijn handschoen uit, stak haar zijne linkerhand toe, en zeide nijdig: »Daar, heks! daar is mijne hand; zie er uit, hoelang gij nog in den ketel leven zult; want, *Per moio!* gekookt zult gij worden."

»Ha!" riep de heks, »de meester is heeter dan water, en water brandt niet. Maar de andere hand, Perrol! die moet ik zien, daar kan ik alleen in lezen," eindigde zij, het hoofd schuddende. Perrol trok zijn hand, die blank en goed gespierd was, terug en zijn handschoen weder aan.

»De andere hand, Perrol!" schreeuwde het wijf, toen hij geen bewijs gaf, dat hij ook zijn rechterhand wilde ontblooten.

»Neen, heks!" riep Perrol, »gij zult haar nimmer zien."

»Is zij dan ook rood zooals de mijne?" zeide het wijf toen, schamper lachende. »Eilieve, Heer! zie deze schoone hand, zie hoe fraai!" en zij stak hare vuile, dorre en met roode vlekken bedekte hand naar hem uit,en hield haar voor zijn aangezicht.

»Zwijg, tooverkol!" riep Perrol, »zwijg! of mijn dolk zal u tot zwijgen brengen; of denkt gij, dat ik hier ben gekomen, om evenals een ellendige boer uwe spotternij aan te hooren? uit mijne rechterhand zoudt gij evenmin iets kunnen zien, als uit mijne linker."

»Ik wil die hand toch zien — en haar vragen aan den meester," zeide de heks langzaam en zich

bedenkende; »maar zelfs zonder dat, zie ik toch alles door den geest." Zij bracht nu hare hand aan het hoofd, strekte daarna hare rechter naar den grond uit, ten einde eenige teekens met den stok in den natten grond om den haardsteen te maken, en zeide ernstig, toen zij weer achter het vuur stond: »Wilt gij dan liever spreken over hetgeen gebeurd is, Perrol? — Ha! bij mijn meester zijn reeds een aantal Zwarte Ruiters bij elkander; die branden reeds; — de aanvoerder nog niet; doch hij moet ook branden, en — die tijd is nabij!" Nu noemde zij verschillende vreemde namen van menschen of steden op, bij elke eene aanmerking voegende; en ofschoon zij zacht en onverstaanbaar sprak, scheen Perrol haar zeer goed te begrijpen; want de verbazing en schrik stonden op zijn verwilderd gelaat te lezen.

»Ha! ha! dat was nogal aardig," vervolgde zij duidelijker, zonder zich aan hem te storen, »de jonkvrouw uit de legerplaats gejaagd met al die andere lichte vrouwen; maar Perrol had haar niet getrouwd, en dan die aardige jonkman, haar broeder, — Valbéni, niet waar? Ha! ha! die Romeinsche held werd betooverd door dien zwarten toovenaar. — He! zeg, Perrol! doet gij niet wat aan de kunst?

»Zwijg voor den satan! — Wijf! wie zijt gij?" riep deze verwoed, en trad naar haar toe, de hand aan zijn dolk houdende; doch toen zij zonder eenigen angst te verraden, hem zag naderen, en weder luid en half zinneloos lachte, toen hij vóór haar stond, scheen hij te twijfelen aan hetgeen hij gehoord had, en wierp nu eens een onderzoekenden of bevreesden, dan weder een wraakzuchtigen en ijzingwekkenden blik op het gerimpelde gelaat en het vuurschietende oog van de heks.

Het zij deze eenig gevaar duchtte, of dat hare gedachten weder op iets anders gevestigd werden, zij vroeg nog eens, doch nu bedaard: »Perrol! wat zoekt gij in de Schans?"

»Wat ik zoek?" herhaalde deze, die elk woord dat zij sprak met de grootste aandacht scheen op te vangen, en stiet daarna zijn dolk geheel in de scheede terug, terwijl hij binnensmonds bromde: »Uw bloed, vervloekt beest! maar dat zal naderhand komen." En hij vervolgde luid: »Wat ik zoek, heks? iets, dat zeer gemakkelijk te geven is, en dat ik met veel geld betalen wil. Ik moet een minnedrank hebben, welke haar, die hem drinkt, voor altijd — ik wil zeggen tot aan haar dood — aan mij verbindt. Let wel! een drank, die haar voor een oogenblik, van wellust dronken, in mijne armen doet vallen, baat mij niets, neen! de drank moet nimmer zijn kracht verliezen. Maak dus spoed en verzuim geen tijd."

»Perrol is dan verliefd!" zeide de heks langzaam, »maar men wil niets van zijne liefde weten. He! wilt gij zelf een drank drinken, lieve Heer! die u op mij verzot maakt? ha! ha! De heks van de Hunnen-schans en de aanvoerder der Zwarte Bende! een lief paar!" en zij lachte, dat zij schaterde.

»Wijf!" schreeuwde Perrol haar toe: »Kunt gij zulk een drank maken als ik verlang?"

»Ja! — Hoe heet het liefje?" antwoordde de heks, en zag hem vorschend aan; maar hij riep: »Den naam? indien gij alles weet, behoef ik u dien niet te zeggen;" en toen zij met het hoofd knikte, vervolgde hij: »Doch spoedig, heks! ziehier het geld; maar als de drank niet deugt, dan ..."

»Dan zal ik weer een nieuwen gereed maken," viel zij hem gillend in de rede, en scheurde hem het geld, dat in een zakje was, uit de handen. »Maar hebt gij ook haar medegebracht? — Goed! geef mij dan ook een dier zwarte haarlokken, welke toch den tijd niet zullen hebben om grijs te worden." Zij wees naar zijn hoofd, en grijnsde hem aan.

Perrol voldeed aan hetgeen zij vroeg; zij bezag, terwijl hij den dolk opstak, waarmede hij zich een haarlok had afgesneden, bedaard het blonde haar, dat naast het zwarte op hare hand lag, vervolgens trad zij naar een hoek van haar verblijf, nam een aarden pot, en zette dien op het vuur.

Vidal had wel met vrees geluisterd, toen het wijf met zijn heer sprak, ofschoon hij moeite had om hare vreemde spraak te verstaan; maar evenwel trof hem de stilte, die nu in het hol heerschte; te meer daar het noodweer buiten nog steeds aanhield. Het verschrikkelijkste oogenblik, de bereiding van den tooverdrank, zou nu aanvangen, en alsof de raaf ook deelnam aan deze helsche bewerking, zoo naderde zij al meer en meer het vuur, starende op den pot. Vidal trad altijd bevreesd terug, als het zwarte dier, dat meestal kwaadaardig met de vlerken sloeg, langs hem heen huppelde; want hij twijfelde niet, of het was de duivel zelf; hij had immers gezien, dat het beest altijd stil stond en luisterde, als de heks sprak.

Ook Perrol scheen deze akelige stilte niet te bevallen; maar stouter dan zijn knaap, zeide hij: »Gij doet wel om te beginnen, en als de drank goed is, zal ik spoedig iemand anders herwaarts zenden, die ook vruchteloos bemint." De heks scheen

Toen het vocht, dat in den pot was, kookte, wierp zij er van tijd tot tijd eenige kruiden in, die zij in de linkerhand hield, vervolgens roerde zij met haar stok het kooksel om, en danste om het vuur, terwijl zij op een vreemde wijs eenige eentonige woorden mompelde.

Bladz. 87, deel II.

hem evenwel niet te hooren, maar zag met aandacht naar den pot, waarin misschien water was; want er scheen een geraas uit te komen, toen zij het vuur met haar stok oprakelde, en eenig nieuw hout op den steen wierp.

»Uw vriend de onderkellenaar ligt buiten de Schans, heks!" vervolgde hij, gemaakt lachende. »Als gij eens met den satan breken wilt, dan zal die monnik u wel een middel aan de hand geven, indien mijne ruiters hem ten minste niet doodgeslagen hebben." Maar de heks zweeg nog altijd, en toen hij weder iets wilde zeggen, riep zij wild: »Zwijg! zwijg! de meester is nabij. — Meester! meester! de drank zal koken." Zij scheen geheel vervuld met hetgeen zij verrichtte, en lette niet op het gehuil van den wind of het ratelen van den donder. Perrol zag echter plotseling om, ofschoon het bedrijf van het wijf hem eenige belangstelling inboezemde; want hij hoorde een steen uit den muur in het hol vallen, en vreesde, dat het wrakke dak naar beneden zou komen; doch hetgeen de heks verrichtte, deed hem weder naar het vuur zien.

Toen het vocht, dat in den pot was, kookte, wierp zij er van tijd tot tijd eenige kruiden in, die zij in de linkerhand hield; vervolgens roerde zij met haar stok het kooksel om, en danste om het vuur, terwijl zij op een vreemde wijs eenige eentonige woorden mompelde. Zij hield telkens stil om weder kruiden in den pot te werpen, en hervatte daarna haar wild springen om den haardsteen.

Perrol zag met verwondering naar het wijf, wier gelaat dikwijls verborgen was achter hare lange haren, die grijs en zwart waren, tot aan haar middel reikten, en wild om haar heen vlogen, als zij nu en dan snel ronddraaide. Vidal, die bevreesd was, om door haar stok of hare haren aangeraakt te worden, was zooveel mogelijk achteruit getreden; maar zijn schrik vermeerderde niet weinig, toen hij voor het gat, dat door het uitvallen van den steen gemaakt was, het aangezicht van een mensch meende te zien, die in de hut zag; en eenige oogenblikken daarna rezen zijne haren te berge; want toen hij weder omzag, zag hij er den kop van een weerwolf doorsteken, wiens oogen evenals vuurballen schitterden, en verschrikt wendde hij het gelaat naar een andere zijde.

Perrol had gezien, dat de heks, toen hare kruiden op waren, de haarlokken in een lapje gewikkeld en mede in den pot geworpen had, terwijl zij den drank omroerde, en halfluid iets riep, waaronder hij, tot zijne verbazing, den naam van Maria en den zijnen meende te hooren; maar hij kon bijna niets verder verstaan; want zij hervatte haar vreemd gehuppel om den steen, en het noodweder hield aan.

Tot geen geringe vreugde van Perrol en Vidal, scheen de minnedrank eindelijk gereed; want het wijf staakte op eenmaal haar gedans, juist toen men, tusschen het loeien van den wind, buiten de hut een gehuil als dat van een wolf hoorde, en zij nam den pot van het vuur.

»Is de drank gereed?" vroeg Perrol, terwijl hij een fleschje uit zijn beurs te voorschijn haalde: maar zonder te antwoorden, wees zij gebiedend op den steen, die tot tafel diende, en toen hij er zwijgend op gezet had, naderde zij en schonk er haar drank in over, waarna zij den pot, met hetgeen er nog was ingebleven, in het vuur wierp. Het daarin vallende vocht deed den rook verdubbelen, en juist toen Perrol het fleschje, dat hij dichtstopte, tegen de vlam hield, en den bruinachtigen drank bezag, sprong de heks, schel lachende, op den haardsteen en schopte het vuur er van af. Het ging voor het grootste gedeelte op den natten grond uit, en zij schreeuwde wild: »Dank meester! dank! de drank is bereid, de kruiden hebben gekookt, het vuur brandt niet meer!"

»Zal de drank nu goed zijn, heks! en werken, zooals ik het verlangd heb?" vroeg Perrol, die haar nog flauw zien kon.

»Ja!" riep zij, »de meester heeft hem zien koken."

»Want anders, verdoemde tooverkol!" vervolgde hij, »zullen al uwe duivelskunsten u niet beveiligen. Perrol zal zich herinneren, dat gij hem bedrogen hebt."

»En de meester ook! en de heks van de Hunnenschans ook, Perrol!" hernam zij, wraakgierig lachende; en ofschoon hij haar bijna niet meer zien kon, zoo trof hem de toon, waarop zij deze woorden uitsprak. Hij herinnerde zich, hoe zij hem gekend had, hoe zij den naam van de dochter des smids had genoemd, hoe zij van menschen gesproken had, die hij aan zijne driften had opgeofferd, namen genoemd had van ongelukkigen, wier bloedige schimmen, ofschoon zelden, zich toch wel eens voor zijn oog vertoond hadden, en hij stond in beraad wat te doen.

Reeds verliet zijn dolk de scheede, en de linkerhand vooruitstekende, tastte hij in den rook en den damp naar de heks, die hij zoo even nog meende gezien te hebben. Toen hij echter met den voet tegen den haardsteen stiet, werd hij

haar nog niet gewaar, en evenwel hoorde hij haar gelach; doch hij kon niet bemerken, in welken hoek zij zich verborgen had. Vidal, wien het in het hol, met rook opgevuld, te eng werd, had in dien tusschentijd den ouden lap voor den ingang weggetrokken, de deur opengetrapt en was naar buiten getreden. Perrol volgde hem werktuigelijk, terwijl hij zijn dolk opstak. Toen hij ook uit het hol gekropen was, hoorde hij het wijf zijn naam noemen, en zag door de lage deur, dat zij weder in het midden van de hut scheen te staan, blazende op een stuk glimmend hout; want hij ontdekte haar gerimpeld gelaat en wild blikkende oogen, die nu eens zichtbaar waren en dan weder verdwenen.

Nog nam hij den helm niet aan, dien Vidal hem voorhield, en was besluitloos; maar hetzij het akelige van den nacht en het weder, of een geheime vrees voor het wijf hem terughield, of dat hij voornam haar nog eens te bezoeken, en dan te dwingen hem te zeggen, door welke macht zij alles wist, en haar vreeselijk te straffen, indien de drank niet goed werd bevonden, hij nam eindelijk den helm en mantel aan, en zeide tot Vidal:

»Bij mijnheer St. George! indien gij u even ellendig in het veld gedroegt, als in dit hol, dan zou elk oud wijf voortaan mij als knaap kunnen dienen." Hierop werd hij door het gelach van het wijf gestoord, en hij mompelde, terwijl hij zich verwijderde: »Ja, lach, verdoemde heks! *Per moio*! Perrol zal ook lachen. Door een enkelen dolkstoot te sterven, zou een te gemakkelijk einde zijn voor de tooverkol, die door zulke vrome monniken in waarde wordt gehouden!"

Terwijl zij de Schans verlieten meende Vidal in den uitgang, welke het naast aan de hut grensde, een lange gedaante te zien staan, toen het weerlicht de Schans verlichtte; maar hij zeide niets aan zijn meester; ook vermoedde hij, dat het misschien een der ruiters was. Evenwel stonden dezen allen bij elkander, rustende op hunne lansen, en gaven een luiden kreet van vreugde, toen zij hun aanvoerder eindelijk uit de doodsche Schans zagen treden. Nieuwsgierig zagen zij van ter zijde naar hem om, toen de vlakte verlicht werd; maar niemand durfde iets vragen. Menschen en paarden waren in een akeligen toestand; niets was er aan hen, of het was druipnat, en het vooruitzicht gaf geene hoop op beter.

»Zit op, mannen! en ziet uit of gij ook het spoor kunt vinden, dat, links af, langs het meer loopt," gebood Perrol, die, voordat hij te paard steeg, onderzocht of hij het fleschje met den minnedrank wel goed bezorgd had. Spoediger dan hij verwacht had, riep de Tuimelaar, die te voet vóór zijn paard ging, dat hij een weg gevonden had, die door wagens scheen bereden geweest te zijn, en Perrol gelastte, dat men dien zou volgen.

Bedaard zat hij op zijn hengst, en scheen nog den kouden regen, noch den guren wind te voelen, die hem opnieuw aandeed, nadat hij zich in het hol bij het vuur van de heks gewarmd had; hij kende zijn onmacht tegen de worsteling der elementen. Toen zij bezijden de Hunnen-schans den weg vervolgden, die geheel blank van den regen stond, verhief zich een verschrikkelijk geschreeuw in de Schans. De Tuimelaar stond stil, en Perrol en zijne ruiters hielden ook hunne paarden staande; want niettegenstaande het gehuil van den wind in het hooge geboomte, dat weldra de oude sterkte en het meer aan hun oog zou onttrekken, klonk een schaterend gelach over de heide. De ruiters staarden met schrik naar de plaats, vanwaar het geluid nu en dan kwam.

Perrol wilde juist (want hij herkende de stem van de heks) bevel geven, om voort te rijden, toen het weerlicht over de vlakte flikkerde, en het water, het woud en de Schans verlichtte, en een uitroep van schrik ontsnapte aan de van koude klappertandende monden der Zwarte Ruiters; want zij zagen een menschelijke gedaante, die in een liggende houding door een onkenbaar wezen snel boven over den wal werd rondgedragen. Toen een nieuwe bliksemstraal de duisternis weder voor een oogenblik deed verdwijnen, zag Perrol, dat de heks nog altijd met het mensch, hetwelk zij boven haar hoofd of op hare schouders scheen te dragen, pijlsnel over den wal van de Hunnen-schans voortholde, en nu en dan voor een oogenblik uit het oog verdween, als zij langs het water ging of in de diepte van de ingangen meest afdalen.

»Voorwaarts, mannen!" gebood Perrol, die zelf met stomme verbazing dit schouwspel had aangezien. De Tuimelaar vervolgde zijn weg, en toen hij het bosch bereikte, waardoor het spoor liep, en Perrol een laatsten blik naar de verblijfplaats der Magyaren wierp, scheen de heks de Schans te verlaten; want men hoorde hare helsche stem zich over de heide in de richting van het Goden-meertje verwijderen, en zelfs Perrol was verheugd, toen alleen het geluid van den storm, en het nedervallen der takken en de koude regen hem in zijne overdenkingen stoorden.

De nacht was reeds ver gevorderd, toen Perrol eindelijk met zijne afgematte ruiters en paarden een menschelijke woning bereikte; want zij hadden het geluk gehad den weg, die hoe langer hoe meer opwaarts liep, niet te verliezen, en Perrol bevond zich, zooals hij ook reeds vermoed had, toen hij de richting van het spoor naging, aan den ingang van het dorp Garderen.

Tevergeefs echter klopte men aan het eerste huis of op de schuren, die daarnaast stonden; de bewoners waren er zeker niet op gesteld in zulk een nacht den troep vreemde ruiters, die voor hunne woning had stilgehouden, onder dak te nemen; maar zij hadden misschien niet berekend, dat de vreemde krijgslieden zelden gewoon waren het eigendomsrecht te eerbiedigen. «Werp de deur neder!" gebood iemand, en weldra viel de deur verbrijzeld in het huis, en eer er een half uur verloopen was, waren de paarden behoorlijk verzorgd, het spek, dat uit den schoorsteen gelicht was, had den ruiters goed gesmaakt, met wie Perrol het gevonden brood gedeeld had, en zij lagen om het vuur te slapen, hetwelk zoo goed van groote blokken hout voorzien was, dat de woning groot gevaar liep in brand te geraken. Wat den aanvoerder der Zwarte Bende betreft, deze had zijn harnas en zijne kleederen uitgetrokken, en een lakenschen, met lammervellen gevoerden mantel van den boer, die zijn woning ontvlucht was, omgeslagen, terwijl zijne kleederen naast den schoorsteen droogden. Hij zat in den eenigen stoel, die in de woning gevonden werd, en warmde zijne verkleumde leden bij het vuur; nu eens zag hij op zijne slapende ruiters, of luisterde naar de voetstappen van Rogardo, die in de gang de wacht hield; dan weder staarde hij in de vlam, en zijn blik verried, dat deze akelige tocht hem niet tot inkeer had gebracht, of van zijne booze voornemens had doen afzien, neen, hem zelfs nieuwe voorwerpen had doen kennen, die zijne wraakzuchtige gedachten bezighielden. Hij lachte, toen hij zich voorstelde, welke gezichten de kellenaar zou zetten, als hij met zijne benden de pachtgelden van de abdij kwam afhalen, en wat de tooverkol zou zeggen, als Froccard, indien deze nog leefde, haar onder handen had. Een oogenblik daarna kreeg hij het fleschje uit zijn beurs, en beschouwde, kwaadaardig lachende, den troebelen drank tegen de vlam van het vuur.

Wat den armen onderkellenaar betreft, die met zijn ezel door Perrol onder den voet was gereden, hij werd den volgenden dag door een boer van Uddel op een heuveltje gevonden, dat niet ver van dat gehucht aan den Garderschen weg lag, door den medelijdenden boer naar zijne woning gebracht en in het leven teruggeroepen. De goede maaltijd, dien hij den vorigen dag met een paar kannen best bier had gehouden, had hem zeker in de koude en den regen in het leven behouden; want hij was beroofd van zijn monnikskleed en door en door nat. Sedert de Tuimelaar hem had doen zwijgen, herinnerde hij zich niets dan een verschrikkelijken droom, dien hij gehad had, en waarin hij door satan om de hel heen gedragen was, terwijl de duivels en verdoemden hem bespotten. Hoe lang deze duivelsche rit geduurd had, waarvan hij het geluid nog meende te hooren, terwijl hij in eenige blauwe plekken in zijn zijde de sporen van den klauw des satans meende te herkennen, wist hij niet; maar wel, dat toen hij St. Andreas aanriep, de duivel met hem van de hel over de aarde was weggeloopen, en hem in de zee geworpen had. De ezel, die, toen zijn verstandige geleider uit den zadel gevallen was, gelukkig door de Zwarte Ruiters was heengebroken, en zeer goed alleen zijn weg gevonden had, bracht aan de kellenarij de eerste tijding van het ongeluk, dat den monnik overkomen was, hetgeen den volgenden dag bevestigd werd door een boer, die berichten kwam, dat de vader onderkellenaar, door de koorts aangetast, te Uddel lag. De verschijning van de vreemde ruiters, de verhalen van Slimmen Jasper, de terugkomst van den ezel, dit alles maakte een grooten indruk op de eenvoudige bewoners van het dorp Putten; en vader Plemp verhaalde tot aan zijn dood, aan elk die bij hem afstapte, van de Zwarte Ruiters en hun hoofdman met den rooden wederbos, en van den mirakuleuzen ezel, zooals hij het grauwtje van den onderkellenaar noemde, die des nachts voor de kellenarij het ongeluk van eerwaardigen berijder had uitgehalkt.

XVII.

De minnedrank.

't Geldt u, Maria! teedere duif!
Die, rein gelijk een heldre bronne,
Geen havik in de takken ducht,
En wiegelt in het licht der zonne.
MR. B. W. A. E. SLOET TOT OLDHUIS.

En dronk uit den beker, zoo listig bereid. —
J. L. NIERSTRASZ. JZ.

De aanvoerder der Zwarte Bende reed met zijne ruiters den volgenden morgen door de Kamppoort

Amersfoort binnen, en men kon aan hen geen ander overblijfsel meer zien van het noodweer, waarin zij gedurende den nacht op de heide en in de bosschen hadden rondgezworven, dan dat de roode veder, die op Perrol's helmkam stond, er verflenst bij nederhing, en de paarden tot aan den buik met slijk bedekt waren; hetgeen niemand verwonderde, die met den staat der wegen om de stad bekend was.

De eerste ontmoeting, welke Perrol had, die zijne ruiters bij het inkomen der stad had verlaten, en alleen door Vidal gevolgd, door den Kamp reed, was, dat hij, juist toen hij door de binnenpoort wilde rijden, Froccard gewaar werd, die hem te gemoet trad.

»Waar komt gij vandaan, kerel?" riep hij, zijn paard stil houdende.

Deze boog zich en antwoordde: »Van waar, Messire? uit de handen van den heer Van Schaffelaar, die mij naar Wijk dacht te sleepen en reeds zoo wat van de galg mompelde."

»Ha! ik vermoedde het al," zeide Perrol; »hij was het dus, die den weg tusschen Naarden en deze plaats bezet hield."

En wie anders, Messire?" riep Froccard; »hij verheugde zich, dat hij u in uw voornemen kon dwarsboomen, hetgeen hij niet zou zijn te weten gekomen, als al uwe ruiters zoo goed gezwegen hadden als ik."

»Zoo goed gezwegen, lafaard!" grauwde Perrol hem toe, »is het, omdat zij mij verraden hebben, dat hun harnas was gebroken, en zij met de wapens in de vuist gevallen zijn? Of heeft hij alleen den verrader de galg waardig gekeurd, verloopen monnik?"

»Messire?" zeide Froccard, terwijl zijn gelaat doodelijk bleek werd, »Van Schaffelaar wilde zich over mijn stilzwijgen wreken; maar hij is zoo onnoozel geweest mij te laten ontsnappen. Zou ik teruggekomen zijn, indien ik mijn plicht verzaakt had?"

»Gij voelt den strop reeds, Froccard!" lachte Perrol schamper; »want uw aangezicht neemt reeds de kleur van een gehangene aan. Ha! waarom is Van Schaffelaar zoo dom geweest? maar hij wist zeker niet, dat gij de pij gedragen hebt."

Nu kwam het hem in de gedachten, dat hij zelf zich door Slimmen Jasper en den ouden Ralph had laten bedriegen, en zonder verder iets te zeggen of een blik op den Zwarten Ruiter te werpen, reed hij door de poort.

»Hij stapte voor de deur van *de Vergulde Helm* af, wierp Vidal den teugel toe, en trad voorbij Griet in het huis. Hij bekommerde zich niet om de oude vrouw, die hem iets wilde zeggen, en naar de straat gesneld was, toen zij de paarden hoorde. Perrol stond echter plotseling stil en stampte met den voet; want boven eenige stemmen, die zich in het huisvertrek lieten hooren, herkende hij de stem van iemand, die vroolijk zong:

»Hij beslaat ors [1]), telle [2]) en sommier [3]).
Zeer vlug en zeer sterk, naar elks manier:
Maakt goede teestieren [4]) en sporen met zwier,
En steekplaten voor jouste [5]), en voor tornier, [6])
Tik, rik, gaat de moker, tik, rikker de tik,
Zoekt gij meester Wouter den smid? die ben ik."

»Het is de meester, die zingt, Heer!" riep Griet, die dacht, dat hij de stem van den smid niet herkende.

»*Per moio!* is die al teruggekomen?" zeide Perrol, nog eens met den voet stampende, en Griet, die verwonderd het gedrag van den ruiteraanvoeder aanzag, ofschoon zij hem niet goed kon verstaan, vroeg: »He! Heer! zijt gij niet verblijd, dat de meester los is?"

»Zeer zeker, oude!" antwoordde Perrol luid, doch bedaard; »maar ik had gehoopt zelf hem te bevrijden, en het spijt mij, dat een ander mij vóór geweest is." Hierop trad hij de gang in en het vertrek binnen, waar hij den meester tusschen moeder en dochter vóór het vuur zag zitten, bezig met een vuurtang op den haardsteen te slaan, alsof hij wilde onderzoeken of de lange rust zijn arm niet verlamd had. Met ongeveinsde hartelijkheid ontving meester Wouter zijn gast, en bedankte dezen voor de valsche gelukwenschen over zijne verlossing. Perrol vond Martha zoo opgeruimd, en Maria zoo vroolijk, dat zij beiden zijn tegenwoordigheid bijna niet gewaar werden; de meester riep ze echter tot haar plicht terug, en Perrol wenschte nu ook de vrouw en dochter geluk met de bevrijding van den huisvader. Nooit had hij Maria nog zoo schoon gezien; nooit was haar lief gelaat, door de vreugde als bezield, hem zoo bekoorlijk voorgekomen; het geluk haar vader weder te zien, hem naast hare moeder te zien zitten, hem te kunnen kussen, vervulde haar hart zoo geheel met vreugde en dankbaarheid voor den Heere Jezus en

1) Strijdros.
2) Damespaard.
3) Lastpaard.
4) Hoofdbedekking, d. i. helmen, stormhoeden en derg.
5) gevecht.
6) tournooi (steekspel).

zijne Heilige Moeder, die hare vurige beden verhoord hadden, dat hij verwonderd was, dat het lieve, onschuldige kind, hetwelk in den laatsten tijd meestal treurig was geweest, voor zooveel geestdrift vatbaar was. Hij beschouwde die blonde lokken, van welke er een den vorigen nacht in de Hunnen-schans in den pot van de heks gekookt had, en beklaagde zich over de ongemakken niet meer, die hij had uitgestaan. Nooit had de wraak zich genoegelijker en meer overeenkomstig met zijne driften aangeboden, en zoo hem al de vrees eens bekroop, dat het zelfs de macht van de heks te boven kon gaan een minnedrank te bereiden, zooals hij dien verlangde, zoo vertrouwde hij echter, dat de drank, dien hij nu bezat, kracht genoeg zou hebben, om Maria, al ware het dan ook maar voor weinige oogenblikken, vol liefde in zijne armen te voeren.

Ook de pater van het St. Aagten-klooster vermeerderde weldra het aantal der om het vuur vereenigde huisgenooten, en bejegende Perrol met veel onderscheiding, die, hetzij hij de waarheid zeide, of dat zijn boos hart, zelfs in schijn, aan de vreugde van het vereenigde huisgezin geen deel kon nemen nu opstond en tot den smid zeide:

»Nu, meester! moet gij mij toestaan te vertrekken; ik ben vermoeid en heb nog iets te doen; ook begrijp ik, dat gij, na zulk een lange afwezigheid gaarne eens met uwe vrouw en dochter alleen zult willen zijn, waarbij de tegenwoordigheid van dezen waardigen vader niet hinderen zal, zooals die van een krijgsman doen zou."

»O! neen, Messire!" riep Wouter vroolijk. Kom, Martha! loop eens schielijk naar den kelder; bij St. Eloy! Messire! ik vergat u een frisschen morgendronk toe te brengen; blijf dus."

Maar Perrol hield Martha bij den arm tegen en zeide lachende: »Blijft, bid ik u, beste huisvrouw!— en weerhoud mij niet, meester! doch hedenavond beloof ik bij u te komen, om den wijn met u te proeven, en met den beker in de hand op uwe bevrijding te drinken. Tot hedenavond dan, meester!" Hierop keerde hij zich tot den pater, nam afscheid van hem, en verliet, de vrouwen vriendelijk groetende, het vertrek.

Met genoegen zag de smid, hoe zelfs de pater jegens Perrol zeer voorkomend was; zijne vrouw betoonde zich zeer voldaan over zijn gedrag, zelfs Maria prees hem, en legde de gebreken, welke zij in hem meende ontdekt te hebben, niet bloot; zij verborg die vol goedheid, terwijl hij, die den helschen drank bij zich droeg, welke haar van hare onschuld moest berooven, op zijn kamer zat, en koelbloedig haar ongeluk en hare vernedering overdacht en beraamde.

Denzelfden avond vertoonde zich Perrol volgens zijn belofte aan den haard van den smid, en meester Wouter wachtte hem met den wijn.

»Goeden avond, Messire!" riep hij, toen Perrol binnentrad. »Ik wacht u reeds, en had ook den pater gevraagd; maar die beste heer is reeds zoo hoog bejaard. Nu, wij verliezen niet veel aan hem; want hij drinkt als een muis."

»Dat heb ik ook reeds bemerkt," antwoordde Perrol vroolijk, terwijl hij de vrouwen met de hand groette; »maar, bij mijnheer St. George! ik heb wel geestelijke heeren gekend, die ik voor broeders van den Tempel zou aangezien hebben, indien die orde nog had bestaan; en ik verzeker het u, uw kelder zal gewaar worden, dat gij een ruiteraanvoerder onder uw dak hebt."

»Ho! ho! Messire! dat is niets," hernam Wouter lachende; »maar zet u daar bij het vuur neder; het is reeds koud, en ik geloof dat gij gisteren om dezen tijd zoo gemakkelijk niet zat, als thans. Waar zijt gij heen geweest?"

Toen verhaalde Perrol, dat hij te Nijkerk geweest was, en voorts over Bunschoten en de Eembrug naar Eemnes, dat versterkt werd, gereden was. »Maar nu, meester!" vervolgde hij, »moet ik eens drinken. — »Kom, beste vrouw! kom, Maria! drinkt met mij mede op de gezondheid van den meester uit *de Vergulde Helm*, en op zijn verlossing uit de gevangenis van den Bisschop." Gaarne gaven deze gehoor aan zijne uitnoodiging, en vroolijk klonk de smid met hem.

Wouter bedankte hem nogmaals voor de poging, die hij gedaan had, om hem, door een losgeld aan te bieden, zijne vrijheid terug te bezorgen; maar Perrol viel hem in de rede en zeide: »Gij behoeft niet te danken, meester! ik heb niets gedaan; maar, op mijne eer! het heeft aan mij niet gelegen. Zoudt gij wel gelooven, dat ik hedenmorgen kwaad werd, toen ik uw stem hoorde?— Nu, vrouw Martha! lach maar niet, het is waar, hetgeen ik zeg: het speet mij, dat ik de kluisters van den braven smid niet verbroken had. Geloof mij, alleen dáárom heb ik eenige arme kerels uit Naarden medegesleept. Ik verwachtte, dat er ten minste één onder zou zijn, tegen wien gij zoudt kunnen uitgewisseld worden, dewijl heer David van geen losgeld wilde weten."

»Ik ben er even dankbaar voor, Heer! alsof gij mij de vrijheid hadt bezorgd," zeide Wouter; »maar de Bisschop wilde mij, alleen ten gevalle van den heer Van Schaffelaar, loslaten; daarom was uw welgemeend aanbod zonder vrucht, en het spijt mij, dat die Naardensche burgers nu om mij van hunne haardsteden zijn weggerukt." Vervolgens sprak hij over de inneming van die stad, en Perrol antwoordde, zonder dat hij eenig ongenoegen liet blijken:

»Ja, meester! ik wist het al, dat heer Van Schaffelaar mijne ruiters had nedergelegd; ik acht hem daarom niet minder, ofschoon het mij spijt van de dappere kerels; elk doet zijn best voor de partij, welke hij dient; ik zou in zijne plaats evenzoo gehandeld hebben."

»O! waarom gaven zij zich ook niet gevangen, zooals die eerste ruiters?" zeide Maria; »want dan zou Van Schaffelaar hun geen leed gedaan hebben, en zij leefden nog."

»De Zwarte Ruiters geven zich niet gaarne gevangen, Maria!" zeide Perrol vriendelijk. »Maar geloof mij, er was mij zoo weinig aan het bezethouden van Naarden gelegen, dat ik uw vriend daarom geene vijandschap zal toedragen. En evenwel, meester!" vervolgde hij, zich tot dezen wendende, »er zijn kwade geruchten genoeg over mij in den omloop; men zegt, dat ik reeds eenige dagen vroeger met mijne ruiters hier in de stad had behooren te zijn, en men geeft mij dus de schuld dat zoovele burgers verslagen of met u gevangen zijn genomen; misschien hebt gij het wel gehoord, dat men mij zelfs beschuldigt de Schaffelaar verbrand te hebben; gelukkig dat uwe vrouw en Maria er geen geloof aan hechten."

»Gehoord heb ik het, Messire!" zeide de smid, die hem inschonk, »maar geloofd niet; welke reden zoudt gij toch kunnen gehad hebben om dat gebouw te vernielen? en ik verklaar u ronduit, dat, zoo ik al getwijfeld heb, ik u thans van alle schuld moet vrijspreken."

»In het eind, beste meester!" zeide Perrol, »zullen alle menschen mij recht doen wedervaren; maar die tijd moet nog komen. Op mijne eer! ik ben blijde, dat gij weder te huis zijt: die Dirk is een braaf gezel, doch er is maar één meester Wouter om een armstuk te klinken, en morgen, overdag, zullen wij over een nieuw harnas spreken,"

»Ik ben geheel tot uw dienst, Messire!" riep Wouter verheugd; »en ofschoon ik in die vervloekte gevangenis geen gereedschap hebben mocht, zoo heb ik evenwel mijn tijd niet nutteloos versleten, maar eenige lofwerken en figuren met het potlood op het papier gebracht, die, als zij op helm of harnas gedreven zijn, zeer fraai zullen staan."

Nu verzocht Perrol aan Maria iets te zingen; zij kreeg hare citer van den muur, en zong met veel gevoel en een fraaie stem een lied van een ridder, die, na langen tijd in Palestina in slavernij gezucht te hebben, op zijn slot terugkwam, en een traan viel op het speeltuig neder; want ook de meester was teruggekeerd, en zij gevoelde dus zoo juist hetgeen zij zong.

Haar vader kuste haar, prees haar spel en zang, en bedankte Perrol; ook deze nam nu de citer in de handen, en zong meer dan één ballade. Terwijl zij zoo elkander onderling vermaakten, verliep de avond, en het eenvoudig avondmaal, dat voor dezen buitengewonen keer een weinig meer uitgebreidheid had dan gewoonlijk, werd opgedragen, en vroolijk deed Perrol den meester op elken dronk bescheid.

Reeds liep het avondmaal ten einde, toen Perrol vroolijk uitriep: »De wijn is zoo goed, en zoo ruim door u geschonken, meester! dat ik ook niet wil achterblijven. Ik heb nog een half kistje met fijnen wijn van Creta, en kan nimmer een betere gelegenheid vinden, om het open te maken, dan ter eere van uwe terugkomst, en ik vertrouw, dat uwe vrouw en uwe dochter gaarne eens van dezen drank zullen proeven."

»Gij zijt al te goed, Heer!" zeide Martha verlegen; »wij zelven en Wouter hebben reeds misschien te veel gedronken; ik bid u, doe geen moeite, Heer!"

»Te veel gedronken, vrouw!" lachte Wouter, »gij hebt slechts even uw beker aangeraakt; kom, wijs de goedheid van Messire niet af met die praatjes."

»Ook zal ik er niet naar luisteren," zeide Perrol vroolijk; »de wijn is zacht, en zal uwe vrouw en Maria wel smaken, als zij hem maar eens geproefd hebben." Hierop trad hij naar de deur, opende die, en riep luid: »Vidal! Vidal!"

»Hé! Messire!" zeide Wouter, »Maria had immers uw knaap wel kunnen roepen."

»En waarom?" vroeg Perrol, »het is hier koud in de gang, en zij is warm; de kostbaarste wijn der wereld is niet waard, dat zij er ziek om wordt. Daar komt mijn knaap ook reeds."

Toen Vidal binnentrad, gelastte hem Perrol den bedoelden wijn te geven, en tevens door Riso een glas te laten medebrengen, dat hij hem uitduidde. Weinige oogenblikken daarna keerde de knaap

terug met een aarden kan, die met hars was dichtgemaakt, terwijl Riso een grooten, hoogen kristallen beker droeg.

Wouter wierp een vorschend oog op de aarden kan; maar Maria en hare moeder zagen aandachtig naar het glas; en toen Martha hare bewondering er over te kennen gaf, reikte Perrol het haar toe, en zeide lachende: »Het is zoo groot, dat wij er allen uit kunnen drinken; het is een fraai glas, niet waar, vrouw? Ik heb het in Italië gekocht, en de bloemen en vruchten, die gij er op ziet, zijn door een der kundigste meesters in deze kunst gesneden." Ook Wouter prees het werk, en Maria stelde hem het glas weder ter hand. »Het is een stuk, dat mij veel geld kost," vervolgde hij vroolijk, »zie eens hoe fraai de bloemen uitkomen, als het licht er op valt. Ziet gij uw naam daar wel tusschen de bloemen staan, Maria? daarom heet het drinkglas evenals gij, en hij hield het bij de smeerkaars, die op een koperen kandelaar brandde. Vervolgens vroeg hij aan Riso om een doek, ten einde het glas nog eens uit te vegen; maar ziet! plotseling gaven Martha en hare dochter een gil van schrik; want het kostbare glas viel uit zijne hand op den grond aan stukken; zij wisten niet, dat hij met voordacht het glas liet vallen."

»Schrikt gij er van, Maria?" vroeg hij lachende. »O! dat is het glas niet waard! Het spijt mij; maar ik ben er zelf de schuld van." Hierop gelastte hij aan Vidal, die nog in het vertrek was, om zeker kistje te halen; nadat deze teruggekeerd, en op zijn bevel met den page vertrokken was, zeide hij, het kistje openende, dat met rood leder van Provence omkleed, en met spijkertjes met vergulde knoppen beslagen was: »Gij ziet, mijne vrienden! dat ik meer drinktuig heb; en dit is zoo broos niet als het glas." Het kistje bevatte buiten een schenkkan en een klein blad, vier drinkschalen van fijn zilver; het drijfwerk op de kan en de schalen was rijk en schoon van teekening, en de meester gaf er luid zijn verbazing over te kennen.

Perrol zette de schalen op het blad, en dit op de kist, welke in het vertrek stond, maakte met zijn dolk de kruik open, en schonk den wijn over in de zilveren schenkkan.

»Maria!" zeide Wouter snel, »neem voorzichtig de kan aan, en schenk in, als Messire het goedvindt."

»Ik dank u, Maria!" zeide Perrol vriendelijk, en lachende hare hand met de zijne terugwijzende: »Ik ben daar even zoo onhandig geweest, dat ik mijne eer weder moet zoeken te herstellen. Vrouw Martha zou wel denken, dat een ruiter niet behoorlijk een glas of een beker zou kunnen behandelen; bovendien, wij zijn hier onder ons, en ik zal het genoegen hebben heden voor schenker te dienen."

Hierop trad hij ter zijde, en terwijl hij zich hield alsof hij de schalen terecht zette, goot hij het vocht, dat hij van de heks gekregen had, in één daarvan, en daar niemand eenigen argwaan koesterde, bracht hij zijn voornemen ongemerkt ten uitvoer. Toen vatte hij terstond het blad en de kan aan, ging naar den meester, schonk een der schalen vol, en bood hem die aan; vervolgens bediende hij Martha, en trad daarop naast Maria.

»Ik hoop, dat u deze goddelijke drank goed bekomen mag, Maria!" zeide hij vroolijk, zonder dat zijn stem of hand beefde, of hij eenig berouw gevoelde over zijn afschuwelijk bedrijf. Nu schonk hij, de kan hoog opheffende, de schaal vol, waarin de minnedrank gegoten was, bood haar die aan, en het meisje, dat geen kwaad vermoedde, en niet in die drinkschalen had kunnen zien, omdat hij het schenkblad ter hoogte van zijn borst hield, nam haar dankend aan.

»Ha!" riep Perrol, toen hij den noodlottigen drank in hare hand zag: »Nu alleen voor mij, en dan zult gij het Cretasche druivennat eens proeven," en vervolgde, nadat hij ook zijne drinkschaal gevuld had: »Nu, meester! ter eere van uwe verlossing en op den bloei van *de Vergulde Helm* drinken wij!"

De drinkschalen van den vader, de moeder en hare dochter en van den aanvoerder der Zwarte Bende klonken tegen elkander boven de tafel, waarna Perrol en Wouter hunne schalen tot aan den bodem ledigden; maar Martha en vooral Maria dronken zoo haastig niet, en de laatste zeide, den mond samentrekkende: »Die wijn is bitter, Heer!"

»Bitter, Maria?" riep Wouter lachende; »ha! ha! wat wilt gij ons nu vertellen?"

»Neen, bitter is hij niet," zeide Martha; »maar de drinkschalen zijn groot."

»Kom, meester!" riep Perrol, die zijdelings naar de schaal van Maria zag, en schonk opnieuw, voor zich en voor Wouter, waarna hij lachende vervolgde: »Nu nog één gezondheid, en als Maria dan hare drinkschaal niet ledigt, dan, dan ...." Maar hij vervolgde niet, dreigde met den vinger, en riep vroolijk: »Lang leve de gelukkige bruidegom van Maria!" en dronk.

»Lang leve hij!" riep Wouter. Ook Martha ledigde nu hare schaal, en Maria, die bloosde, boog,

dankzeggende met het hoofd, en dronk langzaam den zoo kostelijk geroemden wijn, maar die haar niet smaken wilde.

Toen zij hare schaal nederzette, nam Perrol, die bij elken teug, dien zij nam, haar had toegelachen, die op, zag er in, en riep, terwijl hij zijne vreugde verborg, toen hij bemerkte, dat het onschuldige meisje den duivelschen drank gedronken had: »Gij hebt met één schaal de gezondheid van uw vader en uw bruidegom gedronken, sta mij toe, ze nog eens te vullen; want wij zullen nu drinken op de gezondheid van uwe brave moeder en van u zelve."

»Hé! Messire!" zeide Wouter lachende, »gij vergeet den schenker; de vrouwen mogen mij wel toestaan om ook met dezelfde schaal de gezondheid van den aanvoerder der Zwarte Bende te drinken; want wat mij betreft, ik breng ieder liever den dronk toe met een nieuwen beker; 't is alsof de heildronk dan meer van harte is."

»En waarlijk, Wouter!" riep Perrol, »ik geloof dat de meester uit *de Vergulde Helm*, juist de man is, om liever een halve kan dan een halven beker op het welzijn van een vriend te ledigen."

»Ja, zonder te snoeven, hetgeen een burger niet voegt," antwoordde Wouter, zijn schaal opheffende en ledigende, «zoo moet ik, bij St. Eloy! bekennen, dat gij wel gelijk kunt hebben, Messire!"

»Heer! ik bid u, schenk mijn man niet meer," riep Martha, den arm van Perrol vasthoudende, »hij drinkt te veel."

»Ho, moeder!" zeide Wouter, »dat zijn uwe zaken niet; weet gij wel, dat het oneerbiedig is, dien arm vast te houden, en dat het een doodzonde is, om dezen goddelijken wijn in de kan te laten, dewijl hij zijn lekkeren geur verliest?"

»Uwe vrouw heeft zich van mijn arm meester gemaakt, Wouter!" zeide Perrol lachende. »wijt het mij dus niet, als gij met een ledige schaal voor u zit." Maar hij vervolgde, toen de meester half lachende, half verstoord, het hoofd schudde: »Doch, bij St. George! zonder uwe goede huisvrouw haar meesterschap op mijn arm te betwisten, zal ik u met het Cretasche druivennat bedienen!" en hij nam met zijn linkerhand de kan uit zijn rechter, en vulde de schaal van den meester, die luid lachende, met de vuist op de tafel sloeg, en Perrol voor dezen dienst bedankte; maar Martha, die echter ook niet kon nalaten te meesmuilen, keerde zich om, alsof zij verstoord ware, en stookte het vuur op.

»Het schijnt, Maria! dat gij de tweede schaal gemakkelijker hebt kunnen ledigen, dan de eerste," zeide de smid vroolijk; »indien wij nu de gezondheid van uw bruidegom gedronken hadden, zou ik er mij niet over verwonderen."

»Ik weet het niet, vaderlief!" antwoordde zij blozende, »maar het was, alsof deze wijn veel zoeter en lekkerder was dan de eerste."

»Gekheid, meid!" riep Wouter lachende; en Perrol, die met welgevallen, en vervuld met een duivelsch verlangen, den schoonen gloed op hare wangen zag, dien hij aan de werking van den minnedrank en den wijn toeschreef, zeide langzaam, terwijl hij hare bekoorlijkheden met zijn vurig zwart oog beschouwde: »Het is zooals uw vader zegt, Maria! helaas! het zou immers te veel verwaandheid van mij zijn om te durven hopen, dat de wijn, dien gij te mijner eere gedronken hebt, u juist daarom zoeter en geuriger heeft gesmaakt.

De bruid van Van Schaffelaar bloosde nog sterker, en sloeg haar zacht blauw oog neder; hetgeen hij zoo beleefd gezegd had, en dat zij gaarne als de scherts van een huisvriend zou hebben aangemerkt herinnerde haar den kus, dien Perrol eens op haar hals gedrukt had. Treurig schudde zij dus met het hoofd en zuchtte; want zij wist niet hoe het kwam; maar het vertrouwen, dat zij in Perrol had leeren stellen, verliet haar plotseling.

»Vergeef, Heer!" zeide de smid lachende, »dat mijne dochter zoo weinig antwoordt op de beleefdheid, welke gij haar gezegd hebt; zij is een burgerdeern, en weet een edelman zoo gepast en beleefd niet te antwoorden, als de jonkvrouwen en edelvrouwen, met wie gij gewoonlijk verkeert; daarom zwijgt zij; maar hare roode wangen zeggen genoeg, Heer! dat zij u verstaan heeft."

»Vader!" zeide Maria treurig, en zag hem smeekend aan, als wilde zij hem bidden, om te zwijgen; maar hij lachte, dronk zijn drinkschaal uit, en vervolgde: »De meisjes en vrouwen hebben goede ooren, Messire! ofschoon zij zich dikwijls gedragen, alsof zij doof zijn. O! zij verstaan zoo slecht, als zij niet hooren willen."

»Wouter! is dat nu praat voor een vader, die zoolang van zijn haard verwijderd geweest is?" riep Martha bestraffend. »Zult gij den tweeden dag, dat gij terug zijt, reeds weder een begin maken met meer te drinken dan gij verdragen kunt, en dat in het bijzijn van heer Perrol?"

»Martha!" zeide Wouter kortaf, en schonk zich zelven in, »zult gij reeds den tweeden dag, dat ik mijne beenen in huis heb, met dat gezeur weder beginnen, dat mij verveelt, en dat ik, bij St. Eloy! niet langer..."

»Houd op, meester!" viel Perrol hem in de rede, »uwe beste vrouw heeft gelijk; wij hebben reeds te veel gedronken. Ik ben er de oorzaak van, Martha! want ik heb immers dien vreemden wijn laten komen; daarom beknor den meester niet. Vergeef het mij, dat ik hem verleid heb om met mij te drinken, want ik zal u verlaten en hem niet meer schenken." Nu stond hij op, en vervolgde vroolijk: »En wat hij gezegd heeft van de vrouwen en meisjes, geloof ik niet; ja hij zelf slaat er geen geloof aan; en, op mijne eer! Martha! nimmer heb ik aan hetgeen gij zeidet kunnen bespeuren, dat gij en uwe dochter niet van adellijke geboorte waart, dan alleen daardoor, dat hetgeen over uwe lippen kwam, minder gekunsteld was, en meer openhartigheid en onschuld verried. Daarom, Maria!" zeide hij schijnbaar vol gevoel; want hij had gezien, dat zijne woorden haar onaangenaam getroffen hadden, en hij scheen toornig op zich zelven, dat hij haar kiesch gevoel gekwetst had: »Vergeef mij hetgeen ik gezegd heb; gij weet, dat ik zelden veel wijn drink. Die verleidelijke drank heeft alleen veroorzaakt, dat ik iets gezegd heb, dat u mishaagt; en zoo gij al den ruiter niet vergeeft, dat hij zich vergeten heeft, zoo zult gij het immers den vriend van uwer ouders huis niet willen aanrekenen, dat de vreugde van uw vader in vrijheid te zien, hem den beker in de hand heeft gegeven? Dat wilt, dat zult gij immers niet, Maria?" eindigde hij, en stak haar de hand toe; en toen Martha hare dochter aanstiet, legde Maria hare zachte hand in de hand van Perrol, en zeide langzaam en beschroomd: »Neen, Heer! want de vrijheid van mijn goeden vader heeft mij zelfs zoo verheugd, dat ik geen gewicht meer hecht aan hetgeen gij gesproken hebt, dan gij zelf."

Perrol scheen ten uiterste voldaan over hetgeen zij zeide; hij wenschte hun allen een gerusten nacht, en na vrouw Martha gekust, en zijn dank over het gul onthaal betoond te hebben, verliet hij het vertrek.

Meester Wouter ging met hem mede, ten einde Perrol met de kaars tot aan de trap te lichten, niettegenstaande deze hem verzocht had, in de kamer te blijven, en zijne vrouw en dochter niet in het donker te laten. Toen zij in de gang waren, zeide de smid vroolijk: »De meisjes hebben dikwerf wonderlijke grillen, Messire! en gij zijt al te goed geweest om verschooning te vragen voor iets, dat niets om het lijf had. Ik wed, dat zij u morgen weder even vroolijk aanziet als heden; zij is schuwer dan hare moeder in hare jeugd was, ik verzeker het u; maar Maria is toch een goed kind."

»O! zij is schoon en goed," zeide Perrol met vuur; »ik heb het reeds lang bemerkt, meester! en ik hoop ook, dat zij mij morgen, als de dag aanbreekt, vriendelijk zal aanzien. Maar, beste vriend! ik raad u mij nu te verlaten, indien gij wilt, dat uwe vrouw en ik geen geslagen vijanden worden," vervolgde hij lachende, en klopte Wouter op den schouder; »want zij zou denken, dat ik u had opgehouden, na zoolang met u gedronken te hebben. Reken maar eens uit, hoeveel weken gij gevangen gezeten hebt, en het is de tweede nacht, dat gij weder onder uw eigen dak zult slapen."

»Gij zoudt, bij St. Eloy! wel gelijk kunnen hebben, Messire!" riep de smid, terwijl hij de kaars omhoog hield; »slaap wel, en wees bedankt voor den raad."

De aanvoerder der Zwarte Bende lachte nog, toen hij boven aan de trap gekomen was, zeide den smid dank voor het bijlichten, en trad in zijn vertrek, terwijl de meester door de gang terugkeerde. Vidal kwam een oogenblik na hem binnen, om de kostbare drinkschalen en de kan met het kistje te halen. Maria en hare moeder waren juist bezig, om de stukken glas op te rapen, en bejammerden het verlies van zulk een kunststuk. De knaap wierp een medelijdend oog op het lieve meisje, dat met kinderlijke eenvoudigheid de stukken aaneenpaste, en haar vader raadpleegde of het drinkglas nog niet te herstellen zou zijn. Hij zag die schoone, blonde haren, waarvan hij een lok in de handen van de afschuwelijke heks gezien had, en die reine, blauwe oogen, welke vol goedheid en onschuld op het bleeke gelaat van den knaap gevestigd bleven, toen zij hem vroeg, of hij zich bedroefde over het breken van het drinkglas, dat hij misschien zoo langen tijd onder zijn berusting gehad had, of dat hij zich niet wel gevoelde.

Hij zeide vermoeid te zijn van den laasten tocht, en dankte haar voor hare bezorgdheid. Voor het laatst was het dus, dat de lieve maagd rein en onbevlekt tusschen hare ouders zou zitten; want spoedig zou hare onschuld weggevaagd worden, evenals het zuivere kristal, dat voor altijd verbrijzeld was. Helaas! de werking van den helschen drank kon niet ver meer af zijn, hij gevoelde dit; voor het laatst lag de blos der onschuld op hare roode wangen, die voortaan, bleek door smart en

vertwijfeling, alleen door kunst of schaamte gekleurd zouden kunnen worden. Hij huiverde en bleef aarzelend staan; zijn hart zeide hem: »Spreek, red het lieve kind;" maar de vrees voor Perrol weerhield hem: het was zijn heer. Zelden, en dan nog sidderende, had hij een slechte daad verricht, en goed te doen maakte hem gelukkig; maar hij had nimmer den moed gehad, zijn heer in zijne voornemens, hoe verschrikkelijk ook, te dwarsboomen. Altijd tusschen het goede en het kwade dobberende, had hij zich gewend het kwaad te zien verrichten, zonder het tegen te gaan, en hij zou een braaf man geworden zijn, indien hij niet Perrol, maar Van Schaffelaar van zijne jeugd aan als knaap gediend had. Daarom verbande hij elke gedachte om Maria te redden, alsof het een verraad jegens zijn heer geweest zou zijn, en verliet het huisvertrek zonder Wouter of hare moeder te waarschuwen; maar hij nam zich voor om te bidden voor de onschuldige bruid van Jan van Schaffelaar. Hij was de eenige van de geheele Zwarte Bende, die bad; voor de andere ruiters was dit een gewoonte hunner kindsheid, welke alleen sommigen zich weder herinnerden, en als een laatst reddingsmiddel aangrepen, wanneer de dood en de satan voor hen verschenen, als zij met den strop om den hals naast den hangman stonden, of als hun bloed door verschrikkelijke wonden uit hun lichaam stroomde.

XVIII.

Maria.

Het komt, het monster: 't nadert wrekend.
H. TOLLENS. CZ.

Zie mij dan raadloos me in 't stof voor u verneêren...
Zie op mijn wanhoop, op mijn angstig jamren neer.
Mr. R. FEITH.

Maria was alleen in hare kamer, en de diepste stilte heerschte er in het huis; want reeds was er een geruime tijd verloopen, sedert hare ouders haar tot aan hare kamer geleid, gekust en een goedennacht gewenscht hadden. Ook de aanvoerder der Zwarte Bende en zijne bedienden schenen te rusten, zelfs de kleine Snip, die in Maria's kamer sliep, lag reeds in zijn mandje te snorken. Zij zeide zacht, en terwijl zij luisterde: »Allen slapen reeds, ik nog niet," en ging bij de tafel zitten.

De kamer was niet zeer groot en zonder schoorsteen; het venster, dat aan de tuinzijde uitkwam, en halverwege met luiken voorzien was, werd bedekt door een gordijn van groen laken; een voorhang van dezelfde stof hing vóór de bedstede, die in de kamer uitstak, doch was opengeschoven. De grond was met planken bevloerd, en alleen vóór de bedstede van Maria en onder de tafel lag een mat van geverfde biezen gevlochten. De muren waren helder wit, en niet met houtwerk beschoten, met laken of andere stoffage bedekt; een kruisifiks, een wijwaterbakje, en eenige gekleurde houtsneeplaatjes van heiligen maakten er de versiering van uit; aan het hoofdeneinde der bedstede hing een takje gewijde palm. Twee groote kisten, waarvan ieder van onderen met een lade voorzien was, stonden tegen den muur; zij dienden om er de kleederen van Maria in te bergen. Een klein trezoor[1]) dat met deuren gesloten was, bevatte de kleinere kleedingstukken en kostbaarheden, in één woord al die soort van kleinigheden, welke tot den opschik van een meisje behooren, en die men in aantal vinden kan bij de schoonsten, zoowel als bij de leelijksten, bij die het meest er op gesteld zijn om te schitteren; en bij haar, die nimmer trachten te behagen dan door de goedheid van haar hart en de bekoorlijkheden, welke de natuur haar geschonken heeft. De deur van de kamer was op den klink; den sleutel, waarmede deze van buiten kon geopend worden, had haar vader medegenomen; en ofschoon het koud was, en hare kaars geen vroolijk licht door het hooge vertrek verspreidde, zoo scheen zij nog niet te denken om naar bed te gaan, maar herlas den brief van Van Schaffelaar, dien Wouter haar had medegebracht.

Mogelijk was zij eerst van voornemen geweest, zich dadelijk ter ruste te begeven; want zij had haar hoofdhulsel afgezet, en aan den muur naast een kleinen geblazen spiegel van glas gehangen, die in een houten rand met vreemd snijwerk besloten zat. Wij hebben tot nog toe geen melding gemaakt van dit nuttig huisraad, omdat het toen reeds een vaste regel was, dat men geene kamer van een schoon, lief meisje vond, waarin men ten minste niet zulk een spiegel vond. Misschien had zij haar halsdoek ook reeds afgedaan, of was het haar te koud op de borst geweest, ten minste zij had een grooten warmen doek over hare schouders hangen.

O! het was een bekoorlijk gezicht, het lieve meisje daar zoo in den nacht in het eenzame vertrek aan de tafel te zien zitten; haar zijden, blond

1) Kastje.

haar, dat anders onder de tuit en den wimpel was verborgen, was nu geheel zichtbaar, en hing in bevallige lokken op hare schouders. Zij leunde met den linkerelleboog op de notenboomen tafel met gedraaide pooten, en rustte met haar voorhoofd op het bovenste van de hand, welke flauw gebogen was; in hare rechterhand hield zij den brief en las; slechts ééne zijde van haar lief gelaat kon dus verlicht worden door de kaars, die op de tafel stond; maar men zag haar mond bewegen, en een traan op het papier vallen. Zij richtte haar hoofd op, vouwde den brief dicht en zuchtte. O! zij wenschte, evenals Van Schaffelaar, dat de oorlog spoedig mocht eindigen, en had met aandoening gelezen, hetgeen hij schreef over zijn vreugde en gerustheid, dat haar vader weder in vrijheid was gesteld. Zij opende nu nog eens het blad papier en las halfluid: »En evenwel, Maria! verlies ik zooveel, nu gij uw vader weder omhelzen kunt; met hem kon ik altijd spreken over mijn lieve bruid; maar, nu ben ik alleen: ik kan aan u denken, en somtijds schrijven; doch niemand hoort nu meer naar hetgeen mijn hart voor u gevoelt, terwijl hij mij zoo gaarne over zijn lieve Maria hoorde spreken, en mij opbeurde, als mij de moed begaf. Helaas! ik ben geheel alleen, want de eenige, met wien ik mijn verdriet of mijne vreugde zou kunnen deelen, verlaat mij of zwijgt, als ik hem over onze liefde onderhoud; ik bedoel den armen Frank. Hij treurt en zal sterven, indien hij niet een engel als gij ontmoet, die hem Ada van Rijn doet vergeten. Och! waarom is die jonkvrouw zoo ongelukkig, en waarom is mijn trouwe vriend niet zoo edel van geboorte als zij!"

Zij legde nu den brief weder neder, en dacht na over hetgeen zij gelezen had; zij wist zelve, hoe gaarne zij over Van Schaffelaar met hare moeder sprak, en gevoelde dus, hoe verlaten haar bruidegom zich nu moest gevoelen; daarna dacht zij weder aan Frank, en herinnerde zich alles, wat haar vader haar gezegd had. »Waarom toch vermijdt die jongeling met Van Schaffelaar of den meester over mij te spreken? Bedroeft het geluk van zijn vriend hem, dewijl hij zelf zoo ongelukkig is?" dacht zij. Maar neen, zij verwierp deze gedachte; zij kende Frank immers; al hetgeen zijn weldoener gelukkig kon maken, zou hij met opoffering van zijn leven hebben willen bevorderen; zij was daarvan overtuigd. »Het is alleen droefheid over zijn geringe of onbekende afkomst, en de krankzinnigheid van die edele jonkvrouw; zij benemen hem alle hoop op vereeniging met haar, en daarom treurt hij," dacht zij bij zich zelve. Maar Frank had haar immers gezegd, dat hij Ada niet beminde; zijne droefheid moest dus een andere reden hebben; maar welke? Tevergeefs trachtte de bruid van Van Schaffelaar die reden uit te vorschen; zij kon niet vermoeden, dat Frank haar beminde, dat hij ongelukkig was, omdat zij zoo schoon, zoo goed was, en dat hij haar liefhad; nooit had zij er aan gedacht. Hare oogen schoten vol tranen, toen zij zich voorstelde den jongeling van verdriet te zien sterven.

»O! neen, Van Schaffelaar!" riep zij, »uw vriend zal niet sterven! hij zal altijd bij ons zijn, als het vrede is, en wij vereenigd zijn. Maria zal voor hem een goede zuster, uwe huisvrouw een zorgvolle moeder voor hem zijn: hij zal leven....!"

Nu bracht zij hare hand aan haar voorhoofd en staarde in de vlam der kaars; het verwonderde haar, dat zij nog geen lust tot slapen gevoelde; zij ontwaarde een ongewone werking in hare maag en borst; het was alsof zij vrijer ademde dan anders. Indien het geen winter en de dag reeds aan den hemel geweest was, zou zij lust gevoeld hebben in den hof te gaan, zoo opgewekt was zij. Haar geest was klaarder dan anders in dit uur van den nacht, en hare zachte oogleden, die gedurende den avond, als Perrol iets verhaalde, somtijds waren dichtgevallen, dewijl zij des morgens zeer vroeg was opgestaan om haar vader te eerder te zien, hadden nimmer hare schoone oogen zoo traag gesloten. In één woord, zij was geheel anders, dan toen zij hare ouders verliet, en toch was het gevoel dat haar bezielde, niet onaangenaam; want zij had gevreesd, dat de vreemde wijn, waaraan zij deze werking toeschreef, haar kwaad gedaan zou hebben. Toen dacht zij aan den schenker van den wijn, aan hetgeen hij gezegd had, aan den blik van zijn oog, en zij verwonderde zich, dat de tweede schaal, haar zooveel beter gesmaakt had. Angstig onderzocht zij of het mogelijk kon zijn, dat de gezondheidsdronk ter eere van Perrol haar den wijn zoeter had doen voorkomen; maar zij verwierp blozend, ofschoon zij alleen was, deze vooronderstelling, en zeide halfluid: »O! neen, dat kan niet zijn; aan mijn lieve moeder dacht ik, toen ik dronk; daarom was de wijn zoo zacht en geurig."

Zij herinnerde zich het breken van het schoone drinkglas, dat haar naam droeg; een oogenblik kwam het haar voor, dat het misschien een kwaad voorteeken was; maar zij glimlachte zelve over

deze ontijdige vrees. Hare gedachten keerden echter weldra weder tot haar bruidegom terug, en zij overdacht den wensch, dien hij voor Frank's geluk geuit had. »Een engel noemt hij mij," zeide zij bij zich zelve, »en hoopt, dat Frank er ook een vinden moge. O! Jan bemint mij zoo uit grond van zijn hart;" en zij dacht, terwijl zij haar gelaat met hare handen bedekte, »een engel, ik! hij is zoo goed." Nu schoot haar te binnen, dat hare moeder haar wel eens berispt had, dat zij Frank, toen hij verkleed in de stad geweest was, niet zoo vriendelijk ontvangen had, als het behoorde, en zij gevoelde er berouw over; al wat hij toen gezegd had, kwam haar voor den geest en zij riep: »Mijne moeder wil niet gelooven, dat hij Ada niet bemint, en evenwel zeide hij het mij; maar wie heeft hij dan zijn hart geschonken?" Zij zag hem nog, hoe hij vóór haar stond, toen zij hem de roos overgaf, en zag nu eerst in, dat zij hem misschien daardoor onwillekeurig herinnerd had, hetgeen hem zoo bedroefde. »O! ik had geheel anders jegens hem moeten zijn," zeide zij langzaam; »maar ik weet niet, wat mij deed beven, toen ik hem het eerst wederzag, en hij mij kuste. Ik gevoel wel vriendschap voor hem, maar ook niets meer; daarom naderde ik hem schoorvoetende; en tienmalen zou ik mijn vader, mijne moeder of mijn bruidegom kussen, zonder dat het mij moeite zou kosten. O! ik heb hem lief! en evenwel is het gevoel, dat mij verwijdert van hem, die mijn speelmakker geweest is, geheel anders dan hetgeen mij verwijdert van Perrol; neen! die kan nimmer een vriend voor mij worden zooals Frank."

Zoo denkende, richtte zij op eens het hoofd op en luisterde: het was alsof er behoedzaam een sleutel in de deur werd gestoken. »Het zal mijn vader zijn, die vermoedt, dat ik nog op ben, hij zal mij beknorren," dacht zij en wilde hare kaars uitblazen; maar liet het na, daar zij zich niet bevreesd maakte voor de vaderlijke bestrafling van den goeden meester; maar toen zij omzag, en de deur niet geopend werd, en zij niets meer hoorde, ja zelfs de kleine hond zich niet bewoog, verbeelde zij zich, dat zij den klink niet goed had dicht gedaan, en besloot, vóórdat zij zich ter ruste begaf, den grendel nog op de deur te doen. »Maar zoo het Ada niet is, wie bemint hij dan?" dacht zij; want sedert zij zich verdacht hield van Frank onvriendelijk behandeld te hebben, zweefde haar het beeld van den treurenden jongeling voor den geest. Was het onnatuurlijk, dat een jong meisje, hetwelk de liefde kende, of meende te kennen, begaan was met de ongelukkige genegenheid van den schoonen jonkman, dien zij zoo dikwijls gezien had, en die een trouw vriend van haar bruidegom geworden was?

Plotseling werd zij in de droomerij, waarin zij verdiept was, gestoord; want zij hoorde de deur zacht op hare hengsels draaien, en gelijktijdig het geblaf van den kleinen Snip. Verwonderd, doch zonder schrik, zag zij om, terwijl zij opstond, en werd iemand gewaar, die in hare kamer was opgekomen; zij ving zelve het licht van de kaars op, en herkende hem dus niet; maar toen zij ter zijde was getreden, gaf zij een gil; want nu herkende zij den aanvoerder der Zwarte Bende, die, in een bruinen mantel gehuld, bij de deur stond.

In zijne hoop bedrogen om het meisje in haar slaap te verrassen, had Perrol, toen hij het licht gezien had, zich stil gehouden en zich bedacht; maar veronderstellende, dat zij geen acht meer zou slaan op het geluid, dat hij gemaakt had, toen hij den sleutel omdraaide, zette hij de kleine lantaarn, die hij in zijne hand hield, op den grond, en stapte vol hoop in het vertrek. Het verwonderde hem nu niet meer, dat zij nog niet geslapen had, en hij zeide grimlachende bij zich zelven: »Ha! de minnedrank van de heks heeft gewerkt; bruid van Van Schaffelaar! gij behoort mij!"

Zijn eerste zorg was de deur achter zich dicht te sluiten; de klink viel, zonder dat zij nog opzag, en hij lachte zacht, toen hij de blonde haarlokken golvend op hare schouders zag liggen. Op dit oogenblik schoot de trouwe hond uit zijn nest te voorschijn; maar reeds sedert lang had de slimme booswicht zich beijverd om met Snip bevriend te raken, en toen hij den hond de hand toestak, herkende deze hem en zweeg. Doch ook Maria die opgestaan was, herkende hem, en haar uitroep van schrik trof zijn oor, toen hij het misleide dier, dat kwispelstaartende om hem heensprong, tot zwijgen had gebracht. Hij gevoelde zeer goed, hoe moeilijk en gevaarlijk zijn onderneming bleef, indien hij zich in de werking of kracht van den drank bedrogen had; daarom haastte hij zich vriendelijk te vragen:

»Gij hebt geroepen, Maria! bevindt gij u niet wel?"

»Ik?" zeide zij verwonderd, en hare onrust bedaarde een weinig. »Neen, Heer! ik riep niet. Ik ben wel."

»En waarom zijt gij dan nog wakende, Maria?"

vroeg hij opnieuw. »Ik meende uwe stem te hooren, en Vidal verzekerde het mij ook, daarom nam ik de stoutheid binnen te treden; ik vreesde dat u iets deerde." Hij zag haar hierop vorschend aan, en trachtte op haar gelaat te lezen, of de duivelsche drank hem in zijn schandelijk voornemen zou bijstaan.

»En evenwel, Heer! was de deur gesloten," zeide Maria, en sloeg den blik neder; maar Perrol riep zacht:

»O, ja, Maria! maar de sleutel stak er in, hoe zou ik anders hier kunnen zijn?"

»Dan moet mijn vader hem vergeten hebben," zeide zij ongeloovig, en vervolgde snel: »Maar ik ben wel, Heer! ik dank u voor uwe goedheid: slaap wel, God zij met u!"

»O! ik wil liever bij u zijn, Maria!" antwoordde hij met vuur, en vroeg vriendelijk, toen zij terugtrad: »Verkiest gij ook, Maria! dat ik uwe moeder roep? zeg het mij dan, en ik zal het doen."

»Ja, Heer, ik bid u, wees zoo goed," riep het meisje, dat niets liever wenschte dan hem verwijderd te zien. O! de gedachte van hare moeder bij zich te hebben, stelde haar gerust.

»Ik zal haar roepen," zeide hij langzaam, terwijl hij haar beschouwde, en vervolgde toen zacht, doch met veel uitdrukking van stem: »Maar weet gij wel, Maria! dat gij schoon zijt, en dat hoofdhulsel u leelijk maakt? O! nu zie ik die glanzende lokken in al hare pracht. Nooit zag ik schooner maagd! en wilt gij dan zoo hardvochtig zijn om mij nu reeds te verwijderen, en mij het geluk van u te zien, zoo spoedig te doen derven?" eindigde hij.

»Zij wenkte hem met de hand om te gaan, en riep bevreesd uit: »O Heer! zwijg, bid ik u, en roep mijne moeder; om onzes lieven Heeren Jezus wil, laat mij alleen." Zij vouwde hare handen, zag hem smeekend aan, en richtte toen haar oog ten hemel.

»Hoort gij iets in het huis bewegen?" vroeg hij, luisterde aandachtig en vervolgde: »Alles rust, Maria! en wij zijn alleen. O! verdrijf mij daarom nog niet; maar laat mij het hemelsche geluk genieten om u te zien. Gelast mij niet, Maria! om terstond te vertrekken; niemand zal weten, hoe gelukkig ik geweest ben. Het kost u immers niets!" zeide hij, toen zij met het hoofd schudde.

Met schrik zag Maria zijn oog, dat vurig schitterde, op zich gericht; de uitdrukking van zijn stem, ofschoon vriendelijk en lieftallig, beangstigde haar meer, dan dat hij gedreigd en haar verwenscht had; maar zij wist niet, waarom zij sidderde. Daarom deed zij een schrede voorwaarts, met de linkerhand haar halsdoek vasthoudende, voornemens om snel langs hem heen naar de deur te gaan, en het vertrek te verlaten; maar hij trad haar in den weg en riep: »O, blijf, Maria! — wat vreest gij, ben ik niet hier? Heb ik u niet beloofd uwe moeder te roepen!"

»O! doe het dan! Om Gods wil, roep haar, Heer!" riep Maria.

»En waarom nu reeds?" riep hij. »Zijt gij dan even onverbiddelijk als schoon?" en hij zag tot zijn smart, dat hij te vroeg was gekomen, of dat de heks hem bedrogen had; want het meisje stond even rein en deugdzaam voor hem als anders; zelfs verwonderde hem hare bedaardheid; liever had hij haar meer bevreesd en minder sterk gevonden.

Nu wierp hij zijn mantel af, en hij stond vóór haar in een prachtig kleed van witte zijde, met gouddraad geborduurd, en met knoopen, waarin kostbare steenen gevat waren; hij wist, dat een fraaie kleedij den vrouwen behaagt: niets had hij verzuimd om te zegevieren. Voor elke vrouw, die hem niet kende, of niet zoo deugdzaam was als Maria, zou hij gevaarlijk geweest zijn; want eerbiedig en als opgetogen door hare schoonheid, stond hij in een edele houding voor haar. Zij zeide niets, toen hij zijn mantel weggeworpen had; want deze pracht verbaasde en verschrikte haar; maar zij legde hare rechterhand op de leuning van den stoel.

»Maria!" zeide Perrol met vuur, »hebt gij dan nimmer in dit hart gelezen, waarover gij heerscht, en waarin uw bekoorlijk beeld voor eeuwig is afgedrukt? Heeft nimmer de eerbiedige uitdrukking van mijn oog u verraden, dat ik u beminde, daar gij verwonderd toont te zijn, dat ik hier vertoef tegen uw wil? Helaas! gij kent zelve de kracht van uwe bekoorlijkheden niet."

»Heer!" riep Maria angstig, »voegt u die taal? Gij weet immers dat ik een ander toebehoor. — O! roep mijne moeder, en beleedig mij niet."

»Ik u beleedigen?" riep hij met drift, »bij alles wat heilig is! — ik u beleedigen? O, Maria! gij kent mij niet; hoor mij aan. — Treed niet terug, bid ik u, ik kan niet langer zwijgen; dit hart, dat voor u klopt, kan ik niet meer dwingen stom te zijn. Gij zijt te schoon, Maria!" vervolgde hij aangedaan. »O! als ik aan uwe voeten smeek mij aan te hooren, zult gij dan nog geen medelijden met mij hebben? Is het mijn schuld dat de

natuur u zoo rijk bedeelde en ik u bemin?" Toen boog hij zijne knie voor haar en vervolgde, zijn vurig oog op haar gericht houdende, en zijne armen naar haar uitstrekkende: »O, sidder niet, tenzij van liefde, Maria! en wees goed, gelijk gij altijd zijt. De eerste maal dat ik u zag, drong het zoete gif der min in mijn hart, op hetzelfde oogenblik, dat mijne lippen uw schoonen hals durfden aanraken, hetgeen gij mij vergeven, maar dat ik niet vergeten heb. — Maria! heb medelijden met mij."

»Vergeet gij, Heer! dat ik de bruid ben van den heer Jan Van Schaffelaar, en dat gij in het huis mijns vaders zijt?" vroeg Maria met beleedigd eergevoel, en zag hem ernstig aan.

»Ja, alles heb ik vergeten, behalve het geluk, dat ik in uw bijzijn genoten heb," antwoordde Perrol langzaam. »Helaas! waarom hebt gij den eerbied en de onderscheiding vergeten, waarmede ik uwe liefde heb trachten te winnen? Maar waarmede beleedig ik u? Is het, omdat ik hier voor u nederkniel, of dat ik, door het toeval herwaarts gevoerd, het eindelijk waag te spreken? Zijn die banden, welke u aan uw bruidegom verbinden, dan onverbreekbaar? Immers neen! Wat biedt hij u aan, die vassaal van een verjaagden priester, dat waardig is aan uwe voeten te worden neergelegd? O! geheel anders zal het zijn, als gij mij verhoort: in mijn land, waar alles schooner, bekoorlijker is dan hier, daar zult gij leven en de schoonste der vrouwen zijn, die daar schitteren! De machtigste koning, mijn heer, zal mij met hooge waardigheden bekleeden; want ik zal er hem om vragen, als gij het goedvindt, en zijne grootmoedigheid zal mij in staat stellen, u met een ongekende pracht te omringen. Dan zal elkeen u bewonderen, en een wenk uwer oogen zal elkeen gelukkig maken!"

»Houd op, verleider!" riep Maria; maar zij vervolgde minder beraden: »In den naam van de Heilige Moeder Gods, Heer! wees barmhartig, verlaat mij en ik wil vergeten, hetgeen gij gezegd hebt."

»Vergeten, Maria....!" zeide hij langzaam. »Verkiest gij dus liever hier te leven met den man, die u niet eens een huis kan aanbieden, dat waardig is u te ontvangen? Vergeet gij zelfs, hoeveel goeds door u zal gesticht worden; dat elk verzoek, door u gedaan, door mij ingewilligd zal worden; dat mijn eenig streven zal wezen, u zoo gelukkig te maken, als nog nimmer een vrouw geweest is; dat Perrol, en alles wat hem omringt, aan uwe voeten liggen zal?"

Maria sidderde: met schrik zag en hoorde zij den man, die voor haar lag; de vreeselijkste gedachten schokten hare ziel, en al hare krachten verzamelende, wilde zij nog een poging doen, om te ontsnappen; maar hij strekte zijn arm uit. Huiverend deinsde zij terug, en hij zeide treurig: »Gij hebt dus geen medelijden met mij? — en toch bemin ik u zoo hevig, Maria!"

Toen riep zij: »Voor het laatst, Heer! bid ik u, vertrek of laat mij gaan! — of ik roep om hulp."

»En wie zou u helpen, Maria?" vroeg hij, terwijl hij opstond, en zijn bruin gelaat veel van de vriendelijke uitdrukking verloor, die het veredeld had.

»Mijn vader. — O! denkt gij niet, dat hij zijn dochter beschermen zal?" antwoordde zij met geestdrift en vol vertrouwen.

»Uw vader, Maria!" hernam hij, lachend het hoofd schuddende, »die slaapt zijn roes uit."

»Dan zal ik luid roepen," vervolgde zij; en hij hernam zacht doch met nadruk: »Ik bezweer u bij mijne liefde en alle Heiligen, roep niet, Maria! want gij zoudt dan morgen geen vader meer hebben."

»Jezus! Maria!" riep het meisje angstig. »Wat wilt gij zeggen?" en zag met schrik den stroeven lach op het gelaat van het bendehoofd.

»Denkt gij dan, lief, maar wreedaardig kind!" zeide hij langzaam, doch met nadruk, »dat ik er niet aan gedacht heb mij van den tijd te verzekeren, die ik kon berekenen noodig te hebben om u mijne liefde te verklaren? Roep, Maria! verstoor voor eeuwig mijn geluk, werp het gebouw mijner liefde, dat mij zooveel zorg gebaard heeft, meedoogenloos omver; roep! maar weet, dat mijne lieden voor uws vaders kamer post hebben gevat, en — dat hij des doods is, als hij haar opent.

»Genade! O! Heilige Moeder Gods sta mij bij! genade, Heer!" riep Maria zacht. Haar gelaat werd doodsbleek, en zij viel voor hem neder.

»Genade! Maria?" vroeg hij vriendelijk. »Maar wat vreest gij? ik bemin den vroolijken meester; niemand zal hem met een vinger aanraken, zoolang ik leef; hij is immers de vader van mijne Maria! — Hoor mij aan, verhef uwe stem niet, en hij zal niets te vreezen hebben. Doch sta nu op, Maria! uwe plaats is aan mijne borst; maar niet aan mijne voeten." Hierop vatte hij hare handen, die zij smeekend ten hemel geheven had, hielp haar opstaan, en sloeg zijn arm om haar middel, lachte vriendelijk, en zijn oog kenschetste verrukking en liefde; maar het onschuldige en

verschrikte meisje sloeg hare oogen neder, en zeide, terwijl zij zich wilde losrukken:

»Heer! handel edel; — o, laat mij alleen, de goede God zal het u vergelden."

»En gij zelve niet?" vroeg hij, en trachtte haar vast te houden; maar zij antwoordde snel: »Ook ik, Heer! elken dag zal ik voor u bidden."

»Heb dank, Maria!" zeide hij, geen verdere moeite doende om haar omvat te houden; want hij wilde nog eens beproeven, of hij haar niet door zijn listige taal in het verderf kon storten, gelijk het hem zoo dikwerf met de schoone slachtoffers zijner driften gelukt was. »Zet u dan hier neder, Maria, en wees gerust."

»Gij zult mij dus verlaten, Heer? o, ik dacht wel, dat gij mijne bede verhooren zoudt," zeide zij zacht en gerust; want Perrol had haar losgelaten en haar den stoel aangeboden. Een oogenblik beschouwde hij het schoone meisje, vatte toen hare hand, die zij niet durfde terugtrekken, knielde naast haar neder en zeide geveinsd: »Ik ga terstond, Maria, en gij vreest mij immers nu niet meer? daarom hoor mij aan. Zie, — deze nacht zal nimmer uit mijn geheugen gaan; want zoo ik in mijn leven gestadig gedobberd heb tusschen smart en vreugde, zoo ben ik sedert dit oogenblik eerst diep rampzalig en voor altijd ongelukkig geworden; het verdriet zal mij vergezellen tot aan het graf, want geen vreugde wacht mij meer op aarde! Uwe gestrengheid, Maria! maakt mij zoo beklagenswaardig: uwe schoonheid en deugd deden mijn hart van liefde blaken, en gij stoot mij van u; — mijn leed gaat u niets aan, — ik ben u vreemd, — ik ben niets voor u. O, kon ik u vervloeken, kon ik het oogenblik verwenschen, dat ik u zag, dan zou ik misschien deze verterende vlam uit mijn hart kunnen rukken; maar — ik kan dit niet, ik bemin u nog heviger, sedert alle hoop verloren is, en ik moet dus sterven! — leven zonder u! .... en sterven ...."

Maria luisterde met aandacht en aandoening; want zijn stem was zoo treurig, zijn oog drukte zooveel rouw uit, dat zij niets anders dacht, of hij sprak de waarheid; zij twijfelde niet aan het bestaan van een oprecht berouw, en welke vrouw gevoelt geen medelijden voor den man, die haar bemint en die treurt, omdat zij zijne liefde verwerpt? Hij dreigde niet, zijne betuigingen van smart waren zoo natuurlijk, zoo eerbiedig, dat zij medelijden met hem had; zij sloeg haar oog ten hemel, en vervolgens op den aanvoerder der Zwarte Bende, op dien vreemden en machtigen edelman, die voor haar, het geringe burgermeisje, geknield lag. Zij voelde zijne hand sidderen, en zeide zacht: »Ik bid u om verschooning, Heer! voor het leed, dat ik u zonder mijn schuld veroorzaak, en zal de Heilige moeder Gods smeeken uwe smart te verlichten. Verlaat morgen reeds dit huis; ik ben uwe liefde en vereering niet waard, en een schoone edele jonkvrouw zal u gemakkelijk de dochter van den smid doen vergeten."

»Nimmer! nooit vergeet ik u, Maria!" riep hij met vuur, en vervolgde toen langzaam: »Maar denkt gij niet, Maria! dat gij het zult moeten verantwoorden, dat gij mij verstooten, dat gij geen medelijden met mij gehad hebt? Niet hier, o neen! want ik heb u te lief, om zelfs iets te zeggen, dat u onaangenaam zou kunnen zijn; ik zou uw geluk willen koopen ten koste van mijn leven; — maar hiernamaals, meen ik. O! weet gij wel; Maria! dat Perrol, die u bemint, die verworpen en miskend aan uwe voeten ligt, een groot zondaar is, en dat gij hem op den weg der deugd, dien hij zoo dikwerf verliet, zoudt kunnen terugvoeren? — Weet gij wel, dat de eerwaardige vader, die dit huis heilig maakt door zijne bezoeken, mij in dat denkbeeld heeft versterkt? Weet gij wel, dat de eerwaardige vader, die dit huis heilig maakt door zijne bezoeken, mij in dat denkbeeld heeft versterkt? Weet gij wel, Maria! wat gij doet, deugdzaam en heilig kind! met mij van u af te stooten en terug te werpen in den poel van zonde en misdaden, die ik verafschuwd heb, toen ik u aanschouwd had? want uwe liefde zou mij redden, zoo onbevlekt en onschuldig zijt gij. — O! siddert gij niet, Maria! op de gedachte, dat eenmaal, op dien verschrikkelijken dag, als alles zal geoordeeld worden, en ik rekenschap moet geven van mijne ziel, en waarom ik haar verloren heb, dat dan een stem zal gehoord worden, die uw naam zal noemen en uitroepen: »Maria had mij kunnen redden; maar zij heeft het niet gewild; door haar is mijne ziel niet rein en zonder zonden, zij heeft haar verloren laten gaan!"

»Heer!" riep Maria, tranen stortende, »wees barmhartig en beschuldig mij niet; God weet of ik uwe ziel zou laten verloren gaan, als ik haar redden kon; maar ik kan niets doen dan bidden, en zal het doen. Zoo waar ik leef, Heer! dagelijks zal ik, geknield, voor uw geluk den hoogsten bijstand inroepen!"

»Kunt gij niets doen, Maria? kunt gij mijn eeuwig geluk niet bevorderen?" zeide Perrol vol uitdrukking. »O! hebt gij dan vergeten, wat ik gebeden

en gesmeekt heb? — Maria! schenk mij uwe liefde, dan ben ik gered!"

»O! dat kan niet, Heer," riep zij, hare hand terugtrekkende. »Gij weet het immers, Heer! ik ben verloofd, een ander behoort mijne hand," en zij schudde het hoofd, en wischte de tranen met hare lokken af.

»Uwe hand!" zeide Perrol, en een onmerkbare grimlach vertoonde zich op zijn gelaat, »uwe liefde alleen zou mij reeds gelukkig maken."

Het onschuldige kind vermoedde niet, dat het hem in de gedachte kon komen, om hare liefde te vragen zonder hare hand, en daarom zeide zij ernstig: »Bij mijn eeuwig welzijn, Heer, ik kan niets voor u doen dan bidden; Van Schaffelaar zwoer ik trouw voor God en mijne ouders; mijne eigen ziel zou immers verloren gaan, als ik mijn woord verbrak, — en ik bemin hem."

»Gij bemint hem," zeide hij koel. »Maar de heilige Vader zal u van die gelofte ontslaan; alleen van u hangt mijn geluk af. O, is dan alle mededoogen uit uw hart verbannen?"

»Heer!" riep Maria, en zij zuchtte: »Niemand kan mij van mijne belofte vrijspreken; ik mag niet breken, wat ik vrijwillig beloofd heb, en hetgeen mijn hart niet wederspreekt; en denkt gij, dat mijn bruidegom mij zou ontslaan van mijn eed? Bedenk zelf, Heer! kan ik den heer Van Schaffelaar verlaten om u? — hij bemint mij ook; helaas! mijne ontrouw zou hem het leven kosten, ook hij zou wanhopig zijn."

»Maar niet als ik, Maria!" viel Perrol haar in de rede; »hij bemint u, maar niet zooals ik. O, geloof mij, hij zou treuren, zich troosten en een ander meisje uitzoeken, om het geslacht der edele Van Schaffelaren voort te planten; want hij is goed en braaf; maar geene hevige driften beheerschen hem. Maar ik, Maria! ik bemin u met een drift, voor welke zijn hart niet vatbaar is; het is een vlam, die mij verteert; maar die u gelukkiger zal maken dan zijn koude hartstocht. O Maria! gij begrijpt niet, hoeveel kracht mijne liefde heeft; alleen in mijne armen wacht u het zalig genot der min. O zoete, schoone maagd! verhoor mijn smeeken. Kunt gij de ongelukken berekenen, die alles wat u dierbaar is, kunnen treffen, indien ik, door u afgewezen, in een stikdonkeren nacht, radeloos rondzwerf, zonder dat uwe liefde als een weldadige ster in de verte voor mijne wanhopige ziel flikkert en haar het pad der deugd wijst?"

De drift scheen zich reeds zoo sterk van Perrol, die hare hand gevat had, meester gemaakt te hebben, dat Maria opnieuw bevreesd werd; maar al haar moed verzamelende, zeide zij schijnbaar bedaard: »Heer! indien mijne vriendschap en mijne gebeden u niet kunnen helpen, mijn medelijden zal u niet gelukkig maken. O! ga dus, bid ik u, en spreek morgen met mijne ouders; ik ben hun kind en hun onderdanig.

»Waarom zou ik mij tot hen vervoegen?" zeide Perrol, ongeloovig het hoofd schuddende; »gij wilt mij uit uw bijzijn verdrijven. O! ik begrijp het wel, gij wilt voor mij dien Van Schaffelaar niet verlaten."

»En hoe kunt gij zoo wreed en onrechtvaardig zijn dit te vorderen, Heer?" hernam zij fier, en trok hare hand uit de zijne, »hij is mijn bruidegom, en ik bemin hem."

»Hem, Maria!" zeide Perrol, somber grimlachende, terwijl hij opstond. »Gij gelooft het; op mijne eer! ik vertrouw u genoeg, om verzekerd te zijn, dat gij het gelooft; maar het is niet zoo, gij bemint hem niet! gij acht hem en gevoelt vriendschap voor hem, en dat is reeds genoeg, te veel geluk voor hem. Neen, Maria! ik heb beter in uw hart gelezen; gij bemint hem niet als een bruid haar bruidegom, als een maagd vol vuur en verlangen den man, die haar hart getroffen heeft; gij bemint mij, maar zonder het te weten."

»Ik bemin hem, Heer! hem alléén; gij beleedigt mij door er aan te twijfelen," riep zij met geestdrift, en vervolgde, toen hij met minachting lachende, het hoofd schudde: »Gij hebt gelogen, zoo waar als ik hoop zalig te worden; ik bemin Van Schaffelaar even sterk als mijne ouders!" en met hare reine blauwe oogen, zag zij hem onbevreesd aan, en legde de hand op haar hart.

»Als uwe ouders!" herhaalde Perrol grimlachende en vervolgde: »Gij bedriegt u zelve en waagt uwe schoone ziel, die waardig is, om niet verloren te gaan, door mij te willen overtuigen; maar ik weet het beter. O! sta mij toe, Maria! om eenmaal slechts uwe lippen te kussen, en gij zult gewaar worden, dat ik alleen u bemin, zooals gij waardig zijt bemind te worden. Gij zult zien, dat ik niet gelogen heb."

»Laat af, Perrol! raak mij niet aan met uwe hand," riep zij terugtredende, en vervolgde fier: »Vreest gij niet voor de wraak van mijn vader en van Van Schaffelaar?"

»Op mijne eer, neen, Maria! — Neen, lieve Maria!" antwoordde hij en lachte; toen riep zij: »Gij hebt geene eer meer, als gij het waagt, langer hier te blijven. Vertrek terstond, of ik zal roepen!"

»Gij alleen, Maria! kunt zonder gevaar twijfelen aan mijne eer," zeide hij, haar naderende; »maar geloof ten minste aan mijne liefde. O! dreig mij niet met de wraak van Van Schaffelaar, of denkt gij, dat ik hem vrees? Waarom behoeft gij hem mij voor de voeten te werpen? of denkt gij niet, dat deze hand hem spoedig genoeg kan treffen, evenals zijn vriend, den dapperen heer Coene van Baerbergh, wiens lot gij schijnt te kennen? O! ik ben zoo sterk als ijzer, en verbrijzel al wat mij wederstand durft bieden," en hij vervolgde duivelsch lachende, en haar al meer en meer naderende: »Roep niet, mijne Maria! Vergeet gij, dat uw goede vader niet naderen kan zonder den dood te vinden? Hebt gij hem dan minder lief dan Van Schaffelaar, en wilt gij zijn leven wagen voor een enkelen kus?"

»O! Heere Jezus! Maria!" riep het meisje, de handen wringende, »red mij uit zijne handen! Booswicht! stoot mij terneder met uw moordpriem; o, neem mijn leven, maar spaar hem, en onteer mij niet, Heer!" riep zij, voor hem nedervallende: »Ik bezweer u bij de moeder, die God voor uwe geboorte gedankt heeft — in den naam van uwe moeder, Heer! mishandel mij niet. Dood mij, en stervend zal ik nog voor u bidden."

O! hoe schoon was zij, maar ook hoe medelijdenswaardig! de tranen bevochtigden haar oog niet meer, dat strak op hem gericht bleef. Hare schoone wangen, die nog zoo kort geleden zoo bevallig waren gekleurd, waren even wit als het fijne linnen; hare blonde lokken hingen los bij hare schouders neder. Zij stak smeekend de gevouwen handen naar hem op; de kracht van den drank, die haar tot nog toe gesterkt had en haar hare tegenwoordigheid van geest had doen behouden, bezweek voor dezen hevigen schok, en liet haar onbekwaam tot den zwaksten tegenstand.

»Ofschoon de hel zich tegen mij verklaard heeft, toch zal ik overwinnen!" riep het bendehoofd, dat geen mededoogen gevoelde, maar verschrikkelijk lachte, toen hij haar zoo geheel vernietigd voor zich zag. Ofschoon zij hem goddelijk schoon voorkwam, streelde hem minder het geluk, haar aan zijne wellustige driften op te offeren, dan de gedachte aan de droefheid van Van Schaffelaar. Hij beschouwde haar bedaard, en verwoed over hare ongevoeligheid voor zijne geveinsde taal, zeide hij halfluid: »Zij zal wel berouw gevoelen, als ik niets meer heb te verlangen, en zij niets meer te verliezen heeft, en ik haar dan zeg, dat niemand haars vaders deur heeft bewaakt, en zij gered ware geweest, als zij geroepen had." Hierna zeide hij lachende en haar opheffende: »Treur niet, mijn kind! ziet gij mij voor mijnheer satan aan, dat gij zoo voor mij siddert? O! zoovele meisjes zijn weenende in mijne armen gevallen, en verlieten die schoorvoetende en dartel lachende."

»Genade! Heer!" riep Maria, toen hij haar omvatte; »zult gij mij loslaten? of ik roep! Zij deed vruchtelooze moeite, om zich los te wringen, en bad smeekend: »Om onzes lieven Heer Jezus wil, Heer! o! stort mij niet in het verderf en u zelven ook; laat af, en alles zal ik u vergeven."

»Genade! Maria?" lachte Perrol; »maar wilt gij dan, dat ik mijn Hector zal verliezen? — Schenkt gij mij niet een goed strijdpaard met uwe liefde?"

Zij beefde als een riet, dat door den stormwind bewogen wordt, in den arm van het bendehoofd, dat met een duivelsch genoegen zijn zegepraal trapsgewijze wilde genieten. Vergeefs wendde zij het gelaat af; hij stak zijne hand in hare fraaie lokken, tilde die op zijne hand op, kuste ze en zeide lachende: »Die blonde lokken zijn schoon! en voordat ik u verlaat, mijne liefste, zal ik er een vragen om op mijn hart te dragen."

Zij antwoordde niets, maar worstelde tevergeefs tegen den krachtigen arm, die haar omvat hield. Met hare beide handen tegen zijne borst gezet, hield zij hem van zich verwijderd; radeloos en strak was haar blik; maar zij durfde niet roepen. O! zij wist, dat haar vader komen zou, maar ook, dat hij vermoord zou worden.

Zijn vurige blik hinderde haar nu niet meer, de wanhoop alleen heerschte in haar teeder hart. »Maria!" zeide de booswicht toen, en vatte hare handen, die hij gemakkelijk van zijn zijden wambuis losscheurde, waaraan zij geklemd zaten, »Maria! waarom die vrees? zijn wij niet alleen...? Ik zweer u, nimmer zal niemand weten, dat ik u gekust heb, en hoe gelukkig ik dezen nacht geweest ben; uw bruidegom zelfs zal het niet weten, en de pater zal er u vergeving voor schenken; — een enkele kus aan een vriend is immers geen zonde." Maar met afschuw wendde zij het hoofd af, en hij vervolgde met vuur: »Waarom wijst gij mijne liefde af, Maria? is het omdat gij hem denkt te beminnen? O! heb mij slechts voor één oogenblik lief, en gij zult gevoelen, dat ik alleen uwe liefde waardig ben. Zij zal u zoo zoet smaken als de wijn, dien gij op mijne gezondheid gedronken hebt. Is het gebroken drinkglas niet het voorteeken van mijn geluk? — Een enkele

kus slechts, Maria! en gij zult de liefde kennen. Deze weinige uren van den nacht zult gij mijn bruid zijn; en als gij niet gelukkig in mijne armen zijt, dan zweer ik, u voor eeuwig in rust te laten met Van Schaffelaar, en zijn leven zal mij even heilig zijn, als het herdenken aan uwe bekoorlijkheden."

»Heb medelijden! — een rechtvaardig God ziet u. — Laat af, Perrol!" riep zij, toen hij, hare handen vasthoudende, haar tegen zijn borst klemde. Zijn gelaat, dat woest en wraakzuchtig werd, was verschrikkelijk. Perrol met de Roode Hand huichelde niet meer; zijne oogen schitterden, en hij zeide zacht en akelig lachende: »Gij zijt in mijn macht, bruid van Van Schaffelaar! Ha, gij zult nu bruiloft vieren met Perrol, en uwe onschuld zal verwelken, zonderdat het hem het leven redt. Door deze hand zal hij sterven, als hij weet, hoe gelukkig ik geweest ben. O, ik zal hem vermorzelen evenals het glas."

»Red mij, vader! — Heere Jezus! — O! mijne moeder! . . . ." gilde Maria zacht. Alle krachten begaven haar; zij dacht, dat zij stierf, en deed nu te laat moeite om te roepen; zij kon geene klanken meer uitbrengen, sloot hare oogen en zakte in elkander: en toen de aanvoerder der Zwarte Bende met zijn mond de bleeke koude lippen van het onschuldige kind aanroerde, was alle gevoel reeds uit haar geweken, en zij wist niet, dat het wraakgierige monster haar schoonen mond met kussen bezoedelde.

Woest lachende, vatte Perrol haar nu in zijne armen, en trad naar de deur. Terwijl hij haar dus droeg, zag hij met een duivelsch genoegen het lieve achteroverhangende hoofd, waarvan de blonde haren tot op den grond nederhingen. De halsdoek was gevallen, en zijn oog genoot het gezicht van den schoonen boezem, die nog nooit aan den blik eens mans was blootgesteld geweest, en witter was dan het linnen hemd, dat hem ten deele bedekte. Met zorg hield hij haar omvat, en ging behoedzaam; doch plotseling bekroop hem de vrees, dat zij in zijne armen sterven zou; want het schoone meisje was doodsbleek. De wraak zou hem dus nu nog ontrukt worden; daarom zag hij rond, of hij ook water gewaar werd om haar weder bij te maken. Maar de kleine Snip, die, terwijl Perrol Maria door zijne logentaal trachtte te bedriegen, zich weer nedergelegd had, daar toch geen van beiden zijne liefkoozingen scheen gewaar te worden, richtte nu den kop op, en gestoord in zijn slaap, of bevreesd voor zijn meesteres, die hij nooit in de handen van zijn vriend, den ruiter, had gezien, begon hij luid te blaffen.

»Snip! Snip! — stil Snip!" riep Perrol zacht, terwijl hij Maria behoedzaam nederlegde; maar de trouwe hond zweeg niet, en verwoed keerde het bendehoofd zich om. Zoo na aan het doel van zijn pogen, zou een ellendige hond hem verhinderen, om zijn lage en gruwelijke wraak te volvoeren; die gedachte was vreeselijk voor hem, en hij naderde den hond, voornemens zijnde hem te verworgen. Maar door zijn ongeduld (want misschien zou het dier zich anders wel weer nedergelegd hebben) verschrikte hij het door zijn snelle beweging. Snip sprong uit zijn nest, en ontweek luid blaffende zijn vervolger. Bleek van toorn en de gehandschoende handen vooruitgestrekt, liep het bendehoofd voorovergebogen hem na; nu was Snip onder de tafel, dan weder aan de deur; eindelijk vluchtte hij onder de bedstede, en hief een doordringend gehuil aan. Tevergeefs bedacht zich Perrol, hoe hij hem tot zwijgen zou brengen, en sloeg zich voor het hoofd; want de tusschenruimte was niet groot genoeg om een mensch door te laten. Maar alsof het geluk den booswicht wilde begunstigen, zoo zweeg Snip, zoodra Perrol geen verdere moeite deed om hem te vangen, en hij vatte weder hoop.

Hij trad naar de tafel en snoot de kaars, die dezen dienst reeds lang noodig had gehad, nam haar in de hand en trad naar de bedstede. Nog altijd lag Maria roerloos, en hij beschouwde haar met welgevallen, doch tevens met bezorgdheid; hij legde zijn hand op haar ontblooten boezem, en voelde haar hart onder de drukking der Roode Hand nog kloppen; zij leefde dus nog. Hierop ging hij snel naar de tafel, zette den blaker neder en luisterde; want hij meende iets te hooren; en toen hij weder bij Maria was teruggekeerd, hoorde hij duidelijk iemand de deur naderen. Hij zelf trad nu ook snel naar de deur, en tegelijkertijd, dat de sleutel in het slot werd gestoken, schoof hij zacht de grendels voor de deur, keerde toen behoedzaam terug en lachte.

»Ik ben het, Maria! doe open!" riep Wouter nu buiten de kamer, en scheen iets binnensmonds te mompelen over de dwaze gewoonte om zich op te sluiten.

»Schuif de grendels weg, Maria!" riep hij luider en klopte harder op de deur. Perrol, die bij de bedstede stond, lachte zacht; geen vrees scheen hem te bevangen; hij vermoedde, dat Wouter

Huiverend trad de vader terug en liet wanhopig de bijl zinken; want de dolk blonk, in de hand van het bendehoofd, boven de borst van zijne ongelukkige dochter.

Bladz. 105, deel II

zich zou verwijderen, als hij zag, dat Maria vastsliep.

Juist toen hij het hoofd van het meisje oplichtte, dat van schaamte zou gestorven zijn, als zij den kus gevoeld had, dien Perrol op haar boezem drukte, stiet Wouter, die, als het er op aan kwam, zeer kort van stof was, een luiden vloek uit, en een hevige slag dreunde door het huis. Ontzet trad Perrol terug; een tweede slag, even goed aangebracht als de eerste, deed de deur splijten; het was alsof een bliksemstraal door het hout heenschoot; toen werd de deur krakend middendoor gebroken, zoodat de eene helft op den grond viel, en Wouter sprong in de kamer.

Als door den donder getroffen, bleef de meester staan, toen hij iemand — een man, in Maria's kamer gewaar werd. Daar Wouter geen licht bij zich had, de kleine lantaarn van Perrol was uitgegaan, en de kaars van Maria reeds in de pijp brandde, kon hij de lange gestalte niet dadelijk herkennen; maar toen Martha, Vidal en Riso, van licht voorzien, ook de deur naderden, riep de smid verwonderd, doch kortaf:

»Ha, zijt gij het, Messire!" en hij dreigde met de hand.

»Gelijk gij ziet, Wouter!" antwoordde Perrol, op de tanden knarsende van woede; nooit had de wraak zich bekoorlijker aan hem vertoond, en hij stampte met den voet, toen zijn blik van Maria werd afgetrokken door de stem van haar vader.

Het was een wonderlijke, schrikverwekkende groep. Iets verder dan de gebroken deur stond Wouter; de haast, die hij gemaakt had, toen hij Snip hoorde, had hem verhinderd zich, hoe onvolkomen dan ook, te kleeden. Hij was zooals hij uit zijn bed gekomen was: zijn ruige en sterk gespierde armen en zijne beenen waren tot aan den elleboog en de knie onbedekt; zijn hemd hing open op de borst, die breed en met lang haar bedekt was; zijn bruinachtig gelaat was bleek van schrik en toorn, en in zijn rechtervuist hield hij de fraaie strijdbijl, die hij zelf vervaardigd, en in het donker gegrepen had, om tot hulp van zijne dochter toe te snellen. Achter hem stond Martha; de handen wringende, zag zij naar haar kind om, en herhaalde zacht, alle heiligen, die zij kende, aanroepende, den naam van Maria. De angst was op het moederlijk gelaat te lezen; ofschoon zij den meester spoedig was gevolgd, had zij toch in de haast eenige kleederen om het lijf geworpen; de kandelaar, dien zij in de hand hield, sidderde. Meer verwijderd stond Vidal, even bleek van aangezicht als Martha, maar geheel gekleed; Riso stond naast hem en droeg een lange waskaars. Alleen Perrol, die midden in het vertrek stond, werd verlicht door de kaarsen, die zij bij zich hadden; het goud van zijn kleed en de robijnen, die in de knoopen gevat waren, schitterden; zijn lange gestalte en zijn onbevreesde houding duidden evenveel moed aan als die van den meester. Vlug en slank van leest, geleek hij den tijger, die, buigzaam van leden, zijn vijand onverhoeds bespringt, of den kundigen vechter, die zeker is van zijn overwinning. De smid daarentegen scheen al de vereischten te bezitten voor een worstelaar; hij stond daar, breed geschouderd en vast op zijne voeten, evenals de wilde buffel, die zijne horens aan het monster voorhoudt, dat zijn jong verscheuren wil.

Van Maria zagen de verschrikte ouders niets; de kaars op de tafel gaf alleen nog maar bij tusschenpoozen eenig schijnsel; zij was op het punt van uit te gaan, en flikkerde nog flauw; zij was evenals de onschuld van Maria, toen zij het laatst den mond geopend had.

»Waar is Maria?" riep Wouter driftig. »O! Messire! het is uw laatste schurkenstuk. Kent gij dit wapen? gij zult sterven!" en de bijl opheffende, trad hij vooruit. Maar Perrol, die zijn tegenwoordigheid van geest niet verloor, want niet de minste schaamte gevoelde hij over hetgeen hij gedaan had, riep snel en met verkropte woede: »Maria? — daar is zij! — maar nader niet, indien gij uw leven liefhebt!" Hij wees, terwijl hij dit zeide, op de bedstede, en trok den langen dolk, die aan zijn rechterzijde in zijn gordel stak.

»Maria!" riep Martha weenend: maar hare dochter antwoordde haar niet, en de smid vervolgde, hem woest aanziende: »Mijn leven, Perrol! — o, ik heb uw dood liever dan mijn leven. Hebt gij haar vermoord of onteerd, of misschien wel beide?— Gruwelijke jakhals! zijt gij zelf te laf om te zeggen, wat gij gedaan hebt?" riep hij en naderde.

Doch de aanvoerder der Zwarte Bende zeide ijskoud: »Matig die drift, meester! vergeet gij, wie ik ben? Nader niet, bij mijnheer St. George! of zij zal voorgoed sterven; gij alleen hebt haar in dien staat gebracht door dat kloppen aan de deur.

Huiverend trad de vader terug, en liet wanhopig de bijl zinken; want de dolk blonk, in de hand van het bendehoofd, boven de borst van zijn ongelukkige dochter. Tranen . ongen uit de oogen van den vader; de booswicht, . en hij ontzien en geëerd had, die voor weinige uren met hem had

gedronken, en wiens verdediging hij bij Van Schaffelaar had op zich genomen, stond nu ontmaskerd voor hem, en evenwel, hij durfde niet toeslaan, en zijn kind lag hulpeloos. Allen sidderden; slechts de hoofdman der Zwarte Bende beefde niet.

Nu trad Martha, die minder voorzichtig was, of meer liefde gevoelde voor hare dochter dan de meester, langs dezen heen en naderde. Had het moordtuig boven het hart van hare Maria geschitterd, toen de meester naderde, die dreigde en gewapend was, een smeekende moeder zou immers toch genade vinden, zelfs bij Perrol, dacht zij; want haar afschuw en hare vrees verbergende, wierp zij zich voor hem neder. De moeder strekte de handen biddend uit naar de oorzaak van het onheil, naar den boosewicht en zij riep smeekend: »O, Heer! laat mij naderen, of dood mij in plaats van haar. — Heer! geef mij mijn arm kind terug;" want niets is onmogelijk voor het hart van een moeder; alles kan zij vergeten, als haar kroost hare hulp behoeft."

De aanvoerder der Zwarte Bende, die dreigend den dolk had opgeheven, toen zij vooruittrad, zag haar aan; maar zonder dat zijn hart door hare nederigheid of moederliefde getroffen werd, liet hij den gewapenden arm zakken, wees op Maria, en zeide koel: »Daar is zij, sta op en help haar!" want hij wilde niet, dat de bruid van Van Schaffelaar sterven zou.

Nu vloog Martha naar haar kind en kuste het; de tranen liepen haar uit de oogen, die vol moederlijke liefde vragend op hare Maria gericht waren; doch Maria zag haar niet. Spoedig bedekte zij nu de borst van hare dochter, en hield zich alleen bezig, om haar in het leven terug te roepen. Zij overwoog niet, of zij nog hoop had zich te kunnen verheugen over de goddelijke bewaring, die haar hare Maria rein en onbevlekt kon teruggeven, of dat zij zou moeten treuren bij hare diep vernederde dochter, of zich misschien moeten beklagen, dat zij haar in het leven had teruggeroepen, als zij, met haar schoonste sieraad, ook hare onschuld verloren had.

De angst van den vader begon te verminderen, toen hij zijn kind door zijn vrouw zag verzorgen; maar evenwel hield hij de bijl nog krampachtig omvat. Wat Perrol betreft, die heden tevergeefs beproefd had Maria in zijne netten te lokken, deze troostte zich over het gebeurde. En daar hij gezien had, dat alleen geweld haar kon doen vallen, oordeelde hij, dat alle veinzerij nu voor altijd overbodig was. »Een ander maal," zeide hij bij zich zelven, »zal geen ellendige hond, noch Wouter haar kunnen redden, en daar ik niets meer te ontzien heb, zal ik mij gemakkelijk op de eene of andere wijze van haar meester maken." Nu dacht hij aan de heks, die hem bedrogen had, en de gruwelijkste verwenschingen kwamen uit zijn mond; hij bezon nieuwe misdaden, en nog stond de beleedigde vader dreigend voor hem.

De meester sloeg hem wantrouwend gade, en zelfs Martha wendde het hoofd om, hare dochter met haar eigen lichaam bedekkende; want zij hoorde hem vloeken, en dacht, dat hij opnieuw den dolk had opgeheven. Het geluk der moeder deed Perrol's helsche ziel leed, en de laaghartigste wraak te baat nemende, om Maria voor hare deugd te straffen, zeide hij zacht: »Vrees niets, Martha! ik verwensch mij zelven, nu ik besef, wat ik gedaan heb; aan hare moeder durf ik het zeggen, maar aan haar vader niet. O, Martha! zij was nog zoo schoon en vroolijk, toen zij in mijne armen lag, en over ons toekomstig geluk sprak; maar toen haar vader naderde, viel zij in zwijm van schrik. Doch gij zult hare zwakheid bedekken en haar troosten; ik alleen heb schuld, Martha! ik zweer het; helaas! zij zou nog rein onschuldig zijn, indien ik minder verliefd geweest was."

»Jezus! Maria! mijn arm kind!" riep Martha sidderend; en sloot het meisje in hare armen, dat haar bewustzijn nog niet terugbekomen had, niettegenstaande haar gelaat met water bevochtigd was.

Nu vroeg Wouter somber: »Martha! wat heeft hij gezegd?" Maar de moeder weende en antwoordde hem niet, en Perrol zeide koel, nadat hij een nijdigen blik op Martha en hare dochter geworpen had:

»Ik zeide aan uwe vrouw, dat ik naar mijn kamer gaan zal; laat mij door, en vaarwel tot morgen."

»Gij, Messire! gij zult hier blijven, totdat Maria gesproken heeft. Verroer u niet, of ik kloof u den kop!" riep Wouter driftig; want hij had alle ontzag voor Perrol verloren; hij verwierp den eerbied, dien elk burger in dien tijd gewoon was voor alles te betoonen, wat van groote afkomst of hoogen rang was.

»Ha!" zeide Perrol, »waarom die drift, meester? Zijt gij verwonderd, dat een ruiter gedurende den nacht met een lief meisje spreekt, en dat zij hem in hare kamer ontvangt? Is dit zoo vreemd? Herinner u uwe jeugd, mijn maarschalk! 1) en stel

1) Hoefsmid; paardenknecht.

u niet bespottelijk aan, op mijne eer! zult gij dan evenals de meeste vaders, het eene oogenblik snoeven op hetgeen gij weleer als jongeling verrichttet, en in het andere een edelman beleedigen, omdat hij uwe dochter alleen gesproken heeft?" en hij lachte. Doch Wouter riep even driftig: »Ik laat u niet door, Perrol! — sta!"

»*Per moio!* vreest gij dan niet, onbeschofte kerel!" riep Perrol dreigend, »dat ik morgen, of nog eer de dag aanbreekt, dit huis zal doen leegplunderen, en u met uwe vrouw en Maria gevangen door mijne ruiters doen wegsleepen? want ik ben alleen meester in Amersfoort, en gij zult mijne macht niet kunnen loochenen, indien gij niet nog bezopen zijt."

Wouter stond een oogenblik verzet; hij wist wat Perrol doen kon, vooral in den nacht, terwijl de stad in rust was; hij zag den schamperen lach op het gelaat van het bendehoofd, en schrikte bij de gedachte aan hetgeen Perrol dreigde te doen; maar spoedig lachte ook hij, en riep: »Ik vertrouw, dat gij de waarheid spreekt; maar zeg mij eens, hoe zullen uwe ruiters uwe bevelen kunnen hooren, indien gij hier wordt in stukken gehouwen?" en hij deed eenige schreden voorwaarts.

Perrol, die geen zwaard of degen droeg, stampvoette van woede en vloekte; hij vatte snel den mantel op, die op den grond lag, en hield hem in zijn hand, gereed om dien den smid over het hoofd te werpen, of de bijl er in te doen verwarren; tegelijkertijd riep hij koel:

»Maak den uitgang vrij, Vidal! stoot hem neder!" Aarzelend trok deze, die tot nog toe niets gezegd of gedaan had, zijn zwaard, en Wouter stond stil; aan de eene zijde bedreigde hem de knaap, aan de andere zijde het bendehoofd. Och! had de vrees voor vrouw en dochter hem niet weerhouden, dan zou hij zijn wapen spoedig op het hoofd van den woesteling hebben doen nederdalen.

»Spaar hem om Jezus wil, vermoord hem niet, knaap!" riep Martha, die het gevaar, waarin haar man verkeerde, gewaar werd.

Toen zeide Perrol nog eens, maar ijskoud en dreigend: »Stoot toe, knaap!" en Vidal hief het zwaard op; doch voor het eerst van zijn leven was hij ongehoorzaam aan een stellig bevel van zijn snooden meester: het beeld van Maria, die daar lag, onteerd door den vreeselijken man, dien hij diende, zweefde hem voor den geest. Hij dacht, dat zij dood was, en het was hem, als rees haar geest tusschen hem en haar vader op; de toorn en de handelwijs van Wouter waren zoo natuurlijk; het recht van een vader, rekenschap vragende aan hem, die zijn dochter mishandeld had, was zoo eerbiedwekkend voor hem, dat hij de punt van zijn zwaard ter aarde boog en het hoofd op op de borst liet vallen.

»Vervloekte bloodaard!" schreeuwde Perrol, en tandenknarsende zwaaide hij den mantel; want Wouter trad vooruit en riep: »Ik lach met die dagge en dien mantel; het is de laatste maal, dat gij den braven knaap het moorden gelast." Toen riep Perrol iets in een vreemde taal, wierp den mantel weg, en vatte zijn moordpriem in de linkerhand. Het was alsof er een bliksemstraal door het vertrek over het hoofd van den meester heen schoot, en Perrol zeide hoonend, terwijl hij het zwaard opving, dat Vidal hem op zijn bevel had toegeworpen: »Nu staat het meer gelijk, Wouter! mijn knaap is laf genoeg, om u het leven te laten; maar, *Per moio!* niet slecht genoeg, om mij te laten vermoorden; treed dus ter zijde, kerel! — voor het laatst, maak ruimte! of wilt gij, dat *de Vergulde Helm* in dezen nacht voor altijd van zijn meester beroofd worde?"

Ofschoon de smid vermoeden kon, dat Perrol meer kans had, om in dit gevecht te zegevieren, zwaaide hij de bijl, zonder iets te zeggen, en zijne oogen schoten vurige stralen. Het bendehoofd zag echter verwonderd op, toen het bruine, door drift bezielde gelaat van den meester op eenmaal veranderde, en een uitdrukking van geluk zich daarover verspreidde, terwijl deze zijn wapen van zich afwierp. Hij dacht, dat Wouter zich op hem wilde werpen, en hem aanvatten; hij hield zich dus gereed; maar zonder zich om hem te bekreunen, sprong de verheugde vader naar zijn dochter; want hij had haar zijn naam hooren stamelen. Die stem, welke hem scheen te roepen, had sterker op het vaderhart gewerkt dan de verontwaardiging en de wraakzucht, en hij vergat den nietswaardigen booswicht en alle voorzichtigheid, om Maria aan zijn hart te drukken.

Een oogenblik stond Perrol roerloos, en zag somber op de groep, welke vóór de bedstede stond. Hij begreep de vreugde der ouders niet, en evenwel hinderde hem deze; hij meende, dat hij het hoofd van Maria zag, die tegen de borst van hare moeder leunde, terwijl haar vader hare handen drukte. Hij herinnerde zich, hoe schoon hij haar gezien had, en bemerkte met vreugde, dat de dood Maria niet aan hem ontrukt had; want zij scheen haar gelaat te verbergen, toen zij zijn blik ontmoette.

Hij grimlachte nijdig, en mompelde: »Ha! St. Thomas-dag wordt morgen nog niet gevierd," vatte toen den mantel op en vertrok, nadat hij nog eens een blik op de bedstede en rondom in het vertrek geworpen had. De kleine Snip kwam voor den dag, zoodra hij de kamer verlaten had. Perrol plaatste zich vóór Vidal, die naast Riso aan de deur stond. Zonder iets te zeggen, richtte hij zijn dreigenden blik op den knaap en op diens borst, hief zijn moordpriem op, dien hij nog in de hand hield, en zocht de plaats uit, waar hij dien wilde instooten; maar terwijl Riso den kandelaar van angst bijna liet vallen, stond Vidal onbevreesd; hij was bleek en treurig; doch hij beefde niet.

»Vidal!" zeide Perrol toen gestreng, en stak zijn dolk op, »indien gij morgen nog in de stad gevonden wordt, laat ik u opknoopen. Vertrek, en kom nimmer meer onder mijn oog; de diensten, welke uw vader, die een dapper ruiter was, mij bewezen heeft, redden u het leven." — De gerustheid, met welke de knaap vóór hem stond, had hem getroffen; hij wist dat deze hem getrouw en genegen was, zijne bevelen steeds met gehoorzaamheid volbracht, en dat, zoo Vidal nu al den meester het leven had gelaten, zulks alleen veroorzaakt was door den flauwen straal van menschelijk gevoel, die nog in het hart van den knaap schemerde, en dien Perrol tevergeefs gezocht had te verstikken. Vidal boog zich, toen Perrol hem voorbijtrad, wierp nog een laatsten blik op Martha en hare dochter en verwijderde zich.

Nu geheel alleen met hunne beminde dochter, die zooveel uitgestaan had, keerde de vroolijkheid weder in het gemoed van Wouter terug, en hij verwonderde zich, dat zijn vrouw niet ophield met weenen, en daardoor ook de tranen van Maria deed vloeien; de brave vader wist niet, wat de aanvoerder der Zwarte Bende tot zijn vrouw gezegd had; zij herinnerde zich angstig de woorden, die hij haar had toegefluisterd. Martha kende hare dochter; doch wist ook, hoe Perrol getracht had hare vriendschap te winnen, en hoe zwak het hart der vrouwen is. O! zij bad zoo vurig, dat hij gelogen mocht hebben. Maar hoe kwam hij in het vertrek? waarom had Maria niet geroepen? waarom weende het lieve kind zoo? Deze vragen lagen haar op de lippen; doch vrees voor den meester deed haar zwijgen, en zij verlangde vurig, nu eens hopende, dan eens vreezende, naar het oogenblik, waarin zij met hare dochter alleen zou zijn, ten einde te vernemen, of zij den Hemel moest bidden om genade voor de zwakheid van haar kind, of danken voor het behoud van Maria, de vlekkelooze bruid van heer Jan van Schaffelaar.

XIX.

Het klooster.

Doe mij nog uw liefde eens hooren:
Zeg nog ééns, dat gij mij mint.
J. DU PRÉ.

Heer Jan van Schaffelaar sidderde, toen hij de tijding kreeg van den boosaardigen aanslag van Perrol. Tevergeefs had hij Wouter voorzichtigheid aangeraden; de goede en geen kwaad denkende meester had zich, evenals de vrouwen, door het bendehoofd laten misleiden. Maria sluimerde zonder vrees aan den rand des afgronds, waarin hij haar wilde nederploffen; kon Van Schaffelaar haar toeroepen, wat Perrol gedreigd had? Zou het onschuldige kind zijn waarschuwende stem begrepen hebben? Kon hij zijne bruid doen blozen van schaamte?

Maar God had haar bewaard; hij dankte den Hemel, dat zijn lieve bruid gered was geworden. Zoo zag hij dan, dat deze vreemde ruiter nu eens zijn wraak snel wist te doen treffen, evenals met Van Baerbergh, dan weder bedaard zijn tijd kon afwachten, om hem, dien hij treffen wilde, nog heviger in het hart te grijpen. O! hij zag nu, dat deze duivel in menschelijke gedaante reeds zijn belofte was nagekomen, en alleen door hoogere bestiering zijn vloekwaardig voornemen had verijdeld gezien; daarom vernam hij met blijdschap, dat de aanvoerder der Zwarte [illegible] *de Vergulde Helm* reeds des morgens na [illegible] selijken nacht vroegtijdig ontruimd had, zo[illegible] noch Martha, noch hare dochter, hem sedert [illegible]ien tijd wedergezien hadden. Sedert was Maria door medewerking en op aanraden van pater van Broekhuijsen heimelijk uit de stad vertrokken; want haar vader was niet machtig genoeg om haar te beschermen tegen een geweldigen aanslag van Perrol, die met zijne Zwarte Ruiters in Amersfoort doen kon, wat hem goeddacht.

In het begin van December begaf zich Van Schaffelaar naar Naarden, alwaar door den Stadhouder weder een leger werd bijeengebracht; zijne ruiters waren reeds vroeger derwaarts getrokken en thans te Hilversum gelegerd. Hij ver-

heugde zich, dat de Bisschop hem eindelijk toegestaan had te vertrekken; en de hoop om Maria, die hij in zoo langen tijd niet gezien had, eens aan zijn hart te drukken, maakte hem reeds bij voorraad gelukkig. Vijf en twintig mannen van wapenen vergezelden hem, en zoo snel de aard van den grond zulks mogelijk maakte, reed hij over de Amersfoorter bergen op den Vuurschen weg aan, om van daar het Gooiland te bereiken.

Toen hij de hoogten opreed, die tot nog toe den toenmaligen weg van Utrecht naar Amersfoort voor hem verborgen hadden, welke weg over Hees en achter de plaats heen liep, waar thans het Huis ter Heide ligt, ontwaarde hij een twintigtal ruiters, die een oogenblik te voren, voorbijgetrokken waren en den weg naar Amersfoort volgden. Hij zag het zonnelicht op de punten der lange speren flikkeren, en herkende de rusting der Zwarte Ruiters. Vóór hen uit reed een man op een fraai paard, die een grooten hoed met een lange veder droeg. Was het Perrol, die hier voorbijtrok? hij hoopte het: daarom gelastte hij zijn ruiters zich vast in den zadel te zetten, en hunne speren gereed te houden; langzaam daalden zij van de hoogten af, zonder dat de vijandelijke ruiters hen gewaar werden. Toen zij in de laagte waren, plaatste Van Schaffelaar hen, volgens het toenmalige krijgsgebruik, op een rij; de paarden werden gespoord, en snelden over en ter zijde van den breeden weg vooruit. »Van Schaffelaar en St. Maarten!" riepen de mannen van wapenen.

Ofschoon de Zwarte Ruiters zich onverhoeds zagen aangevallen, riep een forsche stem: »Keert om, mannen! sluit het gelid, velt de speer en staat vast." Dit was ook het eenige, dat hun overbleef; want de Schaffelaars waren hun zoo op de hielen [illegible] zij niets anders konden doen, dan hen vast te wachten. Zij zadel af beantwoordden [illegible] veldgeschreeuw van hunne vijanden [illegible] het onverschrokken op; maar de aanval geschiedde met zooveel kracht, dat de paarden weken, en de slagorde gebroken werd.

Nu vlogen de Zwarte Ruiters vloekende uiteén, en werden vervolgd; her- en derwaarts zetten de Schaffelaars hen na; maar in deze afzonderlijke gevechten konden zij hunne meerdere sterkte in getal niet behouden; want nu eens streden zij alleen tegen twee ruiters van Perrol of omgekeerd, dan weder vochten zij man tegen man.

Van Schaffelaar, die wel de speer had aangenomen, welke zijn knaap hem overgaf, maar, zonder haar te vellen, aan de rechterzijde zijner ruiters gereden had, bespeurde met verwondering dat de vijandelijke aanvoerder niet eens den schok had afgewacht, doch zich reeds van te voren verwijderd had; daarom dacht hij, dat het Perrol niet zijn kon; en toen zijne mannen de Zwarte Ruiters vervolgden, gaf ook hij zijn paard de sporen, om zich van den vreemdeling meester te maken, en zijn knaap volgde hem.

De vluchtende bereed een fraai paard en droeg een groen lakensche houpelande, (1) die met zwart bont gevoerd scheen, en het kwam Van Schaffelaar voor, alsof hij geen harnas droeg. Een geruimen tijd wanhoopte hij om hem in te halen; want zijn hengst had veel te dragen aan den van het hoofd tot de voeten gewapenden bevelhebber. Hij had zich echter bedrogen; het paard van den vreemdeling beantwoordde niet aan de goede gedachte, die Van Schaffelaar er van gehad had, en weldra riep hij luid:

»Sta, en geef u over, of ik werp u van het paard! en hij velde zijn speer. Deze bedreiging scheen eenigen invloed te hebben; want de vluchtende hield stand, wendde zijn paard, rukte zijne houpelande los en trok zijn degen. Een eind weegs van hem af, hield van Schaffelaar zijn paard staande, richtte zijn lans op, en beschouwde den vreemdeling; maar het was noch Perrol, noch zijn luitenant. Hij was nog jong, en scheen, naar zijn kleeding te oordeelen, niet tot de Zwarte Ruiters te behooren.

»Heer!" riep hij, »ofschoon gij zwaar gewapend zijt, en ik niets heb om mij te verdedigen dan dezen degen, zal ik mij echter niet overgeven; want ik ben van edel bloed, ofschoon ik niet gewoon ben het zwaard te voeren."

Van Schaffelaar beschouwde zijn gelaat, terwijl hij sprak; het was bedaard en onbevreesd, en kondigde een edel gemoed aan, ofschoon het niet regelmatig en schoon gevormd was. Hij zeide daarom tot den onbekende: »Heer! vergeef mij de moeite, die ik u veroorzaakt heb. Vervolg gerust uw weg, en wijt hetgeen gebeurd is, alleen aan de knapen, die u vergezelden; ik meende dat gij tot de Zwarte Bende behoordet, maar deed u onrecht; God zij met u!" Zonder het antwoord van den vreemden edelman af te wachten, boog hij zijn hoofd ten teeken van afscheid, gaf zijn paard de sporen en keerde terug.

De vreemdeling wenkte den knaap, die zijn heer wilde volgen, en vroeg hem, terwijl hij hem eenig geld gaf, wie de krijgsman was, die hem zoo

(1) Mantel.

edelmoedig had vrijgelaten, en Heintje noemde hem zijn meester, groette hem en volgde Van Schaffelaar.

De jongeling had nu gelegenheid om te zien, wat er van zijn geleide geworden was. Hij zag van Schaffelaar op eenigen afstand staan; deze blies op een horen, en scheen zijne ruiters terug te roepen. Sommigen hadden zich zeer ver verwijderd om hunne vijanden te vervolgen, en hij zag met verwondering, dat de kleine knaap, die hem had te woord gestaan, zonder schroom een der Zwarte Ruiters te gemoet reed, die dwars over den weg rende, om te ontsnappen aan twee vijandelijke ruiters, die hem vervolgden. De groote ruiter scheen zelf verwonderd, dat de knaap het waagde, hem in zijn vaart te stuiten, en hief met beide handen het zwaard op; maar de knaap liet zijn klein paard ter zijde springen en ontweek den slag. Snel op hem toerijdende, stak hij zijn zwaard, zoo het scheen, in de voeg van het borstharnas; want de Zwarte Ruiter viel, en zijn paard werd door den knaap opgevangen en medegenomen.

Ofschoon de jongeling met belangstelling de overwinning van den knaap had gadegeslagen, ofschoon de verslagen ruiter tot zijn geleide behoorde, zoo zag hij met vreugde, dat het gevecht een einde had genomen. Langzamerhand keerden de Schaffelaars terug, sommigen langs den weg, anderen over de hoogten of door de engten daartusschen, echter zonder gevangenen, doch met eenige paarden; waarschijnlijk hadden de Zwarte Ruiters geen kwartier gevraagd of verkregen. Nu verliet Van Schaffelaar de plaats, waar de schermutseling had plaats gehad, en hij reed links af van den weg, in de richting der veenen. Het kwam den jongeling voor, alsof de ruiters, die hem vergezelden, minder in getal waren dan tijdens den aanval, en hij zag dat zij eenige gekwetsten met zich voerden.

Geheel alleen zijnde, en niemand van de mannen ziende, die met hem van Utrecht gekomen waren, reed hij naar den ruiter, die door den knaap was nedergestooten, steeg af, en onderzocht of hij zijne hulp ook nog mocht noodig hebben. De Zwarte Ruiter opende de oogen, toen zijn helm werd losgegespt en afgenomen; hij zag den vreemdeling aan, en zeide flauw, terwijl zijn gelaat reeds door de doodskleur werd overdekt: »Neen, het is gedaan; en gij, die zelfs het veld geruimd hebt zonder te vechten, zult misschien niet begrijpen, dat het niet de naderende dood is, die mij wanhopig maakt, maar dat ik door de hand van dien ellendigen dwerg gevallen ben, wiens paard mij reeds eenmaal op den grond heeft geworpen." Hierop braakte hij nog eenige verwenschingen uit tegen den knaap, sloot zijne oogen weder, scheen met zijne handen iets te willen grijpen, dat hij voor zich meende te zien, en blies den laatsten adem uit.

Geheel vreemd aan zulke tooneelen van moord en bloed, verliet hem de jongeling zoo spoedig mogelijk, en reed, zijne houpelande weder tot bovenaan toeknoopende, alleen den weg naar Amersfoort op. Van tijd tot tijd keerden nu echter eenigen der Zwarte Ruiters tot hem terug. Niet ver van *het Huis ten Dalen* was een kleine herberg, waarin zij hun intrek namen; want zoowel de ruiters als de paarden hadden rust noodig. De jongeling lichtte met moeite een zwaren lederen zak van zijn paard, die achter den zadel, in een mantel gewikkeld, was vastgegespt geweest, en trad er mede in de herberg, terwijl zijn paard naar den stal gebracht werd.

In de parochie van het dorp Zoest, lag in dien tijd een vrouwenklooster, dat aan de heilige Jonkvrouw Maria gewijd was, en bijgevolg Mariënburg heette, ofschoon men meer gewoon was, het eenvoudig de Brigitten te noemen, omdat de kloosterzusters naar de regelen van de heilige Brigitta leefden. Het was een gesticht, meer eerwaardig door zijne oudheid dan door zijne pracht; en de mater, die het bestuurde, vergenoegde zich met dien titel, ofschoon sommigen harer voorgangsters voorheen den naam van abdissen gedragen hadden.

In het jaar 1419 had de eigenaar van een stuk land, dat tusschen het dorp Zoest en de stad Amersfoort lag en de Birk heette, aan de reguliere kanonniken, die ruim twee jaren vroeger den regel van St. Augustinus hadden aangenomen, en zich onder het kapittel van Windesheim, een klooster buiten Zwolle, begeven hadden, toegestaan, er een klooster te bouwen, omdat zij hun huis, buiten de muren van Amersfoort gelegen, moesten verlaten. Zij hadden hun gesticht Maria's Hofken genoemd; maar ter onderscheiding van het klooster te Zoest noemde men het de Birk, en de broeders zelven de Birkenaars, of Birktenaars.

Deze beide kloosters, in de nabijheid van Amersfoort gelegen, werden op uitdrukkelijken last van den Burggraaf van Montfoort nimmer door het Utrechtsche krijgsvolk gekweld; en ofschoon de geestelijke maagden vooral wel eens bezocht hadden kunnen worden door eenige stoute stroopers

van des Stadhouders partij, zoo hadden zij door bemiddeling van den Bisschop, die haar huis zeer genegen was, ook van die zijde een vredebrief gekregen, welke haar vrijwaarde tegen allen overlast van het vijandelijke krijgsvolk. Het huis had dus, hoewel de oorlog voortduurde, en reeds een aantal bewoners van Zoest naar elders gevlucht waren, tot nog toe niets geleden, en de zusters hadden er in stille afzondering geleefd, alsof het vrede was.

Het was in dit klooster, dat Maria een schuilplaats had gezocht, toen Perrol haar genoodzaakt had, om het ouderlijk huis te verlaten, waar zij niet meer veilig was voor zijne aanslagen. De snelheid, waarmede zij vertrokken was, en de voorzorgen, die men gebruikt had, gaven haar vader het vertrouwen, dat het hoofd der Zwarte Bende niets te weten was gekomen van haar vertrek, of van de plaats waar zij zich bevond; en Martha troostte zich, toen hare dochter haar verliet, door de verzekering, welke de pater haar gaf, dat de mater van het klooster haar met liefde zou ontvangen, en dat Perrol, al werd hij onderricht waar zij was, het waarschijnlijk niet zou durven wagen, de rust der kloosterlingen te verstoren, of de heiligschennende hand te slaan aan het meisje, dat zich onder de bescherming bevond van de navolgsters van de H. Brigitta. Zij troostte zich dus en dankte God, dat Hij haar bij al deze onheilen nog den zegen had geschonken, om zich uit grond van haar hart te kunnen verheugen over de redding van hare dochter, die, rein en onschuldig, uit de handen van het monster was verlost geworden, en dat haar smeeken en de vermaningen van den pater van Broekhuizen zooveel invloed op het gemoed van haar man gehad hadden, dat hij zijn voornemen, om Perrol te straffen voor zijn laaghartig gedrag, had opgegeven.

Omstreeks vespertijd naderde een boer, die een zak rapen aan een dikken stok op zijn rug droeg, de Brigitten. Hij stond eenige oogenblikken stil, om te luisteren naar de kloosterklok, die getrokken werd, en waarvan het geluid zich over de vlakte verspreidde, doch zoo het scheen, door een echo met kracht werd teruggekaatst; want ook de Birkenaars gingen kerkwaarts en de zilverachtige klank der kloosterbengels verloor zich even zacht over het veld, als een zucht, over de lippen van een maagd, die haars minnaars komst verbeidt. Nu versnelde de boer zijn tred, en begaf zich naar het verblijf der zusters, dat bijna geheel uit hout was samengesteld, opende het hek, dat een soort van voorplein, voor het huis, van den weg afzonderde, en trad naar de deur. Doch hij scheen zich te bedenken, wierp zijn zak op den grond, en ging, nadat hij eenige oogenblikken de kleine ramen van het verblijf der nonnen één voor één had opgenomen, in de kerk.

Maria begaf zich, nadat de vesper was afgeloopen, uit de kerk in haar klein vertrek. Zij was, evenals de zusters, met een grauwen rok en mantel gekleed; evenwel zonder het roode kruis met de witte rondte er in op den mantel. Sedert de aanvoerder der Zwarte Bende haar eerst zoo geveinsd, en daarna zoo woest zijne gruwelijke liefde en wraakzucht had bekend gemaakt, was zij krank naar geest en lichaam. Haar kuisch gemoed treurde wel niet om de kussen, die hij haar gegeven had, of omdat zijn dartel oog een blik op hare bekoorlijkheden had geworpen: want zij wist niet wat er met haar voorgevallen was, sedert zij hare moeder geroepen, en vóórdat zij in de armen van deze haar bewustzijn terugbekomen had. O, had haar vader het haar niet gezegd, zoowel als de laatste blik van Perrol, toen hij de kamer verliet, en had de verbroken deur het haar niet bewezen, dan zou zij gedacht hebben, dat hij in het einde, toen hij haar in zwijm zag vallen, zijn snood voornemen opgegeven en hare moeder geroepen had.

De bezorgdheid der moeder, die het hart van haar kind kende, had den braven, maar ruwen vader verhinderd haar kuisch gemoed voor niets te verontrusten; daarom dacht Maria, dat hare moeder haar op haar bed nedergelegd en haar den halsdoek afgenomen had; zij wist niet, dat Perrol haar ongestoord in zijne armen had geklemd en gekust; en evenwel was zij treurig. Niets verschafte haar afleiding in het stille huis, waar zij verborgen was; zij dankte God wel dagelijks voor zijne bewaring, en bad Hem voor hare ouders, Van Schaffelaar en zich zelve; maar hetgeen het bendehoofd tot haar gezegd had, herinnerde zij zich nog zoo goed, dat zij elk oogenblik bevreesd was, hem opnieuw voor zich te zien verschijnen. Zijne woorden die tot hare ziel waren doorgedrongen, verontrustten en bedroefden haar; vrees voor het leven van hare ouders en van Van Schaffelaar pijnigde haar; en zij wist niet, waarom haar hart dan eens scheen te verlangen den braven ruiteraanvoerder van den Bisschop te zien, dan weder angstig klopte, en tegen een bezoek van haar bruidegom scheen terug te deinzen. Eén woord van Perrol had hare ziel vooral geschokt. O! als zij aan die beschuldiging dacht, en die was geen

oogenblik uit hare gedachten, dan kromp haar hart van schaamte en berouw inéén; hij had immers gezegd, dat zij Van Schaffelaar niet beminde — dat zij dus zijn liefde, zijn vereering niet waardig was! Zij had haar hart onderzocht, maar er het beeld van hare ouders en van haar bruidegom in gevonden. Perrol had dus gelogen; want niemand beminde zij dan Van Schaffelaar.

Soms had zich het bleeke gelaat van Frank achter haar bruidegom vertoond: ook hem had zij lief; maar zij had slechts medelijden met hem, zij beminde hem niet zooals zijn vriend. »Zou hij mij beminnen?" dacht zij, en na deze gedachte kon zij zijn beeld niet meer uit haar hart verbannen; zij zag hem altijd treurig en bleek vóór zich staan, evenals toen zij hem de roos overgaf. Sedert dat oogenblik verliet haar vaak alle vertrouwen op zich zelve, en zij weende; en evenwel, zij beminde Van Schaffelaar alleen.

De nonnen, die gedurende den dienst achter het koorhek zaten, hadden alleen uit tijdverveling, en zonder eenige verdere belangstelling, naar den boer gezien, toen hij in het ruim der kerk trad; doch Maria had opgemerkt, dat de landman, na zich gebogen, en geknield zijn gebed gedaan te hebben, met bijzondere aandacht naar die zijde van het aan den dienst gewijde gebouw gezien had, waar de nonnen zaten.

De duisternis, die in de kerk heerschte, en die door de weinige lichten op het altaar niet veel verminderd werd, verhinderde haar den man te herkennen, zoo zij hem al meer gezien had; maar zijn lange gestalte, en de fiere tred, den boer anders niet eigen, waarmede hij tot midden in de kerk genaderd was, waren haar niet ontgaan, evenmin als zijn blik, die een oogenblik stijf op haar gericht was gebleven. Was het een vreemdeling, die aan zijn nieuwsgierigheid voldeed, of iemand die haar zocht en kende? Was het Van Schaffelaar, of Perrol of een zijner zendelingen? Zij wist het niet; en evenwel stelde het haar gerust, toen de boer, voordat nog de zusters uit de kerk in het klooster traden, het heilige gebouw weder verliet.

In het eenzame vertrek gekomen, dat zij bewoonde, zette zij zich bij het venster neder, en zag naar buiten. Het was reeds duister, en evenwel kon zij de boomen in den hof nog zien; want de sneeuw, die des morgens gevallen was, lag nog op de takken, en zij herinnerde zich, hoe zij zich in vroeger jaren wel in den tuin, achter het huis harer ouders, vermaakt had met de figuren van sneeuw omver te werpen, die Frank vervaardigd had, of zich door haar vader of Van Schaffelaar in een slede te laten rijden. Doch dat alles was nu over, alleen door de wraakzucht van het bendehoofd. Zoo dacht zij na over het verledene, en werd daardoor de mater van het klooster niet gewaar, die in de cel getreden was; maar toen deze haar bij haar naam riep, schrikte zij en zag om.

»Er is iemand beneden, mijne dochter! die u verlangt te spreken," zeide de mater; »zet daarom de kap op, het is koud en gij zoudt zieker kunnen worden: want het strijdt tegen onze regelen om hier een man te laten komen."

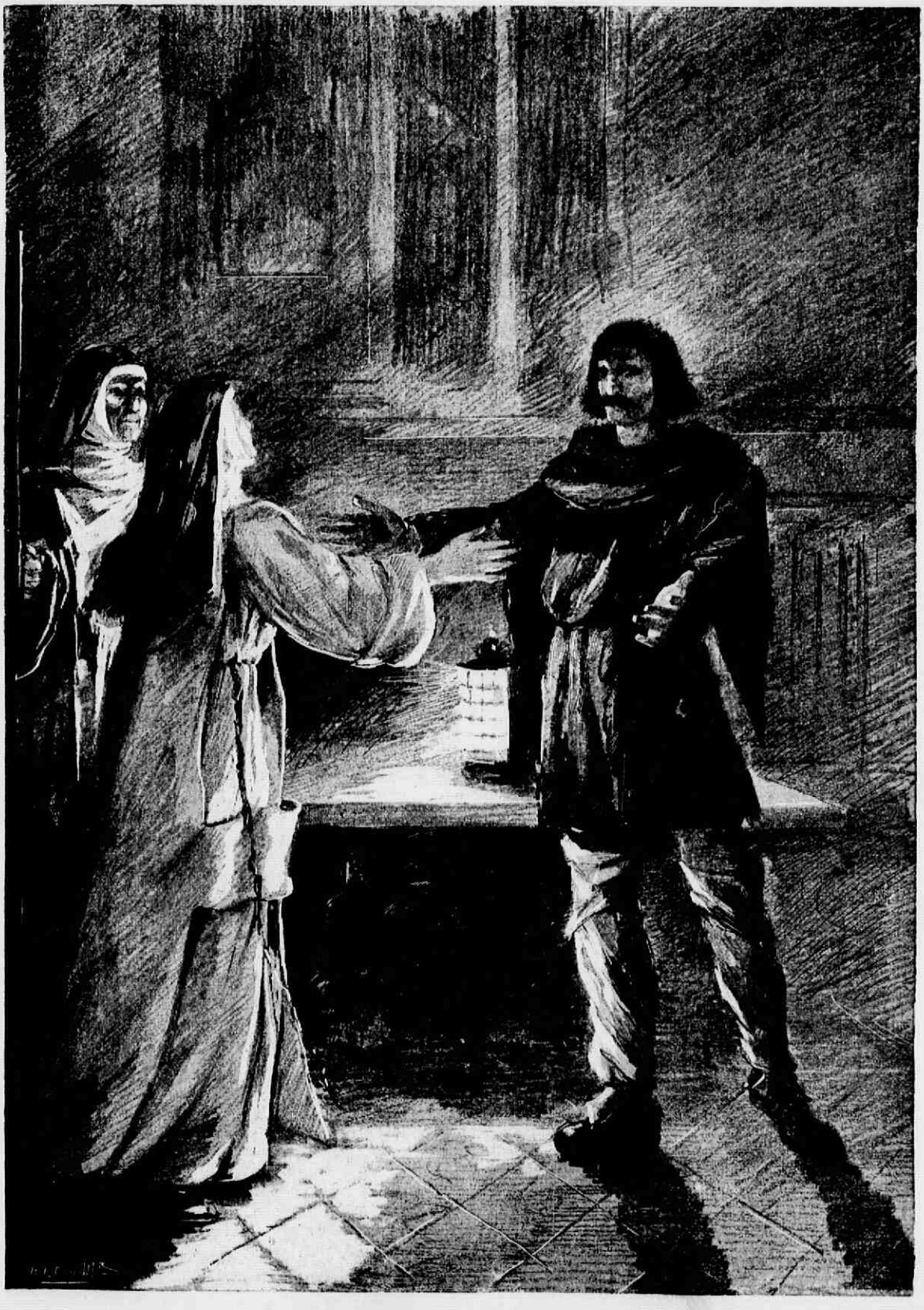
Maria was verwonderd; de boer kwam haar weder in de gedachten, daarom vroeg zij snel: »Om mij te spreken, eerwaarde moeder? Is het mijn vader, of komt hij uit zijn naam? O! als het Perrol maar niet is! Kent gij dien man?"

»Neen, Maria!" zeide de mater met afschuw, »de heilige Brigitta dank ik, dat die onverlaat nimmer zijn oog op mij geworpen heeft; ik ken den man niet, die beneden wacht. Hij zeide mij, dat hij uw bruidegom is, maar ik ken heer Jan Van Schaffelaar niet."

»O, is het Van Schaffelaar?" riep Maria verheugd, en greep haastig naar de kap; doch toen stond zij plotseling stil, en de mater moest haar nog eens aansporen om haar te volgen.

Aan het vertrek gekomen, tot hetwelk ook de mannen den toegang hadden, opende de mater de deur, en liet Maria vóór zich uitgaan. Deze wierp een snellen blik op den man, die bij de tafel stond, want zij herkende den boer, dien zij in de kerk gezien had; maar ook gelijktijdig viel het licht van de draagbare lamp, die op de tafel stond, op zijn gelaat, en terwijl hij de grove muts van het hoofd rukte, haar naam noemde, en zijne armen uitstrekkende, eenige schreden voorwaarts deed, riep Maria: »Mater! hij is het! De Heilige Maagd zij gedankt, dat ik u zie, Jan! O! ik dank u, dat gij gekomen zijt," en zij snelde in allerijl naar hem toe, en viel in zijne armen.

Het eenvoudige gesticht der vrome nonnen kon geene zalen en kamers aanwijzen, zooals de rijke en prachtige kloosters van dien tijd in andere streken van ons land, of in andere landen; maar hij, wien het werd toegestaan er eene zuster of bloedverwant te bezoeken, behoefde haar ook niet achter een traliewerk te spreken: een voorzorg, welke lastig en droevig was voor den man, die met edel gevoel in het huis der geestelijke zusters kwam, en onvoldoende tegen hem, die alleen kwam om

»Mater! hij is het! De Heilige Maagd zij gedankt, dat ik u zie, Jan! O! ik dank u, dat gij gekomen zijt," en zij snelde in allerijl naar hem toe en viel in zijne armen.

Bladz 112, deel II.

een jonge non of leekezuster met verliefde blikken te beschouwen, of haar de vingers te kussen, en onder de hand over te halen, hem in de gelegenheid te stellen, haar op eene andere plaats met meer vrijheid van zijne liefde te kunnen verzekeren.

Daarom genoot Van Schaffelaar het geluk, zijn bruid aan zijn hart te drukken; en toen de mater zag, dat Maria hem herkende, liet zij hen alleen, om naar de eetzaal terug te keeren; de pater had haar onderricht, in welke betrekking de edele Van Schaffelaar stond met de deugdzame dochter uit *de Vergulde Helm*, en zij achtte daarom hare tegenwoordigheid overbodig.

»Marja!" zeide Van Schaffelaar teeder, die haar naar de bank geleidde, welke bij de tafel stond, »zet u neder; want ik weet, dat gij niet gezond zijt, en evenwel kon ik het niet langer uitstellen u eens te bezoeken, zoodra het mogelijk was. Zeg mij, Maria! zal mijn komst u geen nadeel doen?"

»O! neen, Jan!" antwoordde zij. »Ik heb u reeds gedurende de vesper gezien; doch het was zoo duister, dat ik u niet herkennen kon. Het zal mijne gezondheid niet schaden, geloof mij; ik heb zoolang naar dit oogenblik verlangd; en evenwel heeft uw bezoek mij toch verrast; maar ik ben anders wel."

»Verberg het mij niet, bid ik u, Maria!" zeide Van Schaffelaar bewogen; »wilt gij, dat ik even aan een der leekezusters verzoek, u wat water te brengen? . . . ."

»O neen, blijf, bid ik u," hernam Maria, de hand op zijn arm leggende, »het zal wel overgaan."

»Rust dan tegen mijn borst, o! gun mij dat genoegen, Maria!" zeide Van Schaffelaar, terwijl hij haar met aandoening gadesloeg. »Hoeveel maanden zijn er wel verloopen, dat ik mijn bruid niet gezien heb! daarom laat mij voor eenige weinige oogenblikken gelukkig zijn. Leg uw hoofd op mijne schouders, Maria! en verhaal mij iets van u zelve en van uwe brave moeder." Maar toen hij, zijn arm om haar middel geslagen, haar aan zijn hart trok, zuchtte zij, en voldeed niet aan zijn verzoek; daarom riep hij verwonderd en treurig: »Ben ik niet uw bruidegom, Maria? Ben ik niet dezelfde Jan van Schaffelaar, met wien uwe ouders u verloofden? Lieve bruid! draagt gij niet evenals ik den halven ring, het zinnebeeld onzer vereeniging? Maria! kent gij mij niet? Ben ik geen ridder of edelman meer, Maria? twijfelt gij aan mijn getrouwheid of liefde? O! waarom gaf ik gehoor aan uw smeeken en aan het verzoek van uwe ouders? Denkt gij dan, dat ik mijn leven niet gaarne wilde gewaagd hebben om u eens te zien en aan mijn hart te drukken, Maria? Zeg het mij in Gods naam! denkt gij, dat ik u niet meer liefheb, zooals voorheen?"

»Neen, Van Schaffelaar! o, neen! ik weet, dat uw hart niet veranderd is," riep zij, en omvatte met hare zachte armen den hals van haar bruidegom. Vervolgens zeide hij zacht, en de vreugde keerde op zijn gelaat terug: »O! gij stelt mij gerust, Maria! maar zeg het mij, waarom hebt gij gezucht?" Hij kuste haar, maar zij verborg haar gelaat aan zijn borst: het scheen, dat zij niet gerust in zijne armen geklemd bleef, en hij vervolgde daarom met aandoening: »Ben ik niet reeds zoo goed als uw echtgenoot, Maria? O! waarom wilt gij mijne omarming dan ontvluchten? Heeft het geestelijke gewaad u dan van mij vervreemd? Voorheen rusttet gij kalm op deze borst, aan dit hart, dat alleen voor u slaat, en uwe ouders keurden het immers goed, en zagen het met welgevallen."

»Ik weet het, Van Schaffelaar!" zeide zij zacht en treurig, »maar mijn hart is niet zoo opgeruimd als toen. Uwe Maria, uwe bruid, weet niet, of zij uwe liefde nog verdient . . ." en hij hoorde haar weenen.

»Maria! lieve Maria!" riep hij, »laat mij deze tranen wegkussen. Zeg, dat gij geschertst hebt, dat gij het zelve niet gelooft; want uwe liefde is mijn geluk." Doch toen hij zag, dat zij snikte, en met het hoofd schudde, vertoonde zich een dreigende uitdrukking op zijn gelaat, die weldra in een droevigen glimlach veranderde, en hij riep treurig: »O, Maria! waaraan denkt gij? ik wilde geen woord gerept hebben van hetgeen die wreedaard gedaan heeft, uit vrees van u zijn gruwelijke daad in het geheugen terug te roepen. Maar kent gij mij dan niet, Maria? — Hoe kunt gij vermoeden, dat gij mij minder waard zou zijn, nadat gij om mijnentwil met de wraakzucht van dien zwarten booswicht hebt moeten kampen? O neen, Maria! ik bemin u nog heviger, nadat gij voor mij geleden hebt. O! waarom koelde hij zijn wraak niet op mij?"

»Op u, Van Schaffelaar?" zeide zij langzaam doch treurig; »ik ben het eerste offer — en dan wil hij u treffen; dat heeft hij mij gezegd en er op gevloekt. O! als gij moest sterven vóór uw tijd, evenals die roos, welke uw naam droeg! . . . Helaas! ik heb niets gedaan dan mijn plicht; ik verdien geen meerdere liefde."

»Gij treurt om een bloem? — Zoo is de vrouw! maar zie mij aan: ben ik even zwak als zij? — Neen! de man is gelijk aan den boom van het woud, hij valt niet bij den eersten bijslag; God alleen kan hem verpletteren, met één slag, en Hij bemint zijne kinderen," zeide hij bemoedigend, en kuste haar op het voorhoofd, waarna hij vervolgde: »Het kwam mij ook niet in de gedachten, Maria! om u te danken of te prijzen, omdat gij deugdzaam geweest zijt; het is geen meerdere verdienste of iets vreemds in mijn bruid, de dochter van vrouw Martha, die ik spoedig moeder hoop te noemen. Maar toch bemin ik u nog meer. Heb ik niet gezien, dat de heilige Jonkvrouw Maria, wier naam gij draagt, u gered heeft uit de Roode Hand van dien Perrol? Moet mijne bruid mij niet dubbel dierbaar zijn, daar de Hemel zelf zijn bijstand verleent en hare onschuld bewaart?"

»Waarom treurt gij dan nog, Maria?" vroeg hij na eenige oogenblikken; want zij antwoordde hem niet. Toen zeide zij, en zag hem aan, als wilde zij in zijn oog lezen, wat hij dacht: »Helaas! mijn bruidegom! ik wil u zeggen, wat mij bedroeft. O Jan! in dien vreeselijken nacht, toen ik alleen was overgelaten aan de woede van Perrol, toen ik zelfs dacht, dat de Hemel mij had losgelaten, toen, . . ." Doch hier zweeg zij, en verborg haar gelaat. Hij sidderde, zijn gelaat werd doodsbleek, een zucht ontsnapte aan zijne krampachtig te zamen gedrukte lippen; toen kuste hij hare lokken, en zeide vriendelijk en met aandoening: »Welnu, Maria, vervolg! Uw bruidegom heeft u zoo lief, vertrouw hem alles; hetgeen gij zelfs voor uwe ouders verzwijgen zoudt, zeg dat mij; zijt gij niet reeds zoo goed als mijne vrouw? Mijn hart zal u nooit verstooten; o! zeg dus, Maria! — toen . . . .?"

»Toen," riep zij snikkende, zonderdat zij de uitdrukking van zijn gelaat gezien had; want indien zij de bleekheid van zijn gelaat had gade geslagen, zou zij niet hebben durven spreken; — »toen, Jan! heeft hij mij gezegd, dat ik u niet liefhad, niet beminde met hart en ziel, maar dat hij alleen mij liefhad, die wreedaard!"

»Bij mijnheer St. Maarten, en mijn dagge! 1) hij loog als een gemeene roover en maagdenschender; — en daarom weent gij, Maria? O! zie mij aan, verkwik mijn hart, lieve bruid! door een vroolijken blik van uw schoon en onschuldig oog. Gelooft gij dan nog, wat hij u gezegd heeft om u te bedriegen? Lach eens, Maria! — verzet die dwaze gedachte; — past het nog aan de bruid van een edelman, hem met zulke kinderachtigheden te verontrusten en zijn hart vrees aan te jagen?" eindigde hij verheugd. Zijne oogen fonkelden van geluk; hij zette zijn hand onder hare kin, en richtte haar hoofd een weinig op, om het lieve gelaat des te beter te kunnen zien.

»En evenwel, Jan!" riep zij mistroostig, »denk ik altijd om hetgeen hij gezegd heeft; die ijselijke woorden klinken mij nog altijd in het oor. O! zoo gaarne wenschte ik ze te vergeten; maar ik kan niet. Tevergeefs heb ik voor mij en voor u gebeden; doch de rust keert niet terug — O! indien ik u eens niet liefhad, zooals ik u moet liefhebben!" snikte zij.

»Maar uw eigen hart, Maria!" zeide Van Schaffelaar liefdevol, »wederspreekt immers hetgeen die booswicht gezegd heeft; waarom beangstigt gij u dan? Ik beschuldig u immers niet! Bij onzen lieven Heere Jezus zweer ik, dat ik nooit een oogenblik getwijfeld heb aan uwe liefde, sedert ik u het laatst gezien heb; ware dit zoo niet, ik zou hier niet naast u zitten, niet sterk en gezond zijn, en de halve ring zou niet op mijn hart rusten. Gij kunt mij nimmer te sterk beminnen; maar ik ben tevreden, wat verlangt gij meer?"

»Gij twijfelt dus niet?" vroeg Maria, meer gerustgesteld. »O Jan! uwe woorden doen mij zoo goed; maar ik dacht, dat hij misschien gelijk kon hebben; gij hebt mij immers zoo dikwijls in uwe brieven, die ik nog allen bewaard heb, gesmeekt, niet vriendelijk te zijn tegen dien vreemden ruiter, en toch ben ik het geweest."

»Doch niet omdat ik voor uwe getrouwheid bevreesd was, Maria!" zeide Van Schaffelaar met gevoel, »o! neen, — maar ik was beducht, dat zijn geveinsde taal bij u en uwe moeder een gerustheid en zorgeloosheid zou verwekken, welke mij beangstigden. Zie mij dus vriendelijk aan; wederspreek met die schoone oogen dien meester in logentaal. Geloof mij, Maria! hij kan mij het leven benemen, maar hij kan de liefde voor u niet uit dit hart rukken: dat gaat zijn macht te boven. In spijt van zijn laaghartige taal, zult gij mij altijd beminnen, altijd zult gij mijne Maria en mijne lieve bruid zijn, tot gij mijne vrouw wordt." Hierop kuste hij haar, en door zijne liefde en zijne woorden gerustgesteld, beantwoordde zij zijne blikken van innige verknochtheid. Zonder eenigen schroom te gevoelen lag zij in zijne armen, en beantwoordde den druk van zijne hand; daarom

1) Dolk.

antwoordde zij, toen hij eenige oogenblikken later vroeg: »Twijfelt gij nog, of gij mij als uw bruidegom liefhebt, Maria?"

»Neen, Jan! maar hoe kunt gij dit nog vragen? Ziet gij niet, dat ik gelukkig en zoo gerust ben? Zit ik niet even dicht naast u als weleer? O! ik gevoel nu, dat ik u even liefheb, als toen wij geknield voor mijn vader lagen," en om hem te overtuigen, sloeg zij haar arm om hem heen en kuste hem. O! zij gevoelde nu, dat zij zich voor niets beangstigd had, dat zij Van Schaffelaar alléén liefhad; zij dacht niet meer om Frank, noch om hetgeen Perrol gezegd had.

»Maria!" fluisterde hij zacht, »de kalmte, die in uw binnenste heerscht, is een bewijs uwer deugd, en de reinheid onzer liefde zal ons gelukkig maken; want zij is gelijk aan het water der Veluwsche beken, dat des zomers zacht murmelend langs de met bloemen bedekte oevers vliet, en niet aan den bruisenden vloed, die heulen en dammen vernielt, als hij in het najaar de oevers verwoest, welke zich te voren zoo schoon er in spiegelden."

Zij knikte hem vriendelijk toe, en hij vervolgde: »Zoo zal het zijn! Mijn schutsheilige en de Heilige Maagd waken immers over ons; wie zou dus ons geluk verstoren? Verberg dus nimmer iets voor mij, Maria! want ik ben uw beste vriend. Voorheen," zeide hij meer ernstig, »en voordat ik uit uw schoonen mond vernomen had, dat mijne teedere vriendschap u welgevallig was, toen, Maria! heb ik wel eens aan uwe liefde gewanhoopt en leedwezen gevoeld over mijn leeftijd, omdat ik wenschte even jong te zijn als gij. Maar, Maria! sedert ik uw hart gewonnen heb, denk ik daaraan niet meer; want mijn hart is jong van liefde, en als ik dan vóór u dit leven moet verlaten, hoop ik een moeder achter te laten, die, omringd van hare kinderen, bidden zal voor hun vader, totdat zij weder met haar echtvriend vereenigd wordt om nimmer te scheiden."

Maria weende; doch nu niet meer van droefheid, maar van geluk en aandoening. Met welgevallen en een oog vol liefde, zag Van Schaffelaar op zijne schoone bruid, die tegen zijn borst rustte; ook zijn oog werd vochtig, en hij dankte den goeden Heer Jezus en zijne Heilige Moeder, dat zij zijn bruid rein en onbevlekt bewaard en in zijne armen gevoerd hadden.

Maria antwoordde hem op hetgeen hij vroeg, en op haar verzoek verhaalde hij haar, dat hij den vorigen dag van Wijk gekomen was, en waarschijnlijk eenigen tijd in de omstreken van Naarden en de grenzen van het Sticht zou blijven, en zeide, nadat hij weder een zijner vragen beantwoord had: »Uwe ouders willen u gaarne in hunne nabijheid houden, Maria! en ik wenschte ook zoo gaarne, dat gij hier kondet blijven; maar het kan niet. Bedenk maar eens: de goede pater oordeelde, dat de kloosters in Amersfoort u geen veilige schuilplaats aanboden; maar hoe zult gij dan in dit huis, dat zoo afgelegen is, voor de ondernemingen van dien mensch beveiligd zijn, daar hij de macht heeft om het klooster met geweld binnen te dringen, en vermetel genoeg is om de heiligheid van dit gebouw niet te eerbiedigen? De waardige vader vertrouwt te veel op de zorgvuldigheid, waarmede uw vlucht is voorbereid en volbracht; maar uw biechtvader weet niet, welke middelen Perrol al gebruiken kan, als het hem te doen is om uwe schuilplaats te ontdekken. Zou het voor het eerst zijn, dat een monnik of een non voor geld een geheim verried, of door bedreigingen tot bekentenis gebracht werd? Helaas, Maria! onze lieve Heer zelf werd immers voor een handvol zilver verraden, en gij zijt maar een arm meisje."

»Denkt gij dan, Van Schaffelaar!" vroeg Maria angstig, »dat hij mij hier zou durven bezoeken of wegrooven? Heeft dit klooster niet een brief van Montfoort en zelfs van den Stadhouder, om het te beveiligen?"

»Hoe weinig kent gij de wereld, Maria!" zeide Van Schaffelaar glimlachend; »maar daarom bemin ik u des te meer. Die brieven zullen misschien niet eens erkend worden door de mannen, die ze verleenden; de oorlog, Maria! verschoont niets, en heel spoedig kan het omliggende land verwoest worden; daarom heb ik reeds aan den pater geschreven, om uwe ouders te raadplegen, en hun voorgesteld u naar Zutfen te laten brengen; een vriendin van mijn zalige moeder is mater van het klooster Spitaal. Geloof mij, zij zal u met liefde ontvangen, en gij zult daar veilig zijn; ofschoon ik u nog liever in een der Hollandsche steden zag."

»Maar dat is zoo ver, Van Schaffelaar!" riep Maria. »Hier heb ik nog hoop, om mijn vader of mijne moeder en zelfs u te zien en te spreken; maar Zutfen is zoo ver van hier."

»Maar ook ver van Perrol," zeide Van Schaffelaar met nadruk, waarna hij snel vervolgde: »Hoor, Maria! ik wilde gaarne altijd dicht bij u blijven: maar ik offer gaarne mijn geluk op voor uw welzijn. Ik had gehoopt dat uwe ouders reeds een

besluit genomen hadden, en dan had ik u reeds in veiligheid gebracht; maar hun verlangen is, u zoo veel mogelijk in hunne nabijheid te hebben. Hunne ouderliefde maakt hen onvoorzichtig; zij hebben nog niet genoeg geleerd, en, de Heere vergeve het mij! zij hechten te veel aan de verzekering van den braven, maar niet ergdenkenden grijsaard. Wat zult gij dus zeggen, als men uw gevoelen vraagt?"

»Dat ik wil vertrekken," riep Maria. »Ik heb u allen lief; maar het bendehoofd te ontvlieden is mijn eerste verlangen en mijn plicht. Gij zult mij schrijven, als ik daar te Zutfen zijn zal, niet waar?" vroeg zij.

»Zeer zeker, Maria!" antwoordde hij, en zeide zacht: »Wilt gij mij een bewijs van vertrouwen schenken? O! denk dan, dat uwe ouders van u gehoorzaamheid kunnen vorderen; maar dat uw bruidegom ook iets voor u is. Mochten zij u dus hier willen houden, of kwam het antwoord niet spoedig genoeg, vertrouw u dan aan mijne hoede; gij kent mij immers? Wie heeft meer belang dan ik, om over u te waken? behoort gij mij niet reeds? Mijn liefde is niet zorgeloos; maar maakt mij beangst; zult gij mij dus volgen, als ik u kom afhalen? Zult gij aan de smeekingen van uw bruidegom gehoor geven, zelfs als uwe ouders u hier zouden willen houden?"

Met gespannen aandacht wachtte hij het antwoord op zijne vraag; zij scheen zich te bedenken, en zeide eindelijk, terwijl zij hem hare hand reikte: »Altijd gehoorzaamde ik mijn ouders, Van Schaffelaar! maar zij en de Heilige Maagd zullen het mij vergeven, als ik om deze reden mijn plicht verzaak. Uwe bruid zal u volgen; maar ik bid u, haast u niet: een enkele dag wachtens kan mij misschien voor schuld behoeden; ik wilde u en mijnen ouders gaarne beiden genoegen geven."

»Ik dank u, Maria!" riep hij, en kustte hare hand; »hoe ongaarne ook, moet ik u dit uitstel toestaan; maar als de toestemming komt, dan ziet gij mij spoedig, misschien reeds morgen weder. — De mater zal mij wel wachten en ontevreden zijn, dat ik zoolang bij u bleef; ik hoop maar, dat u het spreken niet vermoeid heeft." Dit zeggende stond hij op en vervolgde glimlachende: »Zoudt gij mij onder dit kleed wel gekend hebben, Maria! indien ik mijn naam niet genoemd hadt?"

O! ja, Jan!" zeide zij. »Ware het in de kerk zoo duister niet geweest, ik zou u dadelijk herkend hebben; dat grove goed kan uwe hooge gestalte en uw deftigen tred niet verbergen, en ik zal nimmer vergeten, dat gij, ter liefde van mij, deze gemeene kleeding hebt aangeschoten, die een edelman of dapper krijgsman niet voegt."

»Die lof bevalt mij uit uw schoonen mond," zeide hij vriendelijk; »en indien ik eenigen prijs stel op eeretitels of bezittingen, is het alleen om die met u te deelen. Maar het verheugt mij, dat ik nu, afscheid nemende, de hoop mag voeden u spoedig weder te zien; daarom, Maria! houd goeden moed en vertrouw op God en op Van Schaffelaar!"

»Ik ken u immers, Jan!" zeide zij met gevoel. »Weet ik niet, hoe mijn welzijn u ter harte gaat? en de Hemel zal mij niet gered hebben om mij later in de handen van onzen vijand te laten vallen."

»Neen, Maria! dat zal hij niet," riep Van Schaffelaar met drift; toen vervolgde hij ernstig: »Maria! ik heb u niet gesproken over hetgeen Perrol bestaan heeft; ik heb u niet gevraagd, wat hij gezegd of gedaan heeft; ik wist reeds genoeg, toen ik hoorde, dat de Heilige Maagd u had bewaard; daarom zweeg ik, om u die verschrikkelijke tooneelen niet te herinneren. Doch evenwel, ook ik ben maar een mensch; ook ik heb driften, welke de godsdienst niet altijd kan bedwingen. Van Schaffelaar wil zich wreken, wil vergelden hetgeen Perrol u deed, de beleediging straffen, die men zijn bruid heelt aangedaan. Ik heb de puinhoopen van mijn voorvaderlijk huis gezien, en heb zijn bitteren spot in zijn legerplaats moeten verduren; — ik heb hem u het hof moeten laten maken, en zijn vervloekten aanslag voorbereiden; want ik kon niets voor u doen, — plichten jegens mijnen heer weerhielden mij. Maar ook gij, Maria! gij zelve hebt door mijn zwakheid mijn arm aan banden gelegd, en die arm moest u beschermen! Ik vraag mijn woord terug. Evenals gij, zou ik bij verrassing mijn woord hebben kunnen lossen, door u te verzoeken mij een bede toe te staan; doch ik heb dit niet gewild. Eénmaal, Maria! beloofde ik u geen twist te zoeken met Perrol, en ik hield mijn woord; maar zie, Maria! nu wil ik u aan uwe voeten smeeken mij mijn vrijheid te hergeven. Thans helpt geen vrede houden meer; het wraakzwaard moet niet aarzelen in deze vuist!"

»Mijn bruidegom!" zeide Maria treurig, en hield hem staande; want hij wilde de knie buigen, en zij schudde het hoofd, toen zij den strijdlust in zijne oogen las. — »O! ik vrees zoo voor zijn bloeddorst, Van Schaffelaar! denk aan het lot van den ongelukkigen Van Baerbergh."

»Ook hij moet gewroken worden, Maria!" riep hij met vuur, en strekte zijn arm uit; »ik bid u, handel edelmoedig, wijs mijn verzoek niet af. Of twijfelt gij aan mijn moed? zou alleen die boos-wicht het zwaard kunnen voeren? Zal ik u, zal ik onze liefde niet verdedigen? — zal mijnheer St. Maarten, mijn patroon, mij niet bijstaan, zoo de hel al aan zijne armen kracht mocht geven?"

Doch Maria aarzelde en schudde met het hoofd. Toen riep hij treurig: »Wilt gij dan, Maria! dat uw bruidegom, dat ik, edelman en aanvoerder der Schaffelaars, wacht, tot hij u vermoord of van uwe eer beroofd heeft? Zal mij dan niets overblijven dan mij te verweren, als hij zich op mij werpt, nadat hij mijn bruid vermoord heeft? Zeg, Maria! laat gij mij geen andere keus?"

»Neen, Van Schaffelaar! neen, mijn hartevriend!" riep zij, »zou ik waard zijn eens uwe huisvrouw te worden, als ik langer weigerde? Ik geef u uw woord terug, — ik dacht wel te doen, toen, ik het u afvroeg: vergeef het mij, indien ik misdeed; alleen vrees voor uw leven, maar niet voor uw moed, bracht mij op die gedachte. Betreft al wat uwe eer aangaat ook mij niet? Zou ik het immer kunnen verantwoorden, als door mij de edele Van Schaffelaar zich niet zijner waardig kon gedragen?"

»Ik dank u, Maria!" zeide hij verheugd. »Heb geen berouw, dat gij mij mijn woord hebt teruggegeven; ik ken den man, met wien ik te doen heb, en in dit leven wachten mij aan uwe zijde nog zulke schoone dagen, dat ik geen dwaas gebruik zal maken van uwe goedheid. Vaarwel dus, lieve bruid! en verwacht mij spoedig weder; want zoodra de toestemming van uwe ouders komt, of te lang wegblijft, haal ik u af; noch het weder, noch de tijd van dag of nacht zal mij terughouden."

»Maar evenwel niet al te spoedig toch," zeide Maria; »want dit hebt gij mij beloofd. Wees bij het terugkeeren ook voorzichtig; want ik ben bevreesd, dat men u zelfs in deze kleeding herkennen zal; waarlijk, gij hebt te veel gewaagd met mij te bezoeken! maar ik zal den bijstand des Hemels voor u afsmeeken."

»Wees dan gegroet, Maria! en vertrouw op mijn voorzichtigheid," zeide hij, sloot haar in zijne armen en vervolgde: »gij zijt zoo schoon, bruidje! dat ik vergat te vragen, of gij mij ook eenige bevelen te geven hebt; ik ben geheel tot uw dienst en eisch geen hooger loon dan weleer," en hij zag haar lachende aan.

»Neen, Jan!" antwoordde zij, »voor het oogenblik heb ik niets te verzoeken, dan dat gij voor uwe veiligheid zorg wilt dragen, en zoo gij mij dit belooft, beloon ik u gaarne met een kus."

»Ik dank u, Maria!" vervolgde hij vroolijk; »maar bezin u eens, vergeet gij niemand, hebt gij mij waarlijk niets meer te zeggen?"

»Mijn vader? Is die in het leger?" vroeg zij snel: maar Van Schaffelaar schudde met het hoofd en vervolgde: »Voor zoover ik weet, niet; maar ik heb u den groet van iemand overgebracht: gij vergeet mijn goeden vriend Frank."

»O, Frank!" riep Maria, die den jongen ruiter geheel vergeten had; en toen zij, zonder iets te zeggen, staan bleef, zeide Van Schaffelaar vriendelijk: »Nu, schrik maar niet, Maria! ik zal hem niet zeggen, dat gij hem geheel vergeten hebt, en hem uit uw naam groeten; hij is ongelukkig, en verdient dus, dat zijne vrienden hem niet vergeten."

»Ik denk dikwijls aan hem, Jan!" zeide zij langzaam, »en zou zoo gaarne zien, dat hij gelukkig was, groet hem dus van mij. Uw vertrek doet mij zoo leed, dat ik den getrouwen jongen ruiter vergeten had. Helaas! elken dag bid ik ook voor hem."

»Ik weet wel, Maria!" zeide Van Schaffelaar, »dat gij hem het beste toewenscht; daarom, stel u gerust, hij zal het niet weten; en zoo hij mij vergezelt, als ik u kom afhalen, spreek hem dan eens vriendelijk toe, en tracht hem op te beuren."

Zooals Van Schaffelaar gevreesd had, was zijn bezoek aan de mater reeds te lang voorgekomen; zij opende nu de deur, ten einde hem te verzoeken het huis te verlaten; want de tijd, waarop men gewoon was het klooster te sluiten, was reeds lang voorbij. Van Schaffelaar verzocht haar verschooning voor den overlast, dien hij haar en de portierster veroorzaakte, welke de goede moeder kloostervoogdes hem vriendelijk verleende. Hierop kuste hij Maria vaarwel, bad haar hem niet verder te vergezellen, en op hem te vertrouwen, en verliet, de mater volgende, het vertrek. Bij den uitgang van het klooster gekomen, legde hij eenige geldstukken in een houten bakje, dat naast de deur hing, dankte de goede, eerwaardige vrouw voor de zorg, welke zij voor zijn bruid gedragen had, en verliet het klooster, waarin Maria zich voor Perrol had verborgen.

Van Schaffelaar was even voorbij het dorp op den dijk gekomen, die van Zoest naar het Gooiland liep, en had het voornemen om dien dwars over te steken, ten einde over de Wetering der

Vuursche venen en bosschen, en langs de weinig bezochte wegen, tusschen de Baarnsche venen en de Hooge vuursche, de Gooische grens te bereiken; maar een vijftal ruiters, die van de zijde van Amersfoort kwamen, en die hij op de dik met zand overdekte kruin van den dijk niet had hooren naderen, kregen hem waarschijnlijk in het oog, toen hij den dijk beklommen had.

»Ziet gij daar niet een kerel voor ons uit?" riep een hunner met een ruwe stem. Van Schaffelaar stond stil, toen hij deze vraag hoorde, welke hem niet zeer aangenaam was; maar terwijl een der andere ruiters antwoordde: »Ja wel, Rogardo! hij draagt iets, en dat kunnen wij gemakkelijk onder ons verdeelen," had Van Schaffelaar zijn voornemen om den dijk te verlaten, reeds opgegeven, en hij ging dien nu over, alsof hij naar Eemnes of naar die zijde gaan wilde. Hij kromde zooveel mogelijk zijn edele gestalte onder den zak, dien hij torste, en trok de muts over zijn voorhoofd tot op zijne oogen. Hij zou zijn last hebben kunnen wegwerpen en zich met de vlucht redden; maar de aard van den grond stelde hem bloot om door de ruiters achterhaald te worden; hij verkoos daarom liever hun argwaan geen voedsel te geven, te meer omdat hij hoopte, dat dit laatste redmiddel hem desnoods altijd nog zou overblijven; de gedachte, dat Maria voor hem bad, stelde hem gerust, zoowel als de bedaarde moed, die hem altijd eigen was.

Hij wachtte niet af, dat zij hem bereikten, maar bleef aan de zijde van den dijk staan, juist op een plaats, waar deze steil binnenwaarts afliep; hij had zich dus slechts te laten vallen, om buiten hun bereik te zijn, en riep, zooveel mogelijk den tongval van een landman aannemende, en terwijl hij de hand aan zijn muts bracht: »Goedennacht, Heeren ruiters! en goede reis!"

»Hei, kerel! wat hebt gij in dien zak?" riep Rogardo, die vooruitreed; »treedt nader, schoft! en zeg waar gij zoo laat vandaan komt; en waar gij naar toe gaat."

»Van Zoest, Heer Ruiter!" hernam Van Schaffelaar, »mijn meester zei: Jaap! breng fluks de rapen nog eens aan Hein te Baarn, en daarom is Jaap nog zoo laat op den dijk."

»Dus hebt gij rapen in dien zak, stomme duivel?" vroeg een der ruiters vloekend, en van Schaffelaar zeide droogweg: Rapen, Heer! en anders niet; believen de Heeren eenige knollen, dan zal Jaap ze hun geven."

»Nader, schoft!" schreeuwde Rogardo, en toen Van Schaffelaar hem genaderd was, voelde hij op den zak, stak er zijne hand in en riep: »De lompert heeft niet gelogen, het zijn niets dan rapen," en zij lachten, toen Van Schaffelaar vervolgde: »Als een der Heeren reizigers den zak op zijn paard wilde nemen, zou het een groot gemak voor Jaap zijn, en het komt er op een paar dozijn knollen niet aan, als de Heeren ze lusten."

»Loop naar den duivel met uwe knollen, schooier!" riep Rogardo, en gaf een harden stoot tegen den zak, zoodat hij Van Schaffelaar van de schouders viel, en de rapen over en van den dijk afrolden. Maar zonder zich te bezinnen, boog zich de gewaande Jaap voorover terwijl hij een klaaglied over het verlies van zijne rapen aanhief, en zich bezighield met zijne verloren veldvruchten weder bijeen te verzamelen. Gelukkig hadden zij door deze beweging geen gelegenheid, om zijn gelaat en zijne houding te kunnen gadeslaan, en zij vertrokken, terwijl één hunner hem nog toeriep: »Indien gij weder het geluk hebt om de ruiters van de Zwarte Bende tegen te komen, zorg dan, gemeene hond! dat gij wat beters dan rapen hebt, of, bij St. Veit! gij hebt ons voor het laatst gezien!"

Van Schaffelaar richtte zich op, toen zij een weinig vooruit waren, nam den zak met hetgeen er nog in was, op den rug, en keerde op zijne schreden terug, om den weg in te slaan, dien hij eerst voornemens was geweest te volgen; en ofschoon zijn hart niet harder geklopt had dan anders, toen hij tegen het paard van Rogardo aanstond, zoo was hij evenwel verblijd, dat hij het volk van Perrol ontkomen was: want hij vertrouwde niet roekeloos op eigen krachten.

Wie de zege in dit ongelijke gevecht zou behaald hebben, durven wij niet beslissen; en echter vertrouwen wij, dat het Jan van Schaffelaar zou geweest zijn; want terwijl hij den zak liet onderzoeken, waren zijne handen dicht bij den teugel en bij den voet van Rogardo; een goed paard, wellicht ook een strijdbijl waren onder zijn bereik. Als de Italiaan viel, dan behoorde hem dit alles,— en Maria lag geknield in hare cel, en bad voor haar edelen bruidegom.

XX.

Frank.

'k Ben zonder hindernis in 's vijands heir getreden.
. . . . . .
Maar hoe! wat 's dit? Wat angst kruipt ijlings door mijn leden
Zie ik voor 't eerst mijn moed in nood terug getreden?
Of eischt de stem der deugd, dat ik mijn poging staak?

Mr. R. FEITH.

My dunckt ick hoor gerucht. Daer roept een aen de poort.
God lof, het is mijn heer. Ick heb zijn stem gehoort.

J. VAN VONDEL.

Den volgenden morgen, en lang voordat het begon te schemeren, werd de poort van Naarden, op last van den bevelhebber der stadhouderlijke lijfwacht en iemand uit de regeering der stad, geopend, en de burgers en soldaten, die gezamenlijk de stad bewaakten, lieten een boer naar buiten, die een paard voor zich uitdreef, dat met beddegoed en kleederen beladen was. Toen rees de valbrug weder, ofschoon men niet noodig oordeelde de hamei (1) te sluiten; de poortdeuren werden toegeworpen, en alles keerde weder tot rust terug.

Het had het grootste gedeelte van den nacht geregend: de sneeuw, die des avonds nog op het veld lag, was verdwenen, en de wegen waren bijzonder moeielijk om te gaan, hoewel het hier een goede zandgrond was. De boer, die zich weinig om den kouden regen scheen te bekommeren, droeg zorg, dat zijn paard den stap niet verminderde; hij ontmoette geen mensch op den weg van Blarikum, dien hij volgde, en die meestal door een boschachtige streek liep. Toen hij eindelijk buiten het hout en op de heide kwam, had hij niets gehoord, buiten het vallen van den regen, het ruischen der dennen, en den tred van zijn paard, dan het blaffen der groote honden op het pachthuis te Oud-Bussem, ofschoon hij door de duisternis niets had kunnen zien van den steenen toren, die aan de linkerzijde der woning lag, en op eenigen afstand aan het pachthuis het aanzicht gaf van een vaste brug met zijn wijktoren.

Hij was echter nauwelijks drie voetboogschoten ver op de vlakte voortgestapt, of hij hoorde een paard achter zich: weinige oogenblikken daarna riep men hem toe, dat hij zou stilhouden, en een man, die een eenvoudige ruiterkleeding droeg, reed hem op zijde en riep:

Gij zijt vroeger vertrokken dan ik dacht, Kars! maar ik vermoedde, dat gij reeds op weg waart, want gelukkig hadden zij de hamei opengelaten; anders stond ik misschien nog vóór de stad te wachten.

»Komt gij mij dan misschien eenige bevelen van den heer aanvoerder brengen, Heer Frank? vroeg de boer.

»Neen!" antwoordde deze, die van het paard sprong; »maar ik kom u ontslaan van de gevaarlijke zending, die gij op u hebt genomen. De reden is eigenlijk, dat ik zelf de plaats eens wenschte op te nemen, waar men u heenzendt en ik vernam de zaak te laat om mij zelven aan te bieden. Ik zal u een goed drinkgeld geven, en gij kunt zeggen, dat ik u den last heb overgebracht om mij in uwe plaats te laten gaan, en mij te Blarikum te wachten."

De jonge boer maakte eenige tegenwerpingen: doch het gelukte Frank die te overwinnen. Daarop verwisselden zij van kleederen, en de last van het paard des boers werd op dat van Frank overgepakt, hetwelk zonder zadel was.

»Gij hebt nu veel van een dorper," zeide Kars, die van den regen, welke hem tot op het lijf was doorgedrongen, bibberde, en de touwen vastknoopte, die voor torsriemen dienden. »Men zal u niet herkennen; want uw gelaat is onkenbaar onder die muts; maar gij deedt beter mijn stijven vos te nemen dan dat sterke ruiterspaard."

»Ik zal wel zorgen, dat hij zijne krachten niet verraadt," antwoordde Frank. »O! mijn eigen hengst behoeft men slechts aan te zien om het strijdpaard te herkennen; maar wie deze ruige merrie van den aanvoerder niet kent, zal zich licht bedriegen; ook zal de Steeg hem wel wat mak maken. Gij wacht mij dus aan het dorp . . .?"

Doch hij hield zijn paard staande, dat hij reeds had aangespoord om voort te rijden, legde zijn hand op den schouder van den boer, en zeide langzaam en somber: »Kars! indien de dag voorbijgaat, zonderdat ik terugkom, dan kunt gij terugkeeren en alle schuld op mij laden; er zal slechts één dag voor den Stadhouder verloren zijn. Aan heer Jan van Schaffelaar, den bisschoppelijken ruiteraanvoeder, kunt gij echter de waarheid zeggen: groet hem uit mijn naam, indien ik niet wederkom, en verzoek hem mij te vergeven, hetgeen ik gedaan heb. . ."

»Vraag mij niets!" riep hij met drift, toen de boer hem in de rede wilde vallen, »maar rijd nu maar voort, en houd u niet op in den regen; ik zal dan tegelijk kunnen zien, of gij reeds goed te

(1) Slagboom, sluithek.

paard kunt zitten," eindigde hij gedwongen lachende.

Kars knikte met het hoofd, sprong op zijn paard, en riep: »Ik zal het zeggen en u wachten. Veel geluk! God geleide u, Heer ruiter!" en verwijderde zich met al de snelheid van het slechte paard, dat hij bereed.

In gedachten verdiept, liep Frank met groote schreden naast zijn paard; hij was even onkenbaar, als toen hij in Amersfoort was gekomen; zijn somber gelaat geleek wel niet veel op de zorgelooze tronie van den boer; maar indien men wilde vooronderstellen, dat hij met verlating van huis en hof zijn besten inboedel voor de roofgierige krijgslieden in veiligheid bracht, dan was de neerslachtigheid, welke zijn gansche houding te kennen gaf, meer te verklaren.

Zonder zich aan den regen of den slechten weg te storen, ging Frank voort; het verheugde hem, dat Kars, de zoon van den boschwachter te Hilversum, zich zoo gemakkelijk had laten overhalen, om hetgeen hij te verrichten had, aan hem over te dragen. Hij vertrouwde, dat het dezen niet ten kwade zou geduid worden, en Van Schaffelaar hem mettertijd wel onder zijne ruiters zou opnemen, als hij vernam, dat Frank hem had toegezegd, hem als ruiterknecht onder zijn speer te nemen. Frank hoopte, dat men het, wat hem zelven betrof, zou toeschrijven aan dwaze nieuwsgierigheid, of een verlangen, om zich verdienstelijk te maken. Hij had zich gehaast den jongen weg te zenden, om zich des te vrijer aan zijne gedachten te kunnen overgeven; maar hij gevoelde zich nu geheel verlaten: zijn hart gaf zich geen lucht, zooals weleer op de heide, door een treurig gezang; ternauwernood loosde hij nu en dan een pijnlijken zucht; doch de zon schoot nu ook hare gouden stralen niet over het woeste veld; het was nog duister, en de doordringende regen verminderde nog niet.

Toen hij het Loo ten einde was, en nabij eenige dorre heesters op den rand van de hoogte stond, haalde hij den teugel aan, en zag om zich heen; een doodelijke stilte heerschte er, zoowel op de hoogte als in de laagte, en ofschoon het reeds begon te schemeren, verhinderde de regen hem zelfs den kerktoren van het dorp Blarikum te zien, dat aan zijne voeten lag. De gure zeewind, die over de heide tot hem doordrong, kon hem niet nopen een enkelen blik naar de zijde te werpen, waar de zilte waterplas zich, als het dag geweest was, aan zijn oog vertoond zou hebben; want zijn blik bleef op één punt gericht. Waarschijnlijk trachtte hij tevergeefs naar de zijde van de Eem te ontwaren, wat hij zocht; hij stampte ten minste ongeduldig met den voet, en riep toornig: »Eemnes...! Eemnes...!" terwijl hij, evenals wilde hij zijne oogen dwingen, om door den nevel heen te zien, die zijn gezicht belemmerde, met de hand over zijne oogen streek, waarna hij op zijn wambuis sloeg, en woest lachende, de vuist dreigend vooruitstrekte.

Hetzij een andere gedachte zich van hem meester maakte, en hij zich dit oponthoud niet langer durfde toestaan, of dat hij zelf schrikte, toen hij zijn lachen over de vlakte hoorde klinken, hij dreef zijn paard plotseling voort, en daalde van de hoogte neder.

Hij nam zijn weg zooveel mogelijk buitenom het zeer verspreid liggende dorp, waar nog alles in rust was, stak vervolgens het Melkpad dwars over, en naderde voorts langs den naasten weg de landscheiding tusschen Gooiland en het Sticht. Sedert hij het bouwland van de Blarikumer Eng verlaten had, had zijn weg hem weder over de heide gevoerd; doch plotseling verliet hem de woeste onbebouwbare grond, die hier als door een tooverslag in weiland veranderde, en hij bemerkte, dat hij eindelijk aan de uiterste grens van Gooiland was.

Hij stond stil, en verhinderde zijn paard verder voort te gaan; want de moeielijke en ongelijke weg had de opgepakte goederen doen verschuiven, en haalde de touwen vaster aan, voordat hij de Meenesteeg inreed, die, daar zij eenigszins lager lag dan de Gooische grond, zoowel als het weiland, gedeeltelijk onder water lag.

Terwijl hij hiermede bezig was, naderde iemand, die langs de landscheiding van de zijde van Hilversum scheen te komen. Frank werd hem niet gewaar, zoowel door den regen, die het ver zien verhinderde, als door den ijver, waarmede hij den laatsten knoop in het touw legde; doch hij richtte zich snel op, en schrikte, toen men hem toeriep:

»Ha! zijt gij daar? ik heb mij dus niet bedrogen, maar ik kom, God zij gedankt! nog bijtijds." Frank herkende de stem van Ralph, en zag dezen met snelle schreden naderen; hij kon geen woord uitbrengen, doch zuchtte diep, en leunde geheel verslagen tegen zijn paard.

»Frank, waartoe dient deze verkleeding? wat doet gij hier?" vroeg Ralph, toen hij hem op zijde trad; want hij wees onvergenoegd op de ellendige kleeding, welke de jonkman aanhad. »Vader Ralph!" zeide Frank en zuchtte, »hebt gij mij nooit meer in zulk een kleed gezien, dat gij er verwonderd over zijt?"

»Ja wel," hernam Ralph, »maar ik weet ook, dat gij het schooierskleed voor het harnas verwisseld hebt. Ha! ha! indien gij dat kleed zoo gaarne draagt, waarom verliet gij mij dan? Maar waar gaat gij heen?"

»Dáárheen, Ralph!" zeide Frank schoorvoetende, en wees op den kerktoren van Eemnes, die in het grauw verschiet flauw zichtbaar was.

»Dáár, ongelukkige!" riep Ralph en stiet met zijn staf op den grond, »zijt gij dan uw leven moede? en gij zijt nog zoo jong!"

»De plicht gebiedt, vader!" zeide Frank langzaam. »Een ruiter moet gehoorzamen; de Stadhouder zond mij om den vijand te verkennen."

»Er was dus niemand dan gij te vinden, om voor geld als verspieder zijn leven te wagen?" riep Ralph verachtend lachende: »zult gij mij nog zeggen, dat er geen schande aan zulk geld kleeft?"

»Ik verdien geen geld, Ralph!" riep Frank snel, en richtte fier het hoofd op; maar hij liet het op de borst zakken, toen Ralph vervolgde: »Dan liegt gij, Frank! ik weet, dat gij mij bedriegt; maar het is nog tijd om terug te gaan; bedenk, dat de Zwarte Bende in het dorp ligt."

»Ik weet het," antwoordde Frank somber, en toen de schaapherder hem vragend bleef aanstaren, vervolgde hij met verhefling van stem: »Ralph! mogelijk ziet gij mij thans voor de laatste maal, en hetgeen gij eenmaal door uw geest zaagt, zal bewaarheid worden: ik moet immers voor u sterven; daarom, vader! verhinder mij niet in de laatste daad van mijn leven, en ik zal u dankend gedenken tot aan mijn dood. Ik weet, dat Perrol daar genesteld is; dáár zal mijne hand hem treffen; dezen avond zal zijn lijk zoo koud zijn als een steen, en waarschijnlijk," zeide hij droevig glimlachende, »zal dit hart dan rust hebben, en de man van wapenen zal even koud zijn als het bendehoofd . . .!"

»Frank!" viel Ralph hem in de rede, en legde zijn arm op den schouder van den ruiter, »Frank! denkt gij dan niet aan mij, aan u zelven? Huivert gij dan niet bij de gedachte om iemand, zelfs hem, te vermoorden? Kind! bedenk eens wat gij, zonder wapenen, zijt tegen Perrol met de Roode Hand; wat is uw oogmerk, ongelukkige knaap?"

»Vader!" zeide Frank somber, dat alles heb ik mij zelven gezegd; maar mijn voornemen staat vast. Kunt gij het een moord noemen, dien Perrol te verhinderen nieuwe euveldaden te verrichten? Ha! mijn moed en het staal, dat aan mijn borst rust, zullen mij bijstaan; morgen zal Van Schaffelaar geen vijand meer hebben, en die duivel zal zijne Roode Hand niet meer op Maria leggen, of ik zal omkomen."

»Dat zult gij!" riep Ralph luid. »Frank! gij waagt uw leven, en ik dacht, dat gij haar liefhadt. Kan die ongelukkige drift u niet eens met het leven verzoenen? Zij is immers de uwe, als die vreemdeling en haar bruidegom elkander vernield hebben."

»Ralph!" riep Frank verwijtend, »kent gij mij niet? Bij de Heilige Moeder Gods! gij spreekt als satan, en indien gij vader Ralph niet waart, aan wien ik het leven te danken heb, dan . . . ."

»Dan stiet gij mij neder, knaap!" riep de schaapherder spottend, »alsof het mij van een ondankbaren voedsterzoon zou verwonderen; maar weet, dat uw voornemen mij erger grieft, dan uw moordpriem zou kunnen doen." Toen vervolgde hij jammerende: »Ga niet, Frank! maar wacht. Ik bekreun mij niet om Van Schaffelaar of om zijn blonde bruid, ik zie niets dan mijn Frank; laat de Roode hand hen verstikken, als gij maar behouden blijft."

»Vaarwel, Ralph!" zeide Frank treurig. »Ik had gehoopt, dat ons laatste gesprek anders zijn zou; ik kan u niet danken voor deze liefde, die ik moet vervloeken en afwijzen; maar ik bid, dat de Hemel het u vergeven zal." Dit zeggende, rukte hij zich los, en sprong met één sprong achter zijn paard, dat tegelijkertijd vooruitsnelde.

»Frank! hoor mij om Gods wil!" riep Ralph, die hem snel volgde, en toen deze den draf van zijn paard een weinig verminderde, en hem met de hand vaarwel zeide, vervolgde de herder: »Blijf, ik moet u spreken, kind! Wat zoudt gij doen, als Maria reeds verloren was? Frank, gij komt te laat!"

»Vaarwel, vader!" riep hem de ruiter, die zich pijlsnel verwijderde, en misschien zijne woorden niet verstaan had, uit de verte toe.

De schaapherder gaf een wanhopigen gil, bleef staan, en zag, op zijn staf leunende, den knaap, dien hij had opgevoed, de Meenesteeg langs rijden; de tranen, die hem uit de oogen geperst werden, vereenigden zich met den regen, die langs zijn gelaat en zijn baard afliep. Al meer en meer verloor hij Frank uit het gezicht; toen vermeesterde hem de droefheid; hij viel op den natten heidegrond neder en jammerde. Hij sloeg zich op de borst, en verwenschte den ondankbaren knaap en de schoone Maria, die, zonder haar schuld, de oorzaak was van het lijden des jongen ruiters, waarna hij uitriep:

»Voor niets heb ik u dan opgevoed, en hebt gij uwe jeugd op de heide aan mijne zijde gesleten; zorg en liefde hielpen niet, en gij verliet mij, zoodra gij een paard had hooren brieschen, de trompet klonk, en een ruiter u tot zich nam. Maar gij verachttet mij niet, en hoordet naar mijne woorden, ofschoon gij het harnas hadt aangeschoten; gij waart mijn Frank nog, mijn Frank! wapenbroeder van heer Jan Van Schaffelaar; het was Gods hand: de zoon van den vader kon niets meer, niets minder voor mij zijn: — dat moest zoo wezen. O! indien gij niet verliefd waart op die deern, wier schoonheid u het leven kost, dan had gij gelukkig kunnen zijn, en nog, als uw vriend niet zelf op haar het oog geslagen had; maar....! Daar rijdt gij naar uw verderf, en kent vader Ralph niet meer; en dat alles is haar werk; voor niets heb ik het zinnelooze wijf geraadpleegd, dat u op de heide heeft aangesproken; want ik hoopte, dat zij mij een raad zou geven tot uw welzijn. O! wat baat het mij nu, dat ik dag en nacht voor u waakte, en uw gangen bespiedde? gij moet sterven! Vergeefs volgde ik dien Perrol; voor niets liet ik den helschen drank in zijne handen; ik wist voor wie hij bestemd was en zweeg; want, Frank! gij zijt voor mij meer dan die vreemde deern. Ik hoopte dat, als zij dronk, ook uwe liefde zou verdwijnen: maar de heks bedroog mij en den Zwarten Ruiter." Hij zweeg en liet het hoofd hangen.

»Maar zal ik hem laten vallen onder de Roode Hand, zonder een poging te doen om hem te redden?" riep hij een oogenblik daarna met drift, en stond snel op. »Neen, dat zal Ralph niet, en al wacht mij de dood in Eemnes, zoo zal ik hem mogelijk nog eens zien, voordat ik sterf, al is hij dan ook vooruitgegaan." Dit zeggende, vatte hij den staf op, en sloeg de Steeg in, welke Frank was ingereden.

Het dorp Eemnes, waaraan de Bisschoppen in vroegere dagen stadsrechten verleend hadden, zonder dat de inwoners daarom gehoorzamer aan hun geestelijken heer geweest waren, was in dien tijd nog niet verdeeld in de twee dorpen Eemnes buitendijks en Eemnes binnendijks, maar maakte één dorp uit, dat een half uur lang was. Het lag geheel in de lengte uitgestrekt ter wederzijde van den Wakkerdijk, en, zoowel aan het eene als het andere einde van het dorp, stond een kerk met een hoogen zwaren toren.

De dijk, die midden door het dorp liep, verschafte alleen den toegang er toe; want bezijden den dijk vond men niets dan moerassige veengronden en afgebroken landen, vol putten en graven, die zoowel door het jaargetij, als door het bedrijf van degenen, die het dorp versterkt hadden, onder water stonden en het van die zijde ontoegankelijk maakten. Van te voren had men nog wel, zelfs bij den winter, van het dorp naar de hooge Gooische landen kunnen komen door den Zijd-wind en de Biersteeg, zijnde twee smalle wegen, die door het lage land van Eemnes binnendijks liepen; maar sedert deze wegen doorgegraven en ongangbaar gemaakt waren, bleef de Wakkerdijk de eenige toe- en uitgang. Aan wederzijde van het dorp was de ingang behoorlijk versterkt, en buiten het gedeelte der Zwarte Bende, dat er in lag, had men er van Utrecht veel voetvolk, dat uit onderscheiden vendels gelicht was. De inwoners en het gevlucht landvolk hielpen deze macht nog versterken, en aan oorlogsbehoeften, bussen en andere verdedigingswapenen was er geen gebrek. Perrol had zeer goed de sterkte van de plaats beoordeeld, en zij werd voor onwinbaar gehouden; van alle zijden waren de bewoners van het omliggende land dus herwaarts gekomen, om zich zelven, hun vee, hun huisraad en hunne levensmiddelen te bergen; want de macht, die de Stadhouder te Naarden vereenigd had, had hem in staat gesteld, herhaalde strooptochten in 's vijands land te laten doen, en daarmede den hoon af te wasschen, dien de neerlaag aan de Vaart en de plundering van Naarden op de Hollandsche wapenen geworpen had.

Frank was van het paard gestegen, zoodra hij niet meer bevreesd behoefde te zijn, dat Ralph hem zou bereiken. Hetgeen deze had gezegd, had hem zóó getroffen, dat hij wenschte het nimmer gehoord te hebben. Gedurig zag hij om, en gevoelde berouw, den man, aan wien hij zooveel verplichting had, zoo op eens te hebben verlaten; de gedachte, hem waarschijnlijk nimmer te zullen wederzien, maakte hem treurig, en deed zijn voornemen wankelen; maar toen hij de Meenesteeg, welke hij volgde, bijna ten einde was, herkreeg hij zijn bedaardheid, en dacht alleen aan hetgeen hem te doen stond.

Een eind weegs van den Wakkerdijk af, was de Meenesteeg doorgegraven; zij was thans veel hooger dan het land, dat geheel onder water stond, en lager werd, hoe meer men het dorp naderde. Er lag een brug van losse planken over deze doorsnijding, waarachter een staketsel met

een slagboom en een klein wachthuis waren. Bijna even ver van de plaats, waar de Steeg tegen den Wakkerdijk aanliep, was ook een afsluiting op den dijk; doch deze was slechts gedeeltelijk doorgegraven. De weg die langs de Eemnesser Vaart naar de Eem liep, en binnen in het dorp bij de kleine haven uitkwam, was mede doorgesneden, en met een staketsel afgesloten; terwijl de palen, die in de vaart geslagen waren, en een drijvende boom de gemeenschap afsloten. De twee eerste versterkingen, welke aan deze zijde de buitenwerken van het dorp uitmaakten, gaven gelegenheid om deze twee takken van den driesprong te verdedigen, en elkander onderling bij te staan; en daar men, zoo ver men zien kon, niemand op de Meenesteeg ontwaarde, maakten de voetknechten, die hier de wacht hielden, geen zwarigheid om Frank binnen te laten, toen hij hun zulks verzocht. Op hunne vraag vanwaar hij kwam, antwoordde hij, dat hij een huisje, aan de landscheiding bij den Zijd-wind bewoonde, en het niet langer durfde wagen, buiten te blijven; en toen hij op een vraag, of hij ook geld bij zich had, zich op zijn armoede beriep, lieten zij hem door, nadat hij beloofd had, hun, als hij het laatste gedeelte van zijn huisraad gehaald had, iets te geven, dat nog eenige waarde had. Tegelijkertijd was er ook iemand met een paar hoornbeesten de versterking op den Wakkerdijk binnengelaten. Frank groette hem toen hij boven op den dijk was, en zij gingen dus gezamenlijk naar de afsluiting op den derden arm van den driesprong, aan het begin van het dorp.

De dijk was hier geheel doorgegraven, en met een losse brug ging men over de gracht. Een hek van zware balken, en met planken bedekt, sloot hier den dijk af, en van het hek liep, langs de gracht, een sterke rij stormpalen, tot in het drassige gedeelte onder aan den dijk. Een eind weegs waren de palen met dikke deelen bekleed, waarachter de voetboog- en roerschutters veilig konden staan of liggen; en op sommige plaatsen waren openingen gelaten, groot genoeg om er de bussen en slangen door te leggen.

De verschansing, waarbinnen men hen, na eenige vragen, liet komen, werd dadelijk weder gesloten, en Frank beloofde, als hij nog eens terugkwam, hen te beloonen voor de moeite; maar de boer, die met hem kwam, gaf hun eenig geld, en daarom riepen de kloveniers van Willem van Wachtendonck, die hier stonden: »Zonder geld gaat niemand door! wij kennen dat praatje al. Komaan, kinkel! het geld voor den dag, of wij smijten u naar buiten, en houden de bultzakken hier."

»En het paard ook, bij mijn ziel! want het is veel te goed voor zulk een lompen vlegel," zeide een hunner lachende, die onledig was geweest met een stuk hout in de losse kamer van een oude slang te slaan, ten einde meer kracht aan de lading te geven, en nu de kamer achteraan in de slang bevestigde, door een ijzeren pen door een bout te steken, waarna hij het op den daartoe vervaardigden balk, voor een der schietgaten legde, en met een lap geölied doek voor den regen bedekte.

Ofschoon hij wel geld bij zich had, keurde Frank het echter beter, aan den boer een kleine som te leen te vragen op onderpand van het goed, dat op zijn paard lag; want hij vreesde bij de soldaten eenige achterdocht te verwekken, daar hij reeds gezegd had geen geld te hebben. De boer bewilligde er in, en de onbezorgde bewakers van den slagboom stonden hun toe verder te gaan, zooals zij zeiden, met verlof om het geheele dorp door te gaan, en het weder te verlaten, en zelfs terug te komen, behoudens een nieuwen drinkpenning. Ook verwijderde zich dadelijk een hunner, om bier te koopen, terwijl de anderen weder onder dak kropen.

Aan den rechterkant van den dijk lag de kerk, die aan St. Nicolaas gewijd was, op het hooge kerkhof, dat met een muur was afgesloten, en het scheen, dat men er partij van had willen trekken en het versterkt had; want er waren vóór den muur stormpalen in den grond geslagen, die boven dezen uitstaken, en waarachter het volk beveiligd staan kon; ook kwam het Frank voor, dat er vele bankarmborsten en eenige bussen op het kerkhof lagen, waarmede men de Meenesteeg bestrijken, ja het misschien den vijand, zoo hij al de buitenste verschansingen veroverd had, onmogelijk maken kon, om zich, bestookt door de pijlen en kogels, vóór de hoofdverschansing binnen de soort van wapenplaats op den driesprong staande te houden of te nestelen. Voorbij het kerkhof, dat, evenals een kasteel, den dijk beheerschte, was nog een soort van versperring; het was de laatste; en Frank begreep terecht, dat zij niet zou kunnen veroverd worden, zoolang men het kerkhof niet vermeesterd had. Doch deze werd nu niet bewaakt, tot genoegen van den boer, en nog meer van Frank, die zeer in zijn schik was, zoo gemakkelijk te zijn binnengekomen, hetgeen zijn nieuwe kennis hem verzekerde, dat aan de andere zijde van het dorp, waar de Zwarte Bende lag, zoo gemakkelijk niet

in zijn werk ging; meer zoo hij zeide, om de ongelukkigen, die hier een toevlucht zochten van hun armoedje te berooven, dan wel uit vrees voor verraad of verspieders; want Eemnes was zóó sterk, dat de Stadhouder en het volk van den Bisschop nimmer zouden durven wagen er een aanval op te doen; hetgeen Frank aanhoorde zonder hem tegen te spreken.

Er heerschte reeds een groote drukte in het dorp; want men was bezig met vee uit onderscheiden stallen te halen en dieper het dorp in te drijven? vrouwen, kinderen, boeren en krijgslieden liepen dooreen, niettegenstaande er nog gestadig regen viel. De mannen waren meest'elk op zijne wijs gewapend, meer misschien, om hunne have te beveiligen, tegen allerhande soort van volk, dat herwaarts was gekomen, dan om het dorp te helpen verdedigen, als het werd aangevallen.

Toen zij een eind weegs waren voortgegaan, ontmoette de boer, voorbij de haven, iemand dien hij kende, en deze wees hem zeer bereidwillig den weg naar zijn woning en een plaats voor zijne beesten. Frank maakte ook van deze gelegenheid gebruik om zijn paard af te laden, en gaf het eenig hooi, zijn nieuwe kennis verzoekende, een oog te houden op zijn goed en paard, totdat hij terugkeerde; want hij gaf voor, dat hij iemand zou trachten te vinden, die hij wist, dat in Eemnes was, en zeide hem, dat hij spoedig het dorp zou verlaten, om nog eenig goed uit zijn woning te gaan halen, eer het door het volk van den Stadhouder geroofd of verbrand werd.

Het kostte Frank eenige moeite om zich van den goeden man te scheiden, met wien hij eerst sedert zoo kort had kennis gemaakt: maar hij verliet hem echter na iets gedronken te hebben, en spoedde zich op weg. Bij de kerk stonden de huizen ter wederzijde van den dijk; doch even voorbij de haven hielden die aan zijne linkerzijde op, en hij had een vrij uitzicht over het verdronken buitendijksche land. Doch aan de rechterhand stonden de woningen en schuren aaneengeschakeld aan de glooiing van den dijk; het achtergedeelte der schuren of boomgaarden lag ook veeltijds in het water, en Frank volgde den dijk, totdat hij aan het andere eind van het dorp kwam. Het was, zooals de boer gezegd had: de slagboomen werden er strenger bewaakt, en de Zwarte Ruiters schenen zoo gemakkelijk niet door te laten als het volk van Wachtendonck. Onder de menigte verscholen, bezag hij vluchtig de versterking aan deze zijde, welke bijna evenals de andere was ingericht; met dit onderscheid echter, dat men bezig was om nog een afsluiting aan den ingang van het dorp, bij de kerk te maken, niettegenstaande er reeds een meer voorwaarts op de Wakkerdijk lag. Ook hier heerscht een groote beweging; evenwel kwam het hem voor, dat er weinig rijzige ruiters in het dorp waren; want hij zag bijna geen ander krijgsvolk, dan dat te voet diende, en met voetbogen, pieken of kolfroeren gewapend was.

Hij vroeg aan een man, die evenals hij, zag naar hetgeen er voorviel, waar de aanvoerder der Zwarte Bende gehuisvest was, en deze duidde hem een huis aan; dat, evenals de kerk aan de buitenzijde van den dijk stond, en omstreeks een half boogschot van het kerkhof verwijderd was.

Hij bedankte hem, zonder te vragen, of Perrol op het dorp was of niet, en begaf zich, zonder te aarzelen, naar de hem aangewezen woning.

Het huis, dat niet meer was dan een gewone boerenwoning, doch misschien een meer gegoeden eigenaar toebehoorde dan de overige huizen, welke hier stonden, was aan de voorzijde van rooden steen opgetrokken, en het laatste aan deze zijde van den dijk. Hij bleef een weinig staan, alsof hij naar den stal zag, die naast de woning, maar meer achterwaarts lag. En waarlijk er deed zich daar een tooneel voor zijne oogen op, dat wel geschikt was op iedereen, maar vooral aan hem een diepen indruk te maken; want aan een balk welke door het strooien dak van de schuur naar buiten stak, hingen twee menschelijke lichamen, en tusschen deze een klein varken. Het eene scheen een boer te zijn; doch de andere man kwam hem voor tot de Zwarte Ruiters te behooren; althans hij droeg het zwart lederen kleed, hetwelk ook degenen aanhadden, die geheel gewapend te paard dienden, en dat hij zoo even sommigen, die nog hun harnas niet aangeschoten hadden, had zien aanhebben. Het vreemdste was, dat de lichamen zoo hingen, dat de ongelukkigen beiden het hoofd schenen te buigen, om het varken des te beter te kunnen zien.

Misschien dacht hij nog eens aan Maria, aan Ralph, aan Van Schaffelaar en aan het noodlottig besluit, waartoe hij gekomen was; want het scheen hem moeite te kosten, zich zelven te overreden het huis binnen te treden, en als het ware in zijn verderf te loopen. Hij werd evenwel in zijne gedachten gestoord door den ruiter, die, met zijn kolfroer op den schouder, voor de deur op en neder wandelde; want deze riep, terwijl hij

juist onder een zwart schild stond, dat tegen den muur hing, en waarop een zwaard en de spreuk van Perrol waren geschilderd:

»Heidaar, kerel! hebt gij wat te zeggen op het varken? Ga voorbij, of blijf staan, duivelskind! als gij lust hebt om opgeknoopt te worden; want gij kijkt er even fel op, als de domme boer, die het niet geven, en de arme jongen, die het stelen wilde."

»Zonder iets te antwoorden, keerde Frank eenige schreden terug, ging door de opening, die aan deze zijde in de ophooging van den dijk was, en trad naar de deur.

»Heer ruiter!" vroeg hij bedaard, »is de heer aanvoerder der Zwarte Bende hier in huis? of zeg mij, waar ik hem vinden kan."

»Hebt gij dan wat aan Messire Perrol te zeggen?" vroeg de ruiter verwonderd; en hij zag hem verbaasd aan; toen Frank met het hoofd knikte en vervolgde: »Ja, ik moet hem zelven spreken over iets, dat hem alleen betreft; zeg mij dus, is uw aanvoerder op het dorp?"

»Hé, Tuimelaar!" riep de ruiter nu, »daar is iemand om Messire te spreken." Deze, die op dit geroep uit de woning kwam, zeide: »Moet de vlegel den aanvoerder spreken?" en hij bezag Frank van het hoofd tot de voeten; maar deze herhaalde onbeschroomd, hetgeen hij reeds gezegd had. De Tuimelaar vertrok, keerde eenige oogenblikken daarna terug, en gelastte Frank hem te volgen.

Toen Frank in de kamer trad, waarin de ruiter hem bracht, zag hij dat Perrol half zat, half lag op een legerstede, waarover een berenhuid was geworpen; ook waren er geene stoelen, doch alleen een paar houten zitbankjes in het vertrek, dat met roode tegels bevloerd was. Een groot vuur brandde op den haardsteen, en Perrol scheen eenige bevelen te geven aan Riso, die met een paar andere pages bezig was eenige kleedingstukken in kisten te pakken, die met leder overtrokken waren. Hij sloeg daarom zoo dadelijk geen acht op Frank, toen deze binnentrad, en de jongeling had daardoor den tijd om alles te overzien en zijn tegenwoordigheid van geest terug te bekomen, die het voornemen, dat hij koesterde, hem bijna deed verliezen, vooral toen hij het voorwerp van zijn haat vóór zich zag, en die hem evenwel zoo noodzakelijk was tot het welslagen van zijne onderneming.

Perrol liet hem echter niet lang met rust, maar vroeg barsch: »Is dat de kerel, Tuimelaar?" Toen deze dit met ja beantwoordde, vervolgde hij: »Gij verlangt mij te spreken, boer? wat hebt gij te zeggen?"

»Ja, Heer!" zeide Frank langzaam, dewijl de stem van Perrol hem getroffen had, en hij bleef staan, zonder verder iets te zeggen, want hij hoorde een vrouw gillen in het naastgelegen vertrek.

Op eens herinnerde hij zich hetgeen Ralph hem had nageroepen, en de toon van een jammerende vrouwenstem vond een weerklank in zijn borst. Met angst luisterde hij naar elk geluid, dat tot hem doordrong, en hij dacht aan Maria. Vervolgens zag hij vorschend naar Perrol, die ook gestoord scheen door het gejammer en uitriep: »Voor den duivel! zal zij dan nimmer leeren van den nood een deugd te maken! — Riso! zeg, dat men haar een weinig van hier verwijdere, want zij hindert mij; maar gelast tevens, dat men zorg drage dat zij niet ontvlucht."

Op dit oogenblik werd de deur geopend, en Walson trad binnen. Toen hij Perrol vroeg, wat er voorviel, zeide deze lachende: »Het lieve kind wil nu reeds dit huis verlaten, en evenwel heeft zij dezen nacht kunnen leeren, dat, hetgeen ik wil, geschieden moet; dat tranen en bedreigingen mij niet kunnen afschrikken; dat alleen liefkoozingen mij winnen kunnen; maar ik zal er voor zorgen! Nu ik haar eenmaal in mijn macht heb..."

»Zult gij haar zoo spoedig niet vrijlaten," viel Walson hem grimlachende in de rede. »Vindt gij goed, Messire! dat ik tracht haar gerust te stellen?" en hij naderde de deur, welke Riso doorgegaan was; doch Perrol riep:

»Verplicht, Heer luitenant! ik hoor haar niet meer; blijf dus, en laat ons liever eens hooren, wat deze boer te zeggen heeft. — Welnu, kerel! sta daar niet, alsof gij geworgd waart; maar spreek duidelijk en snel."

»Heer!" zeide Frank, die met aandacht elken klank der vrouwenstem, die nu zweeg, en elk woord, dat Perrol en zijn luitenant geuit hadden, opgevangen had: »Hetgeen ik te zeggen heb, betreft alleen u; ik verzoek dus u alleen te mogen spreken." Hij was nu weder gerust: 't was de stem van Maria niet.

»Alleen, boer?" vroeg Perrol verwonderd, »dit is mijn luitenant, en die ruiter en knapen zullen zich wel wachten om te luisteren naar hetgeen gij zegt. Spreek, wat wilt gij dan?" eindigde hij gebiedend.

»Gij zelf zoudt niet gaarne willen, dat iemand anders, zelfs de heer luitenant, het hoorde," ant-

woordde Frank. »Wat ik te zeggen heb, raakt u alleen; het zou mij het leven kosten, als het een ander ter ooren kwam."

»Ziedaar den stijfkoppigsten ezel van een boer, dien ik in lang gezien heb," zeide Perrol lachende. »O, Walson! wees zoo goed om een oogenblik naar de andere zijde van de kamer te gaan," en hij vervolgde barsch, toen Walson, de Tuimelaar en de pages aan het einde van het vertrek stonden: »Treed nu nader, vlegel! maar weet vooruit, dat, indien hetgeen gij komt vertellen, niet veel te beduiden heeft, ik u dan zal laten slaan, dat men u van de eene kerk tot de andere zal kunnen hooren jammeren."

Frank naderde nu, en stond weldra vóór den aanvoerder der Zwarte Bende. Perrol lag, half zittende, op de ruige berenhuid, en rustte met zijn arm op de tafel, die tegen de legerstede was geplaatst, en waarop een kan met wijn, een paar glazen en een bord met brood stonden. Hij was niet gewapend en nauwelijks gekleed; de gespen van zijn jakeboenhomme of borstrok van blauw zijden laken waren niet dicht gegespt, zoodat zijn hemd, en zelfs zijn hals en een gedeelte van zijn borst zichtbaar waren. Geschikter gelegenheid om zijn voornemen te volvoeren had Frank niet kunnen wenschen: Perrol was in zijn macht, en indien slechts zijn hand niet aarzelde, zoodra het staal, dat Wouter zelf vervaardigd had, er in zou vastgeklemd zijn, dan ware Maria bevrijd van de aanslagen des bendehoofds, en de beleediging, die hij haar aangedaan had, bloedig gewroken. Doch het was alsof een nevel zijn oog verduisterde. Hij sidderde; zijn arm was zoo zwaar als lood; hij kon zelfs Perrol met de Roode Hand niet vermoorden, zijn eigen deugd beschermde den booswicht; eindelijk gaf de wraakzucht hem nieuwe krachten. Maar het is den mensch eigen, niet tevreden te zijn, als het geluk hem eens begunstigt; voor weinige oogenblikken nog zou Frank alles gegeven hebben, om Perrol zoo voor zich te zien, en nu verlangde hij nog meer; hij voelde den druk van het dolkmes, dat onder zijn wambuis verborgen was, tegen zijn borst, en haalde het niet te voorschijn. Misschien zou hij niet geaarzeld hebben, indien Perrol in het midden van zijne ruiters gestaan, en geweigerd of gevreesd had hem te laten naderen; maar de gerustheid, waarmede deze hem voor zich liet treden, de achtelooze houding, die allen wederstand onmogelijk maakte, boezemde hem, zoo al geen eerbied of geen ontzag, evenwel toch verbazing in; daarom begreep hij niet te veel te wagen of van het geluk te veel te vergen, door zich in een gelijken kamp met den aanvoerder te willen meten. Met graagte greep hij de gelegenheid aan, om, in plaats van als een laaghartige moordenaar, zich als een wrekende engel voor den onverlaat te vertoonen, en zelfs na zijn dood de achting van Maria, van Van Schaffelaar en alle brave menschen niet te verliezen; de eerzucht bekroop hem, om dien geduchten ruiteraanvoerder in een gevecht met gelijke wapens neder te stooten; daarom bleef hij nog voor Perrol staan, en vermoordde hij hem niet.

Ofschoon er slechts weinige oogenblikken noodig waren geweest om Frank zijn voornemen aldus te doen wijzigen, riep Perrol hem echter ongeduldig toe: »Zult gij eindelijk spreken, hond! of geeft gij er den duivel van?"

»Ja, Heer!" antwoordde Frank zacht, »maar ik durf niet spreken, zoolang zij daar staan; het zou mij het leven kunnen kosten."

»Het leven!" zeide Perrol, »en wat zoudt gij daaraan verliezen? zeg! heeft het leven voor een boer ook nog iets bekoorlijks, vlegel?"

»Het is alles, wat hij heeft, Heer!" zeide Frank, »laat hen gaan, en gij zult spoedig de reden van mijn verlangen begrijpen."

Perrol bedacht zich, en riep toen: »Walson! de kerel staat er op, dat gij allen vertrekt, ga dus heen; want de ellendeling schijnt zoo bevreesd voor zijn leven te zijn als een bedelmonnik."

»Messire!" hernam Walson nader tredende, »bedenkt gij wel, dat gij nog veel te doen hebt, en dat die gemeene boer mogelijk, als het op stuk van zaken komt, niets van belang zal te zeggen hebben?"

«Heer!" riep Frank angstig, »een oogenblik slechts behoeft gij mij te woord te staan!" maar zonder hem te antwoorden, sprong Perrol van zijn legerstede af, en zeide:

«Gij hebt gelijk, Walson! ik ga met u. — Riso! geef mij mijn gevoerden rok. — En gij, boer! gij kunt in dien tusschentijd in uwe gedachten verzamelen, wat gij te zeggen hebt; maar zorg, dat het spoedig gaat, als gij mij wederziet; want anders zullen mijne ruiters uw geheugen met hunne stijgbeugelreepen moeten opscherpen."

«Een weinig tijdverzuims, Heer!" riep Frank, die den aanvoerder, welke buiten zijn bereik was, weder naderde, »kan groot onheil veroorzaken, hoor mij aan!" Hij werd echter in zijn rede en zijn loop gestuit, doordien Walson hem bij den arm vatte, zeggende: »Blijf staan, boer! — En

als gij mijn raad volgt, Messire! dan spreekt gij dezen vlegel niet alleen; want zoo hij al een boer is, geloof ik, dat hij al een rare soort van dorper is."

»Tuimelaar!" zeide Perrol, »neem dien knaap mede, en laat hem ergens gevangen houden, totdat ik terugkom. — En gij, lompert! maak u gereed om straks in tegenwoordigheid van den ridder Walson, die daar staat, uw mond te openen of alleen te worden opgeknoopt."

De Tuimelaar trad dadelijk naderbij. Frank zag geen mogelijkheid Perrol te naderen, en hij was genoodzaakt zich te laten wegbrengen.

De aanvoeder der Zwarte Bende trok zijn met bont gevoerden rok aan, zette zijn hoed op, nam zijne handschoenen, en verliet het vertrek met Walson, die onder het heengaan beweerde, dat de boer waarschijnlijk niets anders dan een bespieder, zoo niet erger was.

Frank zag nu, doch, helaas! te laat, het onheilzame van zijn voornemen in; hij had te veel vertrouwd op de wraakzucht, die hem bezielde, en gedacht, dat het hem even gemakkelijk zou vallen Perrol te vermoorden, als hem met gelijke wapenen te bestrijden; maar hij had, zijn dwaling bemerkende, aan de ingeving van zijn hart gehoor gegeven, en dit was juist hetgeen hem in het verderf had gestort. Tevergeefs had Perrol zich onvoorzichtig aan zijn dolk blootgegeven; tevergeefs had hij zijn leven gewaagd; voor niets wachtte hem nu een verschrikkelijke dood, zonder hoop om zich op zijn vijand te kunnen werpen; zelfs het moorden bleef hem niet eens meer over; ook deze laatste toevlucht, hoe vreeselijk, hoe verachtelijk zij zijn mocht, was hem benomen, en hij had niets voor Maria, óf voor Van Schaffelaar gedaan.

Terwijl de Tuimelaar hem, met behulp van eenige ruiters, naar de huizen aan de overzijde van den dijk voerde, had deze het onder zijn wambuis verborgen wapen ontdekt, en het was om die reden, dat Frank zijn einde als nabij beschouwde. Hij lag in een klein vertrek eener boerenwoning op den kouden steenen vloer, maar was ongevoelig voor de koude der steenen, die door zijne natte kleederen drong; want zijne armen en voeten waren stijf gebonden, ja zelfs had men hem met een dik touw, de beenen en het lijf aan een onbeweegbaar blok hout, dat toevallig op den grond lag, vastgebonden. Een klein raampje of liever luchtgat, wierp het licht juist op zijn gelaat, en met moeite kon hij daardoor het verblijf, waarin hij was opgesloten, rond zien; alleen meende hij aan den muur een soort van mantel en een voetboog te zien hangen. Er was ééne deur in het hok, en vóór deze hoorde hij de schildwacht heen en weder gaan.

Voor zich zelven niet, maar voor het welzijn van Van Schaffelaar en zijn bruid speet het hem, dat hij Perrol ontzien had, en hij beschuldigde zich zelven van lafhartigheid. Hij bad voor Maria en om vergeving voor zijne zonden; hij dacht aan haar en aan de oogenblikken, die hij in haar bijzijn had doorgebracht, waarin hij het zoete, maar voor hem zoo bitter gif der liefde had ingezogen. Dan dacht hij aan de vrouw, die hij in de woning van Perrol had hooren jammeren; hij trachtte na te gaan, wie die ongelukkige zijn kon, en vreesde zich bedrogen te hebben, toen hij gemeend had Maria's stem niet te herkennen. Hij dacht aan Ralph, die hem nog vóór zoo korten tijd ten beste geraden had, en riep in zijne gedachten de dagen terug, toen hij met den ouden schaapherder achter de schapen rondzwierf, — dagen zonder geluk of genot, maar dagen van onbezorgde rust en tevredenheid, en hij wenschte zijn goeden pleegvader nimmer verlaten te hebben. Doch dan vertoonde zich het lieve beeld van Maria weder vóor zijn geest, en hij zuchtte en beklaagde zich niet meer over het leed, dat hem drukte; want hij kon zich geen geluk meer voorstellen zonder het meisje, dat hij beminde. Met moed, ofschoon met smart, deed hij zich geweld aan om haar te vergeten en zich alleen met God bezig te houden; maar steeds keerden zijne gedachten weder tot haar terug, en als hij bad, bad hij voor haar.

Hij luisterde niet naar de voetstappen van den ruiter, die hem bewaakte, noch naar het gerucht, dat zich nu en dan in andere deelen van de woning hooren liet; zelfs kon hem het kloppen met zware hamers op stormpalen of balken, dat op eenigen afstand van het huis in het veld plaats had, niet uit de gedachten wekken, waarin hij verdiept was, en hij lag met gesloten oogen, omdat het licht hem hinderde, zonder hoop op redding, het oogenblik af te wachten, waarop men hem zou komen halen om vóór Perrol te verschijnen.

Op eens echter werd hij opmerkzaam gemaakt door eenig gerucht dat meer in zijn nabijheid ontstond, en iets, dat voor een oogenblik het licht onderschepte, deed hem de oogen openen. Tot zijn niet geringe verbazing zag hij, dat iemand zich, door den zolder heen, liet afzakken; en toen deze man, die als uit de lucht kwam vallen, naast hem

geknield lag, zeide hij zacht en dankbaar: »God zij dank, dat gij komt, Ralph!"

De oude schaapherder, die gemakkelijk door de slagboomen was heengekomen, was met omzichtigheid de plaats genaderd, waar de Zwarte Ruiters lagen, en had aldaar vernomen, wat er met den boer gebeurd was, die hij vermoedde, dat Frank zou zijn. Eenmaal de plaats wetende, waar men hem gevangen hield, had hij over de zolders, waar niemand acht op hem sloeg, zonder veel moeite den weg gevonden naar dat gedeelte, waaronder de gevangenis van Frank was. De Tuimelaar had geen acht geslagen op het luik in den zolder; hij was niet zoo goed bekend als Ralph met de bouworde van de boerenwoningen in deze streken.

In een oogenblik was de jonge ruiter bevrijd van zijn banden, en Ralph zeide toen eerst: »Kom, dwaze knaap! nu moet gij voort; zet u op mijne schouders en klim naar boven." Maar Frank zeide: »Eerst gij, vader! en ik zal u volgen."

»Neen, Frank!" zeide Ralph zacht, »gij zijt vlugger dan ik; draal niet langer; hebt gij nog niet genoeg geleerd?"

Toen trad Frank snel naar den wand, waaraan een dagge hing, die hij bij zich stak, en zou aan het verlangen van Ralph voldaan hebben; maar juist toen hij voorbij het luchtgat ging, zag hij omtrent een boogschot ver van de huizen af, bezijden het dorp, een aantal menschen, die op de Biersteeg stonden en bezig waren om die te versperren. Plotseling greep hij naar een voetboog, die aan den wand hing, zette zijn voet in den beugel, en spande de pees.

»Frank! wilt gij dan, dat wij beiden omkomen?" zeide Ralph verwijtend, en wilde hem met zich trekken; doch de jongeling, die nu ook den bout op den boog gelegd had, zag hem smeekend aan, en zeide: »Ik ga terstond, vader! men zal op ons geen gedachte hebben." Snel plaatste hij zich nu vóór het luchtgat en mikte; hij zag Perrol en Walson, en legde den boog aan. Een oogenblik zag hij over den bout; bedaard stond Ralph achter hem, toen drukte hij los, de pees strekte zich, het staal klonk, en de bout vloog naar zijn bestemming; maar ook tegelijkertijd rukte de schaapherder hem van het raampje af, en noodzaakte hem te vertrekken. »Getroffen, vader!" zeide Frank vroolijk, terwijl hij den boog nederlegde en tegen diens schouders opklom. Nu boog zich de schaapherder voorover, en wierp een blik naar de Biersteeg; vervolgens stak hij Frank de hand toe, en toen hij boven was en het luik voorzichtig liet vallen, antwoordde hij op de vraag van Frank, wat hij gezien had: »Zwijg, knaap! en volg mij; want dat dwaze schot kan onzen dood verhaasten, zonder hem het leven te kosten."

Zij gingen nu door den engen doorgang, die er tusschen het graan was, dat op den zolder lag. Spoedig echter werd het gaan moeielijker, doordien men nu op de plaats kwam, welke boven de deel was, waar geene vaste zolderingen lagen. Over den balk bereikten zij de ladder, daalden er langs af, en liepen beneden een eind weegs snel langs de huizen voort, waarna zij zich op den bovenweg begaven. Het was nog even druk en woelig op den dijk, en de spoed, waarmede zij gingen, verwonderde, zoo het scheen, niemand; ook wist geen hunner natuurlijk nog, dat men op den aanvoerder der Zwarte Bende geschoten had. Frank wenschte zoo gaarne te vragen, wat Ralph gezien had; maar hij durfde het niet; want de schaapherder trad voor hem uit, en scheen niet genegen om hem te woord te staan. Nu en dan speet het hem, dat Ralph gekomen was; want hij had gehoopt, door het moedig tegentreden van den dood, de schande over den mislukten aanslag te doen vergeten, en de dood bracht hem immers ook rust. Het verwonderde hem nu zelven, dat hij niet geaarzeld had den boog los te drukken, terwijl het toch hetzelfde was, of hij op Perrol schoot, dan of hij hem met een handwapen trachtte te dooden, daar het beide onverhoeds geschiedde.

Toen zij de woning naderden, waar zijn paard stond, trad hij naast Ralph, wees hem de plaats aan, en vroeg wat hij doen zou. De schaapherder gelastte hem zijn paard terstond te halen, hetgeen hij deed, den boer, die het verzorgd had, de zorg voor zijne kleederen en zijn beddegoed aanbevelende. Tevergeefs trachtte Frank, zelfs met bedreiging van te zullen blijven, Ralph over te halen zich alleen met het paard, of ten minste met hem te verwijderen; maar de oude man was onverbiddelijk, en wees met gestrengheid zijn aanzoek van de hand. Hij beduidde Frank, dat hij eerst later het dorp zou verlaten, dat hij er nog iets te doen en niets te vreezen had, daar niemand wist, dat hij Perrol kende; want hij had verzwegen, dat hij reeds met dezen had kennis gemaakt. Ralph vergezelde hem dus tot aan de verschansing; de voetknechten zaten op een bank, die zij naar buiten gesleept hadden; want het was nu droog weder, en zij stookten op eenige steenen een vuur aan. Zij herkenden hem dadelijk, en hij riep hun toe: »Laat mij door, mannen! en ik zal zorgen om niet met leege handen terug te komen."

Zij voldeden aan zijn verzoek, hem herinnerende zijn belofte niet te vergeten, en Frank reed door den slagboom, na Ralph gegroet te hebben, zonderdat zulks door de krijgslieden kon bemerkt worden. Met aandacht zag de oude man, tegen de verschansing leunende, hoe Frank met de wacht sprak, die aan de Steeg stond, doorgelaten werd en zich verwijderde. De krijgslieden, die naast hem stonden, hielden een gesprek over het paard, dat de boer bereed; maar zij werden gestoord in hunne redeneering door een ruiter, die snel langs den dijk door het dorp kwam aanrennen.

»Er moet niemand doorgelaten worden!" riep hij; er zijn verspieders in het dorp, en de aanvoerder van onze bende is gekwetst!" en toen hij voor de verschansing stilhield, vervolgde hij: »Ho! ho! wat is dat voor een kerel die daar wegrijdt?"

»Het is een boer, die voor een poos hier eenige goederen gebracht heeft," zeide degene, die over het volk van Wachtendonck scheen te bevelen.

»Het is de hond zelf," riep de Tuimelaar, die het bevel was komen brengen, »Mannen! laat mij door, en ziet of gij hem ook kunt treffen; schiet hem neder!"

Terwijl eenigen den slagboom openden, liepen anderen naar de kerk terug, en juist toen de Tuimelaar ook de laatste versperring door was, werd er een slangstuk van het kerkhof gelost. De schaapherder sidderde. Weldra volgden een paar bouten der zware windasbogen; doch met vreugde zag de oude Ralph, toen de rook opsteeg, dat geen der pijlen getroffen had, dat Frank nu zoo spoedig mogelijk voortrende, en weldra geheel buiten het bereik van het geschut zou zijn. Met nieuwsgierigheid volgden de krijgslieden de twee ruiters op de Steeg, en degene, die reeds te voren het paard van den boer geprezen had, en een smidsgezel scheen te zijn, zeide: »Ik wed, dat die domme boer het nog zal winnen; want zijn ruig paard is niets minder dan dat van den ruiter, en deze draagt ook nog wat ijzer aan zich. Wat denkt gij er van, oude?" vroeg hij aan Ralph.

»Ik denk er ook zoo over," antwoordde deze, die met bezorgdheid gadesloeg, of de ruiter ook iets scheen te winnen op den knaap, die vervolgd werd.

»Welnu, zeide ik het niet?" vervolgde dezelfde man, die, toen Frank in het dorp kwam, juist bezig was om een slangstuk te laden; »want de oude weet het; er gebeurt niets, dat hij niet reeds van te voren gezien heeft."

De aandacht, welke dit gesprek op den schaapherder deed vestigen, scheen dezen niet te bevallen; echter getroostte hij zich de vragen der krijgslieden en omstanders; want er was veel volk naar de verschansing heengevloeid, en hij wilde niet heengaan, voordat hij verzekerd was, dat Frank ontkomen zou. Hij werd echter in zijn beschouwing gestoord, daar hij een hand op zijn schouder voelde leggen, en toen hij omzag, herkende hij een der Zwarte Ruiters.

»Ha! ha! zijt gij ook hier? Nu zal *ik* u den weg eens wijzen, lompe herder! grauwde Rogardo hem toe, die hem nu, door Wilhelm bijgestaan, met zich voortsleepte.

»Mannen! gij hebt den verkeerde voor," riep Ralph bedaard, en hij draaide het hoofd om, om nog eenmaal naar de Steeg te zien; maar zijn pogen was tevergeefs, zij trokken hem met zich voort. De boeren en andere inwoners zeiden niets, en traden bevreesd terug; maar de smidsgezel waagde het een goed woord voor hem te doen; hij had den ouden man dikwerf in Utrecht gezien; hij wist, dat hij niemand kwaad deed, en trachtte dus het voetvolk over te halen, hem te ontzetten. Doch toen Rogardo barsch ten antwoord gaf, dat de eerste, die het waagde, den ouden galgebrok te bevrijden, op last van Messire Perrol zou worden opgeknoopt, traden zij terug, en Ralph zelf scheen zich nu gelaten aan zijn lot te onderwerpen; want hij zeide ernstig: »Mannen! stelt u om mij niet bloot aan de slagen van de Roode hand. Ziet gij daar die bloedige streep niet in de lucht? Hoort gij niet het gevecht der strijdenden en het gekraak der verschansingen, die gij bewaakt . . . ." Maar hier werd de oude schaapherder gestoord in de soort van voorspellenden uitroep, dien hij deed; want Rogardo sloeg vloekende den arm naar beneden, welken Ralph naar de lucht had uitgestrekt, en noodzaakte dezen hem te volgen.

Met geheimen schrik zagen de meesten naar de wolk, waarop de schaapherder gewezen had, en die werkelijk een bloedroode kleur had, anderen zagen met medelijden den ouden man zich met zijne vangers verwijderen, terwijl de krijgslieden zonder veel zorg voor de toekomst, of vrees voor zijn voorzegging naar de Meenesteeg zagen, waarlangs de Tuimelaar, zonder in zijn voornemen om den boer te achterhalen geslaagd te zijn, stapvoets terugkeerde.

Frank had zelf, van hetgeen hij in Eemnes gezien had, verslag gedaan aan den Stadhouder,

die zich op dit oogenblik te Laren bevond, waar een krijgsraad belegd was; en deze, voldaan over de oplettendheid, waarmede hij de vijandelijke werken had bespied, dankte hem, dat hij in plaats van den boerenknaap gegaan was. De jonge ruiter, die zoo gelukkig aan den Tuimelaar ontsnapt was, reed nu naar Hilversum, weinig denkende, dat Ralph reeds gevangen was.

Ofschoon hij voor Van Schaffelaar trachtte te verbergen, dat hij eenig ander doel had gehad dan de vijandelijke werken te verkennen, zoo hielp het hem niet; en hij was genoodzaakt te bekennen, dat Perrol hem derwaarts gelokt had. Hij durfde hem echter niet zeggen, dat hij was heengegaan met het voornemen om hem te vermoorden, noch dat hij was gevangen geweest; want hij kende de ridderlijke braafheid van zijn vriend en weldoener, en hoorde, van zijne schuld bewust, gelaten aan, hoe Van Schaffelaar afkeurde, dat hij zich voor niets aan zulk een gevaar had blootgesteld, daar Perrol de man niet was, om geen gebruik te maken van het overwicht, dat zijne wapens hem konden verschaffen, indien hij niet, zooals wel te vermoeden was, de voorkeur gaf, om de uitdaging te beantwoorden met den strop of de uitgezochtste martelingen.

De aanvoerder was reeds gekleed om zich naar den Stadhouder te begeven, en stapte, met Frank sprekende, voor de deur van het huis des boschbewaarders, waar hij zijn intrek genomen had, heen en weder, toen Frank plotseling bleef stilstaan en met verwondering uitriep: »Mijn hemel! zie eens, wie komt daar aan?"

Ook van Schaffelaar bleef nu staan, en zag naar de plaats, waarheen Frank met de hand wees, en ook hij riep nu: »Hij is het! hij heeft dan, God zij dank! eindelijk besloten, zelf te komen."

De man, die hen met groote schreden naderde, en dien zij te gemoet gingen, droeg een stormhoed op het hoofd, welke, in plaats van met een pluim of veder, met een stalen punt prijkte. Een nauwsluitend jak van buffelleder was van voren bedekt door een fraai gepolijst borstharnas; voor het overige waren zijne beenen en armen zonder ijzeren bekleedsel; alleen op zijne handschoenen waren eenige plaatjes van ijzer vastgenaaid. Behalve met een zwaard en een opsteker, was hij gewapend met een handbus, die hij op den schouder droeg, en waarvoor zeker het kloverkruit, de looden kogels en de lont, in een lederen zak, bestemd waren, die aan zijn rechterzijde aan een riem hing.

»Komt gij om dienst te nemen in het leger, meester?" riep Van Schaffelaar hem toe; »gij zijt geheel gewapend, indien ik het wel heb."

»Ja, Van Schaffelaar!" antwoordde Wouter; maar geen lach vertoonde zich op zijn gelaat; en voordat hij vervolgde, riep Van Schaffelaar ongerust! »Om Gods wil, meester! welke tijding brengt gij? Of komt gij inderdaad om met ons te vechten?"

»Ja!" riep de meester, »ja, Jan! ik kom om aan uwe zijde te vechten en uw bijstand in te roepen; want dezen nacht is Maria door Perrol weggeroofd; wij hebben haar verloren."

»Maria?" riepen haar bruidegom en Frank bijna gelijktijdig uit, en hunne gelaatstrekken en stem verrieden zoo duidelijk, hoe diep hen deze tijding trof, dat de meester zijn eigen droefheid en den angst, die hem kwelde, ter zijde stellende, zeide: »Nu, houdt goeden moed, vrienden! heet zij niet Maria, en kan de Heilige Moeder Gods haar niet beschermen, ofschoon Perrol met de Roode Hand haar met zich heeft gevoerd? Ik kom u hulp vragen; want mijn arm kind moet geholpen worden."

»Meester! spreekt gij de waarheid?" zeide Van Schaffelaar doodsbleek en met verkropte smart; en toen Wouter treurig met het hoofd knikte, vervolgde hij langzaam: »Zal die mensch dan altijd mijne hoop storen? Zal altijd het geluk hem dienen, en dan in het einde de onschuld van dezen engel nog door hem verwoest worden? Mijn God! hoe kunt gij dat gedoogen, daar zij deugdzaam en rein van zonden is, en zoo wij al Uw toorn verdiend hebben, waarom moet *zij* voor ons boeten? Of bezoekt Gij ons in hetgeen ons lief en waard is, evenals Perrol?"

Hier zweeg hij, en zijn gelaat werd wild en dreigend; hij richtte het hoofd snel op, en sloeg de hand aan zijn zwaard. »Ha!" riep hij, maar vervolgde niet; want met zooveel kracht vatte hij het gevest aan, dat een der schakels van de keten brak. Toen wierp hij het zwaard voor zich neder en trapte, verachtend lachende op het wapen, dat in de scheede trilde. »Vervloekt zijt gij!" riep hij wild, »ellendig zwaard, dat mijne Maria niet verdedigd hebt! vervloekt! driewerf vervloekt! — En gij, mijnheer St. Maarten!" riep hij, den dreigenden blik en de gebalde vuisten hemelwaarts opheffende, »zijt gij geen goed patroon meer? O! hebt gij vergeten, hoe ik u steeds vereerd heb, waar is mijne bruid....? Hebt gij geen macht meer? Zijt gij niet sterker dan de satan, welke dien boosewicht helpt? Ha! vreest gij niet, St. Maarten! dat ook ik zijn bijstand zal inroepen; want ik kan alles doen voor Maria," eindigde hij, en liet het

hoofd op de borst vallen. Zijn woede was nu bedaard; de meester legde de hand op zijn borst; maar kon niet spreken; tranen stonden in de oogen van den bruidegom, den vader en den vriend. Toen boog Van Schaffelaar zich snel, die het zwaard weder opraapte, de scheede ver van zich afwierp, en het krampachtig tegen zijn borst drukte. Zijne oogen fonkelden; heldenmoed en vertrouwen blonken op zijn mannelijk gelaat; hoog hief hij het schitterend staal in de saamgevouwen handen; zijn oog richtte zich hemelwaarts en hij riep luid: »En ik vergat U, mijn God! — O! Gij zijt machtig, en de satan vermag niets tegen U. Schenk kracht, Heere! aan dezen arm, zegen dit zwaard; door U zal ik de zege hebben, de zege en mijne bruid!" Hij zweeg, liet den arm zakken, en zeide toen vol vertrouwen tot den meester: »Wouter! wij zullen haar wedervinden, en de heilige Jonkvrouw Maria zal uw kind bewaren, tot ik haar aan uw hart leg. Volg mij!"

Gevolgd door den meester en Frank, trad hij binnen; maar wij zullen den smid uit *de Vergulde Helm* laten verhalen, wat hem van de zaak bekend was, en zelven eenige uren teruggaan, en ons naar het klooster begeven.

Het was nacht, en de regen, die tegen het kleine venster van de cel werd gejaagd, was misschien oorzaak, dat Maria niet sliep. Sedert Van Schaffelaar haar verlaten had, haakte zij naar het oogenblik, waarin zij het eenzaam gelegen, en evenwel niet veilige klooster verlaten zou. Gedurende den dag waren eenige Hollandsche ruiters in het dorp geweest, en hadden er geroofd en gebrand, en zij herdacht hetgeen Van Schaffelaar haar gezegd had. O! zij verlangde zoozeer om weder naar hare moeder terug te keeren. Juist toen zij half wakende, half sluimerende, over dit alles nadacht, hoorde zij eenig gerucht buiten het klooster; men scheen aan de deur te kloppen, en weldra hoorde zij iemand buiten roepen: »Open voor Van Schaffelaar!" Zoodra hoorde zij dit niet, of zij dacht, dat het haar bruidegom was, die haar reeds kwam afhalen, stond op en kleedde zich aan; zij luisterde, of zij de stem van Van Schaffelaar of van Frank ook kon herkennen, en zij nam zich voor, den jongen man vriendelijk toe te spreken.

Het scheen, dat de portierster niet spoedig bij de hand was om de deur te openen; want men hoorde iemand last geven de deur onder de voet te werpen. Wel verwonderde haar dit bedrijf; maar zij veronderstelde, dat Van Schaffelaar geen tijd verliezen kon, dat misschien eenig gevaar haar boven het hoofd hing, en toen zij, nadat de deur was opengeloopen, hoorde roepen: »Leven Van Schaffelaar en St. Maarten!" twijfelde zij niet meer, of het was haar bruidegom, en opende hare cel.

Er vertoonde zich nu een lichtstraal tegen de zoldering boven de trap, die aan het einde van de gang lag, waarop de cellen uitkwamen, uit welke sommigen der nonnen angstig en nieuwsgierig stonden te luisteren naar hetgeen er toch gebeurde. De oudsten der geestelijke dochters, ofschoon zij het minst van het krijgsvolk te vreezen hadden, schenen het meest beangst; terwijl zij, die jonger waren, misschien wel eenig gevaar wilden doorstaan, om voor een oogenblik den eentonigen en strengen leefregel te zien afbreken, waaronder zij gebukt gingen.

Weldra zagen zij een krijgman de trap opkomen; hij ging met spoed, en de zuster portierster, die achter hem aankwam, en de lamp droeg, had moeite hem te volgen. De meesten der nonnen traden terug; want nog nooit hadden zij hier een anderen man gezien dan den biechtvader van het klooster. De bruid van Van Schaffelaar meende haar bruidegom te herkennen, en bleef dus; en toen de ruiter, die stil bleef staan, zijne armen uitstrekte en zacht haar naam noemde, spoedde zij zich naar hem toe en riep: »Goddank! dat gij komt; mijne ouders hebben dus eindelijk toegegeven?" Maar zonder iets te zeggen, deed de ruiter twee schreden voorwaarts, omvatte haar met zijn rechterarm, kuste haar en riep: »Dezen keer ten minste heeft mijn mond den druk uwer lippen ontvangen, Maria! want de vorige maal waren zij ijskoud!"

De gil, dien Maria gaf, toen zij gewaar werd, dat zij in de macht van Perrol was, werd door de nonnen herhaald, die zich nu allen in hare cellen verborgen; ook de portierster nam de vlucht, en zou hem dus in het donker gelaten hebben, indien de mater, die achter haar de trap was opgekomen, de lamp niet uit hare hand had genomen.

Perrol hield Maria met zijn rechterarm omvat, en droeg haar zoo naar de trap, terwijl hare voeten langs den grond sleepten. De goede kloostervoogdes wierp een blik vol medelijden op het doodelijk bleeke gelaat van het meisje, dat niet wist wat met haar gebeurde; zij wierp zich voor Perrol neder, bad hem deernis te hebben met de arme maagd en met het klooster, en de heilige verblijfplaats der zusters niet te ontheiligen.

»Voor den duivel, vrouw!" antwoordde Perrol, »licht mij bij, en babbel niet. Uw huis is immers beveiligd voor allen overlast, door het toedoen van zijn Eerwaarde; daarom heb ik last van mijn aanvoerder, den edelen Van Schaffelaar, om noch u, noch éène der lieve nonnetjes eenig leed te doen, maar zijn bruid af te halen, eer een zekere Zwarte Ruiter, dien gij misschien wel hebt hooren noemen, haar hier nog eens mocht bezoeken."

Van angst bevende, en zonder zijne woorden te gelooven, ging de mater vóór hem uit; maar onder aan de trap riep Perrol om hulp; want hij kon Maria niet alleen dragen, zonder haar tegen zijn harnas te drukken. Dadelijk sprong er een ruiter naar hem toe, maar toen Perrol hem zag, riep hij kwaad: »Terug, Froccard! raak haar zelfs met uw vinger niet aan, of ik stoot u neer." Toen naderde Vidal, die nog bij hem scheen te zijn, en deze hielp hem haar naar buiten dragen. Een draagkoets, welke tusschen twee torschpaarden hing, stond gereed; zij werd er in gezet, en eenig geestrijk vocht, dat hij haar onder den neus hield, bracht haar tot zich zelve terug; maar zij verborg haar gelaat tegen een der zijden van de draagkoets, toen zij bij het licht van een fakkel, Perrol er naast zag staan.

»Maria!" zeide hij spottend, »gelooft gij nu nog niet, dat ik u liefheb, daar mijn hart geraden heeft, waar gij u voor mij verborgen hadt; of zult gij dan immer ongevoelig blijven? De kus, dien gij mij gegeven hebt, deed mij verlangen, u nog in dit oogenblik voor altijd tot de mijne te maken; maar ik heb mijn drift bedwongen. Ik wil u van pracht en rijkdom omringd zien, als gij mij gelukkig maakt; de armzalige cellen van dat ellendige klooster zijn niet waard van onze liefde getuigen te zijn, daarom moet gij geduld hebben. Vaar dus wel, Maria!" De bruid van Van Schaffelaar sidderde, te meer, daar al hetgeen hij zeide, zooals zij in haren angst meende te hooren, door een vreemde stem aan de andere zijde der draagkoets werd herhaald. Toen hij eindigde, vatte hij hare hand, niettegenstaande zij die vol afschuw terugtrok, kuste ze en sloot lachende de draagkoets, en ook zijn lach vond zijn echo even als zijne woorden. Toen sprak hij zacht tot Vidal en Froccard, steeg te paard, reed vóór een twintigtal ruiters uit, die reeds opgezeten waren, en gaf het teeken om hem te volgen.

Verder deelde Wouter aan Van Schaffelaar en Frank mede, dat men hem vroegtijdig had laten waarschuwen van hetgeen er gebeurd was; hij kwam nu van het klooster, dat anders geen overlast geleden had, en zijn verhaal kwam zoo wat neder op hetgeen wij vermeld hebben; echter had de mater hem verzekerd, dat zij Perrol, toen hij wegreed, bevel had hooren geven den weg naar Eemnes in te slaan.

Met de gespannenste aandacht hadden Van Schaffelaar en Frank den meester aangehoord; van tijd tot tijd alleen hadden zij door de beweging van hun gelaat, of het ongeduldig heen en weder schuiven hunner zitbanken, hunne innerlijke gemoedsbeweging verraden, en door het uiten van een onwillekeurigen kreet van woede of smart aan hun hart lucht gegeven. De geheele houding van den jongen man toonde echter minder drift dan van den bruidegom van Maria; een pijnlijke gewaarwording kneep hem als het ware de borst te zamen, en belette hem de vrije ademhaling; zijn smart uitte zich niet luid, maar was daarom niet minder hevig; want alle hoop om Maria, de schoone bruid van zijn vriend, haar, die hij zoo vurig beminde, te redden, beschouwde hij als verloren. Had hij hare stem niet gehoord in het huis van Perrol? Had hij dezen niet tegen zijn luitenant hooren snoeven op de liefde, welke zij hem betuigd had? O! hoe kwam het, dat hij de stem, die zijn hulp inriep, niet herkend had, toen zijn geluksengel hem in hare nabijheid gevoerd had? Dit maakte hem wanhopig, en hij zat daar als verpletterd over hetgeen hij gehoord had, en over zijne bloohartigheid. Hij, de gemeene knaap, die niets te verliezen had dan eenige jaren levens, vergald door een ongelukkige genegenheid, en zonder hoop op wederliefde, hij had geaarzeld, haar en zijn weldoener van Perrol te verlossen, uit een kinderachtige vrees, om het hoofd der Zwarte Bende, zonderdat zijn maagdenschennende Roode Hand gewapend was, terneer te stooten: mogelijk had zij, die hij aanbad, toen nog kunnen gered worden! en hij zeide tandenknarsende tot zich zelven: »Verheug u, dappere ruiter! want het geluk van uw vriend is verwoest; zijne bruid, de onschuldige en schoone Maria, voor wie gij alles wildet opofferen, behalve een ongepast gevoel van eer en deugd, bespottelijk voor een schooiersjongen, zoo als gij zijt, verkwijnt onder de liefkoozingen van Perrol met de Roode Hand; maar verheug u — men zal u nu niet Frank den moordenaar, maar Frank den lafaard noemen," en hij liet het hoofd op de borst zakken, en zat oogenschijnlijk zoo gelaten te luisteren, dat Wouter verwonderd was

over de bedaardheid, waarmede hij hem aanhoorde.

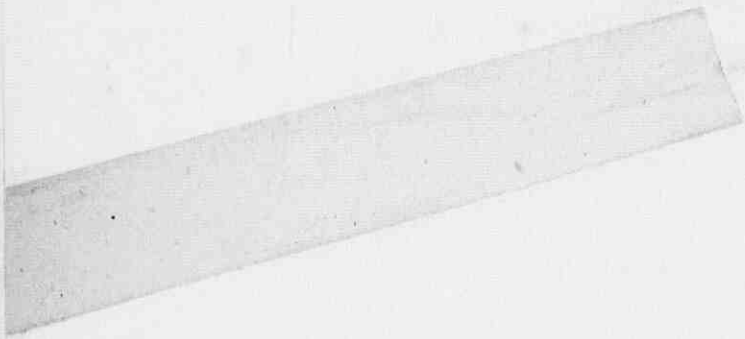
Toen de smid het dorp noemde, waarheen Perrol zijn slachtoffer gevoerd had, stond Van Schaffelaar snel op, en riep: »Naar Emnes, meester! ha! nu weet ik genoeg. Bij mijnheer St. Maarten! ook ik zal roepen: Naar Eemnes! en mijne ruiters zullen mij volgen, en over stormpaal en staketsel zal ik den maagdenroover mijn veldgeschreew in de ooren donderen. Perrol! zoo waar als God leeft, zult gij mij zien, en de Roode Hand zal u niet voor mijne wraak kunnen beschermen: deze hand zal u verpletteren."

Dit zeggende, gaf hij zulk een geweldigen slag met zijn vuist op de tafel, dat de smid terugtrad, en Frank in zijne gedachten gestoord, snel opsprong. »Meester!" vervolgde Van Schaffelaar even driftig; maar hij bedacht zich, en zeide toen minder luid: »Neen, ik wil u niet beschuldigen; en evenwel, zoo gij naar mijn raad gehoord hadt, dan ware uw arm kind gered geweest. — Helaas! de vrees om aan uwe ouders ongehoorzaam te zijn, Maria! veroorzaakt uw ongeluk; maar uw bruidegom zal u verlossen of dood blijven — helaas! meer kan hij niet beloven! — Wacht mij hier, Wouter! en wees niet treurig, Frank!" riep hij en stak hun zijne handen toe. »Nimmer begaf ik mij met meer verlangen naar een krijgsraad; als ik terugkom, breng ik u de tijding mede, dat wij naar Eemnes oprukken. Vaarwel dus, en vertrouw op de Heilige Moeder Gods; want zij waakt voor mijne Maria."

Toen hij dit gezegd had, verliet hij zoo snel het vertrek, dat noch de meester, noch Frank hem zoo spoedig volgen konden. Men hoorde hem buiten het huis aan Heintje gelasten zijne wapens gereed te maken, en toen de smid de deur uittrad, zag hij Van Schaffelaar zich reeds verwijderen.

De knaap haastte zich aan het bevel van zijn heer te gehoorzamen, en terwijl Frank naar den stal ging, bezag Wouter stuk voor stuk elk gedeelte der wapenrusting, dat Heintje te voorschijn haalde. De droefheid over de ontvoering van Maria, welke hem, niettegenstaande den weg, dien hij afgelegd had, niet eens had doen denken om iets te eten of te drinken te vragen, verhinderde hem niet, om Heintje nu eens te prijzen, dan weder te laken over de wijze, waarop deze de wapens van zijn heer onderhield.

EINDE VAN HET TWEEDE DEEL.

J. F. OLTMANS.

DE SCHAAPHERDER.

III.

XXI.

De krijgsraad.

Hij zwijgt, en wacht een wijl des landvoogds antwoord af;
Doch toen deze, eindelijk, hem een duister antwoord gaf,
Vertrekt de fiere held, door gramschap aangedreven.
J. NOMSZ.

Met het begin van den winter had de Stadhouder sterke bezetting gelegd in de steden IJselstein, Woerden en Oudewater; en sedert Naarden zoo deerlijk geplunderd was, had hij te laat ingezien, dat hij ook deze plaats niet aan de bewaking harer eigen burgers had moeten overlaten, en had er den ridder Petit Salazar in bezetting gelegd. De Amsterdamsche regeering hield het slot te Muiden en ook dat van Abcoude bezet, en er lag ook eenig volk in Weesp. De ruiters van Van Schaffelaar lagen weder te Hilversum; het was het eenige krijgsvolk, dat de Bisschop bij het leger had willen voegen; het overige voet- en paardevolk van den Stadhouder lag in de dorpen van Gooiland in kwartier, en de gezamenlijke macht, die hij hier bijeen had, beliep over de vierduizend gewapende soldeniers en poorters.

Van Schaffelaar reed in vollen draf langs den Hoogen Laarder weg; zijn paard, dat hij had aangespoord om spoed te maken, scheen aan het verlangen van zijn meester te willen voldoen, en Van Schaffelaar kon gerust nadenken over hetgeen hij gehoord had; hij behoefde het edele dier niet te noodzaken, om met meer spoed voort te snellen.

Onverschrokken en bedaard in het gevaar, of wanneer een onheil hem trof, had de smart, welke hem had aangegrepen, en die zijn veerkracht had kunnen doen verlammen, haar integendeel nieuwe kracht gegeven. Geen jammeren of vloeken kon hier baten of Maria redden; alleen het veroveren van Eemnes kon redding aanbrengen, en alleen de Stadhouder kon er het bevel toe geven; want door zijn invloed en rang dreef zijn gevoelen altijd boven bij een beraadslaging, zooals nu stond gehouden te worden. Bescheiden en goedhartig, niettegenstaande zijn rang als edelman en aanvoerder van een bende bisschoppelijke ruiters, was Van Schaffelaar gewoon zelfs degenen, die tot den geringsten stand behoorden, vriendelijk te bejegenen, en zooveel mogelijk den last te verlichten, dien de oorlog met een verpletterend gewicht op den landman deed drukken. Hartelijk jegens zijne vrienden, gehoorzaam aan de bevelen van zijn heer, met teedere bezorgdheid vervuld voor het meisje, dat hij liefhad, en steeds gereed om elke bede aan haar toe te staan, wist hij echter daar, waar het pas gaf, voor zijn recht te spreken, en van elkeen het ontzag af te vorderen, dat hem toekwam.

Toen hij het dorp bereikte, waar hij reeds vóór eenige oogenblikken had behooren te zijn, reed hij, zonder op iets acht te geven, naar het huis, waar de krijgsraad belegd was. Het Duitsche voetvolk, dat Maximilaan onder de bevelen van den Stadhouder had gesteld, en dat de toegangen van Laren bezet hield, stond gedeeltelijk in slagorde voor de deur, en zij die er het bevel over voerden, beantwoordden zijn groet. Het afstijgen en toewerpen van den teugel aan een der voor het huis staande ongewapende soldeniers, geschiedde snel, en hij trad een oogenblik daarna de kamer binnen, waar de Stadhouder de aanvoerders van het krijgsvolk, en hen die met het gezag over de ter heervaart opgeroepen poorters en bewoners van het platteland belast waren, had doen samenroepen.

Het was een gewoon en eenvoudig, doch ruim vertrek; en toen de deur, die door vier mannen van des Stadhouders lijfwacht bezet was, achter hem gesloten werd, zag Van Schaffelaar tot zijn blijdschap, dat de heer van Lalain nog niet tegenwoordig was. Hij boog zich, en nam, zonder iets te zeggen, plaats op een der zitbankjes, die met lederen kussens belegd waren, en in een halfrond vóór den armstoel stonden, welke voor den Stadhouder bestemd was. De aanwezigen beantwoordden zijn groet, en een man in een eenvoudig zwart gewaad, die aan een tafel naast den armstoel zat, was bezig iets voor te lezen, waarmede hij voortging, zoodra Van Schaffelaar gezeten was; 't was een algemeen verslag van de ligging en sterkte van Eemnes, benevens een opnoeming van het aantal gewapenden, die het dorp bezet hielden,

en betwelk uit de berichten van Frank, en hetgeen men reeds van te voren was te weten gekomen, was samengesteld, en Van Schaffelaar, die genoeg van de ligging des dorps wist, en Frank zelven gesproken had, bemerkte tot zijn genoegen, dat hij niets verzuimd had door zoo laat te komen.

Weinig tijds nadat de geheimschrijver van den Stadhouder geëindigd had, en sommigen der heeren elkander over het gehoorde onderhielden, trad Joost van Lalain het vertrek binnen, gevolgd door den markgraaf van Antwerpen. De heeren stonden allen op, en bogen zich eerbiedig; deftig, doch vriendelijk beantwoordde hij hun groet, en zette zich zonder iets te zeggen neder, hen door het wijzen op de zitbanken uitnoodigende, insgelijks plaats te nemen.

»Heeren!" zeide hij toen bedaard, terwijl hij den langen degen, die aan zijn zijde hing, met de scheede op den stoel liet rusten, »meester Eckmann heeft u zeker gezegd, wat gij weten moet, en ik vertrouw, dat gij dus allen, evengoed als ik, met de zaak waarover wij zullen raadplegen, bekend zijt. Maar alvorens hiertoe over te gaan," vervolgde hij, zijn oog op Van Schaffelaar richtende, »vind ik mij verplicht den heer Van Schaffelaar te vragen, of hij niet bekend is met het strikte bevel, om het klooster te Zoest geen overlast aan te doen, en waarom eenigen zijner ruiters zich in het dorp vertoond hebben."

Aller oogen vestigden zich op den krijgsman, die aangesproken werd, en met nieuwsgierigheid verwachtten zij, wat hij zou antwoorden; te meer daar de toon, waarmede de Stadhouder de vraag tot hem had gericht, koel en zelfs gestreng was. Doch zonder eenige aarzeling te laten blijken, schoon deze vraag Van Schaffelaar verraste, antwoordde hij bedaard: »Het verwondert mij, edele Heer! dat gij mij vraagt, of ik met het bevel bekend ben, dat aan het leger gegeven is, daar gij zelf het mij hebt medegedeeld; en wat betreft, dat mijne ruiters in Zoest zouden geweest zijn, zoo heeft men u verkeerd onderricht; zij die er gisteren morgen geroofd en gebrand hebben behoorden niet tot mijne bende."

»Toen ik u vroeg, of gij het bevel kendet," zeide de Stadhouder driftig, »bedoelde ik alleen, waarom gij er tegen gehandeld hebt; ik sprak niet, Heer van Schaffelaar! van hetgeen er des morgens, maar des nachts in het vrouwenklooster gebeurd is, en wil weten, waarom gij, of iemand van uwentwege, zonder de heiligheid van het gebouw te ontzien, er met geweld zijt ingedrongen."

»Indien het klooster door iemand moet ontzien worden, dan is het door mij," zeide Van Schaffelaar; »want zijn Eerwaarde heeft het onder zijne bescherming genomen; maar buiten dat, Heer Stadhouder! verzoek ik u, eerst de zaak te laten onderzoeken, vóórdat gij een edelman, in tegenwoordigheid van deze heeren, rekenschap vraagt van iets, waaraan hij onschuldig is. Nooit hebben mijne ruiters een kerk of een klooster geschonden; en die zegt, dat zij dezen nacht het vrouwenklooster hebben aangerand, die heeft, bij God! gelogen."

»Men heeft evenwel uw wapengeschreeuw gehoord, Heer van Schaffelaar!" zeide de markgraaf, en de heer van Lalain beet zich op de lippen en zweeg; »ten minste zoo verzekerde ons degene, welke de tijding overbracht."

»En was dat een bode van de mater, Heer markgraaf?" vroeg van Schaffelaar.

»Neen! maar evenwel scheen hetgeen hij zeide geloof te verdienen. Van het klooster zelf is nog geen bericht; doch het wordt elk oogenblik verwacht," antwoordde deze met een vaste stem.

»Dus geloofwaardiger dan ik," riep Van Schaffelaar glimlachende, en vervolgde kortaf: »Maar weet gij wel, Heer! dat dit verhoor mij verveelt? het is een zaak, die mijne eer betreft, en van welke mijnheer de Bisschop alleen mij ongestraft zou kunnen beschuldigen omdat hij een priester is!"

»Heer van Schaffelaar! riep de Stadhouder; maar Van Schaffelaar stond op en riep: »Edele Heer! sta mij toe, u in te lichten over een zaak, die ik beter weet dan hij, die mij hier, waarschijnlijk zonder kwaad voornemen, heeft aangeklaagd, en dan kunt gij zeggen, wat gij goedvindt; ik ben edelman en zal u te woord staan. Mijne Heeren! de aanvoerder van de Zwarte Bende heeft hedennacht van mijn naam gebruik gemaakt om zich het klooster te doen openen; hij heeft mijn bruid, die er in verborgen was, geroofd, en nu vraagt men van mij rekenschap van zijn gedrag; en alsof ik nog niet genoeg verloren heb, beschuldigt men mij van heiligschennis."

»Bij mijn zwaard! ik beklaag u, Heer van Schaffelaar!" riep het bendehoofd Petit Salazar meesmuilende; »Messire Perrol is vreeselijk haastig bij de meisjes, en ik ben beducht, dat gij uwe bruid zonder krans naar het altaar zult moeten voeren, indien gij haar nog wilt trouwen na deze ongelukkige geschiedenis."

»Messire Salazar!" zeide Van Schaffelaar driftig, »voor die laaghartige spotternij zal ik voldoening vragen."

»Het zij zoo!" hernam deze losweg; »maar gij kunt mij niet verhinderen, het zeer hard te noemen, het arme kind te laten loopen, omdat Perrol haar geschaakt heeft."

»Mijne Heeren!" zeide de Stadhouder, die zijn bedaardheid terugbekomen had, »alles zal zich nader ophelderen, en de heer Van Schaffelaar bedriegt zich, als hij denkt, dat het ons in de gedachte zou kunnen komen een enkel woord te zeggen, dat zijne eer kon kwetsen. Zoovele dingen zijn er, die mij komen kwellen, dat het geduld soms ten einde loopt; bij voorbeeld, zoo even nog ontving ik een onbeleefden brief van den aanvoerder der Zwarte Bende, die mij beschuldigt, iemand afgezonden te hebben om hem te vermoorden, en evenwel weten wij er op mijne eer niets van. Volgens hetgeen hij schrijft, denk ik, dat hij een der ruiters van den heer Van Schaffelaar bedoelt, die dezen morgen te Eemnes geweest is; wij verzoeken hem er onderzoek naar te doen?"

»Frank?" zeide Van Schaffelaar halfluid, en toen vervolgde hij: »Edele Heer! ik zal doen, zooals gij verlangt; maar die Perrol verdient minder geloof dan de gemeenste jongen van het leger! en dewijl hij leeft en mijn ruiter onverlet is teruggekomen, geloof ik met u in gedachten te mogen verschillen."

»En waarom niet?" zeide Lalain grimlachende, »echter schrijft Perrol van de wonde, welke hij door een schot met een voetboog ontvangen heeft, voordat de moordenaar ontsnapte, en van een ouden schaapherder, dien hij gevangen heeft en tot bekentenis zal dwingen. Maar ik wil gelooven, dat hij liegt, doch verzoek u evenwel de zaak te onderzoeken; want het is een zaak, die mijne eer betreft," eindigde hij met nadruk.

Opnieuw had Van Schaffelaar een bewijs ondervonden, dat de ridder Joost van Lalain, heer van Montigny die door velen werd verdacht gehouden de hoeksche partij toegedaan te zijn, nog verstoord op hem was om de vrijmoedigheid, waarmede hij steeds de zaak van bisschop David meermalen voorgestaan en verdedigd had, en hem had verzocht de eene of andere poging te doen, om het ongehoorzame gedeelte van het bisdom weder tot zijn plicht te brengen. Ofschoon de onvriendelijke bejegening van den Stadhouder hem zeer onwelkom was, liet hij er zich niet door ternederslaan, en wachtte hij met ongeduld naar hetgeen in omvraag zou worden gebracht, en dat waarschijnlijk nu wel niet anders kon zijn dan de aanval op Eemnes, ten minste te oordeelen naar hetgeen de geheimschrijver had voorgelezen.

De Stadhouder stipte nu ook in het kort aan, hetgeen vóór en tegen een onderneming op Eemnes overwogen diende te worden. Hij herinnerde hun het ongunstige weder en de sterkte van de plaats, en sprak, zonder evenwel van zijn nederlaag aan de Vaart te reppen, van de geoefendheid der vijandelijke benden en gevaren voor geheel Holland, indien men voor Eemnes het hoofd stiet of geslagen werd, waardoor de vijand in stoutheid zou aangroeien, en zijn strooptochten niet langer zouden te verhinderen zijn. Hij noodigde voorts elkeen uit, om op zijn beurt zijn gevoelen naar zijn beste weten en zijne gedachten te uiten, zonder zich om iets te bekommeren dan om het algemeene welzijn.

Hetgeen hij gezegd had geschiedde slechts voor de leus; want hij had zorg gedragen elkeen duidelijk te laten bemerken, dat hij niet raadzaam vond, om in dezen tijd van het jaar het versterkte dorp aan te vallen; en Van Schaffelaar, die den invloed van Joost van Lalain, als Stadhouder, ridder van het Gulden Vlies, en krijgsman van naam kende, had zwakke hoop om zijn stem de meerderheid te zien behalen, en evenwel gaf hij den moed niet op; want Maria moest gered worden.

Zooals hij vermoed had, gebeurde het; de aanvoerders der poorters, die geen belang bij de zaak hadden, dan om zoo weinig gevaar mogelijk uit te staan, en zoo spoedig doenlijk ontslagen te worden, keurden een aanval in den tegenwoordigen tijd als zeer gevaarlijk af, en waren van oordeel, dat het gelichte volk ontslagen moest worden tot het naderende voorjaar. Alleen die van Amsterdam herinnerden eerbiedig aan de onrust, welke men in de stad had doorgestaan, toen de Zwarte Ruiters Naarden verrast hadden, en toonden zich bezorgd, dat niet alleen het platteland zou worden leeggeplunderd, als men de dorpen in het Gooiland onbezet liet, zoolang Eemnes niet gewonnen was; maar dat zelfs Amsterdam bij de vorst, die elk oogenblik te verwachten was, groot gevaar liep om aangevallen en rampzalig te gronde gebracht te worden.

De burgemeester van Naarden voorspelde mede de droevigste gevolgen, indien men de dorpen onbezet liet, alvorens Eemnes te bemachtigen, hij haalde aan wat Naarden had moeten ondergaan, schilderde het lot af der arme gijzelaars, die nog in vijandelijke kerkers zuchtten, totdat de brandschatting afbetaald zou zijn, welke de verarmde stad zoo spoedig niet kon opbrengen, en vroeg of men dan niet ten minste een poging doen zou,

om een gedeelte van den roof, die misschien in Eemnes geborgen was, terug te bekomen.

Voorts liepen de gevoelens meer uiteen; want de aanvoerders der soldeniers, ofschoon op buit belust, vreesden echter voor den aanval op het sterke dorp, waarbij zij zeker het spits zouden moeten afbijten; het was hun ook onverschillig, of de vijand gedurende den winter Hilversum, Laren, Blarikum, Huizen en andere dorpen geheel vernielde en tot in het hart van Holland doordrong. De ridder Petit Salazar zeide, dat hij, naar hetgeen hij vernomen had, Eemnes als zeer sterk beschouwde; maar dat hij ook, gehoord bebbende hetgeen er was heengevoerd, van oordeel was, dat het wel de moeite waard was er een kans op te wagen, en dat hij dus onder goedvinden van zijne Edelheid, den Stadhouder, van gevoelen was, dat het dorp hoe eerder hoe beter moest worden bemachtigd, en hij eindigde glimlachende: »En op mijne eer, mijne Heeren! om u te toonen, dat, ofschoon ik voor het gemak mijne vijanden gewoonlijk in eene of andere hinderlaag tracht te lokken, ik ook het wild weet op te jagen, en uit zijn leger te verdrijven, zoo ben ik bereid om de voorhoede uit te maken."

Toen hij weder had plaats genomen, stond Van Schaffelaar op; het was nu zijn beurt om te spreken, en aller oogen vestigden zich op zijn ernstig en door moed bezield gelaat. Het licht, dat door een der kleine vensters juist op hem viel, gaf hun gelegenheid om de krijgshaftige gestalte van den ruiteraanvoerder te bewonderen, die met bedaardheid en evenwel vol kracht zijne gedachte uitte.

»Edele Heer!" zeide Van Schaffelaar, »ik ben geheel van hetzelfde gevoelen met de vrome mannen van des Hertogs goede steden van Amsterdam en Naarden. Nu reeds valt het moeilijk, het krijgsvolk in deze door den oorlog uitgeputte dorpen van het noodige te voorzien; en wil men niet menschen en paarden, door gebrek en ongemak, gedurende den winter, doen omkomen, dan zal men zooveel volk naar de winterkwartieren moeten zenden, dat het aantal dergenen, die hier dan behoorlijk op de voorposten onder dak kunnen komen zoo gering zal zijn, dat de bezetting van Eemnes, die van alle behoeften rijkelijk voorzien is, hen zal kunnen overrompelen, als zij het zal goedvinden, zonder dat deze moedwillig aan den dood prijs gegeven krijgslieden zich spoedig genoeg uit de onderscheiden dorpen zullen kunnen vereenigen, om met vrucht wederstand te bieden. Geen bezetting in deze plaatsen achter te laten, edele Heer! zou immers zoo goed zijn als deze arme huislieden aan een wissen ondergang over te geven, en bij een invallende vorst zoudt gij u evenwel genoodzaakt zien, uwe alsdan verspreide benden weder te vereenigen, want het is wel te verwachten, dat de vijand stout en ondernemend genoeg zal zijn, om zich niet te vergenoegen met den buit van het platteland, maar zelfs een aanslag zal beramen op Muiden en zijn slot, op Weesp, ja zelfs misschien wel op Amsterdam. Doch gij bevindt u aan het hoofd van een talrijk en dapper leger, edele Heer! en het is er verre vandaan, dat gij zoudt genoodzaakt zijn, zelfs zonder vechten of eenig verlies geleden te hebben, aan uw vijand over te laten, hetgeen alleen herhaalde nederlagen hem kunnen in handen leveren.

»Beschouwen wij de zaak uit een ander oogpunt, en stelllen wij, dat Eemnes vermeesterd zij; hoe geheel anders is dan de toestand des vijands! Zijn voornaamste macht aan deze zijde ligt dan alleen in Amersfoort, hetwelk ver genoeg verwijderd is, om ons den tijd te geven een genoegzaam aantal manschappen te verzamelen, zoo het hem al in de gedachten kwam, een inval in Gooiland te doen; want de dorpen van Eemland zijn niet allen zoo geschikt als Eemnes, om zoo gemakkelijk en zoo goed versterkt te worden. Maar zoodra Eemnes gevallen is, zal het slechts van ons afhangen, om in Zoest en Baren al het aanwezige graan te vermeesteren, de Eemburg te bezetten, en het kasteel aldaar, indien het mogelijk is, weder in weerbaren staat te stellen. De gemeenschap over den Amersfoorter Berg met het krijgsvolk van mijnheer den Bisschop wordt dan weder vrij, en die tusschen Amersfoort en Utrecht daarentegen minder zeker; en het is onberekenbaar, welken invloed het verschijnen van een machtig leger, onder een vromen aanvoerder, voor de poorten dezer steden zou kunnen hebben, indien, bij koude, vorst en de duurte der levensmiddelen, de gemeente begon te morren, en wars van het oproer, naar hun wettigen heer en meester begon uit te zien.

»Om de door mij opgenoemde ongunstige gevolgen te voorkomen, en de door mij aangehaalde, voor ons voordeelige uitkomsten te verkrijgen, moet Eemnes genomen worden, en ik gevoel zeer goed, wat dit zeggen wil; doch overtuiging, dat het noodzakelijk is voor het behoud van deze landstreek, gedoogt geene aarzeling. Ik heb hooren voorstellen, de wegen waarlangs de vijand herwaarts zou kunnen komen, door te graven en te ver-

sperren maar als deze werken niet verdedigd worden, zijn zij nutteloos, en wie zal ze verdedigen bij dag en nacht? Of zal het zoo gemakkelijk zijn, bij elk staketsel of iedere doorsnijding een blokhuis op te richten, met een bezetting, talrijk genoeg, om ten minste twee derden van het krijgsvolk van Eemnes het hoofd te kunnen bieden?

»Eemnes is gevaarlijk voor ons, gij zult mij dit toestemmen; het bevat een schat van vee en paarden, en allerhande graan en levensmiddelen, die ons zeer welkom zouden zijn; ook dit zult gij met mij eens zijn, en met mij de inneming van het dorp verlangen. Doch Eemnes is ook rijk aan gewapend volk, en aan krijgswerktuigen; maar ook daarom wil ik het innemen; want zij zijn allen des doods, als wij overwinnaars zijn; de gelegenheid der plaats laat hun niet toe te vluchten, en al hun krijgsvoorraad valt in onze handen. Zouden wij dan nog aarzelen . . .? Neen! de poorters en het volk, dat bij loting verzameld is, zoowel als de soldeniers, zullen niet aarzelen ons te volgen, wanneer wij zelven maar niet twijfelen aan de overwinning; de vrees voor hunne bezittingen en haardsteden wordt den eene benomen, als Eemnes valt, den andere wacht er een rijke buit, en ons, Heeren! de eer van het sterke dorp vermeesterd te hebben.

»Indien ik mijn gevoelen mag zeggen over de wijze, waarop de aanval diende te geschieden, dan kan hij alleen gedurende den nacht met hoop op een goeden uitslag ondernomen worden; en elke dag verzuim maakt de plaats nog onneembaarder. Slechts twee wegen staan ons open tot een krachtdadigen aanval: het is langs den Wakkerdijk. Terwijl het eene gedeelte van het leger van Blarikum, op den dijk aanrukkende, de eerste versperring aan dien kant van voren tracht te vermeesteren, moet deze beweging ondersteund worden door een aanval langs de Meenesteeg op de staketsels, die aldaar zijn geplaatst. Alleen gedurende den nacht is een goede uitslag mogelijk; want bij dag zou het niet doenlijk zijn onder het geschut van het kerkhof dat de Steeg bestrijkt, te blijven staan, of naderhand een aanval op de hoofdverschansing te doen.

»Gelijktijdig trekt de tweede afdeeling van het leger langs de Vikevoortsche-steeg, die buiten bereik van het geschut ligt, en voorts over den Wakkerdijk op het andere gedeelte van het dorp aan, en bestormt ook dáár de vijandelijke werken. Van twee zijden in den nacht op zijn uiterste punten met kracht aangegrepen, zal de vijand zijne handen vol hebben; en evenwel geloof ik, dat er nog meer gedaan kan worden, en het zou mij zeer verwonderen, indien de brave poorters van Amsterdam en andere plaatsen, die bij de scheepvaart zijn opgevoed, geen gelegenheid vonden om de gemeenschap langs de Biersteeg en den Zijdwind te herstellen, en de verdedigers der versperringen in den rug aan te vallen.

»Ik ben bereid met mijne bende langs de Vikevoortsche-steeg den aanval op het kwartier van den aanvoerder der Zwarte Bende te wagen, en zal mijn plicht doen. Indien er eenige vrome mannen van Naarden gezind waren met mij te gaan, ten einde de staketsels neer te houwen, zij zullen mij welkom zijn; zij hebben ook nog iets af te rekenen met Perrol met de Roode Hand, en wij zullen hem met de stukken betalen, indien God en Mijnheer St. Maarten met ons is. — Edele Heer? ik stem vóór den aanval, en wel nog dezen nacht."

Toen Van Schaffelaar zweeg en weder ging zitten, liet zich een zachte uiting van goedkeuring hooren, en de burgemeester Jan Coman, Jansz., die over de Amsterdamsche poorters het bevel voerde, zoowel als de drie overmannen der schutterijen van de stad en de burgemeester van Naarden, dankten hem door een buiging van het hoofd voor hetgeen hij in hun belang gezegd had. Nu stond de markgraaf van Antwerpen op, en zeide zijn gevoelen; hij drong vooral aan op een bezadigd overleg, en vermaande elkeen, om zich door bijzondere belangen niet te laten medeslepen, noch door roekeloosheid en te veel kleinachting van den vijand het welzijn van het geheele leger in de weegschaal te stellen, daar de gevolgen van een neerlaag vóór Eemnes, dat zoo goed van volk voorzien was, niet te berekenen waren. Ten slotte zeide hij, dat het te laat of nog te vroeg was voor zulk een onderneming. Zoodra de markgraaf zich had nedergezet, vatte de Stadhouder zelf het woord op; hij had met ongeduld aangehoord, wat degenen, die vóór den aanval waren, gezegd hadden; maar hij had hen niet gestoord, en zeide: »Met welgevallen, Heeren en brave lieden! heb ik zoowel de moedige gezindheid gehoord, die een gedeelte van u bezielt, als de bedaarde gevoelens, die weder anderen aankleven. Op mijne eer! ik wenschte niets liever dan eens een goeden slag te slaan tegen het krijgsvolk van Montfoort; maar ik ben aan mijn gevreesden heer, den Hertog, rekenschap schuldig van de macht, welke hij onder mijne bevelen gesteld heeft, en moet dus, hoe ongaarne ook, vooreerst een aanval op Eemnes ontraden.

Evenwel indien de meerderheid van u er voor is, zullen wij het met Gods hulp bestaan; zij, die dus voor den aanval op het dorp stemmen, verzoek ik op te staan; degenen, die er tegen zijn, te blijven zitten.

Van Schaffelaar, Petit Salazar, de burgemeesters van Naarden, Weesp, Muiden en Amsterdam, de overmannen der schutterijen, de buurtmeesters van Gooiland, en de aanvoerder der Duitsche ruiters of voetknechten, stonden op, terwijl de markgraaf en de overige aanvoerders der poorters en soldeniers bleven zitten.

Van Schaffelaar zag om zich heen, of er zich niet meer bij hem zouden voegen; want zij, die opgestaan waren, behoorden tot het kleinste getal. Doch toen ook de maarschalk van Gooiland zitten bleef, werd hij tot zijn smart gewaar, dat hij alle hoop moest opgeven om Eemnes te zien vermeesteren en Maria te redden; maar de stem van Joost van Lalain riep hem tot zich zelven terug.

»Gij ziet zelven, Heeren en vrome lieden!" zeide hij, »dat gij de minderheid hebt, en dat dus de onderneming moet uitgesteld worden. Ik dank u voor uwe goede en dappere gezindheid, en u allen voor de blijken van eerbied voor uw gevreesden heer en de bezorgdheid voor het welzijn van het land, en herhaal, dat het mij leed doet; ik zou zoo gaarne het bevel tot den aanval gegeven hebben." Dit gezegd hebbende, stond hij op.

»En wat weerhoudt u, edele Heer?" riep Van Schaffelaar. »Eén woord slechts van u, en geen dezer heeren zal er aan denken zwarigheden te opperen, maar met moed ten strijde gaan."

»Een stadhouder en legerbevelhebber heeft andere plichten te vervullen dan een eenvoudig ruiteraanvoerder, Heer Van Schaffelaar!" zeide de markgraaf.

»Ik weet het, Heer!" antwoordde deze kortaf; »maar ik wist niet, dat het een markgraaf van Antwerpen past om het woord op te nemen voor een stadhouder van Holland."

De markgraaf wist niet dadelijk, wat hij zeggen zou; want Petit Salazar zeide halfluid, half lachende: »Alsof ik niet wist, dat de vredelievendheid van den markgraaf de sterkte van Eemnes nog zou helpen versterken." Maar Joost van Lalain keerde zich met drift om naar Van Schaffelaar, en zeide:

»Op mijne eer, Heer Van Schaffelaar! ik zeg u geen dank voor deze aanmerking."

»Ik verzoek er u ook niet om, edele Heer!" hernam Van Schaffelaar bedaard, »maar wel om bevel tot den aanval te geven."

»Ik zal nimmer gedoogen, dat men zich met mijne zaken bemoeit," riep Lalain driftig, »hetgeen de markgraaf zeide, is zoo: doch evenmin zal ik mij laten dwingen om, tegen het bij meerderheid gestemde, het welzijn van het leger roekeloos te wagen; of zijt gij nog niet tevreden, dat wij u ongestoord hebben laten spreken, zoolang als gij goedvondt?"

»Tevreden, maar ook niet meer!" zeide Van Schaffelaar met gevoel van eigenwaarde.

»Zeer wel, Heer ruiteraanvoerder!" zeide Lalain gemelijk en spottend; »maar wij vergeven het u, ofschoon wij met recht konden verwachten, dat gij u in dezen krijgsraad, overeenkomstig uw rang en uwe jaren, zoudt gedragen hebben, zonder om uw eigenbelang of om een vrouw een onzeker gevecht te willen doordrijven, tegen het welzijn van het leger en het belang van uw heer, den Bisschop."

»Bij mijnheer St. Maarten, Heer Stadhouder!" riep Van Schaffelaar, met moeite zijn bedaardheid behoudende, »indien er niemand met meer eigenbelang gesproken heeft, dan zal het wel zijn. Op mijn woord van edelman en de gehoorzaamheid, die ik aan zijn Eerwaarde verschuldigd ben, verklaar ik, dat ik gesproken heb volgens mijn geweten, en dat ik niet voor den aanval zou gestemd hebben, indien het niet tot welzijn van hem en van het land, waarover gij gezag hebt, dienstig ware geweest; en zoo iemand er aan durft twijfelen," zeide hij, zijn handschoen op den grond werpende, »dan heeft hij bij hals en keel gelogen."

»Heer Van Schaffelaar!" zeide Joost van Lalain, zijn ongenoegen verbergende, »neem uw handschoen terug; ik ben niet gewoon mij door iemand te laten dwingen; wij gaan niet naar Eemnes! Neem uw handschoen terug, zeg ik, en bewaar hem voor Perrol!"

»Tot dezen avond zal ik hem bewaren, ofschoon ik hier, op mijne eer! niemand zie, die een te groot heer is, om hem op te nemen," riep Van Schaffelaar, zijn handschoen oprapende. »Maar denk niet, Heer Stadhouder! dat ik zal smeeken om bevel tot den aanval te geven; want ik besef dat het nutteloos zou zijn. Alléén," vervolgde hij met verheffing van stem, »zal de eenvoudige bisschoppelijke ruiteraanvoerder Eemnes innemen, of er vóór dood blijven; zoo waarlijk zij mij God genadig! en morgen zult gij beschaamd moeten zijn, Stadhouder van Holland! omdat ik zonder u overwonnen heb, of zonder bijstand gevallen ben," en hij zette zijn hoed op.

»Heer aanvoerder!" riep de Stadhouder toornig, toen hij zag, dat Van Schaffelaar wilde heengaan, »vergeet gij, dat ik hier het bevel voer, en dat gij niet moogt oprukken zonder mijne toestemming?"

»Onder uw bevel?" zeide Van Schaffelaar met vuur; »nooit heeft mijn genadige heer van Utrecht mij gezegd, dat ik onder uw bevel zou staan; maar al toondet gij mij zijn schriftelijken last, Heer Stadhouder! dan zou ik niet gehoorzamen; ik was edelman, vóórdat ik ruiteraanvoerder werd; en het geldt hier een zaak, die mij meer ter harte gaat dan mijn leven."

»Maar uwe ruiters, aan wien behooren die dan?" zeide Lalain stampvoetende.

»Aan mijnheer David en aan mij," antwoordde Van Schaffelaar, »en wees verzekerd, Heer Stadhouder! dat zij mij niet alleen zullen laten gaan; morgen zult gij hen in of vóór Eemnes kunnen vinden, zij zullen dan overwinnaars of dood zijn."

»Wij zullen zien, Heer ruiter! wij zullen zien, of zij zonder mijn wil u zullen volgen, en of mijn leger niet een handvol bisschoppelijke ruiters zal beletten hun dollen kop te volgen," zeide Joost van Lalain driftig, en hij trok met zijn hand aan de ridderorde van het Gulden Vlies, die om zijn hals hing.

»Wij zullen zien!" riep Van Schaffelaar. »Maar wees verzekerd, Heer van Lalain! dat mijne Schaffelaars niet zullen teruggaan, als mijne trompenaars geblazen hebben en mijn banier ontrold is, al ware het voor uw meester. Neen, bij mijnheer St. Maarten! zij zullen uwe slagorde doorbreken, of zullen omkomen, en hun bloed komt over u. Vaartwel, mijne Heeren!" vervolgde hij met vuur, doch treurig, tot degenen, die om hem stonden, »mogelijk zie ik u nimmer weder, en ik verlang er ook niet naar, indien het zoo zijn moet, als men mij dreigt; maar gij zult niet tegen mij oprukken, na den aanval op Eemnes te hebben afgestemd; mijn hart zegt mij zulks." Dit zeggende, verliet hij snel het vertrek.

Met schrik en verbazing hadden de meesten hem aangehoord; met verkropten spijt stond de Stadhouder, niet wetende wat hij doen zou, en hij strekte zijn hand naar de deur uit, alsof hij last wilde geven Van Schaffelaar tegen te houden, of hem te bevelen om te blijven. Doch toen de deur werd dichtgeslagen, en de markgraaf iets zacht tegen hem zeide, schudde hij met het hoofd, en zeide: »Neen, dat zou niet raadzaam zijn; want de bisschoppelijke ruiter is dol. — Wat dunkt u er van, mijne Heeren en goede lieden?" vervolgde hij, zich op eens tot de heeren wendende, die om hem stonden.

Dat hij een vroom krijgsman is, edele Heer!" zeide burgemeester Jan Coman, Jansz., zich buigende, »en dat het te wenschen ware, dat zijn voorslag ware aangenomen; wij hadden zoo gaarne een einde aan de zaak gemaakt; het welzijn der burgerij zal ons nu noodzaken het leger te verlaten."

»Het leger verlaten? meester!" zeide Joost van Lalain barsch; doch de burgemeester liet zich niet afschrikken, maar zeide met gepaste vrijmoedigheid: »En waarom niet, edele Heer! indien er niet gestreden wordt, behoeven zij immers vrouw en kinderen niet te verlaten, om hier te liggen, hetgeen beter aan soldeniers, dan aan poorters en schutters voegt."

»Op mijne eer! hij spreekt niet kwaad, edele Heer!" riep Petit Salazar, die, in zich zelven mompelende, heen en weder had gestapt. »Maar het zal niet gezegd worden, dat een Fransch ridder een maagd in de handen van haar roover heeft gelaten, zonder haar te helpen verlossen; dat er een gevecht heeft plaats gehad, waarin een edelman van Biscaye niet heeft durven deelen; noch, bij de ziel mijns vaders! dat er iets te plunderen is geweest, zonderdat de mannen van Petit Salazar deel aan den buit gehad hebben: en daarom, edele Heer! wil ik u groeten; want ik zal met de ruiters van den Bisschop aanvallen."

»Bij God, Heer ridder!" riep de Stadhouder verwonderd, »spot gij er mede, of vergeet gij, dat mijnheer de Hertog u en uwe bende in soldij heeft genomen?"

»Neen! antwoordde Petit Salazar lachende; »maar bedenk, edele Heer, dat er vijf maanden aan de soldij ontbreken. Ware alleen de laatste maand ten achteren, dan zou ik blijven liggen; doch nu behoor ik mij zelven, en mijne mannen behooren mij. Vaar dus wel, en houd dezen dag van de soldij terug, hetgeen altijd de betaling gemakkelijker zal maken. Leve de buit! Salazar val aan!" Dit uitroepende, boog hij zich en snelde het vertrek uit.

De Stadhouder, door het vertrek van den Franschen bendeaanvoerder verbaasd, wiens bijstand hij vooral noodig had, om zich met vrucht tegen den aftocht der Schaffelaars te verzetten, verzocht bevelend en onvriendelijk, aan den burgemeester van Naarden te zwijgen, toen deze hem bad zijn besluit nog te veranderen, en hij verliet gramstorig, gevolgd door den markgraaf, het vertrek. De bevreemding van de leden des krijgsraads verminderde niet, toen

deze eenige oogenblikken daarna terugkeerende, hen uit naam van Joost van Lalain verzocht, nog niet te vertrekken, en zij hoorden zelfs, dat de schildwachten buiten in de gang den last ontvingen, om niemand door te laten. Het was alsof de Stadhouder vreesde, dat al de leden van den krijgsraad zouden ontsnappen. De gedachte, dat zij geen deel aan den buit zouden hebben, deed den aanvoerders der krijgslieden vloeken, terwijl zij die over de poorters en andere soort van meest tegen hun zin tot den oorlog genoodzaakte huislieden het bevel voerden, de hoofden bijeenstaken, en zich onderling verbonden met algemeene stem te verzoeken, om naar hunne haardsteden terug te keeren en zich op hunne voorrechten te beroepen.

Een goed eind weegs was Van Schaffelaar reeds gevorderd; terwijl hij vol verontwaardiging nadacht over het aan lafheid grenzende voorzichtig gedrag van den Stadhouder, dat allen schijn had van de vijandelijke partij te willen ontzien, toen hij iemand hoorde, die hem riep, en met lossen teugel hem achteropreed.

Tegen zijn zin hield hij op; doch tot zijn leedwezen zag hij, dat het de ridder Petit Salazar was, en den schijn niet willende hebben van hem te ontwijken, bleef hij staan, de greep van zijn zwaard onder het bereik van zijne hand brengende; want hij vermoedde, dat deze vreemdeling misschien was afgezonden, om zich van hem meester te maken, en alleen kwam uit verwaandheid en snoeverij, den Gascogners zoo algemeen eigen. Het verraste hem daarom toen deze, hem op zijde rijdende, vroolijk uitriep: »Op mijne eer, Heer Van Schaffelaar! gij hieldt een goeden stap; maar Goddank! ik heb u toch ingehaald. Bij San Sol! gij hebt zeker wel eens den naam van mijn vader hooren noemen, en gij vermoedt dus misschien reeds, wat ik te zeggen heb.

»Heeft de Stadhouder . . . .?" vroeg van Schaffelaar somber; doch Salazar liet hem niet uitspreken, maar vervolgde luid: »Naar den duivel met den held van het blokhuis aan de Vaart! Maar zeg eens, hebt gij vergeten, wat ik gezegd heb van het meisje, dat die satansche Perrol geroofd heeft?"

»Ha!" riep Van Schaffelaar; maar weder liet Salazar hem niet uitspreken, en zeide snel, doch ernstig: »Heer! wij zijn beiden edellieden, en nooit heb ik aan uw moed getwijfeld. Ik ben een Biscayer en Fransch ridder, gij kunt dus ook niet aan mijn moed twijfelen, daarom vraag ik verschooning voor hetgeen ik gezegd heb: het doet mij leed! wilt gij mijn vriend zijn? Ziedaar mijne hand en laat alles voorbij zijn."

»Het zij zoo, Heer ridder!" zeide Van Schaffelaar, na zich een oogenblik bedacht te hebben, »ik ben niet haatdragend van aard; één mensch slechts haat ik; gij kent hem, het is Perrol. Ziedaar mijne hand, waarschijnlijk zie ik den dag van morgen niet, en nu heb ik geen tijd om aan dwaze tweegevechten te denken; daarom is uw edel gedrag mij welkom."

»Gij twijfelt dus niet aan mijn moed, Heer?" vroeg Salazar met nadruk.

»Bij mijnheer St. Maarten en mijn zwaard! neen, Heer!" antwoordde Van Schaffelaar volmondig.

»Ha! dan is het wel, en ik heb u nog alleen maar te zeggen, dat ik met u Eemnes zal aanvallen; bij onze lieve Vrouw van Serrance! dit was de voornaamste reden van mijn komst," riep het bendehoofd lachende.

»Gij, Heer ridder? Zullen de mannen van Salazar met de Schaffelaars oprukken?" vroeg Van Schaffelaar verwonderd, doch verheugd.

Na een kort onderhoud scheidden zij van elkander, de eene noordwaarts, de andere zuidwaarts wegrijdende, terwijl de ridder nog riep: »God zij met u, Heer! en als gij het vuur van mijne kolfroerschutters hoort, dan weet gij, dat het is: Salazar! val aan!"

»En het zal voor mij het sein wezen om den aanval te laten blazen. Vaarwel, Heer ridder!" riep Van Schaffelaar en in vollen galop snelden de moedige rossen voorwaarts.

Zoodra Van Schaffelaar te Hilversum aankwam, en vóór het huis van den boschbewaarder afsteeg, trad Wouter, door Henri gevolgd, buiten de deur, en vroeg:

»Brengt gij goede tijding, Van Schaffelaar? Tegen hoe laat is de aanval bepaald?" Maar voordat Van Schaffelaar hem antwoordde, riep deze: »Henri! loop haastig naar een mijner trompenaars, laat hem opzitten en door het dorp het bevel voor mijne ruiters blazen om zich te wapenen; ik moet hen spreken."

Hierop ging hij met den smid naar binnen, wierp zich op een bank neder, verborg een oogenblik zijn hoofd in zijne handen, en zeide toen tot den meester, die hem bedaard had gadegeslagen; »God weet hoe het komt, Wouter! maar de krijgsraad was slechts een ijdel vertoon van verlangen om

den vijand afbreuk te doen; Lalain wil dat niet, of zijn nederlaag heugt hem nog; en daarom blijven wij werkeloos; degenen, die met mij stemden tot het nemen van een beslissenden stap, waren te weinig in getal; de pluimstrijkers of bloodaards hadden de meerderheid."

»En Maria, mijn arm kind, wat zal er van haar worden, Jan?" riep de meester treurig. »Blijft ons de hoop niet meer over om haar te redden?"

»Ja, meester!" riep Van Schaffelaar. »Toen ik zag, dat ik alleen op God en mij zelven vertrouwen moest, heb ik dien edelman van Henegouwen gezegd, dat ik alleen zou gaan; dat geen Utrechtsch edelman, noch bisschoppelijk ruiterhoofd zich door een stadhouder van den Hertog wetten laat stellen, en dat mijne ruiters mij niet alleen zullen laten gaan. Hedenavond gaan wij dus; en zooveel invloed had mijn voorbeeld, dat de ridder Salazar mij achterop is komen rijden, met belofte om gelijk met mij te zullen aanvallen. Zoodra hij te Naarden is, rukt hij met zijn bende op Blarikum aan, en tegen den avond van daar naar den Wakkerdijk."

»St. Eloy zij geloofd!" riep de smid verheugd; »nu vergeef ik het dien vreemden soldenier, dat hij onze stad zoo deerlijk van het vee beroofd heeft, en dat een zijner mannen mij heeft ternedergeslagen; want wij hebben zijn hulp wel noodig."

»O, meester!" zeide Van Schaffelaar, »ik kon op het gelaat van velen zien, dat zij gaarne met mij zouden gegaan zijn; maar de vrees deed hen zwijgen. Zij, die aan het hoofd zijn van het volk van Amsterdam en Naarden, schenen vol drift, om zich door een moedigen aanval van deze gevaarlijke nabuurschap te ontslaan en wraak te nemen over het plunderen van Naarden. Het zijn geene edellieden of ridders: maar, bij mijnheer St. Maarten! zij dragen een dapper en edelmoedig hart in de borst; het zijn burgers, maar trouwe en brave lieden, zooals gij, meester! en indien men hen niet terughoudt, dan zullen wij, vóórdat wij Hilversum verlaten, wel eenigen hunner hier zien komen, om met ons het gevaar te deelen, en dan zult gij aan hun hoofd naar Eemnes kunnen oprukken om Maria te redden, en de staketsels onder den voet te hakken."

Voorts deelde Van Schaffelaar hem nog het een en ander mede, en was verwonderd, toen hij naar Frank vroeg, dat de Smid hem antwoordde, dat deze reeds vóór eenigen tijd met Kars, den zoon van den boschbewaarder was weggereden, onder voorgeven van eenige nadere berichten nopens de wegrooving van Maria te gaan inwinnen.

»Hij kan niet vermoeden, dat de krijgsraad zoo ellendig is afgeloopen," zeide Van Schaffelaar; »ik verwacht hem dus spoedig terug, ten minste vóór den avond; maar," vervolgde hij, zich bezinnende, »indien ik den Stadhouder wèl verstaan heb, dan is Ralph, de schaapherder, gevangen, en misschien zal Frank opnieuw zijn leven wagen voor niets; ongelukkig...."

Op dit oogenblik kwam Henri binnen, en zeide: »Heer! de ruiters wachten uwe bevelen." Toen noodigde Van Schaffelaar den smid, hem te volgen, en begaf zich naar buiten. Op de kleine Drift stonden de Schaffelaars; de trommen werden geroerd, en de trompetten gestoken, zoodra hij naderde; doch zij lieten hunne verwondering niet bemerken; toen zij hun aanvoerder zonder harnas en te voet zagen aankomen.

De bisschoppelijke bende bestond nagenoeg uit honderd speren of vijfhonderd rijzige ruiters, die te paard dienst deden, en driehonderd ruiterknechten, die te voet gingen. Elke lans of speer bestond dus uit acht vechters, te weten: behalve den man van wapenen, die de speer voerde, uit vier andere rijzige ruiters, waarvan er twee met korte handbussen en twee met kruisbogen gewapend waren, en voorts uit een voetboogschutter, die tevens een schild voerde, en nog twee ruiterknechten, van welke de een met een kolfroer, en de ander met schild en piek gewapend was.

Zij stonden in twee slagorden geschaard; het midden der rijzige ruiters werd gevormd door de speerdragers of mannen van wapenen, die zwaar gewapend waren, en die dus elk, als hunne speer voltallig was, zeven mannen onder hunne bevelen hadden, terwijl de handbusschieters op den linker-, en zij die met de kruisbogen gewapend waren, op den rechtervleugel stonden. Bij het voetvolk waren ook de schutters op de vleugels geplaatst, terwijl de piekeniers in het midden stonden.

Met welgevallen zag Van Schaffelaar naar zijne ruiters; hij wenkte met de hand, en de trommen bij het voetvolk, en de trompetten bij het paardevolk zwegen. Hierop zeide hij luid en verstaanbaar:

»Mannen! hetgeen ik te zeggen heb, betreft den dienst van mijnheer den Bisschop niet, maar mij zelven; verlaat dus uwe gelederen, en gaat om mij staan; zoo menigmaal zijt gij tot mij gekomen om mij iets te vragen; nu kom ik met een verzoek tot u."

Vreemd zagen de ruiters op; maar zij voldeden aan zijn verlangen, terwijl zij uitriepen: »Leve Van Schaffelaar!" De rijzige ruiters stonden achter

de ruiterknechten, en in het midden van deze gewapende macht bevond zich Van Schaffelaar, die op een grooten keisteen ging staan, die daar lag; naast hem, maar op den grond, stond Wouter.

»Mannen!" zeide Van Schaffelaar, »een zwaar leed drukt mij; maar nu ik u zoo sterk en zoo vol moed om mij zie, wordt mijn hart gerust, en het durft weder hopen." Andermaal liet zich een luid gejuich hooren; maar hij wenkte met de hand en de diepste stilte heerschte weder rondom hem. »Zij, die door hare deugd en goedheid het hart van uw aanvoerder gewonnen had, mijne bruid, de dochter van dezen braven man, mijne aanstaande echte vrouw, die reeds voor het bendehoofd der Zwarte Ruiters het ouderlijk huis had moeten ontvluchten, en een schuilplaats gevonden had in het vrouwenklooster te Zoest, dat door mijnheer David bijzonder beschermd wordt, zij is hedennacht door Perrol, mijn bijzonderen vijand, met geweld uit het heilige huis gesleept en naar Eemnes vervoerd."

»De dood voor Perrol!" riepen de Schaffelaars; maar Van Schaffelaar verzocht hen nog eens te zwijgen, en hij vervolgde: »De inneming van Eemnes, zoo noodig voor Holland zelf, voor het leger en voor de zaak van zijn Eerwaarde, is in den krijgsraad voorgesteld, maar afgestemd, en de hoop om mijne bruid te redden vernietigd. Toen, mannen! heb ik aan den Stadhouder gezegd, dat ik alleen zou gaan; maar tevens, dat gij mij zoudt volgen, en dat wij het dorp zouden nemen of er voor dood blijven."

»Leven de Schaffelaars! weg met de Zwarte Bende!" schreeuwden de ruiters dreigend en op hunne wapens slaande.

»Mannen!" riep Van Schaffelaar, »geheel vrijwillig moet gij mij volgen naar de plaats, waar wij misschien allen zullen omkomen: het is geen bevel; gij zijt ongehouden mij te volgen; zelfs heeft de Stadhouder gedreigd u te verhinderen met mij te gaan, en gij zult mogelijk eerst zijne benden moeten doorbreken, vóórdat de weg naar Eemnes ons geopend wordt."

»Leve Van Schaffelaar! St. Maarten en Van Schaffelaar valt aan," riepen de ruiters. »Weg met den Stadhouder! de dood voor de Zwarte Bende!" schreeuwden zij, en die het dichtst bij stonden, gaven hem en Wouter de hand, en beloofden het uiterste te zullen doen.

Nog eens sprak Van Schaffelaar, voordat zij weder in de gelederen terugtraden, en met gevoel dankte hij hen voor hunne toezegging en gehechtheid aan zijn persoon. In alle richtingen trad hij door den hoop, die hem omringde, en gaf den onderbevelhebbers de hand hun tevens mededeelende, dat de ridder Salazar hem beloofd had hem bij te staan. O! het was een grootsch, maar ook aandoenlijk schouwspel, toen hij, terwijl de lucht daverde van het wapengeschreeuw zijner ruiters, tusschen hen door ging; toen de wind hun dreigen en roepen om wraak opving, en hunne donderende stemmen, die éénen klank vormden, over het veld wegdroeg; toen die mannen in de kracht van hunne jaren, die niets hadden dan hun leven, hem dat aanboden, en met ongeduld het oogenblik verbeidden, waarin zij het voor zijn dienst zouden ten offer brengen.

Toen zij weder geschaard stonden, riep Van Schaffelaar zijne onderbevelhebbers bij zich, en gaf hun zijne bevelen. Op den Naarder en Laarder weg, zoowel als op de menigvuldige paden, benoorden Hilversum, werden nu, ver van het dorp verwijderd, voorposten uitgezet, en de rijzige ruiters ontvingen bevel zich gereed te houden om dadelijk te kunnen opzitten.

Reeds eenigen tijd was Van Schaffelaar met den meester naar het huis van den boschbewaarder teruggekeerd, en terwijl Wouter, die eindelijk bemerkt had, dat hij zich door het nemen van eenig voedsel diende te versterken, zich als 't ware innerlijk wapende, werd Van Schaffelaar door Henri uiterlijk gewapend, dat is, zijn harnas werd hem aangedaan, en intusschen verklaarde hij aan den meester, waarom hij zijne boog- en roerschutters te voet naar de zijde van Eemnes, gezonden had, om bij het kreupelhout, dat bij het Lange Water en de andere meertjes was, post te vatten. Hij wilde door deze voorzorg den stadhouder verhinderen hem den toegang tot de Vikevoortschesteeg af te snijden, daar hij van zins was, om, zoodra hij kennis kreeg, dat er eenig volk op hem werd afgezonden, Hilversum te ontruimen, en langs den Lieberger weg het voetvolk te volgen.

Een bevelhebber van de stadhouderlijke lijfwacht welke nu door den ruiter werd binnengeleid, die met hem van de voorposten op den Lagen Laarder weg naar het dorp was gereden, deed Van Schaffelaar zijne rede staken. Hij was echter niet weinig verheugd, toen deze hem uit naam van Joost van Lalain kwam zeggen, dat hij eindelijk, om aan het verlangen van zijn eigen hart en dat van zijne bevelhebbers en de aanvoerders der poorters genoegen te geven, had besloten, dezen nacht Eemnes met vereende macht aan te vallen.

Van Schaffelaar zeide niet, dat hij vermoedde, dat de vrees van de Schaffelaars en de mannen van Salazar te zien zegevieren, den Stadhouder van gedachte had doen veranderen; maar dankte den brenger voor de blijde boodschap, welke, na hem nog vele onderrichtingen gegeven te hebben, vertrok.

»God zij dank!" riep Van Schaffelaar, »wij kunnen thans gerust den nacht zien naderen: ofschoon ik nu niets voor mijn bruid doen kan, voordat ik mijn plicht als edelman en aanvoerder vervuld heb. O! hoe verlang ik naar het oogenblik, om Perrol te ontmoeten en Maria aan mijn hart te drukken!"

«Ik geloof het wel; want het gaat mij even zoo," antwoordde de meester. »Maar Jan! volg mijn raad, zet u hier neder, en eet en drink, terwijl ik eens ga zien of gij op uwe wagens geen bijl hebt, die mij aanstaat; en als die burgemeester en zijne mannen van Naarden zoo vol vuur zijn, als gij gezegd hebt, dan zullen wij spoedig die versperringen voor de Schaffelaars wegruimen, en dan zal het zijn: »Sla dood, Van Schaffelaar! — of ik wil geen Wouter heeten."

Toen de meester vertrokken was, zette Van Schaffelaar zich neder, maar niet om spijs of drank te nuttigen; hij berekende de uren, die er nog verloopen moesten, voordat hij het bevel tot den aanval zou kunnen geven, en dacht aan zijn bruid. Behoeven wij te zeggen, dat nu eens zijn borst zwoegde van strijd- en wraakzucht, dan weder ongerustheid zijn hart martelde, en hem somtijds een huivering over het lijf liep, als hij dacht, dat in ditzelfde oogenblik misschien de Roode Hand op Maria rustte, en nu en dan een uitroep van angst en ongeduld hem ontsnapte, nu niets zijn voornemen meer in den weg stond, en hij zich door de noodzakelijkheid tot eenige uren van werkeloosheid gedoemd zag?

XXII.

Eemnes.

Maar schriklijk rolt het stormgerucht,
En 't wraakgeschreeuw in 't rond;
De donder perst en scheurt de lucht,
En davert langs den grond.

Hij beukt en kneust wat naken mag,
En blakert ze aan zijn brand;
En stort en smakt met houw en slag
Er honderd neer in 't zand.

H. TOLLENS, CZ.

De sluier van den nacht had zich over het aardrijk verspreid, en oogenschijnlijk scheen ook in Eemnes alles in een diepe rust gedompeld. Bij een nauwkeuriger onderzoek zou men echter bevonden hebben, dat hier en daar eenig beschonken volk in de huizen op de been was, en terwijl er geen droppel jenever in het geheele dorp te vinden was, droeg de wijn en het bier alleen de schuld van deze onmatigheid; hetgeen een gemoedelijk lid eener *Frugality Society*, ofschoon het hem een zucht kostte, misschien zou hebben doen besluiten om het voorstel te doen deze verderfelijke dranken ook op de verbodlijst van het genootschap te plaatsen. Zij, die in de woningen waren, welke voor wachthuizen dienden, vermaakten zich met spreken, drinken en spelen.

In een vrij ruim, boersch vertrek, zaten eenige Zwarte Ruiters rondom het vuur; en als wij op hun gesprek acht gaven, zouden wij misschien daaruit de ongewone beweging verklaard vinden, die dezen morgen in het dorp door Frank was bespeurd. Het huis, waar deze mannen zaten, stond in het noordelijk gedeelte van het dorp, in de nabijheid van de versperringen, die Frank met den boer was doorgekomen, en een houten beschot, dat een eind weegs door het vertrek liep, beveiligde hen, die bij het vuur zaten, tegen den tocht der deur, maar liet ook daardoor het overige gedeelte daarvan in het duister; want er was geen licht dan van het hout, dat op den haardsteen brandde.

»Wij liggen hier beter, Rogardo!" zeide een der ruiters. »Messire Perrol heeft gelijk gehad dit gedeelte van het dorp in te nemen; de woningen en stallen zijn hier grooter en beter ingericht, en wij liggen hier nader bij Laren," eindigde hij lachende.

Rogardo beaamde hetgeen hij zeide, en merkte aan, dat den Zwarten Ruiters altijd de beste plaats toekwam. Een hunner, die afwezig geweest was,

keerde nu terug, en Rogardo vroeg: »Hoe maakt het de vent, Wilhelm? is hij nog even stom als dezen morgen?"

»Gewis!" hernam deze, »de oude bedelaar bromde slechts, toen ik hem met mijn spoor in de zijde aanraakte; de touwen, waarmede hij gebonden is, zitten nog zoo vast als een muur, ofschoon de domme dorpelingen, en zelfs de mannen van Wachtendonck zeiden, dat hij zich wel zou weten vrij te maken. Een leelijke hond, die van het water droop, is in de kamer gedrongen; hij zat vóór de deur te wachten; zou het mijnheer satan ook zijn?"

»Ha! ha!" lachte Rogardo, »dat heeft geen nood. Jammer maar dat Froccard niet bij de hand was, anders ware het nu al met den boef gedaan."

»Alsof Froccard alleen hem zou kunnen leeren spreken!" zeide Wilhelm met minachting.

»Zacht, zacht, knaap!" riep Rogardo, »indien gij wat langer bij ons zijt, dan zult gij niet meer twijfelen aan zijn bijzondere behendigheid: hij weet pijnigingen uit te vinden, waarvoor de heilige martelaars zouden gebeefd hebben. Is het niet zoo, mannen?"

»Ja!" riepen de overigen, en een hunner zeide lachende: »Messire Perrol weet wel wat hij doet; indien hij ook niet wanhoopte om beter beul te kunnen vinden, dan ware de verloopen monnik misschien al lang opgeknoopt."

Zacht," zeide Rogardo, »spreek zoo luid niet; want Froccard scheert er den gek niet mede, bij de ziel van satan! er is niets beter of niets slechter dan een monnik."

»Bij St. Veit! ik heb lang met mijn speer in Duitschland gediend," zeide Wilhelm, »maar er zijn hier al rare makkers onder ons. Onze aanvoerder is een liefhebber van knappe meisjes, en hij bekreunt zich niet veel of zijn liefde haar aanstaat; het schoone kind, dat hier in huis gevangen zit, had toch beter lot verdiend; ik hoorde haar zuchten, toen ik voorbij het kamertje ging, en gevoelde lust om haar te troosten."

«En om kennis te maken met Froccard?" vroeg Rogardo lachende.

»Indien het was om met hem te vechten, waarom niet?" riep Wilhelm; »ik vind haar zoo lief, dat, als ik wist, dat de oude landlooper gelijk had, toen hij mij zeide, dat ik nader aan den dood was dan hij, ik er eens een kansje op zou wagen, ten spijt van Froccard."

»Indien gij uw leven liefhebt, dan laat gij die malle grappen varen," zeide Rogardo. »De oude leugenaar wist misschien iets van den krijgsraad, die in het leger gehouden zou worden; maar er is voor goed tijding, dat er niets beslist is, zooals wel te denken was; dus slapen wij dezen nacht gerust."

Een kan met wijn ging van mond tot mond rond; toen zeide Rogardo, die een weinig spraakzamer begon te worden dan anders: »Ha! heeft de Tuimelaar u daarvan gesproken, Wilhelm? Ja, jongens! Messire Perrol was voorheen nog driftiger en woester dan nu; de jaren komen ook reeds; en wat de vrouwen betreft, met haar zijn zooveel gevalletjes gebeurd, die een ander de haren zouden doen te berge rijzen, dat ik ze meest allen vergeten heb. Heeft hij u wel eens verhaald van Giulia? *Per Bacco!* (1) dat is het mooiste nonnetje geweest, dat ik ooit gezien heb. Te Milaan haalde hij haar uit een klooster; maar zij was van vorstelijke afkomst, en dacht dat Messire Perrol van even edele geboorte was. Zij zag zich bedrogen, toen zij, in plaats van de vrouw van een voornaam edelman uit Frankrijk, de bijzit werd van een eenvoudigen, ofschoon beroemden condottiere." (2)

»Ha! ha! dat was een leelijke misrekening," zeide er een lachende.

»Maar die, bij St. Michiel! niet lang duurde," vervolgde Rogardo. »De treurigheid van de lieve Giulia beviel den aanvoerder niet; zij was trotsch, en matigde zich een gezag over ons aan, dat lastig begon te worden, toen zij gelukkig ook haar schaker zijn bedrog verweet, en zich tegen hem verzette. Na een hevigen twist gedurende zekeren nacht, kreeg ik den volgenden morgen bevel haar in een overdekte kar of een gesloten wagen naar de plaats van hare bestemming te voeren. Ha! ha! dat was anders dan mij te laten hangen, zooals zij hem verzocht had! en Messire Perrol zeide haar nog, toen wij hem verlieten: »Gij hebt mij zoo dikwijls verweten, dat ik u uit uw klooster gelokt heb, dat ik waarlijk niets beters weet, dan u er weder heen te zenden. Vaarwel, Giulia! en bid voor de zonden, die wij begaan hebben; maar als men u inmetselt, zooals ik vrees, dan zal het gebed niet lang zijn. Toen riep hij: »Voorwaarts, Rogardo! naar Milaan! en draag zorg de boetvaardige Magdalena niet te verliezen."

»En bracht gij haar naar hetzelfde klooster terug, waar een vreeselijke dood haar wachtte?" vroeg Wilhelm.

---

(1) Bij Bacchus.

(2) Bendehoofd, aanvoerder.

»Zeer zeker!" hernam Rogardo; »het was immers de wil van Messire Perrol; ofschoon ik misschien den moed niet zou gehad hebben om het te doen, indien zij altijd vriendelijk was geweest: want zij was zoo schoon en zoo bedroefd, en bad mij zoo dringend haar naar een ander klooster te brengen! maar ik wenschte haar naar den duivel: om voor een goede daad gehangen, zoo niet nog erger, te worden, dat zou al te dom geweest zijn! O! zij was zoo niet bemind als de moeder der Zwarte Bende, en evenwel, waar is zij!... Hei! schuif dien wijn eens wat hier heen!"

De makkers van Rogarde stonden op, toen hij zweeg; zij stelden misschien niet veel belang in hetgeen hij zeide, of gaven uit voorzichtigheid liever de voorkeur om te gaan slapen; ten minste zij wenschten hem goedennacht te vertrokken.

»Nu de kan leeg is, gaan zij heen," bromde Rogardo; maar Wilhelm troostte hem met te zeggen, dat hij nog wat bewaard had; en toen hij de kan opnieuw had gevuld, zette hij ze tusschen hen beiden in, stookte het vuur op, en zeide: »Het is een verdoemd naar ding, om hier met zuren wijn te zitten; maar zonder wijn is het nog ellendiger. Ha! leven de boorden van den Rijn!"

»En het schoone land van Italië!" riep Rogardo, en hij antwoordde zacht op een vraag van Wilhelm, die weten wilde, waar Perrol de moeder van de Zwarte Bende het eerst gezien had: »Het was op een groot feest, vriend Wilhelm! ten minste als ik mij wel herinner; maar eerst later gaf zij zich aan hem over; het heugt mij nog zeer goed. Des nachts wachtten wij haar buiten het schoone kasteel, dat de edelman, die haar had opgevoed, destijds bewoonde; en toen Ganita volgens hare belofte, een zijdeur opende, en Messire Perrol te gemoet snelde, sloot hij haar in zijne armen, en nam den sleutel uit hare hand om de deur voor haar te sluiten, en daarna hem weg te werpen. Doch dit deed hij niet, maar gaf hem ons; en toen Ganita, die hij vóór zich op het paard nam, en die hare armen om hem heen had geslagen, een laatsten blik op het huis wierp, dat zij verlaten had, en waar hare weldoeners woonden, dacht zij zeker weinig aan hetgeen er gebeuren zou. Zoodra was Perrol niet met dat gedeelte van ons, het welk hem zou vergezellen, ver genoeg verwijderd, of wij openden de deur, en stormden naar binnen.

»Een onberekenbare buit viel in onze handen, en niemand heeft ooit geweten, dat wij er des nachts geweest zijn; want al wat leefde werd nedergestooten, en de doode lichamen en het geplunderde gebouw, dat op zoovele plaatsen aangestoken werd als maar mogelijk was, verbrandden zonder eenige sporen van onzen strooptocht achter te laten; zelfs Ganita werd er niets van gewaar, voordat Perrol het haar verhaalde, toen na verloop van tijd zijn liefde verdwenen en in haat veranderd was."

Wilhelm, die zeer nieuwsgierig scheen te zijn, deed nog meer vragen, op welke Rogardo schoorvoetende antwoordde; maar evenwel zeide hij, na gedronken en, zijne muts tusschen zich en het vuur houdende, rondgezien te hebben:

»Voor den satan, vriend Wilhelm! waarom hebt gij het niet aan de Tuimelaar gevraagd? want dat zijn halszaken; en voor geen geld wilde ik, dat Messire Perrol reeds gehoord had, wat ik gezegd heb; maar wij zijn alleen: schik wat nader bij en luister. Gij weet, dat de moeder van de Zwarte Bende door ons geëerd en bemind werd. O! het was een goede soort van een wijf, en kundig en gedienstig om een kranken of gekwetsten ruiter te verplegen; want zij was niet trotsch als Giulia, en beminde Perrol, ofschoon hij haar ruw en koel behandelde, nadat zijn genegenheid, die zelden lang op één voorwerp gevestigd bleef, verdwenen was. Wij waren toen in Frankrijk; en schoon hij haar niet meer beminde, bleef zij bij hem; want hij was aan hare zorg en oppassing gewoon, en wist, dat wij allen haar genegen waren. Walson, die toen reeds bij hem was, vond zeker behagen in haar; want op zekeren dag, dat hij met Perrol zat te zuipen, en ik de wacht had, hoorde ik hem, toen onze aanvoerder in verwenschingen tegen Ganita uitborst, aan dezen voorstellen, haar aan hem af te staan; en na eenige woordenwisseling moest ik binnentreden, en ontving last haar te roepen. Zij kwam, niet wetende wat haar zou gebeuren; en ik hoorde Messire Perrol haar kennis geven, dat zijn luitenant Sir Walson op haar verliefd was, en dat hij haar aan hem had afgestaan voor een paard, dat de luitenant onlangs een Spaanschen edelman ontnomen had, haar bevel gevende om voortaan alle liefde voor hem op den luitenant over te dragen. Ik hoorde haar jammeren en smeeken, hem dreigen en vloeken; maar de vrees om ontdekt te worden, weerhield mij zoo dicht te naderen, dat ik alles hooren kon; en spoedig ging de deur van de kamer open, waarin Messire Perrol was, en Ganita nam de vlucht, terwijl Walson den aanvoerder verzocht haar den tijd te geven, om zich te bedenken. Sedert dat oogenblik sprak Perrol haar niet meer toe, en scheen het gebeurde ver-

geten te hebben ; en zooals ik wel verwacht had, stelde Walson tevergeefs alles in het werk, om hare genegenheid te winnen ; maar zij bleef bij de bende ; want zij beminde nog altijd den aanvoerder, evenals de hond, dien men slaat, en die toch terugkeert : de heidens zijn honden, ha ! ha !

»Maar op zekeren nacht, toen wij ons in een verlaten klooster gehuisvest hadden, en er dachten te blijven, kregen wij plotseling bevel, in het holst van den nacht op te breken. Toen wij het klooster reeds ver achter ons hadden, zagen wij, dat de vlam onzer wachtvuren het hout moest hebben aangestoken, dat wij bijeenverzameld hadden, en zoodra wij des morgens ons leger bij een dorp opsloegen, verspreidde zich het gerucht, dat de moeder van de Zwarte Bende niet in haar wagen was gevonden, en niemand iets van haar wist. Allerlei gissingen werden er gemaakt : men vertelde elkander in het geheim, dat Messire Perrol en Walson dien nacht meer dan ooit gedronken hadden, en dat de aanvoerder toen zelf Ganita was gaan halen, en haar naar het gewelf gevoerd had, waar Walson hem wachtte ; dat de vlammen, die wij gezien hadden, door het getraliede raam van dat gewelf waren te voorschijn gekomen. Sommigen meenden Perrol en Walson het laatst uit het klooster te hebben zien treden, terwijl zij hevig vloekten, en dat de eerste zijn hand met een doek omwonden had, en Ganita verdwenen was. Dit alles maakte, dat niemand durfde vragen waar zij was ; te meer, toen Walson bevel gaf den wagen, dien zij gebruikt had, te verkoopen.

»Sedert dien tijd ontving Messire Perrol, bij gelegenheid van een feest van vele voorname krijgslieden en edelen," vervolgde Rogardo, »den bijnaam van Perrol met de Roode Hand, en van dat oogenblik aan draagt hij altijd een handschoen aan zijn rechterhand. Hij, die hem dien bijnaam gaf, ofschoon sommigen vermoeden, dat een edele vrouw hem het eerst zoo genoemd heeft, was de eerste, wien deze naam het leven kostte ; en dewijl sedert ook eenige Zwarte Ruiters, alleen om het uiten van dien naam, gehangen zijn, is het beter er niet aan te denken, laat staan er over te spreken."

Toen Rogardo zweeg, zeide Wilhelm, die met aandacht geluisterd had : »Zeg mij eens hoe de Roode Hand er wel uitziet." Maar zijn makker, die de kan met beide handen ophief en dronk, zweeg, zelfs toen hij snel de kan weder nederzette ; een rilling scheen den man van wapenen te bevangen, terwijl hij langs het vuur met strakke blikken in het vertrek staarde.

»Wat wil dat zeggen ?" vroeg Wilhelm verwonderd ; maar hij ontving toch antwoord, ofschoon zijn makker zweeg ; want iemand riep gestreng en dicht bij hem : »Het wil zooveel zeggen, ellendeling ! dat gij morgen zult worden opgeknoopt !" Met schrik zag Wilhelm achter zich, en hij werd nu Sir Walson gewaar, die over het planken afschutsel heenzag, en, na nog een dreigenden blik op hen geworpen te hebben, vertrok.

»Morgen wacht u, en mij dus mogelijk ook, het lot om door Froccard te worden opgeknoopt," zeide Rogardo somber en wrevelig grimlachende. »Voor den duivel ! die verdoemde monnik zal wat te doen hebben ; he ! de oude kerel is er immers ook nog, zoo hij niet verdwijnt ; want hij zal dan toch gelijk hebben ; morgen wacht u de strop, Duitsche jongen !"

Wilhelm scheen geheel ternedergeslagen ; echter vatte hij een oogenblik daarna de kan aan, dronk, en riep toen : »Indien het zoo zijn moet, dan wil ik ten minste niet sterven, voordat ik de deern gekust heb, die hier gevangen zit, en mogelijk gelukt het mij nog wel vóór den morgen het dorp te ontvluchten."

Rogardo overdacht ook hetgeen hem te doen stond ; maar daar Walson hem niet scheen bedoeld te hebben, wist hij niet of hij blijven of gaan moest, en verwachtte zelfs elk oogenblik eenigen zijner makkers te zien binnenkomen, om hem gevangen te nemen. De verschijning van den luitenant had zijn roes doen verdwijnen, zoowel als allen lust om te drinken, en hij wachtte in een sombere stemming zijn lot af, terwijl zijn makker, door herhaalde teugen te nemen, trachtte te vergeten, wat er was voorgevallen.

Een volmaakte rust heerschte er in het dorp, toen de zuidelijk gelegen torenklok een oogenblik daarna begon te slaan ; maar eer de klank van den laatsten slag zich over het verdronken veld verloren had, gaf de noordelijke kerktorenklok ook teeken van leven en antwoordde, en, alsof zij hare traagheid wilde vergoeden, volgden hare doffe slagen spoediger op elkander, en daarna werd weder alles stil ; alleen liet zich nu en dan bij de versperringen eenig gerucht en het toeroepen der schildwachten hooren.

Indien zij, die op de kerktorens de wacht hielden, minder vertrouwd hadden op de rust van den vijand en de sterkte van het dorp, of indien traagheid en lust tot slapen, hier op dezen post, op

welken zij niet zoo gemakkelijk op plichtverzuim te betrappen waren, hen niet tot zorgeloosheid had verleid, maar zij voldaan hadden aan hun last om gestadig uit te zien, zouden zij misschien, niettegenstaande de diepe duisternis, evenwel gezien of liever vermoed hebben, dat er iets vreemds in den omtrek plaats had.

Het was alsof men langs den Wakkerdijk en de Vikevoortsche-steeg, die, voor den opmerkzamen beschouwer, flauw, doch evenwel nog een eind weegs van de ondergeloopen landerijen te onderscheiden waren, iets zag bewegen, dat nog zwarter, of van een andere kleur was dan de dijk en de Steeg, of wel door zijn meerdere hoogte als 't ware een schaduw gaf. Langzaam, doch evenwel gestadig, verdween de kleur van de wegen al meer en meer onder deze nieuwe tint, welke er als eene donkere wolk zweefde, zonderdat zij achter zich den dijk of de Steeg weder vrijliet. Het was bij een aandachtige beschouwing, alsof twee slangen het dorp zochten te naderen die zacht langs de Vikevoortsche-steeg en langs den dijk voortschuifelden, om het dorp in den slaap te overvallen, en met haar lichaam te omstrengelen en te verworgen. Slechts een zacht en bijna onmerkbaar geluid liet zich hooren; 't was alsof de grond zuchtte onder den last der monsters, die hunne slanke lichamen naar elken bocht van den weg voegden, en bij tusschenpoozen slechts scheen het, alsof er eenig licht terugkaatste van de geschubde huid, die even glad scheen te zijn als het gepolijste staal. Liet die verbazing tijd om ook naar andere plaatsen het oog te richten, dan kon men zien dat reeds aan het einde van de Biersteeg en den Zijd-wind uit het donker des nachts ook een aantocht scheen te geschieden; maar deze wezens schenen van een anderen aard; niet gelijkmatig was hun voortgang; somtijds scheen een gedeelte van hun lichaam te verdwijnen, en zich in de watermassa te verliezen; 't was alsof deze watermonsters zich ophielden om onderweg te dartelen en te spelen, en in weerwil van den nacht, hunne vurige huid in het koude water te verkoelen, en in de doorsnijdingen te plassen.

Het was meer dan tijd voor de wachters op den toren om de stormklok te luiden; want ofschoon aan de Vikevoortsche-steeg de voortgang van het monster scheen opgehouden te hebben, naderde de andere slang al meer en meer, en zelfs langs de Meenesteeg werd het dorp bedreigd door een nieuwen vijand, die wel het laatst, maar nu ook met spoed scheen voort te snellen; doch de wachters sliepen op den toren.

Toen was het alsof het monster eindelijk de uiterste versperring aan de noordzijde bereikte, en er zijne tanden inzette, om de stormpalen terneder te halen; maar tegelijk met het kraken van het hout, hoorde men ook het geschreeuw van de bewakers der versperring; plotseling vertoonde zich een vlam; het geluid eener ontploffing rolde over de vlakte en een zware bus werd losgebrand.

Terwijl de ontstelde wacht de klok begon te trekken, en het gekraak der stormpalen zich mengde met het geschreeuw der verdedigers van de werken, vertoonde zich buiten het dorp een klein licht, dat zich hoe langer zoo meer scheen te vermenigvuldigen. Niet lang daarna volgde de eene losbarsting op de andere, en verdoofde elk ander geluid, behalve dat van het lossen der zware bussen, en het naar en eentonig gelui van de noodklok.

Zoodra het geluid van het lossen der bus zich aan het noordelijke gedeelte had laten hooren, riep iemand, die op een groot zwart paard aan het hoofd van een groote bende ruiters op de Vikevoortsche-steeg, en niet ver van den Wakkerdijk stond: »Ziedaar, Goddank! Messire Salazar, die den aanval doet, ga dus vooruit, meester! maar wees voorzichtig." Deze woorden schenen zich te richten tot een man, die naast hem stond, en, met de bijl op den schouder, met zijne handen op den zadelboom rustte. Zonder te antwoorden, verliet deze den ruiter, drong door het voetvolk heen, dat vóór de rijzige ruiters stond, plaatste zich aan het hoofd en riep: »Volgt mij, mannen van Naarden! vooruit! weg met dat paalwerk!"

Het was de stem van Wouter, die zich welgemoed en zonder vrees vooruitbegaf, en gevolgd door de poorters van Naarden en een gedeelte van het voetvolk der Schaffelaars naar de versperring snelde. Ook aan deze zijde liet zich reeds de alarmklok hooren, en somtijds verhief zich boven dat geluid en het verward geweld, dat aan de andere zijde van het dorp heerschte, het geschreeuw der soldeniers en gevluchte burgers, die toesnelden om de werken te helpen verdedigen.

Een vierkant van stormpalen, dat alleen aan de dorpzijde openlag, en slechts nauwe doorgangen bevatte op den Wakkerdijk, de Vikevoortsche steeg en de gemeenschap langs de Dragenburger-Graft, werd nu plotseling van drie zijden tegelijk aangevallen; want zoo spoedig als Wouter zijn stem had doen hooren, beantwoordde het volk, dat langs den anderen weg en den dijk was gekomen, zijn geschreeuw en stormde voorwaarts.

De pijlen van hand- en voetbogen snorden nu langs de wegen, de kolfroeren werden losgebrand, en ofschoon de aanvallers buiten het bereik van het geschut stonden, dat op het kerkhof lag, droegen echter de kogels der bussen en slangen van de tweede versperring achter de Graft tot op de Vikevoortsche-steeg, en drongen door de gelederen van de rijzige en andere ruiters, die in een gesloten massa geschaard stonden, en het alleen nu en dan nog omzichtig waagden, een pijl of kogel op den vijand af te zenden.

Ware de verschansing, die nu werd aangevallen, geheel voltooid geweest, en niet onverhoeds aangevallen geworden, dan zou de aanval moeilijker en de verdediging gemakkelijker, maar ook zeker heviger geweest zijn; want degenen, die er de bestormers te keer gingen, kenden er de onvolledigheid van. De doorgravingen, die er een der voornaamste sterkten van uitmaakten, waren nog zeer ondiep, en bijna zonder verhindering beklom Wouter, trouw bijgestaan door degenen, die met hem waren, de zijde, waar de palen stonden, die nog van geen borstwering voorzien waren.

Nu moest men zich met de eene hand aan een paal vasthouden, om op een anderen te houwen, of, er tusschen door, den vijand het hoofd te kloven, en zich zelven te verdedigen; zelfs grepen soms twee of drie mannen denzelfden paal bij het bovenste einde aan, en rukten dien door de zwaarte van hunne lichamen naar beneden. De meester drong het eerst met opgeheven bijl onder het roepen van: »Zege! zege! de verschansing is gewonnen!" naar binnen, terzelfdertijd bezweek ook het paalwerk op den wakkerdijk, en zij die hier gestaan hadden, namen de vlucht, in de hoop van de tweede versperring te bereiken. Zoodra had men echter dáár niet vernomen, dat de voorpost bezweken was, of de slagboomen werden gesloten, en met een hevig vuur van roeren en bussen trachtte men de vijanden te verdrijven.

Door de pijlen en kogels van hun eigen volk ternedergeworpen, bleef er niets over voor hen, die het onderspit dolven, dan zich in den moerassigen waterpoel te werpen, waar hen een akelige dood wachtte, of zich dood te vechten; sommigen schenen het laatste boven het eerste te verkiezen; en toen al het voetvolk der bende van Van Schaffelaar was binnengedrongen, bood men weldra geen wederstand meer, maar werd Wouter's stem gehoord, die riep: »Die mij liefheeft, volge mij! Hoezee! daar is Van Schaffelaar! Waar zijn de Zwarte Ruiters?"

Hetzij om de aanvallers te verkennen, of hun afbreuk te doen, wierpen de verdedigers met daartoe dienstige werktuigen, welke misschien veel hadden van de blijden, die door de uitvinding van het buskruit bijna geheel buiten gebruik geraakt waren, brandende stroo- en takkenbossen, ja zelfs steenen over de versperring en binnen de reeds ingenomen verschansing.

De ruiter, die vóór den aanval met Wouter gesproken had, reed nu door de omvergehaalde stormpalen binnen het vierkant; het was Van Schaffelaar, en met zijn oog snel alles overziende, riep hij: »Terug, Ruiters! schaart u meer achterwaarts, totdat het tijd is om aan te vallen," en het volk, dat niet behulpzaam kon zijn in het vermeesteren der verschansing en den eenmaal gewonnen grond niet had willen verlaten, trad achteruit en meer buiten het bereik van het geschut. De kogels floten om den ruiter en het paard, dat evenals zijn meester, ongeduldig naar het oogenblik wachtte om te kunnen vooruitgaan; de pijlen vlogen langs hen heen, of drongen diep in den grond, en brachten nieuwe wonden toe aan de reeds verslagen liggende krijgslieden. Zelfs de zware steenen en ijzeren kogels der bussen van het kerkhof, en de bouten der windasbogen drongen tot hiertoe door: maar het gevecht aan de versperring boezemde hem zooveel belang in, dat hij geen acht gaf op het gevaar, dat hem hier dreigde. Hij luisterde, of hij de stem van Perrol of het veldgeschreeuw der Zwarte Bende ook hoorde; maar het was tevergeefs; het geschreeuw van de aanvallers en de verdedigers vereenigde zich zoodanig met het geklep van de klok en de losbarstingen der slangen en bussen, dat hij niets kon onderscheiden; en evenwel meende hij aan zijn linkerhand bezijden het dorp, over de watervlakte, ook het losbranden van kolfroeren te hooren. Tot zijn bevreemding herkende hij in de mannen, die dood of stervende rondom hem lagen, geene ruiters der Zwarte Bende, en het verwonderde hem, dat Perrol de uiterste verschansing door ander krijgsvolk had laten bezetten, en dat Frank hem dat niet gezegd had.

De gedachte aan Maria, die door elk oogenblik tijdverlies des te langer in de handen van Perrol bleef, en de lust, dien hij gevoelde om zelf het zwaard te trekken, deden hem voortuitrijden. Hij zag hoe Wouter, met de mannen van Naarden en een aantal zijner ruiters, halverwege in het water stonden, en met hunne bijlen en koevoeten de versperring trachtten neder te houwen en te verbre-

ken; want hetgeen zij aan rijs en planken hadden medegevoerd, was niet toereikend om de Drakenburger Graft vóór den slagboom te vullen.

»Sedert het licht is, gaat het niet goed, Jan!" schreeuwde Wouter, die Van Schaffelaar zag naderen. »Zie, daar valt weder een dappere borst; ga in Gods naam terug!"

»Houd stand, Wouter!" riep Van Schaffelaar; »bij mijnheer St. Maarten! ik zal u laten bijstaan." Toen reed hij terug naar de ruiterknechten, die hij had laten achteruitgaan, en riep: »Voortgerukt, mannen! tot aan de gracht; de boogschutters vooraan! brengt het vuur van den vijand tot zwijgen. En gij, piekdragers! begeeft u te water en beschermt de werklieden!"

Snel, en niettegenstaande er eenigen vielen, rukten de ruiterknechten, die met pieken gewapend waren, tot aan de gracht voort, mengden zich onder de poorters van Naarden en hunne makkers, en volbrachten den last, die hun gegeven was. De voetboogschutters zetten hunne schilden vóór zich neder, legden de pijlen vóór zich, en schoten zoo spoedig mogelijk op het volk, dat de versperring verdedigde. Achter hen stonden de kolfroerdragers, die niets deden dan laden en losbranden, en het vreeselijk geweld en de dichte rook deden hooren en zien vergaan.

Terwijl dit gebeurde, waren de rijzige ruiters ook binnen het vierkant gereden; de mannen van wapenen of lansvoerders stonden vooraan, en daarna de boogschutters en handbusschieters; de eersten hadden hunne helmen gesloten. Vóór hen wachtte Van Schaffelaar met ongeduld, dat de versperringen wijd genoeg geopend zouden zijn, om hem door te laten. Zijn knaap Henri was vlak achter hem; ter zijde van de ruiters stonden de trompetters, en iets meer achterwaarts de trommelslagers, die door het roeren der trommen het leven trachtten te vergrooten, dat vooral in dien tijd tot de kunst van oorlogvoeren behoorde. Een tiental ruiterknechten waren onledig met de opening in de stormpalen op de Vikevoortsche-steeg te verwijden, opdat de legerwagens van de bende, waarin allerhande wapenen en werktuigen waren, de ruiters zouden kunnen volgen.

Eindelijk liet zich een luid vreugdegejuich aan de gracht hooren: »Leve Naarden! Schaffelaar val aan!" klonk het, en het vuur der bisschoppelijke ruiters scheen te verminderen. Toen riep Van Schaffelaar luid, zijn zwaard trekkende: »Ter zijde, boogschutters! maakt plaats, ruiters!" en zij weken ter zijde. »Volgt mij, mannen! en zit vast. Schaffelaar val aan!"

»Van Schaffelaar en St. Maarten! leve van Schaffelaar! de dood aan de Zwarte Bende!" riepen de ruiters. De trompetters bliezen; de grond dreunde onder de zich snel vooruitstortende geharnaste paarden en mannen; en midden door de kolfroer- en boogschutters, de piekeniers en de poorters van Naarden rijdende, die in de gracht stonden, en die allen herhaalden: »Schaffelaar val aan!" drong van Schaffelaar, over de nauwelijks, half gevulde gracht, door den verbrijzelden slagboom. Zijn paard had moeite, de overzijde te bereiken, te meer daar men het met hellebaarden en pieken trachtte tegen te houden, en zijne achterpooten in het natte rijs verward bleven; maar toen Moor de sporen voelde, sprong hij voorwaarts, en een houw, welken Van Schaffelaar voor zich en langs de borst van het paard deed, veroorzaakte, dat twee dergenen, die het wilden tegenhouden, nedervielen.

Met gevelde speer volgden hem zijne ruiters, en toen degenen, die de versperring verdedigd hadden, bemerkten, dat het hun onmogelijk zou zijn, het paardevolk tegen te houden of terug te drijven, wilden zij trachten zich te redden; doch hun aanvoerder riep: »Staat vast, mannen van Wachtendonck! sluit aan! sluit aan! legt aan de lont! vuur!" en de meesten gehoorzaamden. Misschien gaf Van Schaffelaar zelf aanleiding, dat zij het nog beproeven durfden zich staande te houden, en het hun mogelijk werd, zich meer achterwaarts in gelederen te scharen; want toen hij, binnen den slagboom komende, bij het flauwe licht van eenig brandend stroo of rijs gewaar werd, dat zich hier geen enkele Zwarte Ruiter bevond, hield hij onwillekeurig zijn paard terug en zijne ruiters volgden zijn voorbeeld. Maar eer de mannen van Wachtendonck hem met een laag hunner kolfroeren konden begroeten, riep hij, zijne tegenwoordigheid van geest hernemende, doordien de kogels en bouten van het kerkhof zijne ruiters en paarden achter hem ternederwierpen: »Voor Van Schaffelaar en St. Maarten! volgt mij!" en gaf Moor de sporen. De ruiters herhaalden dien kreet, en zij wierpen het voetvolk overhoop, dat toen alleen aan vluchten denken kon,

Met zijne mannen van wapenen de geheele kruin van den dijk beslaande, dreef hij het volk van Wachtendonck en al wat zich hier bevond, vóór zich uit. De eene viel vóór, de andere na; maar de meesten liepen bijna zoo snel als de paarden, en trachtten zich naar het kerkhof of

binnen de laatste versperring te redden; evenwel was hunne poging vruchteloos. Wel bereikten velen vóór de ruiters den ingang tot het kerkhof; maar deze was reeds gesloten, en ook de versperring op den dijk werd niet voor hen geopend. Doch hun smeeken om den slagboom te openen, duurde niet lang; want de Schaffelaars, die met lossen teugel vooruitsnelden, en spoedig de tusschenruimte tusschen het dorp en den veroverden slagboom hadden afgelegd, bereikten hen, en zij werden letterlijk tegen de versperring verpletterd. Slechts weinigen gelukte het, over de lijken van hunne makkers, die in de doorsnijding gedreven waren, en haar hier met hunne lichamen gevuld hadden, tegen de stormpalen op te klauteren, en zich zoo te redden, ofschoon velen hunner nog door de ruiters, die tot aan de gracht genaderd waren, er met hunne speren werden afgestooten.

»Terug! leven de schutters van St. Aagten!" riepen degenen, die achter de versperring stonden, en de ruiters werden begroet door een menigte pijlen, welke op hen werden afgezonden; het waren de mannen van Zoest, die om hunne dapperheid en kunde in het boogschieten beroemd waren, en hier medehielpen weerstand bieden, en op bevel van Van Schaffelaar zwenkten zijne ruiters en keerden terug.

Terwijl zij, die hem gevolgd waren, de kruin van den dijk schoonveegden, waren een gedeelte der bus en boogschutters te paard op degenen afgereden, die zich onderlangs den dijk trachtten e redden, en hadden hen nedergesabeld, terwijl de ruiterknechten, na het paardevolk binnengerukt zijnde, een paar huizen schoon veegden, die aan de linkerzijde aan de helling van den dijk stonden.

Het hevige vuur, dat er nu van het kerkhof werd onderhouden, waar behalve het voetvolk van het vendel van Dirk van Zuijlen, nog eenige voetknechten van Wachtendonck lagen, en onder meer anderen de mannen van Bunschoten, die om hun moed en hunne strijdbaarheid beroemd waren, had Van Schaffelaar genoodzaakt, zijne ruiters weder achteruit te doen gaan. Wouter snelde hem nu reeds voorbij naar de laatste versperring en riep: »Wij zullen die ook onder den voet werpen, Van Schaffelaar! en dan is Eemnes gewonnen."

»Doe zoo, meester!" riep hem Van Schaffelaar na; »o,de tijd valt mij zoo lang." Toen reed hij naar zijne ruiterknechten, die nieuwe bevelen wachtten, en gelastte hun om, evenals te voren, gedurig de bezetting van het kerkhof en de versperring met hunne kogels en pijlen te verontrusten.

»Henri!" zeide Van Schaffelaar toen tot den knaap, die getrouw bij hem gebleven was; »ik ben over u tevreden: maar zie nu eens, dat gij van één der ongelukkigen. die daar liggen en misschien nog niet allen dood zijn, verneemt, waar Perrol gebleven is."

De knaap stapte af, en Van Schaffelaar reed snel terug, en door de veroverde versperring naar buiten, om te zien of het krijgsvolk van het leger, dat zijne bende zou volgen, nog niet was aangekomen. Tot zijn vreugde was het er reeds, en hij verzocht de aanvoerders hun volk te gelasten, het kerkhof van alle kanten aan te grijpen. Als een vaste burcht en vooral ontzagverwekkend door zijn hooge ligging en de menigte windasbogen, bussen en slangen, die er oplagen, bestreek dit kerkhof den geheelen dijk en de versperring, die nu nog moest veroverd worden; en ofschoon zijne mannen van wapenen zoo ver achterwaarts stonden als mogelijk was, zoo hadden zij evenwel nog veel te lijden van de zware bouten der windasbogen, die met meer juistheid geschoten werden dan de kogels der bussen, en die zijne mannen, in weerwil van hunne harnassen, kwetsten of deden sneuvelen.

Bij tusschenpoozen hoorde hij nu ook weder aan zijn linkerzijde het geluid van vuurwapenen, en hij zag nu en dan op eenigen afstand het licht der losbarstingen.

Henri vervoegde zich nu bij hem, en zeide: »Heer! ik heb een hunner aangetroffen, die nog kon spreken; hij heeft mij gezegd, dat die van de Zwarte Bende op het ander einde van het dorp iggen; zij zijn vóór den middag van kwartier veranderd."

Van Schaffelaar antwoordde niet; maar sloeg met zijn vuist op de dijstukken van zijn harnas, en de gedachte, dat Maria aan het andere einde van het dorp was, en dat een ander Perrol zou bevechten en misschien nedervellen, vervulde zijn hart met droefheid en toorn. Het ongeluk, dat hem scheen te vervolgen, maakte hem bijna radeloos, en zelfs de afwezendheid van Frank, die niet was teruggekomen, kwam zijn ongerustheid nog vermeerderen. »Hij weet," dacht hij, »dat wij zullen aanvallen, ten minste hij kan het vermoeden, en hij is er niet. Zoo hij nog leeft, zoo Perrol geen welbehagen gevonden heeft, mijn vriend voor het oog van mijn ongelukkige bruid te vermoorden, dan kan elk oogenblik verzuim hem het leven kosten. »Maria!" riep hij luid, »Maria! zal ik nog

tijdig genoeg komen om u te redden, of zal mij niets overblijven dan van droefheid te sterven, al hebben wij de zege?"

De overdenkingen, die snel voor zijn geest opkwamen, en de woorden, die hij halfluid uitriep, werden op eens afgebroken door de voetstappen van een menigte lieden, die van de zijde der versperring haastig naderden. »Geeft acht, mannen!" riep hij snel, en hield zich gereed om Moor de sporen te geven, en zijn slagzwaard op te heffen; want hij wist niet, of de vijand het waagde een uitval te doen, of dat het zijn eigen volk was, dat terug werd gedreven. Niet lang duurde zijn onzekerheid; want Wouter trad uit den rook op hem toe, gevolgd door degenen, die onder zijne aanvoering werkzaam geweest waren, en zeide: »Ik heb nog geen Zwarte Ruiters gezien; maar ik zou toch zeggen, dat zij den slagboom verdedigen. Misschien is Perrol op het kerkhof; want hun vuur is niet te verdragen. Hier zijn wij terug: het zou voor God niet te verantwoorden zijn deze dappere mannen langer nutteloos bloot te stellen: bij St Eloy! Van Schaffelaar! de moed helpt hier niet."

»Ha!" riep Van Schaffelaar. »Maar neen, Wouter!" vervolgde hij, »Perrol is hier niet; hij zou zoo lafhartig niet geweest zijn, ons de versperringen te hebben laten nemen, en deze ongelukkigen terneder te laten houwen, zonder een uitval te doen om ons terug te werpen, en de werken te hernemen. Maar wacht, meester! weldra zullen de bijlen van deze dapperen dat paalwerk terneder-houwen; dat vuur moet ophouden, al zouden mijne rijzigers [1]) afzitten, en het kerkhof met storm veroveren.

Toen verhief hij zijne stem, en riep snel en bevelend: »Heidaar! weg met de duisternis! steekt die huizen in brand! Bij St. Maarten! Van Schaffelaar zal vechten bij het licht van de vlam!" Terwijl zijn last volbracht werd, reed hij terug naar het voetvolk van het leger, dat vooruitgerukt was, en waarvan de voorsten zich vergenoegden op het kerkhof te vuren, met hunne roeren en de slangen, die bij de verschansing waren vermeesterd, maar ook niets meer deden.

»Bij God! Heeren!" riep Van Schaffelaar tegen de aanvoerders, »had ik u niet verzocht, dat kerkhof te vermeesteren? gij verspilt tijd en kloverkruit; [2]) ziet gij niet, dat mijne rijzigers allen zullen omkomen, indien dit niet verandert? want de poorters van Naarden hebben reeds de wijk moeten nemen; het is hier op den dijk niet te houden. Keert naar uwe kwartieren terug, indien gij het lijf niet wagen durft, en wij zullen hier alleen sterven of alleen de zege behalen. Indien gij niet vooruitgaat, dan zal ik afstijgen; maar mijne rijzigers zijn niet geschikt den wal te beklimmen. Bij mijnheer St. Maarten! wat zult gij zonder paardevolk uitrichten, als ik en mijne mannen er niet meer zijn zullen?"

»Wij verlangen niets liever, Heer! dan het kerkhof in te nemen," antwoordde één hunner; »maar het vuur der slangen is zoo hevig, en de bouten vallen zoo dicht, dat . . ."

»Dat alleen een algemeene aanval kan helpen," hernam Van Schaffelaar, hem in de rede vallende; »loopt storm en het vuur zal ophouden!" en hij riep met verheffing van stem: »Vooruit mannen! vooruit het voetvolk! de voornaamste buit is op het kerkhof! vooruit met de stormladders! Holland! valt aan!"

De stem der aanvoerders herhaalde dezen wapenkreet, en zelven het voorbeeld gevende, snelden zij nu zonder vrees te midden van kogels en pijlen vooruit.

»Dat zal helpen, Wouter!" zeide Van Schaffelaar, bij hem stilhoudende, »en wij zullen weldra met vrucht kunnen vooruitgaan. Zoek een scherpe bijl voor mij uit, en ik zal met u gaan."

Maar de meester antwoordde snel: »Neen, Jan! dat nimmer; denkt gij niet, dat Wouter evengoed als gij de bijl kan voeren? Maria is mijne dochter; ik waag met vreugd mijn leven, één van ons beiden is genoeg, blijf met uwe mannen van wapenen. Indien ik val, zal ik gerust sterven, vertrouwende, dat gij uwe bruid zult terugvinden, zooals hare moeder haar in uwe armen naar het altaar zou gevoerd hebben, en nog waardig om uwe echte vrouw te worden; in allen gevalle, Van Schaffelaar! kus haar en Martha voor mij. Ik groet u, Jan!"

Van Schaffelaar drukte hem de hand; maar zijn hart was te vol, hij kon niet antwoorden. Ook de meester onderdrukte de angstige gewaarwording, die zijn ruw gemoed had aangegrepen, en hij riep met een sterke stem: »Zullen die knapen van Zoest en de schobbejakken, [1]) die achter de palen staan, nog langer naar ons wach-

1) Ruiters.
2) Buskruid.

1) Mindere soldaten (met geschubde jakken in plaats van harnassen.)

ten? Neen! vooruit, mannen van Naarden! volgt mij! ditmaal breken wij er door. Naarden! en Van Schaffelaar vooruit!"

Met verschen moed snelde hij nu voorwaarts, gevolgd door degenen, over wie hij zich door zijn bedaarden moed en zijn handigheid met de bijl een zekere soort van gezag had verworven, en Van Schaffelaar zond hem nog tot versterking een hoop Gooilanders achterna, die juist met den vader van Kars aan hunne spits langs hem heen trokken. Een oogenblik daarna kon hij alles goed overzien; want de huizen stonden in volle vlam, en een helder licht verspreidde zich over de plaats van het gevecht, welke tot nog toe zoo duister geweest was.

Met meer zekerheid vielen nu slagen en schoten; het gevecht was schrikwekkend, maar zoo akelig niet als te voren, want zag men al zijn vijand, men zag ook zijn vriend en wapenbroeder aan zijn zijde of in zijn nabijheid strijden.

Met vreugde zag Van Schaffelaar, dat het volk, ofschoon wat laat, evenwel met moed en beradenheid tot den storm gesneld was, en dat hunne aanvoerders aan hunne spitsen streden. Het was zoo gemakkelijk niet het kerkhof te bereiken, dewijl de hoogte, waarop de kerk lag, rondom door het water omgeven was, dat, ofschoon niet diep, evenwel niet waadbaar was door de drassigheid van den grond en de voorzorg der vijanden; want die het beproefden, zakten tot hunne middel in de weeke en modderige aarde. Zij hadden echter deze verhindering overwonnen, door het hek, dat op den smallen dam stond, welke naar het kerkhof leidde, in weerwil van het vuur der slangen, omver te halen, en waren over den dam achter elkander voortgerukt, zich voorts onderlangs het kerkhof uitbreidende, waar de meerdere hoogte van den grond weinig, doch evenwel nog eenige ruimte aanbood om te staan.

»Oostenrijk en Bourgondië!" riepen de soldeniers, Holland! Holland!" de poorters en schutters der steden. »Valt aan! loopt storm!" klonk het, en elke afdeeling trachtte door het noemen van den naam der stad, waar hij woonde, den aanvoerder, onder wien hij diende, of den beschermheilige, onder wien zijn gild zich geplaatst had, zijn eigen moed te versterken, en dien der vijanden te doen dalen; maar deze bleef hun niets schuldig; ook op het kerkhof, zoowel als daar buiten, roerde men de trom.

»Terug, voor Zuijlen! Utrecht en Wachtendonck!" riep men van binnen, terwijl men dapper weerstand bood, en uit alles bleek, dat zich hier een dapper man bevond, die de verdediging bestuurde. Het was de maarschalk van Eemland, die gehoopt had, dat men de eerste werken beter zou verdedigd hebben; hetgeen ook wel gebeurd zou zijn, indien Willem van Wachtendonck en Dirk van Zuijlen, in plaats van te Utrecht, zich aan het hoofd van het gedeelte huns volks, dat hier lag, bevonden hadden; zij hielden zich liever te Utrecht op, te meer daar Eemnes voor onneembaar werd gehouden, en Perrol er een gezag voerde, dat zij hem niet konden of wilden betwisten, maar dat hun evenwel niet aangenaam was.

Het vuur der bussen en slangen, ofschoon thans minder hevig, hield evenwel nog niet geheel op, terwijl de huizen brandden en de rook in dikke wolken rechtstandig opsteeg, dewijl er bijna geen wind was. Het kerkhof vertoonde een vreemd schouwspel: de verschillende wijze van wapening en de scherp afstekende kleuren der kappen en wapenrokken der aanvallers waren nu zichtbaar. Men richtte de stormladders op en beklom ze, en een luide kreet ging er op, als de verdedigers die van den muur of de palen afstieten en deden omvallen. Zij, die met het hoofd vooruit in den modderigen plas vielen, bewogen meest zonder vrucht hunne armen of beenen, en kwamen om, zonder het hoofd te kunnen oprichten of een kreet te laten hooren, die de vloeistof, welke hen omringde, kon doordringen. Degenen, die gelukkiger nedervielen, trachtten den vasten grond weder te bereiken, en hun geroep om bijstand deed zich veeltijds boven het veldgeschreeuw hooren; want reeds opnieuw was de stormladder opgericht. »Naar boven, vrome mannen! Oostenrijk en Bourgondië! valt aan!" riepen hunne aanvoerders, en van alle kanten werd het kerkhof bedreigd. Somtijds zag men geene verdedigers achter de stormpalen, en dan was het alsof dit gedeelte door hen verlaten was; maar weldra werd men beter onderricht: hunne door den strijd verhitte aangezichten vertoonden zich juist op het oogenblik dat hunne vijanden dachten hun doel te bereiken; dan borsten er eenige handbussen of een slang los; hellebaarden en spietsen drongen tot menschenlengte buiten de palen; dan klonk het: »Terug voor Zuijlen! terug voor Bunschoten!" en de beklimmers lieten zich van de stormladders vallen, of werden met deze achterover geworpen. De kerk, aan den heiligen Petrus gewijd, zoowel als de toren, waren in den kruitdamp gehuld, en slechts nu en dan zichtbaar, terwijl de noodklok nog altijd geluid werd. De versperring was in een gestadigen kruitdamp ver-

borgen; Van Schaffelaar kon dus niet zien, wat dáár voorviel; evenals bij de reeds vermeesterde, stonden zijne boogschutters en busschieters er voor, en schoten met pijlen en kogels op de verdedigers. De vijanden stonden vlak tegenover elkander. De Schaffelaars volbrachten zonder morren hetgeen hun was bevolen; maar ook de mannen van Eemnes stonden onwrikbaar. Nu en dan echter zag Van Schaffelaar zijne mannen staan, als de damp meer optrok; maar dan zag hij ook een kleine beweging in hunne gelederen, en hij hoorde de slangen lossen, die achter de borstwering van den slagboom op hunne raderen of balken lagen, en de kogels drongen tot hem door, woelden den grond voor de pooten van zijn strijdhengst om, en deden de aarde en het slijk om hem heen spatten.

Elk dezer verderf verspreidende stukken steen of ijzer kostte hem eenigen zijner ruiters; een er van was genoeg om hem ter neder te werpen, en dan zag hij Maria nimmer meer. Maar hij dacht er niet aan; voor zich zelven gevoelde hij geen vrees: zoo menigmaal was hij in den strijd gegaan, dat hij, hoe verschrikkelijk het gevecht ook was, geen vrees gevoelde dan voor den vader van zijn bruid, en over de langdurigheid des wederstands. De werkeloosheid, waartoe hij zich gedwongen zag, griefde hem erger, dan een vijandelijke pijl of kogel zou gedaan hebben.

Zijne mannen van wapenen, die achter hem stonden en de vizieren van hunne helmen hadden geopend, zagen bedaard naar de bestorming van het kerkhof; zij hadden nu weinig meer te lijden, daar de meeste windasbogen en bussen tot werkeloosheid schenen gedoemd te zijn; en zoo al eens een bout of kogel door hunne gelederen heendrong, dan kon die wel een dezer met ijzer bedekte mannen en paarden ternederwerpen, doch de overige niet verhinderen onbeweeglijk te blijven staan.

Wat de boogschutters en de handbusschieters te paard betreft, deze stonden langs den dijk aan het water, dat vóór het kerkhof was, en de pijlen hunner kruisbogen en de kogels hunner bussen, welke op een vork vóór op den zadel lagen, en tegen hunne borstharnasen steunden, drongen over het water tusschen de stormpalen door, en kwetsten of doodden de beschermers van het kerkhof.

Van Schaffelaar dankte God, dat de versperring vóór het kerkhof, aan den ingang van het dorp, nog zoo geheel onvoltooid was geweest, dat men er niet eens aan had kunnen denken haar te verdedigen. Terwijl hij er een blik op wierp, dacht hij aan de droevige gevolgen van den oorlog; want tegen een der stormpalen leunde een vrouw, die waarschijnlijk op die plaats, zoo hij dacht, den dood gevonden had. Doch toen hij haar met meer opmerkzaamheid beschouwde, zag hij hare oogen, die vlammen schoten en het gevecht gadesloegen, en hij hoorde haar wild lachen, als de ladders vielen, of het geschreeuw zich verhief; hij vermoedde dus, dat zij van angst en vertwijfeling zinneloos geworden was. Zijne mannen van wapenen dachten zeker hetzelfde, en zagen nu en dan naar het wijf om, dat wild het hoofd schudde en nu en dan duivelsch lachte.

De slagboom, met de doorgraving daarvóór, was met het kerkhof verbonden door een rij stormpalen, die tot aan den muur van het kerkhof reikte en met een borstwering van dikke delen voorzien was. De meester uit *de Vergulde Helm*, die dit had opgemerkt, had, toen hij voor de tweede maal vooruitging, niet aangevallen op den slagboom zelven, maar op deze verlenging; onder het kerkhof was hij meer buiten het bereik van het geschut geplaatst, en het water was hier ook zoo diep niet. Daar stond hij met de poorters van Naarden, terwijl de Schaffelaars en de Gooilanders meer op den dijk den aanval deden, en achter hen de ruiterknechten, die met den vijand schutgevaarte hielden. Tot aan de knieën in het water staande, hieuw hij met zijn bijl krachtig op het hout neder; dan eens moedigde hij degenen aan, die met hem waren, of riep den bijstand van St. Eloy in, of hij sprak den naam van zijn dochter uit; en hij die den vader hier zag staan, en het gevaar zag, waaraan hij was blootgesteld, kon bijna niet twijfelen, of zijn beschermheilige en de Heilige Maagd hadden hem in hunne hoede genomen.

Op eens zag Van Schaffelaar een groote beweging onder zijne ruiterknechten, en zij staakten hun vuur; eenige sprongen van Moor brachten hem naderbij, en de kreten van: »David en St. Maarten! Van Schaffelaar en Naarden!" vervulden zijn hart met een blijde hoop. Snel, en man aan man gesloten, drongen zijne ruiters vooruit langs den slagboom en naar de plaats, waar Wouter gestaan had, en langzamerhand verdween deze juichende en dreigende hoop door de nauwe opening, die aldaar in de stormpalen was.

Een vreeselijke verwarring heerschte er van binnen; hij zag er de bijlen en wapens schitteren; woedend werd er gestreden, en hij hoorde het veldgeschreeuw der poorters van Naarden, die

langs de stormpalen naar den slagboom zochten door te dringen. De verdedigers wendden nu al hunne krachten aan, om de opening weder te bereiken en te stoppen; hij zag de half witte en half groene kaproenen der boogschutters van Zoest, die hem, onder het aanroepen van hun beschermheilige, St. Aagten, met hunne pijlen begroetten en hem deden terugkeeren. Doch zijne hoop was levendig geworden; hij zag met een blij gelaat naar het kerkhof, en werd niet gewaar, dat een kogel van een zware bus juist over den weg werd geschoten op de plaats, die hij zoo even verlaten had, en aan de andere zijde van den dijk een geknotten wilg vanéén deed splijten; want de vrouw, die hij vroeger gezien had, snelde hem voorbij, en hij zag hare zwarte gedaante en hare roode muts tusschen de stormpalen verdwijnen.

Geen der ruiters, die te voet dienst deden, was nu meer te zien; zij, die nog leefden, waren naar binnen gedrongen. Terwijl nu binnen den slagboom het gevecht voortduurde, en de bestorming van het kerkhof nog zonder vrucht gebleven was, daar de weinigen, die over de stormpalen hadden kunnen geraken, er ook den dood gevonden hadden, vernam men een geschreeuw van angst en verwarring, dat boven alles gehoord werd. Ook Van Schaffelaar deed een uitroep, maar van vreugde; zijne oogen fonkelden, en zijne ruiters riepen, hunne speren schuddende: »Leve Van Schaffelaar!" De klok, die onafgebroken geluid had, begon nu hoe langer hoe sneller te kleppen. Een vreeselijke verwarring scheen er op het kerkhof te ontstaan; en alle bussen en slangen zwegen als door een tooverslag; het was alsof men, te midden van uitroepen van angst en vertwijfeling, het veldgeschreeuw van Van Schaffelaar hoorde, vermengd met den klank der wapenen en een hevigen strijd. Luid hief het krijgsvolk van het leger hunne onderscheiden wapenkreten aan, en hervatte met meer kracht dan ooit den storm; maar ditmaal was er niemand om hen tegen te houden: de een voor, de ander na klom langs de ladders naar boven en over de palen; zij lieten zich met de wapens in de vuist er langs afzakken; zelfs degenen, die, omdat zij gekwetst waren, zich verwijderd hadden, keerden weder terug om deel te hebben aan den buit. Al minder en minder werd het geweld op het kerkhof, en weldra hoorde men er niet dan het vreugdegejuich der overwinnaars.

De ruiterknechten van Van Schaffelaar waren niet zoodra binnen de versperring gedrongen, of zij, die hen aanvoerden, deden hen rechtsaf langs het kerkhof gaan, dat zij van achteren gemakkelijk beklommen. Toen zij dit eenmaal bereikt hadden, vielen zij onverhoeds op de hen niet verwachtende vijanden aan, die zij met hunne windasbogen, bussen en slangen nedervelden. Een oogenblik nog vereenigden zich de verdedigers, om zich te weer te stellen; maar toen de muur van alle kanten beklommen werd, was het gevecht spoedig gedaan; degenen, die de vlucht konden nemen, trachtten zich te redden naar de zijde van het dorp, of in het water naar de zijde van de Eem, en Van Schaffelaar hoorde de losbarstingen der slangen, die over de watervlakte rolden, waarmede men den vluchtenden vijand in het water vervolgde.

Het licht begon nu sterk te verminderen, dewijl de vlam, die de daken der huizen verteerd had, weinig voedsel meer vond in de wanden, die meest uit zoden van kleiaarde waren samengesteld. Ook de noodklok hield nu op te luiden; 't was alsof hij, die haar trok, verhinderd was geworden den laatsten ruk aan het touw ten einde te brengen; want de laatste slag was zwak, als de woorden van een stervende, en evenwel hoorde Van Schaffelaar nog geruchtboven op den toren. Luide kreten, evenals die van een mensch, die door razernij beheerscht wordt, vervingen den klank van het welluidend metaal, en vereenigden zich met den vervliegenden laatsten klank, en hij zag eenige zwarte massa's, die, ronddraaiende, van den omgang vielen en doffe slagen gaven, toen zij op het kerkhof nederkwamen. Het was alsof de beelden, die aan den toren stonden, uit hunne nissen naar beneden sprongen, uit smart dat het kerkhof was ingenomen, of uit verontwaardiging dat het gebouw, hetwelk misschen hun ter eere gebouwd was, en buiten hetwelk zij jarenlang lijdzaam in regen en wind hadden gestaan, zou ontheiligd worden.

Zoodra het Wouter gelukt was, de palen, die hem tegenhielden, te vernielen, drong hij naar binnen, gevolgd door degenen, die met hem waren. Hij liet evenwel de ruiters alleen het kerkhof beklimmen, en terwijl deze de bussen zouden doen zwijgen, en daardoor Van Schaffelaar de gelegenheid geven, om zonder gevaar met zijne rijzige ruiters te naderen, wilde hij beproeven, om nog, vóórdat de ruiterknechten terugkeerden, den slagboom te openen. De op hem aandringende hoop liet hem ook geen andere keus dan met moed

zijn voordeel te vervolgen; want trad hij door de stormpalen terug, dan gaf hij de opening weder verloren, die zooveel bloeds gekost had, en het was te vreezen, dat, wanneer die van Eemnes tegelijk met de ruiters op het kerkhof verschenen, dit gedeelte der bende van Van Schaffelaar zou doodgeslagen worden.

Gering was het aantal der mannen van Naarden en van Gooiland in vergelijking met dat der vijanden, die, een dreigend geschreeuw aanheffende, hen zochten te omsingelen. Geene bogen of roeren konden in dit gevecht van man tegen man dienen; zwaarden, bijlen, strijdhamers, pieken, hellebaarden, morgensterren en vele andere soorten van wapenen of werktuigen, die zeer geschikt waren om iemand te dooden, werden gebruikt. De eerste vijand, tegenover wien Wouter zich geplaatst zag, was iemand, die even sterk scheen als hij. Zijn hals en zijne armen waren, niettegenstaande de koude, geheel bloot, en evenals zijn aangezicht zwart van den damp der bussen en van het donderkruit; het was de Utrechtsche Smid, die hier het geschut hielp bedienen. Hij scheen verwonderd, toen hij Wouter herkende, en riep luid: »Gij hier, Wouter?"

»Gelijk gij ziet, meester!" hernam deze.

»Wat doet gij hier, verrader?" vroeg de andere dreigend, en sloeg ook de linkerhand aan de greep van het breede zwaard, dat hij in zijn rechter hield.

»Ik zoek mijne dochter," antwoordde Wouter, over een voetknecht heenspringende, die stervend vóór zijne voeten was nedergevallen.

»Zeg liever den dood," schreeuwde de Utrechtsche Smid; en toen Wouter lachte, en de bijl vast in de hand greep, gaf eene hem een houw over het hoofd. De kracht, waarmede hij het breede zwaard deed nederdalen, had naar zijne gedachten den stormhoed moeten doen scheuren, en het lemmer in het hoofd van zijn vijand doen dringen; daarom riep hij toornig: »Verdoemde stormhoed!" toen de ijzeren platen den slag weerstonden, en het zwaard, dat omsloeg, wel op den schouder van Wouter, doch slechts met het platte van het lemmer nederkwam.

»Dien ik zelf gesmeed heb, meester!" hernam de vader van Maria snel, en reeds was de bijl opgeheven. Zijn tegenpartij, zeker niet veel vertrouwende op den ketelhoed, dien hij droeg, boog zich en week ter zijde; maar de nauwe ruimte, waarin men vocht, liet hem geen plaats genoeg over, en het scherpe van de bijl trof hem in den hals. Ofschoon dit wapen reeds zooveel dienst gedaan had, scheelde het weinig, of het hoofd was geheel afgehouwen; alleen aan ééne zijde bleef het nog verbonden aan het lichaam, evenals een deksel door het scharnier aan een doos; en de man, die onvermoeid de bussen bediend had, en een voorbeeld van kracht geweest was, viel, zonder dat er iets van zijn lichaam bewoog, als een steen op den grond, die reeds met zijn bloed bedekt was.

»Vooruit mannen!" riep Wouter! »wij overweldigen den slagboom," en luid schreeuwende hernieuwden de mannen van Naarden en het Gooiland den aanval. »Terug voor Eemnes, Zuijlen en Utrecht!" antwoordden de verdedigers, en welke moeite de meester ook aanwendde, om langs de stormpalen den slagboom te naderen, het was onmogelijk. Helaas! hij vreesde zelfs in het einde genoodzaakt te zijn om terug te gaan; want de klok klepte nog, ofschoon de bussen gezwegen hadden, en men vocht nog op het kerkhof, zoowel als aan de versperring op de Biersteeg.

Maar gehoorzaam aan de bevelen van hunne aanvoerders, keerden de ruiters van Van Schaffelaar terug, zoodra zij zagen, dat hunne hulp niet meer op het kerkhof noodig was; de genegenheid, die zij Van Schaffelaar toedroegen, sprak sterker in hun ruw, maar moedig hart, dan de liefde tot den buit, die den krijgsman van dien tijd zoo licht verleidde. Zij herinnerden zich, dat zij hem beloofd hadden, zich niet van hunne banier te verwijderen, voordat de overwinning behaald was, en dat hij toen gezegd had: »Mannen! dan ben ik gerust; gij zult mij niet alleen tegenover de Zwarte Bende laten staan, en zoo het Gods wil mocht zijn, dat de Roode Hand mij nedersloeg, dan zal mijn banier daarom niet vallen, en het zal toch zijn: zege voor St. Maarten en de Schaffelaars! — als de zwarte banier in het stof zinkt."

»Het kerkhof is gewonnen! terug voor Van Schaffelaar!" riepen zij, terwijl zij zich langs den den muur lieten nedervallen, en tot bijstand van Wouter toesnelden. Nu was het de beurt voor die van Eemnes om te aarzelen; juichend drong het door die overwinning opgewonden volk vooruit, en daar er zich geene onder hunne vijanden bevonden, die beter gewapend waren, streden zij meest altijd met voordeel.

Reeds hadden zij een eind weegs grond gewonnen, en de verdedigers van de versperring tot boven op den dijk teruggeslagen; wel boden de verdedigers van Eemnes nog een dapperen weerstand; maar een sombere stilte heerschte onder deze. Zij stonden pal, stieten hunne vijanden terneder, of ontvingen zelven den laatsten slag; doch

zij juichten niet meer; want de klok zweeg. Het bolwerk, dat den weg bestreek, was bezweken, en reeds hoorden zij het gebriesch der paarden vóór den slagboom, en zagen op geringen afstand de dreigende gedaanten der rijzige ruiters, terwijl zij geen gelegenheid hadden om een enkele bus op hen te lossen.

Toen liet zich de stem van Van Schaffelaar hooren; hij moedigde zijne ruiters aan, een laatste poging te doen, om hem den toegang te verschaffen. Luid herhaalden zij den wapenkreet van hun aanvoerder; ook de dappere poorters van Naarden wedijverden met hen, om deel te hebben aan de zege; zij trachtten den dood van zoovelen hunner, die voor Eemnes gevallen waren, te wreken, en andermaal werden de vijanden teruggedrongen. Maar op eenmaal ontstond er een beweging onder het volk, dat samengepakt op den dijk stond; de hoeven van een paard lieten zich hooren; de steenen, die hier en daar op den dijk lagen, werden in den grond getrapt of verbrijzeld, en toen een paar ruiters van Van Schaffelaar, die juist de toortsen ontstoken hadden, om de sluiting van den slagboom beter te kunnen onderscheiden, die toortsen boven hun hoofd heen en weder bewogen, zag men een der Zwarte rijzige ruiters, die midden onder de mannen van Eemnes den teugel zijns paards inhield. Zoo snel was de kracht geweest, waarmede hij zijn ros had aangezet, dat man en paard dreigden achterover te vallen, toen zij stil hielden. Weldra richtte zich echter de krachtige strijdhengst met een edelen zwier weder op. De door elkander wemelende massa voetknechten en andere mannen, scheen een woelende zee, waarin zich het paard evenals een schip bewoog, dat nu eens met zijn voor-, dan weder met zijn achtersteven, in het zilte nat verdwijnt, maar zich weder statig opheft; de ruiter scheen de mast, die, lang en buigzaam, echter al de bewegingen van den bodem volgt, welke van hem zijn voortsnellende kracht ontleent.

Een oogenblik was het gevecht minder hevig, en de Zwarte Ruiter wierp een snellen blik op de verschansing, naar het kerkhof, op de vechtenden en op de harnassen, die aan de andere zijde van de versperring het licht der toortsen terugkaatsten; toen riep hij krachtig, doch met een vreemden tongval: »Staat vast mannen! staat vast! de Zwarte Bende komt de slagboomen hernemen."

»De Zwarte Bende komt den slagboom hernemen! leve Perrol! valt aan, Zuijlen, Utrecht en Eemnes!" schreeuwden degenen, die hem hoorden, en terwijl hij zijn paard liet zwenken, en, even spoedig als hij gekomen was, terugkeerde, drong de dichte hoop voorwaarts. Hun moed herleefde; de klok, die aan de andere zijde van het dorp nog altijd geluid werd, deed hen vermoeden, dat de vijand daar geene voordeelen behaald had; in hunne gedachten zagen zij reeds Perrol met zijne ruiters opdagen, den slagboom geopend en de ruiters van den Bisschop tot buiten de uiterste verschansing teruggeworpen, terwijl zij het kerkhof hernamen.

Van alle zijden kwamen er nu verdedigers aansnellen; ieder, die maar een hooi- of mestvork, een knuppel of een zeisen had, was goed genoeg gewapend; en Wouter en de ruiters verloren veel van hun voordeel, ofschoon hun geschreeuw van: »Weg met de Roode Hand! de dood voor de Zwarte Ruiters! leven de Schaffelaars!" te kennen gaf, dat hun moed niet verflauwd was.

Van Schaffelaar, die de plunderzucht der soldeniers en poorters vervloekte, welke, in plaats van het kerkhof te verlaten, zich onledig hielden met de in de kerk geborgen goederen te vermeesteren, en, doof voor de bedreigingen en bevelen hunner aanvoerders, geweigerd hadden zich dadelijk na hunne overwinning in het dorp te begeven, bedacht wat hem te doen stond; want hij had, zoo hij meende, gehoord, dat Perrol en zijne ruiters vast naderden. Doch juist toen hij wilde gaan zien, of de opening in de stormpalen wijd genoeg was om een paard door te laten, verhief zich aan zijn linkerzijde op de Biersteeg, terwijl aldaar het schieten met kolfroeren ophield, een vreeselijk geschreeuw en gerucht, dat den Wakkerdijk scheen te naderen en zijne hoop deed herleven.

Terwijl dus Wouter zich niet eens kon staande houden, en de toegezegde hulp van Perrol nieuwe krachten scheen gegeven te hebben aan zijne vijanden, die, als uit den grond opkomende, met dichte drommen naar de verschansing stroomden, werd ook zijn oor getroffen door het geschreeuw tegenover hem op de Biersteeg. Een opéengedrongen hoop mannen kwam met vervaardheid snel door de versperring aan het einde van de Biersteeg, aan den voet van den Wakkerdijk, tegen de kruin oploopen, en drong als een wig in de daar vereenigde mannen, zoo zelfs dat deze aandrang de ruiters ook weder deed terugwijken; maar tevens hoorde men roepen: »Vlucht, vlucht! de Biersteeg bezwijkt! de vijand volgt ons op de hielen!

Toen ging er een algemeen gejammer op.

»Vlucht! vlucht!" klonk het van alle zijden; zelfs Wouter en de ruiters hieven dezen kreet aan. Een der aanvoerders van de verdedigers riep echter gebiedend: »Volgt mij! Zuijlen vooruit!" en drong, gevolgd door de dappersten zijner mannen, door degenen, die van de Biersteeg kwamen, heen; wie niet ter zijde week, werd ternedergestooten. Hij hoopte nog bijtijds te komen om de afsluiting onder aan den dijk te sluiten, in welk geval alles nog weder door de komst van de Zwarte Bende hersteld kon worden.

Ofschoon de meesten van het landvolk, dat in het dorp een schuilplaats had gezocht, nu gevlucht was, stonden de soldeniers, door de dappersten van de dorpers bijgestaan, nog altijd tegenover de ruiters; echter klonk voortdurend nog het ontmoedigend geroep van: »Vlucht! vlucht!" en het krijgsgeschreeuw van de Schaffelaars. Toen liet zich een hevig gevecht onder aan den dijk hooren, dat evenwel niet lang duurde; want spoedig verscheen het volk van Dirk van Zuijlen weder bij de kruin, thans insgelijks vluchtende. Degenen, die hen vervolgden, en wapenrokken droegen van half wit en half rood laken, en met slijk als overdekt waren, riepen luid: »Terug voor Amsterdam! sla dood! de Biersteeg is gewonnen!"

»Vlucht! vlucht! en verwacht den dood!" schreeuwde nu een man, die reeds een tijdlang op een hellebaard rustende, midden op den dijk aan den slagboom stond; zijn hooge ruige muts stak boven alle hoofden uit; zijn stem was somber en vol beteekenis, en een akelig gehuil liet zich hooren, toen hij gesproken had. Doch hij behoefde dezen raad niet te geven; den slagboom te houden was nu onmogelijk, en even hardnekkig als die van Eemnes tot nog toe dit verdedigingswerk, het laatste aan deze zijde, verdedigd hadden, even snel traden zij nu achteruit, de versperring en den dijk aan hunne vijanden overlatende. De poorters van Amsterdam, die, hoewel de Biersteeg overal was doorgegraven, door verhakkingen en putten onbegaanbaar gemaakt, en met twee versperringen afgesloten geweest was, door het water en het moeras, in weerwil van den dapperen wederstand, met moed en volharding tot in het dorp waren doorgedrongen, stroomden als het ware, tegelijk met Wouter, de ruiters en de mannen van Naarden en Gooiland, de kruin des dijks op, en begroetten elkander met een luid geroep van: »Zege! zege! Eemnes is gewonnen!"

Eén man echter was nog bij den slagboom ~~slagboom~~ blijven staan, toen al het volk zich verwijderd had; het was dezelfde, die door zijn vermaning om te vluchten en den toon zijner stem veel had toegebracht, om den moed bij de verdedigers uit te blusschen; want de meesten hadden hem meer gezien, en zij twijfelden niet, of hun laatste uur was nabij, toen hij hun den dood aanzeide.

Misschien zouden die van Amsterdam, welke hem niet kenden, en hem aanzagen, voor iemand, die, oud en afgeleefd, de verwoesting van zijn dorp niet wilde overleven en bij den slagboom wenschte te sterven, hem hebben ternedergeslagen; maar de bedaardheid van den man, zijn indrukmakend gelaat, zijn grijze baard en zijne sneeuwwitte haarlokken, zijn lange gestalte, en het gehuil van den hond, die aan zijne voeten stond, deden hen aarzelen. Zoodra hij echter riep: »Opent den slagboom; want het vonnis moet voltrokken worden!" en zelf het eerst de handen aan het werk sloeg, had hij niets meer van hen te vreezen, en zij riepen, zonder te weten wat het inhield, met de ruiters van Van Schaffelaar: »Leve Ralph, de schaapherder! opent den slagboom!"

Het was een oogenblik van schrik en vertwijfeling voor die van Eemnes, van vreugde en blijde hoop voor hunne vijanden; de trommen die op het kerkhof geroerd werden, verkondigden, dat het krijgsvolk en de poorters eindelijk tot de orde waren teruggekeerd, en zich gereed maakten, om den slagboom, na het doorrukken der bisschoppelijke ruiters, zoowel als het kerkhof te bezetten. Onderscheiden hoopen verlieten het reeds aan de achterzijde, en wierpen zich onderlangs den dijk in de huizen, die aan de rechterzijde stonden, en men hoorde er het gejammer der ongelukkigen, die doodgeslagen werden of de vlucht namen.

Onder de poorters van Amsterdam, die zich op den dijk vertoonden, zag men ook de jonge schutters, die met voetbogen gewapend waren, en een wapenrok droegen, welke groen aan de rechter-, en rood aan de linkerzijde was; de handboogschutters, die eenparig in het bruin, en de oude schutters, die alleen in het zwart gekleed waren, van welke sommige handbogen en andere koltroeren droegen. De meesten der poorters hadden zich echter, nadat zij een kleine wacht bij de verschansing onder aan den dijk hadden achtergelaten, insgelijks in de huizen en schuren en op de werven geworpen, die aan de zijde van de Biersteeg stonden, en waren bezig om de vijanden daaruit te verjagen.

»Sta, Zuijlen! de Zwarte Bende nadert!" riepen

degenen, die over de voetknechten het bevel voerden, en, een paar huizen van de Biersteeg af, gelukte het hun, het volk tot staan te krijgen. Het was hun ook onmogelijk geweest, om zich, van beide zijden aangevallen zijnde, achter de versperring staande te houden; maar hier wanhoopten zij nog niet geheel om den vijand het hoofd te bieden, totdat de Zwarte Bende kwam; want bezijden de kruin van den dijk stonden de nog overgebleven boogschutters van Zoest, zoowel als eenige andere mannen, die den boog behandelden, en hunne eigen voetboogschutters, die achter het dijkje, de heggen en schuttingen hadden post gevat, en hunne vleugels dekten. Het eerste gelid piekeniers had de knie gebogen, terwijl het tweede stond, en hierachter hielden zich de kloveniers met de brandende lont gereed om vuur te geven. Zij hadden aan de Vaart, bij het ontzet van het blokhuis, een aanval van rijzige ruiters des Stadhouders afgeslagen; waarom zouden zij dan nu minder gelukkig zijn? vooral indien het gelukte, een paar boomen, die vóór hunne slagorde werden omgehouwen, nog bijtijds te doen vallen; want zij wisten, dat het paardevolk nimmer deze verhindering zou te boven kunnen komen.

Het was vreemd, dat het gevecht op den dijk geheel opgehouden had; want die van Eemnes besteedden den weinigen tijd, dien zij hadden, om een vaste stelling aan te nemen, en hunne vijanden om den slagboom te openen. Beide partijen waren vermoeid van den strijd, en men wisselde zelfs geen kogels of pijlen: want de aanvallers verwachtten alles van het paardevolk, aan hetwelk zij de kruin van den dijk moesten vrij laten om aan te vallen, en de verdedigers van het dorp moesten bedaard aanzien, dat de slagboom, welke zooveel bloeds gekost had, werd geopend, zonder dat zij een schot deden om er zich tegen te verzetten. Zij moesten hun vuur en hunne pijlen bewaren voor de rijzige ruiters: de voorzichtigheid liet niet toe, die nutteloos te verspillen: de dood van eenige vijanden kon den slagboom toch niet gesloten houden.

Men was op het punt om de sluitbalken, die met hangsloten en kettingen vóór den ingang der versperring bevestigd waren, weg te schuiven of stuk te houwen, toen, bij het schijnsel der fakkels, de mannen van Amsterdam opmerkzaam gemaakt werden op degenen, die de boomen wilden omhakken, doordien Ralph, die midden op den dijk stond, en niet meer mede werkzaam was, uitriep: »Zijn uwe pijlen niet meer gepunt of zijn de pezen uwer kruisbogen gebroken? hé, poorters! wat zegt gij van die houthakkers?" Met meer kracht, dan men van zijn jaren zou verwacht hebben, hief hij het wapen, dat hij in zijn hand hield, in evenwicht boven zijn hoofd op, en wierp het naar degenen, die de boomen wilden vellen; waarna hij zich, zonder den uitslag van zijn zeggen of doen af te wachten, onder de ruiters mengde, en met Wolf door de stormpalen naar buiten trad; zoodat de smid, die hem wel gezien had, maar zich geen tijd gunde om hem aan te spreken, hem niet meer kon wedervinden, toen hij eindelijk aan den ouden schaapherder navraag naar Maria wilde doen.

De lange scherpe punt van Ralph's hellebaard, drong in den rug van een der mannen, welke de bijl voerden, en de wonde, zoowel als de zwaarte van den stok van het wapen, deed hem achterovr van het dijkje vallen. Onderscheiden pijlen vlogen nu om de boomen heen, en men hoorde het geluid der bijlslagen niet meer; alleen een der boomhakkers stond nog bij den op vallen staanden boom, en leunde tegen den stam. De bijl was hem echter uit de hand gevallen; want een der oude schutters van Amsterdam had hem met een der lange pijlen van zijn handboog tegen den boom vastgenageld.

Toen riep Wouter luid: »Plaats! maakt ruimte!" en terwijl de slagboomen openvlogen, verliet al het volk de kruin van den dijk, en riep: »Vooruit, Naarden en Gooiland!" of »Amsterdam val aan!" De laatsten vielen onderlangs den dijk op de mannen van Zoest aan, terwijl die van Naarden en Gooiland, met de ruiterknechten aan de rechterzijde op den linkervleugel der voetknechten van Dirk van Zuijlen aanrukten, die bedaard den aanval, bij het dof gerommel van de trom, afwachtten.

De tijd, dien wij noodig gehad hebben, om deze nog onvolledige beschrijving te doen van hetgeen er sedert het overrompelen van de Biersteeg had plaats gehad, was niet verloopen, toen Wouter luid riep: »De weg is vrij; vooruit!" en Ralph niet ziende, volgde hij de ruiters.

»Volgt mij," riep Van Schaffelaar, die met Moor binnen den slagboom reed; »vooruit! voor St. Maarten en Van Schaffelaar!" en terwijl de trompet gestoken werd, reed hij ter zijde, en zag hoe zijne mannen van wapenen zich op den dijk in rijen schaarden, die de geheele kruin besloegen. Zoodra het vierde gelid was binnengerukt, klonk het, terwijl de trompetten den aanval bliezen: »De eerste rij, laat vallen de speren! zit vast! valt aan!"

»Valt aan! voor Van Schaffelaar en St. Maarten! valt aan!" riepen zij, die de speren lieten zakken en vooruitsnelden. »Sta vast, Zuijlen!" hoorde men roepen, terwijl de roeren werden losgebrand. De grond dreunde onder den last der ruiters; men hoorde den schok, toen de speren in de gelederen der voetknechten drongen, en de paarden met de platen, welke zij voor de borst hadden, tegen de pieken stieten.

Het geschreeuw van »Zuijlen! Zuijlen!" deed vermoeden, dat de rijzigers niet door hunne gelederen waren heengebroken; want door den kruitdamp, waarin de dijk gehuld was, zag men eenigen hunner terugkeeren, en zelfs een paard, dat zijn berijder verloren had. Snel riep nu Van Schaffelaar, midden op den dijk springende: »Mannen van de tweede rij! laat vallen de speren! voor St. Maarten! volgt mij!" en bij het licht van losbranden der kolfroeren, zag men hem vóór zijne ruiters met opgeheven zwaard op het voetvolk indringen. De schoten vielen, en het veldgeschreeuw van Van Schaffelaar's bende werd gevolgd door een geweldigen schok; men hoorde het breken der speren en pieken; zij vlogen aan splinters tegen de borstharnassen der mannen, die zoo vast als een muur stonden, en tegen de steekplaten der strijdhengsten, die evenals ijzeren stormrammen er op instortten.

Toen de damp optrok, zag men de derde rij, die op de stem van haar aanvoerder vooruitsnelde, en de overige rijzige ruiters, die onder het blazen der trompetten binnen den slagboom reden. Men hoorde reeds het voetvolk van Dirk van Zuijlen hun veldgeschreeuw niet meer herhalen, noch den aanvoerder eenige poging doen om verder geregeld weerstand te bieden; want ook de vleugels waren achteruitgeslagen. Onderlangs den dijk zag men de wimpels der schutters en poorters, men hoorde hen roepen: »St. Sebastiaan voor den handboog! St. Joris! leven de oude schutters! terug voor Amsterdam!" en de dappere mannen van Zoest antwoordden niet meer, door onder het aanroepen van St. Aagten met wisse schoten hunne vijanden te begroeten. Ook aan de rechterzijde van den weg werd alles ternedergestooten of verjaagd door het krijgsvolk en door de ruiters van Van Schaffelaar, die zich gereedmaakten, om boven over den dijk het paardenvolk te volgen, dat weldra zou vooruitgaan.

Te midden van de voetknechten, die zonder orde, en alleen ter verdediging van hun leven streden, zag men de mannen van wapenen, die hen met hunne zwaarden of speren nederstieten. Maar spoedig riep van Van Schaffelaar, hun bevelende hem te volgen, en aan de kruisboog- en handbusschieters te paard over te laten om het voetvolk, dat den dood boven de vlucht scheen te verkiezen, in de pan te hakken.

Alleen met zijne ruiters, die speren voerden, reed hij vooruit, na den meester de hand gedrukt te hebben, gevolg door zijn knaap, die op zijn paard, dat met Moor verbazend in grootte verschilde, hem steeds was nabij gebleven, en terwijl de trompetten schalden, drong dit zwaar gewapende gedeelte der bende voorwaarts. Eindelijk was het Van Schaffelaar dan gelukt, in het dorp door te dringen; eindelijk zou hij dan het geluk hebben Maria te redden, en zich met zijn geduchten vijand te meten. O! hoe meer dat oogenblik naderde, hoe meer alle bezorgheid voor den afloop van den strijd hem verliet, ja hij verheugde zich, dat de klok aan het andere einde nog niet had opgehouden te luiden; want Perrol was dus nog niet overwonnen.

Was het gevecht aan de verschansingen op het kerkhof, en met het voetvolk hevig en moorddadig geweest, hetgeen nu gebeurde, was niet minder verschrikkelijk en hartverscheurend. Zij, die van alle zijden door de oprukkende vleugels van het Hollandsche leger aangevallen, niet langer een schuilplaats in hunne huizen, in het begin van het dorp, konden vinden, waren gevlucht, om zich verderop te bergen. Tot nog toe had men alleen dorpelingen en krijgslieden, en allen gewapend en vol strijdlust gezien; maar nu wemelde de vluchtende hoop van vrouwen en kinderen, en een hartverscheurend gejammer ging er op, toen de rijzigers in vollen draf naderden. Onderlangs den dijk was de doorgang reeds overkropt met menschen; vooral daar velen nog eenige goederen medevoerden, in de hoop die te redden; en het geloei van het vee, dat in de stallen stond, of zich op den dijk bevond, mengde zich met het angstig geroep der menigte van oud en jong, die tevergeefs alle heiligen tot bijstand en om hulp aanriepen; want de Schaffelaars drongen steeds vooruit, en er was onder aan den dijk voor hen geen ruimte genoeg, om zich voor het paardenvolk te bergen. De vrees en schrik hadden alle medelijden uitgedoofd, en men zag degenen, die onderlangs den dijk voor den vijand de vlucht namen, met woede en razernij de ongelukkigen terugjagen,

die zich onder hen zochten te mengen, of door hen heen te breken, om zich op de eene of andere werf of in een huis of een schuur te redden; want zij werden daardoor in hunne eigen vlucht gehinderd; en aan de rechterzijde, waar geen huizen meer waren, vielen er gestadig in den waterplas, om nimmer weder op te staan.

Zeker wierp Van Schaffelaar wel een blik van medelijden op deze slachtoffers des oorlogs; want daarom reed hij niet zoo hard, als hij wel gewenscht had; hij hieuw niet op de menschen, die bevend voor zijn paard plaats maakten of gillend er voor nedervielen, maar hield Moor dikwijls terug. Ook zijne ruiters staken of sloegen niet met hunne speren, maar meer kon men niet verlangen van deze aan den oorlog gewone mannen; hunne met ijzeren platen bedekte hengsten reden alles onder den voet, wat zich niet bezijden hunne rij kon redden, en het akelig gegil van vrouwen, mannen en kinderen, welke vertrapt werden, werd als het ware tot zwijgen gebracht door het nederzetten van de ijzeren hoeven der paarden. Het gevecht aan den slagboom was niets geweest bij hetgeen er nu voorviel; het was de oorlog van zijn verschrikkelijkste zijde te zien; de overmacht moest hier de weerlooze partij vernielen om zich zelve te redden en den vijand op te zoeken en aan te grijpen. Van Schaffelaar zelf dacht er misschien over na; want hij werd niet gewaar, dat een man zich in den doodsangst aan zijn zadel had vastgeklemd, en zich zoo liet voortsleuren, hetgeen zijn knaap noodzaakte, met de punt der speer van zijn heer, die hij droeg, den ongelukkige er af te stooten.

Maar weldra wies nog het gevaar; het wies, zoowel vóór als achter deze menigte, die door de Schaffelaars werden opgejaagd, en die nu eens biddende of schreeuwende, en angstig het hoofd omwendende, om te zien, hoe ver het paardevolk nog achter hen was, dan weder met somber stilzwijgen, met den doodangst op het gelaat, hunne laatste krachten aanwendden, om steeds vooruit te blijven. De twee toortsen, welke door de ruiters van de eerste rij gedragen werden, en die nu en dan een twijfelachtig licht over den dijk wierpen, maar evenwel genoegzaam waren, om het paardevolk te verhinderen in de eene of andere hinderlaag te vallen, waren weldra het eenige licht niet meer dat zich liet zien; van de tegenovergestelde zijde van het dorp naderde ook een aantal krijgsvolk, dat met toortslicht voorwaarts spoedde, en, niettegenstaande het geschreeuw der menigte hoe langer hoe heviger begon te worden, hoorde men, behalve het trompetgeschal der bisschoppelijke ruiters, den krijgsmarsch der Zwarte Bende, die geblazen werd.

»Herneemt de rijen, mannen! en geeft acht!" riep Van Schaffelaar, zoodra hij den naderenden vijand gewaar werd. Ofschoon te laat, door het bezwijken van de Biersteeg, kwamen de Zwarte Ruiters volgens hunne belofte aan, en hij zag bij het schijnsel der fakkels, die zij bij zich hadden, den dicht inéengesloten hoop, die hem even als een donkere onweerswolk naderde.

Het scheen, dat de nabijheid van het gevecht, dat te verwachten was, en welks gevolgen, bij een nadeelige uitkomst, voor de bisschoppelijke ruiters niet te berekenen waren, de trompetters van beide zijden aanmoedigde om zich te laten hooren. De krijgsmuziek van Van Schaffelaar was opwekkend en krijgshaftig, en voorspelde als het ware de overwinning; die van Perrol daarentegen was ook wel krijgshaftig, maar somber en woest. Huiverend klonken de tonen der bazuinen, welke er bij waren, den vluchtenden hoop in de ooren; ook die muziek der Zwarte Bende voorspelde hunne zegepraal, maar tevens de vernieling en den dood aan hunne vijanden.

Het verlangen om den vijand onder de oogen te zien, maakte, dat de mannen van wapenen spoediger wenschten vooruit te gaan, waarin hunne moedige paarden schenen te deelen; de krijgsmuziek scheen hen aan te vuren: zij lichtten fier den kop op, en snoven door hunne neusgaten, toen zij bemerkten, dat er paarden naderden.

Ter wederzijde van de rij was nu minder ruimte, en de spoed, waarmede het krijgsvolk vooruitsnelde, benam den eenigen uitweg aan de vluchtenden, en dengenen die zoo hard geloopen hadden, stond dus hetzelfde lot te wachten als hun, die vroeger reeds onder den voet waren gereden. Toen deden velen, die geen mogelijkheid zagen om te ontkomen, geen verdere moeite, en wachtten, door het volk heen en weder gestuwd, in sombere bedaardheid, totdat de paarden hen bereikten. Anderen hielden stand, en zwaaiden hunne wapens, welke zij nog niet weggeworpen hadden, en vertoonden oogenschijnlijk een moed en strijdlust, welken men vergeefs bij hen gezocht zou hebben, en die aan den slagboom wellicht het dorp nog hadden kunnen redden. Doch de wanhoop maakte hen moedig; zij grepen de ketenen aan, waarmede de paarden bestuurd werden, en trachtten met hunne wapens aan den hals of de borst dier fiere oorlogspaarden een plaats te vinden, welke niet door het ijzer

gedekt was, of de mannen te treffen, die er op gezeten waren. Het geschreeuw, dat zij aanhieven, was woest en vreeswekkend, zoowel als hun bleek en wild gelaat. De Schaffelaars ontdeden zich echter van deze aanvallers, door hunnen paarden de sporen te geven, en door hen met de achtereinden van hunne speren in het aangezicht of voor de borst te stooten en de hersenpannen te verbrijzelen.

Doch was het vooruitgaan voor de bisschoppelijke ruiters moeilijk, nog veel meer was het dit voor de Zwarte Ruiters; want de stroom der vluchtenden had eenmaal een beweging aangenomen naar de zijde, vanwaar zij kwamen, en dien konden zij zoo spoedig niet terugwerken, daar hij door het voortrukken der Schaffelaars telkens nieuwe kracht ontving. Elkeen zocht zich naar die zijde te redden; zij dachten door de Zwarte Bende heen te ontsnappen, en waren het meest bevreesd voor den vijand, die hen vervolgde. Maar zij kenden het krijgsvolk niet, dat kwam om hen bij te staan, evenmin als de regelen der krijgskunde, welke elkeen, die overwinnen wil, zonder aanzien van personen of zaken, moet opvolgen. De Zwarte Ruiters waren geen knapen, die, om eenigen menschen het leven te redden, hun eigen geluk in de waagschaal stelden; zij wisten wat hun te vreezen stond, indien de lieden, die zich reeds tusschen hunne paarden ingewrongen hadden, door meerdere gevolgd werden, en de vijandelijke ruiters met de laatsten in hunne open gelederen drongen; daarom gaven degenen, die vooraanreden, op last van hun aanvoerder, hunne speren aan hunne makkers van de tweede rij over, en trokken hunne zwaarden, om de ongelukkigen naast en vóór zich neder te houwen.

Nu ontstond er voor een oogenblik een terugwerkende beweging in den hoop, die weldra niet vóór- of achteruit kon, maar nu met geweld naar beide zijden trachtte door te breken. Een verschrikkelijk gewoel heerschte er in deze beperkte ruimte, terwijl degenen, die tusschen deze twee benden ruiters dreigden verpletterd te worden, met woest geschreeuw op de menschen indrongen, die onder aan den dijk een schuilplaats gevonden hadden, of nog verderop zochten te ontvluchten. Men zag gedurig vóór de Zwarte Bende het flikkeren der zwaarden, die tegen de zwarte harnassen uitkwamen, en de breede lemmers boven de hoofden draaien, en dan met snelheid nederdalen. De ruiter, die voorafreed, scheen een welbehagen te vinden, om zijn grooten strijdhengst, die over de zwart lakensche hoze met roode randen, geheel met ijzeren platen bedekt was, in den drom te laten steigeren en achteruitslaan; de roode pluim wapperde, evenals een bloedige stroom, achter op zijn helm. De Zwarte Ruiters schenen klein en niet moordzuchtig, als men hen bij hun aanvoerder vergeleek, die vermaak vond, om met elken houw van zijn zwaard iemand neder te slaan, hetzij jong of oud, of van welk geslacht ook. De hengst van Van Schaffelaar en de paarden zijner ruiters, en zelfs die van de Zwarte Bende, raakten meest altijd aan de vluchtenden; maar zoo groot was de schrik voor den aanvoerder der Zwarte Bende, dat zij hem een vrij groote ruimte overlieten, om er zich in te bewegen, en men hoorde het angstig geroep van: »Daar is Perrol!" dat alles overstemde. Maar vergeefsch was hunne voorzorg; hij was vertoornd, dat zijne ruiters niet spoedig genoeg vooruit konden snellen, en op den weerloozen hoop koelde hij zijn drift; zelfs geen vrouw spaarde hij. Toen een moeder in doodsangst haar zuigeling boven haar hoofd ophief, om den aanvoerder te vermurwen, en opdat zijn strijdpaard het niet zou stooten of vertrappen, liet hij zijn zwaard zakken, doch alleen om het opnieuw en nu hooger op te heffen; en toen de rauwe gil der omstanders zich met het duivelsch gelach vereenigde, dat achter het vizier klonk, zonk de ongelukkige moeder met een gekloofden schedel neder; het rampzalige wicht was een zwak schild geweest boven het hoofd zijner moeder.

Zoodra de elkaâr opzoekende vijanden zoo nabij waren, dat zij elkander duidelijk onderscheiden konden, zocht Van Schaffelaar's oog naar Perrol; vaster zette hij zich in den zadel, en riep, toen hij zijn vijand ontdekte; »God! ik dank U, hij is het!" want hij zag de roode pluim en het blinkend zwaard, dat alles zonder mededoogen nedersloeg. Hij zag Perrol, die als satan hoog boven het volk uitstak, en aan het hoofd van zijne zwarte duivels naderde. Tot nog toe had Van Schaffelaar zijn drift bedwongen; maar toen hij den ellendeling, die misschien zijn geluk voor eeuwig verwoest had, die hem in alles, wat hem heilig en dierbaar was, bloedig beleedigd en aangetast had, vóór zich zag, riep hij donderend, terwijl het volk, rechts en links van den dijk af, zocht door te breken, en de ruiters langzaam vorderden: »Plaats, kerels! bij mijnheer St. Maarten en alle heiligen! maakt plaats, ik moet er door." En ook zijn zwaard schitterde dreigend boven de hoofden van de verschrikte menigte, die zich zooveel mogelijk ter zijde wierp, om buiten

het bereik van het wapen en het paard te blijven.

Hij wierp zich in den nauwen doorgang, welke zich voor hem opende; tevergeefs trachtte zijn knaap hem dadelijk te volgen, en stiet met het achtereinde der speer in het rond, om het volk uitéén te drijven, dat zich achter zijn meester weder aanéénsloot. Zoodra Van Schaffelaar vooruitreed, naderde ook van zijn kant de aanvoerder der Zwarte Ruiters; van beide zijden schenen zij, die het bevel voerden verlangend, om, daar hun volk zoo traag vorderde, alleen het gevecht te beginnen. Van beide zijden was het niet alleen een vertrouwen op eigen krachten, en de hoop op een gemakkelijker zegepraal op den van zijn hoofd beroofden vijand; neen! een heviger verlangen om elkander te vernielen was te lezen uit de drift, waarmede zij hunne hengsten aanspoorden, en uit de slagen, die op degenen vielen, welke niet spoedig genoeg konden uitwijken. Van Schaffelaar zoowel als zijn vijand, hadden den helm gesloten; hun schild hing om den hals, en zij hadden hunne lange slagzwaarden in de hand, moedig snelde Moor vooruit, ofschoon hij zijn meester reeds lang gedragen had, en de roode hoze, die op onderscheiden plaatsen bij het gevecht tegen het voetvolk gescheurd was, misschien wel eene of andere wonde verborg.

»Kom vooruit, ellendige maagdenroover! Van Schaffelaar komt om u te straffen en Maria te wreken," donderde Van Schaffelaar hem te gemoet. Hij hief zijn zwaard op; maar zijn vijand hield een oogenblik zijn paard staande, en alleen een hoonend gelach was het antwoord op deze uitdaging. Doch spoedig daarna scheen deze zijn ros hevig aan te sporen; want het sprong als een bliksemschicht vooruit, en van wederzijde overschreden de twee kampvechters den afstand, die nog tusschen hen was. De paarden stieten bijna met de ijzeren platen van de borst tegen elkander, en de zwaarden, die reeds van te voren met twee handen waren opgeheven, daalden met kracht en snelheid neder. Geen van beiden dacht er aan zich te dekken, maar alleen om zijn tegenpartij een vreeselijken slag toe te brengen. De deugdelijke lemmers klonken, de wapenrustingen gaven een dof geluid, en beide vechters bleven onwrikbaar in den zadel; maar de helm van Van Schaffelaar was gedeeltelijk van zijne versierselen en van den witten vederbos beroofd, en de roode vederbos wapperde nog altijd op het stalen hoofdhulsel van den Zwarten Ruiter. Weder werden de zware wapens met snelheid opgelicht; doch een kuil in den dijk veroorzaakte, dat Moor niet tijdig genoeg aan den wil van zijn meester kon voldoen en niet vast stond; daarom bracht Van Schaffelaar de hand aan den kettingteugel; maar ook daardoor flikkerde zijn zwaard niet dreigend in de lucht, toen dat van zijn verwoeden vijand reeds hoog was opgeheven. Een spottend gelach drong door het vizier van den zwarten helm, en loodlijnig daalde het vreeselijk wapen neder; maar snel boog zich Van Schaffelaar vóórover; zijn hand liet de teugels los, vatte ijlings het schild en hief het op. De platen trilden en de aanvoerder der Schaffelaars werd als het ware op den zadel nedergedrukt; maar het zwaard van zijn vijand gleed langs het schild af, dat nu even snel werd losgelaten, als het zwaard met beide handen weder werd gevat, dat nu niet te laat werd opgeheven; want juist toen de aanvoerder der Zwarte Ruiters ook den arm had uitgestrekt, riep Van Schaffelaar: »Vangt dit op met de Roode Hand!" Ditmaal stond Moor vast, en juist toen zijn vijand zijn zwaard dacht te laten vallen, trof Van Schaffelaar hem tegen de armstukken van zijn linkerarm, en vreeselijk klonk het staal, toen het langs het harnas en het paard gleed, en het zwaard van den Zwarten Ruiter zonder kracht nederzonk. Het paard met de zwarte hoze sprong ter zijde, en Van Schaffelaar gaf Moor de sporen. Een woeste kreet was alles, wat de Zwarte Ruiter liet hooren, toen hij den slag ontving; ook hij deed zijn ros snel vooruitgaan, en alleen met de rechterhand hief hij nu zijn zwaard op. Maar reeds was Van Schaffelaar hem nabij; reeds eens had de eerste de kracht van zijns vijands arm ondervonden, en hij zag, dat deze zich met alle macht op hem zou werpen; daarom richtte hij zich in den zadel op, en liet zijn zwaard snel nederdalen; doch de helm van den Zwarten Ruiter was stevig en rustte op de schouders, en zonder te buigen weerstond deze den slag. De helm van Van Schaffelaar was evenwel ook stevig, en ofschoon hij zich bijna onmerkbaar boog, toen het vijandelijke staal hem trof, richtte hij zijn edele gestalte snel weder op, en zijn zwaard van zijne linker over zijn hoofd naar de rechterzijde brengende, riep hij: »Licht de Roode Hand op, maagdenroover! of sterf!" en gaf hierop zijn vijand een hevigen slag aan de linkerzijde van den hals, zoodat de Zwarte Ruiter op zijde viel.

Deze brulde van woede, terwijl hij zich met zijn linkerhand, waarin hij weinig kracht meer had, aan den zadel vasthield, met zijn zwaard zijn

hoofd dekte, en zijn evenwicht weder trachtte te hernemen. Dit was echter vruchteloos; want nog eens daalde het zwaard des bruidegoms van Maria op hem neder; het wapen dat den slag moest afkeeren, had geen kracht genoeg, en de ruiter met de roode pluim viel uit den zadel aan de voeten van zijn vijand neder, terwijl een woeste kreet, die niets menschelijks had, zich op eenigen afstand liet hooren.

Een gevoel van geluk, zooals in langen tijd Van Schaffelaar's hart niet had doen kloppen, deed het nu weldadig aan; met het wrekende zwaard in de hand, zag hij naar zijn vijand om, dien hij had nedergeslagen, en die voor zijn oog in de duisternis verdwenen was. Wel stond het van zijn ruiter beroofde paard vóór hem; maar Perrol kon hij niet zien: de zwarte rusting verloor zich in de duisterheid, die den dijk overdekte; hij zag zelfs den rooden vederbos niet. Hij had dus dien grooten, beruchten ruiteraanvoeder van het paard geworpen, wiens machtigen arm hij nog op zijn helm meende te voelen, toen die hem bijna verpletterde: en hij schreef het aan de wonde toe, van welke de Stadhouder hem gesproken had, dat Perrol zich niet met zijn schild gedekt, en het gevecht zoo kort geduurd had.

Zoodra de beide ruitertroepen hunne aanvoerders handgemeen hadden zien worden, waren zij langzamer vooruitgegaan, en eindelijk geheel stil blijven staan. De vluchtelingen, die allen gevaar liepen, om tusschen deze twee benden van naar elkanders bloed dorstende ijzeren gedaanten verpletterd te worden, hadden van dit oogenblik gebruik gemaakt, om zich met geweld een doortocht te banen door de menigte, welke zich onderlangs den dijk bevond. Het hoornvee en de paarden echter, welke zich onder den hoop bevonden hadden, bleven nu over met enkele ongelukkigen, die zich nog niet hadden kunnen bergen, en zooveel mogelijk aan de zijde van de kruin des Wakkerdijks opeengepakt, gedwongen aanschouwers waren van het gevecht tusschen den Zwarten en den bisschoppelijken ruiteraanvoerder. Helaas! zij wisten, dat, zoodra er één viel, het gevecht of de vlucht van een der partijen zou aanvangen; zoodra er één viel, zouden die mannen, welke met sombere bedaardheid het gevecht aanschouwden, handgemeen zoeken te worden, en hen zonder genade vertreden, om elkander onderling te vernielen.

De uitroep van vreugde Van Schaffelaar werd gevolgd door een angstig gegil der vluchtende dorpelingen: het was het teeken van hun dood; maar onstuimig riepen de ruiters van Van Schaffelaar, zoodra zij den man met de roode pluim zagen verdwijnen: »Perrol is dood! leve Van Schaffelaar! de dood voor de Zwarte Bende!" en hunne stemmen en de klank hunner wapens braken het oogenblik van stilte af, dat er na de overwinning van Van Schaffelaar geheerscht had. Een woest en somber gemor en gemompel was het eenige antwoord der Zwarte Ruiters. Eerst hadden zij gedacht, dat de Roode pluim zich weder hoog zou verheffen; want de toortsen gaven een flauw en twijfelachtig licht; maar toen zich niemand meer in den zadel van het paard vertoonde, dat alleen naar hen terugkeerde, zagen zij, dat Van Schaffelaar gezegevierd had.

Te zwaar gewapend, om gemakkelijk op en af te zitten, zou het een dwaasheid voor Van Schaffelaar geweest zijn, midden tusschen de twee benden af te stijgen, om zijn vijand den genadestoot te geven; hij aarzelde. De klok aan het andere einde van het dorp luidde echter nog: Maria wachtte hem; zijne ruiters brandden van strijdlust; daarom ontglipte een zucht aan zijne borst, toen hij ter zijde rijdende, met een donderende stem, die boven het vreugdegeschreeuw zijner ruiters, het gevloek en gemor der mannen van de Zwarte Bende en het geschreeuw der dorpelingen gehoord werd, uitriep: »De eerste rij, vel de speer! Vooruit!"

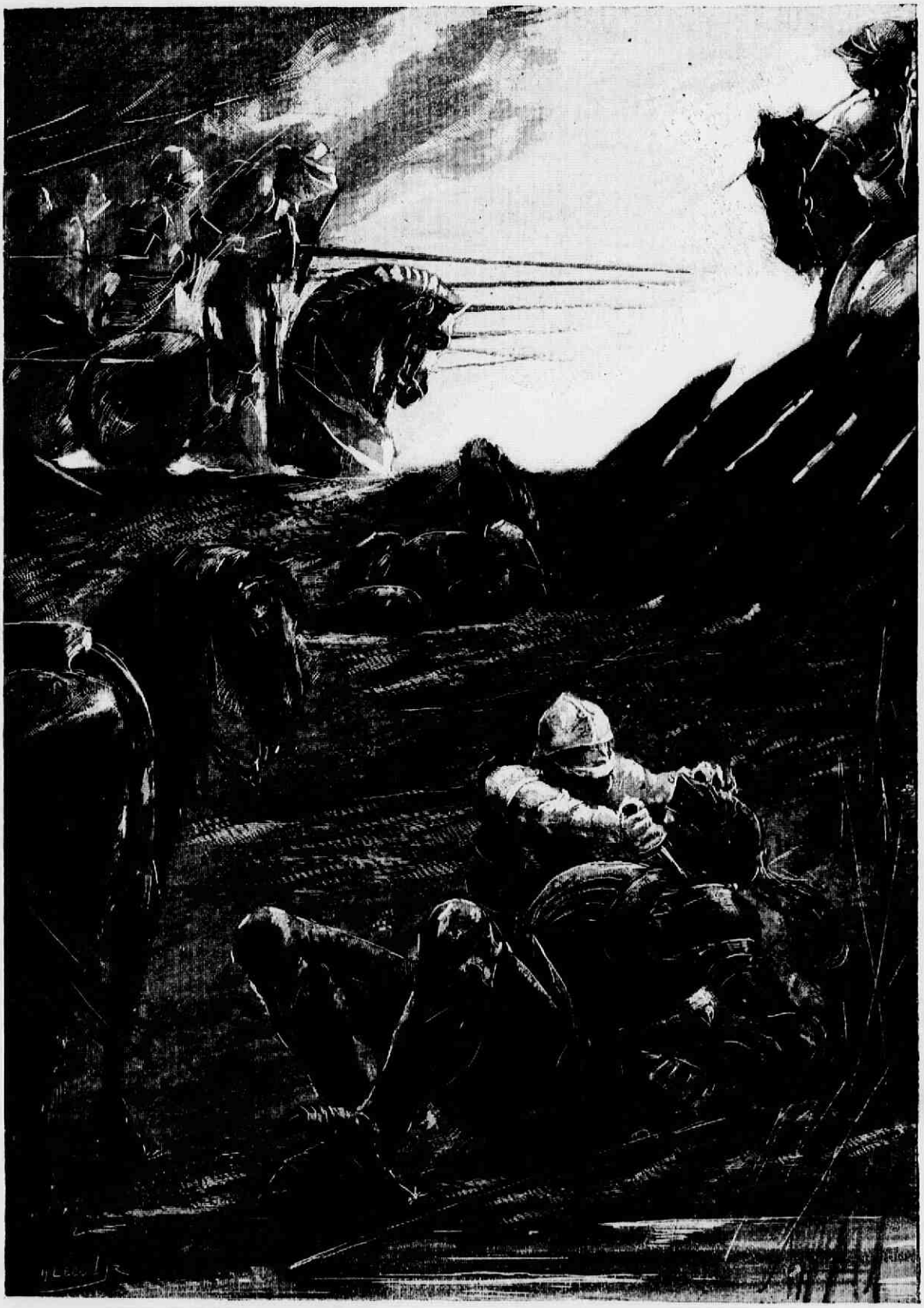
De getrouwe knaap was juist zijn meester genaderd, toen de witte vederbos van diens helm werd afgehouwen, en op een kleinen afstand volgde hij met fonkelenden blik den loop van het gevecht, en zag of de knaap van Perrol ook achter zijn heer stond; maar hij werd hem niet gewaar. Hevig schrikte hij, toen Moor niet tijdig genoeg aan den wil van zijn meester kon voldoen, en hij het oogenblik te gemoet zag, dat zijn brave heer zou worden ternedergeslagen; krampachtig sloot zijn kleine hand zich om de speer, die hij droeg, en alleen het besef, dat Van Schaffelaar de eerste zou zijn, om hem het hoofd te kloven, indien hij zich in dezen tweestrijd mengde, hield hem terug, aan zijn verlangen te voldoen, om den Zwarten Ruiter de punt van de speer door het vizier in het hoofd te jagen, waarin zoo menig verschrikkelijk voornemen was rijp geworden. Maar toen Van Schaffelaar in het eind zijn voordeel vervolgde, en het paard met de zwarte hoze van zijn berijder beroofd was, verkeerde zijne vrees in vreugde, en zijn gejuich vermengde zich met dat der ruiters. Snel wierp hij een blik op Van Schaffelaar en toen hij zag, dat deze geen voornemen

scheen te hebben den zadel te verlaten, liet hij zich van zijn paard glijden.

Zoo groot was de duisternis langs den grond, en zoozeer hield alles, wat hem omringde, Van Schaffelaar bezig, dat hij den knaap niet gewaar werd, die langs zijn paard heen, voorovergebukt langs den grond naar den aanvoerder der Zwarte Ruiters rondtastte. Eindelijk dacht hij hem gevonden te hebben; hij zag iets zwarts, dat zich bewoog, en hij meende ook bloed te zien; maar het was de roode vederbos, en hij hoorde verschrikkelijke verwenschingen, die met een doffe stem door de nauwe openingen van het vizier drongen. Zonder te aarzelen, en met een kracht, welke men van hem niet zou verwacht hebben, omvatte hij den helm met beide handen, trok den aanvoerder, die zich reeds gedeeltelijk had opgericht, maar nog geheel verdoofd en stijf was van den slag en den val, achterover, en sleepte hem, niettegenstaande de zwaarte der wapenrusting, naar de zijde van den dijk. De aanvoerder stelde zich wel te weer, tegen dezen nieuwen aanvaller, maar slechts voor een oogenblik; want de helm was zóó los aan het harnas bevestigd, dat het halsstuk met de geheele zwaarte van zijn eigen gewicht, en dat zijner wapenen hem onder tegen de kin werd gedrukt, en hem zijn bewustzijn deed verliezen.

Toen liet zich de stem van Van Schaffelaar hooren, daarna het veldgeschreeuw zijner ruiters en de tonen der trompetten, en Henri luisterde. De aanvoerder zelf scheen, toen de knaap hem losliet, door de stem van zijn vijand en het vroolijk geschal der trompetten, weder geheel bij te komen; want hij richtte het hoofd op, en wilde zich op zijn rechterzijde wentelen; doch eensklaps sprong de knaap op hem toe, en wierp zich op hem, terwijl de grond onder de hoeven der paarden dreunde, en de voortgestuwde lucht hem langs het aangezicht woei. Maar de zwaarte van den kleinen knaap was niet voldoende, om den sterken ruiter in bedwang te houden; een vreeselijke vloek klonk hem uit den helm, dien hij wilde openen, tegen; de linkerarm van den Zwarten Ruiter dwaalde over zijn rug, en drukte hem bijna ineén. Het scheen, dat de gevallene zijn toestand nog niet hopeloos vond, of dat er iets was, waarmede hij zich aan den oever des doods nog vermaakte; want Henri meende, dat hij onder zich hoorde lachen. De geharnaste man bewoog zich hevig; hij was evenals een ijzeren boot, welke door de baren der zee heen en weder werd bewogen, en vanwaar de knaap tegen wil en dank elke beweging moest volgen. Toen hoorde Henri het rammelen der keten, waaraan de dolk van den Zwarten Ruiter hing, en elk oogenblik tijdverzuim kon hem noodlottig worden. Ijlings liet hij de banden des helms los; met zijn linkerhand lichtte hij met alle kracht het halsstuk op, dat zijn tegenpartij zocht neder te drukken, door het hoofd op te lichten, en met de rechter trok hij den langen opsteker, wiens deugdzaamheid Wouter hem had gewaarborgd. Daarna riep hij: »Perrol met de Roode Hand! sterft, en denk aan Van Schaffelaar!" en het lange tweesnijdig lemmer verdween onder het harnas. Nog richtte zich de roode pluim op; een bovenmenschelijke kracht scheen den Zwarten Ruiter te bezielen, hij trok zijne beenen hoog op, en strekte die toen snel weder uit, evenals iemand, die met inspanning van alle krachten zwemt. De knaap evenwel zat vast op zijne prooi, die hij niet verlaten wilde, voordat haar alle leven begeven had; éénmaal moest Perrol voor goed boeten voor hetgeen hij gedaan had; daarom riep hij nogmaals: »Sterf, Perrol! en denk âan Van Schaffelaar! en nog eens stiet hij den opsteker onder het halsstuk. Een onverstaanbaar geluid klonk hem uit den helm tegen; ditmaal was het goede staal en de forsche stoot, door de maliënkap heengedrongen, welke onder het harnas den hals bedekte; de linkerhand gleed langs den rug van den knaap af, en viel op den grond neder, alsof zij van lood geweest ware; het hoofd zonk achterover, en draaide verschikkelijk, terwijl de roode pluim door het slijk heen en weder fladderde. Toen het wapen voor de derde maal zijn noodlottigen plicht vervulde, was het alsof een trillende beweging den Zwarte Ruiter van het hoofd tot de voeten scheen te bevangen, en daarna hoorde men niets meer dan het geknars der onderscheiden stukken van het harnas, dat uitgerekt werd. Het hoofd lag onbeweeglijk, en de roode vederbos bewoog zich niet meer: hij die de Zwarte Ruiters had aangevoerd, was niet meer; hij was zonder berouw en zonder priester in zijn woeste leefwijs gestuit.

Zoodra de knaap de zekerheid had, dat de man, die vóór weinige oogenblikken nog zoo vol kracht had te paard gezeten, en zonder mededoogen den een na den ander had nedergehouwen, werkelijk dood was, vatte hij diens rechterhand, rukte ze naar zich toe, en trachtte er den handschoen af te trekken, maar zonder vrucht. Het gelukte hem wel den arm op te tillen; doch de hand zat zóó

Daarna riep hij: »Perrol met de Roode Hand! sterft, en denk aan Van Schaffelaar!" en het lange tweesnijdig lemmer verdween onder het harnas.

vast om het hecht van den dolk geklemd, die door deze beweging eindelijk de scheede verliet, dat het onmogelijk was de reeds verstijfde vingers te openen, of den handschoen van de hand af te stroopen. Toen sloeg hij de hand aan den helm, waar het bloed onder uitliep, zoodra hij haar bewoog; want ofschoon het gevecht reeds begonnen was, en hij zelfs gevaar liep vertrapt te worden, wilde hij het genoegen hebben het gelaat van Perrol te zien, voordat hij hem verliet. Doch plotseling werd hij bij de schouders gevat; met eene onwederstaanbare kracht rukte men hem van het zwarte harnas af, en wierp hem ter zijde, en toen hij opsprong en met den bebloeden opsteker in de hand, vloekend naar dengene zag, die hem had aangevallen, ontwaarde hij een wijf, welks gelaatstrekken hij niet kon onderscheiden, maar welks dreigend en wild gebrom hem deed terugdeinzen. Hij boog zich voorover naar den ruiter; maar het wijf riep kwaadaardig: »Perrol behoort mij!" en wierp zich tusschen den knaap en den verslagene. Henri stond gereed, zonder zich aan haar dreigend gemompel te storen, te doen hetgeen hij voorhad, en hief zijn wapen op. Doch toen hoorde hij de stem van Van Schaffelaar, die hem scheen te roepen; en snel verliet hij den doode voor den levende, en het deed hem leed, dat hij nu reeds moest vertrekken; ofschoon hij vermoedde, dat het wijf vergeefsche moeite zou doen, om Perrol in het leven terug te roepen.

Zoodra Van Schaffelaar het bevel aan zijne ruiters gegeven had om vooruit te gaan, daalden de speren neder, totdat zij een horizontale lijn vormden. »Voor St. Maarten en Van Schaffelaar!" schreeuwden zij, terwijl de trompetten werden gestoken, en de paarden op ééne lijn in vollen ren vooruitsnelden; alleen aan die zijde, waar Van Schaffelaar stond, bleef nog eenige ruimte boven op de kruin van den dijk; hetgeen eenige weinige dorpelingen aan de zijde, en waarschijnlijk ook Heintje, die daar als een brave knaap den vijand afmaakte, dien zijn meester uit den zadel geworpen had, redde van door de paarden vertrapt te worden. Die aan de linkerzijde van de ruiters waren, werden allen overreden op de plaats, waar zij stonden; sommigen echter vluchtten naar de Zwarte Bende en wachtten vóór deze den dood af. Het scheen alsof de Zwarte Ruiters nog niet gelooven konden, dat zij hun aanvoerder verloren hadden, alsof zij dachten hem te zien terugkeeren, en op zijne bevelen wachtten; te meer daar Van Schaffelaar niet was afgestegen, om hem af te maken, en zij den kleinen knaap niet gezien hadden; want behalve het gemor en gevloek, dat zich onder hen had laten hooren, was alles stil gebleven; de trompetten en bazuinen zwegen; alleen hadden zij hunne speren geveld, en wachtten somber af, wat er zou gebeuren; het was alsof zij met hun aanvoerder hunne veerkracht verloren hadden.

Toen de ruiters van Van Schaffelaar vooruitsnelden en de trompetten klonken, begon het hoornvee, dat men vroeger den dijk had opgedreven, in de hoop van het te redden, angstig te loeien. Toen het echter de punten der speren voelde, rende het, alsof het bezeten was, met den kop tusschen de pooten ter zijde af, met de horens en de zware lichamen zich met geweld een weg banende door de menschen, die het gevecht gadesloegen, of zich, zonder om te zien naar het gevaar, dat hen daar dreigde, op de slagorde der Zwarte Bende stortende, welken weg de paarden, na eerst den kop opgestoken en angstig met de ooren geschud te hebben, reeds genomen hadden of nog insloegen. Hoe vast de ruiters van de Zwarte Bende ook stonden, waren zij noch hunne speren bestand tegen dezen aanloop; hunne slagorde wankelde, en velen hielden niets dan de halve houten hunner speren in de hand, terwijl de dieren, die het andere einde in het lijf hadden steken, of dood waren nedergevallen, dikwijls de paarden nog verwondden met hunne horens of zich ook van den dijk hadden afgestort, om daar te sterven, na alvorens mannen, vrouwen en kinderen te hebben gedood en verwond.

Maar hierbij bleef het nog niet; want de weeke grond bewoog zich als een golvende zee onder de Schaffelaars, die nog eens hun veldgeschreeuw aanhieven, en toen op de Zwarte Bende inbraken; men hoorde het hout kraken en het ijzer klinken, en zelfs den meer doffen schok der paarden, die met de borsten tegen elkander stieten. Daarop keerden de ruiters van Van Schaffelaar meest allen met gebroken speren langs den zoom des wegs terug, terwijl zij vroolijk riepen: »Leve Van Schaffelaar! de dood voor de Zwarte Bende!" Doch de Zwarte Ruiters hadden dapper gestaan, geene handbreedte waren zij teruggegaan; een tweetal paarden renden zonder berijders heen en weder, de voorsten waren allen gedood of met hunne pooten nedergeworpen; de geheele eerste rij was vernietigd.

Toen riep Van Schaffelaar: »De tweede rij vel de speer! vooruit!" en de speren werden geveld; maar alsof de Zwarte Ruiters uit hunne werkeloosheid waren opgewekt door hunne nederlaag,

even als een vuursteen, die vonken geeft, als men er tegen aanslaat, zoo liet zich ook dáár een stem hooren, die den aanval gebood; de bazuinen en trompetten bliezen met sombere tonen den aanval; een geheele rij dier welbereden Zwarte Ruiters snelde vooruit. »Perrol! Perrol! Hoezee! de Zwarte Bende!" — »Voor Van Schaffelaar en St. Maarten!" schreeuwden de beide partijen, die zich met een razernij op elkander wierpen, waarvan men zich bij geen denkeeld kan vormen. Ieder scheen te vreezen te laat te komen; het scheen, dat de strijdhengsten zelven vermaak vonden in het gevecht, en de grond beefde. Maar al dit geschreeuw en gebriesch der paarden ging verloren in den hevigen schok, toen deze twee zwaar gewapende en wel bereden rijen van ruiters tegen elkander stieten. Men hoorde het kraken en splinteren van het hout, den klank der harnassen en schilden, welke doorboord werden, de doffe slagen of het gerammel der harnassen en platen van de ruiters en paarden, die vielen, en een kreet van woede en moed, welke van velen de laatste was, en toen was het gewoel en geschreeuw gedaan; alles werd betrekkelijk stil. Eenige paarden schenen den schok ontkomen te zijn; één ruiter slechts keerde naar de Zwarte Bende terug, de andere bleven liggen met de ruiters van Van Schaffelaar, die minder gelukkig waren geweest dan hunne vijanden.

Terwijl Van Shaffelaar zijne mannen van wapenen met moed en snelheid aan zijne bevelen zag gehoorzamen, knoopte hij een witten doek aan een gedeelte van het helmstuk vast, dat door het zwaard van zijn vijand nog gespaard was geworden; het diende om het verlies van den witten vederbos te verhelpen, en opdat vriend en vijand hem zouden kunnen herkennen. Toen de ruiters, die den tweeden aanval gedaan hadden, daar allen voor zijn oog door die van de Zwarte Bende waren nedergeworpen, en één van deze aan de algemeene vernieling ontsnapte, riep hij met drift: »Henri! hier, knaap! mijn speer!" Hij zag om zich heen, en vervolgde onstuimig, toen hij zijn knaap niet achter zich zag, terwijl Moor door hem werd omgewend, »Henri! Henri! mijn speer! in Gods naam! waar blijft gij?"

»Hier ben ik, Heer!" antwoordde de knaap, die hem snel naderde, en hem het verlangde wapen in de hand gat; »de vreemde aanvoerder, dien gij hebt nedergematst, 1) zal nu niet meer opstaan; de Roode Hand begint al koud te worden, ik heb mijn plicht gedaan." Zoodra de knaap bemerkte, dat zijn heer hem riep, was hij, zooals wij weten, naar hem toegesneld; het paardje dat hij bereed, en dat voor elk ander onhandelbaar was, had zich zoo aan zijn berijder en dagelijkschen verzorger gewend, dat het hem evenals een hond gevolgd was, toen de knaap den verslagen ruiter ter zijde sleepte. Henri had dus geen tijd verloren met naar zijn paard om te zien, maar het bij den teugel genomen, en was teruggegaan naar de plaats, waar hij de speer van zijn heer had laten vallen. Ook hierin was hij gelukkig geweest, hetgeen hem van de moeite bevrijd had, om er een van de ruiters te gaan halen, en hem in staat gesteld had, aan het verlangen van zijn heer te voldoen, die reeds gereed stond, zich bij zijn volk van een speer te voorzien.

Reeds werden de speren bij de Zwarte Bende geveld, en het bevel tot den aanval liet zich hooren, toen Van Schaffelaar, met de speer in de vuist, met twee sprongen van Moor zich vóór zijne ruiters plaatste. »Voor St. Maarten! volgt mij, mannen! stoot de kerels terneder, die mijne ruiters hebben geveld! Op! op! vooruit voor St. Maarten en Van Schaffelaar!" riep hij, zijn schild vattende, en donderend herhaalden de Schaffelaars zijn veldgeschreeuw. De Zwarte Ruiters waren blijven staan, toen zij den bisschoppelijken aanvoerder midden op den dijk zagen; zij begrepen, dat de uitslag der vorige aanvallen niet naar zijn genoegen was uitgevallen, en dat hij van voornemen was, zelf en met zijn geheele macht den aanval te doen; daarom hoorde men ook dáár roepen: »Op! op! vooruit Perrol! leve de Zwarte Bende!" en de geheele troep stelde zich in beweging. Het was een indrukmakend oogenblik, toen, terwijl de trompetten en bazuinen klonken, deze twee benden ruiters luid hun veldgeschreeuw herhalende, op elkander invlogen.

De grond bewoog zich zoodaning, dat het was alsof de dijk midden tusschen de twee vijandige benden zou vanéénscheuren of inzakken, en een wijd graf openen voor menschen, paarden en wapenen. Het ruwe en sombere geschreeuw der Zwarte Ruiters, die dicht aanéengesloten, onbeweeglijk in den zadel zaten, verschilde van het luide en moedige geschreeuw der bisschoppelijke ruiters, die wel geregeld naderden, maar door hunne houding meer drift en minder bloedgierige wraakzucht verrieden: zij hadden ook hun aanvoerder niet verloren. Van de ruiters, die reeds gevallen waren, vernam men niets; hun gekerm of geroep ging

1) Nedervellen, afmaken.

verloren in het gebriesch der paarden en het geschreeuw hunner makkers, die elkander op hunne lichamen de zege zouden betwisten.

Geen der Zwarte Ruiters had zich buiten de eerste rij geplaatst; geen hunner keurde zich zeker dapper genoeg of in staat, den aanvoerder te vervangen en Van Schaffelaar het hoofd te bieden, die niet in de eerste rij zijner mannen streed, maar hen met gevelde speer vooruitsnelde; ook had hij reeds een wijde opening in de slagorde der Zwarte Ruiters gebroken, in welke hij en zijn knaap verdwenen waren, vóórdat de twee benden op elkander stieten.

Tot nog toe hadden de toortsen een weinig licht verspreid over hetgeen er gebeurd was; doch juist nu het licht zoo hoog noodzakelijk werd, om elkander te herkennen, zagen de strijdenden zich bijna in een volmaakte duisternis gewikkeld: de toortsen waren tegen het zwaard verwisseld.

Vreeselijk was de schok geweest, toen de speren de ruiters uit den zadel lichtten of met paard en al het onderste boven wierpen, in de borsten der paarden afbraken, of met zulk een kracht troffen, dat zij door vizier of wapenrusting heendrongen: maar dit treffen, hoe noodlottig ook voor beide benden, werd niet, zooals vroeger, gevolgd door een oogenblik van rust en verademing, neen! het was het sein tot een veel heviger gevecht, waarvan het slechts als voorspel diende. Nu eerst werden zij handgemeen; het gevecht bleef zich nu niet bij eenige weinigen bepalen, neen! elk had nu hoop, en trachtte er deel aan te nemen; de zwaarden verlieten de scheeden, waarin zij reeds lang naar den zin van hen, die ze droegen, gerust hadden. Men dacht niet meer om de slagorde te bewaren; de beide hoopen mengden zich door elkander, in de hoop hunne vijanden in te sluiten, en als het ware in hun midden te verstikken. Het geschreeuw en gevloek, het snuiven der paarden en het gerammel der wapenen was vreeselijk. Het moordgeschreeuw en de kreten der bijzondere krijgsbenden, zoowel als de doffe slagen op hem en harnas, verdoofden den klank der trompetten en bazuinen.

Een tijdlang duurde dit treffen, waarop het het geroep van »Perrol!" »St. Maarten!" of »Van Schaffelaar!" en «de Zwarte Bende!" bijna alleen gelegenheid gaf, elkander te herkennen; want zelfs de witte veeren op de helmen der bisschoppelijke ruiters waren moeilijk te onderscheiden en geen der benden kon zich nog vleien de zege te zullen behalen; want de Zwarte Bende was sterker dan de Schaffelaars; zelfs wisten deze, die steeds voor-uitdrongen, zonder Van Schaffelaar of zijn knaap te zien, niet of de eerste nog leefde, of dat zij beiden reeds verslagen waren.

Op eens echter vielen er eenige lichtstralen op de helmen der strijdenden en op de wapens, die zich snel boven hen in de lucht verhieven, en even snel weder nederdaalden. Al sterker en sterker werd het licht, dat scheen te naderen; in weerwil van het gewoel van den strijd hoorde men een gerucht, dat naderbij scheen te komen, evenals dat van een aantal paarden in vollen ren; zelfs was het alsof een blij gejuich in de verte opging, en als uit éénen mond herhaalden de ruiters van Van Schaffelaar hun veldgeschreeuw. Zij herkenden, terwijl zij zich te weer stelden, of hunnen vijanden den doodsteek gaven, de kruisboog- en handbusschutters te paard, die kwamen, om deel te nemen aan het treffen. Toen verdween de onzekerheid van het gevecht; men zag nu duidelijk de witte vederen, of zoo zij verloren waren, de glad geschuurde wapenrustingen der Schaffelaars, welke het licht terugkaatsten. Men zag insgelijks de zwarte wapenen der vreemde ruiters, die met een woest gejuich hunne vijanden, die zich tusschen hen gewaagd hadden, nedersloegen, of zich met somberen ernst tegen een aantal bisschoppelijke ruiters, die hen omsingeld hadden, te weer stelden. Vele strijders hadden tot nog toe het leven behouden, doordien de duisternis aan hunne vijanden belette hun hopeloozen toestand te bemerken: zoodra het licht werd, was het met hen gedaan.

Te midden echter van den sterksten drom van Zwarte Ruiters, zag men nog een witte pluim, die zich in alle richtingen bewoog; het was de witte doek, dien Van Schaffelaar aan zijn helm bevestigd had, en die daarachter wapperde; de aanvoerder leefde dus nog; maar van zijn knaap zag men niets. Was hij gevallen of niet? dit was moeilijk te bepalen.

Ook het licht, dat zijn naderend volk met zich voerde, dreigde Van Schaffelaar noodlottig te worden. »Perrol! Perrol! op! op! de Zwarte Bende!" riepen de ruiters, die nu ontdekten, dat het de aanvoerder met den nietigen knaap alleen was, die tot hier was doorgedrongen, en in hun midden hunne makkers had ternedergeveld, en zij wierpen zich op hem.

Men zag den aanvoerder hoog boven alle hoofden uitsteken, als hij zich in den zadel oprichtte; zijn breed zwaard flikkerde dan hoog boven den helm, en daalde bliksemsnel neder, spleet helm en schouderstuk, of wierp door de kracht, waarmede

het zwaard viel, ruiter met paard en al terneder; dan keerde hij zich om, om op een andere plaats weder op zijne vijanden in te houwen. »Terug voor Van Schaffelaar!" riep hij, het zwaard opheffende, en weder stortte één der Zwarte Bende neder; maar ofschoon zijne armen onvermoeid schenen, en de witte doek nog altijd in het midden der vijanden in den wind waaide, scheen hij onder dien algemeenen aanval der Zwarte Ruiters te moeten bezwijken.

Maar ook velen der Schaffelaars hadden hem herkend, en hij, die de banier droeg, wierp zich met moed in den dichtsten hoop der vijanden, roepende: »Vooruit! volgt de banier! op! Van Schaffelaar!" In dit oogenblik bereikten de toesnellende ruiters de plaats van het gevecht en stortten zich met moed te midden der strijdenden. Hij, die de banier droeg, drong door de vijanden heen; maar juist toen hij zijn aanvoerder bereikte, daalde het veldteeken voorover, terwijl de ruiters van de Zwarte Bende juichten. De spoed, waarmede hij zich vooruit begeven had, en de last van het dragen der banier, hadden hem niet toegelaten zijn eigen leven te verdedigen; maar de mannen van wapenen waren hunne banier gevolgd, en met een luid gejuich verhief deze zich weder waardig in de hoogte; nog eer de stervende hand haar losliet, had een der ruiters haar weder aangevat. De vooruitbrenging van het veldteeken en de komst der versche ruiters deden het gevecht terstond ten nadeele der Zwarte Ruiters verkeeren. Geen hunner was er misschien, die nog aan de overwinning dacht, en evenwel streden zij verwoeder dan ooit; zij wisten dat zij sterven moesten, tenzij het hun gelukte te ontkomen; en echter bleven zij. Men zag die Zwarte Ruiters, evenals sombere nachtspoken, vol moed en gillende van moordlust, op de Schaffelaars inbreken, met het voornemen om zich op één punt te vereenigen. Werden hunne zwaarden in hunne hand verbroken, of sprongen zij aan stukken op de wapenrustingen hunner vijanden, dan moesten zij, met den opsteker in de vuist, een nieuw wapen trachten te veroveren of met hunne handen aan de vuisten van de Schaffelaars ontwringen; de meesten echter der Zwarte Ruiters streden, toen zij hunne zwaarden verloren hadden, met de bijlen, welke velen aan hunne zadelknoppen hadden hangen. De schitterende bladen der gepolijste heerbijlen zwierden dreigend in de lucht; ruwe kreten en vloeken drongen door de openingen der helmen; soms zag men door de vizieren twee oogen, die vurig flikkerden: achter hen woeien de zwarte, met bont gevoerde rokken; er was iets verschrikkelijks en bovennatuurlijks in de laatste wapenfeiten van deze mannen der Zwarte Bende.

Eindelijk hadden zij zich vereenigd: van tijd tot tijd viel er wel een neder; maar nimmer, zonderdat ook een of meer der witte vederbossen verdwenen. Toen drukte Van Schaffelaar Moor de sporen in de zijden; er moest, het kostte, wat het wilde, een einde komen aan het gevecht. Hij, edelman en ruiteraanvoerder, moest dat zwarte bolwerk uitéén doen springen, en zonder schroom stortte hij zich onder het bereik der bijlen; zijn goed zwaard en de rusting van den meester uit *de Vergulde Helm* moesten hem bewaren. Met schild en zwaard gewapend, beschermde de knaap, wien het zweet en bloed langs het aangezicht droppelde, zijn heer, achter wien hij zich steeds bevonden had, zonder immer op iets anders te letten dan op de verdediging van zijn meester.

Een woest geschreeuw, dat niets menschelijks had, ging er op, toen Moor zich snuivende tusschen de paarden wierp; zwaarden en bijlen schonden en braken het harnas van Van Schaffelaar, en Heintje ving een slag op, welke wel zijn schild niet doorboorde, maar hem met zijn paard nederwierp. Doch Van Schaffelaar herhaalde zelf zijn veldgeschreeuw, en de Zwarte Ruiters waren uitéengedreven; de witte doek bewoog zich nu midden in den kleinen hoop, van welken Van Schaffelaar de kern uitmaakte; maar evenals het kruit in een bom, zoo diende zijn tegenwoordigheid alleen om het zwarte ijzeren omkleedsel uitéén te doen springen en te vernielen.

Een der Zwarte Ruiters, dezelfde die aan den slagboom de tijding had gebracht, dat zij de versperring weder zouden komen hernemen, en die met koelbloedigheid tot nog toe gestreden had, scheen van voornemen, zich met Van Schaffelaar te meten; want hij wendde zich tot hem met opgeheven zwaard. Hij riep hem vloekende toe, en Van Schaffelaar meende de stem van den ruiter te herkennen, die hem op den dijk bij Zoest had staande gehouden. Van Schaffelaar keerde den slag af; maar voordat hij zelf het zwaard oplichtte, deed de Zwarte Ruiter zijn paard achteruitgaan, en riep: »Makkers! volgt mij! voort naar den slagboom! hoezee de Zwarte Bende!" Op hetzelfde oogenblik wierp hij zich met degenen, die in zijne nabijheid waren, op zijne vijanden, en sloeg er zich door. Slechts vijf zijner makkers waren zoo gelukkig, zich met hem uit het gedrang te redden;

en zij waren nauwelijks buiten het bereik der wapens hunner vijanden, toen de laatste man der Zwarte Bende, die reeds een tijdlang blootshoofds vocht, daar zijn helm gebroken en afgevallen was, met gekloofde hersenpan ternederzonk. Alleen de trompetters van Van Schaffelaar hadden gedurende het laatste van het gevecht de trompet gestoken, die der Zwarte Bende hadden hunne speeltuigen weggeworpen, toen zij zagen dat er aan geen triomfgeschal, maar alleen aan sterven te denken was, en zich dapper in het gevecht gemengd. Zij rustten onder den hoop van paarden en ruiters, die dood of stervend onder elkander lagen, en de kruin van den dijk bijna onbegaanbaar maakten; en evenwel, toen de Ruiters met Van Schaffelaar vooruitgingen, en de duisternis dit moordtooneel weder met zijn sluier bedekte, toen hoorden zij, die toeschouwers van dit treffen geweest waren, nog nu en dan, hoewel flauw, het veldgeschreeuw der Schaffelaars of der Zwarte Bende, het geritsel der wapenrustingen, het gesteun van menschen en paarden, en nu en dan het roepen om hulp, nimmer het smeeken om genade. Moordkreten en ijselijke verwenschingen gingen vergezeld van met verwoedheid toegebrachte slagen of stooten, en men zag nu en dan eenige zwarte gedaanten boven de verslagenen elkander naderen en dan weder ineénzakken, alsof zij door een tooverslag verdwenen. De haren der aanschouwers rezen te berge, en hun angstgeschreeuw liet zich weder hooren; sedert Perrol was geveld en zijne ruiters verslagen waren, kon het vluchten naar den slagboom, die nog verdedigd werd, hun niet meer baten. Mannen, vrouwen en kinderen lagen geknield terneder en baden; zij riepen den bijstand hunner beschermheiligen in, of sloegen zich op de borst, en rukten zich de haren uit het hoofd; alle hoop op behoud van hunne bezittingen, ja zelfs van hun leven, had hen begeven.

Zoodra de zege zich voor de bisschoppelijke ruiters verklaard had, gebood hun aanvoerder hun, vooruit te gaan en hem te volgen, en hij gaf zelf het voorbeeld. Men hoorde in de verte het lossen der bussen en roeren, en de klok werd nog altijd geluid; helaas! er waren ook reeds lijken genoeg in Emnes; doch het was niet voor hen, dat men luidde, maar om te laten hooren, dat het dorp nog verdedigd werd. Tevergeefs was het echter, dat men de hoop voedde de tweede klok ook weder te hooren trekken, hetgeen het teeken zou geweest zijn, dat de Zwarte rijzige Ruiters de slagboomen weder hernomen hadden; want zij hadden de Schaffelaars ontmoet, die zelven reeds naderden, na hen verslagen te hebben, en Rogardo en vijf zijner makkers vluchtende voor zich uit joegen.

Met lossen teugel ging het vooruit, terwijl de toortsen geheel vurige strepen achter zich lieten; het was alsof het een wedloop ware, wie het eerst den slagboom zou bereiken. Tevergeefs echter moedigde Van Schaffelaar Moor aan, door hem toe te spreken, om meer spoed te maken; vruchteloos spaarden zijne mannen spoor noch slagen, de Zwarte Ruiters verloren niets van de kleine ruimte, die er reeds van het begin af tusschen hen en hunne vervolgers geweest was.

Van Schaffelaar had reeds vermoed, dat het geen bloohartigheid geweest was, welke hen de wijk had doen nemen, daar al hunne makkers zich tot het uiterste verweerd hadden; hetgeen nu zou gebeuren, zou hem bewijzen, dat hij zich niet bedrogen had. Reeds sedert eenigen tijd zag hij, vóór zich uit, den gloed van eenige huizen, welke brandden, en die men waarschijnlijk had aangestoken om alles te kunnen overzien; hij hoorde nu ook weldra, behalve het lossen der vuurwapenen en het hevig knallen der bussen, het gewoel van den strijd. Doch zoodra hij tusschendoor de Zwarte Ruiters, die vóór hem waren, de menschen kon zien, welke bij de versperring door elkander liepen, en donker afstaken tegen de vlam en het licht, dat meer vooruit was, verminderde het geweld van het geschut; hetgeen daarentegen het geschreeuw vermeerderde of meer deed uitkomen. Toen zag hij, hoe de voorste der vluchtende ruiters zijn paard in gestrekten galop vooruitdreef en riep: »Sta! sta! op! op! de Zwarte Bende! daar is de vijand!" en hoe op dat geroep de beweging aan den slagboom vermeerderde.

Op het oogenblik dat Van Schaffelaar naderde, werd het kerkhof zoo hevig bestookt, dat de bussen en windasbogen niet meer bediend kon worden, en den ridder Petit Salazar liet den aanval op den laatsten slagboom doen, welke vol moed door de ruiters der Zwarte Bende, die te voet dienst deden, verdedigd werd. Weinigen uitgezonderd, waren zij allen in het dorp, terwijl van de mannen van wapenen velen in Amersfoort waren achtergebleven. Voordat Salazar langs het kerkhof kon naderen, had hij eenige der veroverde bussen laten gereedmaken, en een wijde opening bezijden den slagboom aan zijn linkerhand in het paalwerk geschoten. Door deze opening in de stormpalen trachtten nu de voetknechten onder het geroep van: »Salazar

val aan!" naar binnen te dringen; maar nog geen hunner was dit gelukt; de mannen van de Zwarte Bende stonden als muren. Men zag den ridder zelven, die op een groot wit paard gezeten, zijne lieden naar de stormpalen deed oprukken; men hoorde het geschreeuw en het gevecht bij het kerkhof, dat door de Duitsche voetknechten beladderd werd. De Stadhouder zelf, die langs de Meenesteeg was opgerukt, bevond zich hier, en liet door zijn lijfwacht een bus vooruitsleepen, om de deur van het kerkhof onder den voet te schieten. Hij was vol drift van het paard gestapt, en richtte met eigen hand het stuk geschut, hetgeen de heeren, die bij hem waren, hem tevergeefs gesmeekt hadden niet te doen: want hij riep: »Bij de nagedachtenis van den vromen ridder Jacques van Lalain! heeren! ik zal de bus richten, al moest ik sterven, zooals mijn dappere neef!"

De Zijd-wind, die even onbegaanbaar was als de Biersteeg, hield het ook nog uit, ofschoon de Waterlanders spoedig genoeg en met dapperheid op de versperring waren aangevallen, hetzij de Zwarte Ruiters beter weerstand boden dan de mannen aan de Biersteeg, hetzij het kerkhof aldaar veel voordeeliger lag dan het andere, waardoor de versperringen veel moeilijker in te nemen waren; want al de werken aan deze zijde van het dorp waren sterker dan die aan het andere einde van Eemnes. Het lossen der roeren, het gelui der klok, de bijzondere veldkreten, het geblaas der trompetters, het slaan van den stormmarsch, zoowel als het scherp geluid der Duitsche fluitspelers, gaf een groote levendigheid aan het gevecht; dat door het schijnsel der vlammen verlicht werd.

Zoodra de vluchtende Zwarte Ruiters gewaar werden, dat men hen verstaan had, en men zich ter verdediging gereed maakte, dwongen zij, als het ware door een gelijktijdig voornemen bezield, hunne reeds vermoeide paarden stil te houden, en zich naar den vervolgenden vijand te keeren. Zij wilden niet, vluchtende op hunne eigen makkers geworpen worden, en liever hunne laatste krachten besteden om Van Schaffelaar en zijne ruiters, al ware het maar één oogenblik in hunne vaart te stuiten. »Perrol! Perrol! hoezee de Zwarte Bende!" riepen zij somber, terwijl zij zich als bezetenen op hunne vervolgers wierpen.

De bisschoppelijke ruiters namen de moeite niet hun geroep te beantwoorden; ook zag men bijna niet, dat deze aanval eenig oponthoud in hun rit teweegbracht; men zag de zwaarden flikkeren, en de slagen vielen luid klinkende neder. Rogardo viel, toen VanSchaffelaar hem trof, zonder dat zijn zwaard den aanvoerder raakte, en ook deze ruiters der Zwarte Bende verdwenen met een tweetal hunner vijanden, onder de, evenals een bruisende bergstroom, vooruitstortende bende.

De voorzorg, welke zij genomen hadden, om hunne makkers te waarschuwen, vóórdat zij hun laatsten strijd streden, had deze in staat gesteld, zich ter verdediging gereed te maken; zij wachtten moedig den vijand af, ofschoon zij niets anders dan den dood vooruitzagen. Dat al de rijzige ruiters verslagen waren, dat geen dezer mannen, die in zoo menig gevecht met zooveel roem gestreden hadden, het zwaard meer voerde, had hen wel verbaasd, maar niet ternedergeslagen; ja zelfs de hopeloosheid van hun toestand verdubbelde hunne stoutheid en hun dorst naar wraak.

Een eindweegs van den slagboom, en tusschen de huizen, die hier weder aan beide zijden stonden, hadden de Zwarte Ruiters post gevat; een dichte muur van pieken stak ver buiten het eerste gelid uit; de piekeniers stonden drie mannen hoog, en achter hen de kolfroerschutters, terwijl, bezijden den dijk, de overige ruiterknechten met de vuurwapens en met de voetbogen de vleugels uitmaakten. Er heerschte een oogenblik van rust, toen Van Schaffelaar zijne ruiters hunne rijen liet hernemen, terwijl op de plaats, waar de laatste mannen van wapenen der Zwarte Bende gevallen waren, zich iemand oprichtte, die de zwarte wapenrusting tegen een blanke verwisselde, den helm met de witte pluim op het hoofd drukte, een paard opving en zich verwijderde. Men hoorde toen nog het geroep van het volk van Salazar, dat nog tevergeefs den aanval deed; meer achterwaarts hoorde men nu ook het geschreeuw van »Montigny val aan! Croisillis en Montigny!" Het was de Stadhouder, die zelf aan het hoofd van zijne bevelhebbers en zijn lijfwacht, op het kerkhof trachtte te dringen, waarvan hij de deur had nedergeschoten, terwijl de Duitschers met luid gejuich langs de ladders en over de muren klommen, welke met het bloed hunner landslieden geverfd waren, die den dood der dapperen waren gestorven.

Van Schaffelaar zag met verwondering en blijdschap Henri, die hem nu naderde, en hem een speer aanbood. De brave knaap leefde nog, en was de ruiters gevolgd; zijn schild en zwaard had hij verloren, en zijn heer, die verheugd was hem te zien, gunde zich den tijd, toen hij zag in welken

toestand hij was, om hem met nadruk te gelasten ter zijde te gaan, en hem niet te volgen, waaraan Henri schoorvoetende gehoorzaamde. Wederom ondervond de ruiteraanvoerder, hoe noodlottig de gewoonte was, om de speren weg te werpen, als men handgemeen wordt; slechts weinigen traden vooruit, die er van voorzien waren. Toen riep hij: »Zit vast, mannen! vooruit! volgt mij! voor St. Maarten en Van Schaffelaar!" en terwijl de trompetten den aanval bliezen, en een gedeelte der ruiters van den dijk afreden, om de vleugels te verdrijven, stortte zich de overige macht met een donderend geschreeuw op de ruiterknechten van de ZwarteBende.

De pijlen vlogen, de kolfroeren werden losgebrand, en met het aanheffen van hun veldgeschreeuw wachtten de Zwarte Ruiters den aanval af; zij stonden pal en weken niet, toen de vijand op hen kwamen aanrennen met een snelheid, welke alles dreigde omver te werpen. Evenals tegen een muur, stieten de ruiters terug tegen de gevelde pieken; de mannen der Zwarte Bende, die bezweken waren, werden terstond door andere vervangen; vóór hunne slagorde lagen de ruiters en paarden, die gevallen waren, en welke laatste in alle richtingen om zich heen sloegen. »Hoezee de Zwarte Bende!" riepen de verdedigers van het dorp; maar Van Schaffelaar riep luid, terwijl hij het achtereinde van zijn gebroken speer naar zijne vijanden wierp en het zwaard trok: »Vooruit voor St. Maarten!" en gaf Moor de sporen.

Het scheen alsof de Zwarte Ruiters van geen zwichten wilden weten, zelfs toen de klok eindelijk tot zwijgen gedoemd scheen. Met de roode hoze geheel aan flarden gescheurd, steigerde Moor midden onder de ruiterknechten; hij was er met zooveel kracht op ingesprongen, dat zij achteruitgeworpen en hunne pieken verbroken waren tegen de borstplaten van den zwaar gewapenden en grooten hengst, die waardig was heer Jan van Schaffelaar te dragen. De vreeselijke slagen, die deze rondom zich als het ware deed regenen, maakten het onmogelijk de slagorde te herstellen; geen zijner mannen van wapenen wilde achterblijven; de banier volgde den aanvoerder. Toen kon het voetvolk aan de zegevierende rijzige ruiters geen wederstand meer bieden; en terwijl de rechtervleugel der Zwarte Bende de wijk nam naar den Zijd-wind en de linker- naar hunne makkers, die de stormpalen bleven verdedigen, werden degenen, die op de kruin van den dijk gestaan hadden onder den voet gereden of naar den slagboom teruggedreven.

Hier boden zij voor het laatst een hardnekkigen wederstand, of liever zij zochten hun leven zoo duur mogelijk te verkoopen; want de Schaffelaars volgden hen met het zwaard in den rug. De rijzige ruiters wierpen zich, hun veldgeschreeuw luid herhalende, met zooveel kracht op hunne vijanden, dat zij hen als 't ware door de zwaarte hunner wapenen en die hunner hengsten, tegen den slagboom verpletterden, die onder deze drukking kraakte en boog. Onder de zwarte helmen uit, wierpen de mannen van Perrol woeste en woedende blikken op hunne bestokers, die met hunne zwaarden vreeselijk maaiden en beukten op den dichten hoop, welke zoo gedrongen stond, dat er nu aan geen wederstand meer te denken was. De paarden beklommen vreesachtig den berg van menschen, welke op den dijk lag, en vertrapten dooden en stervenden met hunne hoeven. De Zwarte Ruiters werden weldra allen ternedergematst of gestoken, uitgezonderd degenen, die tegen den slagboom stonden, en die reeds dood waren, of hun bewustzijn verloren hadden, toen men hen bereikte; zij waren gestikt, of, in weerwil van hunne borstharnassen, verpletterd tegen de balken, en zij vielen van zelven omver, toen zij, die hen staande hielden, werden nedergestooten.

Terstond liet Van Schaffelaar den slagboom openen, hetgeen, behalve door de ketenen en sluitbalken, nog moeilijker werd gemaakt door zijne dappere verdedigers, die, ofschoon dood, als 't ware zich met hunne lichamen er nog tegen trachtten te verzetten. Het volk van Salazar drong op dit oogenblik ook door de stormpalen; een gedeelte hunner vervolgde de mannen, die zich nu zoolang tegen hen verzet hadden, en zich nu in de huizen wierpen, terwijl de overigen in het dorp drongen, en bij de Eemnesser Vaart post vatten, langs welke de landlieden het dorp trachtten te ontvluchten. Toen de slagboom gedeeltelijk open was, reed Van Schaffelaar naar buiten, en riep: »Goedennacht, Heer, ridder! ik dank God, dat gij nog leeft. Bij mijnheer St. Maarten! indien ik had kunnen denken, dat de Zwarte Bende hier stond, dan zou ik verzocht hebben, aan deze zijde van het dorp den aanval te doen."

»Bij God en mijn zwaard, Heer!" hernam Salazar verheugd, die op hem toereed, en hem de hand gaf, »ik ben blijde u te zien; het is waar, het was hier moeilijk, vooral door die verdoemde Zwarte Ruiters; maar wij zijn tot hiertoe gekomen, en zouden, zoo ik vertrouw, verder gekomen zijn. Doch hebt gij Perrol ook gezien?"

»Perrol?" hernam Van Schaffelaar, »die is dood, Messire! hij kwam aan het hoofd der rijzige ruiters om den slagboom aan het andere einde te hernemen; mijnheer St. Maarten heeft het anders gewild; ik heb hem met eigen hand van het paard gehouwen."

»Ik wensch u geluk," zeide Salazar, »hij was altijd noodlottig voor dengene, wien hij vijandig was. Op mijne eer! nooit heb ik met hem op een vriendschappelijken voet geleefd; maar de waarheid moet gezegd zijn; hij was een der stoutste mannen van wapenen, die ooit een bende in het veld hebben gevoerd."

»En zijn luitenant, hebt gij dien ook gezien, Heer ridder?" vroeg van Schaffelaar eenigszins ongeduldig.

»Ik verzeker het u," hernam Salazar, »de Engelschman heeft zijn plicht gedaan; hij heeft de slagboomen, die wij genomen hebben, dapper verdedigd, en zich toen, zoo ik denk, naar het kerkhof begeven; want de wederstand is er verschrikkelijk geweest. Maar daar komt de Stadhouder aan, die misschien meer van hem weten zal."

Joost van Lalain naderde nu met de heeren, die met hem op het kerkhof waren gedrongen; een groote vederbos van witte en blauwe vederen versierde zijn helm; de witte zijden wapenrok, dien hij over zijn harnas droeg, en die met de wapens van Lalain en Montigny prijkte, welke met goud, zilver en levendige kleuren geborduurd waren, was zwart door den damp van het buskruit, en op de hoze van zijn bruinen strijdhengst zag men in vakken dezelfde wapens afgebeeld. Hij beantwoordde met zijn hand den groet der beide bevelhebbers, en riep: »ik ben verblijd u te zien, mijne Heeren! dat is eene werkzame nacht geweest, bij mijnheer St. George!"

»En ik wensch u geluk, edele Heer! met de overwinning, welke het leger bevochten heeft," zeide Van Schaffelaar.

»De weg is vrij!" riep Salazar lachende; »de heer Van Schaffelaar heeft de goedheid gehad, den laatsten slagboom voor ons te openen," en hij wees naar het dorp.

»Wij zijn dus veel aan hem verplicht," zeide de Stadhouder, terwijl hij zich naar de zijde van den bisschoppelijken ruiteraanvoerder boog, en hij zag met opmerkzaamheid naar de gescheurde hoze van het paard, het op vele plaatsen geschonden en gebroken harnas, den van zijne pluim beroofden helm en naar het vizier, hetwelk er in stukken bij hing.

»De ridder Salazar verzweeg, dat zijn volk reeds den voet in het dorp had, toen mijne ruiters de versperring openden," zeide Van Schaffelaar, waarna hij vervolgde: »Ik had gezegd, dat gij mij met mijne ruiters aan den slagboom zoudt vinden, edele Heer! mijnheer St. Maarten heeft mij toegestaan, mijn woord na te komen, en de goede God heeft gewild, dat gij mij levend zoudt vinden."

»En waarvoor ik Hem dankbaar ben," hernam de Stadhouder; »maar zelfs al had ik u hier niet gevonden, zou ik u evenwel reeds voor een man van uw woord gehouden hebben. Maar zeg mij eens hebt gij Messsire Perrol ook ontmoet?"

»Ik heb dat geluk gehad," antwoordde Van Schaffelaar; »Perrol ligt verslagen; de kerfstok zijner misdaden was vol; de Heer zij hem genadig; want weinigen zullen bidden voor zijne ziel."

»Ik zie, dunkt mij, de sporen van zijn zwaard op uw harnas, Heer Van Schaffelaar!" zeide de Stadhouder; »het is een groote eer voor u, dien krijgsman te hebben overwonnen. Maar zeg mij nu nog, of gij ook het geluk gehad hebt uwe bruid te vinden; haar te verlossen was hedenmorgen immers uwe vurigste begeerte?"

»Indien ik alleen met mijne bende was aangevallen en het dorp had kunnen overrompelen, dan zou ik nu al weten, wat ik te vreezen of te hopen had," antwoordde Van Schaffelaar snel; »maar zoodra mij werd bericht, edele Heer! dat gij ten laatste aan het algemeen verlangen toegegeven en tot den aanval besloten hadt, behoorden ik en mijne mannen tot het leger en ik beval mijn bruid in de machtige hoede van God. Wat men ook durft te kennen geven," vervolgde hij met drift, »het zal in dezen nacht blijken, dat Jan Van Schaffelaar niet voor zijn eigen, maar alleen voor het algemeen welzijn het zwaard getrokken heeft! Ja! het zal blijken, dat mijne ruiters zonder vrees den dood zijn te gemoet gesneld, en hunne wapenrustingen vernield of bevlekt zijn, omdat zij den weg gebaand hebben, ook voor hen, die in den krijgsraad, uit voorzichtigheid zeker, mijne bedoelingen heeft miskend, en nu ook uit voorzichtigheid zijn wapenrusting voor elken slag of stoot bewaard heeft."

Dit zeggende, zag hij naar de zijde, waar de maarschalk van Antwerpen stond, grimlachte en eindigde met waardigheid, terwijl hij den Stadhouder met zijn zwaard groette: »Zoolang er nog gevochten wordt, edele Heer! zal ik als edelman en aanvoerder mijn plicht doen: Jan Van Schaffelaar en zijne ruiters wachten uwe bevelen."

De ridder Petit Salazar, zoowel als de meeste heeren, gaven elkander onderling hunne tevredenheid te kennen over hetgeen Van Schaffelaar gezegd had, en wierpen, half lachende, een zijdelingschen blik op den golvenden witten vederbos, die op den helm van den maarschalk van Antwerpen prijkte, en op zijn wapenrok van lichte kleur, die zelfs niet eens den damp van het buskruit scheen doorgestaan te hebben. Zelfs de Stadhouder scheen zeer goed het gewicht der woorden van den braven krijgsman te gevoelen, die, zonder om zijn eigen harteleed te denken, zijne bevelen vroeg: daarom riep hij met vuur, toen hij het gemompel van goedkeuring zijner aanvoerders hoorde:

»Zoo waar als ik het wapen van mijne voorouders wensch te behouden voor elke smet, zoo waar wil ik ook altijd en overal erkennen, dat gij in dezen nacht meer gedaan hebt dan één onzer, en meer dan men van den braafsten edelman en ridder kon verwachten. Neen, bij mijnheer St. George! gij en uwe ruiters hebt reeds genoeg gedaan; wij zullen desnoods zelven doen, hetgeen nog verricht moet worden, en dat gij zoo vroom hebt aangevangen. Rust dus uit met uwe ruiters, en zoek uwe bruid; dat mijnheer St. George en de goede God u geleiden! en vergeet wat de Stadhouder in den krijgsraad tot u gezegd heeft; Joost van Lalain verzoekt het u."

Dit zeggende bood hij Van Schaffelaar zijne hand aan, die, haar drukkende, verheugd antwoordde: »Ik dank u, Heer! en zoo gij ooit den arm van iemand noodig mocht hebben, die met goeden wil voor Lalain en Montigny het zwaard zou trekken, dan kunt gij, behoudens den dienst van mijnheer den Bisschop, steeds op mij rekenen."

Hij stak nu zijn zwaard op, en wilde met Moor terugkeeren, nadat hij den Stadhouder en zijn gevolg gegroet had; maar toen hij het edele dier aanspoorde om met spoed den slagboom binnen te snellen, stortte het. Gelukkig dat het nog geene vaart had, en dat Van Schaffelaar het ongeval zag aankomen, anders ware hij onverhoeds op den grond geworpen. Hij ontdeed zijne voeten snel van de stijgbeugels en reepen, en trachtte zijn getrouwen makker in den strijd te doen opstaan; doch verzwakt door bloedverlies of vermoeidheid, en gedrukt door het gewicht der zware ijzeren platen, bleef het liggen. De ridder Petit Salazar en eenige anderen, die nu mede den Stadhouder verlieten en den slagboom zouden doorrijden, hielden bij hem stand, en hij zeide, terwijl hij Henri, die dadelijk van het paard was gesprongen, en naast hem stond, de teugels toewierp:

»Mijne Heeren! mijn paard laat mij zitten, nu het gevecht voor mij gedaan is; ik gun het gaarne deze rust. Daar, Henri! neem den teugel, en zorg goed voor mijn armen, getrouwen Moor." Hierop groette hij de omstanders, wierp nog een blik op het paard, dat hem als 't ware nazag; want het lichtte den kop op, toen zijn meester vertrok, die met overhaaste schreden naar den slagboom stapte.

De krijgslieden lachten, toen zij den kleinen knaap bij het licht, dat de toortsen en brandende huizen verspreidden, om het paard zagen loopen, angstig onderzoekende, wat de reden was, dat het was gevallen, en Salazar riep, toen hij gewaar werd, hoe deerlijk de knaap gehavend was: »Hé! hé! mannetje! zeg eens hoe dat komt: het kleed, dat gij draagt, en uwe handen schijnen wel één-erlei geverfd; gij gelijk wel een kreeft."

»Die verf was hedennacht niet duur, Messire!" hernam Heintje, terwijl hij zijn eigen kleed bezag, en hij vervolgde daarna, het hoofd oprichtende, en met zijne armen zekere beweging makende: »Perrol en zijne ruiters hadden rood bloed, Messire! het dorp is een half uur lang, en het komt mij dus voor, dat ik voor een kreeft nogal goed geloopen heb, dat ik u hier nog aan den ingang aantref."

»De jongen heeft gelijk," riep Salazar lachende, terwijl hij zijn paard de sporen gaf; en Henri, wien het eindelijk gelukt was Moor te doen opstaan, mompelde bij zichzelven: »Kreeft! een aardige naam voor een dapperen schildknaap, vooral als ridders, die als slakken gekropen hebben, dien durven geven," en hij volgde langzaam met het paard, dat hij behoedzaam leidde, en dat telkens weder dreigde neder te vallen, terwijl de lijfwacht van den Stadhouder en eenige andere benden langs hem het dorp binnenrukten.

Zoodra Van Schaffelaar den slagboom, doch nu te voet, weder was binnengetreden, ontdekte hij aan zijne linkerzijde de huizen, waarin een gedeelte der Zwarte Ruiters zich geworpen hadden, en men hoorde nu en dan hun veldgeschreeuw, waarmede zij nog voortgingen het volk van Salazar, dat hen aanviel, te tarten. Het gevecht in de huizen en schuren, op zolders en in besloten vertrekken, scheen vreeselijk te zijn: men vermoordde elkander in het duister; de eene landgenoot stiet den anderen, zonder aarzelen en zonder genade, neder. De kreten van »Perrol" of »Salazar" deden alleen den vriend van den vijand onderscheiden; zij waren gelijk aan twee uitgehongerde tijgers, die in hunne razernij elkander aanvallen en trachten te verslinden.

De eene scheen met een wanhopigen moed zijn leven, al ware het maar voor één oogenblik, door zijne verdediging te willen verlengen; de andere met een moed, welke aan bloeddorst grensde, alles aan te wenden om den vijand, die evenwel onherroepelijk verloren was, een oogenblik vroeger af te maken.

Aan zijn rechterzijde hoorde hij de lange trommen en de fluiten der Duitsche voetknechten; zij hadden, nadat zij het kerkhof hadden helpen innemen, het verlaten, en op den Zijd-wind scheen met een verwoedheid gestreden te worden, waarvan zelfs dezen nacht nog geen voorbeeld geweest was; want zoodra Van Schaffelaar de kruin van den dijk vermeesterd had, en een gedeelte der Zwarte Ruiters naar de versperring op den Zijdwind de wijk had genomen, was het gevecht aldaar van gedaante veranderd. Alle hoop op behoud van het dorp was voor hen vervlogen; noch Perrol noch Walson, zelfs geen minder aanvoerder bevond zich onder hen, en moedig grepen zij het eenige middel aan, dat hen nog redden kon. Tot nog toe hadden zij de staketsels ten koste van hun bloed verdedigd; nu riepen zij: »Ruimte voor Perrol! terug voor de Zwarte Bende!" en met eigen hand openden zij de versperring, welke hun moedige wederstand had gesloten gehouden. Van het gevecht, dat toen in het donkere van den nacht een aanvang nam, op den smallen bijna onbegaanbaren weg, is geen beschrijving te geven; nimmer is het wild gedierte verschrikkelijker, dan wanneer het eenmaal besloten heeft zijn schuilplaats te verlaten. Ter wederzijde van het glibberige pad bood de doodsche, koude waterplas een somber en wijd graf aan voor hen, die vielen of uitgleden; maar de Hollanders, die lichter gewapend en meer aan het water gewoon waren dan de vreemde ruiters, voerden veeltijds, in het element der visschen, met evenveel kracht den opsteker of het knijf, als op het land; zij hielden zich boven water, met het wapen tusschen de tanden geklemd, en maakten hunne vijanden af, voordat deze den tijd hadden om te verdrinken. Het is onmogelijk te bepalen, aan wie de overwinning in het einde zou verbleven zijn: of de Hollanders over het lijk van den laatsten der Zwarte Ruiters het dorp zouden zijn binnengedrongen, dan of deze zich langs den Zijd-wind den aftocht zouden geopend hebben; want toen de Duitschers met hunne lange hellebaarden op de achterhoede der Zwarte Ruiters indrongen, bleef hun niets anders over dan, zooals hunne overige makkers, tot den dood toe te vechten, of zich laf-hartig te laten vermoorden. Hun woest geschreeuw en het geweld op den Zijd-wind verried echter genoeg, welke hunne keuze geweest was, en het duurde een geruimen tijd, voordat de mannen van Holland en Duitschland elkander de hand gaven, en er geene enkele ruiter van Perrol meer overeind stond.

Van Schaffelaar wierp slechts een vluchtig oog op hetgeen wij getracht hebben te beschrijven, en trad naar zijn volk, dat hem wachtte, en, gehoorzaam aan zijne bevelen, geen deel genomen had aan deze gevechten; zij waren evenwel reeds te weten gekomen, waar Perrol was gehuisvest geweest, en hadden het huis bezet; want ook hun was de buit niet onverschillig, en met recht hoopten zij er eenige dingen van waarde te bemachtigen. Bij het licht der fakkels, welke zijne ruiters droegen, zag Van Schaffelaar het wapenschild van Perrol boven de deur van het huis hangen, dat zij hem aanwezen; en hij riep, terwijl hij de deur intrapte, die van binnen gesloten was: »Geef acht, mannen! dat niemand het huis verlate of binnendringe, en zoekt in de schuren en hooibergen der naaste huizen; ik beloof u een helm vol stukken zilvergeld, indien een uwer mijn bruid terugbrengt," en trad hierop het huis binnen.

De ruiteraanvoerder, die bedaard en meester van zijne driften gebleven was, beefde, toen hij het huis van den maagdenroover binnentrad; van te voren had hij andere plichten te vervullen gehad; het gevaar, dat hem omringde, het fluiten der roerkogels, het snorren der bouten en pijlen, de dood, die aan alle zijden om hem waarde en de vijanden, die zijn zwaard in het slijk deed nedervallen, hadden hem zijn eigen leed doen vergeten, en de nederlaag van zijn vijand had hem voorloopig gerustgesteld. Maar nu het gevaar voorbij was, nu de stadhouder hem van allen dienst had vrijgesteld, nu zijne eer als krijgs- en edelman, welke hij onbevlekt aan zijne kinderen, aan de kinderen van zijne Maria, moest overbrengen, geen gevaar meer liep van minder glansrijk te schitteren dan het fijnste bergkristal, nu beefde de bruidegom voor zijn bruid; nu bekroop hem opnieuw de vrees, dat hij haar niet spoedig genoeg zou vinden, dat Perrol misschien, voordat hij oprukte, de hand zou geslagen hebben aan het slachtoffer zijner wraak, of misschien een lagen handlanger hebben achtergelaten om den man, dien hij haatte, alleen het levenloos lichaam van zijn bruid te doen wedervinden, als hij werd verslagen, en de goede zaak zegevierde. Daarom sidderde Van Schaffelaar, toen

hij het huis gesloten vond, en hij in deze voorzorg de hand meende te herkennen van den booswicht, die laaghartig genoeg zou wezen, om het laatste bevel van zijn meester stipt en zonder medelijden met het schoone, weerlooze kind ten uitvoer te brengen; en Perrol was dood, en hier op aarde bevrijd voor alle wraak voor deze laatste misdaad, op zijn last aan deze zijde van het graf ten uitvoer gebracht.

Zij, die Van Schaffelaar volgden, snelden dadelijk naar de kamers, welke vóór in het huis waren; doch hij zelf was een oogenblik in het groote voorhuis blijven staan, hetzij overmand door de aandoeningen van zijn hart, of getroffen door een gerucht, hetwelk hem van achteren uit het huis was tegengeklonken, en dat hij alleen gehoord had, omdat zijn volk meer achterwaarts stond, toen hij tot hen sprak. Het was dus zeker om deze reden, dat hij het licht, dat hij droeg boven zijn hoofd houdende, met spoed naar het achterhuis snelde; want het gebouw, dat de aanvoerder der Zwarte Bende in bezit genomen had, scheen geen gewoon boerenhuis te zijn; het was grooter, en misschien gebouwd voor een rechthuis van het dorp. Weldra verhaastte Van Schaffelaar zijn tred; neen! hij bedroog zich niet, flauw klonken hem de jammerklachten van een vrouw, die om hulp riep, hem in de ooren; hij zag Maria voor zijn geest worstelen met het monster, dat haar op Perrol's bevel wilde vermoorden; hij hoorde haar, zoo het hem voorkwam, zijn hulp inroepen; zou hij dan nog te laat komen om haar te redden? Zou hij alleen tijdig genoeg komen om haar lijk in zijne armen op te vangen; misschien niet eens tijdig genoeg, om de laatste klopping van haar hart tegen zijn borst te voelen; om den laatsten zucht van hare bleeke lippen op te vangen, maar alleen om haar kouden mond te kussen? O! neen! dat kon niet, in Gods hoede had hij haar immers aanbevolen, daarom riep hij droevig:

»Almachtige God in den hemel! verlaat haar niet, heilige Moeder Gods! red mijn bruid!" en hij stond als een ijzeren standbeeld, dat een fakkel draagt, luisterende, vanwaar het geluid scheen te komen. Maar spoedig daarna snelde hij vooruit, en sloeg de hand aan de klink der deur van een achterafgelegen vertrek; hieruit was het geroep gekomen, dat nu niet meer gehoord werd; en toen hij langs de deur lichtte, om te zien, wat haar gesloten hield, en duidelijk in de kamer zacht hoorde loopen, wierp hij de fakkel op den grond, en stortte zich met al zijne zwaarte tegen de deur. Viermaal weerstond zij den schok van den zwaar geharnasten ruiter; maar toen de levende stormram, de ijzeren platen, waarin de bewegingskracht besloten zat, nog eens met geweld tegen het hout bonsden, viel de deur terneder, en Van Schaffelaar sprong in het vertrek.

Er was geen licht in; echter kon Van Schaffelaar, misschien door het schijnsel, dat door een hoog geplaatst venster kwam, of dat de toorts gaf, welke voor de deur lag te branden, flauw onderscheiden, dat een lange zwarte gedaante een in het wit gehulde gestalte in zijne armen gekneld hield; maar zoodra vertoonde hij zich niet, of de man, die nu niet langer tijd had zich met de vrouw te bemoeien, liet haar vallen, of wierp haar op den grond, tevens ter zijde springende.

«Maria . . . !" riep Van Schaffelaar halfluid, en snelde naar haar toe; want hij hoorde hare stem niet meer. Een vreeselijke slag, welke hem op zijn helm werd toegebracht, deed hem op zijn knie nedervallen? het gezicht van zijn bruid, en de toestand, waarin zij was, hadden hem zoo onvoorzichtig doen zijn, zijn oog van den man af te wenden, die nu met opgeheven zwaard op hem was toegesprongen.

Een woest gelach volgde op den slag; Van Schaffelaar zag op eens in, dat hij geen tijd zou hebben om op te staan en zijn zwaard te trekken voordat de tweede slag, die doodelijk kon zijn, zou vallen; daarom sprong hij met onbegrijpelijke vlugheid op, niettegenstaande hem het hoofd van den dreun duizelde, wierp zich tegen zijn aanvaller aan, die reeds het zwaard had opgeheven, en smeet den geharnasten belager zijner bruid zoo lang als hij was, achterover.

«Bij St. Veit en den duivel! wien heb ik daar?" brulde Wilhelm, die zich had schuil gehouden, toen de andere ruiters waren opgezeten, daarna nogmaals de wijnkan had nagezien, en daar hij beschouwde, dat alles gedaan was, besloten had de laatste oogenblikken van zijn leven door te brengen in de armen van het meisje, dat Perrol gevangen hield. Zijn wapen was niet aan zijn hand ontglipt; maar het kostte hem veel moeite zich te bewegen. Eer hij echter half was opgestaan, hoorde men een harden slag, die door het vertrek heenklonk; het zwaard ontviel aan zijn hand, terwijl hij zacht den naam van zijn geliefkoosden heilige aanriep, en toen, eer hij nog was neergevallen, een tweede slag zijn ijzeren hoed vanéénspleet, rolde hij op den grond, zonderdat een enkel woord, een enkele klank meer aan zijn

mond ontsnapte, en Van Schaffelaar stak zijn zwaard op.

Hetgeen gebeurd was, had haar, die hij nog bij tijds van de gewelddadige aanslagen des beschonken ruiters verlost had, tot zich zelve doen komen; zij stond dus op, en strekte hare armen naar haar redder uit. Ook Van Schaffelaar snelde op haar toe; want zijn gemoed was te vol om te spreken, en hij ving haar aan zijn borst op. Hij voelde door het koude harnas noch het hevig kloppend hart, dat tegen zijn rusting sloeg, noch den lichten druk der zachte en mollige armen, die hem om den hals gevat hadden; maar hunne lippen ontmoetten elkander. O! toen hij zijn bruid in zijne armen drukte, gevoelde hij zoozeer, hoe gelukkig hij was; zonder schroom rustte zij aan zijn borst, zij was dus nog volkomen waardig, zijn echte vrouw te worden; ware het anders, zij zou zijn omarming hebben afgewezen: hij wist immers, hoe zij nog onlangs zich reeds als zijn onwaardige bruid had beschouwd, alleen omdat Perrol haar gezegd had, dat zij hem niet beminde. Ook zij gevoelde het geluk door hem gered te worden; nog nooit had zij hem zoo vol liefde gekust: de liefde overwon ten laatste de schroomvalligheid der maagd.

Maar al de zoete droomen, die bijna gelijktijdig zijn hart verteederden, werden op eens als door een tooverslag van een boozen geest verdreven; want zij, die hij aan zijn borst geklemd hield, stamelde den naam van zijn vijand, en Van Schaffelaar herkende de stem van zijn bruid niet. O! die naam van het hoofd der Zwarte Bende, vol liefde uitgesproken door haar, welke hij voor zijn bruid, voor Maria gehouden had, die hij als zijn bruid had gekust, doorboorde zijn hart met dolksteken.

»Wie zijt gij?" riep hij wild, terwijl hij haar bij de middel vatte, en van zich losscheurde; en daar ook de vrouw, toen hij sprak, verschrikt terugtrad, riep zij: »Gij zijt Perrol niet; laat mij vrij, wie zijt gij?" Maar Van Schaffelaar antwoordde haar niet; want een paar zijner ruiters, die nu ook tot hier al zoekende met licht doordrongen, maakten, dat hij met verwondering de vreemde en schoone vrouw aanzag, die hij nog altijd tusschen zijn ijzeren handschoenen geprangd hield. Gerustgesteld door zijn verbazing en de tegenwoordigheid der ruiters, of veel liever door de edele gelaatstrekken van den vreemdeling, vroeg zij nu nogmaals doch zonder eenigen angst te verraden: »Waar is Messire Perrol?"

»Perrol! altijd Perrol!" schreeuwde Van Schaffelaar, terwijl hij haar driftig losliet. »Messire Perrol is dood!"

»En gij hebt hem gedood!" riep zij snel, en vestigde haar zwart oog, dat droefheid en toorn scheen te verraden, op den ruiter, die vóór haar stond. »O! dan weet ik, wie hem vermoord heeft: gij zijt dus Jan Van Schaffelaar!"

»Die ben ik, vrouw!" riep Van Schaffelaar, naar haar toetredende, en hij vervolgde met verheffing van stem: »Maar wie zijt gij, die over zijn dood klaagt? Spreek!"

Zij trad een weinig achterwaarts, en antwoordde eenigszins bevreesd: »Ik ben Aleida, de spreekster! ik bid u, neem mij in uwe bescherming, Heer!"

»Ha!" riep Van Schaffelaar hoonend en driftig, »zijt gij de zwarte Aleida!... die beroemde spreekster? Waarom beroept gij u niet op de gedachtenis van mijn vriend, op Coene van Baerbergh? Ha! hoe is het mogelijk, dat ik u voor mijn bruid heb kunnen houden, en al wat laag van uwe kunne is, aanzag voor al wat rein en deugdzaam is. Maar, neen! aan uwe kussen zou ik u en uwe soort herkend hebben: die lippen, die een Perrol gekust hebben, kunnen niet kussen als de mond van een engel van onschuld en deugd; en ik!... ik zou u beschermen! — Maar zeg mij, waar mijn bruid is, en ik zal het doen." Dit laatste zeide hij meer bedaard, en zag haar ongeduldig en vragend aan.

Maar de harde woorden, welke hij tot haar gericht had, hadden haar geraakt: in het eerst dacht zij, dat hij door hare schoonheid was getroffen; doch de verachting, waarmede hij haar beschouwd had, zoowel als de smart, die zij over het verlies van Perrol gevoelde, deden haar het gevaar, waarin zij was, vergeten, alleen om het genoegen te hebben, Van Schaffelaar leed aan te doen; en zij gaf hem met zekere zelfvoldoening ten antwoord: »Hetgeen ik uit liefde voor Messire Perrol gedaan heb, zou ik nimmer voor u doen; maar gij komt te laat om de dochter van den smid te redden. Zoek haar, indien gij haar na Perrol met uwe liefde wilt verkwikken; ik zeg u niet, waar zij is."

»Niet?" riep Van Schaffelaar, vatte haar bij den arm, en schudde haar heen en weder. »Gij liegt, — noem Perrol niet meer! Spreek! waar is Maria?"

»Neen," zeide Aleida, die de smart verkropte, welke de ijzeren vingers haar deden uitstaan, »ik ben slechts een zwakke vrouw; maar gij zult niet weten, waar zij is."

»Gij hebt gelijk, zwakke en diepgevallen vrouw!" zeide Van Schaffelaar verachtend, terwijl hij haar

losliet, en vervolgde ernstig: »Bid en vraag genade voor u, doch niet aan mij; daar naderen mijne ruiters, gij zult hun ook uwe liefde moeten schenken, en dan sterven."

»Heer!..." riep Aleida angstig, en wierp zich voor hem neder; want de vrees om aan de ruiters te worden overgeleverd, deed haren trots verdwijnen; maar Van Schaffelaar wendde het gelaat van haar af. Verscheidene ruiters naderden nu weder het vertrek, en traden het op last van Van Schaffelaar binnen; doch men had Maria niet gevonden: alleen een kleine knaap was uit zijn schuilplaats te voorschijn gehaald, en op zijn bevel bracht men hem vóór Van Schaffelaar. Het was Riso, die schoorvoetend naderde, en zoowel aan zijn kleederen als aan zijn haar zag men, dat hij zich in het hooi had verscholen. Van Schaffelaar herkende dadelijk den page van Perrol, en hij zeide, terwijl zijne hoop opnieuw herleefde: »Jongen! ik zoek Maria, de dochter van meester Wouter; zeg mij, waar zij is en uw leven zal gespaard worden."

Verwonderd zag de page nu eens Van Schaffelaar dan weder Aleida aan, en hij zeide aarzelend: »Heer! mijn meester is gestreng; het staat mij niet vrij u te antwoorden."

»Uw meester zal u geen leed doen voor hetgeen gij mij zeggen zult, mijn jongen!" zeide Van Schaffelaar vriendelijk, »ik zal u goed beloonen; maar haast u mij te antwoorden." Doch toen de knaap bleef zwijgen, vervolgde hij gestreng: »Ik wil gehoorzaamd worden, of..."

Nu zeide de knaap langzaam: »Heer Van Schaffelaar...!" Maar hij vervolgde niet, en Van Schaffelaar zag, toen hij het oog van den page volgde, dat Aleida haar vinger voor den mond hield.

»Stoor u niet aan haar," zeide van Schaffelaar driftig. »Spreek, jongen! en ik beloon u ruim."

Maar toen de knaap wilde gehoorzamen, riep Aleida: »Riso! zeg hem niets; hij heeft Messire Perrol vermoord," en dit bericht scheen den knaap te doen verstommen. Vruchteloos gelastte Van Schaffelaar hem dreigend, te spreken; de page wilde niet antwoorden. Een vrouw en een kind hielden iets voor hem verborgen, dat hij met zijn bloed had willen betalen, om het te weten, en dat hij den moed niet had, hun met den dolk op de keel af te vragen; want met den voet van woede stampende, stiet hij zijn zwaard, dat hij ter halver wege had uitgehaald, om zich te doen gehoorzamen, in de scheede terug, en bracht zijn hand aan zijn voorhoofd.

Zijne ruiters, die zeer goed begrepen, wat hij verlangde te weten, en gehoord hadden, wie de schoone vrouw was, die vóór hen stond, dachten, toen hun heer besluiteloos scheen, in zijn plaats te moeten handelen; en een gil, dien Aleida gaf, zoodra drie ruiters haar aanvatten, deed den aanvoerder opzien, juist toen twee andere zich van Riso meester maakten.

»Laat den jongen los!" zeide Van Schaffelaar; hij is zijn meester getrouw; ik wil dat hem geen leed geschiede;" en zij gehoorzaamden hem. Ook degenen, die Aleida vasthielden, hadden een oogenblik gewacht; doch toen hun heer naar hunne zijde zag zonder iets te zeggen, gingen zij voort met hare handen te binden. Terwijl één hunner haar kleed aan den hals wilde losmaken, riep zij: »Genade, Heer!" en zag hem met een smeekenden blik aan; zij beefde als een riet onder de handen der ruiters, die met haar spotten.

»Gij zult mij dus nu antwoorden?" vroeg Van Schaffelaar; maar zij antwoordde neerslachtig; want zij wist, dat hij haar niet zou kunnen gelooven: »Ik weet niet waar uwe bruid is, Heer! de heilige Maagd zij mij genadig, maar ik zeg de waarheid." Toen verdween ook deze hoop weder voor Van Schaffelaar; en evenwel, toen hij Aleida aan den moedwil zijner ruiters had overgegeven gezien, gevoelde hij medelijden met haar; zij was wel niet rein en onschuldig als zijn bruid; maar het was een vrouw! en ook op zijn last lieten zij, die haar hadden aangevat, haar met vrede.

Van Schaffelaar stond op het punt om te vertrekken; want de kamer was bijna geheel vol met zijne ruiters, die van tijd tot tijd waren binnengekomen met het droevig bericht, dat men nergens iets van Maria had kunnen ontdekken. Hij wilde heengaan; want de toorn welde met ontembaar geweld in zijn gemoed op; hij vreesde voor zich zelven. Hij wilde zijne handen niet bezoedelen met het bloed van het meisje of het kind. Maar nu kwamen twee nieuwe personages op het tooneel: de meester uit *de Vergulde Helm* verscheen, nog altijd gewapend met de bijl, en met slijk en bloed overdekt, voorafgegaan door Heintje, die Moor verzorgd, onder de wapens van Perrol een nieuw zwaard opgezocht, en den meester ontmoet had, die zich naar zijn heer begaf.

»Goedennacht, Heer aanvoerder!" zeide de smid luid en met een opgeruimde stem, toen hij binnentrad, de strijdbijl op den schouder dragende; »de zaken staan goed, niet waar? De ruiters rukten wat lui vooruit; want zij maakten al dat zwarte

goed af, dat wij op den dijk nog levend vonden, daarom ging ik maar vooruit. Ho! ho! dat moet een lief gedrang geweest zijn, of ik heb het mis. Maar waar is Maria, Jan?" eindigde hij verwonderd vragende, en stond nu op eens stil; want hij zag nu, dat de vrouw, welke op eenigen afstand stond, zijne dochter niet was.

»Helaas, Wouter!" antwoordde Van Schaffelaar droevig, »wij hebben haar niet kunnen vinden, noch ontdekken waar zij is. Ha! deze vrouw en die jongen weten het misschien, maar willen het niet zeggen; bij St. Maarten...!"

»Willen niet?" riep Wouter, en deed een stap voorwaarts, »o! dat zullen wij eens zien;" en hij lichtte zijn bijl van den schouder.

»Neen, meester! sedert zij weten, dat Perrol dood is, weigeren zij te antwoorden," zeide Van Schaffelaar meer bedaard.

»Perrol dood! Is het mogelijk!" riep de vader van Maria verbaasd »Maar hebt gij het wèl, Jan! is hij hier aan den slagboom gebleven?"

Terwijl zij elkander onderhielden, was Heintje den page van Perrol genaderd, en wees hem dreigend den opsteker, dien hij ontbloot had, en die nog de sporen droeg van onlangs gebezigd te zijn. Riso sidderde voor den blik en de gebaren van den knaap, wiens kleine en mismaakte gestalte nog terugstootender werd door de haveloosheid zijner wapens en kleederen, en het bloed, waarmede die bevlekt waren, en snel trad hij naar Van Schaffelaar, ten einde dezen om bijstand te smeeken. Niet vruchteloos was dit stilzwijgend beroep op de menschlievendheid van den braven ruiteraanvoerder; want met een strengen blik wenkte hij Henri om niet meer te naderen, en zeide: »Hij is niet aan den slagboom gevallen, maar in het gevecht, door deze hand. Dat geluk heeft mijnheer St. Maarten mij gegund: en indien het licht geweest was, zoudt gij hem aan de zijde van de kruin des dijks gevonden hebben; daar ligt de aanvoerder der Zwarte Bende; hij viel het eerst, en over en naast hem vielen zijne ruiters; zoo heeft God het gewild."

»Bij de ruiters? — op de plaats van het treffen?" vroeg Wouter, terwijl hij Van Schaffelaar vorschend aanzag; en toen deze met het hoofd knikte, vervolgde hij: »Dáár vond ik een ruiter der Zwarte Bende; het schild, met het zwaard en de spreuk er op, hing om zijn hals; een groote roode pluim had voorheen op den helm gewapperd, die nu in slijk en bloed op eenigen afstand lag, en drie breede openingen, welke met geweld in de deugdzame maliënkap gestooten waren, hadden van den machtigen ruiter een lijk gemaakt; zeg mij, bedoelt gij dien?"

Van Schaffelaar boog nogmaals met het hoofd, en Heintje riep met zelfvoldoening: »Ja, meester het was de opsteker uit *de Vergulde Helm*, die de gaten gestoken heeft; en de man, die den helm ophad, toen ik hem verliet, is Perrol!" en hij hield het wapen vlak voor den meester, hem aantoonende, dat de punt niet gebroken of stomp geworden was; doch deze zag er niet naar, maar zeide langzaam: »Gij bedriegt u; die man was Perrol niet."

»Perrol niet...." schreeuwde Van Schaffelaar; »en het schild! en de pluim! Meester! in Gods naam! spreek, wie was het dan?"

»Ik ontdeed hem van zijn maliënkap — het rosachtig haar en het gelaat, dat ik heb afgewischt, behoorden niet aan Perrol, maar aan zijn luitenant," antwoordde Wouter.

»Dus was het Walson, de Engelschman, en niet zijn meester, dien ik ontmoet heb!" riep Van Schaffelaar, zich voor het hoofd slaande. »Perrol niet!" herhaalde hij nog eens en stampvoette. »Ha! hij dacht misschien, dat het harnas van den maagdenroover hem zou beveiligen tegen mijn zwaard; maar hij is dood... en Perrol leeft," eindigde hij treurig.

»Een oogenblik heb ik er aan getwijfeld," zeide Heintje; maar meer zeide hij niet, toen hij de droefheid van zijn heer zag. Ook de smid zweeg, en wist niet, wat hij zeggen zou.

De ruiters spraken zacht onder elkander, en op het gelaat van Riso en Aleida was te lezen, dat dit bericht hen zeer verheugde; en terwijl niemand zich met hen bemoeide, wenkte zij den page om haar te naderen, en zij sprak zacht met hem.

»Het heeft u dus nog niet gebaat, Maria!" riep Van Schaffelaar, met den voet stampende, en op zijn zwaard slaande, »dat ik den krijgsraad den aanval aanried. Tevergeefs zijn mijne brave ruiters in dezen nacht bij menigten aan mijne zijde gevallen. Waarvoor, beste Wouter! hebt gij uw zoo dierbaar leven aan de slagboomen roekeloos gewaagd? Helaas! voor niets zijt gij met uw eigen bloed bedekt; voor niets heeft mijn stem een verschrikkelijk wee over deze plaats gebracht; vrouw en kind, man en grijsaard werden vermoord, en morgen zal dit schoone dorp niets zijn dan een brandende en rookende puinhoop; ten minste het baat Maria niet. — Ha! Perrol

leeft dus nog, al is zijn bende bijna geheel vernietigd, en mijn bruid is nog in zijn macht..."

«Houd moed, Van Schaffelaar!" zeide Wouter, ofschoon zijn stem verried, dat hij even sterk bewogen was als de man, dien hij trachtte te troosten, en hij legde, toen hij zijne oogen afgeveegd had, zijn hand op den schouder van den aanvoerder. »Misschien vinden wij haar hier of daar nog in het dorp; ik ben nog sterk, en heb krachten genoeg om haar te zoeken, of morgen opnieuw in den strijd te gaan om haar te verlossen."

Met de armen over elkander geslagen, stond Van Schaffelaar daar; zijn bleek gelaat verried vertwijfeling en woede; hij zag somber vóór zich, en zijne ruiters sloegen met belangstelling hunne oogen op hem. Ofschoon zij ruwe krijgslieden waren, rieden zij echter, wat er in zijn boezem omging. Toen stiet Aleida den page ter zijde, die haar wilde verhinderen te spreken. Van Schaffelaar vestigde zijn duisteren blik op haar; doch zij naderde evenwel en zeide luid: »Heer Van Schaffelaar! uwe bruid is in Utrecht, en Messire Perrol is dezen namiddag naar Amersfoort vertrokken!"

Zoodra zij vernomen had, dat Perrol nog leefde, was hare gramschap, welke haar nu en dan den moed gegeven had over haar angst te zegevieren en den ruiteraanvoerder te trotseeren, geweken. Zij hield niet van Maria, op wie zij dacht dat Perrol verliefd was; maar Maria's bruidegom haatte zij niet; de gedachte, dat Perrol bij Maria was, en dat hij haar om den wil van dat meisje verachtte en had laten opsluiten, deed haar niet meer denken aan hetgeen Van Schaffelaar haar gezegd had; daarom had zij den page Riso uitgehoord, en nadat zij van hem had vernomen, waar Maria was heengevoerd, besloot zij, zonder te bedenken, dat zij Perrol misschien aan gevaar blootstelde, te zeggen, waar deze was, omdat zij dan aan Perrol zou kunnen ontnomen worden. De kostwinning, welke zij bij de hand had, gevoegd bij hare schoonheid, had haar reeds jong voor de verleiding doen bezwijken, en reeds vroeg gewend aan alles wat zedeloos was. Zij gevoelde evenwel, dat Van Schaffelaar haar wel hard had aangesproken, maar niet geheel zonder grond; en zij wist zeer goed, dat elk ander ruiteraanvoerder, in soortgelijk oogenblik, haar op een geheel andere wijze zou hebben doen behandelen; daarom was het misschien minder, dat zij Perrol van Maria zocht te verwijderen, dan dat zij met het leed van Van Schaffelaar begaan was, dat zij hem de plaats verried, waar zijn bruid zich bevond. Had haar hart de schoonste kroon, de onschuld, verloren, nooit was het voor het medelijden gesloten gebleven, tenzij het door andere aandoeningen beheerscht werd; en zij wist zelve niet, hoe het kwam, maar hare oogen werden vochtig, toen zij den dapperen krijgsman en den vader naast elkander zag staan, treurende om het verlies van dochter en bruid.

»Spreekt gij de waarheid, vrouw? of zijt gij ontmenscht genoeg, ons door een leugen van het rechte spoor te brengen?" riep Van Schaffelaar met ernst. Hij zag haar aan, en eindigde somber: »O! vertrouw niet te veel op mijn goedheid; want in het einde zou ik ook gestreng kunnen worden, en uw lot zou vreeselijk zijn."

»Aleida herhaalt slechts, wat deze page haar gezegd heeft. O neen! ik lieg niet, Heer! genade Heer! want ik weet niet beter; in naam van uwe bruid, heb medelijden met mij!" riep de Zwarte Aleida, die, getroffen door den blik van Van Schaffelaar, aan zijne voeten nederviel, en weenend de handen naar hem uitstak.

»Ik denk, dat wij haar gelooven kunnen, meester!" zeide Van Schaffelaar, na haar eenige oogenblikken beschouwd te hebben. »Helaas! ofschoon wij verder dan ooit van uwe ongelukkige dochter verwijderd zijn, weten wij nu toch iets. Mogelijk is het dit, wat de oude Ralph mij heeft willen zeggen, toen hij mij aan den slagboom eenige woorden in het voorbijgaan toeriep, zonder dat ik hem begreep. — Sta op, Aleida! en vergeet, wat ik gezegd heb; ik ben ongelukkig, en men vervolgt mijn bruid zoo vreeselijk! wees gerust; gij hebt van Jan van Schaffelaar niets te vreezen, indien gij u op Maria beroept, zelfs niet al hadt gij schuld. Sta op," zeide hij vriendelijk, en haar bij de hand nemende, richtte hij haar op.

»Meester!" vervolgde hij daarna snel en beraden, »gij blijft hier, en neemt deze vrouw en dezen page onder uwe hoede: zij behooren mij en zijn dus onder mijne bescherming. Wat mij betreft, mijn weg ligt naar Utrecht. Eigen kracht of die onzer vijanden helpen hier niet; ik zal op den goeden God vertrouwen en het uiterste wagen. De burggraaf is een man van eer, en op hem wil ik mij beroepen; hij kent Van Schaffelaar, en, bij mijnheer St. Maarten! wij zijn vijanden; maar zal hij toestaan, dat door dien vreemdeling de kloosters worden geschonden, de dochters der goede burgers worden geroofd? Dat een edelman

van het Sticht in zijne eer, in zijne nauwste betrekking bloedig beleedigd wordt door dien onverlaat van een Perrol, is eene zaak, die geheel vreemd is aan den oorlog. Hij zal de macht hebben, mij mijn bruid te doen teruggeven, of den maagdenroover te dwingen, als een man op klaarlichten dag in het openbaar, te paard of te voet, rekenschap te geven van zijn gedrag. Ik waag misschien mijn vrijheid; maar hier moet veel gewaagd worden, en mijn taal zal weerklank vinden in de harten van al wat edel denkt. Perrol denkt veilig te zijn achter Utrecht's wallen; maar Van Schaffelaar zal hem noodzaken zich te vertoonen; ha! ik zelf zal hem de tijding brengen van den ondergang van Walson en zijne zwarte duivels, en, bij mijnheer St. Maarten! ik zal hem met Gods hulp, met den voet op de keel, tot bekentenis van zijne euveldaden dwingen, of gij ziet mij niet weder."

«Doe alzoo, Van Schaffelaar!" riep Wouter, hem de hand drukkende. »Zie! gaarne ging ik met u, of in uwe plaats; maar één van ons beiden is genoeg; gij zijt edelman; uwe rede zal meer ingang vinden dan die van den meester uit *de Vergulde Helm*, en er blijft dan nog iemand over om u te wreken, indien .... indien wij u verliezen moesten. Maar zeg in allen gevalle aan heer Jan van Montfoort, dat het geen der vijanden van Utrecht aan wapenen zal ontbreken, zoolang er nog één in mijn winkel is, en mijne gezellen nog werken kunnen, indien ik mijn dochter niet terugkrijg. Zeg hem dat, Jan! en tevens, dat ik, zoo het noodig is, mijn laatste stuk geld zal besteden, om de partij van den Bisschop te ondersteunen, en dat hij zien zal, wat een vader doen kan, en welken invloed meester Wouter's stem in Amersfoort heeft."

«Ik zal hem dat zeggen, meester!" hernam Van Schaffelaar; «maar laten wij nu om 's Hemels wil geen tijd verliezen."

«Neen, bij St. Eloy! want die is kostbaar," riep deze. «Maar luister eens; daar hoor ik de trom van uw ruiterknechten; de kerels komen daar eindelijk aan; zij hebben dus met de rijzigers van de Zwarte Bende afgehandeld; er leeft er niet één meer in het dorp.

Heintje werd nu terstond afgezonden, om voor zijn heer een paard op te zadelen, en Van Schaffelaar werd van zijn zware wapenrusting ontlast, waarna hij zich nederzette. Zijne ruiters plaatsten wijn en brood vóór hem, terwijl de meester het vertrek verliet, om een lichten helm en maliënkolder onder de wapens van Perrol voor hem uit te zoeken. Opnieuw verzekerde Van Schaffelaar de Zwarte Aleida en Riso, dat hun geen leed zou geschieden, en hij overtuigde zich uit de antwoorden van den page, die nu niet langer zwijgen kon, dat Maria naar Utrecht scheen gevoerd te zijn, terstond nadat men haar uit het klooster geroofd had. Van Frank wist men hem niets te zeggen, dan alleen, dat hij Perrol des morgens gekwetst had, en sedert ontvlucht was. Evenmin bevredigend was hun bericht omtrent den schaapherder en zijn ontkoming uit zijne gevangenis, dewijl het hun onbekend was, dat Wolf, die door het water heen zijn meester was komen opzoeken, door Wilhelm bij hem was gelaten, en hem met zijne tanden van de boeien bevrijd had, die zijne handen gebonden hielden.

Wij zullen het afscheid van Van Schaffelaar en Wouter niet verhalen, niets zeggen van de bevelen, die hij aan zijne ruiters gaf, voordat hij vertrok, noch een beschrijving trachten te geven van de plundering des dorps, waaraan de bisschoppelijke ruiters nu mede de vrijheid verkregen hadden deel te nemen. Daar alle tegenstand reeds lang had opgehouden, zou het ook alleen een vreeselijk tafereel opleveren van moord en doodslag. Aan vluchten was niet te denken; alle toegangen waren bezet, en de voorzorg, die Perrol genomen had, om alle schuiten te laten vernielen, opdat alle gemeenschap, tenzij door de slagboomen, onmogelijk zou zijn, maakte het nu den ongelukkigen zelfs onmogelijk, een laatste poging, hoe gevaarlijk ook, te doen om op het water het veege lijf te bergen. Wij willen dus alleen zeggen, dat van Schaffelaar, op een der paarden van Perrol gezeten, en licht gewapend, het dorp verliet, door de slagboomen, welke hij zelf vermeesterd had, en dat de krijgslieden, welke die bewaakten, hem verhaalden, dat reeds eenigen tijd te voren een zijner ruiters was doorgereden, zonderdat hij gissen kon, wie het geweest was, en zonderdat het hem in de gedachten kwam, of het ook misschien Frank kon geweest zijn. Zijn knaap reed achter hem, benevens een tiental zijner ruiters, die zich vrijwillig aangeboden hadden hem te vergezellen, en die allen versche paarden hadden. Van Schaffelaar gevoelde zich een weinig meer opgeheurd, toen hij maar eerst buiten het dorp was, van waar hij zich nu met spoed hoe langer hoe meer verwijderde. Die nacht, zoo rijk aan verschrikkelijke oogenblikken, was hem als een droom; en toen hij niets meer van het doffe gerucht van de plundering, van het woest getier

der krijgslieden, of het gejammer der dorpelingen, noch van het geloei van het vee meer hooren kon, toen kon hij zich bijna niet verbeelden, dat alles werkelijk gebeurd was, of dat het was geschied, zonderdat het Maria had gered, en dat hij van zijn vijand was verlost geworden.

XXIII.

Het huis Oosterweerd.

Daar stond zij, bleek en dood verlegen,
De Maagd, van hulp en heul ontbloot,
Haar schaker stuift haar vlammend tegen,
En dreigt haar — schande en dood.
H. TOLLENS, CZ.

De adellijke geslachten, die hunne goederen in het bisdom hadden, en die dus nu en dan verplicht waren, zich eenigen tijd in Utrecht op te houden, of wel uit verkiezing of door eenig ambt, dat zij bekleedden, er meer duurzaam gevestigd waren, hadden meestal niet verzuimd, de huizen, welke zij bewoonden, een zekeren graad van vastheid te geven, waarvan men in weinige plaatsen van ons land, maar wel in de groote steden van andere landen, voorbeelden aantrof. De macht toch der geestelijkheid, welke in hare huizen en kloosters, veeltijds van een vrij uitgestrekt rechtsgebied voorzien en met hooge muren omgeven, een veilige schuilplaats vond, had de edellieden bedacht doen zijn, hunne huizen in de stad zoo sterk te maken, dat zij er veilig konden zijn tegen het geestelijk gezag, zoowel als tegen den haat der burgers, die veeltijds kwalijk tegen hen gezind waren om de voorrechten, waarmede zij waren begiftigd, of waarvan zij zich hadden meester gemaakt. Niet zelden leefden zij ook onderling in tweedracht, en terwijl zij buiten de stad in hunne sloten en kasteelen in veiligheid waren, was het noodig, om, als de twee partijen zich binnen de meer enge beperking der stad ophielden, ook daar gerust te kunnen slapen. Men trok de stad niet door dan omstuwd en gevolgd door gewapende knechten, en niet zelden hadden er op de straat hevige twisten en zelfs gevechten plaats, als de twee vijanden en hunne vrienden elkander ontmoetten. Het was zelfs niet zonder voorbeeld, dat een der edellieden, in de stad zelve, in zijn huis was belegerd of overvallen. Met leede oogen, hadden de bisschoppen, zoowel als de burgers, steeds deze versterkte huizen aangezien, die alleen dienden om de adellijken, zelfs in de stad, de macht van hun heer te doen trotseeren, en te beveiligen tegen het ongenoegen der burgerij; daarom had bisschop Jan van Arkel, zoowel als de raad der stad, reeds ruim een eeuw geleden, het stichten van zulke huizen verboden; maar het kwaad bestond reeds; en de goede staat, waarin de bezitters van dergelijke verblijven die met zorg onderhielden, liet niet vooruitzien, dat de Bisschop en de burgerij er immer van verlost zouden worden; ook bestonden zij nog, toen de laatste der bisschoppen reeds was ten grave gedaald. Nog heden ten dage zijn die, welke nog zijn overgebleven, zoovele bewijzen van de macht der adellijke geslachten; het huis Oosterweerd is echter reeds voorlang verdwenen.

In den tijd van David van Bourgondië, bestonden de meeste dier huizen nog, en hij had het moeten aanzien, dat achter hunne muren de aanslagen werden beraamd, welke hem genoodzaakt hadden naar Wijk-bij-Duurstede te vertrekken, zonder dat hij de macht gehad had zijne vijanden in hunne verschanste woningen te overvallen.

Het Huis Oosterweerd, op de Oude Gracht, tusschen de St. Jacobs- en de Viebrug, was geen der onaanzienlijkste, en vertoonde uitwendig niets dan hooge muren, van zware steenen opgemetseld, met weinige en diep geplaatste lichten. De muren waren van onderen zoo dik, dat iemand, binnenshuis staande, bezwaarlijk de hand had kunnen aanraken van iemand, die ze hem door een der openingen in den muur van buiten had toegestoken. IJzeren duimen, boven de nissen der ramen in den muur bevestigd, dienden, om, in tijd van nood, dikke houten blinden of schermen, met ijzeren platen beslagen, aan de buitenzijde daarvóór te hangen, en het huis voor de brandstichtende pijlen en ander schiet- en werpgeschut te beveiligen. De deur, een eind weegs in den muur geplaatst, was hecht en sterk, en twee wijde, donkere gaten daarnaast waren zeer geschikt iemand af te schrikken, om met een kwaad voornemen den zwaren ijzeren klopper te bewegen, die naast het met ijzeren traliewerk bedekte spreekdeurtje hing. Evenwel kon men, in tijd van nood, de nadering van de deur nog bemoeilijken door middel van een ijzeren hek, dat gesloten kon worden, en aan het einde van den doorgang, gelijk met den buitenmuur, geplaatst was. Het gaf gelegenheid om, des verkiezende, op een meer gemakkelijken voet dan door het spreekdeurtje, naar buiten te onderhandelen, en de deur te openen, zonder daarom gevaar te loopen van overrompeld

te worden. Vooral voor dien tijd kon men het als een zeer doelmatig en niet gewoon verdedigingsmiddel beschouwen; want de dikte der muren gaf meest altijd de gelegenheid, om er zich veilig vóór de deur in te nestelen, en beschut te zijn voor de steenen, welke men van boven liet nedervallen. Volgens geruchten, gaf het huis van binnen, door ijzeren valdeuren en andere middelen van verdediging, nog meer gelegenheid om elken aanval te wederstaan. De hooge muren werden gedekt door een breeden trans, van kanteelen voorzien, die ver over de straat uitstak, en alleen in de verte toeliet, om het met leien gedekte dak te zien. Onderlangs de borstwering, die van bankarmborsten 1) en andere oorlogswerktuigen voorzien was, zag men de dicht aanéengesloten rij machicoulis, 2) waaruit gemolten lood, kleine steenen, kokend water, kalk en andere stoffen met vrucht op de belegeraars van het huis konden geworpen worden, zonderdat men iemand op de muren van het gebouw te zien kreeg. Evenals de meeste huizen, welke in de Stad aan de grachten gelegen waren, had het huis Oosterweerd onder aan den wal, onder de straat, ruime, overwelfde kelders of kluizen; doch zij liepen niet tot onder het gebouw door, noch hadden er eenige gemeenschap mede; men had het gemak aan de veiligheid opgeofferd.

Het geheel zou dus al een zeer sterk gebouw hebben uitgemaakt, althans bij een behoorlijke bezetting; maar het huis was tusschen andere woningen en gebouwen gelegen, welke den hoogen muur, in weerwil der hangtorens op de hoeken van het huis, en zelfs bij een kloeke verdediging, nog blootstelden om met ladders beklommen te worden. Deze woningen waren ook zeer geschikt, om de werkzaamheid der vijanden te verbergen, indien het dezen in den zin kwam, om gelijk met de straat, in een der zijmuren een opening te breken. Zulks kon niet belet worden, al werd men er van onderricht door het gerucht van houweel en koevoet, en men had dan alleen nog de hoop, om door moed en beleid de bres met balken en delen te stoppen, en met de wapens in de vuist te verdedigen. Maar voor zulk een wijze van aanval behoefde men zeer weinig vrees te koesteren, daar men toen nog meest altijd de gewoonte had, den aanval op de poort van een stad of een huis te doen. Een inneming bij verrassing was meer te duchten; evenwel behoefde men er hier, bij het houden van goede wacht, niet bevreesd voor te zijn.

Heer Loef van Oosterweerd was bezitter van het huis, dat waarschijnlijk in vroeger dagen door iemand van zijn geslacht gesticht was. Zijn vredelievende geaardheid, waardoor hij oogenschijnlijk noch de partij van den Bisschop, noch die van de stad aankleefde, zou desnoods zulk eene versterkte woning voor hem onnoodig gemaakt hebben; want ofschoon sommige adellijke heeren met minachting van hem spraken, omdat hij zich inliet met koopmanszaken, was hij bij de overige en bij de burgers zeer gezien om zijne rijkdommen; maar juist dit veroorzaakte mogelijk, dat hem zulk een verblijf bijzonder aangenaam en nuttig voorkwam, daar hij bijna altijd in de stad was. Ofschoon hij dus weinig of niets te duchten had, was zijn huis gewoonlijk van een grooter aantal knechts voorzien, dan hij anders voor zijn staat noodig geacht zou hebben: Hierdoor vermeerderde nog het gerucht, dat hij groote rijkdommen bezat, welke hij met zorg liet bewaken; en men verhaalde, dat men somtijds, des nachts, door de diepe luchtgaten der kelders, of liever door de schietgaten, welke in den muur, even boven de straat waren, licht had gezien; uit welk bericht men al dadelijk had opgemaakt, dat heer Loef gewoon was, elken nacht zijne schatten na te zien. De praatjes, die er al zoo over het huis Oosterweerd en zijne bewoners liepen, waren niet verminderd, sedert men had bemerkt, dat de aanvoerder der Zwarte Bende het dikwerf bezocht.

Jonkvrouw Ada leverde ook veeltijds stof tot zulk een onderhoud, hetgeen bij den toestand van hare geestvermogens ook niet te verwonderen was. Wij vinden haar, die wij niet hebben ontmoet, sedert zij den door haar beminden Frank gered had, in den namiddag van den dag, waarop de krijgsraad gehouden werd, in een der beste, ofschoon niet der grootste vertrekken van het huis. Twee ramen met fraai wit glas, dat met een rand van gekleurde ruitjes was omgeven, verlichtten, vooral voor dien tijd en het uur van den dag, de kamer zeer goed. Een veelkleurig kleed bedekte den grond, waarop tegen een der zijmuren een fraai trezoor van ebbenhout stond, dat met zilveren bloemen en ranken was ingelegd. Onder den schoorsteen die eenigszins het vertrek misvormde, brandde een goed vuur, en de geheele muur was behangen met een groen lakensch kleed met zwarte strepen, dat alleen van boven aan de eikenhouten zoldering was vastgemaakt. De tafel,

1) Zware, vastliggende bogen.

2) Holle versieringen, kokers of gooten.

stoelen, banken, een kist en eenige andere meubelen, meest allen van ebbenhout en ingelegd, gaven aan het vertrek een aanzien van pracht en rijkdom, welke het waardig maakte door een jonkvrouw bewoond te worden.

»Annetje!" zeide Ada van Rijn, die, toen zij de kamer, waarin zij gewoon was te slapen, verlaten had, voor een spiegel naast den schoorsteen bleef stilstaan, »gij hebt dit te vast gestrikt; ik kan den mond niet opendoen.

»O! dat is spoedig te verhelpen," antwoordde haar kamermeisje, dat haar met spoed naderde, en gereed had gestaan om te vertrekken. Zij was nog jong, en hare jeugd, de gezonde kleur van hare wangen en de nette kleeding maakten misschien, dat zij voor mooi doorging, ofschoon hare gelaatstrekken onregelmatig waren. Zij scheen teleurgesteld, toen hare meesteres haar riep, en evenwel voldeed zij gewillig aan hetgeen men van haar verlangde. Ada was prachtig uitgedost in een kleed van rood laken, met goud doorweven, en met randen van zwart bont; zij had nu echter niet het hooge gevaarte op haar hoofd, dat wij haar weleer hebben zien dragen, maar een hulsel van vreemder, doch minder hoogen vorm. Van achteren vormde het een ronde muts, die het haar bedekte, van welke een lange wimpel van fijn doek afhing, en deze muts liep van voren aan beide zijden in de hoogte in één punt uit; de roode zijden stof was met gouddraad geborduurd en met vouwen over elkander gelegd. Een langwerpige halve maan, welker punten elkander bijna raakten, en die uit dun gedreven goud vervaardigd was, waarin kleine edelgesteenten gevat waren, stond vlak boven het voorhoofd, en diende om de horens van het hulsel in de hoogte te houden, dat door een dun, fijn doekje, hetwelk onder de kin was vastgestrikt, op zijn plaats werd gehouden.

Bestond er een groot onderscheid tusschen de eenvoudige kleeding van grijs laken, en de kleine suikerbroodsgewijze oploopende muts van het kamermeisje, en het hulsel en het prachtig met goud doorweven gewaad van de jonkvrouw, niet minder stak het gezonde en blozende gelaat van Annetje af bij het bleeke gelaat van de ongelukkige Ada. Het eene verried zorgeloosheid en tevredenheid met haar lot, het andere diepe smart; en zoo er al kalmte heerscht op het regelmatig gelaat van het meisje, door hetwelk Frank bemind werd, dan was het de kalmte des grafs.

»Ik dank u," zeide zij langzaam, toen het meisje het doekje minder vast gestrikt had, en de puntjes, met kleine bloemen van gouddraad doorwerkt, met een zekere soort van verlangen, om hare meesteres zoo fraai mogelijk aan te kleeden, terechtschikte. »Maar vindt gij niet, dat dit doekje, hetwelk mijn gelaat omvat en onder mijn kin is gestrikt, mij het aanzien geeft van een non of weduwe?" en zij glimlachte, terwijl zij in den spiegel zag.

»Neen, Jonkvrouw!" antwoordde Annetje, »het staat u zeer goed; uw edel gelaat komt er zoo bevallig uit te voorschijn. Een non of een weduwe! bij de heilige Cecilia! hoe komt het u in de gedachten? vergeet gij dan die twee vlechten van uw fraai zwart haar, die ik uit uw hulsel te voorschijn heb laten komen? Neen! ieder zal u dadelijk herkennen voor een jonkvrouw, aan wie elk ridder of edelman gaarne zou wenschen te behagen."

»Ieder?" herhaalde Ada met nadruk, en schudde ongeloovig het hoofd. »Gij weet wel, Annetje! dat uwe ongelukkige meesteres geen aanspraak maakt op hunne hulde."

»En waarom is het u dan dezen dag in den zin gekomen, u zoo mooi te doen kleeden? zeker toch omdat gij het bezoek van iemand verwacht!" zeide het kamermeisje nieuwsgierig; zij wist dat hare meesteres, die haar liefhad, haar deze vraag niet ten kwade zou duiden.

»Zeer zeker verwacht ik iemand," antwoordde Ada. Hierop bedacht zij zich eenige oogenblikken, en vroeg, terwijl zij de hand aan haar voorhoofd bracht: »En wien denkt gij dat ik verwacht?"

Toen noemde Annetje onderscheiden heeren, hunne vrouwen of dochters; maar hare meesteres schudde met het hoofd; doch toen zij eindelijk ook Perrol noemde, zeide Ada kortaf: »Neen, dien niet."

»En sir Walson, dien verwacht gij toch immers niet?" riep Annetje verwonderd; want zij had ieder genoemd, die in de stad was of kon komen.

»Walson!" — zeide Ada, met verachting, en haar zwart oog fonkelde van toorn; »meisje! waarom noemt gij dien? — Ik, Ada van Rijn, de heilige Moeder Gods zij mij genadig! ik wachten op dien man, die zijn vaderland verliet, om een Perrol te dienen? Noem nimmer weder den naam van dien luitenant der Zwarte Bende. Hier zweeg zij, verwijderde zich van den spiegel, en trad met een fieren tred voor den haard heen en weder; doch toen haar oog op het kamermeisje viel, dat met een bedrukte houding als aan den grond genageld stond, en hare oogen met de handen afwischte, stond zij stil, en zeide vriendelijk: «Ween

niet, lief kind! gij kunt niet raden, wien ik verwacht, o! ik weet het immers zelve niet, en toch.... of mijn hart moest mij weder bedriegen; daarom droog die tranen; gij zijt te gelukkig om te weenen. — Ik heb uwen dienst vooreerst niet meer noodig, gij kunt dus gaan; maar spreek niet te veel met dien vreemden knaap, en vertrouw hem niet."

»En waarom niet, beste meesteres?" vroeg Annetje, de hand van Ada kussend. »Hij en zijn meester verschillen zooveel! O! als die ook zoo dacht, dan zou zijn hart even edel zijn, als zijn gelaat: de knaap verdient geen wantrouwen."

»Gij spreekt met zooveel drift dat ik bevreesd ben, dat gij hem reeds liefhebt," zeide Ada, goedhartig met haar vinger dreigende: »maar wees voorzichtig, de mannen spotten met de liefde der vrouwen; wanneer men hun zegt: ik bemin u, dan vindt men zich vaak bitter teleurgesteld," en haar gelaat verried nog meer droefgeestigheid dan anders.

»O! vrees niet, jonkvrouw!" riep Annetje, »hij heeft mij lief, ik verzeker het u; hij heeft het mij gezegd en bezworen bij zijn zwaard en op dit kruis," en zij lichtte het zilveren kruisje op, dat om haar hals hing.

»Hij heeft u lief, en heeft het u gezegd? gij zijt dan wel gelukkig, mijn kind!" zeide Ada, en een smartelijke lach vertoonde zich op haar gelaat. »Ga dan maar naar hem toe, en wees hem trouw; de heilige Moeder Gods zal u beiden zegenen."

Het kamermeisje liet zich dit geen tweemaal zeggen, en verliet huppelende het vertrek, nadat zij de deuren gesloten had, die naar het bidvertrek en naar de slaapkamer van hare meesteres leidden.

Eerst plaatste zich Ada bij het vuur, waarbij een kleine tafel stond; maar spoedig legde zij het handwerk ter zijde, dat zij opgenomen had, en zat eenigen tijd, haar hoofd met hare hand ondersteunende, in gedachten verdiept in het vuur te staren. Doch ook deze houding verdroot haar weldra; zij richtte het hoofd weder op, zag naar de glasramen, in welker nissen, ter zijde, vier kooitjes met vogeltjes hingen; maar het zacht gefluit en de onvermoeide sprongen van de schoone diertjes, die het verlies van hunne vrijheid niet schenen te gevoelen, boeiden niet lang haar oog. Onrustig liep haar blik het vertrek rond, en rustte nu eens op een tafereel uit de Heilige Schrift, dan weder op een familietafereel met edele vrouwen en vrome ridders; zij zag naar een fraai bewerkt spinnewiel, dat in een hoek stond, of luisterde naar het slaan van de klok op den domtoren, welker welluidende, ofschoon zware en ernstige klank bij elken slag het geluid van de kloosterbel van het St Cecilia-klooster, die juist getrokken werd, overstemde, en verliet eindelijk den armstoel, waarop zij gezeten was.

»Ik Walson wachten?" zeide zij halfluid, »na het schaamteloos aanzoek, dat heeft hij durven doen? Een schoone en edele echtgenoot voor Ada van Rijn, nu zij den goeden Reynoud afgewezen heeft! en evenwel hij zal misschien komen, die Engelschman; en hij, hij niet. God weet waar hij is. — O! neen, Heere! verwijder hem van hier; want zijne vijanden zijn hier machtig, en een misdaad kost hun niet veel." Dit zeggende, vouwde zij smeekend de handen samen, en ging onrustig het vertrek heen en weder.

Wij zullen niet nagaan, wat Annetje verrichtte, maar alleen zeggen, dat toen zij, eenigen tijd nadat zij vertrokken was, het vertrek weder binnentrad, waar zij hare meesteres had achtergelaten, zij Ada vond zitten op een soort van lage zitplaats, welke uit kussens van gebloemde zijde samengesteld, en groot genoeg was om drie menschen te bevatten. Zij leunde achteloos tegen een der zijden van de gevulde leuning, welke er rondom was, hield een rozenkrans in hare hand, en verschoof met hare blanke vingeren de koralen van rood kornalijn. In het eerst scheen zij niet te bemerken, dat iemand de deur geopend had; doch toen zij haar rozenkrans ten einde was, zag zij op, om te vernemen, waarom haar kamermeisje zoo spoedig terugkeerde, en wat zij te zeggen had.

Annetje berichtte, dat zij zoo even met een reizenden marskramer aan de deur had gesproken, die zoolang gesmeekt had, tot men haar was gaan roepen. Hij had eenige fraaie beeldjes van was, alsmede de afbeelding van onderscheiden geestelijke personen, die aangekleed waren, zooals het behoorde, en zijn mars was ruim voorzien van allerhande goederen, die in een klooster vervaardigd waren.

Ada scheen geen lust te gevoelen om iets te koopen, ofschoon Annetje de belangen van den kramer voorstond; maar toen zij hare meesteres berrichtte, dat hij volgens zijn zeggen tijding uit het Hollandsche leger medebracht, veranderde Ada van gedachten, en gelastte haar kamermeisje den marsman terstond met zijne waren vóór haar te doen komen, en Annetje haastte zich dit bevel ten uitvoer te brengen.

Toen de man binnentrad, die de mars, waarin hij anders zijne goederen op den rug droeg, nu vóór zich had hangen, nam hij de muts met breede randen af; en zijn gelaat, dat ten deele bedekt was door een grooten wollen doek, dien hij waarschijnlijk voor de koude over het hoofd geknoopt had, was bruin, als dat der lieden, die nu en dan uit zuidelijker landen herwaarts kwamen met kramerijen, beren en honden, die kunsten maakten, of andere soortgelijke zaken.

Hij scheen vluchtig het vertrek rond te zien, en toen hij niemand gewaar werd dan de bewoonster van de kamer, die in haar kostbaar gewaad in half zittende, half liggende houding, vooral door haar hulsel, veel geleek op een Oostersche vrouw, op hare divan rustende en met haar rozenkrans spelende, deed hij eenige schreden voorwaarts. Het kamermeisje, misschien begeerig om het gezelschap van den knaap weder op te zoeken, en het niet noodig achtende te blijven, verliet nu snel het vertrek, waardoor de kramer omzag. Maar juist toen Ada gereed stond om haar terug te roepen (want zij wilde niet alleen blijven met den vreemden man) strekte deze den arm uit. Zij stond nu plotseling stil en zag hem scherp aan; doch toen naderde zij hem snel en zeide verheugd: »O! zijt gij het, Frank! ik heb mij dus nu niet bedrogen en u niet tevergeefs gewacht!"

»Ik ben het zelf, waarde Jonkvrouw!" zeide Frank, en hij kuste haar met gevoel de hand. »Maar gij hebt mij gewacht? ik bid u, zeg mij, wie heeft u gezegd, dat ik komen zou?"

»Mijn hart, Frank!" zeide zij, en liet hare hand in de zijne rusten, »dat kan niet altijd liegen, en het had mij reeds zoolang gezegd, dat gij eens komen zoudt.

»Gij zijt dus nog zoo goed van nu en dan aan mij te denken, Ada!" zeide hij dankbaar, en maakte de riemen van zijn mars los. »Zeg mij, kan ik eenige oogenblikken hier vertoeven en met u spreken, zonderdat men ons hooren kan."

»Zeer zeker!" antwoordde zij, en haastte zich de grendels van de deuren te verschuiven; »maar het meisje is zoo spoedig vertrokken, dat het voorzichtig zal zijn om haar van uwe komst te waarschuwen," liet zij er toen op volgen.

»Zij heeft mij herkend," zeide Frank, »uwe zorg is dus onnoodig; zij zal wel zwijgen. Ik dacht ook, dat zij u gezegd zou hebben, dat ik mij hier bevond, en was dus verwonderd u daar zittende te vinden, zonderdat gij mij scheent te kennen; ik was bevreesd voor uwe gezondheid."

»Mijne gedachten waren nog bij u in het leger," zeide zij glimlachende, en een oogenblik vertoonde zich een bijna onmerkbare blos op hare wangen; »ik zag u dus zonder u te zien; gij moet het mij vergeven, Frank!"

»En ik dan?" hernam hij, »ik had mij immers terstond moeten noemen; gij hebt geen schuld; de goede oude portierster van het klooster, waar ik mij van deze beeldjes en goederen voorzien heb, heeft mijn gelaat zoo bruin geverfd, alsof ik een der mannen van Perrol of Salazar was, en dit, zoowel als deze doek, maken mij onkenbaar."

»Die kleur misstaat u niet, maar wel dat kleed; doch, onder welke gedaante ook, zijt gij welkom," zeide Ada.

»En toch is dit kleed, zoo niet een veel slechter, dat, hetwelk mij naar mijne afkomst voegt. Voordat Van Schaffelaar mij tot zich nam, had ik nog nimmer een zoo kostbaar aangehad," zeide Frank.

Toen noodigde zij hem vriendelijk uit, zich nevens haar neder te zetten, op de zitplaats, die zij zoo even verlaten had, en zeide, toen hij zich deze eer ontzeggen wilde: »Zet u naast mij, Frank! anders zou ik moeten denken, dat gij misnoegd waart over hetgeen ik gezegd heb. Het is een eer, die Walson en zijn meester niet dan met geweld van mij verkrijgen zouden; maar mijne vrienden zijn mij welkom, in welke kleeding het de Heilige Moeder Gods ook behage, hen tot mij te zenden."

Frank weigerde nu niet langer, en het was vreemd den in grauwe wollen stof gekleeden knaap of koopman, die een ruwe soort van schoenen droeg, vertrouwelijk te zien zitten op de prachtige zitplaats, aan de zijde van de fraai gekleede jonkvrouw. Haar gelaat, dat anders zooveel smart en kommer verried, was nu alleen bezield door liefde en vreugde, welke het veredelde; zij dacht niet na, of het misschien ongepast ware, dat zij met den jongeling, die in een vreemde kleeding tot haar was doorgedrongen, en dien zij beminde, alleen bleef, of dat hij misbruik zou kunnen maken van haar vertrouwen; neen! niets van dit alles kwam in haar geest op. Zij beminde hem, en zoo zij zich al iets gelegen liet zijn aan het oordeel der wereld, was zij te trotsch om te kunnen gelooven, dat men haar verdacht zou kunnen houden, van den jongeling meer vrijheid toe te staan, dan haar stand haar toeliet.

Frank sprak niet; een zekere onrust vertoonde zich op zijn gelaat; het was alsof hij de woorden terughield, die gereed stonden hem te ontsnappen; maar Ada bemerkte dit niet, en zeide: »O! wat

is het lang geleden, dat ik u het laatst zag, en welk een vreeselijke dag was dat! het heugt mij nog, welk een onheil mijne ijverzucht had kunnen stichten. O! nog deins ik terug, alleen op het herdenken daaraan; maar nu, Frank! nu zullen wij ongestoord kunnen spreken, niet waar? De naam van haar, die ik niet wil noemen, zal ons nu niet doen twisten; het zal wezen, alsof zij niet bestond; gij zult mij alleen van u verhalen; het is nu om mij alleen, alleen om uwe bedroefde Ada eens te zien, dat gij gekomen zijt. O heb daarvoor dank, mijn vriend! maar zeg mij, hebt gij niet te veel gewaagd met hier te komen? ik bid u, stel mij gerust!"

Een zucht ontsnapte aan de borst van den jonkman; het was alsof zijn oog door een dichten nevel bedekt werd; maar zich geweld aandoende, vatte hij hare hand, kuste die, en zeide langzaam: »Ben ik niet gekomen alleen om u te zien, geloof echter, mijne beste Ada! dat geene gevaren mij immer zouden kunnen weerhouden om naar u toe te snellen, als uwe vriendschap mij riep. O, het verheugt mij u zoo gezond te zien; zeg mij, zijt gij het altijd geweest, sedert dien dag dat gij mij en mijn vriend het leven reddet, en mag ik dit prachtig gewaad beschouwen als een bewijs, dat gij niet meer, gelijk voorheen, geheel in afzondering leeft?"

»Dit kleed?" zeide zij en lachte. »Ik wachtte u immers, Frank! voor u heb ik het aangedaan, het gebeurt mij zoo zelden een goed vriend te zien, buiten mijn neef Reynoud. — Doch gij vraagt mij naar mijn gezondheid." Nu schudde zij treurig met het hoofd, en vervolgde: »Die is nu wel; maar ik heb sombere dagen doorgebracht, toen het loof van het geboomte, door de herfstormen afgevallen, de aarde met een veelkleurig tapijt bedekte: alles was duister voor mijn geest; een ondragelijke last drukte mij op het hart en het hoofd, en als het nu en dan voor een oogenblik voor mijn geest weer licht en helder werd, dan bad ik alleen — om naar het koude graf te worden weggedragen. Maar de Heilige Moeder Gods en alle heiligen hebben mij weder opgericht, en ik ben nu gezond," eindigde zij droevig lachende; doch de bleekheid van haar gelaat wedersprak hare woorden: en alsof zij het zelve gevoelde, bracht zij hare hand aan haar voorhoofd, en schudde langzaam het hoofd.

Een tijdlang spraken zij samen, gedurende welken Frank met moeite zijn onrust verborg. Eindelijk verhaalde zij hem, dat Walson om hare hand had verzocht, dat dit verzoek door Perrol zeer sterk ondersteund was, en dat heer Loef, ofschoon niet gezind zijn toestemming te geven, evenwel niet had durven weigeren haar er over te onderhouden, maar dat zij met verachting de hand van den edelen Brit geweigerd had.

Frank toonde zijn verontwaardiging over dit verzoek en den toon, waarop deze twee vreemde krijgslieden het gedaan, en gezocht hadden het door te drijven, en vervolgde toen, aan zijn aarzeling een eind makende: »Beste Ada! gij zijt niet de eenige, die blootgesteld zijt aan hunne duivelsche begeerten; uw rang en die van uw oom beveiligen u ten minste nog voor dadelijk geweld. Helaas! anderen zijn zoo gelukkig niet, en op dit oogenblik wordt het hart van mijn weldoener door smart verscheurd: de Roode Hand van dien Perrol, dat monster, hetwelk vreemde landen over dit gewest hebben uitgebraakt, heeft hem meer dan het leven benomen."

Hier wachtte Frank een oogenblik, en vervolgde, toen hij zag dat Ada naar hem luisterde, zonderdat haar gelaat de gewone kalmte verloren had: »Dezen morgen, toen Van Schaffelaar gereed stond naar den krijgsraad te gaan, om daar met klem van redenen aan te raden Perrol uit het sterke Eemnes te verdrijven, toen verscheen een vader vóór hem, die ten tweeden male in het hart gestoken is door een aanslag van dien woesteling op zijn dochter, en die aan haar bruidegom wraak is komen vragen voor het rooven van zijn eenig kind."

»Ik beklaag dien braven edelman," zeide Ada, toen hij zweeg, »en hoop, dat de macht van onzen lieven Heer hem op zijne vijanden zal doen zegevieren." Maar hare houding noch stem verried eenige aandoening; het was alsof zij niet vermoedde, dat het meisje, dat weggeroofd was, die Maria was, van wie zij niets wilde hooren.

»De plicht gebood Van Schaffelaar om in het leger te blijven, en weerhield hem om zelf onderzoek naar het schelmstuk te doen," ging Frank voort, ofschoon hij vreesde te vervolgen; »een heilige plicht gebood mij dus om in zijn plaats te gaan. In deze kleeding met den zoon van onzen huiswaard te Hilversum aan het klooster te Zoest gekomen, schonk mij mijnheer St. Maarten de genade, om te ontdekken, dat de booswichten hunne prooi niet naar Eemnes hadden heengevoerd, maar den weg naar deze stad hadden ingeslagen, en ik aarzelde niet hun spoor te volgen. Buiten de Witte-Vrouwenpoort verlieten wij onze paarden, en ge-

raakten binnen de stad; ook hier rustte de goddelijke zegen op mijne pogingen; de zwarte Ruiters, die een draagkoets geleidden, waren gedurende den nacht niet zóó onopgemerkt door de stad getrokken, of ik kon ontdekken, waar zij gebleven waren . . ."

»Genoeg! genoeg daarvan," riep Ada, op eens haar stilzwijgen afbrekende; »spreek mij niet meer over haar; noem haar naam niet meer, Frank! gij weet, wat ik gezegd heb." Toen zweeg zij een oogenblik, bedacht zich en riep droevig: »Helaas! het is niet om mij, dat gij hier gekomen zijt; alleen bezorgdheid voor haar dreef u hierheen, en ik, die u wachtte! . . ." Frank, dat is slecht gehandeld."

»Ada! waarde Jonkvrouw!" riep Frank, hare hand vattende, »ik beroep mij op uw hart, op uwe menschlievendheid. Ik heb ééne bede te doen, en indien gij mijn verzoek weigert, maakt gij mijn weldoener voor eeuwig ongelukkig."

»En dat is?" vroeg Ada van Rijn ongeduldig.

»Red de ongelukkige bruid van Van Schaffelaar, geef de treurende dochter aan hare schreiende ouders terug, en God zal u zegenen. O! voeg deze nieuwe weldaad bij die, welke u eenmaal de vreugde van het hemelsche paradijs zullen openen!" riep Frank, en hij zag haar smeekend aan.

»Ik haar redden?" riep Ada verwonderd; maar op eens scheen er een licht voor haren geest op te gaan, en zij vervolgde: »Heden nacht zegt gij?— de Zwarte Ruiters met een draagkoets — mijn kamermeisje heeft mij zoo iets gezegd. — Zeg, heeft men haar naar dit huis gevoerd?" en toen Frank zijn hoofd toestemmend boog, riep zij: »Ha! hoe komt het toch, dat ik dit al niet eerder vermoedde? nu weet ik, waaraan ik het bezoek van mijn vriend Frank te danken heb: de bruid van zijn aanvoerder lokte hem herwaarts. Arme heer Van Schaffelaar! de eene rooft haar met geweld, en de andere zoekt in stilte hare liefde te winnen. — Het verwondert mij, dat gij zoolang van haar hebt kunnen zwijgen, en ik dank u voor deze hoffelijkheid!" eindigde zij met minachting lachende, en met drift ter zijde schuivende, plaatste zij zich zoo ver mogelijk van hem af aan het einde der zitplaats.

»Gij zijt hard en onrechtvaardig, Ada!" riep Frank smartelijk aangedaan. »O! gij kunt niet gelooven wat gij zegt; wijs mij niet af! op u alleen berust mijne hoop; zult gij het onschuldig meisje overlaten aan Perrol met de Roode Hand, edele jonkvrouw! zult gij dit?"

»Zeker zal ik dit," antwoordde zij met drift. »Vraag haar aan Perrol terug; verzoek hem haar aan u af te staan, en smeek mijn oom om voor u een goed woord te doen; maar denk niet, dat ik een poging zal doen om haar te redden; ik heb daartoe geen macht.

Frank bedekte zijn gelaat met zijne handen, en men hoorde de zuchten, die uit zijne door smart overmande borst ontsnapten.

»Wat betreurt gij, Heer ruiter!" zeide Ada schamper lachende, terwijl zij haar oog stijf op hem gericht hield. »Gij zijt voorwaar geen vroolijk gezelschap; het is goed, dat ik u ken; anders zou ik u aanzien voor een marsman, wien men zijne goederen ontstolen heeft. Het blonde haar van de dochter eens smids doet u de jonkvrouw vergeten, naar wier gezondheid gij nog zoo even met zooveel belangstelling gevraagd hebt; zij moet wel lief zijn, ha! ha! om zooveel minnaars te hebben."

Hier werd zij verhinderd voort te gaan, daar zij door een lachlust bevangen werd, welke zoo luid en schrikwekkend klonk, dat Frank zijn oogen snel oprichtte. Hare oogen rolden wild door haar hoofd, en zij scheen niette bemerken, dat hij hare hand met kussen bedekte en zich aan hare voeten nederwierp.

»Ada! beste Ada!" riep hij angstig, »kom tot u zelve terug; ik bid u, wees bedaard, ik bemin haar niet; o! staak dat droevig gelach; het is Frank, ik ben het, die het u verzoek." Maar al zijn smeeken was vergeefsch. Toen riep hij, zijne handen wringende: »Heilige Moeder Gods! heb medelijden met haar," omvatte haar met zijne armen, en bad haar nogmaals zoo vol gevoel om bedaard te zijn, dat zijne woorden eindelijk eenigen invloed op haar schenen uit te oefenen. Langzaam verdween de verwildering van haar blik, het ijlhoofdig gelach ging over in een pijnlijken en krampachtigen trek om den mond, en toen zij eindelijk haar hoofd op den schouder van den jongen ruiter liet nedervallen, zeide zij zacht en droevig: »Ha! zijt gij het, Frank? de Hemel zij gedankt, het is weer over."

»O ja! de Hemel zij gedankt, Ada!" zeide Frank aangedaan; »want uw toestand was zoo treurig en bedroefde mij zoozeer." De jonkvrouw leunde vol vertrouwen tegen de borst van den man, die als een kind door den schaapherder was gevonden, en later met Ralph achter de kudden geloopen had. De grove stof der mouwen van zijn buis raakte het kostbare roode laken, dat de schoone leest van het adellijke meisje bedekte;

zij vreesde niet haar hoofdhulsel te kreukelen, dat op zijn breeden schouder lag. Zijn haar, even zwart als de vlechten, die langs haar voorhoofd lagen, viel op de gouden halve maan, en bedekte de edelgesteenten; de zachte uitdrukking van haar oog, dat nog kort te voren zoo wild heen en weder had gerold, gaf hem den moed nog ééne poging te doen, om haar bijstand voor Maria af te smeeken. Hij kuste haar op het hooge, witte voorhoofd, en zeide met gevoel:

»Deze kus, Ada! zij het teeken der vernieuwing van onze vriendschap; hebt gij zelve mij niet toegestaan den schoonen naam van broeder te voeren? daarom, zuster! hoor mij aan, en bedroef mij niet meer door een wantrouwen te doen blijken, dat mij vernedert." Hier hield Frank een oogenblik stil; het was alsof hij iemand in het voorvertrek hoorde loopen, en Ada schudde haar hoofd; maar hij ontgaf zich, wat hij meende gehoord te hebben; hij verloor nog niet alle hoop om den machtigen bijstand der jonkvrouw te verkrijgen, en vervolgde:

»Ada! uw broeder Frank bezweert u nogmaals bij al wat heilig is, om hem uwe hulp niet te ontzeggen. — Niemand zal het ooit weten, als gij mij verstoot; ik zal de tranen der rampzalige maagd, den vloek van hare ouders en haren bruidegom, niet op uw hoofd laden; maar de lieve Heer Jezus en zijne heilige Moeder zien het, als gij mij ongetroost van u laat gaan. Ada! ik bid u, red haar, die uw medelijden en uwe achting verdient; zeg het mij, waar is zij in dit huis? hoe kan ik haar bevrijden? Antwoord mij in Gods naam; kan ik mij vertrouwen aan heer Loef, of is uw oom zoover gegaan, om zijne gevangenkamers aan een maagdenroover, aan een Perrol te leenen?"

Maar hier hield hij plotseling op; want Ada richtte het hoofd op, en schudde het ongeduldig; weder was de zachte opslag van haar oog verdwenen, twee hevige driften schenen innerlijk in haar hart te kampen. Helaas! eindelijk behield de minnenijd de overhand in haar brein, dat voortdurend zoo hevig geschokt, doch zelden opgeklaard was, en ook nu dolf het edel gevoel van haar hart het onderspit. Zij kon het niet begrijpen, dat de ruiter alles waagde en afsmeekte, alleen voor zijn vriend, — zonder eenig bijoogmerk, — alleen om Maria te redden. Want bedroog hij haar niet, dan bleef hem immers niets over dan te lijden zonder te klagen, totdat het graf hem ongevoelig voor aardsche liefde maken, en hem opvoeren zou tot een beter leven.

Tevergeefs gaf hij haar de teederste namen; vruchteloos bezwoer hij haar, bij al wat invloed kon hebben op haar geest, om bedaard te zijn; het scheen, dat zij niet meer gewaar werd, dat hij haar tegen zijn borst gedrukt had, dat hij in zijn smart hare handen kuste, zijne lippen drukte op het voorhoofd der jonkvrouw, dat wit en koud als marmer was. Op eens was dat oogenblik van verrukking verdwenen, toen zij zich gelukkig scheen te gevoelen in zijne armen te rusten. Vruchteloos waren zijne pogingen om haar te doen zwijgen en terug te houden; met verontwaardiging stiet zij hem van zich af, terwijl zij opstond. Misschien zag zij niet eens, hoe hij, zijne handen naar haar uitgestrekt houdende, aan hare voeten lag, veel minder de tranen, die hem van medelijden uit de oogen sprongen. Het meisje, dat hij liefhad, versmachtte als een offer der boosheid in de gevangenis, en hij kon, zoo dicht bij haar, niets doen om haar te redden. De jonkvrouw, die de tweede plaats in zijn hart bekleedde, zijn vriendin, zijn zuster, stond daar ter prooi van een droevige verstandsverbijstering! Hij weende over beiden, en ofschoon Ada hem verstiet, kon hij echter geene woorden vinden om haar te vloeken, maar wel om voor haar te bidden.

»En zoo gij mij niet wilt aanhooren, wat doet gij hier dan?" riep zij luid, met drift en in antwoord op zijn smeeken. »Vertrek, en laat mij alleen, reeds te lang zie ik u voor mij. Wie heeft u geleerd mij te dwingen om zacht te spreken? Ha! de jonkvrouw Van Rijn in hare vertrekken de wet voorgeschreven door een ruiter, — door een gemeenen herdersjongen! en ik moet zwijgen; ik ben krankzinnig! — niet waar?" eindigde zij vreeselijk lachende.

»Ik zal gaan, Ada!" zeide Frank treurig, »maar zoo dacht ik niet door u weggezonden te worden. O! ik bid u, spreek niet zoo luid, of wilt gij, dat de Zwarte Ruiters mij herkennen, dat zij mij voor uwe voeten ternederstooten, of gevangen nemen, en ik heb Perrol dezen morgen naar het leven gestaan?"

»Aan die vrees herken ik uwe afkomst," antwoordde zij toornig. »Ik had in den vriend van een edelman meer moeds verwacht; gij verdient zijn goedheid niet; — vertrek uit mijn oog, mogelijk staat de schooier Ralph u te wachten," eindigde zij schamper, en weder klonk haar zinneloos gelach.

Toen wierp Frank een smartelijken blik op haar; zijn oog, dat somber en mat was, zag nog eens naar haar, terwijl hij zich voor haar boog, en

met het diepste medelijden het hoofd schudde. Hij was niet verstoord over hetgeen zij gezegd had; hij nam zijn muts in de hand en zette die op, vatte het kistje aan, dat hij had medegebracht, en evenwel hij toefde nog. Hoopte hij, dat in het einde hare goedheid en menschlievendheid zouden zegevieren? of was hij zoo begaan met het schoone ongelukkige meisje, dat vóór hem stond? bleef hij om Maria of om Ada? Hij wist dit zelf niet.

»Vergeet gij, dat Maria wacht, of zijt gij bang voor vreemde ruiters?" vroeg Ada met verachting, terwijl zij lachte. »Wilt gij ook, dat ik Annetje laat komen om u te verdedigen, of wacht gij, totdat ik u door de knechts van mijn oom ter deure uit doe werpen?"

Een snelle beweging van Frank's hoofd en armen gaf te kennen, dat hare woorden hem diep getroffen hadden, en hij slaakte een zucht, terwijl de laatste hoop hem begaf. Maar zie! op ditzelfde oogenblik werd er hevig op de deur van het vertrek geklopt. Nog eens vestigde Frank zijn oog op dat van de jonkvrouw; maar toen de verachtende grimlach en de schampere blik hem bleven vervolgen, en zij vermaak scheen te scheppen in zijne verlegenheid en smart, snelde hij naar de deur.

»Frank! riep zij nu op eens; want nu eerst trof haar het gebons op de deur, en zij stak de handen naar hem uit. De toon van hare stem verried, dat er een plotselinge verandering in haar gemoed was voorgevallen; maar Frank schoof met de eene hand den grendel voor de deur weg, terwijl hij, zonder om te zien, met zijn hand als het ware het verzoek, dat in haar uitroep gelegen was, terugwees. Ach! indien hij den angst gezien had, die op haar gelaat te lezen stond, hij zou misschien de wanhoop nog bedwongen hebben, die zich van hem had meester gemaakt.

Het scheen, dat Frank in zijne verwachting werd bedrogen, toen de deur geopend werd: want zonder vooruit te gaan, trok hij zijn hand onder zijn buis vandaan, en liet de armen langs zijn lijf nederhangen; hij had misschien verwacht eenige ruiters van Perrol te zullen zien, maar niet het gelaat van Walter, den hofmeester van heer Loef, die, gevolgd door eenige bedienden, na eenige verwondering te hebben laten blijken, in de kamer trad. Het was een klein schraal mannetje, in een grijs lakensch kleed, met een langen, dunnen neus en grauwe, vurig fonkelende oogen, en die, bij een voor zijn stand wat veel gezag aanmatigende houding, uiterlijk de teekenen van geslepenheid en schranderheid op het gelaat droeg. Het eerste behoefde niet te bevreemden, daar hij het onbepaalde vertrouwen van zijn meester genoot, hetgeen alleen diens zoon en nicht nog beveiligde voor het onwillekeurig gezag, dat hij over alle andere bewoners van het huis Oosterweerd gewoon was uit te oefenen. Het korte zwaard, dat hij in de hand droeg, zoowel als de gewapende knechts, die hem vergezelden, lieten niet vermoeden, dat hij verwonderd kon zijn, iemand vreemds in het vertrek te vinden; zijne verwondering ontstond dus waarschijnlijk uit het herkennen van Frank, hetgeen hem, ofschoon hij niet liet blijken, dat hij zich door de vermomming niet liet misleiden, waarschijnlijk den moed gaf, om vooruit te gaan; te meer daar de houding van den ruiter deed vermoeden, dat deze niet aanvallenderwijze zou te werk gaan.

»Heer Loef heeft toevallig uw roepen om bijstand vernomen, Jonkvrouw!" zeide hij, een kleine buiging met het hoofd makende, waarna hij, zijn zwaard vaster in de hand nemende, vervolgde: »En gij, marsman! die het waagt, om uwe waren met geweld aan de edele jonkvrouw op te dringen, gij hebt mij dadelijk te volgen, om kennis te maken met de kelders van Oosterweerd — en geen tegenspraak! of de zaak zou erger gevolgen hebben.

Frank was verwonderd, dat Walter hem niet herkende, doch schreef zulks toe aan de schemering, die achter in het vertrek heerschte: hij sloeg den spottenden blik gade, die zich op het gelaat van het mannetje, dat tot hem gesproken had, vertoonde, en was in twijfel, of hij zich noemen zou of niet, toen Ada, hare geestkracht terugbekomen hebbende, met overhaasting eenige schreden voorwaarts trad en op een hoogen toon uitriep:

»Met welke zaken bemoeit gij u, Walter? kan ik niet zoo luid spreken, als ik wil, zonderdat mijn oom daarom zijne knechts in mijn vertrek laat dringen? — De koopman heeft geen schuld, ik ken hem; vertrek dus, en keer niet terug, voordat ik u laat roepen."

»De bevelen zijn stipt, edele Jonkvrouw!" zeide Walter, zijne schouders ophalende, »men kan niet te voorzichtig zijn; maar, met allen eerbied, het is mij niet mogelijk heen te gaan zonder dezen snaak."

»Snaak!" herhaalde Ada driftig, en haar oog fonkelde van verontwaardiging. »Ha! weet gij dan, hoe zijn naam is, knecht? Weet gij, dat gij deze mars voor hem zult dragen, indien ik het wil?" Maar hier zweeg zij, daar zij zeker vermeende niet goed te doen, om te laten bemerken, dat het geen gewoon koopman was, en zij vervolgde: »De bevelen, Walter! van mijn oom kunnen nimmer

verder komen dan de deur van mijne vertrekken; gij zult zonder den marsman moeten gaan. Gij zijt lang in het huis Oosterweerd geweest, en uwe haren zijn grijs; maar het zou u heugen, als gij den eerbied voor Ada van Rijn uit het oog verloren had; vertrek dus."

Indien de oude hofmeester, verwend door het gezag, hetwelk hij gewoon was te voeren, alleen was geweest, zou hij waarschijnlijk zich niet bedacht hebben om haar te gehoorzamen, of het gewaagd hebben zijn opzet te volvoeren; maar hij hoorde achter zich de slachtoffers van zijn heerschzucht zacht lachen over den hoon, die hem werd aangedaan, en de oude knorrige Walter besloot, vertrouwende op de goedheid van heer Loef, om Ada en hare bedreigingen te trotseeren. Hij haalde dus nogmaals de schouders op, en riep toen gebiedend tot zijne helpers: »Knapen! pakt dien marsman aan, in naam van heer Loef en voor mijne rekening. — Bied geen weerstand, koopman! het zou tevergeefs zijn."

»Gij waagt het? zeide de jonkvrouw toornig, terwijl zij ter zijde trad en het deksel van een fraai gebeeldhouwde en ingelegde kist opende, die tegen den muur stond. Schoorvoetende traden de knechts vooruit, ofschoon Frank geen schijn gaf van zich te verdedigen; maar zij bleven wederom staan, toch de jonkvrouw luid en met een zegevierenden blik vervolgde: »Ha! wat hebt gij gedaan, laag gespuis? Maar gij dacht hem met u allen te overvallen, zonderdat zijn hand gewapend was! beeft en valt voor hem terneder, of gij zult hem leeren kennen. — Neem dit zwaard aan, dat mijn vader zelf gedragen heeft, marsman! stoot hen vrij neder! zij beleedigen mij! ik, Ada van Rijn, zal het verantwoorden!"

Maar Frank wees, zonder iets tot haar te zeggen, het wapen terug, dat zij hem in de hand wilde geven, en een schrede voorwaarts doende, zeide hij bedaard: »Ik volg u, hofmeester! en geef mij gevangen, geene wapens passen in de hand van iemand, als ik ben, de Jonkvrouw weet zulks wel. Ik verlang heer Loef van Oosterweerd te spreken."

Er lag veel bedaardheid, maar ook een verwijt opgesloten in den toon, waarmede hij deze woorden zeide, en rustig en zonder om te zien naar de jonkvrouw, ging hij tusschen de knechts door naar de deur; maar juist toen hij gereed stond om het vertrek te verlaten, liet Ada het zwaard uit hare handen vallen. Een enkele kreet, welke smart, vertwijfeling en berouw verried, gaf te kennen, hoezeer zij getroffen werd door hetgeen er voorviel, en hetgeen zij gezegd had. Frank zag onwillekeurig in het vertrek terug; zijn blik was koel, doch niet toornig; en evenwel lag daarin zóózeer een verwijt voor haar te lezen, dat zij berouw gevoelde over haar gedrag, en de handen smeekend naar hem uitstak, als wilde zij hem terughouden en hem vergeving vragen.

Zou hij zóó het meisje, dat hem beminde, de jonkvrouw, die hem zooveel goedheid betoond had, achterlaten, ongetroost, zonder haar, als het ware, met één woord te kennen te geven, dat hij haar alles vergaf? Neen! dat kon hij niet. Wist hij of hij haar immer zou wederzien, die zelfs niet verantwoordelijk kon wezen voor hetgeen zij geweigerd had? immers neen! daarom keerde hij op zijne schreden terug, en hetzij zijne bewakers zijne bedoeling gisten of het niet durfden wagen, hem tegen te houden, zij lieten hem ten minste begaan.

Toen hij haar naderde, nam hij zijn muts af; zij liet hare armen zakken, en lachte hem toe, ofschoon de tranen langs hare bleeke wangen rolden. Hij boog zich en vatte hare rechterhand, bracht die aan zijn mond, en zeide zeker iets tot haar, dat haar geruststelde; want zij knikte hem toe. Noch Walter, noch zijn gevolg, hoorden wat hij zeide; ook waren de knechts niet verwonderd over het gedrag van de jonkvrouw, en over de gunst, die zij aan den vreemden marsman toestond; zij stelden dit alles op de gevolgen van hare krankzinnigheid. Met meer gerustheid zag Ada nu den ruiter vertrekken, en zij wenkte hem nog eens een vaarwel toe met hare hand, toen hij, gevolgd door de knechts van haar oom, en voorafgegaan door Walter, die, tevreden over zijn overwinning, genoegelijk lachte, de kamer verliet. Vervolgens zette zij zich in den stoel bij het vuur neder, en verzonk in diep nadenken.

»Alles wel overwogen, hebt gij welgedaan, met u te houden, alsof gij den ruiter niet herkendet, Walter!" zeide heer Loef van Oosterweerd tot zijn hofmeester, terwijl hij meer uit tevredenheid dan voor de koude de handen wreef, want het vertrek, waarin hij zich bevond, werd goed verwarmd door het groote vuur, waarvóór hij zat.

De vertrouwde dienaar zat tegenover zijn meester, glimlachte over hetgeen er gebeurd was, en antwoordde: »Ik dacht ook, dat het hier geen zaak was, zich te storen aan de grillen van de

jonkvrouw, en heb dus maar gewaagd om door te tasten."

Frank had verzocht den heer van het huis te spreken; maar toen hem bericht was geworden, dat deze den marsman niet te woord kon staan, had hij aan Walter ontdekt, wie hij was, en zijn verzoek herhaald. Doch het scheen, dat heer Loef geen lust gevoelde den vriend van Van Schaffelaar te woord te staan; want hij vervolgde: »Gij moet hem toch wel zeggen, Walter! dat ik, hoe ongaarne ook mij het genoegen moet ontzeggen hem te zien, en nog minder hem kan spreken; de tijd, waarin wij leven, en zijn betrekking als ruiter van mijnheer David zullen u redenen genoeg kunnen doen vinden, waarom ik zijn verzoek moet weigeren."

»Verlaat u gerust daarop, Heer!" antwoordde de slimme hofmeester. »Ik zal hem zoo duidelijk zeggen, dat men hem reeds in de stad zoekt, en het u onmogelijk is hem te laten vertrekken of hem te spreken, dat hij inderdaad gelooven zal, dat gij uwe bezittingen en uwe vrijheid zoudt wagen door hem aan te hooren. Verlangt gij, dat ik nu maar eens tracht de zaak tot een goed einde te brengen, en het huwelijk te sluiten?" eindigde hij lachende, en zag zijn meester vragend aan, terwijl hij opstond.

Maar deze wenkte hem om weder te gaan zitten, en zeide langzaam en met bezorgdheid: »Ja, zoo meteen, Walter! maar wij zullen nog eens nagaan, of wij niets vergeten hebben; te veel haast heeft dikwerf een voordeelige zaak doen mislukken. Het toeval, dat hem herwaarts voert, is, zooals gij te wel hebt opgemerkt, te gunstig om er geen partij van te trekken; maar ik voorzie groote moeilijkheden om Ada te beduiden, dat dit alleen hem redden kan, en niet minder om zijn toestemming te verwerven. Ofschoon hij, zoo ik vertrouw, niet weet, waarom mij zooveel aan dit huwelijk gelegen is, zoo vrees ik echter, dat ik mij voor niets zal blootstellen aan de verstoordheid van mijne nicht en de tegenwerpingen van mijn zoon."

»Gelukkig is heer Reynoud niet bij de hand," merkte de hofmeester aan, die met leedwezen bemerkte, dat zijn meester opnieuw zwarigheden begon op te werpen; »daarom wordt er spoed vereischt. In allen gevalle, Heer! wat kan hij zeggen? Het is immers voor hem, dat gij u deze zorgen getroost! hij zal er eenmaal de schoone vruchten van plukken, en niet langer wachten om naar een ander meisje uit te zien, als zijne nicht gehuwd is; en de jonkvrouw," vervolgde hij grimlachende, »die ziet immers toch altijd stroef; zij zal er u niet over spreken, maar tevreden zijn den ruiter te redden, en tevens een echtgenoot naar hare keus te krijgen."

»Zacht, zacht, Walter!" zeide heer Loef. »Vergeet niet, dat zij de dochter van mijn zuster is; ik wenschte wel, dat zij mijn Reynoud had willen trouwen; hij bemint haar nog, geloof ik. Die Walson blijft ons dan ook nog altijd op ons dak. Ik heb goede zaken gedaan met Messire Perrol; maar ik wenschte, dat ik hem nooit gezien had; het zijn vrienden, die zich niet ontzien uw huis te gebruiken, als het hunne, en die altijd gereed zijn de tanden te laten zien. Dat die vervloekte Zwarte knapen nu ook juist in mijn huis moeten zijn, om op alles te letten, wat er gebeurt; als Reynoud hen hier vindt, zal er weder wat te doen zijn; hij verwijt mij mijn zwakheid en hij heeft gelijk."

»Jongelieden kunnen over zulke zaken niet oordeelen, Heer!" antwoordde Walter; »in dit geval zullen de ruiters van Perrol, die niets van de gevangenneming bemerkt hebben, ons van dienst zijn; ik zal zeggen, dat zij den bisschoppelijken ruiter herkend hebben, en dat zal een goede aansporing wezen voor de jongelieden, om alles toe te staan, wat gij zult verlangen."

»Hun verblijf alhier, dat ik niet heb durven weigeren, zal dan ten minste tot iets dienen; maar ik zal alle heiligen danken, als zij vertrekken: ik maak mij ongerust. Hebt gij nog niet kunnen te weten komen, wie de vrouw is, die zij in die draagkoets herwaarts gebracht hebben?" vroeg heer Loef.

»Neen, Heer!" antwoordde Walter, en alle opgeruimdheid verdween van zijn gelaat, dat nu alleen spijt en teleurstelling verried. »De knaap is zoo dicht als een pot, en de gemeene ruiters weten niets, of antwoorden niet eens, als men hun wat vraagt; de eenige hunner, met wien ik een gesprek heb kunnen aanknoopen, gaf zooveel te kennen, dat het een meisje was, hetwelk fraai kon spreken en spelen, en van wier veranderlijke genegenheid Messire Perrol zich voor altijd verzekeren wilde."

»Misschien wel de Zwarte Aleida, met wie hij hier geleefd heeft," zeide heer Loef verheugd. »Ik vreesde, Walter! dat het de eene of andere jonkvrouw zou zijn, en dat haar verblijf in mijn huis mij misschien duur te staan zou komen."

»O! ho! die spreekster zou wel bij hem blijven; ware het niet ter liefde van hem, dan uit liefde voor zijne geschenken," zeide de hofmeester, het

hoofd schuddende. »Neen, Heer! Walter is te oud om zich door dien ruiter, welke veel van een weggeloopen monnik heeft, te laten bedriegen; ik geloof er niets van..." Hij zou zeker verder vervolgd hebben, indien niet een zacht geklop tegen de deur, dat hoe langer hoe sterker werd, hem hierin verhinderd had. Hij zag zijn meester vragend aan, en toen deze hem last gaf, om te zien wat men begeerde, trad hij naar de deur, opende haar en Froccard, over wien hij nog zoo even gesproken had, stapte hem voorbij, en boog zich diep voor heer Loef, die onaangenaam getroffen werd, toen hij den ruiter met het ongunstige en valsche gelaat voor zich zag.

»De zaak, waarover ik u kom spreken, Heer!" zeide deze, »deed mij gelooven, dat het raadzaam is mij regelrecht tot u te wenden, zonder mij te laten aandienen, en zij noodzaakt mij u te verzoeken, mij een onderhoud voor eenige oogenblikken met u alléén toe te staan."

Het woord *alleen*, waarop hij sterk drukte, terwijl hij een zijdelingschen blik op Walter wierp, deed dezen met bevreemding opzien; want hij wierp juist eenige stukken hout op het vuur. Verontwaardiging vertoonde zich op zijn gelaat. Heer Loef vond zich door dit verzoek teleurgesteld; hij had iets zoo gewichtigs niet verwacht, en trachtte tevergeefs op het strakke gelaat van den ruiter het een of ander te bemerken, dat hem eenige inlichting kon bezorgen. Hij gevoelde geen verlangen, om met den Zwarten Ruiter alleen te blijven, te meer daar Walter zijn geheel vertrouwen bezat, en antwoordde dus, na eenige oogenblikken nagedacht te hebben: »Mijn hofmeester mag, wat mij betreft, alles hooren, wat gij te zeggen hebt; gij kunt veilig spreken."

Froccard boog zich en zeide: »Zeer wel, Heer! Meester Walter weet wel, dat ik geene geheimen voor hem heb; maar in dit geval vermeende ik evenwel uw goedvinden te moeten verstaan. De zaak is namelijk deze, dat de marsman, die hier in huis is gekomen om zijne waren te verkoopen, zeker niet veel goeds in den zin heeft; het is geen gewoon marskramer, ik ben er zeker van, en raad u aan hem niet zonder verhoor te laten gaan."

Heer Loef zag, als het ware onverschillig door het ruime vertrek, dat alleen bij de ramen en het vuur nog genoegzaam verlicht was om de voorwerpen duidelijk te onderscheiden; de raadgeving van den ruiter kwam hem zeer te onpas; hij vervloekte diens opmerkzaamheid; evenwel gaf hij lachende ten antwoord: »Gij geeft u wel veel moeite voor zulk een gemeenen vent, mijn vriend! aan uwe voorzorg dacht ik, dat er ten minste iets meer belangrijks uit u zou komen. Ik heb den marsman niet gezien of gesproken; maar zoo hij mocht terugkeeren, zullen wij er om denken, en danken u voor het bericht."

»Ik geloof, Heer! dat gij u bedriegt," zeide Froccard, zonderdat zijn gelaat eenige verandering onderging. »De koopman is nog niet vertrokken; maar bevindt zich nog hier in huis."

»Weet gij er iets van, Walter?" vroeg heer Loef, gemelijk over het gezegde van den ruiter.

»Volstrekt niets, dan dat de man reeds lang vertrokken is; ik zag hem immers voor een geruimen tijd, toen hij het vertrek van de jonkvrouw verliet; hij zal nu reeds ver te zoeken zijn," antwoordde de hofmeester, zonder eenige verlegenheid te laten blijken.

»Zeer zonderling," merkte de ruiter aan, »want ik kom nu regelrecht van den ingang van het huis, dien ik niet verlaten heb, sedert hij is binnengekomen, en ik heb hem niet zien uitgaan."

»Ik wist wel, dat gij de kamer bewaaktet, waarin de vrouw gebracht is," zeide Walter spottende, »maar niet, dat u tevens de last was opgedragen, om bij de deur van dit huis op de wacht te staan."

»Wij weten dan zoo wat evenveel, meester!" hernam de ruiter, nu bijna onmerkbaar grimlachende; »want ik weet er ook niets van; maar een hond jaagt wel eens voor zijn eigen vermaak, en gij ziet, dat ik edelmoedig de vruchten van mijn jacht aan anderen kom mededeelen."

»Het is wel, vriend! en ik zal er u voor beloonen!" antwoordde heer Loef, »gij kunt nu gaan. — En gij, Walter! onderzoek terstond of het waar is, dat de koopman hier nog is, en tracht anders te onthouden, hoe hij er uitziet, als hij eens mocht terugkomen."

Walter boog zich, en heer Loef stond op, in de hoop dat de Zwarte Ruiter nu ook vertrekken zou; maar hij vond zich bedrogen; want deze haastte zich te zeggen:

»Een belooning komt nooit te onpas, en de eene dienst is den anderen waard, Heer! De makker van den marsman, liep zoo wat om de deur te draaien, en scheen te wachten, tot deze er uitkwam; ik wist hem binnen het huis te lokken en heb hem zoolang vastgehouden; valt er dus nog wel te twijfelen, of de marsman al of niet vertrokken is?"

»Wij zullen zien," zeide Walter gemelijk, ter-

wijl hij iets binnensmonds scheen te pruttelen; maar heer Loef verried niet, dat de woorden van den ruiter hem hoogst onaangenaam waren, en spoorde Walter aan om het noodige onderzoek te laten doen. De hofmeester wierp een vorschenden blik op den ruiter, die voornemens scheen vooreerst nog te blijven, en verliet de kamer.

De deur was nauwelijks gesloten, of heer Loef, die heen en weder voorbij den schoorsteen stapte, bleef stilstaan, en hield zich, alsof hij verwonderd was den ruiter nog voor zich te zien; maar deze nam terstond het woord op, en zeide: »Heer! ik vrees, dat uw oude dienaar niet handelt, zooals het behoorde; daarom ben ik gebleven. Weet gij, wie de marsman is? het is een der ruiters van de Bende van Van Schaffelaar, en die brouwt zeker niet veel goeds hier in de stad. Walter weet even-goed als ik, dat hij hier nog in huis is, en ik kan u de kamer aanwijzen, waar hij verborgen is. Wat Walter voorheeft, weet ik niet; maar ik weet, dat Messire Perrol zeer tevreden zal zijn, als gij hem dien knaap overlevert, en hij zou het u nooit vergeven, als gij hem ongemoeid liet gaan."

Geheel ternedergeslagen, liet heer Loef zich in zijn zetel vallen; niet alleen dat het hem door deze herkenning onmogelijk werd, zonder met Perrol te breken, Frank zijn vrijheid weder te geven, als het hem goeddacht; maar hij kon nu den ruiter zelfs niet eens vrijwaren voor de vervolging van Perrol, zonder dezen rekenschap te geven van zijn gedrag, en zijn ongenoegen op zich te laden. De plannen, zoo vernuftig ontworpen, vielen door de opeisching van den ruiter in duigen, en men wachtte zijn antwoord. Men wist, dat Frank niet vertrokken, maar verborgen of gevangen was; en de schijn kon den Zwarten Ruiter, die valsch grimlachte, niet van het spoor geleid hebben; dit zag hij duidelijk.

Heer Loeff zeide eindelijk, dat het hem leed zou doen, als de ruiter zich niet bedrogen had, omdat hij Frank sinds geruimen tijd kende, en wel kon nagaan, dat hij met geene slechte oogmerken gekomen was; hij gaf voor, niet te kunnen begrijpen, wat de aanvoerder der Zwarte Bende gemeens had met een man van wapenen van geringen rang; en dat het hem voorkwam, dat deze niets behoefde te weten van het bezoek, hetwelk de vijandelijke ruiter in het huis Oosterweerd had afgelegd.

Walter keerde nu weder terug; maar daar hij geen haast scheen te hebben om te spreken, en de tegenwoordigheid van den ruiter hem niet zeer aanmoedigde om den mond te openen, zeide deze: »Meester Walter! uw heer weet reeds, welke tijding gij brengt; de ruiter Frank is voorloopig op het kamertje boven de poort opgesloten, tot Messire Perrol zijn goedvinden zal bekend maken, — niet waar?"

Doch Walter antwoordde niet, en plaatste zich zwijgend naast zijn meester, terwijl Froccard heer Loef te kennen gaf, dat hij hem aanried, Frank niet te laten gaan, indien hij met Perrol bevriend wilde blijven; en dat hij, wat hem betrof, wel niets te zeggen had in het huis Oosterweerd, maar evenwel verplicht was, zijn meester van de zaak te onderrichten. »Indien ik het verzweeg, Heer! en de zaak werd ruchtbaar, hoewel de knaap en mijne makkers van den ruiter niets weten, dan zou hij mij laten opknoopen, zoo zeker als ik de eer heb tegen u te spreken," eindigde hij.

»Dat zou te bejammeren zijn," merkte Walter aan, die met onwil de woorden van den ruiter had aangehoord, en wien het verdroot, dat zijn meester zich in zijn eigen huis de wet door een gemeenen ruiter liet voorschrijven.

Doch de oude hofmeester liet zich door zijn drift te veel beheerschen, en verloor daardoor zijn gewone voorzichtigheid. Heer Loef daarentegen had al zijn tegenwoordigheid van geest terugbekomen, toen de zaak geheel ontdekt was, en er niets meer viel te verzwijgen; hij gevoelde dat hij, door zich te houden alsof hij van niets wist, den ruiter had laten bemerken, dat hij de komst van Frank wenschte geheim te houden; maar tevens vermoedde hij, dat er met den ruiter wel te onderhandelen zou zijn.

Op zijn last ontstak Walter de kaars, die op de tafel stond, en schoof de gordijnen vóór het venster. Het schijnsel van het vuur en het licht der kaars verlichtten de afbeelden van twee voorvaders van den heer van Oosterweerd, die ruim een eeuw geleden door Jan van St. Omer geschilderd waren, en uit hunne donkere lijsten onvergenoegd op hun nazaat schenen te staren. Froccard naderde, op verzoek van heer Loef, het vuur, en zette zich op een bankje onder den schoorsteen neder; en de gewilligheid, waarmede deze aan die uitnoodiging voldeed, zelfs zonder de minste verwondering te laten blijken, gaf heer Loef al dadelijk hoop op een goeden uitslag der aan te knoopen onderhandeling.

Wij zullen ons niet langer met hetgene hier voorviel bezighouden, daar wij in het vervolg wel zullen te weten komen, of Froccard, die gelukkig niets wist van de komst van Frank in Eemnes, ofschoon Perrol hem tegen den middag een zijner

ruiters gezonden had, om naar Maria te vernemen, zich al dan niet door heer Loef had laten overhalen; doch wij merken alleen aan, dat het gewichtigste punt der onderhandeling, evenals van alle voorname bedrijven en handelingen hier op aarde, in het geld bestond.

Ook in het vertrek van de jonkvrouw brandde reeds licht; zij zat vóór het vuur, en had hare kleeding verwisseld. Haar kamermeisje zat tegenover haar en spon, en wierp nu en dan een blik vol medelijden op hare gebiedster.

Reeds tweemaal had men op de deur geklopt, zonderdat Ada iets scheen te hooren; daarom waagde Annetje het eindelijk om zacht te zeggen: »Men klopt op de deur, Jonkvrouw! is het uw wil, dat ik zie wie er is?"

Het was alsof Ada in haar slaap gestoord was, toen zij werd aangesproken; maar hare oogen, die niet gesloten waren geweest, hadden genoeg te kennen gegeven, dat geen rust voor een oogenblik haar leed verzacht had. Zij boog toestemmend het hoofd; en toen Annetje haar bericht had, dat de hofmeester haar eenige oogenblikken alleen wenschte te spreken, bedacht zij zich. Zij scheen in tweestrijd; evenwel gaf een nieuwe buiging van het hoofd te kennen, dat zij er genoegen in nam, en Annetje verliet het vertrek, toen Walter het binnentrad.

Hij boog zich eerbiedig, en zeide, terwijl Ada stijf voor zich bleef zien: »Gij ziet een oud man vóór u, edele Jonkvrouw! die vergiffenis komt vragen voor hetgeen hij gedaan heeft; maar hetgeen gebeurd is, is niet meer te veranderen. De marsman is niemand anders dan heer Frank; ik waag het te vermoeden, dat u zulks bekend is. Helaas! indien het u behaagd had te spreken, of hem, om zich bekend te maken, ik zou niet de hand aan hem geslagen hebben, en zijn leven zou nu niet in gevaar zijn."

»Zijn leven in gevaar?" — riep Ada snel opziende, »wie heeft u dat gezegd, Walter? dat kan niet zijn; — en waarom komt mijn oom niet, terwijl ik hem verzocht heb hier te komen?"

Walter haalde de schouders op, en vervolgde: »Heer Loef is verstoord, omdat heer Frank vermomd binnen dit huis gekomen is, en u bezocht heeft; hij beschouwt het als een beleediging, welke u en hem is aangedaan."

»Een beleediging aan mij?" — zeide Ada fier. »Ik geloof, dat wij daarover zelve het best zullen kunnen oordeelen; — ha! gij spreekt van zijn leven; denkt mijn oom mij te verschrikken? Zeg hem, dat hij mij niet kent, ik wil niets meer weten!" en zij wendde het gelaat van hem af.

»Waarde Jonkvrouw!" zeide de oude hofmeester met een droevige stem; »gij weet nog alles niet. Heer Loef weet niet, dat ik hier ben om met u over heer Frank te spreken. Gij begrijpt zelve wel, dat mijn meester, hoe vertoornd ook, nooit het leven van den jonkman zou bedreigen; maar vooreerst is het in de stad reeds ruchtbaar, dat er een zendeling van heer David, als marsman verkleed is binnengekomen; men doet onderzoek, en. . . ."

»En zal uw meester zoo laaghartig zijn hem over te leveren in plaats van hem te verbergen?" vroeg Ada, een verachtenden blik op den hofmeester werpende.

»Neen; ten minste niet uit eigen beweging," hernam Walter, nogmaals de schouders ophalende; »maar het volk van de Zwarte Bende heeft hem herkend, en hem opgeëischt in naam van Perrol, die hem den dood gezworen heeft; er valt dus niets voor hem te doen, tenzij men als verrader van de stad wil worden beschouwd en de wraak van den aanvoerder der Zwarte Bende op zich wil laden."

»Heilige Moeder Gods! — o! lieve Heer Jezus! wees hem genadig!" riep Ada, hare handen wringende, en de vreeselijke angst, die haar hart aangreep, was op haar gelaat te lezen. — »Walter! gij zijt oud, weldra zult gij er niet meer zijn, en ik zal voor uwe ziel laten bidden; alsof gij een edelman en rijk waart; maar red hem! God en alle heiligen zullen het u vergelden," zeide zij en zag hem smeekend aan.

»Ik ben oud, het is zoo, Jonkvrouw!" antwoordde hij het hoofd schuddende; »maar tevens ook zwak: ik mag het leven van mijn meester niet wagen voor dat van een onvoorzichtigen jongeling; ook letten de Zwarte Ruiters op alles; de eenige hoop is, dat Perrol met de Roode Hand hem genade verleent."

»Neen! die verleent geen genade. En wie zou die van hem begeeren? — Frank ten minste niet!" riep Ada fier, en zij vervolgde schamper: »Zoo is dan een vreemdeling tegenwoordig meester in Oosterweerd! mijn oom beeft voor de Roode Hand! Maar denkt gij, grijsaard! denk heer Loef, dat Frank zal aangeraakt worden, zonder dat gij sidderen zult? — Ha! is het slot van Wijk zoo ver van hier gelegen, dat mijnheer

David zijn zetel niet meer beklimmen, of de Hertog hem op de wapenen van zijn krijgsvolk niet binnen de stad dragen kan? Denkt gij niet, dat heer Jan van Schaffelaar, die ook een bende ruiters heeft, aan het huis Oosterweerd met zijn zwaard zal aankloppen, en van den heer zijn man van wapenen en vriend zal afvorderen, als Perrol misschien reeds lang verslagen, gerecht of naar zijn land teruggekeerd is?"

Terwijl zij sprak, was zij opgestaan en had hare hand dreigend naar den hofmeester uitgestrekt; maar bij de laatste woorden werd de spanning gebroken, die haar tot hiertoe kracht had gegeven: zij viel in den stoel neder, bedekte haar gelaat met hare handen, en eindigde somber: »De wraak, hoe snel, hoe zeker ook, zou hem niet redden, hij heeft het mij gezegd: Perrol zal geen oogenblik verzuimen zich te wreken. —Walter!" zeide zij eenige oogenblikken daarna, en meer bedaard, »waar is mijn neef Reynoud toch? hij zal het huis zijns vaders bewaren voor zulk een schande, en Frank beschermen tegen de Zwarte Ruiters."

»Hij keert niet voor morgen terug, Jonkvrouw!" antwoordde Walter; »en zoo hij al gehoor gaf aan uw verzoek of zijn eigen verlangen, zou het hem zelven en zijn vader in het ongeluk storten."

»Dan zal ik zelve mijn oom gaan spreken. O! indien de zucht om schatten te vergaderen hem niet geheel onwaardig gemaakt heeft, zich nog een edelman te noemen, dan zal ik hem overhalen, om in zijn eigen huis, naar zijn eigen welgevallen en volgens de wetten der eer en menschelijkheid te handelen," zeide zij, terwijl zij opstond; maar het was dit niet, wat de hofmeester verlangde, en hij antwoordde: »Helaas, edele Jonkvrouw! uw voornemen, zoo loffelijk, zoo edel, zou misschien een goede uitwerking hebben; doch mijn meester heeft zich in zijn kamer opgesloten en mij gezegd, dat hij u niet vóór morgen wilde zien of spreken, en Perrol kan elk oogenblik verschijnen: zijn volk wacht hem met ongeduld:"

»Gij zijt wreed, grijsaard!" zeide Ada smartelijk; want die naam klonk haar evenals een doodvonnis. »Maar kan het goud, dat alles kan bewerken, dat alléén somtijds den booze tot goede daden kan uitlokken, hier niets doen?" vroeg zij, en het scheen, dat er een nieuw licht voor haar geest was opgegaan. Maar Walter schudde het hoofd, en antwoordde: »Heer Loef heeft het vruchteloos beproefd, Jonkvrouw! de ruiters zijn voor niets vatbaar dan voor gehoorzaamheid aan hun meester."

Deze hoop ging dus weder verloren, en het scheen dat Ada geen uitkomst meer zag; zij liet haar hoofd zakken, staarde vóór zich en herhaalde, droevig het hoofd schuddende: »Hij zou dus verloren zijn, verloren, en zoo jong nog!"

»Waarde Jonkvrouw!" zeide toen de hofmeester, alsof het diepste medelijden hem bezielde, ofschoon hij slechts naar dit oogenblik gewacht had, om haar bekend te maken met hetgeen hij voorhad; »het is zooals gij zegt, hij is zoo goed als dood; maar zoo ik u, tegen den wil van mijn meester, die niet weet dat ik hier ben, onderricht heb van het gevaar, dat hem boven het hoofd hangt, zoo is dit voornamelijk, om u het eenige middel te doen kennen, dat hem zou kunnen redden..."

»Zeg mij dat, Walter! o! haast u, verlies toch geen tijd, oude man!" riep Ada, van houding veranderende.

»Het zou noodzakelijk zijn, aan heer Loef te bewijzen, dat zijn komst in die vermomming een gegronde rede had..."

»Dat heeft zij: hij is voor die deern hier gekomen," viel Ada hem in de rede. Maar Walter, ofschoon hij haar vragend aanzag, toen zij zweeg, vervolgde: »en dat in zijn vertoeven in dit vertrek niets ongepasts gelegen was."

»Maar dit zal immers gemakkelijk vallen!" riep Ada.

»Ik geloof het gaarne, edele Jonkvrouw!" zeide Walter, »en dat zal voldoende zijn, om heer Frank in zijn oog van alle schuld vrij te pleiten, en zelfs ook anderen, als het noodig ware; maar, helaas! dit alles kan het leven van den heer ruiter niet beschermen tegen het gerecht der stad of Messire...."

»O! noem dien naam niet meer. — Maar ik dacht, dat gij een redmiddel wist, Walter! tevergeefs zoekt gij mij te misleiden, er bestaat er geen. O! ware Reynoud hier, hij zou mij niet bedriegen," zeide zij verwijtend en schudde het hoofd.

»En zoo ik niet durfde spreken, nu het er op aankomt? indien ik te veel verwacht had van mijn stoutheid, en mijne woorden u grievend beleedigden, wat dan, edele Jonkvrouw?" vroeg Walter langzaam, terwijl hij oplettend de houding en de gelaatstrekken van het doodsbleeke meisje gadesloeg.

»Spreek! spreek toch, Walter! ik kan alles hooren, ik wil, dat gij spreekt!" riep Ada.

Toen boog de hofmeester zich en zeide: »Indien er een zekere band bestond tusschen mijn meester en den ruiter, die hem noodzaakte, zich

voor dezen in de bres te stellen, en die bij het gerecht, en bij Perrol en zijn luitenant tot voorwendsel en reden kon dienen, waarom hij hem had laten ontsnappen, dan zou hij misschien overgaan om de macht van dien ruiteraanvoerder en van de burgerij het hoofd te bieden."

Met een strakken blik hoorde Ada hem aan; en toen hij zweeg, in angstige verwachting van hetgeen zij zou antwoorden, riep zij kortaf: »Spreek duidelijk, zonder omwegen, ik wil gehoorzaamd worden!" en zij dreigde met den vinger.

»Het is uw wil, en het geldt eens menschen leven," antwoordde Walter ernstig; daarom zal ik ronduit mijn gevoelen zeggen. Hij is een dapper en jong krijgsman, maar ook niets meer; en gij, mijne Jonkvrouw! gij zijt rijk en uit edele voorouders gesproten; kunt gij besluiten om hem uwe hand te schenken, dan is hij gered; zoo niet, dan wacht hem de dood!"

»Genoeg!" riep Ada, en toen verzonk zij in gedachten; de hardvochtige oude gevoelde toch evenwel eenig medelijden met de ongelukkige jonkvrouw; maar hij besloot den last van zijn meester ten einde toe te vervullen; zelfs deed het hem eenigermate vermaak, dat hij haar kon straffen voor de trotschheid, waarmede zij hem veeltijds behandeld had.

Een hevige tweestrijd scheen in haar binnenste te heerschen, toen zij heen en weder door het vertrek ging, terwijl Walter de kaars snoot, en met ongeduld haar besluit wachtte; hij vreesde elk oogenblik, dat een der vlagen van ijlhoofdigheid haar zou overvallen en aan alles een einde maken.

»Zij is de oorzaak van zijn ongeluk, en aan mij zal hij zijn vrijheid en het leven te danken hebben!" zeide Ada halfluid, terwijl zij stilstond en zich scheen te beraden; hetgeen zij er nog meer bijvoegde, kon Walter niet verstaan. Eindelijk zette zij zich weder neder, drukte met hare hand tegen het voorhoofd, en zeide langzaam, doch ernstig: »Mijn besluit is genomen; het middel, dat gij voorstelt, wil ik beproeven. Zoodra hij mijn hand aanneemt," — hier grimlachte zij treurig, — »zal ik mijn toestemming geven; maar ook eerder niet: en zoolang hij gevangen blijft, zoolang eenig gevaar hem dreigt, behoud ik aan mij, mijn woord terug te nemen."

»Ik beloof mij alles goeds van uw edel besluit, Jonkvrouw!" zeide Walter innerlijk verheugd; »en ik hoop, dat ik u spoedig goede tijding brengen zal. Mogelijk zal het wel zijn om u te berichten, dat de bruidegom en de priester u wachten." Hij boog zich, zonderdat Ada scheen te bemerken, dat hij nog in de kamer was, die hij echter haastig verliet.

Waarschijnlijk bemerkte het kamermeisje, dat in het voorvertrek wachtte, bij het flauwe licht eener kleine lamp, dat Walter bijzonder opgeruimd scheen; de vergenoegde lach, die op zijn gelaat te lezen stond, bevreemdde haar, daar hare meesteres zoo treurig was, en er iets met den bisschoppelijken ruiter scheen voorgevallen te zijn, dat zij niet had kunnen te weten komen en haar beangst maakte. Waarschijnlijk bemerkte de hofmeester de verwondering, die zij liet blijken, en eer zij hem kon aanspreken, zeide hij: »Ik zou u aanraden, Annetje! om terstond naar binnen te gaan en de jonkvrouw niet te verlaten;" waarna hij er ernstig op liet volgen: »Het geeft geen pas voor een jonge deern, om bij knechts en vreemde ruiters naar een rondloopenden koopman rond te vragen, en heer Loef ziet niet gaarne, dat men zijn neus in eens andermans zaken steekt; daarom raad ik u aan, meisje! om maar boven te blijven." Dit zeggende, wees hij met zijn vinger op de deur van het vertrek, dat hij zoo even verlaten had, en ging niet eer heen, vóórdat Annetje, zonder een woord te durven antwoorden, ofschoon hare houding hare ontevredenheid te kennen gaf, in de kamer van hare meesteres getreden was.

Het moeilijkste gedeelte van zijn last meende Walter nu reeds vervuld te hebben. Hij had meer moeite gevreesd, om Ada te doen begrijpen, welk gevaar Frank boven het hoofd hing, en om op hare trotschheid te zegevieren; ook grimlachte hij, omdat zij zich zoo gemakkelijk had laten diets maken, dat Heer Loef haar niet te woord zou staan, en Frank aan zijne vijanden zou uitleveren. Wat den jongen ruiter betrof, hij stelde zich voor, dat niets gemakkelijker zou zijn, dan met deze de zaak één te worden; daar hij met zekerheid vermoedde, dat deze, tot nog toe, alleen uit besef van zijne onwaardigheid om de hand van de jonkvrouw Ada te verkrijgen, bij heer Loef niet het minste aanzoek had gedaan om deze gunst van hem te verwerven, en nimmer had laten blijken, dat hij op de jonkvrouw of op hare goederen verzot was.

Hij haastte zich, om zich naar een ander gedeelte van het huis te begeven, opende met een sleutel, dien hij bij zich droeg, de zware deur van een donkere gang, en hield de hand vóór de

„Neem dit zwaard aan, dat mijn vader zelf gedragen heeft, marsman! stoot hen vrij neder! zij beleedigen mij! ik, Ada van Rijn, zal het verantwoorden!"

vlam van de lamp, die door de zuiging der lucht bewogen werd; hij sloot de deur niet achter zich, maar zette haar op een kier, deed eenige voetstappen verder, de grendels van een kleine deur weg, en opende die. Dit gedeelte van het gebouw lag, zooals Froccard gezegd had, boven de buitendeur van het huis, en de hofmeester had begrepen, de deur van het kamertje niet met den sleutel te moeten sluiten, om Frank niet al te veel argwaan te laten blijken.

Zoolang het nog dag was, had Frank nu eens het kleine vertrek op en neder gewandeld, dan weder voor het kleine en met ijzeren staven voorziene raam stilgestaan, om naar buiten te zien; maar hij was Kars niet gewaar geworden. De trouwe jongen zou hem buiten wachten; maar was misschien reeds vertrokken, de hoop opgegeven hebbende, om hem terug te zien keeren, of hij wachtte nog. Behalve door het gesloten raampje met kleine groene ruitjes, werd hij reeds door de dikte der muren zelve verhinderd, voor het huis op de straat te zien. Hij zag de menschen aan de overzijde van de gracht voorbijgaan; zij haastte zich, om eer de avond viel, hunne bezigheden af te doen, of huiswaarts te keeren. Later viel het hem hoe langer hoe moeilijker, iets van de overzijde te onderscheiden; evenwel liep hij niet meer door het kleine verblijf, dat reeds geheel duister was, heen en weder, maar bleef onafgebroken vóór het raampje staan, op den muur leunende, en zag hoe de lichten hier en daar in de huizen werden aangestoken, van welke de spitse gevels, met ijzeren punten van eigenaardig en vreemd maaksel gekroond, en de hooge schoorsteenen zich nog lang tegen de lucht lieten onderscheiden.

Zijn gevangenneming verwonderde hem niet, maar wel dat Walter zoolang wegbleef, nadat hij zich bekend gemaakt had. Welke reden toch kon heer Loef hebben om hem niet te willen spreken? Toen eindelijk het eene oogenblik na het andere vervloog, zonderdat hij iets hoorde, dan nu en dan eenig gerucht onder in het gebouw, toen verwonderde hij er zich over, dat de deur, ofschoon niet op slot, was dichtgegrengeld, en hij huiverde, toen hij zich herinnerde, dat Froccard hem bij den ingang van het huis was ontmoet, en een oogenblik had stilgestaan om hem met aandacht te beschouwen. Indien men den jongen ruiter daar roerloos aan het raam had kunnen zien staan, zou men gedacht hebben, dat hij met bedaardheid den loop der gebeurtenissen afwachtte; maar zijn bleek gelaat en strakke blik zouden verraden hebben, dat de gerustheid uit zijn hart verbannen was.

Wat er met hem gebeuren kon, welk gevaar hem boven het hoofd hing, daaraan dacht hij niet; het leven was voor hem zoo schoon en zoo rijk niet aan blijde vooruitzichten, om een oogenblik bij zijn eigen lot te blijven stilstaan; alleen angst en bezorgdheid voor Maria hielden als zijne gedachten bezig; elk oogenblik tijdverlies kon haar noodlottig zijn; misschien was het nu nog mogelijk, zelfs gemakkelijk, haar te redden, en haar buiten het bereik van haar vervolger te voeren, en — hij was tot werkeloosheid gedoemd! Had de Hemel dan zijne pogingen gezegend, zijne smeekingen verhoord, hem zelfs door bemiddeling van een dienares van satan het spoor van Maria doen vinden en volgen, hem in het huis gevoerd, waar het meisje, dat hij beminde, waar de bruid van zijn weldoener versmachtte, om haar nog te doen verloren gaan? O! die gedachte was onwaarschijnlijk; die vernietiging van zijne hoop, die terugstooting in de duisternis, na eerst het blijde licht der hoop voor zijn oog te hebben doen schitteren, zoo schrikkelijk, dat hij het zich niet kon voorstellen; en evenwel was hij gevangen, en Walter keerde niet terug. Nu en dan echter vestigden zich zijne gedachten ook op andere voorwerpen en personen; hij zag Ada dan nog prachtig gekleed vóór zich, hem van zich afstootende, zijne smeekingen met bespotting beantwoordende; hij zag Wouter den roover van zijn dochter met zijne wraak dreigen, en Martha jammerende om haar kind. Het was hem, alsof hij Van Schaffelaar vóór zich zag, tevergeefs trachtende zijn leed als een man te dragen. Hij hoorde de trommen en trompetten, die het krijgsvolk bijéénriepen: en hij, die te voren gehoopt had, in Eemnes, met de wapens in de hand, een roemrijken dood te sterven, hij zou de eenige zijn, die niet met de Schaffelaars zou oprukken; misschien wachtte hem wel de dood! — maar een dood zonder roem, en zonder dat hij de geliefde van zijn hart kon redden. De flauwe hoop, dat Kars iets tot hare redding zou kunnen bewerken, verdween bij nadere overdenking; en wat was er te hopen of te verwachten van Ada? Helaas! hij vreesde maar al te zeer, dat zij, na de hevige gemoedsbewegingen, welke haar hadden aangegrepen, in een staat van ongevoeligheid zou vervallen zijn, die haar buiten staat zou stellen om iets voor hem te doen, al had zij er de macht toe; en voor Maria kon hij niets van haar verwachten. Doch alles maakte weldra weder plaats voor het beeld,

dat altijd voor zijn geest zweefde; hij verbeeldde zich nu niet Maria zooals anders te zien, zittende naast hare moeder, en hem bij zijn naam noemende; of, zooals op dien morgen, toen zij hem de roos ter hand stelde, waarvan hij nog een enkel blaadje bewaarde in de doos, welke hij steeds bij zich droeg, sedert zijn vriend hem die had teruggegeven; neen! hij zag haar nu in angst en rouw gedompeld, geknield in een gevangenis liggen, met de handen hemelwaarts en het oog vol tranen; het was als hoorde hij zich door haar beschuldigen van haar niet gered te hebben. Maar ook Perrol zweefde hem voor den geest: elk oogenblik verwachtte hij het getrappel der paarden van den aanvoerder der Zwarte Bende te vernemen. De ruitjes van het glasraam, waartegen hij met het klamme voorhoofd leunde, trilden in het lood, waarin zij gevat waren, en nu en dan ontsnapte er een uitroep van vertwijfeling aan zijn mond, die zich nu eens opende om te bidden, dan weder om te vloeken; hij beefde van razernij, omdat hij dienzelfden morgen lafhartig genoeg geweest was het bendehoofd te sparen.

Frank hoorde noch het ontsluiten van de gangdeur, noch het geluid der grendels, toen zijn gevangenis geopend werd; de gewoonte welke Walter aangenomen had, om al wat hij verrichtte zoo zacht mogelijk te doen, zoowel als de aandoeningen, die het hart van den ruiter beheerschten, waren er de reden van. Doch toen op eenmaal een vrij helder licht in de kamer drong, dat door het glasraam teruggekaatst, het oog van Frank pijnlijk aandeed, keerde hij zich snel om en riep;

»Ha! zijt gij daar eindelijk? Breng mij naar uw meester!"

»Ik breng u licht," was het antwoord van Walter, die eenigszins verbaasd achteruitging, toen de ruiter op hem toetrad. Het doodsbleek gelaat en de hevige gebaren van Frank verwonderden hem; maar hij herstelde zich en dacht: »Hij is vanzelf reeds bevreesd, en alles zal zich gemakkelijk schikken."

Frank liet hem echter niet veel tijds, maar herhaalde zijn verzoek, en Walter zeide, de lamp nederzettende: »Ik heb daartoe geen last, Heer! maar kom om voor uwe veiligheid te zorgen."

»Voor mijn veiligheid?" riep Frank verwonderd, »alsof ik mij daarom bekreunde. — Walter! hebt gij geen geheugen meer, of wilt gij mij razend maken? Ik wil heer Loef spreken, breng mij in Gods naam bij hem, of gij laadt een verschrikkelijke verantwoording op uwe ziel."

De oude grimlachte; maar gelukkig bemerkte de ruiter er niets van, en hij zeide ernstig: »Mijn lieve Heer! mijn meester weigert u te zien; nooit zag ik hem zoo driftig, en ik geloof niet, dat hij zich weder met u verzoenen zal, na hetgeen er gebeurd is."

»Na hetgeen er gebeurd is?" herhaalde Frank, nadenkende en een stap achterwaarts doende; toen vervolgde hij driftig. »Bij God en St. Maarten! is uw meester dan geen edelman meer? — Ha! ik begrijp nu al, waarom ik gevangen ben, en hij mij niet te woord durft staan, Heer Loef staat in soldij van Perrol; — de Roode Hand beveelt hem, en werpt hem het goud voor de voeten, — de Zwarte Ruiters laten hunne zwaarden sleepen in het huis Oosterweerd, de gewelven weerkaatsen hier hun veldgeschreeuw, en de gevangenissen zijn ten dienste van Perrol!"

»Is het mogelijk! heeft de koude van dit vertrek uwe hersenen gekrenkt?" zeide Walter terugtredende, terwijl hij verbazing en afkeuring liet blijken, »en dit zegt gij aan zijn hofmeester! — Weet gij wel eens, wat hij u verwijt, of wat ik kom doen?"

»Welnu, Walter?" zeide Frank vragende, en hij matigde zijn drift.

»Zijt gij niet verkleed in zijn huis binnengeslopen? Hebt gij u niet een geruimen tijd in het vertrek van zijn nicht opgehouden? Heeft hij geen billijke reden om rekenschap te vragen van uw gedrag, dat hem beleedigt, en den goeden naam van de jonkvrouw benadeelt?"

»Heb ik iets gedaan, dat verkeerd is, Walter!" antwoordde Frank, »ik zal hem verschooning verzoeken; ware hij jonger en een ruiter evenals ik, dan zou er een middel voor hem zijn, om met het zwaard rekenschap voor deze voorgewende beleediging te vragen. Voorheen wantrouwde hij mij zoo niet!"

»Ha! gij spreekt van vechten," zeide Walter treurig, en hij liet de armen zakken. »Arme Heer! nog zoo jong loopt uw leven reeds ten einde! — de vermomming brengt het verderf over u, — gij moet sterven!"

»Nog niet!" riep Frank snel, alle gedachten aan een naderend einde van zich afwerpende; maar toen Walter het hoofd schudde vroeg hij: »Heer Loef wil dus met een moord de eer van zijn geslacht weder opluisteren; of volgt hij hoogere bevelen? — Wat geeft Perrol hem wel voor mijn leven?"... en hij lachte verachtend.

»Indien mijn heer uw dood wenscht, dan wil

ik hier voor u dood blijven," riep Walter. »O, hoe zeer miskent gij hem! men weet dat gij hier zijt; het gerecht kan elk oogenblik komen, en de Zwarte Ruiters hebben u herkend; er blijft hem dus niets over dan u uit te leveren." Toen droeg hij hem alles voor, zooals hij het aan Ada gezegd had; het zou hem leed doen, dat iemand als de ruiter niet in een gevecht een roemrijken dood vond, maar door de verachtelijke hand des beuls, op aandringen van eenen Perrol, kwam te vallen; daarom kwam hij hem bezoeken.

»Gij gelooft dus, dat de ongelukkige jonkvrouw mij hare hand schenken, en zonder zich vernederd te gevoelen, tot mij af zou dalen?" vroeg Frank verwonderd, en vervolgde, toen Walter zulks beaamde: »Welnu, dan wil ik van geen priester weten: haar woord is immers genoeg. Wie zegt u, dat dit middel mij zal redden? Waarom zou de jonkvrouw het weduwkleed dragen over iemand, die door den beul vermoord is? Doch gelooft gij ook, dat heer Loef dit huwelijk of deze trouwbelofte niet zal aanmerken als een nieuwe schande voor zijn geslacht en een nieuwe beleediging voor zijn persoon, omdat alles zonder overleg met hem geschied is? — ja! dat hij zelfs zich zal verplicht rekenen mij te redden?"

»Ook dat geloof ik," zeide Walter. »En wilt gij zeker gaan, zoo zullen wij met zoovele woorden, in de trouwbelofte zetten, dat gij de jonkvrouw Van Rijn belooft te nemen tot uwe echte vrouw, als gij u dezen nacht vrij en frank buiten de stad zult bevinden. — De inzegening ontvangt gij dan later; wat wilt gij meer?" vroeg Walter grimlachende, omdat hij besefte, dat het den ruiter niet bekend was, welk belang heer Loef had, om zijn nicht juist aan hem uit te huwelijken.

»Hofmeester!" zeide Frank ernstig, »indien heer Loef zich voor mij zal in de bres stellen, als hij verneemt, dat zijn nicht mij trouw beloofd heeft, dan aarzel ik niet uwe raad te volgen," en toen hij zag, dat deze den mond wilde openen, vervolgde hij snel: »Maar het meisje, dat door de Zwarte Ruiters hier is gebracht, moet mij vergezellen!"

»Onmogelijk!" riep Walter, wiens gelaat, dat zooveel tevredenheid vertoonde, op eenmaal spijt en teleurstelling verried; maar hij haastte zich te vervolgen: »Van welk meisje spreekt gij, Heer Frank? Die ruiters zullen wel meer dan één deern hebben; maar op den dag, dat gij de jonkvrouw trouw belooft, zou ik mij niet bemoeien met de meisjes van de Zwarte Ruiters, ha! ha!"

»Lach niet, Walter!" zeide Frank met nadruk; »ik bedoel haar, die in den verloopen nacht hier is binnengebracht: zij is de bruid van een edelman, het is Maria, Wouter's dochter, en in naam van heer Jan van Schaffelaar eisch ik haar op!"

Hetgeen Frank zeide, was wel geschikt om Walter tot nadenken te brengen. Hij voorzag, welk een onaangename tijding dit voor zijn meester zou zijn, die gehoopt had, dat het een meisje was, om het welk niemand zich zou bekommeren. Kwaadheid over de misleiding van Froccard, die nu duidelijk was, en teleurstelling over dezen eisch van Frank, die de reeds zoo goed als gesloten overeenkomst weder geheel verbrak, sloten hem in het eerst den mond, waarna hij langzaam vroeg: »Hebt gij het wel? bedriegt gij u niet, dat zij een meisje hier gebracht hebben? Ik zou dit immers moeten weten!"

»Ook weet gij het wel, Walter!" riep Frank snel. »Het is tevergeefs, dat gij mij zoekt te bedriegen; durft gij nog heeten liegen, hetgeen ik gezegd hebt? — Zij hebben hier een meisje gebracht."

»Een meisje?" zeide Walter. »Nu, zoo gij wilt, ofschoon gij u zoudt kunnen vergissen, ja, dan is er nachtverblijf verzocht voor een meisje of eene vrouw, ha! ha! De ruiters zeiden mij, dat zij mooi en jong was, en schoon kon spreken en zingen: ik dacht dat het de eene of andere ribaude was; want zoo waar ik leef, en, bij mijnheer St. Andreas! ik heb haar niet gezien."

De woorden van den hofmeester troffen den ruiter; hij herinnerde zich nu de vrouwenstem, die hij 's morgens te Eemnes gehoord had. Zou hij zich bedrogen hebben en het spoor van een ander slachtoffer van Perrol gevolgd zijn? en evenwel, de berichten, te Zoest ingewonnen, waren zoo duidelijk, dat er tot nog toe geen twijfel bij hem was opgekomen. »Ha! als satan mij eens misleid had," dacht hij en huiverde. Vergeefs trachtte hij op het gelaat van den ouden man, die vóór hem stond, te ontdekken, of hij de waarheid sprak; aan de eene zijde bevreemde het hem, dat heer Loef zijn huis zou leenen om een vrouw tegen haar wil gevangen te houden; maar aan de andere zijde wekte het bij hem argwaan op, dat hij weigerde om hem te spreken, en hij vermoedde, dat het de gevangene Maria wel kon zijn, zonderdat Walter of zijn meester het met zekerheid wist. Hij trachtte den hofmeester dus over te halen, zijn heer te bewegen haar de vrijheid weder te geven; maar deze verklaarde stellig, dat heer Loef daartoe niet zou besluiten zonder goed-

vinden van Perrol; doch dat hij in allen gevalle zeker niet zou nalaten, dezen dringend te verzoeken de vrouw te laten gaan, indien zij tegen haar zin werd opgehouden, vooral als zij de dochter van den smid was, hetgeen hij echter niet geloofde »Het is honderd tegen één, Heer!" eindigde hij, »dat zij het meisje is, dat gij zoekt; verwerp daarom op zulk een lossen grond het middel niet, dat ik heb uitgedacht om u te redden, en dat u tevens rijk en gelukkig maakt; elk oogenblik kan men u komen gevangennemen, en dan is het te laat."

»Ik zal het gerecht hier verwachten," antwoordde Frank vastberaden. »Ik dank u, Walter! indien gij het wel met mij gemeend hebt, en indien uw aanbod niet een duivelsche list geweest is, om mij van haar te verwijderen. Eens zal het mij bekend worden, of de jonkvrouw mij inderdaad hare hand heeft willen schenken, of dat men mij slechts daarmede heeft gevleid, om mij door deze eer en hare rijkdommen te verblinden; maar ook dan, grijsaard! zal ik rekenschap vragen van dit bedrog. — Ga nu heen naar uw heer," vervolgde hij dreigend, »en zeg hem, dat de bruid van Jan van Schaffelaar, aan hare ouders en uit het klooster ontroofd, zich hier in zijn huis bevindt; dat elk harer tranen hem droppels bloed kan kosten, en dat het minste geweld, dat haar wordt aangedaan, zoo goed zal zijn als zijn doodvonnis!"

»Helaas! ik verwachtte een verstandiger besluit!" zeide Walter, die niets liet blijken dan teleurstelling over het weigeren van zijn voorslag. »Gij wilt dus uwe vrijheid, uw leven opofferen voor een vrouw, die u waarschijnlijk vreemd is, en de vereeniging met jonkvrouw Ada, die u bemint, belooft u zooveel geluk! Ik herhaal het, elk oogenblik kan men u komen halen, en dan zult gij te laat uwe onvoorzichtigheid beklagen."

»O neen!" riep Frank met vuur. »Ik zou alles willen geven, dat men mij nu reeds gevangen had genomen; of denkt gij, dat zij, die de macht hebben om mij uit deze kamer te halen, ook niet de macht zullen hebben, om de dochter van een burger van Amersfoort op te eischen, die hier tegen alle wetten wordt gevangen gehouden? — Of denkt gij, dat dit huis niet zal moeten geopend worden, als de burgers te weten komen, dat de dochter van Wouter uit *de Vergulde Helm* hier door Perrol gebracht is, zoo al uw meester den moed had te loochenen, dat zij hier is?"

»Gij dreigt, Heer! en gij zijt gevangen," antwoordde Walter gemelijk, die geraakt was over de halstarrigheid van den ruiter; »gij berekent niet, dat heer Loef niets weet van hetgeen ik u heb voorgeslagen, en reeds op u verstoord is. Op uw last en volgens mijn plicht zal ik hem zeggen, wat uw voornemen is, en hij zal zeker niet verkiezen, dat de burgerij, die zich al reeds genoeg op de adellijken allerlei gezag wil aanmatigen, op de been gebracht worde, omdat de eene of andere deern hier, op verzoek van een vriend, overnacht heeft. Als het gerecht dus komt, zal het antwoord zijn: de vreemde marsman is reeds lang vertrokken, en — gij blijft hier om Messire Perrol af te wachten, en hem die Maria zelf af te vragen."

»De naam van den aanvoerder der Zwarte Bende boezemt in dit huis groot ontzag in; helaas! ik moet het tot schande van uw meester zeggen," riep Frank. »Maar al is heer Loef, tot schande van zijn adellijk geslacht, laaghartig genoeg, om uit vrees of voordeel dien vreemden maagdenroover te dienen, ik vrees hem niet, ofschoon ik slechts een gemeen ruiter ben. »Mijn vriend Van Schaffelaar en mijnheer David zullen van uw meester en zijn knechts rekenschap vragen van hetgeen het onschuldige kind en mij zal geschied zijn; noem dan den vervloekten naam van Perrol, en het zal u aller straf nog verschrikkelijker maken."

De hofmeester haalde de schouders op en grimlachte, terwijl hij achteruit naar de deur trad, en zeide: »Het is goed, dat deze muren en ik alleen hooren, wat gij zegt; niemand zal ooit weten, wat er binnen Oosterweerd gebeurd is. — Het doet mij leed; want ik had het goed met u voor; — maar gij wilt niet."

»Verheug u niet over mijn onmacht, Walter!" riep Frank driftig, »en vergeet niet te veel, dat alleen uwe grijze haren mij weerhouden uw hoofd tegen deze muren te verpletteren, die dan ook uwe laatste woorden hooren zullen, — vergeet niet, en doe uw meester wel beseffen, dat de bijstand van mijnheer St. Maarten mij kracht kan geven, en Maria, beschermd door de heilige Moeder Gods, veilig is, zelfs in dit huis, voor Perrol en zijne medehelpers, en zeg hem, dat zelfs de redding misschien nabij is; want er is iemand in de stad, die weet, dat zij en ik hier worden gevangen gehouden."

»Het kortste antwoord op hetgeen gij gezegd hebt, Heer! zal zijn den jongen bij u te brengen, op wiens hulp gij schijnt te bouwen," hernam Walter driftig, terwijl hij snel het kamertje verliet. Juist nu heer Loef door de slimheid van zijn

hofmeester zijn oogmerk zou bereiken, werd het beraamde plan vernietigd; want daar men aan het verlangen van den ruiter kon noch durfde voldoen, moest men hem gevangen houden, om zich van zijn stilzwijgendheid te verzekeren, zonder dat deze daad van geweld eenige vruchten opleverde.

Toen Frank zich weder alleen bevond, liet hij zich op een bank nedervallen, en ondersteunde zijn hoofd met zijne handen. Vóór de komst van Walter was hij beducht, dat elk oogenblik tijdverlies Maria kon ongelukkig maken; maar nog was hem de hoop overgebleven, dat heer Loef hem zou te woord staan, en hij van dezen hare redding zou kunnen verwerven; doch ook deze hoop was nu voor hem vervlogen. Het middel hem door Walter aan de hand gedaan, om zijn vrijheid te verkrijgen, boezemde hem niet veel vertrouwen in; hij kon niet gelooven, dat Ada zooveel voor hem wilde doen, en dat de oude dienaar zoo iets durfde bewerken buiten goedvinden van zijn meester. Hij had gehoopt, dat Walter zich zou hebben laten bewegen Maria in vrijheid te stellen; want hij wist niet, dat de gevangene van Perrol door diens eigen ruiters bewaakt werd. De hofmeester had niet de minste vrees laten blijken, of verraden dat hij vermoedde, dat het de bruid van Van Schaffelaar zijn kon, en Frank dacht na, of hij wel goed gedaan had, met de aanbieding van Walter van de hand te wijzen, en of het niet voorzichtiger geweest ware, eerst voor zijn vrijheid te zorgen, daar hij nu toch niets voor Maria doen kon. Hij werd in zijne overdenkingen gestoord, doordien de deur geopend werd, en Kars bij hem werd gelaten; dit overtuigde hem, dat de hofmeester zijn woord hield.

De jongen was verheugd, dat hij hem wederzag, en verhaalde, dat hij reeds een geruimen tijd geleden door een der Zwarte ruiters naar binnen gelokt en vastgehouden was. Frank verborg zooveel mogelijk het leed, dat hem drukte, en trachtte Kars te beduiden, dat hij niets behoefde te vreezen, daar alles op zijn rekening zou komen; ook zeide hij hem niet, dat zijn laatste hoop geweest was, dat hij, Kars, iets zou hebben in het werk kunnen stellen, om Maria te verlossen.

Frank had zich niet bedrogen: het was de dochter van meester Wouter, die door de ruiters in het huis van heer Loef gebracht was. Perrol had Froccard gelast haar te vergezellen, en hem gezegd, dat hij voor Maria, zonder haar evenwel te noemen, nachtverblijf moest verzoeken bij den heer van Oosterweerd. Hij had hem vermaand zorg te dragen, dat zij niet ontsnapte of verlost werd, dewijl hij haar den volgenden dag van hem zou terugvragen. Was het aan dezen, dat het bevel over de ruiters was opgedragen, het was hem echter op verbeurte van zijn leven verboden Maria te verzorgen of aan te raken. Zijn knaap Vidal, wien hij vroeger gelast had hem nooit meer onder de oogen te komen, en die evenwel als de getrouwe hond, welke zijn meester volgt, den anderen morgen, toen hij het huis van den smid verliet, weder voor hem verschenen was, was nog altijd in zijn dienst. Hij kende hem, en had hem weder in genade aangenomen; misschien dacht hij, dat Vidal voortaan gehoorzamer zou zijn, en het de laatste maal was geweest, dat het hart van den knaap gesproken had. Mogelijk deed het hem, hoe verdorven hij ook was, genoegen, iemand om zich te hebben, op wien hij vertrouwen kon, die niet alleen uit vrees zijne bevelen gehoorzaamde, en uit wiens hand hij te allen tijde gerust den vergulden beker kon aannemen. Maar de bewaring van Maria, waaraan hem om zijne eer en uit wraakgierigheid zooveel gelegen was, durfde hij niet aan den knaap vertrouwen, en het bevel over de ruiters werd dus opgedragen aan Froccard, welke hij wist dat zich niet door de smeekingen en de tranen van het meisje zou laten overhalen, om iets voor haar te doen; terwijl Vidal, dien zij kende, haar kon verschaffen, wat zij verlangde of noodig had, en haar ten antwoord kon staan. Het vertrouwen, dat hij stelde op de doortraptheid van Froccard, en het verlangen dat hij had, om Maria door de noodelooze beleedigingen van dezen niet nog meer tegen zich in te nemen, waren de oorzaak van deze beschikking. Hij vermoedde, niet zonder grond, dat de tegenwoordigheid van Vidal haar welkom zou zijn, en hij waagde er niets door, daar deze niets kon uitrichten buiten medewerking van Froccard, aan wien hij het te danken had, dat hij zich wreken kon; want dezen was het gelukt te ontdekken, waar Wouter zijne dochter verborgen had.

Geen oog had Maria geloken, geen enkel oogenblik van rust had haar de krachten gegeven om haar leed te dragen, sedert Perrol haar in het klooster met zijn arm had omvat; nog voelde zij de drukking van zijn handschoen, toen hij hare hand gekust had, en zijne laatste woorden klon-

ken haar, als 't ware, nog gedurig in de ooren. In het eerst had zij getracht de draagkoets te openen, of door het roepen om hulp hare vrijheid terug te krijgen; maar een ruwe stem had haar vermaand dit onnoodig geroep op den eenzamen weg te staken; en daar hare smeekingen om haar vrij te laten, evenzeer zonder vrucht bleven, had zij alle hoop om zich zelve te redden opgegeven. Een stuk papier, dat Froccard aan de poort te Utrecht vertoonde, zoowel als hunne bekende kleeder- en wapendracht, had hun, ofschoon het nog nacht was, den doorgang gemakkelijk gemaakt. In weerwil der bedreigingen van Froccard, had zij het gewaagd om hulp te roepen; maar de wachters aan de poort hadden, zonder zelfs eens te zien, wie er in de draagkoets was, zich vergenoegd luidkeels te lachen, om hetgeen Froccard hun van de vrouw verhaalde, die hij onder zijn bewaring had. De straten in de stad waren leeg en donker, en zonder dat zich eenige verhindering had opgedaan, reed de draagkoets het huis Oosterweerd binnen, waarvan de deur reeds geopend was, op verzoek van den ruiter, die van de poort vooruit was gezonden, om heer Loef van hunne komst te verwittigen.

Maria wist niet, in welk huis zij zich bevond: zij had aan het geluid der klokken gehoord, dat zij niet in Amdrsfoort was gebracht, en meende om dezelfde reden, dat zij in Utrecht werd vastgehouden. Maar wat baatte haar dit? Haar vader, als hij al tijdig genoeg van hare ontvoering bericht kreeg, en te weten kon komen, naar welke stad zij vervoerd was, zou immers niet gemakkelijk het huis kunnen ontdekken, waarin men haar opgesloten had; en al gelukte hem dit, zou dan zijn stem gehoord worden boven die van Perrol, en zou hij de macht hebben hare kluisters te verbreken?

De kamer, waarin men haar gebracht had, was niet groot, doch zindelijk en boven in het huis gelegen; het kleine raam, dat dichter bij de zoldering dan bij den vloer was, zou haar bij dag gelegenheid gegeven hebben een gedeelte der stad te overzien; maar het was zóó hoog geplaatst, dat zij het niet bereiken kon. Een tafel, een stoel en een paar bankjes, maakten, buiten het bed, al het huisraad uit; doch het vertrek werd vrij goed door een groot turfvuur verwarmd, en door een lamp verlicht.

Met het aanbreken van den dageraad, was er een flauwe straal van hoop in haar treurend hart binnendrongen; maar sedert het avond geworden was, gevoelde zij zich weder dubbel ongelukkig en ellendig. Vergeefs had zij de uren geteld, of aan Vidal gevraagd, waar zij was, en hem om deernis gesmeekt; het eene uur verliep na het andere, en niemand daagde op om haar te redden. De knaap antwoordde haar niet, maar voorzag, de schouders ophalende, het vuur, of vermaande haar om iets te nuttigen. Helaas! het kwam zelfs niet in hem op, haar aan te raden zich te troosten en hare tranen te drogen; hij wist immers, wat haar boven het hoofd hing, en dat niets haar uit de macht van Perrol zou kunnen verlossen. Eens zelfs had zij zich tot Froccard gewend, die steeds aan de deur bleef staan, als Vidal binnentrad; het was alsof zij besefte, dat deze man, die altijd met den knaap verscheen, hem verhinderde, om haar op hare vragen te antwoorden. Zij overwon de vrees en het afgrijzen, welke zij voor den ruiter gevoelde, en wierp zich aan zijne voeten; maar het was vruchteloos: hare smeekingen verwekten alleen een boosaardig gelach, en hij zou haar met lage spotternij geantwoord hebben, indien niet Vidal, die wist hoe ver zijn macht kon gaan, den grimlach op het valsch gelaat en de woorden in den godslasterenden mond van den monnik had doen versterven, door de hand aan zijn dolk te slaan en den naam zijns meesters te noemen. Vreemd nootlot! de aanvoerder der Zwarte Bende had haar geluk verstoord, en zijn naam bespaarde haar een bittere en onnoodige bespotting: nooit had zij gedacht, dat zij zoo ellendig zou worden, dat zijn naam haar zou moeten beschermen.

Nu eens vestigde zij haar blik op het vuur, op de vlam of op de rookwolken, die zich ontwikkelden, opstegen en in den schoorsteen verdwenen, evenals hare hoop, die beurtelings aangewakkerd, maar ook even spoedig als de rookwolken vergaan was, dan weder beschouwde zij de vlam van de lamp, die op de tafel stond, niet wetende of zij wenschen moest te sterven, vóórdat de laatste droppel olie door de pit opgeslorpt en door de vlam verteerd werd, of dat zij nog op den dag van morgen hopen kon. In sombere gelatenheid gedompeld, zat zij op de den stoel, met haar arm op de tafel leunende; geen jammerklachten ontsnapten meer aan haar mond, geen tranen vloeiden meer uit de schoone blauwe oogen, die rood en opgezwollen waren; zij had geen tranen, geen hoop meer, dat hare klachten haar redding konden aanbrengen. Zelfs het gebed, dat haar gedurende den vorigen nacht en een groot gedeelte van den dag had opgebeurd, had zijn heilzame kracht verloren; geknield had zij niet opgehouden te bidden

en vergiffenis te vragen voor de zonden, welke zij begaan had, en God en alle heiligen gesmeekt haar te redden, en in de armen van hare ouders terug te voeren. Maar eindelijk hadden hare krachten haar begeven, en zij was inéengezakt; het was Vidal, die, haar in dezen toestand vindende, haar een weinig te drinken gegeven en op den stoel gezet had, zonder dat zij zijne hulpvaardige diensten van de hand had gewezen.

Evenwel bewogen zich nu en dan hare lippen krampachtig, en zij vouwde de handen of sloeg zich op de borst; zij bad weder, maar zonder hoop, dat de hemel haar zou bijstaan. Den woesten Perrol te verbidden, van hem te verwerven, dat hij de Roode Hand niet op haar zou leggen, kon de gedachte een schemering van redding voor haar oog doen schitteren? Immers neen. Kon zij vertrouwen op de liefde van haar bruidegom, op den moed van den edelen Van Schaffelaar, op zijn wil om haar te redden? Ja; maar zijn liefde, zijn moed en zijn wil, zij gevoelde het, waren niet machtig genoeg om haar bijtijds te hulp te komen. Door dit alles was zij bijna gevoelloos; de vertwijfeling schonk haar een oogenschijnlijke rust, welke vreeselijker was, dan toen zij jammerde en weende; zij telde de uren niet meer; zij hoorde noch het slaan der klokken, noch een dof en dreunend geluid, dat zich sedert geruimen tijd bij tusschenpoozen flauw in de verte hooren liet, en dat haar anders den dag zou herinnerd hebben, toen haar vader werd gevangen genomen; zij was als dood voor al hetgeen rondom haar voorviel, en zij beschouwde zich als onherroepelijk verloren.

Het vuur, dat ineenviel, juist toen zij er het oog stijf op gericht hield, deed haar van schrik opspringen; zij schoof toen met hare hand de blonde lokken ter zijde, die uit den doek te voorschijn kwamen, welke haar hoofd bedekte, en grimlachte bitter. Eenige vallende turven hadden haar verschrikt, alsof er nog iets anders voor haar te vreezen ware dan de komst van den aanvoerder der Zwarte Bende. Toen vouwde zij de handen te zamen, sloeg haar oog hemelwaarts, en boog het hoofd voorover; maar een zacht gekraak deed haar opzien en het oog op de deur vestigen. »Zou Vidal reeds wederkomen?" dacht zij; maar de deur bleef gesloten. Meer ongerust zag zij nu om zich heen langs den bruinen eikenhouten wand, die het vertrek tot menschenhoogte bekleedde; maar zij sprong snel op, en staarde met verwilderde blikken op een gedeelte van het beschot, ter zijde van den schoorsteen. Een der paneelen was omstreeks twee voet geopend, en terwijl zij, als een riet bevende, weder op den stoel nederviel, zou zij een gil van angst en vertwijfeling gegeven hebben, indien niet hare tanden door vrees en wanhoop op elkander waren geklemd geworden; want zij zag iemand, die een slip van zijn mantel voor het gelaat hield en in den muur bleef staan.

Het scheen dat degeen, die van deze onverwachte zijde naderde, een blik door het vertrek wilde werpen, voordat hij binnentrad; want hij deed nu een schrede voorwaarts, zoodat zijn hoed buiten den muur kwam. Al hare krachten verzamelende, liet Maria zich voorover op den grond nedervallen, en stak smeekend de handen op. O! dat gevreesde oogenblik was dan daar; de man, die haar ongeluk gezworen had, kwam zijne beloften na; ten tweeden male bevond zij zich in zijn macht, kwam hij in het duister en nu langs een geheimen weg haar overvallen, en nu kon niemand haar redden; hare moeder en haar vader waren nu zoo ver van haar verwijderd, en alles gehoorzaamde hier aan de wenken van Perrol. Maar het was zoo ver nog niet met haar gekomen; want de vreemdeling, den mantel loslatende, tilde den hoed op, bracht den vinger voor den mond, en riep zacht: »Stil! ik kom u redden!"

O! Wie beschrijft het zalig gevoel, dat, als het ware, haar hart overstroomde; want ofschoon flauw, had zij echter zijne woorden verstaan, en het was Perrol niet. Maar het lieve kind had te veel geleden, dan dat deze toezegging van redding haar niet hevig zou getroffen hebben; zij had alleen de kracht om hare handen naar den onbekende uit te steken, en zou misschien op zijde in het vuur gevallen zijn, indien hij niet snel, doch behoedzaam, was uit den muur gesprongen en haar had opgevangen.

»Maria! bij het lichaam van onzen Heer zweer ik u! ik kom om u te redden; gij kunt mij vertrouwen," fluisterde hij haar in het oor; want hij dacht, dat zij nog voor hem bevreesd was, en dat zij hem om ontferming had willen smeeken. Zijne oogen werden vochtig, terwijl hij haar in zijne armen oprichtte, en hij bewonderde de bleeke, maar schoone gelaatstrekken der bruid van Van Schaffelaar; maar weldra opende zij, door zijne woorden in het leven teruggeroepen, hare oogen, welke zij gesloten had, zag hem aan, en knikte met het hoofd, toen hij vroeg: »Zijt gij Maria, Wouters's dochter, arm kind?" Zijn houding en kleeding verrieden, dat hij geen knecht of burgerman was, en zijn gelaat, dat goedheid uitdrukte,

en gevormd scheen om vertrouwen in te boezemen, deed haar geen oogenblik twijfelen aan zijne woorden, en zij vroeg, terwijl zij met zijne hulp opstond: »De heilige Moeder Gods heeft dus mijne gebeden verhoord, en u gezonden om mij te redden?"

»Ja, Maria!" antwoordde hij; doch toen zij naar de opening trad, waaruit hij gekomen was, vervolgde hij snel: »Ik kom om u te redden; maar ik kan u niet redden, zooals ik wil; ik heb meer plichten te vervullen. Zeg aan hen, die u bewaken, dat gij u wenscht ter ruste te begeven, en verzoek hen, dat zij niet meer in uwe kamer treden."

»O! laat mij met u gaan," riep Maria smeekend; maar hij antwoordde, terwijl hij het hoofd schudde, en terugkeerde: »Dat kan niet, meisje! maar vertrouw op mijn woord; gij ziet mij weder, zoodra gij tegen dit beschot klopt:" en hij verdween in den muur; de opening sloot zich, en het was alsof er geen deur of doorgang was.

Neerslachtig liet Maria de armen zakken, en staarde naar de plaats, waar zij nog zoo even den vreemdeling gezien had. Was het een bedrog harer zinnen, of had zij het wel? Had de Hemel eindelijk hare bede verhoord, of was het een droom? Zou iemand als een reddende engel vóór haar verschijnen, als zij hem riep, of zou alleen de stem harer bewakers haar antwoorden? Tevergeefs lichtte zij met hare lamp langs het beschot; het bruine eikenhout liet niet den minsten schijn blijken, van zoo kort geleden nog bewogen geweest te zijn, en zij zette de lamp weder neder. Maar de woorden van den vreemdeling had zij toch gehoord; wie anders dan hij, had haar op den stoel nedergezet? zij besloot dus te doen, wat haar gelast was.

Op haar kloppen tegen de deur ontstond er eenig gerucht in de gang; men ging zeker Froccard er van verwittigen; want na een kort tijdsverloop werd de deur geopend, en Vidal trad binnen, terwijl Froccard, in de deur staande, zag wat hij deed, en vervolgens toeluisterde, wat er gesproken werd.

Zij had zich weder neergezet en het licht zoodanig geplaatst, dat het niet op haar viel; zij gevoelde, dat zij niet moest laten blijken, dat een straal van hoop in hare gevangenis was doorgedrongen. Zij was bevreesd, dat elk op haar gelaat de vreugde van haar hart zou lezen, en was minder beducht voor Vidal dan voor den man, die den sleutel van hare kamer droeg. Zelfs was zij beangst, dat hare stem haar zou verraden; zij was niet gewoon iets voor anderen te verbergen; maar het gevaar, waarin zij verkeerde, noodzaakte er haar toe. »Vidal! antwoordde zij langzaam op de vraag van den knaap, wat zij verlangde: »het is reeds laat, en ik ben zeer vermoeid; indien ik dezen nacht moest doorbrengen als dezen dag, dan geloof ik, dat ik morgenochtend dood zou zijn; ik wil dus trachten te rusten; mogelijk, dat de slaap mij zal verkwikken; want ik heb reeds zooveel geleden."

»De hemel doet u dus eindelijk gehoor geven aan mijne smeekingen," zeide Vidal verheugd, en hij zag met deelneming op het meisje neder; »de rust zal u goed doen: als men slaapt, lijdt men niet meer; de slaap geeft krachten om nieuw leed te dragen."

Maria knikte hem toe, en hij vervolgde: »Er is olie genoeg in de lamp; zij zal niet uitgaan, voordat de dag aanbreekt; ik zal het vuur voorzien, en u dan verlaten."

»Maar...." zeide Maria beschroomd, en vervolgde, haar ongerustheid verbergende; »maar, Vidal! de deur kan ik niet grendelen. Helaas! ik verlang zoo naar rust, maar ieder kan in dit vertrek komen, en ik durf mij niet nederleggen."

Froccard liet een spottend gelach hooren; de knaap echter, die turf en hout op het vuur legde, richtte zich op en antwoordde vriendelijk: »Laat u dit niet weerhouden om den slaap te zoeken, Maria! men zal niet in uwe kamer komen, voordat gij het zelve verlangt; vertrouw daarop."

»Vertrouw daarop," spotte Froccard. »Zal de bruidegom niet binnengaan bij de bruid, als hij het wil? — door het kleed eene bruid des hemels, maar inderdaad bruid...."

»Zwijg!" viel Vidal hem driftig in de rede; »juicht uwe laffe ziel van vreugde, omdat het geluid van bus en slang u slechts uit de verte in de ooren klinkt, die gij reeds honderdmaal had behooren te verliezen?" Hier ten minste zult gij de onschuld met uwe helsche vreugde niet vermoorden!"

Hier zweeg hij eenige oogenblikken, zag vóór zich neder, zuchtte, en vervolgde toen goedhartig tegen het meisje, dat haar gelaat in hare handen verborgen had en weende: »Helaas! meisje! satan liegt; maar zijn dienaar spreekt nu misschien de waarheid; en evenwel sluit gerust uwe oogen, Maria! ik zelf zal de wacht houden en aankloppen, voordat men de deur opent."

»Zult gij het doen?" vroeg Maria, vriendelijk naar hem opziende; maar toen Vidal, op Froccard wijzende, antwoordde: »Zoo waar als ik leef, hij zal niet binnenkomen, voordat ik u gewekt heb,"

riep deze: »Hij zelf is zeker mijnheer satan! lieve non! want hij liegt: ik heb nooit moed noodig gehad, om te doen hetgeen ik bedreven heb. Hij zelf is lafhartig, als de aanvoerder zijn stem laat hooren, en hij zal sidderen van vrees, maar niet durven aankloppen, als Messire mij gelast uwe kamer te openen. Slaap dus gerust, lieve bruid! die een schoon paard ten huwelijk brengt!"

Het valsche gelach, dat zijn rede besloot, beleedigde echter Maria niet lang. »Elendeling!" riep Vidal toornig, die nu met getrokken dolk op den ontloopen monnik toesprong; en het staal zou Froccard in den voorheen kaal geschoren kop gedrongen zijn, die door geen helm bedekt werd, zoo hij niet bijtijds teruggetreden was en de deur had toegehaald. Met moeite trok Vidal zijn wapen uit het hout, waar het met kracht was ingestooten, en riep met verachting: »Kom maar terug; bij de banier van mijn heer! ik zou daar bijna den beul in zijn brood benadeeld hebben; gij behoort niet door een goeden stoot te sterven; zulk een zachte dood zou doen twijfelen aan een oordeel hier op aarde. — Meisje!" vervolgde hij hierop met waardigheid, en zijn oog fonkelde niet meer toorn, maar van edele zelfvoldoening over het besluit, dat hij genomen had: »Ik zeg nogmaals, leg u gerust terneder, ik zal u bewaken en u wekken." Hierop trad hij nader bij de tafel, terwijl Froccard, die de deur in zijn hand hield, zijn bleeke en door schrik en woede afzichtelijker dan ooit geworden tronie in de kamer stak, en eindigde zacht: »Maria! ik zal kloppen, zelfs als de aanvoerder komt; maar bid voor mijne arme ziel; want ik zie u niet meer. De heilige Moeder Gods bescherme u; — slaap wel, Maria!" De toon, waarop hij deze laatste woorden uitsprak, overtuigde haar, dat hij zijn woord zou nakomen, maar zijn stem beefde. Maria was te sterk getroffen door zijn goedheid, dan dat zij hem terstond kon antwoorden. Vóórdat hij de kamer verliet, wierp hij nog eens een blik vol medelijden en bezorgdheid op het lieve meisje, dat hem met de hand toewenkte om hem te danken voor hetgeen hij voor haar wilde doen, boog zich, en de deur werd weder gesloten.

Nauwelijks echter was de sleutel in het slot omgedraaid, of Maria sprong op; een zachte uitroep van schrik ontglipte haar, en zij snelde naar de deur, met hare armen uitgestrekt, evenals wilde zij den knaap bidden om terug te keeren. Midden in het vertrek bleef zij evenwel, in treurig nadenken verzonken, staan. Zij weende. Toen keerde zij, nog half besluiteloos terug, trad naar het beschot en klopte.

Met bange verwachting zag zij langs den eiken wand; het zou nu blijken, of zij zich door een droom had laten misleiden, of dat hare redding werkelijk nabij was; en toen alles stil bleef, klopte zij nog eens met hare sidderende vingers tegen het hout. Er was haar alles aan gelegen, dat de muur zich opende; eer en geluk, zoowel hier op aarde als daarboven in den hemel, stond op het spel. Zij sloeg haar vochtig oog smeekende ten hemel, en evenwel greep een droevig gevoel van berouw haar aan, toen het beschot bewoog, de vreemdeling in de kamer stapte en zeide: »Het heeft lang geduurd, en de tijd is kostbaar; waarom weent gij, meisje?"

»De brave knaap heeft beloofd mij te waarschuwen, als iemand, zelfs zijn meester, hier zou willen binnentreden, en dat zal hem het leven kosten. O! zeker; want Perrol zal het hem niet vergeven; — daarom ween ik. Heer! de knaap is zoo goed, en ik offer hem voor mij op!"

De vreemdeling die verwonderd was geweest, haar met tranen in de oogen te vinden, zag haar met welgevallen aan, en zeide bemoedigend: »Bedroef u niet, Maria! en beschuldig u zelve niet. Zoowel als de Hemel mij toestaat u te redden, zal Hij ook een middel vinden, of mij toelaten den knaap voor den toorn van zijn meester te beveiligen, en zoo niet, dan zullen wij voor hem bidden; het is schoon en zalig te sterven in de verdediging der onschuld."

Maria hoorde hem aan; de zachte en welluiluidende stem van den vreemdeling klonk haar troostvol in de ooren; zij las met vertrouwen op zijn edel gelaat, dat de knaap in hem een ijverigen, en zoo zij vertrouwde, ook een machtigen beschermer zou vinden.

»Meisje!" zeide hij toen snel, »er is iemand in dit huis, die gekomen is om u te redden."

»O! ik hoopte het wel, maar kon het niet verwachten; Van Schaffelaar! niet waar, Heer? — mijn bruidegom?" riep zij vragend, en een lichte blos kleurde hare wangen bij het uitspreken van het laatste woord.

»Neen, Maria!" zeide hij; »de krijgsman heeft dikwerf zware plichten te vervullen; als de trompetten schateren en de banier ontrold is, gebiedt de eer hem, vrouw en kinderen te verlaten, en evenwel verwerft hij zich zoo gemakkelijk een bruid." Hier zuchtte hij, en luisterde, en Maria, die niet wist, waarom zijne woorden als een

zacht, maar droevig verwijt klonken, trachtte insgelijks te ontdekken, wat hij hoorde. Een verwijderd, maar dof geluid klonk haar nu in de ooren, en bij tusschenpoozen verhief het zich. O! zij herinnerde het zich nu: reeds lang had zij dat zachte, maar sombere gestommel gehoord, zonder er acht op te geven, of te vermoeden, wat het was; maar nu drukte elke dreun met zulk een geweld op haar hart, dat zij met moeite en vertwijfeling uitriep: »O! mijn God! dat is het gevecht! Heere Jezus! Maria! wees hem genadig!"

»Wring uwe handen niet, treur niet, Maria!" antwoordde hij, terwijl hij hare handen vatte en in de zijne drukte. »Wie door den Heere en Zijne heiligen bewaard wordt, dien zal immers geen leed geschieden! en hij is vroom en dapper, wees gerust en vertrouw..."

»O ja! ik zal vertrouwen, heilige Moeder Gods! ik klaag niet meer," riep zij berouwvol, en vervolgde toen: »O! zeg het mij, Heer! het is mijn goede vader, die mij is komen zoeken, niet waar? hij wacht mij, laat ons gaan."

»Ook die is het niet, Maria!" was het antwoord; en toen zij hem verwonderd en vragend aanzag, en zeide: „Wie is het dan, Heer?" vervolgde hij: »Het is de gewezen knaap van den heer Van Schaffelaar; het is de ruiter Frank."

»Frank!" riep Maria, »komt Frank om mij te redden?" en zij trad eene schrede achterwaarts; een blos, die snel haar gelaat kleurde, verdween terstond weder en maakte voor een doodelijke bleekheid plaats.

De vreemdeling, die hare ontroering niet geheel bemerkte, vervolgde: »Ja, hij is het! hij zou bijna het slachtoffer zijn geworden van zijn edele daad; want een plan, hoe listig ook uitgedacht, om zich onrechtmatig eens anders bezittingen toe te eigenen, en mij voor altijd de hoop mijns levens te benemen, ging te niet, omdat de ruiter weigerde zijn vrijheid te koopen of te verwerven, zonder u tevens te redden. Maar de Hemel deed mij vroeger dan men verwachtte en ik zelf gedacht had, terugkeeren, en Hij zal mij, hoop ik, het geluk schenken u beiden te verlossen, en de eer van mijn geslacht te redden; en als de aanvoerder der Zwarte Bende komt, zal ten minste zijn woede u niet treffen. . . ."

Maria, die hem zwijgend had aangehoord, vroeg, getroffen door het edele vuur, dat in zijne oogen schitterde: »Maar wie zijt gij toch, aan wien ik zooveel verplichting hebben zal?"

»Uw vriend, Maria!" antwoordde hij neerslachtig. »Waartoe u mijn naam te noemen, daar de eigenaar van dit huis mijn vader is, en ik de grootste verplichting aan uw bruidegom heb, die, nog niet lang geleden, mij mijn vrijheid, ja zelfs het leven liet?"

Ofschoon er nog niet veel tijds verloopen was, sedert Vidal de kamer had verlaten, scheen het, alsof de vreemdeling op zich zelven ontevreden was, dat hij zich had laten verleiden om met het meisje, dat hij wilde bevrijden, te spreken. Snel trad hij terug naar de opening in den muur, haalde daar een bundel kleederen uit, die in een mantel gerold was, zette toen de verborgen deur aan, en zeide tot Maria, die gedacht had, dat zij nu reeds zouden vertrekken: »Maria! ik kan u redden; maar het moet den schijn hebben, alsof gij door hulp van buiten ontvlucht zijt, en wel door dat raam;" en toen zij hem ongeloovig aanzag, vervolgde hij: »Bij al wat heilig is, meisje! zweer ik u, dat het zoo moet zijn, of anders zal er dezen nacht nog bloed vloeien in dit huis, dat evenwel alleen door hoogere goedheid voor zulk een onheil kan bewaard blijven. Deze kleederen zijn die van Kars, den jongen, die met Frank gevangen wordt gehouden; in diens plaats zult gij dus dit huis verlaten, terwijl hij zich door dit raam naar buiten laat afzakken; want ofschoon dit huis eenmaal het mijne worden moet, zijn de sleutels niet in mijn macht." Hij grimlachte bitter, spreidde de grove wollen kleederen voor haar uit, en zeide: »Trek ze aan, terwijl ik het raam zal openen, en draag zorg, uwe lokken met dezen doek te zamen te binden; zij mochten onder den hoed uitkomen en u verraden."

Maria zag besluiteloos naar het gewaad, terwijl hij de lamp op den vloer zette; hij bemerkte zulks en zeide ernstig: »Wij hebben geen tijd te verliezen; verkleed u dáár achter het bed. Op mijne eer! ik beloof u, ik zal niet naar die zijde zien;" en hij nam de kleederen op, en legde die op de plaats, welke hij aanduidde; maar toen zij, blozend en met nedergeslagen blik, verlegen staan bleef, riep hij: »Verdien ik dan zoo weinig vertrouwen, meisje? de tijd moet dubbel besteed worden, geloof het vrij. Het leven van mijn vader loopt misschien gevaar, omdat ik uwe vrijheid bewerk, en gij wantrouwt mij: bij de zaligheid van mijne moeder! ik zweer u, dat gij zoo heilig voor mij zult zijn als zij zelve."

Er lag een edel verwijt in den toon van zijn stem; Maria gevoelde, dat zij hem diep griefde door haar wantrouwen, terwijl zijn gelaat en zijn

houding alleen geschikt waren om vertrouwen in te boezemen; maar het was geen wantrouwen voor den edelen vreemdeling; alleen maagdelijke schroomvalligheid had haar doen aarzelen; daarom legde zij de hand op haar hart, en zag hem, het hoofd schuddende, aan, waarna zij, zonder iets te zeggen, zich meer achterwaarts begaf, om aan zijn verlangen te voldoen.

Met de uiterste behoedzaamheid zette de vreemdeling nu de tafel onder het raam tegen den muur, zette daar twee banken op, en plaatste daarop weder den eenigen stoel, die in het vertrek was. De zorg, welke hij en Maria gebruikt hadden, om zeer zacht te spreken, kon door het minste gerucht, dat hij maakte, doelloos worden en de wacht in de gang opmerkzaam maken; want gedurig hoorde men iemand op- en nedergaan; nu en dan alleen scheen er nog iemand, ofschoon met lichten tred, voorbij de deur heen en weder te gaan, en Maria vermoedde, dat het Vidal was.

Er behoorde veel voorzichtigheid en buigzaamheid van leest toe, om boven op deze gevaarlijke stellage te klimmen, die gelukkig hoog genoeg was, om zelfs desnoods Maria gelegenheid te geven, het kleine glasraam te openen, door het kozijn te kruipen, en in den muur te gaan zitten, die daartoe nog breed genoeg was. Een koude wind woei den vreemdeling in het aangezicht, toen hij het raam opende, en beroofde op eens het vertrek van den graad van warmte, die er in geheerscht had; de tocht deed zelfs zijn uitwerking op het vuur en op de vlam der lamp; maar meer dan dit alles verontrustte hem het duidelijker worden van het gerucht, dat uit de verte over de stad klonk, en dit, zoowel als het slaan der klokken, kon verraden, dat er een raam geopend was. Maria vernam met nieuwen angst het flauw gebulder der doodverspreidende werktuigen, dat nog niet uit haar geheugen was gewischt; zij dacht er niet aan, dat het haar noodlottig kon worden; zij dacht slechts om haar bruidegom.

Zoodra het raam geopend was, waarvoor, als bijna aan de machicoulis reikende, geene traliën waren, haastte de vreemdeling zich om zijn hooge standplaats te verlaten, en klom toen weder naar boven, een rol touw en een bundel reepen van linnen medenemende, welke hij met de kleederen had medegebracht. Het touw werd losgemaakt en naar buiten nedergelaten, tot het bijna ten einde was; toen werden de linnen reepen, die aan elkander waren geknoopt, mede aan het touw bevestigd, dat voorts stevig om het kruis van het raam werd vastgemaakt. Het moest den schijn hebben, alsof Maria hare beddelakens aan reepen had gescheurd, toen zij, in het raam geklommen zijnde, om hulp in te roepen, hare poging met een goed gevolg had zien bekronen, en het linnen had nedergelaten om het touw op te halen.

Indien er slechts iemand buiten het huis was, die het voornemen had om haar te redden, was zulks niet onmogelijk of onwaarschijnlijk; en zoodra Frank op vrije voeten was, zou de ontvluchting van Maria voor hen, die wisten, dat hij van hare gevangenneming wist, ten minste niets wonderbaarlijks hebben.

»Zijt gij nu gereed, Maria?" vroeg hij zacht, toen hij afgeklommen was, en zonderdat hij naar haar omzag.

»Ja, Heer!" antwoordde zij, zoo zacht, dat hij haar nauwelijks verstaan kon, en evenwel kwam zij niet te voorschijn. Hij gevoelde, dat zij zich schaamde, om zich in mansgewaad voor zijn oog te vertoonen; hij wist de zedigheid van de maagd naar waarde te schatten, nam zijn mantel op, die nog op den grond lag, en trad naar haar toe. Gaarne zou hij haar gezegd hebben, dat het grove gewaad haar schoon gelaat nog des te meer deed uitkomen; maar bij hield deze opmerking, als hier ongepast, voor zich, en zeide slechts: »Het is hier koud, Maria! De wind is guur, laat mij u daarom dezen mantel omdoen, hij zal u goed doen; maar draag zorg niet te vallen."

»O! ik dank u, Heer! de goede God moge het u vergelden; ik kan het niet!" zeide zij dankbaar, zich met maagdelijke beschroomdheid tot hem keerende. Meer kon zij niet zeggen, toen hij haar den mantel over de schouders hing; zooveel goedheid en kiesch gevoel had zij van geen vreemde verwacht; en evenwel wist hij immers, wie zij was; en hij kon niet anders zijn dan een edelman.

Zoodra hij haar den hoed nog een weinig dieper op het hoofd gedrukt had, raapte hij het kleed, dat zij had aangehad, bijeen, trok de lakens van het bed af, en pakte alles te zamen; maar toen hij de deur in het beschot wilde openen, bevond hij tot zijn leedwezen dat de tocht haar in het slot had doen vallen; de moeite, welke hij van te voren genomen had, om dit, zoowel als de scharnieren met olie te bestrijken, om het krassen te voorkomen, was er zeker de oorzaak van. Aan Maria, die hem gevolgd was, ontsnapte een zachte uitroep van schrik; maar hij trachtte haar te bemoedigen, en zeide: »De jongen, die ons wacht, zal mij misschien wel hooren; anders blijft ons

immers het raam nog over; geef dus den moed niet op, lief kind!"

Hij waagde het nu om zacht, en eindelijk om harder te kloppen; een geruime poos stonden beiden in bange verwachting; eindelijk werd de jongen, misschien door het gebed, dat Maria in stilte deed, opmerkzaam op hetgeen men van hem verlangde; want hij opende de verborgen deur, en vroeg of alles gereed was.

»God zij geloofd! dat gij mij eindelijk gehoord hebt," zeide de vreemdeling, »maar gij zult nu een gevaarlijke reis moeten doen. Bedenk u wel; want zoo gij denkt, dat het niet gaan zal, dan zal ik u, het koste wat het wil, in mijn kamer verbergen; het huis is hoog, en als uwe handen het touw loslaten, valt gij te pletteren."

Zoowel uit de woorden van den vreemdeling, als uit de uitdrukking van zijn gelaat, gevoelde Maria, welk gevaar den jongen boven het hoofd hing; maar deze, die haar met blijdschap gegroet had, riep lachende: »Bij St. Hubert! al ware het huis nog eens zoo hoog, dan zou ik tegen het afzakken niet opzien; want het touw is goed; en als wij den tijd hadden, zou ik u laten zien, Heer! dat Kars zijn gezicht niet scheef zou trekken, al moest hij van de straat naar boven klimmen. Mijn vader is boschbewaarder, en als een kleine jongen ging ik reeds met het volk het Gooische bosch in."

Hij was, gedurende het uitspreken van deze laatste woorden, tot de tafel genaderd, klom nu naar boven, en toen hij in den muur gestapt was, volgde hem de vreemdeling, die hem, zoo het scheen, nogmaals den naam van den man herinnerde, naar wien hij zich moest begeven en in zijn naam huisvesting verlangen voor den nacht; hetgeen hem, daar hij een kleed met de kleuren van den vreemdeling droeg, en bovendien van geld voorzien was, zeker wel zou gegeven worden, totdat de poorten van de stad werden geopend.

Maria durfde er niet naar zien, hoe de jongen, om haar te redden, in het donkere gat verdween; zij wendde haar gelaat af; elk oogenblik vreesde zij den ongelukkige te hooren vallen, en zijn gekerm te vernemen. Bezorgdheid voor den jongen deed haar het verwijderde geluid der bussen en de voetstappen van hare wachters vergeten; zij schrikte eerst, doch werd vervolgens blij verrast, toen de vreemdeling zijn hand op haar schouder legde, en haar toefluisterde: »Hij is gelukkig beneden gekomen, en zal een strik aan het touw maken, alsof men u onder de armen had afgelaten; nu kunnen wij gaan, Maria! de ruiter wacht ons." Doch Maria bleef staan; en toen hij den angst op haar gelaat las, vroeg hij eindelijk, doch treurig: »Wantrouwt gij mij nog, Maria?"

»O! neen, Heer!" riep zij vol vertrouwen, »ik wantrouw mijn redder niet, o! gij hebt reeds zooveel voor mij gedaan; ik bid u, breng mij zelf in veiligheid," eindigde zij smeekend.

»Dat kan niet, lief kind!" hernam hij, en noodzaakte haar, als het ware, om aan zijn verlangen te voldoen; beef niet! ik zeg u immers, dat gij niets te vreezen hebt; waartoe die angst?"

Hij was haar behulpzaam, om door de geheime deur te stappen, nam hare kleederen en alles op, dat zou hebben kunnen verraden, dat hij hier geweest was, wierp nog eens een blik op de ramen, die openstonden, op den witten langen band, die naar beneden hing en op den grond lag, blies toen de lamp uit, en een zacht en bijna onmerkbaar gekraak verried, dat het beschot weder gesloten was. Het vuur, dat nog goed brandde, verlichtte nu en dan een groot gedeelte van het vertrek, waarin de dochter uit *de Vergulde Helm* zooveel bange uren had doorgebracht. De afgemeten stap van den ruiter liet zich voortdurend in de gang hooren; maar weinige oogenblikken, nadat de vreemdeling met den gewaanden Kars vertrokken was, zweeg het gedreun der zware bussen, zonder dat daarom de burgers van Utrecht verlost werden van de beangstigende onzekerheid, welke hen, sedert het begonnen was gepijnigd had.

Ofschoon het Maria onmogelijk geweest was, te gissen, wie de vreemdeling was, die zich zooveel aan hare bevrijding liet gelegen zijn, zoo zal evenwel elk, die het geduld gehad heeft tot hiertoe deze bladen te lezen, reeds al dadelijk begrepen hebben, dat het niemand anders kon zijn dan Reynoud, de zoon van heer Loef van Oosterweerd.

Een dag vroeger dan hij gedacht had, was hij teruggekeerd van de jacht, in de omstreken van zijn voorvaderlijk huis aan de Vecht, waarheen hij dadelijk na zijn terugkomst van Amersfoort vertrokken was. Hij had in de stad maar een oogenblik vertoefd, om op last van zijn vader het geld, dat hij op zijn paard droeg, aan Perrol ter hand te stellen. Bij zijn terugkomst had het hem weinig bevreemd, dat hij, ofschoon het nog niet laat was, met zijne knechts, het geschoten wild en de honden vóór het huis van zijn vader moest wachten, totdat men bij dezen den sleutel gehaald had. Zoowel deze voorzorg, als de stroef-

heid van het antwoord op de vragen, welke hij tot Walter richtte, die de sleutels scheen te bewaren, maar nog meer het gezicht van een der Zwarte Ruiters, had hem reeds beducht doen zijn, dat er iets voorgevallen was, of nog zou gebeuren, waarbij zijn tegenwoordigheid zeer te onpas moest komen.

Hij had zich gehaast zijn vader te gaan begroeten, die zijn ongenoegen niet had kunnen verbergen, dat hij nu reeds was teruggekomen, en hem geraden had, zich maar dadelijk ter ruste te begeven, om van de vermoeienissen der jacht uit te rusten. Op zijn vraag om te worden ingelicht, welk gevaar men vreesde, en wat de ruiters van de Zwarte Bende in het huis deden, antwoordde zijn vader, dat er niets was, waarvoor hij dezen avond zijn hulp of zijn goeden raad noodig had, en dat hij hem den volgenden morgen aan het ontbijt wel nader zou spreken. Daar hij zag, dat hij waarschijnlijk geene andere inlichtingen zou kunnen krijgen, had hij zich verwijderd, niet denkende, dat er een gebeurtenis had plaats gehad, welke het noodzakelijk maakte, dat hij zich met kracht van rede tegen zijns vaders handelwijze verzette. Met vreugde zag heer Loef hem vertrekken; want het gaf hem gelegenheid om zich met zijn hofmeester te beraden. De weigering van Frank, om zonder Maria te vertrekken, had zijn plan in duigen geworpen; voor niets had hij dus een ruime som gelds op hand aan den Zwarten Ruiter gegeven, om diens stilzwijgen te koopen. Bovendien vernam hij met schrik, dat het de bruid van Van Schaffelaar was, die in zijn huis was opgesloten. Stelde hij haar in vrijheid, hetgeen misschien niet buiten zijn macht was, dan laadde hij zich het ongenoegen van Perrol op den hals, die elk oogenblik kon opdagen. Wel verwenschte hij nu zijne betrekkingen met den vreemden krijgsman, en deed het hem leed, dat hij de vrouw, wie zij dan ook ware, in zijn huis ontvangen had; maar Perrol met de Roode Hand was te geducht voor hem, dan dat hij den moed zou gehad hebben, zijn geweten gerust te stellen, door het meisje te verlossen. De vrees deed hem de goede ingeving van zijn hart tot zwijgen brengen, en evenwel vertoonde zich, achter de dreigende gestalte van Perrol, het beeld van heer Jan van Schaffelaar, die de hand leggende op het groote slagzwaard, dat aan zijn heup hing, hem met gestrengen blik rekenschap scheen te vragen van zijn bruid. Walter was van gevoelen, dat het onnoodig was den Zwarten Ruiter eenige inlichtingen te vragen, daar deze even vol logens was als satan zelf; maar hij ried zijn heer om Frank en den jongen te bewaren, totdat Perrol weder zou vertrokken zijn, en dezen zelven te verzoeken de gevangene vrij te laten, indien zij de dochter van den smid was, of ten minste nog dadelijk met haar het huis Oosterweerd te verlaten, als wanneer hij er zich op beroepen kon, alles voor haar gedaan te hebben, wat in zijn vermogen was, en dat haar in zijn huis geen leed was geschied.

Niets zou er dus gedaan zijn, om de bruid van Van Schaffelaar aan de macht van Perrol te onttrekken of Frank te bevrijden, en hem dus te beveiligen voor de wraak van den man, dien hij verwond had; want Froccard, ofschoon hij het geld had aangenomen, zou zeker verraden hebben, dat de vriend van Maria's bruidegom zich in het huis bevond, vooral als hij hoorde, wat er te Eemnes was voorgevallen; geen belofte, hoe heilig bezworen of met goud betaald, kon hem verhinderen kwaad te doen; alleen vrees en eigenbelang hielden somtijds zijn boosaardigheid in toom. Maar niettegenstaande de vermaning van Walter en op last van hare meesteres, trachtte Annetje te vernemen, wat er in het huis gebeurde; want Walter was nog niet teruggekeerd om Ada te berichten, dat Frank haar aanbod aannam, en om haar de trouwbelofte ter onderteekening voor te leggen, en elk oogenblik vermeerderde hare ongerustheid. Zonder veel moeite vernam het kamermeisje, dat heer Reynoud was teruggekeerd en zij spoedde zich om hem te verwittigen, dat hare gebiedster reeds reikhalzend naar zijn komst had uitgezien.

Volgaarne gaf hij gehoor aan het verzoek van het meisje en volgde haar. Altijd bereid elkeen van dienst te zijn, streelde het hem zijn nicht te zullen zien, en iets te kunnen doen, dat haar aangenaam was. Helaas! hij vermoedde niet, wat er gebeurd was. Reeds bij het binnentreden trof hem de verandering, welke haar gelaat ondergaan had, en toen zij hem zoo aaneengeschakeld als haar mogelijk was, verhaald had, hoe Frank gekomen was, en wat er verder was voorgevallen, verborg hij zijn gelaat in zijne handen. Hij doorzag het voornemen, om in deze vereeniging, buiten toestemming, en, zoo het den schijn moest hebben, buiten medeweten van haar oom, een voorwendsel te zoeken, om haar van een gedeelte harer goederen te berooven — en de man, die zulks verrichtte, was zijn vader. Doch alsof dit nog niet genoeg ware om zijn hart met rouw te vervullen, zoo moest deze

helsche uitvinding hem voor altijd alle hoop benemen om hare hand te verwerven, en toen Ada, die dacht, dat hij uit verstoordheid in dat somber nadenken vervallen was, voor hem nederviel en hem smeekte den ruiter te redden, toen zag hij, hoe sterk zij Frank beminde, en dat voor hem alle hoop op hare genegenheid voor eeuwig vervlogen was. Maar hij overwon den weerzin, dien hij gevoelde om iets voor den ruiter te doen, die hem het hart van haar, welke hij beminde, had ontstolen, en verliet Ada, na haar gerustgesteld te hebben, met het voornemen om den jongen ruiter te bevrijden, al ware het dan ook ten koste van de hand zijner nicht.

Het verwonderde hem, dat Frank niet terstond zijn vrijheid had gekocht ten koste van een prijs, waarvoor hij gaarne zijn vrijheid zou opgeofferd hebben; want dit was immers uit het wegblijven van Walter op te maken; en het was om de reden hiervan te ontdekken, dat hij zich eerst naar den ruiter wilde begeven, alvorens zijn vader te verzoeken, dezen vrij te laten, zonder hem eenige belofte of verbintenis af te dwingen.

Waren Frank en Maria in de gevangenis onder in het huis opgesloten geweest, het zou hem even onmogelijk geweest zijn hen te bezoeken, als het hem nu was, hun de deur van het huis te openen; gelukkig kon hij door een omweg in de gang komen, op welken het kamertje uitliep, waar Frank, volgens het bericht van het kamermeisje, gevangen zat.

Zoodra de doffe dreunen der zware bussen het oor van den jongen ruiter getroffen hadden, was hij opgesprongen en had geluisterd; fier richtte hij het hoofd op, evenals de leeuw, die door het geroep der toeschouwers wordt gewekt en het strijdperk wil binnentreden; doch zoodra hij de zekerheid had, dat hij zich niet bedroog, en tevens dat de deur gesloten was, kende zijn drift geene palen meer; evenals de koning der dieren, toornde hij en koelde zijn moed op de muren van zijn kerker. »Ha! dat is de aanval," riep hij, »en ik ben gevangen; en men zal strijden en overwinnen zonder mij; de dood zal de Schaffelaars nedervellen, en ik zal blijven leven — mijne speer zal met schande overdekt worden. — O, mijne ruiters! tevergeefs zult gij uw man van wapenen roepen; hij is gevangen, — gevangen! Ik zal niet strijden aan uwe zijde, mijn leven niet voor het uwe geven, mijn aanvoerder! mijn vriend! mijn wapenbroeder! — O! zal ik dan Maria, en u, en mijne eer verliezen, en nog gedoemd zijn om te leven!"

Eindelijk zonk hij, door drift overmand, ineen, en Kars schrikte van de vertwijfeling, die op zijn gelaat te lezen stond.

Frank, die geen uitkomst meer zag, en Maria verloren waande, was niet weinig verwonderd en verheugd, den jonkheer van Oosterweerd te zien binnenkomen; zelfs Kars beloofde zich veel goeds uit dit bezoek, ofschoon hij hem niet kende. Maar al dadelijk ontdekte Reynoud te reden, waarom Walter's voorslag was verworpen; want Ada had hem niet gezegd, dat Frank was gekomen, niet om haar van zijn liefde te verzekeren, maar om de bruid van zijn vriend te redden: de jonkvrouw had het burgermeisje en den minnenijd geheel vergeten, zoodra het leven van den geliefden ruiter in gevaar was.

Misschien zou de gedachte, dat Frank niet om zijn nicht in Utrecht was gekomen, Reynoud eenige hoop hebben kunnen geven; doch uit zijn weigering om zich te verbinden, bleek alleen, dat hij het meisje wilde redden, of dat hij ook had ingezien, dat men op de bezittingen van de jonkvrouw loerde; maar het gevangenhouden van een vrouw, van de bruid eens edelmans, in het huis zijns vaders, trof hem te zeer, dan dat hij op iets anders kon denken. Zijn vader, handlanger van Perrol met de Roode Hand, handlanger van een maagdenroover; o! dat was te veel voor den edelen jongeling; hij stond als verpleet voor den ruiter.

Frank verstond hem; de omgang met Van Schaffelaar had zijn geest beschaafd, en door de goedheid van zijn hart bedwong hij de drift, die hem beheerschte; hij eerbiedigde en waardeerde de droefheid van den braven zoon; en zonder te dreigen, of den naam van heer Loef te noemen, bezwoer hij hem, de onschuldige maagd te redden, de bruid vlekkeloos te bewaren voor den edelman, die in dit oogenblik de wijkplaats van de Zwarte Bende bestormde, en vol vuur snelde hij naar het raam; het was alsof hij naar het gebulder van de bussen den loop van het gevecht wilde bepalen; zijn lichaam sidderde van strijdlust.

Hoezeer het gedrag van zijn vader hem ook griefde, gevoelde Reynoud evenwel, dat deze zeker niet geweten had, wie de vrouw was, welke men in zijn huis gebracht had, voordat Frank zulks had bekend gemaakt; hij zeide dit aan den ruiter; het maakte hem zoo gelukkig, deze verschooning, al ware zij ook nog zoo zwak, voor zijn vader te kunnen bedenken; maar Frank bewaarde een diep stilzwijgen en schudde ongeloovig het hoofd.

Toen bezwoer Reynoud hem, zijn oordeel nog op te schorten; alles wilde hij beproeven om haar te verlossen; het kostte wat het wilde; de onschuldige maagd moest gered worden; en toen hij Frank verliet, drukte hij hem de hand en zeide met ernst: »Zoo waar als God ons hoort, en ik edelman ben, gij kunt op mij vertrouwen; en zoo ik met geen blijde tijding kan terugkeeren, zal het ten minste zijn, om u uit dit verblijf te verlossen. Geloof niet, Frank! dat ik niet in staat zal zijn, om u een goede wapenrusting te bezorgen, omdat de wapenkamer in dit huis meest altijd gesloten blijft, of dat ik schromen zal met u het zwaard te trekken voor de bruid van den man, die mij het leven spaarde en het goud behouden liet, dat ik op last van mijn vader naar Amersfoort brengen moest."

Zijn eerste voornemen was, naar zijn vader te gaan; het was het natuurlijkste; het stond immers in de macht van dezen, om alles weder goed te maken, en Frank met het meisje te laten gaan! Doch tot zijn smart moest hij het opgeven; zijn vader wist immers, wie zij was; zijn verstoordheid over het onderhoud van den ruiter met zijn nicht was toch maar een voorwendsel; en daar dit alles, en zelfs de vrees voor den rechtmatigen toorn van den heer Van Schaffelaar, bij verandering van tijden, en voor de aanklacht van den vader over het gevangenhouden van zijn kind, hem niet had kunnen doen besluiten, om volgens rechten der menschelijkheid en de inspraak van zijn geweten te handelen, vreesde hij, dat al zijne pogingen om hem tot beter gevoel over te halen, tevergeefs zouden zijn.

Indien hij had kunnen denken, dat alleen eigenbelang zijn vader weerhield, Frank en het meisje hunne vrijheid weder te geven, dan had hij nog hoop kunnen voeden, hem tot betere denkwijze over te halen, door hem, hoe smartelijk dit ook voor hem zou geweest zijn, zijn onwaardige handelwijze voor oogen te houden; maar ook hem schemerde de zwarte wapenrusting van den aanvoerder der Zwarte Bende voor den geest. O! hij gevoelde het, het zou onmogelijk zijn, zijn vader te bewegen, de wraak van dien man op zich te laden. Stond het hem vrij als zoon, zijn vader te dwingen, Perrol met de Roode Hand, als het ware, den handschoen voor de voeten te werpen? Hij huiverde; het was alsof hij den vreemdeling, den handschoen met zijn dolkmes opheffende, vóór zich zag.

Hij moest dus eerst beproeven haar hulp te bieden, zonder voorkennis van zijn vader; maar zou dit mogelijk zijn? Het was hem bewust, dat het meisje onder de onmiddellijke bewaring der Zwarte Ruiters gebleven was; en ofschoon het hem, die anders vreedzaam van aard was, bijna van toorn deed sidderen, gevoelde hij, dat hij, de zoon des huizes, zelfs voor hare deur, onder het dak zijns vaders, door een der kerels van Perrol met het ontbloote zwaard zou worden teruggewezen. Gereed om zich aan de wanhoop over te geven, en op het punt om naar zijn vader te snellen, en zich aan zijne voeten neder te werpen, ontkiemde eene nieuwe hoop in zijn hart; zijn lijfknecht dien hij uitgezonden had om uit te vorschen waar de vreemdelinge was gehuisvest, kwam hem bericht brengen. Tweemaal vroeg hij dezen of hij zich niet bedroog; of het vertrek, hetwelk hij hem noemde, wel datgene was, dat door de vreemde ruiters werd bewaakt; en toen hij overtuigd was, dat hij zich niet met een ijdele hoop had gevleid, begon de moed weder in zijn hart te herleven. Misschien was het bij toeval, mogelijk echter met overleg, dat zijn vader deze kamer had laten aanwijzen, tot welke men langs een geheimen weg kon naderen, die alleen aan hem, heer Loef en Walter bekend was; te meer leed deed het hem nu, dat zijn vader het meisje niet bevrijd had, dewijl het in zijn macht was het te doen, zonder voorkennis van de Zwarte Ruiters. Veel tijds bleef hem niet over; het uur van Perrol's komst was hem onbekend, en indien Walter hem in de nabijheid der gevangenkamers ontmoette, indien zijn vader vermoedde, dat hij niet ter ruste was gegaan, maar pogingen wilde aanwenden om de gevangenen te bevrijden, dan zou hij hem spoedig buiten de mogelijkheid stellen hen te bezoeken; want hij vermocht immer geen geweld tegen zijn vader te gebruiken.

Hij bevond zich nu in de mogelijkheid om Frank en Maria te bereiken; maar niet om hun de deur van het huis Oosterweerd te openen; langs een anderen weg moest hij dus trachten hen te bevrijden. O! hij gevoelde zoo goed, dat Perrol zich niet tevreden zou laten stellen met het bericht, dat zij uit hare kamer verdwenen was, dat hij andere middelen beramen moest, wilde hij zijn vader niet roekeloos blootstellen aan den moordlust van dien woesteling. Het moest den schijn hebben, alsof zij aan de macht van Perrol ontsnapt was zonder hulp der bewoners van het huis Oosterweerd; het venster, hoe hoog ook boven de straat, kon misschien daartoe dienstig zijn, en zijn plan werd daarop

geraamd. Het verheugde hem dezen uitweg gevonden te hebben, langs welken hij Maria, den ruiter en zijn jongen hoopte te laten ontsnappen; want daardoor stelde hij Frank buiten de noodzakelijkheid, zich met Ada te verbinden; ook hem zou dus nog de hoop op hare hand overblijven. Bij verder nadenken moest hij echter dit plan laten varen; want Froccard, die wist dat Frank en Kars het huis niet verlaten hadden, zou zeker niet verzuimen, om, zoodra Maria's ontvluchting ruchtbaar werd Perrol opmerkzaam te maken, dat heer Loef hem bedroog, hetgeen hij zich wel zou wachten te doen, indien de ruiter en de jongen met zijn medeweten het huis verlieten, en hij er betaling voor ontving.

De bruid van Van Schaffelaar te redden, zonder zijn vader stellig ongelukkig te maken; de eer van zijn geslacht voor deze vlek te bewaren, en Frank te bevrijden: dit alles kon alleen gepaard gaan met opoffering van alle hoop op eigen geluk. De jongen alleen moest door het venster ontsnappen. Frank moest niet langer weigeren de hand van de jonkvrouw aan te nemen, en de dochter van den smid moest in het kleed van den zoon des boschbewaarders het huis verlaten, en hij — hij zou Ada in de armen van een ander zien.

In somber nadenken gekeerd, zat heer Loef in zijn vertrek, onbewust van hetgeen zijn zoon beraamd had, om datgene te doen, dat hij niet uitvoeren, of waaraan hij zelfs niet denken durfde. Walter, die anders altijd gemakkelijk een voorwendsel wist uit te denken, waarmede men zich kon helpen, had thans tevergeefs gezocht naar een, dat doorgaan kon; ten minste hij had er geen kunnen vinden, dat zijn heer kon geruststellen. Wij, die gezien hebben, hoe gelukkig de brave Reynoud was geslaagd, om Maria uit hare gevangenschap te verlossen, en vertrouwen, dat hun ook, sedert zij het vertrek verlaten hadden, geen onheil of tegenspoed zal overgekomen zijn, zullen zeker minder verwonderd zijn dan heer Loef en zijn hofmeester, dat men hem kwam berichten, dat de marsman zich waarschijnlijk in zijn eng verblijf begon te vervelen, want dat hij op de deur scheen te bonzen, alsof zijne vuisten ijzeren hamers waren.

Op een wenk van zijn meester, verliet Walter het vertrek, en keerde spoedig met de onverwachte tijding terug, dat Frank eindelijk, het kostte wat het wilde, zijn vrijheid terugverlangde.

»De onnoozele ruiter kiest eindelijk eieren voor zijn geld," zeide hij spottend. »Het hart begint den opvliegenden dwaas reeds in de schoenen te zakken; hij is genegen de jonkvrouw zijn hand aan te bieden en u vergeving te vragen, als hij verzekerd is, dat men hem en den jongen terstond vrijlaat, en gelegenheid geeft, om nog dezen nacht de stad te verlaten. Op één punt blijft hij echter staan: hij is zoo bevreesd voor den priester, alsof deze een toovenaar ware, en wil er niets van hooren; maar de trouwbelofte is immers voldoende?"

»Zeer zeker; want Ada is te trotsch om in te trekken, wat zij beloofd en bezegeld heeft. Doch wat zegt hij van het meisje?" vroeg heer Loef met ongeduld, »zal hij zonder haar vertrekken?"

»Ja," hernam Walter lachende, »hij laat haar in den loop; hij begrijpt niet, dat de schoonste goederen van de jonkvrouw in uwe handen zullen vallen, en schijnt er zoo weinig op gesteld te zijn, om Messire Perrol af te wachten, dat hij zich door mij de belofte heeft laten afvorderen, om den heer Van Schaffelaar niets te zeggen, dat u in een ongunstig daglicht zou kunnen stellen, zoo deze al met de vrouw iets gemeens mocht hebben, ha! ha!"

Het geluk, dat op eenmaal zijne plannen scheen te willen bekronen, verheugde heer Loef, en deed hem voor een oogenblik vergeten, dat, zoo het de bruid van den ruiteraanvoerder ware, de voorspraak van Frank hem misschien even weinig zou baten, als zijn eigen verzoek aan Perrol, om haar de vrijheid weder te geven. Terstond werd Walter dus afgezonden, om de trouwbelofte, welke reeds geschreven was, zoowel door de jonkvrouw als den ruiter, te laten bekrachtigen, door er hun teeken onder te stellen, en verder alles in orde te brengen, om Frank en den jongen zoo spoedig mogelijk te doen vertrekken.

Met zelfvoldoening over het welgelukken van zijn list, wachtte heer Loef er met ongeduld den afloop van af. Eindelijk had Frank zich dan toch genoodzaakt gezien, om, hoewel tegen zijn zin, te doen wat hij van hem verlangde; het deed hem genoegen, dat Reynoud reeds was ter rust gegaan, zooals Walter van diens knecht vernomen had; en hoezeer hij met schrik het oogenblik te gemoet zag, dat deze van het gebeurde zou kennis bekomen, was hem er alles aan gelegen, dat hij niets van de zaak vernam, voordat er niets meer aan zou te veranderen zijn. Ook wenschte hij, dat de aanvoerder der Zwarte Bende vooreerst nog niet mocht komen, en evenwel gevoelde hij, dat hij alleen aan diens naam te danken had, dat Frank zich aan het voorstel van Walter had onder

worpen. Elkeen sidderde dus voor dien vreemdeling; zelfs de gemeene jongen, die beneden de wraak van Perrol geplaatst was, had immers, zooals hem de hofmeester gezegd had, zijn afgrijzen niet kunnen verbergen, toen hij dien naam genoemd had, om de besluiteloosheid van Frank te verwinnen.

Heer Loef werd in zijn overdenkingen gestoord door Froccard, die, nadat hij aan de deur geklopt had, in het vertrek trad. Deze had, zooals hij zeide, tot zijn vreugde vernomen, dat de ruiter eindelijk besloten had, het hazenpad te kiezen, en hij kwam, op uitnoodiging van Walter, om zich verder met heer Loef te verstaan en het overige van het hem toegezegde geld te ontvangen, tegen afgifte van een stuk papier, waarop een order stond geschreven, om den vertooner daarvan vrij door te laten. Maar dit alleen was de reden niet van zijn komst; hij zou evenwel gekomen zijn, om aan heer Loef te verzoeken, hem in de gelegenheid te stellen, om volgens bekomen last, Messire Perrol vier zijner ruiters, van fakkels voorzien, te gemoet te zenden, als deze binnen zekeren tijd niet kwam opdagen, en vroeg, toen hij het geld naar zich gestreken had, om den vrijen pas nog eens te mogen terughebben, ten einde hem met dezelfde hand in te vullen op naam van den marsman en zijn jongen, en voor de wacht van de poort, door welke Frank verkozen had de stad te verlaten.

Heer Loef las het geschrift, toen het hem weder was ter hand gesteld, en daar hij het in behoorlijke orde vond, onderhield zij zich vervolgens met den Zwarten Ruiter over het verwijderd geluid van het losbranden der bussen, dat hem zoolang verontrust had. Walter keerde eindelijk terug, met het bericht, dat er nu niets meer aan te doen viel dan Frank in vrijheid te stellen, en met vreugde beschouwde heer Loef het perkament, dat hem de lang begeerde goederen in handen moest spelen. Ook Walter lachte, en wreef zich vergenoegd de handen, toen hij zijn heer met zelfvoldoening de handteekening van Ada en Frank had gewezen: een onduidelijke naamteekening en een klein zegel van was bekrachtigden de verbintenis van de zijde der jonkvrouw, een ruw geteekend kruis, dat door een zwaard en een herdersstaf gevormd werd, was er door den ruiter op gezet. Zelfs Froccard onderdrukte met moeite een valsch en spottend gelach; hij voelde de goudstukken in zijn gordel, waarvoor hij beloofd had den ruiter te laten gaan, en aan zijn meester niet te ontdekken, dat men hem had losgelaten. Als Frank vrij de stad verliet, had heer Loef immers niets te zeggen, en Perrol zou er zich niet aan laten gelegen zijn, of de vriend van Van Schaffelaar, die Maria gevolgd was, in de stad was vrijgelaten of niet, als hij vernam, dat hij buiten de poort toch weer was gevangengenomen.

Toen Walter voor de laatste maal, zooals hij dacht, de deur van het verblijf van Frank opende, zag hij hem naast den jongen staan, die met het hoofd voorovergebogen op de tafel lag, en het laatste woord, dat zijne ooren trof, verried, dat de ruiter hem vriendelijk toesprak en trachtte te troosten, en nieuwsgierig vroeg hij: »Heer Frank! wat scheelt er aan?"

»O! niets, Walter!" antwoordde deze, die met moeite den blik van bezorgdheid, dien hij op den jongen had geworpen van hem afwendde. »De arme borst is bang dat hij zijne ouders niet zal wederzien; hij waande, dat gij niet terug zoudt komen. Maar zeg mij, heeft uw meester eindelijk toegegeven?"

»Ei! ei!" zeide Walter; »maar hier zijn wij immers al met den mantel, om welken gij gevraagd hebt, en het verlof van heer Loef om u vrij te laten. De jongen heeft zooveel moeds niet als gij, Heer!" eindigde hij spottend.

Toen naderde Frank hem, nam den mantel aan, en zeide: »Ik vreesde zelfs, dat Perrol reeds gekomen was; ik heb zoo even het getrappel van paarden hier onder in de poort gehoord; maar zij schenen het huis te verlaten, — is dit zoo?"

De hofmeester knikte met het hoofd, en antwoordde, toen hij bemerkte, dat Frank zich veel aan deze zaak liet gelegen zijn: »Vier van de Zwarte Ruiters zijn hun meester te gemoet gereden; doch gij hebt geen nood hen te ontmoeten, en de jongen behoeft dus niet bevreesd te zijn." Hierop grimlachte hij; maar Frank bemerkte niet, dat de oude hem bespotten en zijn minachting te kennen geven wilde, omdat hij, uit vrees voor zich zelven, de bruid van zijn weldoener in hare gevangenis had achtergelaten. Frank wist niet hoe het kwam, maar een angstig voorgevoel zeide hem, dat er een verraderlijk plan beraamd was: het uitrijden van de Zwarte Ruiters deed hem angstig de toekomst te gemoet zien. »Hier is het geschrift, dat u de Witte-Vrouwe-poort zal openen," zeide Walter. »Heer Loef heeft nog lang geaar-

zeld om toe te geven; maar daar gedane zaken geen keer nemen, moet hij er in berusten; en ofschoon hij u nog niet zien wil, zoo heeft hij mij echter gelast u te laten gaan, werwaarts gij zoudt goedvinden. Uwe bruid heeft zelve getuige willen zijn van uw vertrek; zij wacht ons," eindigde hij grimlachende.

»Wacht de jonkvrouw mij?" vroeg Frank verwonderd; en toen Walter hem zulks herhaalde, vervolgde hij: »Nu! laat ons dan in Godsnaam gaan; het voegt niet, dat zij naar mij wacht; en ik wil vertrekken. — Kars!" zeide hij toen tot den jongen, die nog altijd in dezelfde houding was gebleven, »hier is de mantel; hang hem over uw arm en volg ons."

De jongen stond op, en Frank gaf hem den mantel over; daarop haastte hij zich, om zich bij Walter te voegen, die reeds, met een kleine lantaarn in de hand, in de deur wachtte, en zij traden de gang in. Zacht, doch gedurig sprak de ruiter tot den hofmeester, evenals wilde hij de aandacht van dezen afleiden, en nu en dan wierp hij als ter sluiks een blik achter zich op den jongen, die hem op den voet, doch met onzekere schreden volgde. Toen zij aan het einde van de gang gekomen waren, opende Walter een deur, en een trap voerde hen naar beneden. Beneden gekomen, stond hij een oogenblik stil, en hield de lantaarn in de hoogte, om den jongen voor te lichten, die met moeite scheen neder te dalen. Frank stond gereed om dezen de hand te reiken, ten einde meer vastheid aan zijn gang te geven, maar hij weerhield zich; en toen Kars eindelijk beneden was, en tegen den muur leunende, met voorovergebogen hoofd bleef staan, zeide Walter, zijn weg, op de uitnoodiging van Frank, vervolgende: »Ik herken in hem, op mijn woord! den vluggen jongen niet, dien ik zelf bij u gebracht heb; de vrees maakt den eenen vlug en den anderen traag, Heer Frank!"

De ruiter antwoordde hem echter niet, en Walter vervolgde: »Zoodra wij deze gang ten einde zijn, zult gij uwe bruid vinden, doch ik moet zeggen, dat uw kleed niet past voor den bruidegom van zulk een schoone jonkvrouw, ha! ha! en dat de plaats niet voor haar geschikt is om er u te wachten."

Toen de deur geopend was, welke de gang afsloot, bevonden zij zich aan het boveneinde van een trap, die naar de kelders van het huis scheen te voeren. De deur was nauwelijks weder toegedaan, nadat Walter gewacht had, tot de jongen hem was voorbijgegaan, of Frank, die scheen om te zien waar deze bleef, onderdrukte met moeite een uitroep van schrik. De jongen, die iets scheen te ontwaren, dat hem vrees aanjoeg, en snel achteruittrad, zou van de trap gestort zijn, indien hij hem niet vastgehouden en van den donkeren afgrond weggeleid had. Maar terwijl hij hem met bevende stem vermaande om toch den moed niet te verliezen, en Walter den jongen over zijn onvoorzichtigheid en blooheid bespotte, hoorde Frank iets in zijn nabijheid over den steenen vloer ritselen. De hofmeester stiet hem aan, en hij was eenigszins verwonderd, iemand, in een zwart zijden falie gehuld, achter zich te zien: de kleinmoedigheid van zijn makker had hem zijn bruid doen vergeten.

Zij scheen besluiteloos te wezen, of zij hem zou aanspreken of niet; misschien was zij verwonderd, dat Frank, in dit gewichtig oogenblik zijn tijd besteedde om den gemeenen jongen met een bezorgdheid te behandelen, welke een jongere broeder nauwelijks van hem had kunnen vergen: mogelijk bemerkte zij het evenwel niet, en was haar gemoed te vol, om iets te kunnen uitbrengen.

»Waarde Jonkvrouw!" zeide Frank met gevoel, terwijl hij snel hare hand vatte, die uit het kleed te voorschijn kwam; »welke woorden zal ik gebruiken om u te danken? Helaas! ik verdien zooveel eer, zooveel goedheid niet. Geloof niet, dat ik misbruik zal maken van hetgeen gij deedt om mij te redden; gij schenkt mij meer dan het leven. Ada! ik ding naar geen grooter eer dan u zuster te mogen noemen," en hij kuste haar de hand.

»Gij verlangt geen hooger eer, Frank!" zeide zij treurig; »en evenwel dacht ik, dat er een betrekking bestaan kon, die niet meer eer, maar meer geluk kan aanbrengen. Helaas! ik gevoel, dat ik gedwaald heb," zuchtte zij, het hoofd schuddende, en hare hand liet die van den ruiter los. Deze toen de zijne op zijn borst leggende, wilde iets zeggen, maar zij vervolgde: «Neen, Frank! laat mij spreken, — gij zoudt mij weder uwe zuster noemen, en ik smeek u, spaar mij dien naam; laat mij ten minste deze weinige oogenblikken den waan dat een nauwer band ons vereenigt. Helaas! Het maakte mij zoo gelukkig u die eer te kunnen aanbieden, welke gij slechts hebt aangenomen om ze naderhand weder te laten varen. O, Frank! indien gij mij liefhebt als een broeder, laat mij dan ten minste de gedachte, dat gij mij alles vergeven hebt, dat het daarom niet is, dat gij mij verstoot."

»Ada!" riep Frank, en boog zich voorover om hare hand te kussen, waarop een traan viel, »veracht mij; ik verdien niets anders. Zou ik u vergeven moeten? zou ik u verstooten? Helaas! geloof dit niet, ik kan uwe goedheid niet vergelden; hetgeen mijn geluk, mijne eer moest uitmaken, moet ik weigeren, om niet geheel door u veracht te worden."

»De tijd verloopt, Heer!" zeide Walter, die den jongen bij den schouder gevat, en zich een eind weegs met hem verwijderd had.

Frank richtte zich op, zeide luid: »Terstond!" en vervolgde toen: »Ada! ik dank u voor alles, ook voor de gunst van dit afscheid; nooit vergeet ik dezen nacht. God en zijne heiligen mogen het u vergelden — ik, ik kan het niet; verwijder u nu. . . ."

»Neen," viel zij hem in de rede, »ik verlaat u nog niet, Frank! niet voordat gij dit huis verlaat, wil ik van u scheiden."

»En de koude, de nachtlucht? O! ik bid u, keer terug," riep Frank; maar zij scheen zijn verzoek te verwerpen en zeide luid: »Walter! wijs ons den weg, ik zal medegaan."

»Bedenk wel, Jonkvrouw," antwoordde Walter; »dat wij, omdat de Zwarte knapen het oog op de deur van het huis hebben, door de kelders moeten uitgaan, en dat het onder den grond koud en vochtig is."

»Ga maar vooruit, Walter! ik zal volgen," hernam zij kortaf; en toen den jongen in het oog krijgende, die, den hoed diep op het hoofd gedrukt, achter Frank stond en tegen den muur leunde, vervolgde zij gebiedend: »Jongen! kom hier."

»Wat is uw verlangen, Ada?" haastte zich Frank te zeggen, en zij antwoordde: »Ik wil hem dit zwaard te dragen geven; maar hij verroert zich niet. — Knaap!" riep zij luider, »hier is het zwaard van uw heer; draag het hem na, zooals uw plicht is."

»Maar hij is ziek, Ada!" zeide Frank smeekend, »geef mij het zwaard; ik dank u voor dat geschenk, laat mij het dragen; de arme jongen zou het laten vallen, en ik hoop het lang te bewaren, zoo ik het niet op de hoofden van onze vijanden in stukken sla." Hij nam het in zijn linkerhand, toen zij het hem overgaf, en vervolgde: »Steun gerust op mij en let op uwe falie, de trap is steil. — Kom, Kars! volg ons, en val niet, jongen!"

Walter ging vooruit, en hield de lantaarn zoodanig, dat de trappen goed verlicht waren; hij zeide: »Men doet veel voor zijn vrijheid, maar ook voor die van een ander: ik had niet gedacht, dezen nacht nog hier te zullen komen. Volgt die luie jongen wel?" vroeg hij, toen hij zag dat Frank omkeek.

»Ja, Walter!" hernam deze, »maar houd uwe lantaarn maar omlaag; het is gevaarlijk als men de trappen niet zien kan."

»Die menigeen in vroegere dagen met zijn hoofd heeft kunnen tellen, als hij er bij de beenen werd afgesleept," zeide Walter. »De heeren van Oosterweerd waren allen zoo goed niet als heer Loef; de gevangeniskluizen zouden zich toen eerder geopend hebben dan de geheime uitgang voor den onwelkomen bruidegom," eindigde hij lachende, en hield onder aan de trap stil, terwijl de gewelven zijne laatste woorden en zijn gelach weerkaatsten.

»Walter!" riep de jonkvrouw met waardigheid, »gij vergeet u!" en Frank, die aan de siddering van haar arm bemerkt had, dat het gezegde haar mishaagde, zeide snel: »Maar die ongelukkigen hadden niet, zooals ik, een zwaard, hofmeester! — wijs mij dus den weg, en verlies den eerbied niet meer uit het oog.

»Neen," antwoordde deze gemelijk; »maar Messire Perrol gaat ook niet ongewapend, Heer! bewaar uw moed en lust om te vechten, totdat gij hem ontmoet; ik ben te oud en te ver beneden u, om uw toorn gaande te maken."

»Vooruit dan!" riep Frank driftig; maar Walter zeide onwillig, terwijl hij de lantaarn in de hoogte hield: »Het is mij wel, als gij den jongen verkiest achter te laten, die op de trap in slaap is gevallen. Het zij zoo, gij hebt mij slechts te volgen."

Zonder verder iets te zeggen, liet hij de lantaarn zakken, en verwijderde zich met groote stappen. Frank schrikte, toen Walter over den jongen sprak; het licht, dat hem nog de gelegenheid had gegeven om vluchtig de trap te overzien, toen hij het hoofd omwendde, had hem Kars doen gewaar worden, die eenige treden opwaarts op de trappen nedergezegen scheen te zijn.

»O! een oogenblik, beste Ada!" bad hij, toen zij Walter wilde volgen. Hij verliet hare zijde, en keerde op zijne voetstappen terug, en zij zag, ofschoon Walter reeds een eind weegs vooruit was, hoe hij onder aan de trap gekomen, den jongen nederzette, dien hij scheen gedragen te hebben, en hem zacht toefluisterde, verzocht den moed niet te verliezen en niet achter te blijven.

»De jongen heeft uw moed niet, Ada!" zeide

Frank met een ontroerde stem, toen hij hare hand vatte, en Walter weder volgde. »Waarom zijt gij met mij medegegaan! ik hoop, dat ik mij bedrieg, maar het zal uwe gezondheid nadeel doen."

Terwijl zij dus voortgingen, antwoordde de jonkvrouw hem, en hij hoorde met blijdschap den zachten tred van Kars, die achter hem ging; nu en dan zag hij om en achter zich, alsof hij nieuwsgierig ware naar de plaats, waar zij zich bevonden. Het waren gewelfde kelders, die niet zeer hoog waren: de eerste waren meest gevuld met brandstoffen, en daarna, toen zij aan de gesloten deur kwamen, en Walter die opende, zouden hun de groote vaten, die er in lagen, verraden hebben, dat zij zich in de wijnkelders bevonden, indien niets reeds de vochtigheid en de wijnlucht, welke hun te gemoet kwamen, het hen hadden doen bemerken. Het geluid hunner voetstappen werd door de gewelven teruggekaatst; het ontsluiten der deuren en het gekras der scharnieren braken de stilte, welke hier geheerscht had, af, en vermengden zich met het onvergenoegd gemompel van den hofmeester en de woorden van Frank en zijn bruid.

Indien er op dit oogenblik iemand voorbij het huis was gegaan, die zich verstout had, een blik door de nauwe luchtgaten te werpen, welke nu en dan een kouden wind in den kelder doorlieten, zou hij niet weinig verwonderd geweest zijn, dezen optocht te zien. De man met de lantaarn, gevolgd door twee gedaanten, waarvan de eene in een zwart kleed gehuld was, en de kleine waggelende gestalte van den jongen, die zich achter hen bewoog, zou hem alles hebben doen gelooven, wat men hem van het huis en zijn eigenaar verhaald had; te meer daar het licht van de lantaarn, die heen en weder slingerde, de lange schaduwen van de bezoekers der gewelven in alle richtingen deed bewegen, en nu eens verkortte dan weder verlengde, en bij tusschenpoozen weer alles in het duister liet.

»Wij zijn nu op den goeden weg," zeide Walter, die hen nu aan een kleine zware deur, welke hij geopend had, wachtte, en hij sloot die weder achter zich toe, toen zij hem waren voorbijgegaan: een voorzorg, welke hij nog niet genomen had.

Frank en zelfs de jonkvrouw zagen om zich heen, maar ontdekten geen spoor van een anderen uitgang aan het kleine gewelf, waarin zij zich bevonden, en dat alleen een paar kleine tonnen en drie groote lederen zakken bevatte, die boven den grond op dwarsbalken lagen; maar eer zij hunne verwondering te kennen gaven, zeide Walter, terwijl hij nazag, of de lantaarn goed gesloten was: »De jonkvrouw zelve is hier nog nooit geweest: dáár ligt het leven en de dood. Wees dus zoo goed, heer Frank! om dat zwaard niet op de steenen te laten slepen; met donderkruit is geen spotten. Help mij dezen steen verschuiven; want de angst heeft de krachten van uw schildknaap doen verdwijnen."

Walter zette nu zijn lantaarn neder, wees Frank een der zerken aan, waarmede de kelder bevloerd was, en nadat hij deze door het tusschenwringen van een plat ijzeren werktuig, dat achter de tonnen verborgen was, eerst een weinig van de andere verwijderd had, werd zij vrij gemakkelijk voor het grootste gedeelte onder een der zijmuren geschoven. »Zal de jonkvrouw ons nog verder vergezellen?" vroeg hij, en Frank, die het oog op de nauwe, donkere opening sloeg, wilde Ada bidden hier te blijven; maar zij voorkwam zijn verzoek, en zeide met vastheid: »Ja, Walter!"

Zonder verder iets in het midden te brengen, nam de hofmeester de lantaarn op, daalde in het gat af, en riep, toen hij beneden was: »De gang is hoog genoeg, om rechtop te gaan; doch geef acht op het laddertje: de sporten zijn vrij breed, maar het staat wat steil."

Frank legde terstond het zwaard neder, dat hij reeds weder had opgenomen, reikte Ada de hand en zeide: »Sta mij toe u te helpen; indien u eenig leed overkwam, nooit zou ik het kunnen vergeten; waarom zijt gij ook niet daar boven gebleven?"

»Waarom?..." zeide zij. »Denkt gij dan Frank! dat ik niet veel belang, o! zooveel belang stel in uwe redding?"

»Hoe kunt gij dit gelooven?" antwoordde hij, terwijl zij, door hem ondersteund, langzaam afdaalde, en eindelijk geheel onder den grond verdween. »Denkt gij, dat mijn hart het mij niet zegt?"

»Nu den jongen nog," zeide Walter, »neem hem maar in zijn wambuis en laat hem afzakken; ik zal hem wel opvangen."

»Waar zijt gij?" vroeg Frank zacht, toen hij de jonkvrouw, op zijne knieën liggend, nagezien, en zoolang mogelijk vastgehouden had: want dewijl alles om hem duister was, zag hij Kars niet, die zoo even nog bij de opening gestaan had; er kwam wel eenig licht uit de onderaardsche gang, maar dit bescheen alleen het gewelf.

»Antwoord mij in Gods naam!" riep hij zacht, en met een gesmoorde stem. Met de handen voor

zich uitgestrekt, liep hij om de opening heen en weder, en zeide eindelijk diep bewogen: »Zit gij daar? O! ik bid u, verzamel al uwe krachten; een oogenblik nog, en wij zijn behouden. Sta op, leun op mij; waarvoor zijt gij bevreesd? ben ik niet bij u?"

»Wij kunnen niet langer wachten," riep Walter nu gemelijk uit de gang, en scheen vooruit te gaan. »Frank! Frank! waar blijft gij toch?" zeide Ada luid: »Laat den jongen achter, ik smeek u, kom toch! waag uw leven niet voor den knaap, laat hem achter."

»Ik kom, Ada!" antwoordde hij boven aan de opening, en vervolgde zacht: »Zet uwe voeten op de sporten. — Zoo Kars! houd mij gerust vast; niet zoo spoedig. O! val niet, zijt gij er nu? — Goddank!" vervolgde hij, terwijl hij den jongen eerst om het midden van het lijf, daarna bij zijn kleed had vastgehouden, en hij liet hem niet los, voordat hij op vasten grond stond.

Zonder tijdverlies nam hij nu het zwaard op, liet zich eerder naar beneden vallen, dan dat hij van de ladder gebruik maakte, trad voorbij den jongen, nam de lantaarn op, die Walter had nedergezet, plaatste zich naast de jonkvrouw, en zeide: »Ada! ook deze arme knaap zal het u danken, dat hij zijne ouders wederziet; vergeef hem zijn zwakheid."

»Ik wil niet minder goed zijn dan gij, Frank!" antwoordde zij, »maar ik wilde er veel voor geven, dat die jongen niet hier was! het is alsof hij zich tusschen ons indringt. Ik misprijs uwe goedheid niet, Frank! maar zie, het komt mij voor, dat uwe bezorgdheid voor hem te ver gaat: ik wenschte u zoo gaarne uwe zorgen alleen aan mij te zien besteden; want wanneer zie ik u weder . . . . ?" eindigde zij zuchtende.

Het was Frank onmogelijk te antwoorden, en Walter, die nu een zware ijzeren deur geopend had, die in de gang was, riep hen, om hem te volgen.

Het huis Oosterweerd, dat oogenschijnlijk geen kelders had, die aan den benedenwal uitkwamen, had echter door deze enge gang, welke onder de kluizen van twee belendende huizen doorliep, een uitgang in een kelder of een woning aan den benedenwal, die nu ledig stond, en alleen tot berging van brandhout en rommeling scheen gebruikt te worden. Deze kelder, ofschoon aan heer Loef toebehoorende, had zoo het scheen niets gemeens met het huis Oosterweerd, noch met de belendende huizen, die op de Oude Gracht stonden. Ook vonden zij weldra aan het andere einde van de gang, voorbij de zware ijzeren deur een trapje of ladder, zooals dat, hetwelk zij reeds waren afgeklommen. Ook hier moest een steen worden weggeschoven, en Walter, die de lantaarn aannam, klom het eerst naar boven, en toen volgde Frank, die daarna de jonkvrouw naar boven hielp. Walter zette het licht achter een oud stuk meubel, zocht den sleutel, dien hij noodig had, en trad naar het voorste gedeelte van de woning, welke in twee groote gedeelten was afgescheiden. De ruiter stond nu gereed om ook Kars de hand toe te steken; maar de jonkvrouw liet er hem den tijd niet toe; zij trok hem ter zijde, en zeide snel:

»Frank! de heilige Moeder Gods zij gedankt; ik zal u dan eindelijk bevrijd zien, en evenwel is het, alsof het geluk mij met u verlaat. Zeg het mij, als gij het mij nog niet vergeven hebt, dat ik u hedenmiddag geweigerd heb voor haar te zorgen, welke u herwaarts lokte."

»En twijfelt gij dan nu nog daaraan, Ada?" riep hij vriendelijk. »Weet ik nu zelf niet, dat uwe tusschenkomst niets voor haar doen kon. Kunt gij vermoeden, dat uwe goedheid, uwe zorg voor mijn veiligheid, mijn hart niet zou vermurwd hebben, indien ik u niet toen reeds uw gedrag en uwe woorden geheel vergeven had?"

»O! . . . ." zuchtte Ada, »ik dacht soms, Frank! — doch ik gevoel het, ik bedrieg mij, gij verwijt het mij niet meer. Ik had mij te veel geluk voorgesteld; gij kunt mij niet anders toespreken dan gij doet, en ik dacht, dat gij verstoord op mij waart, omdat ik u dit huis heb willen zien verlaten."

»O! ik verdien dat verwijt!" zeide hij met drift. »Vergeving, Ada! het is waar, ik ben niet dankbaar, en mijne verplichting is zoo groot!...." Hier hield hij op, keerde zich om en zag Kars achter zich; de jongen was alleen tegen de ladder opgeklommen en hen genaderd; hij trok hem bij zijn arm en zeide zacht: »Laten wij gaan, ik bid u: het is tijd!"

»Wie zijt gij?" riep Ada, die nu ook den jongen gewaar werd. »Verwijder u, gemeene knaap! hoe durft gij hem, uw meester, aanraken? Onttrek u, en laat ons alleen!" Met eene fiere houding naderde zij hem, de hand dreigend uitgestrekt houdende, en de arme jongen, die bevreesd achteruit trad, liet den mantel vallen, dien hij op den arm had.

»Vergeef het hem!" riep Frank treurig, »hij weet niet beter, beste Ada!" en vóór de jonk-

vrouw tredende, sloeg hij zijn arm om hare middel en vatte hare hand.

»Frank!" zeide de jonkvrouw, die den jongen en hare drift plotseling vergeten scheen te hebben, en vol vertrouwen hare hand op zijn schouder legde, »ik wil u nog zeggen, dat ik gevorderd heb het geschrift te zien, waarop uwe handteekening stond. Het beschouwen van uw teeken, dat naast het mijne stond, maakte mij reeds gelukkig; maar zonder uw hart zou uwe hand alleen het mij op den duur niet kunnen doen zijn; ik behield het perkament, en moet het afgeven, als gij in veiligheid zijt; maar dezen nacht nog zal ik het vernietigen; want gij hebt immers den priester geweigerd, — tenzij gij. . . ."

»Neen, Ada! doe dat niet, laat het in wezen..." riep Frank, haar in de rede vallende; maar zij vervolgde treurig, toen hij verder zweeg: »Het moet geschieden, en waarom niet? dezen nacht heb ik u voor mijn bruidegom aangenomen; morgen zal geen band u meer binden, en ik zal wachten, tot uw hart verlangt om mij uwe bruid te noemen; tot zoolang blijft gij mijn. . . broeder!" eindigde zij droefgeestig.

De stem van Walter, die de deur ontsloten had, riep hem nu; en de jongen, die den mantel had opgeraapt, waagde het, omdat zij het niet schenen te hooren, den ruiter bij zijn naam te roepen. Frank schrikte, toen het geluid van deze stem zijne ooren trof, en de jonkvrouw wierp een vragenden blik op hem, en daarna op den jongen, die, met zijn rug naar het licht gekeerd, hen scheen gade te slaan.

»Walter roept ons!" zeide Frank zacht; het uur van scheiden is dan daar, Ada! en elk woord van u staat voor eeuwig in mijn hart opgeschreven. Gij wilt niet, dat ik u zuster noem; maar den naam van vriend zult gij mij toch niet ontzeggen, en hij trad met haar naar het voorste gedeelte van de woning. De aandoeningen, die haar beheerschten, deden haar zwijgen; de jongen volgde hen, en Walter wachtte bij de deur.

»Gij houdt slechts rechts af, totdat gij aan de houten trap komt, die naar de straat geleidt; wees maar zoo voorzichtig om langs den muur te gaan, uit vrees voor het water! zeide Walter, de deur reeds half openende.

De ruiter stond stil, hij moest de jonkvrouw verlaten; maar zij vatte zijn hand, en zeide zacht: »Frank! één ding nog moet gij mij beloven, helaas! dat had ik bijna vergeten: verlaat de stad niet door de poort, die men mij genoemd heeft."

»Maar het verlof is alleen voor de Witte-Vrouwen-poort geldig," antwoordde Frank, »en mijne paarden. . ."

»Ik weet het," vervolgde de jonkvrouw snel; »maar juist daardoor kan men u vervolgen, als men wil."

»Maar hier in de stad blijven, waarde Ada?" riep Frank.

»Neen!" haastte zij zich te zeggen; »maar gij herinnert u immers den ouden dienaar van mijn vader, die in den toren bij de Witte Vrouwenpoort woont?" De ruiter knikte met het hoofd, en zij vervolgde: »Welnu, hij zal u met zijn aak overzetten; en herkent hij in u den krijgsman niet, die hem eens uit mijn naam verzocht herwaarts te komen, zoo laat hem slechts dit zwaard zien, dat hij zoo menigmaal gedragen heeft, en zeg hem, dat ik u zend."

»Ik zal uwe begeerte opvolgen," zeide Frank met gevoel. »Zeg het mij, Ada! is er ook iets, dat ik voor u doen kan, gij doet zooveel voor mij. . . .?"

»Neen, Frank!" hernam zij treurig; »maar denk somtijds aan mij; gij weet immers, dat er geen dag omgaat, dat uw beeld mij niet voor den geest zweeft, en ik niet voor u bid; ten minste als mijn verstand niet in een nevel gehuld is."

Een flauwe lichtstraal, die op haar viel, verlichtte haar bleek gelaat, en Frank bleef, als 't ware, op de plaats geboeid door de zachte en droevige uitdrukking van haar groot zwart oog; een pijnlijke glimlach zweefde om haar mond. Hij dacht niet meer aan Perrol; alles had hij vergeten; alleen de jonkvrouw hield zijne gedachten bezig: berouw en liefde, vriendschap en dankbaarheid kampten in zijn hart. Doch Walter wachtte met ongeduld, en Kars waagde het, nog eenmaal tusschenbeiden te treden; schoorvoetende naderde hij den ruiter, raakte hem aan den arm, en Frank sprong op, alsof hij uit den slaap gewekt werd.

»Walter!" riep Ada snel, »laat den jongen maar vast naar buiten gaan — ik wil, dat hij vertrekke!" eindigde zij driftig, toen Kars verschrikt ter zijde trad. De hofmeester, die niets liever wenschte, dan zoo spoedig mogelijk terug te keeren, voldeed terstond aan dit bevel, dat nu met zijn verlangen overeenkwam; zonder mededoogen vatte hij den jongen, die geen moeite deed om zich aan zijne handen te onttrekken, bij den schouder, en trok hem met zich voort. Gewillig, zelfs zonder klagen, gehoorzaamde Kars; hij richtte slechts het hoofd op, toen hij den laatsten voet nog in den kelder

had, wierp een enkelen blik op den ruiter, en verdweende in het donker! terwijl Walter uitriep: »Dat is er één! en indien gij heer Frank ook niet wegzendt, dan bewaart gij hem voor Perrol, Jonkvrouw!"

De ruiter had snel de hand opgeheven, toen Walter den jongen aanvatte; maar toen hij den hofmeester wilde verhinderen, om dezen weg te voeren, vatte de jonkvrouw hem bij den arm, en de dreigende uitdrukking van zijn gelaat verdween. Ontmoedigd liet hij nu de beide armen zakken; het zwaard klonk, toen het de steenen raakte, en zijn blik volgde den jongen, totdat hij uit zijn oog verdween.

»Jonkvrouw Ada!" riep Frank, — »er blijft mij niets anders over; ik moet u verlaten; de Hemel zegene u en wake voor uwe gezondheid." De toon zijner stem veranderde, nadat hij de eerste woorden geuit had; hij wilde door vriendelijkheid de onwillekeurige stroefheid vergoeden, waarmede hij haar had aangesproken.

»Vergeef mij, Frank!" riep zij hevig, »ik handelde onbillijk; en ik waag uw leven door u nog langer te willen ophouden. Maar het is, omdat ik u .... omdat gij mijn vriend zijt. Vaarwel! onze goede Heere Jezus en alle heiligen geleiden u; vertrek! o! blijft niet langer, bid ik u!"

»Vaarwel dan, Ada! trouwe vriendin!" antwoordde Frank aangedaan, terwijl hij haar in zijne armen sloot, en haar kuste. »Ach! waarom kan ik u niet gelukkig maken met opoffering van mijn leven?"

»Ween niet," fluisterde zij zacht, »en zeg aan uw vriend, dat ik over zijn bruid zal waken, als ik kan. Helaas! ik weet nu immers, wat het hart van haar buidegom moet gevoelen. Neem dit nog; het goud, dat mij niets waard is, kon soms uw dierbaar leven redden."

»Vergeving, Ada! heb dank, mijn vriendin!" antwoordde Frank smartelijk, en stak werktuigelijk hetgeen zij hem in de hand drukte, in zijne borst. »Veracht mij niet, — ik ben die tranen niet waard; vergeving, Ada! — vaarwel....!"

Dit zeggende sloot hij haar nauwer in zijne armen, klemde haar vast aan zijn borst, die onrustig joeg, kuste haar nog eens, en snelde toen Walter voorbij, de deur uit. Het zwaard, dat hij in de linkerhand droeg, sleepte over de steenen, en met zijn rechterhand bedekte hij zijn aangezicht. Het was alsof de wanhoop zich geheel meester gemaakt had van zijn gemoed.

»Allen heiligen zij dank! hij is vertrokken!" zeide Walter, die de deur achter Frank sloot; maar driewerf was hij genoodzaakt de jonkvrouw te verzoeken hem te volgen, voordat zij zich bewoog; toen sloeg zij het zijden kleed om zich heen, en trad hem voorbij, zonder een woord te spreken, of door hare houding te verraden, dat de man, dien zij beminde, haar verlaten had.

De hofmeester was bij zijn meester teruggekeerd, terwijl de jonkvrouw in haar vertrek nu eens met ongerustheid haar bruidegom in gedachten vergezelde, dan weder nedergeknield voor hem bad; want nog had zij het geschrift niet vernietigd, dat hen verbond. Zij beschouwde het nu en dan en zuchtte; — nog was zij zijne bruid.

Froccard zat zwijgend tegenover Vidal, die sedert eenigen tijd zijn voornemen om de kamer van Maria met de schildwacht te helpen bewaken scheen opgegeven te hebben; nu en dan stond de knaap evenwel op, om met Annetje, als zij voorbij de kamer ging, te spreken. Het meisje scheen hem zijn plechtige belofte te hebben doen vergeten. De beul der Zwarte Bende berekende, hoe lang de ruiters, door hem afgezonden, reeds weg waren, en vermaakte zich reeds bij voorraad met de verbazing en smart van heer Loef en zijn nicht, zoowel als met de teleurstelling van den slimmen hofmeester, als de gewaande marsman weder gevangen voor hunne oogen zou verschijnen; hij wist niet, dat de bezorgdheid van Ada voor zijn vrijheid hem misschien nog kon redden. Bij tusschenpoozen trachtte hij te raden, wat Perrol terughield, daar deze hem omstreeks den middag had laten weten, dat hij vóór den avond zou terugkomen, ofschoon hij de stad verlaten moest; hij vermoedde daarom half, dat deze misschien door het geluid der bussen Maria had vergeten en weder naar Eemnes gereden was.

Met ongeduld had heer Loef op zijn hofmeester gewacht; maar toen deze eindelijk terugkeerde, vernam hij, dat alles voorspoedig was afgeloopen, en dat zijn nicht begeerd had de trouwbelofte nog te behouden.

»Nu, wij behoeven ook niet bevreesd te zijn, dat zij het geschrift zal vernietigen," zeide heer Loef lachende. »Maar zie eens, Walter! ik geloof dat men de deur tracht te openen: ik wil niemand meer zien, tenzij de Zwarte Ruiter iets te zeggen had."

De hofmeester trad naar de deur, schoof den grendel weg, en Reynoud drong hem voorbij.

»Heer!" zeide de oude knorrig, »uw vader wil rust hebben; wat zoekt gij hier?" en ofschoon hij verwonderd was, den jongeling hier, en geheel gekleed met het zwaard aan de heup te zien, waagde hij het hem in den weg te treden.

»Bij uwe grijze haren, Walter!" riep Reynoud met drift, »raak mij niet aan, of de zoon van uw heer zal eens vooral den gemeenen knecht tot zijn plicht weten terug te brengen! Terug . . ."

»Reynoud!" riep heer Loef verstoord, »hij volgt mijne bevelen; is dat het loon voor zijne diensten, aan mij en mijn huis bewezen?"

»Vader!" antwoordde Reynoud, zich buigende, »vergeef het mij; maar in dit oogenblik mag geen knecht zich tusschen u en uw zoon stellen. Ik kwam. . . ."

»Ik dacht, dat gij reeds lang ter ruste waart gegaan, Reynoud! ik verzoek u, vertrek, het is reeds laat!" zeide heer Loef ernstig, en stond op.

»Maar, vader! gij zelf waakt immers nog, waarom zou ik dan slapen? O! laat mij blijven. Zeg het mij, wien wacht gij nog zoo laat?" vroeg Reynoud met drift, en hij naderde.

»Ik verzoek, — ik wil, dat gij vertrekt, Reynoud!" riep heer Loef. »Hoort gij mij niet? ik wil alleen zijn!"

»Ik bid u, verleen mij gehoor, antwoord uw zoon," smeekte Reynoud, terwijl hij de handen samenvouwde. Een oogenblik dacht Walter, die met moeite zijn ongenoegen verkropte, dat zijn meester zou toegeven; maar de vreugde schitterde in zijn oog, toen deze gestreng vroeg: »Met welk recht dwingt gij uw vader om u te woord te staan?"

Toen nam Reynoud den kandelaar, die op de tafel stond, in de hand, hief hem op, zoodat het licht op de kleuren van een wapen viel, dat vóór den schoorsteen hing, en riep met geestdrift: »Met welk recht, mijn vader? is dat niet mijn blazoen; ontvingt gij het niet zonder vlek van uwe voorouders, en was het niet de plicht van uwe voorouders, en is het niet de plicht van uw zoon, het onbesmet aan zijne kinderen over te brengen, indien de Hemel hem er mede zegenen wil?"

Heer Loef zag zijn zoon voor zich staan, die met zijn rechterhand op het wapen wees; hij gevoelde, dat hij niet langer verbergen kon, wat hij zoo gaarne had geheim gehouden, en antwoordde langzaam: »Ik wacht Messire Perrol, Reynoud!"

»En mag ik daarom niet bij mijn vader zijn?" vroeg Reynoud, den kandelaar nederzettende.

»Maar ik verzoek u mij alleen te laten, Reynoud!" zeide heer Loef dringend. »Morgen, morgen, dan zal ik u wachten. Misschien komt hij zelfs niet eens, en ik heb rust noodig."

»Hij zal dus komen om rekenschap te vragen van de gevangenen?" vroeg Reynoud vol beteekenis, en zijn vader riep verwonderd, terwijl hij zijn hoofd op de borst liet zakken: »Hoe, gij weet . . .?"

»Alles, vader!" zeide Reynoud, zijn hand vattende. »Maar voegt het u, — zijt gij genoodzaakt in uw eigen huis te wachten op dien man? O! ik gevoel het, zijn komst wordt door u gevreesd; maar hebt gij dan geen zoon, geene knechts meer? — Kunnen deze muren u niet meer beschermen? O, mijn vader! gij u verantwoorden voor Perrol met de Roode Hand, gij, een edelman en inwoner van Utrecht!"

»Het kan niet anders, Reynoud!" zuchtte heer Loef, terwijl hij zijne schouders ophaalde. »Doch vrees niet, hij zal ons geen leed doen."

»En indien ik eens gewaakt had voor uwe eer," vroeg Reynoud zacht; »indien uw zoon . . ."

»Zijn vader rampzalig had gemaakt," — jammerde heer Loef; »Zwijg!" riep hij, toen Reynoud spreken wilde, »dan kan ik ten minste zweren dat ik van niets geweten heb."

Reynoud vatte opnieuw zijn hand en wilde antwoorden; maar men riep in de gang, en Walter zeide luid: »Heer! Messire Perrol is vóór het huis en begeert ingelaten te worden."

»Nog is het tijd, mijn vader!" riep Reynoud. »Ik bid u, houd uw huis gesloten!" maar heer Loef schudde met het hoofd, en zeide langzaam: »Neen, Reynoud! neen! — Walter! ga heen en laat hem binnen, de Hemel alleen kan mij helpen tegen dien man. Heilige martelaren! bidt voor mij!"

Toen Walter weg was, zeide heer Loef aangedaan: »Reynoud! mijn zoon! verlaat mij nu. Indien hij herwaarts komt, zal ik hem trachten te overtuigen van mijn onschuld; bespaar mij ten minste de smart, voor u te moeten vreezen; ik vergeef u alles, mits gij terstond dit huis verlaat."

Doch Reynoud riep met vuur: »Ik heb gedaan, zooals ik dacht wel te doen, vader! maar u verlaten kan ik niet. Is het niet mijn plicht om voor uw leven te waken? Moet ik niet verantwoorden wat ik gedaan heb, zoo die vreemdeling iemand mocht verdenken?" en hij wees op het lange zwaard, dat aan zijne zijde hing.

»Kind!" zeide heer Loef treurig, »gij wilt Perrol te woord staan met het zwaard, dat vreemd aan uwe zijde hangt, en weinig kracht zal hebben in uwe zwakke hand?"

»Vader!" riep Reynoud met geestdrift, »laat mij hier blijven; u behoort de verdediging met woorden, mij die met het zwaard; maar zeg mij nog eens, dat gij mij alles vergeeft."

Toen sloot heer Loef hem in zijne armen en zeide aangedaan: »Ja, Reynoud! ik vergeef u, mits gij uw vader alleen laat spreken; gij zijt te jong om de woorden met voorzichtigheid te kiezen; de drift der jeugd zou ons ongelukkig maken."

XXIV.

De vlucht.

Die breidellooze drift,
Die ongetemde kracht, in 't manlijk hart gegrift,
Dat onbeteugeld vuur, in 't heftig bloed aan 't gloeijen,
Moest met een zachter ziel verteederd zamen vloeijen.
H. TOLLENS, CZ.

Reeds zweeft de schrik des doods den vluchtling door zijn adren
Elk oogwenk ziet hij haar met dubbele ijzing nadren:
Hij voelt ze in 't kloppend hart met raadloos siddren slaan;
Hij blikt ze in elken struik, in elken heester, aan.
MR. W. BILDERDIJK.

De drift, waarmede Frank zich, als het ware, van de jonkvrouw had losgescheurd, de duisternis, die buiten heerschte, en de liefde en vriendschap, het medelijden en het berouw, waardoor zijn hart gefolterd werd, hadden hem bijna te ver doen vooruitgaan; want toen hij de hand van zijne oogen liet zakken, bevond hij zich slechts weinige voeten van het water af. Een oogenblik staarde hij op de donkere vloeistof, die onder hem gereed stond hem in haar kouden en doodenden schoot op te nemen, toen hij plotseling riep: »O mijn God! Heere Jezus! heb ontferming; en ik, die haar vergat, — Maria! o Maria! waar zijt gij? heb ik u dan slechts gered om u weder te verliezen?" en liep onstuimig heen en weder, keerde naar de deur terug, welke hij zoo even was uitgekomen en die nu reeds gesloten was, en onderzocht toen bij de naburige huisjes of zij zich ook op een bank had nedergezet. Doch tevergeefs was zijn zoeken: met stijgenden angst, en hoe langer hoe luider, herhaalde hij haar geliefden naam; maar een doodsche stilte omringde hem en hij ontdekte niets om zich heen dan het hout van deur of vensterstuk, en de koude steenen van den muur en de straat. Toen naderde hij weder het water, en riep wanhopig: »Zijt gij daar, Maria? O, indien ik uw dood veroorzaakt heb, vertoon u dan nog eenmaal, opdat ik u volge, en hetzelfde graf ons ontvange." Maar terwijl hij voorovergebogen en het zwaard tegen zijne borst gedrukt houdende, over het water hing, en met verwilderde blikken iets op den donkeren waterplas trachtte te ontdekken, was het, alsof een zachte echo zijn stem herhaalde. Zijn wensch was dan verhoord, en met zijn oor de zachte klanken opvangende, liep hij met de snelheid des bliksems langs den waterkant voort, en wie beschrijft zijn vreugde, het geluk, dat zich op eens van zijn hart meester maakte? die jongen, die door Walter de deur was uitgeworpen, de maagd die hij beminde, de bruid van zijn weldoener, van den edelman, stond dáár voorovergeleund tegen een houten sluitboom aan den waterkant; haar hoofd hing neerslachtig voorovergebukt; zij scheen geheel moedeloos en sidderde van vrees en koude.

»Maria! zijt gij daar?" riep Frank, toen hij naast haar stond, en de toon dezer woorden verried, hoe gelukkig hij zich gevoelde; maar hij vervolgde, terwijl zijn stem beefde: »Hebt gij gehoord, wat ik gezegd heb? o! waarom antwoorddet gij mij niet terstond?"

»Ik dacht, dat gij nog met die vrouw spraakt," antwoordde zij langzaam, »en evenwel dacht het mij naderhand, dat gij mijn naam noemdet. O, Frank! zij heeft zooveel macht op u; ik vreesde, dat gij niet komen zoudt en wilde alleen vluchten; maar ik durfde niet; alles is mij zoo vreemd, en het was, alsof ik voelde dat ik reeds stierf."

»Laat mij u dien mantel omdoen, en spoeden wij ons van hier," zeide Frank aangedaan, nam den mantel van haar arm, hing haar dien om en vervolgde: »Hij was zwaar voor u; doch ik durfde hem niet dragen. Tracht nu te gaan, Maria! de beweging zal u goed doen; leun gerust op mijn arm, of ik zal u dragen, zoo gij niet loopen kunt."

»Neen, Frank!" zeide zij snel, »de heilige Maagd en mijne lieve Zaligmaker zullen mij bewaren, zulk een last van u te moeten vergen. Nu ik in vrijheid ben, herleven mijne krachten weder."

»Ik dank er de heiligen voor, die ons zien en voor ons waken, Maria!" antwoordde hij; maar ik ben sterk; niets is er, dat ik niet zou willen doen, om u .... om de bruid van mijn vriend te redden."

»O! zal ik nog tijdig genoeg komen om hem levend te zien?" vroeg zij treurig, terwijl zij de huisjes en kluizen volgden, die langs den onderwal waren. »Dat akelig geluid, ik hoor het nog in mijne ooren! en evenwel is het, alsof een vreeselijke ramp mij getroffen heeft, sedert het heeft

opgehouden. O! mijn God! zoo hij eens gevalle ware, hij, zoo goed, zoo edel! mijn bruidegom!"

»Verban die droevige gedachten," zeide Frank zacht, terwijl hij zelf zijn ongerustheid niet overwinnen kon. »Waarom hem u voorgesteld als gewikkeld in zijn doodskleed, terwijl hij u zal ontvangen met den palm der overwinning op zijn helm, zich gelukkig gevoelende, dien aan de voeten van zijn bruid te kunnen nederleggen?" Maria zuchtte, doch antwoordde niet. Volgens de terechtwijzing van Walter, was Frank rechtaf gegaan, en hij bevond zich nu aan de houten trap. »Een oogenblik geduld, Maria!" zeide hij, sloeg den riem van het zwaard om zich heen, en gespte dien boven de heup vast. »Zoo! laat mij u nu ondersteunen; de trappen zijn oud en los, en gij zijt niet gewoon zulk een zwaren mantel te dragen." Hij vatte haar bij de hand, sloeg zijn arm om haar heen, en hielp haar, met zooveel spoed als mogelijk was, de trap beklimmen.

»Ik dank u," zeide zij, toen zij boven kwamen, en zonder hare hand uit de zijne te nemen, vervolgde zij: »Die groote vrouw was er nu niet, om u te verhinderen mij te helpen."

»En evenwel is zij zoo goed," hernam Frank, die hare hand nu losliet. »O! Maria! gij kunt niet beseffen, hoeveel ik aan haar verplicht ben, en wat zij voor mij gedaan heeft; geloof mij, ik zou den moed niet gehad hebben haar te verlaten, indien gij .... de bruid van mijn weldoener, niet op mij gewacht hadt, indien uw en zijn welzijn mij niet genoodzaakt had, ondankbaar te zijn. Dat was nu die Ada, die rijke Jonkvrouw, die ...."

»Die gij bemint?" riep Maria verwonderd, »zonder hoop bemint, zooals mijn vader zeide, en ik, die zulks niet eens vermoedde; en evenwel gij noemdet haar bij dien naam. Ik dacht .... maar zij heeft u lief, die Ada, Frank! geloof mij, haar hart behoort u; noemde zij zich niet uwe bruid? O! ja! waarom mij verzwegen, dat zij ons zou redden? dan had ik haar immers kunnen danken. Waarom mocht zij niet weten, dat de dochter van den smid haar eeuwig dankbaar zou zijn? Maar heb ik haar mijn naam niet hooren noemen, Frank? Zij was verstoord over mijn ondankbaarheid, is het niet zoo? daarom stiet zij mij terug, en evenwel was ik onschuldig."

»Maria!" zeide Frank zacht, terwijl zij de Viebrug afgingen, »gij kendet haar niet, en zij wist niet, dat gij in het kleed van den jongen gestoken waart. Zij moet dit niet weten," zeide hij snel, toen zij hare verwondering liet blijken. »Zij is zoo ongelukkig, Ada! maar zoo goed; hare laatste woorden verzekerden mij, dat zij zou waken voor de bruid van mijn vriend, van heer Jan van Schaffelaar."

»Zoo gaarne had ik haar mijn dank betuigd," zeide Maria; »en zoo haar gedrag mij vreemd is voorgekomen, nu ik haar ken, verwondert het mij niet meer. Ik wed, dat zij ongelukkig is, en zal voor haar bidden; want ik ben het dubbel verplicht; maar ik was verstoord op haar, dat zij, door u op te houden, u verhinderde mij te redden, en uw leven in de waagschaal stelde. O! gij doet wel, Frank! dat gij haar liefhebt."

»Zwijg, bid ik u," riep Frank, en hij vervolgde snel, doch zuchtend: »Reeds te veel hebben wij gesproken; het vermoeit u onder het gaan; ook hoor ik voetstappen in de verte; wij moeten voorzichtig zijn."

Tot nog toe hadden zij niemand ontmoet; de benedenwal werd ook alleen begaan door degenen, welke er woonden, en zelfs het aantal menschen, die op dit uur nog bij de straat waren, was zelden groot; de burgers keerden gewoonlijk vroeg terug, als zij hier of daar, buitenshuis, den avond hadden doorgebracht; alleen de edellieden of de bevelhebbers der soldaten, hielden zich zoo nauw niet aan het uur, waarop vuur en licht moesten uitgedaan worden, en keerden dan, gevolgd door hunne dienaars en pages, terug; een beveiliging, welke de eenvoudige burger niet kon hebben tegen de aanranding van truanten, bedelaars en ander geboefte, welke dikwijls des nachts de straten onveilig maakten.

Frank liep zooveel mogelijk langs de huizen, toen zij, de brug afgekomen zijnde, door de Potterstraat gingen; hij droeg zorg, zijn zwaard niet over de steenen te laten slepen en gaf acht, dat hij Maria, die aan zijn rechterzijde ging, niet te dicht langs de stoepen of rechtop staande steenen leidde, die voor de meeste huizen stonden. De lieden, die hij had hooren aankomen, daarentegen, volgden de overzijde van de straat; zij gingen even haastig voort als de twee vluchtelingen, en schenen even verheugd te zijn als dezen, toen zij elkander voorbijgegaan waren; want men hoorde hen spoedig hun gesprek weder vervolgen, dat zij afgebroken hadden, toen zij twee menschen hen te gemoet hadden zien komen.

De Neude scheen geheel verlaten te zijn, toen zij de straat uitkwamen; en ofschoon zich van de zijde der straat, die op de Ganzenmarkt uitliep, eenig gerucht liet hooren, zeide Frank, die

scherp luisterde: »Gelukkig behoeven wij hier niet midden over, en kunnen hier langs de huizen gaan. Houd moed, Maria! de paarden zijn nog ver van ons verwijderd."

Met versnelden tred gingen zij langs de noordzijde van de Neude; maar juist toen zij de Voorstraat wilden inslaan, vertoonde zich een rood licht aan het einde van het plein, en Frank zeide bewogen: »Gij beeft, Maria! welnu, wij zullen wachten, tot zij voorbij zijn; onder deze luifel zal ons niemand kunnen ontdekken. Hier is een bank; wees bedaard en rust wat uit; bid, Maria! het zal u en mij kracht geven; vrees niets, ik ben immers hier om u te beschermen!" en hij zuchtte; want hij zelf sidderde voor haar; zij, die naderden, waren sterk in aantal, en hij was alleen, om wat hij beminde te verdedigen.

De ruiters, die op de Neude gereden waren, hadden stil gehouden; men hoorde hunne stemmen, die over de markt klonken, en het getrappel der paarden op de steenen: de toortsen, die in alle richtingen bewogen werden, verlichtten deze greep en de huizen: eindelijk schenen zij hun weg weder te vervolgen naar de Bakkerbrug. Frank keerde zich tot Maria, en zeide zacht: »Zij komen niet heerheen, wij zijn gered." Maar het geluid der stemmen, die elkander nogmaals den afscheidsgroet schenen toe te roepen, hoorde hij nu ook het getrappel van eenige paarden, welke recht op hen aankwamen, en ontwaarde twee toortsen, die naderden.

»Helaas! neen!" riep Maria droevig, »daar komen zij; indien zij ons zien, dan zijn wij verloren."

»Wees gerust, Maria!" hernam Frank snel, »het is hier donker, zij zullen wel voorbijrijden; doch verroer u in Godsnaam niet. Indien zij ons al gewaar werden, blijf dan stil zitten; laat mij hen aanspreken, en vertoon u niet, voordat ik het u verzoek, zelfs als zij mij met zich namen; de Hemel zal u dan hulp beschikken."

Terwijl het geluid van de hoeven der paarden, die zich verwijderd hadden, verloren ging in het getrappel der paarden, die naderbij waren, en de toortsen de huizen, aan het einde der Neude, het eene na het andere verlichtten, de duisternis weder achter zich latende, zag Frank weldra de voorste ruiters naderen: de grootste van de twee droeg een lange veder op zijn hoed. Zij spraken luid, en toen hunne gestalten zich goed lieten onderscheiden tegen het licht, dat achter hen gedragen werd, zag hij ook hun gevolg; zijn hand klemde zich om het zwaard, dat aan zijn zijde hing, en dat tusschen hem en Maria verborgen was, en hij fluisterde zacht: »Verroer u niet, en zie niet op, Maria!"

Naast eenige knechten, die in rood laken gekleed waren, reden vijf ruiters van de Zwarte Bende; het roode licht der toortsen verlichtte de sombere kleur hunner wapenrustingen, die hun een indrukmakend voorkomen gaven. Al meer en meer naderden zij; Frank herkende nu een der twee ruiters, die voorop reden, sloeg snel den mantel van Maria over haar heen, bedekte met een der einden, het zwaard, trok zijne muts diep over zijn gelaat, en bleef schijnbaar gelaten zitten. Blijven, was alles wagen; hunne schuilplaats te verlaten, nu de Neude en de huizen verlicht werden, was een zeker verderf. De twee ruiters, die voorop reden, wierpen lange schaduwen voor zich uit, die reeds lang in de Voorstraat vielen, voordat zij zelven die bereikten; maar men kon hunne woorden nog niet verstaan. Frank zag de zwarte schimmen der paarden en hunne berijders langs zich voorbijgaan, en bleef onbeweeglijk met het hoofd voorovergebogen zitten; maar op eens legde hij de hand op den schouder van Maria, die sidderde en zuchtte; want de ruiters hielden bijna juist vóór het huis, waar zij zich verborgen hadden, stil. Hetgeen er toen in het hart van Frank omging, is niet te beschrijven. Hij vermoedde niet anders, of men had hen ontdekt, en hij had zooveel te verliezen! Ook de overige ruiters hielden nu hunne paarden staande; het geluid van het slaan der hoefijzers op de steenen verdoofde nu de stem van de twee mannen niet meer, en Maria riep zacht: »O, Jezus! Maria! Jozef! ik ben verloren!"

»Nog niet, Maria!" fluisterde Frank zacht, en drukte haar neder; zijne stem klonk niet minder droevig dan die van het meisje. »In naam van uwe goede moeder, van uw vader, zoo gij immer uw bruidegom hoopt weder te zien, Maria! versmoor dan elken kreet, en bid dat mijnheer St. Maarten mijn arm kracht geve.... maar bid zacht."

Dicht tegen haar aangeleund, alsof hij haar met zijn lichaam voor het oog van elkeen wilde verbergen, zat hij naast haar, en met zijn hand hield hij hare gevouwen handen vast, die zij krampachtig van onder den mantel wilde ten hemel heffen, en noodzaakte haar te blijven zitten, en hij dankte God, toen hij een der ruiters hoorde zeggen:

»Hier moeten wij scheiden, Messire! de burggraaf heeft wel beloofd het mij te laten zeggen als hij eenig nieuws verneemt, maar als ik u verzoeken mag, zoo sta mij toe, morgen bij u te zenden om te hooren, wat er toch gebeurd is."

»Waarom niet, Heer?" hernam de andere lachend. »Maar gij zult zien, dat het gerucht, hetwelk onzen goeden burggraaf zoo verontrust heeft, niets anders is geweest dan een nuttelooze aanval op Eemnes."

»Gij denkt dan, dat de Stadhouder daartoe zou hebben kunnen besluiten? vroeg hij, die het eerst gesproken had.

»Ik moet wel; ofschoon het mij verwondert," was het antwoord. »Het zal een feit wezen, dat hem evenveel roem zal aanbrengen als het geval aan de Vaart, ha! ha! — Sir Walson, mijn luitenant, zal hem goed ontvangen hebben; maar ik weet wel, wie Lalain, die de burggraaf zegt dat ons niet geheel ongenegen is, de stoutheid heeft doen nemen, om mijn kwartier te durven naderen. De heer Van Schaffelaar dacht er zijn liefje te vinden, en heeft er niets dan een bebloeden kop kunnen krijgen. Ha! ha! mogelijk is hij wel alleen gekomen; want de Stadhouder scheen niet veel lust te hebben om den aanval te doen; anders ware ik ook in Eemnes gebleven; maar de liefde riep mij hier."

»Ha! ha! dat is de weddenschap met Van Middachten, hoe staat het er mede?" lachte de kleinste ruiter.

»O, zeer goed, zijn paard is reeds zoo goed als het mijne," hernam de ander spottend. »Helaas! Heer! gij moogt mij wel beklagen: het lieve bruidje, dat haar edelen bruidegom voor mij verlaten had, heeft mij tot nu toe te vergeefs gewacht. Ik, die alleen hierheen kwam om haar te troosten, en alles gereed te maken om u allen te onthalen, en daardoor zeker het genoegen heb moeten missen, het bezoek van haar afgedankten bruidegom te Eemnes te ontvangen, ik werd dadelijk bij mijn aankomst dezen middag alhier, en juist toen ik een huis gehuurd had, dat waardig was om door mijne liefste bewoond te worden, door den braven Montfoort geprest, om hem naar het blokhuis aan de Vaart te vergezellen. Bij mijnheer St. George! ik geloof, dat wij er nog allen zouden zitten, om morgen opnieuw te moeten raadplegen over de versterking van dit gebouw, indien het bericht, dat er wat ongewoons gebeurd was, en dat er gevochten werd, ons niet had doen terugkeeren."

»Gij hebt het dus aan onze vijanden te danken, dat gij haar nog dezen nacht zult wederzien?" zeide de ruiter lachende.

»Bij mijn banier! zoo is het, Heer Van Nijveld!" was het antwoord. »De machtelooze toorn van haar bruidegom voert mij, spoediger dan zij had kunnen hopen, weder in hare armen terug; gedoog dus, dat ik mijn afscheid neem. . ."

»Vergeef mij, Messire! indien ik u heb opgehouden," riep de andere op denzelfden vroolijken toon. »De arme Van Middachten verliest zijn strijdhengst; ik zie het al. Wees zoo goed den heer Van Oosterweerd te groeten; slaap wel, en dat uw arm spoedig moge genezen."

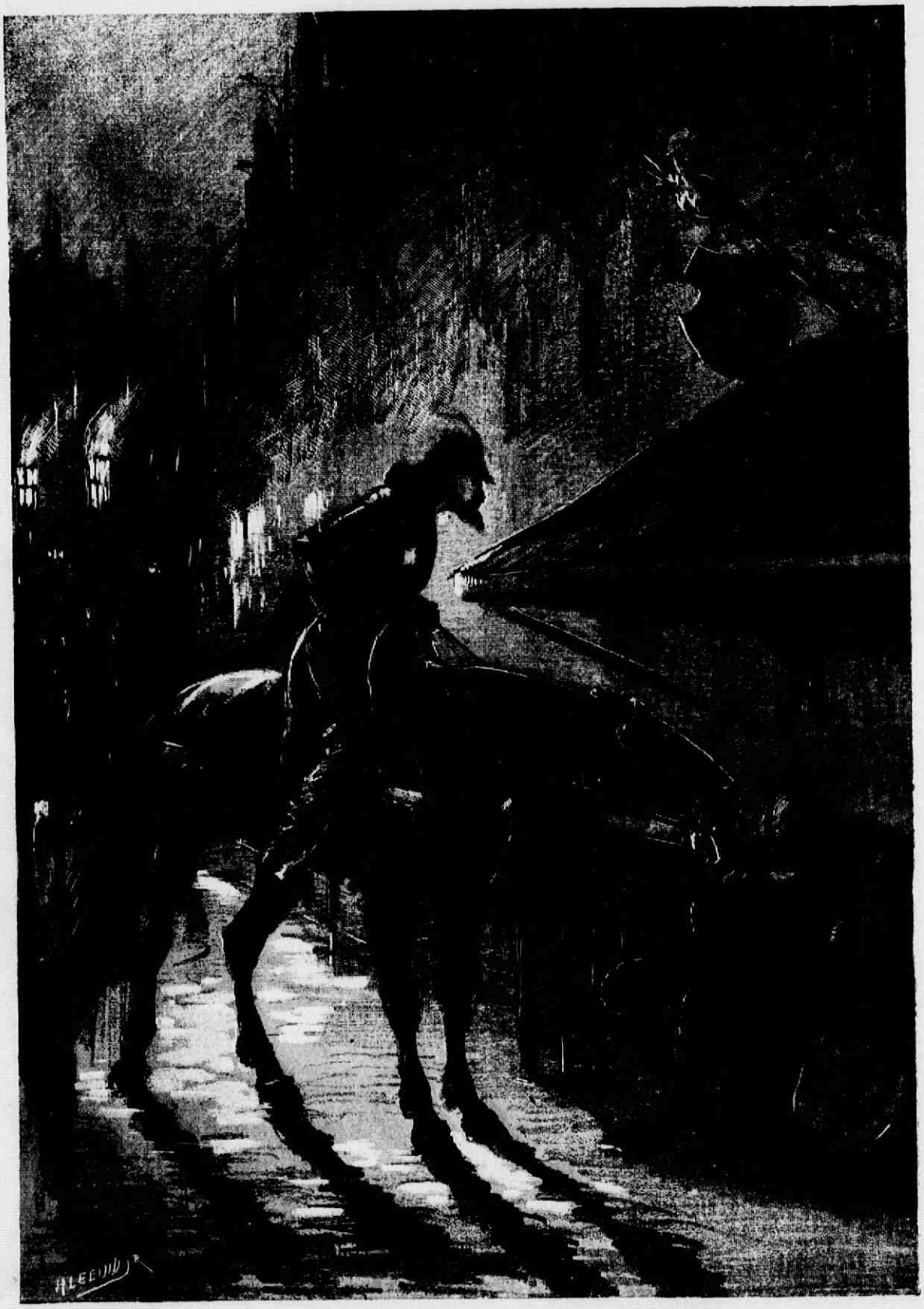
»Goedennacht, Heer!" antwoordde de ruiter met de lange veder op zijn hoed. »Zoo gij mij morgen wilt bezoeken, zult gij mij waarschijnlijk niet meer bij heer Loef, maar in mijn eigen woning vinden. — Doch zie eens, is het niet of het gemeene volk geen gevoel heeft? Ha! ha! hier zijn twee goede burgers van Utrecht, die buiten hunne deur in slaap zijn gevallen!"

Terwijl de mannen, die de Zwarte rusting droegen, waren blijven staan, waren degenen, welke in het rood gekleed waren, een eind wegs opgereden, toen hun heer op het punt stond van te vertrekken; daardoor viel het licht van de toorts, welke een hunner droeg, op de bank en onder de luifel. Tot nog toe hadden de twee ruiters, welke gesproken hadden, de twee vluchtelingen door hunne lichamen en die hunner paarden beveiligd voor het licht der fakkels.

»Heilige Moeder Gods! bid voor ons!" bad Maria met gesmoorde stem. Maar toen zweeg zij, en liet hare handen nedervallen, terwijl Frank haar toefluisterde: »O, Maria! geef den moed niet op, al wijk ik van uwe zijde. Om al wat u dierbaar is, houd moed! als gij mij den naam van den ellendeling hoort uitroepen, werp u dan aan de voeten van den edelman, die hem vergezelt; zeg hem, dat gij een vrouw zijt, en bekommer u niet om mij!"

»Hetgeen gij voor poorters gelieft te houden, die vóór hun huis een nachtluchtje scheppen, Messire!" hernam Van Nijveld, »zijn op zijn best genomen een paar kerels, die te diep in de kan met heet bier gezien hebben, zoo het geen truanten of rabauwen zijn, die op de loer liggen om den voorbijganger uit te plunderen."

De voorste der Zwarte Ruiters was vooruitgereden, en riep: »Verkiest gij, Messire! dat ik hen met dit hout opklop; want zij slapen als ossen," terwijl hij zijn zwart geschilderde speer liet zakken, en de punt reeds onder de luifel bracht.

Maria had alle gevoel verloren; zij wist niet meer, wat rondom haar voorviel. Frank daarentegen, die den heeten adem van het paard voelde, dat hem berook, was vol aandacht.

Bladz. 93, deel III.

»Neen, Tuimelaar! de schout mocht het ons eens kwalijk nemen, dat wij het werk van zijne dienaren gingen verrichten," zeide de ruiter met de roode veder. — »Zijt gij ook niet van gevoelen, Heer! dat men geen slapende honden moet wekken, al waren zij ook nog zoo weinig te vreezen, en dat wij wèl deden met het voorbeeld van deze twee te volgen?"

»Volkomen, Messire! tot morgen dus, God geleide u!" antwoordde Van Nijveld, terwijl hij hem de hand drukte.

»Ik beveel mij in uwe vriendschap, goedennacht, Heer!" riep de andere, en de heer Van Nijveld reed verder de Voorstraat op. De man, die de fakkel droeg, bleef achter hem, omdat de wind nog altijd uit het noorden waaide.

Een oogenblik zag de achtergebleven ruiter hem na; toen naderde hij met zijn paard tot aan de stoep, zoodat de veder van zijn hoed de luifel raakte. Maria had alle gevoel verloren; zij wist niet meer, wat rondom haar voorviel. Frank daarentegen, die den heeten adem van het paard voelde, dat hem berook, was vol aandacht, ofschoon zijn laatste hoop, om haar gered te zien, met den zich verwijderenden edelman vervlogen was. Hij gevoelde nog wel kracht genoeg te bezitten, om des ruiters naam te noemen, en hem zijn zwaard tusschen de ribben te stooten; — maar kon zulks zijne Maria redden?

»Hé, hé! mijn paard! meer eerbied! daar werpt gij zijn muts immers af; maar hij verroert zich niet, — verdoemd! die slaapt vast, zou ik zeggen. Maar wat is dat?" riep de ruiter verwonderd, en luisterde. »Het was, alsof ik ijzer op de steenen hoorde klinken. Ha! ziedaar ten minste er één die wakker wordt: hij beweegt zich, — die mantel benauwt hem; nu de voorste ook, hij begint te spreken; droomt hij van een Maria? ha! ha! — Daar slapen zij weder in; dwaas, die ik ben! voor twee dronken rabauwen houd ik mij op, en ook op mij wacht een Maria — Volgt mij! kerels!" Dit uitroepende, wendde hij zijn paard, gaf het de sporen, en reed in vollen draf, gevolgd door zijne ruiters, de Neude af.

Frank stond op en zag hem na; het regende vuurvonken van de toorts, die een der Zwarte Ruiters droeg; daarna wierp hij een blik in de Voorstraat. Reeds waren Van Nijveld's knechten buiten zijn gezicht; evenwel werden de huizen aan de linkerzijde in de bocht van de straat nog verlicht, en de vlam van de toorts deed de glazen in de vensters schitteren. Toen riep hij verheugd: »Maria! dit gevaar zijn wij ontkomen. Gij ziet wel, dat de Hemel met ons is; sta nu op. — Helaas! ik gevoel, wat uw hart geleden heeft; maar hij liegt. Indien uw bruidegom gevochten heeft, dan is hij overwinnaar geweest; hij streed immers voor u; — doch ik bid u, laten wij van hier gaan."

»Laat mij hier, Frank!" zeide zij treurig, »ik kan niet meer, elk woord van hem ging mij door de ziel; red u zelven, en zeg aan . . ."

»Ik u verlaten?" riep Frank met vervoering. »Ik leven zonder u . . . zonder u aan mijn vriend te kunnen teruggeven? O! gij kent mijn dankbaarheid en vriendschap niet, Maria! — gij hebt geen krachten noodig, zoolang ik er nog bezit; wees niet bevreesd, maak u niet ongelukkig door niet te willen toegeven; ik zal u niet laten vallen . . . Zie! gij zijt mij niet te zwaar, ik draag u liever dan mijne volle wapenrusting," zeide hij bijna vroolijk, om haar moed te geven, nadat hij haar ondanks haar zelve had opgenomen, en ging zoo snel voort als in zijn vermogen was; het was alsof de zwaarte van het meisje hem niet hinderde.

Maar een eind weegs ver in de Voorstraat was hij genoodzaakt stil te staan, en stond gereed haar op den rand van den waterput, die hier was, neder te zetten, toen zij tot hem zeide: »Frank! laat mij beproeven om te loopen. — Ziet gij niet, dat mijne krachten teruggekeerd zijn?" riep zij, toen hij scheen te twijfelen, of zij wel zou kunnen gaan, en zij deed, zonder hulp eenige schreden. Hij volgde haar, bood haar zijn arm aan, en zij snelden zoo spoedig mogelijk voorwaarts. Toen zij de straat ten einde waren, en over de brug gingen, die er vóór lag, zag hij aan zijn rechterhand, in de verte, nog het licht van de toorts van Van Nijveld, juist toen het in een der huizen aan het einde van de Nieuwe Gracht verdween. Hij zou nu misschien de Witte-vrouwen-straat doorgegaan zijn, maar de gedachte aan de wacht, die aan de poort lag, en de voetstappen van iemand, die met overhaasten tred hen scheen te gemoet te komen, deed hem dadelijk links af de Nieuwe Gracht langs gaan, tot aan de eerste straat, welke zij aantroffen. Ook deze kwamen zij gelukkig ten einde; toen stond hij stil, nam Maria op, zonder zich te storen aan hetgeen zij zeide, droeg haar tegen de helling van den aarden stadswal op, zette haar boven voorzichtig neder, op eenigen afstand van een molen, die hier was, en zeide zacht: »Vergeef het mij; maar gij zijt zoo vermoeid, en met dien mantel zoudt gij onvermijdelijk gevallen zijn."

Een weinig rechts van hen vertoonde zich een hooge ronde toren, en in het verschiet, verder op den wal, het zware gebouw van de Witte-vrouwen-poort; vóór het gebouw, meer buitenwaarts, zag men ook flauw de zwarte gedaante van de voorpoort, en binnen de stad verhief zich het spitsje van den kerktoren van het Witte-vrouwen-klooster, dat onder hen aan den wal lag.

Frank hield voor den ronden toren stil, en klopte zacht aan de kleine deur; eindelijk waagde hij om harder zijn vuist op de deur te slaan. Het geblaf van een hond liet zich nu hooren; daarna werd er boven aan den toren een luik of raampje geopend, en ofschoon zij niet konden zien, of er iemand naar buiten zag, vroeg een grommige mansstem: »Wie zijt gij? Wat zoekt gij in den nacht in den toren *de Hond*?"

»Indien het leven van twee goede Christenen u lief is," riep Frank, »kom dan beneden; jonkvrouw Ada van Rijn zendt mij hier."

Gelukkig gaf de oude man, die den toren bewoonde, dadelijk gehoor aan dit verzoek; hetzij de stem van den ruiter hem bekend voorkwam, of dat hij vermoedde, dat het gevaarlijk kon zijn, om op dien afstand nadere inlichtingen te vorderen, en weinige oogenblikken daarna bevonden zij zich in den toren. De oude, die met tranen in de oogen het zwaard van zijn ouden meester herkend had, beloofde terstond aan hun verzoek te voldoen. Terwijl hij zijn lamp, die op het punt was van uit te gaan, van olie voorzag, bood Frank Maria een houten nap met water aan, dat hij voor haar gevraagd had, en terwijl zij dronk, stond hij met de armen over elkander geslagen vóór haar. De liefde en het medelijden, die hij voor haar gevoelde, gaven aan zijn gelaat een zoo sterke uitdrukking van smart, dat zij, toen ze den nap nederzette, en zijn gelaat haar bij het licht der lamp in het oog viel, hem hare hand toestak en dankbaar zeide: »Die dronk heeft mij versterkt, Frank! Gij zult zien, dat ik evengoed zal kunnen loopen als gij; — bedroef u niet om mij."

Zij deed moeite om haar bleek gelaat tot een lach te dwingen, en Frank antwoordde, zijn leed verkroppende, terwijl hij haar den mantel weder omdeed: »Wij behoeven, God zij dank! niet ver meer te gaan; en evenwel zijn wij nog niet, waar wij zijn moeten." Zij volgden nu den ouden man, die hen langs een steenen trap naar het onderste gedeelte van den toren voerde; hij opende hier een kleine deur, die naar den benedenwal leidde, zette zijn lamp in een nis, en verzocht hen, om hem naar buiten te volgen.

Een kleine aak, die onder een rieten afdak lag, werd door hem voorgehaald. Niet zonder angst vertrouwde Frank het meisje, dat hij beminde, aan het oude vaartuig, dat dreigde te zinken of om te slaan, toen de oude man er intrad, en het van den wal afzette. Maria, die op de eenige bank zat, welke er in was, huiverde van de koude, en de ruiter, die in het midden van de aak, op zijne knieën lag, hoorde hare tanden klapperen van de koude of van de koorts, die haar bevangen had; hij zelf zou op elk ander oogenblik de koude onverdraaglijk gevonden hebben.

Hoe voorzichtig ook hun geleider het vaartuig bestuurde, ontving het een schok, toen het aan de overzijde van de gracht tegen den kant stiet, en Maria, die tot nog toe geen vrees had laten blijken, deed een uitroep van schrik. Frank vatte haar om haar middel, ten einde haar te verhinderen om op te staan, en haar niet te verliezen, indien het vaartuig omsloeg; maar hunne vrees was ijdel geweest. Het verlaten van het aakje, hier, in den nacht, en aan den ongelijken wal, was niet zonder gevaar; ook vermaande hen de oude, om voorzichtig te zijn. Frank aarzelde daarom geen oogenblik, om tot zijne knieën in het water te gaan staan, ten einde Maria uit het vaartuig te tillen en op den vasten grond te zetten. Met hartelijke dankzegging, waarbij Frank het geschenk van een groot stuk geld voegde, en een laatsten groet voor de jonkvrouw, verlieten zij den oude, die beloofde St. Jurriaan, zijn patroon, om een behouden reis voor hen te bidden.

Zij bevonden zich nu in de Witte-Vrouwen-Voorstad, en Frank, die steeds zooveel mogelijk de nabijheid van de poort wilde vermijden, sloeg een pad in, dat hen aan de Steenstraat bracht, welke zij ook langs de stadsgracht hadden kunnen bereiken. Hij stond gereed, om dwars over den weg te steken, toen hij plotseling roerloos met Maria staan bleef; want hij vernam het geluid der hoefijzers van eenige paarden op de Steenstraat, welke van de poort schenen te komen. De dikke stam van een ouden boom, waarachter zij zich schuil hielden, gaf hun de hoop, dat de ruiters zouden voorbijrijden zonder hen te zien; ook keerden zij, die hier schenen post gevat te hebben, terug, toen zij tot aan de plaats genaderd waren, waar de ruiter en Maria zich ophielden. Niettegenstaande de duisternis, herkende Frank met verwondering en schrik, zoo hij meende, diezelfde sombere wapenrustingen, welke hen op de Neude reeds verschrikt hadden.

Zoodra zij dit nieuw gevaar weder ontkomen

waren, haastte zich Frank om naar het Heilige-Kruis-Gasthuis over te steken; en een eind weegs verder traden zij binnen een omheining, waarin een paar stallen of schuren en een klein, armzalig woonhuis stonden.

»Maria!" zeide hij toen, »hier staan mijne paarden; gevoelt gij u sterk genoeg, om er één van te bestijgen?"

»Hoe kunt gij dit vragen? Gij weet immers, dat ik nooit het paardrijden heb geleerd; tevergeefs zou ik het wagen," antwoordde Maria treurig.

»O! dat is niets," riep hij, »maak u niet verlegen." »Toen verzocht hij haar zich neder te zetten op een stuk van een omgehouwen boom, dat daar lag, beloofde spoedig terug te keeren, en vertrok, nadat hij eerst geluisterd had, of er ook iets was, dat het gevaarlijk maakte om haar alleen te laten.

Zij hoorde hem nu op de deur van een der stallen kloppen; maar nadat op zijn verzoek de deur geopend was, vernam zij niets meer. Hoewel zij in den mantel gewikkeld was, beefde zij van de koude, en ondersteunde haar hoofd met hare handen. Reeds zooveel had de zwakke maagd doorgestaan, sedert Perrol haar uit het stille kloosterhuis geroofd had; zoo afwisselend had zij tusschen hoop en vrees gedobberd; het vooruitzicht van het lot, dat haar wachtte, en haar gedurende den vorigen nacht en dag geen enkel oogenblik rust had doen genieten, was zoo vreeselijk, dat hare krachten geheel waren uitgeput. Was de hoop weder in hare ziel herleefd, toen de edele Reynoud haar zijn hulp kwam aanbieden, de angst, die na dien tijd haar teeder hart had bestormd, had hare hoop op redding weder doen vervliegen; het verschijnen van die ruiters, vóór weinige oogenblikken, deed haar gevoelen, dat het haar onmogelijk zou zijn, zich aan de netten te onttrekken, die Perrol op haar had geworpen. Nu Frank haar verlaten had, beschouwde zij zich als verloren; zij voedde de hoop niet meer, dat hij zou terugkeeren, nu zij zijn stem niet meer hoorde.

»O moeder! o vader!" zuchtte zij, »zal uwe Maria, zal uw eenig kind u dan niet wederzien? Heilige Moeder Gods! ontferming! — Mijn edele bruidegom! zal ik dan nimmer de belofte kunnen vervullen, die ik u gedaan heb? O! voor niets werd uwe borst toen niet door wanhoop ingenepen. De Roode Hand, Perrol, had mij voor altijd aan zijn helsche macht onderworpen, zoodra hij mij met zijne vervloekte lippen gekust had.— En hem ook, hij! nog zoo jong en zoo dapper, ik ruk hem met mij mede in het verderf; liefde, eer en rijkdom wachten hem bij Ada, en hij waagt dat alles om mij te redden, en waarmede heb ik zulks verdiend? . . . ." Nu kwam het haar voor den geest, dat Van Schaffelaar haar verzocht had, vriendelijk jegens Frank te zijn, en zij verdiepte zich in hare gedachten.

Toen Frank haar eindelijk met het paard, dat hij aan den teugel leidde, naderde, dacht hij in het eerst, dat zij sliep; doch daar zij zelfs niet opzag, toen hij haar noemde, viel hij bijna van vrees en droefheid voor haar neder; want hij dacht, dat hare ziel het schoone maar afgetobde lichaam verlaten had. Ijlings liet hij den teugel los, sloeg zijne armen om haar heen, en riep wanhopig: »Maria! antwoord, — leeft gij nog, dierbare Maria?" Het meisje, dat hij tegen zijn borst geklemd had, sidderde en deinsde terug; maar toen zij hem herkende, riep zij vriendelijk, terwijl zij gerust in zijne armen verwijlde: »O! zijt gij het, Frank! ik heb u dus niet verloren?"

Zoo liefelijk klonk hem de stem van de maagd, die hij in het geheim beminde, in de ooren, dat zijn hart door een zalig gevoel werd overstroomd; nog nimmer had zij zóó zijn naam uitgesproken, en terwijl hij zijn oog, dat van geluk fonkelde, op haar gericht hield, riep hij nog eens: »Maria....!" Maar snel liet hij zijne armen vallen, trad terug, en zeide met een gesmoorde stem: »Uw bruidegom wacht u, laten wij vertrekken."

Hij vatte den teugel van zijn strijdhengst weder aan, en wierp er zich op; want het paard was zonder zadel of stijgbeugel, en alleen met een wollen kleedje gedekt, en Frank, die, zelfs van het hoofd tot de voeten gewapend, geen stijgbeugel behoefde om in den zadel te gaan zitten, nam de moeite niet zich van den boom te bedienen, waarop hij Maria verzocht te gaan staan; toen tilde hij haar op, plaatste haar achter zich, verzocht haar hare armen uit den mantel te steken, en hem vast te houden, bad haar de handen niet los te laten, en reed de werf af.

Zij hoorden voor zich uit aan hunne rechterzijde, in de verte, het luiden van het kerkklokje van het klooster Oudwijk, dat alleen door de stilte van den nacht afgebroken werd, toen zij de Steenstraat langs reden. Zoowel om het geluid der hoefijzers op de keien te voorkomen, als om de beweging voor Maria niet te vermoeidend te doen zijn, reed Frank bezijden den steenweg op den zandweg. Deze zomerweg was echter reeds door de najaarsregens zoodanig bedorven, dat het paard gevaar liep, in de diepe sporen te geraken en te storten, en hoezeer ook tegen zijn zin, vond

hij zich eindelijk genoodzaakt, zijn paard naar den steenweg te leiden. Zij vorderden nu met meer spoed; maar de groote keien deden hem elk oogenblik vreezen, dat Maria van het paard glijden, en hem in haar val zou medesleepen; al zijne geoefendheid in de rijkunst werd vereischt, om zonder zadel de hevige schokken te wederstaan, die zij ontvingen. Maria hield hem zoo goed vast als haar mogelijk was; maar zij gevoelde, dat zij op den duur de krachten niet zou hebben, om zich aan het wambuis van Frank vast te klemmen; hare voeten, die aan de linkerzijde van het paard hingen, waren geheel gevoelloos, en het moedige dier steigerde, als die tegen zijn zijde aansloegen.

Toen zij de Gildpoort voorbij waren, welke eene soort van afsluiting aan het einde van de huizen en tuinen der voorstad vormde, en ofschoon nu onbezet, echter in tijd van noood voor eenige verdediging vatbaar was, voelde Frank, dat zij hare handen losliet. Met de snelheid des bliksems haalde hij den teugel aan, keerde zich naar haar toe, en voordat zij op de steenen nederviel, boog hij zich ter zijde, ving haar op, en hield haar op de been. Zij stond nu naast het paard en leunde er tegen; en op de vraag van Frank, of hij haar weder op het paard wilde helpen, ontving hij het antwoord, dat hij gevreesd had.

»Laat mij hier, Frank!" zeide zij langzaam; »zoodra het licht wordt, zal ik mij in de eene of andere woning verbergen. O! offer u niet nutteloos voor mij op; laat mij aan mijn noodlot over; denk aan de jonkvrouw, die gij bemint; de heilige Moeder Gods zal mij redden zoo het wezen moet..."

»Maria!" riep Frank, met eene wanhopige stem: »Wilt gij mijn dood . . . ? Is mijn weldoener uw bruidegom niet meer? heeft de edele Van Schaffelaar geen recht meer op uwe liefde? — en uw vader, uwe moeder, die om u weent, hebt gij die allen vergeten? — O! verander van gedachten. . . ."

»Neen!" riep zij weemoedig. »De Hemel is mijn getuige, neen! maar ik kan niet meer. . . ."

»O! dan moet ik u redden," viel Frank haar in de rede, terwijl hij vol geestdrift hare hand drukte. »In mijne armen zal ik u naar uwe ouders en uw bruidegom voeren, of ik wil sterven; gij behoort aan mij, Maria! want zij zullen u van mij afvorderen. Ik bid u, vertrouw op mij, of wilt gij, dat ik mij voor uw oog met dit zwaard zal nederstooten?" Toen boog hij zich geheel naar hare zijde over, vatte haar aan, en plaatste haar vóór zich op het paard, dat steigerde, doch zich op de dreigende stem van zijn meester stilhield.

»Frank! gij kunt mij niet redden, o, laat mij!" bad zij: maar hij antwoordde aangedaan: »Neen, Maria! u verlaten! dat nooit; denkt gij dan niet, dat uw ongeluk ook mij rampzalig zou maken? O! gelooft gij niet, dat het mij zoo gelukkig maakt, u te redden?" Hij wikkelde Maria van het hoofd tot de voeten in den wijden mantel, drukte haar den hoed vast op het hoofd, hield haar omvat met zijn rechterarm, en bad haar, haar hoofd tegen zijn borst te laten rusten; hierop vatte hij met de linkerhand den teugel, en riep luid: »Vooruit, paard! vooruit nu! of ik zal u de punt van mijn opsteker doen voelen! vooruit voor St. Maarten!"

Het moedige ros stoof hierop met de snelheid des bliksems vooruit; het vuur sprong uit de keien, en gedurig hoorde men de stem des ruiters, die het aanmoedigde of bestrafte, vermengd met het geluid der hoefijzers, het gebriesch van het paard en het rammelen van het zwaard in de scheede, die tegen de zijde van het paard aansloeg.

Sedert het oogenblik dat Frank Maria tegen haar wil had opgenomen, ten einde haar te verhinderen, om, van elk verlaten, door de koude en de smart, in den nacht bij den weg om te komen, of in de handen van den vijand haarer deugd en haars geluks te vallen, hadden zij hunne vlucht vervolgd met een snelheid, die tot nog toe, hoe noodzakelijk ook, onmogelijk geweest was. Spoedig lieten zij de Melaten achter zich; het was, alsof de boomen, die langs de Steenstraat stonden, en welker dorre kruinen zich in de duisternis verloren, pijlsnel langs hen heenvlogen. Het paard, dat in vollen galop, met den dubbelen last over de groote keien vooruitsprong, alsof Perrol aan het hoofd zijner bende hen achter de hielen zat, had nog geen andere opwekking noodig gehad dan de stem van zijn meester, om zijn vaart niet te verminderen, toen het voorbij het vrouwenklooster snelde, dat aan hunne rechterzijde onder het geboomte verscholen lag, hetwelk, zooals het gebouw zelf, in den sluier des nachts was gehuld. Flauw zag Frank de hooge torentransen zich verheffen het licht der gewijde kaarsen op het altaar kleur de de geschilderde glasvensters van de kloosterkerk met een zachten gloed; het gezang der adeflijke

jonkvrouwen, nu aan God geheiligde maagden, steeg op tot den troon van haar hemelschen Bruidegom, en werd nu en dan door de welluidende toonen van het orgel overstemd, dat haar nachtelijken lofzang begeleidde.

Maria lichtte even haar hoofd op, en Frank hoorde, dat zij bad, terwijl hij zelf door een buiging met het hoofd zijn eerbied voor het heilige huis te kennen gaf, waarin hij een oogenblik voornemens was geweest voor Maria een schuilplaats te verzoeken. Maar hij gaf zijn voornemen op; zijn groot en moedig paard scheen nog onvermoeid; de uiterste nood alleen zou hem overgehaald hebben, haar zoo nabij de verblijfplaats van Perrol te laten, en hem te doen besluiten, om Maria nu reeds uit zijne armen te stooten.

Frank reed nu langs de huizen van de Ronde Bilt, en hield zijn paard staande op de hoogte van een kleine kapel van steen opgebouwd, die, aan St. Petronella gewijd, bezijden den steenweg onder het geboomte stond. Alles was stil, de huizen schenen uitgestorven; alleen hoorde men somtijds het geblaf ven een hofhond, of het kraaien der hanen. Terwijl hij zich scheen te bezinnen, welken weg hij nu moest inslaan, trof het geluid van een naderend paard zijn oor, en dit deed hem behoedzaam den weg verlaten. Geheel achter het bedehuisje verscholen, liet hij dengene, die naar de stad scheen te jagen, voorbijsnellen; het was alsof hij, niettegenstaande de duisternis, het schijnsel van een wapenrusting zag, en hij luisterde naar den zwaren en moeilijken gang van het paard. Verbeeldde hij het zich, of had hij werkelijk den witten vederbos op den hoed of helm gezien? Dat slaan der hoefijzers op de keien, hetwelk zich hoe langer hoe meer verwijderde, hield hem als op de plek geboeid. Doch spoedig nam zijn besluiteloosheid een einde; opnieuw gaf hij zijn paard den vrijen teugel, en even door het dorp, alwaar de Steenstraat eindigde, sloeg hij linksaf den Spieringweg in, die op de Vuursche Steeg aanliep; en ofschoon zijn paard den galop in draf veranderd had, lieten zij de huizen spoedig achter zich.

Het is moeilijk te beschrijven, wat er in het hart van Maria omging; zij gevoelde zich door een macht medegesleept, waartegen zij zich niet verzetten, noch zelfs hare zwakke stem verheffen kon, en evenwel lag er iets in haar toestand, dat haar gelukkig maakte. Zij gevoelde de koude niet meer; hetzij de mantel haar verwarmde, die haar liehaam al zijn natuurlijke warmte deed behouden, hetzij de koorts, die haar had bevangen, geheel van uitwerking veranderd was. Haar gelaat gloeide; het was alsof de borst van den ruiter, waartegen haar hoofd rustte, den gloed, die in hem was, aan haar mededeelde, en als zij nu en dan het hoofd een weinig oplichtte, vloog de gure wind, dien zij met de snelheid des bliksems doorkliefden, even als een weldadige koele zomeravondwind over hare wangen. De beweging van het paard wiegde haar bijna in slaap, en als eenige ongelijkheid van den weg voor een oogenblik de zachte gevoelloosheid verbrak, waarin zij gedompeld was, ontwaakte zij altijd aan de borst van den ruiter, en zijn krachtige arm, die haar vast, doch met behoedzaamheid omvat hield, veroorzaakte, dat zij zich weder vol vertrouwen aan de betoovering overgaf, welke zich van haar had meester gemaakt. Evenwel waren het niet altijd de schokken van het paard, die haar haar toestand weder voor den geest brachten, o neen! Nu eens ontwaakte zij sidderend: zij waande, dat Perrol haar met zich op zijn zwarten strijdhengst medevoerde; zij voelde den druk van de Roode Hand en van den ijzeren handschoen; elke voeg van zijn harnas, dat gloeiend heet was, verschroeide haar; het was alsof de roode vederbos tegen haar gelaat sloeg, wanneer de wind zich verhief. Maar als zij dan met schrik ontwaakte, zich snel van den schrikverwekkenden vreemdeling verwijderde, en zich voor zijn vlammend oog verbergen wilde, dan zag zij, in plaats van den aanvoerder der Zwarte Bende, den vriend van haar bruidegom, die haar met bezorgdheid gadesloeg, en haar met zijn arm wederom nauwer aan zich sloot; het medelijden en de vriendschap waren in zijn blik te lezen, en gerust legde zij haar hoofd weer neder.

Dan weder verbeeldde zij zich hare moeder te zien, die haar een oud lied voorzong, en haar vader, die uit zijn werkplaats terugkeerde. Zij zat in het huisvertrek, en niets ontbrak aan het huisraad; de gezellen verlieten door de gang, na volbrachten arbeid, het huis huns meesters. Zij hoorde de stem van Dirk; zij zag Griet, onledig met den avonddisch aan te richten; zelfs Snip sprong door het vertrek. Doch daar viel op eens de pronkbijl van den muur, dat wapen, dat zij in dien vreeselijken nacht in de hand haars vaders had zien bliksemen. Verbroken was dat meesterstuk der kunst; aan stukken lag het daar, en toen zij met schrik de oogen opende, en het droomgezicht verdween, toen hoorde zij niets dan de stem van Frank, die

zijn paard aansprak, en zijn zwaard, dat in de scheede trilde.

Soms was het Van Schaffelaar, die met haar was: met hem verliet zij het huis van heer Loef; de oude hofmeester hield een fakkel in de hand om hen te lichten; Frank stond op eenigen afstand; hij hield de prachtig gekleede jonkvrouw aan zijn hart gedrukt, en kuste haar; zij schenen haar niet te zien. Reynoud nam afscheid van heer Jan van Schaffelaar, maar wierp een droevigen blik op haar, toen Van Schaffelaar haar op het paard tilde. Daarna liet zich de krijgsmarsch der Zwarte Bende hooren, die al nader en nader kwam; huiverend hoorde zij naar het dreigend geluid der bazuinen; zij herkende den somberen marsch, die, zooals Perrol zelf haar gezegd had, oorspronkelijk van een sinds lang vernietigde ridderorde was. Doch zoodra Van Schaffelaar aan Moor de sporen gaf, stak Frank de handen naar haar uit, en Walter liet de toorts vallen; zij zag niets meer, hoorde de muziek niet meer, en de diepste duisternis omringde haar. De schrikverwekkende snelheid, waarmede Moor vooruitrende, scheen meer dan natuurlijk te zijn; somtijds verbeeldde zij zich, dat het moedig ros gevleugeld was, evenals het paard van den vromen ridder St. Joris, en zij voelde den wind zijner vleugels. Van Schaffelaar droeg een harnas van goud, en een afschuwelijk monster, zwart, en met een roode vlok borstelig haar op den kop, vluchtte voor hem: het wierp vuur en vlammen uit, als het den muil opende, en de vervloekte tronie van het ondier vertoonde de gelaatstrekken van Perrol. Nauwer klemde zij zich aan de borst van haar bruidegom, en vond de gerustheid in zijne armen; zij zelve stak de armen uit, om hem tegen haar hart te drukken, dat door de teederste gewaarwordingen werd aangedaan. Zij hoorde Van Schaffelaar, die met een onbeschrijfelijke uitdrukking van liefde haar naam noemde. Eens zelfs was het, alsof hij haar voorhoofd met zijne lippen aanraakte; maar toen zij, door een misstap van het paard gewekt, en nog beheerscht door de begoocheling, haar gelaat lachende tot hem wilde wenden, ontmoette haar liefdevolle en dankbare blik slechts dien van Frank, die haar hoed terecht schikte, en het vuur van zijn zwart oog verdween terstond, ofschoon hij geene moeite deed om haar terug te houden, toen zij, blozend over den droom, die haar misleid had, zich van zijn borst verwijderde. Helaas! het was wel de vriend van haar bruidegom, maar heer Jan van Schaffelaar zelf niet; en als weder nieuwe hersenschimmen haar verontrustten, dan bevond zij zich te midden van gruwelijke moordtooneelen, en zag haar bruidegom vallen onder de slagen van een reusachtigen zwarten ridder, die, na zijn zegepraal, het van bloed druipende dolkmes opheffende, een helsch gelach aanhief, dat, over heiden en velden heen, klonk als het geratel van den donder.

Ofschoon Frank meer kracht bezat dan het meisje, was het misschien alleen te danken aan de verplichting, die op hem lag om voor haar leven te waken, dat hij zijn tegenwoordigheid van geest niet geheel verloor, hoewel zijn hart onstuimig klopte. Alles wat hij op aarde beminde, hield hij in zijne armen geklemd, en als hij Maria nauwer aan zich drukte, voelde hij, in weerwil van den mantel en zijn wambuis, haar hart, dat tegen zijn borst sloeg. Geheel in zijn macht, vol vertrouwen lag zij daar, die hij gered had, en die de terughouding scheen te hebben laten varen, welke zij in de laatste tijden tegen hem aan den dag gelegd had; hare koelheid was geweken; de maagd, die vóór weinige maanden hem schoorvoetende en op last van hare moeder hare wang te kussen had aangeboden, lag nu gerust in zijne armen. De liefde, die hij zoolang in zijn hart had omgedragen, en die hij steeds met smart, maar vastberaden, binnen de grenzen daarvan had teruggedrongen, zonder te zien, of zij het verscheurde; die drift, zoolang aan zijn vasten wil onderworpen, luisterde nu naar geen rede meer. Hij voelde den guren wind niet, die hem in het aangezicht sneed; hij voelde de koude niet, die het gevoel bijna uit zijne voeten verbannen had; want tot aan zijn knieën toe waren zijn beenen half verstijfd door het koude water, dat in zijne schoenen opgeloopen was, en zijne kleederen tot op zijn lijf had doortrokken; alleen de liefde beheerschte zijne zinnen.

De voorzichtigheid, de rechten van zijn vriend, dankbaarheid, eer en deugd, alles stond op het spel, en zijne driften riepen hem toe: »Waag, en gij zult winnen; zijt gij niet jong en recht van lijf en leden? Zou zij alléén dat niet bemerken, daar zoovele vrouwen u lieten blijken, dat gij haar behaagdet? Is Van Schaffelaar niet ouder dan gij? Ziet de jonge maagd naar rang of geld, als haar hart voor iemand gesproken heeft? Kan zij dan iets anders dan beminnen? Verlangt zij meer dan liefde? Immers neen. Hebt gij zelf niet haar hart teruggestooten, toen gij het uwe voor haar gesloten hieldt, ofschoon haar beeld er reeds voor eeuwig in gevestigd was? Dwaas! was het niet de liefde,

welke zij zelve niet kende, die haar u deed ontvlieden, terwijl zij zorgeloos speelde met de vriendschap van Van Schaffelaar? Bedroog zij zich niet, toen zij den edelen huisvriend waande lief te hebben, dien hare ouders haar als haar toekomstigen echtgenoot voorstelden? Kende zij de liefde? Beminde zij den man of alleen zijne deugden? Was het liefde, of achting en vertrouwen, dat haar hart gevoelde? Zij scheen gelukkig en gerust, als zij aan zijn borst of in zijn arm rustte; maar was dit liefde? Was dat het gevoel, dat eerst in uw hart sluimerde, en het toen als een stroom gesmolten metaal overstroomd heeft, die het nu verteert, en die niet zal bekoelen, voordat de koude des doods uw lichaam heeft bevangen? dat gevoel, hetwelk u hemelsch gelukkig zou maken, indien gij het in een ander hart kondet overgieten, maar dat u nu vreeselijker martelt dan de folteringen der hel? dat u niet zal verlaten dan met het leven, en dat gij, hoe bitter het ook zij, niet zoudt willen missen? Neen, dwaas! zoo bemint Maria niet; — dat gevoelt zij niet voor Van Schaffelaar."

Deze gedachten, die zich van hem meester maakten, en waaraan hij zich ongemerkt had overgegeven, deden hem naar zijn adem hijgen. O! had hij zich aan den oever der zee of aan de boorden eener rivier bevonden, hij zou misschien de begeerte gevoeld hebben, zich er met zijn paard in te storten, om zijne liefde te dooden, om zijn hart tot rust te brengen, om te sterven met Maria.

De wereld lag voor hem open; de bezorgdheid van Reynoud en van de jonkvrouw, de bruid, welke hij verstooten en verlaten had, hadden hem ruim van geld voorzien; zijn paard was nog sterk, en niet vermoeid; het meisje was vol vertrouwen in hem; zij kende de wegen niet; wie verhinderde hem, om haar te ontvoeren? Allerhande voorwendsels van gevaren, die hen dreigden, konden hem dienen. Als zij de waarheid vermoedde, was het te laat; ver verwijderd van haar geboorteland en hare betrekkingen bleef hij, ofschoon misdadig, haar eenige steun en hare toevlucht. Zou Maria hem vergiffenis weigeren, als hij, berouwvol aan hare voeten nedervallende, haar zijn lijden openbaarde? Zou de liefde niet vergeven, hetgeen de liefde had misdreven? wachtte hem dan niet het geluk, het zalig genot, door Maria bemind te worden? Zelfs hare ouders, zouden zij hun kinderen den zegen weigeren? Zou Martha hare dochter kunnen verstooten? zou de openhartige en ruwe, doch goede meester den zoon de hand kunnen weigeren, indien hij een frisschen knaap in den arm van den grootvader legde? Immers neen. — Maar daar verrees de gestalte van Van Schaffelaar als een dreigende spookgedaante voor zijn geest; hij scheen hem rekenschap te vragen van zijn bruid; hij naderde! Het was alsof Maria zich aan zijn borst klemde, om zich voor den misleiden en verlaten bruidegom te verbergen. Hij sidderde; hij zelf wilde vluchten. Toen fluisterde de booze geest hem in: »Wat rammelt er aan uwe zijde? hebt gij dan geen zwaard meer, dwaas?" Nu Van Schaffelaar echter voor hem stond, en zijne hand zich krampachtig terugtrok, maar evenwel door een ontvleesde hand, die gloeiend heet was, naar het gevest van zijn zwaard werd getrokken, zag hij op diens gelaat geen toorn, geen wraakzucht; doch hij vroeg hem op een toon, waarin al het verdriet, dat op zijn edel, maar treurig gelaat te lezen was, scheen opgesloten: »Frank! waar is mijne Maria!" O! de woorden van zijn weldoener, van den vriend, dien hij bedrogen had, sloegen hem geheel terneder; zijn leven, alles, zelfs Maria had hij willen geven, om die woorden nooit gehoord te hebben.

Maar zoo al voor een oogenblik de driften over zijne deugd en braafheid geheerscht hadden, spoedig zegevierde edeler gevoel, en hij wierp met afschrik de vooruitzichten van zich, die hij zich voor den geest gesteld had, en die niet gekocht konden worden dan ten koste van het geluk zijns weldoeners en de rust van zijn eigen geweten. Hij kon de liefde niet uit zijn hart verbannen; maar evenals hij zoolang gedaan had, wilde hij zijn lijden alleen en gelaten dragen, en zich trachten te verheugen in het geluk van Van Schaffelaar. Hij gevoelde zich bijna even schuldig als Perrol, en huiverde; daarom liet gij den arm zakken. Hij had gedacht, zonder gevaar de zaligheid te kunnen smaken. Maria tegen zijn borst te drukken; maar hij had zich bedrogen: de liefde en zijne driften hadden gedreigd den muur te verbreken, waarmede hij zijn hart onder hevige smarten omringd had. Toen juist op dit oogenblik het gezang der kloostermaagden zijne ooren trof, werd zijn hart als verjongd door een godsdienstig gevoel; de kalmte keerde in zijn gemoed terug, en toen hij het waagde opnieuw zijn hart te ondervragen, ontmoette hij geen enkel verlangen, dat hij niet zonder aarzelen aan zijn vriend had durven openbaren.

De weg, dien zij nu bereden, en die in het eerst aan de linkerzijde langs de venen liep, had zich allengs meer daarvan verwijderd Het land

was hier hooger, maar ongelijker, en het spoor voerde nu eens over hoogten, dan weder er langs; nu en dan deden zich eenige verspreide boomen, en veeltijds kleine groepen dor struikgewas op. Hier, op het hooger gedeelte, dat langs den zoom van den Amersfoorter berg liep, was de grond vrij droog; het paard, dat vroeger van tijd tot tijd gestapt had, hernam hier den draf; en Frank, die het met de stem aanmoedigde, had wel gewenscht, dat hij nog altijd steenweg had gehad; evenwel deed het hem genoegen voor Maria, dat het anders was: zij sluimerde zachter, sedert zij de steenen verlaten hadden.

Nu eens was Frank met zijne gedachten bij Ada, dan weder bij Van Schaffelaar. Ik ben bruidegom, dacht hij treurig, en een bruid rust in mijne armen; maar het is de mijne niet. Helaas! ik heb mijne bruid verlaten en bedrogen; misschien bidt zij nog voor mij; wellicht overlaadt zij mij reeds met hare verachting, die ik verdien: en tranen welden in zijne oogen op. Vreemd was het, dat zij nog geen woord gewisseld hadden, sedert hij Maria vóór zich op het paard had genomen; hij vreesde te spreken, sedert zij, zooals hij zich verbeeldde, naar hem had opgezien, zonder verstoord te zijn, toen hij zulks verwachtte; in dat oogenblik had hij gezwegen en zijn hart geweld aangedaan; maar zou het bestand blijven tegen het geluid van hare liefelijke stem? O! hij durfde het niet wagen! Wat Maria betreft, zij was niet gestemd om iets te vragen of te zeggen: alles was haar zoo vreemd, zoo ongewoon; zij kon hare gedachten niet met elkander overéén brengen; haar gemoed was te vol; de koorts, die haar aangetast had, belette het haar.

Waarschijnlijk speelde haar het geluid van het orgel, dat zij gehoord had, voor den geest; het was haar nu, alsof zij het nog hoorde. Zij bevond zich in een kerk, bij welke die uit hare geboortestad een klein bedehuis geleek; duizenden waskaarsen verlichtten het hoofdaltaar, de kapellen, het koor en de beelden tegen de pilaren, die zich in het oneindige verloren. Slechts het gewelf was in duister gehuld; alles rondom haar schitterde van goud, zilver en edelgesteenten. Banieren, helmen, wapenborden, wimpels, rijk van kleuren, en graftomben van metaal en marmer boeiden haar oog. Toen zweeg het kerkgezang, en de laatste tonen van het orgel galmden door de gewelven. Zij zelve stond in het wit gekleed voor het altaar: zij was de bruid, en hare ouders stonden achter haar; toen werd zij door haar biechtvader, die den dienst verricht had, uitgenoodigd, haar bruidegom te naderen, en Perrol verscheen. Zijn aanblik verschrikte haar; het kleed, dat zij droeg, werd zwart; zij sidderde; maar toen hij den priester naderde, verdween hij. Alsof zij alléén hem gezien had, riep de geestelijke nogmaals haar bruidegom op, en Van Schaffelaar naderde; zij zag dat haar kleed in rood semijt (1) veranderde, en stak hem de hand toe; maar voordat hij het altaar bereikte, was ook hij verdwenen. Op de derde uitnoodiging van den priester trad Frank te voorschijn. Haar kleed was groen geworden. Hij lachte haar toe, en plaatste zich tegenover haar. Zij vergat den helschen lach van Perrol, bijna den smartelijken afscheidsgroet van Van Schaffelaar; toen kwam uit een der praalgraven een bisschop, in vol ornaat te voorschijn; met den staf in de hand naderde hij het altaar, en trad tusschen haar en Frank door. In stede van zijn gewoon gevolg, ging Ralph, de schaapherder, achter hem; ook hij droeg een staf in de hand; het had veel van een narrenspel; vervolgens kwam de jonkvrouw in het zwarte gewaad, daarna de heidin, welke zij eens buiten de St. Andriespoort had ontmoet, en toen deze ook langs haar heen was gegaan, zag zij Frank niet meer, en bisschop, schaapherder, jonkvrouw en heidin waren ook verdwenen. Weder riep de stem van den ouden dienaar den bruidegom op, en haar gewaad was weder wit geworden; opnieuw klonken nu de hemelsche tonen der lofzangen door de kerk. Nimmer had zij zoo iets gehoord. Toen verduisterde het licht der kaarsen; de glans der edelgesteenten en metalen verdoofde; een licht, dat alles verblindde, scheen heerlijk boven het altaar; het verwijderdste gedeelte van het gebouw was beter verlicht dan door de zomermiddagzon, en zij viel vol eerbied en ontzag terneder.

»Ho! stil, paard!" riep Frank luid, bevreesd dat het op zijde zou vallen; want het was gestruikeld in een der diepe wagensporen, en wilde uit eigen beweging niet opstaan.

»O mijn God!" gilde Maria, die zich op [illegible] in de armen van den ruiter op de donkere, k[illegible] heide verplaatst vond; maar Frank voegde h[illegible] terstond toe: »Wees niet bevreesd, Maria! dat [illegible] zich schikken; het is mijn schuld, zoowel a[illegible] van dit moedig dier; gedoog dat ik u voor [illegible] oogenblik nederzet, — zoo. Staat gij vast, Maria? wijk nu een weinig ter zijde; misschien begint het paard te slaan, als ik oprijs."

(1) Sameet, sammeet of fluweel.

Maria trad naar de zijde van den weg; Frank zag zorgvol naar haar, of zij ook te ver ging, sloeg toen eerst zijn been over het paard heen, en hielp het opstaan; het edele dier droop van zweet; evenwel beet het op zijn gebit, ploegde het zand met zijne hoeve om, en richtte moedig den kop op.

Gestoord in de tooverachtige werking van haar geest, sloeg Maria de hand aan het voorhoofd, en trachtte zich te herinneren, wat zij in hare sluimering gezien had; maar alles was zoo verward, dat zij er geen geheel uit maken kon. Zij hoorde niet, dat Frank haar verzocht te naderen, en zelfs toen zij eindelijk zijn stem vernam, die nu luider en ongerust haar toeriep: »O! kom toch, de koude zal u ziek maken, en wij moeten nog veel weegs afleggèn," bleef zij staan, en leunde, geschokt naar ziel en lichaam, tegen den stam van een dorren eik; zij scheen zich, noch om den al meer en meer opstekenden wind, noch om de duisternis van den nacht te bekommeren.

Toen naderde Frank, die doodelijk vermoeid, zelf met moeite te paard was gestegen; hij hield naast haar stil, en zeide aangedaan: »Maria! wij moeten van hier: sla uw mantel dicht, ik zal u opnemen." Nu trad zij schielijk ter zijde, en zijn hand gleed langs den mantel af; hij liet moedeloos den arm vallen, en vervolgde treurig: »Maria! heb ik u iets misdaan? zeg het mij zonder verbloemen, niemand hoort ons hier dan Hij, voor wien niets verborgen is. — Zeg het mij . . . ." eindigde hij met nadruk en vastberaden. »Laat mij u verder geleiden, en ik zelf zal mij straffen voor mijn misdrijf; maar laat mij u geleiden." Hij zag niet, hoe diep zij bewogen was, hoe haar hart gefolterd werd, en toen zij het stilzwijgen bleef bewaren, riep hij wanhopig: »Antwoord mij, Maria! of. . . ."

»Frank!" riep Maria, op hetzelfde oogenblik dat zijn hand zich aan het gevest van het zwaard klemde. »Laat los dat vreeselijk wapen! wie zegt u, dat gij iets misdeedt? dank ik niet mijne redding aan . . . ."

»Welnu, Maria . . . .?" vroeg Frank verheugd, die reeds half gerustgesteld was, en zij vervolgde langzaam: »Ik ben ziek; het paard vermoeit mij, ik zal trachten te loopen; de beweging zal mij goed doen."

»Loopen?" riep Frank ongeloovig. »Gij loopen, in den nacht, op de heide of in het zand, door struik en diepte, over hoogten en keisteenen? Neen, Maria! hoe kunt gij daaraan denken?" en hij liet zijn paard haar naderen.

Maria antwoordde niet, en hij zag niet, hoe zij hare handen angstig wrong, het onschuldige kind! Zij was, door al wat zij geleden had, door de koorts, die haar deed rillen, door de hersenbeelden, welke haar bestormd hadden, geheel besluiteloos. Zij gevoelde zelve, dat zij niet zou kunnen loopen; nu reeds beefden hare knièen; de jongeling, die haar met gevaar van zijn leven gered had, bad haar zoo treurig, zijn hulp niet te verstooten, die hij dacht dat haar niet welgevallig was, en evenwel verschrikte zij, toen hij naderde. Het was alsof zij haar bruidegom beleedigde met aan dat smeeken te voldoen; alsof zij eeuwig zijn liefde, zijn achting zou verliezen; zij hoorde, als het ware, nog de voorzegging van het oude wijf op den kruisweg, en de duivelsche aanmerking van Perrol; daarom riep zij treurig en sidderend, toen hij de hand op haar legde: »Neen, Frank! ik blijf — ik zal loopen, o! laat mij...."

Maar terwijl hij behoedzaam zijne handen om hare slanke gestalte sloot, riep hij met een edele geestdrift: »Bruid van Jan van Schaffelaar! van den aanvoerder, welken ik dien! in naam van uwe moeder, Maria! moet ik ongehoorzaam zijn!" Hij hief haar op het paard, liet het den vrijen teugel, en sprak luid over zijn vriend en hare ouders. Over hen sprekende, had hij geen gevaar te duchten van zijn hart; zij neigde, zonder te antwoorden, het oor naar zijn rede; het deed haar goed, over alles wat zij vereerde en liefhad, door haar vriend, door haar redder te hooren spreken; het stelde hare beklemde borst gerust, en zij vergat, dat zij zich weder in de armen van den jongen ruiter bevond.

Tot nu toe hadden zich slechts nu en dan eenige boomen bezijden den weg opgedaan, zelfs wel eens een groep opgaand geboomte en kreupelhout; maar nu vertoonde zich een bosch voor hen, toen zij zich boven een hoogte bevonden. De hooge kruinen vormden een donkere gordijn, die tegen de lucht uitkwam; doch de nacht liet hun niet toe, te beoordeelen, of het geboomte zich ter wederzijde diep in de heide uitstrekte, dan of het zich spoedig daarin verloor. De wind, die door de bladerlooze takken blies, bewoog ze, en speelde door de naakte kruinen, die over het verlies van den rijken dos der schoone bladeren schenen te zuchten; en deze muziek der natuur klonk zacht, maar droevig, in den nacht op de eenzame heide. Hetzij toeval, of om de steilte der hoogte te verminderen, het spoor,

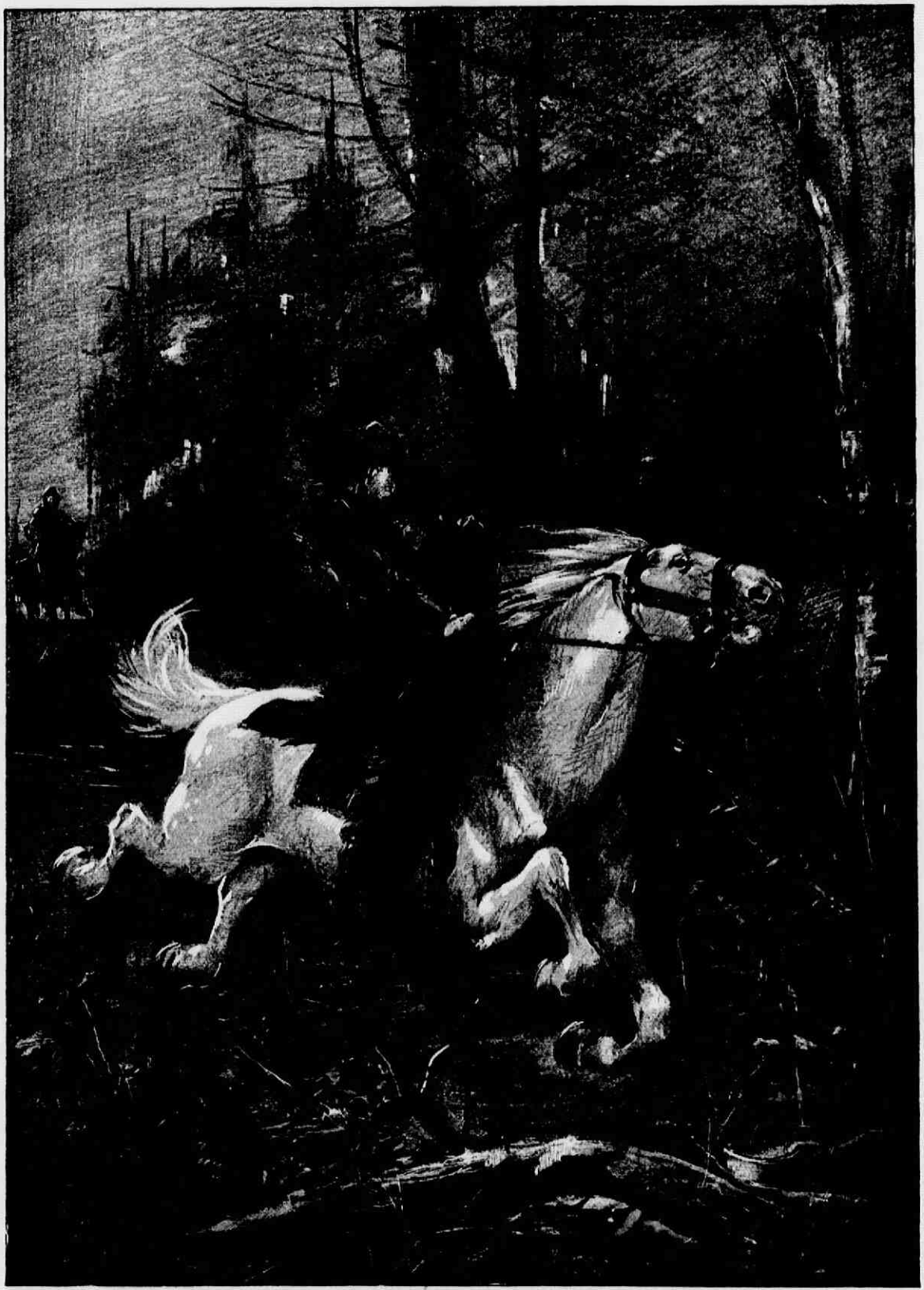
dat, misschien vóór honderden jaren, door den eersten wagen, die de heide overtrok, was ontstaan, liep in een gebogen lijn benedenwaarts; en waar de glooiing onmerkbaar begon te worden, daar stonden de eerste boomen. Het paard voelde, dat de krachtige hand van zijn berijder hem, als het ware, herinnerde voorzichtig te zijn; het volgde daarom met snelheid en vastheid de kronkeling van den weg, en had nog den draf niet hernomen, toen het voorbij de eerste struiken en boomen reed. Maar plotseling liet Frank een uitroep hooren, die schrik en teleurstelling verried. Hij stuitte het steigerende paard, door een geweldigen ruk aan den toom, in zijn vaart, en deed het, evenals een slagboom op zijn spil, op zijne achterpooten omdraaien. De boomen, die over dit gedeelte van den weg bijna een volslagen duisternis verspreidden, zoowel als de kronkeling van het spoor, hadden hem verhinderd vroeger een ruiter te zien, die hem te gemoet kwam. Uit eigen beweging reeds hielden de paarden hunne vaart in; indien zij niet beter ziende geweest waren dan hunne berijders, zouden zij waarschijnlijk tegen elkander aangereden, en zich den kop en de borst verbrijzeld hebben; want ook de ruiter, die uit het bosch reed, scheen veel van den galop te houden. Hij hield ook zijn paard in en gaf zijn verwondering door een uitroep te kennen, welke achter hem een weerklank scheen te vinden, die zich vermengde met het klinken der wapenrustingen en het ongunstig snuiven der paarden.

Met de snelheid des bliksems overdacht Frank, wat hem te doen stond, wat hij te hopen, wat hij te vreezen had. Vooruit te gaan was onmogelijk, voordat hij de mannen kende, die vóór hem op den weg waren; want hij vermoedde, dat er meer waren, ofschoon hij er maar één gezien had. Maar zou het niet te laat zijn, als hij wist of het vrienden of vijanden waren? Terugkeeren, en waarheen? Zou er niemand onder hen zijn, die beter bereden was dan hij? en zijn paard had immers hem en Maria te dragen? Kon hij zelfs hoop hebben de hoogte te bereiken, die hij was afgereden, voordat zij hem inhaalden? Daarom koos hij een middelweg, liet zijn paard, dat op de achterpooten steigerde, en dwars over den weg stond, den vrijen teugel, en rende linksaf door de heide langs den zoom van het bosch. Dit alles was zoo snel geschied, dat de ruiter, die Frank te gemoet gereden was, alleen den tijd gehad had te bemerken, dat iemand voor hem op den weg teruggesprongen en bijna op hetzelfde oogenblik verdwenen was.

Maria had niets gezien; de mantel bedekte gedeeltelijk haar gelaat, en zij luisterde naar het geritsel der takken, nadenkende over hetgeen Frank haar van haar vader verhaald had. Wel schrikte zij, toen zij het paard voelde steigeren, alsof het zich van den last, dien het drukte, wilde ontdoen, en zij dacht, dat Frank verstoord was over die wederspannigheid; maar toen zij met een verbazende snelheid den weg verlieten, gevoelde zij, dat er iets bijzonders gebeurd was; doch zij zweeg. Frank, die gevoelde, welke verplichtingen op hem rustten, die het meisje dat hij beminde, redden moest, had verwacht, dat de nacht met zijn sluier hen aan het oog en de vervolging van den onbekenden ruiter zou onttrekken; daarom hield hij een oogenblik stil en luisterde, met het voornemen om zich stapvoets, ter zijde af, in het open veld al meer en meer te verwijderen. Het vertrappen der struiken en heesters, het doffe geluid van de hoeven zijns paards op de heide, of het kletteren der ijzers op de keisteenen, konden dan niet verraden, waar hij zich bevond, zoo men hem al vervolgde. Maar spoedig liet hij zijn paard weder in vollen ren vooruitsnellen, terwijl een zucht en daarna een versmoorden uitroep van woede aan zijn borst ontglipte. Terwijl hij langs den zoom van het bosch, of tusschen de verst vooruitstaande boomen doorreed, met gevaar, dat zijn paard over de wortels en de heesters zou struikelen, of dat het hoofd van Maria zou verpletterd worden tegen de stammen, langs welke zij heenschoren, zeide hij snel: »Maria! het ongeluk vervolgt mij; het zou hard zijn u nu nog te moeten verliezen; hoort gij niet, dat wij vervolgd worden? Vruchteloos had ik gehoopt, hem van het spoor te leiden; hij komt reeds dichter bij, en is niet alleen; ik hoor het wrijven der ijzeren rustingen; ik herken het ritselen der speren in de takken, ik ken immers het dansen der stalen klingen in de ijzeren scheeden. — Op! op! Van Schaffelaar! op ruiters!" riep hij halfluid. »Verdedigt de bruid van uw aanvoerder. — Helaas! ik bazel; het is om razend te worden; zij hooren mij niet; wij zijn geheel alleen, Maria!" eindigde hij treurig.

»Maar, Frank! vertrouw op God!" riep zij bebewogen; en het scheen, dat zijn klagen haar sterker trof dan de vrees voor het gevaar. »Indien het eens . . ."

»Uw bruidegom ware, niet waar, Maria?" zeide Frank ongeloovig en bitter. »Helaas! ken ik dan

„Wat zal er van u worden, Frank! als zij u inhalen? O! bedenk....” riep zij jammerend, terwijl het paard snuivend langs en tusschen de boomen doorsnelde, alsof het door verscheurend gedierte gejaagd werd

Bladz. 103, deel III.

Moor en den witten vederbos niet meer? Ken ik niet elk zijner wapenrustingen, die ik zoo dikwerf heb gepolijst? Zijn zij zwart als de ziel van den satan, van dien Perrol? — Neen, Maria! buiten Moor heeft hij geen paard op stal, dat mijn hengst zou kunnen inhalen, als ik u redden moet. — Zoudt gij alleen zonder mij het paard kunnen besturen, Maria?" vroeg hij snel.

Maar toen zij zweeg, riep hij wanhopig: »O neen! ik weet het, dat kan niet; anders zoudt gij u kunnen redden, terwijl ik . . . Vooruit! harder!" riep hij, en zette zijn paard met zijne hielen aan. Toen vervolgde hij: »Maria! gij zult mij moeten verlaten; ik zal u nederzetten, verberg u in het diepste van het bosch, terwijl ik hen er van verwijder; ik zal hen ver, heel ver met mij nemen; wikkel u goed in den mantel; want het is koud, Maria! Tracht dan nog dadelijk den weg terug te vinden, of wacht, totdat de dag aanbreekt, en verwijder u dan. De Hemel behoede u, en doe u brave menschen vinden. . . .!"

»U verlaten, Frank!" riep zij; »ik hier alléén blijven, terwijl men u vervolgt! Mijn God! ik hoor. . . ."

»Vooruit, paard!" schreeuwde Frank wild, en vroeg toen treurig en geroerd: — »Welnu, Maria. . . ."

»Wat zal er van u worden, Frank! als zij u inhalen? O! bedenk . . ." riep zij jammerend, terwijl het paard snuivend langs en tusschen de boomen doorsnelde, alsof het door verscheurend gedierte gejaagd werd, en het kraken der takken en springen der steenen achter hen, de nabijheid van hunne vervolgers te kennen gaven.

Frank had het hoofd omgewend, maar zag nu weder naar zijn paard, naar Maria en naar de stammen der boomen, waarlangs hij rende, en viel haar in de rede: »Van mij?" riep hij somber, »wat er van mij worden zal? Maar als zij het spoor bijster zijn, keer ik terug, en kom u afhalen, Maria!" eindigde hij lachende.

Zij kon de doodelijke bleekheid van zijn gelaat niet zien; zij zag het angstzweet niet, dat om harentwille van zijn voorhoofd druppelde; maar zij verstond, wat hij trachtte te verbergen.

»Neen, Frank!" riep zij, »gij kunt mijn hart niet bedriegen, het zou uw dood zijn. O neen! dat kan niet, de Hemel zal ons te zamen redden, gij misleidt mij."

»Dwaasheid!" riep hij wild lachende. »Vooruit, paard! jaag, voor den duivel! op! hij haalt ons in — Maria! zijt gij een kind geworden? wat weet gij er van? Gij zijt de bruid van Jan van Schaffelaar; o, zoo gij mij behoordet! maar gij behoort hem, u zelve niet. Laat mij los, dat ik u kan nederzetten, Maria! — in Gods naam! neem die hand van mijn wambuis af"

»Gij hebt mij gered!" riep zij met geestdrift, en klemde zich aan hem vast. Hare eenige vrees scheen te zijn, zonder hem in het bosch, gedurende den nacht, te moeten rondzwerven en hem te verliezen; het was alsof zij vergeten had, dat de ruiter haar tegen haar wil op zijn paard had geplaatst. »Indien gij sterft, is het voor mij; het is mijn plicht u de oogen te sluiten, te bidden aan uwe zijde; zijt gij niet zijn vriend? Zal hij er mij niet te meer om liefhebben? Frank! hebt gij uwe Ada vergeten? Denk alleen om uw leven!"

»O! spreek mij niet van haar; wat lach ik om mijn leven!" riep Frank, die in dit oogenblik inzag, dat het langer vluchten onmogelijk was, en alleen kon dienen om de laatste krachten van zijn paard te verspillen, en dat wilde hij niet. Hij bevond zich nu buiten het geboomte; aan zijn rechterzijde was veel kreupelhout tusschen het opgaande hout; daár tusschendoor kon zij gemakkelijk ontsnappen; het zou haar voor vervolging beveiligen. Hij liet zijn paard aan zich zelf over, terwijl afgebroken uitroepen van woede, smart en vertwijfeling aan zijn borst ontsnapten; hij knarsetandde van wraakzucht; toen vatte hij haar aan, en scheurde haar van zich los.

»Indien gij u van mij verwijdert, Frank!" riep zij smartelijk, maar vastberaden, »zult gij toch alleen den dood niet vinden, want ik geef mij aan hem over. Maar red u! nog is het mogelijk; de wil des Hemels geschiede dan met mij! wie zegt u . . ."

»En uw bruidegom?" vroeg hij verwijtend; maar toen zij zweeg, en er geen tijd meer te verliezen was, riep hij aangedaan: »Wat maakt u nu zoo eigenzinnig. Maria! gij, anders zoo gehoorzaam? Helaas! . . . maar het zij zoo — en wilt gij, dat ik u zegene, als ik sterf, zoo vlucht, als gij mij ziet vallen. Groet Van Schaffelaar, en vergeef mij, dat ik niet meer voor u gedaan heb; — vaarwel, Maria . . .!" Dit zeggende kuste hij haar en haalde den teugel aan, waarnaar het vermoeide ros, dat naar zijn adem hijgde, dadelijk luisterde, en wilde haar nederzetten; maar zij klemde zich aan zijn arm vast en weende. Hierop zeide hij droevig: »Bid voor mij, vaarwel! vaarwel voor eeuwig Maria!" en stiet haar van zich af, zoodat zij tusschen het kreupelhout viel.

Toen drukte hij zijn muts vast op zijn hoofd, wierp nog een blik, die liefde en smart uitdrukte, naar de plaats, waar hij haar van zich had afgeworpen, vatte snel den teugel, wendde zijn paard om, klemde de vuist om het gevest van het lange zwaard, dat de jonkvrouw hem gegeven had, en mompelde: »Ha! Walson! Ik zal dezen nacht ook vechten!" en riep woest en somber, terwijl hij zich van het kreupelhout verwijderde en zich voor zijn vervolger plaatste, die hem nu bereikte: »Sta!"

Het geluid van zijn stem klonk over het veld; dat enkele woord klonk evenals de bloedademende kreet van den roover, dien men met zijn buit achterhaalt, evenals die van het wild gedierte, dat men zijne jongen zoekt te ontrooven, tot welker verdediging hij met opgesperden muil en uitgestoken nagels aansnelt; het klonk evenals de uitspraak van een doodvonnis. Ook hield de ruiter stil, toen de man, dien hij vervolgde, plotseling vóór hem sprong, en hij het zwaard, dat dreigend uitgestrekt was, gewaar werd. Ook hij trok nu het zwaard, dat aan zijne zijde hing, uit de scheede, en voordat Frank zijn stem nog eens liet hooren, of zijn paard liet voortuitgaan, riep hij snel en dreigend; »Werp weg dat wapen, kerel! geef u over! — wat droegt gij op uw paard?"

»God! ik dank u!" mompelde Frank, terwijl hij zijn arm liet zakken; maar hij eindigde treurig, en liet het hoofd op de borst hangen: »O! nu reeds.....?"

De mannen die den ruiter volgden, en die Frank nog niet gezien had, hielden nu achter dezen stil. Het snuiven der paarden en het geritsel der wapenen, verrieden hun tegenwoordigheid meer dan het zwakke licht dat op hen viel; want men zag maar flauw hunne hooge, zwarte en dreigende gestalten, die zich achter hun meester bewogen. Ook de ruiter stond gereed zijn paard de sporen te geven en zonder verdere woordenwisseling den kerel te naderen, die hem zoo woest had bevolen stil te staan; maar nauwelijks had hij het laatste woord uitgesproken, of een sterk gerucht in het lage hout aan zijn rechterzijde hield hem nog terug; hij hoorde een uitroep, die verloren ging in den klank zijner eigen stem, en hij zag niemand, die een mantel scheen af te werpen en op hem toesnelde. Zonder zich te bezinnen, lichtte de ruiter het zwaard op, en bood den man, die hem van terzijde scheen te willen aanvallen, er de scherpe punt van aan.

Gelijktijdig gaf een knaap, die zich achter hem bevond, zijn paard de sporen, en velde de speer, om zijn meester van dezen verraderlijken aanvaller te bevrijden; maar op hetzelfde oogenblik ook, juist toen de stalen punt, die op het lange hout geklonken was, den vreemde, wiens aanval alleen den ruiter scheen te gelden, in de zijde zou getroffen hebben, viel Maria den hoed af. »Zijt gij het — o! zijt gij het, Van Schaffelaar?" riep een vrouwenstem. De knaap haalde, met de kracht der wanhoop, ten teugel naar zich; zijn paard richtte zich wild op zijn achterpooten op; de noodlottige punt der speer beschreef een boog door de lucht, en de knaap, die nog even sterk den teugel bleef aanhalen, viel achterover met paard en speer en wapenen op het veld.

Van Schaffelaar (want hij was het, die zijn vriend bijna tot razernij had doen overslaan), liet met de snelheid des bliksems het zwaard los, waarin zijn bruid zou geloopen hebben. Zij zag niet naar den knaap, noch naar het dreigend lemmer; haar oog zocht alleen Van Schaffelaar; en toen het gladde staal verdwenen was, dat zij nu met hare voeten vertrad, viel zij bijna, door vreugde overmand, tegen zijn paard aan, en stak de handen naar hem uit.

»Maria!" riep Van Schaffelaar verheugd en teeder, »Maria! heb ik u dan weer? Zijt gij het wel, mijne bruid, die ik hier moet vinden, die ik zonder Gods bestuur zou vermoord hebben?" Hij had zich naar haar voorovergebogen; de dappere edelman, de held van Eemnes, hief haar in zijne armen op, en kuste haar; hij stak de hand, welke den ijzeren handschoed afschudde, in de blonde lokken van zijn bruid, die in den wind golfden, vestigde zijn oog vol liefde op de gelaatstrekken van het beminde meisje, dat hij in zijne armen gekneld hield, en kuste haar nog eens; de overwinning, het gevecht, Perrol, alles was hij vergeten: hij dacht om niets dan om Maria.

Het gemoed van het meisje was te vol om te antwoorden op de betuigingen van zijn geluk, van zijne liefde; de plotselinge overgang van de wanhoop tot vreugde hield haar mond gesloten; zij wist zelfs niet, aan welk gevaar zij nu nog op het oogenblik ontkomen was. Helaas! indien de speer van den al te getrouwen knaap haar in het schoone lichaam was gedrongen, of het zwaard van haar bruidegom hare zachte borst doorboord had, zou er een tafereel van wanhoop en vertwijfeling geheerscht hebben, dat zelfs den ruwen krijgslieden de haren te berge zou hebben doen rijzen. De armen van Van Schaffelaar, die haar omvatten en zacht drukten, veroorzaakten haar de onrust niet

van de omarming van Frank, zij gevoelde zich zoo gelukkig aan zijn borst; zij zelve sloeg de armen om zijn hals, en luisterde gretig naar de uitroepen van liefde en teederheid, die aan zijn mond ontsnapten, zij zelve kuste den bruidegom, dien zij had wedergevonden. O! zij gevoelde het, zij beminde hem; hij had voor eeuwig hare liefde; hij was de echtgenoot, dien God en hare ouders haar hadden toegevoegd, en evenwel, toen hetgeen zij gedroomd, hetgeen haar voor den geest gespeeld had, haar in de gedachten schoot, klemde zij zich nauwer aan hem, als zocht zij in zijne armen een schuilplaats voor eenig haar dreigend gevaar.

»Wat vreest gij, Maria-lief!" vroeg hij teeder fluisterende, toen zij haar gelaat tegen zijn borst verborg, en hij hare armen om zijn hals voelde sidderen; maar voordat zij antwoordde, riep hij snel: »Op, mannen! vat hem aan, grijpt hem! maar spaart zijn leven." Nu eerst viel zijn oog op den man, die tegenover hem stond; hij gevoelde, wat Maria deed sidderen; hij verwenschte zijn onvoorzichtigheid, die haar aan de slagen van den kerel blootstelde, want zijn zwaard had hij immer niet om haar te beschermen, en de woeste roover scheen op de prooi te loeren, die hij niet wilde verlaten, ofschoon hij haar verloren had.

Maar toen Maria riep: »Het is Frank, Jan!" klonk het donderend: »Staat, mannen!" over het veld, juist toen de mannen van wapenen hun paarden de sporen in de zijden drukten; en Frank, die eerst nu door de stem van zijn vriend zijn bewustzijn scheen terugbekomen te hebben, stak zijn zwaard op en naderde.

»Mijn God! zijt gij het, Frank!" riep Van Schaffelaar verwonderd, doch met een stem, welke blijdschap verried: »een nieuwe gunst, waarvoor ik den Hemel danken moet; maar uwe hand is ijskoud?"

»Ik heb vergeten mijne handschoenen aan te doen," antwoordde Frank langzaam, en toen zijn vriend vervolgde: »Maar uwe hand beeft, Frank!" gaf de jonge ruiter snel ten antwoord: »Gij bedriegt u, Van Schaffelaar! zoo zij gebeefd heeft, ten minste nu niet meer."

»Het zal de mijne misschien zijn," zeide Van Schaffelaar dankbaar. »O! zou ik hebben kunnen denken, dat ik dezen nacht nog van geluk zou sidderen? God zij gedankt, dat gij beiden leeft! gij zijt het, Frank! die mij haar teruggeeft; maar waarom niet gesproken? herkendet gij mij niet?"

»Neen," riep Frank, »hoe kon ik u hier verwachten? nog herken ik uw paard en uwe wapenrusting niet. Gelukkig, dat ik uwe stem herkende, anders had ik mij op u geworpen, en dit zwaard zou mijn weldoener, in plaats van Walson, voor wien ik u hield, getroffen hebben, indien gij mij niet van het paard gehouwen hadt."

»En ik, die u vervolgde," zeide Van Schaffelaar; »en evenwel ik ben blijde, dat ik het gedaan heb. Mijn hart zeide mij, dat ik het doen moest, toen gij voor mijn oog verdweent, zonder dat ik kon zien, wat gij op uw paard hadt. O Frank! ik ben u zooveel verplicht: gij veroverdet mijne bruid, terwijl wij Eemnes innamen. — Vrees niets, Maria! ik leef immers en ben bij u!" eindigde hij zacht.

»Eemnes...." herhaalde Frank somber. »Het lossen der bussen en het zwijgen van het vuur voorspelde het mij; zonder mij heeft men dus gestreden: de Schaffelaars hebben hunne speren geveld, en ik was niet bij u!"

»En deedt gij niet meer voor mij dan zij allen," riep Van Schaffelaar verwijtend. »Frank! Frank! ziet gij niet, hoe gelukkig ik ben? hebt gij mijn bruid niet in mijne armen gevoerd? Dank ik het u niet, dat ik Maria aan mijn borst mag drukken en hare armen mij omkneld houden?" Hierop kuste hij haar, en drukte Frank de hand.

„Ik beklaag mij niet, dat ik haar gered heb," riep Frank met vuur. »Neen, mijn vriend! u en Maria gelukkig te maken is mij alles waard! Maar mag ik als ruiter niet naar het krijgsgewoel verlangen...." Doch zult gij er niet op bedacht zijn, om van hier te gaan? uwe bruid heeft rust noodig, en wij zijn nog ver van de plaats, waarheen gij haar zeker brengen wilt," eindigde hij langzaam.

Van Schaffelaar had moeite zich weder in zijn wezenlijken toestand te verplaatsen; het geluk van Maria weder te bezitten had hem alles doen vergeten. Hij haastte zich echter om van den raad van Frank gebruik te maken. Henri, die niettegenstaande de zonderlinge duikeling, welke hij gedaan had, nog leefde, had reeds den hoed en den mantel van Maria opgezocht; de wonden, die hij bekomen had, schenen hem niet te belemmeren in het vervullen van zijne plichten; en op last van zijn meester raapte hij nu ook het zwaard en den ijzeren handschoen op.

De handen van Frank beefden, toen Maria, op verzoek van zijn vriend, den mantel omsloeg, en in gedachten verzonken, reed hij naast hem, toen

zij den weg weder opzochten. Hij hoorde niets van hetgeen deze tot zijn bruid zeide.

Het bosch volgende, keerden zij naar den weg terug, en Van Schaffelaar verhaalde met een paar woorden den loop der gebeurtenissen van den avond, waarna hij vervolgde: »Van al de Zwarte Ruiters, die daar naar zijne bevelen luisterden, staat er waarschijnlijk nu geen één meer overeind; zij zijn allen neergematst; maar gij hebt Perrol nog hedennacht gezien! De Zwarte Bende is wel klein geworden, maar *hij* leeft nog. Evenals een monster, welks klauwen weder aangroeien, zoolang het hoofd niet afgehouwen of vermorzeld is, zoo zal die Bende weer in sterkte toenemen, omdat Perrol nog bestaat. O! zoo hij in Eemnes geweest ware! Zeg daarom aan den meester, dat ik zijn dochter nog dadelijk naar Zutfen breng; daar zal zij veilig zijn tegen den booswicht en zijne aanslagen! — Uw vader heeft te laat ingezien, dat mijne vrees niet voorbarig was, Maria!" eindigde hij aangedaan, en zag haar aan.

»Hebt gij verder niets te bevelen?" vroeg Frank zijne hand voor zijn gelaat houdende; misschien wischte hij een traan uit zijn oog.

»Neen, Frank!" zeide Van Schaffelaar, »althans ik kan nu geene orders geven; de blijdschap werkt hevig, zelfs op een man. De vreugde over onze zege verhinderde mij niet, alles te bestieren; maar het geluk, dat ik u moet danken, maakt mij tot een kind: ik kan aan niets anders denken dan aan Maria. Maar zeg den Stadhouder, dat ik zoo spoedig mogelijk terugkeer; bestier alles in mijn afzijn, dewijl gij toch naar het leger wilt gaan; draag vooral zorg voor mijne gekwetsten, en spaar geene kosten om hen van alles te voorzien; dat ten minste mijn geld dienstig zij, om hunne krachten te herstellen, die zij op mijn stem met hun bloed verspild hebben."

Toen zij den weg bereikt hadden, zeide Van Schaffelaar, die zijn paard liet stilstaan: »Hier zullen wij dan moeten scheiden, Frank! gaarne zag ik u ons vergezellen; maar gij hebt gelijk: het is beter, dat gij vertrekt; ook de meester moet gerustgesteld worden. — Maria! Frank verlaat ons nu; wat zal hij aan uw vader zeggen?" eindigde hij, en sloeg den mantel een weinig open; maar toen hij hare hand voelde, riep hij verschrikt: »Mijn God! gij hebt gelijk gehad, Frank! zij heeft de koorts.— Maria-lief! waarom verzwijgt gij het?"

»O, ik ben wel!" antwoordde zij, en drukte zijn hand tegen hare borst. »De huivering, die mij nu en dan bevangt, zal wel overgaan, Jan! maak u niet ongerust. Zijt gij niet bij mij? ben ik niet gelukkig, sedert de Hemel u mij heeft wedergegeven?"

»God geve, dat gij de waarheid spreekt!" riep Van Schaffelaar en kuste haar; »maar Frank verlaat ons nu, Maria! wat zal hij aan den meester zeggen?"

»O!" riep Maria, die zich een oogenblik bedacht, en toen langzaam en zacht zeide: »Frank! ik dank u: de Hemel vergelde u hetgeen gij voor mij gedaan hebt; helaas! ik, noch mijne ouders noch uw vriend kunnen het u vergelden." Hier zweeg zij, en Van Schaffelaar drukte haar met bezorgdheid aan zijn hart, terwijl Frank somber uitriep: »Maria! ik heb niets gedaan, dat uwe goedheid en de weldaden van uw bruidegom niet reeds dubbel hebben betaald; laat uwe schoone oogen niet vochtig worden om mij; leef ik niet in uw geluk?Ween niet om mij, Maria! — Wat zal ik aan uw vader zeggen?" vroeg hij snel.

Maria antwoordde hem na eenige oogenblikken; hij ontving den groet en de betuigingen van kinderlijke liefde voor den meester en vrouw Martha, en de verontschuldiging, dat zij zoo op eens hare ouders verliet.

»Denkt gij dan nog, dat zij het u ten kwade zullen duiden, dat gij uw bruidegom volgt, gehoorzaam kind!" zeide Van Schaffelaar getroffen. »Welnu, ga rechtop zitten, Maria! en bied onzen vriend uwe wang aan. — Frank! kus haar vaarwel, en ga met God!"

Het scheen echter, dat Maria zijne uitnoodiging niet hoorde; maar voordat hij zijne woorden herhaalde, zeide Frank, wiens paard wild steigerde: »In Gods naam, Van Schaffelaar! maak den mantel niet open; de koude wind heeft haar reeds genoeg leed gedaan. Vaarwel, Maria! de Hemel schenke u gezondheid; ik zal getrouw uwe woorden overbrengen." Hij vatte hare hand, drukte die aan zijne lippen, die gloeiend heet waren, en liet toen de ijskoude hand van het meisje vallen. »Vaarwel, Van Schaffelaar!" vervolgde hij, drukte zijn vriend de hand, en terwijl deze hem nog verzocht, den meester te groeten, snelde hij den weg op.

Van Schaffelaar zag hem na; reeds was hij in den nacht verdwenen, toen Heintje en de ruiters hem hun groet nazonden. »Hij is vertrokken, Maria!" zeide hij; »bid den Hemel, dat hem geen leed geschiede; want hij heeft alleen willen gaan, en de wegen zijn daar niet veilig. »Trouwer vriend dan hem, kan de Hemel ons niet schenken; maar hij is niet gelukkig!"

»Ik zal voor hem en voor u allen bidden," hernam het meisje zacht, terwijl hij den mantel weder dicht om haar heen sloeg; vervolgens legde hij haar zoo gemakkelijk mogelijk in zijne armen, en verliet den weg, gevolgd door zijn knaap en zijne ruiters.

Spoedig nadat hij den aanvoerder der Schaffelaars verlaten had, die met de moeilijke, maar blijde taak belast was, zijne bruid in den nacht over de heide in veiligheid te brengen, en vóór zich op het paard te houden, totdat hij in de gelegenheid was, een of ander voertuig voor haar te huren of af te vorderen, verminderde Frank de snelheid van zijn paard; het onstuimige gevoel, dat hem beheerscht had, maakte plaats voor een zachte, maar droevige aandoening. Hij dacht na over al wat er met hem gebeurd was; nu en dan was het, alsof Maria, die hem ontnomen was, nog aan zijn borst rustte. Een ander drukte haar nu in zijne armen; maar het was zijn vriend, en hij verheugde zich in diens geluk, ofschoon het hem een zucht kostte. Zonder het te weten, herhaalde hij den naam van het meisje, dat hij beminde; de uitroepen van liefde, die ondanks hem zelven aan zijn mond ontsnapten, werden door den wind over de heide weggevoerd.

Juist toen hij het dorp Vuurst naderde, zonder dat hij bemerkt had, dat het laatste gedeelte van den weg nu door laag land liep, en de heide hem verlaten had; of zonderdat hij acht gegeven had op den rooden gloed, die zich vóór hem uit vertoonde en de lucht vuurrood verfde, werd hij in de droomerijen, waarin hij verdiept was, gestoord door het stilstaan van zijn paard, en toen hij opzag, werd hij gewaar, dat iemand, die midden op den weg stond, het bij den teugel gevat had. Gelijktijdig klonk het zwaard, dat hij aangreep, en toornig riep hij: »Los!" maar ook terzelfdertijd voelde hij een hond, die blaffende tegen hem opsprong, en de stem van Ralph riep hem toe: »Laat uw zwaard maar hangen, zorgelooze knaap!"

»Ha! zijt gij het vader!" zeide Frank verheugd, terwijl hij van het paard sprong. De oude man drukte hem aan zijn borst; hij scheen zoo blijde, hem terug te vinden, dat hij in het eerst niet spreken kon; toen zeide hij eindelijk, vriendelijk bestraffende: »Durft gij mij nog wel vader noemen, ondankbare jongen? Was het nog niet genoeg, dat ik u dezen morgen van den dood gered heb; waar komt gij nu vandaan? Spreek! ik laat u niet meer uwe dwaze wegen gaan."

»Ik ga naar het leger, vader Ralph!" zeide Frank treurig.

»God zij gedank!" riep Ralph. «Eindelijk hoor ik u verstandig spreken; ik was zoo bevreesd, dat gij weder naar Eemnes waart gegaan; maar te Zoest werd ik gewaar . . . ."

»Dat ik haar gevolgd ben, nietwaar?" zeide Frank met vuur. »Maar men heeft u niet gezegd, vader! dat ik Maria gered heb, dat mijn vriend, dat haar bruidegom mij zijn geluk verplicht is."

»Neen, Frank! van u hoor ik dit het eerst," hernam Ralph ernstig, »en ik beklaag u; helaas, ongelukkige! was uw leed niet reeds groot genoeg? Maar zeg mij eens, juicht gij over hun geluk? geldt die uitroep het welzijn van uw vriend, of juicht gij over de gunsten der liefde, welke gij uw weldoener ontroofd hebt? — een oogenblik geluk voor een eeuwigheid van berouw! De bruid van uw aanvoerder. . ."

»Is mij heilig geweest," riep Frank. »O! vrees niet, Ralph, dat zij mij zal beminnen; een oogenblik dacht ik, dat een zachter gevoel haar bij mij deed blijven; maar het was de vrees, en zij snelde in zijne armen, zij bemint hem alleen!" eindigde hij droevig. »Hij alleen is ook hare liefde waardig."

Weinige oogenblikken daarna vervolgde hij zijn tocht naar Hilversum met den ouden schaapherder, die, op een boomtak steunende, naast hem ging; het paard, dat hij bij den teugel hield, stapte achter hem; Wolf liep achter zijn meester, en men hoorde Frank, die uitriep: »Wie het mij gezegd heeft, Ralph? dezelfde oude vrouw, die ik eens op de heide aantrof, onderrichtte mij, dat Perrol haar naar het huis Oosterweerd had laten brengen."

»Dus de heks van de Hunnen-schans?" zeide Ralph.

XXV.

Westbroek.

Daar ligt hij, die nog korts, vermetel,
Zich waande aan JUPITER gelijk!
Hij ligt gebliksemd van zijn' zetel,
Stuiptrekkend, worstelend in 't slijk.

J. F. HELMERS.

De verslagenheid, die in Utrecht heerschte, toen het innemen van Eemnes bekend raakte, is niet te beschrijven. Deze voorpost van het Sticht, dien men als onneembaar beschouwd had, was

bezweken; de burgers hadden van hunne torens de vlammen kunnen zien, die na de uitplundering van het dorp ten hemel waren gestegen; dáár te midden van het vuur, dat huis en stal verteerde, beroofd van huisraad, levensmiddelen en vee, lagen de lichamen van hen, welke er den dood gevonden hadden. De gemeenschap met Amersfoort werd afgebroken; want de volgende dagen werden Baarn en Zoest door den vijand, stout door de behaalde overwinning, plat gebrand, en de mannen van den ridder Petit Salazar deden strooptochten, tot vóór de poorten van Utrecht. De burggraaf van Montfoort trachtte tevergeefs de krachten zijner vrienden en partijgenooten te vereenigen om zich, met hoop op een goeden uitslag, tegen den vijand te keeren; de bemoeiingen van den Bisschop hadden zijn invloed verzwakt; er was een partij, die naar een andere aanvoerder omzag, wien zij aan de burgerij, als geschikter dan de burggraaf, voor zulk een post aanwezen. De schuld der verovering van Eemnes door den Stadhouder werd den ridder van Montfoort geweten: velen die zich zijne vrienden genoemd hadden, en weleer zijn lof, met de gevulde schaal in de hand, hadden uitgeschreeuwd, verzetten zich nu tegen zijne plannen, ten beste van het algemeen ontworpen, en de ondankbare burgerij vergat, dat zij onder zijne aanvoering bij de Vaart de overwinning bevochten had.

Op den heiligen Kerstavond deed jonkheer Engelbert, broeder van Jan, hertog van Kleef, zijn intocht in de stad. Het volk stroomde hem te gemoet, en ontving hem met blij gejuich, onder het luiden der klokken, terwijl de lichten op de torens brandden. De optocht van prachtig gekleede edelen, regeeringsleden en krijgslieden trok, voorafgegaan door fraaie muziek, bij toortslicht door de stad; 't was alsof de burgerij vergeten had, dat het vreemde krijgsvolk den vorigen dag nog vóór de poort der stad geweest was; van jammeren en klagen ging zij over tot overdreven vroolijkheid, alsof de broeder van een hertog van Kleef en de weinige edelen en soldeniers, die hem vergezelden, door hunne komst den vijand konden terugdrijven, en hare zaak doen zegevieren. Maar het volk, getroffen door iets dat nieuw voor hen was, ontving den nieuwen heer, wiens zon nog in het opgaan was, als een verlosser; het danste om de vreugdevuren, die op de bruggen brandden, terwijl het liederen te zijner eere zong: het luisterde, terwijl het zich daarbij warmde, naar hetgeen men elkander van hem verhaalde, of trachtte op de Neude, waar vrij bier geschonken werd, deel te krijgen aan de uitdeeling, die van stadswege geschiedde.

De broeder van den hertog nam zijn intrek in het Bisschopshof; de zaal, waar de overwinning bij het blokhuis met den beker in de hand gevierd was geworden, was weder gereedgemaakt om den aanzienlijken stoet te ontvangen, en elkeen verdrong zich hier om den jongeling, die Utrecht redden moest, en zoo spoedig mogelijk als voogd en beschermheer zou gehuldigd worden. Met edelen zwier en blij gelaat ontving hij de dienstaanbiedingen der aanwezingen, en gevoelde de zwaarte van den last nog niet, dien hij, onbezonnen, op zijne jeugdige schouders genomen had.

Zij, die weleer hier bij den burggraaf waren te gast geweest, waren allen tegenwoordig. Een echter ontbrak: het was de te vroeg gevallen Coene van Baerbergh. Wellicht was er maar één man in de zaal, die zich zijner herinnerde; misschien was het zijn dood, die voor een oogenblik een genoegelijken grimlach op het sombere gelaat van Perrol deed verschijnen, toen hij den drempel overschreed.

Hetgeen deze man gevoeld en geuit had, toen hij het onschuldige slachtoffer van zijn gruwelijke wraak en praalzucht niet gevonden had, laat zich genoeg gissen. De listige Froccard, die terstond inzag, dat Frank, hoe wist hij echter niet, haar in hare vlucht geholpen had, beriep zich sidderend op zijn onschuld; ja, het stelde hem gerust, toen de ruiters, door hem afgezonden, onverrichter zake terugkeerden; indien Perrol gewaar geworden was, dat de ruiter, die hem had willen vermoorden, losgelaten was geworden, dan zou zijn woede niets meer ontzien hebben. De woorden van Froccard vonden weinig geloof; de verzekering echter van Vidal, dat deze niet alléén bij Maria geweest was, dwong hem te gelooven, dat de ellendeling ditmaal de waarheid zeide. Toen daalde de storm op het hoofd van heer Loef neder, die, hierop voorbereid, met bedaardheid en in zachte bewoordingen zijne beschuldigingen wederlegde, terwijl Reynoud op last van zijn vader het stilzwijgen bewaarde. Teleurgesteld en bedrogen, stond Perrol in twijfel wat te doen, en zijn hand naderde meermalen de greep van zijn zwaard. O! had hij slechts kunnen nagaan, of zijn ruiter en knaap, of heer Loef en de zijnen hem verraden hadden, dan zou nog dien eigen nacht zijn moordlust in het huis Oosterweerd gewoed hebben; maar hij wist niet op wien zijn vloek te laden. Ofschoon hij de man niet was, om iemand te ontzien, die hem beleedigd had, zoo was hij echter te voorzichtig, om heer

Loef in zijn eigen huis, zonder overtuiging dat hij schuld had, aan zijn wraak op te offeren; en Reynoud huiverde, toen hij hem lachende aan zijn vader vergeving hoorde verzoeken voor zijne te driftige bewoordingen, en hem hoorde zweren, dat hij den man wel ontdekken zou, die hem het meisje had ontroofd, en zich op hem zou wreken, al ware het over honderd jaar.

Plotseling ging er nu een licht voor zijn geest op; hij gevoelde nu, waarom hij zoo lang bij de slapende mannen onder de luifel vertoefd had, en hij stond gereed alles in het werk te stellen, om zijn prooi weder in zijn macht te krijgen, toen de burggraaf, die zoo even van den domtoren, welken hij beklommen had, was teruggekeerd, hem liet ontbieden.

De woede, die zich van den aanvoerder der Zwarte Bende meester maakte, toen hij het verlies van Eemnes gelooven moest, is niet te beschrijven. Rogardo, de eenige, die ontkomen was van al zijne ruiters, welke er in gelegen hadden, bracht hem de noodlottige mare. De nederlaag van Walson, die zich tevergeefs met de rusting van den aanvoerder gewapend had, en het ternederhouwen zijner rijzige en andere ruiters, door de bende van den gehaten Van Schaffelaar, deden hem bijna waanzinnig worden; en met de gedeeltelijke vernieling van zijn geoefende bende, verminderde zijn macht en de gelegenheid tot wraak. Evenwel vorderde hij, dat de burggraaf hem dadelijk zooveel krijgsvolk als maar mogelijk was, zou medegeven. Hij wilde nog terstond, ofschoon het nacht was, de stad verlaten; hij zelf zou met zijn banier, die met zijne mannen van wapenen in Amersfoort was gebleven, dat Eemnes weder binnendringen, den overwinnaar, zat van buit en moord, nog trachten te bereiken, hem doodslaan bij het licht der vlammen, en toonen dat Eemnes alleen verloren was, omdat *hij* er zich niet had bevonden. Doch Montfoort weigerde verstandig den half razende zijn begeerte, en Perrol moest werkeloos blijven en zijn woede verkroppen; want met zijne weinige ruiters iets te ondernemen, was nutteloos den dood zoeken.

Dit alles, gevoegd bij de ontvluchting van Maria, die hem anders zulk een zoete wraak zou hebben doen genieten, een teleurstelling die hem nu dubbel griefde bij het verliezen van zijn strijdpaard, dat heer Jan van Middachten nu winnen moest, omdat hij de dochter van den smid niet aan zijn zijde zittende zou kunnen vertoonen, trof den trotschen geweldenaar zoo hevig, dat zijn gewone bedaardheid hem verliet, en hij niet meer op zijne eigen krachten durfde vertrouwen; zijn wraakzucht kende geen palen meer.

Zoodra hij den volgenden dag in Amersfoort was aangekomen, wilde hij nog wel bevel geven aan de ruiters, die hij behouden had, om op te zitten, maar hij bedwong dien dorst naar wraak; hij kon tot in het leger doordringen, en de ruiters van Van Schaffelaar opzoeken; doch hij verlangde ook te zegevieren. Het was niet genoeg voor hem, dat zijn banier, doorweekt van het bloed zijner vijanden, met hem en voor eeuwig ternederviel, neen! dat veldteeken moest dreigend in den strijd verschijnen, en dien, omkransd met den palm der overwinning, verlaten. Daarom matigde hij in het eind zijn drift; gewoon steeds onafhankelijk van anderen te handelen, haastte hij zich met zijne ruiters de stad te verlaten, zoodra er eenig ander krijgsvolk was binnengerukt, en zonder er iemand verlof toe te vragen. De burgers van Utrecht zagen hem hunne stad binnenrijden, gevolgd door slechts één trompetter en de overgebleven mannen der Zwarte Bende, die zoo goed gewapend schenen, en wier paarden zoo groot en sterk waren, dat zij bijna niet konden gelooven, dat zij al het voetvolk der bende en zooveel rijzige ruiters met den ridder Walson nimmermeer zouden wederzien, en dat al die mannen gevallen waren, zonder Eemnes te kunnen bewaren.

Misschien hadden velen, die in de zaal waren, met geheim genoegen het verlies vernomen, dat de vreemdeling geleden had; maar niemand had het gewaagd hem er iets van te laten blijken; niemand had durven zeggen, dat het zijn schuld was, dat Emnes was verloren, of dat hij zijn post verlaten had. Geen der dischgenooten was het in den zin gekomen, om te gekscheren met het verlies van de weddenschap; en Hector, die even wild en onhandelbaar was als zijn oude meester, stond nog onbereden op den stal van Van Middachten. Anders altijd gereed tot schertsen, scheen zijn aangeboren of aangenomen vroolijkheid hem verlaten te hebben; zelfs de onderscheiding waarmede Engelbert van Kleef hem behandelde, deed de sombere uitdrukking van zijn gelaat niet verdwijnen; want de beschermheer van het Sticht wist, dat hij meer was dan een gewoon bendehoofd, en dat de koning van Frankrijk hem gezonden had. Het Fransche goud was niet te verachten, zoomin als de arm en de bekwaamheden van den in den strijd geharden krijgsman. In de laatste tijden had Perrol, door bemiddeling van heer Loef, over Brugge belang-

rijke geldsommen ontvangen; dag en nacht werkten de wapensmeden voor hem; paarden werden er aangekocht, ruiters geworven, en dagelijks oefende hij zijn nieuw aangenomen volk; hij spaarde noch geld, noch moeite, om de Zwarte Bende weder te versterken.

De dag die op de komst van jonkheer Engelbert volgde, was door alle geloovigen plechtig gevierd: het was een dubbel heilige dag geweest voor ieder, die de terugkomst van den verdreven herder van het bisdom niet wenschte, en alles liet zich aanzien, dat de kerkdienst op den tweeden feestdag, die tevens aan den heiligen martelaar Stephanus gewijd was, niet minder plechtig zou verricht worden. Maar toen de klokken der bedehuizen het volk naar het altaar riepen, veranderde plotseling het plechtig gebom der klokken in een noodgelui, en de angstkreet ging van mond tot mond: »De vijand! de vijand! Westbroek staat in brand!" De eerste ingeving deed de burgers naar de muren en torens snellen; maar weldra wapende men zich. Men had de inneming van Eemnes vergeten; zij, die er door den vijand waren gevonden, leefden niet meer; de burgers herinnerden zich slechts hunne overwinning aan de Vaart; de bekkens werden geslagen, de banieren en wimpels ontrold; en zonder iets anders te raadplegen dan hun moed, snelden zij buiten hunne wallen. Elkeen vreesde te laat te komen, en daardoor de schande op zich te laden om alleen achter te blijven, zonder deel te hebben aan de overwinning.

Hetgeen de onvoorzichtige burgerij slechts voor de brandstichtingen eener stroopende bende had aangezien, was, helaas! een met overleg beraamd plan. Ook in het leger was de tijding van de komst des nieuwen beschermheers aangekomen, en de ridder Petit Salazar had besloten van het afzijn des Stadhouders gebruik te maken, »om," zooals hij zeide: »den Klevenaar het Kerstfeest te helpen vieren."

Het plunderen en in brand steken van het dorp Westbroek en de kerk was het voorspel: het uit hunne hinderlaag te voorschijn springende krijgsvolk was de verrassing, en de ontknooping bestond in den aanval van alle zijden op de onvoorzichtigen, die zich roekeloos gewaagd hadden. Het droevig spel werd volkomen uitgevoerd volgens de berekeningen van den loozen krijgsman. Burgers en krijgslieden naderden met overhaaste drift het dorp, dat in de venen lag; met dichte drommen trokken zij voort over de velden en wateringen, die met een dikke ijskorst overdekt waren. Zij vervulden de lucht met hun dreigend geschreeuw en het kletteren hunner wapens; maar toen zij het dorp bereikten, en zich verwonderden, dat de vijand hen had durven afwachten, en zij met onstuimigheid den aanval deden, hoorden zij achter zich en aan hunne zijde het dof gerommel der trommen. Zij bevonden zich tegenover het grootste gedeelte van het leger; het treurspel naderde nu zijn ontknooping, en het bloed van zoovele echtgenooten en vaders begon de spiegelgladde ijskorst met purperkleurige vlakken te verven.

Toen die van de stad naderden, stonden de rijzige ~~rijzige~~ ruiters van Van Schaffelaar achter het dorp op den weg geschaard; de ruiterknechten maakten de vleugels uit, de Schaffelaars dienden als spaarbende; lichter gewapend volk was beter te gebruiken op het bevroren land en de slooten, en er was geen gebrek aan krijgslieden, gewapende poorters en landvolk. Toen het gevecht een aanvang had genomen, en het zich niet liet aanzien, dat hun dienst zou gevorderd worden, zaten de Schaffelaars af, en plaatsten zich om de vuren, die zij aangelegd hadden. Zij hadden reeds gezorgd hun aandeel van den buit te bemachtigen, en wachtten bedaard af, wat er verder gebeuren zou: zij verachtten, als het ware, den strijd tegen den ordeloozen hoop, na hun verworven roem bij Eemnes. Zij gevoelden zelfs geen lust deel te nemen aan het gevecht zonder hun aanvoerder; want heer Jan van Schaffelaar was bij den Bisschop, die hem had laten ontbieden; mogelijk was het om die reden wel, dat de ridder Petit Salazar en de overige aanvoerders niet dan in den uitersten nood van de Schaffelaars gebruik wilden maken.

Wat Frank betreft, hij hield op alles een wakend oog, sprak met de onderbevelhebbers, die om een der vuren zaten, ten einde hun leden te verwarmen, die onder het koude ijzer van de vorst bijna verstijfden, of hij hield zich op bij de voorposten, die hij had uitgezet. Gestadig trokken hem gewonde of met buit beladen mannen voorbij, of dezulken, die gevangenen achteruitbrachten, en deze verhaalden hem, hoe het met het gevecht stond. Tegen den middag werd een aantal gevangenen achterwaarts gebracht; zij volgden met gebogen hoofden hunne banier, die door den vijand was bemachtigd, en de poorter van Amsterdam, die het veroverde veldteeken droeg, verhaalde vol vuur, dat

het gevecht nog voortduurde, en dat hun burgemeester, Jan Coman Jansz., met eigen hand den burgemeester van Utrecht, Baernt van Everding, had ternedergeveld. Nadere berichten helderden hem den langen duur van het gevecht op. Het werd aan den gang gehouden door de versche hulptroepen uit de stad, die van tijd tot tijd kwamen opdagen; en eindelijk kwam de tijding, dat die van Utrecht aan alle zijden het onderspit dolven, en dat de hoopsgewijze aantocht en aanval er krijgslieden en burgers alleen gediend had, in de overwinning van hunne vijanden te verrooten.

Frank wilde juist van zijn voorpost terugkeeren, toen een der voetknechten van Salazar, die, op zijn zwaard steunende, zoo gewond als hij was, den geroofden buit op de schouders droeg en hem voorbijtrad, op zijn verzoek stand hield, en hem zeide, dat de vlucht algemeen was, en er misschien gelegenheid zou geweest zijn, den vijand tot aan de poort te vervolgen, indien de Zwarte Bende niet in het veld gerukt was. De vreemde krijgsman zag den jongen ruiter na, die hem ondervraagd had, en die nu, zonder hem te antwoorden, naar zijn paard snelde, en vervolgde toen, al hompelende over den harden grond, den terugtocht.

De burggraaf, die naar Monfoort vertrokken was, had dus den jongen beschermheer met zijn raad niet kunnen bijstaan, of zijne vrienden tot voorzichtigheid vermanen; want toen de mare in de stad kwam, dat zij, die uitgetrokken waren, in stede van den vijand den buit te ontjagen, in een hinderlaag gevallen waren, was alles in opschudding en verwarring.

Heer Engelbert bevond zich te midden van zijne vrienden, de leden der regeering, of de edelen en ridders, welke zoo verstandig waren geweest te blijven. Het was hem niet mogelijk geweest eenig volk te verzamelen, waarmede hij, met hoop op een goeden uitslag, een uitval kon doen; en toen Vincent van Swanenburgh gewond vóór hem verscheen, met bericht dat de Hollanders weldra voor de poort zouden zijn, zag men van alle voornemens af, om iets tot afbreuk van den vijand te doen.

De aanvoerder der Zwarte Bende, die in het eerste gedacht had, dat het weder een der gewone strooptochten der Oostenrijkers en bisschoppelijken was, had, toen hij nadere berichten ontving, aan zijne rijzige ruiters bevel gegeven om op te zitten. Geen zijner mannen was zonder verlof den naar buiten snellenden drom gevolgd: de strenge krijgstucht, waaronder zij stonden, had hen teruggehouden. Perrol liet de ruiters, die te voet gingen, en de nieuw aangeworven mannen achter, en verliet met het overige deel zijner bende de stad, met de geheime hoop, dat Van Schaffelaar bij het leger zou zijn.

Van alle zijden kwamen hem weldra de vluchtenden te gemoet, en gaven hem op zijne barsche vragen geen of kort antwoord; doch toen hij den St. Anthonie-dijk was opgereden, liet hij er van tijd tot tijd een door zijne ruiters staande houden, om te vernemen wat hij weten wilde; maar geen hunner antwoorden voldeed aan zijn verlangen, en evenwel ging hij nog verder. Met moeite baande hij zich eindelijk een weg door den drom van stadwaarts snellende mannen, die genoodzaakt waren hem den dijk over te laten en over het ijs verder te vluchten. Hij vloekte als een bezetene, toen hij, aan het einde van den St. Anthonie-dijk gekomen, geen rijzige ruiters onder de vijanden, die in het veld waren, gewaar werd, en de knaap van den heer Willem van Wachtendonck, die hem voorbijging, verzekerde, dat hij geen man van de bende van Van Schaffelaar gezien had. De reden, die hem had doen besluiten zijne ruiters in het veld te brengen, was dus vervallen. Een oogenblik overzag hij het gewoel van den strijd; de gedachte om alléén met zijn volk den veld winnenden vijand tot de vlucht te noodzaken, streelde zijn eerzucht wel; maar wie verzekerde hem de overwinning? Zijne mannen, hunne paarden en wapens waren hem meer waard dan het leven en de vrijheid der burgers, welke men doodsloeg of gevangen nam! en evenwel, nu hij zich eens op deze plaats bevond, wilde hij den naam niet hebben, dat hij evenals alle anderen gevlucht was, en bleef aan het einde van den dijk staan met zijne ruiters, die zich links- en rechtsaf op den weg naar Blauwkapel uitbreidden.

De Zwarte Bende vormde, als het ware, een ijzeren gordijn, waarachter de vluchtenden zich konden verbergen; dáár, waar Perrol stond, had de vlucht, maar ook de vervolging, een einde. Hij, die de Zwarte Ruiters bereikte, was gered; want de vijand oordeelde het voorzichtiger om niet verder te gaan. De onzekerheid, of meer macht in aantocht was of niet, de roep van dapperheid, welke dezen mannen, zelfs na den val van Eemnes, nog was bijgebleven, maar vooral de tegenwoordigheid van den aanvoerder, ontrieden den

aanval op dit uur van den dag; want sommigen gingen zelfs zoo ver van te stellen, dat Eemnes niet zou veroverd zijn geworden, als hij er geweest ware; alsof heer Jan van Schaffelaar ook dan niet den aanval zou gedaan hebben. Hoe het zij, de macht van het leger verminderde gestadig door het volk, dat met den buit en de gevangenen het veld ruimde. Perrol had den aanval nog niet behoeven te laten blazen; alleen hadden zijne ruiters, die met handbussen en kruisbogen gewapend waren, nu en dan eenige schoten gedaan op de vijanden, die te dicht naderden; de anderen stonden, de koude verwenschende, onbeweeglijk en gereed om elk bevel te gehoorzamen, breidelden de drift hunner paarden, of onderhielden het vuur der lonten van de bussen, die vóór op de paarden stonden.

Perrol stond iets meer vooruit dan Vidal, en met den rug naar zijne mannen van wapenen en den dijk gekeerd; zijn paard bewoog moedig den kop bij elk schot, dat er viel, terwijl zijn meester in somber nadenken verdiept was. Honderden burgers en krijgslieden lagen over het gladde ijsveld en op de wegen, gedood en geplunderd, terwijl het laatste hoopje een wanhopigen weerstand bood, in de hoop van zich er door te slaan; één woord slechts, en zijne ruiters openden hun den vrijen aftocht; maar dit tafereel van moord en ellende had geen invloed op zijn hart, dat alleen naar wraak dorstte. De vlammen, die zich in de verte bij tusschenpoozen in het smeulende dorp verhieven, deden hem alleen denken aan de felle vorst, die zijne voeten in den stijgbeugel deed verstijven. Hij beloofde zich wel den braven Hoogduitschers, die het kerkhof hadden ingenomen, en den ridder Petit Salazar, die zijn kwartier had aangevallen, dit duur betaald te zetten; maar de wraak moest snel en volkomen wezen; evenals bij Eemnes, moest er, op zijn hoogst genomen, één ontsnappen, om hun aller dood aan te zeggen. Maar bedroog zich zijn oog niet? naderde daar niet met lossen teugel een ruiter? kende hij die wapenrok, dien vederbos niet? Neen! hij bedroog zich niet; dat was er een van de bende van Van Schaffelaar, en de hoop herleefde in zijn hart. De ruiter rende, zonder naar vriend of vijand om te zien, naar zijne zijde; een oogenblik verdween hij in het gewoel der strijdenden, in den damp van het buskruit. Doch daar ziet hij hem weder; hij behoort tot de Schaffelaars; hij draagt hunne glad geschuurde wapenrusting; hij komt dichter bij; maar nu houdt hij zijn paard staande, en schijnt adem te halen; zijn oog loopt onverschrokken langs de rij der Zwarte Ruiters. Nu vestigt zich zijn blik op den aanvoerder, die als een standbeeld blijft staan, dewijl hij hem niet kan herkennen, ofschoon zijn helm open is, en vloekt, omdat hij de hooge en edele gestalte van Van Schaffelaar niet terugvindt. De ruiter richt zich in den zadel op, en schreeuwt met woeste vreugde: »Perrol met de Roode hand!" want hij had den man gevonden, dien hij zocht.

De aanvoerder bewoog zich niet, ofschoon zijn wapenrusting trilde, en zijn paard, dat hij met zijne knieën drukte, beefde; hij las de wraakzucht en de vreugde in de fonkelende oogen van den man, welke dien naam genoemd had. Ware het Van Schaffelaar geweest, zijn stem zou hem met dezelfde uitdrukking van vreugde den een of anderen scheldnaam hebben toegeschreeuwd; nu echter riep hij somber: »Ha! sluipmoordenaar! zijt gij daar? komt gij mij den handschoen aanbieden van den heer Van Schaffelaar, of zendt de ellendige lafaard u hier om mij te vermoorden?" en hij lachte verachtend.

Frank, want hij was het, liet een uitroep van verontwaardiging hooren, terwijl Perrol zich bedacht, of hij hem door zijne ruiters onder den voet zou doen schieten; maar Frank liet hem den tijd niet, en antwoordde luid: »Indien Van Schaffelaar niet ver van hier was, zou hij zelf gekomen zijn, om den moordbrander en maagdenroover ter aarde te werpen; hef de Roode Hand op, bij St. Maarten! want ik dring op u in." Dit zeggende, sloot hij zijn helm, trok zijn zwaard, en gaf zijn paard de sporen.

Perrol sloot zijn helm niet; maar hij vergenoegde zich zijn zwaard te trekken, dat, in zijn vuist geklemd, nederhing en met de punt den grond raakte. Zijne ruiters, die zwijgend, maar vol aandacht gadesloegen, wat er gebeurde, zagen niet de minste beweging in de gedaante of het paard des aanvoerders; hij liet zijn schild op den rug hangen; alleen de roode pluim bewoog zich bijna onmerkbaar.

Frank naderde snel, en wilde langs de rechterzijde van Perrol rijden; toen hij dicht bij hem was, hief hij met beide handen zijn zwaard hoog op. Nog stond Perrol onbeweeglijk; alsof de woorden van den ruiter hem versteend of zijn arm verlamd hadden, en een grimlach vol minachting vertoonde zich op zijn bruin gelaat. Een onrustige beweging had in de rijen der Zwarte Ruiters plaats, en sommigen hunner velden hunne speren; doch toen

het breede, lange zwaard op den zwarten helm zou nederdalen en reeds begon te zakken, lichtte Perrol met de snelheid des bliksems zijn staal op, en sloeg het zwaard van zijn vijand, dat reeds tot op twee voet afstands van zijn hoofd genaderd was, terug. De vonken sprongen uit de lemmers, die te sterk waren om te breken. Ofschoon Perrol zijn zwaard slechts met éene hand vasthield, draaide het wapen in de handen van den jongen ruiter; het ontviel bijna aan zijne handen, die door de kracht van den slag bijna ontwricht werden. Een uitroep van smart, ontsnapte aan de borst van den braven vriend van Van Schaffelaar; zijn paard, verschrikt door het flikkerende wapen, dat langs hem was gesneld, stond stil, en hij hief, in den stijgbeugel opstaande, nog eens zijn lang zwaard op, om Maria te wreken; maar toen het boven zijn hoofd verrees, daalde het wapen van zijn vijand, die zijn paard een weinig van plaats had doen veranderen, met kracht en vastheid neder: het drukte het lemmer van Frank omlaag, en trof toen met een slag, die evenals een hamer op een aambeeld klonk, den gesloten helm. De jongeling werd op den zadel nedergedrukt; zijn zwaard ontviel aan zijne handen, en evenals wilde hij zijn paard niet verlaten, zoo bleef hij nog een oogenblik onbeweeglijk zitten, en viel toen tusschen zijn paard en dat van zijn vijand in. Zijn wapenrusting rammelde, en de grond dreunde, toen hij er op nederkwam; het klonk alsof men een metalen standbeeld uit zijn nis ternederwierp, en even onbeweeglijk als het ontzielde metaal, bleef hij roerloos liggen. Geen uitroep van smart of drift was aan zijn mond ontsnapt, toen de Roode Hand hem getroffen had; was hij dood, dan had zijn vijand hem den tijd niet gelaten, om met stervende lippen den naam van Maria voor de laatste maal uit te spreken.

Een grimlach vertoonde zich op het gelaat van Perrol. Ofschoon hij den ruiter had ternedergeslagen, dien hij haatte, dewijl deze een vriend van Van Schaffelaar was, en hem aan den arm gewond had, zoo gevoelde hij geen zelfvoldoening over deze overwinning, welke hij op den gemeenen jongen, want als zoodanig beschouwde hij Frank, behaald had; de roekelooze zorgeloosheid, waarmede hij dezen had laten naderen, ontsproot alleen uit minachting en vertrouwen op eigen krachten. Doch het deed hem evenwel genoegen, dat hij eens had kunnen beproeven, of zijne hand hier in deze noordelijke landen hare kracht niet verloren had; tweemaal sloeg hij met de punt van zijn zwaard tegen den helm van Frank; maar toen deze zich niet verroerde, stak hij zijn wapen op. De ruiters, die een weinig vooruitgereden waren, dwongen nu hunne paarden, om weder in de rij terug te keeren; weder verhieven zich de speren, en Perrol, die onvergenoegd omzag, riep toornig: »*Per moio!* zijt gij uw leven zat, knapen! om u te durven verroeren zonder mijn bevel? nog eens, en het zal voor het laatst zijn!"

Vidal was niet genaderd, toen de tegenpartij van zijn heer viel; maar deze riep hem, na zich een tijdlang bedacht te hebben, en gelastte hem Froccard te roepen. Een oogenblik daarna reed deze voor hem en boog zich.

»Gij verstaat genoeg van de heelkunde, dat gij mijne vijanden kunt verzorgen," zeide Perrol spottend: »zit af, en zie eens of er nog leven in, of dat het een kreng is," eindigde hij lachende.

Froccard voldeed aan zijn verlangen, opende den helm van Frank, rukte den handschoen van zijne rechterhand af, en antwoordde eindelijk: »Hij zal nog kunnen leven, om te voelen wat sterven is; maar dan moet men hem verzorgen, Messire!"

»Het is een werk van barmhartigheid," zeide Perrol lachende, die op het gelaat van Froccard een duivelschen grimlach bespeurde. »Bij mijnheer St. George! ik vreesde, dat mijne hand te zwaar geweest was; neem hem op, voer hem stadwaarts; en roep hem in het leven terug; maar kies een andere poort dan de Waardpoort; daar is het nu te druk, en men zou hem kunnen herkennen; wacht zelfs een weinig, tot het duister wordt. Gij zijt een goed meester om iemand te leeren sterven, zonder zelf een voorbeeld te geven; bedenk eens een nieuwe wijze, en gij zult goud hebben," eindigde hij zacht, terwijl hij boosaardig lachte.

»Gij zult tevreden zijn, Messire!" hernam Froccard en boog zich; »ik zal veel geld ontvangen, indien ik beloond word, zooals ik het verdienen zal; gij zult veel genoegen smaken voor een weinig gouds, en hij . . ."

»Vertrek nu!" viel Perrol hem in de rede, en maakte een beweging met de hand, die verachting te kennen gaf. »Sleep hem weg, en laat mij alleen."

Froccard boog zich; de duivelsche lach verdween van zijn gelaat, en hij gehoorzaamde zonder een enkel woord te zeggen. Met behulp van twee ruiters, die hij riep, wierp hij Frank, die nog geen teeken van leven gaf, over het paard, dat beiden hadden vastgehouden, bond hem daarop vast, en reed toen langs de ruiters, die op een rij geschaard stonden, gevolgd door de twee mannen, die hem

vergezellen moesten, met den ongelukkigen vriend van Van Schaffelaar zijn weg nemende naar het dorp Blauwkapel.

Het gevecht had een einde genomen; reeds begon de avond te vallen, en slechts eenige kleine hoopen vijandelijk krijgsvolk bewogen zich nog hier en daar op de velden. Nu en dan viel er een enkel schot in de verte, als zij, die zich in het riet of elders verborgen hadden, te voorschijn kwamen. De vlammen der smeulende huizen van Westbroek vormden een lichtpunt in de verte, en de Zwarte Bende stond op het punt om terug te keeren. Perrol liet de trompet steken, voordat hij vertrok, om, als het ware, een laatste uitdaging te doen, welke hij vooruit gevoelde, dat niemand zou beantwoorden. Hij bedroog zich echter.

Jan van Schaffelaar, die, nadat hij zijn bruid in veiligheid gebracht had, sedert bij den Bisschop was ontboden, was juist op den dag van den aanval op Westbroek naar het leger teruggekeerd. Op de hooge landstreek, die hij doortrok, had hij aan zijn linkerzijde den brand gezien, waardoor hij zijn weg veranderd had, en door de venen genaderd was. Later had het lossen der handbussen en kolfroeren hem nogmaals, zelfs over het ijs, een weg, meer stadwaarts loopende, doen inslaan; hij kwam echter te laat: het gevecht was geëindigd. Toen klonken hem de snerpende tonen van den marsch der Zwarte Bende in het oor; hij bevond zich, als het ware, zonder het te weten of te willen, met zijn knaap en de weinige ruiters, die bij hem waren, tegenover zijn vijand en diens manschappen.

Hij zag den rooden vederbos, die hoog boven alle helmen uitstak, vooraan staan, en gehoor gevende aan de inspraak van zijn hart, stond hij gereed Moor de sporen te geven, toen het beeld van Maria hem voor den geest zweefde, en hij staan bleef. Hunne macht was zoo verschillend; kon hij dus vermoeden, dat Perrol geen misbruik van zijn overmacht maken en den tweestrijd niet weigeren zou? Maar het oog van den aanvoerder der Zwarte Bende zag scherper dan hij vermoedde; de wraakzucht gaf er de kracht aan van den blik des adelaars, die van de hoogste bergtoppen zijn prooi in het diepe dal duidelijk kan onderscheiden. Hij zag de ruiters op de vlakte rijden, en stilstaan; hij herkende den onbevlekten vederbos, rein en wit als de lelie des velds, en zijn stem klonk luid, terwijl hij met moeite zijn vreugde bedwong; hij riep: »Op! op! Heer van Schaffelaar! of heeft heer David u weder verboden een lans te breken?"

Deze woorden maakten een einde aan de besluiteloosheid van Van Schaffelaar; zoo weinig was er noodig om hem de voorzichtigheid te doen vergeten. Perrol zag hem naderen en juichte; hij wilde zijn vijand nu niet laten gaan, zooals weleer in zijn legerplaats; sedert den val van Eemnes was zijn wijze van denken veranderd; de bruid of de bruidegom, 't was hem hetzelfde, wie het eerst in zijne handen viel, als hij zich maar wreken kon. Deze dag zou gelukkig voor hem zijn; want al hetgeen hij had moeten lijden zou dan eindelijk vergolden worden; één slachtoffer was reeds in zijn macht, en het tweede naderde; ook dezen moest zijn arm ternederwerpen, om hem dan, onder begunstiging van den nacht, stadwaarts te sleepen. Hij alleen en de mannen, wier mond zich niet zonder zijn wil opende, zouden weten, waar zij gebleven waren. Van Schaffelaar was nu reeds in zijn macht; maar de Utrechtsche edelman moest tevens ondervinden, dat zijn moed en zijne krachten niets tegen de zijne vermochten.

De ruiters van Van Schaffelaar hielden op eenigen afstand stil; alleen hun aanvoerder naderde stapvoets, door zijn knaap gevolgd. Hierop hielden ook zij stand, en Henri gaf de speer aan zijn meester, waarna hij afsteeg, den buikriem aanhaalde, en den zadel en de verdere optooming van Moor bezag. Het paard was nog vol vuur, ofschoon het een verren weg had afgelegd; gelukkig had het paard van Perrol, die zijn gewonen strijdhengst verloren had, door het stilstaan veel van de koude geleden. Van Schaffelaar was veel lichter gewapend dan zijn tegenpartij; doch zonder hieraan te denken, vatte hij zijn schild, dat op zijn schouder had gehangen, en wachtte, zonder iets te zeggen, met gerustheid, tot zijn vijand gereed zou zijn.

Vidal bewees zijn heer denzelfden dienst als de andere knaap. Perrol zag oplettend naar den man, die tegenover hem stond; hij kon zich niet onthouden zijn edele gestalte te bewonderen, en de waardigheid waarmede hij, zonder een enkel woord te spreken, genaderd was; het was dus geen lafhartigheid, die Van Schaffelaar vroeger elke beleediging had doen verdragen; zou hij anders zich nu geheel in zijn macht gesteld hebben? Perrol gevoelde het, en wilde daarom des te meer den hoogmoed van zijn vijand fnuiken; evenwel zeide hij grimlachende: »Het heeft u veel moeite gekost, om zoo ver te komen; ik had gehoopt u eerder te zien, leenman van St. Maarten!"

»Ik heb den vreemden huurling tevergeefs in Eemnes gezocht," hernam Van Schaffelaar bedaard.

»Ha!" riep Perrol woedend, »dat woord nog! Vergeet gij, dat uwe bruid mij alles eens zal moeten betalen? dat gij in mijn macht zijt?"

»Bij St. Maarten! zij en ik?" riep Van Schaffelaar met vuur, »haar geluk en mijn leven zijn in Gods hand en niet in uwe Roode Hand." Dit zeggende, sloot hij zijn helm, en bevestigde het vizier.

»Ha! lafaard! ik zal u en de heiligen, met wie gij strijdt, overwinnen. — Ter zijde, Vidal!" riep Perrol woest, die nu ook den helm sloot, zich vast in den zadel zette, en zijn paard de sporen gaf.

Van Schaffelaar velde op hetzelfde oogenblik zijn speer, en Moor snelde vooruit; de bruidegom van Maria, en de man, die haar reeds tweemaal in zijn macht had gehad, hadden elkander dan eindelijk ontmoet; zal hij haar, zich zelven en den ongelukkigen Frank op den beter gewapenden booswicht wreken?

Perrol, die, op het oog, in de verte gezien had, dat de speer van Van Schaffelaar niet zoo lang was, als die welke Vidal voor hem gereedhield, had daarin weder iets gezien, dat in zijn voordeel was, en hij schroomde niet er gebruik van te maken. Voordat de speer van Van Schaffelaar hem bereikte, zou de zijne dezen reeds tegen den helm treffen, en hem van het paard, of met paard en al op den grond werpen. Hij liet dus zijn schild voor zijn borst hangen, omdat zijn linkerarm hem sedert de ontvangen wonde, niet sterk genoeg voorkwam, om het te voeren, en hij zijn paard op den harden grond met juistheid wilde besturen.

De berekeningen van Van Schaffelaar gingen zoover niet; hij hield zijn schild gereed; vertrouwende op den vasten voet van Moor, liet hij zich aan diens leiding over, en vertrouwende naast God, op de hulp van mijnheer St. Maarten en de deugd zijner wapens.

Juist toen de punten van de speren elkander kruisten, liet van Schaffelaar zijne speer zakken; die van Perrol richtte zich bijna gelijktijdig op; met gelijke snelheid storten de paarden vooruit, en de harde grond dreunde. Daar klonk een vreeselijke vloek uit den zwarten helm; het paard van Perrol versnelde plotseling zijn vaart, omdat zijn berijder het de sporen gaf, toen het op een bevroren plas of op een weggeworpen wapenstuk dreigde uit te glijden; de lange speer gleed af over den gladden helm van Van Schaffelaar, die bijna onmerkbaar het hoofd boog. Het schild van Perrol hing het meest naar de linkerzijde, de minder lange, maar sterke en buigzame speer van Van Schaffelaar trof zijn vijand naast het rechter schouderstuk; gelijktijdig kreeg Moor de sporen, terwijl de teugel hem den weg wees. Perrol ontving den schok van al de voortstuwende kracht, welke het zware paard aan de speer had bijgezet; hij bleef evenwel bijna recht in den zadel zitten; de Roode Hand liet de speer vallen en tastte naar het zwaard. Een woeste kreet verried hetgeen Perrol gevoelde, maar het was te laat, niets had de kracht van den stoot gebroken, en de aanvoerder der Zwarte Bende werd met paard en wapenrusting ter aarde geworpen. Zoo ontwortelt de orkaan den reusachtigen eik, als hij dien niet kan buigen of breken.

Stomme verbazing trof de Zwarte Ruiters; die van Van Schaffelaar hieven hun wapenkreet aan. Toen de gevreesde Perrol daar lag neergeworpen, niet ver van de plaats, waar vóór weinig tijd Frank gevoelloos was neergevallen, ging er een oogenblik verloren, voordat Moor en zijn meester hunne gewone houding hernomen hadden; zoo sterk was de schok geweest, zooveel weerstand had Perrol geboden, dat Van Schaffelaar waarschijnlijk zou gevallen zijn, indien zijn vijand was blijven staan, tenzij de speer gebroken ware.

Wie zal de tevredenheid, het geluk beschrijven, dat het hart van Van Schaffelaar met een weldadig gevoel doorstroomde! dáár lag zijn vijand, de belager der onschuld van zijn beminde bruid. Had hij gestreden, terwijl zijn mond haar naam met liefde, dien van den hemelschen Vader met eerbied uitsprak, het was niet, omdat de vrees voor een mensch, zelfs niet voor den aanvoerder der Zwarte Bende, hem beving; het was, omdat hij, niet hoovaardig op eigen krachten steunende, in dit vreeselijk oogenblik, tusschen leven en dood geplaatst, terugzag op hetgeen hij aan deze zijde des grafs achterliet, en de eeuwige heerlijkheid, welke hem aan de andere zijde verbeidde. Dáár lag de man, die God en Zijne heiligen lasterde, en hunne macht miskende; evenals het beeld van Dagon voor de ark des Heeren, was hij nedergevallen; de harde grond dreunde, toen hij en zijn hengst met zijn wapenrusting en platen nedervielen. Evenals het geluid des vals van een der reusachtige kolommen, in de uitgestorven steden van het Oosten, door de eenzame woestijn klinkt zoo klonk zijn neerlaag over de ijsvelden, en verkondigde, dat Perrol gevallen, dat de Roode Hand wapenloos, de roode vederbos ter aarde gebogen was.

Van Schaffelaar velde zijn speer, om den vijand, ofschoon deze roerloos lag, aan den grond vast te rijgen; om de laatste levensvonk uit dat lichaam te drijven, hetwelk anders weder vol kracht, en bezield met vreeselijke wraakzucht, voor hem verschijnen kon, om voor eeuwig de hand tot rust te doemen, die zooveel bloeds vergoten had. Even onverzoenlijk als Perrol, moest ook hij zijn; de schim van Van Baerberg scheen hem te gelasten toe te stooten. Hij zocht de plaats reeds met zijn oog, waar het puntige staal het harnas zou binnendringen, toen plotseling de twee knapen den aanvoerder naderden, die, ofschoon gevallen, als het ware nog in den zadel zat, en Vidal wierp zich over zijn meester heen.

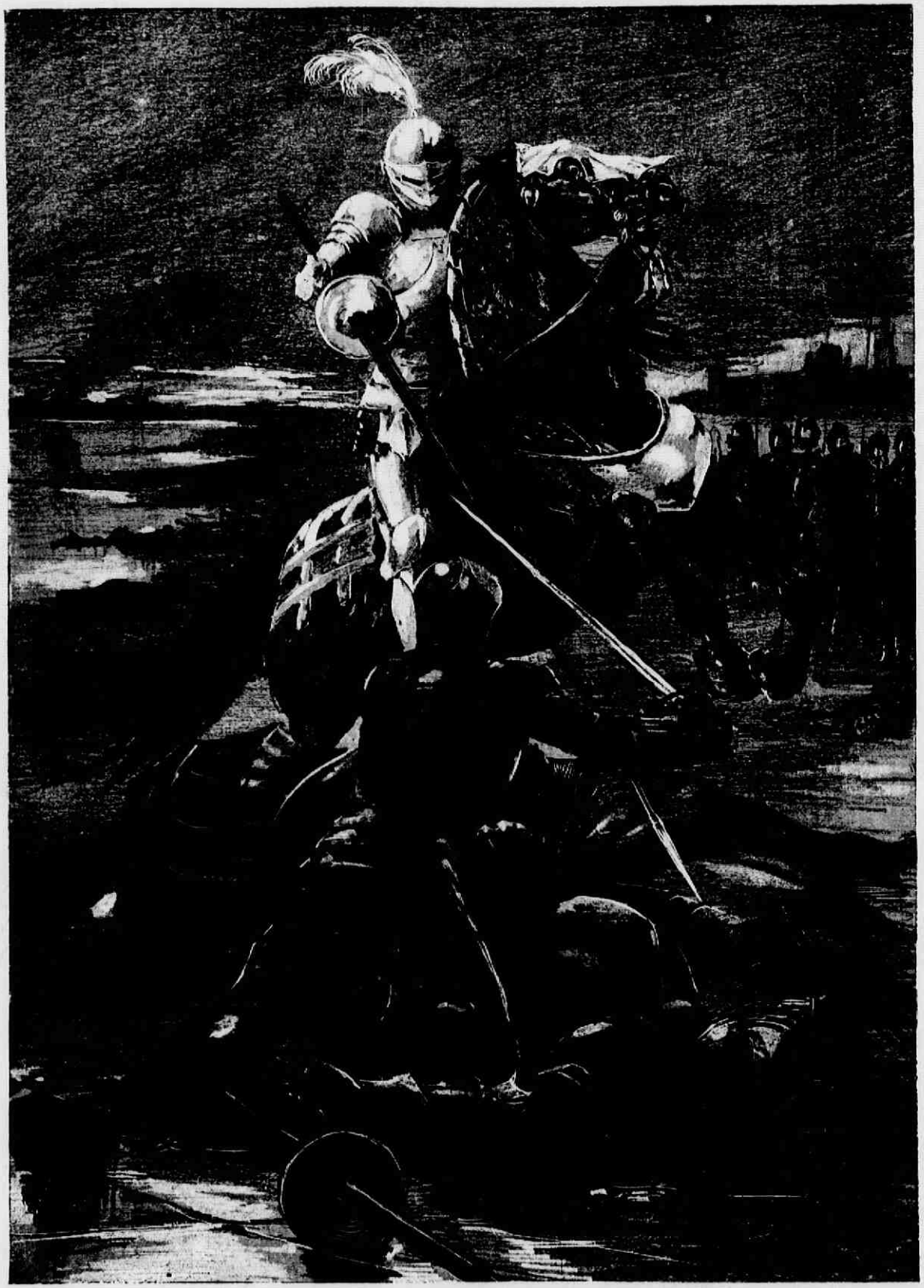
Zelfs de moordenaar vindt een getrouwen vriend in zijn hond; hij weigert niet het brood aan te nemen, of zich te laten streelen door de hand, die met onschuldig bloed bevlekt is, en als zijne rotgezellen hem verlaten, vindt hij in hem nog een verdediger. Terwijl al de zwijgende werktuigen zijner driften als verlamd stonden, omdat hij gevallen was, welke hen met zijn stem en bevelen moest in beweging brengen, snelde de getrouwe knaap toe, om zijn leven ten koste van het zijne te verdedigen, zelfs met gevaar van zich voor een doode op te offeren, wiens bevelen hij zoo dikwerf met afgrijzen uitgevoerd of overgebracht had.

»Terug, Vidal!" riep Van Schaffelaar, die niet meer dan één der beenen, de helmpluim en een gedeelte van den zwarten rok des aanvoerders zien kon; maar de knaap scheen zijn vermaning niet te achten. Toen naderde Henri, die te laat gekomen was, om den aanvoerder te bereiken, om hetzelfde staal, dat vroeger gedropen had van het bloed des Brits, nu te verven met dat van Perrol zelven; vol gramschap had hij het korte wapen in de scheede teruggestooten en zijn zwaard ontbloot. Zonder op de speer acht te geven, wachtte Vidal hem half liggende, half opgericht af, en hield hem de scherpe punt van zijn lang zwaard voor, of sloeg dat van Henri terug. Tevergeefs liep deze vloekende en stampvoetende om hem heen; even-als een aal bewoog zich de knaap in alle richrustingen, zonder het lichaam van zijn heer bloot te geven, en men hoorde niets dan het krassen der tingen, het gemor van Heintje en het geluid der slagen, die Vidal hem toebracht: Perrol en zijn paard bewogen zich niet.

Toen riep Van Schaffelaar nog eens: »Ter zijde, knaap! of mijn speer zal u doorrijgen; zijn doodsuur heeft geslagen; hij moet sterven, — terug!"

Heintje staakte zijn aanval en schudde met het hoofd; hij gaf den moed op, om den knaap van het lichaam zijns meesters te verdrijven. »Stoot toe, Heer! en laat mij dan begaan," zeide hij snel en wraakzuchtig; de speer verhief zich, en naderde toen. Een oogenblik bleef de keus onbepaald; zou de punt tusschen de ribben of in den geopenden helm dringen? Vidal wantrouwde de rust van zijn bestoker, zag naar den ruiter, wierp zich meer voorover, omdat het hoofd van zijn meester niet genoeg gedekt was, en wachtte, zoo het scheen, gelaten den stoot af; zijn vuist sloot zich vast om de greep van zijn zwaard. Maar daar zweefde het beeld van Maria tusschen hem en Van Schaffelaar; zij scheen dezen toe te roepen: »Het is Vidal, van wien ik u verhaalde; zult gij uit verlangen naar het bloed van dat ondier, dat van den man doen stroomen, die zijn plicht doet, van den eenigen onder hen, die met uwe bruid begaan was? Zal uw arm een anderen keer, zoo Perrol nog leeft, minder sterk zijn? Zal de Hemel ook dan niet voor mijn edelen bruidegom waken? In Gods naam en ter liefde van uwe Maria! schenk den knaap genade."

Toen rees de speer, en Van Schaffelaar stond gereed zijn knaap terug te roepen, die nu weder op Vidal wilde aanvallen; maar deze, die den mond nog niet had kunnen openen, kreeg eindelijk het spraakvermogen terug, en riep luid: »Op! op! mannen van wapenen! — Op! op! voor Perrol!" en een woest geschreeuw volgde op zijne woorden; de mannen van wapenen velden hunne speren, en stortten voorwaarts met al de snelheid hunner hengsten. Van Schaffelaar sprong met zijn paard terug, terwijl Henri zich in den zadel wierp. De ruiters met de witte vederbossen antwoordden vol moed, en snelden toe tot bijstand van hun aanvoerder; maar toen Vidal, de aanvoerder der Zwarte Bende en diens paard reeds tusschen de Zwarte Ruiters, die hun gelid geopend hadden, verborgen waren, en Van Schaffelaar met zijn wapenkreet den zwarten ijzeren drom wilde te gemoet snellen, toen den edelen bruidegom van Maria niets overbleef dan met de zijnen met roem te sterven, toen verhief de stem van Vidal zich weder even luid en krachtig; het: »Staat, mannen van wapenen! staat voor Perrol!" klonk snel en duidelijk, en de Zwarte Ruiters gehoorzaamden. Verbaasd over de nederlaag van hun aanvoerder, beschouwden zij met ontzetting den krijgsman, die hem had overwonnen, en een na-

Vidal wantrouwde de rust van zijn bestoker, zag naar den ruiter, wierp zich meer voorover, omdat het hoofd van zijn meester niet genoeg gedekt was, en wachtte, zoo het scheen, gelaten den stoot af; zijn vuist sloot zich vast om de greep van zijn zwaard.

Bladz. 116, deel III.

derende hoop vijandelijke voetknechten, wier aantal zij door de duisternis niet konden berekenen, benam hun allen lust, om het gevecht te beginnen.

Weinig tijds nadat heer Jan van Schaffelaar, die nog een oogenblik had stand gehouden, eerst stapvoets en daarna in den draf, zich met zijne ruiters verwijderd had, werd de aanvoerder der Zwarte Bende onder zijn paard uit weggenomen en stadwaarts gebracht, zonder dat hij eenig teeken van leven gaf. Zwijgend reden de Zwarte Ruiters vóór en achter hun meester; het paard, dat hij bereden had, volgde het laatst; het liet den kop hangen, en stapte neerslachtig en bevreesd achter de andere strijdpaarden, die het de schande schenen te verwijten, welke de bende door zijn schuld had ondergaan; want zij sloegen met de achterpooten, en wendden kwaadaardig den kop om. Zonder trompetgeschal trok deze ruiterhoop de voorstad binnen. Vidal reed naast Rogardo; de aanvoerder lag vóór hen op hunne paarden in zijn pelsrok gewikkeld, en een kreet van blijdschap ontsnapte aan de borst van den trouwen knaap, toen hij, terwijl zij de Waardpoort doorreden, meende te hooren, dat Perrol een zucht loosde, en Rogardo zacht tot hem zeide: »Ik voel zijn hand zich krampachtig bewegen; ik geloof, dat de ijzeren handschoen het dolkmes zoekt; ik zeg het u, Vidal! de aanvoerder zal nog leven om zich te wreken."

Wat Jan van Schaffelaar betreft, hij trok door het smeulende en rookende dorp, en hij beklaagde zich niet, dat hij den knaap gespaard had, maar zag met leedwezen, hoe het vuur de huizen en het kerkgebouw in de asch legde; het was weder een nieuw dorp van het bisdom, dat de bondgenooten van heer David hadden verwoest; de woningen zijner gehoorzame zonen en dienstmannen waren vernield met die der ongehoorzamen. Eerst aan het einde van het Gooische Bosch, en nadat de sneeuw, die gevallen was, de boomen en de aarde, zelfs hem en zijn paard, met een dikke laag bedekt had, stiet hij op zijn bende, die naar haar kwartier te Hilversum terugkeerde. Nu vernam hij, dat Frank verdwenen was, zonder dat men wist, wat er van hem geworden was, of wat hem bewogen had, zoo plotseling de bende te verlaten, nadat een der gekwetsten hem bericht van den stand des gevechts gegeven had. Ternedergeslagen door deze tijding, liet Van Schaffelaar de hand zakken, die de sneeuw van zijne schouderstukken afstreek; hij bevroedde, wat den onvoorzichtigen vriend had voortgejaagd, en sidderde voor hem: zijn eenige hoop was bijna, dat hij niet meer leefde om te lijden, als Perrol niet dood was. Wij weten niet, of de dappere aanvoerder der Schaffelaars zich nu nog verheugde, dat zijn hand Vidal gespaard had.

Toen de Zwarte Ruiters zich reeds in beweging gesteld hadden, om de plaats, zoo noodlottig voor hun aanvoerder, te verlaten, zonder dat hunne trompetten opnieuw de uitdaging bliezen, begon een dichte sneeuw te vallen; het scheen alsof de natuur, ontevreden dat de zon te langzaam verdween, een ander middel aangreep, om het tooneel van menschelijke woede en tweedracht aan elks oog te onttrekken. Voordat de sluier des nachts zich over het veld verspreidde, wierp de sneeuw een zachte en witte doodwà over de vijfhonderd burgers van Utrecht, die hunne onvoorzichtigheid en hun moed met den dood geboet hadden. Wegen en ijsvelden waren bedekt; oud en jong, voorname en geringe burgers, vriend en vijand lagen dáár onder hetzelfde kleed, waaronder zich nu en dan nog eenigen oprichtten, die nog leefden; maar langzamerhand legden ook zij zich neder ter eeuwige ruste; ook hen dekte dan het reine laken, waarover de nacht weldra een zwart somber kleed spreidde. Rust zacht, slachtoffers der menschelijke en uwer eigen driften! de vorst zal spoedig den laatsten uwer van zijn smart verlossen. Bidt! ofschoon uw oog niet meer hemelwaarts zien kan, zult gij den hemel geopend voor u zien, indien het berouw uwe ziel van al wat sterfelijk is heeft afgetrokken. Slaapt gerust, slachtoffers van den strijd tusschen vorst en onderdaan, van burger tegen burger!

Weldra herinnerde het vurige schijnsel in de verte alleen, dat hier de fakkel des oologs gewoed had, dat hier zoovelen gevallen waren; zelfs de laatste achterblijver was met zijn buit vertrokken; nu eerst hadden de dooden zelven rust, en evenwel bewoog zich in het duister een klein licht, dat gestadig van plaats veranderde, nu eens stilstond, en dan zich snel bewoog.

»Hebt gij hem gevonden, Wolf?" vroeg iemand, die op een staf leunende, op het gehoor af scheen voort te gaan, en toen hij een hond naderde, die hem door een zacht gebrom scheen te willen roepen, en dezen bezigvond, om de sneeuw van een helm en een harnas af te krabben, veegde hij met zijne hand de witte vlokken van het gelaat des verslagenen af. Hij voelde de natuurlijke warmte, welke misschien door de sneeuw niet geheel ver-

vlogen was; maar toen hij de lantaren, welke hij in de hand hield, snel naderbij bracht, begon Wolf reeds kwaad te knorren, en Ralph (want het was de oude schaapherder, die hier onder de lijken naar zijn voedsterzoon zocht) riep treurig: »Dat is hij niet, Wolf! dat is mijn Frank niet!" De hond zag hem aan, en begon heviger te brommen, en de gekwetste man van den ridder Salazar, die mogelijk door den warmen adem van den hond weder bijkwam, zag verwonderd en verwezen op; hij herkende dien hond, welke hem dreigde bij de keel te vatten, zoowel als den ouden schaapherder. Tevergeefs trachtte hij zijn arm op te lichten, of zich om te wentelen: want schrik en verbazing vertoonden zich op zijn gelaat, dat reeds door den dood bevangen scheen; het eenige dat hem overbleef, was het half gebroken oog te sluiten. Ralph trok den hond terug, en zeide: «Sterf in vrede, zoo gij kunt," en ging met Wolf verder.

Eenigen tijd later begon de hond opnieuw de aandacht van zijn meester tot zich te trekken, juist toen deze gereed stond, om weder wat meer naar het dorp te gaan; met overhaaste schreden naderde de oude den vroolijk blaffenden hond; maar toen hij bij hem kwam, zag hij noch harnas, noch helm boven de sneeuw uitsteken, zelfs geen bewijs, dat iemand hier onder de sneeuw begraven lag, en hij hief ontmoedigd en dreigend den staf op, om den hond voor zijn domheid te straffen, toen deze met zijn bek een zwaard bij het gevest oplichtte, op hetwelk hij met de voorpooten gestaan had, na het opgegraven te hebben, het naar zijn meester sleepte, en het voor diens voeten nederleide.

Ralph nam het op, bezag het bij het licht van de lantaren, en gaf een gil van vreugde; hij stak het wapen toen snel tusschen een touw, dat zijn wambuis van schapenvacht dicht hield, trok de muts over zijn voorhoofd, en riep verheugd: »Braaf, Wolf! waar is Frank? zoek Frank, Wolf!" De hond luisterde naar hem, alsof hij hem verstond, keerde toen terug naar de plaats, waar hij het zwaard gevonden had, snuffelde daar eenigen tijd, en liep toen snel vooruit; doch Ralph's stem riep hem gebiedend toe om terug te keeren, en de hond gehoorzaamde, maar scheen treurig.

Na een eind touw aan den halsband vastgemaakt te hebben, moedigde Ralph Wolf opnieuw aan, om zijn zoeken voort te zetten, en de hond gehoorzaamde vol drift. Aan het begin van den St. Anthonie-dijk scheen hij besluiteloos, welke richting te volgen; maar spoedig trok hij zijn meester, steeds den neus langs den grond houdende, naar het dorp Blauwkapel. Enkele keeren stond hij stil; dan haalde Ralph, die met moeite zijn hond in bedwang kon houden, weder adem, totdat Wolf het rechte spoor wedergevonden had.

De oude schaapherder verwijderde zich in de sneeuw en de duisternis, evenals een blindeman, die door zijn hond geleid wordt, en men zag het licht van de lantaren nog nu en dan in de verte, toen de man van Salazar reeds opnieuw door het witte doodskleed bedekt was. Wolf zou de watervogels nimmer meer voor hem in hunne geruste zorgeloosheid storen, en hij zou den ouden Ralph nimmer meer met zijn zwaard bedreigen; de draad zijns levens was in vreemde landen afgesneden, terwijl de pees van den kruisboog, die aan zijn zijde lag, nog gestrekt was, maar door hem niet meer zou worden losgedrukt.

Het wordt tijd, dat wij den ongelukkigen Frank volgen, om te zien of het den ontmenschten Froecard gelukken zal hem in het leven terug te roepen, ten einde hem een vreeselijken dood te doen sterven, als een zoenoffer voor de teleurstellingen en onheilen, welke Perrol overkomen waren. Kon men niet van het koele overleg zijner beulen verwachten, dat hetgeen na zijn afzijn gebeurd was, nog hunne wreedheid en dorst naar wraak zou vermeerderen? Neen, zij zouden hem zelfs laten sterven, zonder hem te zeggen, dat zijn vriend hem gewroken had; dat Perrol met de Roode Hand op den grond was neergeploft, even snel als hij; dat de groote aanvoerder, die slechts zijn zwaard had behoeven op te lichten en te laten vallen, om hem te overwinnen, het alleen aan de menschlievendheid van Jan van Schaffelaar en de trouw van zijn knaap te danken had, dat hij nog leefde.

De ruiters, die hem vervoerden gingen stapvoets tot aan het dorp Blauwkapel; de huizen waren allen gesloten; de inwoners waren met hunne goederen van waarde naar de stad gevlucht, of hadden zich in de hooibergen en schuren verborgen. Eenzaam en verlaten stond de kruiskerk met haar blauw leien dak; de blauw geschilderde deur was gesloten, en de vrees voor den vijand had zelfs den priester van het altaar doen wijken: menschenvrees zou de heilige verborgenheden van de mis op dezen plechtigen dag hier niet doen vieren.

De mannen van Perrol sloegen den Blauwkapelschen weg in, die van het dorp stadwaarts leidde,

doch niet voordat zij de deuren van een paar huizen hadden opengebroken, zoowel om eenige goederen te rooven, als om levensmiddelen te bemachtigen, en volgden den weg tot aan de Lazarus-wetering, gingen toen links af, en hielden eindelijk stil bij de overblijfselen van een woning, welke niet alleen onbewoond, maar reeds vroeger door den vijand scheen in kolen gelegd te zijn. Zij reden de plaats op, waar voorheen de deel geweest was, zaten af, en zochten een gedeelte van de woning op, waar een overhangende zoldering of een gedeelte van het dak, dat nog overgebleven was, eenige beveiliging tegen de koude en den wind aanbood, bonden hunne paarden vast, en legden een vuur aan, waarna Froccard zijne makkers afzond, om in en om de vernielde woning te zien, of er zich ook menschen ophielden, die, evenals zij, in dit afgelegen oord een schuilplaats gezocht hadden.

Hij zelf trok den jongen ruiter, die nog geen teeken van leven gegeven had, nader bij het vuur, ontdeed hem van zijn helm, en gespte zijn borstharnas los, voelde toen met zijne vingers over het hoofd van Frank, die nog geen huivering verried over de hand, welke zijne zwarte haren doorwoelde, nam vervolgens een kleine flesch van geslagen koper, die aan zijn zadel had gehangen, en goot een gedeelte van den wijn, die er nog in was, in den mond van den man, aan wiens leven hem zooveel gelegen was. Maar dit, zoowel als het wrijven der slapen van het hoofd des ongelukkigen, was vruchteloos.

De ruiters keerden nu terug, zonder iets gevonden te hebben dan eenige stukken hout, welke zij medebrachten, en naast het vuur nederwierpen; toen ontblootte Froccard, door hen geholpen, den linkerarm van Frank, nam zijn dolk en opende hem een ader, en het bloed sprong uit den gespierden blanken arm. Een glans van vergenoegen vertoonde zich op het valsch gelaat van den gewezen monnik, omdat hij den ongelukkige een zucht hoorde lozen; misschien zag hij met vreugde het warme bloed, dat zijn dolk had doen vloeien, en haastte zich daarom het laatgat te sluiten; de ruiter moest niet zonder krachten voor Perrol gebracht worden, maar sterk en in staat om een langzamen dood te sterven.

Frank wist niet, wat er met hem gebeurd was; hij ontwaakte als uit een langen slaap, toen zijn bloed vloeide; alle deelen van zijn lichaam schenen te tintelen, en het was alsof er een zware last op zijn hoofd drukte; hij gevoelde, voordat hij de oogen kon openen, dat hij in het leven terugkeerde, zonder nog te weten, wat hem in dien staat van verdooving gebracht had. Hij bemerkte, dat hij met zorg behandeld werd, en dankte, nog voordat hij hem zag, den man, die hem verzorgde: de warmte van het vuur was hem zoo welkom. Maar hoe veranderde op eens alles, toen hij de oogen opende, en het gelaat van Froccard gewaar werd, die zijn blik stijf op hem gericht hield. Het aanschouwen van dit monster riep alles in zijn geheugen terug; hij voelde nog den slag van het groote slagzwaard; het was alsof het nog op zijn hoofd drukte, en zonder dat hij wist, wat hem te wachten stond, scheen hij er iets van te vermoeden. De zorg om hem opnieuw te doen leven, door een Froccard aangewend, en in dit eenzame oord, zeide hem genoeg, en zonder een woord te uiten, sloot hij, onder het lozen van een bitteren zucht, de oogen weder.

Froccard was nu gerust; hij wist, dat de ruiter niet sterven kon, zonder dat hij het wilde, en gelastte aan zijne makkers hem de handen en voeten te binden. Terwijl de vriend van Van Schaffelaar op eenigen afstand van het vuur lag, plaatsten de drie ruiters zich daar omheen. De avond begon wel reeds te vallen; maar Froccard begreep, nog niet naar de stad te moeten gaan, en deelde aan zijne makkers, wier inborst hij kende, een plan mede, dat hij ontworpen had, en dat hun een goede som gelds zou opleveren. Na eenige tegenwerpingen, vooral daar geen hunner de uitvoering op zich wilde nemen, stemden zij er in toe; te meer daar Froccard tot hunne verwondering bewilligde, om zelf dien last en dat gevaar op zich te nemen.

Men zou namelijk Frank voorstellen, hem te laten ontsnappen tegen een goeden losprijs, welke van te voren moest betaald worden, en hem het verzoek, om deze som voor zijn verlossing te betalen, met zijn teeken laten bekrachtigen.

Frank was te veel in zijne gedachten verdiept, om iets van hun gesprek te hooren, al had hij de vreemde taal gekend, welke zij gebruikten; hij had een poging aangewend, om zijn vrijheid terug te krijgen, toen zijne krachten teruggekeerd waren; maar zijne bewakers hadden goede voorzorgen genomen; de koorden van zijne handen of voeten waren niet los te rukken. Gelaten gaf hij zich dus aan zijn noodlot over; de gedachte dat Maria in veiligheid was, en dat hij haar gered had, maakte hem ongevoelig voor het gevaar, dat hem boven het hoofd hing; zij verplaatste hem weder met haar op den eenzamen weg en op het voortrennende paard.

Froccard stoorde hem in deze gedachten aan het verledene, toen hij de oogen opende, zat deze naast hem, en herinnerde hem, dat hij in handen van Perrol gevallen was; hij schetste hem met de verschrikkelijkste kleuren het lot af, dat hem te wachten stond; hetgeen hij verhaalde was uit zijn mond zóó natuurlijk, dat Frank door een huivering bevangen werd. Froccard merkte grimlachende op, hoe alleen de beschrijving reeds den ruiter in de ziel greep; wat zou het dan zijn, als het oogenblik van het lijden daar zou wezen! Hij ging dus, vol vertrouwen op zijne vreeselijke overredingsmiddelen, voort, met aan Frank te beduiden, dat zij gemakkelijk konden voorwenden, dat hij door eenige vijandelijke ruiters verlost was, en stelde hem voor, een geschrift te teekenen, waarbij hij aan Van Schaffelaar of de jonkvrouw Van Rijn dringend verzocht het losgeld te betalen, ten einde hierdoor aan den vreeselijken dood te ontkomen.

Toen de valschaard zweeg, zag hij met genoegen dat de jonkman zich bedacht; hij twijfelde geen oogenblik, of deze zou zich laten misleiden; hij verheugde zich reeds met de teleurstelling van den ruiter, die, nadat de losprijs was uitbetaald, evenwel stadwaarts gesleept zou worden; hij had hem, Froccard, eens bedrogen, door Maria te verlossen, en nu wilde hij hem den angst betaald zetten, welke hem in dien nacht, toen hij door Perrol ondervraagd werd, gefolterd had. De krachten, die opnieuw het jeugdige lichaam van Frank gesterkt hadden, moesten hem den dood, vooral zooals hem die was voorgesteld, vreeselijk doen voorkomen; hij was immers nog zoo jong! zou hij nu reeds voor altijd de wereld moeten verlaten? zou hij nimmer de lentebloemen meer op de velden zien ontluiken, nimmer Van Schaffelaar of Maria wederzien, Maria, die hij beminde, die zoo vriendelijk jegens hem was, en den ouden Ralph, die hem als een vader liefhad? O! dat was vreeselijk! nog slechts éénmaal Perrol zien, en dat niet vrij en gewapend, om opnieuw zijne krachten te beproeven, maar gekneveld en overgegeven aan de spotternijen zijner beulen! Maar behoorde Maria niet aan een ander? was zij niet de bruid van zijn weldoener? wat bleef hem op de aarde nog te hopen over? Zou hij terugtreden, hij, die zoo dikwijls den dood had aangeroepen, omdat die nu in al zijn afzichtelijkheid vóór hem verscheen? Zou hij zijn vriend, wiens bruid hij beminde, of de jonkvrouw, die hij misleid had, geld afbedelen, om zijn leven te redden? Wie was hij? wie verloor iets bij den dood van den gewezen herdersjongen? had hij den ouden Ralph toch niet reeds verlaten? Zou de oude man minder gelukkig zijn, omdat hij niet meer bezorgd voor hem behoefde te wezen? Moest hij zich zelfs voor den ellendeling niet schamen, die hem het voorstel deed? Zou hij ten koste van een ander zijn leven rekken, dat hij zelf niet had weten te verdedigen? zou hij de gevolgen van zijn nederlaag op eens anders schouders laden? Neen! dat wilde hij niet; daarom antwoordde hij kortaf, toen Froccard hem nog eens vroeg wat hij besloot: »Ik teeken niets! handel met mij, zooals uw vervloekte meester bevolen heeft: ik vrees hem niet."

Nog eens schilderde Froccard hem af, wat hem in Utrecht zou wachten, en eindigde, terwijl hij zijn dolk schudde, met hem valsch lachende te vragen, hoe hij dit alles zou doorstaan, daar een enkele slag hem reeds, gewapend zooals hij was, had nedergeveld.

Toen richtte Frank het hoofd op, en zeide bedaard en ernstig: »Gij hebt gelijk, ellendeling! een enkele slag heeft mij nedergeveld; maar ofschoon ik niet overwonnen heb, zoo zal ik bewijzen, dat ik den folterdood met moed zal ondergaan; en ik tart u en Perrol met de Roode Hand, een enkel verzoek om genade aan mijn mond af te persen, die zich niet zal openen dan om hem te vervloeken en te trotseeren. Wat u betreft, handlanger zijner wraak! gij zijt te verachtelijk in mijn oog, om mijn toorn op te wekken; laat mij met rust, verloopen monnik!" Dit zeggende, keerde hij zich om, ten einde den man niet meer te zien, die naast hem op de knieën lag.

Een oogenblik stond Froccard als verpletterd; hij zag, dat Frank een vast besluit genomen had. »Ha!" riep hij daarna, vreeselijk lachende, «gij vergeet, dat ik wel kans zou zien uwe teekening te verwerven, indien zij mij dienen kon; de punt van dezen dolk heeft reeds zooveel stijfkoppige zotten voor mijn wil doen buigen; later zult gij aan dit oogenblik denken; gij weet nog niet, hoe ik mij kan wreken."

Hierna trad hij naar het vuur terug, en zeide tot de ruiters: »De verdoemde zot wil niet, maar wij behoeven zijn toestemming niet, om zijn aanvoerder eenige vederen uit te plukken. Ik heb eens zijn handteekening zien staan onder een trouwbelofte, ha! ha! en het zou wel ongelukkig zijn, dat ik er niet genoeg van onthouden had, om haar op dit stuk papier te zetten, zoodat de duivel zelf er zich door zou laten misleiden." Hij haalde

schrijfgereedschap te voorschijn uit de beurs of tasch, die aan zijn dolkriem hing, begon te schrijven, en las hun eenige oogenblikken later den brief voor: deze luide aldus:

»Den edelen, dapperen en gestrengen Heer Jan van Schaffelaar. Bendehoofd in dienst van den eerwaarden Vader in Gode, Heer David van Bourgondië! de vrede zij met u!

Om reden het den Heere behaagd heeft, uw ruiter Frank te stellen in de macht van Messire Perrol, bij u bekend, welke, helaas! bedacht is hem te behandelen naar de inspraak zijner driften, meer dan naar de inspraak van een vroom gemoed, gelijk de man, die u spreekt, dit zeggen zal, zoo is het, dat wij, zonderling genegen, om uw vriend te redden, en door ingeving van den heiligen apostel St. Andreas u dezen toezenden, om te dienen tot getuigenis van waarheid, dat de man, die u spreekt, en twee anderen genegen zijn, hem vrij en frank te laten gaan tegen een losprijs, welken gij met hem zult overeenkomen en terstond betalen. De man van de Zwarte Bende neemt tot meerder bewijs den *misericordium* en den handschoen van uw vriend mede; het zal den brenger geloof doen schenken, die zich heeft laten vermurwen door mijne woorden, en die veilig komen en gaan zal met dezen brief, welken wij schrijven, in de hoop, dat de heilige apostel uw hart zal besturen om uw vriend te redden, die op u vertrouwende, zijn teeken naast het mijne gesteld heeft.

Andries.
Geschreven in den avond van St. Stevens-dag
Broeder in de Regulieren."

»Naast zijn naam," vervolgde Froccard lachende, »zal ik nu het teeken van den verstokte zetten, dien gij niet uit het oog moet verliezen; helpt mij nu dat harnas afleggen, en de boerenkleederen aandoen, ha! ik verheug mij, hoe ik dien domoor bij den neus zal leiden. Eens, toen wij van Naarden aftrokken, heb ik den menschlievenden gek leeren kennen: een kind zou hem kunnen aanraken, zonderdat hij zich verroerde, en ik zal bij hem even veilig zijn, vooral met den brief, als in ons kwartier. Wacht mij hier, en gij zult mij met de gevulde beurs zien wederkeeren."

Dit zeggende, trok hij het laatste kleedingstuk aan, gespte den riem toe, waaraan zijn zwaard hing, stak den handschoen en den dolk van Frank bij zich, nam nog een teug uit de bierkan, die bij het vuur stond, zette zich in den zadel, en verliet zijne makkers, die, toen hij vertrokken was, elkander hunne verwondering te kennen gaven, over hetgeen hij ging verrichten. Om het ongenoegen van Perrol over hunne late komst in de stad te ontgaan, kon men voorwenden, dat men uit vrees voor den vijand zich had moeten verbergen, of zeggen, dat de toestand van den gevangene gevorderd had, hem een ader te openen en een vuur aan te leggen; maar zij konden zich niet begrijpen, hoe Froccard, die de grootste, ja! de eenige lafaard der bende was, den moed had, zijn hals in het vijandelijke leger te wagen. Zij wisten niet, dat de gewezen monnik, door geld- en bedriegzucht gedreven, vast vertrouwde op zijn listigheid, terwijl zij alleen op hun moed en hunne krachten steunden. Hij had genoeg van Jan Van Schaffelaar gehoord en gezien, om hem naar waarde te beoordeelen; de sluwe booswicht had tot in het hart van den braven edelman gezien; hij wist, dat men hem met geen vinger zou aanraken; dat deze hem, ware het nood, zelfs zou beschermen, alleen om het lot van den vriend niet te verslimmeren; maar deze inborst, waarop de ellendeling vertrouwde, deed hem den braven man met verachting beschouwen, en hem beklagen om zijn onnoozelheid.

Een der ruiters toonde zelfs zijn bevreesdheid, dat Froccard hen en den gevangene mogelijk aan den vijand zou verkoopen; hij was immers tot alles in staat. Was het daarom niet raadzamer den gevangene stadwaarts te voeren, en Froccard met den losprijs te laten volgen? De andere daarentegen, ofschoon zelf de mogelijkheid beseffende van hetgeen zijn makker vreesde, ried het af, dewijl zij zich alsdan voor altijd den haat van Froccard op den hals zouden halen, die door zijn listigheid, ofschoon Perrol zelf hem niet lijden mocht, reeds zoolang bij de Zwarte Bende geweest was. Evenwel gebruikten zij de voorzorg, om Frank wat dichter bij het vuur te leggen, en met den rok van Froccard te bedekken, waarvoor zij hem verzochten hun leven en hunne vrijheid te sparen, indien hij ontzet werd. Het bevreemdde den vriend van Van Schaffelaar; maar hij beloofde het hun, en dankte hen voor hunne verzorging, zonderdat hij een poging aanwendde, om hen om te koopen: hij was reeds geheel voorbereid om te sterven.

Reeds geruimen tijd was Froccard vermomd vertrokken; en ofschoon zij wisten, dat hij nog

in lang niet terug kon komen, viel de tijd den ruiters lang in de eenzaam gelegen en verwoeste woning. Zij zaten ter wederzijde van het vuur, dat onder het overblijfsel van het dak was aangelegd; hunne wapens en helmen lagen aan hunne zijde, en zij hadden lederen mutsen opgezet. De rook steeg met dichte wolken tot aan de zoldering op, en trok dan naar buiten. Frank lag een eind weegs van het vuur; meer achterwaarts stonden de paarden. De sneeuw, die sinds eenigen tijd viel, en waarvoor zij en de paarden beveiligd waren, hoopte zich gestadig een eind weegs van hen af op, zonderdat het vallen der witte vlokken eenig gerucht veroorzaakte. Aan de buitenzijde was de grond wit, zoover hij door het vuur verlicht werd: achter onder het afdak, waar de paarden stonden, was het duister.

»De kan is leeg," zeide de eene ruiter gemelijk, toen hij die weder nederzette, »en evenwel zij is nog zoo zwaar — ik zou er, voor den duivel! niet gaarne van den een of anderen lompen boer een slag mede krijgen. Bastiaan! hoort gij daar buiten niets kraken?"

»Het zal een steen wezen, die valt, of een stuk hout, dat de sneeuw niet dragen kan," antwoordde deze. »Ik weet niet of de duivel wijn tapt; ha! ha! anders zou ik hem aanroepen om de kan met ouden wijn te vullen."

»Zie, daar dacht ik, dat de ruiter den zwarten rok oplichtte en zich bewoog," zeide zijn makker. »De satan tapt geen wijn, Bastiaan!"

Op ditzelfde oogenblik sprong iets zwarts, dat zij niet onderscheiden konden, over Frank heen en bleef vóór het vuur staan. Het scheen niet anders dan een groote, ruige, zwarte hond te zijn; maar zijn plotselinge verschijning gaf hem iets duivelsch. Hij likte zijn bek met zijn bloedroode tong, en zag dan den eenen, dan den anderen scherp aan met zijn flonkerend oog, dat hen scheen te dreigen. Was het satan of een zijner afgezanten, die hier, in dit verlaten gebouw vóór hen verscheen, om aan hun verlangen te voldoen; of was het slechts een hond, dien de koude en de honger, gedurende den winternacht, door het veld deden zwerven?

Maar ziet, daar veranderde hij de richting van zijn oog, voordat zij elkander hunne gevoelens konden openbaren; hij scheen nu in de vlam, of door deze in den rook heen te zien. Werktuigelijk draaiden ook zij het hoofd om, maar wie beschrijft hun schrik, toen zij een hooge, ruige gedaante, tegenover den hond, tusschen hen beiden zagen staan! Hij leunde op een staf, en uit zijn borst kwam een helder licht te voorschijn; het scheen onder zijn harige huid te branden; een ontbloot zwaard hing zonderling aan zijn zijde, en tegen zijne ruige beenen. Twee grauwe en bliksemende oogen waren op hen gericht; een doodsche stilte bleef er heerschen, en geen twijfel bleef hun over, of het was satan zelf.

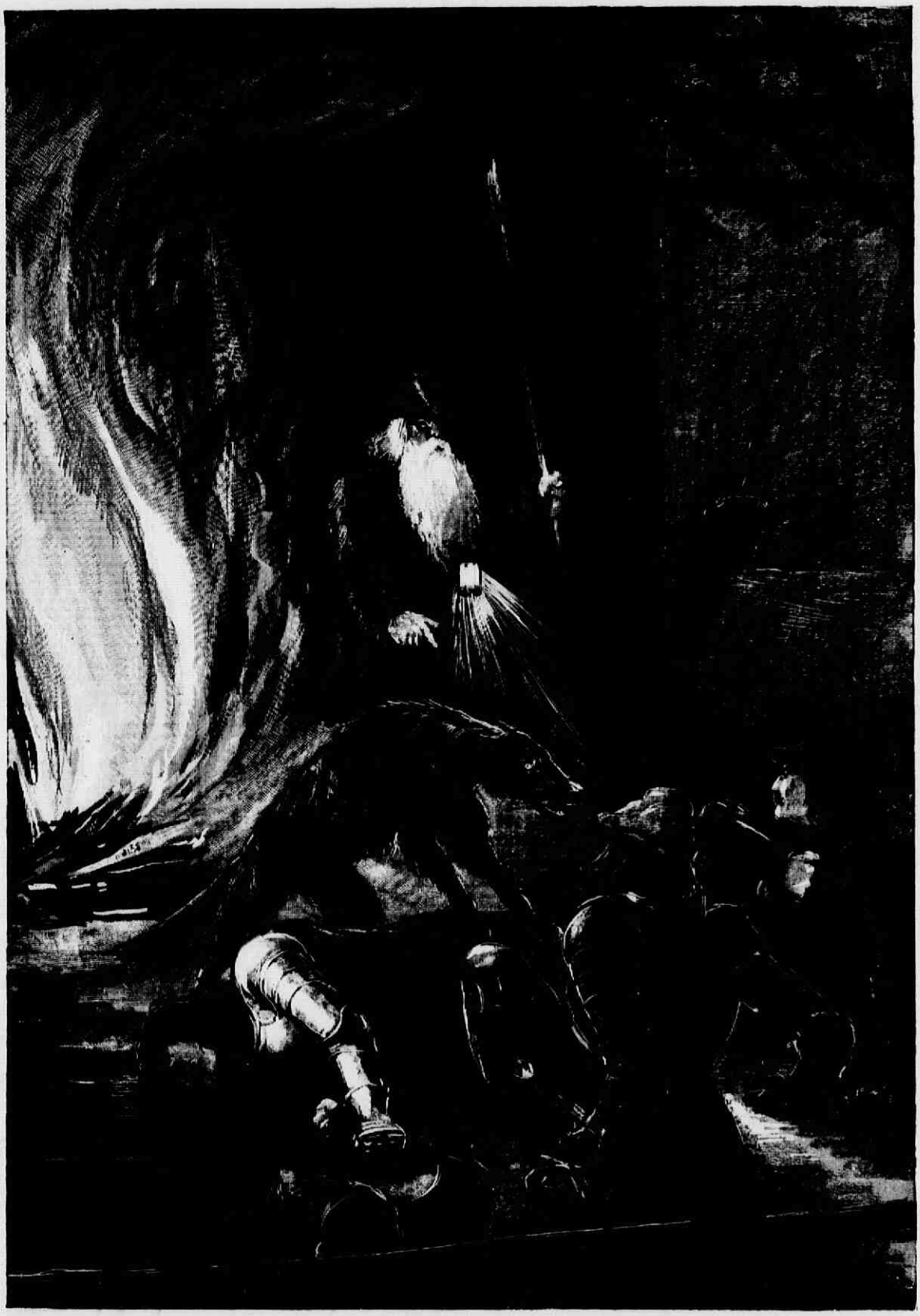
Maar nauwelijks hadden zij den tijd gehad om den hond te zien springen en de wilde gedaante te beschouwen, of deze lichtte met de snelheid des bliksems zijn staf op en riep: »Pak aan, Wolf!" en de ijzeren schop, die aan den staf zat, daalde met kracht op de lederen muts van een der ruiters neder. De andere, die door het geluid van de menschelijke stem zijn tegenwoordigheid van geest terugbekomen had, schreeuwde: »Vat den hond aan, Bastiaan!" en trachtte zelfs den trouwen vriend van Ralph, die hem op den rug had geworpen van zijn keel af te houden. De verwoedheid van den hond was zoo groot, dat hij hem met moeite nog weerstand bood, en geen tijd had om den dolk te trekken; maar toen daalde de ijzeren schop ook twee malen op zijn hoofd neder, en hij bleef roerloos liggen; zijn makker Bastiaan, die weder was bijgekomen, toen hij geroepen werd, en zich zocht op te richten, viel opnieuw in zwijm, toen de onverbiddelijke staf van den schaapherder nog eens zijn schedel had getroffen.

»Pas op, Wolf!" zeide Ralph toen bedaard, en trad snel naar den jonkman, die nog niet wist, dat hij gered was; wien het misschien moeite kostte, den last van het leven en zijne genoegens, waarvan hij afstand gedaan had, weder op zich te nemen; en de hond bleef als getrouwe wachter bij het vuur. Met de stipste aandacht zag hij naar de twee mannen, die daar ternederlagen, en zou bij de minste beweging, welke hij gewaar geworden was, op hen toegesprongen zijn; maar zij verroerden zich niet.

»Zijt gij het weder, die mij komt redden, vader!" zeide Frank aangedaan, toen de oude man, zonder iets te zeggen, den rok van Froccard van hem afgenomen en de touwen losgesneden had.

«Ja, Frank!" antwoordde de schaapherder bedaard; »over den nacht, de koude en de sneeuw beklaag ik mij niet, ofschoon ik oud ben, maar over u beklaag ik mij. Wat hebt gij weder verricht?"

»Ik heb het zwaard getrokken en mij laten overwinnen," riep Frank somber. »Ik ben gevallen zonder eer; waarom wilt gij mijn lot veranderen?

Twee grauwe en bliksemende oogen waren op hen gericht; een doodsche stilte bleef er heerschen en geen twijfel bleef hun over, of het was satan zelf.

Bladz. 122, deel III.

Waarom moet ik leven, Ralph! met schande leven, daar ik toch eenmaal sterven moet? en ik was bereid . . . ."

»Kind!" zeide Ralph, treurig het hoofd schuddende, terwijl hij hem aanvatte en hem hielp opstaan; »hebt gij mij daarom verlaten? Was de gemeene herdersjongen niet gelukkiger dan de vriend van den edelman? Is er geen middelweg voor u meer? Moet gij vermoorden of u zelven aan den dood prijs geven? Kunt gij, krijgslieden, niet leven zonder bloed? — Frank! heb ik het u niet gezegd? . . . ."

»Ja, vader! doch het is nu te laat," zeide Frank; maar toen de oude den arm liet zakken, legde hij zijn hand op den schouder van den schaapherder, en zeide langzaam: »Ik zal trachten te leven; uwe zorgen zullen niet tevergeefs geweest zijn; doch ik verdien die niet. Maar zijt gij alleen gekomen, vader?" vroeg Frank snel.

»Ja, met Wolf!" antwoordde deze. »Dáár bij het vuur liggen uwe bewakers."

Toen zeide hem Frank, dat er drie geweest waren; misschien was Froccard stadwaarts of naar het leger gereden, dat wist hij niet; want hij had hem zelfs niet eens hooren vertrekken; de wapenrusting, die op den grond lag, bewees echter, dat hij zich van de zijne ontdaan had. Geen tijd werd er nu verzuimd, om de paarden te voorschijn te halen; tevergeefs trachtte Frank Ralph over te halen om er een te bestijgen, waarna zij zich van de speren en andere wapenen der ruiters meester maakten; hetgeen hen vrijwaarde voor alle vervolging, zonder de mannen af te maken, die wel onbeweeglijk lagen, doch evenwel weder konden bijkomen.

Op eenigen afstand van de woning, wierpen zij de wapenen in alle richtingen weg, wel wetende, dat zij bij den nacht in de sneeuw niet zouden terug te vinden zijn. Hierop nam Frank afscheid van Ralph, dankte hem nogmaals, en de tranen kwamen hem in de oogen, toen de oude man hem in zijne armen sloot.

»Het is wel, arme jongen!" zeide hij vriendelijk; »maar spoed u nu voort! bekommer u niet over mij; ik zal aan den Steenweg wel een onderkomen vinden. Rijd niet te hard en ziehier uw zwaard terug; gij zult dus niet zonder dat terugkeeren."

Toch steeg Frank, die zijn helm weder opgezet had, met moeite te paard, en zeide: »Goedennacht, vader! de Hemel zij met u!" en verwijderde zich met de twee losse paarden. De schaapherder zag hem na, terwijl hij op zijn staf leunde, veegde met den ruigen handschoen, die zijn hand bedekte, zich de vochtige oogen af, en mompelde iets binnensmonds. Een schel gefluit klonk nu om de vervallen woning; Wolf, die nog op zijn bevel bij het vuur de wacht had gehouden, verscheen bijna oogenblikkelijk aan zijn zijde, en liep naar den Blauwkapelschen weg, steeds de lucht van het paard van Frank volgende; maar zijn meester riep hem, en nadat de hond en de man nog een blik op de woning geworpen, en nog een tijdlang scherp geluisterd hadden, volgden zij de Lazaruswetering in een tegenovergestelde richting als Frank.

Toen Froccard terugkeerde, liet hij de geldstukken in de beurs klinken, en riep spottend: »Daar ben ik reeds terug; had hij meer gehad, de druil-oor, hij zou meer gegeven hebben; hij zeide wel, dat Messire Perrol mogelijk niet in staat zou zijn om hem kwaad te doen, en vertrouwde op den bijstand van St. Maarten, doch niet genoeg om mijn voorslag te weigeren. — Maar voor den duivel, wat scheelt u toch? verdient gij het geld niet gemakkelijk genoeg? Ik en mijn paard hebben alleen de moeite en het gevaar gehad."

De ruiters, die de eene na den andere van de verdooving waren bekomen, waren slechts gebleven, omdat zij zonder hunne paarden, hunne wapens en den gevangene niet in de stad durfden komen. Er was hun niets overgebleven dan Froccard af te wachten, in de hoop dat hij een middel zou weten uit te denken, om hen voor strenge straf te beveiligen. Zij ontvingen hem norsch en zonder vreugde; zelfs het geld scheen geen invloed meer te hebben op hun gemoed; zij verhaalden alles wat er gebeurd was. Hevig verschrikte de booswicht, toen hij het voorwerp van zijn haat niet meer vond; ook hij sidderde op het denkbeeld, van weder aan Perrol rekenschap te moeten geven van een aan zijn waakzaamheid toevertrouwden gevangene. Hij dacht er aan te vluchten, en zijne makkers aan te raden, tot den vijand over te loopen; maar dan moest hij den schat, dien hij met zooveel zorg vergaard had, achterlaten. De eene ruiter klaagde, de andere morde; beiden beschuldigden hem de oorzaak van het ongeval te zijn geweest, en dreigden, hem bij Perrol aan te klagen. Bleeker dan ooit werd het gelaat van den booswicht; zijne oogen rolden verwilderd door zijn hoofd, en op de vraag, waarom zij den moed niet gehad hadden, den vluchtende te vervolgen,

gaf Bastiaan hem met drift ten antwoord: »Den moed, Froccard! durft gij aan onzen moed twijfelen? bij den satan! wij lagen ternedergeslagen, voordat wij het wisten, en naderhand was het te laat; en dan in den nacht, voor den duivel! Vergeet gij, dat zij ons van zwaard en speer, en zelfs van onze dolkmessen beroofd hebben?"

»Ha! dat is ook waar, Bastiaan!" zeide Froccard langzaam, en een duivelsche inval scheen zijn gelaat eene vreeselijke rust te schenken. »Zoo waar als ik Froccard ben, makkers! ik weet iets dat ons redden zal; maar verdeelen wij eerst het geld, en zoo gij tegen mijn voorstel het minst hebt in te brengen, dan kunt gij mij knevelen en zoo voor den aanvoerder brengen; ik neem alles op mij." De gerustheid, waarmede hij dat zeide, en het gezicht van het geld, dat hij tusschen hen beiden op een doek uitspreidde, stelden hen voor het oogenblik tevreden.

Hij verdeelde het in drie deelen, zonderdat zij beiden zich over hun deel te beklagen hadden, stond vervolgens op, trok zijn wapenrusting wederom aan, en zeide toen vroolijk, doch gedwongen lachende: »Gij ziet, dat ik het meeste niet begeer; beziet de goudstukken eens; zij zijn nog geheel nieuw; maar nu moet ik u ook den wijn laten proeven, dien ik heb medegebracht, bij mijn ziel! ik liet het beste nog aan mijn zadel hangen," en hij haalde in het heengaan voorzichtig zijn zwaard uit de scheede.

Het was reeds laat, toen Froccard alléén in Utrecht bij de Zwarte Bende aankwam; met innerlijke vreugde vernam hij de neerlaag, die Perrol geleden, en van welke Van Schaffelaar hem niets gezegd had. Het bericht, dat de meesters uit de stad, die Perrol bezocht hadden, omdat de heelmeester van de Zwarte Bende in Eemnes was omgekomen, hoop gaven op zijn behoud, matigde Froccard's blijdschap; evenwel was het voor hem veel waard, dat de aanvoerder niet in staat was, hem dadelijk rekenschap te vragen van hetgeen er voorgevallen was.

Hij deed aan Vidal verslag van het gebeurde, beschreef hem de woning, waar hij uit zorg voor den gevangene had moeten blijven, en waar zij onverhoeds overvallen waren door de ruiters, zoo hij zeide, van heer Jan van Schaffelaar. Hij was zoo verstandig, om alleen te zeggen, dat hij nauwelijks den tijd gehad had, om de vlucht te nemen, zonder hoog op te geven van zijn dappere tegenweer; hij had zijne makkers zien vallen, terwijl hij wegreed, en zich met moeite gered. De vermoeidheid van zijn paard, en de houwen die op zijn helm zichtbaar waren, lieten niet twijfelen aan hetgeen hij zeide: en toen de brave knaap, die innerlijk verheugd was over de redding van Frank, hem deed opmerken, dat zijn borstharnas van voren geschaafd en gebult was, alsof er een gebakken steen op geslagen was, antwoordde Froccard, dat de Schaapherder, die hen vergezelde, hem een steen tegen de borst had geslingerd.

Den volgenden morgen liet Vidal de twee ruiters begraven, en hunne wapenrustingen, die de vijand scheen achtergelaten te hebben, medenemen. Het hoofd van beiden was gekloofd; de eene lag bij het vuur, dat uitgegaan was, de andere een weinig verder; eene gebroken kan lag naast hem, waarvan het oor nog door zijn verstijfden vinger werd vastgeklemd.

EINDE VAN HET DERDE DEEL.

J. F. OLTMANS.

DE SCHAAPHERDER.

IV.

XXVI.

Barneveld.

I.

EERSTE DAG.

Hij klimt den steilen toren op
Met achttien rappe mans.
H. TOLLENS, CZ.

Met dolheid slaat hij 't oog op torentrans en tin;
Hij dorst naar 't bloed des helds, met rustloos knarsetanden,
Die eenmaal in 't gevecht hem knevelde in zijn banden.
MR. W. BILDERDIJK.

Het jaar 1481 liep ten einde, zonder dat eene overwinning van eenig belang den tegenstanders van heer David weer nieuwen moed had kunnen geven, na den tegenspoed, die in den laatsten tijd hunne wapenen had getroffen. Wel belette de strengheid des winsters hunne vijanden, het leger in het veld te houden, of zelfs eenige strooptochten van belang te ondernemen; maar heer Engelbert, en zij, die met hem in het bestuur waren, wisten niet of zij zich hierover moesten verheugen. De geringe toevoer, door die van de Hollandsche zijde en door den Bisschop verhinderd, veroorzaakte groote duurte in de volkrijke stad; alle neringen stonden stil; gebrek aan geld tot betaling van op tijd gekochte wapens en paarden, zelfs de soldij des soldeniers, die in dienst waren genomen, was hier het natuurlijke gevolg van. De schamele gemeente morde en vorderde levensmiddelen; de gegoede burgers waren onvergenoegd over de opbrengsten, die men van hen vorderde; alleen zij, die den opstand gesmeed, of er belang bij hadden, getroostten zich zwijgend elke opoffering, terwijl de anderen naar hun verdreven heer omzagen, met wien betere tijden te wachten waren.

Misschien was dit de reden, dat in de maand Februari van het jaar 1482 een dagvaart te Schoonhoven gehouden werd, om over den vrede te handelen; doch de Stadhouder, zoowel als die van Utrecht, stemden hunne vorderingen zoo hoog, dat alles op niets uitliep. Dus door den nood gedrongen, hun toestand zelven te verbeteren, en door den eenen of anderen gelukkigen aanslag het zelfvertrouwen hunner partij weder op te wekken, ondernamen die van Utrecht in de volgende maand, Vianen te bemachtigen. De schuilplaats, welke de Hollanders en de vrienden van den Bisschop, door toelating van den tegenwoordigen heer, steeds aldaar gevonden hadden, verstrekte tot dekmantel van dezen aanslag, ofschoon de bezitter van die stad als het hoofd der Hoekschen bekend stond.

De gunstige uitslag van deze onderneming gaf hun waarschijnlijk den moed en het voornemen, om ook een kans te wagen op Dordrecht. De burggraaf van Montfoort begaf zich met nagenoeg duizend man te scheep; maar aangezien de krijgslieden en Utrechtsche burgers, die hem ondersteunen moesten, niet op den bepaalden tijd kwamen opdagen, zoo keerde de burggraaf terug, en zag van zijn voornemen af. Heer Willem van Wachtendonck, onder wiens bevel Perrol eenigen zijner ruiters gesteld had, waagde het evenwel, met deze en zijn overige macht, een poging te doen, die echter mislukte; en hij mocht zich gelukkig rekenen, zijn volk, dat hij te Rotterdam ontscheept had, met klein verlies binnen Utrecht te kunnen terugbrengen.

Het zal niemand verwonderen, dat de Stadhouder, terwijl dit voorviel, nog geen genoegzame macht had kunnen verzamelen, om hun op nieuw den oorlog aan te doen; die van Utrecht en Amersfoort vochten voor hunne eigen zaak; de vruchteloosheid eener nieuwe onderhandeling, na die van Schoonhoven aangeknoopt, dwong hen om zich, het kostte wat het wilde, in bezit te stellen van eenige belangrijke punten, terwijl de mannen, die de Stadhouder bij loting van hunne haardsteden moest oproepen, naar het leger gingen, om een ander te dienen. Het bestuur was voor een oogenblik buiten staat, zich met de zaken van den Bisschop te bemoeien; op den 27sten Maart was Maria van Bourgondië, echtgenoot van hertog Maximiliaan, na een kortstondig lijden, aan

de gevolgen van een val van haar paard, bezweken. Het eenige kind van Karel den Stoute, den laatsten hertog van Bourgondië uit het huis van Valois, was, in den bloei harer jaren, aan de armen van haar echtgenoot ontrukt. Helaas! de rijke erfgename van den troon haars vaders, had in haar leven zelden anders dan uit den beker des ongeluks gedronken, en sedert haar dood vervielen hare onderdanen meer dan ooit onder het juk van heeren, die hun vreemd waren. Maximiliaan, zijne ambtenaars en vrienden, gebruikten al hunne macht, om den jongen Philips, haar zoon, als heer dezer landen te laten huldigen, en den rang van ruwaard aan zich zelven te doen opdragen; iets, hetwelk de Kabeljauwschen, die in Holland bijna overal in het bewind waren, met kracht ondersteunden.

De aanslag op Dordrecht maakte het echter noodzakelijk, de stoute ondernemingen der vijanden te voorkomen; de Stadhouder rukte dus zoo spoedig mogelijk, niettegenstaande het ongunstig weder, in het veld, en opende den oorlog van zijne zijde, door het beleg te slaan vóór het huis te Harmelen, dat bijna op hetzelfde oogenblik werd bemachtigd. Vandaar trok hij vóór het slot ter Haar, hetwelk hij niet zoo spoedig vermeesteren kon, daar het door een getrouwen slotvoogd van den heer Van Zuijlen, gesterkt door een goede bezetting en het noodige krijgstuig, bewaard werd. Terwijl de belegering voortduurde, ontving Lalain de onrustbarende tijding, dat de stad Hoorn, waar hij vroeger de regeering had omgezet, door den ridder Adriaan van Naaldijk en Jan van Middachten met hunne krijgslieden, en bijgestaan door eenige Friezen, was beklommen. Hij zond dadelijk heer Jan van Egmond, die hem later als stadhouder van Holland opvolgde, met een deel krijgsvolk af, om met de poorters van Amsterdam, Haarlem en andere steden den Hoekschen aanhang, welke zijn meester zooveel zorg baarde, uit deze stad te verdrijven, belovende hem spoedig met al zijne macht te volgen.

Dag en nacht werd nu het sterke slot ter Haar beschoten, en omstreeks de helft der maand Juli, na een bloedig gevecht, stormenderhand veroverd. Weinige dagen daarna, en zeer snel voor die tijden, stond de Stadhouder, aan het hoofd van zesduizend strijders, voor de muren van het wederspannige Hoorn; het scheen dat Lalain zijn gewone langzame wijze van oorlogen had vaarwel gezegd, of dat zijne lastbrieven geen uitstel gedoogden. In dichte hoopen rukte het volk van den Hertog op de stad aan; hevig was de aanval, en niet minder de verdediging; de twee dappere edellieden, die de stad genomen hadden, sneuvelden op de wallen, en over hunne lichamen stroomde het krijgsvolk in de ongelukkige stad. De woede der krijgslieden ging alle beschrijving te boven; de pen weigert zoovele gruwelen te beschrijven, welke slechts dienden om die van Utrecht aan te zetten tot een wanhopigen wederstand, en zelfs het hart der trouwe burgers van hun jongen vorst en zijn voogd te vervreemden. Zij hadden immers nu gezien, wat hun te wachten stond, indien zij, te zwak om de vreemde overmacht te wederstaan, werden teruggebracht onder het bestuur van hun wettigen heer en meester.

Wat Perrol betreft, hij leefde. Een geruime tijd was er verloopen, eer hij zijn legerstede had kunnen verlaten, eer de kneuzingen, die hij ontvangen had, genezen waren; evenwel herinnerden hem gedurige pijnen in het been en zijn linkerschouder, dat hij onder het paard gelegen, en dat heer Jan van Schaffelaar hem overwonnen had, de gedachte daaraan ondermijnde zijn sterk gestel, en belette zijne krachten weder te keeren. Zoodra hij kon vervoerd worden, had hij Utrecht weder verlaten; de stad, waar hij als overwonneling bewusteloos was binnengedragen, was hem haatelijk geworden; hij had zijn bende naar Amersfoort gevoerd, en bleef er liggen, zonder zich te bekreunen om hetgeen heer Engelbert, of wie ook, van hem denken zou. Doch de eerste last, dien hij aan zijne ruiters gaf, kon door deze niet volbracht worden. Rogardo, Froccard en eenige anderen deden een vruchtelooze reis naar de Hunnenschans; de heks was verdwenen, en de herders uit de nabuurschap hadden haar sedert het begin van den afgeloopen winter niet gezien.

Evenwel was Perrol niet werkeloos. Ofschoon de Zwarte Bende haar aanvoerder sedert de nederlaag bij Westbroek niet aan haar hoofd gezien had, verscheen hij echter, toen zijn gezondheid redelijk begon te worden, bijna dagelijks in haar midden. Niets ontging zijn oog; de krijgstucht was zoo streng als ooit; hij ontzag kosten, noch moeite om de bende nog talrijker te maken, dan toen zij in het land kwam, en zijn vriend, die in Luik den Bisschop naar het gezag, en zelfs naar het leven stond, had hem zelfs eenige mannen gezonden, die waardig waren tot de Zwarte Ruiters te behooren. Hij trok niet, zooals voorheen, nu en dan door de stad of naar buiten, aan het hoofd zijner mannen van wapenen, en voorafgegaan door gedruischmakende krijgsmuziek; hij kon de wilde sprongen van zijn

strijdhengst nog niet verdragen. Perrol met de Roode Hand, die anders in volle wapenrusting over zijn groot paard kon springen, kon nu de drukking van het harnas niet doorstaan; de sterke, machtige ruiter drukte dagelijks tevergeefs den gesloten helm met de roode veder, welke zich nu niet meer beroemen kon nimmer gevallen te zijn, op het hoofd; hij was hem te zwaar. De man, welke de schande over hem gebracht had, die zijn schild ter aarde had doen zinken, leefde nog! en hij had geen kracht meer, om hem den handschoen toe te werpen; de Roode Hand was verlamd, Perrol was overwonnen en kon zich niet wreken.

Vertrouwen op de voorzegging der geneesheeren en meesters, op de warmte van den zomer, zoowel als de behoefte, die hij gevoelde, om sterk te worden, deed hem geduld gebruiken; en evenwel beheerschten zijne woeste driften hem dikwijls zoodanig, dat hij alle vertrouwen op zich zelven verloor. O! dan was zijn aanblik vreeselijk, de lasteringen en vervloekingen, die hij uitbraakte, schrikverwekkend; dan wilde hij niet langer wachten, maar handen vol goud geven aan den man, die hem wreken zou; dan hing het leven van Van Schaffelaar aan een zijden draad. Had hij Froccard niet nog bij zich, die, hoe onbekwaam om een gevangene te bewaken, kundig was in het samenstellen van een snelwerkend en doodend gift? Waren er niet zooveel mannen onder zijne ruiters, die voor goud niets ontzien zouden, zelfs niet het gevaar om ontdekt en doodgemarteld te worden? Maar dan behaalde zijn trotschheid het overwicht; hij zelf moest den hoon wreken in het bloed van den gehaten man; Van Schaffelaar moest ook aan zijne voeten liggen, aan zijn wraak blootgesteld zijn, evenals hij aan de zijne gelegen had, en hij — hij zou geen genade oefenen; al zijne ruiters moesten met hem vallen; en deze gedachten deden hem dikwijls ijlhoofdig lachen; deze voornemens, deze dorst naar eigen wraak, redde Van Schaffelaar, terwijl zij de krachten van zijn vijand ondermijnden.

Hij had vernomen, dat Frank ontvlucht was; maar de zaak was niet te verhelpen. Hij wantrouwde den booswicht, wien hij reeds vooruit besloot den weg tot nieuwe misdaden en bedriegerijen af te snijden: zijne dagen waren geteld. Maar hij had hem nog noodig; een laatste dienst zou hij misschien nog van hem vorderen, en dan zou hij het werktuig zijner schelmstukken verbrijzelen, omdat hij er al de geheimen niet van kende, omdat het zich dikwijls bewoog, zonder dat hij het wilde. Nooit sprak hij over den dag van Westbroek, zelfs niet tot Vidal; zoo hij al wist, dat deze zijn vijand had laten aftrekken, zoo was het hem tevens bekend, dat de knaap hem gered had.

Hij had geen deel genomen aan eenige verrichting der Utrechtschen, en sedert hij een gedeelte zijner mannen tot den aanslag op Dordrecht geleend had, verklaarde hij eens voor al aan heer Engelbert van Kleef, dat de Zwarte Bende niet meer in het veld zou gaan zonder haar aanvoerder, en hij was niet gewoon op zijne besluiten terug te komen. De geldelijke onderstand, dien deze door Perrol's tusschenkomst van den Franschen koning ontving, deed den beschermheer van het Sticht in deze zaak berusten. De sloten ter Haar en Harmelen, en de stad Hoorn waren veroverd, zonder dat één zijner mannen zich had verroerd. Op een mak paard gezeten, zag men hem bij het naderen des zomers door de stad rijden; hij koesterde zich in de zon, en begon door de warme stralen te herleven, evenals het venijnige monster, dat gedurende den winter in een staat van verdooving geleefd heeft. Doch ofschoon zijne krachten langzaam aan weder toenamen, was hij toch dezefde Perrol niet meer; de tijd en de kundige hulp konden wel zijn lichaam maar niet zijn hart genezen; en wanneer men in aanmerking neemt, wat hij had moeten gevoelen, in dat oogenblik toen hij tevergeefs getracht had, door zijn vasten wil aan den vreeselijken aanval van zijn overwinnaar weerstand te bieden, dan was het te verwonderen, dat hij zijn nederlaag had kunnen overleven. Somtijds stapte hij vóór *de Vergulde Helm* af; want de meester durfde niet weigeren voor hem te werken; maar nimmer zette hij een voet in het huis; alleen de werkplaats werd door hem betreden. Hij sprak met den vader van Maria, alsof er nooit iets tusschen hen was voorgevallen, hoewel Martha zich vleide, dat hij hare dochter vergeten had. De meester onderwierp zich aan hetgeen men van hem vorderde, ofschoon hij vast besloten had, hem nimmer toe te staan de huisdeur te overschrijden, en antwoordde altijd onwillig, als de aanvoeder naar de gezondheid van zijn vrouw en dochter vroeg; en Perrol liet niet blijken, dat hij bemerkte, dat hij alles veel duurder dan voorheen bij den smid betalen moest. Wanneer men hem dan veeltijds alleen in de werkplaats dezer andere Cyclopen zag binnentreden, terwijl de mokers voor een oogenblik werkeloos bleven, de blaasbalg niet meer blies, en de laatste vonk verdwenen was; wanneer hij den blik vol wrevel en tevens vol ontzag gewaar werd, dien zij op hem wierpen, totdat zij op een wenk van den meester of van

Dirk de werkzaamheden hervatten, dan bevroedde men, dat het Wouter zeker maar één woord te kosten had, om hem schier het lot van den kwaden Robbert in de ijzerhut (*) te doen ondergaan. Doch Perrol stond, zonder er om te denken, vóór en naast de aanbeelden, en somtijds gelastte hij luid aan de gezellen, om de mokers te laten rusten, als hij met den meester sprak, en zij gehoorzaamden, ofschoon onwillig, terstond en zonder dralen.

Heer Jan van Schaffelaar was met den Stadhouder vóór ter Haar getrokken; hij had zich op nieuw diens gunst verworven, en heer David gaf, hoe ongaarne ook, toe aan het verlangen van Lahain, om de Schaffelaars met het leger naar Hoorn te voeren; hij gevoelde, dat het na den dood van Maria van Bourgondië vooral geen zaak was, om iets aan den Stadhouder van den Oostenrijker te weigeren. Met den dood van de dochter zijns broeders was zijn toestand niet verbeterd, en hij gat zijn toestemming. Zoolang de storm geduurd had, had van Schaffelaar zonder tegenzin zijn plicht gedaan; maar toen de duizenden strijders, opgewonden door de overwinning, met ongekende barbaarschheid aan het moorden en plunderen sloegen, was hem de last van den Stadhouder zeer welkom, om den Bisschop van de behaalde zege kennis te geven, en hem aan te raden, geene voorzorgen te verzuimen, en tegen den vijand op zijn hoede te zijn. »Wanneer men op een ijzeren staaf aan de eene zijde slaat, dan trilt het andere einde," zeide Lalain tot hem glimlachende bij het afscheid nemen, »het zou mij zeer verwonderen, als de Klevenaar niet zoodra mogelijk den eenen of anderen wanhopigen aanslag deed, dien wij echter moeten trachten te voorkomen."

Wat Frank betreft, men behoeft niet te twijfelen, of hij in de laatste gevechten zijn plicht gedaan had; Van Schaffelaar had hem zelfs meermalen over zijne roekeloosheid bestraft, en evenwel was hij niet de stormladders opgesneld met het voornemen om den dood te zoeken; de woorden van Ralph, de troostrijke vermaningen van zijn vriend, hadden hem doen besluiten om te leven; de Zwarte Bende was ook nog niet in het veld gerukt, en misschien wenschte hij het voorwerp zijner liefde nog eens te zien, voordat hij stierf.

En Maria? zullen wij de geheimen van haar hart trachten te raden, of alleen zeggen, dat zij in het klooster Spitaal, binnen de muren van Zutfen, to' nog toe van Perrol niets vernomen had? Wie za den sluier oplichten, die nog ten deele voor haa zelve verborg, wat het hart van de jonge maagd gevoelde? Zullen wij zeggen, dat de brave Van Schaffelaar juist in dien nacht, toen zijn vriend het meisje voor hem gered had, zijn bruid verloren, voor altijd verloren had? Zullen wij zeggen, dat de ongelukkige bruid tevergeefs weende en bad, om het beeld van Frank, dat zich in haar hart gedrongen had, er uit te verdrijven; dat veeltijds zijn stem, de druk van zijn arm, zijne lippen die haar kusten, haar wekten, als een verkwikkende rust haar weder nieuwe krachten kwamen schenken om te lijden? Helaas! voorheen drukte haar geen eigen schuld; nu bad zij sidderend en smeekte om ontferming; maar zij voedde geen hoop, dat hare gebeden zouden verhoord worden; zij gevoelde zich den goddelijken bijstand onwaardig. Toen het voorjaar naderde, had Maria haar verlangen te kennen gegeven, om hare moeder of haar biechtvader te zien; vrouw Martha zag op tegen den verren weg, die voor haar bruidegom nooit te ver geweest was, als hij zijn bruid bezocht, een geluk, dat hem slechts twee malen had mogen te beurt vallen. De waardige geestelijke toonde zich, in weerwil zijner hooge jaren, bereid, aan het verlangen van het meisje te voldoen. Heer Jan van Schaffelaar had echter geen reden om zich over de tusschenkomst van pater van Broekhuijsen te verheugen: het verzoek, dat hij met zooveel aandrang gedaan had, om hem nu reeds met Maria te verbinden, en haar door dezen band nog meer te beveiligen voor de aanslagen van zijn vijand, werd door hare ouders, op raad van haar biechtvader, vooreerst van de hand gewezen. Maria was nog niet bereid hem als haar echtgenoot aan te nemen, had hij aan den vader gezegd; alleen vrouw Martha had nadere inlichting bekomen, en dikwijls verraste de meester haar, dat zij weende, zonder dat hij een enkel woord uit haar kon krijgen. De ruwe, maar goede man dacht, dat zij bedroefd was, omdat haar kind van haar verwijderd was; hij trachtte haar te troosten met de hoop op den spoedigen afloop van den oorlog, als wanneer zij hare dochter zou wederzien, om haar door heer Jan van Schaffelaar tot vrouw te zien nemen; maar zelfs dit deed, zooals vroeger, de vreugde niet op haar gelaat wederkeeren; zij bewaarde het stilzwijgen en weende.

(*) Robbert werd in den oven verbrand.
Zie TOLLENS *De gang naar de ijzersmelterij* (n. Schiller.)

Weinige dagen nadat Hoorn door den Stadhouder was tenondergebracht, vinden wij Frank omstreeks den middag weder op de heide. Het schoone zomerweder maakte het aangenaam op het veld; een zachte oostenwind bewoog bijna onmerkbaar de heesters, die hier en daar door de hand der natuur, als het ware, waren nedergeworpen, om de eentonigheid der vlakte af te wisselen, waarover een roode gloed verspreid lag. Het ongunstige weder, dat zoolang de hoop van den landman bedrogen had, scheen eindelijk geweken. Het was de eerste schoone dag van het jaar; doch uitgezonderd eenige waterplassen, zag men op de heide geen sporen van het slechte weder; de zonnestralen herschiepen de gisteren nog doodsche woestenij in een schoon en bloeiend veld. De natuur had het hemellichaam van de regenwolken onthuld, en de aarde was weder vol leven; evenals een zorgvolle moeder, die door het vertoonen van een schitterend speelgoed een lachje op het gelaat van haar wicht, dat te voren weende, verschijnen doet.

Hij kwam van den kant van Kootwijk, en was de lage streek, welke bij dit dorp is, reeds voorbijgereden, toen hij afsteeg, minder om zijn paard te verlichten, dan wel om zelf adem te scheppen; want de groote, zwarte strijdhengst, dien hij bereed, verzette zich gedurig tegen zijn berijder, die hem tevergeefs trachtte te breidelen. Het was Hector; Frank had hem in Hoorn buit gemaakt of gekocht van een der soldaten; het paard kwam hem ook van rechtswege toe; hij was immers de oorzaak, dat Perrol zijn paard verloren had. Hij naderde nu de hoogten, welke hij van het dorp af reeds vóór zich gezien had. Op die hoogten stond het geboomte van het Ucheler bosch, waarin op dit oogenblik de laatste zwijnen van een kleine kudde door den hoeder gedreven werd, en waarachter Hoog Burlo verscholen lag. De weg begon hier reeds te klimmen. Frank leidde zijn paard bij den teugel; hij scheen in zijne gedachten verdiept, en lette niet op hetgeen zich op de vlakte vertoonde, of hoe de wegen zich kruisten; alleen zag hij nu en dan vóór zich uit; het was alsof hij iemand verwachtte. Weldra stond hij stil, en hield de hand boven zijne oogen; dáár reed een ruiter uit het bosch te voorschijn, gevolg door een tweeden, die veel kleiner was, en terwijl hij, niettegenstaande den afstand, den aanvoerder der Schaffelaars en diens knaap herkende, zag hij nog een derden persoon uit het bosch komen; maar dezen kende hij niet, en de zon, die teruggekaatst werd op de wapenrustingen van heer en knaap, deed hem alleen ontwaren, dat deze noch helm noch hoed droeg, en dus geen krijgsman of edelman was. Hij zette zich nu weder in den zadel; de drie mannen, die hem ook in het oog schenen gekregen te hebben, daalden met spoed van de hoogte af, de krenkelingen van den weg volgende, en weinige oogenblikken daarna drukte Frank zijn vriend de hand, en toen hij vroeg: »Is alles wel, daar ginds?" antwoordde Van Schaffelaar: »Ja, Frank! maar ik had niet verwacht u hier reeds te zien; de afspraak was immers, dat gij mij wachten zoudt?"

»De rust verveelde mij;" hernam deze glimlachende, »dit haalde mij over u te gemoet te rijden; gij weet, ik heb nog een oude betrekking op de heide?" Toen beantwoordde hij den groet van Heintje, boog zich voor den derden ruiter en zeide, de hand aan zijn helm brengende: »Ik groet u, vader!" terwijl zijn paard, dat gesteigerd had, toen hij naast Moor reed, zonder zich om den wil van zijn berijder te bekreunen, zich naar het paard van den vreemdeling begaf en het berook.

Het was een monnik, dien hij als reisgezel van zijn vriend aantrof, en die vrij zonderling en zonder stijgbeugels op het roodbonte paard zat, dat er evenwel vrij sterk uitzag. De kap van zijn pij, die geheel over het hoofd getrokken was, beschermde hem tegen de zon: hij beantwoordde den groet van Frank door zijne handen zegenend op te heffen, en bracht, het hoofd schuddende, de hand naar zijn mond, toen deze zijne verwondering liet blijken, dat de monnik niet sprak.

»Het moet u niet bevreemden, Frank!" zeide Van Schaffelaar tot dezen, die Hector genoodzaakt had, het bonte paard te verlaten, terwijl zij de hoogte verder afreden, »dat de goede vader uw groet niet anders beantwoordt; zie, hij wijst u op het stuk lei, dat hij in zijn hand houdt; hij kan niet spreken, sedert hij dezen winter het ongeluk gehad heeft in de rivier te vallen. Hij woont in het klooster te Emmerik, en moet naar het klooster Emmaus bij Harderwijk, waar een broeder woont, die vele zieken genezen heeft, en hij zal, zoo deze hem niet kan helpen, het Lieve Vrouwebeeld te Amersfoort en het Sacrament in de Heilige Stede te Amsterdam bezoeken. Dezen morgen, toen ik Zutfen verliet, reed hij mij achterop, en verzocht mij te mogen vergezellen. De waardige vader," vervolgde hij glimlachende, terwijl hij met Frank een weing vooruitreed, »was

geen aangenaam gezelschap, daar hij wel nieuwsgierig was om allerlei nieuws van den oorlog te vernemen, maar ik had werk om zijne vragen te lezen: het was eene soort van Latijn, doormengd met Duitsch, dat bijna onverstaanbaar is; ik behoef u niets meer te zeggen, dan dat hij wel honderd uren hier vandaan in Duitschland geboren is, en in zijne jeugd als ruiter gediend heeft."

»Hoorde hij daarom zoo gaarne van den oorlog spreken?" zeide Frank lachende; »mij dacht, het was ook al een vreemd verschijnsel, een monnik op zulk een sterk paard."

»En evenwel kunt gij wel zien, dat hij zijn meesten tijd op een ezel gereden heeft," zeide zijn vriend, die zweeg, toen de monnik naderbij reed. Frank zag hem nu aan de andere zijde van Van Schaffelaar stappen; hij bewoog werktuiglijk den rozenkrans van grove houten kralen door zijne vingers, en boog nu en dan het hoofd voorover. De lange grijze baard hing op zijn borst, en bedekte een groot gedeelte van zijn gelaat; wat er voorts de kap niet van verborg, was bruin en gerimpeld. Tusschen zijn gebed, dat hij niet eens prevelen kon, scheen hem evenwel niets te ontsnappen, en nu en dan verried een snelle opslag van zijn oog, dat de ouderdom en het kloosterleven al het vuur in den ouden ruiter nog niet hadden uitgedoofd.

Toen zij Kootwijk naderden, zeide Van Schaffelaar: »Wij zullen hier een weinig uitrusten, vader! ofschoon wij de paarden te Beekbergen gevoederd hebben, zal hun het Geldersch brood hier niet te onpas komen. Zoo gij er niets tegen hebt, geloof ik niet, dat uw paard den stal zal willen voorbijrijden." De monnik boog zich, en scheen in zijn voorstel genoegen te nemen. Weinige oogenblikken later zaten zij met hun drieën om de tafel, waarop brood, vleesch en bier was nedergezet, en Van Schaffelaar maakte Frank schertsend opmerkzaam, dat de vader nog bij zijn ongeluk het geluk had, van, evenals elke andere monnik, die zijn natje en droogje te kunnen naar zich nemen.

De monnik, die hier, gemakkelijker dan op het paard, gebruik kon maken van het eenige middel dat hem overbleef, om zich beter te doen verstaan dan door teekens, verzocht Van Schaffelaar, iemand over te halen, om hem te onderrichten, welken weg hij nu meest volgen, daar hij in deze landstreek geheel onbekend was. Maar Van Schaffelaar, die als het ware de scherts wilde goedmaken, welke niet naar den zin van zijn gast geweest was, noodigde dezen uit, hem nog niet van zijn bijzijn te berooven, en door te rijden tot Barneveld, waar hij den nacht zou doorbrengen. De monnik luisterde vol aandacht naar zijne woorden; het kwam Frank voor, dat de oogen van den vader reeds tintelden van vreugde over het vooruitzicht op een goed avondmaal en een kan goed bier. Doch hij bedroog zich: de monnik schudde het hoofd, en toen Van Schaffelaar zijn weigering, uit hoofde dat hij niet langer met den brief van zijn prioor durfde onderweg blijven, ontcijferd had, en hem nogmaals trachtte over te halen, stond de monnik op, schudde het hoofd, en wees op dat gedeelte der lei, waarop het verzoek, om nopens den weg en den afstand ingelicht te worden, nog was blijven staan.

»Gij moet zelf weten, wat gij kunt aannemen en moet weigeren, vader!" zeide Van Schaffelaar: »ik wil u van uw plicht niet afhouden, en niemand is beter in staat dan mijn vriend Frank, u omtrent den weg te onderrichten, dien gij moet nemen; intusschen hoop ik, dat gij een stuk geld, hetwelk ik uw klooster toegedacht had, niet weigeren zult, en mij en hen, die mij waard zijn, in uwe gebeden zult gedenken." De monnik boog het hoofd, ontving met diepen ootmoed de geldstukken, welke de edelman uit zijn beurs haalde en hem overgaf, en verborg die onder zijn pij.

Toen de paarden weder opgezadeld waren, verlieten zij het dorp; Frank onderrichtte den monnik, welken weg hij moest houden, en daarna namen zij afscheid van hun sprakeloozen reisgenoot, wiens paard met weerzin zijne makkers, met welke het kennis gemaakt had, scheen te verlaten; doch van welks berijder Frank blijde was ontslagen te zijn: de stomme, oude, nieuwsgierige monnik was toch een vervelend gezelschap, en benam hem de gelegenheid om zich met zijn vriend te onderhouden.

Van Schaffelaar, die, nadat hij bij den Bisschop geweest was, verlof gekregen had om een paar dagen voor zich zelven te besteden, was bijzonder opgeruimd; hij had zijn bruid bezocht; het terugkeerende leger gaf hem de hoop, dat de oorlog en ook zijn bruigomschap, dat hem lang begon te vallen, spoedig ten einde zouden loopen, en hij zeide, terwijl Heintje op een behoorlijken afstand achter hen reed: »Het scheen, dat u het bijzijn van den Emmerikschen monnik niet zeer aangenaam was; had ik zulks vermoed, ik

zou hem niet genoodigd hebben, ons nog verder te vergezellen."

»Bij St. Maarten! neen!" riep Frank. «Ik kan niet zeggen, dat hij mij beviel; bij tusschenpoozen, als hij de drift van zijn paard intoomde, herkende ik in hem den monnik niet, die in den zadel zat, alsof hij er op gesmeten ware, en dacht, dat zijn onkunde nopens den weg maar een voorwendsel was, om ons niet te verlaten, en op uwe beurs te teren."

»Gij vergeet, dat hij niet kan spreken en weinig menschen op de Veluwe zal aantreffen om zijn monnikenschrift te lezen: en ruiters, die het monnikenschrift en Latijn verstaan, vindt men niet veel," zeide Van Schaffelaar.

»Ook houd ik hem wel voor een monnik, sedert ik hem heb zien eten en drinken; maar juist niet voor den besten," antwoordde Frank.

Een oogenblik reden zij zwijgend naast elkander; toen zeide Van Schaffelaar: »ik breng u den groet van Maria, Frank! daar gij haar vergeet, moet ik het eerst haar naam noemen; ik zie wel, dat gij nooit bemind hebt, anders zoudt gij reeds naar haar gevraagd hebben, wetende, dat een man over niets met meer vreugde spreekt, dan over het meisje, hetwelk hij bemint, en dat hem liefheeft."

»Dat ik haar vergeet!" riep Frank snel, en hij bewoog zich in den zadel, alsof men hem onverhoeds een stoot had toegebracht; maar verder zweeg hij, en Van Schaffelaar zeide vertrouwelijk: »Nu, ik weet immers beter, en mijn bruid hoort het niet en zou het u vergeven; zij is zoo goed! ik wed, dat die oude monnik u nog door de hersens speelt. Gij hebt immers bewezen, indien het noodig was, dat gij alles voor haar over hebt; is het niet aan u te danken, dat zij zonder schroom mij hare hand kan geven, dat nimmer iemand meer zal kunnen zeggen, dan dat ik de dochter van een burger getrouwd heb, en dat ik nog leef en gelukkig ben?"

»Wat de oorzaak zij van mijn verzuim," zeide Frank langzaam, »waarom zou ik u die zeggen; weet ik het zelf? de ingeving, die mij dreef, om u te gemoet te rijden, moet mij vrijspreken. Reeds toen ik u ontmoette, zeidet gij mij, dat alles wel was, en ik wilde naar haar vragen; maar de vreemde reisgenoot deed mij zwijgen. Zeg mij nu, hoe vaart uwe .... Maria?"

»Den Hemel zij dank, redelijk gezond," antwoordde Van Schaffelaar minder vroolijk. »En evenwel het kon beter zijn; het vroolijke meisje heeft zooveel geleden; met geweld als het ware van de borst harer moeder afgescheurd, heeft zij een naren winter doorgebracht, en het eentonige kloosterleven is niet geschikt om haar te vervroolijken; zij treurt. Evenals een bloem, die men uit den grond rukt, waarin zij gegroeid is, verkwijnt zij binnen de stille, maar veilige woning. Indien de ouders naar mij geluisterd hadden, in plaats van naar den ouden pater van Broekhuijzen, zou zij nu reeds mijn vrouw zijn, mijn liefde zou haar koesteren en alle gedachten aan het verledene uit haar hart verbannen; haar echtgenoot zou alle zorgen van haar verwijderen. Maar het heeft zoo niet moeten zijn; Maria is een gehoorzaam kind; de maagd nadert sidderende het echtaltaar; zij durft hare stem niet voegen bij die van den man, die zonder schroom zijn bruid de hand mag toesteken, evenals hij een vijand den handschoen voor de voeten werpt. Doch gij hoort mij niet meer; ik vergeet, dat gij niet kunt begrijpen wat ik zeggen wil," eindigde Van Schaffelaar, toen Frank, die, in zich zelven gekeerd, naast hem reed, niet liet bemerken, dat hij in zijn geestdrift deelde.

Deze richtte zich echter snel op, alsof hij uit den slaap ontwaakte, en zeide: »Bij God! mijn vriend! vergeet gij, dat al wat u gelukkig maakt, ook mij gelukkig zal doen zijn? Geloof niet, dat ik zonder gevoel ben, omdat dit hart," hier sloeg hij op zijn harnas, »nooit is verkwikt door het geluk van bemind te worden door hetgeen het liefhad. Ik gevoel wat gij zeggen wilt, en zou desnoods uwe woorden kunnen herhalen; ik heb u wel verstaan. O! mijn hart zegt mij, welk een geluk het is, te zorgen, te waken voor de vrouw, die het door ons geworden is, die zich aan ons klemt, evenals wij aan het moedige paard, dat als de bliksem voortsnelt, of stilstaat op ons verlangen, en, sterker dan wij, zich laat leiden als een kind. Ik gevoel, dat gij met ongeduld verlangt, om alleen voor haar te kunnen en moeten zorgen, en dat het haar gelukkig maken zal. Gij zoudt het beiden reeds zijn, als mijne gebeden verhoord waren geworden."

»Ik deed u weder onrecht, Frank!" zeide Van Schaffelaar aangedaan, en drukte hem de hand. »Zelden hoorde ik u met zooveel vuur over dit onderwerp spreken; zoo gij aan ons gedacht hebt in uwe gebeden, Maria heeft u niet vergeten; zij heeft het mij gezegd; dagelijks smeekt zij den Hemel voor uw geluk."

»Maria bidt voor *mij*?" vroeg Frank snel, en toen hij zweeg, vervolgde zijn vriend: »Verwon-

dert het u? is zij het niet verplicht? dankt zij het u niet, dat zij gered is? Hebt gij haar niet aan de Roode Hand van dien zwarten onverlaat onttrokken?"

»Het is zoo," antwoordde Frank, en eindigde wild lachende: »maar mij heeft de Roode Hand getroffen en ter aarde geworpen, en evenwel is de hand nog niet verlamd, en Perrol leeft nog."

»Vergeet gij," riep Van Schaffelaar minzaam, »dat gij niet alleen gevallen zijt? heeft de hand van uw vriend, van den aanvoerder, onder wien gij dient, u niet gewroken? Heeft iemand u minder geacht, omdat gij niet bestand zijt geweest tegen de koelbloedige verdediging van den volmaakten krijgsman?"

»Neen," hernam Frank somber: »maar is daardoor de houw minder zichtbaar op dezen helm? Weet gij wel, dat ik tweemaal mijn leven zou geven, om hem het zijne te ontnemen? Uwe overwinning wischt mijne nederlaag niet uit; de aanvoerder heeft zijn ruiter gewroken; maar de herdersjongen wil zich zelven wraak verschaffen!"

»Ik herken u niet meer, Frank!" zeide Van Schaffelaar ernstig. »Welnu, dewijl gij dien naam van herdersjongen verkiest aan te nemen, wordt die jongen geen man? Is hij niet een mensch, ofschoon zijn vader geen ridder of edelman was? Heeft de Heer zelf niet een herdersknaap opgezocht, om over zijn volk als koning te bevelen? De aanvoerder wreekte zijn man van wapenen, den vriend, zijn vriend!" en hij vervolgde met meer ernst, toen de jonge man het zwijgen bewaarde: »Die wraakzucht verwachtte ik niet in den voesterknaap van Ralph: hoe komt zij in uw hart? Zijt gij niet gevallen, alleen omdat gij kwaamt om hem te dooden, zonder voor uw leven te zorgen, en is dit geen eerste plicht? Dacht gij met een vroom gemoed aan de wisselvalligheid van den strijd, zooals het een braaf Christen betaamt? Of zijt gij naijverig op uw vriend? Kon ik u de eer geven, van Perrol ter aarde geworpen te hebben, ik gaf ze u gaarne, die naijverig zijt op uw vriend, die u alles zou willen afstaan!"

»Alles!" riep Frank, en hij vervolgde snel: »O! hoe herken ik u daaraan, maar kan ik nog meer verlangen, nadat gij mij uwe vriendschap geschonken hebt? Neen, dat kan ik niet; vergeef een oogenblik van dwaling; vergeef mij hetgeen ik gezegd heb; geloof niet, dat ik naijverig ben op uw roem, ofschoon ik uwe daden steeds tot voorbeeld neem; ik weet immers, dat ik nimmer zulk een krijgsman worden kan als mijn vriend. Zie, Van Schaffelaar! de gedachte aan dien man verlaat mij nimmer, en hetgeen de toekomst verborgen houdt, maakt mij ongerust."

»En waarom?" vroeg Van Schaffelaar. »Zijn de aanslagen van dien geweldenaar tegen ons niet allen op niets uitgeloopen? 't is waar, zorg en angst zijn ons deel geweest, mijn bruid is van den ouderlijken haard verdreven; maar waar is die Britsche edelman, die den trots, zijn landgenooten eigen, vergeten had, om Perrol te dienen? Zijn de Zwarte Ruiters niet in Eemnes gebleven? Is zelfs Perrol niet ternauwernood hersteld, terwijl gij gezond aan mijn zijde rijdt? Maar gij ziet alles te somber in; ik wed, gij hebt den ouden schaapherder weder gesproken; die man brengt u gewoonlijk in een droevige stemming."

»Het is waar, ik heb hem gezien," antwoordde Frank langzaam, »en hetgeen hij zeide, was niet geschikt om mij te vervroolijken. Dezen morgen beklom ik den kerktoren van Barneveld, tegelijk met het werkvolk, dat er iets aan herstellen moest. Het overzicht over de vlakte lokte mij uit u te gemoet te rijden, en toen ik uwe ruiters verliet en langs het kerkhof wilde heen rijden, ontmoette ik Ralph. Hij toonde zich verheugd mij te zien; het gure weder scheen weinig invloed op zijn gezondheid gehad te hebben, en ik stapte af. Kortelijk deelde ik hem mede, wat hij verlangde te weten; hij wilde mij met zijn hond een eind weegs vergezellen. »Als ik met u op de heide wandel, Frank!" zeide hij mij, »dan denk ik, dat gij nog bij mij zijt, en mij niet verlaten hebt; daarom doe ik het gaarne." Doch het kwam er niet toe; want wij hadden nog maar weinige schreden gedaan, of hij stond stil. Ik noodigde hem om verder te gaan; doch hij antwoordde niet, zette den voet vooruit, maar trok dien dan weder terug. Hij wilde mij volgen, maar kon niet; het was alsof een onzichtbare hand hem terugdrong. Ik zag, dat hij niet meer gevoelde waar hij was, niet meer zag wat hem omringde; met wijd geopende oogen staarde hij naar de wolken, die over den toren en de kerk heendreven; hij zag door zijn geest. In het eerst bleef zijn mond gesloten, en hij stond roerloos; toen strekte hij den staf uit, en riep luid: »Geef acht op hetgeen gebeurt. — Ha! dat is geen wolk, maar een hoop Zwarte strijders.— Wat klinkt die krijgsmuziek! — Ziet gij dien rook en die vlammen! — Hoort gij hen niet dreunen, als zij nederploffen? — Daar valt de witte pluim; nog wappert de roode vederbos. — Ha! . . . ." Toen werden zijne woorden onverstaanbaar, en evenwel sprak hij

nog lang, terwijl een aantal menschen ons omringden, en met schrik en eerbied naar zijne woorden luisterden. Zijne lippen bewogen zich; alles wat hij zag, wees hij met zijn staf aan, wij zagen niets dan een grauwe wolk, die over het dorp dreef; mogelijk was zijn zwijgen nog indrukmakender dan zijn spreken. Eindelijk sloot hij de oogen en liet den arm zakken; ik gaf door een teeken met de hand den dorpelingen te kennen, dat zij zich verwijderen zouden, en zij voldeden aan mijn verlangen. Doch toen ik hem uitnoodigde mij te volgen, schudde hij het hoofd, en zeide treurig: »Dat kan niet, Frank! dikwerf wordt mijn geest verlicht, zonder dat ik heb kunnen raden waarom, en evenwel spot ik nooit met deze waarschuwing; het is een bitter voorrecht, dat ik tot aan het einde dragen moet. Onze wegen loopen uiteén; wanneer gij mij weer zult zien, weet ik niet." Hierop gaf hij mij de hand, verwijderde zich zonder op mijne vragen te antwoorden, en toen hij tusschen de huizen verdwenen was, zette ik mij weder in den zadel; mogelijk heeft dit toeval medegewerkt om mij droevig te stemmen."

»Gij hecht te veel aan deze zaak," hernam Van Schaffelaar. »Het is een ongelukkige ziekte; men moet hem beklagen, die er mede bezocht is, zonder te vreezen, dat hetgeen hij waant te zien, waarheid is; Ralph zeide het u immers met andere woorden zelf. Maar laten wij van iets anders spreken. Als ik het wilde, zou ik ook kunnen verhalen, dat mijn bruid mij bijna niet wilde laten gaan; zij was half bewusteloos, toen ik haar aan de zorgen der nonnen moest overlaten bij mijn afscheid; en evenwel hecht ik niets aan deze ongerustheid, welke de menschen een geheim voorgevoel van een naderend onheil noemen."

Hier zweeg hij; waarschijnlijk herinnerde hij zich de droefheid en de laatste woorden van Maria, die op het punt geweest was, hem de geheimen van haar hart te openbaren, en aan zijne voeten om vergiffenis te smeeken, voor hetgeen haar hart misdreven had. Maar de plechtige gelofte, aan haar biechtvader gedaan, deed de bekentenis op hare lippen versterven; de brave grijsaard had haar gelast te zwijgen en te bidden. »Het gebed zal de bekoringen uwer zinnen doen verdwijnen, mijne dochter!" had hij gezegd. Wat wist de oude priester van de liefde!

»Ik wilde u zeggen, Frank!" vervolgde Van Schaffelaar, »dat ik haar beloofde, dat gij mij bij een volgend bezoek zoudt vergezellen; gij hebt nu verkozen te blijven, in de hoop van Ralph te zien, ik keurde dit goed; maar ik heb uw woord verpand, en nu zult gij het moeten lossen."

De stem van Frank verried geen vreugde, terwijl hij beloofde de belofte van zijn vriend te zullen nakomen, en zoo sprekende, vervolgde zij hun tocht naar het dorp Barneveld. De weinige menschen, die zij tegenkwamen of op de heide gewaar werden, gaven hun weinig stof tot onderhoud. Eenmaal hadden zij stilgehouden, toen Van Schaffelaar zijn vrees te kennen gaf, dat de sprakelooze monnik, hoe goed ook door Frank ingelicht, misschien toch zijn weg niet zou kunnen vinden. Deze dacht hem nog in de verte te kunnen zien, maar hij bedroog zich; hij werd niets van hem gewaar in de richting, in welke hij hem zocht, en onderstelde dus, dat hij van den weg was afgedwaald en te veel rechts gehouden had.

De zwaarte hunner wapenen en het warme weder deden hen zacht rijden, om hunne paarden in het zandige spoor te sparen; en dewijl het zwarte paard, dat Frank bereed, en dat Henri meende weleer in de legerplaats van Perrol gezien te hebben, zich met Moor niet verdragen kon, bracht Van Schaffelaar, die niet wist, in welke betrekking het moedige dier tot zijne bruid stond, Frank opnieuw onder het oog, dat hij niet wel gedaan had, dit vreemde paard, hoe voortreffelijk het ook was, in plaats van zijn eigen mede te nemen. De jongeling durfde zijn vriend niet zeggen, dat hij het paard, waarop hij des nachts met Maria gevlucht was, nooit kon berijden zonder aan haar te denken, en gaf dus voor, dat hij er, sedert den dag van Westbroek, een weerzin aan had, en dat hij, hoeveel zorg het hem ook baarde, zijn nieuw paard wilde trachten te beheerschen. Hij moest echter erkennen, dat hij er nu en dan even weinig meester over was, als weleer over Moor, en Van Schaffelaar herinnerde hem lachende het oogenblik, toen hij hem, nadat hij nog slechts weinige lessen in het paardrijden van den ouden Hans gekregen had, eens uit een aardigheid op zijn strijdpaard had doen zitten.

De voorzorg, welke zij gebruikten, om zacht te rijden, deed hen, toen zij de plaats van hunne bestemming reeds begonnen te naderen, verwonwonderd stilstaan, om in de verte naar iemand te zien, die met een onbegrijpelijke snelheid naar het dorp Voorthuizen reed. Niettegenstaande den afstand, durfde Van Schaffelaar verklaren, dat die ruiter zijn paard zou doodrijden, tenzij het van een bijzonder goed ras ware; hetgeen Henri beaamde door te zeggen, dat het waarschijnlijk een

dronken boer was, wiens paard aan het hollen was geslagen; doch Frank zeide, dat het niemand anders was dan de stomme monnik. Zijn vriend lachte om zijn verzekering, te meer daar Henri, die zich veel op zijn ver gezicht liet voorstaan, evenals Van Schaffelaar bleef beweren, dat de afstand te groot was, om paard en kleeding te herkennen, en zelfs Frank kon, terwijl zij voortreden, niet loochenen, dat de snelheid, waarmede de ruiter voortspoedde, moeielijk overeen was te brengen met het lompe paard, en in het geheel niet met den sprakeloozen monnik.

Reeds lag de sluier des nachts over het dorp Barneveld, dat, evenals een eiland door de zee, aan alle zijden door de heide omringd was; de maan was nog niet opgegaan, en alles lag in een diepe rust; alleen Van Schaffelaar en zijn vriend Frank zaten nog aan den avonddisch op het Moleneind, in de woning van den dorper, bij wien hij meermalen zijn intrek had genomen. Moor stond met de andere paarden op den stal; de achttien ruiters, die Van Schaffelaar van Hoorn had medegenomen, om hem tot bedekking te strekken op zijn tocht, door de streken, welke de vijand onveilig maakte, waren hem, meer op verzoek van Frank, dan op eigen verlangen, van Wijk-bij-Duurstede tot hier gevolgd. Zij sliepen reeds, daar het hun bekend was, dat hun aanvoerder met het aanbreken van den dag verder zou gaan. Van Schaffelaar sprak met Frank over den oorlog en de belangen van zijn heer, den Bisschop; Henri, vermoeid van den rit, was achter zijn meester op een bank ingeslapen, die hem niet riep om te schenken. Het licht van de kaars verlichtte flauw het groote voorhuis, en werd teruggekaatst door de twee blanke wapenrustingen, die op den achtergrond geplaatst waren.

Op het oogenblik dat zij opstonden, om zich ter ruste te begeven en den knaap te wekken, maakte Frank zijn vriend opmerkzaam op eenig gerucht, dat hij meende te hooren. Zij luisterden: het was alsof een hond met zijne nagels langs de huisdeur krabde, en er met zijn neus onderdoor snuffelde; maar weldra liep iemand met snelheid voorbij de gesloten luiken, en er werd driftig op de deur geklopt. Beiden traden er terstond naar toe, terwijl de knaap verschrikt opvloog; het kloppen werd nog onstuimiger hervat, en Frank sloeg met zijn vuist tegen de deur om er een einde aan te maken, en vroeg barsch:

»Wie klopt daar zoo hard in den laten avond?" Toen klonk de stem van den schaapherder door het sleutelgat, en riep: „Ik ben het, Frank! laat mij binnen of...." Maar de stem van den ouden man was te zwak, om zich verder te doen verstaan. Hij zweeg, te meer daar de grendels reeds werden weggeschoven. Toen Wolf naar binnen sprong, en zijn meester hem volgde, beduidde deze, dat men de deur zou sluiten; hij leunde op zijn staf, en hijgde naar zijn adem. Frank ondersteunde hem met zijne armen, en zag met verbazing en droefheid de afmatting van Ralph; maar deze stiet hem terug, en voordat van Schaffelaar hem aansprak, riep hij ernstig: »Er is geen tijd van vragen of van rust meer; de mannen van de Zwarte Bende volgen mij op de hielen, gij zoudt hun marsch reeds hooren, indien zij niet kwamen als dieven in den nacht. Vlucht! werpt u op uwe paarden, indien het nog tijd is — gij, Frank! gij moet mij volgen!"

»Ha! de Zwarte Ruiters," riepen Van Schaffelaar en zijn vriend als uit éénen mond, en Frank vervolgde: »Vader! wij danken u: vaarwel! red u, wij zullen voor ons zelven zorgen, ik verlaat mijn aanvoerder niet."

»Dwaze knaap!" zeide de herder, terwijl hij Frank, die hem de hand drukte, beschouwde; »doe wat gij wilt, maar vlucht, er is geen tijd om u rede te doen verstaan;" en hij vervolgde, toen Van Schaffelaar zijn knaap gelastte de ruiters te wekken, en hun te bevelen zich te wapenen: »Er is geen tijd meer, om het harnas aan te schieten, Heer! ternauwernood om de zadels op de paarden te werpen."

»Zeg dat zij zich wapenen! riep Van Schaffelaar driftig, toen zijn knaap nadere bevelen wachtte, en terwijl deze zich met spoed verwijderde, trad hij naar zijn wapenrusting en vervolgde met vuur: »Bij St. Maarten! oude! ik dank u voor den raad! maar nimmer zal men mij zien terugtreden, zonder mijne wapenen; een edelman kan zich niet overgeven, of neder laten houwen als een boer; indien ik sterven moet, dan wil ik in mijn harnas sterven."

Ralph schudde wel het hoofd, terwijl Wolf onrustig af en toe naar de deur liep, maar zeide niets, en hielp zelf de wapenstukken vastgespen, en toen Van Schaffelaar zijn vriend gereed zag, en zelf den helm opzette, riep hij moedig: »Nu naar mijne mannen en naar den stal; zoo waar als God leeft! zij zullen zich bedriegen, als zij denken ons slapende te vinden."

De bewoners van het huis, gewekt door de ongewone beweging, hielpen de ruiters de ijzeren rustingen aandoen. Een kreet van vreugde ging er op, toen deze hun aanvoerder zagen binnentreden; zij herkenden, bij het zwakke licht der brandende houtspanen, den witten vederbos, dien zij gewoon waren te volgen. Toen spoedden zij zich allen naar den stal. De Zwarte Bende zal hen gereed vinden om haar het hoofd te bieden; de paarden zijn versch en sterk, en Frank, die op de heide bekend is, zal hun op de vlakte tot Gids verstrekken; zij zullen gered zijn, voordat de maan hun spoor aan hunne vijanden kan doen terugvinden.

Nog was alles stil om het huis; nog liet zich geen gebriesch van paarden hooren, geen hoef of wapengekletter klonk in het dorp, toen deze gewapende mannen den stal binnendrongen; maar een zacht gekraak, dat zich nu aan het einde daarvan deed hooren, trof hun oor. De paarden zagen schichtig naar het licht en naar hunne meesters; één was er echter, dat den grooten zwaren kop juist van het licht afwendde; het snoof door de wijd geopende neusgaten, zijne oogen schoten vuurstralen, en het hinnikte van genoegen; het was Hector. Nog hoorde men geen geroep of geschreeuw; maar daar opende zich krakend de deur van den stal, en onrustig bewogen zich nu de paarden. Reeds had Wolf zijn meester doen bemerken, dat de paarden niet meer konden gezadeld worden; doch eer Ralph iets zeide, riep Van Schaffelaar snel, maar bedaard: »Achterwaarts, mannen! het is te laat om onze paarden te behouden; maar wij hebben onze wapens!" en hij wierp de deur wederom dicht, op hetzelfde oogenblik, dat de Zwarte Ruiters aan het andere einde in den stal drongen. Zij hieven een woest geschreeuw aan, toen zij bij het licht de blanke wapenrustingen zagen, die snel door de deur aan hun oog onttrokken werden.

Een oogenblik stond Van Schaffelaar in beraad, of hij zich hier verdedigen en zijn leven zoo duur mogelijk verkoopen zou, of dat hij zich nog zou trachten te redden; de raad van Ralph deed hem zijn besluit nemen. »Volg mij, Heer!" riep de schaapherder, »ik ken de wegen in het dorp; de dood is zoowel hier als daar buiten."

Toen volgden zij den herder naar het voorhuis, terwijl hunne vijanden reeds op de staldeur aanvielen, welke zij gesloten hadden; maar het gekletter der wapenen en het onrustig gebrom van Wolf verrieden, dat zij hem volgen zouden, en hij zeide zacht, toen zij achter in het huis kwamen, door hetwelk de bijslagen dreunden: »Werpt het licht weg, en volgt mij zonder gerucht te maken." Van Schaffelaar herhaalde bevelend, hetgeen de herder verlangde; hij vertrouwde op diens bekendheid in dit oord; zijne ruiters, op den helm, waarmede hij geboren was.

Zij verlieten nu het huis, en traden in den hof, die zich ver achter eenige andere huizen uitstrekte, en met een nauwen doorgang een uitgang had tegenover het kerkhof. Er was geen tijd te verliezen, de oude deur aan het einde des doorgangs, die nauwelijks gesloten was, werd geopend; en ofschoon zich hier geene vijanden lieten zien, hoorde men hen echter op een kleinen afstand. Ralph bedacht zich een oogenblik, terwijl Frank zich herinnerde, wat er gedurende den morgen, bijna op dezelfde plaats, gebeurd was. Daarop zeide de oude: »Zij staan ter wederzijde, maar misschien gelukt het ons nog, langs de kerk om te gaan;" en zonder eenig geraas te maken, naderden zij tot aan den lagen muur, welke het kerkhof omgaf. O! dat vluchten in den nacht, dat bevreesd zijn voor het kletteren van zijne wapens bij het overklimmen van den muur, dat alles griefde Van Schaffelaar; maar moest hij niet alles aanwenden om zijn leven te redden? behoorde het niet aan zijne bruid? Op het kerkhof gekomen zijnde, gingen zij dicht langs den muur van de kerk, die aan den heiligen Odulf gewijd was; gelukte het hun, er om heen te gaan, dan waren zij misschien gered; maar toen zij den hoek van den toren bereikten, bleef Wolf staan. Plotseling schitterde een hevig licht; de vijand ontstak een toorts, en zijn woest geschreeuw liet zich hooren; het was nu niet langer noodig, zich in het duister te verbergen of te verzwijgen, dewijl men wist, dat men ontdekt was.

»Trekt uwe zwaarden, mannen! en volgt mij," riep Van Schaffelaar. Het beslissend oogenblik naderde: de schaapherder had, als het ware, het bevel gevoerd over den aftocht; maar Van Schaffelaar wilde nu het bevel voeren over den aanval, en snelde vooruit; Frank en zijne ruiters volgden hem, en Ralph volgde den gewezen herdersknaap, die onbevreesd naast zijn vriend ging. Toen zij om den hoek traden, zagen zij eenige Zwarte Ruiters, die met een fakkel bij zich, op het kerkhof getreden waren; dezen hieven een vreugdekreet aan, toen zij de Schaffelaars gewaar werden; zij waren bijna even sterk in aantal, en naderden vol moed. Geen der partijen gunde zich den tijd om hare gewone strijdleus uit te roepen; Van Schaffelaar had geen

belang om zijne vijanden te verraden waar hij was; de Zwarte Ruiters wilden de eer hebben zonder hunne makkers te overwinnen.

De verwoedheid, waarmede zij op elkander aanvielen, is niet te beschrijven; waren Van Schaffelaar noch Frank er geweest, misschien zou de strijd lang onbeslist zijn gebleven; maar met elken slag wierp de aanvoerder een vijand terneder. Hun aanval was bijna alleen op hem gericht, en dit berokkende hun ondergang; doffe kreten van wanhoop en woede lieten zich hooren, als er weder een nederviel en de overmacht van hun vijand vermeerderde. Zelfs Ralph was geen bloot aanschouwer; zijn staf stiet de vijanden van Frank omver, deed hen het evenwicht verliezen, en stelde hem bloot aan de zwaarden der Schaffelaars; maar toen zijn staf werd stuk gehouwen, zou hij gevallen zijn, indien Frank zijn zwaard niet onder het borstharnas van den Zwarten Ruiter gestoken had, die zijn pleegvader bedreigde, en nu zonder een enkelen gil te geven, dood ter aarde viel. De schaapherder vatte nu de bijl op, welke aan de zijde van den verslagene hing.

Toen sloeg het zwaard van Van Schaffelaar weder een vijand terneder, en de vier, die nog overig waren, namen de vlucht; het gevecht was binnen weinige oogenblikken begonnen en geëindigd. Maar nu hoorde en zag men den vijand van alle zijden naderen, en het licht der toortsen vertoonde zich overal. Ralph trad snel naar de deur onder den toren; maar deze was gesloten. »Het is niet mogelijk die deur te openen," zeide Van Schaffelaar, die er met de vuist tegen sloeg; maar de schaapherder riep: »Misschien is de kerk zelve niet gesloten; in allen gevalle volg mij, ik wijs u den weg." Doch ook deze deur was niet te openen, en evenwel gaf de schaapherder den moed niet op.

Eenige schreden meer naar het koor was het beenderhuis. Hier wees de oude man met de hand naar het kerkraam; Van Schaffelaar gaf zijn bevelen; de gewapende mannen hielpen elkander om het lage leiendak te beklimmen; de voorste, die de bijl van Ralph had aangenomen, verbrijzelde met snelle slagen het onderste van het glasraam, dat boven het huisje was. Zijne makkers hielden hem op het schuine dak staande; het verroeste ijzer, het lood en de ruitjes vielen onder de bijlslagen, terwijl Ralph aan Frank beval hem te verlaten; en toen de Zwarte Ruiters van alle zijden op het kerkhof drongen, en hunne toortsen deze zijde van de oude kerk geheel verlichtten, kwamen zij nog even tijdig genoeg om den laatsten hunner vijanden door het glasraam in de kerk te zien verdwijnen. Zij sloegen geen acht op hunne makkers, die door Van Schaffelaar en zijne mannen dood ter aarde waren geworpen; maar volgden hunne vijanden met een woest geschreeuw.

Op het oogenblik dat de derde der mannen van Perrol zijne beenen door het gebroken raam stak, hoorde men een hevigen dreun, die door de kerk klonk; het was alsof men een zware deur dichtwierp. De toorts van den Zwarten Ruiter verlichtte nu de vensterramen aan de binnenzijde. Het was alsof het outaar verlicht was, of de kaarsen brandden; de wapens en beelden, op sommige ruiten met kleuren gemaald, werden zichtbaar; de eene ruiter vóór, de andere na, beklom het dak en verdween door de opening. Toen staakten de krijgslieden hun geschreeuw; een man te paard sprong achter het koor uit te voorschijn, een borstharnas en handschoenen met ijzeren platen en een open helm met een roode veder maakten zijn wapenrusting uit: het was Perrol. Met de grootste voorzorg had hij alle uitgangen van het dorp doen bezetten, voordat hij het huis, waar zijn vijand vernachtte, liet openbreken. Toen hij dezen, hij wist niet hoe, van zijne komst onderricht vond, stelde hij zich gerust door de gedachte, dat hij hem niet ontsnappen kon; de paarden waren immers allen achtergebleven, en het huis was omsingeld. Doch toen dit vruchteloos werd doorzocht, vervloekte hij het oogenblik, waarin hij het besluit had genomen, om niet zelf vooraan te gaan; hij gevoelde zich nu sterk genoeg, om zelf Van Schaffelaar het hoofd te bieden, en zijne mannen doorzochten nu op zijn bevel de naburige woningen en de moeshoven.

»Waar zijn zij, kerels?" vroeg hij woest, terwijl hij met zijn paard stilhield, toen zij uit één mond riepen: »Dáár in de kerk, Messire!" — Hierop vervolgde hij met drift. »Welnu, werpt de deur dan onder den voet," en hij wees naar de deur, welke Ralph gesloten had gevonden. Zijne ruiters stroomden er henen; maar gelijktijdig stak iemand zijn hoofd door het gebroken glasraam, en de Tuimelaar riep: »Zij zitten onder den toren, Messire! en de deur zal lang de bijl wederstaan." De doffe slagen, die door het vroeger zoo stille gebouw weergalmden, bewezen, dat zij reeds bezig waren, de deur met hunne bijlen te openen. »Ha! dan zit hij in de val," riep Perrol, vreeselijk lachende, en vervolgde: »Verlaat de deur niet, Tuimelaar! houd goede wacht, ik zal de buitendeur laten openloopen!" Het hoofd verdween we-

der, en Perrol, die naar den toren reed, schreeuwde: »Voor den satan! volgt mij allen." De bijlen, - reed om opnieuw de deur van het heilige gebouw te schenden, hielden op, en de woeste hoop volgde zijn wraakzuchtigen meester, die met zijn paard over de lijken zijner gevallen ruiters om den hoek van den toren reed. Dezen herinnerden hem wel zijne nederlaag bij Westbroek, maar zeiden hem ook, dat Van Schaffelaar hier geweest was.

Toen iedereen nu de zijde van de kerk verlaten had, stak iemand zijn hoofd uit het verblijf, waar de overblijfselen der dooden rustten; hij schudde het stof der beenderen van zich af, onder welke hij zich verborgen had gehouden, en verliet het beenderhuis, terwijl een hond hem volgde. Met snelheid verliet hij het kerkhof, klom over den lagen muur, en verdween door een lage omheining in den moeshof, welke naast een der huizen uitkwam.

Bijna gelijktijdig ontving de torendeur den eersten stoot: twintig ruiters liepen met een boom storm op de deuren. Perrol, afgestegen zijnde, bezag bij het licht eener toorts zijn handschoen, en veegde dien af; want er kleefde bloed aan. De boer, dien hij uit zijn woning had laten sleepen, had niet zoo spoedig kunnen begrijpen, dat de vreemde krijgsman, die het dorp overvallen had, een boom verlangde, om hem tot stormram te dienen; een vreeselijke slag met de Roode Hand in het aangezicht had hem geheel onvatbaar gemaakt, om iets te kunnen aanwijzen; een tweede dorpeling was gelukkiger geweest.

»Loopt gelijk voor den duivel! — sneller! — voor den satan! hebt gij geen kracht meer om dat stuk hout te dragen?" — schreeuwde Perrol, toen de deur den tweeden stoot weerstond. Met meer geweld bonsde nu de punt van den langen boom tegen de deur; de mannen vielen er bijna mee om, terwijl de deur een klagend geluid gaf, maar zich niet opende; het geluid van elken stoot klonk dof en somber onder den toren en over het kerkhof. »Ellendelingen!" — brulde de aanvoerder der Zwarte Bende, »Rogardo! op, dappere kerels! dat zijn geen mannen van Perrol; toont gij, dat niets u te sterk is, dat alles op mijn wenk gewoon is te vallen."

Sidderend legden de nieuw aangeworven ruiters den boom neder. Nog schenen de bijlen in de kerk te werken, en het was alsof bint en balk in den toren vielen; toen naderde Rogardo en Echtte met degenen, die hem volgden, den zwaren boom op, alsof deze het hout van een speer geweest ware. Met gelijken tred traden zij achterwaarts, en gingen toen met spoed vooruit. Zij lagen voorovergebogen op den boom, dien zij met hunne armen omvat hielden; hunne beenen, die met het zwarte ijzer bekleed waren, bewogen zich snel en gelijkmatig, evenals de geschubde pooten van het kruipende gedierte; de hengsels van de deur kraakten, en eenige splinters vlogen er af; en toen zij met een woest geschreeuw den tweeden aanloop deden, viel een der deuren krakend en met een harden slag naar binnen, terwijl de andere helft geopend bleef hangen.

Een kreet van vreugde verhief zich in de kerk en daarbuiten. Rogardo, en zij die bij hem waren, lieten den boom nu plotseling vallen en drongen, met het zwaard in de hand, voorwaarts, zonder evenwel daarom het eerst den voet in den toren te zetten. Perrol stortte zich, het ontbloote zwaard zwaaiende, er binnen; maar als door den donder getroffen, bleef hij in den toren staan; zijn hand, die het schild voerde, klemde zich krampachtig tegen zijn harnas, en het zwaard daalde neder. De toren hield zijne vijanden niet verborgen: hij was geheel ledig, en trap noch ladder was er in te zien. Hij kon zich niet begrijpen, dat er geen vaste trap was, langs welke men den toren beklimmen kon, en dat Van Schaffelaar zich door de opening, die boven zijn hoofd in het gewelf was, aan zijne handen onttrokken had; daarom liet hij de deuren aan de kerkzijde openen, en de Tuimelaar zag verwonderd in den toren rond. Doch plotseling vestigde zich het oog van Perrol op een smalle en weinig in het oog vallende deur, die ter zijde van de groote, in de kerk was; en waarop zijne ruiters in hunne drift tot nog toe geen bijzondere acht geslagen hadden. Op zijn bevel werd de deur, die een tijdlang aan de bijlslagen weerstand bood, verbrijzeld. Nu zag hij de smalle steenen trap, welke in den muur van den toren was, en riep: »Naar boven mannen! daar zijn zij, die uwe makkers terneergeslagen hebben. Op! naar boven!"

Met een brandende toorts, die van hand tot hand ging, voldeden zij aan zijn bevel. Rogardo was de voorste, en de Tuimelaar snelde mede naar de trap, die reeds overkropt was van zwarte wapenrustingen; doch toen Perrol stampvoetende vroeg, waarom men stand hield, en de trap zijne ruiters niet verzwelgen kon, riep Rogardo, dat de trap met hout en steenen gestopt was. Perrol wilde niet gelooven, hetgeen men hem verzekerde, en zonder te durven staande houden, wat zij gezegd

en gezien hadden, verlieten zijne ruiters op zijn bevel de trap, die hij nu zelf beklom. Halverwege op de trap stiet hij tegen een ijzeren hek, dat, ofschoon sterk verroest, nog zwaar en hecht en niet te bewegen was, dewijl men de trap met hout en steenen gevuld had. In zijn verwachting bedrogen, klom hij af.

»Van Schaffelaar! ik heb u gevangen," schreeuwde hij woest lachende, toen hij zich verwijderde: »Morgen, als de dag aanbreekt, *Per moio!* dan zult gij mijne ruiters leeren kennen. Slaap gerust, bruidegom van Maria!"

Op ditzelfde oogenblik kwamen de ruiters van de Zwarte Bende aan, die te voet dienden; in gesloten gelederen naderden zij het kerkhof en schaarden zich op het Rond-om in orde. De rijzige ruiters keerden terug, om hunne paarden te verzorgen; zij, die de wegen bezet hielden, werden van deze zorg ontheven; alleen werden er buiten het dorp voorposten uitgezet, en het geheele kerkhof met schildwachten bezet. Perrol beval, bij het heengaan, dat men tot aan den morgen onder den toren en in de trap vochtig riet en stroo zou branden.

Het stille dorp, dat zoo op eens in den nacht door de woeste bende overvallen was, keerde nu weder eenigszins tot een schijnbare rust terug. Wel beangstigde het roekeloos zwerven met brandende toortsen, langs hooiberg en schuur, de arme dorpelingen nu niet meer; maar de vreemde ruiters, die het dorp bezet hadden, zoo het scheen met voornemen om het te plunderen en plat te branden waren binnen hunne woningen gedrongen. Zij hadden voor zich en hunne paarden spijs en drank gevorderd; maar men voorzag, dat, na de bemachtiging van den toren, het droevig branden en plunderen eerst zou beginnen. De ruiters gebruikten de inwoners nu nog om hunne paarden te verzorgen en voor hen op te schaffen; ook waren zij niet dom genoeg hun eigen voorraad te vernielen, of de menschen, welke hen als slaven dienden, tot vluchten te noodzaken; dat zou wel komen, zeiden degenen, die de Zwarte Bende en haar aanvoerder kenden; en als zij nu of dan eens te zamen een paar woorden in veiligheid konden wisselen, herinnerden zij elkander de geruchten, die over de Schaffelaar geloopen hadden, de voorzegging van Ralph, den schaapherder, en alles wat aan hunne vrees voedsel kon geven.

Het kerkhof zelf vertoonde dat gewoel niet meer, als toen Perrol storm liet loopen, en evenwel drukten nog veel ruiters hunne heiligschennende voetstappen op de gewijde aard. De kerk was van binnen flauw verlicht, en door de ramen aan de torenzijde flonkerde een roodachtige gloed; die van het koor werden zacht verlicht, alsof de gewijde kaarsen op het altaar brandden, en dit was ook zoo. Terwijl de weder gesloten binnendeur van den toren aan de kerkzijde bewaakt werd door een sterke wacht ruiters, die bij het licht eener toorts het vochtige stroo op de trap stookten, zwolgen, met dobbelsteenen wierpen, en reeds in de voorbaat den buit verspeelden, dien zij uit het dorp hoopten mede te sleepen, brandden twee kaarsen op het altaar, op welks trappen de oude geestelijke van het dorp gezeten was. Hij had zich voor den aanvoerder der Zwarte Bende op de knieën geworpen, toen hij vernomen had, dat de kerk overweldigd was, en hem gesmeekt ten minste de plaats te ontzien, die aan den heiligen dienst gewijd was, waarop deze hem spottend geantwoord had: »Priester! mijne ruiters hebben nog geen bevel ontvangen, om den rooden haan in het heilige dak te steken, of het altaar van nuttelooze pracht te berooven; maar morgen, ha! wie weet wat dan gebeuren kan! Gij zelf liegt echter als een ketter: mijne mannen hebben den eersten slag aan uwe kerk niet toegebracht; hij, die er zich in heeft verborgen, heeft het eerst de goddelooze hand opgeheven, en wij zijn hem gevolgd. Ga tot hem, dreig hem met den toorn der Kerk, als hij langer in zijn schuilplaats blijft, en indien hij de dwaasheid begaat naar u te luisteren, en den toren verlaat, dan zal aan de kerk geen verder leed geschieden. Ga! hij is een gek; misschien laat hij zich bedriegen, en gij kunt voor uw schutsheilige verdienen, wat ik aan dengene had toegezegd, die hem zou vangen."

De oude dienaar van het altaar stond op en vertrok zonder te antwoorden, en zonder zijne zwakke stem te richten tot de ongelukkigen, die tegen dezen woesten ruiterhoofdman binnen de gewijde muren een schuilplaats hadden gezocht, ging hij de waskaarsen ontsteken, om te bidden en het altaar te beschermen, dat, gelukkig en zonderling genoeg, op Perrol's bevel ontzien werd. Tevergeefs zochten de ruiters hem te storen door hunne smaadredenen en godslasteringen! doch zij konden zijn vromen ijver niet doen verflauwen; en wanneer zij nu en dan al naderden, om de oude kerkrot, zooals zij hem noemden, uit zijn hol te jagen, en hem uit spotternij aanboden, hem met een bundel smeulend stroo, in plaats van wierook,

in het verrichten van den dienst bij te staan, traden zij terug, als hij, gesterkt door het gebed, hun met een donderende stem gelastte het koor te verlaten. Zij zagen met verwondering de houding van den ouden man, hoorden met verbazing de verandering zijner zwakke stem aan, en lieten hem met vrede, morrende tegen het bevel, dat hun gelastte de kerk en den priester te ontzien.

Vóór den toren hield een menigte ruiters de wacht. Een groote hoop brandstoffen was hier op hun bevel door de inwoners heengesleept; eerst was er een vuur van droog hout onder den toren aangelegd; daarna werd het met nat riet, stroo of hooi smeulende gehouden. Wel steeg de rook langs de trap en door de opening in het gewelf naar boven; doch de sleuven en openingen waren te klein om alles te verzwelgen en gedurig kwamen dichte rookwolken uit de deur te voorschijn, rezen langs den voormuur van den toren op, alsof zij zoo lang mogelijk wilden voldoen aan den wil van Perrol, drongen in de bomgaten, vervolgden haar weg over de borstwering van den omgang, en verlieten den toren niet, voordat zij zich boven den haan verspreidden; het kruis was meest altijd in een dichte rookwolk gehuld.

Nu en dan was het, alsof de rook de mannen, die op den toren waren geweken, noodzaakte om zelven de trap op te ruimen; het vuur en de damp schenen eenige onzichtbare hefboomen in beweging te brengen, welke men hoorde slaan en breken. Dan was het gerucht boven, dan beneden in den toren; maar men hoorde geen menschelijke stemmen, en als de ruiters nu en dan hunne wapens grepen, en naar de half geopende deur snelden, trad geen hunner vijanden uit den rook te voorschijn; de trap bleef versperd en het gewelf gesloten, en noch de verstikkende damp, noch de rust, die oogenschijnlijk in het dorp heerschte, deed hen het vaste punt verlaten, waar zij veilig waren. Gestadig gingen sommige mannen der Zwarte Bende om de kerk, en niet lang nadat de eerste rookwolken boven de spits waren opgestegen, hielden twee voetboogschutters naast den toren stil. »Wat zegt gij daarvan?" vroeg hij, die het eerst was blijven staan; »het komt mij voor, dat er iets langs den toren kruipt."

»Gekheid!" hernam de andere. »Al hadden zij nagels als een kat, dan zouden zij zich toch niet tusschen de steenen kunnen vasthouden."

»En evenwel," riep de andere, »ik zie wat bewegen; gij zijt blind, kameraad! loop maar eens een eind weegs op, en zie langs den toren;" en terwijl deze verdween, spande hij zijn voetboog, haalde een pijl uit den koker, die aan zijne rechterzijde hing en legde dien voor de pees.

»Voor den duivel, bega geen dwaasheid!" zeide de andere lachende, die terugkeerde en de hand op den boog legde; »de rook versterkt mijn gezicht juist niet; maar stel u niet aan als een gek, het zal de eene of andere torenuil zijn."

»Dat zullen wij zien," riep zijn makker, en ontsloeg zijn boog van de hand, die er op lag, vervolgens legde hij aan, mikte en drukte los. »Hebt gij niets gehoord?" vroeg hij schielijk, toen de pijl zich, zoo het scheen, een oogenblik tusschen de steenen hechtte en daarna nederviel.

»Ja, op zijn meest ijzer op steen, uilenjager!" gaf de andere lachende ten antwoord.

»En ik, ik heb een onderdrukten schreeuw gehoord," zeide zijn makker stampvoetende; »maar nu zie ik de donkere vlek tegen den toren niet meer bewegen; zij zakt niet meer."

»De uilen schreeuwen ook," lachte de andere, »en het hol, waarin hij zit, zal wel niet hooger of lager klimmen; de rook, die langs dezen muur afdrijft, maakt u even blind als mij. »Komaan, voort, bewaar uwe pijlen tot morgen." Dit zeggende, vatte hij hem bij den arm, en trok den ruiter voort, die bleef staande houden, dat het geen uil geweest was.

Nauwelijks waren zij van dáár gegaan, of de zwarte moet, tegen den toren, begon hoe langer hoe meer te zakken; eindelijk bereikte zij den grond en bleef een oogenblik onder aan den muur onbeweeglijk. Nu nam zij een andere gedaante aan; handen en voeten spreidden zich uit, en eene kleine menschelijke gedaante kroop met den buik over den grond naar den muur van het kerkhof. Een der schildwachten, die stil gestaan had, naderde nu, en de kleine gedaante vouwde zich te zamen en bleef roerloos tegen den muur liggen; doch toen de ruiter er buitenlangs gegaan was, zonder iets te bemerken, klom degene, die van den toren was afgelaten, over den muur. De zwarte Ruiter was misschien aan een even groot gevaar ontsnapt als hij die vluchtte.

Heer Jan van Schaffelaar was dus ingesloten door zijn onverzoenlijken vijand, die hem met zijn geheele macht omringde, te midden van overvloed van levensmiddelen, terwijl hij niets bezat, om onder zijne ruiters uit te deelen, of zijn eigen leven te onderhouden. De eerste noodzakelijkheid was geweest, zich van een plaats te verzekeren, waaruit hij zich, al ware het dan ook maar voor eenigen

tijd, tegen de overmacht kon verzetten. De Raad van Ralph was de beste, dien men hier verlangen kon; de kerk zelve bood geene middelen van weerstand aan, de toren daarentegen wel; en zij achtten zich gelukkig, toen zij dien uit hoofde van de werkzaamheden, die er op verricht werden, open, en er zich binnen bevonden, en dat hun de tijd overbleef, om de trap te versperren. Het tweede vereischte was, binnen den kortst mogelijken tijd kennis te geven van het ongeluk, dat hen getroffen had; de knaap moest, op bevel van Van Schaffelaar, dien post op zich nemen. De spoed, waarmede zij Ralph hadden moeten verlaten, had het hun niet mogelijk gemaakt, iets daaromtrent te beramen, en toch was het een zaak, waarvan hun aller leven afhing, en zonder welke alle tegenweer binnen een bepaalden tijd nutteloos zou zijn. Henri gevoelde het gevaar, maar ook de eer aan dien last verbonden, en toonde zich bereid. De maan verlichtte met hare zilveren stralen den toren, de kerk, het dorp of de heide nog niet; de Zwarte Ruiters zouden zelfs nu nog misschien minder letten op het afzenden van een kondschapper, denkende, dat de bijstand toch niet tijdig genoeg zou kunnen komen. Frank hielp zelf om Heintje af te laten: zij hoorden het gesprek der ruiters niet, die onder aan den toren stonden, noch het spannen des boogs. Niet voordat de uitroep van den gewonden knaap hunne ooren trof, bemerkten zij, dat hij in groot gevaar verkeerde, en het overeengekomen teeken van eenmaal aan het touw te rukken, veroorzaakte, dat zij hem niet naar boven terugtrokken, maar lieten hangen. Henri had den moed zijn smart te verkroppen, en den pijl uit de mouw van zijn kleed te rukken, om zijne vijanden te misleiden, ofschoon de scherpe punt, die het laken verscheurd had, hem aan den arm wondde. Nog één schot wilde de knaap afwachten; zijn moed werd echter niet op deze tweede proef gesteld, welke doodelijk kon zijn; twee rukken aan het touw deden hem eindelijk tot op den grond zakken. Een poos luisterden zij met aandacht of ook eenig ongewoon gerucht de gevangenneming of den dood van hun afgezant verkondigde, maar alles bleef stil, en eenige oogenblikken daarna hoorden zij op eenigen afstand het aanslaan van een hond, en vervolgens den zachten klank van een schel gefluit; hetgeen Frank de zekerheid gaf, dat Henri ontkomen was en zich bij Ralph bevond, die hem wel buiten het dorp zou brengen.

Van Schaffelaar had wel de woorden gehoord, die Perrol hem had toegeschreeuwd; maar hij had die niet beantwoord; hoe meer hij gevoelde, dat hij in de macht was van den man, dien hij verachtte, des te minder wilde hij zich gevoelig toonen voor zijn lage spotternij. Hij wist wel, dat hij dezen nacht nog veilig kon slapen, vertrouwende op de bewaking zijner trouwe ruiters; hij had daarvoor de toestemming van Perrol niet noodig; maar ook hier wilde hij de eerste zijn, om zijne mannen vóór te gaan. Hij en Frank gingen de ruiters vóór, om alles aan te wenden, wat de beklimming van de trap onmogelijk kon maken; zij waren in het donker in den ouden toren werkzaam, totdat de maan opging, en door de de sleuven en gaten ook daarin wel een twijfelachtigen, maar toch een welkomen lichtstraal liet vallen.

Wat Perrol betreft, hij sliep ook niet; tweemalen gedurende den nacht bezocht hij het kerkhof en lachte genoegelijk, toen hij de rookwolken boven de torenspits zag opstijgen; hij juichte van vreugde, als hij nadacht, dat zijn vijand binnen dat enge gebouw, zonder voorraad of oorlogstuig, was opgesloten, en dreigde met de vuist, alsof hij het steengevaarte wilde omverstooten. Twaalf dagen te voren had hij Froccard ontboden, en hem gelast op nieuw alles in het werk te stellen, om de schuilplaats van de dochter uit *de Vergulde Helm* te ontdekken. De belooning zou niet falen; nimmer zou hij zoo tevreden geweest zijn over hetgeen zijn meester hem zou schenken; hij wist niet, dat deze den laatsten dienst van hem vergde, dat zijn dood dezen van zijn belofte ontslaan, of hem straffen zou voor zijn domheid.

Spoediger dan Perrol verwacht had, vertoonde zich Froccard, om het loon te ontvangen; hij berichtte, waar Maria zich ophield, namelijk, dat zij te Zutfen in het klooter Spitaal een schuilplaats gezocht had. Toen vroeg de aanvoerder lachende, terwijl hij opstond, daar hij de ruiters in het voorvertrek hoorde, die den speurhond moesten verworgen, of hij ook nog iets te zeggen had, voordat hij hem betaalde en liet vertrekken. Doch op eens trad de aanvoerder naar hem toe; wraakzucht deed den lachenden trek van zijn aangezicht verdwijnen, en verspreidde er den glans over van een duivelsch vergenoegen. Andermaal sprak hij over iemand het doodvonnis uit; maar nu niet over een hatelijk werktuig zijner driften, dat hem zelfs door zijn verachtelijkheid een walg was geworden, doch over een braven en edelen vijand. »Ik wil sterven, als het zoo niet is," herhaalde Froccard lachende,

»indien ik mij niet gehaast had, om u de tijding te brengen, dat het lieve bruidje weergevonden is, dan zou het roodbonte paard nu niet bedorven zijn, en dan zou ik de eer hebben nu met den dapperen heer Van Schaffelaar aan den avonddisch te zitten."

Dit bericht deed hem Froccard vergeten; bijna de geheele bende kreeg bevel zich te wapenen; de gelegenheid was te schoon voor hem, om haar ongebruikt te laten voorbijgaan: de hoon van Westbroek zou dan eindelijk gewroken, bloedig gewroken worden.

II.

TWEEDE DAG.

Maar, kerk en toren krakt en kraakt,
En siddren daar zij staan,
En 't vuur dat langs de leijen blaakt,
Grijpt kerk en toren aan.

H. TOLLENS, CZ.

Het was gelukkig, dat heer Jan Van Schaffelaar niet gewacht had met zijn knaap weg te zenden; het heldere maanlicht, dat weldra het kerkhof verlichtte, alsof het dag was, zou niet toegelaten hebben, hem ongezien langs den toren af te laten; ook was de waakzaamheid der wachters bijna verdubbeld, sedert Perrol zich er weder vertoond had.

De zilveren stralen der maan, die de duisternis verdreven hadden, moesten echter op hare beurt voor het licht der zon zwichten. In het eerst was het, alsof het koele, maar heldere licht opnieuw het kerkhof, de huizen en de schuren aan den nacht wilde overgeven: een grauwe, onzekere schemering kleurde alles met een zonderlinge tint; de zilveren schijf verbleekte, en het was alsof zij zich verwijderde. Maar spoedig kleurde een warmer licht de spits van den toren; het kraaien der hanen en het gezang der vogelen kondigden den morgenstond aan, terwijl de maan zich voor de zon scheen terug te trekken. Hoe schoon, hoe landelijk zou het hier geweest zijn, indien het zwervende krijgsvolk de eenzaamheid van het stille dorp niet gestoord had! Met beklemde borst zagen de dorpelingen den dag aanbreken. Helaas! heden bracht de morgenstond hun geen vreugde, maar schrik; want de trompetten der Zwarte Ruiters bliezen, op last van Perrol, met schellen toon zijn morgenlied.

Een man, die op eenige bossen stroo lag te slapen, werd ook door deze muziek gewekt; het was Ralph. Hij bevond zich boven in een schuur, welke achter in den hof van een huis der Langestraat stond, en hield zich verborgen achter het stroo, dat hier bewaard werd. De reden, waarom hij zich hier ophield, was niet, omdat hij voor de inwoners van het dorp bevreesd was, die hem met eerbied en vrees beschouwden, maar om de Zwarte Ruiters te ontwijken, van welke velen hem kenden; en tevens om te kunnen zien, wat er om en bij de kerk gebeurde. Zoodra de snerpende tonen der koperen instrumenten hem in zijn slaap gestoord hadden, richtte hij zich op, en zag door een kleine opening, die in het rieten dak was. Dit kijkgat werd door een soort van halfronde luifel gedekt, waardoor het indringen van het water verhinderd werd, dat langs het dak afliep, als het regende.

Daar lag het heilige huis vóór hem, dat ter eere van St. Odulf op een kleine verhevenheid gesticht was. Er waren drie daken achter den hoogen toren; het middelste was het hoogste en het langste, en boven het koor zelfs nog meer verheven. Een klein traptorentje, dat weinig hooger reikte dan de muren der kerk, stond in dien tijd bezijden het koor, en gaf den eenigen toegang tot het gewelf, dat op pilaren rustte. Hoog verhief zich de leien torenspits boven den omgang, die uiterlijk op vijf verdiepingen scheen te rusten. Behalve de acht bomgaten, die van klankborden voorzien, en onder den omgang waren, en een luik, dat in de tweede verdieping boven den ingang was, had de toren slechts hier en daar kleine openingen. De twee bomgaten, die zich weleer nog aan elke zijde van den toren, onder de andere, omtrent ter hoogte van het dak der kerk, in den muur bevonden hadden, waren dichtgemetseld. Geen rookwolken omhulden den toren meer; de vuren schenen uitgegaan te zijn. De rustplaats der vrome afgestorvenen, die in de heilige aarde rustten, omringde het gebouw. Een lage muur met twee doorgangen liep om dit kerkhof, op hetwelk eenige kleine houten kruisen de plaatsen aanwezen, waar de aarde zich geopend had, om het aardsch omkleedsel van den mensch in haar schoot te ontvangen. Door elke opening in den muur, welke met een hek was afgesloten, trad men over een ijzeren rooster op het kerkhof; volgens het gevoelen der eenvoudige dorpelingen, was het den boozen geest onmogelijk, om met zijne boksvoeten over den rooster te

gaan, zonder tusschen de ijzeren staven te schieten. Helaas! waarom beveiligde dit eenvoudige middel het kerkhof ook niet tegen de duivels van Perrol!

Het duurde echter nog een geruimen tijd, nadat de trompetten gezwegen hadden, voordat het bendehoofd verscheen; waarschijnlijk hield het uitzetten der voorposten hem bezig, of had hij andere bevelen te geven, en dit schonk nog eenige oogenblikken rust aan de mannen, die voor het tegenwoordige nog voor zijn woede beveiligd waren. Maar die rust kon niet lang duren, waar Perrol gebood, waar hij een gehaten vijand vervolgen wilde.

Weldra klonken trompetten en bazuinen; van de zijde van het Beeken-eind rukte de Zwarte Bende, ten minste het meerendeel daarvan, naar het kerkhof. Het was een waardig slagveld voor de Zwarte Ruiters; op de graven der gestorvenen zouden zij hun veldgeschreeuw aanheffen en nieuwe offers in de ontvleeschde armen van den dood werpen. Waarom klonk nu de krijgsmuziek? Waarom had zij des nachts gezwegen? Was het, omdat Perrol toen zijn vijand nog hoopte te bekruipen, evenals de tijger het edele hert, dat zich onder de schaduw van het geboomte nedergevlijd heeft? Nu hij zich bedrogen zag, nu zijn prooi hem ontsnapt was, wilde hij heer Jan van Schaffelaar verschrikken door het vertoon van al zijn macht; evenals het verscheurende gedierte, dat, zijn muil openende, het woud doet weergalmen van zijn gebrul, en zich ontdekt ziende, niet aarzelt om de krachten van het hert als het ware te verlammen door zijne woeste sprongen en zijn bloedgierig geschreeuw. Het was een soort van zegepraal voor hem, zijn vijand diens machteloosheid voor oogen te stellen, en als het ware door den klank der trompetten in de ooren te donderen: een ellendige overwinning, die een Perrol waardig was, en geen vat had op de gemoederen der Schaffelaars; ten minste niet op het edele hart van hun aanvoerder. Voor hem was het niets vreemds dien marsch te hooren, welken hij te Eemnes tot zwijgen had gebracht, en den man, die vóór de mannen van wapenen reed, te zien; hij kende immers Perrol met de Roode Hand; hij had immers die roode pluim meer gezien; het was immers dezelfde man wien hij vóór weinige maanden het leven had gelaten. Ook die mannen in zwarte rustingen, met hunne speren, op hunne hengsten, bedekte met zwarte ijzeren platen, die handbus- en kruisboogschutters en dat voetvolk kende hij immers; evenveel mannen, als daar voorbijtrokken, hadden zijne ruiters op den Wakkerdijk vóór zich uitgedreven en overwonnen. 't Is waar, toen bevond hij zich aan het hoofd van zijn bende ruiters, en vergezelden hem slechts weinigen; maar hoe donker het vooruitzicht ook mocht zijn, kon echter de vrees geen toegang vinden tot zijn vroom en godsdienstig gemoed. Hij deed Frank de goede houding hunner vijanden opmerken, toen de Zwarte Bende uit de Langestraat te voorschijn kwam, en roemde de krijgstucht, welke de vreemdeling onder dit, meest onlangs aangeworven volk had weten in te voeren. Perrol, die veeltijds de gewoonte gehad had, zich licht gewapend aan het hoofd van zijne geharnaste mannen in een of ander gevecht te vertoonen, om blijk te geven van zijn onverschrokkenheid, was nu van het hoofd tot de voeten gewapend, ofschoon zijn wapenrusting hem drukte, en hij ze vooralsnog niet noodig had. Hij troostte zich echter dit ongemak; want hij was bevreesd, dat zijn vijand bemerken zou, dat hij zoo sterk niet meer was als voorheen; dat diens hand, na zooveel tijdsverloop, als het ware nog op hem drukte. Met tevredenheid reed hij weder op dat paard, hetwelk alleen aan hem gehoorzaam was; aan welks verlies hij alleen zijn ongeluk bij Westbroek geweten had; hij was trotsch op zijn Hector, dien hij door zijn schandelijke weddenschap verloren, en als een roover onridderlijk heroverd had.

Kalm en bedaard zat de oude schaapherder voor het luchtgat, terwijl de Zwarte Bende langs het Rond-om trok; het was alsof hij reeds vooruit zag, hoe dit alles zou afloopen. De afstand, waarop hij zich bevond, en de hoogte, zoowel als de lengte van de schuur, stelden hem in staat om waar te te nemen, wat er bij den toren voorviel: dáár waar hij zich nu bevond, kon hij zien, wat er vóór en aan de eene zijde van den toren gebeurde, en hij behoefde, slechts weinige voetstappen verder, zich voor een andere opening te plaatsen, om ook dat gedeelte van den toren te zien, waartegen de kerk gebouwd was.

Tevergeefs zag hij naar den hoogen zwaren toren, die van groote, roode gebakken steenen was opgemetseld, zooals de overlevering verhaalde, op de plaats zelve gebakken; geen der ruiters van Van Schaffelaar vertoonde zich op den omgang. Tevergeefs luisterde hij naar den een of anderen uitroep, in antwoord op de tonen der trompetten en bazuinen; het scheen alsof de toren reeds verlaten was door de mannen, die er des nachts in gevlucht waren. Zelfs Perrol richtte gedurig het hoofd op, en zag naar de spits, den omgang en de bomgaten; misschien bekroop hem plotseling

de vrees, dat Van Schaffelaar zich had weten te verwijderen; daarom wenkte hij met de hand en de krijgsmuziek zweeg; de zwarte slang, die het kerkhof reeds bijna geheel met haar lichaam omwonden had, bleef onbeweeglijk staan; maar geen geluid of geroep stelde zijn wraakzuchtig hart gerust. Toen hoorde Ralph, hoe de ruiters, die vóór den toren de wacht hielden, Perrol toeriepen en naar den toren wezen; de aanvoerder vergat zijn zwakheid en de zwaarte zijner wapenen, gaf zijn paard de sporen, en sprong over den muur op het kerkhof. Waagde het eindelijk een zijner vijanden, die hij reeds half dood waande van schrik, door den opgestegen rook zich te vertoonen, of braken zij eindelijk het verachtend stilzwijgen af, dat zij tot nog toe bewaard hadden? Neen! Niets van dat alles gebeurde er; maar toen hij vóór den toren reed, toen zijn oog langs den rooden muur naar boven klom, werd hij een schild gewaar, dat van den omgang afhing; het droeg een wapen, waarop de zilveren lelie prijkte boven den gelen balk op het roode veld.

Hij herkende dit wapen, welks gepolijst staal de stralen der zon terugkaatste, en, als met een vurigen stralenglans, de schitterende kleuren van het gelachtswapen van Jan van Schaffelaar omringde. O! dit schild zeide hem meer dan de ergste smaadredenen, dan het veldgeschreeuw van zijn vijand, al ware het door duizend monden herhaald geworden; dat schild, voor hetwelk hij met paard en wapens was neergevallen, dat het zijne had zien zinken, zeide hem, dat heer Jan van Schaffelaar zich op den toren van Barneveld bevond — en hem trotseerde. Hij strekte den ijzeren handschoen uit, alsof hij het met zijn hand wilde nederlaten; maar de toren was hoog; zijn oog kon het terugkaatsen van de zon op het staal niet verdragen, en hij riep woest: »Gij hebt welgedaan, leenman van den bisschoppelijken basterd! om uw wapen vóór dien kerktoren op te hangen; maar al hangt het nog zoo hoog, toch zal ik het ter aarde rukken. Het is de laatste maal, dat het zich verheft; ik zal het verbreken, *Per moio!* evenals ik den laatsten der Van Schaffelaars verpletteren zal. — Zoo waar als ik Perrol ben, gij noch uw wapen, zult dit kerkhof meer verlaten; uw geslacht en het wapen zal hier voor eeuwig verdwijnen. — *Per moio!* mijn zwaard zal hooger reiken dan dat schild: *je le tiens hault!* Dit zeggende, wees hij eerst naar den toren, en sloeg toen op zijn schild, dat hij naar voren trok, waarop het ontbloote zwaard stond en zijne spreuk te lezen was.

Toen Perrol zweeg, en geene stem van den toren hem antwoordde, deed hij zijn paard omkeeren; maar eer het vooruitsprong, viel er een groote steen tusschen de klankborden uit; een zachte uitroep van vreugde des herders vermengde zich met het geschreeuw der ruiters. Hoe meer de steen de aarde naderde, hoe sneller hij viel; echter miste hij zijn doel; want de hengst van Perrol deed juist den eersten stap, toen hij den aanvoerder zou getroffen hebben, en de platen, welke den rug van Hector bedekten, rammelden, toen de steen er langs afgleed. Het moedige dier, dat aan zijne zwierige bewegingen een einde had gemaakt, toen zijn berijder sprak, evenals luisterde het naar de bloeddorstige woorden van zijn meester, verhief zich op eens op zijne achterpooten, en snoof door zijne neusgaten; zijne oogen schoten vurige stralen door de openingen van de zwarte ijzeren plaat, die zijn kop van voren bedekte. Sommige ruiters snelden toe om hun heer op te vangen, die uit den zadel dreigde te vallen, en de rechterhand aan den zadelknop sloeg; doch hunne vrees duurde slechts een oogenblik; want de sporen, die geheel bebloed uit de zijde van het weerspannige dier te voorschijn kwamen, deden het vooruitspringen. Nog eens waagde Hector het, den kop schuddende, te steigeren; doch opnieuw bewogen zich de met scherpe punten gewapende hielen, terwijl een krachtige hand teweegbracht, dat het bebloede schuim langs zijn bek nederliep, en het dier onderwierp zich. De vrees alleen had het zoo stout gemaakt om zich te verzetten, maar het besefte de vruchteloosheid van zijn poging, om zijn rug van den ijzeren man te ontslaan, en Perrol liet, onder de toejuiching zijner mannen, het paard eenige bewegingen maken, welke iedereen bewezen, dat hij zijn overwicht er op hernomen had; eerst toen verliet hij het kerkhof, evenals hij er op gekomen was.

Maar niet verder vervolgde hij zijn optocht rondom den muur; de rijzige ruiters trokken met de krijgsmuziek af, om hunne paarden naar den stal te voeren, waar zij opgezadeld moesten blijven staan; zij die te voet gingen, bleven, en met hen een tiental hunner makkers en hunne paarden, om zijne bevelen over te brengen, als het noodig mocht zijn. Frank had gestampvoet, toen hij bemerkt had, dat Perrol *zijn* paard bereed en het volkomen meester was; doch Van Schaffelaar liet niet bemerken, dat het hem smartte, toen hij achter zijne vijanden zijn trouwen Moor bij een gemeenen halster zag rondleiden. Het edele dier

stapte vol moed voorwaarts, ofschoon het van zijne kleeden en wapens beroofd was, en twee ruiterknechten bedwongen dikwerf met moeite zijn tegenstand. Ofschoon de steen, die gevallen was, Perrol had moeten doen vreezen den toren te naderen, was zijn eerste werk, nadat hij afgezeten was, zich nog eens derwaarts te begeven; hij wierp nog een dreigenden blik op het schild, toen hij, gevolgd door zijne ruiters, in den toren trad.

Een oogenblik dacht de schaapherder, dat hij van zins was de trap weder te laten openen, of een poging aan te wenden, om door het luik, dat in het gewelf was, den toren te veroveren; ook hoorde hij in den toren breken en kloppen, en zag ladders aanvoeren. Het was alsof er gevochten werd, en inderdaad drie ruiters werden uit den toren weggedragen. Maar spoedig zweeg dit gedruisch, en Perrol en degenen, die hem gevolgd waren, traden naar buiten; zij hadden zeker tevergeefs getracht de opening, door welke de klok kon afgelaten worden, te beladderen, en het vuur, dat, sedert de morgenstond was aangebroken, niet meer was onderhouden, werd opnieuw voorzien. Met over elkander geslagen armen stond Perrol op eenigen afstand van den toren, terwijl zijne ruiters zijne bevelen wachtten, en vruchteloos iemand hunner vijanden trachtten te ontdekken. De dikte der muren en de hoogte van den toren schenen hem uit de hand te vallen, en de ongelijke hoogte der kerkdaken verhinderde het leggen van een zoldering of brug op de drie nokken, van welke men anders den toren had kunnen beladderen. Nu vatte hij een oogenblik het besluit op, de kerk op te offeren, en het gewijde dak in den brand te steken. Doch hij verwierp dit voornemen, dat misschien zijne vijanden nog niet zou kunnen dwingen om zich over te geven; de geheele kerk kon vergaan, zonderdat de toren daarom behoefde te vallen, of het onmogelijk werd er in te blijven.

Op dit oogenblik keerden de rijzige ruiters, die met vuurwapens en kruisbogen voorzien waren, benevens velen der mannen van wapenen terug. Inwoners van het dorp zag Ralph niet, dan nu en dan eenige, die op last der krijgslieden het een of ander aandroegen, en vloeken en slagen ontvingen voor hun loon. Perrol nam nu zijn helm af, die hem te zwaar begon te vallen, en gaf dien aan Vidal, die achter hem stond, en op zijn bevel het hoofddeksel haalde, dat hij, van Amersfoort komende, gedragen had; den helm met het vizier had hij niet noodig, dewijl het hem bekend was, dat zijne vijanden geen schiettuig bij zich hadden. Terwijl de zon hoe langer hoe meer haar licht op den toren wierp, zonder den Zwarten Ruiters nog een enkelen harer verwarmende stralen te gunnen, scheen Perrol zijn besluit genomen te hebben, en Ralph zag hem zijne bevelen uitdeelen. De voet- en kruisboogschutters verdeelden onder elkander het vlas, dat een boer had aangedragen, en weldra omringden zij aan alle zijden den toren. Achter hen stonden degenen, die vuurwapenen hadden; de lonten werden ontstoken, en het buskruit en de kogels in de wijde openingen der bussen gestampt. Kleine vuren van spaanders en kienhout brandden weldra vóór de gelederen der boogschutters; de pijlen met vlas omwonden, werden gedoopt in het hars of het pek, hetwelk op de vuren gesmolten was; de afhangende einden werden aangestoken, als de pijl voor de gespannen pees lag, en weldra snorden van alle zijden een aantal brandpijlen door de lucht, en drongen door de kracht der stalen bogen, in weerwil van den afstand, tot aan het einde der lange scherpe punten, in de houten planken, die de bomgaten sloten. In het eerst schenen eenige onzichtbare handen de brandende schichten te verbrijzelen; maar weldra groeide het aantal der pijlen zoodanig aan, dat men dit gevaarlijk werk scheen te staken. De scherpe punten, gehuld in de vlammen, die, als zij de schuine planken misten, er tusschendoor in den toren drongen, maakten het afslaan der brandstichtende pijlen bijna tot een roekelooze daad; de belegerden schenen deze beschutselen, welke hen voor het oog van hunne vijanden konden verbergen, aan hun lot over te laten. Niemand vertoonde zich op den omgang, om de brandstichters te verdrijven, en tevergeefs wachtten de busschieters, op hunne wapenen leunende, dat zich iemand zou vertoonen, om aan hunne kogels ten doel te strekken. Ralph zag, hoe de eene pijl vóór, de andere na, in de droge planken drong. Eerst waren het weinige vlammetjes, die hier en daar flikkerden, maar die, evenals de sterren aan den hemel, hoe langer hoe meer zichtbaar werden en in getal toenamen, totdat eindelijk een witte rook verried, dat de dikke eiken planken hadden vuur gevat.

Op ditzelfde oogenblik openden zich de gelederen der boogschutters, en zij, die anders met picken gewapend waren, traden op last van Perrol met spoed naar den toren, en voerden een dubbele ladder met zich. Ralph bemerkte nu, dat de aanvoerder, het als onmogelijk beschouwende om de

bomgaten te bereiken, door de opening, die in de tweede verdieping was, naar binnen wilde dringen; want de ladder werd opgericht tegen het luik, dat, boven den ingang van den toren, vóór deze opening was. Waarschijnlijk hinderde de rook degenen wel, die de ladder beklommen; maar deze onttrok hen ook aan het oog hunner vijanden, die bovendien door het vuur en den rook der brandende planken zelven reeds verhinderd werden, om te zien welk gevaar hen bedreigde.

Tevergeefs verwachtte Ralph door den damp een helm op den omgang te zien blinken; hij stond op en mompelde: »Op Van Schaffelaar! op! voor St. Maarten!" doch er werd niets van den toren geworpen. De bisschoppelijke ruiters vermoedden het gevaar niet, dat hen dreigde; want al hunne aandacht was op de brandende klankborden gevestigd; het geknetter der vlam verhinderde hen het oprichten van de ladder te vernemen, en de herder ging weder moedeloos zitten. Toen zag hij, hoe het luik, dat waarschijnlijk te dik was om spoedig opengehakt te worden, geheel bestreken werd met pek, hetwelk in een pot naar boven werd gebracht, waarna hij de ruiters weder zag afklimmen. Reeds verheugde Ralph zich, dat dit alleen niet genoegzaam zou zijn, om het eikenhout, dat rechtstandig stond, vuur te doen vatten; maar nu werd de ladder opnieuw beklommen. Ditmaal voerden zij een grooten lap doek met zich, die van het pek droop, waarmede hij bestreken was; maar nu ook hoopte Ralph, dat de belegerden de slagen zouden hooren, waarmede men dit brandkleed tegen het luik zou nagelen; doch ook deze hoop verging in rook. Perrol gevoelde, hoeveel er aan gelegen was om de kunstbewerking, die hij bevolen had, aan het oog en oor van zijne vijanden te onttrekken. Het kleed werd wel bevestigd; doch alleen door de spijkers of spieën met de hand zoo vast mogelijk tusschen het luik en den muur vast te klemmen. Vervolgens liet Perrol het vlas en stroo aandragen, dat van hand tot hand naar boven ging, en de soort van zak, welken het kleed vormde, werd er mede gevuld.

Een zucht van verdriet en smart ontglipte aan de borst van den ouden schaapherder. De geheele toestel werd door de dikte van den muur bijna verborgen; zelfs moesten de spieën, die tusschen het luik gewrongen waren, de belegerden verhinderen het luik te openen en de brandstoffen naar buiten te werpen. Maar daar verheft zich een gekraak boven aan den toren, en de brandende klankborden vallen naar buiten. Nu en dan vertoont zich een dunne balk buiten den muur door de kracht der stooten; de bussen worden tegen borst of schouder gedrukt; vuur en rook is nu ook beneden den toren, en de knallen der bussen klinken gestadig; de onzichtbare kogels dringen fluitende in den toren: de belegerden willen het door hunne vijanden ontstoken vuurwerk niet langer aanzien.

Aan alle zijden is de toren omringd door een rook, die zich, als men het zoo noemen mag, aan de steenen tracht vast te klemmen, en het wordt moeilijk alles te overzien. Dáár vestigt zich het oog van Ralph op iets, dat zich evenals een witte rook tegen de leien spits vertoont, zich beweegt, en uit een voorwerp dat schittert schijnt op te rijzen. Brandt het dak reeds? — was zijn eerste gedachte; maar hij ziet scherper toe; hetgeen zijn oog getroffen heeft, verandert van plaats; hij ziet één — twee witte vederbossen op den omgang. De Zwarte Ruiters schenen nog niets te bemerken, o! waarom kon hij den Schaffelaars niet zeggen, wat hen bedreigt! maar daar gaan zij vooruit; zonder schroom zien zij over de borstwering, 't is alsof hunne vijanden met blindheid geslagen zijn. Ha! God zij gedankt! daar staan zij boven de poort stil. Heeft hij het wel, of houdt de geharnaste man, die ver over den rand heen buigt, zijn makker terug, en weerhoudt hij hem om zijn gevaarlijke daad te volgen? wappert niet de groote witte vederbos op den stalen helm, boven het wapenschild? Ja! want Perrol schreeuwt, en zijn woeste stem verheft zich boven het geweld, dat om den toren heerscht: »Drukt los de bussen! voor den satan! dáár. . . ." en hij strekt de Roode Hand naar den toren uit. De looden kogels stuitten tegen steen en ijzer af, en Ralph zag, toen de rook een weinig verminderde, de witte pluimen niet meer bewegen. Waren het de helm en het harnas, of was het alleen het schild, dat getroffen was? Ook Perrol trad tevergeefs achterwaarts, om iets naders te zien. Het luik was tot bovenaan bedekt door het vlas en stroo, hetwelk er vóór gestopt was. De ruiters droegen weder een pot met pek of hars aan, om dien over dit alles heen uit te storten, opdat de uitwerking des te vreeselijker zijn zou; maar Perrol, die zijn vijand had gezien, wilde niet langer wachten, maar riep: »Steekt aan, *Per moio!* steekt er den brand in, voor den duivel!" Men gehoorzaamde, en een toorts werd aangestoken. Perrol scheen, evenals Ralph, eerst naar den omgang te zien, die geheel verlaten

scheen, en toen naar de fakkel, welke de ruiters elkander overgaven. Met angstige oplettendheid zag de oude man de vlam het donkerbruine brandkleed naderen; maar ziet! op eens verdween de toorts; een vreeselijk kraken, gevolgd door angstgeschreeuw en woeste kreten, paarde zich met het rammelen der wapenrustingen en met een doffen slag; de brandstoffen hadden geen vuur gevat, en de ladder was verdwenen. Stomme verbazing heerschte er op het kerkhof, en de handbussen zwegen; zonder dat zulks bemerkt was, hadden de belegerden een zwaar en vrij lang stuk hout boven op de borstwering van den omgang gelegd en het er van afgestooten.

Het stof, dat door het vallen van den balk en de ruiters was opgestegen, verhinderde eerst hen te zien; maar weldra hoorde men het geschreeuw van diegenen hunner, welke gekwetst waren. De toorts was op den voorraad van brandstoffen gevallen, welke vóór de deur lag, en onder en over welke de pot met pek en hars was omgestort. Zij, die den brand hadden willen stichten, worstelden zelven te midden der vlammen. Hunne makkers snelden toe, maar juist werden de klankborden aan deze zijde ook naar beneden gestooten, waardoor zij, die kwamen om te redden, terugtraden, en er zelfs twee hunner mede terneder vielen. Degenen die nog eenige krachten hadden, kropen zelven uit de vlammen weg, welke hen evenwel nog niet schenen te willen verlaten; want het pek, dat aan hunne harnassen zat, bleef branden, toen zij zich reeds van het vuur verwijderd hadden. Op bevel van Perrol, wien het jammerde, dat zijn ladder gebroken was, werden allen die gevallen waren, eindelijk uit de vlammen gesleept, welke langs den grond bleven branden; doch voor eenigen hunner kwam de hulp te laat, zoo zij zelfs niet altijd vruchteloos zou geweest zijn. Toen zag Ralph, hoe Perrol een der boogschutters den gespannen boog uit de hand rukte, een omwoelden pijl aanstak, voor de pees legde, en zonder te mikken de brandstoffen in brand schoot, die voor het luik te zamen waren gepakt, den boog wegwierp, en met de linkerhand op zijn zwaard leunende, de ontwikkeling der vlammen gadesloeg.

Waarschijnlijk beseften de belegerden de nutteloosheid om eenige poging tot afwering van den brand te doen; sedert de laatste borden waren weggestooten, scheen alles op den toren weder in rust te zijn, en men hoorde er niets bewegen. Tevergeefs traden zelfs de ruiters op een verren afstand, om door de bomgaten iemand te zien te krijgen. Uitgezonderd eenige kleine stukken hout, welke nog boven aan den toren smeulden, was het vuur geheel uit, behalve vóór het luik; maar het brandde daar ook met een ongehoorde woede; het was alsof de geheele toren met pek en zwavel gevuld was, en dat dit de eenige uitweg der vlammen was. Gelaten zag Ralph naar den opstijgenden zwarten rook; zoo het hem voorkwam, drong de stank van pek en zwavel tot hem door. Wellicht dacht hij, dat alle hoop verloren was, dat niets meer redding kon aanbrengen, of misschien vertrouwde hij op den moed en het geluk der belegerden. Perrol zelf, die zich vergast had, toen de vlammen uitbraken, verwijderde zich nu voor een oogenblik, terwijl men zich onledig hield om van alle zijden ladders aan te brengen; mogelijk gevoelde hij de behoefte om uit te rusten, en wilde hij niet gaan zitten voor het oog zijner vijanden.

Een beweging, welke nu onder de Zwarte Ruiters ontstond, die meest allen tot nog toe naar de vlammen gezien hadden, wekte Ralph uit de soort van verdooving, welke hem bevangen had. Hij zag, hoe een der mannen van Perrol uit de kleine deur van het traptorentje in de goot van de kerk stapte, en langs een ladder, welke men hem toestak, tegen het middelste dak opklom. In het eerst dacht de schaapherder, dat men van deze zijde wilde beproeven, om een der bomgaten, of wel den omgang te bereiken, en hij plaatste zich voor het gat, dat hem in staat stelde, de achterzijde van den toren gade te slaan; maar hij bedroog zich; want men voerde geen andere ladder aan, en geen der Zwarte Ruiters volgde hun makker, die nu boven op de nok stond. Hij scheen tot de mannen van wapenen te behooren, ofschoon hij noch speer noch schild voerde, en de platte looden strook, welke het kerkdak dekte, bleek breed genoeg voor hem te zijn, om er voor- en achterwaarts op te gaan.

Toen hij halverwege het koor en den toren gekomen was, bleef hij staan, en schikte zijn harnas terecht, dat door het klimmen verschoven was, verzette zijn helm, plaatste den rechtervoet vooruit, sloeg driemaal met zijn hand op de greep van zijn groot zwaard, en schreeuwde snoevend: »Heidaar, kerels! vertoont u eens, als gij durft, en houdt u niet schuil als de kerkuilen bij den dag. — Ha! waar blijft gij? is het niet genoeg, Heeren! dat ik de moeite genomen heb om den halven weg af te leggen? Durft gij u niet op dezen smallen weg wagen, of zijn uwe oogen door den rook

bedorven?" Maar men antwoordde hem niet, en hij vervolgde schamper; »Ik zie nog niemand; heidaar! Heer Van Schaffelaar! kom op, dappere ridder! ik wacht u; ik ben Rogardo, de Italiaan! Vertoon u, ha!" riep hij met den voet stampende, »is dat het antwoord, papenruiters! die zelven de heilige leien van dit dak vernielt," toen een steen, welke uit den toren naar hem werd geworpen, hem niet bereikte, maar eenige leien van het dak verbrijzelde en in de dakgoot nederviel.

»Ellendelingen!" schreeuwde hij kwaadaardig, »zijt gij dan allen lafaards, van den aanvoerder tot den verdraaiden knaap? Zijt gij bang voor dit zwaard, dat reeds zoovele van de gladde rustingen heeft verbroken? Vecht gij nimmer dan met overmacht? Blijft gij terug voor mij alleen....! voor Rogardo...?"

Ralph gevoelde, dat Van Schaffelaar te verstandig was, om den Zwarten Ruiter met eenig antwoord te vereeren, en dat geen zijner ruiters het zou wagen, om zonder zijn toestemming gehoor te geven aan deze uitdaging. De kwaadheid en trotschheid van den Italiaan vonden nieuw voedsel in de voorzichtigheid zijner vijanden; hij trok zijn zwaard en riep: »Hier! met dit zwaard, dat uwe makkers heeft verslagen, wil ik bewijzen, dat heer Jan van Schaffelaar een ellendeling is. Per Bacco! ik, Rogardo zal zulks bewijzen!"

»Zwijg!" riep op eens uit den toren een stem, die den schaapherder deed opspringen. »Staak die logentaal; de Zwarte Ruiters hebben de Schaffelaars niet ontmoet dan in Eemnes, en zij zijn daar allen met hun luitenant gebleven."

»Gij liegt!" schreeuwde Rogardo met zijn zwaard dreigende. »*Ik* ben dáár geweest, en sta hier nog, — ik zal u bewijzen, dat gij liegt, — daal af....!" Doch niemand liet zich zien, of viel hem in de rede, en de schaapherder werd weder gerust, het ongeluk, dat hij verwacht had, scheen weder geweken te zijn. Toen vervolgde de Italiaan lachende, na een oogenblik gewacht te hebben: »Voor den satan! waar blijft hij, die daar zoo even sprak, zijt gij het zelf geweest, Van Schaffelaar? Welnu, daar het strijden u niet bevalt, zal ik over de dochter van den smid spreken: gij weet zeker, wie haar na uw dood zal verzorgen? O! de Zwarte Ruiters houden veel van ouden wijn en jonge meisjes; zij zal ons welkom zijn, als de aanvoerder haar van zich stoot. Ik, Rogardo, ik beloof u haar te zeggen, hoe vroom haar bruidegom zijn leven bewaard, en hoe hij zijne eer verloren heeft. — Ha! ha! zij zal een goed leven met mij hebben, die Maria; zij zal ons allen gelukkig maken, totdat de aanvoerder haar van de bende laat verdrijven, en dan — wat zal dan de bruid van den edelman, van den laffen handlanger des Bourgondischen bastaards zijn, hé, Heer Van Schaffelaar?"

De schaapherder zag met donkere blikken naar den lagen ruiter, die de onschuld lasterde, en met het ongeluk spotte, dat den braven aanvoerder en zijne mannen dwong, om alleen met verachting zijn taal te beantwoorden. Misschien stelde de zonderlinge grijsaard belang genoeg in Maria, die door Frank bemind werd, en in de eer van Van Schaffelaar en zijn bende, onder welke zijn jongen diende, om verontwaardigd te zijn over deze taal; hij herkende den Zwarten Ruiter, dien hij meer, en het laatste te Eemnes, bij den slagboom gezien had; hij zag met leede oogen zijn krachtige gestalte, en hoorde ongeduldig zijn verachtend lachen.

»Genade, makkers!" riep de Zwarte Ruiter plotseling, en strekte zijn zwaard en zijn linkerhand naar beneden uit, alsof hij hen van de kerk en den toren wilde verwijderen. Ralph zag, hoe de bogen en bussen van den schouder of de borst werden afgenomen. »Genade voor hem!" schreeuwde Rogardo spottend lachende. »De eerste, die hem een kras op zijn harnas geeft, zal met mij te doen hebben, — hij behoort mij!"

Nu eerst zag Ralph, die alleen op den Zwarten Ruiter gelet had, wat er gebeurde. Boven op de borstwering van den omgang zat een ruiter in blinkend harnas; de laatste woorden van den man van Perrol gingen hem door merg en been. Wie was de roekelooze, die zich daar ten doelwit stelde aan aller pijlen en kogels? Hij zag zijn gelaat niet, dat door den voorovergebogen helm verborgen was; het was ook te ver af; maar het was de vederbos van den aanvoerder niet. Nu had de ruiter zijne voeten in de lis van een touw geplaatst, dat men van boven liet schieten; hij zakte af, terwijl hij rechtop stond, en zich met zijne handen vasthield aan het touw, dat gedurig rondraaide. Nu eens was zijn gelaat naar den toren, dan weder naar den Zwarten Ruiter gekeerd, die hem afwachtte. Spoedig bereikte hij het dak, trad uit de lis van het touw, en zag naar beneden; hij scheen met het oog de diepte te meten, die ter wederzijde aan zijne voeten was, hij scheen te berekenen wat zijn lot zou zijn, als hij tusschen de daken in viel. Nu trok hij zijn rechter handschoen in de hoogte, hief het hoofd met edelen zwier op, en vroeg luid en dreigend: »Zijt gij

het, man van Perrol! die in Eemnes geweest zijt, en nog leeft . . .?"

»Ja," riep Rogardo spottend, »en *Per Bacco!* nog lang zal leven, als ik u van dit dak geworpen zal hebben!"

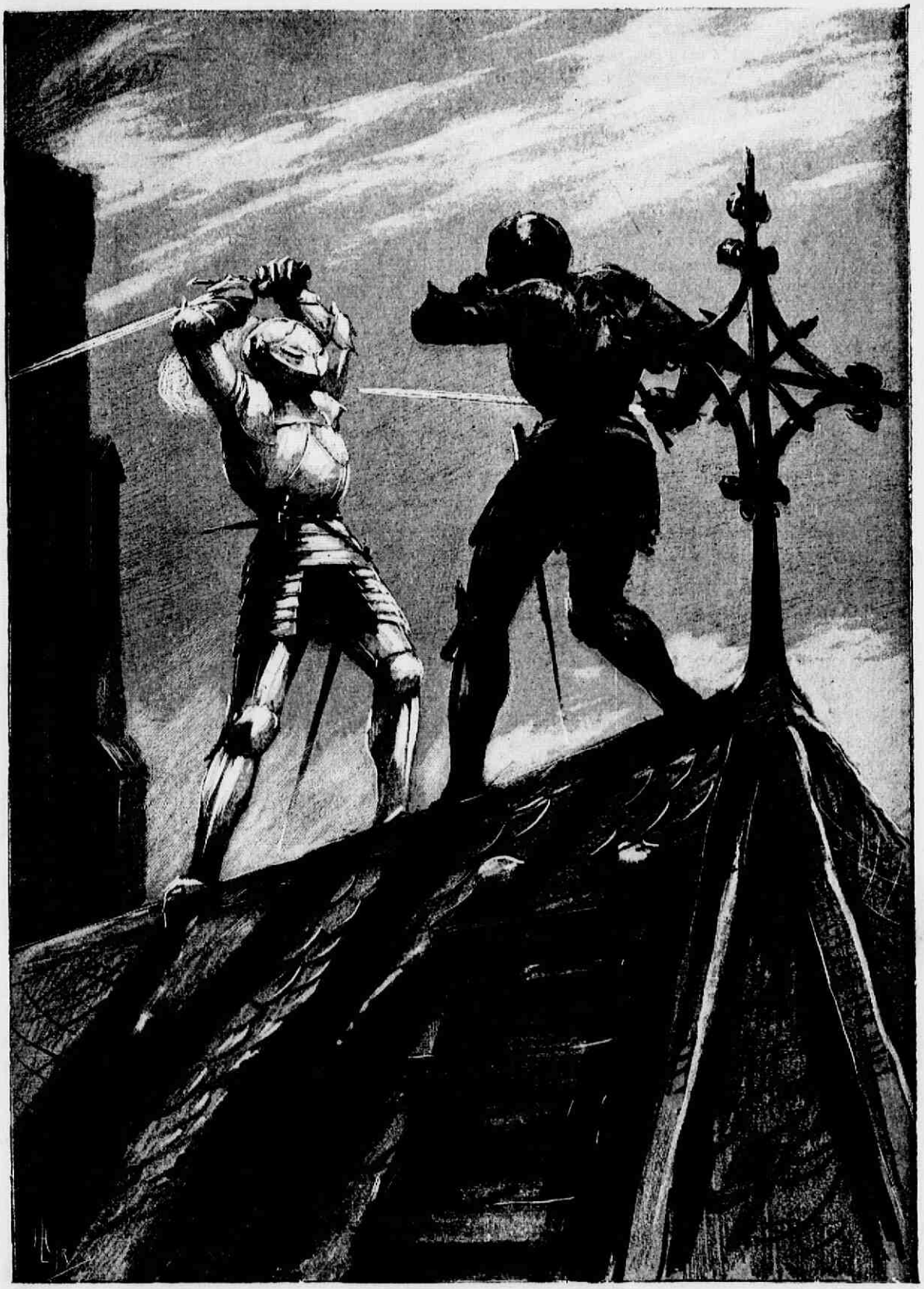
»En ik, ik ben er niet geweest!" vervolgde de ruiter, wiens eerste woorden den schaapherder hadden doen sidderen; want hij herkende Frank. »Gij behoort mij! de dood, dien gij op den Wakkerdijk ontkomen zijt, zal u hier bij het heldere licht der zon noodzaken om Walson en degenen, die met hem waren, te volgen."

»Is dat alles, wat gij te zeggen hebt?" vroeg Rogardo, die met zijn zwaard op het lood figuren trok, en lachte, »ik dacht, dat gij gekomen waart, om de lafheid van uw aanvoerder te verbergen, de eer van zijn bruid op te houden, die zij reeds lang verloren heeft, ha! ha!"

»Zwijg, vervloekte Italiaan!" riep Frank, die zijn zwaard trok, »vraag aan Perrol met de Roode Hand, wie de man is, die hem ter aarde geworpen heeft, maar denk niet, dat ik gekomen ben om te antwoorden op de lasteringen van een gemeenen snoever, dien ik veracht; ik kom alleen, om u voor eeuwig het zwijgen op te leggen, — en ik heb haast."

»Ha! ellendige jongen. . . .!" schreeuwde Rogardo, die zijn helm sloot en een paar stappen voorwaarts deed; maar Frank bespaarde hem de moeite, om verder te gaan; want hij trad snel op hem toe, terwijl hij zijn vizier naar beneden drukte. Een oogenblik stonden de groote ruiter met de zwarte rusting, en hij, die het blinkende harnas droeg, tegen elkander over. Beiden hielden het hoofd rechtop; zij wisselden geene woorden meer, maar dreigende en wraakademende blikken door de nauwe sleuven, welke in het ijzer waren, dat hun gelaat bedekte. Met het angstzweet op het gelaat zag Ralph den knaap, dien hij had opgevoed, dáár staan; had de geest hem dan bedrogen, toen hij des morgens velen vallen zag, maar hem niet? Hoe edel was zijn houding, hoe krijgshaftig stond dat gladde staal, hetwelk zoo juist mogelijk zijn welgevormde leest omsloot, en dat misschien door de hand van den meester uit *de Vergulde Helm* was afgewerkt! hoe schoon, maar ook hoe zwak was hij, in vergelijking met den breed geschouderden en langen man van wapenen der Zwarte Bende! Op eenmaal en als door een gelijktijdige drift bezield, werden de zwaarden opgelicht, zij verhieven zich hoog zonder elkander te raken of te zoeken, en daalden toen snel neder; geen schild beveiligde hier helm of harnas, de enge plaats, waar het gevecht plaats had, gedoogde niet, dat men een slag ontweek. Elke houw, die toegebracht of opgevangen werd, scheen den schaapherder te treffen; zijne grauwe oogen waren dof en zonder vuur. Het groote zwaard, dat door den Zwarten Ruiter gevoerd werd, scheen een schrikwekkende kracht te hebben; Frank moest terugtreden. O! dat oogenblik was verschrikkelijk voor den ouden man, en een uitroep van wanhoop ontsnapte hem, toen de roekelooze vriend van Van Schaffelaar naar den toren omzag, uit welken men hem scheen te roepen; want Rogardo maakte van deze gelegenheid gebruik, en trof den gladden helm. Doch Rogardo was Perrol niet; en hoezeer Frank bijna nederviel, hield hij zich staande, terwijl hij op zijn zwaard leunde. Rogardo lachte woest, en Frank richtte zich fier op, voordat zijn vijand hem voor de tweede maal trof. Een luide uitroep gaf zijn moed te kennen, maar ook de wraakzucht, die hem bezielde. Was de uitroep van zijn vriend hem bijna noodlottig geweest, de gedachte, dat hij streed onder het oog van den bruidegom van Maria, van zijn weldoener, verdubbelde zijne krachten. Het was nu aan Rogardo, om achteruit te gaan; het touw, dat misschien opgehaald was, om een tweeden man van den toren af te laten, bleef nu halverwege hangen; een geharnaste man, welke zich hoog boven den omgang vertoond had, verdween weder. O! met welk een oplettendheid volgde nu het oog van Ralph de twee mannen, die elkander op de nok van het kerkdak zochten te vermoorden! hoe schitterde zijn oog van vreugde! hoe was hij gereed om te roepen: »het is Frank; ik heb hem opgevoed; de jonge held met zijne blinkende rusting is de gewezen herdersknaap van Ralph!"

Reeds was Frank de plaats voorbij, waar het gevecht begonnen was; het zwaard, dat hij met beide handen voerde, daalde zoo snel neder, dat Rogardo, brullende van woede, steeds moest wijken. Het was alsof de jonge ruiter grooter was dan zijn vijand, die misschien eindelijk besloot om niet verder achteruit te gaan. O! hoe snel en wild flikkerde zijn zwaard, met hetwelk Frank scheen te lachen, die achteruit sprong, alsof hij op den vasten grond geweest ware, weer vooruitsnelde, en met een houw het vizier van Rogardo bijna verpletterde! De wreker van de eer van Maria en haar bruidegom verdubbelde zijne slagen; nu eens ontweek hij het zwaard van den Zwarten Ruiter of ving het op, dan weder bekreunde hij zich niet, waar

Zoo werd de man van Perrol, zoo werd de snoever genoodzaakt te wijken. Met stomme verbazing zagen zijne makkers den gevreesden Rogardo, dien ouden ruiter der bende, terugtreden voor zijn jongeren en op het oog minder sterken vijand.

De Schaapherder. Bladz. 25, Deel IV.

het zou nederdalen: hij had zich immers in de hoede van God aanbevolen. Zoo werd de man van Perrol, zoo werd de snoever genoodzaakt te wijken. Met stomme verbazing zagen zijne makkers den gevreesden Rogardo, dien ouden ruiter der bende, terugtreden voor zijn jongeren en op het oog minder sterken vijand: nu eens zette hij den voet achterwaarts om een slag te ontwijken, dan weder sloeg Frank hem met zijn zwaard, als het ware, terug. Eindelijk waren zij het koor genaderd, en de Italiaan, die een paar stappen achterwaarts deed, leunde, naar zijn adem hijgende, op zijn zwaard. Ook Frank bleef staan, en liet zijn wapen zakken; ook hij scheen vermoeid. Langzaam boog de Zwarte Ruiter het hoofd voorover, en zag nu eens aan de eene, dan aan de andere zijde der kerk naar zijne makkers, maar zijn stem klonk niet door het half vernielde vizier; hij zou nu geen genade gevraagd hebben voor den jongen man, wiens krachten hij te vroeg veracht had. Doch zijne makkers gebruikten hunne wapens niet, en hij was te trotsch, hen te verzoeken om hem te redden; nog hoopte hij te overwinnen; hij kon bijna nog niet gelooven, dat hij, Rogardo, langer zou behoeven te wijken. Ralph kon de woeste uitdrukking van zijn oog niet zien; maar hij meende hem van woede te zien sidderen. Rogardo richtte zich snel op, en drong op Frank in, die zich niet liet overvallen, maar hem zelfs te gemoet trad. Voor een oogenblik was het twijfelachtig, of de Zwarte Ruiter den voet weder zou zetten op het gedeelte van dat dak, dat boven het schip der kerk was, dan of zijn vijand hem ook boven het koor zou vervolgen. Maar spoedig was het dit niet meer; Rogardo had den tijd niet om zijne slagen toe te brengen, nauwelijks dien om het zwaard van zijn vijand af te keeren, en niet te vallen of mis te stappen op de nok, welke hier nog smaller was, toen hij opnieuw den terugtocht moest aanvangen. Hoe langer hoe onzekerder werd zijn gang, en de overmacht van zijn vijand scheen zijn arm te verlammen. Hij zag ter zijde van zich; maar het dak was steil en de goot niet breed; als hij zich hier liet afglijden, wachtte hem evenwel de dood; want hij viel dan op het kerkhof. Een nieuwe slag op zijn helm herinnerde hem, dat zijn tegenpartij hem den tijd niet zou laten, al waagde hij, Rogardo, het om te vluchten. Tranen van aandoening bevochtigden de oogen van den ouden schaapherder; hij was trotsch op de daden van Frank, en gevoelde zich medegesleept door die betooning van moed en dapperheid, ofschoon hij altijd de keus van Frank, om het herderspak voor het harnas te verruilen, had gelaakt. Hij zag nu, hoe Rogardo den laatsten stap gedaan had, hoe hij bijna tegen het ijzeren kruis rustte, dat op de uiterste punt van het koordak was, en, al zijne krachten verzamelende, het zwaard nog eens ophief, dat echter machteloos neerzonk, toen Frank, eer het treffen kon, een der armen raakte, welke het hadden bestuurd. Nu dacht Ralph, dat de Zwarte Ruiter zou vallen; maar het kruis steunde hem.

Er heerschte een oogenblik een doodsche stilte; beide zwaarden rustten met de punt op het lood; dat houwen, dat klinken van harnas en lemmet, dat zoo vreeselijk en onophoudelijk geweest was, had opgehouden. Toen hief Frank zijn zwaard weder op; ook Rogardo scheen hetzelfde te willen doen; want hij zette den rechtervoet vooruit, en verliet voor een oogenblik de eenigszins gebogen houding, in welke hij gestaan had; maar zijn zwaard bewoog zich niet, en hij zelf hernam zijn vorige houding weder. Ralph zag, hoe Frank hem met de punt van zijn zwaard op het borstharnas sloeg, terwijl deze luid: »Op, lafaard!" riep, en hij hoorde de Zwarte Ruiters als uit éénen mond schreeuwen: »Op, Rogardo!"

Doch de Italiaan bewoog wel het hoofd, en trachtte zich op te richten; maar zijn moed of zijne krachten hadden hem verlaten, toen hij gezien had, dat het gevecht te zijnen nadeele zou uitvallen. Nu hoorde Ralph een kreet ven verwondering en woede opgaan, en de ruiters grepen naar hunne bogen en vuurwapenen; maar een doodelijke stilte verving op eens dit gerucht.

»Dat Perrol met de Roode Hand en de geheele Zwarte Bende sterven, even ellendig als gij! — Sterf, Rogardo!" riep Frank met een donderende stem, terwijl hij zijn vijand, die als versteend tegenover hem stond, het lemmet van zijn zwaard bijna tot aan het gevest onder het borstharnas stiet. Rogardo liet zijn zwaard vallen en boog zich achterover, een oogenblik door het kruis gesteund; daar lag hij, half staande, met neergebogen hoofd en hangende armen, toen Frank het zwaard terugtrok. Het kruis kon echter den zwaren last niet dragen maar brak; de Zwarte Ruiter viel met het teeken des geloofs langs het dak. Zijn helm bereikte het eerst de goot, zijne beenen beschreven een vierde van een cirkel, maar vielen over den rand van de dakgoot heen, en toen het gedeelte van het lichaam, dat naar buiten afhing, het zwaarste werd, viel de man van wapenen op het kerkhof

neder. Daar lag Rogardo, de Italiaan, die uit Eemnes ontkomen, hier den dood vond, omdat hij Maria en haar bruidegom beleedigd had.

»Schiet hem neer!" riep nu een stem, welke Ralph herkende, en Perrol snelde op het kerkhof, terwijl Rogardo met een doffen slag nederviel. Het was alsof een nevel het oog van den schaapherder bedekte; hij hoorde de vuurwapens lossen, en de pijlen sissen; maar tevens ook de stem van Frank, die: »Leve van Schaffelaar!" riep. Dat gaf hem weder moed. Hij streek zijn hand over zijne oogen, en zag de blinkende wapenrusting in den kruitdamp bewegen. Frank scheen het zwaard op te steken en naar den toren te gaan, in weerwil der pijlen, die om hem vlogen. Daar nadert hij reeds den muur, van welken het touw afhangt; maar het buskruit ontbrandt weder, en Frank valt voorover, terwijl de vuurwapenen knallen en de Zwarte Ruiters juichen. »Frank!" riep de schaapherder met een uitdrukking van liefde en angst, welke niet te beschrijven is, maar die door een vreugdekreet gevolgd werd; want door den rook zag hij den jongen man weder opstaan: alleen een misstap had hem doen vallen en hem mogelijk gered. Daar bereikt hij den muur; de Zwarte Ruiters komen uit den traptoren te voorschijn, en verdwijnen tusschen de daken. Doch te midden van de pijlen, die door de lucht snorren, de fluitende kogels, het ontploffen van het buskruit, het geschreeuw der ruiters en de bevelen van Perrol, wordt de overwinnaar als door een tooverbewerking naar boven gehaald. Reeds bereikte zijn helm den omgang, toen hem iemand bij de armen vatte en snel naar zich trok; tevergeefs scheen het aanleggen en losdrukken der bogen en handbussen; want het blinkende harnas verdween over de borstwering, »Leve Frank! de dood voor de Zwarte Bende!" klonk het uit den toren, en de schaapherder viel, overmand door de verschillende aandoeningen, die beurtelings zijn hart getroffen hadden, achterover op het stroo neder.

Tot nog toe was Wolf stil blijven liggen op de plaats, welke zijn meester hem bevolen had niet te verlaten; alleen had hij zijne ooren gespitst, toen de stem van Frank zich hooren liet; doch zoodra zijn meestsr was gevallen, had hij zich bij hem geplaatst, om hem te bewaken.

Toen Ralph zijn bewustzijn wederkreeg, hoorde hij de stem van Perrol en het veldgeschreeuw der Zwarte Bende; mogelijk had dit hem wel doen bijkomen. De hond lekte zijne handen, toen hij de oogen wederom opende, en keerde op een beweging van de hand zijns meesters, met den staart kwispelende, naar zijn vorige ligplaats terug. Ralph wierp hem tot belooning een stuk brood toe, voordat hij door de opening in het dak zag. Het scheen, dat men den toren bestormde, en Perrol, dien hij, ofschoon deze vrij nabij de deur stond, nog zien kon, wees met zijn rechterhand naar boven, terwijl de linker op het gevest van zijn zwaard rustte. »Ruimt de steenen weg, grijpt de bijlen, en dringt naar binnen, kerels!" riep hij, en men hoorde nu en dan den klank van het staal, dat tegen hout of steen stiet.

Ralph wilde zich wel weder naar de plaats spoeden, waar hij eerst gestaan had; maar hij bleef waar hij was; want een ruiter, die uit den traptoren te voorschijn kwam, zag, in de goot staande, naar den toren. Hij had een bos touw aan de greep van zijn zwaard hangen, en scheen met het oog den afstand tusschen den omgang en de nok van het dak te meten. Hij droeg een harnas, dat denzelfden vorm had als dat van Rogardo, en was even groot, maar veel losser in zijne bewegingen; hetgeen bleek, toen hij evenalseen kat tegen de ladder opklom, welke ook Rogardo gebruikt had. Zoodra hij op de nok stond, traden meerderen zijner makkers uit de opening van de trap te voorschijn; achter het koor op het kerkhof vertoonden er zich ook eenigen, die een lange ladder droegen. Zoodra de ladder naar boven was gehaald, en hij, die op de nok stond, het boveneinde zag naderen, boog hij zich voorover, vatte het aan, en liep met een onbegrijpelijke vlugheid, in weerwil zijner wapenrusting, over de nok naar den toren. Met moeite verrichtten zijne makkers met hun allen bijna hetzelfde, dat hij deed, en werkten ook het ondereinde op de nok. Eindelijk lag de ladder, aan welker boveneinde hij een touw vastknoopte, boven op het dak; maar nu moest zij opgericht worden. Snel liet de ruiter, het touw onder de hand uitvierende, tusschen de sporten van de ladder door, naar het ondereinde, en beduidde waarschijnlijk aan zijne makkers, wat hij verlangde; want drie gingen er schrijlings op de nok zitten, om de ladder tegen te houden, terwijl hij met twee anderen weder naar het dunne einde terugkeerde. Hij liep even snel, alsof hij over een breeden en effen weg ging. Zijne makkers volgden hem aarzelend, maar durfden hem niet voorbijgaan, zooals hij scheen te verlangen, waarom hij zich voorover boog, zijn rechterhand aan den rand van de overzijde van de nok sloeg, en zich aan deze

zijde langs de leien liet afzakken. De ruiters, die minder stout waren dan hij, stapten nu over zijn geharnasten arm heen, en zonder dat een hunner hem hielp, trok hij zich naar boven, bracht met behulp van zijn andere hand zijn borstharnas op de platte zijde van het lood, en sprong er op. Zoodra hij rechtop stond, vatte hij de ladder aan, hief haar op, en richtte haar, bijgestaan door degenen, die bij hem waren, overeind, terwijl het ondereinde steunde tegen de ruiters, die onbeweeglijk op de nok zaten. Drie anderen, die met het touw in de hand naar de zijde van het koor gegaan waren, en zich mede hadden nedergezet, hielpen niet weinig om de lange, dunne ladder op te heffen, die met den omgang gelijk kwam.

Door de aandacht, waarmede Ralph dit had aangezien, had hij minder gelet op hetgeen vóór den toren voorviel; het scheen, alsof het den Zwarten Ruiters nog niet gelukt was, den toegang vrij te maken of de belegerden terug te drijven. Zijn groote belangstelling noopte hem wel een blik naar die zijde te werpen; maar die ladder verontrustte hem; de handigheid en vlugheid van dien éénen ruiter deden hem beven. Vruchteloos zag hij naar den omgang of naar de bomgaten; doch niemand vertoonde zich. Het afslaan van den vijand hield zeker Van Schaffelaar en zijne mannen bezig; hun aantal was te gering, om overal acht op te geven. Evenwel verwonderde zich Ralph, dat de aanvoerder zoo onvoorzichtig was, om zelfs niet gedurende het gevecht door de sleuven van den toren te laten uitzien, naar hetgeen zijne vijanden verrichtten.

Op dit oogenblik werd de ladder, die door het touw bijna rechtstandig gehouden werd, naar den toren voortgeschoven, doch zonder eenig gerucht te maken. Behoedzaam liet men haar eindelijk zakken, totdat zij met het topeinde tegen den toren rustte. Zij reikte bijna tot boven aan de borstwering van den omgang; en het touw, dat nu werd losgelaten, hing langs den toren neder. Met de ruiters, die, terwijl men met het vooruitbrengen van de ladder was bezig geweest, uit den traptoren te voorschijn waren gekomen en het dak beklommen hadden, en degenen, die er reeds van te voren waren geweest, stond er een twintigtal achter elkander op de nok. Hij, die hun allen bevelen scheen te geven, schoof de ladder ter zijde, en stapte er om heen; maar de twee mannen, die zich met hem achter de ladder bevonden, aarzelden hem te volgen, en hij schoof de ladder weder terug, verstoord, zoo het scheen, over hun dralen, of oordeelende, dat zij sterk genoeg in aantal waren. Toen keerde hij zich tot degenen, die achter hem stonden, wees naar de torenspits, en zette den voet op de tweede sport; want Ralph zag, dat de ladder te breed uitliep, om met de punten op de smalle nok te staan, en dat zij er slechts met de onderste sport op rustte.

Tevergeefs richtte de schaapherder zijn zoekenden blik naar den omgang; hij zag niemand aan deze zijde, en evenwel was het, alsof hij, niettegenstaande het gedruisch onder aan den toren, ook eenig gerucht van boven hoorde. O! die Zwarte Ruiters, die daar stormden, waren zoo gevaarlijk niet als de zwarte gedaanten, die daar achter elkander op het dak stonden, en waarvan de laatsten lange, zwarte schaduwen op de dakleien van het koor wierpen; zelfs Perrol met de Roode Hand, met zijn dreigen en vloeken, was voor hem zoo vreeselijk niet als de zwijgende ruiter, van wien elk stuk van zijn arnas zoo beweegbaar scheen te zijn, alsof het aan een draad hing, en toch zoo sterk, alsof het een massief ijzeren hefboom was. Toen de ruiter halverwege de steile ladder gekomen was, zag hij naar zijne makkers om; maar niemand was hem nog gevolgd, en hij wenkte hen met zijn hand en wees hen naar boven; doch het buigen der ladder en haar onzeker rustpunt deed hen aarzelen. Onvergenoegd schudde hij met het hoofd, en de hoop, die Ralph had opgevat, dat hij zou terugkeeren, vervloog; want hij klom snel verder, zeker vermoedende, dat zijne makkers niet langer zouden achterblijven, als zij hem maar eerst boven zagen. Het liet zich aanzien, dat hem zijn plan gelukken zou; hij had juist een gunstig oogenblik gekozen. Het klamme zweet stond op het voorhoofd van den schaapherder, die op eens de handen aan den mond bracht, en zoo dicht mogelijk de opening naderde.

Een schelle en eigenaardige schreeuw klonk nu over het kerkhof; de mannen, die op het dak stonden, zagen rond, en zelfs de ruiter op de ladder bleef, den voet half opgelicht houdende, staan; hij zag naar boven en daarna onder zich, en toen hij niets vreemds gewaar werd, deed hij nog een stap en zag door de bomgaten in den toren. Nog eens bracht de schaapherder zijne handen aan den mond, maar liet ze snel weder zakken. »Ha! daar is hij," riep hij verheugd, terwijl zijne oogen fonkelden. Twee ruiters, die snel van de voorzijde van den toren naar het achtergedeelte liepen, vertoonden zich op den omgang; hij herkende den aanvoerder en den overwinnaar van Rogardo. Nog

ziet de Ruiter, die op de ladder staat, hen niet; maar daar treden zij om de spits; — het bovenëinde van de ladder is bijna onder hun bereik; — zij zien de Zwarte Ruiters geschaard staan op het dak; de man, die klimt, wordt hen gewaar. Een oogenblik scheen hij te aarzelen, terwijl de belegerden nog onzeker waren, hoedanig zij de stormladder zouden omwerpen. Reeds staken zij beiden de armen uit en vatten haar, toen de Zwarte Ruiter begon te schreeuwen: »Trekt het touw aan, strak voor den duivel! — Op kerels! volgt mij!" en zijn zwaard trekkende, klom hij alleen, onverschrokken, verder. Het gezicht hunner vijanden deed den ruiters het gevaarlijke van den klim vergeten; zij trokken hunne zwaarden, terwijl degenen, die achter de ladder stonden, het touw aangrepen en vasthielden. Ralph zag, dat de twee ruiters op den toren vruchtelooze pogingen aanwendden, om de ladder op zijde te werpen. Het volk, dat, op het hooren van het geroep, achter de kerk was toegesneld, riep: »Val aan voor Perrol!" Maar toen zag Ralph hoe Van Schaffelaar zijn hand terugtrok, die echter spoedig weder over de steenen borstwering naar buiten werd gebracht; hij zag den breeden langen dolk flikkeren, het touw vallen, de ruiters, die het vasthielden, waggelen, en één hunner achter het kerkdak verdwijnen, terwijl de andere zijn behoud te danken had, doordien hij plat voorover viel, en zich aan het lood vastklemde. De bogen werden gespannen, eenige bussen werden losgebrand. De ruiters op den omgang traden achteruit, terwijl de man op de ladder zijn zwaard opstak en eenige sporten afklom, daarna bleef stilstaan, en terwijl hij naar beneden zag, uitriep: »Vervloekte kerels! laat gij mij in den steek? Klimt op voor den satan! en wij winnen den toren."

Zijne woorden hadden zooveel invloed op zijne makkers, dat zij hun wapenkreet herhaalden en de voorste onverschrokken op de ladder stapte. Op nieuw werd Ralph ongerust; had een grooter gevaar Van Schaffelaar en Frank genoodzaakt te vertrekken, of lagen zij misschien machteloos achter de borstwering? O! dat was een vreeselijke gedachte; want die vlugge ruiter scheen weder gereed om naar boven te gaan, nu hij zag, dat zijne makkers hem volgden. Gelijktijdig dat dezelfde zonderlinge gil of schreeuw weder over het kerkhof klonk, keerden ook de twee witte vederbossen weder; die sombere roep, welke steeds des vijands komst scheen te verkondigen, maar nog meer het gezicht dier blanke wapenrustingen, hadden een ontmoedigende uitwerking op de Zwarte Ruiters. De aanvoerder en zijn vriend schenen zich met hunne gesloten helmen niet om de pijlen of kogels te bekreunen. Door den rook zag Ralph, hoe zij een houten rib achter de ladder staken, om die als een hefboom te gebruiken. De Zwarte Ruiter liet zich afglijden; doch de ongelijkheid van die uit stukken samengestelde ladder verhinderde hem dit gevaarlijk werk spoedig genoeg te doen. Zijne makkers hieven een vreeselijk geschreeuw aan; zij werden nu gewaar, waarom de belegerden heengegaan en teruggekomen waren, dat het namelijk hun voornemen was, om hen allen met de lader te vermorselen. De eene stiet den anderen omver, en sommigen lieten zich van het dak afglijden, met gevaar om over de goot op het kerkhof neder te vallen; maar Ralph had geene oogen voor hun bedrijf, voor hunne pogingen om zich te redden; de ladder alleen hield zijn blik gekluisterd; de hefboom werkte krachtig. Terwijl Perrol zelf naar de zijde snelde, om te zien wat er toch gebeurde, en het gevecht vóór den toren een oogenblik uit het oog verloor, werd de ladder van den torenmuur afgeworpen, en de ruiter had haar nog niet kunnen verlaten. Hetgeen wij beschreven hebben, was zoo snel voorgevallen, dat hij den tijd niet gehad had om zich verder te laten zaken. Alles zag met stomme verbazing naar het dak; ook de ruiters, die er nog waren, stonden roerloos, en staarden op dat stuk hout, hetwelk hen zou verpletteren. De ladder was niet van richting veranderd; want de belegerden hadden haar met juistheid afgestooten. Zij zagen ongedeerd naar beneden; geen pijl of kogel strekten zij ten doel; niemand kon iets anders doen dan zien. Van Schaffelaar schoof het vizier op, en de twee aanvoerders wisselden den eersten blik in Barneveld.

Toen de ladder werd afgeworpen, verliet zij met snelheid den muur, en ofschoon de vaart allengs verminderde, zag Ralph, dat de kracht, die men gebezigd had, om haar achterover te werpen, ruim voldoende was geweest. Het bevreemdde hem daarom, dat de ruiter niet van angst om hulp riep, en nog kracht genoeg had, om zich vast te houden. Doch op het oogenblik, dat de ladder bijna rechtstandig stond, en de schaapherder haar met ruiter en al dacht te zien nedervallen op de mannen, die nog op de nok stonden, maakte de ladder een schuinsche beweging: eerst verwijderde de eene zijde zich van den toren, daarna de andere. Nog sloeg de ladder niet achterover, maar herhaalde dezelfde beweging; nu eens naderde de eene, dan de andere zijde meer

het midden van het dak; het was alsof de ladder met den krijgsman, die er zich aan vasthield, op de nok wandelde. Een luid geroep van: »Leve de Tuimelaar!" liet zich hooren; want deze was het, die de ladder bestuurde. Met leedwezen zag Ralph, terwijl de omgang verlaten werd, dat de stormladder nu bijna onbeweeglijk stond, dat de behendigheid van dien Zwarten Ruiter haar in hare vaart gestuit had; ja, met verbazing zag hij dezen met afgemeten stappen en zonder eenige ongerustheid te verraden, sport voor sport afdalen, steeds het oog gericht houdende op het topeinde, dat altijd nog eenigszins naar den toren overhelde.

Juist toen hij den voet op de nok zette, de ladder omverwierp en opnieuw het geroep van: »Leve de Tuimelaar!" klonk, terwijl Perrol zich verwijderde, riep de stem van Frank boven op den toren: »Leven de Schaffelaars! en een vreeselijke slag volgde op dezen uitroep.

Toen de schaapherder, die met spoed naar het andere kijkgat gesneld was, er door zag, zonder zich te bekommeren om hetgeen er verder op het dak gebeurde, werd hij Perrol gewaar, die reeds, met de armen over elkander, aan den voet van den toren stond, en zijn woede scheen te verkroppen. Ralph kon niet verstaan, wat hij uitriep. Te midden van de stof, welke opgestegen was, viel een der Zwarte Ruiters uit de opening boven de deur; hij viel op zijne makkers, die vóór hem uit den toren waren verdwenen, of die, toen de stormladder door een zwaar stuk hout werd verpletterd, verminkt op het kerkhof waren gevallen. Ofschoon het vuur het zware luik had verteerd of doen verkolen, zoodat het onder de eerste bijslagen ineengevallen was, hadden de belegerden hunne vijanden opnieuw afgeslagen. Toen het luik bezweek, hadden de bestormers een nieuwe borstwering aangetroffen, die inderhaast door die van binnen was gemaakt, en welke de vijanden vruchteloos trachtten weg te ruimen. De lange zwaarden der Schaffelaars drongen door de openingen van de borstwering, en verhinderden degenen, die in de beperkte ruimte met de bijl moesten werken, hun doel te bereiken; en evenwel durfden zij, uit vrees voor Perrol, niet terugtreden, of zeggen, dat, hetgeen hun bevolen werd, niet uitvoerbaar was. Tusschen de stukken van de gebroken ladder lagen zij die gevallen waren, en hun gekerm en gevloek tusschen de woedende kreten der Zwarte Ruiters flauw deden hooren. Dat gejammer en geschreeuw mishaagde Perrol. »*Per moio!* zwijgt!" riep hij driftig, en zag dreigend om zich heen; daarop hoorde men alleen het gekerm der gekwetsten; maar ook dit verveelde hem. Hij, die gewoon was zijne ruiters, die gezond en sterk waren, roekeloos tot de uitvoering van zijn wil te gebruiken, hoorde zonder medelijden het angstig klagen of vloekend gemor, dat hem hinderde; want zij, die hem geen dienst meer konden doen waren hem maar tot last. Hunne stemmen klonken hem in het oor als een lofzang ter eere van Van Schaffelaar; en hij riep nogmaals toornig, en met den voet stampende: »Zwijgt!" Toen verkropten degenen, die dáár lagen, hunne smarten; alleen zij, die met den dood worstelden, hoorden hem niet, of schudden met het leven ook het juk der gehoorzaamheid af. Hun gesteun en gejammer zweeg niet, en hij schreeuwde woest, terwijl hij met de hand tegen zijn dolk sloeg, en daarna de vuist ophief en nederdrukte: »Sleept de ellendelingen weg, mannen! sleept hen onder mijn oog vandaan; dat zijn geen dapperen van de Zwarte Bende. *Per moio!* stoot hen neder, als zij den bek niet houden."

De meesten, die daar stonden, waren even barbaarsch, als de man, dien zij dienden; zij vergaten, hoe spoedig zijn onmenschelijk eigenbelang ook hen kon treffen, als zij verminkt nedervielen. Een aantal hunner schoot toe, en volvoerde zijn bevel, ofschoon niet allen dit met dezelfde onverschillige wreedheid deden. Onder degenen die nog eenig menschelijk gevoel schenen te bezitten, en het onder het oog van den aanvoerder durfden laten blijken, herkende Ralph de Tuimelaar, die dus het dak reeds verlaten had; want deze droeg een der ruiters met voorzichtigheid weg, ofschoon zij die gevallen waren, niet tot de mannen van wapenen behoorden; misschien behoorde de ongelukkige tot zijne speer.

Een tijdlang hoorde men nog het gejammer der gekwetsten, die men vervoerde. Toen dit ophield, scheen Perrol last te geven, den balk, welke het ongeluk zijner ruiters veroorzaakt had, ter zijde te leggen. Hij onderhield zich met een der mannen van wapenen, die iets meer scheen te zijn dan de andere, wierp nog eens een blik naar den toren en het wapenschild, en verliet het kerkhof met Vidal, die eenige oogenblikken te voren door zijn meester was weerhouden om het voorbeeld van de Tuimelaar te volgen.

Het scheen, dat men vooreerst den belegerden weder eenige rust zou gunnen; de zon, die ook

haar hoogste standpunt bereikt had, schoot hare stralen loodlijnig op het kerkhof, en maakte, dat het er bijna niet uit te houden was voor de ruiters, wier zwarte harnassen de stralen der zon opvingen en niet terugkaatsten. Het krijgsvolk trok af, de wachten achterlatende, die het vuur onder den toren onderhielden en op de plaats de spijs en drank nuttigden, die hun gebracht werden. Hun geschreeuw en gezang, dat veeltijds door de mannen, die in de kerk waren, beantwoord werd, gaf hunne zorgeloosheid te kennen. Vergeefsch was echter hun roepen en uitkijken naar den toren; zij genoten de vreugde niet, hunne levensmiddelen uit een gruwelijke spotternij hunnen vijanden te kunnen aanbieden, of liever vertoonen. Niemand liet zich zien, en het was zelfs natuurlijk tevergeefs, dat zij zich beijverden hunne brooden om het hoogst in de lucht te werpen, in de hoop, dat de Schaffelaars misschien op de bovenste verdieping bij de bomgaten zaten.

De bewoner van het huis, waarbij de schuur behoorde, vergat niet Ralph van brood en water te voorzien, en keerde na een kort gesprek naar zijn woning terug, na hem vermaand te hebben, deze veilige schuilplaats niet te verlaten. De schaapherder nuttigde het brood, dat hij, zoowel als het water, met zijn getrouwen metgezel deelde, waarna beiden zich nederlegden; want het was warm onder het rieten dak. Nu en dan stond hij echter op, en zag naar buiten; maar alles was er rustig.

Het losbranden der roeren waarschuwde hem in het eind, dat de aanval weder begon, en misschien weder onder een andere gedaante; ook zag hij, toen hij opstond, dat de ruiter, met wien Perrol, voordat hij vertrok, gesproken had, het volk, dat van vuurwapenen voorzien was, rondom den toren plaatste. Het bevreemdde den schaapherder, dat dit vuur gericht scheen tegen de spits, welke veel te sterk was, dan dat er iets voor haar te vreezen zou zijn van de kogels der handbussen; hij kon zich niet begrijpen, wat men voorhad, en lachte in zich zelven, toen hij zag, hoe de vijand zich vermoeide, en zijn buskruit en kogels verspilde. Het gerucht echter, dat in den toren heerschte, en het geluid van harde slagen, welke uit de spits schenen te komen, deden hem eindelijk vooronderstellen, dat men de belegerden uit de spits zocht te verdrijven; evenwel zag hij niets dan den damp, die nu en dan uit de deur te voorschijn kwam, en de bijna onmerkbare wolken rook, die, waarschijnlijk in den toren opgestegen zijnde, door de bomgaten weder een uitweg vonden. Aan alle zijden stoven de leien van de spits, terwijl de Zwarte Ruiters hunne logge voorwapens lachend en vroolijk losten en ze dan weder laadden.

Er scheen evenwel een soort van regelmatigheid te heerschen in dit vernielingswerk, dat veel had van het bedrijf van eenig beschonken landvolk; want zelden raakte een der kogels het boveneinde; en toen de aanvoerder zich weder vertoonde en het lachen een einde nam, zag Ralph, zoo ver hij zulks kon zien, dat onderaan, rondom de spits, omstreeks ter hoogte van twee voet, de leien waren stuk geschoten, waardoor het hout ontbloot was. Eerst nu begon de schaapherder te bevatten, wat men voorhad, en hij werd gewaar, dat hij zich niet bedroog: want de busschieters verwijderden zich, en de boogschutters traden voor; de kruisbogen der rijzige ruiters werden gespannen, en de pezen van de voetbogen der ruiterknechten werden gedeeltelijk met de hand, gedeeltelijk met dommekrachten gestrekt. Weder werden de pijlen en bouten omwoeld, aangestoken en afgeschoten en terwijl de brandpijlen, niettegenstaande de hoogte van den toren in het hout van de spits drongen, zeide Perrol lachende tot den ruiter, die naast hem stond: »Dat gaat goed, Quintyn! zie, dat vuurwerk zal hen in den kouden steenen klomp verwarmen; spoedig zal de voorraad van dat verdoemde hout op wezen, waarmede zij zoo spaarzaam zijn, doch dat zij zoo juist van pas gebruikt hebben.

Maar Ralph, die zijne woorden gehoord had, zag grimlachende, hoe hij eenige oogenblikken daarna met den voet stampte; want de belegerden schenen geen vermaak te scheppen in dit vuurwerk, en zonder dat men van het kerkhof iemand gewaar werd, bezweek de eene brandpijl voor, de andere na, voor de slagen van eenige stukken hout of van een bijl, welke door de mannen, die achter de borstwering van den omgang verborgen waren, bestuurd werden.

Perrol zag de vruchteloosheid zijner pogingen in, en beval den boogschutters het schieten te staken, terwijl de pijlen gebroken en nog half brandende door de onzichtbare redders van de spits over den muur naar beneden werden geworpen. Een oogenblik daarna traden de mannen met de vuurwapenen weder voor, beroofden ook de spits, hooger op, van de leien, waarna de brandpijlen weder evenals bliksemstralen begonnen te vliegen. Ditmaal zaten zij te hoog; men scheen geen moeite meer aan te wenden om de spits te beveiligen:

het duurde echter lang, voordat het hout begon te branden, vooral aan de zijde van Ralph, welke zijde niet op den wind stond; maar het was reeds zeker, dat de toren van zijn spits beroofd zou worden.

Toen men aan haar behoud scheen te wanhopen, drongen de vurige pijlen ook weder op die plaats in het hout, waar de vorige waren weggeslagen, en niemand scheen er zich om te bekreunen. De boogschutters schoten niet meer, zoodra zij gewaar werden, dat het doel bereikt, en de geheele spits nu als met vlammetjes bezaaid was; het scheen een groote lamp, die de gedaante eener naald had, en uit welker ontelbare bekken de brandende pitten staken. Het zou des nachts een schrikverwekkend, maar grootsch schouwspel opgeleverd hebben; het eerste bleef het altijd nog, zoowel voor de belegerden als voor de arme inwoners van het dorp, die hun toren van zijn sieraad zagen berooven. Helaas! wat stond hun niet te wachten, als de wind zich verhief, en het brandende hout en de vonken op de daken van huizen en schuren wierp? wat moesten zij niet vreezen van die vreemde krijgslieden, voor wier handen niets veilig, niets heilig was.

Ralph zag hoe de priester met snelle, doch waggelende schreden over het kerkhof trad, de handen saamgevouwen ten hemel hief, en naar den toren zag; misschien had hij St. Odulf, die weleer het vuur, door satan aangestookt, had uitgedoofd, reeds tevergeefs gesmeekt, om het gebouw, dat aan hem gewijd was, tegen het bendehoofd te beschermen. Hij zag, hoe de priester voor Perrol nederviel, en hem waarschijnlijk bad, een einde te maken aan de verwoesting, om ontferming voor de bewoners van het dorp te hebben, om menschelijk te zijn jegens zijne vijanden; maar hij zag ook, hoe Perrol met de Roode Hand zich niet verwaardigde hem te antwoorden, en bij nader aanhouden van den grijsaard, hem door twee zijner ruiters liet wegsleepen.

In het eerst dacht Ralph, dat de vlammen aan de windzijde reeds in de spits waren doorgedrongen; want hij hoorde het hout kraken. Ook Perrol scheen het een of ander te vernemen, dat hem verontrustte; want hij riep: »Brengt aan de ladder, — de landsknechten naar boven, — naar binnen, kerels! en vreest niets; ditmaal zou zelfs de duivel niet op den omgang kunnen komen!" en hij vervolgde, terwijl zijne ruiters de ladder vóór de opening plaatsten en haar met moed beklommen: »Ha! ha! Heer Van Schaffelaar! al ware dat hout u zoo dierbaar als Maria, zoo zal ik u toch noodzaken het aan de vlam prijs te geven."

De schaapherder zag tot zijn vreugde, dat toen de twee voorste ruiters eens in de opening geklommen waren, er geen vooruitgang meer scheen plaats te hebben; hij vermoedde, dat dezelfde oorzaak als de vorige maal hen terughield, en bemerkte, dat de belegerden zich niet hadden laten overvallen; want hij hoorde het geschreeuw der strijdenden, en zag reeds twee Zwarte Ruiters uit de opening halen en langs de ladder naar beneden voeren. De stem van Perrol moedigde hen gestadig aan, om hun plicht te doen; zij stonden op de dubbele ladder, en vormden met hunne schilden een ijzeren dak boven hunne hoofden.

De woede, waarmede de aanval geschiedde, had de belegerden waarschijnlijk genoodzaakt de spits te ontruimen; want Ralph hoorde het breken en houwen niet meer. Nog altijd brandden de lichtjes tegen het hout: sommige waren uitgegaan, andere schenen in woede te verdubbelen; een lichte rook, die hier en daar door de stralen der zon gekleurd werd, kwam van de achterzijde om de spits heen. Ook aan de vóórzijde steeg de rook weldra op, en achter deze zag men nog altijd de kleine vlammen branden. Eindelijk sloeg de eerste vlam uit het hout, en deelde zich snel mede; slechts op de plaatsen, waar de leien nog waren blijven zitten, scheen het hout beveiligd voor de vlam, die al verder en verder liep. Met een onbegrijpelijke snelheid sloegen de vlammen ten laatste van onderen naar boven en tot elkander; nu zag men van de leien niets meer, en toen de Zwarte Ruiters een vreugdegeschreeuw aanhieven, stond de spits, van den omgang af tot aan het uiterste einde in de vlam, boven en te midden van welke het ijzeren kruis uitstak. Het was alsof het vuur het ijzer schuwde, dat niet als het hout voor zijn woede behoefde te bukken, of dat het niet waagde het geheiligde teeken met zijn verterenden gloed te ontheiligen.

Met saamgevouwen handen staarde Ralph naar den vuurgloed en de wolkkolom; hij hoorde het hout, dat reeds jaren den toren gedekt had, kraken en splijten, de vlammen loeien, het vuur knetteren, en hij zag de dichte rookwolken, die door den wind bewogen, langzaam van de kerk wegdreven. Onder aan den toren heerschte de woede der menschen, boven die van het vuur; zij schenen elkander te betwisten, wie het eerst zou zegepralen; maar het vuur verwon, de mannen, die daar in den muur hieuwen en streden, ontmoetten

Jan van Schaffelaar en zijne ruiters; het vuur had alleen te kampen met het doode hout.

Hetgeen Ralph voor onmogelijk gehouden had, vond plaats, heviger en met meer geweld begon de vlam nu nog om de spits te flikkeren. Door de openingen, welke zij met hare vernielende macht in het dikke eikenhout geboord had, sloegen zelfs de vlammen, evenals vurige vleugels, naar buiten. De tocht, die van onderen in de spits kwam, bracht zeker deze uitwerking teweeg, en de Zwarte Ruiters traden ver van den toren; want het lood, dat de spits hier en daar bedekt had, liep gesmolten door de uitloospijpen. Eerst was het een dikke zilveren straal, welke zich daarna onder het vallen verdeelde; en onder de gedaante van een zilverregen, waartegen de zon terugkaatste, op het kerkhof nederviel. Het oog van Ralph, wien het smartte, dat deze gloeiende droppels niet op de mannen nedervielen, die den toren bestormden, viel nu op het kruis en den windwijzer, welke een poos voor hem onzichtbaar waren geweest; thans dreef een lichte windvlaag den rook en de vlam er van af. Bedroog zijn gezicht hem, deden de vlam en de rook alles schemeren en bewegen voor zijn oog, of boog het kruis zich bijna onmerkbaar voorover? hoorde hij het daar op den toren niet vreeselijk kraken? Opnieuw stegen de vlam en de rook op; weder verdween het kruis, en de wind scheen het vuur van de spits te willen verwijderen, maar had een tegenovergestelde uitwerking: hoe harder hij blies, hoe meer hij de woede van zijn vijand aanvuurde. »Redt u! vlucht!" klonk het nu luid onder het krijgsvolk, »vlucht! de spits valt!" riepen zij, en Ralph zag de mannen van wapenen, zoowel als de andere ruiters het kerkhof verlaten. De bestormers traden terug; maar de eenige mensch, die buiten hen nog op het kerkhof was, strekte de hand uit, en riep dreigend: »Naar binnen, kerels! verroert u niet, of, *Per moio!* ik stoot u neer!" Ralph zag Perrol bezijden, doch op eenigen afstand van den toren, staan, met het ontbloote zwaard in de hand. Vreeselijk was de uitdrukking van zijn houding en van zijn toornig en helsch lachend gelaat, dat nu eens op de spits, dan weder op zijne mannen gericht was; hij drukte den helm vaster op zijn hoofd, alsof hij het brandende hout wilde tarten, dat, zoo het viel, alles dreigde te verpletteren.

De ruiters, die hadden willen teruggaan en hunne makkers volgen, stonden eerst als versteend door den uitroep van hun aanvoerder; de dood scheen hun zekerder van zijne hand, dan van het waggelende dak; de Roode Hand kende immers geen barmhartigheid! en bijna met de woede der wanhoop hieven zij hun wapenkreet aan. »Op! voor Perrol! daar is de Zwarte Bende!" klonk het. Hun geschreeuw liet zich hooren boven het loeien en sissen der vlam, en het kraken van het hout; in den toren konden zij hun leven veroveren, buiten wachtte hen de dood.

Die blinde gehoorzaamheid deed den schaapherder alles vreezen; maar daar bewoog zich de vlammende naald: het was alsof de stormwind door het woud huilde; het ritselen der bladeren, het loeien der windvlagen, het kraken van stam en takken, die geluiden, welke men hoort, zonder dat men weet, vanwaar of van wien zij komen, dat alles vond men hier terug, maar veel vreeselijker. Langzaam en statig en zoo het scheen, onwillig, neigde de spits haar top, en Ralph zag het kruis verdwijnen, alsof het den toren niet verlaten wilde. Een harde, maar enkele toon van de klok liet zich hooren, en niettegenstaande de vlammende spits naar het voorste gedeelte van den toren hoe langer hoe meer een liggende houding begon aan te nemen, steeg de rook rechtop. Het geschreeuw der ruiters en de stem van Perrol verloren zich in een hevig kraken; een oogenblik duurde het nog, terwijl het hout, dat nog niet verbrand was, verbroken of medegesleept werd. Zes Ruiters vergaten de gehoorzaamheid en verlieten de ladder; Perrol hief zijn zwaard op; maar toen zag Ralph niets meer dan de brandende massa, die met donderend geweld nederstortte. De grond dreunde; het was alsof de geheele toren inviel, alsof de gestorvenen in hunne graven zuchtten.

Nu heerschtte er een doodsche stilte; men hoorde niets meer dan een zacht geluid, dat de vlammen maakten, die uit het hout opstegen. Toen Ralph kon rondzien, zag hij de ruiters niet, die gepoogd hadden zich te redden; waarschijnlijk lagen zij bedolven onder hetgeen de vlammen voortgingen te verteren, en evenwel stond de ladder, ofschoon in den rook en in een stofwolk gehuld, nog dáár, met de ruiters, die hun post niet verlaten hadden. De spits, die snel gevallen was, zoodra zij eenmaal over haar zwaartepunt hing, was niet vlak langs den toren nedergekomen, dewijl de omgang er een gedeelte van had teruggehouden, dat hun noodlottig had kunnen worden. Het scheen echter, dat het verschrikkelijk oogenblik, hetwelk vervlogen was, het gevecht had doen eindigen. Perrol leefde nog, ofschoon niet ver van hem eenige balken en binten lagen; hij had het zwaard naar

den grond gekeerd. Daar lag dat houtwerk, hetwelk zijnen vijanden nog zoo goed had kunnen dienen; hij was blijde, dat hij het vóór zich zag, al had het eenigen zijner mannen begraven.

De schaapherder dacht, dat zijn stem opnieuw met ruwe taal den aanval zou gelasten; maar Perrol beval hun integendeel, den toren en de ladder te verlaten, waarop de hitte van het vuur hen dreigde te verschroeien; misschien voelde hij zich vermoeid, en dacht voor dezen dag reeds genoeg gedaan te hebben; of vermoedde hij met reden dat de volgende dag zijne vijanden zwakker, en zijne mannen nog even sterk zou vinden? althans hij vertrok, na den toren en de kerk rondgegaan te zijn. Ralph zag, dat vooreerst het zwaard in de scheede zou rusten; want de Zwarte Bende verwijderde zich; alleen de wachters bleven. De schaapherder wierp, voordat hij zich nederzette, nog een blik op het kerkhof. Aan den voet van den toren, welke van zijn sieraad beroofd was, brandde het hout; de rook, die boven den omgang opsteeg, en het vlammende hout, dat men naar beneden wierp, verrieden, dat ook dáár het vuur nog smeulde, en evenwel hing het wapenschild van Jan van Schaffelaar nog van den trans, welke hij en zijne ruiters hadden weten te bewaren.

III.

DERDE DAG.

De toren brandt, de grondvest tril
. . . . . .
Wij stikken in den stoom." —
H. TOLLENS, CZ.

De tweede dag, welken heer Jan van Schaffelaar op den toren zag aanbreken, beloofde even schoon te zijn als de vorige: de zon verrees met statige pracht van achter heuvelen en bosschen; de geheele natuur herleefde, en het zingend gevogelte zag, in het groen gezeten, reikhalzend uit naar de gouden stralen, wier eenvoudig, maar harmonisch loflied het aanhief.

Van den omgang, waarop Van Schaffelaar met Frank zich bevonden, en die als overdekt was met half verbrand hout, houtskolen en lood, dat daar gestold was, zagen zij de zon verrijzen. De verwarmende stralen drongen reeds tot hen door en verlichtten reeds hunne wapens, terwijl alles beneden hen nog in het donker lag; dat landschap, hetwelk zij beiden zoo goed kenden, lag daar voor hen open. Van Schaffelaar zag naar de zijde van de stad, waar zijn bruid was opgevoed; maar de hooge toren van de kerk, zoowel als de Amersfoorter Berg, lagen nog verborgen in het dampachtig verschiet. Daarna zag hij naar het oord, waar Maria zich thans bevond: en vanwaar de zon kwam; hare stralen brachten hem, als het ware, den morgengroet van het meisje, dat hij beminde, en hij zuchtte. Zijn oog zocht ook de plek, waar eens de windwijzers op zijn voorvaderlijk huis gestaan hadden; doch zelfs op den middag zou zijn zoeken vruchteloos geweest zijn: zij schitterden immers niet meer hoog in de lucht; zij waren gevallen met het dak, op bevel van den wraakzuchtigen vijand, die hem ingesloten hield, en die zelfs niet geaarzeld had, den brand in de spits van den kerktoren te steken. Ook het oog van Frank zweefde over de heide; elken weg, elke groep boomen herkende hij; zij riepen, als het ware, de dagen zijner kindsheid voor hem terug, en zoo al de zon hem geen aandenken van liefde van Maria kon brengen, zoo voerde zij evenwel zijn hart naar de plaats, waar zij was. Helaas! toen hij, twee dagen geleden, den toren beklom, om het oord te begroeten, dat Maria bewoonde, toen vermoedde hij niet, aan de zijde van zijn vriend en door Perrol ingesloten, zooveel uren op die steenen klomp te zullen doorbrengen. De torens van het huis Haefort vertoonden hunne spitsen boven het zwaar geboomte, waarin het verscholen lag; aan de andere zijde, meer verwijderd van het dorp, kaatste het spitse leien dak van den Briellard de zonnestralen terug. De trompetten der Zwarte Ruiters stoorden de belegerden in hunne beschouwing en gedachten; het gerucht dat zich in het dorp verhief, drong tot hen door, en verkondigde hun, dat weldra de weinige oogenblikken van rust weder voorbij zouden zijn.

Het was gelukkig voor hen, die in den nacht op den toren de wijk hadden moeten nemen, dat Frank hem meer dan eens in zijn leven, en nog dienzelfden morgen, beklommen had, toen men juist bezig was, er iets aan te herstellen; het was hieraan te danken, dat zij de deur open gevonden hadden, en zelfs de trap hadden kunnen verstoppen, voordat Perrol onder den toren had kunnen komen. Zoodra het maanlicht door de nauwe sleuven en door de boomgaten naar binnen gedrongen was, had men alles beter kunnen beoordeelen; de metselsteenen, die men gevonden had, waren meest gebruikt om de trap te versperren, en met leedwezen hadden zij gezien, hoe schaarsch zij van hout of steen voorzien waren, om op den vijand te werpen; het was toch, bij gemis aan bogen of roeren, het eenige middel om den vijand

te verdrijven, als hij het waagde te stormen. Het touw van de klok was voor hen van veel belang, zoowel als de door Ralph aan hen ter hand gestelde bijl, en eenige breekijzers, die zij gevonden hadden. Van Schaffelaar had, toen Henri vertrokken was, zooveel hout als mogelijk was uit de spits laten breken. Zelfs toen het dag was, en hij bemerkte, dat zijn vijand hem van dit hulpmiddel wilde berooven, had hij nog zooveel mogelijk gezocht te redden, voordat hij de spits aan de vlammen overliet, en het was voornamelijk te danken aan het beleid, waarmede de spits van haar innerlijken steun beroofd was, dat zij zoo spoedig, en juist vóór den toren, was nedergevallen. Het eerste alleen bewaarde de houten zolderingen om vuur te vatten; was de brandende spits naar binnen gevallen, dan zouden zij allen in de vlammen zijn omgekomen; nu reeds was het gevaar groot geweest, en met veel moeite hadden zij het afgekeerd. Het tweede redde de kerk.

Ware de opening boven de deur er niet geweest, die men na het verbranden van het luik moest verdedigen, het zou veel toegebracht hebben, om den toren onwinbaar te maken, en Van Schaffelaar menige bange zorg hebben gespaard. Daarentegen behoefden de dappere verdedigers niet te vreezen, dat men onder het dak, over het verwulf van de kerk, in den toren zou dringen. Het tijdsverloop van zooveel eeuwen heeft deze opening zien verdwijnen; het gat, dat sedert in den muur gebroken is, en thans door den toren naar het bovengedeelte der kerk voert, werd eerst later, na het wegbreken van het traptorentje, gemaakt. Door de vruchtelooze poging van Perrol, om onder in den toren zelven, door behulp van ladders, naar boven te dringen, had Van Schaffelaar bewezen, dat zijne mannen dien pas, zoolang hunne krachten niet bezweken, met evengoed gevolg zouden verdedigen, zoo de vijand al mocht trachten, in deze beperkte ruimte, op dit verheven punt nog eens aan te vallen. Het steenen gewelf en de hoogte van de opening maakten het vuur niet gevaarlijk; ware ook hier een houten zoldering geweest, zooals hooger op in den toren het geval was, het vuur en de vlammen zouden de belegerden spoedig uit hunne schuilplaats verdreven hebben. De toren bestond uit vier verdiepingen onder den ingang; op de bovenste hing de klok, die niet geluid was voor de dooden, welke gisteren in Barneveld voor het laatst het daglicht gezien hadden. Ook nog gedurende den nacht, terwijl een dichte regen viel, was een gedeelte der Zwarte Bende den toren genaderd; zoo stil en met zooveel behoedzaamheid waren zij in het duister voortgeslopen, en hadden zij de ladder geplant, dat de belegerden hen niet gewaar geworden waren, voordat zij op de binten aanvielen, die de openingen boven de deur versperden. Doch bij den eersten bijlslag liet de stem van Van Schaffelaar zich hooren; tevergeefs dreef Perrol zijn volk aan, en klonk zijn stem over het kerkhof, op hetwelk de laatste stukken hout van de spits nog in den regen lagen te smeulen. Zoowel bij nacht als bij dag moesten de Zwarte Ruiters terugkeeren.

Geheel zonder levensmiddelen, zelfs zonder een dronk waters, had Van Schaffelaar, zoomin als Frank en de overige ruiters, bijna geen oogenblik rust gehad, van het tijdstip af, dat de schaapherder hen gewekt had. Den eersten nacht hadden de voorbereidselen tot verdediging hen onledig gehouden; gedurende den dag had Perrol hun geen rust gegund, en zelfs den volgenden nacht nog niet. Van alle zijden waren zij steeds bedreigd; de muren waren wel dik, maar evenwel drong de hitte van de zon toch tot hen door; het dragen van hunne wapenrusting was hun een ondragelijke last, en evenwel moesten zij dien dragen. Had de toren nog des nachts geprijkt met zijn spits, dan zouden zij misschien, toen de regen viel, eenig water hebben kunnen opgaren; maar ook dit geluk viel hun niet ten deel; het eenige, dat zij konden doen, om eenige lafenis te verkrijgen tegen den smachtenden dorst, die hen kwelde en nog vervolgde, was, ontdaan van helm en harnas, zich bloot te stellen aan den regen of dien op te vangen op hunne kleederen en deze uit te wringen. Doch de honger en de dorst, de vermoeienissen van het gevecht, in één woord, al wat zij hadden doorgestaan, was niets in vergelijking van hetgeen zij geleden hadden door den verstikkenden rook, die hun in de keel en in de oogen was gedrongen, en dien Perrol met koele beradenheid onder hen had laten onderhouden, van het oogenblik af, dat hij den toren had laten openloopen. Alleen boven in den toren kon men er aan ontsnappen; maar de nood dwong hen, om bij afwisseling, doch op den duur, te waken achter de opening boven de deur; en deze verdieping was gestadig vol van den rook, die door het luik in den vloer drong en als uit een schoorsteen langs de trap naar boven dwarrelde.

»Hoe frisch is de morgenlucht," zeide Van Schaffelaar met wellust ademhalende, waarna hij

vervolgde: »Hoe schoon is de natuur, Frank! wat is het gelukkig te leven! Helaas! waarom verstoren menschelijke woede en wraakzucht het aardsch paradijs, dat hun tot woonplaats door de hand van God is aangewezen! O, hoe heerlijk schitteren de gouden stralen! wat is de aarde schoon, en ons allen wacht misschien . . ."

»De dood," zeide Frank somber, toen zijn vriend zweeg, wiens stem zijn aandoening scheen te verraden, en die in zijne gedachten verdiept bleef staan.

»O neen!" riep Van Schaffelaar met vuur, »ten minste ons allen niet." Toen zweeg hij en vervolgde langzaam: »Zegt men niet, dat velen van smart gestorven zijn, als zij genoodzaakt waren hun vaderland vaarwel te zeggen, en al wat hun dierbaar was achter te laten? O, Frank! nu gevoel ik welke gewaarwordingen hun hart verscheuren moesten; en evenwel bleef hun nog altijd de hoop over om eens terug te keeren. Maar als men de natuur zoo schoon voor zich ziet, als het geluk ons aan het hart van de bruid wacht, die met liefde den echtgenoot verbeidt, o! dan valt het scheiden zwaar! dan vergeet men bijna, dat men het harnas draagt, dat het adellijke bloed door onze aderen vloeit; dan blijft alleen de man over, die bemint, en men deinst terug voor dat oogenblik, hetwelk men zou willen verwijderen, o! voor eeuwig van zich zou willen verwijderen."

Frank zag somber vóór zich, terwijl Van Schaffelaar sprak; die woorden, welke zoo geheel de droefheid, de liefde, het angstig vooruitzien in de toekomst verrieden, welke het hart van zijn vriend gevoelde, grepen hem in de ziel; doch toen deze zweeg, richtte hij zijn hoofd op, legde zijn hand op den schouder van den aanvoerder en zeide ernstig: »Hetgeen Ralph gezegd heeft, toen hij moest spreken, heeft zich dan bewaarheid: tevergeefs tracht ik uw verstandigen raad te volgen, en zijne woorden uit mijn geest te verbannen, en ik zou de overwinning vervloeken, welke ik gisteren dáár op dat dak op den ellendeling met Gods hulp behaald heb, indien ik niet daardoor uwe eer en die van Maria gewroken had."

»En waarom, Frank?" vroeg Van Schaffelaar. »Keurden mijne woorden gisteren uwe roekeloosheid af, mijn hart juichte dankbaar uwe daad en overwinning toe; ik zou u dit reeds vroeger gezegd hebben, indien ik niet gevreesd had, dat gij opnieuw uw leven roekeloos in de waagschaal zoudt stellen."

»Mijn leven?" riep Frank snel. »Indien ik gisteren van dat dak was afgeworpen en geledebraakt op het kerkhof was gevallen, dan zou ik nu gerust zijn, als het denken dan nog mogelijk was."

Een oogenblik beschouwde Van Schaffelaar het gelaat en de houding van zijn vriend; tevergeefs trachtte hij in hem eenige sporen van medeloosheid te bespeuren, en zeide met deelneming: »Indien ik u niet kende, Frank! zou ik uw moed betwijfelen; maar eenige uren van ontbering en een donker verschiet maken den man niet tot een kind; en evenwel hetgeen gij zegt, zou mij doen gelooven, dat gij naar de rust haakt, die de dood ons schenken **kan**."

»Zoo ik er naar verlangd heb!" riep Frank met drift, »zoo zweer ik u, mijn vriend! dat het nooit geweest is, als u eenig ongeval bedreigde, en de Herdersjongen heeft te lang aan uwe zijde gestaan, om nu reeds zijn moed te verliezen. Zoo ik gewenscht had te vallen, was het, omdat Ralph den witten vederbos had zien nederzinken, terwijl de roode pluimen nog wapperden; het noodlot was dan voldaan, en mijn dood redde u het leven!"

De geestdrift, waarmede Frank de laatste woorden uitsprak, trof Van Schaffelaar; hij vatte zijn hand en zeide aangedaan: »Zoo gij eenigen prijs stelt op mijn vriendschap, op de wijsheid, welke de jaren en de ondervinding mij gegeven hebben, verban dan die gedachten, Frank! Maar zoo gij nog steeds geloof wilt hechten aan die ongelukkige woorden van den ouden man, welnu, rust niet beneden op de trap een der mannen, welke de witte pluim op den helm droeg?"

»Maar dat zijt gij niet," zeide Frank somber.

»Neen, vervolgde Van Schaffelaar, »maar gij, Frank! zoudt gij dan Jan van Schaffelaar zijn? Zou uw dood hem kunnen redden, of zou het gemis van uw arm hem juist te eerder doen vallen?"

»Ik had gedacht, dat hier de vriend en ruiter den aanvoerder zou kunnen redden, evenals gij mijne eer te Westbroek bewaard hebt," riep Frank.

»En gij hebt u bedrogen," zeide Van Schaffelaar. »Neen, mijn vriend! indien iemand sterven moet, dan ben ik het zelf!"

»En Maria? Van Schaffelaar!" vroeg Frank aangedaan.

»Maria . . ." herhaalde zijn vriend, die eenige oogenblikken zweeg, en toen langzaam zeide: »Hij, die zijn vaderland verlaat, hoopt eens terug te keeren. Perrol met de Roode Hand zal misschien zijn hand in mijn bloed verven; maar evenwel blijft mij toch immers het wederzien aan de an-

dere zijde des grafs nog over." Van Schaffelaar wees met de hand hemelwaarts, en beiden bewaarden het stilzwijgen.

Elk oogenblik konden de vijanden weder verwacht worden; men zag hunne zwarte gestalten op het kerkhof bewegen, en zij, die gedurende den nacht de wacht in de zakken van het kerkdak gehouden hadden, verlieten nu hun post. Frank volgde zijn vriend, die hem nu uitnoodigde den omhang te verlaten. Zij daalden langs de trap af, op hetzelfde oogenblik, dat een ruiter der Zwarte Bende het dorp verliet, den weg naar Amersfoort inslaande, terwijl een twaalftal hunner in de richting van Voorthuizen wegreden. Op onderscheiden plaatsen in het veld stonden rijzige ruiters als voorposten; op eenigen afstand van het dorp geplaatst, droegen zij zorg, dat niemand het verliet, en bewaakten de toenaderingen.

Toen Van Schaffelaar met Frank de trap was afgeklommen, bevonden zij zich op de vierde verdieping van den toren, waarvan de ruimte zeer beperkt werd door het houtwerk van de jukken, die weleer de spits en nu nog de luiklok droegen, en waarvan de zware standers zich voordeden als een bosch van eiken balken, thans zwart geblakerd door vuur en rook. Aan de vier zijden waren de bomgaten, die van hunne borden beroofd waren; de vloer was van hout, en eenige dikke deelen van eikenhout dekten de opening, waardoor de klok kon afgelaten worden, die aan een dikken dwarsbalk er boven hing. Vroeger was deze verdieping gedekt geworden door de spits; maar sedert Perrol, om zijne vijanden van het hout te berooven, of in de hoop dat de brandende spits hen zou verpletteren, er den brand in gestoken had, scheen de maan of de zon onverhinderd naar binnen.

De ruiters, die hier bijeen waren, en hun aanvoerder, zonder zijne woorden verstaan te hebben, langs den omgang hadden zien gaan, zaten, tegen den muur leunende, in de hoeken van den toren, terwijl de rook langzaam naar boven steeg, en door alle openingen van den vloer kwam. Zij hadden het ijzer, dat hunne beenen en armen dekte, ter zijde gelegd, dewijl zij vreesden, dat het hun te zwaar zou vallen; hunne helmen stonden naast hen gereed om op het hoofd gezet te worden, en zij wilden opstaan, toen Frank en zijn vriend onder aan de laddertrap waren; maar Van Schaffelaar wenkte met de hand. Noch zijn gelaat, noch zijn stem verrieden de aandoening die hem beheerscht had; alleen den vriend stond het vrij, in zijn hart te lezen; zijne ruiters moesten alleen den aanvoerder kennen. »Mannen!" zeide hij vriendelijk, »blijft zitten; de weinige rust, die u gegund wordt, zal spoedig voorbij zijn; geniet haar derhalve; het is het eenige, dat ik u geven kan. Ik kan met u de vermoeienissen van het waken en het gevecht deelen; maar meer ook niet. Waarom kan ik u niet, gelijk voorheen, van spijs en drank verzorgen! maar ik heb zelf niets. . . ."

»Nimmer hebt gij geweigerd iets op hand te geven, Heer! als heer David de soldij liet oploopen," zeide een der ruiters; »steeds hebt gij met ons ontbering en gevaren gedeeld: gij zijt onze aanvoerder; maar gij waart meer, gij waart voor ons een vader. Daarom zullen uwe ruiters u niet vragen om geld of levensmiddelen; maar om voor u te mogen sterven. »Van Schaffelaar en St. Maarten!" zal onze roep zijn, zoolang wij het zwaard kunnen voeren; en als wij vallen, Heer! zullen wij met dien kreet in den dood gaan!"

»Voor Van Schaffelaar en St. Maarten!" riepen de ruiters op hunne zwaarden slaande, om te toonen, dat dit ook hun voornemen was.

De stem van Van Schaffelaar veried eenige ontroering, toen hij met vuur zijn antwoord gaf: »Uwe trouw, mannen! treft mij, maar bevreemdt mij niet; ik ken immers mijne mannen van wapenen en den dapperen Aalbrecht, die daar het woord gevoerd heeft. Maar mijn schild is nog niet neergerukt, en wij zullen ook heden den vijand terugdrijven; de Schaffelaars zullen niet overwonnen worden door de Zwarte Bende; en als de Hemel mijn trouwen knaap gespaard heeft, dan kunnen wij vóór den nacht nog het volk van mijnheer David zien, dat ons komt ontzetten, en de verdediging van den toren van Barneveld zal een uwer schoonste wapenfeiten zijn."

Van Schaffelaar en Frank onderhielden zich nog een poos met hen, waarna de eerste naar de trap ging, zeggende: »Bij mijnheer St. Maarten! die rook is hinderlijker voor ons dan de wapens der Zwarte Ruiters; het wordt tijd, dat zij die beneden zijn, een oogenblik de versche lucht inademen," en hij vervolgde, toen hij zag dat Frank en de ruiters hem wilden volgen: »Neen, blijft allen hier, ik wil alleen gaan, en draagt zorg u niet bloot te stellen aan de pijlen of kogels van het volk van Perrol." De witte vederbos verdween in den rook, die uit de opening van den trap opsteeg, en eenige oogenblikken daarna kwamen de ruiters, die beneden de wacht gehouden hadden, naar boven. Zij brachten hunne vingers aan den mond en bevochtigden hunne oogen, daar zij

bijna niet zien konden door den rook; hunne monden et tongen waren droog, en zij konden geen woord uitbrengen, voordat zij eenigen tijd de versche lucht hadden ingeademd, die hen scheen te versterken en te doen herleven. Frank had zich nedergezet onder de mannen, die zonder wangunst den herdersknaap tot vriend van hun aanvoerder hadden zien opklimmen; steeds hadden zij hem aan hunne spits gezien, als het gevaar dáár was; nimmer had hij de vriendschap van zijn heer gebruikt, dan om hun genoegen te verschaffen; allen gevoelden achting en liefde voor den jongen man, die nimmer vergat, wat 'hij geweest was.

Gelijk Van Schaffelaar verwacht had, duurde de rust niet lang; weldra klonken de trompetten; de trommen werden geroerd, en met langzame, doch gelijke stappen rukte de vijand naar het kerkhof. Perrol verscheen een oogenblik daarna, en Frank spoedde zich naar beneden, om te vernemen, wat Van Schaffelaar wilde dat men doen zou, en hij vond hem staan voor een der sleuven, die in den muur waren, en die dit gedeelte van den toren flauw verlicht zouden hebben, indien de stikkende damp van het stroo en riet deze ruimte niet geheel had opgevuld.

»De ellendeling ontziet zich niet, alles te baat te nemen, om ons te vernielen," zeide Frank, met verachting lachende; »die verdoemde rook maakt dat men het hier niet uithouden kan; 't is een wijze van vechten, den vreemden moordbrander, die uw huis verwoest heeft, waardig."

»Alle middelen zijn goed in den oorlog, Frank!" zeide zijn vriend bedaard; »vooral als de wraakzucht onder het harnas van den krijgsman blaakt. De man, die hem gezonden heeft, is, ofschoon hij een kroon draagt, niet minder woest, maar nog geveinsder dan hij; voor hem zijn ook alle middelen goed, die hem zijn doel kunnen doen bereiken. Ga nu naar boven; zend mij tien mijner ruiters hier, zoodra gij mij hoort roepen, en ga spaarzaam om met hout en steenen.

Toen plaatste Van Schaffelaar zich weder voor de opening, en luisterde aandachtig naar hetgeen er buiten gebeurde; hoe meer de rook hem kwelde, hoe meer hij zich verheugde, dat Frank en zijne ruiters er op het oogenblik niet door leden.

Perrol, die de vruchteloosheid der bestorming van de opening boven de deur den vorigen dag en gedurende den nacht ondervonden had, was eerst van voornemen geweest een poging te doen, om het hout, dat de opening in het gewelf onder in den toren dekte, door het vuur te vernielen; maar ofschoon het hem weinig zorg zou gebaard hebben, of misschien daardoor het vuur zich aan de binnendeur, en zoo aan de kerk zou hebben medegedeeld, gaf hij het op, om reden, dat de beklimming hem binnen den toren nog moeilijker voorkwam dan in de open lucht; te meer daar de opening in het gewelf weinig grooter dan die in den buitenmuur was. Op zijn bevel voerde men dus nieuwen voorraad van brandstoffen aan, en hij liet die met lange staken, en reeds aangestoken, in de opening steken, en weldra sloegen de vlammen naar buiten, evenals toen het luik verbrand was. Vergeefs waagde men het, zich aan de bomgaten te vertoonen, of wierp men ook over den omgang eenige steenen en hout op de ruiters; Perrol stond hun niet toe, het werk op te geven, al werden sommigen hunner getroffen. Even vruchteloos was het, dat men hem zelven trachtte te bereiken: want de pijlen en kogels snorden dadelijk door de lucht, zoodra zich hier of daar een helm of een wapenrusting durfde vertoonen.

De stem van Van Schaffelaar riep nu zijne mannen op, en toen zij door den rook naderden, die dikker dan ooit in den toren drong, zagen zij het vuur dat in de opening achter het houtwerk, evenals achter een ijzeren rooster, brandde. Het was duidelijk, dat zij spoedig van dit beschutsel zouden beroofd worden, dat hen tot nog toe zoo goed gediend had; daarom gelastte Van Schaffelaar hun om met behulp van eenige lange stukken hout, het vuur naar buiten te stooten, en weldra was de poging, om het gat opnieuw te vullen, zonder gevolg.

»Brengt de ladder hier!" riep Perrol toen; »de bijlen zullen wel verbrijzelen, wat de vlammen niet vernield hebben. Op! Zwarte Ruiters! naar boven!"

De ladder werd weder opgericht, de wapenrustingen rinkelden, en weldra drongen de ruiters in de opening; zij voelden zoo spoedig door het ijzer de hitte niet, die hier heerschte; maar de warmte van de steenen, en de rook, die ook hier een uitweg zocht, drongen door de openingen van het vizier tegen hun gelaat. Hetzij het vuur inderdaad het houtwerk veel van zijn sterkte had doen verliezen, hetzij de aanval met meer moed en beleid gedaan werd, het bovenste gedeelte der versperring bezweek voor hunne slagen; de geharnaste armen, gewapend met scherpe bijlen, drongen, over hetgeen er nog van bestond, naar binnen; met een woeste snelheid bewogen zij zich

ginds en herwaarts, om de verdedigers te verdrijven. »Voort, kerels! voort!" riep Perrol, en zoowel in den toren als buiten op de ladder klonk het veldgeschreeuw der bestormers: »Op voor Perrol! hoezee de Zwarte Bende!"

Frank begreep, dat het nu tijd werd, om die mannen met de ladder te verdrijven, en een zwaar stuk hout werd van den omgang geworpen; het draaide niet, maar viel horizontaal. »Staat vast, kerels!" riep Perrol. Een vreeselijke slag liet zich hooren; 't was alsof het ijzeren dak op de ladder boog onder de drukking van het hout, dat er langs afgleed, zonder iets anders te treffen dan de schilden, die zich niet verplaatsten, maar van den slag trilden.

Nog eens hieven de Zwarte Ruiters hun wapenkreet aan; maar nu klonk het ook: »Voor van Schaffelaar en St. Maarten!" Vier ruiters van Perrol drongen binnen den toren, toen Van Schaffelaar zijn zwaard ontblootte en zijn ruiters ter zijde wierp. Met den eersten slag reeds zonk een der vijanden neder; hij bekommerde zich verder niet over de drie, die nog overig waren, maar stiet met zijn lemmet in de openingen der helmen van de mannen, die door de laagte der opening in den muur gebukt moesten gaan, en moeilijk hunne wapens gebruiken konden. »Leve Van Schaffelaar! de dood voor de Zwarte Ruiters!" riepen de Schaffelaars, terwijl de laatste man van Perrol in den toren nederviel.

Gestadig werd het groote zwaard teruggehaald en vooruitgebracht; het stiet den eenen vijand voor, den anderen na, terneder, of onder den voet. Tevergeefs dreigde Perrol, en gelastte vloekend aan zijne mannen om vooruit te gaan; maar toen liet Frank nog eens een poging doen, om de stormladder te verbreken, en ditmaal viel de balk rechtsstandig naar beneden. Al de zwaarte er van, nog vermeerderd door de hoogte, van welke hij nederkwam, drukte nu op één punt; het schild, dat getroffen werd, kon de drukking niet weerstaan; die balk verpletterde den man die het voerde, en deed hen, die achter hem waren, achterover van de ladder vallen.

Op ditzelfde oogenblik stiet Van Schaffelaar de twee mannen, die boven op de ladder stonden, er af; zij, die door hem uit den muur waren gejaagd, waren over de schilden hunner makkers op den grond gestort. Perrol zag de witte pluim vóór de opening, en riep: »Loopt storm — naar binnen, voor den duivel! — *Per moio!* schiet; dat is Van Schaffelaar!"

Eenige bogen en kolfroeren werden losgerukt, de witte vederbos, die zich buiten den muur vertoond had, werd teruggetrokken, maar niet voordat de ladder was aangevat en van den muur geworpen. Perrol stampte met den voet, en liep daarna driftig heen en weder: dit was de tweede maal, dat hij zijn vijand gezien had; deze was het, die zijne ruiters uit den toren had verdreven en de ladder met zijne ruiters had ternedergeworpen, die daar door hunne makkers werden weggedragen. O! ware de dag van Westbroek hem niet zoo noodlottig geweest! Ware hij nog even sterk geweest als voorheen, dan zou hij zelf de ladder beklommen hebben, nu hij wist, dat zijn vijand zich vooraan stelde; maar hij gevoelde, dat de voorzichtigheid hem dwong het gevecht aan zijne ruiters over te laten; en ofschoon hij hen liet stormen, en zijne boog- en kolfroerschutters den vijand bestookten, hinderde het hem, dat zij misschien Van Schaffelaar zouden treffen, en dat het zijne hand niet zou zijn, die hem den doodsteek gaf.

De ladder werd nu op zijn bevel weder opgericht; maar ditmaal werd zij slechts door één man beklommen: het was de Tuimelaar; en toen deze de opening van den muur verliet en weder afklom, bracht hij Perrol de tijding, dat de doorgang opnieuw door de belegerden was versperd. Tevergeefs trachtten toen de ruiters, die boven op den toren waren, te raden, wat Perrol voorhad; want het was gevaarlijk naar buiten te zien. Zij zagen wel, dat er veel hout werd aangesleept, en dachten dat hij een dak wilde laten vervaardigen, waaronder zijne ruiters veilig konden staan; doch zij merkten spottend aan, dat het nauwelijks tot onder aan het gat zou reiken, waar zij in moesten. Hun moed en hunne verachting van den dood deed hen er zelfs nog nu en dan vermaak in vinden, om hunne helmen op hunne zwaarden boven den omgang te steken en daardoor hunne vijanden pijlen en kogels te doen verspillen. Van Schaffelaar, die met Frank mede in oogenschouw ging nemen, wat men buiten oprichtte, schudde bedenkelijk het hoofd, en zeide: »Hetgeen wij houden voor een dak, Frank! is juist het tegenovergestelde; hadden wij hout of zware steenen genoeg, gemakkelijk zouden wij dat werk vernielen, hetwelk wij nu moeten laten oprichten, en dat ons noodlottig kan worden." Hierna onderrichtte hij hem, wat hij doen moest, als de nood op het hoogst was, en begaf zich naar beneden.

Het ontbrak Perrol noch aan hout van onderscheiden dikte en lengte, noch aan kundige handen in het samenstellen van allerlei stormtuigen;

zijne ruiters hadden dubbele ladders gemaakt, en den vorigen dag, nadat zij het kerkhof verlaten hadden, had hij hen opnieuw aan het werk gezet. De toestel, die nu werd opgericht, meende hij, zou hem eindelijk den toren doen innemen. Die toch zou hem in staat stellen, zijne ruiters met meer spoed en in grooter aantal naar binnen doen dringen, na het hout weggeruimd te hebben, waarachter zijn vijand verscholen zat.

Bezijden de deur werden wederzijds drie balken geplaatst, welke van boven met touwen aan elkander gebonden waren, terwijl zij van onderen ver van elkander op den grond rustten en ten overvloede door stukken hout, die men in den grond sloeg, verhinderd werden om te verschuiven. De drie topeinden, die boven het touw zich ook van elkander verwijderden, vormden een soort van vork, waarin een dwarsbalk werd gelegd, die van den eenen houten bok naar den anderen liep, en met touw werd bevestigd. Een soortgelijke schraag werd omstreeks vijf en twintig voet van den toren, tegenover de eerste geplaatst; op deze twee jukken legde men nu vier lange balken, die bedekt werden met planken van éénerlei grootte, aan elke zijde door een dunnen balk, evenals die er onder lagen, in verband gehouden. Ofschoon het hout van pas gemaakt was voor hetwelk men zich niet ontzien had de daken van sommige woningen te sloopen, duurde het vrij lang, voordat deze brug gereed was, welke juist gelijk kwam met het onderste der opening in den toren. Perrol had met dubbel genoegen gezien, dat men geen moeite had aangewend om zijn werk te verhinderen; het was hem een bewijs, hoe slecht de belegerden voorzien waren van hetgeen hun dienen kon om af te werpen, en hij liet vol hoop de ladder tegen den houten weg plaatsen.

Waar zijn mijne mannen van wapenen?" riep hij, om zich heen ziende, en toen zij naderden, vervolgde hij snel: »Ik weet, dat het uw lust en leven is, om met uw hengsten den vijand met de speer in de hand te naderen; maar dat hij ook, hoe zwaar gewapend, altijd het voetvolk achter u laat, als het op een stormen gaat; — op dan, mannen! dringt binnen dien toren, en tracht er den ellendeling, die uw wapenbroeders in Eemnes verslagen heeft, levend uit te sleepen; laat eens zien, wat de oude mannen van wapenen der Zwarte Bende kunnen doen!"

Stilzwijgend en met duistere blikken hadden zij hem aangehoord, en toen hij zweeg, riepen zij dreigend: »Leve Perrol! hoezee de Zwarte Bende! weg met Van Schaffelaar!" Voorheen had Perrol nimmer een beroep gedaan op den moed dier wreede, maar dappere krijgslieden, die in het veld en bij herhaalde rooftochten en plunderingen waren opgegroeid, of Rogardo bevond zich steeds aan hun hoofd. Het jammerde hem, dat zijn rechterhand, dat Walson er niet meer was, en het verdubbelde zijn wraakzucht tegen Van Schaffelaar, die hem nedergeveld had; de edele Brit was steeds, door zijn sterkte van lichaam en zijn woesten aard, een waardig aanvoerder zijner ruiters geweest. Hij hoopte echter, dat Quintyn, die Walson's plaats voorloopig vervulde, het volk binnen den toren zou voeren; hij trad dus naar hem toe, en drukte hem op het hart, dat niets hem gelukkiger zou kunnen maken, dat niets door hem ruimer zou beloond worden dan het gevangennemen van Van Schaffelaar. »Gij begrijpt, Quintyn!" zeide hij somber, »dat de dood eens krijgsmans voor hem te zacht zou zijn; hij zal moeten boeten voor al mijne ruiters, die hij heeft vermoord, voor elke beleediging, die hij mij heeft aangedaan. *Per moio!* ik wil dat het volk in dit land, van den gemeensten landlooper tot den voornaamsten edelman, zal sidderen, alléén bij de gedachte van Perrol den voet dwars te zetten."

De ruiter, tot wien hij sprak, hoorde bedaard de bevelen aan, die zijn hoofdman hem gaf, en antwoordde: »Het zal geschieden, Messire!" Vidal, die achter Perrol stond, verborg het medelijden, dat hij voor den edelen vijand van zijn heer gevoelde. Ofschoon deze hem vreemd was, had hij sinds lang een onbegrensden eerbied voor hem opgevat, die niet verminderd was, sedert hij hem zijn leven te danken had; hij gevoelde, dat hij door het leven van Perrol te redden, oorzaak was van het ongeluk, dat Van Schaffelaar nu trof. Hij beschouwde het als zijn werk, en dacht met afgrijzen aan het oogenblik, waarin hij zich ook zou moeten beschuldigen, schande en jammer over Maria gebracht te hebben, die hij als een hooger wezen vereerde; immers hij had haar laaghartigen belager onttrokken aan de straffende hand van haar beleedigden bruidegom. Eén man was er, die met welgevallen de woeste wraakzucht op het gelaat van den hoofdman met sombere trekken geteekend zag; het was een der mannen van wapenen; maar hij behoorde niet tot hen, die tot den aanval gereed stonden.

Er heerschte een oogenblik van diepe stilte op het kerkhof, terwijl de mannen van wapenen zich schaarden, en de ruiters met kolfroeren en bogen zich op een afstand plaatsten, om op bevel van Perrol den omgang en de bomgaten schoon te

vegen. Hierop riep hij luid : »Vooruit!" en Quintyn besteeg met het zwaard in de hand de ladder, zeggende : »Volgt mij, mannen!" en hij trad zonder schroom tot aan den muur. Een lange balk werd door degenenen die hem volgden, medegevoerd en op de planken nedergelegd. Even door de openingen hunner helmen naar boven ziende, grepen die mannen de touwen aan, die op bepaalde afstanden om den balk gebonden waren, lichtten hem op, liepen snel naar den toren, en nog eer de voorste den muur bereikte, trof de lange balk, die tusschen hunne gelederen uitstak, het houtwerk, dat achter de opening was. »Achteruit! — nog eens, mannen!" riep Quintyn. Opnieuw klonken de gelijke stappen op den vloer van planken, die onder den last boog; doch veel heviger dan de eerste maal, kraakte het hout, en de balk, dien zij loslieten, schoot diep in den toren, en de ruiters die al hunne krachten niet noodig gehad hadden om de opening vrij te maken, vielen bijna over elkander.

»Vooruit!" schreeuwde Perrol, en verscheidene Zwarte ruiters hieven hun wapenkreet aan, beklommen met spoed de ladder, en liepen, met hun zwaard in de hand, over de houten brug, terwijl hunne makkers, die den balk gevoerd hadden, met Quintyn aan het hoofd, reeds in den toren drongen. Perrol lachte luid, toen hij hen in den muur zag verdwijnen en de mannen van wapenen met ongeduld zag staan wachten, om hunne makkers te volgen.

De Zwarte Ruiters, die naar binnen drongen, hadden zich den tijd niet gegund, den stormbalk terug te halen, en merkten nauwelijks op, dat hij als vanzelf hoe langer hoe verder in den muur verdween, sedert zij hem hadden laten vallen. Met hunne groote zwaarden in de hand, volgden zij Quintyn; niemand hunner twijfelde er aan, of ditmaal zou de kerktoren ingenomen worden; de mannen van wapenen zouden zegevieren. Het eerste wat hen trof, toen zij binnen de muren kwamen, was de rook en de duisternis; zij konden niet zien, waar zij waren, hoe de gelegenheid van het gebouw en de standplaats hunner vijanden was; maar zij hoorden het geroep : »Terug voor Van Schaffelaar!" en voelden de slagen der zwaarden, die hen ternederwierpen.

»Vooruit voor Perrol!" riep Quintyn, die vooruitdrong; want hij bemerkte, dat de verdedigers ter wederzijde van de opening stonden; maar de drift, waarmede hij en degenen die hem volgden, vooruitsnelden, had de gewenschte uitwerking niet; de rook, die vóór hen opsteeg, verhinderde hen te bemerken, dat vóór hunne voeten het luik van de opening in het gewelf was afgenomen. Van Schaffelaar en zijne mannen getroostten zich deze vreeselijke list, om hunne vijanden te verschalken. Quintyn en eenige anderen schreeuwden van verbazing en woede, toen zij in de gapende en rook uitwerpende kolk verdwenen. De Zwarte Ruiters, die hen hoorden vallen, begrepen niet wat er gebeurde, en zij, die den voet nog niet in den toren hadden, luisterden met gespannen aandacht. Op ditzelfde oogenblik rammelden de schilden, en het gevloek liet zich buiten op de houten brug hooren; er scheen een groote beweging te heerschen, en Perrol moedigde zijne mannen aan om vooruit te dringen. Doch opnieuw verhief zich het geweld; men hoorde zware slagen op de brug, en op de wapenrustingen; het volk scheen van de brug te vallen, terwijl een vreeselijk geschreeuw, dat alles overstemde, onder den toren gehoord werd, en men wanhopige pogingen deed, om de deur te openen, die toegehaald was, opdat de rook naar binnen zou opstijgen.

Terwijl dit alles buiten voorviel, riep Van Schaffelaar : »Vooruit voor St. Maarten! valt aan!" en een verschrikkelijke strijd begon. Er waren bijna evenveel Zwarte Ruiters als mannen van Van Schaffelaar binnen de beperkte plaats; maar de stem en de tegenwoordigheid van hun aanvoerder gaven hun, hoe zwak, hoe afgemat ook, nog de krachten om hunne zwaarden te voeren. De meesten dachten dat het hun laatste strijd was; zij trachtten dus noch hun leven, noch hunne laatste krachten te besparen, maar met roem op de lichamen hunner vijanden te sterven. De Zwarte Ruiters daarentegen vochten met verwoedheid; zij waren uitgerust en sterk, en wilden overwinnen, vóórdat hunne makkers hen volgden, of het gevecht aan den gang houden, totdat zij bijgesprongen werden.

Van Schaffelaar had eerst gedacht, alleen verdedigenderwijze te kunnen handelen : doch nu hij gewaar werd, dat het Frank gelukt was, de brug van de Zwarte Ruiters te bevrijden, vermeende hij meer te moeten doen; daarom gelastte hij den aanval. Wederkeerig schreeuwde men elkander de namen van de aanvoerders toe, om zich in den strijd niet te vergissen. »Perrol!" schreeuwde de eene, »Van Schaffelaar!" riep de andere, en dan vielen de zwaarden neder; en er was één zwaard in den toren, dat met zulk een kracht nederdaalde op ieder die het waagde, den hoofdman der Zwarte Bende te noemen, dat de Zwarte Ruiters weldra de minderheid kregen.

Perrol beefde van toorn, toen hij het hout en de steenen zag nedervallen en zijne mannen van wapenen vruchteloos hun leven wagen om te blijven staan; zij bezweken en vielen van de brug, die echter in wezen bleef, ofschoon het platte dak van schilden niet bestand was tegen het hout en de steenen. Nu kwam Quintyn zonder zwaard uit den toren te voorschijn, en zij die zoo gelukkig geweest waren, om door den val niet verminkt te worden, volgden hem; de anderen hoorde men onder den toren brullen, waar zij worstelden te midden van het vuur en den rook.

De ruiterknechten kregen bevel, hen, zoowel als het smeulende stroo, er onder vandaan te sleepen. Gestadig hoorde men het losbranden der kolfroeren en het sissen der pijlen, terwijl de mannen van wapenen opnieuw de brug beklommen om hunne makkers bij te staan; maar toen zij hun doel zouden bereiken, zag Perrol zijne ruiters op nieuw door het vallende hout terneder werpen, en zelfs degenen, die reeds in de opening waren, terugdrijven. De belegerden behielden de overhand, en verstopten den ingang, waar het hout, als het ware, met de lichamen der aanvallers verbroken was. Nog één der Zwarte Ruiters voerde het zwaard in den toren en riep: »Perrol!" toen Van Schaffelaar zijn eigen naam noemde; maar het zwaard van den aanvoerder kliefde slechts de lucht, toen het nederkwam; want de ruiter, die vóór hem gestaan had, was verdwenen door het gat in den vloer, en de Tuimelaar, die onder uit den toren trad, stak zijn zwaard op, en zeide tot Perrol: »Messire! uwe mannen van wapenen zijn allen verslagen; voordat men in den toren kan rondzien, kan de duivel het zelf er niet uithouden."

»Ha!" riep Perrol driftig, «wij zullen hen wreken; ook hun dood zal hij moeten verantwoorden. — Vidal! ga en haal mijn helm, ik wil zelf gaan!" en toen deze hem verliet, vervolgde hij woest lachende: »*Per moio!* ik geloof, dat zij den rook vreten en er van leven, omdat zij nog zoo sterk zijn."

«Ik weet het niet, Messire!" zeide de Tuimelaar grinlachende, »maar wel, dat mij en Quintyn, die daar staat, zulk een kost niet bevalt; bij mijn zwaard, Messire! de aanvoerder is een gevleeschde duivel."

»Ha! wij zullen zien!" riep Perrol knarsetandende, en stampte met den voet, terwijl hij nadenkende naar het slaan en breken boven in den toren luisterde.

Toen niemand meer den naam van den vijand van Van Schaffelaar binnen den toren herhaalde, hieven de overwinnaars hun veldgeschreeuw aan; zij leunden op hunne zwaarden, schoven de vizieren hunner helmen op, en zagen met vreugd, dat de rook verminderde. Alleen aan den arm van hun aanvoerder hadden zij het te danken, dat zij de overhand behouden hadden; zijne dapperheid en kracht hadden datgene vergoed, waarin hunne vermoeide armen en uitgeputte lichamen te kort schoten.

Met eigen hand wierp Van Schaffelaar het luik op de opening, toen Frank, met snelheid de trap afkomende, zeide: »Goddank! dat het gedaan is; maar ik heb nu boven ook geen hout meer om het hun op den kop te werpen; ik kom dus hier met u sterven; of wilt gij naar boven gaan en de laddertrap ophalen? misschien kan dat ons vooreerst nog redden."

Van Schaffelaar volgde den blik van zijn vriend, welke over de verslagen Zwarte Ruiters ging, die men onderscheiden kon, sedert de rook bijna geheel had opgehouden; vervolgens zag hij naar boven; zelfs de delen, die de openingen in den vloer gedekt hadden, waren door Frank ook reeds naar buiten geworpen, en hij riep, op eens naar boven wijzende: »Gij vergeet de klok, Frank!"

»Op mijne eer, neen!" hernam Frank onvergenoegd, »ik heb haar gemeten; maar zij kan niet door de bomgaten; zij kan ons tot niets dienen."

»Ik hoop van beter, vervolgde Van Schaffelaar, »indien wij haar nog tijdig genoeg kunnen laten vallen, kunnen wij er deze opening mede stoppen."

»Maar dit luik zal haar niet kunnen tegenhouden," riep Frank, het hoofd schuddende en op den grond wijzende.

»Volg mij maar," zeide Van Schaffelaar, »al valt zij tot onder in den toren, dan verliezen wij immers niets dan een stuk metaal, dat ons tot niets dienen kan, en wij laten den vijand dit gedeelte van den toren over, ofschoon het mij smarten zou," zeide hij somber, »want als zij hier vuur aanleggen, zijn wij verloren, en zij verbranden ons met de houten vloeren." Hierop gelastte hij aan eenige ruiters met hem te gaan, aan anderen om te blijven, den stormbalk over het luik te leggen, en zich in den hoek van den toren te verschuilen, als de klok viel, waarna hij met Frank en de ruiters vertrok.

Ofschoon de Zwarte Ruiters het onderspit gedolven hadden, waren zij echter nog niet allen dood; hun gekerm of gevloek klonk door den toren, terwijl Van Schaffelaar naar boven klom; maar

zijne ruiters, die gebleven waren, ontrukten de zwaarden aan de handen, welke er nog om vastgeklemd zaten, en brachten de mannen van wapenen tot zwijgen, die vruchteloos met hen worstelden, en nog met stervende lippen hun veldgeschreeuw trachtten te stamelen. De balk werd over het luik gelegd, waarna men de afgemaakte vijanden er insgelijks naar toe sleepte; het was meer dan Van Schaffelaar bevolen had; maar die voorzorg was niet nutteloos. Het losmaken der klok en het uitdrijven der ijzeren spieën veroorzaakten het gedruisch dat Perrol hoorde; elk oogenblik vreesde Van Schaffelaar te vernemen, dat de vijanden weder zouden aanvallen; hij wist niet dat de hoofdman zelf wilde medegaan.

Juist toen Vidal met den zwaren helm op het kerkhof trad, riep Frank: »Uit den weg, daar valt de klok!" Nog twee harde slagen klonken boven in den toren; daarop hoorde men een doffen slag, die onder door het gewelf klonk. Het verpletteren der wapenrustingen en een vreugdekreet der ruiters van Van Schaffelaar, veroorzaakten misschien, dat men den rauwen gil niet hoorde, die nog voor het laatst uit sommige der zwarte helmen kwam.

Nauwelijks lag de klok beneden, of zij, die haar hadden losgemaakt, sloegen met degenen die beneden waren gebleven, de handen aan het werk; de balk, waarmede men storm geloopen had, werd geheel naar binnen gehaald, en juist toen Perrol zijne mannen in orde stelde en het zwaard trok om te gaan, na tevergeefs getracht te hebben om te raden, wat men in den toren verricht had, werd de klok voor de opening gewenteld, en er zooveel mogelijk ingeschoven, terwijl de balk er binnen ingestoken, tusschen deze en den muur tegenover de opening werd vastgeklemd. De ruiters van Van Schaffelaar hieven een luid gejuich aan, toen zij de opening gesloten hadden; het was als ware het een nieuw verbond, dat zij met het leven hadden aangegaan; want hunne krachten, die zij in het laatste gevecht verspild hadden, keerden niet terug, en het bewegen van het zware stuk metaal had hen doodelijk afgemat. Het was tevergeefs, dat Perrol met grond vermoedde, dat er bijna niets meer was om naar beneden te werpen, dat zijne houten brug nog even sterk was als voorheen, dat hij zelfs wilde wagen zijn vijand te bestrijden; die opening was voor goed gesloten, en de metalen klok was niet te bewegen; het vuur noch de bijlen hadden er vat op, en vergeefsche moeite zou het geweest zijn, haar te willen wegrammeien.

Vidal sidderde, toen hij de woede van zijn meester zag, die driftig uitriep: »Is de ziel van den satan in den papenknecht gevaren? of moet de Zwarte Bende worden tegengehouden door dien weerloozen steenklomp en een handvol uitgehongerde kerels? — Ha! wie lacht daar . . .?" vroeg hij op eenmaal, en zijn oog zag onder de ruiters, die in zijn nabijheid stonden. Alle hoofden keerden zich naar één punt, en Perrol riep, eenige stappen voorwaarts doende: »Ha, ellendeling! gij lacht? is dat de uitvaart mijner mannen van wapenen? *Per moio!* vindt gij het zoo aangenaam, dat sterven, zeg . . .?"

»Neen, Messire!" antwoordde Froccard, die zijn tegenwoordigheid van geest niet verloor; hij wist ook niet, hoe nabij hij aan zijn dood was geweest, toen hij tijding van Maria bracht, en begreep dus niet wat Perrol wilde zeggen.

»En waarom lacht gij dan?" vroeg deze stampvoetende. »Spreek, ellendeling!"

»Omdat zij het eenige gat gestopt hebben, waardoor zij nog hoop hadden de mannen te zien binnenkomen, die met hen leven om leven wilden vechten," antwoordde Froccard, en hij eindigde grimlachende: »Nu vechten zij alleen met het gebrek; ha! ha! de hongerdood grijnst hen aan!"

»Daarom lacht gij dus?" zeide Perrol, en hij vroeg vol beteekenis: »en indien ik u eens kiezen liet tusschen den strop en den hongerdood, Froccard! wat zou u het beste bevallen?"

»Geen van beiden, Messire!" antwoordde Froccard aarzelend; en de toon van Perrol's stem verontrustte hem, doch hij vervolgde met meer vertrouwen: »maar voor een vijand zou de laatste mij het aangenaamste zijn.

»Ik weet genoeg!" riep Perrol met een bijna onmerkbaren lach, en hij vervolgde met drift. »Maar ik voor mij, ik zie hen liever vallen door mijn hand; wat helpt het mij of de honger en dorst Van Schaffelaar kwellen; ha! als mijn dolk hem kwellen kon, *Per moio!* dan zou ik kunnen juichen! Hij bracht hierop de hand aan zijn wapen, en verzonk in gedachten, terwijl Froccard hem op een nederigen toon voorsloeg, de belegering in schijn op te geven, en slechts weinig volk in een hinderlaag bij de kerk te verbergen; hij stelde vast, dat Van Schaffelaar of zijne ruiters geen wederstand zouden kunnen bieden aan de noodzakelijkheid om drank en spijs te zoeken. Vidal zag echter tot zijn blijdschap, dat Perrol niet naar hem luisterde, of hem geen antwoord waardig keurde. Toen trad de Tuimelaar naderbij, en richtte

een verzoek tot Perrol, die in het heengaan ten antwoord gaf: »Ik had besloten, geen enkelen ruiter meer te wagen; doch omdat gij het zijt, wil ik uw verzoek niet weigeren. Spreek met Quintyn, en bedenk, dat ik hen evenwel gevangen zal nemen of dien toren omver zal werken."

De warmte begon hinderlijk te worden, en de meeste ruiters verwijderden zich, toen Perrol vertrokken was; de overigen vermaakten zich, evenals den vorigen dag, of voorzagen de vuren weder. Van Schaffelaar, Frank en de ruiters, die nog leefden, hadden zich nedergezet, en leunden met den rug tegen den muur, waar zij door de bomgaten het vrije uitzicht over het omliggende land hadden: allen hadden den helm en het borstharnas afgelegd, en de wonden werden verbonden; men sprak over hetgeen er gebeurd was en over de toekomst. Van Schaffelaar had al zijn sterkte van geest noodig om opgeruimd te schijnen; hij zag hoe zijne ruiters vergeefsche moeite aanwendden om hunne smarten en zwakte voor hem te verbergen, en hun lijden drong hem tot in de ziel door. Hoeveel zou hij niet gegeven hebben om aan ieder een teug waters te kunnen uitreiken! maar zijne wenschen waren ijdel; zelfs de onbewolkte hemel beloofde niet eens een verfrisschenden regen. Twee ruiters hielden beneden de wacht, en de verslagen Zwarte Ruiters waren verdwenen: men had hunne verpletterde lichamen door de luik naar beneden geworpen, en alleen hunne zwaarden, dolken en eenige stukken der wapenrustingen teruggehouden.

Een geruime tijd was er reeds verloopen, sedert het geschreeuw der bestormers gezwegen had, en men was in het onzekere of de vijand eindelijk den aanval moede was, of dat hij misschien zou trachten, onder in den toren naar boven te dringen. Van Schaffelaar huiverde bij de gedachte, dat hij zijne trouwe ruiters opnieuw zou moeten oproepen om een wanhopig gevecht met den verwoeden vijand aan te gaan; hij verborg hun zijn vrees niet; en ofschoon zij zwoeren, dat zij de Zwarte Ruiters nogmaals zouden verdrijven, als zij het waagden zich te vertoonen, zag hij aan hun gelaat en verried de zwakheid van hunne stem, dat zij door hun moed meer beloofden, dan zij zouden kunnen nakomen. Somtijds zelfs wenschte hij voor hen, dat Perrol den storm maar spoedig mocht gelasten: de dood zou hen immers van het leven verlossen, dat hun tot een straf was, sedert honger en dorst hen martelden! De flauwe hoop echter, die hem nog voor hen in 't verschiet overbleef, deed hem van gedachten veranderen: hij zag, dacht hem, het krijsvolk van den Bisschop aanrukken en hen redden; hij zelf zou zijn bruid wederzien; de schaapherder zou hem niet vervloeken om den dood van Frank; o! die hoop, hoe flauw ook, verbond hem aan het leven, en deed hem met angst den storm te gemoet zien.

Frank, die nu was opgestaan, om de oorzaak te vernemen van eenig gerucht, dat hij aan de achterzijde des torens hoorde, riep op eens: »Van Schaffelaar! daar is dezelfde ruiter van gisteren, ha! zij zullen nu een poging aan deze zijde wagen."

Zijn vriend sprong op, en de ruiters volgden zijn voorbeeld; allen drongen naar de bomgaten, maar traden weder terug, toen men op hen schoot. »Zij zullen dus den toren van het dak af trachten te beklimmen," zeide Van Schaffelaar. »Welnu, mannen! ik geloof, dat wij met God en mijnheer St. Maarten de ladder weder zullen afwerpen."

Zijne ruiters gespten opnieuw het harnas om hunne borst en wachtten gerust af hetgeen stond te gebeuren, terwijl Frank en de aanvoerder behoedzaam naar buiten zagen, en elkander hunne opmerkingen mededeelden. Evenals den vorigen dag, lag een ladder, welke nog eenigszins langer scheen te zijn, op de nok; de Tuimelaar, die slechts een stalen stormkap en een schild droeg, en met zwaard en dolk gewapend was, bestuurde het werk, en de ladder werd opgericht. Van Schaffelaar begaf zich met Frank naar den omgang, zijne ruiters gelastende, hen, zoodra hij riep, bij te springen, en 't verwonderde hem, toen hij niet, evenals den vorigen dag, een aantal ruiters uit den traptoren zag te voorschijn komen, om de ladder te beklimmen, zoodra zij tegen den toren zou rusten. De Tuimelaar trok de ladder vooruit, terwijl drie mannen hem hierin bijstonden; drie anderen, die bij het koor waren, hielden het touw vast, waarmede men haar in de hoogte getrokken had. Eindelijk liet men de ladder stilstaan; zij stond bijna loodrecht, maar helde een weinig naar den toren over. Frank zag Van Schaffelaar vragend aan, toen de man, die zooveel bedrijvigheid en vlugheid verried, om de ladder heen stapte, langs het dak afklom en in het dakvenster verdween."

»Hij zal zich verder wapenen en met de overige ruiters terugkeeren," zeide Van Schaffelaar een weinig achterwaarts tredende, en een pijl, die

door een der voetboogschutters naar boven werd geschoten, snorde langs hem heen. Doch hunne verwondering verminderde niet, toen zij de Tuimelaar weder in de goot zagen stappen en alleen het dak beklimmen. Zijn schild hing om zijn hals, en hij was nog niet zwaarder gewapend: maar hij droeg een handboog in de hand, en aan zijne zijde hing een bundel lange pijlen. Hij scheen iets te zeggen tot degenen die het touw vasthielden, en tot de mannen, die voor de ladder op de nok zaten, waarna hij bezijden hen om, en met een bewonderenswaardige vlugheid op de sporten stapte. Aan alle zijden plaatsten zich de boog- en kolfroerschutters weder om den toren, en elkeen scheen verlangend te zien, wat de Tuimelaar verrichten zou. Hij klom vaardig naar boven, zonder dat de ladder veel scheen te bewegen, en hield stil, toen hij het touw bereikte: hij vatte het aan en trok er aan, waarop de ladder een weinig meer begon over te hellen; toen stak hij zijn linkerbeen door de sporten heen, zag onbevreesd onder zich naar het kerkhof, liet de handen los en scheen onbeweeglijk te zitten.

»Hij zal alleen den toren niet innemen; laten wij heengaan," zeide Van Schaffelaar tegen Frank; doch eer zij hun voornemen konden ten uitvoer brengen, had de Tuimelaar een pijl gevat, den boog gespannen en de pees losgelaten. De ladder trilde, de pijl kwam met zulk een kracht tegen het borstharnas van Frank, dat hij binnen in den toren zou gevallen zijn, als zijn vriend hem niet bij den arm had vastgehouden. Een kreet van verbazing en drift ontsnapte aan den mond van Frank; maar voordat de tweede pijl op den omgang kon geschoten worden, was die verlaten. De Tuimelaar daalde nu eenige sporten af, ging weder half zitten en half staan of hangen aan de ladder, en schoot nu op de ruiters; de eerste pijl doorboorde de dij van een der mannen van wapenen.

»Hij kan ons met het zwaard niet overwinnen, en dus laat hij ons door dien moordenaar ternederschieten," riep Frank driftig, en nam een der zwaarden van de Zwarte Ruiters op. Een pijl snorde hem voorbij; en hij liep naar het bomgat, het gevest van het zwaard in de rechterhand boven het hoofd opheffende, terwijl hij het lemmet met de linker ondersteunde. Het zwaard vloog uit den toren, op hetzelfde oogenblik, dat een pijl van den boog werd geschoten, en nog eer Frank de armen liet zakken, trof de pijl zijn borstharnas, op een duim afstands van de opening waardoor de rechterarm kwam; een kleine verandering van houding redde hem het leven. Even juist, doch zonder meer vrucht was het zwaard den Zwarten Ruiter genaderd; want toen de scherpe punt, door het zware gevest voortgestuwd, hem in den buik of de beenen zou gedrongen zijn, raakte de Tuimelaar het aan met zijn boog; het snelde langs de ladder en viel op het kerkdak, brak sommige leien en bleef in de goot liggen. Van Schaffelaar trok Frank terug, en gelastte aan zijne mannen om een verdieping lager te gaan, of zich achter den muur te verschuilen. Tevergeefs bond Frank een breekijzer aan een touw, en wilde naar boven gaan, om het naar de Tuimelaar te werpen; maar zijn vriend weerhield hem om zich bloot te geven aan de zekere schoten van den Zwarten Ruiter. Zij, die op het kerkhof stonden, traden zoo ver mogelijk achterwaarts, of plaatsten zich boven op de daken der schuren en woningen, en zonden hunne pijlen en kogels in den toren. Sedert de Tuimelaar dáár boven op de ladder stond, en vrij in den toren zag, bleef hun bijna geen ander toevluchtsoord weer overig dan de twee donkere verdiepingen, waar de rook het bijna ondragelijk maakte. Toen er weder een lange gevederde pijl door den toren heen vloog, waagde Van Schaffelaar het naar buiten te zien, en zeide: »Goddank, Frank! dat zij niet van voornemen schijnen den toren te beklimmen; en evenwel wenschte ik, dat die kerel nimmer op het dak gekomen ware."

»Uwe trouwe ruiters hebben ook reeds wonden genoeg," zeide Frank treurig, en nu worden zij nog beroofd van het geluk, om hier op hun gemak den dood af te wachten."

Het scheen, dat de Zwarte Ruiter nu de hoop opgaf, om iemand onder het schot te krijgen; want hij schoot niet gedurig meer; doch Frank zag evenwel behoedzaam om den muur naar buiten, en riep: »St. Maarten zij geloofd! hij klimt af."

De ruiters hoorden hetgeen hij zeide, en traden wederom te voorschijn; maar kort duurde hunne vreugd; want Van Schaffelaar zeide: »Ziet, daar komt hij weder terug; hij heeft een nieuwen voorraad van pijlen gehaald," en zoo was het ook; want opnieuw klom de Tuimelaar naar boven, en schoot in den toren. De ruiters traden terug, want ofschoon het staande hout hem wel verhinderde om op alle punten zijne pijlen te richten, zoo was het niet dik genoeg, om er zich achter te kunnen verbergen.

»Hij wil ons niet met rust laten, en evenwel vermoeit hij zich tevergeefs!" zeide Van Schaffelaar langzaam. »Het is gelukkig voor ons, dat het

middelste dak hooger is dan het andere, en dat de nok niet onder een der bomgaten is, maar juist in het midden; anders bracht hij zijne makkers spoedig hier."

«O! waarom hebben wij geen boog of geen kolfroer, om dien zwarten schutter te verdrijven?" riep Frank. »Ha! ik wilde wel eens zien, of hij ook een pijl of kogel zou kunnen afkeeren."

»Hij is dezelfde, die het laatst in den toren gestreden heeft," zeide Van Schaffelaar. »Maar let op, hij klimt hooger, alsof dit hem helpen zal. Is er wel iets ongelukkiger voor een edelman, dan zich te moeten verbergen voor een enkel mensch!....."

»Neen, riep Frank stampvoetende, »en dat voor een gemeenen tuimelaar; mij reeds maakt het bijna razend. Zie! hij schiet dan eens hier op de steenen of daar boven tegen den muur, alsof de steenen ook vijanden van hem zijn; mogelijk denkt hij ons te verwonden door het terugstooten der pijlen. — Maar waar ziet gij naar?" vroeg hij, toen Van Schaffelaar naar het dak zag.

»Ik was bevreesd, dat men soms zou beproeven, den toren te beklimmen; maar ik zie, de Heer zij geloofd! daartoe geen voorbereiding," antwoordde zijn vriend bedaard, terwijl hij hem terughield, en er een kogel in den toren werd geschoten. Doch zooals hij deze woorden uitsprak, hoorde men buiten een eigenaardigen schreeuw. »Ralph . . . ?" zeide Frank, en op hetzelfde oogenblik scheen er iets tegen den muur te vallen. »Ha!" riepen Frank en Van Schaffelaar plotseling, terwijl er een zwaar lichaam op den omgang nederkwam en de wapens klonken.

»Op, Van Schaffelaar!" riepen de ruiters, die bij hen waren, en zij traden naar de trap; zij, die beneden een schuilplaats gezocht hadden, kwamen naar boven, en Van Schaffelaar riep: »Naar den omgang, mannen! vooruit!" Allen trokken hunne zwaarden, en al de Zwarte Ruiters op het kerkhof riepen: »Op voor Perrol! hoezee de Zwarte Bende!"

De list van de Tuimelaar was dus maar al te goed gelukt, zijne pijlen hadden de ruiters van Van Schaffelaar den omgang en zelfs grootendeels de bovenste verdieping doen verlaten, en de voorzorg, die hij genomen had, om geen ruiters op het dak stormvaardig te doen staan, had zijne vijanden in den waan gebracht, dat hij alleen gekomen was, om hen met zijne pijlen te vervolgen. Nu viel de ladder, de Zwarte Ruiter stapte snel over de borstwering heen, en met een opslag van het oog doorzag Van Schaffelaar de gevolgen van deze noodlottige gebeurtenis. De Tuimelaar stond boven aan de trap, en verhinderde de Schaffelaars om op den omgang te dringen; zijn zwaard hield de trap gesloten. De zes Zwarte Ruiters, die op het dak geweest waren, beklommen met spoed de ladder. Tevergeefs gelastte Van Schaffelaar dreigend aan zijne mannen de trap te verlaten en hem plaats te maken. Zij hoorden zijn stem niet door hunne drift om de Tuimelaar te verjagen, en de zes ruiters klommen reeds de eene na den anderen over de steenen borstwering; zelfs eenige anderen traden nu op het dak, en volgden hunne makkers; luid klonk het zegevierend geschreeuw der vijanden en de naam van de Tuimelaar.

Frank zag, hoe acht zwaar gewapende mannen naar boven klommen, terwijl de andere wachtten om hen te volgen, totdat zij de ladder zouden verlaten hebben, die sterk onder haar last boog. Daarop vatte hij het touw aan, dat op den grond lag, en wierp het naar de ladder uit; het sissen der pijlen deed hem terugtreden, en hij haalde het breekijzer weder naar boven, vatte het aan, toen het langs den muur krassend weder naar binnen was gehaald, en wierp het opnieuw uit. Degenen, die onder aan de ladder stonden, welke nu door den laatsten ruiter verlaten werd, hadden de vruchteloosheid van zijn poging gezien, en wilden zich nu haasten om ook den toren te beklimmen; het geschreeuw hunner makkers op den toren en op het kerkhof liet hun niet toe zich te beraden. De tweede uitwerping van het ijzer was even ongelukkig geweest als de eerste; reeds naderden de Zwarte Ruiters de bomgaten; maar toen sloeg het breekijzer, dat Frank voor de derde maal naar buiten wierp, gelukkig om de ladder, viel tusschen de sporten door en bleef haken. De voorste der ruiters gaf een luiden gil, en klom toen snel opwaarts, terwijl zijne makkers bleven staan. Hij hield het zwaard opgeheven; maar vóórdat hij het touw bereiken kon, riep Frank: »Trekt, voor St. Maarten!" en zij, die achter hem stonden, rukten hevig aan het touw. De vijanden, die op den omgang stonnen, werden te laat gewaar wat er gebeurde, anders hadden zij de ladder kunnen vasthouden, en zij die nog op de nok stonden, durfden niet om haar heen stappen, of verloren hunne tegenwoordigheid van geest. Te laat riep de Tuimelaar hun toe het touw te grijpen, dat langs den toren van de ladder afhing, die nu met vreeselijke snelheid over den smallen looden weg den toren naderde, en vervolgens werd ter zijde gehaald. Toen, doch nu te laat, bereikten twee Zwarte Ruiters de plaats,

waar het touw vroeger gehangen had; het was buiten het bereik. Een oogenblik was het twijfelachtig, of de ladder in de schuine richting zou blijven staan; maar toen Frank het touw nog eens liet aanhalen, en de mannen op de ladder zich bewogen, viel zij om; het touw schoot door de handen van Frank heen, en de Zwarte Ruiters, die op het kerkhof stonden, hoorden het vreeselijk gillen hunner makkers. Sommigen vielen, vóórdat de ladder nederkwam; de meesten echter hielden zich er aan vast, werden door het hout op de dakleien nedergedrukt, en vielen dood of stervende tusschen de daken.

Het is noodzakelijk, dat wij terugkeeren tot het oogenblik, waarin de eerste makkers van de Tuimelaar den voet op den toren gezet hadden. Zoodra hij hen aan zijn zijde zag, riep hij: »Draagt zorg, kerels! dat niemand langs de trap naar boven dringt, en laat mij begaan." Toen sprong hij ter zijde, vatte den boog op, dien hij te voren had nedergeworpen, liet het zwaard in de scheede glijden, en legde eene pijl op den boog.

De toestand der belegerden was verschrikkelijk; de Tuimelaar liep over den omgang, of sprong op de jukken, welke de klok en de spits hadden helpen dragen, en schoot onder hen. Tevergeefs trachtten de verzwakte ruiters van Van Schaffelaar op de plaats, waar de balken in de muur lagen, of tegen de staande houten naar boven te klimmen. Van Schaffelaar zelf noodzaakte degenen, die de trap niet wilde verlaten, met geweld hem plaats te maken; maar op dit oogenblik voegden zich de acht Zwarte Ruiters bij de overige. Het liet zich aanzien, dat nog meerdere zouden volgen; en toen hij eindelijk de trap bestijgen zou, viel de eenige zijner ruiters, die zijn bevel nog niet was nagekomen, langs de trappen naar beneden, die hij met zijn bloed purperrood verfde. Ofschoon hij de kracht niet gehad had om de vijanden te verdrijven, zoo was hij evenwel met roem gesneuveld.

Het woest vreugdegeschreeuw der Zwarte Ruiters overstemde het wanhopige geroep der belegerden; de uitzinnige vreugdekreten op het kerkhof zwegen, en de ladder viel met donderend geweld. Frank riep: »Zege! zege! wij zijn alleen met den vijand!" en trok zijn zwaard; maar een vreeselijke uitroep van teleurstelling en woede ontsnapte aan de Tuimelaar.

Van Schaffelaar riep nu luid en kortaf: »Naar beneden, mannen! bij mijnheer St. Maarten! naar beneden! — ik wil het, Frank!" Zijn s em, die zich zoo dikwijls had doen verstaan aan den laatsten man zijner bende, als hij aan haar hoofd reed, gedoogde geen tegenspraak; zoo vermoeid en vol van strijdlust als zij waren, haastten zij zich te gehoorzamen. Van Schaffelaar wierp Frank met eigen hand naar de trap; en eerst toen deze afgeklommen was, volgde hij zelf: hij scheen zich niet te bekommeren om de pijlen van de Tuimelaar. Tevergeefs troffen zij het deugdzame harnas, dat meester Wouter vervaardigd had, en dat hem van het hoofd tot de voeten bedekte.

Van Schaffelaar had ingezien, dat het zelfs voor hem moeilijk zou zijn, om zich langs de steile trap, en onder het bereik van de zwaarden der Zwarte Ruiters naar boven te begeven, terwijl hij en zijne mannen voor de pijlen bloot stonden; daarom besloot hij deze verdieping voor een oogenblik te verlaten, en weldra was er niemand meer van de Schaffelaars boven dan de man, die bij de trap, en een die bij de opening, welke in den grond was, lag uitgestrekt. Hij was voorover gevallen, en het gevederde einde van een pijl stak onder zijn borstharnas uit; deze twee werden door den honger niet meer gekweld.

»Naar beneden! volgt mij langs de trap!" riep de Tuimelaar, die zich vooroverboog, de handen aan den klokbalk sloeg, en zich toen zonder aarzelen liet vallen. Hij zag nu naar de trap, en daarna voorovergebogen onder in den toren en bespeurde zijne vijanden. Daarop trad hij naar een der bomgaten, en riep: »Schiet een dun touw naar boven en bindt er een dikker aan, wij moeten pijlen en bogen hebben!"

Op dit oogenblik vertoonde Perrol zich op het kerkhof; men had hem gezegd, dat de Tuimelaar den toren beklommen had, en vol hoop was hij genaderd; maar toen hij verscheen, lag de ladder gebroken op het dak, en zij, die er den voet op gehad hadden, lagen gedeeltelijk levenloos onder aan den kerkmuur. Hij vloekte verschrikkelijk; maar toen hij zijne mannen van wapenen op den omgang zag en de stem van de Tuimelaar hoorde, vergat hij de dooden, dacht alleen aan het naderende oogenblik der wraak, en haastte zich om aan het verlangen van dezen te laten voldoen.

De Tuimelaar had zich door de krijgslist van Van Schaffelaar laten verschalken; hij bedroog zich, toen hij dacht, dat deze zich niet meer zou vertoonen, en zich en zijne ruiters zonder wederstand zou laten nedervellen; want juist toen eenige Zwarte Ruiters den omgang reeds verlaten hadden, vertoonde zijn witte vederbos zich boven aan

de trap. Zij waren nu niet talrijk genoeg, om hem terug te drijven, en zijne mannen stonden veilig voor de pijlen. Zijn schild ving het zwaard op, dat hem wilde terugslaan, en die het zwaard gevoerd had, zonk doorstoken neder. »Voor Van Schaffelaar en St. Maarten!" riep hij even bedaard, even luid als voorheen; even krachtig scheen zijn arm, als toen hij Eemnes was binnengereden. De Tuimelaar noch één der Zwarte Ruiters had aan het wapenschild van Van Schaffelaar gedacht; maar Perrol had het geen enkel oogenblik vergeten; ook riep hij: »Ruk af dat schild, ruk af dat wapen van den laatsten der Van Schaffelaars; ik wil het vertrappen." Maar zijne wraakzuchtige bevelen kwamen te laat: reeds waren al de Zwarte Ruiters beneden, en reeds had Van Schaffelaar zijn veldgeschreeuw doen hooren. Het gold nu niet het afrukken van een schild, maar het terug drijven van hunne vijanden, het redden van hun eigen leven.

Frank was de eerste, die den aanvoerder volgde; de eene blinkende wapenrusting vóór, de andere na, kwam uit de opening van de trap te voorschijn. De eene pluim volgde de andere, evenals de witte zeilen van een vloot, die de haven verlaat, en waarvan de schepen één voor één hun admiraal volgen, die hen ten strijde voert. Het gevecht begon, als een strijd tusschen de engelen des lichts en die der duisternis; lijf aan lijf stonden de mannen; maar zwaard en dolk waren hier niet alleen te vreezen; immers een enkele misstap bij de bomgaten, of bij de opening in den grond, bracht reeds den dood aan. Te laat zag de Tuimelaar in, dat het verlaten van den omgang de grootste onvoorzichtigheid geweest was; aan terugtreden was nu geen denken meer.

Daar hieuw Frank een der vijanden terneder, en lichtte den voet op, om hem naar beneden te trappen, toen deze weder trachtte op te staan; zijn oog zocht reeds een nieuwen vijand. Maar de Zwarte Ruiter lachte vreeselijk, ofschoon hij viel, toen hij boven den duisteren afgrond zweefde; want hij had den voet gevat, die hem in den dood schopte. Frank's oog werd door een nevel bedekt, en hij achtte zich verloren. Tevergeefs trok hij den voet terug, maar de zwarte ijzeren vuist liet niet los. Maria was zijn laatste gedachte. Toen voelde hij een ijzeren arm, die zich om zijn lijf klemde, alsof een bliksemstraal langs hem heen schoot; de Zwarte Ruiter gaf een rauwen gil, en liet den voet los, en terwijl de man van Perrol onder in den toren viel, zeide Van Schaffelaar: »Wees voorzichtig, Frank!"

Een oogenblik stond Frank bewusteloos; maar een pijl, die van het kerkdak over den omgang heen in den toren werd geschoten, viel op hem; hij lette echter niet op het touw, dat er aan was vastgemaakt, maar hief het zwaard nu weder op.

Ware de ladder blijven staan, zoo zou het met Van Schaffelaar en zijne vermoeide en uitgeputte ruiters gedaan geweest zijn. O! waarom kon Perrol, die het geschreeuw en het geluid der slagen hoorde, heer Jan Van Schaffelaar niet zien! zeker zou hij dan van nijd bezweken zijn. Met twee handen voerde Van Schaffelaar het breede zwaard; waar hij stond, stond hij als een muur; wat hij trof, verbrijzelde hij. De Zwarte Ruiters deinsden terug; want de aanvoerder was even sterk als Perrol; zijn schitterende wapenrusting was ondoordringbaar; de witte vederbos wapperde boven aller helmen. Perrol was niet bij hen, en zij wanhoopten aan de overwinning op dien edelman; maar Van Schaffelaar noodzaakte hen met zijn zwaard stand te houden, en het gevecht was verschrikkelijk in de enge plaats. Dat neerstooten der zwarte Ruiters deed den moed en de krachten der belegerden herleven. »Sla dood de Zwarte Bende! leve Van Schaffelaar!" riepen zij. Perrol kon niets doen om zijne mannen bij te staan; geen ladder was groot genoeg om den toren te beklimmen; met de armen over elkander stond hij als een standbeeld op het kerkhof, met het oog naar boven gewend. Tevergeefs trachtten zijne ruiters een doel te vinden voor hunne pijlen of kogels; maar zij zagen niets dan zwarte harnassen voor de openingen in den muur. Toen gelastte Perrol om door het gewelf in den toren te klimmen, en Quintyn snelde heen.

Maar nog heviger moest de overmoed van Perrol gefnuikt worden; opnieuw moest hij ondervinden, dat heer Jan van Schaffelaar zijne ruiters kon overwinnen, evenals hij hem zelven overwonnen had; op nieuw hoorde hij de stem van zijn vijand boven in den toren, en hij zag een Zwarten Ruiter naar beneden vallen. Een uitroep van schrik en afgrijzen ging van het kerkhof op, terwijl het krijgsgeschreeuw der Schaffelaars luid klonk; want deze behielden reeds de overhand. Siddᵉrende van woede, zag Perrol zijne dappere mannen, die den toren beklommen hadden door de bomgaten naar buiten vallen; 't was alsof zij dezen dood met vreugd aangrepen, om aan hunne vijanden te ontsnappen. Aan alle zijden sprongen of vielen zij neder; het ijzer klonk, terwijl zij langs het dak nedertuimelden, en dof rammelden de zwarte wapenrustingen, toen zij op het kerkhof door hunne zwaarte een kuil in den

grond maakten; zij stortten zich uit den toren, evenals de zwijnen, in welke de booze geest gevaren was, in de zee.

Toen luisterde Frank, en weldra riep een stem onder uit den toren: »Op Van Schaffelaar!" De Zwarte Bende richtte daar de ladders op, en Van Schaffelaar, die met eigen hand nog een man van Perrol naar buiten stiet, gelastte aan het meerendeel zijner mannen, om hun makker bij te springen. Zij gehoorzaamden; maar Frank bleef. Nu bevond zich slechts één Zwarte Ruiter op de been: het was de Tuimelaar, die alléén nog het zwaard voerde, en ofschoon hij geen harnas droeg, had hij met zooveel beleid zijn schild gebruikt, dat hij nog geen enkele wonde bekomen had. Doch toen hij zich geheel alleen bevond, zag hij ook niets voor oogen dan den dood. Frank leunde op zijn zwaard, en de drie andere ruiters hadden zich nedergezet, sedert hunne vijanden gevallen waren, en zagen onverschillig naar den laatsten vijand, die zich tegen Aalbrecht verdedigde; zij waren te vermoeid, om hunne eigen overwinning toe te juichen, en luisterden naar hetgeen beneden zou gebeuren.

Van Schaffelaar, die ook vermoeid was, bleef staan, toen hij zag, dat zijn man van wapenen op zijn tegenpartij zou zegevieren, dien hij reeds tot aan het uiterste einde van een bomgat had teruggedreven; deze liet het zwaard vallen, en ofschoon hij het wapen, dat hem den hals dreigde af te houwen, op zijn schild opving, zoo werd hij toch slechts op de knieën nedergedrukt. Vurig schitterde het oog van den Tuimelaar, terwijl hij ook het schild losliet en den laatsten slag met de gelatenheid der wanhoop scheen af te wachten; doch plotseling gaf Aalbrecht een schreeuw, welke door Van Schaffelaar en allen, die bij hem waren, herhaald werd; de Zwarte Ruiter vatte den zwaar geharnasten man bij de beenen, bracht het hoofd snel vooruit, en wierp hem over zich heen naar buiten.

»Ha!" riep Perrol, toen dat blinkende harnas zich in de lucht vertoonde. »Leve de Tuimelaar!" riepen de Zwarte Ruiters, die, even als Perrol, wenschten dat het de aanvoerder mocht zijn, die naar beneden viel.

»Sterve de Tuimelaar!" zeide Van Schaffelaar somber, en lichtte zijn zwaard op; hij had het vizier van zijn helm opgeschoven, en zijn blik en die van de Tuimelaar ontmoetten elkander. Een oogenblik stonden beiden onbeweeglijk; toen vatte de Tuimelaar snel het zwaard op, stiet met den voet zijn boog naar buiten, welke er naast lag, en trad vooruit, zoodra de aanvoerder hem naderde. Naar alle zijden ging zijn oog, en hij riep: »Op voor Perrol!" stak zijn zwaard op, en vatte een der balken aan, welke de Schaffelaars vergeefs hadden getracht te beklimmen; zonder moeite scheen hij zich op te geven; zijne voeten volgden zijne handen, en hij sprong op den omgang voordat Van Schaffelaar hem met zijn zwaard kon bereiken. Maar deze wilde hem het leven niet laten, die een te gevaarlijke vijand was, en snel beklom hij de trap. De Tuimelaar was ijverig bezig, om het touw op te halen, dat over de borstwering hing; indien het hem gelukte, om het dikke einde te bekomen, ware hij misschien gered; maar de aanvoerder liet hem hier den tijd niet toe; de Tuimelaar, steeds het touw naar zich toehalende, ontweek den geharnasten man, die hem naderde. Het wilde hem echter niet gelukken; want het touw klemde zich om den toren, en ofschoon hij van woede brulde, hij moest het loslaten. Geen andere uitweg bleef hem nu over, dan den dood te trotseeren; hij trok het zwaard en wierp zich vol moed op den aanvoerder, ving diens lemmet op zijn schild, dat om zijn hals hing, op, en trachtte hem het zijne onder het borstharnas te stooten; maar Van Schaffelaar keerde het af. Hierop werden de beide zwaarden gelijktijdig opgeheven, en met kracht daalden zij neder. Een uitroep van woede ontsnapte den Tuimelaar; zijn lemmet werd bij het gevest verbrijzeld en het ontviel aan zijn vuist. Nog eens hief Van Schaffelaar het breede zwaard op; maar de Zwarte Ruiter keerde den slag met zijn schild af, trok zijn dolkmes en drong vooruit. Een nieuwe houw deed hem echter waggelen en deed hem de knie buigen; doch Van Schaffelaar liet zich niet verschalken gelijk de dappere Aalbrecht, en trad terug. Het zwaard daalde weder nede[r], en alleen aan het schild had de Tuimelaar zijn leven te danken; maar nu viel het ook half verpletterd van zijn hals en uit zijne handen. Evenwel voordat van Schaffelaar hem den laatsten slag kon toebrengen, stond hij op en week achteruit; nu waagde hij het niet meer den aanvoerder af te wachten; slechts zijn dolk bleef hem nog over. Hij vluchtte voor Van Schaffelaar, die hem vervolgde, maar hem niet kon inhalen; want als deze hem dacht te bereiken, sprong hij op de jukken; elke weg, hoe smal ook, was hem breed genoeg, en op een andere plaats zette hij den voet weder op den omgang. Nu eens zag de Zwarte Ruiter naar buiten, dan weder keek hij in den toren;

doch overal wachtte hem de dood. Hij kon echter nog niet besluiten, zijn leven prijs te geven; hij vluchtte evenals de buigzame panther, die gedurig stil staat, en zijn vervolger aangrijnst, maar den kamp niet durft wagen, en weder vlucht.

Op dit oogenblik beklom Frank de trap, en plaatste zich met het zwaard in de hand op den omgang. De Tuimelaar stond stil aan een der hoeken van den toren, hief zijn dolk op, maar liet hem uit de hand vallen, en wierp zijne handschoenen weg; de riem, waaraan het wapenschild van Van Schaffelaar buiten den toren hing, scheen zijn oog te trekken. Doch hij wendde het gelaat af, zag naar Van Schaffelaar en naar Frank, naar beneden in den toren, en riep toen, terwijl zijn blik vertwijfeling uitdrukte: »Hoezee de Zwarte Bende!" vatte den rand der borstwering aan, en slingerde zijn lichaam naar buiten.

»Leve de Tuimelaar!" riepen zijne makkers, die tevergeefs getracht hadden Van Schaffelaar met hunne kogels en pijlen te treffen. Doch nu hield het geluid der vuurwapenen op, en alles werd doodstil op het kerkhof; zelfs Perrol, die den dolk weder opgestoken had, toen hij in den nedergevallen vijand Van Schaffelaar niet herkend had, zag met angstige verwachting naar den steenklomp. De Tuimelaar, die zich juist aan den hoek van den toren bevond, had zich met zijne knieën en scheenbeenen vastgeklemd aan de beide zijmuren; zijne voeten zochten elke spleet in den muur; zijne handen, na den rand van de borstwering verlaten te hebben, hielden zich vast aan elken steen; zijne nagels zochten elke voeg, waar de kalk was uitgevallen, en toen Van Schaffelaar over den omgang zag, was hij reeds buiten het bereik van zijn zwaard. Het lederen kleed van den Zwarten Ruiter, dat met de borst langs den kant van den muur schuurde, scheen zich vast te zuigen aan de ruwe en groote steenen. Doch toen hij reeds op de hoogte der bomgaten genaderd was, zag Perrol hoe zijn rechterbeen scheen uit te glijden; een woeste gil liet zich aan den toren hooren; 't was also die man, welke tot den toren scheen te behooren, er zich nu met kracht van afstiet. Even als een rad draaide hij in het nedervallen; maar het was de laatste tuimel van den Tuimelaar; want het eerste, dat op de aarde nederkwam, was de ijzeren kap, welke zijn hoofd dekte. Een oogenblik bleef hij rechtop staan; toen viel hij om, en zijne makkers, die hem opnamen, werden gewaar, dat hij dood was, ofschoon zij geloofden, dat hij niet zou omgekomen zijn, indien hij op zijne voeten was nedergekomen.

Ofschoon oogenschijnlijk de dood van een enkelen vijand weinig afdeed, zag Van Schaffelaar met vreugde, hoe de Tuimelaar zoo het scheen, vrijwillig den muur losliet, naar beneden viel en werd weggedragen. Hetgeen hij dezen man had zien verrichten, had hem doen vreezen, dat hij zonder ongeluk zou beneden komen langs den weg, welke voor elk ander onafklimbaar zou geweest zijn, en hij zag een nieuwen aanval van den ruiter te gemoet, die zijne leden in alle richtingen wist te wringen. Zijne mannen waren vermoeid en zwak, en hij zelf had maar één leven te verliezen; ware het den Zwarten Ruiter gelukt zich te redden, en op nieuw de ladder op te richten, dan ware het met hen gedaan geweest; zijn wapenschild zou zijn nedergedrukt, en hij zou Maria niet wederzien.

Alleen deze redenen hadden Jan Van Schaffelaar kunnen doen besluiten, den stouten krijgsman in den dood te jagen; waarschijnlijk zou hij hem anders het leven gelaten hebben, zelfs na den dood van den dapperen Aalbrecht. Toen de Tuimelaar daar zonder harnas, en alleen met den dolk in de hand, langs den omgang voor hem vluchtte, nadat al zijn hoop op redding verloren was, zonder evenwel om lijfsgenade te smeeken, toen was zijn edel hart begaan met den schier wapenloozen vijand.

De dood van de Tuimelaar trof zelfs Perrol. Daar waar anderen geledebraakt nedervielen, had hij zich steeds door zijne buigzaamheid en vlugheid gered; Perrol was dus verwonderd, dat de Tuimelaar niet opstond, en trad naar hem toe, toen zijne ruiters hem opnamen. Het scheelde echter weinig of het bendehoofd ware naast hem nedergevallen; want een zwaard, dat van den toren werd geworpen, viel met het platte van het lemmet op zijn schouderstuk; had de zwaarte van het gevest het wapen niet doen omslaan, ware de scherpe punt op het harnas gekomen, en had hij den gesloten helm niet opgehad, waarschijnlijk ware Perrol, doodelijk getroffen, nedergevallen. Nu liet hij een woesten schreeuw hooren, terwijl hij op de beenen waggelde, en de hand naar den linkerschouder bracht; maar hij viel niet, en zag tevergeefs naar boven, wie hem getroffen had; want de zon stond bijna loodrecht en wierp hare stralen langs den toren. Toen bukte Perrol voorover, en vatte het wapen, dat eenmaal aan de heup van een zijner mannen van

wapenen had gehangen. Zijne vijanden te bereiken, was hem onmogelijk, daarom riep hij van gramschap bevende: »Hond die gij zijt! voel het wapen eens, dat de ellendelingen op mij werpen, omdat gij uw plicht niet doet." Hoog lichtte hij het zwaard boven het hoofd van een zijner ruiters op, die, op zijn roer leunende, voorovergebogen naar den Tuimelaar zag. Tevergeefs trad de Zwarte Ruiter, die zijn vuurwapen liet vallen, terug; het lemmet trof zijn helm, en hij viel zonder een enkelen kreet te uiten. Met al de kracht van zijn arm, wierp Perrol het zwaard nog op den ongelukkige, die roerloos aan zijne voeten was nedergevallen; hij wierp een vreeselijken blik om zich heen, terwijl hij terugtrad, en riep: »*Per moio!* Gij kent Perrol nog niet, — ha! ik zal u leeren mijne bevelen beter in waarde te houden; de dapperen, wier plaats gij vervult, zijn allen in Eemnes gebleven; maar, bij den satan! indien zich nog ééne wapenrusting op den trans vertoont, zal ik den luiaard straffen; door mijne hand zal hij vallen, al ware hij de laatste man van mijn bende!"

Hij sloeg op zijn zwaard, en sidderend gehoorzaamden zijne ruiters. De pijlen werden op de bogen gelegd, de lonten aangeblazen, de schoten gedaan, ofschoon men niemand op den toren zien kon. De Zwarte Ruiters huiverden op het gezicht van hun makker, wien voor eeuwig het zwijgen scheen opgelegd te zijn door een enkelen slag van den gevleeschden duivel, welken zij dienden.

Nog was men niet gereed om de opening in het gewelf te beklimmen, en Perrol beval Quintyn om geene verdere pogingen te doen; hij wist niet, hoe zwak zijne vijanden waren; het uit den toren jagen van zijne mannen van wapenen en de dood van den Tuimelaar hadden zelfs Perrol ontzag ingeboezemd, en hij vertrouwde weinig op den moed zijner ruiterknechten. »Quintyn!" zeide hij, met minachting lachende, »hoeveel tijd zal ik hen nog moeten oefenen, hoevelen van hen zal ik nog moeten laten opknoopen, of zelf ternederslaan, om hen aan den dood en de krijgstucht te gewennen, eer zij gelijk zijn aan die mannen, welke met Walson gebleven zijn. Ha! ik geloof, dat zij denken, dat ik ten einde raad ben, dat Perrol zal terugkeeren, en zich niet wreken kan; en waarom? alleen omdat ik hun leven spaar en dat mijne dappere, oude mannen van wapenen, die de vrees niet kennen, mij te lief zijn om hen langer te wagen. Alsof ik zelfs op de ongelijke daken geen stormtuig kan laten oprichten, dat mij in dien toren zou voeren! alsof deze hand niet zou kunnen dwingen, om langs het dak en onder door den toren mij den weg te openen, of Perrol met hunne lichamen tot een brug te verstrekken!"

Van Schaffelaar was met de zijnen teruggetreden, toen de stem van Perrol hunne ooren trof, en zijne ruiters haastten zich, om het onderste gedeelte van den toren te verlaten, toen hunne vijanden dien verlieten. Frank vloekte nog binnensmonds over het kantelen van het zwaard, dat een der ruiters zoo juist had nedergeworpen; zijn vriend bewaarde het stilzwijgen en stoorde hem niet in zijn gemor tegen den Tuimelaar, die hem van den boog beroofd had, welken hij zelf met zooveel vrucht gebruikt had.

Weldra begon de rook wederom naar boven te stijgen, en drong onverhinderd door de twee onderste verdiepingen naar de vierde, waar zij zaten; want daar de openingen in den vloer niet meer gedekt waren, zocht hij zijn weg niet meer alleen langs de trap of door de sleuven in het hout. Eenig gerucht, dat een weinig later buiten gehoord werd, verontrustte Van Schaffelaar; hij begaf zich naar beneden; maar keerde weldra terug met de heuglijke tijding, dat er geen nieuwe stormwerktuigen werden opgericht, ja, dat het zelfs scheen, dat men de houten brug uit elkander nam. Ofschoon de vreugde en het verdriet hun invloed op zijne ruiters schenen verloren te hebben, dankten zij God en St. Maarten voor deze gunst. De vermoeidheid, welke hunne uitgeputte lichamen sedert het laatste gevecht gevoelden, benam hun zelfs de hoop om te sterven, zóóals zij altijd verlangd hadden. Zij hadden de hoop geheel opgegeven, dat hun aanvoerder hen nog eens zou voorgaan, als een heerkog, welke met haar steven de woedende baren doorklieft; terwijl zij hem slechts hadden behoeven te volgen, evenals het bootje, dat zacht door het kielwater schommelt, en dat hij den houten vloer weder zou overdekken met zwarte harnassen, evenals de kog de zee met wit schuim; evenwel, toen den vijand de lust tot stormen benomen scheen, gaven zij hun aanvoerder er alleen de eer van.

Terwijl Van Schaffelaar met Frank in een der hoeken zat en tegen den muur leunde, riep een der ruiters, die zich op de knieën had opgericht; want het was gevaarlijk zich te veel bloot te geven, sedert Perrol zijne ruiters had bestraft: »Heer! wij zijn gered! onze wapenbroeders komen ons ontzetten, leve heer David!"

»Hoezee!" riepen zijne makkers, en Van Schaffelaar vroeg snel: »Waar ziet gij hen? God geve, dat gij u niet bedriegt!" De ruiter strekte zijne hand uit, en elkeen voegde zich bij hem of zag langs den aanvoerder om; zelfs hij, die bij de klok de wacht hield, riep: »Wat ziet gij toch?" Hij voelde den rook niet meer, die hem omringde, en bedwong evenwel den lust, dien hij gevoelde om naar boven te gaan; hij kende zijn plicht.

»Mijne vrienden!" zeide Van Schaffelaar bedaard, na eenigen tijd naar buiten gezien te hebben: »de hoop, welke ons voor een oogenblik heeft verkwikt, zal vervliegen als de rook, welke langs ons oprijst; draagt uw leed als mannen, en verliest daarom het vertrouwen nog niet op uwe krachten, maar vooral niet op den bijstand van God en zijne heiligen."

»Maar zij zijn het, Heer! zie hunne wapenen schitteren in de zon," zeide zijn ruiter. »Zij zijn het!" riepen zij allen, uitgezonderd Frank, die het hoofd schudde. Toen vervolgde Van Schaffelaar zuchtende; want het kostte hem veel, hun het droombeeld te ontrukken, dat hen zoo gelukkig maakte: »Zij zijn het — maar het zijn onze vijanden. Of ligt de weg van Wijk-bij-Duurstede of Rhenen over Amersfoort....? Ha! indien zij zich aan deze zijde vertoonden, indien gij door die bomgaten hen zaagt aanrukken, achter den Briellard of den molen, welke meer in het verschiet staat, dan zou ik het kunnen gelooven. Tien jaren van mijn leven zou ik willen missen, om de harnassen van mijne ruiters dáár tegen de lucht aan den gezichteinder op den valen bergrug of aan den zoom van het woud te zien blinken; maar het is een ijdele wensch, en evenwel geloof ik, dat ik hen, hoe ver ook, zou herkennen — maar dat, dat is geen volk van den Bisschop."

Geen hunner antwoordde hem; de redding was zóó noodig, dat zij de hoop niet opgaven, en evenwel waagden zij het niet hun aanvoerder te weerspreken, die zag, dat Frank in zijn gevoelen deelde. Allen bewaarden een diep stilzwijgen; zelfs de ruiter, die beneden was, vroeg niets meer: hun zwijgen zeide hem genoeg. Een klein gedeelte der aanrukkende bende volgde het Beekpad, het meerendeel echter den gewonen weg, die breeder was en over Barneveld naar Arnhem liep. Langzaam volgden zij er de kronkelingen van, terwijl de achtersten nog door het geboomte bedekt werden, dat op de hoogte van Stoutenberg was, welks vergulde weerhanen op de torenspitsen boven het groen uitstaken, dat zich noord- en zuidwaarts uitstrekte. Een enkel schot, dat nu en dan gelost werd, of een pijl, welke hoog boven hunne hoofden door den toren vloog, brak de stilte af, welke er heerschte. De belegerden voelden, zoo het scheen, de zon niet, die zij te voren zoo spoedig ontweken waren! nog schemerde er een flauwe hoop voor hen daar buiten in het veld.

Tot nog toe reden de Zwarte Ruiters, die op de voorposten stonden, bedaard heen en weder in het veld; waarschijnlijk onttrok het kreupelhout of eenige geringe boerenwoningen en schuren aan den weg het naderende krijgsvolk aan het oog der voorposten van de Zwarte Bende. Doch nu stond een hunner onbeweeglijk stil; het scheen alsof er bliksemstralen boven zijn hoofd flikkerden; waarschijnlijk gaf hij een sein met zijn zwaard; want met spoed naderden hem de posten, welke zich aan hem aansloten. Een oogenblik beraadden zij zich; hij, die hen geroepen had, reed alleen een eind weegs vooruit, en keerden toen terug; nog eens schenen zij te raadplegen, en daarna reed de eerste met lossen teugel naar het dorp. Indien de hoogte, op welke zij zich bevonden, hen niet in staat gesteld had alles te overzien, zou alleen de beweging, die in het dorp begon te heerschen, hun reeds verraden hebben, dat men er bericht had ontvangen van de nadering der krijgslieden; de trompet gaf het teeken aan de rijzige ruiters om op te zitten, terwijl reeds een tiental hunner het dorp verlieten om den vriend of vijand te verkennen. Weldra bleef alleen een sterke wacht van ruiterknechten van de drie bijzondere wapenen met twee rijzige ruiters bij den toren over; waarschijnlijk om spoedig bericht over te brengen, indien er iets gebeurde, dat een grooter aantal manschappen aldaar noodzakelijk maakte. Het vertrekken van het grootste deel der Zwarte Ruiters, die hun hoofdman gevolgd waren, maakte het minder gevaarlijk om buiten den toren te zien; de achtergeblevenen schenen meer gesteld te zijn om zelven eenige rust te genieten, dan om hunne vijanden nutteloos te verontrusten.

De ruiters van Van Schaffelaar waagden het nu, om aan te merken, dat het geen vrienden van Perrol of een gedeelte zijner bende konden zijn, dewijl hunne komst hem verontrustte, hetgeen bleek uit de voorzorgen, welke genomen werden; want het voetvolk der bende vatte post binnen de omheiningen der laatste woningen, terwijl het paardevolk gereed stond om in het veld te rukken, of op den vijand uit te vallen. Een oogenblik had Van Schaffelaar zich evenals zijne ruiters gevleid,

dat hij zich bedrogen had, dat het werkelijk volk van den Bisschop was; daarom wilde hij nu ook hunne veronderstelling niet tegenspreken, ofschoon hij wist, dat zij zich bedrogen, en hij zweeg.

Toen de ruiters, die op verkenning waren uitgezonden, terugkeerden, lieten de Schaffelaars huune verwondering blijken; want een oogenblik daarna verlieten omstreeks vijftig mannen van wapenen het dorp; zij zagen de roode pluimen op den helm van den ruiter, die vooropreed, wapperen; zij gevoelden, dat Perrol met die zwakke macht den vijand niet zou te gemoet gaan, en lieten het hoofd zakken. Tevergeefs trachtte nu Van Schaffelaar hunne hoop te doen herleven, door aan te merken, dat Perrol niet veel waagde, omdat er geene of zeer weinig rijzige ruiters onder de naderende bende schenen te zijn; zelfs het op hun post blijven van de ruiters, die het dorp moesten verdedigen en het geschaard blijven staan der rijzige ruiters, lieten hun bijna geen flauwe hoop meer over. In den draf verwijderde zich de zwarte drom; hunne speren schitterden in de zon, en weldra kon men den rooden vederbos niet meer onderscheiden, die achter de speerhouten verdween. Eindelijk schenen degenen, die het dorp naderden, de ruiters te ontwaren, en er had geen vooruitgang meer plaats, ofschoon het paardevolk den draf niet verminderde. Een oogenblik schenen de Schaffelaars met nieuwe hoop bezield; zij richtten de vermoeide hoofden op, en hielden de handen boven de oogen, welke wijd opgespalkt naar buiten zagen. Daar hielden de mannen van wapenen stil; evenwel breidde zich het voetvolk niet uit; een man der Zwarte Bende, doch zonder speer, reed vooruit, en de ruiter, die het voetvolk scheen te bevelen, rende hem te gemoet; geen zwaarden flikkerden in de zon, en beiden bleven te paard zitten. »Ha!" riepen de Schaffelaars; want daar stelden zich de mannen van wapenen in beweging; maar de speren werden niet geveld. Zij reden aan wederzijde langs het voetvolk; geen rook vertoonde zich, en geen schot scheen te vallen. De Schaffelaars wilden niets meer zien; zij vervloekten den vijand en hunne lichtgeloovigheid; wanhopig en teleurgesteld keerden zij naar den muur terug en zetten zich neder; het vuur schitterde niet meer in hunne doffe oogen.

Van Schaffelaar bewaarde het stilzwijgen; hij kon geen woorden vinden om hen te troosten. Een oogenblik daarna zeide hij tot Frank, die zijn somberen blik steeds naar buiten over de vlakte liet gaan: »Ziet gij, Frank! zij rijden naar de achterhoede; nu zij bijna op denzelfden afstand zijn als die ruiters, welke ik reeds lang voor mannen van Perrol gehouden heb, bemerk ik, dat mijn oog mij niet bedroog; de lange spannen paarden trekken de zware bussen, welke hij heeft laten halen, door het zand; daarom hield het stormen op; daarom gunde hij ons en zijn eigen volk rust . . . ."

»Er blijft ons dus niets anders over, dan te sterven," zeide Frank droevig, »dan te sterven zonder roem."

»En waarom, Frank?" hernam Van Schaffelaar. »Zoolang wij niet stellig onderricht zijn, dat zijn Eerwaarde ons niet kan ontzetten, kunnen wij nog hopen, en zoolang wij nog eenige levenskrachten bezitten, zal ons het eervol sterven nog overblijven; maar mijnheer St. Maarten beware ons allen voor dit uiterste!"

Een poos daarna ontdekten zij over de heide, in de richting van Nijkerk, een sleep van wagens en aangespannen paarden; maar tevergeefs zocht hun blik in de richting van den Emminkhuizerberg naar de banieren van het krijgsvolk des Bisschops; het eenige wat zich op de zijde aan de heide vertoonde, was een drift schapen, welke op een verren afstand langzaam van plaats veranderde.

Perrol was verwonderd geweest, toen de ruiter, die op de voorposten gestaan had, de tijding bracht van het naderen van eenig krijgsvolk. Zijn eerste werk was, Quintyn op verkenning uit te zenden, waarna hij zijn volk onder de wapenen liet roepen, om het dorp desnoods te verdedigen. De kant, vanwaar zij kwamen, stelde hem gerust, evenwel kostte het hem moeite zijn ongenoegen te verbergen, toen Quintyn terugkeerde: en ofschoon hij nu verzekerd was, dat het geen volk van den Bisschop was, hetwelk aanrukte om Van Schaffelaar aan zijn wraak te ontrukken, beval hij evenwel, voordat hij het dorp verliet, dat elkeen op straffe des doods op zijn post moest blijven.

Ofschoon er, van den toren gezien, de beste eensgezindheid scheen te heerschen tusschen Perrol en den aanvoerder van het naderende krijgsvolk, tusschen de mannen van dezen en de Zwarte Ruiters, riep Perrol heer Gerrit van Nijveld, die hem te gemoet reed, toe: »Ik groet u, Heer Van Nijveld! maar op mijne eer! gij zijt al te goed; mijne Ruiters zouden er alleen wel gekomen zijn; het zou te stout van mij geweest zijn, om een edelman te belasten met de zorg om die logge bussen te begeleiden."

Van Nijveld beantwoordde ten halve zijn koele hoofdbuiging, hield zijn paard staande en antwoordde: »Hem daarmede te belasten, Messire! zou zeker stout zijn, verzoeken was al genoeg; ofschoon een edelman anders zonder schande het oorlogstuig kan begeleiden, dat gemakkelijker verloren dan gewonnen wordt. Maar dit was ook mijn bedoeling niet; geen mijner mannen bevindt zich bij de bussen."

»Ha!" zeide Perrol spottend, »vergeef mij mijn dwaling, Heer! gij komt dus eens zien, hoe ik het maak; ik blijf u wel zeer verplicht voor uwe beleefdheid."

»Ik zou reeds eerder gekomen zijn, Messire!" gaf deze op denzelfden toon ten antwoord, »indien ik mij had kunnen verwijderen zonder gevaar voor de stad, welke gij zoo plotseling verlaten hebt."

»En welke bende ligt er dan nu in Amersfoort?" vroeg Perrol, terwijl hij aan zijne ruiters een teeken gaf om door te rijden.

»Het volk Van Wachtendonck, Messire!" zeide Van Nijveld droogweg, terwijl hij zijn paard door het zware zand liet voortstappen, en met de hand wenkte, dat zijne soldaten zich in beweging zouden stellen.

Perrol, die naast hem reed, zweeg eenige oogenblikken, en vroeg toen onvergenoegd: »Zoudt gij zoo goed willen zijn, Heer! mij te zeggen, wie u onderricht heeft, waar ik mij bevind, en waarom al dat volk u vergezelt?"

»Stelt gij daar belang in?" vroeg Van Nijveld onverschillig.

»Ja, Heer!" antwoordde Perrol somber, »ik moet het weten, voordat wij verder gaan, ik moet weten of gij komt als vriend, dan of gij het voornemen hebt om mij den voet weder dwars te zetten, evenals in mijn legerplaats achter Dwarsdijk."

»De vlammen, die men van den toren gezien had, en een gerucht, dat zich door Amersfoort had verspreid," antwoordde Van Nijveld bedaard, »deden mij vermoeden, dat de Zwarte Bende Barneveld bezet had. Hedenmorgen heeft zich deze veronderstelling bevestigd. Maar zeg mij nu eens, Messire! tegen wien zijt gij in het veld gerukt, zonder mij iets te zeggen of te laten weten? waartoe moeten die bussen dienen, welke gij hebt laten halen?"

Perrol gaf zijn paard de sporen en haalde den teugel aan; er verliep een geruime tijd, eer hij den naam van den braven man, dien hij vervolgde, kon uitspreken. Eindelijk opende zich de dicht geklemde mond. »Tegen wien? tegen wien anders, dan tegen den trouwen dienaar van den bastaard, die nog druipt van het bloed mijner ruiters, der mannen Van Wachtendonck en van het volk van uwe eigen bloedverwanten? tegen Jan van Schaffelaar!" riep hij somber. Toen zweeg hij; maar de verwondering en teleurstelling, die de edelman, welke naast hem reed, liet blijken, gaven hem de spraak weder, en hij vervolgde driftig: »Bij mijnheer St. George! 't is onnoozel genoeg, om zich van het spoor te laten brengen; gij wist zoo goed als ik, dappere Heer! dat mijn vijand, de moordenaar mijner ruiters zich hier bevindt."

»Neen, bij mijn zwaard!" riep Van Nijveld met vuur, »voor wien zou ik behoeven te liegen? vraagt een edelman naar den bekenden weg? Gij zijt de eerste, die het mij gezegd heeft."

»En die vuurroeren, die boogschutters, die landsknechten, Heer Nijveld!" vroeg Perrol, »waartoe moeten die dan dienen? waarvoor volgen zij u, indien het niet is, om een nuttelooze poging te doen, om den ellendeling te redden, die sterven moet, — die sterven zal!" Zijn gelaat trok zich tot een grimlach te zamen; zijne oogen schitterden woest, evenals die van de hyena, aan wie men hare prooi ontnemen wil.

»Hoofdman der Zwarte Bende!" zeide Van Nijveld langzaam, en hield zijn paard staande, »de uitdrukking, die gij aan uwe lastige vragen geeft, bevalt mij niet. Slechts omdat gij hier alleen zijt, en mijne bende mij volgt, kan ik ze aanhooren; elders zou ik u mijn handschoen toewerpen, maar hier niet."

»En wat houdt u terug?" vroeg Perrol snel.

»Omdat, indien mij de zege bleef, men zou kunnen zeggen, dat de strijd niet geschied was in tegenwoordigheid van onze gelijken; maar zelfs op een oogenblik, dat gij geheel alleen waart," zeide Van Nijveld met waardigheid.

Voordat hij vervolgde, vroeg Perrol somber: »Maar zoo ik overbleef, wat dan?"

»Dan zouden mijne mannen u waarschijnlijk weinig tijds laten om uwe overwinning te genieten, Messire!" antwoordde Gerrit van Nijveld koel.

Perrol zweeg eenige oogenblikken; hij overwon de drift die hem beheerschte, vierde den teugel, en zeide toen onverschillig: »Na hem, en als hij er niet meer is, zal ik met genoegen uw handschoen oprapen; mogelijk ben ik dan ook gezonder dan nu, en de heeren, die ons zullen omringen, zullen des te meer reden hebben, om u toe te juichen, als Perrol valt." Een bijna on-

merkbare grimlach vertoonde zich op zijn gelaat, en hij vervolgde: »Maar zou het te veel van uwe goedheid gevergd zijn, mij te zeggen, Heer! wat u naar Barneveld dreef, daar gij niets van Van Schaffelaar wist?"

»Kunt gij dan nog vragen, Messire!" zeide Van Nijveld, die door een buiging met het hoofd zijn goedkeuring om den twist te staken, scheen te kennen te geven; het huis Hacfort is een goed van mijne moeder, en het behoort mijn vader immers? Denkt gij dan, dat de vlammen mij niet verontrust hebben, dat ik niet gedacht heb aan zijn huis, aan zijne dienstmannen, die in het dorp wonen, en dat het mij niet verwonderd heeft, dat de man, dien ik vroeg in den morgen op kondschap had uitgezonden, teruggewezen is, zonder dat men hem voor u heeft gebracht, zonder dat hij den Hacfort heeft kunnen bereiken?"

»En indien ik het slot van uw vader eens in bezit had genomen?" vroeg Perrol lachende.

»Zij, die het bewaren, zouden de valbrug niet voor u hebben nedergelaten, Messire!" zeide Gerrit van Nijveld, terwijl hij opmerkzaam het gelaat van den aanvoerder gadesloeg.

»En gesteld, dat ik hen die had doen nederlaten?" vervolgde Perrol.

»Bij het leven mijns vaders, Messire! dat hebt gij niet gedaan," riep Van Nijveld snel, terwijl toorn en moed in zijne oogen te lezen waren. Toen wierp Perrol een vluchtigen blik achter zich op de donderbussen, die meer in Van Nijveld's macht dan in de zijne waren, en zeide ernstig: »Zoo is het ook, Heer! ik bekreun mij om den Hacfort evenmin als om de dienstmannen van uw vader; ik zocht voor het oogenblik niets in Barneveld dan Van Schaffelaar, en ik heb hem gevonden. Maar zoo zachtjes aan naderen wij het dorp; zonder verbloemen heb ik u gezegd, dat hij het niet levend verlaten zal, en zeg u nu, dat geen losprijs, hoe groot ook, mij zal kunnen overhalen om hem genade te verleenen; hebt gij dus het voornemen om hem te redden, zoo zeg het, gelijk een edelman en iemand die in den harnas steekt, betaamt. Dan kan ik mij verwijderen, en als gij het dorp inneemt, als de Zwarte Bende voor u vlucht, dan kunt gij u beroemen, die mannen, welke tot de Utrechtsche partij behooren, overwonnen, en den handlanger van den bastaard, den aanstaanden schoonzoon van den smid uit *de Vergulde Helm*, het leven gespaard te hebben. Mijn wraak opschorten, doe ik niet; liever wil ik sterven met mijn geheele bende, en met u, en de mannen die u volgen; daarom beraad u wel, voordat gij den voet in het dorp zet; want gij zoudt de zwakste zijn, en ik zou niet gaarne zien, dat men Perrol beschuldigde, dat hij heer Gerrit van Nijveld en zijne mannen verraderlijk besprongen en vermoord had."

Beiden hadden hunne paarden weder laten stilstaan; maar de heer Van Nijveld gaf het zijne de sporen, terwijl hij met ernst ten antwoord gaf: »Ik ben gekomen om het huis mijns vaders te bezetten, Messire! en zal het doen of er mijn leven voor laten, laat ons dus voortgaan; maar ik zal mijne trouwe knechten niet opofferen voor het leven van een vijand, ofschoon ik hem moet hoogachten, en vrees voor den dood mij niet weerhouden zou, om het dorp aan te vallen, indien ik nog heer David diende."

Perrol grimlachte, terwijl de dappere en anders zoo vroolijke edelman diepen rouw gevoelde, dat Van Schaffelaar niet tot zijne wapenbroeders behoorde, hetgeen hem de vrijheid zou hebben gelaten zijne mannen te wagen, al ware het om een roekelooze poging te doen om hem te redden, of dat zijn macht niet sterk genoeg was, om Perrol alle hoop te benemen, tegen zijn wil zijner wraakzucht bot te vieren.

De aanvang van het gesprek tusschen Perrol en den Utrechtschen edelman was niet zeer vriendschappelijk geweest; beiden verborgen hun ongenoegen, en het liep vervolgens over onderwerpen, geheel vreemd aan hetgeen opnieuw hunne oogenschijnlijke eensgezindheid kon storen; eindelijk reden zij zwijgend naast elkander.

Gerrit van Nijveld hield zich, alsof hij de boogschutters en de mannen met de vuurwapenen bij den ingang van het dorp niet bemerkte; zij noch de rijzige ruiters betwistten hem de intrede, toen hij met hun hoofdman verscheen, en zijne knechten volgden hem. In de nabijheid van de kerk, keerde hij zich tot Volkert, die achter zijn paard ging, gelastte hem niet verder te gaan, voordat hij terugkeerde en zeide tot Perrol, dat hij eens een oog ging werpen op den Hacfort. Hetzij deze het zich verbeeldde, of dat het inderdaad plaats had, heer Gerrit van Nijveld zag lang naar den toren, toen hij om het kerkhof reed, en het was alsof hij het wapenschild van Van Schaffelaar met het hoofd begroette. Deze eerbewijzing hinderde Perrol; hij kende de denkwijze van den edelman, en evenwel, indien deze Van Schaffelaar even sterk gehaat had als hij, dan zou nochtans zijn tegenwoordigheid in het dorp hem ontrust en ver-

droten hebben, uit vrees dat een ander zich zou wreken, en hem niets overlaten dan een lichaam zonder gevoel of leven.

Het bendehoofd had de waarheid gezegd; de weinige mannen die den Hacfort bewaarden, waren niet ontrust door de vreemde ruiters, en Van Nijveld keerde langs de Katrijnesteeg terug. Onvergenoegd zag Perrol, dat slechts een klein gedeelte der voetknechten naar het slot trok, terwijl de overigen ter zijde van de kerk eenige woningen en schuren in bezit namen. Dit had hij niet verwacht; hij trachtte te raden, wat het voornemen van Van Nijveld was. Deze antwoordde onverschillig op zijne vragen, dat hij al zijn volk niet in den Hacfort wilde laten opsluiten, zoo de Bisschop zijn volk soms in het veld zond, maar het dorp helpen verdedigen, of naar Amersfoort terugkeeren. Perrol zweeg, maar besloot goede wacht te houden; de tijding, dat de bussen het dorp bereikten, en het volk, dat naar Nijkerk gezonden was, reeds begon te naderen, vestigde zijne gedachten op een gewichtiger punt, en heer Gerrit van Nijveld nam dit oogenblik te baat, om zijne ruiterknechten te plaatsen, zooals de voorzichtigheid het van hem vorderde. Perrol vond hem na zijn terugkomst bijna geheel alleen aan de zijde van het kerkhof staan, terwijl hij, na den helm afgezet te hebben, ernstig naar de kerk en den toren zag, zoowel als naar het halfverbrande hout van de spits, dat nog op het kerkhof lag. Het verheugde het bendehoofd, dat niemand zijner verslagen ruiters meer op den grond lag, om den moed der belegerden te staven; slechts één doode die dwars over den lagen muur van het kerkhof lag, was niet weggesleept: het was de dappere Aalbrecht, wiens helm nog op den muur rustte, en wiens beenen nog naar buiten hingen.

Wij zullen ons niet ophouden met een beschrijving te geven van de logge vuurmonden, noch van de moeite, welke het gekost had, om die door het zand naar het dorp te sleepen. Onder de smeden en hunne gezellen, welke opgeroepen waren om de bussen te vergezellen, bevond zich wel de meester uit *de Vergulde Helm*, maar geen zijner gezellen; zij waren op zijn last en zijn verantwoording teruggebleven. Het vertrek van Perrol, de mare, dat de Zwarte Bende in Barneveld lag, en zijn hart hadden Wouter huiverend de waarheid doen vooruitzien; en evenwel was hij gegaan, in weerwil van de smeekingen zijner vrouw, met het voornemen om geen dienst te doen, indien zijn voorgevoel bewaarheid werd. Niemand uit *de Vergulde Helm* moest een stuk bedienen tegen Jan van Schaffelaar; niemand hunner moest de hand leenen tot den ondergang van den edelen bruidegom van Maria; dat had hij gezworen. Daarom liet hij zijne gezellen terug, hij wilde hun leven niet roekeloos wagen; maar daarom jammerde vrouw Martha ook, toen hij het zwaard aan de heup hing, den stormhoed opzette, de vermaningen van zijne gezellen en van den pater uit het St. Aagten-klooster niet achtte, haar vaarwel kuste en zich uit hare armen scheurde. »Morgen hebt gij geen bruidegom, geen vader meer, Maria!" riep zij, zonder naar de toespraak van den eerwaarden geestelijke te luisteren: »gij zult het derde offer zijn, dat de Roode Hand zal aangrijpen, en gij zult niemand meer hebben dan uwe moeder, om u te verdedigen." Maar allengs begaf haar de kracht der wanhoop; eenige afgebroken woorden waren alles wat zij kon uitbrengen; een weldadige tranenvloed gaf haar hart lucht, en de godsdienstige vermaningen van den biechtvader waren niet meer zonder vrucht: de middag vond haar biddende. Nog weende zij, maar zij droeg gelaten het leed dat haar drukte; zij bad voor haar echtgenoot, voor Maria en haar bruidegom, en durfde nog hopen.

Toen de bus van Nijkerk binnen het dorp werd getrokken, waren die uit Amersfoort reeds geplaatst; de wagens met steenen kogels, en die welke het buskruit bevatten, waren ook reeds het kerkhof genaderd, en niets verhinderde nu Perrol meer, om zonder een zijner mannen te wagen, den toren met deze oorlogswerktuigen aan te vallen. Liever wilde hij er niet dan al gebruik van maken; niet uit een ridderlijk beginsel, of omdat het hem tegen de borst stuitte, bij zijn overmacht nog die der helsche vuurmonsters te voegen; maar omdat de losbarstingen van het buspoeder ver konden gehoord worden, en tevens omdat hij vreesde, dat Van Schaffelaar zich onder den toren zou laten begraven, en dat de Roode Hand dan te vergeefs zou trachten hem te vinden, om hem te voelen sterven.

Eer de zon den westelijken gezichteinder bereikte, rolde het donderend geluid van de eerste losbranding over de heide: drie even harde ontploffingen volgden, zoodat de toren op zijne grondvesten dreunde, meer door de verplaatsing van lucht en het schudden van den grond, dan door de zware steenen ballen, die tegen zijne muren terugstuitten. Een dikke kruitdamp hing over het kerkhof; de glazen van Gods huis waren reeds bij het eerste

schot verbrijzeld. Evenals twee onweersbuien, die, tusschen de gebergten te zamen gedrongen, elkander, als het ware, slag schijnen te leveren, zoo klonk telkens na de vlam van het vreeselijke buskruit, de akelige slag, en vóórdat het geluid zich over de vlakte verloren had, volgde een tweede. De muren van den toren en de kerk kaatsten het geluid der slagen terug; doch het hart werd niet, als door den ontzagwekkenden strijd der natuur, tot eerbied gestemd; maar het geweld der vernielende moordtuigen vervulde het met afschuw en vrees. Als de bliksems door het zwerk schieten, als de donder ratelt, verwacht de landman den weldadigen regen op zijne velden; maar dit geluid voorspelde hem alleen verlies van have en goed — den dood!

Het vallen van den avond was welkom voor allen, omdat hij een einde maakte aan het laden en lossen der bussen; alleen Perrol verheugde er zich niet over; maar dubbel welkom was hij voor Van Schaffelaar en degenen die bij hem waren. De nacht scheen een einde te maken aan alles; het geroep der schildwachten alleen liet zich op het kerkhof en aan de uiteinden van het dorp hooren, en evenwel bemerkte Van Schaffelaar, dat de toren veel strenger en met meer macht bewaakt werd, dan den vorigen nacht, en hij besefte waarom. Sedert zijne ruiters hunne dwaling ingezien, en Van Nijveld hadden zien binnenrukken, had een verslagenheid hen aangegrepen, welke zijne woorden niet hadden kunnen verdrijven. Alleen een nieuwe storm en de wapenkreet der Zwarte Bende zouden hen misschien weder hebben opgewekt; maar men stelde hen niet op deze proef, en weldra wenschte Van Schaffelaar de sombere gemoedsstemming terug, waarin zij verkeerd hadden. Hun oog zag begeerig naar buiten, waar de beek, zacht murmelende, in het vernauwde bed door het dorp stroomde en de zon op het zuivere water van de Veluwe schitterde, dat slechts op ééne plaats zichtbaar was. Zij konden zich met het gezicht daarvan niet verzadigen; zij strekten hunne helmen uit, en brachten die aan hun mond, alsof zij dronken. Het gesprek werd luidruchtig onder hen: deze herinnerde hun, waar zij goeden wijn of lekker bier gedronken hadden; gene sprak over het gereedmaken van een schapen- of reebout; geen oogenblik van hun leven, dat door overdadig genot van spijs of drank gekenschetst was geworden, scheen aan hun geheugen te ontsnappen; zij herrinnerden zich de plaatsen, waar zij met hupsche deernen onder het stroomen van den wijn gedanst en geschertst hadden. Misschien benam alleen de vermoeidheid hun den lust om op te staan en den dans te herhalen; het scheen dat zij Perrol, zijne schutters, hunne kogels en pijlen geheel vergeten hadden; althans zij vermaakten zich, met juichende de helmen tegen elkender te stooten, en hieven een drinklied aan. Hun gezang, hoe zwak ook, klonk buiten den toren en verontrustte Perrol; hij wist dat heer Gerrit van Nijveld eenigen zijner mannen in de kerk bij het altaar geplaatst had, en hij had er niets van gezegd; maar nu bekroop hem de gedachte, of men de belegerden ook van spijs en drank had weten te voorzien; hij besefte er zelf de onmogelijkheid van, en evenwel was hij niet gerust, voordat hij zich met eigen oogen overtuigd had, dat zijne ruiters de deur van den toren bleven bewaken.

Frank zag met smart naar de ongelukkigen, terwijl van Schaffelaar zijn gelaat met zijne handen bedekte; hij kon niet dreigen tegen die mannen van wapenen, die hem trouw waren tot in den dood; hij gevoelde tevens ook, hoe nutteloos elke poging zou zijn, om hunne zinsbegoocheling door zijn overredingskracht te doen bedaren. Daarom zag hij met vreugde de zon dalen; regen en wind, sneeuw en hagel zouden hem meer welkom geweest zijn dan die gouden stralen, welke zijne ruiters van hun verstand beroofd schenen te hebben. Hij zegende den eersten slag van de bus, welke den toren deed dreunen; want die deed zijne mannen van wapenen tot zich zelven terugkeeren. Zij luisterden en ademden met welgevallen den kruitdamp in, die zich weldra om den toren vertoonde; zij zetten de helmen op het hoofd, die hun tot schalen en kannen gediend hadden, en luisterden. Toen Van Schaffelaar, om hen geheel tot zich zelven te doen terugkeeren, opsprong en zijn wapenkreet aanhief, stonden zij op, trokken hunne zwaarden en riepen luid: »Voor Van Schaffelaar en St. Maarten! de dood voor de Zwarte Bende!" Hun kreet vervulde het hart van Perrol met woede, dat van den man, die naast hem stond, met eerbied en droefheid.

De donderende slagen en het verbrijzelen der steenen verhinderden zijne ruiters hunne kracht te herstellen, hun leed te vergeten door den slaap; daarom dankte Van Schaffelaar God, toen de bussen zwegen, en hij ried zijne mannen zich neder te leggen. Ook Frank spoorde hij aan, eenige oogenblikken rust te genieten, en beloofde hem te roepen

om hem in het bewaken van den toren te vervangen. Hij zelf daalde langs de trap af; hij had wel gewenscht, dat er geen opening in het gewelf geweest ware, welke men moest bewaken, en vond den ruiter, die er de wacht had, op het luik uitgestrekt liggen. Het geluid zijner voetstappen wekte hem niet; doch hij ontwaakte snel, toen de hand van Van Schaffelaar zijn arm raakte. Ofschoon op een anderen tijd de stem van den aanvoerder ernstig en bestraffend zou geweest zijn, zoo zeide hij nu vriendelijk: »Slaap gerust weder in; desnoods beveel ik het u;" en toen zijn ruiter zich weder nederlegde en hem dankte, vervolgde Van Schaffelaar halfluid: »Mogelijk zullen zij allen voor mij sterven; 't is billijk dat ik voor hen waak."

Toen hij weder boven kwam en behoedzaam over den vloer ging, luisterde hij; hij hoorde wel het snorken zijner ruiters; maar zij bewogen zich niet. Hij zag hen flauw; want zij lagen in de hoeken van den toren; hij herkende alleen Frank, die voorovergebogen in een der bomgaten zat; ook hij scheen te slapen. Hij, Van Schaffelaar, waakte dus alleen op den toren. O! het maakte hem zoo gelukkig, dat zijne ruiters op dit oogenblik niet leden; bijna vergat hij de smart, welke zijn hart, dat aan Maria behoorde, samendrukte, en hij ontdeed zich van zijn harnas, dat hij nog niet verlaten had; ook hem was het aangenaam zich voor eenige uren van dat ijzer te kunnen ontslaan, dat hem nog nooit te zwaar was gevallen, en hij legde stuk voor stuk naast zijn helm neder. Geen moeder kan zich met meer behoedzaamheid bewegen aan de sponde van haar slapend kind dan heer Jan van Schaffelaar midden onder zijne ruiters; hij had hun het aanzijn wel niet geschonken, maar zij hadden hem hun leven aangeboden, om hem te verdedigen, zijn leven te bewaren voor Maria.

Hij zette zich neder; alleen zijn dolk hing aan zijn heup, en zelfs het zwaard had hij verlaten; maar het lag naast hem. Hij zag niet naar Frank, die tegenover hem zat, of naar zijne ruiters, doch hij zag buiten den toren. De nacht lag over de aarde, en een zachte wind, die door den toren blies verkwikte hem en bekoelde de hitte van zijn voorhoofd; zijn oor hield wacht om en in den steenklomp, en zijn gedachten voerden hem naar Zutfen's muren in het stille klooster.

Plotseling was het, alsof er een licht voorwerp tegen den toren werd geworpen, en toen zachtjes op het kerkhof nederviel. Hij luisterde en daar snorde werkelijk iets over hem heen; snel boog hij zich voorover naar Frank; maar hij trok zijn hand terug; het kon geen pijl zijn, en evenwel rolde er iets over den vloer. Hij bleef luisteren. Weder was het alsof het een of ander zacht tegen den torenmuur werd geworpen en er langs nedervíel, en hij wist niet, of hij Frank moest wekken of niet. Doch nu hoorde men het geroep der Zwarte Ruiters onder aan den toren; men hoorde het geluid hunner wapenen en voetstappen, en zij schenen naar één punt te snellen. Nu liet zich het blaffen van een hond hooren, en Frank opende de oogen, zag snel op, en riep: »Ralph! zijt gij daar?" Maar hij herkende Van Schaffelaar en vervolgde: »Dat is Wolf, en mijn vader kan niet ver verwijderd zijn; doch mijn God! wat hoor ik? zij schreeuwen! zij vervolgen hem! zou hij dood zijn . . .!" eindigde hij droevig, toen er een schot viel. Eenigen der ruiters ontwaakten, maar legden zich weder neder, toen zij vernamen, dat men hunne hulp niet noodig had.

»Frank!" zeide Van Schaffelaar zacht, »laat den moed niet zakken. Hoor, het wordt alles weder stil; men keert terug, en de hond heeft niet gehuild. Ralph en zijn trouwe makker leven nog; maar waarom mag hij zich zoo ver gewaagd hebben?"

»Zou misschien onze verlossing nabij zijn?" riep Frank snel. »Gisteren heeft hij ons gewaarschuwd; heden, toen de Tuimelaar op den omgang sprong, hoorden wij weder dien kreet, welke mij altijd mijne kindsche jaren herinnert," en hij zag naar buiten.

»Ik vrees en durf niet hopen," antwoordde Van Schaffelaar langzaam; »maar zoolang Henri nog met geen droevige boodschap is teruggekeerd, is er nog mogelijkheid tot redding." Hij stond op, en vervolgde: »Zoo even vloog er iets in den toren; het was geen vledermuis of geen torenuil; want Perrol heeft hen met zijne bussen verschrikt, en zij zwijgen tot nog toe en blijven in hunne holen; als ik het maar vinden kan, dan zullen wij spoedig meer weten."

Hij tastte behoedzaam langs den grond, raapte iets op, keerde terug, en zeide zacht, doch blijmoedig: »Frank! het is Ralph geweest; zie! dit zendt hij u," en hij gaf hem een stuk hard roggebrood, dat zoo groot was, als twee kleine vuisten. Zijn vriend beschouwde het brood, zoo het scheen, met begeerige blikken, toen hij bemerkte wat het was; maar hij verwijderde het van zijn mond, en zeide: »Voor mij? waarom niet voor u, mijn vriend? Zijt gij niet onze aanvoerder?

hebt gij niet bijna overal alleen de spits moeten afbeiten? hij zond het voor u." Van Schaffelaar wees zijn hand terug, en Frank vervolgde smeekend: »Gij hebt mij zoovele weldaden bewezen, versmaad het eenige niet, dat ik u immer zal kunnen geven. Zoo het mij behoort, welnu, ik bid u, neem het aan!"

»Neen, Frank!" zeide Van Schaffelaar aangedaan: »Ralph bracht het voor u met gevaar van zijn leven; ik moet het weigeren."

»Denkt gij misschien, dat het bloed van Ralph, den schaapherder, er aan kleeft," riep Frank zacht, »waarom moet ik het dan nuttigen? neen! ik vervloek het liever.... Maar," zeide hij, toen zijn vriend zweeg, »ik zal het verdeelen onder degenen, die daar rusten; het woord *brood* zal hen weder opbeuren."

»Om Gods wil niet," zeide Van Schaffelaar, »wek hen niet; zoo weinig voor hen allen! Zij voelen nu den honger niet, en morgen zal die, zoo ik hoop, spoedig voor altijd bedaren."

»Laat mij het met u deelen, Van Schaffelaar!" zeide Frank. »Versmaad den zoon des gevers niet. Zie, dit is de helft, het is hard en zwart, als het hart van den zwarten ellendeling; ha! ik wenschte van honger en gebrek te sterven, als het zijn hart geweest ware," riep hij, stak zijn dolk op, en bood Van Schaffelaar het brood aan.

»Laten wij liever bidden dan vloeken over het brood," zeide Van Schaffelaar ernstig, en brak, na eenige oogenblikken een brok van het zijne af en at. Frank volgde zijn voorbeeld, en beiden schenen met graagte te eten; daarop vroeg de aanvoerder: »Eet gij niet meer, Frank?" en toen deze ten antwoord gaf: »Ik heb niet meer," vervolgde Van Schaffelaar: »Gij hebt met mij gedeeld, nu deel ik met u."

Snel stak Frank de hand uit; maar toen hij, in plaats van een klein stuk te ontvangen, ontwaarde, dat zijn vriend er schier niets afgenomen had, riep hij treurig: »Gij noemt mij uw vriend, en gij misleidt mij; o! neem het terug."

»Neen, Frank!" antwoordde Van Schaffelaar.

»Moet gij dan niet blijven leven voor uwe ruiterbende, voor den Bisschop? moet gij uw leven niet bewaren voor Maria....?" riep Frank aangedaan.

»Ik ben nog sterk, Frank!" hernam zijn vriend, »maar gij....

»Maar ik....!" riep Frank, »maar mij wacht niemand; indien gij valt, ben ik geheel alleen, zonder rang, zonder vrienden; mij wacht geen bruid, en Maria wacht u."

»Vergeet gij den ouden Ralph, Frank!" zeide Van Schaffelaar verwijtend, »en Wouter en zijn vrouw? Vergeet gij de goede jonkvrouw, die u bemint? mijn luitenant, die mij zeker als aanvoerder opvolgen zal, kent u immers en is u genegen; en verdient Maria zelve, dat gij niet aan haar denkt, dat gij hare vriendschap en dankbaarheid vergeet?"

»Ik zal aan hen denken en hen nimmer vergeten; maar deel ten minste nog dit stuk met mij," zeide Frank. Doch toen zijn vriend ten antwoord gaf: »Eet het zelf, ik wil het; want zoo waar ik edelman ben, ik neem het niet," vervolgde Frank somber: »Straf mij, maar ik heb geen honger meer." En voordat Van Schaffelaar de hand kon uitstrekken, werd het brood naar buiten geworpen. »Frank!" riep de aanvoerder, en de jongeling bedekte zijn gelaat met zijne handen, de stem van Van Schaffelaar klonk niet als die van den aanvoerder, die zijn ruiter bestraft, maar als een zacht verwijt van een trouwen vriend.

Gedurende dezen edelmoedigen tweestrijd had de stem van het bendehoofd zich doen hooren; zijn wraakzucht verhinderde hem zelfs des nachts te rusten; het schot, dat gevallen was, had hem bevreesd gemaakt, dat men een poging wilde doen om den bruidegom van Maria te redden, en de vuren, die nu op zijn bevel op het kerkhof werden aangelegd, moesten dienen om het onmogelijk te maken den toren onbemerkt te naderen.

Van Schaffelaar, die getroffen was door de ternedergeslagen houding van zijn vriend, zeide aangedaan, na eenigen tijd geluisterd te hebben: »Frank! een stuk brood zal immers de vriendschap niet storen, welke ik voor u gevoelen zal, zoolang ik leef?" Hij zweeg, en vervolgde toen snel, evenals wilde hij zijne gedachten op iets anders vestigen: »Het verwondert mij, dat Ralph nog in het dorp is; ik weet, dat hij tot nog toe altijd voor uw leven gewaakt heeft, alsof gij zijn kind waart. Heeft hij niet voor weinige oogenblikken nog, met gevaar van zijn leven, een stuk brood in ons ellendig verblijf geslingerd? daarom verwondert het mij, dat hij zijn staf niet heeft opgenomen, om den Bisschop kennis te geven van het gevaar waarin wij verkeeren."

»Hij zal waarschijnlijk begrijpen, dat niets ons redden kan," antwoordde Frank, die het hoofd oprichtte en treurig glimlachte. »Hij weet immers wat gebeuren moet, zijn vertoeven alhier zegt mij, dat wij sterven moeten; misschien blijft hij, om den laatsten plicht aan ons te vervullen."

»Of hij waagt het niet het dorp te verlaten,"

zeide Van Schaffelaar, om hem van gedachten te doen veranderen.

»En wie zou Ralph weerhouden," riep Frank, »vooral als het duister is? Kent hij niet elk pad? Behoeft hij het licht der zon, of zou hij zijn weg niet kunnen vinden in den donkersten nacht? Neen; Perrol, zijn voorposten en wachten kunnen Ralph, den schaapherder, niet terughouden; ik heb u gezegd, waarom hij blijft."

»Ik wenschte dat hij gegaan ware!" zeide Van Schaffelaar langzaam; »Henri, hoe trouw en moedig, kan verhinderd zijn Wijk te bereiken, en wij wachten dan tevergeefs op het teeken, dat ons onze redding moet aankondigen, en heer David weet niet, welk lot Perrol ons heeft toegedacht."

»Ha!" riep Frank, maar hij vervolgde niet verder; want zijn vriend vatte hem bij den arm, en zeide snel: »Ziet gij dáár, naar de zijde van het Eesche bosch, niet iets dat schijnt te branden? St. Maarten zij geloofd! het wordt een vlam."

»God lof! het is de knaap," riep Frank verheugd, »ja het is een vuur! het brandt juist op de plaats, die ik hem heb aangewezen; 't is alsof ik den rook zelfs zie; gij zijt gered! Zou heer David de voetknechten van Van Wilpen zenden? O! waarom is het geen dag?" Zijn vriend, die eerst in zijn vreugde scheen te deelen, antwoordde niet, maar zag strak naar buiten. »Gij zwijgt...." vervolgde Frank, en van schrik opspringende, riep hij: »O mijn God! nog een vuur!" maar hij voer meer gerust voort: »Henri is onvoorzichtig geweest; hij heeft een brandend stuk hout ter zijde geworpen; denkt gij ook niet zoo?"

»Zeker," antwoordde zijn vriend, die hem van zijne hoop niet berooven wilde; maar vergeefs trachtte hij aan zijn stem een uitdrukking te geven, welke niet strookte met zijne gedachten, en Frank riep somber, toen vier vlammen op eenigen afstand van elkander op rezen: Eén vuur zou ons redden, het tweede reeds liet ons weinig hoop, en er zijn er vier — zij verkondigen ons den dood."

Van Schaffelaar had den indruk overwonnen, welken het verloren gaan van zijn laatste hoop op hem gemaakt had; de hand, die hij op den schouder van Frank legde, beefde niet, en hij zeide vol vertrouwen, met een vaste stem: »Hangt er ons leven van af, of daar één of twee vuren branden, of berust het in de hand van God? geloof mij, het zal Hem niet moeilijk vallen, u en mijne ruiters te redden, als het Zijn wil is!"

»En u, mijn weldoener?" zeide Frank; toen antwoordde Van Schaffelaar, ofschoon zacht: »Ook mij, Frank, wees daarom welgemoed, en laat mijne mannen niets bemerken."

»Als Henri de vuren niet ontstoken had, dan ware ons nog eenig vooruitzicht overgebleven; hij ontrooft ons onze laatste hoop!" riep Frank, het hoofd schuddende.

»Maar de trouwe knaap doet zijn plicht, en geeft mij opnieuw een bewijs, dat ik mij in den staljongen niet bedrogen heb," zeide zijn vriend; maar hij zweeg, toen de trompet zich in het dorp liet hooren. De trommen werden geroerd; zelfs Van Nijveld scheen zich tot den strijd gereed te maken; het geroffel der trommen klonk ook in de kerkbuurt, en het gekletter der wapenen en het geroep der krijgslieden braken de stilte van den nacht af. De ruiters van Van Schaffelaar ontwaakten en stonden op, verwonderd hun aanvoerder bedaard te zien zitten, en zij drongen naar de bomgaten, om te zien wat er gebeurde. Zij zagen de Zwarte Ruiters onder aan den toren bij de vuren staan, en de brandende lonten der vuurroeren van Van Nijveld, die binnen de omheiningen der woningen heen en weder gingen; misschien vreesde de edelman een nachtelijken aanval van de Zwarte Bende.

»Daar ginds branden vuren, Heer!" riepen zij als uit éénen mond, en luisterende vervolgden zij: »Komen de onzen ons ontzetten, Heer? denkt gij niet, dat zij spoedig het dorp zullen aanvallen? Leve heer David! St. Maarten voor Van Schaffelaar!" schreeuwden zij verheugd. De Zwarte Ruiters zwegen; ook zij verwachtten den aanval.

Van Schaffelaar stond op, stak zijn zwaard door den draagband, en zeide bedaard: »Mannen! het is zoo ver nog niet; wel ziet gij daar de vuren, die mijn knaap heeft aangestoken, en die mij het anwoord op mijn verzoek brengen; maar uwe wapenbroeders komen dezen nacht nog niet. Houdt evenwel goeden moed," vervolgde hij, toen zij hunne teleurstelling lieten blijken," morgen zult gij dezen toren verlaten; de genoegens des levens zullen weder voor u openstaan, en gij zult speer en paard terugkrijgen. Nog lang zult gij in het veld gaan, en voor St. Maarten en Bourgondië! zal uw roep zijn: de wapens der Zwarte Bende zullen u hier niet treffen; maar gij zult met mijne ruiters den dood wreken van hen, die dit dorp niet levend verlaten zullen."

Zij vertrouwden op zijne woorden; de waardigheid, waarmede hij hen toesprak, en de eerbied, dien zij voor hem gevoelden, deden hen niet twijfelen, of het zou geschieden, zooals hun aanvoerder hun gezegd had: zij kenden immers Jan van

Schaffelaar! Vol vertrouwen hieven zij hun wapenkreet aan. Op overreding van hem, op wiens bevel zij te midden van den dorper of burger verschenen, en zich gedroegen als oude huisvrienden, en niet als mannen, die van het zwaard leefden, legden zij zich weder neder, terwijl hij naar beneden ging, en den ruiter, die de wacht hield, naar zijne makkers zond. Frank kende zijn vriend, hij had de woorden, die hij tot zijne ruiters gesproken had, met verbazing aangehoord; hij wist dat Van Schaffelaar zich bedriegen, maar niet liegen kon, en evenwel had hij hem goed verstaan; hij wist, dat één vuur hem het naderend ontzet zou aankondigen; dat twee vuren nog eenige hoop konden overlaten; maar dat drie het teeken was, dat niemand zou komen om hen te verlossen. Van Schaffelaar zelf had, toen hij met hem sprak, ook in geen anderen geest gesproken. Waarop hoopte hij dus? vanwaar verwachtte hij redding?

Van Schaffelaar bevond zich nu alleen. Het was donker onder in den toren, en de rook, ofschoon hij niet sterk was, drong nog altijd naar boven langs de trap, op wier harde en koude treden zijne mannen lagen, die voor hem gevallen waren; zij waren even koud als de steenen en de wapenrustingen, die hen bedekten; alleen Aalbrecht lag niet naast hen.

In het eerst stapte hij met groote schreden heen en weder, en toen zette hij zich neder op den balk, die over het luik lag, boog zijn hoofd voorover, en liet het rusten op zijne handen. »Perrol! gij zegeviert," zeide hij somber, eindelijk is het u gelukt, mij met een net te omringen, dat ik niet kan verbreken, niet kan aanraken, of ik sterf; al nauwer en nauwer spint gij de draden om mij en mijne trouwe mannen heen, terwijl honger en dorst ons folteren. Zelfs de zon schijnt u bijstand te bieden; zij verschroeit ons met haar gloed, terwijl uwe woeste ruiters den vervloekten damp doen opstijgen; gij zegeviert; morgen zal de Roode Hand Jan van Schaffelaar ternederdrukken!" Dit zeggende, sprong hij op, trad onstuimig heen en weder, maar zette zich eindelijk weder neder. »Knaap!" riep hij, »waarom hebt gij zijn leven beveiligd, waarom heb ik u niet ternedergestooten? — Maar gij hadt immers mijne Maria willen redden; en die ons een dienst bewijst, diens bloed kan ik niet doen stroomen. Gij zelve, mijne bruid! hebt hem mij immers aanbevolen; uw bruidegom kwam uw verlangen na; maar het kost hem veel! In dit leven ziet hij u niet weer. Misschien bespaarde de knaap u een traan, een angstige gedachte — en ik betaal dat met mijn leven; maar de prijs is niet te duur. Maria! en evenwel zult gij tevergeefs uw bruidegom wachten. Jan van Schaffelaar zal nimmer komen; gij zult weenen en hem roepen, en hij heeft geen leven meer om voor u op te offeren; zijn arm kan u niet meer oprichten en bewaken; zijne lippen kunnen u niet meer van liefde spreken, uwe tranen niet wegkussen; zijn oog, dat door den dood gesloten is, zal u niet meer smeeken om een blik van uwe oogen, die zijn hart deed tintelen van geluk en liefde! Maria . . . . !" Zijn stem was treurig geworden, en de aandoening scheen hem te overmeesteren, toen hij zweeg en opnieuw zijn gelaat bedekte; hij snikte — Jan van Schaffelaar stortte tranen!

Een oogenblik daarna richtte hij het hoofd snel op, alsof hij luisterde; hij streek zijne haarlokken, die over zijn gelaat hingen, ter zijde, en staarde rechtuit; evenwel lette hij niet op de flauwe schemering, welke hij door een der spleten in den muur kon zien, noch op het gerucht in het dorp noch op de stemmen der Zwarte Ruiters, die vóór den toren de wacht hielden. »Gij zult mijn leven niet hebben!" riep hij, en sloeg op zijn zwaard, terwijl hij opstond, »het behoort haar; ha! ten tweeden male zal ik u nederwerpen, — de roode pluim zal vallen! — ik lach met de Roode Hand, ik ben Jan Van Schaffelaar! Dit staal zal uwe zwarte ziel uit het vervloekte lichaam jagen; mijnheer St. Maarten en mijn patroon mogen mij genadig wezen; maar verwacht geen genade van mij. Neen, Perrol! voor elken traan van Maria eisch ik een droppel bloeds; o! het zal stroomen, het uur der vergelding zal slaan. Van Baerbergh! gij allen, die hij vermoord heeft, richt uw hoofd op, Jan van Schaffelaar zal u wreken, of hij zal vallen!" Hierop zweeg hij, en eindigde treurig: »hij zal vallen, en ziet Maria niet meer . . ."

Weder klonk zijn tred door den toren. Hij had zijne armen kruiselings over de borst geslagen en zijn hoofd gebogen: hij ging gebukt onder het leed, dat hem drukte; hij gevoelde dat hij moest sterven en hij wilde voor zijn bruid leven. »De schaapherder zal van mij zijn knaap terugvragen," zeide hij langzaam, »en ik heb mijne ruiters met het leven gevleid. Zal ik morgen als een leugenaar staan voor mijne mannen van wapenen? Zal ik moeten sidderen voor den vloek van den ouden man? Zal ik hen allen met mij in het verderf medesleepen, omdat ik niet heb weten te sterven? Zal ik mij voor Perrol lafhartig onder hen verschuilen? Neen!" riep hij met vuur, »dat zal Jan van Schaffelaar niet! hij tart zijn lagen vijand?

Tevergeefs zal Perrol zijn duivelsch vernuft geweld aandoen, om vreeselijke martelingen uit te denken; hij zal niet te weten komen, waar gij zijt, Maria! Gij zijt veilig binnen die muren. Uw bruidegom zal u niet meer zien; maar hij zal niet meer met u spreken. Zijn lichaam moge in Perrol's geweld zijn, het hart zal alleen aan u denken, lieve maagd! totdat zijn ziel bij God zal zijn. Neen, Ralph! Frank zal zijn vriend overleven, om haar te beschermen en hem te wreken; ik zal hem niet met mij in den dood medenemen. Ook gij, mijne trouwe ruiters! gij zult leven. Uw aanvoerder zal niet liegen, mijn bloed zal het uwe lossen, uw leven bewaren; het moordtuig van uw vijand, de Roode Hand, zal u niet aanraken. — Vergeef het mij, Maria! vergeving, mijne bruid! het kan niet anders; kon ik mij redden zonder hen, of ten koste van hun leven, gij zoudt mij immers verstooten; de man, met het bloed van zijn vriend en zijne ruiters bedekt, zou immers de bruidegom uwer keuze niet zijn. Die Jan Van Schaffelaar, welke zijn leven gerekt had, ten koste van zooveel levens, zou immers de edelman niet zijn, dien gij bemindet; hoe zoudt gij bidden voor zijne ziel? — maar ingevalle zijn bloed den ellendeling niet kon tevreden stellen, zoo de Roode Hand meer levens vorderde!" riep hij huiverende, en bleef staan. Langen tijd stond hij dáár, onbeweeglijk, en het maanlicht, dat nu in den toren begon te dringen, verlichtte zijn somber gelaat. Doch eindelijk liet hij de armen zakken, en zijn hoofd richtte zich op; zijn oog zag hemelwaarts naar het licht, dat boven in den toren scheen, en hij hief zijne samengevouwen handen op; zijn gelaat verloor de uitdrukking van wanhoop en kommer, en het werd kalm en door een hoogere geestdrift bezield.

Wij zullen niet beschrijven, hoe hij zijn lederen kleed op de borst losknoopte, en het aandenken van zijn bruid bij het licht der maan bezag, en het kuste, maar alleen zeggen, dat hij zijn zwaard ontblootte, tusschen de steenen stak en er voor nederknielde. Hij bad; ofschoon geen wade zijn edel lichaam bedekte, evenals een vroom ridder, die doodelijk getroffen op het slagveld zijn zonde biecht, zich tot God wendt, en in zijn kruiszwaard het teeken ziet, dat hem in de eeuwige heerlijkheid zal doen ingaan.

Wat Frank betreft, deze had, terwijl zijn vriend langs de trap afdaalde, en zich in de eenzaamheid voorbereidde, om als edelman en Christen te sterven, eerst naar buiten gezien, en geluisterd naar het gerucht in het dorp; maar niet lang kon dit hem bezighouden. Waar luisterde hij ook naar? wat gingen hem die uitgaande vuren op de vlakte aan? zij moesten immers allen sterven. Hij vervloekte Perrol, zijn bende en bussen, en gaf de hoop op, de Zwarte Ruiters nog eens in den toren te zien, nog eens zijn vriend onder hen te zien rondgaan, evenals een stormwind door het woud; nog één's, voor het laatst, met hen lijf aan lijf, zwaard tegen zwaard, dolk tegen dolk te strijden, en met eer te vallen. Zij moesten immers sterven zonder roem, kampende tegen smachtenden dorst en honger, onder de puinhoopen van den toren, en hij sloeg zich op de borst. Sedert hij gegeten had, kwelde hem de honger meer dan vroeger. »Ware ik niet zoo laf geweest als de laatste der ellendelingen, dan ware het vleesch dien Perrol al van het gebeente gevallen," zeide hij, de hand in zijn haar stekende, en haar snel terugtrekkende, zonder acht te geven, dat de wind de zwarte haren wegwoei, zoodra hij de hand opende, die ze had uitgerukt. Hij lette niet op de maan, die haar twijfelachtig licht over het veld begon te werpen, en was wanhopig, omdat zijn hand Perrol in Eemnes gespaard had, omdat hij geen moordenaar had kunnen zijn. Het ongeluk van Van Schaffelaar en zijn bruid, van Maria, was zijn werk, dacht hij. Ware het mogelijk geweest den toren te verlaten, nadat het touw met de ladder was naar buiten gevallen, anders dan door het luik, dat hij alleen niet openen kon, sedert er de balk op lag, dan zou hij gegaan zijn om nog eens het hart van het bendehoofd te zoeken. Ditmaal zou zijn hart, gelijk hij dacht, even bloeddorstig en koud zijn als dat van Perrol; maar hij liet moedeloos den dolk, dien hij aangevat had, vallen en lachte vreeselijk.

Den ouden Ralph, wien hij zooveel te danken had, zou hij nimmer wederzien. Zoo dikwijls had de schaapherder hem tegen zijn borst gedrukt; zou deze het zijn, die hem uit den toren zou dragen? Hij durfde het bijna niet hopen; en evenwel maakte hem die gedachte zoo gelukkig! de overmacht van Perrol, hun ongeluk, scheen hem een straf des Hemels, omdat hij Ralph verlaten had, en de tranen stonden in zijne oogen. »De dood," dacht hij, »zal mij in de oogen van Ada rechtvaardigen; tot nog toe heeft zij te vergeefs naar den ondankbare, naar den bruidegom uitgezien, die haar verstiet; als zij weet, dat ik niet

meer leef, zal zij voor mij bidden, en mij mijn schuld vergeven." Toen herinnerde hij zich alles, wat er met Maria was voorgevallen, en hij dacht niet meer aan Perrol; zij alleen vervulde zijn hart; de liefde liet geen plaats over voor de wraakzucht; hij vergat zijn lijden en haalde de ijzeren doos te voorschijn, die hem nimmer verlaten had, sedert hij de roos er in had overgebracht, en hij opende haar: daar had de bloem gelegen, welke bijna even schoon geweest was als Maria. Hij dacht nu na over de beteekenis van de twee rozen en den verwelkten knop: zou zijn vriend nog gered kunnen worden, of was alles ijdel voorgevoel geweest? Hierop verborg hij de doos weder; want hij hoorde de voetstappen van zijn vriend. Sedert de maan was opgegaan, geraakte het dorp in rust; Perrol vreesde geen aanval meer, nu zijne ruiters weder in het veld konden uitzien. Zachtjes aan sloot Frank zijne oogen, en sluimerde in. Ralph, Maria en Van Schaffelaar schenen hem te omringen. Nu eens was het, alsof hij Maria redde, of hij het gezang der nonnen hoorde; maar Ada van Rijn ontrukte haar aan zijne armen, en Ralph hield hem terug; hij kon haar niet volgen. Dan weder was hij in den strijd met Van Schaffelaar; de wapenkreet der Schaffelaars liet zich hooren; de zwarte wapenrustingen werden verbrijzeld; maar daar voelde hij zich door Perrol getroffen, en hij kon zijn hand niet verroeren om den stoot af te wenden. Maar Van Schaffelaar sloeg het bendehoofd terneder, dat, vreeselijk lasterende, dwars over hem heen viel; hij voelde een stalen punt, die hem door het lichaam van Perrol heen in de borst drong; doch het wapen veroorzaakte hem geen smart; het was het dolkmes van zijn vriend, en de hoofdman der Zwarte Bende bewoog de Roode Hand niet meer.

Toen Van Schaffelaar weder te midden van zijne slapende mannen terugkeerde, was zijn tred vast; hij droeg het zwaard op, opdat het niet zou slepen, en zag naar zijne ruiters en naar Frank. Een edele zelfvoldoening was op zijn mannelijk gelaat te lezen, en in zijne oogen schitterde een heilig vuur. De slapenden leunden tegen den muur, vertrouwende op zijn bescherming; het was alsof de dood hun levensdraad reeds had afgesneden; maar hij wist beter; hij, hij zou hen allen redden! Een oogenblik werd zijn gelaat droefgeestig, toen hij door de bomgaten zijn oog over de verlichte landstreek liet gaan. Een blauwachtige tint lag over heide en geboomte. Hij kon de voorposten der vijandelijke ruiters zien, wier harnassen en paarden alleen zwart bleven; zij alleen schenen geen deel te hebben aan het koele, maar zachte licht. Nimmer zou hij na dezen nacht de kuische maan zien schijnen; nimmer zou hij Maria meer aan zijn hart drukken, nimmer zou hij zijn vaderlijk huis herbouwd zien, en er zijne gade binnenleiden. Maar zijn oog wendde zich hemelwaarts; de treurige gedachten aan de toekomst, aan hetgeen hij moest derven, verdwenen, en rustig zette hij zich neder.

Hetzij het zachte geritsel van het staal op de steenen Frank wekte, of dat hij door de droomen, die hem kwelden, in zijn slaap gestoord werd, hij ontwaakte en vroeg, toen hij den aanvoerder tegenover zich zag zitten, en bezig vond zijn helm schoon te maken, en den witten vederbos zooveel mogelijk te zuiveren van den kalk en het stof, welke er zich aan hadden vastgekleefd: »Wat doet gij, Van Schaffelaar? waarvoor vermoeit gij u? moet alles morgen niet afloopen? zult gij Moor nog bestijgen? Wie zal uw harnas zien, als de toren instort, en ons onder zijn puin begraaft?" en hij grimlachte treurig.

»Het is God bekend, Frank!" antwoordde zijn vriend, zijn oog ten hemel slaande; »maar weet gij niet, dat het de plicht van een krijgsman, van een edelman en ridder is, zijn wapenrusting rein te houden van elke vlek, zijn geslachtswapen te bewaren voor elke blaam, evenals een Christen zijn ziel voor de zonde?"

»Ja," riep Frank, en hij vervolgde met verachting: »Ha! nu weet ik, waarom Perrol zwarte harnassen verkozen heeft; het zou hem onmogelijk geweest zijn, de gepolijste rustingen schoon te houden van de vlekken des onschuldigen bloeds, dat hij heeft vergoten; zij komen meer overeen met zijn afzichtelijk gelaat, den spiegel zijner zwarte ziel, en hij heeft geen geslachtswapen, omdat het gelijk zou moeten zijn aan dat van den satan...." Hier zweeg hij, en vervolgde toen, het hoofd schuddende: en evenwel ook ik, ook ik heb geen blazoen...."

«Maar gij zult er u een verwerven," zeide Van Schaffelaar met geestdrift, »gij zijt nog jong en dapper...."

»Neen," riep Frank ongeloovig, »ik ben reeds oud, Van Schaffelaar! morgen immers...." Doch hij overmeesterde zijn gemoedsaandoening, en hield de woorden terug, die op zijne lippen lagen, waarna hij bedaard vervolgde: »Laat mij die wapens schoonmaken; ik zal mij dan nog verbeelden, dat

ik uw knaap ben; het is geen werk voor een edelman, voor den aanvoerder der Schaffelaars! en hij nam het borstbarnas van zijn vriend, en ving aan het schoon te maken.

»Den aanvoerder . . . .” herhaalde Van Schaffelaar grimlachende, en vervolgde met gevoel: »Gij wilt mij helpen, Frank! welnu, ik wil het wel, en ben gereed u denzelfden dienst te bewijzen. O! ook mij doet het denken aan lang vervlogen dagen. Wanneer ik dan mijn nu zaligen vader, die zijn wapen aan dezen toren kan zien hangen, als zijn oog zich van den hemel naar de aarde wendt, zag rijden in het blinkende harnas, dat mijne handen gepolijst hadden, dan was ik gelukkig; ik verbeeldde mij, dat de glans die hem omringde, de eerbied en het ontzag der menigte, gedeeltelijk mijn werk waren. Ik was toen nog een kind; nu ben ik zelf in de kracht van mijn leven en aan het harnas gewoon: maar mijne daden zijn niets tegen zijne wapenfeiten; ik ben altijd een kind gebleven, in vergelijking met hem; zoo was mijn vader!”

»Ik heb geen vader, ik heb hem nooit gekend,” zeide Frank treurig; »hij en mijne moeder lieten mij op de wereld achter, ik ben alleen. Mijne moeder! nooit zag ik u, mijne moeder . . . .!” en hij bedekte zijn gelaat met zijne handen.

»Vergeet gij, dat God de Vader der weezen is? Richtte Hij niet de schreden van Ralph naar uw ouderlijk huis? is die niet een tweede vader voor u?” zeide Van Schaffelaar vertroostend.

»Ja!” riep Frank; »en weldra zal ik mijn vader en mijn moeder zien; dit maakt mij het sterven zoet; hun dood zelf maakt mij gelukkig; zij zullen niet treuren om hun kind; want ik weet immers waar zij zijn, en de vondeling behoeft niet te sidderen bij de gedachte van misschien zijn vader eens terug te vinden; maar niet zóóals hij hem gedroomd had — misschien in een Perrol!”

Van Schaffelaar bewaarde het stilzwijgen, en liet nu en dan zijn oog over het veld gaan; de gedachten aan het verledene, aan Maria, maakten, dat hij soms de hand liet zakken, welke aan het ijzer den glans van een spiegel gaf. Ook Frank, die een oogenblik zweeg, zeide later: »Mag de vriend aan zijn vriend, aan zijn weldoener vragen, welke uitzichten op redding hij nog koestert? Uwe ruiters slapen; zij weten genoeg; uw woord is hun voldoende; maar de vriend verlangt meer te weten....”

»Dan de vriend zeggen kan,” zeide Van Schaffelaar plechtig; »maar Hij, die eens de zon in haar loop stuitte, en Zijn volk onder het gouden licht der zon en den zilveren glans der maan liet strijden en overwinnen. Hij zal mij ook in staat stellen mijn woord te lossen . . . .”

Frank was verbaasd; hij waagde het niet, toen zijn vriend de hand hemelwaarts ophief, zijne ongeloovigheid te laten blijken; hij zweeg, niet omdat hij in het minst twijfelde aan de macht van God en Zijn beminden Zoon, aan de kracht der voorspraak van de heiligen; maar hij wist, dat niets hen kon redden dan een wonderwerk, en hadden zij zulks verdiend?

Frank was het weder, die het woord opnam; maar zijn stem verried den toorn, die hem beheerschte. »Van Schaffelaar!” zeide hij, »heb ik u niet meer gezegd, dat de moed en het edele gevoel alleen opwellen in de borst, die door het harnas gedekt wordt; maar dat het priesterkleed dat gevoel verstikt, en alleen lafheid en eigenbelang aankweekt? O! indien heer David een krijgsman ware . . . .”

»Gij zijt te jong om er over te oordeelen,” antwoordde Van Schaffelaar bedaard. »Voorheen dacht gij zoo, omdat uw vurig gemoed niet kon begrijpen, dat er veel meer deugd en moed toe behoort, om het priesterlijk gewaad dan het harnas te dragen; omdat de voorzichtigheid dier heilige mannen niet strookte met uw strijdlust; nu veroordeelt gij hen, omdat de man, van wien gij hulp verwachttet, een priester is. Ik weet, dat er velen zijn, welke dien naam onwaardig dragen; maar hunne slechte daden kunnen het kleed van den braven dienaar des altaars, van dien man, welken wij dienen, niet verachtelijk maken. En het harnas? zijn broeder, die van strijdlust en moed blaakte, droeg het immers; de verwoeste steden en dorpen kunnen het getuigen, zoowel als de duizenden, die hij in den dood zond totdat hij zelf verslagen werd. Draagt de meester van Perrol niet een kroon? Gaf hij in zijne jeugd geen blijken van dapperheid! en zoekt men niet tevergeefs, als men in hem een menschelijk en edel gevoel wil bemerken? Perrol zelf draagt immers ook het harnas; hij is een krijgsman, gij weet het; — en hij is een moordenaar!”

»Ja,” riep Frank, »hij is een ellendeling; maar zou *hij* zelfs Walson hebben laten vermoorden, zonder hem bij te springen, als hij het had kunnen doen? Zouden de koning van Frankrijk en Karel de Stoute hun trouwsten en dappersten aanvoerder hebben laten vermoorden, zonder met edel vuur het zwaard aan te grijpen? Neen, Van Schaffelaar! dat geloof ik niet; helaas! de Bisschop, dien wij gediend hebben, is . . . .”

»Zwijg," riep Van Schaffelaar bevelend, »vergeet gij, dat ik zijn leenman ben? Ik verdedig voor zijn Eerwaarde; hij is mijn en uw heer! Vergeet gij, wat gij gezworen hebt op mijn zwaard? . . . ."

Zijn ernstig oog schitterde van verontwaardiging; maar toen de jonge man het hoofd neerslachtig liet zakken, verrieden zijn stem en zijn blik medelijden. »Ik weet, dat gij hem getrouw zult blijven. Frank!" zeide hij, »en dat gij nimmer tegen hem dienen zult, zoo gij al reden vondt om zijn zijde te verlaten, zooals heer Gerrit van Nijveld en zoovelen, die ik beklaag, maar niet verachten kan. Het is uwe vriendschap voor mij, het is de honger, die u doet dwalen, geef mij de hand, en bedroef u niet; de diensten, welke gij hem nog bewijzen zult, zullen uw vergrijp weder goedmaken. Ziet gij zelf niet in, dat heer David niet anders handelen kan? Zal Engelbert van Kleef niet dadelijk kondschap krijgen, als hij de zwakke bezettingen der steden herwaarts zendt? Kan hij het als bisschop en heer van het Sticht verantwoorden, zijne steden en dorpen aan plundering, honderden huisgezinnen aan de armoede en den dood over te laten, zijne krijgslieden misschien te verliezen, en wellicht voor niets; — want Perrol zou zich verdedigen, — en zijn heiligen persoon te wagen? — en waarvoor? — Voor een twintigtal zijner ruiters . . . ."

»Maar gij," riep Frank, »wie zal de Schaffelaars aanvoeren, als gij er niet meer zijn zult, waar vindt men weder iemand, zooals u, mijn vriend?"

»Dat zal de edelman doen, die onder mij als luitenant dient," antwoordde zijn vriend met vuur; »de Bisschop heeft mij een vroom man gegeven; deze is thans, God zij gedankt! weder gezond en sterk, en bij mijnheer St. Maarten! hij zal zijn plicht doen. Heer David zal niet verlegen zijn om eenige moedige ruiters, als hij u mist en hen die daar rusten; het zal hem niet moeilijk wezen, om de plaats van Jan Van Schaffelaar te vervullen; hij heeft er die dapperder zijn dan hij; maar nimmer zal hij er een kunnen vinden, die hem getrouwer heeft willen dienen dan ik; dat is de eenige verdienste, welke ik niet wil afstaan!"

»Van Schaffelaar!" zeide Frank snel, »ik gevoel nu, dat uwe hoop op redding niet vergeefsch was; gij noemdet Van Nijveld, het is een goddelijke bestiering, die mij de wapenstukken van sommige Zwarte Ruiters deed terughouden. Gij schiet een zwart harnas aan, en sluit het vizier. Wij openen het luik en laten ons zakken; wat geven wij om den rook; ha! de Zwarte Ruiters zullen u niet herkennen, als die gladde wapenrustingen uit den toren snellen; bij mijnheer St. Maarten!" riep hij met geestdrift, »twee voetstappen hier vandaan ligt Van Nijveld; hij zal u nog eens redden!"

Van Schaffelaar glimlachte en schudde het hoofd. »En gij, en mijne ruiters . . . .?" vroeg hij.

»Zijn wij toch niet verloren? Is het niet onze plicht voor u te sterven? Zal de dood ons niet veel zachter vallen, als wij weten, dat gij gered zijt, dat Jan Van Schaffelaar ons zal wreken? O! waarom zijn de Schaffelaars in Holland!" riep Frank.

»Uw voorstel is onuitvoerbaar," antwoordde Van Schaffelaar, »uwe vriendschap en bezorgdheid doen u niet bemerken, dat het mijner niet waardig is. Neen, Frank! het zou mij niet redden; Jan van Schaffelaar kan zich niet redden door een laffe vlucht; hij mag niet sterven, vermomd in een wapenrusting der Zwarte Bende!

»Maar. . . .," riep Frank en zweeg, hij wilde Van Schaffelaar Maria herinneren, die hem wachtte; doch hij durfde haar naam niet noemen; de schuld van de bruid zijns vriends bemind te hebben kwam hem zwaar als lood op het hart vallen.

»Maar als ik *u* verzocht of gelastte om dat harnas aan te doen, Frank?" vroeg Van Schaffelaar.

»Om Gods wil, doe het niet, stoot mij niet van uwe zijde," riep Frank wanhopig, »het zou mij niet redden; ik bid u, laat mij met u sterven; ik vervloek het zwarte ijzer, en wil met de witte helmpluim sterven."

»Wees gerust, Frank!" zeide Van Schaffelaar en drukte hem de hand, »als alle hoop mij begeeft, als het luik geopend wordt, en Jan Van Schaffelaar met het zwaard in de hand, den toren van Barneveld verlaat, zult gij het eerst mij volgen; gij zult allen met uw aanvoerder sterven."

»Dat was dus uwe hoop," riep Frank met geestdrift. »Ha! een eervolle dood zal ons uit de handen van Perrol redden, en voor het gebrek bevrijden; wij zullen vallen, voordat deze muren instorten; maar men zal nog lang aan ons denken!"

Het geheele harnas van den aanvoerder was spiegelglad en werd zorgvuldig nedergelegd. Frank vergat zijn leed en zijne uitgeputheid, en was bijna vroolijk, sedert hij meende het doel van zijn vriend te kennen; hij bejammerde het, dat hij niet een der hamers van meester Wouter had, om de sporen der zwaarden van de Zwarte Ruiters uit het harnas te kloppen. Zijn vriend, die met droefgeestig

stilzwijgen den jongeling beschouwde, was in gedachten verzonken; het verwonderde hem, dat Frank, zoo jong, zonder eenige teleurstelling of smart den dood vooruitzag, hem als het ware met onrust te gemoet wilde snellen, dat in dat jeugdige hart niets meer scheen te zijn, dat naar het leven haakte, sedert hij wist, dat hij met den vriend in den dood zou gaan.

»Frank!" zeide Van Schaffelaar ernstig, na hem vermaand te hebben zijn vreugde te matigen en bedacht te zijn, dat de dood een overgang was tot een beter leven, een plechtig en schrikverwekkend oogenblik voor een vroom Christen, dat men niet brooddronken moet te gemoet gaan; »dit alles zeg ik u, omdat ik weet, dat een vroom krijgsman geen sterken wijn, geen gevloek of gejuich noodig heeft, om zich zelven op te winden en het gevaar voorbij te zien; ik weet, dat gij moed hebt. Het is een plechtig oogenblik, waarop ieder, die het harnas draagt, moet voorbereid zijn; maar evenwel heeft men altijd licht nog iets, dat men vergeten heeft; men heeft de eene of andere begeerte, die men uitgevoerd, een groet, die men gaarne wilde overgebracht hebben; morgen kunnen wij beiden vallen; maar één onzer kan ook gespaard worden. Zoo het mij dus gelukte het leven te behouden, is er dan ook iets, dat uw wapenbroeder voor u doen kan?"

»Ja!" riep Frank met drift; want de gedachte, dat Van Schaffelaar zou gered worden, maakte hem gelukkig; maar zijn drift bedaarde, toen hij aangedaan voortvoer: »Indien gij bij de vele weldaden ook die nog voegen wilt, dan kan ik zeggen, dat ik bij mijn leven en na mijn dood uw schuldenaar zal blijven, en er trotsch op ben; want ik heb niets om het u te vergelden..."

»Gij vergeet, dat gij alles vergolden hebt, wat ik doen kan of gedaan heb," zeide Van Schaffelaar geroerd, »hebt gij niet Maria gered, Frank...? Maar vervolg."

Frank sidderde, toen zijn vriend hem de vlucht uit Utrecht herinnerde; al de gewaarwordingen, die hem toen beurtelings hadden beheerscht, schoten hem door de ziel; maar hij zeide op de uitnoodiging van Van Schaffelaar: »Mijn vriend! gij kent Ralph, en weet wat ik aan hem verplicht ben: beschuldig mij niet van ondankbaarheid, of denk niet, dat de dag van morgen mij afschrikt; maar ik heb berouw, dat ik hem verlaten heb; breng hem den laatsten groet van zijn Frank; ik weet, dat hij mij alles vergeven heeft; zeg hem hoe ik gestorven ben. Ik behoef u niet te verzoeken, hem te verzorgen; indien hij uw bijstand noodig had, weet ik, dat gij hem dien verleenen zult; hij is oud; weldra zal zijn voet de heistruiken niet meer drukken, en hij zal den staf voor altijd nederleggen; spoedig zal ik den schaapherder wederzien. Herinner uwe ruiters aan mij, als zij in het veld gaan; o! doe het, als zij de Zwarte Bende te gemoet rijden, dan zal mijn geest bij u, bij uwe bannier zijn; ik zal met u overwinnen. Ha! mijn naam met den uwen, die van den herdersjongen en den edelman zullen op het slagveld worden uitgeroepen! Ik zal mijne vijanden zien vallen, en Perrol! maar hij! hij zal niet op de plaats komen, waar ik dan hoop te zijn; de Zwarte Ruiters en hij zullen het hemelsche kleed niet dragen..."

Hier zweeg Frank eenige oogenblikken, en vervolgde toen zacht: »Gij zult laten bidden voor mijne arme ziel, ik wet het; ik verzoek u, laat het doen op de plaats, waar de priesterlijke zegen u voor altijd met... Maria verbinden zal. O! ik verg te veel," riep hij, toen zijn vriend zijn gelaat afwendde en scheen te willen opstaan, »gij hadt het mij verzocht, ik dacht...."

»Ga voort; Frank! gij vergt niet te veel, ik luister; de smart, de ik daar gevoelde, zal weldra overgaan," zeide Van Schaffelaar gelaten; want hij had zijne aandoeningen bedwongen.

»Het zal de honger zijn, mijn vriend!" zeide Frank treurig, »en evenwel de dorst.... maar ik vervolg, gij zult die missen laten doen; zij zullen mij redden. Groet Wouter en vrouw Martha van mij, en Dirk en al de gezellen, en zelfs de oude sloof. Dank den meester en zijne vrouw voor hunne belangstelling in mij; zeg hem, dat het dolkmes, hetwelk hij mij geschonken heeft, door een dubbele maliënkap is gegaan, zonder te breken; het zal hem genoegen doen."

»Is dat alles, Frank?" vroeg Van Schaffelaar verwonderd, toen deze zweeg en glimlachte.

»Ja," zeide Frank; maar hij riep snel: O! neen ik vergat nog iemand, zeg aan jonkvrouw Van Rijn, dat zij mij het leed vergeve, dat ik haar heb aangedaan, dat haar broeder Frank haar smeekt hem dit te vergeven, dat hij God en de gebenedijde Maagd zal bidden voor haar... en... groet uwe bruid van uw vriend," eindigde hij zacht.

»Gij hebt niets meer te zeggen aan Maria?" vroeg Van Schaffelaar treurig, »niets meer, Frank..?"

»Zeg haar, mijn vriend!" zeide de jongeling, zich geweld aandoende om te spreken, »dat u

beider geluk mij daarboven zal verheugen; dank haar voor de goedheid, welke zij mij betoond heeft; verzoek haar voor mij te bidden; God vehoort immers de gebeden der engelen, en zij is er een op aarde. Smeek haar, dat zij mij vergeve, wat ik jegens haar heb misdaan, waarmede ik haar beleedigd heb."

»Vergeet gij niemand?" vroeg Van Schaffelaar aangedaan, toen zijn vriend het hoofd liet hangen; »gij waart meest altijd zoo treurig, hebt gij niet een enkel woord van liefde, dat ik overbrengen kan aan . . . ."

»Neen!" riep Frank hevig, alsof hij vreesde, dat zijn vriend zou vervolgen; hij haalde zijn voeten naar zich, verborg zijn gelaat in zijn hand, die op zijne knieën rustte, en hij zat onbeweeglijk; zijn vriend beschouwde hem met bezorgdheid en medelijden. Ook hij begon te vermoeden, dat de dood ook zijne gelukkige zijde had voor den jongeling: maar hij wilde de sombere gedachte verdrijven, die hem scheen te beheerschen, en riep: »Frank!"

»Wie roept mij?" vroeg Frank, zijn hoofd oplichtende; maar hij verborg het weder, en scheen te sidderen; toen riep zijn vriend hem nog eens. Ditmaal klonk de stem zoo zacht, zoo vergevensgezind in de ooren van den jongeling, dat hij besloot te spreken; hij wilde zijn vergrijp bekennen, dat hij Maria beminde, reeds lang bemind had, dat de bruid van den vriend niet heilig geweest was voor hem, dat zijn hart haar met onstuimige drift beminde. Hij had niet aan het zwaard van zijn vriend gedacht, maar alleen aan zijn vloek; doch de stem klonk zoo bemoedigend, en zij deed hem denken aan de vergiffenis, die nu nog verworven kon worden; want morgen was het te laat, dan wachtte hem de dood. »Van Schaffelaar!" riep hij en zweeg, als vreesde hij te vervolgen; maar hij voer somber voort: »Gij vraagt mij, of ik geen woord van liefde heb over te brengen . . . . ik heb dat niet; nooit heeft dit hart woorden van liefde kunnen doen hooren, nooit . . . . Maar in dit plechtig uur moet ik u vergeving vragen; gij waart mijn weldoener; alles heb ik aan u te danken, en ik heb vergeten . . . ."

Zijne aandoening verhinderde hem te vervolgen, en Van Schaffelaar zeide bemoedigend: »Frank! gij dwaalt, wat zou ik u moeten vergeven? ik ken immers uwe dankbaarheid: het gebrek doet u zoo spreken, het berooft u van uw verstand, keer tot u zelven terug."

»Neen, mijn vriend!" riep Frank, voor hem nedervallende, »o! laat mij aan uwe voeten om vergeving smeeken; zult gij mij laten sterven zonder mij te hooren, zonder dat een woord van u mij mijn gerustheid wedergeeft, of uw zwaard mij straft voor mijn misdaad . . . .?"

»Maar, Frank!" riep Van Schaffelaar minzaam, die zijne handen vatte, en hem noodzaakte zich naast hem neder te zetten; »Wat zouden mijne mannen van wapenen zeggen, als zij u zagen? Frank! zijt gij een kind geworden? Ik ken u immers. Hebt gij iets in den dienst van mijnheer David verzuimd, zijn aanvoerder ontheft u van alle schuld, en de vriend, wat zou hij u te vergeven hebben? Maar," vervolgde hij, toen Frank zijn vorige houding wilde hernemen, »al hadt gij Perrol verwittigd, dat Jan Van Schaffelaar in Barneveld was, dan zou ik het u vergeven, en dat hebt gij immers niet gedaan. Alles wat gij gedaan hebt, Frank! vergeef ik; uw vriend vergeeft u alles; en gij zijt nu voldaan, niet waar?"

»Laat mij spreken, Van Schaffelaar!" smeekte Frank met zachte stem; doch zijn vriend schudde het hoofd, en zeide: »Morgen, Frank!" morgen zal ik u hooren; maar eenige oogenblikken slapens zullen die onrustige gemoedsbezwaren verdrijven. Mogelijk wilt gij mij verhalen, wat u naar Eemnes joeg; misschien zou hetgene gij als een groot vergrijp beschouwt, mij doen lachen, indien wij niet in Barneveld waren; ik weet het vooruit. Maar ik heb u lang aangehoord," zeide hij ernstig, »en zal uwe laatste begeerte ten uitvoer brengen; — ook ik, ik wil u nu zeggen, wat ik gaarne door u wenschte verricht te hebben, als de dag van morgen voor mij noodlottig mocht zijn. Luistert gij?"

Frank boog zijn hoofd; hij kon nog niet spreken; want zijn aandoening was te groot. O! hij wenschte wel, dat zijn vriend hem niet verhinderd had zijn hart lucht te geven; maar misschien rustte dan de vloek van den beleedigden bruidegom ook nu reeds op zijn hoofd; daarom greep hij het voorstel van zijn vriend met vreugde aan. Van Schaffelaar zou in hem niets zien dan den trouwen vriend, totdat zij den toren verlieten, en dan zou hij hem toeroepen: »Ik heb uwe Maria bemind! ik heb de rechten van den bruidegom en den vriend vergeten; nog bemin ik uwe Maria!" Maar ook op datzelfde oogenblik zou hij zich op Perrol of midden onder de Zwarte Ruiters werpen, en — terven; Van Schaffelaar zou den tijd niet hebben, om hem te vervloeken, en nimmer zou zijn edele vriend een vloek op de ziel van een ontslapene laden, hij was er zeker van.

»Frank!" zeide Van Schaffelaar langzaam: »indien het Gode behaagde, u te sparen, zoo blijf gehoorzaam aan mijnheer David, en zeg hem, hoe wij het op den toren gehad hebben; zeg hem, dat ik gewenscht had, meer voor zijn dienst te kunnen doen, dat mijn dood voor hem nuttig mocht geweest zijn; dat mijn eenig verzoek is, dat hij zijn getrouwen leenman in zijne gebeden gedenke, en dat hij u beschouwe als mijn broeder, dat hij mijne diensten kan beloonen door u wel te doen. Aan mijne ruiters, Frank! zegt gij, dat het mij smart, niet aan hunne spits gevallen te zijn. Groet mijn luitenant; mijne mannen van wapenen zullen mij willen wreken op Perrol, ik weet het; die gedachte maakt mij gelukkig, en stelt mij gerust voor haar, die ik achterlaat; maar laat nimmer hun strijdlust hen den dienst van mijnheer David doen veronachtzamen; laat hen zich nimmer verlagen om uit wraakzucht als sluipmoordenaars het bendehoofd te naderen; zij zijn geene Zwarte Ruiters. Bij mijnheer St. Maarten! indien ik Perrol nogmaals overwonnen had, indien deze knie op zijn borst lag, en dit dolkmes gereed was om hem te treffen, dan zouden de smeekingen van al de menschen der aarde, noch het bevel van mijnheer David, noch de ban van den Heiligen Vader hem het leven kunnen redden, en evenwel zou de booswicht aan mijne zijde veilig kunnen slapen — en ik moet sterven . . ."

Hij hield een oogenblik op, hetzij hij nadacht over hetgeen hij verder wilde zeggen, of dat zijn oog op Frank viel, die zijn gelaat bedekte, en hij vervolgde vriendelijk: »Ook u, Frank! geldt dit verzoek, dit bevel. Tot nog toe hebt gij voor mij verborgen, wat u doel was met dien dwazen tocht naar Eemnes; ik had medelijden met u, doorzag de waarheid en hield mijne vragen terug; maar ik heb u reeds alles vergeven, gij kunt morgen gerust spreken, uwe handen zijn nog rein van . . . . Maar ik vervolg: mochten mijne ruiters den eerbied vergeten jegens hun heer, herinner hun dan, wat zij bezworen hebben, wat ik u gezegd heb; ik beklaag mij niet over hen; laat hunne liefde voor mij hen niet ongehoorzaam en misdadig maken. De goede meester zal bedroefd zijn, en vrouw Martha zal weenen.

»O! ik gevoel het. Zeg hun, dat zij geen oogenblik uit mijne gedachten geweest zijn; breng hun den jongsten groet over van hun zoon, die zijn hart aan hunne zorgen aanbeveelt; dubbel heeft hij nu de liefde van hare ouders noodig; zij bemint mij zoozeer. O! waarom moet de hand zoo spoedig, zoo wreed verscheurd worden, die ons hier op aarde voor altijd moest verbinden? Helaas! had ik haar niet gekend, het leven zou mij niet zoo zoet zijn, de dood mij niet zoo zwaar vallen; kon ik de wanhoop, die haar zal aangrijpen, op mij nemen, het zou mij gelukkig maken; maar het zou een ijdel verlangen zijn. Gij zelf, Frank! zult haar de tijding van mijn dood brengen," zeide hij aangedaan; hij knoopte zijn lederen kleed op de borst los, haalde den halven ring te voorschijn, drukte dien aan zijne lippen, en reikte hem toen zijn vriend toe. De hand van den aanvoerder sidderde, en Frank trok de zijne terug, maar eindelijk vatte hij het stuk metaal aan, toen zijn vriend vervolgde: »Neem aan, Frank! en geef haar dit; zij zal dan zien, dat zij geen bruidegom meer heeft, dat hij gevallen is. Verzwijg haar de ellende, die wij te zamen hebben uitgestaan; zeg haar, dat de dood mij niet zwaar gevallen is, omdat ik mij tot God gewend heb, en dat Hij mij kracht geschonken heeft. Mijne laatste gedachte zal aan haar zijn; zeg haar dat, en smeek haar, gelaten te zijn. Gij behoeft haar niet te verzoeken voor mij te bidden; Maria zal mij in hare gebeden niet vergeten, die mij den hemel zullen openen, wáár ik haar zal wachten. Waartoe zou het dienen, haar te zeggen, dat ik haar nog heviger bemin dan voorheen, nu ik haar verlaten, voor altijd verlaten moet? haar hart zal het haar genoeg zeggen, uwe woorden zouden haar maar bedroeven . . . Gij zult dus aan mijn verlangen voldoen, Frank! en het getrouw vervullen?" vroeg van Schaffelaar zacht; want de smart verhinderde hem, meer te zeggen.

»Zeer zeker, mijn vriend!" antwoordde Frank stamelend, »maar waarom houdt gij dezen ring, welken gij mij vertrouwt, niet terug? hij behoort u immers, en morgen — o! ik geloof niet, dat ik het leven behouden zal. — Kan ik vluchten en mijn aanvoerder verlaten?"

»Neen, dat behoeft gij niet," riep Van Schaffelaar; «maar als gij mij toch niet meer redden kunt, als gij mij levenloos ziet liggen, belooft gij dan zorg te dragen voor uw behoud? of wilt gij mijn verzoek verwerpen, wilt gij mijn jongsten groet niet overbrengen?"

»Ja dat wil ik!" riep Frank, »hier is mijn hand, en evenwel ik had gedacht met mijn vriend te sneuvelen; maar neem nu dezen halven ring terug. Maria zal mij wel gelooven; haar vader schonk hem u; behoud hem zelf." Hij wilde hem teruggeven; het was alsof het goud gloeide en zijne vingers brandden.

»Neen, Frank!" zeide Van Schaffelaar langzaam, »doe zooals ik u verzocht; de dood verbreekt den band, die ons vereenigde; de eene helft van den ring kan niet rusten op de borst van een doode, de andere op die van een jonge maagd; zeg haar dat nog, laat haar niet blijven treuren om mij; laat haar leven voor hare ouders; waarom zou zij geen echtgenoot, geen moeder worden? — Laat.... haar gelukkig zijn, dat is mijn wensch."

Hij zweeg, en bedekte zijn gelaat met zijne handen. Frank verborg sidderend het kleine stuk goud in de ijzeren doos, die hij te voorschijn haalde, en zwoer bij zich zelven de doos nimmer te openen dan in tegenwoordigheid van Maria; maar hij wist, zeide hij, dat hij haar niet zou wederzien.

Een lange tijd ging er voorbij, eer Van Schaffelaar het hoofd weder oprichtte. Tranen schitterden in het oog van den man; maar hij moest sterven, terwijl hij anderen moest overhalen om te blijven leven. »Frank!" zeide hij aangedaan, »na den Hemel en haar vader, zal mijn bruid weldra geen anderen verdediger hebben dan u; vergeet dat niet; ik reken en vertrouw op u. Maria is zoo goed, zoo deugdzaam, en zij is mijn bruid; ik ken u, en gij zijt mijn vriend. Zie! een oogenblik stelde ik mij voor, dat een andere betrekking u beiden zou kunnen gelukkig maken, dat zij u het leven zou kunnen doen beminnen, dat uwe liefde hare tranen zou kunnen drogen. Maar, helaas! ik gevoel het, mijn wensch, waarvan de uitvoering mij zoo gelukkig zou maken, is ijdel: vergeefs zoudt gij mij uw woord geven; ik weet, dat gij haar niet zoudt beminnen, zooals zij het verdient; uw hart zou koud blijven, terwijl gij haar, op mijn begeerte, naar het altaar leiddet, en dat moet gij niet; gij zijt niet voor elkander geschapen; maar gij zult haar beschermen. Helaas! de gelukkige, aan wien hare ouders misschien hare hand zullen schenken, zal niet met haar over mij spreken....!" Van Schaffelaar stond bij het uiten dezer laatste woorden op. Frank wilde den mond openen; maar Van Schaffelaar zeide, terwijl hij zich verwijderde: »Neen, Frank! zeg mij niets; de jonkvrouw Van Rijn bemint u, ik weet het immers. Gij zult niet altijd zooveel liefde en goedheid kunnen afwijzen en langer ondankbaar zijn; ik geloof zelfs, dat uw hart haar behoort. Leg u neder, en vergeet in de armen des slaaps de kwellingen van den honger en den dorst, die uwe ingewanden verschroeien. Morgen moeten wij nog leven. — Rust wel!" Zijn eigen lijden, zijn liefde voor Maria, welke zijn hart wilde uiten in aandoenlijke en vurige taal, had hij voor den vriend verborgen; slechts nu en dan was zijn vaste wil op het punt geweest te bezwijken, en zijn vol gemoed stortte zijn droefheid in de borst van den vriend uit: maar hij wilde zijn eigen leed alleen blijven dragen, en hij toonde zich weder gelaten.

Toen de aanvoerder, na beneden in den toren geweest te zijn, terugkeerde, lag Frank op den vloer en scheen te slapen; hij klom nu naar den omgang, en zette zich daar neder om de laatste oogenblikken rust te genieten, welke hem nog overbleven. Hij zat daar, kalm en bedaard, evenals een veldheer, die den dag verbeidt om zijne talrijke legerbenden tegen den zwakken vijand aan te voeren, en zeker is van de overwinning.

»Meester!" zeide Ralph, »het was gelukkig, dat ik u ontmoette, toen die zwarte satanskinderen mij vervolgden; misschien hadden zij gedacht, dat gij dat brood in den toren hadt willen slingeren, en hadden u aangegrepen; daarom was het beter mij te volgen, dan hen in den bek te loopen. Hier zijn wij veilig.

»Ik wachtte, onder begunstiging van den nacht, het kwartier van heer Gerrit van Nijveld te bereiken; deze is een dapper edelman; ik wilde zijn bijstand inroepen, en weet niet of ik wèl deed uw raad te volgen, en mij hierheen te laten voeren," zeide Wouter langzaam.

»Ik weet het wel," gaf Ralph ten antwoord. »Kent gij de Zwarte Bende nog niet? Nijveld nam juist de schuur in bezit, waarin ik mij verborgen had; maar zijn volk kent mij, het zijn landskinderen; Ralph is veilig onder hen. Ik weet den weg, meester! en breng u straks naar den edelman; maar wat gij vragen zult, dat zal niet geschieden."

Wouter schudde, droevig zuchtende, het hoofd, en antwoordde op een vraag van den schaapherder, dat hij bij het dorp de bussen verlaten had, om aan het oog van Perrol te ontsnappen, terwijl hij reeds met zekerheid vernomen had, tegen wien zij moesten dienen, en zich had verborgen, in de hoop dat hij Van Nijveld gedurende den nacht onbemerkt zou kunnen volgen.

Zij onderhielden elkander over de gebeurtenis, welke hun beiden een zoon moest doen verliezen, en nu en dan zwegen beiden; de schaapherder was minder spraakzaam dan ooit, en Wouter was geheel ternedergeslagen. Toen de trompet zich liet

hooren, de trommen geroerd werden, en alles op de been raakte, zat de schaapherder als versteend tegenover den meester, en antwoordde op geen zijner vragen meer. Wouter dacht niet anders, of men bestormde den toren.

De kleine bouwvallige hut, waarin Ralph den meester gebracht had, stond aan het einde van het dorp. Zij scheen niet meer bewoond te worden; ook was slechts een klein gedeelte van het dak overgebleven. Aan de eene zijde scheidde een smalle strook gras de hut van een der paden, welke naar de heide voerden; de drie overige zijden raakten de takken van een partij struik- en heestergewas, dat zich in de heide verloor; eenige slingerplanten waren door de openingen der uit heiplaggen vervaardigde muren naar binnen gedrongen, of hingen door de scheuren in het dak naar beneden.

Plotseling richtte de meester het hoofd op, toen hij na eenigen tijd een sterk geritsel in de struiken hoorde. Onmiskenbaar naderde men met behoedzaamheid de hut; maar zoowel om geen gerucht te maken, als omdat de schaapherder geen onrust verried, zweeg hij; want ook deze scheen te luisteren, en hield den hond in den band, die den kop oplichtte, en de ooren opstak, doch toen weder gerust ging liggen. »Het zal de knaap zijn," zeide Ralph; er ging ook weinig tijds voorbij, of de uit een horde bestaande deur werd geopend; Henri vertoonde zich, en trad, zoodra men zijn naam noemde, in de hut.

»Goeden nacht, meester! zijt gij hier? goeden nacht, Ralph!" zeide hij, wild om zich heen ziende: hij streek zijn haar van zijn voorhoofd weg, stak zijn zwaard op, en viel op den grond neder. Beiden zwegen, hetzij zij vreesden te vragen, of omdat zij zijn vermoeidheid zagen. »O! wat heb ik geloopen, om hier te komen, zooals ik beloofd had; de Zwarte Ruiters renden over de heide; maar door de duisternis zagen zij mij niet. — Ik heb het vuur aangestoken;" zeide hij somber.

»Eén vuur?" vroeg de schaapherder, en zijne oogen fonkelden.

»Vier vuren!" riep Henri, en sloeg zich voor het voorhoofd; toen grimlachte Ralph treurig, en schudde het hoofd. Wouter zag hen beiden aan, en begeerde te weten, wat dit teeken beduiden moest. »Vier vuren zeggen hun, dat zij sterven moeten," zeide Ralph langzaam, en vervolgde, terwijl de meester jammerde: »Ik weet reeds wat gij zeggen zult, knaap! maar verhaal hem, wat u wedervaren is."

»Meester!" zeide Henri snel, »ik weet zelf niet, wat er met mij gebeurd is; maar mijn brave heer moet sterven: Perrol zal hem vermoorden. Het is den hemel bekend, hoe ik te Wijk en bij den Bisschop gekomen ben; maar het was een vergeefsche gang. In het eerst dacht ik, dat hij gered zou worden; de Bisschop luisterde naar mij; maar in het eind schonk hij Perrol zijn vloek, doch mij geene krijgslieden, om mijn armen heer te ontzetten. Ik riep de diensten van den dapperen aanvoerder in zijn geheugen terug; maar voor het oogenblik kon hij niets doen voor den man, die zoo menigmaal het lijf voor hem waagde! — O meester! ik werd half zinneloos, toen hij mij gelastte heen te gaan en zeide, dat hij de krijgslieden, die hem en zijne steden bewaren moesten, niet kon opofferen voor één man. Ik sprak nog eens, maar hij liet mij door zijn lijfwacht wegvoeren, en eindelijk, toen ik mijn stem verhief, met geweld buiten het slot werpen! Toen was ik radeloos; maar ik richtte mij tot die mannen, welke hij niet wilde wagen voor mijn heer; ik sprak tot hen, en zij begrepen mij; die ruwe mannen hadden medelijden met mij, en mogelijk zouden zij mij gevolgd hebben, — maar dat wilde de Bisschop niet; mogelijk had hij voorzien wat gebeuren zou; mogelijk had ik het hem zelfs in mijn drift gezegd, helaas! men kwam om mij gevangen te nemen. Vergeefsch was mijn poging om de krijgslieden over te halen om zich te verzetten, zij durfden niet; het eenige wat zij deden, was, dat zij mij niet overleverden aan de mannen van de lijfwacht, die mij opeischten, en mij lieten ontsnappen. Aan hen heb ik het te danken, dat heer Jan van Schaffelaar weet, dat zijn knaap ongelukkig geweest is, maar niet ontrouw."

De meester zag stijf vóór zich; hij was te sterk aangedaan om te spreken; maar de schaapherder zeide schamper en grimlachte: »Ik liet u gaan, knaap! maar had u dezen gang kunnen besparen; de schaapherder had u kunnen zeggen, wat het antwoord van den Bisschop zou zijn. Ha! ware dat niet zoo geweest, ik zou met u gegaan zijn; maar waarom zou Ralph zich vermoeid hebben? ofschoon ik hem niets had kunnen zeggen, dat elk ander zijn laatsten lansknecht in het veld had doen zenden. Ha! ha! die woorden zouden langs het bisschopskleed zijn afgegleden.

»O! waren zijne ruiters er geweest!" riep Henri, die zich nogmaals voor het hoofd sloeg, »zij zouden den bedroefden knaap niet alleen hebben laten gaan; de luitenant der Schaffelaars zou aan hun

hoofd zijn uitgetrokken; mijn heer zou nu reeds de trompetten zijner ruiters, zijn veldgeschreeuw, de stemmen zijner mannen van wapenen gehoord hebben; en wee u, Perrol! dit dorp zou een tweede Eemnes voor de vervloekte bende geworden zijn. Maar, ach! mijnheer St. Maarten heeft ons verlaten, mijn dappere heer zal zijne mannen niet zien, en zijn arme knaap zal hem niet meer dienen. Meester! de edele bruidegom van uwe dochter moet sterven . . . .!"

Toen Henri zweeg, verborg de smid zijn gelaat; hij had redding verwacht van den Bisschop. Sedert Ralph hem gezegd had, dat de knaap naar Wijk was, had hij weder durven hopen; maar nu was alles verloren. !Alleen Ralph scheen meer weerstand te bieden aan de smart, misschien omdat hij zich nimmer gevleid had met eenige hoop om Frank gered te zien. Plotseling echter veranderde de houding van de drie menschen, welke hier genoegzaam in het donker zaten, dewijl er alleen een flauwe schemering op hen door de opening in het dak viel. Eenig krijgsvolk scheen langs den weg te komen, die voorbij de hut liep; een lichtstraal drong bezijden de horde, welke tot deur diende, in de hut. Men scheen stil te staan. Een der Zwarte Ruiters vroeg eenige inlichting, waarschijnlijk aan een der dorpelingen, welke hem als wegwijzer diende. De schaapherder en de knaap luisterden aandachtig; de laatste had de hand aan de greep van zijn zwaard gebracht, en de smid zeide zacht: »St. Eloy! wees ons genadig, 't is Froccard — Ralph! kunt gij ons volgen? dan klimmen wij door het dak naar buiten."

»Zwijgt!" zeide de schaapherder, en legde zijne handen op de schouders van den meester en den knaap. Zijn stem klonk gebiedend, en zij bleven zitten, zelfs Wolf, die zich onrustig getoond had, ging weder liggen. Toen verdween het licht weder, dat een oogenblik op het harige kleed van Ralph, op het wanhopig gelaat van Henri en op den lederen kolder van Wouter gevallen was; de stem van Froccard en het geluid der voetstappen verwijderden zich.

De meester nam zijn ijzeren hoofddeksel af, en veegde zich het zweet van het aangezicht; maar de schaapherder zeide; »Het zal nu tijd worden, dat wij gaan om Van Nijveld op te zoeken. Gij gaat mede, knaap, want ik geloof, dat men u zou komen halen, indien wij lang hier bleven." — Meester! die ruiters noemden uw naam en dien van Ralph."

»Mijn God! zij keeren terug; St. Maarten! ontferm u onzer!" riep Henri, terwijl hij met de eene hand naar de deur en met de andere naar den hond wees. De schaapherder scheen ditmaal zelf zijn gerustheid te verliezen, en legde de hand op den kop van Wolf, terwijl de smid zijn stormhoed opzette. »Zij keeren niet terug," zeide Ralph zacht, »de voetstappen van deze mannen hebben wij nog niet gehoord; zij volgen hunne makkers."

Ook nu scheen de hut de aandacht der voorbijgaanden tot zich te trekken; maar ditmaal sprak men zoo zacht, dat men niets verstaan kon. Eindelijk hoorde men de voetstappen van iemand, die door het gras ging, en het slaan van het zwaard tegen de beenstukken van het harnas. De fakkel, welke de krijgsman, die naderde, in de hand droeg, scheen overal door de openingen en reten, en verlichtte zelfs de bladeren en ranken der planten, welke zich boven hun hoofd op het dak vertoonden. De deur werd geopend, en een helder licht drong binnen de hut, terwijl de schaapherder zeide: »Verroert u niet; laat Ralph spreken." Doch zoodra de zwarte wapenrusting zich in de deur vertoonde, sprong Henri, die zijn zwaard reeds uit de scheede getrokken had, op; maar Wouter vatte hem met een krachtige hand bij den schouder, en trok hem neder. De woede verhinderde den knaap te spreken, en tevergeefs worstelde hij om zich los te rukken, toen de meester ook de tweede hand uitstak om den knaap te bedwingen.

Het scheen, dat de krijgsman in het eerst verwonderd was, deze drie menschen en den hond in de vervallen hut bij elkander te vinden, in welke men gezegd had, dat het noodeloos zou zijn een blik te werpen; maar hij vermeesterde zijn verbazing en zijn besluiteloosheid, en zeide, zonder zich om den knaap, den schaapherder of den hond te bekommeren, en alsof Wouter er alleen geweest ware: »Meester! Messire Perrol is door Froccard te weten gekomen, dat men u bij de bussen gezien heeft; hij vermoedt, dat gij u hier of daar in het dorp verborgen houdt, en laat u zoeken, volg mij dus; ik geloof, dat gij het zonder gevaar doen kunt."

Deze woorden, die vriendelijk en niet dreigend werden uitgesproken, schenen de drift van Henri te doen bedaren, evenwel wierp hij wraakzuchtige blikken op den knaap van Perrol, die hem niet scheen te bemerken.

»Ik zal u volgen, Vidal!" zeide Wouter gelaten en stond op, toen Ralph met het hoofd knikte tot teeken van goedkeuring. Vidal scheen verheugd over dit besluit, en zeide luid, toen de smid hem

naderde: »Messire Perrol heeft tevens last gegeven om te zoeken naar den schaapherder en dengene, welke de seinvuren heeft ontstoken; maar ik heb hen nog niet gezien; hen wacht een ellendige dood." Wouter groette Ralph en den knaap, die verbaasd scheen over hetgeen hij hoorde, trad voorbij Vidal naar buiten, die hem volgde, en toen de deur weder dichtwierp.

Nauwelijks was het licht verdwenen, en verloor zich het geluid der voetstappen al meer en meer, of Ralph stond op, maakte een touw aan den linkeren band van Wolf vast, en zeide tot Henri: »Knaap, het is tijd, volg mij; maar wees stom en blind, en laat dat wapen in de scheede; want alleen met overleg kunnen wij de mannen van Van Nijveld bereiken; geweld helpt niets; vertrouw op mij." Ook zij verlieten nu de hut, en toen de maan eenigen tijd daarna haar licht door het dak naar binnen wierp, en Quintyn er het hoofd binnen stak, vond hij haar geheel verlaten.

»Ha! zijt gij daar!" riep Perrol, toen Vidal met den meester in het vertrek trad, waarin hij zich bevond. Hij was nog geheel gewapend; want zoolang de maan niet scheen, voorzag hij elk oogenblik de mogelijkheid van een aanval; de berichten, dat men niemand op de heide had kunnen vinden, stelden hem maar ten halve gerust.

»Ja, gelijk gij ziet," luidde het antwoord van Wouter, en hij vervolgde somber: »En indien gij mij hebt laten halen, om die verdoemde bussen te bedienen, zoo weet eens vooral, dat ik er de hand niet toe leenen zal."

Perrol zag verwonderd op; hij werd gewaar dat de smid dacht, zooals hij sprak; de vader stond daar even vol moed en vastberaden vóór hem als in den nacht, toen hij zijne dochter redde; maar hij was zoo driftig niet. »*Per moio!*" zeide Perrol, »'t is gelukkig, dat ik u niet liet roepen om deze reden, dat ik handen genoeg heb, en de toren spoediger zal vallen, dan het den dapperen heer Van Schaffelaar lief is, ja mogelijk mij zelven lief wezen zal, anders...." Toen vervolgde hij lachende: »En evenwel te Eemnes hadt gij zooveel gewetensbezwaar niet; het waren immers mannen van Utrecht, die aan den slagboom stonden, en men zegt, dat gij er de bijl gevoerd hebt; maar dit in het voorbijgaan; ik ben u genegen, en laat u gewapend voor mij komen. Meester! ik liet u slechts roepen, om te weten, hoe Maria vaart?"

»Mijn dochter!" riep de smid, en hij wierp een zegevierenden blik op het bendehoofd, o! die is wel, Messire! omdat zij veilig is voor uwe aanslagen, omdat gij niet weet, waar zij zich bevindt."

»En indien ik u vroeg..." zeide Perrol grimlachende; doch Wouter liet hem niet uitspreken, maar riep: »Gij zult niets weten; vergeefs..."

»Zwijg, kerel!" viel Perrol hem driftig in de rede, en opstaande trad hij hem voorbij en zeide: »Laat hem zijne wapenen behouden, Vidal! maar laat hem bewaken; ik wil niet, dat hij het dorp doorkruise." De knaap boog zich; hij was verheugd, dat hem geen strenger bevelen gegeven werden: misschien bemerkte Perrol zulks, en tevens de verwondering van Wouter, die iets anders vermoed had; want hij eindigde, kwaadaardig lachende, voordat hij de deur achter zich toewierp: »Morgen is het een gewichtige dag voor den meester: mijne ruiters zouden hem nu in het dorp misschien bij ongeluk onder den voet kunnen schieten, en ik kan mij beroemen voor den vader gezorgd te hebben, als ik morgen aan Maria in het klooster Spitaal bericht zend, dat de bruidegom niet meer leeft!"

Luid lachende sloeg hij de deur dicht, zonder om te zien naar den meester, die een gil van schrik liet hooren en half wezenloos den knaap volgde, die hem verzocht met hem te gaan en zich te troosten.

IV.

VIERDE DAG.

JAN VAN SCHAFFELAAR.

„Steekt op de klingen, forsch en zwaar,
Blascht bussen en musket:
Daar hebt gij Jan van Schaffelaar!
Mijn makkers zijn gered!"

H. TOLLENS, CZ.

Nog lang voordat de zon zich boven de heuvelen en het geboomte vertoonde, zelfs voordat de maan hare lichtgevende kracht geheel scheen verloren te hebben, raakte alles in het dorp in beweging; de trompet en de trommen lieten zich hooren, en Perrol was dorstende naar zijns vijands bloed. Zoo brak dan eindelijk die dag aan, welke door velen met onverschilligheid, maar door de meesten met zoo verschillende gedachten was te gemoet gezien. Ook op den toren sliep men niet meer; de honger en de dorst hadden zelfs het laatste gedeelte van den nacht den slaap uit de oogen

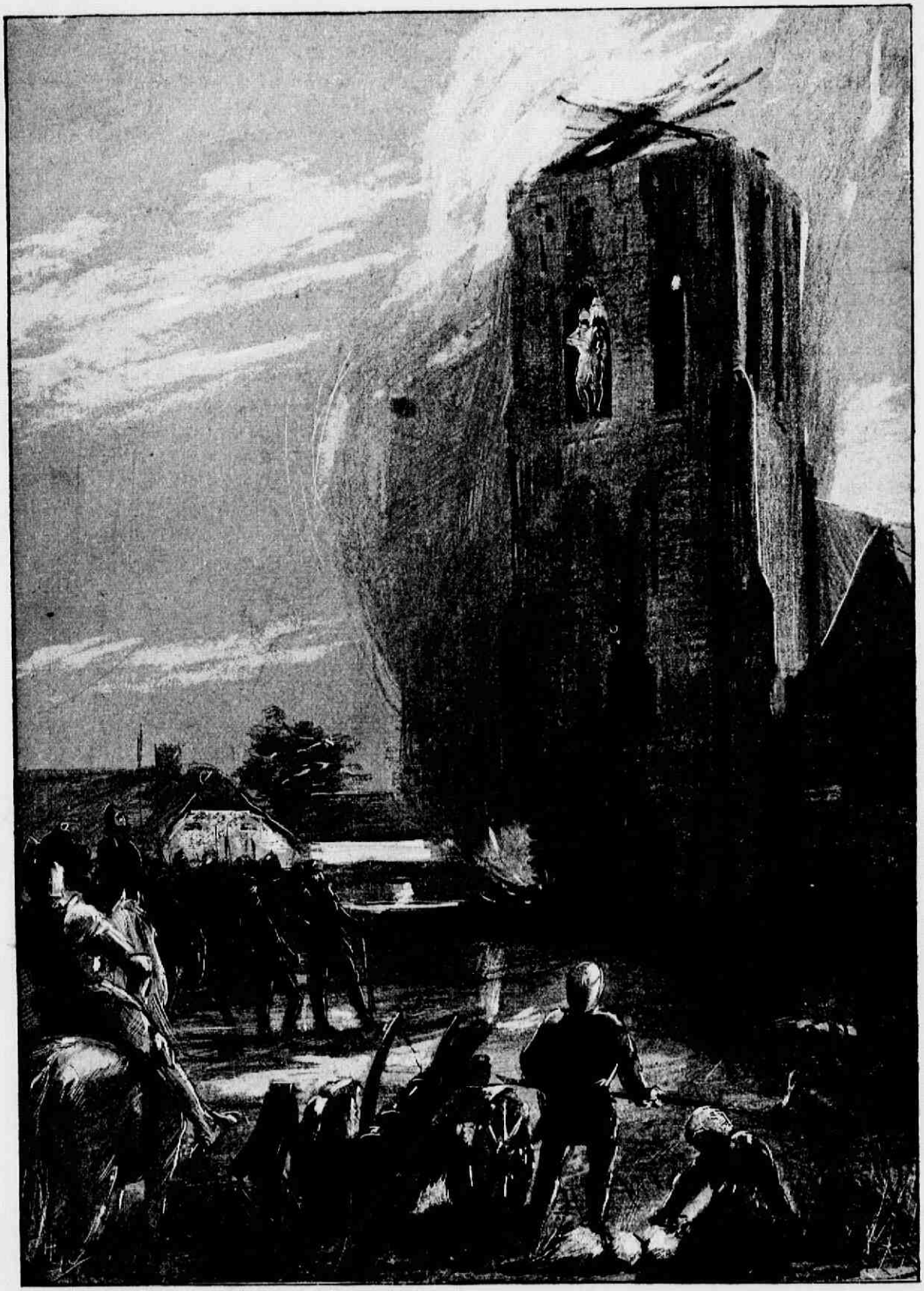
der ruiters verdreven ; de weinige regen, die er in den nanacht gevallen was, had hun lijden maar weinig vergoeding aangebracht. Vruchteloos hadden zij getracht eenige stukken leder tot spijs te gebruiken ; zwijgend hadden zij den morgenstond te gemoet gezien ; elk hield zich vast aan de belofte van den aanvoerder, maar zonder met zijne makkers te durven raadplegen ; elk wilde den laatsten straal van hoop in zijn hart niet laten uitdooven en wachtte. Maar toen zij eindelijk de vermoeide leden van de harde ligplaats hadden opgericht, toen zij allen, als het ware op één bevel, tegelijk waren opgestaan, en door de bomgaten naar buiten zagen, en er, zoover hun oog het veld kon overzien, zich niets vertoonde dan de hier en daar staande Zwarte Ruiters, lieten zij het hoofd en de armen zakken, en zagen naar den aanvoerder. Zij zwegen, en evenwel schenen zij hem rekenschap te vragen van hetgeen hij gezegd had ; zij schenen de vervulling van zijne belofte te verwachten.

Maar hij zeide niets, en evenwel verried zijn blik geen ongerustheid, maar vertrouwen ; hij scheen zelfs met welgevallen zijn oog over de heide te laten gaan, terwijl Frank hem zijn harnas hielp aanschieten. Nog eens zagen zijne mannen van wapenen naar buiten, maar zonder beteren uitslag dan te voren, en zij zetten zich zwijgend neder ; nu zelfs wilden zij nog liever blijven vertrouwen op het woord van den aanvoerder, dan hem aanspreken : zijn woord was hunne laatste hoop. Hij alleen had den knaap bevelen gegeven, en was onderricht van hetgeen waarop zij konden rekenen ; ook Frank liet geen onrust blijken. De mannen van wapenen hadden hunne wapenrustingen niet aangeschoten ; zelfs de helm was te zwaar voor hunne zwakke krachten ; ternauwernood waren zij sterk genoeg om het zwaard te dragen, dat zij aan hunne heup bevestigd hadden. Van Schaffelaar echter droeg zijne geheele wapenrusting ; het was alsof Moor hem wachtte om hem in het veld te dragen ; de witte vederbos prijkte op den schitterenden helm ; het blinkende harnas omsloot zijne leden. Wat Frank betreft, deze had vergeefs beproefd het borstharnas aan te doen ; doch hij droeg den helm, niet omdat hij sterker was dan de mannen van wapenen, maar omdat hij zijn roem er in stelde om het voorbeeld van zijn vriend zooveel mogelijk te volgen : de geestdrift gaf hem krachten.

Weldra vertoonde Perrol zich op het kerkhof. De bussen van Amersfoort waren uit één stuk gegoten, terwijl de bus van Nijkerk uit te zamen verbonden ijzeren staven bestond, die met leder overtrokken waren. Zij werden geladen, en weldra schudden de kerk en de toren op hunne grondvesten. Reeds den vorigen avond hadden de kogels de steenen verbrijzeld, die aan de rechterzijde van den toren den voorsten hoek hadden uitgemaakt ; zij gingen nu voort met het gat al meer en meer uit te breiden, totdat het eindelijk in de deur zou uitloopen ; maar tevens gingen zij voort om de woningen en schuren te vernielen, waardoor zij heensnorden, vooral als hunne snelheid en kracht niet door de steenen van den toren werd opgehouden. Het speet Perrol, dat de plaats, waar hij zijne bussen moest plaatsen, hem tevens niet kon verlossen van de onaangename tegenwoordigheid van Van Nijveld ; want deze bevond zich juist in de nabijheid van het geschut, en veilig voor de kogels ; waarschijnlijk werd het ook daarom zoo zorgvuldig bewaakt door Perrol's ruiterknechten. Behalve de ruiters, die in het veld stonden, of de uitgangen van het dorp bewaakten, schenen al de mannen van Perrol zooveel mogelijk op één plaats vergaderd te zijn ; ten minste de rijzige ruiters stonden achter de kerk en voorts op het Molen-eind en de Katrijnesteeg, terwijl de ruiterknechten bij het geschut en op de Langestraat hadden post gevat. Doch ook de mannen van Van Nijveld waren onder de wapenen : een vijftigtal hunner stond met brandende lonten, en Volkert aan het hoofd, vóór de woningen, welke zij op het Rondom bezet hielden, achter een lage omheining, voor welker opening hun heer heen en weder stapte.

Langzaam, doch geregeld, volgde de eene slag den anderen op ; het geheele kerkhof was overdekt met den kruitdamp, die langs den toren opsteeg, en nabij den grond donker van kleur, maar boven door het licht der zon wit en doorschijnend was. Op eenigen afstand van de bussen stond de meester uit *de Vergulde Helm ;* zijn hoofd hing treurig op zijn borst ; elke losbarsting ging hem door de ziel, en evenwel berouwde het hem niet, dat hij Vidal verzocht had aan Perrol verlof te vragen om het kerkhof te mogen naderen. Nog twee menschen waren er, die evenals hij met angst naar het verbrijzelen van den muur luisterden, het waren Ralph, die in eene der schuren zat, en Henri, die onder de mannen van Van Nijveld verborgen, naar den toren zag, waar zijn heer zich bevond, en nu en dan Perrol gewaar werd, die zich meestentijds bij de bussen ophield.

»Zou het niet een menschlievende daad zijn,

Hij zag hem vóór een der bomgaten verschijnen in het schitterende harnas; de witte vederbos, waarvoor de Zwarte Ruiters, die den toren beklommen hadden, waren nedergevallen, wapperde zwierig op den helmkam.

De Schaapherder Bladz. 73, Deel IV

dien man toe te staan, zich te verwijderen?" vroeg Van Nijveld, toen Perrol hem voorbijging, en hij wees op den smid.

»Dus een zeer wreede daad om hem hier te houden, niet waar?" vroeg Perrol stilstaande; en hij vervolgde, toen Van Nijveld droogweg: »Juist zoo, Messire!" ten antwoord gaf: »Welnu, gij beschuldigt hem zelven; de meester heeft mij gesmeekt hier te mogen komen; ziet gij niet, dat hij zelfs niet ontwapend is? hij kan heengaan, als hij verkiest, en morgen is hij misschien reeds vrij; wat wilt gij meer?"

»Veel en weinig," zeide Van Nijveld met vuur, en vroeg toen: »Heeft de nacht u niet tot inkeer gebracht, Messire! dat gij nog altijd voortgaat met den toren en de woningen te vernielen? Waarom veracht gij de onedele wraakzucht niet, welke u de bussen heeft doen aanvoeren, en behandelt gij uw vijand niet naar krijgsgebruik? Eisch den toren op, maar misbruik uwe overmacht niet."

In het eerst trok een hoonende grimlach de lippen van het bendehoofd te zamen; maar toen Van Nijveld zweeg, riep hij, zijn hand aan het voorhoofd brengende: »Ha! daaraan had ik niet gedacht; bij mijnheer St. George! gij hebt gelijk; ik had niet gedacht om den toren op te eischen; want ik hield Van Schaffelaar voor te dapper en te verstandig; maar gij kunt gelijk hebben: honger en dorst zullem hem tam hebben gemaakt; hij zal zich aan mij overgeven, en gij maakt Perrol tot uw schuldenaar; want het welgelukken van mijn wraak zal ik aan u te danken hebben!"

Dit zeggende, snelde hij voort, zonder zich om Van Nijveld te bekommeren, die hem wilde aanspreken. Een huivering liep den edelman over het lijf, onder het ijzer dat hij droeg, en hij zeide halfluid: »Ik wil liever sterven, dan dien dank verdienen, en als Van Schaffelaar niet meer weet, met wien hij onderhandelt, dan zal ik het hem herinneren!" Gelijktijdig hield het vuur der bussen op, en van alle zijden naderden de ruiters een weinig; Perrol, door eenigen hunner vergezeld, trad op het kerkhof, en Van Nijveld volgde hem. Er heerschte een diepe stilte, terwijl de trompet zich onder aan den toren hooren liet, de rook het kerkhof verliet, en zich hoe langer hoe meer in de lucht verdeelde en verloor. Niemand vertoonde zich op den toren, aan wiens trans het wapenschild nog altijd prijkte. »Zouden zij allen dood zijn? en hij ook reeds!" riep Perrol met den voet stampende, en gelastte nog eens de trompet te steken, en toen op een wenk zijner hand de trompet zweeg, en hij niemand gewaar werd, riep hij woest: »Jan van Schaffelaar.....!" en zijne oogen schoten vuurstralen.

Ditmaal werd hij gerustgesteld; maar tevens greep de nijd hem in de wraakzuchtige ziel; hij, die waande dat alles voor hem bukken moest, dat niemand Perrol in moed en sterkte evenaarde, zag zijn vijand te voorschijn treden, niet kruipende, ontwapend en ontdaan van gebrek en onrust, niet met een zachte stem, smeekende om het veege lijf te mogen redden, of razende als een bezetene, zijn vijand vervloekende, die hem in het ongeluk stortte, den Hemel en alle heiligen en zijne wapenbroeders vervloekende, die hem niet kwamen verlossen; — neen, hij zag hem vóór een der bomgaten verschijnen in het schitterende harnas; de witte vederbos, waarvoor de Zwarte Ruiters, die den toren beklommen hadden, waren nedergevallen, wapperde zwierig op de helmkam, en hij vroeg verstaanbaar en bedaard: »Perrol! waarom roept gij mij, wat hebt gij te verzoeken?"

Van Schaffelaar scheen degene, die de macht in handen had, die heer was over leven en dood; zoo rustig, zoo krijgshaftig stond hij daar, en zag op zijn vijand neder, die door zijn aanblik getroffen werd. Perrol kon niet spreken, en sidderde van nijd; hij legde de hand op den schouder van Vidal, en hijgde naar zijn adem. Het verwonderde den knaap niet, zijn heer in dezen toestand te zien; geen oogenblik rust had hij zich gegund, sedert hij bericht had ontvangen, dat Van Schaffelaar zich in Barneveld bevond; geen wonder dus, dat deze, ofschoon hij geen levensmiddelen en geen rust gehad had, sterker was dan het bendehoofd, dat door de wraakzucht verteerd werd, terwijl hij zich gelaten aan zijn noodlot onderwierp.

»Te verzoeken!" riep Perrol eindelijk, en stiet Vidal ter zijde. »Gij wilt zeggen, wat ik wil? — bij den satan! gij kiest uwe woorden slecht; maar het zij zoo," riep hij woest lachende: »Ik verzoek, dat Heer Jan van Schaffelaar den toren opgeve!"

Heer Gerrit van Nijveld, die eenigszins bezijden Perrol stond, hoorde met ongenoegen den toon, waarop het bendehoofd sprak; doch de aanvoerder op den toren, die hem met de hand gegroet had, vroeg snel, doch zonder drift: »En de voorwaarden?" De opeisching verheugde hem; hij vermoedde wel, dat men zijn leven zou eischen; doch hij behoefde het dan niet zelf aan te bieden.

»Voorwaarden?" lachte Perrol nijdig. »*Per moio!* hebt gij krijgsgereedschappen en levensmiddelen, waarover gij wilt onderhandelen? Ha! ha! is Heer

David met zijne papen vóór het dorp om u te ontzetten? Zeg, denkt gij Perrol te overbluffen met den banvloek van den Bisschop? of hebt gij niets dan het half uitgeteerde lijf te redden, dat anders onder de steenen begraven wordt?" Hij zweeg en Van Schaffelaar zeide met waardigheid: »Die scherts bevreemdt mij niet in uw mond; maar ik ben nog niet verplicht haar aan te hooren, zoolang dit zwaard aan mijn zijde hangt. Antwoord; zullen wij uittrekken met belofte van niet te dienen? Eischt gij een losgeld, of moeten wij gevangen blijven; wilt gij mij een eerlijke gevangen schap toestaan . . . . ?"

»Neen, driemaal neen!" schreeuwde Perrol.

»Dus komt gij alleen om met ons te spotten," riep Van Schaffelaar met drift. »Dat zou een ongeloovige zelfs zich tot schande rekenen. Ga, laat de bussen laden, haar geluid is mij aangenamer dan uwe taal!"

Perrol had een oogenblik te voren in beraad gestaan, of hij nog eenmaal zijne ruiters den toren zou doen beklimmen, of den doorgang onder in het gewelf beproeven; want hij vreesde, dat zijn vijand zich onder de puinhoopen zou laten begraven, en de vrees pijnigde hem. Maar toen hij Van Schaffelaar geheel gewapend en oogenschijnlijk zoo sterk voor zich zag, verwierp hij die gedachte, en zeide luid, doch somber: »Het is geen spotternij, neen, bij mijne banier! het is mij ernst. Ik eisch den toren op: gij en uwe ruiters geeft u gevangen aan mij, en zonder voorwaarden!"

»Nimmer!" riep Van Schaffelaar met vuur, »ik mij overgeven aan u; dat is de dood! — erger dan de vreeselijkste dood," en hij gaf door een beweging met de hand zijn afgrijzen te kennen.

»Gij schijnt verheugd, Heer! omdat hij weigert," zeide Perrol tot Van Nijveld, »ziet gij dan niet in, dat gij — dat niets hem meer redden kan," vervolgde hij lachende, en riep luid en kwaad naar den toren, voordat hij een antwoord afwachtte: »Dat kon wel zijn, dappere Heer! Maar zult gij uwe bende ruiters en uw eerwaarden Bisschop, zelfs uwe lieve bruid wederzien, als gij dagen lang half verpletterd ligt te sterven tusschen de puinhoopen van den toren? — Vreest gij den dood. . . .?"

»Neen!" riep Van Schaffelaar met edele drift, »gij zijt Perrol, en ik ben Jan van Schaffelaar; laten wij zien, wie den dood vreest. Hoort allen, die hier tegenwoordig zijt, hetzij edelman of ruiter, knaap of dorper, hoort! Ik, Jan van Schaffelaar, leenman van St. Maarten, daag Perrol, hoofdman der zwarte Bende uit, tot den kamp op leven en dood, hetzij te voet of te paard, met speer en zwaard, met schild en dolk, of welke wapenen hij zal verkiezen. . ."

»Zwijg!" schreeuwde Perrol, bevende van woede; doch zijn stem begaf hem, en Van Schaffelaar vervolgde met vuur: »Indien de zege aan mij blijft, gelijk ik durf hopen door mijn goed recht en den bijstand van mijnheer St. Maarten en mijn patroon, zal mij en mijn mannen van wapenen een vrije aftocht worden verleend, en ik wil geen edelman zijn, als ik Perrol niet, met het dolkmes op de keel, dwing om te erkennen, dat hij schandelijk den dienst van mijnheer David verlaten heeft, dat hij een moordbrander en maagdenroover is, dat hij mij laaghartig in den nacht overvallen heeft! — of dat ik hem neerstoot! Nu kunt gij u wreken, Perrol! ik sta voor u, ik daag u uit, hier is mijn handschoen." Terwijl de laatste woorden over het kerkhof klonken, trok hij zijn rechter handschoen uit, en wierp dien voor het bendehoofd neder.

Het scheen dat Perrol zijn edelen vijand met zijn blik wilde dooden, toen deze sprak. Zijne vuisten hield hij gesloten; maar hij liet niets hooren dan eenige woeste klanken. Van Nijveld, Wouter, Vidal, ja al de mannen van den Utrechtschen edelman bedwongen met moeite een luid gejuich. De Zwarte Ruiters, wier gelaat verbazing kenschetste, bewaarden een diep stilzwijgen; die taal en houding verwonderden hen. Het vallen van den handschoen deed Perrol opspringen, waarna hij zich vooroverboog, maar den ijzeren handschoen niet aanraakte; had hij zich niet bedwongen uit schaamte voor Van Schaffelaar, Van Nijveld en zelfs voor zijne eigen ruiters, hij zou den zwaren helm hebben afgeworpen, die hem vreeselijk hinderde, maar dien hij had willen dragen, om niet te laten blijken, hoe zwak hij was; hij zou het zwarte harnas van zijn lijf gerukt, en zich op den gond hebben nedergeworpen, uit smart over hetgeen hij hooren moest; mogelijk zou hij in zijn razernij zich zelven gegriefd, en zich de haren uit het hoofd gerukt hebben; maar niets kon baten. Teverg eefs onderzocht hij zijne eigen krachten; Van Schaffelaar stond dáár, vol moed en kracht, en het bendehoofd moest erkennen, dat hij de zwakste was: de Roode Hand had geen kracht genoeg om het zwaard of de lans met hoop op een goeden uitslag te voeren, en Perrol moest zich laten uitdagen. Dáár lag de handschoen van Van Schaffelaar, en hij durfde dien niet aanraken. O! dat oogenblik was verschrikkelijk voor hem; eindelijk

riep hij met een doffe stem: »Jan Van Schaffelaar! gij hebt niets te verliezen; mijn hand rust reeds op u. Ha! waart gij het niet, dan zou ik geen grooter vreugde kennen, dan u hier op uw paard met speer en schild te zien, met u te strijden, leven om leven; maar ik veracht u. . ."

»Uw eerbied zoowel als uwe vriendschap zou mij verachtelijk maken," riep Van Schaffelaar; »maar gij liegt. Sedert twee dagen en drie nachten heb ik geen voedsel gebruikt, en ik draag het harnas zoo goed als gij; ha! gij zijt bevreesd voor Jan Van Schaffelaar! — Maar zoo gij durft, wil ik u bevechten alleen met zwaard en dolk. Bestijg uw hengst; neem speer en schild; behoud uwe wapenrusting, en laat mij alleen den helm,— of vreest Perrol den dood?"

»Neen, voor den satan!" schreeuwde het bendehoofd; »maar uw aanbod is tevergeefs. *Per moio!* indien ik met u den kamp wilde aanvaarden, zou ik naar geen wapens zien: maar Perrol veracht den laatsten der Van Schaffelaars!"

»Omdat hij sterker is en meer moed heeft dan Perrol," riep Van Schaffelaar schamper; »maar zeg liever, dat de stoot van mijn speer uwe kracht vernietigd heeft. Welnu, indien gij niets vreest," vervolgde hij snel, »zoo laat mij en mijne mannen gaan; gij zult zelf tijd, plaats en wapens nader bepalen; Jan van Schaffelaar zal op het eerste bericht tegenover u staan, te Utrecht, of waar gij zult verlangen. Ik verlang niet tegen een zwakken man te kampen; gij hebt mijn handschoen!"

»Ik heb hem, hij ligt voor mij, en ik ben sterker dan gij," riep Perrol nijdig, en lachte valsch; »maar gij — zoudt gij komen, welke zekerheid zoudt gij geven?"

»Ik ben edelman," zeide Van Schaffelaar snel, en Gerrit van Nijveld trad toe en riep luid: »Dat is hij, en hij zal komen, Messire! ik blijf borg voor zijn woord."

»Ik vraag uwe borgstelling niet, Heer van Nijveld!" zeide Perrol schamper, »hij zelf beriep zich niet op u; vergeef mij, dat ik uw aanbod versmaad; indien de trouwe dienaar van den Bisschop u eens in den steek liet, dan. . ."

»Dan zou mijne hand mijn woord lossen; gij zoudt altijd iemand te bevechten hebben; want gewis ik zou er zijn," riep Van Nijveld met vuur. Perrol deed een schrede naar hem toe; maar hij bleef staan, toen Van Schaffelaar riep: »Ik dank u, Heer! uw aanbod maakt mij gelukkig, ofschoon het verworpen wordt. Perrol dorst naar mijn bloed, en gij ziet het, — hij beeft voor mij."

»Ha!" schreeuwde Perrol woest, die een schrede vooruit deed, en den handschoen van Van Schaffelaar vertrapte: »*Per moio!* gij hebt gelijk; ik wil uw bloed zien vloeien; maar gij zult de eer niet hebben om met mij te strijden; ik zal in het stof vertrappen, even als ik dezen handschoen doe!"

»Ellendeling!" riep Van Schaffelaar dreigend; doch hij zeide ernstig, na eenige woorden tot zijne ruiters gesproken te hebben, die hunne verontwaardiging niet bedwingen konden. »Ik weet, dat de eer en de edelmoedigheid u onbekend zijn; gij zijt hier de sterkste, ofschoon niet door eigen moed; doch God is machtig; ik bid, niet dat Hij mij zal wreken, maar dat Hij mij en u oordeelen moge."

»Ha!" riep Perrol smadelijk, »gij vangt weder aan met den Hemel te schermen; waar blijft mijnheer St. Maarten? Waarom roept gij hem niet aan? *Per moio!* waarom verdedigt gij uw eigen zaak niet?"

»Perrol!" riep Van Schaffelaar luid, »gij liegt! nooit heb ik geweigerd om zelf mijne eer te verdedigen; ligt mijn handschoen niet vóór u? Neem hem op, lafaard! maar gij weet, dat ik u bij Westbroek heb nedergeworpen; dáár liet ik u het leven; dáár heb ik, Jan van Schaffelaar, u genade bewezen, toen de Roode Hand verlamd was."

»*Per moio!*" schreeuwde Perrol stampvoetende: »het was mijn knaap, die mij bewaarde, en die u het leven liet; hij was u genadig, en mijne ruiters waren onnoozel genoeg, hem te gehoorzamen; maar indien gij de vrees niet kent, wil ik u in staat stellen het te bewijzen en uwe ruiters het leven te redden."

»Spreek!" riep Van Schaffelaar, en Perrol vervolgde met een doffe stem: »Er is mij niets gelegen aan uwe ruiters; al waren er honderd op den toren, ik liet ze gaan; gij zijt het...."

»Ik weet het, vervolg, Perrol!" zeide Van Schaffelaar bedaard.

»*Per moio!*" riep Perrol, »val mij niet in de reden! Waarom haast gij u zoo? Denkt gij dat ik ook geen haast heb?" Hier lachte hij woest en vervolgde: »Gij levert u over aan mij, met den laffen knaap, dien gij uw vriend noemt, en ik laat uwe ruiters het leven."

»Messire!" zeide Van Nijveld; doch Perrol hoorde hem niet; zijne oogen, die vuurvlammen schoten, trachtten het besluit van den aanvoerder te raden; zijn bleek gelaat verried lage tevredenheid; maar

Van Schaffelaar riep, het hoofd afwendende: »Dat nooit!"

»Ziedaar zijn moed, Heer van Nijveld," riep Perrol verachtelijk lachende, en wees naar den bruidegom van Maria; »misschien zoudt gij nog willen, dat ik zijn handschoen had opgenomen; maar ik ken hem, den dapperen edelman. — Wat zegt St. Maarten?" schreeuwde hij luid, »of hebt gij bevel van den bastaard om te blijven leven ten koste van eens anders leven?"

»Vermoei u niet, Perrol!" antwoordde Van Schaffelaar met waardigheid, »verspil uwe laatste krachten niet; ik niet alleen, maar zelfs de Zwarte Bende weet nu, dat de aanvoerder alleen kan dreigen met de stem, dat hij een lafaard is!"

»Er is maar één lafaard hier," schreeuwde Perrol.

»En die zijt gij!" riep Van Schaffelaar met een donderende stem, »maar uw aanblik en uwe taal zijn onverdraaglijk, daarom nog één woord slechts: die vriend, van wien gij spreekt, behoort tot mijne ruiters; hij is een mijner mannen van wapenen; hij moet met hen uitgaan!"

»Uw vriend!" riep Perrol, terwijl zich een gil van vertwijfeling hooren liet, *Per moio*! zeg liever moordenaar, dappere Heer! of denkt gij, dat ik Eemnes vergeten heb?"

»Neen," zeide Van Schaffelaar langzaam, »er zijn genoeg Zwarte Ruiters met Walson gebleven, om er u tot uw dood aan te doen denken; maar zoudt gij nog leven, indien hij een moordenaar was, zoudt gij dan nog hier zijn om zijn bloed te eischen?"

»Gij grijpt elke gelegenheid aan om u te redden," riep Perrol verachtend; »maar ik zal u elk voorwendsel benemen. Welnu, uw vriend zal den toren verlaten met de ruiters; zijt gij nu voldaan?"

»Ja!" riep Van Schaffelaar; maar hij keerde zich om, en men hoorde flauw, dat hij riep: »Terug! laat mij spreken, ik wil het!" Daarop zag hij weder naar buiten en Vidal huiverde, terwijl zijn heer binnensmonds mompelde: »Hij zal met hen uitgaan, maar om met hen te sterven; ha! hun bloed moet dat van Rogardo, de Tuimelaar en al mijne mannen betalen." Hij lachte, en Gerrit van Nijveld, die zich eenige schreden verwijderd had, en tot nog toe, met de armen over elkander geslagen, met droefheid gehoord had, wat er gezegd werd, naderde nu.

»Messire!" zeide hij met waardigheid, »vergeet gij in welk land gij zijt; dat gij met Christenmenschen te doen hebt? Heeft de Koning, uw heer, u dan alleen gezonden om te verwoesten en te verdelgen?"

»Misschien, edele Heer!" gaf Perrol spottend ten antwoord; »maar op mijne eer niet om uw raad in te winnen, of uwe vermaningen aan te hooren; gij weet het immers, zijn leven behoort mij; gij hebt er in berust; Perrol zal hem ter neder vellen, en heer Gerrit Van Nijveld zal het aanzien, zonder zich te verroeren," eindigde hij met drift.

»Dat zal hij niet!' riep deze met vuur.

»*Per moio!* dat zal hij wel!" schreeuwde Perrol, en hij wierp een blik naar alle zijden van het kerkhof, en grimlachte, toen hij zag, dat zijne ruiters alle toegangen bezet hielden; doch eer Van Nijveld vervolgde, want ook hij zag om naar zijne voetknechten, riep Van Schaffelaar kalm en verstaanbaar: »Heer! laat mij aan mijn noodlot over; verzet u niet tegen den laaghartigen moordenaar, die, in de wapenrusting van een krijgsman gestoken, moorden maar niet strijden wil; ik heb reeds genoeg verplichting aan u; ik bid u laat alleen *mijn* bloed stroomen; ik ben bereid te sterven!"

»Hebt gij gedaan?" riep Perrol schamper; maar Van schaffelaar antwoordde bedaard, terwijl hij de linkerknie even boog, en de hand op den knop van zijn zwaard liet rusten: »Ja! en gij kunt spreken." Zijn oog ging onrustig over het kerkhof; hij zag over alle hoofden heen; hij zag den meester staan, den vader van zijn bruid; hij zag zelfs zijn knaap en den ouden schaapherder achter de kloveniers (1) van Van Nijveld, boog vriendelijk met het hoofd, en wenkte hen met de hand om te blijven.

Het oogenblik, waarnaar Perrol zoozeer verlangd had, was dan eindelijk nabij: zijn vijand was op het punt om zich aan hem over te leveren; maar zijn hart juichte niet; want hij had Van Schaffelaar niet kunnen vernederen. Even gerust, alsof hij zich aan het hoofd zijner bende bevond stond deze daar, en zag onverschillig op hem neder; niets scheen hem aan het leven te boeien, zijn bruid, alles scheen hij vergeten te hebben om met moed te sterven. O! Perrol gevoelde, dat, als hij den aanvoerder gebonden voor zich liet sleepen, als zijn dolk hem griefde, als zijn vuist hem raakte en zijn mond hem hoonde, dat dan alleen een grimlach van verachting zich op het gelaat van Van Schaffelaar zou vertoonen; dat zelfs Froecard geen enkele klacht uit den mond van zijn vijand zou verkrijgen, en daarom zweeg hij. Doch op eens richtte hij het hoofd op; de roode plaats bewoog zich, en zijn gelaat werd vergenoegd; hij had een soort van pijniging uitgevonden, welke Perrol alleen bedenken kon, en hij vroeg snel

1 Kolfdragers, schutters.

»Gij schijnt uwe ruiters lief te hebben, dat gij mijne wraak te gemoet wilt treden, en u wilt overleveren om hen te redden."

»Ja!" antwoordde Van Schaffelaar, »zij zouden met vreugd hun leven geven, om het *mijne* te bewaren; mijn dood zal het *hunne* redden." Weder verhief zich eenig gerucht in den toren; maar toen de aanvoerder met gestrengen blik omzag, verstomde het, en toch was het alsof een zijner ruiters achter hem nederknielde; want het eind van een witte pluim raakte zijn kniestuk, en hij scheen iemand met zijn linkerhand terug te wijzen, terwijl hij met de rechter over zijn gelaat streek.

Perrol bemerkte echter niets hiervan; want hij overdacht zijne woorden, en eindelijk riep hij schamper: Jan van Schaffelaar! gij doet zooveel voor hen; ik wil ook, dat zij u een dienst bewijzen, de laatste in dit leven, — ik wil, dat zij u van den omgang werpen!"

Een kreet van afgrijzen klonk, van de zijde waar de Nijvelders stonden, over het kerkhof. Van Nijveld en de ruiters op den toren verrieden door hun uitroep hetzelfde gevoel. Vidal verborg met moeite, wat er in hem omging; de Zwarte Ruiters zwegen; maar een zacht gemompel gaf hunne goedkeuring en verwondering te kennen; zoo iets hadden zij niet verwacht. Perrol lachte hoonend.

Van Schaffelaar bedwong de ontroering, die hem had aangegrepen; maar zijn stem verried evenwel zijn afgrijzen, toen hij langzaam zeide: »Verhef zelf de stem, die om bloed roept, hoofdman der Zwarte bende! Doe zelf den voorslag aan mijne mannen van wapenen, Jan Van Schaffelaar geeft zich aan hen over."

»En waarom niet?" riep Perrol, en schreeuwde: »Werpt den aanvoerder van den omgang, ruiters! en gij zijt vrij." Maar nauwelijks klonk het laatste woord, of de mannen van wapenen riepen: «De dood voor Perrol! weg met de Roode Hand! leve Jan van Schaffelaar!" Het bendehoofd stampte met den voet, terwijl eenige Zwarte Ruiters, die nabij de Nijvelders stonden, omzagen; 't was alsof deze kreet een weerklank vond achter de gelederen der kloveniers. Van Schaffelaars liet niet blijken, dat het antwoord van zijne ruiters hem bevreemde; want hij antwoordde, toen Perrol nijdig vroeg: »Hebt gij dan geen macht over hen, kunt gij hun niet gelasten, u van den toren te pletteren te werpen?"

»Neen!" riep Van Schaffelaar; »toen ik hun gelastte uwe ruiters naar beneden te stooten, hebben zij gehoorzaamd; maar ik mag hun niet bevelen, wat Perrol met de Roode Hand verlangt; zij zouden mij ook niet gehoorzamen." Hij trad hierop in den toren terug, en het bendehoofd zag hem niet meer; de Schaffelaars ontvingen hun aanvoerder met hun wapenkreet.

Een oogenblik stond het bendehoofd als versuft; reeds had hij zich gestreeld gevoeld door de gedachte, wat Van Schaffelaar zou gevoelen, als zijne mannen hem hadden aangevat om zich te redden; hij voorzag een strijd tusschen den aanvoerder en zijne ruiters, en hoopte, dat de laatsten zouden zegevieren; hij zag zijn vijand naar den rand van den toren sleepen en nederploffen. O, dat moest een droevige dood zijn voor Van Schaffelaar! mogelijk zou het slachtoffer zijner wraak zijn laatste verguizing nog kunnen hooren, als hij machteloos daar lag; nog vernemen, dat Perrol bekend was met de schuilplaats van Maria, dat zijn arme bruid aan de Roode Hand was overgeleverd. Maar zijn duivelsche begeerte werd niet vervuld; hij kon niet juichen van helsche vreugde, en verwijderde zich met langzame schreden; de wraak ontsnapte hem, omdat hij haar geheel had willen genieten; zijn houding verried zijn verslagenheid.

Heer Gerrit van Nijveld had nu en dan den maaltijd in het Bisschopshof en het ontbijt in *de Groene Ridder* herdacht; doch te vergeefs trachtte hij in Perrol de bedaardheid en den strijdlust van dien tijd terug te vinden; deze was zijn woede niet meester, en weigerde hardnekkig, en onder een gezocht voorwendsel, den tweestrijd, dien Jan Van Schaffelaar hem zoo vol moed en waardigheid had aangeboden. Van Nijveld wist niet, dat het bendehoofd ziek was; dat het dezelfde Perrol niet meer was, die Coene van Baerbergh gedood had; dat hij zich zelf niet meer was, sedert den avond van Westbroek en de ontvluchting van Maria.

»Messire!" zeide de edele vijand, die nog een poging wilde doen, om Van Schaffelaar te redden; want hij voedde de hoop, dat het bendehoofd zijn onwaardig gedrag eindelijk zelf begon in te zien: »Voor hem, maar ook voor u, maakt het mij gelukkig, dat zij uw voorstel hebben verworpen; keer tot edeler gedachten terug; om Godswil, laat hem gaan! De gelegenheid om hem weder te vinden zal u niet ontgaan; denk om uw eigen eer. Overwint gij hem in een gelijken strijd, gij zult er u op kunnen beroemen een dapper edelman te hebben geveld; maar viert gij hier bot aan uwe wraak, dan overdekt gij u met onuitwischbare schande!"

»Ha!" riep Perrol, die het hoofd oprichtte en tot zich zelven scheen terug te keeren; »zijt gij

het, Heer? Perrol dankt u voor die vermaning; uwe woorden zijn ongepast en stout; maar, op mijne eer! gij kunt veel zeggen, zoolang hij nog leeft; doch ook tot zoolang maar." Hij lachte, en Van Nijveld stond gereed te antwoorden, toen Perrol snel vervolgde:

»*Per moio!* laat mij spreken, Heer! ik ken immers uwe bezorgdheid voor hem; gij hebt gelijk, het zou maar een ellendige voldoening geweest zijn, als men hem naar beneden had geworpen; maar wat wilt gij? Perrol wilde er tevreden mede zijn, ofschoon hij vreeselijker wraak gedroomd had; want zijn bruid is nog de mijne niet; daarom wees ook tevreden, edele Heer! of verberg uw ongenoegen. Die alles wil hebben, krijgt veeltijds niets; ik ben tevreden met den vinger, als ik den den arm niet vatten kan; ik verlang het onmogelijke niet meer," eindigde hij boosaardig lachende.

»Perrol!" riep Van Nijveld toornig, »vervloekt zijt gij en uwe lage wraak! ik wil niet verbergen, dat ik u veracht. Ha! hoofdman van de Zwarte Bende! dacht gij dan, dat er geen einde aan mijn geduld zou zijn? ik wil niet langer zwijgen, ik wil . . ."

»En, *Per moio!* wat wilt gij dan?" vroeg Perrol, bleek van woede, en naderde hem.

»Ik wil," vervolgde van Nijveld met vuur, »de aarde verlossen van een booswicht en Van Schaffelaar redden: trek; ik daag u uit!"

»N e e n!" antwoordde het bendehoofd somber.

»Ziedaar mijn handschoen!" riep van Nijveld, en wierp hem voor Perrol's voeten neder. »Neem hem aan, of moet ik u tot het gevecht drijven, evenals heer Coene van Baerbergh, dien gij...."

«Gestraft hebt, gelijk ik u, *Per moio!* ook straffen zal!" brulde Perrol. Hij boog zich voorover; maar voordat hij den handschoen aanraakte, richtte hij zich op, en de razernij, die hem scheen te beheerschen, was bijna geheel verdwenen. »Raap den handschoen op, Vidal!" zeide hij. De knaap gehoorzaamde, en hij vervolgde schamper: »Wat uwe uitdaging betreft, zij komt te laat of te vroeg maar nu ten onpas: later, dappere Heer Van Nijveld! waarom morgen of dezen middag niet, zal mijn zwaard uw hart zoeken en weten te vinden!"

»Terstond nog!" riep van Nijveld, bevende van woede. »Bij het leven mijns vaders! uwe lafhartigheid gaat te ver! uwe spotternij gedoogt geen uitstel meer; trek, of ik stoot u neder: of zult gij ook durven zeggen, dat gij mij veracht?" en hij trok zijn zwaard.

»En waarom niet.....?" zeide Perrol, bleek van nijd, maar valsch lachende, *Per moio!* de eene gek is nog niet verslagen, of een tweede biedt zich aan; vreest gij dan, dat Perrol u vergeten zal? Ook wij zullen afrekenen, mijn edelman! maar nu niet!"

Maar Van Nijveld beantwoordde zijn weigering met een grimlach, die verachting te kennen gaf; fier richtte hij het hoofd op, en riep met waardigheid, terwijl hij vooruittrad: »Gij zult strijden of sterven als een ellendeling!"

Perrol trok de hand terug, die hij naar de greep van zijn zwaard gebracht had; hij hief ook het hoofd op, waarop de roode pluim wapperde, en riep gebiedend en bedaard: »Sta! gij moet nog blijven leven, totdat Van Schaffelaar er niet meer is. *Per moio!* bij Dwarsdijk hebt gij mij verschalkt, en ik liet hem gaan; maar uw verzoek en uw dreigen zijn nu tevergeefs. — »Ik weiger het gevecht met u. Ha! Ha! liever wil ik hebben, dat men zegt, dat ik u en al uwe vuurroeren vermoord heb...."

»Perrol....!" riep Van Nijveld driftig, die was blijven staan, maar nu weder naderde; maar Perrol schreeuwde: »Op voor Perrol! draait om de bussen! — op, mijne ruiters!"

»Leve Perrol! hoezee de Zwarte Bende!" riepen zijne ruiters; de paarden hinnikten, de wapenrustingen rammelden, en de mannen van wapenen, die achter de kerk stonden, reden om den toren heen naar voren.

Van Nijveld bleef staan, toen hij de stem van Volkert hoorde, die, nadat zijne mannen hun wapenkreet hadden doen hooren, riep: »Legt aan, mannen!" Hij hoorde de roeren op de ijzeren vorken vallen. Hij zag om: aan alle zijden wemelde het van zwarte wapenrustingen; de bussen waren gericht tegen de plaats, waar zijne getrouwe voetknechten stonden; de ruiterknechten bewaakten de ijzeren buizen, die den dood in hunne wijde buiken droegen; de brandende lonten waren gereed om zijne mannen den dood toe te zenden, en hij liet het zwaard zakken.

»Gevoelt gij nog lust om te vechten, Heer?" vroeg Perrol ijskoud. »Ga! stel u aan het hoofd van uwe knechten; ik plaats mij aan het hoofd van mijne ruiters, en wij zullen zien of het *zwaard* op mijne banier de *zuilen* [1]) op de uwe niet verbrijzelen zal. — Doch ik verzoek u, om den wil van uwe mannen, om den vrede te bewaren; ik

(1) *Zuilen* het wapen der Van Nijvelds.

bid er u om," vervolgde hij nijdig lachende; gij hebt mij immers gezegd, dat het geen schande was, om te bidden, als men sterk was; en voor den satan, ik ben het immers." Toen eindigde hij weder op den vorigen toon: »In Dwarsdijk hebt gij Van Schaffelaar gered; maar in Barneveld zult gij het niet doen; en wie van ons beiden morgen het dorp verlaten zal, weet ik niet!"

»Maar God weet het!" riep Van Nijveld met vertrouwen, en stak zijn zwaard op, ernstig zeggende: »Ik mag hun leven niet wagen voor hem, anders.....! maar zijn bloed komt op uw hoofd, ik ben onschuldig aan zijn dood," en hij stapte treurig naar zijne voetknechten.

»Op *mijn* hoofd, Heer?" riep Perrol hem na, terwijl hij lachte; »maar ik wil het wel, en mijn vederbos zal er des te rooder door zijn, als gij hem voor het laatst ziet."

Een oogenblik daarna waren de Zwarte Ruiters weder teruggetreden; de bussen hadden hare oude richtingen hernomen; op nieuw braakten zij verwoesting uit de wijde monden. Wouter verheugde zich bijna, toen de kruitdamp weder opsteeg; hij wist, dat de bruidegom van Maria verloren was, en evenwel hoopte hij misschien nog. O! de woorden van Perrol en zijn eisch hadden hem geheel verplet, en hij had zich bij de mannen van Van Nijveld gevoegd, toen de Zwarte Bende te wapen liep, en men hem uit het oog verloor.

Toen Van Schaffelaar, na het laatste woord met Perrol gesproken te hebben, terugtrad, en door zijne ruiters met blij gejuich ontvangen werd, vatte Frank zijn hand met beide handen en drukte haar, terwijl hij zich voorover boog. Zijne ruiters verwachtten geen dank voor hetgeen zij op de laaghartige aanbieding van het bendehoofd geantwoord hadden; het kwam hun nimmer in de gedachten, dat hun aanvoerder zich zou overleveren aan Perrol met de Roode Hand. Zij wisten, dat zij sterven moesten, dat hun aanvoerder hun te veel beloofd had; maar nimmer dachten zij er aan, dat hij zich voor hen moest opofferen, sterven zonder het zwaard te trekken, en toen zij zijn rustig en mannelijk gelaat, het vuur, dat in zijne oogen blonk, gezien hadden, zetten zij zich weder neder. Zij begrepen, dat hij slechts eens had willen zien, hoe ver de wraakzucht zijn lagen vijand zou kunnen vervoeren. Maar Frank was zoo gerust niet; met moeite smoorde hij zijn angst, als Van Schaffelaar stilte verlangde; eindelijk viel hij achter hem neder, doch de vriend wees hem terug. De vreugde, toen dat vreeselijk mondgesprek, dat vreeselijk handelen om bloed en leven, een einde nam, deed tranen in zijne oogen komen, die hij trachtte te verbergen; maar toen Van Schaffelaar een traan langs zijn ijzeren handschoen zag rollen, legde hij de hand op den schouder van Frank, en zeide zacht: »Wat wilt gij, Frank! bewaar uwe krachten; ik ben immers hier; zie op, ik ben welgemoed!"

»Gij wilt dus niet....." riep Frank angstig, »het was u dus geen ernst? Maar o! welke een akelige scherts, mijn vriend! zeg dat ik mij bedrieg; zweer mij, dat ik uwe woorden niet goed verstaan heb."

»En wat hebt gij dan verstaan? mijne mannen zijn immers tevreden!" vroeg Van Schaffelaar vriendelijk; maar Frank schudde het hoofd, en zijn vriend vervolgde: »Dacht gij, dat ik u, dat ik mijne dappere ruiters zou dwingen, om den booswicht te gehoorzamen en aan zijn wraakzucht te voldoen. Neen, Frank! kent gij mij zoo weinig? bij de zaligheid van mijne ouders en de onschuld van mijn bruid zweer ik u, dat ik zulks niet vergen zal. Zijt gij nu voldaan?" Frank schudde ongelooovig het hoofd, waarna de aanvoerder droevig zeide: »Ik had meer vertrouwen verwacht." Maar snel veranderde zijn stem, en hij riep: »Hoort gij zijn stem daar buiten?"

»Het is Perrol en Van Nijveld!" zeide Frank somber, en schudde zijn dolkmes heen en weder.

»De edele man laadt de wraakzucht van het monster op zich, en het is voor niets,..." riep van Schaffelaar neerslachtig.

Zoolang de twist duurde, luisterden zij allen aandachtig, om elk woord op te vangen; toen echter Perrol zijne ruiters opriep, zeide Frank smeekend tot zijn vriend: »O! nu gaan wij immers? Van Schaffelaar en Van Nijveld zal onze roep zijn, o! laat ons gaan." Zelfs Van Schaffelaar zag vol hoop naar buiten, en de ruiters stonden op; elk oogenblik verwachtten zij het bevel, om hun aanvoerder te volgen; maar toen Van Nijveld terugkeerde, boog Jan van Schaffelaar het hoofd; zijn hand verliet de greep van zijn groot zwaard, en zijne mannen vielen neder, terwijl Frank zijn gelaat bedekte.

Geruimen tijd had het gedonder der bussen geduurd, toen Van Schaffelaar, die zich ook had nedergezet, opstond; hij wierp een smartelijken blik op zijne ruiters, die langs den muur zaten, welke schudde, zoo dikwerf het geluid der losbarstingen over de heide rolde; zij spraken niet meer, en lieten het hoofd op hunne handen en knieën rusten. Waarop wachtte de aanvoerder? Zij wisten het niet; waarom ver-

liet hij nog den toren niet? zij voelden hunne laatste krachten verdwijnen, en de wanhoop maakte hen ongevoelig. Hij zag naar de zon, die hoe langer hoe meer begon te rijzen, en hij huiverde, toen hij aan het oogenblik dacht, dat hare stralen weder in den toren zouden dringen, aan het oogenblik, dat deze voorheen altijd gehoorzame mannen door den honger zijn stem niet meer zouden gehoorzamen, en zich mogelijk op de lichamen hunner verslagene krijgsmakkers zouden werpen om te blijven leven. Met de armen over elkander geslagen, ging hij heen en weder, en ernstige gedachten schenen hem bezig te houden; alleen Frank volgde hem met het oog, terwijl de ruiters niet opzagen; 't was alsof de kruitdamp, die in den toren doordrong, zich haastte om dien te verlaten, als de aanvoerder dien tegentrad. Eindelijk stond hij stil; hij scheen een vast besluit genomen te hebben, en trad naar een der bomgaten.

»Wat wilt gij doen, mijn vriend?" vroeg Frank, die, zoo snel het hem mogelijk was, opstond en hem naderde: »Nog eens en voor het laatst met hem spreken," antwoordde Van Schaffelaar bedaard.

»Met Perrol? o! doe dat niet, om Gods wil! wat wilt gij dan!" riep Frank hevig; maar zijn vriend antwoordde ernstig: »Hetgeen een edelman en aanvoerder betaamt," en hij vervolgde vriendelijk, doch met klem: »Gij zijt mijn ruiter en tevens mijn vriend, Frank! gij moest dubbel gehoorzaam zijn." Frank trad vol ontzag terug; maar volgde met angstige blikken zijn vriend, die nu buiten aan den rand van den muur stond.

»Perrol! Perrol!" riep Van Schaffelaar luid en krachtig, terwijl het geluid eener losbarsting nog den toren deed bewegen. «Perrol! Perrol!" riep hij nog eens, toen er weder een schot gevallen was, maar hij zweeg nu: want hij vermeende de stem van het bendehoofd te hooren. Geene nieuwe slagen der bussen volgden; de kruitdamp steeg statig in de hoogte, en verliet het kerkhof. Langzaam aan zag hij woningen, schuren, vijanden en de mannen van Van Nijveld zich voor zijn oog vertoonen, en Frank huiverde, toen de stem van het hoofd der Zwarte Ruiters haastig vroeg: »Wat wilt gij?"

Van Schaffelaar zag Wouter, die naast heer Gerrit Van Nijveld stond, en hem treurig met de hand toewenkte; hij vermeende zelfs zijn knaap te zien; 't was alsof de krijgslieden, onder welke hij stond, hem vasthielden, alsof hij zich wilde losscheuren, en hij groette hen allen met de hand. Van Nijveld boog zich; o! het deed den aanvoerder zoo goed, die menschen te zien, welke hem liefhadden en hoogachtten.

»Wat wilt gij, Jan van Schaffelaar!" vroeg Perrol nog eens ongeduldig; hij was de eenige die genaderd was, en in den ingang van het kerkhof stond.

Van Schaffelaar lette nu eerst op hem, en zeide bedaard: »Ik heb nagedacht over uw verlangen; blijft gij eischen dat mijne ruiters uw wil volvoeren, ofschoon zij het vervloeken?"

»Uwe stem verheugde mij, toen ik haar hoorde," zeide Perrol schamper; »maar het is voor niets geweest: ik dacht, dat gij kwaamt aanbieden om u over te leveren, of uit eigen wil den sprong te wagen; — maar ik verwachtte te veel van Jan van Schaffelaar!"

Frank sidderde, terwijl de ruiters luisterden zonder op te staan, toen Van Schaffelaar langzaam en ernstig vroeg: »Zoudt gij dan willen zweren, Perrol! om allen, die hier onder mijne bevelen staan, vrij en ongehinderd en zonder arglist naar Wijk te laten gaan, als ik van den toren op het kerkhof ben nedergevallen."

»Ja!" riep Perrol luid, »op mijne eer en bij mijne banier! beloof ik hun vrijheid en lijfsgenade!"

»Gij allen zijt getuigen van zijn woord," zeide Van Schaffelaar, en zag vragend om zich heen. Het bendehoofd stampte met den voet, toen hij Van Nijveld met het hoofd zag knikken; hij vreesde, dat Van Schaffelaar wilde beproeven of Van Nijveld ook op nieuw zijn verdediging zou op zich nemen, en dat zijn aanbieding maar een voorwendsel was: ook aarzelde hij om te antwoorden, toen de aanvoerder bedaard zeide: »Perrol! die eed is door de menschen gehoord; maar ook daarboven in den hemel heeft men hem gehoord. — Laat uwe bussen rusten; weldra zult gij Jan van Schaffelaar wederzien."

Doch Perrol riep snel: »Gij trekt terug. *Per moio!* gij zoekt tijd te winnen!"

»Neen, bij St. Maarten!" riep Van Schaffelaar met vuur. »Op mijne eer en bij mijn wapen zweer ik, dat gij u bedriegt; Jan van Schaffelaar vreest den dood niet, en veel minder Perrol!" Hij trad terug, en Perrol zelf durfde bijna niet meer twijfelen, of zijn wraakzucht zou bevredigd worden; met een bonzend hart had hij moeite om te blijven staan, en leunde tegen den muur van het kerkhof.

»Mannen van wapenen!" zeide Van Schaffelaar fier, toen hij hen zag staan, rustende op hunne zwaarden, en hij zag opzettelijk niet naar Frank, die met de armen over elkander stond, alsof alle

denkvermogen hem verlaten had. »Gij hebt gehoord, wat Perrol verlangt; hij vordert niet meer een dienst, die uw moed en uwe getrouwheid onwaardig is; maar nog altijd mijn leven . . ."

»En gij zult het monster voldoen om ons . . ." viel Frank hem in de rede, en zijne oogen stonden wild in het hoofd; maar Van Schaffelaar liet hem niet uitspreken, en vervolgde fier: »Ook gij, Frank! zijt mij gehoorzaamheid verschuldigd; laat mij spreken. Ik alleen beschik over uw aller leven; want gij hebt mij trouw gezworen. — Mannen! hetgeen gij voor mij gedaan hebt, kan ik nimmer vergelden; ontvangt mijn oprechten dank. Wij zullen allen den toren verlaten; zet daarom de helmen op, en houdt uwe zwaarden gereed; de Schaffelaars moeten niet wapenloos zijn, als zij onder hunne vijanden verschijnen."

»Leve Van Schaffelaar!" riepen zij allen; zij raapten de helmen op, en grepen de schilden aan. 't Was alsof hunne krachten herleefden, nu zij den laatsten strijd tegemoet gingen; zelfs Frank vatte weder hoop. Toen zeide Van Schaffelaar: »Het lot, dat ons wacht, zal den eenen mogelijk niet toelaten om te zien, waar de andere blijft; drukt daarom hier elkander voor het laatst de hand, en zegt elkander een laatst vaarwel!"

Hij zelf noemde elken ruiter bij zijn naam, dankte hem nogmaals, en gaf hem de hand. Toen hij Frank de hand schudde, welke in de zijne beefde, zeide hij bedaard: »Houdt goeden moed, mijn vriend! de dood is niets! maar . . ." Hier hield hij op; want zijn stem werd minder vast, en hij vervolgde snel: »Frank! gij hadt mij nog iets te zeggen; dezen nacht wildet gij . . ."

»O! nu nog niet!" riep Frank huiverend, »later zal ik het u zeggen, nu nog niet!"

»Later dan," zeide Van Schaffelaar droefgeestig glimlachende: »Het is mij wel; ik zal uw laatsten wil volbrengen, als ik kan. Denkt gij om hetgeen gij beloofd hebt, indien . . . Gij zult zorgen voor Maria, niet waar?" vroeg hij treurig.

»Als het zoo zijn moet, ja, mijn weldoener!" zeide Frank zacht, en Van Schaffelaar sloeg zijn gewapenden arm om den ruiter, drukte hem tegen zijn borst en riep: »Vaarwel, Frank!"

»Maar wij scheiden nog niet!" riep Frank, op zijn zwaard slaande, terwijl hij het schild omhing, »eerst moeten nog de Zwarte Ruiters uw . . ." Doch hij zweeg; want Perrol riep luid: »Waar blijft Van Schaffelaar?"

»Ha! hij zal komen," schreeuwde Frank. »Nu gaan wij immers? vroeg hij met drift.

»Ja!" zeide Van Schaffelaar, die nabij de trap stond, zijne wapens in orde bracht, den helm terecht zette en met deernis de zwakte zijner ruiters zag. »Houdt u allen gereed; wij verlaten den toren; maar het schild met mijn wapen kan ik niet achterlaten, het moet mij in den dood vergezellen!"

»Ik haal het voor u," riep Frank, en wilde hem voorbijgaan; maar zijn vriend wees hem met de hand terug.

»Van Schaffelaar!" riep Frank, de handen vouwende; maar de aanvoerder zeide gestreng: »Ik wil gehoorzaamd zijn!" en hij vervolgde vriendelijk, »zijt gij geen man van mijn bende meer, Frank! dat gij u tegen uw aanvoerder en vriend verzet?"

Moedeloos liet de jonge ruiter het hoofd voorover zakken, en trad terug: »Zoo is het wel! zeide Van Schaffelaar aangedaan, hem met de hand op den schouder slaande, en hij beklom de trap. Zijne ruiters zagen elkander aan; maar Frank hield alleen het oog naar boven gewend; hij zag den aanvoerder op den omgang komen, en naar de voorste zijde van den toren gaan; hij zag hoe hij het schild, dat aan den riem hing, losmaakte, met de hand over de kleuren van het wapen streek en het voorts om den hals hing. Toen zag zijn vriend naar hem en knikte hem vriendelijk toe. Frank schepte weder adem; maar daar richtte Van Schaffelaar zich op; zijn oog was vol edele geestdrift, terwijl het over zijne ruiters ging; zijn stem was aangedaan, maar vol vuur; hij riep: »*Mannen! ik wil u in geen last brengen, ik moet toch eenmaal sterven!*" wenkte hun als het ware zijn laatst vaarwel toe.

»O God! Van Schaffelaar!" gilde Frank, en snelde naar boven; de ruiters volgden hem, zoo machteloos als zij waren; doch zij konden geen woord uitbrengen. Toen Frank bijna boven aan de trap was, zag hij hoe zijn vriend op de borstwering van den omgang stond. De zon deed die gladde wapenrusting schitteren; de witte vederbos werd door den wind licht bewogen, en het wapenschild hing op zijn rug. Het hoofd fier opgeheven stond hij daar, als een metalen standbeeld van den edelsten vorm; toen zette hij de handen in de zijden, en riep luid en vol moed: »*Hier hebt gij Jan Van Schaffelaar!*" — en sprong van den toren . . . .

Frank bereikte juist de plaats, waar zijn vriend gestaan had, toen de witte pluim verdween. Een gil, die wanhoop en vertwijfeling verried, ont-

snapte hem; reeds had hij den eenen voet op den rand der borstwering gebracht, om zijn vriend te volgen, toen de ruiters hem aangrepen. Men hoorde een doffen slag, vermengd met wapengeritsel, op het kerkhof, en de jongeling, die zijn weldoener verloren had, zou nu achterover in den toren gevallen zijn, indien de ruiters hem niet hadden vastgehouden. Tranen liepen langs de ruwe en gebaarde troniën der mannen van wapenen van Jan Van Schaffelaar, terwijl zij zijn vriend naar beneden droegen, en een verward geschreeuw zich rondom den toren hooren liet; — zij hadden hun aanvoerder verloren!

Toen het bendehoofd het krijgsgeroep der Schaffelaars hoorde, toen hij zijn vijand daarna op den omgang verschijnen, en met bedaardheid dat wapenschild afnemen en omhangen zag, dat hij niet had kunnen nederrukken, toen gevoelde hij berouw, dat hij den man, die hem overwonnen had, in de gelegenheid stellen zou, om het overtuigendste bewijs te geven van zijn moed en zijn deugd; want toen reeds begreep hij, dat de bruidegom van Maria niet zou terugtreden. Nu vervloekte hij zijn haastigheid, en zijn schaamtelooze bloeddorst deed hem op het punt zijn, om hetgeen hij aangenomen had te verbreken: hij wilde vorderen, dat zijn slachtoffer zich aan zijne beulen zou overleveren, gezond en vol leven; evenals de offerstier, die naar het altaar wordt gesleept, en hij zelf bracht de Roode hand reeds aan het offermes; maar Van Schaffelaar sprong van de borstwering. Een diepe stilte heerschte alom; men kon een pijl hooren vallen; de smid en de edelman, de Zwarte Ruiters en de Nijvelders, Ralph en de knaap, allen zagen met verbazing naar den getrouwen leenman van den Bisschop; zelfs Perrol stond als door den donder getroffen; hij kon de woorden niet uitbrengen, die hem op de lasterende tong lagen; de nijd verstikte hem. Jan Van Schaffelaar was groot, en Perrol — verachtelijk.

De aanvoerder scheen een laatsten blik over het veld te laten gaan; voor het laatst bewonderde zijn opgetogen oog de schoone natuur, Gods schepping, en hij zag hemelwaarts; toen zette hij de handen tegen het blinkend harnas, en zag naar de plaats, waar zij stonden, die hem zooveel bewijzen van verknochtheid gegeven hadden. Maar snel richtte zijn blik zich hier op Perrol, die van machtelooze woede beefde; zijn krachtvolle stem klonk over het kerkhof, en de witte vederbos bewoog zich voorwaarts. Het was alsof een blikssemstraal langs den toren schoot, of een hemelsch ridder van den trans de aarde naderde; want schitterende stralen werden teruggekaatst door het blinkende harnas, dat Wouter niet gedroomd had op deze wijze te zien verpletteren. De aanvoerder draaide niet in den vreeselijken val: het hoofd van Jan Van Schaffelaar, de witte pluim bleef altijd hemelwaarts gericht; doch toen hij op de aarde nederviel, op dezelfde plek, waar zooveel Zwarte Ruiters nedergestort waren, raakte ook zijn helm de aarde van het kerkhof.

»Leve Perrol! hoezee de Zwarte Bende!" schreeuwden de ruiters, die den vreeselijken krijgsman, den held van Eemnes, levenloos voor zich zagen. Een kreet van wanhoop ontsnapte aan den mond van den knaap en van Wouter, die door Van Nijveld werd teruggehouden; maar bijna gelijktijdig uitten de Nijvelders een uitroep van verwondering en eerbied; want langzaam richtte de witte Vederbos zich op, de helm verhief zich, de blinkende wapenrusting verliet de aarde, en Perrol gaf een woesten schreeuw van nijd en vreugde.

»Hier ben ik!" riep Jan van Schaffelaar zacht, doch verstaanbaar, terwijl hij zich op zijne knieën oprichtte, en zijn verduisterd oog het bendehoofd zocht; maar hij viel weder neder.

»*Per moio*! gij zult mijn hand nog voelen," riep Perrol, die, als het roofdier op zijn prooi met den langen dolk in de hand op zijn vijand toesnelde; hij boog zich voorover boven den aanvoerder, om den dood op zijn gelaat te lezen, om hem te spreken over Maria, om de plaats uit te zoeken, waar hij hem treffen wilde. De zwarte ijzeren handschoenen raakten het blinkende harnas, en het scheen alsof ook de gepolijste armstukken de zwarte wapenrusting naderden; het was alsof Perrol, die van woede brulde, zijn vijand oplichtte, toen met hem nederviel, en hem met zijn lichaam verpletteren wilde. De witte en roode pluim raakten elkander en verwarden zich. Vidal en Quintyn sprongen op het kerkhof, en naderden den toren, maar bleven plotseling staan, toen zij de ijzeren massa bereikten, die zich voor hunne voeten in het stof wentelde. Men hoorde niets dan het schuren en kraken der wapenrustingen; 't was alsof het een geschubd monster was, dat nu eens den glinsterenden rug, dan weder den zwarten buik in zijne kronkelingen zien liet. Quintyn, die de hand op zijn dolk legde, wist niet waar hij moest toestooten. Vidal stak vruchteloos de handen uit, om de wapenrustingen vast te houden; hij werd

ter aarde geworpen. Een vreeselijke stilte heerschte er; toen viel het zwarte harnas ter eene, het blinkende ter andere zijde, op hetzelfde oogenblik, dat Henri en Wouter zich met geweld aan de handen onttrokken, die hen terughielden, en den toren naderden.

De aanvoerder der Schaffelaars lag uitgestrekt op den grond; zijne armen lagen naast hem; de witte vederbos raakte de aarde; het edele bloed vloeide langzaam onder de voegen van het harnas uit, en verfde het gladde staal purperrood. De wapenrusting ritselde, toen de bruidegom van Maria zich uitrekte; zijne oogen waren voor altijd gesloten; een geruste en lachende trek lag over het dood bleeke, mannelijke gelaat verspreid, toen de knaap zich aan zijne voeten wierp, en Wouter naast hem knielde en de koude hand kuste. Jan van Schaffelaar leefde niet meer; hij lag dood op zijn schild, waarop zijn wapen prijkte — Maria had geen bruidegom meer . . .

Voordat Vidal zijn meester aanraakte, verhief zich de roode pluim; met de linkerhand op den grond rustende, richtte de zwarte wapenrusting, waarop het bloed niet zichtbaar was, zich op. Het lijkkleurig gelaat van het bendehoofd keerde zich naar zijd vijand, en de blik, dien hij op den aanvoerder wierp, was verschrikkelijk. Helaas! de witte vederbos was gevallen, en de roode wapperde nog. Duivelsche blijdschap straalde uit zijn oog, dat reeds zoo menig slachtoffer had zien sterven en ook nu zijn wraakzucht tevreden stelde; hij zwaaide het bebloede dolkmes, dat in de roode vuist geklemd zat, en riep akelig lachende: »Hij is dood . . .!" Maar op hetzelfde oogenblik viel ook hij weer neder; Vidal en Quintyn knielden naast hem, en beven hem op, maar zijn oog was gesloten. »Hij sterft," zeide Vidal, en Quintyn deed een uitroep van verbazing, terwijl hij op de gepolijste greep van een wapen wees, dat onder het zwarte borstharnas uit te voorschijn kwam.

»Ik ken het, ik heb het gesmeed . . ." zeide Wouter met drift, en de knaap schreeuwde woest: »Het is het dolkmes van Jan van Schaffelaar!"

Vidal scheen dien zegevierenden uitroep niet te hooren, maar liet het bendehoofd door eenige ruiters, die hij geroepen had, wegdragen. Zonder zich te verroeren en met somber stilzwijgen, zagen de Zwarte Ruiters hun meester wegvoeren; men hoorde niets dan de voetstappen der dragers. Wouter ontdeed toen Van Schaffelaar om het borstharnas; de knaap hield de beenen vast, en langzaam droegen zij hem weg. De meester uit *de Vergulde Helm* had nauwelijks kracht genoeg, den grooten krijgsman met zijn wapenrusting te dragen. Niemand van de Zwarte Bende bewoog zich; maar toen zij de kerk ingingen, toen Perrol en Van Schaffelaar bijna gelijktijdig het kerkhof verlieten, trad Froccard langs de mannen van wapenen, en de Zwarte Bende schreeuwde luid: Wraak voor Perrol! de dood voor de Schaffelaars!"

»Heer!" riep Ralph, terwijl hij naast Van Nijveld trad, toen het gemor zich begon te verheffen, »zult gij mijn zoon, zult gij de ruiters van Jan van Schaffelaar laten vermoorden?" en zonder het antwoord af te wachten, snelde hij naar het kerkhof, gevolgd door zijn hond: de oude schaapherder wilde desnoods met zijn staf het leven van Frank beschermen; hij tartte de woede van de Zwarte Bende.

Maar Van Nijveld draalde niet; de vraag van Ralph strookte met zijn eigen voornemen, en hij riep, het zwaard trekkende: »Voorwaarts, mijn Volkert! bezet den toren," en trad naar Quintyn, die besluiteloos luisterde naar hetgeen Froccard hem zeide. Op dit oogenblik verhief zich het geschreeuw der Zwarte Bende. Had Walson nog geleefd, o! dan ware het een vergeefsche poging van den edelman geweest: de luitenant wist wat hij doen moest, hoe Perrol gediend wilde zijn. Had het bendehoofd zelf nog bevelen kunnen geven, had Quintyn zelf gehoord, hetgeen Vidal alleen gelukkig maar vernomen had, even vruchteloos zou misschien de poging geweest zijn om de ruiters te redden; maar nu gaf Quintyn, na eenige oogenblikken geaarzeld te hebben om toe te geven aan het driftig verlangen van Van Nijveld, bevel aan de Zwarte Ruiters om terug te treden, en te houden hetgeen Perrol bezworen had, waarop zij gehoorzaamden. De moedige tusschenkomst van Gerrit van Nijveld boezemde hun ontzag in; met den val van het bendehoofd was hun zelfvertrouwen verdwenen.

De oude Volkert stond ook reeds met zijne vuurroeren vóór den toren; maar Van Nijveld was verheugd, dat hij het zwaard weder kon opsteken. Weinige oogenblikken daarna traden de mannen van wapenen uit den toren en over het kerkhof naar het kwartier van Van Nijveld. Met de witte vederbossen op de helmen, en met een treurig en ernstig gelaat, gingen zij met edelen maar langzamen tred voort; zij hielden de ontbloote zwaarden in de hand, misschien om er op te rusten; zij groetten er de plek mede, waar hun aanvoerder gestorven was. Wat Frank betreft, Ralph, die

hem uit den toren gedragen had, droeg hem ook met behulp van een paar voetknechten achter zijne makkers; Van Nijveld en zijne mannen volgden. Toen was de toren verlaten; maar niemand der Zwarte Bende voelde lust om hem te beklimmen, evenals vreesden zij voor den geest van Jan van Schaffelaar.

V.

VIERDE DAG.

PERROL.

De half onthulde maan met heur bekrompen licht,
Verspreidt een doodschen glans op 't schrikbaar aangezicht.
MR. W. BILDERDIJK.

Perrol lag op het rustbed, dat zijn knaap vroeger voor hem in gereedheid had laten brengen, maar waarvan zijn onrust en dorst naar wraak hem verhinderd hadden tot nog toe gebruik te maken; het was echter niet, omdat zijn vijand nu niet meer aan zijne macht ontsnappen kon, dat hij zich nederlegde, maar omdat diens hand hem getroffen had. Ontwapend, en bijna geheel ontkleed, lag hij roerloos, en gaf geen teekenen van leven; alleen toen Vidal het wapen van Jan van Schaffelaar uit de wonde getrokken had, en het bloed begonnen was te vlieten, had hij zich bewogen; een trilling van het geheele lichaam had den knaap overtuigd, dat hij zich niet bedrogen had, dat Perrol nog leefde. De wonde werd afgewasschen en verbonden, en Vidal bevochtigde de stijf te zamen geknepen lippen met wijn. Nu eerst zuchtte Perrol zwaar, opende daarna de oogen, zag met zijdelingsche blikken om zich heen naar de mannen, die hem omringden, en vroeg zacht, want hij herkende zijn knaap: »Is hij wel dood?" Vidal boog, zonder iets te zeggen, met het hoofd. Toen legde Perrol, die in zijn arm rustte, zijn hoofd op het kussen; zijn gelaat verried tevredenheid. »En ik leef nog!" zeide hij grimlachende, en sloot de oogen weder. De knaap wierp de doeken weg, die gediend hadden, om het bloed te stelpen, dekte Perrol met het bedkleed, en zag ernstig doch bedaard naar het gelaat van zijn meester.

Weinige oogenblikken daarna opende deze de oogen weder, en zeide: »Vidal! zij kunnen gaan; maar gij moet blijven." De knaap gaf een teeken aan degenen, die hem bijgestaan hadden in het verbinden van het bendehoofd, en zij vertrokken.

»Zijt gij hier alleen?" vroeg Perrol, toen de deur zacht was dichtgedaan, en hij trachtte zelf een blik door het vertrek te werpen, waar zijne wapenen en kleederen lagen. »Ja, Messire!" antwoordde Vidal, »ik alleen ben bij u."

»Zoo!" zeide Perrol, »ik had wel iets kouds gevoeld, dat mij in de zijde drong: maar, — o! ik dacht niet, dat hij nog zoo sterk zou zijn, die ellendeling! — Is de wonde diep, Vidal?"

»Neen, Messire!" antwoordde deze, »het harnas heeft het wapen verhinderd, om rechtuit te gaan, gij zult aan die wonde niet sterven."

»Denkt gij dan, dat ik sterven wil?" riep Perrol luider; »ofschoon gij uw heer niet hebt bijgestaan, zooals het behoorde; evenwel zal hij niet sterven. Neen! de hand van Jan van Schaffelaar mag Perrol niet dooden . . . ." Toen zeide hij zacht en zag om zich heen: »Wij zijn alleen, u kan ik het zeggen: Ik ben ziek, Vidal! ik ben zwak, *Per moio!* ware ik dat niet geweest, dan . . . Ik heb mij moeten laten verguizen door hem en door dien gekken menschenvriend; Perrol is uitgedaagd! en hij kon niet strijden. — O Vidal! uw heer is ziek; hij sterft van woede, en hij kan zich zelven niet meer wreken."

»Uwe krachten zullen terugkeeren; maar gij moet rust hebben, Messire!" zeide Vidal, die zijn meester van razernij en koorts zag beven. »Stel dit alles uit uwe gedachten, en gij zult spoedig weder even sterk zijn als weleer."

»Wat zullen mijne ruiters zeggen!" zeide Perrol somber. »Zijn zij zoo dom geweest om den sluipmoordenaar en dien kerels het leven te laten . . . .? Ik wil het niet weten!" riep hij snel, toen Vidal spreken wilde, »het zou mij razend maken, en ik moet gezond zijn. — Gij hebt nog den handschoen van Van Nijveld? — Denkt gij, dat ik morgen . . . ."

»Neen, morgen zult gij nog niet hersteld zijn, Messire!" antwoordde de knaap, het hoofd schuddende, toen zijn meester niet verder scheen te kunnen spreken.

»Dat moet echter; morgen wil ik hem straffen, ik moet weder sterk zijn," riep Perrol. »Geef mij wijn, Vidal!"

»Messire!" zeide de knaap, terwijl hij hem liet drinken, »de wijn is niet goed voor u; ik heb naar Amersfoort gezonden om een heelmeester; maar gij behoordet den een of anderen drank in te nemen; het zou u goed doen. Verkiest gij, dat ik Froccard laat roepen?"

»Neen!" riep Perrol, en lichtte het hoofd op,

»laat hem niet bij mij komen; wilt gij, dat hij uw heer zal vergeven? hij is erger dan de duivel; stoot hem neder, als hij hier komt. Ha! als ik hem niet noodig had om Maria te bekomen, dan zou hij er reeds niet meer zijn; maar de heeren in Utrecht moeten nog zien, dat zij de mijne is, al is mijn paard verloren geweest. Wel bekome u de winst, heer van Middachten! in Hoorn ligt gij dood, ik leef nog en heb Hector weder." Hij grimlachte; maar de drift, die hem beheerschte, en het spreken vermoeiden hem, en hij zeide flauw: »Ik ben ziek, zeer ziek, Vidal! kunt gij geen drank bereiden?"

»Neen, Messire!" zeide Vidal treurig; want de wraakzucht, die zijn heer liet blijken in weerwil van den toestand waarin hij was, bedroefde hem. »Maar hedenmorgen vond ik bij uwe ruiters, die bij de bestorming gekwetst zijn, den onderkellenaar van Putten; hij verbond hunne wonden en kneuzingen, en hij schijnt zeer handig in dit vak; doch ik wist er genoeg van, om u vooreerst te kunnen helpen. Verkiest gij, dat ik hem laat komen?"

»Ja!" zeide Perrol snel, »o! hij zal die kloppingen doen verdwijnen, 't is alsof men met een strijdhamer op mijne hersenen slaat." Toen de knaap de deur geopend, en bevel gegeven had den monnik te roepen, en weder naast het bed trad, vervolgde Perrol: »Heb ik niet gezegd, dat zij ons alleen moeten laten?" en zag naar den muur. Vidal schudde hierop het hoofd en antwoordde langzaam; »Wij zijn alleen, Messire! het zijn uwe wapenen, die daar staan, en er is niemand hier."

»O!" zeide Perrol flauw, »maar het is ook waar. — De paap toeft lang, Vidal!" Het duurde echter niet lang of de onderkellenaar trad binnen. Men hoorde het geluid zijner voetsnappen niet; misschien had hij dit geleerd om de stilte van het klooster niet te storen. Hij wierp een blik door het vertrek, en toen zijn oog op het rustbed viel, waarvan de groen lakensche gordijnen ter wederzijde waren weggeschoven, legde hij de handen kruiselings op de borst en boog zich diep.

»Nader!" zeide Perrol, en Vidal gaf een teeken met de hand aan den monnik, die het bevel niet scheen gehoord te hebben, maar zich nu haastte er aan te voldoen. Het bendehoofd wierp een vorschenden blik op den onderkellenaar, die in een nederige houding naast hem stond en onthutst scheen; hij grimlachte om de verlegenheid van den paap en vroeg: »Zijt gij de onderkellenaar? hoe komt gij hier? kent gij de kracht der kruiden?"

»Edele Heer!" gaf de monnik langzaam doch zonder aarzelen ten antwoord: »Ik ben het zelf; gisteren avond hoorden wij het geluid der bussen, ofschoon onze woning achter het bosch ligt. De opperkellenaar zond mij uit om te zien, of mijn bijstand naar ziel of lichaam ook noodig mocht zijn; maar mijn kennis in de heelkunde is mij meer te pas gekomen, dan mijn macht als priester..."

»Ha?" zeide Perrol, die grimlachte, »ik geloof het wel!" maar hij vervolgde ernstig: »Ik ben gekwetst en ziek, vader! kunt gij mij genezen?"

»De onderkellenaar verlangde de wonde te zien, en Perrol zeide: »Werp uw kap op den rug, en stroop uwe mouwen op, dan kunt gij beter zien?" Maar toen de monnik hem zeide, dat dit tegen de regels zijner orde streed, vervolgde het bendehoofd grimlachende: »Het is wel, ik bemin de krijgstucht; maar die kap zal wel eens afvallen, als gij u aan het kloosterbier bezuipt. Stroopt gij nimmer de mouwen van uwe pij op, als gij dobbelt?" De kellenaar stoorde zich niet aan zijn taal, maar bracht het verband met beleid in betere orde, en Perrol zeide: »Gij weet er meer van dan mijn knaap; wat zegt gij er van?"

»Dat gij aan de wonde niet sterven zult, Heer!" antwoordde de monnik, het dekkleed weder over den gekwetste heenspreidende. »Ik wist het wel," riep Perrol; »maar ik ben ziek, en wil morgen gezond zijn; kunt gij mij helpen?"

»Ja, Heer!" hernam de kellenaar zonder bedenken: »Indien gij mijn raad volgt, zult gij morgen gezond en sterk zijn; zelfs uwe wonde zal u niet verhinderen te paard te stijgen en een speer te breken."

»Zegt gij de waarheid?" vroeg Perrol, terwijl zijn gelaat opklaarde, en evenwel zag hij wantrouwig naar den monnik, over wiens verklaring Vidal nauwelijks zijn verbaasdheid verbergen kon. Toen zeide de onderkellenaar luid: »Bij mijn kleed en bij mijne zaligheid! zweer ik u, dat het zoo zijn zal!"

»Ha!" riep Perrol, »ik geloof u, en ik zal u goed beloonen."

»Maar één ding, Heer! moet ik u zeggen," zeide de monnik, naar Vidal ziende: »de drank, dien ik u moet toedienen, kan u misschien in een sluimering doen vervallen, waaruit gij weder sterk ontwaken zult; maar indien men u in uwe rust stoorde, zoudt gij sterven. Ik ben verantwoordelijk voor uw leven; daarom dien ik alleen u te verzorgen; uw knaap kan zich dus verwijderen."

»Waarom?" zeide Perrol verwonderd, en Vidal riep ontevreden:

»Ik zal geen gerucht maken, mijn vader! het zal zoo goed zijn, alsof ik er niet ware; ik ben altijd bij mijn heer."

»Maar gij kunt hem niet genezen," antwoordde de monnik gemelijk; toen boog hij zich voorover naar het bendehoofd, en zeide: »Ik mag het lichaam niet genezen, als de ziel krank is, zonder ook voor haar te zorgen; terwijl ik u den drank van tijd tot tijd toedien, zult gij mij antwoorden, en morgen zult gij sterk zijn en zonder zonde."

»Kent gij mij niet? vroeg Perrol, en hij scheen scherp te luisteren.

»Ja, Heer! gij zijt Perrol, gij beveelt de Zwarte Bende."

»Welnu," vervolgde Perrol het hoofd bewegende, »dan zult gij misschien weten, dat ik dikwijls de papen heb lastig gevallen om hun geld, nooit om hun zegen. — Maak den drank terstond gereed! De onderkellenaar scheen in tweestrijd wat te doen; hij deed een stap achterwaarts, en bleef toen weder staan, en Vidal riep driftig: »Monnik! hebt gij het niet verstaan?"

»Laat mij naar de gemeene ruiters terugkeeren; want die hooren nog naar mij," zeide de onderkellenaar, die een vast besluit scheen genomen te hebben.

»Verstokte paap!" riep Perrol; »denkt gij, dat ik u niet kan dwingen om mijn wil te volgen? de dolken mijner ruiters. . . ."

»Kunnen mij doen sterven als martelaar; maar niet doen handelen tegen mijn gelofte. Gij wilt dus sterven, gij wilt niet gezond zijn?" viel de onderkellenaar hem koel in de rede.

»Vidal!" zeide Perrol, na eenige oogenblikken gezwegen te hebben, »ik ben ziek, en de dweepzieke paap is stijfkoppig; breng hem hetgeen hij noodig heeft, en laat mij met hem alleen." De knaap verwijderde zich, en Perrol vervolgde: »Gij schijnt tevreden, kellenaar! misschien komt het door mijn zwakte, maar ik herken uwe stem niet; en evenwel is het toch nu en dan of ik die meer gehoord heb."

»Een uwer ruiters heeft mij geslagen en voor dood op de natte heide laten liggen; sinds dien tijd is mijne stem, is mijne gezondheid zoo sterk niet meer," antwoordde de monnik langzaam.

»Ha! ik herinner het mij wel," zeide Perrol grimlachende, »dat was bij de Hunnenschans, niet waar? in den nacht — mijne gedachten zijn verward. — Weet men nog niets van de vervloekte heks, mijn vader?" vroeg Perrol scherp luisterende.

»Zeer zeker, Heer!" hernam de monnik genoeglijk lachende, »zij woont tegenwoordig weer in de Schans; dacht gij, dat zij dood was, Heer?"

»Gij lacht om het voordeel, dat zij u aanbrengt; ik, ik zou kunnen lachen uit wraakzucht, indien ik gezond was," zeide Perrol. »O! ik dank u voor het bericht; dezen keer zal zij mij niet ontgaan. *Per moio!* zij zal het vuur voelen, zij zal weten, wien zij bedrogen heeft."

»Hadt gij iets anders van den satan verwacht, Heer?" vroeg de kellenaar, toen Perrol de oogen sloot; maar het scheen, dat deze zijn vraag niet hoorde: de wraakzucht had hem eerst kracht gegeven om te spreken, doch sloot ook nu zijn mond; hij was geheel bewusteloos.

»Uw meester spreekt te veel," zeide de kellenaar tot Vidal, die nu terugkeerde; »maar ik zal hem rust bezorgen; blijf nog, hij mocht nog iets te zeggen hebben." De kellenaar was intusschen naar de tafel getreden, waar hij vuur, en heet water, honig en wijn vond; een zilveren doos, waarin kaneel, nagelen en andere specerijen waren, stond te midden van bekers en schalen, en terwijl hij een drank bereidde, waarin het aftreksel van eenige kruiden kwam, welke hij uit een lederen zak nam, dien hij onder zijn pij te voorschijn haalde, stelde hij Vidal gerust, die het open raam sloot. De knaap zou zich mogelijk gelukkig geacht hebben, indien zijn heer niet meer geleefd had; maar nu hij stervende was, wenschte hij hem weder genezen te zien.

Toen de drank gereed was, lichtte Vidal het hoofd van zijn heer op, en de kellenaar bracht den beker aan den mond van Perrol, die misschien dronk zonder het te weten. Eenige oogenblikken daarna, opende Perrol de oogen, zag naar den monnik en zijn knaap, en zeide: »Dat doet mij goed; ik twijfel niet meer aan uwe kunde, vader!" Een zalig gevoel scheen hem te bezielen en hem kracht te geven. De kellenaar zette den beker op tafel neder, en Perrol zeide zacht: »Vidal! ga nu, de paap zal mij gezond maken; maar kom, als ik u laat roepen. De drank is goud waard; mijne gedachten zijn klaar; zoo even meende ik Froccard en Van Baerbergh voor mijn bed te zien; de heks scheen hen aan te vuren, om mij te vermoorden; ik hoorde hare stem, maar nu ben ik kalm."

Vidal boog zich en verliet het vertrek, terwijl hij zeide: »Ik kom, vader! zoodra gij tegen de deur klopt; de Hemel zegene uwe pogingen om mijn meester te redden." Sedert hij begreep, waarom de brave geestelijke met Perrol alleen wenschte

verbinden van het

te blijven, koesterde hij hoop op herstel, misschien op de bekeering van zijn meester.

Het bendehoofd lag rustig neder; zijn bleek gelaat was ernstig, maar niet vreeselijk; zijn zwart haar hing op het kussen; zijn knevel bewoog zich nu en dan onmerkbaar; zijn ademhaling was zoo ongestadig en moeilijk niet meer, als toen hij gesproken had; zijn linkerhand lag alleen op het dekkleed, en zijn gespierde arm was bijna geheel ontbloot. De kellenaar trad zacht naar het glasraam, dat op den hof uitzag, en opende het; hij zag naar buiten, boog het hoofd voor den ruiter, die daar de wacht hield, en sloot het weder, toen de versche buitenlucht in het vertrek was doorgedrongen. Snel naderde hij nu weder het rustbed en bleef roerloos daarvoor staan; zijn blik scheen als vastgenageld op het gelaat van den gekwetste, en zijne mouwen raakten elkander. Mogelijk vouwde hij de handen; een dof en eentonig geluid ontsnapte hem; hij scheen te bidden.

Perrol opende eenigen tijd daarna de oogen weder, zag door het vertrek, draaide toen het hoofd om en zeide: »Ha! zijt gij daar, ik dacht dat gij mij verlaten hadt!"

»Nog niet, mijn zoon!" hernam de monnik; »maar hoe bevindt gij u?"

»Beter, vader!" zeide Perrol zacht; »maar als ik sluimer, dan kwellen mij pijnigende gedachten; ik meende *hem* te zien, hij stond nog overeind, en hij is immers dood! — niet waar? mijn hand heeft de juiste plaats gevonden."

»Van wien spreekt gij, Heer?" vroeg de kellenaar langzaam, en Perrol antwoordde met meer drift: »Van wien? van Jan Van Schaffelaar! gij zijt immers niet bij hem geroepen? ik wil niet, dat gij hem verpleegt .... maar het zou ook te laat zijn, — zeg mij, dat hij dood is; het zal mij goeddoen."

»Ja, hij is dood, Heer!" zeide de monnik, «en gij zult leven, als gij mijn raad volgt." Hij trad daarop naar de tafel, vulde den beker, naderde het bed weder, en terwijl Perrol met graagte dronk, en met zijn linkerhand den beker hielp vasthouden, vervolgde hij: »Als gij nog viermaal gedronken hebt, zijt gij behouden; maar tusschen elken dronk zal eenige tijd moeten verloopen. Antwoord mij op mijne vragen; beken uwe zonden: — het zal u verlichten."

Perrol grimlachte; een oogenblik trokken zijne wenkbrauwen zich donker te zamen, en hij zeide: »Waarom zoo spoedig, kellenaar? ik zal u te woord staan morgen of wanneer gij wilt, — als ik de laatste teug van uw versterkenden drank gedronken heb! het zou mij nu nog vermoeien."

»Ik zal nog wachten, Heer!" antwoordde de monnik, toen Perrol weder ging liggen, en langzamerhand verdween de spottende trek van diens gelaat, en hij sluimerde weder in.

Een oogenblik stond de kellenaar onbeweeglijk, en sloeg hem gade. Het was alsof hij door een somber gelach zijn ongenoegen verried, en hij verliet het vertrek. »Knaap!" zeide hij tot Vidal, »uw Heer sluimert! indien hij roept, zeg, dat ik terstond terugkeer! maar nader hem niet! indien gij hem niet vermoorden wilt. Ik ga zijne ruiters bezoeken; ook zij moeten verpleegd worden."

Vidal zag den kellenaar na, die zich verwijderde zonder een antwoord af te wachten, en toen deze vertrokken was, opende hij, niettegenstaande de vermaning, de kamer van zijn meester, en naderde hem. Zijn oog en oor overtuigden hem, dat Perrol een weldadigen slaap genoot, en hij haastte zich het rustbed te verlaten, voordat de monnik hem verraste.

Toen Perrol weder opzag, zat de monnik in zijn nabijheid! maar deze stond op, en liet hem weder drinken. Het bendehoofd zeide niets, ofschoon hij zuchtte, en zich uitrekte! hij knikte flauw met het hoofd, toen de kellenaar vroeg, of zijn wonde hem pijn deed lijden. »Geef mij uwe hand, Heer!" zeide de monnik, en zijn stem verried een weinig ontroering; mogelijk had hij wat snel gegaan en zich vermoeid. »De spanning, welke u beheerscht heeft, en de gevolgen van de wonde, hebben u met een koorts bezocht, die ik niet te nauwkeurig kan nagaan, om er u van te verlossen."

Perrol lichtte de hand op; maar de monnik zeide bedaard: »De rechterhand, Heer!"

»Kellenaar!" zeide Perrol, die zijn oog wijd opende, en de linkerhand liet vallen, »zelden behoefde ik een geneesheer te raadplegen; maar nooit gaf ik een hunner mijn rechterhand; de linker is immers voldoende?"

»Voor mij niet, mijn zoon!" hernam de monnik kortaf.

»Gij weet dan meer of minder dan zij allen," zeide Perrol schamper. »Gij zult haar niet zien! gij weet niet wat gij vraagt. Ha! mijn heelmeester, dien zij in Eemnes vermoord hebben, zou mij voor geen legerwagen met geld om die hand hebben durven vragen! — hier is mijn linkerhand."

»Ik wil haar zien!" zeide de kellenaar somber.

»Ha! gij wilt!" riep Perrol, »*Per moio!* kent gij mij niet? Zijt gij zooveel uren in Barneveld

geweest, en kent gij de Zwarte Bende en haar hoofdman niet? — Paap! spreek er niet meer over, of...."

»Of...!" vroeg de kellenaar, zich oprichtende, toen Perrol het spraakvermogen verloor; maar hij liet het hoofd weder zakken, en zeide bedaard: »Heer! voelt gij niet, dat de koorts u heviger aantast! waarom hoort gij niet naar mij? ik ben immers hier om u te genezen. Morgen zult gij machteloos zijn; een kind zou u kunnen nederwerpen, en ik dacht, dat Perrol vol kracht wilde wezen. Wilt gij sterven...."

Het bendehoofd zweeg, en bedacht zich; zijn oog, dat voor een oogenblik weder fonkelde, bezag den kellenaar van het hoofd tot de voeten; eindelijk zeide hij somber: »Ik ben in uwe macht, want ik wil gezond zijn; maar gij vergt, gij waagt veel, monnik! *Per moio!* dat verlangen heeft meer bloeds gekost, dan gij in uw ellendig lichaam hebt. Het gezicht van die hand kan mij genezen, zegt gij; maar het kan u den geschoren kop kosten, verstaat gij!"

»Ja!" hernam de kellenaar, »maar ik wil al het mogelijke voor u doen; ik waag alles om die hand te zien; want het is noodig. Weet gij niet dat, al wat een geestelijke ziet of hoort, wel zijn oog en zijn oor binnendringt, maar nimmer zijn mond verlaat?"

»Maar wij biechten nog niet!" zeide Perrol somber. Nog aarzelde hij eenige oogenblikken, en terwijl hij een vloek mompelde, trok hij langzaam den rechterarm onder het dekkleed vandaan, en legde er hem op neder. *Per moio!* zijt gij de satan?" riep hij snel, en trok zijn hand met kracht terug; »uwe vingers branden mij; 't is alsof uwe nagels gloeiend zijn."

»Het is de koorts, de hitte der koorts, mijn zoon!" zeide de kellenaar. Hij scheen zacht te lachen over de woorden van den gekwetste, en met drift had hij met zijn linkerhand de hand opgenomen en met zijn rechter voelde hij de polsader.

»Gij zijt sterk, paap!" zeide Perrol grimmig; want de kellenaar liet de hand niet los, en het bendehoofd deed eindelijk geen moeite meer om haar terug te trekken. Hij wenschte, het kostte wat het wilde, weder genezen te worden; de zwakte had invloed op zijn oppermachtigen wil; hij was ziek, maar mompelde binnensmonds een vervloeking tegen den man, die hem bijstond, en besloot hem zijn dwang duur betaald te zetten; niemand zag zijn toegeven aan den kellenaar, wien [illegible] het zwijgen kon opgelegd worden.

»Welk een ongesteldheid is dit?" vroeg de monnik, de hand buiten het bed houdende, zoodat de lichtstralen er op vielen, en hij boog het hoofd voorover. »De nagels zijn mismaakt! — het vel is gerimpeld en te zamen getrokken! — de hand is verschrikkelijk leelijk! zij is rood, Heer...!" eindigde hij grijnzend.

»Gij lacht? vervloekte paap!" riep Perrol, die, zijn hoofd oplichtende, de hand terugtrok, en nu voor het eerst de oogen van den monnik gewaar werd, die onder de kap fonkelden, en hem vragend aanzagen.

»Neen, Heer! en waarom?" zeide de kellenaar vragend, hernam zijn bedaarde houding en vervolgde: »De hand is rood!"

»Dat is zij, *Per moio!*" riep Perrol; maar hij liet klappertandende het hoofd weder zakken, en hij had de kracht niet om te vervolgen of de hand weder onder het dek te brengen.

»Ha! daarom noemt men u Perrol met de Roode Hand!" zeide de kellenaar onverschillig, na lang gezwegen te hebben. »Een schoone bijnaam voor een krijgsman; rood is immers de kleur van het bloed! er is iets stouts, iets verschrikkelijks in dien naam." Hij trad naar de tafel, terwijl hij eenige woorden scheen te mompelen, en Perrol, die zich bewogen had, alsof men hem in de gewonde zijde had gestooten, zeide zacht en somber: »Prevel uwe gebeden, paap! gij doet wijs; het is stout om dien naam te noemen; maar ik heb u nog noodig."

»Dit zal de koorts doen verdwijnen, Heer!" zeide de monnik, toen hij hem weder den drank liet drinken, »gij zult u niet beklagen, mij uwe hand gegeven te hebben; zij is wel rood, maar zij is mij even lief, alsof zij leliewit ware."

»En zij is misschien krachtiger!" zeide Perrol stroef, zijn hand terugtrekkende, terwijl de kellenaar haar nazag, totdat zij onder het dekkleed verdwenen was.

»Mijn zoon!" ving de geestelijke aan, en sloeg de armen over elkander, »wij denken nu wel om het lichaam; maar ook uwe ziel is krank; denkt gij daar wel aan? ik ben gereed om u te hooren. Spreek gerust; een waar berouw..."

»Berouw...!" zeide het bendehoofd met verachting grimlachende, »maar gij kent Perrol niet; ik vergat zulks. Ik sterf immers niet; lig ik op het uiterste, dat een paap mij komt lastig vallen? Nu nog niet; morgen!" riep hij, toen de monnik wilde spreken, maar deze liet zich niet afschrikken.

»Heer!" zeide hij koel, »verkiest gij, dat ik u verlaat, dat ik uwe ruiters ga verzorgen of naar mijn [illegible] woning terugkeer?"

»Zijt gij het leven zat, kellenaar?" vroeg Perrol driftig; »denkt gij mij te verlaten? Vergeet gij, tegen wien gij spreekt, en dat ik genezen moet worden? vergeet gij mijn knaap? Tweemaal moet ik nog van uw drank drinken."

»Maar ik alleen kan hem mengen," hernam de kellenaar ijskoud. »Als de ziel verloren moet gaan, kan ik het lichaam niet behouden; ik geef u het leven niet weder, om opnieuw de onschuld te vervolgen."

»Paap!" riep Perrol en richtte zich bijna op; maar hij viel weder neder; want de kellenaar vervolgde: »Wil ik den knaap roepen; want de martelkroon verschrikt mij niet; wilt gij sterven, Heer . . . . ?"

Een lange stilte heerschte er. Het bendehoofd lag onbeweeglijk, en de monnik stond evenals een beeld in het vertrek, met de eene hand onder zijn pij verborgen. Vrees voor den dood en lust om te leven kampten in het hart van den ruiteraanvoerder tegen vermetelheid en hooverdij. Het verwonderde hem, dat de dood hem wachtte; want hij gevoelde zich zoo ongesteld niet; maar de geestelijke sprak zoo stellig, de drank was zoo heilzaam, en hij dacht aan den handschoen van Van Nijveld. Het kostte hem echter veel, zich te buigen voor de vordering van den kellenaar, die onverschillig zijn besluit afwachtte; maar niemand zag zijn vernedering, en hij besloot zich te onderwerpen, doch er later wraak over te nemen. Een zucht volgde op een vloek, waarna hij langzaam vroeg: »Weet gij wel, wat het zeggen wil, de biecht van Perrol te hooren?"

»Ja, Heer!" antwoordde de monnik, en boog zich.

»Gij liegt! *Per moio!* gij liegt, kellenaar!" riep Perrol. »Ha! weet gij dan, dat ik het aantal dergenen, die mijn hand geveld heeft, niet tellen kan? dat het honderdste gedeelte mijner daden, welke ik mij nog flauw herinner, uwe haren zou te berge doen rijzen; dat het een biecht zou zijn, welke duren kon tot aan den nacht en tot het weder dag werd?" en hij lachte woest en zegevierend; hij beroemde zich op zijne euveldaden; daarom was hij verwonderd, toen de kellenaar niet ontzet terugtrad, maar somber zeide:

»Ik weet het."

»Gij liegt als een schelm!" riep Perrol nijdig. »Gij liegt! gij hebt misschien eenige rabauwen bijgestaan, voordat de strop hen knelde, de biecht gehoord van krijgslieden uit dit land, die bang zijn voor onschuldig bloed en het hunne somtijds roekeloos wagen voor eene goede daad. Ha! morgen zult gij misschien zulk een edelman bijstaan, indien ik het wil, indien mijne hand niet te dertig is."

Perrol meende te zien, dat de kellenaar naar de tafel trad, en hij lachte vergenoegd, dewijl hij dacht dat deze ontsteld was over zijn taal; doch weldra keerde de kellenaar langzaam terug, liet hem drinken, en zeide bedaard: »Dat is de derde teug: nu nog maar éénmaal, en gij zijt gered!"

Toen de beker was weggezet, schikte de kellenaar het kussen terecht. Perrol lag gemakkelijk, hij voelde bij elken dronk zijne krachten herleven, en de monnik zeide bedaard: »Mijn zoon! gij hebt veel gezondigd; maar het berouw kan alles uitwisschen; de bekeering bestaat niet in een lange biecht van euveldaden, maar in een waar berouw. Waarom zou ik u aanhooren? Waarom zoudt gij misschien door zoo lang te spreken, u voor altijd in de onmogelijkheid stellen, om door een braaf leven uwe zonden te doen vergeten? Eéne vraag wil ik u doen; een oprecht antwoord zal u gelden voor eene geheele biecht; wat wilt gij meer?"

»Gij prevelt schietgebeden, of gij lacht," riep Perrol verwonderd, en hij vervolgde glimlachende: »Gij zijt een vreemde priester, maar niet ongemakkelijk, op mijne eer! gij valt mij niet lastig met al de heiligen van den kalender. Hebt gij misschien weleer het leger gevolgd, en er geleerd, hoe een krijgsman behandeld wil zijn?"

»Neen, Heer! maar nu ter zake: wilt gij mij antwoorden?" vroeg de kellenaar.

»Waarom niet?" hernam Perrol wantrouwig; »want gij schijnt kort van stof! maar uwe stem bevreemdt mij nog altijd; toen de dappere Tuimelaar u op den geschoren kop sloeg, toen . . ."

»Toen was ook uwe stem sterker en vaster; maar ik ben ziek geweest, en gij zijt het nog!" zeide de kellenaar, en vervolgde toen langzaam: »Mijn zoon! ik hoor uwe biecht. — Waarom hebt gij een roode hand?"

»*Per moio* en den satan!" riep Perrol; hij scheen te beven, en zijn oog schoot vuurstralen. »Nog eens, verdoemde paap! ha! gij denkt . . ."

»Dat gij sterven wilt, liever dan te antwoorden," zeide de kellenaar ijskoud, en hij vervolgde. »Het is mij wel! en evenwel die ééne vraag hadt gij mij slechts te beantwoorden, en gij zoudt leven, en ik zou u vrijspreken, als gij berouw gevoelde."

»Maar zult gij weten, of ik de waarheid spreek?" vroeg Perrol, na zich eenige oogenblikken bedacht te hebben.

»Ja zeker," hernam de kellenaar; »maar zou Perrol bevreesd zijn, om de waarheid te zeggen, zoo laf zijn om te liegen? immers neen! De laatste dronk wacht u, Heer! verzuim geen tijd, en morgen zult gij tegen den dapperste kunnen kampen!"

Weder bedacht zich het bendehoofd. Zijn gelaat verried beurtelings nijd en toorn; zijn blik rustte dreigend op den kellenaar, die roerloos voor het rustbed stond. Eindelijk besloot hij te spreken en zeide: »Gij zijt een kundig geneesheer, op mijne eer! maar ook een goed biechtvader: gij weet juist de plaats te vinden, welke gewond is; ook ik weet juist de plaats te vinden, maar waar men de wonde moet slaan. Denkt gij, dat ik aan een paap niet durfde zeggen, hetgeen ik nog aan geen mensch verhaald heb? — Weet gij, wat gij waagt met mij aan te hooren . . .

»Het is jaren, vele jaren geleden; — Walson was reeds bij mij; gij hebt hem niet gekend; hij is nu dood, dáár in Eemnes, *Per moio*! — de ellendeling versloèg hem, ofschoon hij mijn wapenrusting droeg — maar deze is ook dood, ha! ha! de Roode Hand, eerwaarde kellenaar! heeft den *Per* gewroken. . . . Hij was mijn luitenant, — gij knikt met het hoofd? gij weet het dus; — welnu, hij had behagen in een vrouw, welke ik bij mij had. Zij was schoon geweest in mijn oog; ik had mij vroeger verbeeld dat ik haar beminde, — later zag ik het beter in; zij was mijn liefde niet waard, zij was een landloopster! maar Ganita — zoo heette zij — was nog jong, en Walson had het oog op haar; hij wist dat ik haar verachtte. — Bemint gij de vrouwen? ha! gij herinnert u de eene of andere biechteling. Arme boeren . . .! De eerwaarde kellenaar siddert onder de pij; maar word niet verliefd op Ganita, mijn vader! Het is ook te laat, en zij was eene vervloekte heidin! Maar zij bracht mij een bruidsschat mede, ha! ha! zonder het te weten, en zij weende — ja, ik geloof, dat zij weende — toen ik het haar later zeide. Mijne ruiters noemden haar de Moeder van de Zwarte Bende; maar zij was mijn duivel; want zij had mij lief, en zij was mij te veel. Ik vertrapte haar en sloeg haar; maar zij keerde terug, evenals de hond naar zijn meester. Ware zij maar weggegaan — doch zij bleef en verzorgde mij; zij was gek op mij.... Ik zette haar eens op het spel tegen Walson, en hij won; nooit wierp ik met meer vreugde zoo weinig oogen; maar zij wilde hem niet volgen en verstond geen reden; later gaf hij mij nog een paard op den koop toe: hij was verliefd, eerwaarde Heer.....! De ruil heeft mijn leven en menigeen den dood verbitterd. — Maar gij wordt ongeduldig, ha! ha! — *Per moio!* mijne bende was gelegerd in een vervallen abdij — Valbéni, dien naam vergeet ik nooit — ik dronk met mijn luitenant, ik was toen nog een vereerder van Bacchus, kellenaar! en hij eischte Ganita, die hij gewonnen had, en sprak van zijn paard; maar hij wist, dat ik haar verachtte, anders.... *Per moio!* Walson zou niets gevraagd hebben, dat mij iets waard was; hij kende Perrol. — Ik zelf wilde hem genoegen geven.... Ha! dat was een paard om een heidin, hier een paard tegen een onnoozele deern. Walson, Ganita en Van Middachten zijn dood, ha! ha! Twijfelt gij er aan, eerwaarde Heer? — maar Maria leeft nog; doch hoelang — weet gij het....?"

Perrol zweeg; nu en dan alleen had de kellenaar zijn bevreemding laten bemerken; het bendehoofd sprak dan eens luid, dan zacht; drift en spotternij beheerschten hem beurtelings; maar nu hij eens begonnen was, scheen hij geen weerzin te gevoelen, om die lang vervlogen oogenblikken te gedenken; bij bracht ze in verband met de tegenwoordige. »Gij schijnt niet verbaasd," zeide hij, na gerust te hebben. »Ik geloof, dat gij mijn geheele biecht zoudt kunnen hooren zonder mij te verlaten; ha! ha! Ik en Walson zaten in een onderaardsche kapel, de stichter van Valbéni lag er mogelijk begraven, — een arduinsteenen grafgesteente — een ridder en eene vrouw lagen er op, zonder handen en voeten; ik meen, dat de vrome heer zijn neus, de edele vrouw haar hoofd verloren had; ha! ha! de oorlog was over Valbéni heengegaan. — Ik geloof, dat elkeen bang zou geweest zijn in die krocht; maar wij dachten er niet aan. Zoudt gij bang geweest zijn, eerwaarde Heer.....? maar neen, de kerkrotten zijn niet bevreesd bij de graven; zij leven er van; ha! ha! — Ik haalde Ganita..... maar de vervloekte heidin verstond geen reden..... en toen zij zag, dat het ons ernst was, wilde zij zich om het leven brengen; — zoo zijn de vrouwen, kellenaar! — Zij dacht er zoo af te komen, en Walson bereed in gedachten weder zijn paard; maar Perrol dacht anders; ik leverde haar immers, en hij had niets te vorderen; doch zij moest weten, dat zij mij niet gehoorzaamd had.... Ik was driftig in dien tijd, en had veel gedronken.... Toen lag zij gebonden! — tusschen den edelen ridder en de edele vrouw lag de heidin; de beelden waren ijskoud en vochtig; — zij was warm; maar zij moest nog warmer worden. Ha! ha!.... zelfs mijn

edele Brit werd als bezeten; want zij verwierp nog zijn liefde en al wat hij haar voorsloeg; zij beleedigde hem; zij verweet hem zijne leelijkheid; ha! ha! en hij trok den dolk, en evenwel zij had gelijk, — is het niet zoo? Wij zijn van één gevoelen, gij hebt hem gekend; waar? zou ik vragen, maar...."

»Dat zou te lang zijn," zeide de kellenaar somber.

»Juist, eerwaarde!" hernam Perrol grimlachende, »en ik vervolg. Ik hield den arm van mijn luitenant vast. — Gij zijt verwonderd....? hij was gek en dronken, èn hij wilde zich armzalig wreken. Had ik hem maar laten begaan, *Per moio*! dan.., Ik herinnerde mij, dat zij zich steeds bewogen had getoond, als mijne ruiters de schildpad lieten spreken, dat is, op een zeer eigenaardige wijze een paap of edelman, een burger of boer noodzaakten om de waarheid te zeggen; ik wilde weten, of zij mij inderdaad lief had; ha! ha! en nu was Walson verheugd, dat ik zijn dolk had teruggehouden.... Een vreemd schouwspel! — Ha! gij hadt in de kapel moeten zijn, die laag en somber was: het rugstuk van een harnas lag op Ganita, en op het ijzer brandde het hout.... Gij ijst, eerwaarde Heer! gij wildet immers weten van de Roode Hand; — wat prevelt gij? ik ben mijnheer satan niet.....! De vlam verlichtte het gewelf; een roode gloed viel op het zwarte gelaat van het beeld der vrouw; neen! van den ridder, — het zag strak en onbeweeglijk naar boven en het lag stil; maar Ganita bewoog zich; zij wilde de beelden ter zijden schuiven, maar dat kon niet.... hadt gij haar gelaat gezien, die oogen! — ik geloof, dat Walson niet meer lachte . . . Vreeselijk, niet waar? — maar waarom verzette zij zich? Ha! somtijds is het, alsof ik haar nog hoor gillen. — De deur was dicht! maar het klonk door het gewelf en getralied luchtgat naar buiten... Walson gevoelde medelijden, toen de schildpad sprak, en trok den dolk; maar hij durfde niet toestooten, en liep weg. — De deur was open geweest, en haar geschreeuw verveelde mij; want het was niet uit medelijden . . . *Per moio!* dat het mij juist toen treffen moest! — Zij lag tusschen de beelden in; het vuur, dat haar verschroeide, beveiligde haar voor mijn wapen; — zelden stiet ik mis in mijn leven; ha! dat het mij toen gebeuren moest! dat is te zeggen, ik sneed met mijn dolk een der touwen af, ofschoon ik haar raakte . . . Ha! als ik er aan denk, waarom liet ik haar niet braden, al ware het tien dagen . . . een eeuwigheid geweest! — De vervloekte heidin vatte mijn hand; het was alsof haar rollend oog mij verbijsterde; hare sterkte was die van een gevleeschden duivel; zij trok mijne hand met een onwederstaanbaar geweld naar het vuur, dat op hare borst brandde; zij zelve scheen het vuur niet te voelen; zij roerde mijne hand door het vuur! en lachte schaterend . . . Eindelijk gaven de wanhoop en de smart mij krachten, of de hare verminderden; ik trok mijne hand terug, maar mijn dolkmes bleef achter in de vlam . . . ha! dat was de Roode Hand . . ."

»Stil!" riep de kellenaar, die het hoofd snel omgewend had, en Perrol vroeg onverschillig: »Wat wilt gij?" Hij zag somber over zijn dekkleed naar het voeteinde, en scheen in gedachten verdiept; hij verbeeldde zich nog in de grafkapel te zijn; doch toen de monnik ten antwoord gaf: »Uw knaap is daar!" hief Perrol het hoofd op, en vroeg barsch: »Vidal! gij hier?"

»Messire!" zeide de knaap bevreesd, — hij stond met de deur in de hand, en wist niet of hij blijven of gaan moest — »ik hoorde uwe stem .... en ik trad binnen."

»Gij zijt dus ook nieuwsgierig!" riep Perrol nijdig. »Ga voor ditmaal nog; maar zoo u de lust weer bekruipt om te komen, zonder dat ik u roep, dan zal ik u vinden; gij kent mij — ga . . .!" schreeuwde hij driftig, en de trouwe knaap verwijderde zich; het bendehoofd telde zijne bezorgdheid niet.

»Hij zal niet meer terugkomen," zeide Perrol grimlachende, toen zij weder alleen waren. »Gij weet nu, eerwaarde vader! waarom mijne hand rood is; maar ik wil u nog meer zeggen; gij zoudt denken, dat Perrol de vuurproef had doorgestaan zonder wraak te nemen; luister! Ik trok mijne hand terug: maar het is waar, dat heb ik u reeds gezegd. Welnu, Walson was genaderd op den schreeuw, dien ik gegeven had, en stond verbaasd; maar ik niet, *Per moio*! ik moest mij op de heidin wreken — de heidenen branden eeuwig, niet waar, monnik? — Zij scheen het vuur lief te hebben; ha! ik wilde het wel . . . Walson hielp mij, en ik voelde geen smart meer aan mijne hand, ik dacht alleen aan haar; ha! gij hadt dat hooi en stroo, dat hout moeten zien, hetwelk wij op en om haar wierpen, en in den brand staken; nimmer hebt gij zulk gillen gehoord. Zij was razend geworden; maar toen wij de steenen deur dicht wierpen, die de verwoesters van de abdij wel hadden kunnen openen, doch niet vernielen, hoorden

wij haar niet meer . . . Ik was verlost van Ganita, en zij viel mij niet meer lastig, ha! ha! zij brandde; — maar mijne hand was rood . . ."

»Gij schijnt verslagen, kellenaar! maar gij wildet immers, dat ik sprak; laat den kop niet hangen om een heidin, die men verbrandt. Is het geen goed werk, zeg. . .? Hebt gij nooit een ketter of moor ten vure gedoemd, zeg . . .? Of verliet gij nooit dit land, waar de menschen geen driften hebben? En evenwel uw tongval zou het mij doen denken; . . . hé! liet gij zelf nimmer een tooverkol verbranden, eerwaarde Heer? Maar hoe kan ik zoo vragen: de heksen verschaffen geld aan uw klooster, gij drijft den boozen geest niet uit; Perrol zal het voor u doen, morgen, overmorgen of wat later; ik zal het doen, ha! ha!"

»Ik wil het wel, Heer!" zeide de kellenaar somber; »maar het vuur brandt; draag zorg voor de Roode Hand! zij heeft niet veel vuur meer noodig."

»Paap!" riep Perrol driftig; maar hij vervolgde grimlachende: »Ik heb een monnik onder mijn bende; maar hij heeft de pij weggeworpen; hij zal met haar spreken, en verbrandt hij mede, dan zal satan lachen, en ik ook. . . . Gij ziet, ik laat mij niet noodigen om te spreken, nu ik eens begonnen ben. Gij lacht ook, vader! gij zijt vroolijker dan ik dacht, ha! ha! dacht gij mogelijk, dat ik niet durfde spreken? Perrol bang voor een monnik. . . .! Wit gij weten, wie mij den bijnaam gaf? het was een vrouw . . . O! een edele vrouw; zij was schoon, en beviel mij, zij toonde zich mij genegen; maar toen zij mijne hand gezien had, versmaadde zij mij; zij gevoelde geen liefde voor Perrol met de Roode Hand; *Per moio!* dat waren hare woorden . . . . Zij herhaalde de woorden aan haar heer, den man, dien zij bedrogen zou hebben, als mijne hand wit geweest was, zij verhief hare deugd, die niet bestond, ten koste van mij . . .! Haar dwaze echtgenoot was trotsch op zijn vrouw; hij wilde zich wreken. Terwijl de wijn met volle schalen gedronken werd, toen alles wat voornaam en edel was, aanzat, greep hij het oogenblik aan, dat het snarenspel en de zang zwegen, noemde den vervloekten bijnaam, en wenschte mij er met de schaal in de hand geluk mede; ha! als ik daaraan denk . . . . Hij was de eerste, wien die naam het leven kostte; de laatste, het was ook bij een maaltijd, was Van Baerbergh. Maar gij leeft nog en hebt haar gezien; zijt gij nu voldaan, eerwaarde Heer?" vroeg Perrol en zweeg, terwijl zijn duistere blik op den monnik gericht bleef.

»Ja, Heer!" antwoordde deze bedaard, »gij hebt niets verzwegen, het is ook goed; maar hebt gij nooit meer iets van die Ganita vernomen, welke u zoo trouw beminde?"

»Gij wilt nog meer weten?" riep Perrol driftig, waarna hij onverschillig zeide: »Gij zijt lastig .... Neen! niets meer; Walson bezocht langen tijd daarna nog eens de bouwvallen van Valbéni, of liever Valmaudit; ha! ha! maar de deur scheen nog niet geopend te zijn. Het harnas, door het vuur en de roest verteerd, lag nog op de beelden; doch het vuur had het wijf geheel verteerd, of de tijd had de beenderen in stof doen verkeeren . . . . *Per moio!* nu niets meer!" riep hij, toen de kellenaar het hoofd oplichtte en scheen te willen spreken. Deze zweeg, trad naar de tafel, vulde den beker en liet Perrol weder drinken. »Het spreken zou u vermoeien," zeide hij, »dit is de laatste keer, dat gij behoeft te drinken."

»Vermoeien? neen!" zeide Perrol; »ik ben nu weder sterk. Maar waarom denkt gij mij niet meer van den drank te geven; zou het niet goed zijn?" De kellenaar schudde het hoofd, en Perrol vervolgde, nadat hij gedronken had: »Zoo! nu, gij moet het weten! mijne krachten keeren ook reeds weder terug."

»Het verheugt mij," zeide de monnik; »maar zeg mij nu ook, mijn zoon! of gij berouw gevoelt over uwe zonde?"

»Berouw? ja, ik heb berouw!" riep het bendehoofd, en toen de monnik den geledigden beker op het dekkleed liet vallen, vervolgde hij spottend: »Gij zijt ontsteld, verwondert het u? *Per moio!* ik lieg niet: ik heb berouw, dat ik dat wijf, hetwelk mijn hand geteekend heeft, niet vroeger heb doen martelen, totdat zij het leven uitblies."

»Ha!" riep de monnik, en lachend zeide Perrol: »Zijt gij tevreden, of versta ik u niet? Ha! ha! hebt gij een ander berouw van mij verwacht . . . .?"

»Mijn zoon!" zeide de kellenaar ijskoud: »ik heb uwe biecht gehoord; ik gevoel, dat elke daad van u een geheel leven van boetedoening noodig zou hebben, om uitgewischt te kunnen worden; maar ik wil niet streng zijn; toon berouw, en ik spreek u vrij . . . ."

Perrol bedwong zijn lach en zeide ernstig: »Hebt gij mij niet gezegd, dat ik geen drank meer behoefde, dat ik morgen gezond zou zijn, dat mijne wonde mij niet verhinderen zou om . . . ."

»Dat heb ik gezegd," zeide de kellenaar schielijk.

»Maar kan ik u vertrouwen? spreekt gij de de waarheid?" vroeg Perrol.

»Zoo waar ik leef, bij alles wat een geestelijke vereert! zweer ik u, dat het waarheid is, dat het zoo zijn zal," zeide de monnik plechtig; en toen Perrol tevreden scheen, en zijn hoofd gerust nederlegde, vervolgde hij koel: »De vlammen, die de heidin omringden, het vuur dat uwe hand verschroeide, zal gelijk zijn aan een zoelen zomerwind, in vergelijking van het eeuwige vuur; haar gekerm zal een zachte, welluidende muziek zijn bij het geklapper uwer tanden, als gij u niet bekeert."

»Gij spreekt dichterlijk, en uwe stem is koud; zij is evenals de lava, die over de eeuwigdurende sneeuw loopt," zeide Perrol grimlachende; «maar ik ben nu sterk, zal morgen gezond zijn en heb geen priester noodig."

»Eén woord slechts, mijn zoon!" riep de kellenaar, »en ik spreek u vrij. O! bedenk eens, wat gij gevoelen zoudt, als gij mij liet gaan en de dood u verraste; als Ganita u wachtte dáár, waar alles brandt! of u hier kwam opzoeken. . . ."

»Hebt gij mij dan bedrogen?" vroeg Perrol; »maar gij schudt met het hoofd; neen! ik voel, dat uw drank mij mijne krachten hergeeft; — ik was ook niet stervende, doch alleen zwak. Ga, eerwaarde Heer! en kom morgen uw belooning halen," zeide hij spottend, »ik zal u den biechtpenning en den drank tegelijk betalen; ik verwerp uwe vergeving, en lach er mede. Perrol heeft den paap bedrogen, en de tijd is nog ver af, dat hij zich bekeeren zal;" en toen hij zag dat de kellenaar staan bleef, riep hij driftig: »Uit mijn oog, domme priester! ik wil u niet meer zien! Zoo gij blijven wilt, *Per moio!* laat mijn gordijn vallen; ik wil rust hebben!"

»Gij zult aan mij denken, heer!" zeide de kellenaar somber, nam den beker weg en liet de eene gordijn vallen. Perrol werd getroffen door den toon zijner stem; maar toen de tweede ook gevallen was, hoorde men het bendehoofd hoonend lachen, terwijl de monik naar de tafel trad, waarop de geneesmiddelen stonden. Hij roerde, in gedachten verzonken, een kooksel om, dat in een zilveren schaal op het vuur stond, blies de houtskolen aan en bleef roerloos staan.

Hetgeen het bendehoofd verhaald had, had hem al het verledene weder in de gedachten gebracht. Zijn sterk gestel en de drank, dien hij gedronken had, waren oorzaak, dat zijn drift, de nijd en de spotlust, die hem beurtelings bezield hadden, hem niet even machteloos als te voren deden nedervallen, en evenwel viel het spreken hem moeilijk. Hij verlangde naar rust en sluimerde in: de Roode Hand, de kellenaar, Van Nijveld en Maria hielden hem niet wakker; een verkwikkende slaap sloot zijne oogen.

Het duurde een geruimen tijd, voordat hij weder wakker werd. Hij wist niet, hoelang hij geslapen had; ook niet of eenig gerucht of de droogte van zijn mond hem had doen ontwaken; hij luisterde, maar alles was doodstil in het vertrek; alleen verbeeldde hij zich flauw een verwijderd gerucht te hooren; het waren de paarden, die in den stal met hunne hoefijzers op den grond sloegen.

»Kellenaar! zijt gij daar nog?" vroeg hij doch hij kreeg geen antwoord. Hij wendde het hoofd om, maar het laken der gordijnen liet hem niet toe te zien, of er iemand tegen het licht stond. Hij wilde nu Vidal roepen; maar hij verbeeldde zich, dat men op de tafel iets verzette, en vroeg nogmaals, maar ongeduldig: »Zijt gij daar, paap? ik heb dorst, laat mij nog eens van dien drank drinken!" Maar de kellenaar antwoordde hem niet; evenwel hoorde hij, dat men het rustbed naderde, en hij bedroog zich niet: tusschen de opening der gordijnen door, stak men hem den beker toe. Hij richtte zich gedeeltelijk op, vatte hem aan, en dronk met graagte; maar toen hij den beker even van den mond nam, trok hij zijne lippen te zamen; de kracht van het kaneel werd overwonnen door een bitteren smaak, die aan den drank was. »*Per moio!* wat geeft gij mij? ellendeling!" riep hij driftig, en wierp den beker weg, want zijn keel brandde; doch niemand opende de gordijnen of antwoordde, maar hij hoorde lachen.

»Ha! gij lacht, paap!" riep hij, zich oprichtende. Hij haalde de Roode Hand onder het dek vandaan, hetwelk door den drank, die in den beker gebleven was, bevochtigd was, en scheurde de gordijnen open; maar hij viel weder neder, terwijl hij met schrik uitriep: »Gij hier? — Heks! wat wilt gij?"

»Ik wil u waarzeggen, Heer!" zeide zij grijnzend, zag hem aan, en hing de gordijn ter zijde. De kap bedekte haar gelaat slechts ten halve, en de zwarte haren, welke met grijze doormengd waren, hingen op hare borst.

»Wijf!" zeide Perrol, die zijne oogen had dichtgeknepen, maar ze nu weder opende: »Ha! die stem? — Hebt *gij* mij dien beker toegereikt?"

»Ja, Heer!" was het antwoord.

»Ha! gij hebt bediend," vervolgde Perrol driftig! »Kellenaar! waarom staat gij het toe? Nader, luie paap! of ik zal u laten straffen." Doch toen niemand hem antwoordde, en de heks lachte, vroeg hij ongerust. »Wijf! waar is de monnik?"

»Gij hadt mijne hulp noodig, Heer! ik wist het wel," antwoordde zij spottend. »Ik zag uit den hof in deze kamer, en toen de monnik ze door de deur verlaten had, kwam ik door het venster binnen, en kookte dezen drank. . . ."

»Gij!" riep Perrol huiverend.

»Ja, ik, Heer!" vervolgde zij koel. »De heks van de Hunnenschans gaf hem in. Perrol dronk hem — Ha! ha!"

Het bendehoofd sidderde. Nu eerst voelde hij, dat de drank in zijn maag brandde, en het spreken hem moeielijk viel! het wijf verontrustte hem, en hij verzamelde al zijne krachten om zijn knaap te roepen. »Vidal!" wilde hij roepen; maar reeds bij de eerste lettergreep schoot de heks op hem toe, en zeide grimmig: »Zoo haastig niet, Heer!" en vatte hem bij de keel.

»Los!" brulde Perrol, en haalde ook de Roode Hand te voorschijn! hij vatte haar bij het haar, toen hij vruchteloos de hand zocht los te rukken, die hem bijna verworgde. »Werkt de drank nog niet?" zeide zij, wild lachende, »kunt gij nog roepen? hij moest u rust bezorgen, totdat hij u opwekt."

Het bendehoofd liet machteloos de handen vallen, die langs de loshangende haren afgleden. De heks scheen geen gevoel te hebben; zij trok ook hare hand terug, en hij haalde weder adem; maar hij kon niet spreken, en zijn blik rustte met bloeddorstigen haat op het wijf, dat spottend lachte en hem aanzag. Hij zag in, dat hij aan de heks was overgeleverd, dat zij sterker was dan hij, dat alleen bedaard overleg hem van het zinneloos wijf verlossen kon; want zijn stem had geen kracht meer om den knaap te roepen. »Vidal! waar zijt gij?" dacht hij. »O! kom toch, uw meester heeft uw bijstand noodig." Hij vervloekte den kellenaar, die hem verlaten had, dien hij zelf had weggezonden! alles zou hij nu hebben willen geven om hem bij zich te zien.

»Heeft de minnedrank u goed gediend?" vroeg de heks spottend, »heeft zij gedronken? zijt gij gelukkig geweest met Maria? — de schoone Maria! Moet ik ook nog kruiden koken voor den heer, welken gij bedoeldet, of is het misschien te laat voor hem. . . . ? Ha! gij moogt wel spreken, maar zacht. Gij zijt lang weggebleven, Heer! daarom ben ik gekomen; een minnedrank moest Perrol aan de heks verbinden; gij hebt hem nu gedronken. Gij huivert, ha! ha! dien nacht in de Hunnenschans waart gij zoo ongeduldig, zoo trotsch — gij begint aan mij te gewennen. . . . !"

Perrol overwon den afkeer, dien hij gevoelde; hij overwon zijn angst en deed zich geweld aan om te spreken, ofschoon zijn keel als het ware werd dichtgeknepen; zijne ingewanden brandden, en hij zeide zacht: »Ik dacht, dat gij kwaamt om mijn lot te voorspellen; ik wil het gaarne, wijze vrouw! haast u, en mijn knaap zal u veel goud geven."

»Veel goud?" zeide zij woest lachende. »Ik wil het ook wel, Heer! geef mij de hand, de Roode Hand! Nu, trek haar niet terug! in de Hunnenschans wildet gij haar niet geven! maar toen was het nacht, nu schijnt de zon, ha! ha!" Zij nam zijn hand op, en zag er in; zij volgde met hare dorre vingers de naden in het vel, de roode en zwarte vlekken, die er in waren, en zeide koel: »Gij zult leven, Heer!"

»Leven . . . ?" riep Perrol, en zijn gelaat verried, dat hare voorspelling hem verheugde. Toen vervolgde zij somber: »Ja, leven, totdat de nacht valt; maar ook niet langer."

»Wijf! vervloekte heks! gij liegt," brulde hij. »Roep mijn knaap, en ik laat u het leven; doet gij het niet, dan moge de satan u bijstaan; want uw lot zal verschrikkelijk zijn." Maar de heks lachte verachtelijk, sprong en draaide voor zijn bed heen en weder, ofschoon men bijna het geluid harer sprongen niet hooren kon. »Wilt gij, Heer! dat ik verhalen zal wat er gebeurd is? want gij gelooft mij niet . . . . ? Gij zegt niets? luister! Die hand," zeide zij, en zij sloeg op zijn rechterhand, »dat is de Roode Hand; maar zij was nog niet rood, toen gij de muren van Valbéni binnen trad! — Ha! gelooft gij mij nu?"

Perrol zag verwilderd op; smart en vertwijfeling pijnigden hem; maar hij zeide ongeloovig: »Gij liegt! Wat gij daar zeidet, hebt gij gehoord, afgeluisterd, toen ik met den monnik sprak. — Kellenaar! vader! waar zijt gij?" en hij zag door de kamer, maar trachtte vruchteloos zich te verroeren.

»Zal ik het u zeggen? riep de heks. »Maar gij zoudt mij niet gelooven! doch ik zal u iets anders zeggen, om u te overtuigen van mijne kunst. Zeg, waar is Ganita? dien naam kent gij! waar is zij?"

Perrol antwoordde niet; maar toen zij hem bij de hand trok, en die schudde, zeide hij zacht: »Dood, in de hel! daar wacht zij u . . . . zij is verbrand . . . ." en hij grimlachte.

»Gij liegt! riep de heks grijnzend. »Perrol met de Roode Hand liegt! Toen die steenen deur gesloten werd, vatte zij uw dolk op en sneed hare banden los. Zij, die het klooster hadden vernield, hadden de dooden niet met rust gelaten; het achterste gedeelte van het grafgesteente was verbrijzeld; en zij kroop in den grafkelder, waar zij veilig was voor het vuur. Den volgenden nacht verliet zij Valbéni!"

»Gij liegt, heks!" zeide hij, zich bedenkende. »Gij wilt mij verontrusten, mij martelen. Neen! Perrol heeft zich wel gewroken; uwe leugen is goedgevonden, maar ik doorzie haar. Ganita kan — zij mag niet leven!"

»Ha! ha! lachte het wijf, en daarna zeide zij grimmig: »Gelooft gij nog niet aan mijne macht, dappere Heer? wilt gij bewijzen hebben? vraag.... maar gij zijt te ellendig om te vragen, Zie, Heer! hebt gij kennis aan dit wapen?" riep zij, en haalde een langen dolk onder haar rok uit te voorschijn, dien zij voor zijn gelaat hield. »Zou die niet passen in de hand, welke hem losliet, toen zij rood begon te worden? Ha! ha! het vuur heeft het staal blauw gemaakt; maar bezie den knop. Dat zwaard! — Die letters! *Je le tiens hault*, Heer! is dat uwe spreuk niet....?"

Wie zijt gij....? zijt gij satan....?" riep Perrol terugdeinzende; want hij herkende den dolk; zijn blik was wild, zijne tanden klapperden; al nader en nader kwam het wapen, en hij zeide zacht: »Laat mij dien dolk zien!"

»Ha! gij zijt sterk!" riep de heks; »maar ik ben nog sterker. Los! wilt gij de Roode Hand beschadigen, ha! ha!" Vruchteloos trachtte het bendehoofd het wapen aan hare handen te ontwringen; hij liet den arm vallen, en riep: »Vidal! waar zijt gij? nader of ik laat u straffen." Maar zijn stem was nauwelijks hoorbaar, en de heks lachte.

Een geruime poos duurde het, toen zij het wapen weder verborgen had, eer hij den moed gevoelde om haar aan te spreken; hij wist geen raad om zich van het razende wijf te ontslaan, dat zoo sterk als een leeuw was. Die dolk, hoe kwam zij er aan? vergeefs trachtte hij het te raden; hij sidderde, en moest gelooven, dat zij meer was dan een mensch; hij vroeg langzaam en ternedergeslagen: »Wat wilt gij dan....?"

»U kussen, voordat gij sterft!" — zeide zij somber. «Nu, wend het gelaat niet af, gij hebt immers den drank gedronken, die u aan mij verbindt! Zijt gij bevreesd, Heer? Is de machtige Perrol bevreesd? heeft hij geen bende meer? heeft hij geen knapen, die hem dienen? Laat den marsch blazen ter eere van uwe bruid! de heks is niet jong en schoon! maar zij is machtiger dan Perrol met de Roode Hand. — Ik zal u den laatsten kus geven.... is mijn bruidskleed niet fraai? mijn Perrol!" riep zij woest lachende. Toen viel zij plotseling op hem, zoodat zijne wonde hem deed steunen; zij lag op zijne armen en kuste hem....

Hij brulde, trapte en trok zijne armen onder haar vandaan; tevergeefs echter vatte hij haar bij hare kap, die van haar hoofd gleed; tevergeefs greep hij haar bij de lange haren; hij kon dat hoofd niet verwijderen, dat het zijne bijna aanraakte. Hij zag die dorre handen, die armen, welke even leelijk waren als zijne hand; het waren dezelfde rimpels en vlakken. Hij hield die lange verwarde, maar weelderige haren vast, door welke sommige grijze haren liepen; hij bezag dien mond, den krommen neus, den vorm van het afzichtelijke gelaat, de wenkbrauwen en de groote zwarte oogen, welke woest en vurig schitterden; zijn verwilderde blik zag dat alles, en viel toen door het opengevallen kleed, op de borst! t was niet anders dan één enkel verschrikkelijk litteeken? Zijne lippen bewogen zich krampachtig, en toen zij vroeg: »Welnu, mijn Perrol! wat zegt gij van uwe bruid....-" riep hij verschrikt: »Ganita....!" zijne oogen sloten zich, zijne handen vielen machteloos neder. Zij lachte duivelsch.

De vrouw, wier liefde, wier genegenheid de booswicht tot een last was geworden, toen zijne driften voldaan waren; de vrouw, welke hij als een dood stuk geld verspeeld, en zijn waardigen luitenant toegeworpen, die hij vertrapt, beschimpt, gemarteld en vermoord had, stond voor hem; — zij was aan den dood ontsnapt. Als een wrekende engel stond zij daar, op hetzelfde oogenblik, dat hij meende den dood te ontsnappen. Zij beschouwde met somberen ernst zijn gelaat, en haar woest gelach zweeg; dáár lag de man, dien zij bemind had; hij was in hare macht; wat hielpen hem al zijne ruiters en wapenen? wat was er over van dien geweldenaar, welke vertrouwde op zijn geluksster, die bij Westbroek gedaald was, en in Barneveld moest ondergaan?

»Hij is nog schoon....!" zeide zij zacht; hare driften schenen bedaard, en zij boog zich voorover; maar zij viel nu niet op hem neder, even als een tijger op het lam: zacht raakten hare lippen zijn voorhoofd. Hij opende de oogen en

deinsde terug; de kus gaf hem zijn bewustzijn weder; doch zij bemerkte, zoo het scheen, zijn schrik en afschuw niet, en zeide treurig: »Herinnert gij u, Perrol! dat ik u ook zoo gewekt hebt na den eersten nacht, dien ik in uwe legerplaats doorbracht?" Hij zweeg, maar hield zijn oog op haar gericht. O! hij had zich niet bedrogen; zij was het, en hij trachtte te ontdekken, wat er in haar omging.

Het was een laatste herinnering, die in haar opwelde, een laatste gedachtenis van liefde; maar toen hij, moed vattende, wilde spreken en zeide: »Ik herinner het mij, Ganita ....!" verdween de zwaarmoedige trek op haar gelaat, en zij vervolgde ernstig: »Waarom verstiet gij mij dan? want ik beminde u. Gij hebt hen laten vermoorden, die mij verpleegden; maar heb ik het u verweten? Immers neen. Al waren het mijne ouders geweest, Perrol! ik had het u zelfs vergeven; want ik beminde u. Ganita kende toen niets anders dan de liefde; de wraak kende zij niet. Maar nu ....;" riep zij woest, en zweeg, terwijl zij de dorre hand boven hem uitstrekte.

Hij sidderde en kon niet spreken. Toen vervolgde zij: »Diende ik u niet, zelfs toen uwe liefde vervlogen was? Diende ik niet als een slavin die vrouwen, welke gij in mijn bijzijn liefkoosdet, die mij mishandelden, die mij verguisden, en die u niet beminden, zooals ik? Klaagde ik? morde ik? Immers neen! Waarom hebt gij mij dan verstooten! waarom hebt gij mij vermoord? Ik was immers tevreden uwe slavin te zijn; ik verlangde niets anders dan u te mogen zien, dan u te mogen liefhebben; uwe liefkoozingen waren voor haar, de vernederingen voor mij; maar ik klaagde niet, Perrol! Waarom hebt gij mij vermoord? waarom hebt gij mij aan Walson overgeleverd, aan dat monster? waarom waart gij zelfs wreeder dan hij ...,?" De droevige toon van hare stem roerde hem niet; zijn geweten sprak niet; het berouw sloop niet in zijn hart binnen, maar wel de hoop, zich uit hare handen te redden, wel de wraakzucht; zijn vrees begon te verminderen, zij was geene heks meer, slechts een vrouw, over welke hij steeds geheerscht had — en hij besloot te veinzen.

»Ganita!" zeide hij zacht, »het verblijdt mij, dat gij leeft; gij zult den man niet laten sterven, dien gij zoozeer bemind hebt, dien gij nog bemint, die alles weder kan goedmaken door berouw en liefde. Welke drank was dat? O! bereid er een, die mij van de folteringen verlost! Ganita, red mij! ben ik niet die Perrol, dien gij zoo liefhadt ....?"

Maar zijne woorden schenen geen anderen invloed op haar uit te oefenen, dan de woestheid weder te doen zegevieren op het zachte en droevige gevoel, dat haar beheerscht had, en zij riep: «Perrol moet mij smeeken! ha! dat schenkt mij vreugde. Ganita, die hij vermoordde, de heks, die hij den dood zwoer, moet hij bidden om te leven, en — voor niets!" riep zij wild lachende; toen werd hare stem koud en ernstig, en zij vervolgde: »Ik moet nog meer zeggen, voordat ik ga, voordat ik u laat sterven als een hond. Toen ik het klooster verliet, waar ik de laatste blijken uwer liefde ontvangen had, was ik niet schoon meer, en mijn verstand was bezweken voor de vuurproef; toen ik in den vochtigen grafkelder in het leven terugkeerde, was ik razend; ik had Perrol en mijne liefde vergeten; o! anders hadt gij mij al eerder gezien. Zwervende heidens namen mij bij den weg op, en behielden mij in het leven; maar de sporen van het vuur bleven, gij kunt het zien.... Onder hen nam ik de gewoonte mijner jeugd weder aan, en zwierf met hen rond; flauw herinner ik het mij; somtijds verliet ik de eene bende, om bij de andere over te gaan, of ik zwierf alleen. Eindelijk bracht mij het toeval aan de Hunnenschans; ik herinnerde mij, dat mijne moeder mij van zulke aardhopen verhaald had, die in de landen lagen, waar de zon op gaat, en ik bleef er; het was alsof ik de graven, de woning van het volk, van hetwelk ik afstamde, had wedergevonden. Men noemde mij de heks van de Hunnenschans; ik was gek en razend; elkeen vreesde mij. Maar gij — gij hebt mij het verstand teruggegeven; toen ik uwe stem hoorde, keerde alles in mijne gedachten terug, wat vóór mijn ongeluk was voorgevallen; ik herkende u, en die herkenning bezielde mij met wraakzucht. Mijn drank heeft u slecht gediend, en dat moest uwe eerste straf zijn; naderhand zwierf ik in uwe nabuurschap rond. Ik was het, die den ruiter berichtte, waar hij Maria in Utrecht vinden zou; doch ik zocht u tevergeefs in Eemnes. De losbarstingen der bussen wekten mij gisteren in de Hunnenschans; het geluid rolde over de heide en over het meer, en ik ben gekomen om mij te wreken: gij hebt vergif gedronken, — gij moet sterven....!" riep zij, en stiet hem met den vinger op de borst.

Het bendehoofd had haar aangehoord, terwijl zijn strakke blik op haar gericht bleef. Hij ving hare woorden met stomme verbazing op; van tijd

tot tijd steunde hij zacht, bewoog zich en drukte de handen op de borst, in welke het vergif reeds werkte; haar laatste uitroep deed hem huiveren en kermen, en hij zeide smeekend: »Wilt gij dan niet, dat Perrol u weder bemint? O Ganita! bereid een anderen drank — neem dat vergift uit mijne ingewanden weg." Maar zij schudde het hoofd en lachte hoonend. »Ganita....!" riep hij, »alles wil ik doen; maar laat mij leven; Perrol zal u dienen; — o! verwerp die wraak! denk om het eeuwige vuur, dat u wacht....!"

Haar woest gelach verhinderde hem te vervolgen. »Uw smeeken is tevergeefs!" riep zij spottend, »de moeder van de Zwarte Bende is zonder genade, evenals Perrol geweest is; bij u leerde ik, hoe men zich wreken moet; bij u vergat ik den godsdienst, die mijne meesteres mij had laten leeren; maar nu zijn de goden mijner voorouders weder de mijne. Bodda wacht mij, ha! ha! Maar gij zijt een Christen, een vrome monnik heeft u bijgestaan, ha! ha! Waarom vreest gij voor den dood? u wacht het eeuwige leven!"

»Ganita! genade!" riep hij, zijne handen smeekend opheffende; maar zij vervolgde woest lachende: »Neen....! één enkel menschelijk woord in dien nacht, toen uwe stem mijne razernij deed verdwijnen, zelfs één teeken van berouw op dit sterfbed had u misschien nog kunnen redden; want de vrouw is zwak, die bemint of bemind heeft; maar zij is sterk, als zij haat. Perrol! gij moet sterven!"

»Ziet gij dan mijne wroegingen niet?" riep hij zacht, maar zij zeide ijskoud: »Dat is het vergif; Perrol heeft geen berouw!" Toen naderde zij hem en zeide grijnzende: »Ik verlaat u nu, en geef u den laatsten kus, nimmer ziet gij mij weder; want de zegen van den paap heeft uwe ziel gered. Gij! gij zult niet branden; en als ik dezen nacht uwe Roode Hand kom halen, dan zult gij reeds een lijk zijn...."

»Ganita!" zeide hij snel, terwijl zij hem naderde en haar hoofd vooroverboog; maar plotseling veranderde zijn stem, hij vatte haar bij het haar, en riep vreeselijk grimlachende: »Gij zult met mij sterven! — Heks of duivel! gij zult niet gaan, — ha! mijne ruiters zullen u koken — *Per moio!* ik houd u vast, Ganita!" Hij vatte haar hierop bij de keel, en toen zij zijne hand er afscheurde, zocht hij met de Roode Hand onder haar kleed naar den dolk; maar zij sprong op hem, en zijn gebrul vereenigde zich met haar grijnzend gelach.

De heks uit de Hunnenschans behaalde de overwinning — Hij sidderde, toen hij haar mond voelde, welke zijne lippen drukte; want zijne oogen waren reeds gesloten. »Rust wel, Perrol met de Roode Hand, tot het vergif u wekt!" riep zij en sprong van het rustbed af. Hij beefde als een riet, toen hij haar zegevierend en woest gelach hoorde, en viel in zwijm.

Toen het bendehoofd tot zich zelven kwam, bemerkte hij, dat de werking van het vergif hem gewekt had; het klamme zweet stond op zijn gelaat, en hij bewoog zich krampachtig; maar toen hij de oogen opende, zag hij, dat de gordijnen voor het rustbed hingen, en hij durfde zich bijna niet verroeren, uit vrees van de giftmengster te zien terugkeeren; evenwel herinnerde hij zich dat zij hem vaarwel, maar tevens ook den dood had aangezegd. O! het berouwde hem nu den monnik weggezonden te hebben, zelfs dat hij zijn zegen verworpen had; die zegen, dacht hij nu, zou hem gerustgesteld hebben; Ganita had er hem immers de waarde van doen gevoelen. Hij had geen kracht om den knaap te roepen, en zijn lijden was ondraaglijk; maar eindelijk gaf de wanhoop hem moed en krachten; hij trok het dekkleed van zich af, wentelde zich ter zijde, en liet zich op den grond vallen. Nog verscheen de knaap niet. Daar lag Perrol met bebloede handen, en het bloed vloeide weder uit zijne wonde; angstig zag hij in het vertrek rond, waarin de lieve zon zoo vroolijk scheen, en hij haalde adem; Ganita, de heks uit de Hunnenschans, was verdwenen. De deur was te ver, maar hij kroop naar zijn harnas, dat hij zoo kort geleden nog gedragen had; hij vatte den dolk, waaraan het bloed van zijn edelen vijand nog kleefde, bij de punt op, sloeg met het gevest op het zwarte ijzer, en viel toen weder bewusteloos neder.

Vidal had zich niet van het vertrek verwijderd, doch tevergeefs gewacht, tot men hem riep; hij hoorde nu en dan wel flauw de stem van zijn meester en die, welke hij voor die van den monnik hield, en eenig gerucht; maar hij waagde het niet naar den welstand van zijn meester te vernemen; zelfs niet als Quintyn nu en dan bericht kwam vragen. Eindelijk opende de kellenaar de deur, vermaande hem, zijn heer, die sliep, vooral niet te storen, en zich zelfs niet te bekommeren, al hoorde hij hem spreken. Geruimen tijd was de kellenaar vertrokken en scheen niet terug te keeren; toen wekte het kloppen op het ijzer den knaap uit

de overdenking, waarin hij vervallen was, en hij trad binnen.

Hij vond Perrol, van zijn bed verwijderd, in zijn bloed op den grond liggen ; op zijn geschreeuw schoten Quintyn en eenige ruiters toe, en hielpen hem het bendehoofd naar het bed terugvoeren en de wonde opnieuw verbinden. Zij sloegen geen acht op de zwarte vlekken, die op het dekkleed waren ; maar besluiteloos stond Vidal vóór de tafel, en hij wist niet wat zijn heer te geven ; er stond nog wel een warme drank op de uitgedoofde houtskolen, doch hij was anders dan die, welke de monnik in zijn bijzijn gemengd had, en hij gaf zijn meester wijn.

Zij dachten dat hij zijne handen gekwetst had aan het wapen, waarmede hij om den knaap geklopt had, en schreven de stuiptrekkingen, die zijn lichaam deden trillen, aan het verschuiven der windsels toe ; maar toen hij de oogen opende en zag, dat Vidal hem ondersteunde, zeide hij flauw : »Vidal ! ik ben vergeven ! — waar is de monnik ? en toen zijn knaap verschrikt ten antwoord gaf, dat hij een poos geleden was uitgegaan, vervolgde hij snel : »Laat hem roepen, laat den paap, die mij verlaten heeft, hierheen sleepen."

Quintyn verwijderde zich met spoed. Perrol wrong zich in alle richtingen ; hij wilde zijn buik vasthouden en trok het verband weg ; maar hij brulde en dreigde, als zijn knaap hem er in verhinderde ; hij dreigde en jammerde ; hij vervloekte Ganita en den kellenaar ; hij sprak van de heks, en smeekte haar dan weder om ontferming, den priester om zijn zegen, of eischte wijn. De knaap was radeloos, en zijne haren rezen te berge ; nimmer had hij zijn meester zoo gezien.

Perrol zwoer zich te wreken op den monnik, op Quintyn, of op de geheele bende, omdat de kellenaar niet kwam. Vidal bad, dat hij toch maar spoedig mocht komen, ofschoon hij nog niet gelooven kon, dat zijn meester inderdaad vergeven was. Hij opende het raam en vroeg aan den ruiter, die buiten de wacht hield, of ook iemand er door kon binnengekomen zijn ; maar sedert Vidal het had gesloten, had slechts de monnik het voor een oogenblik geopend. Eindelijk keerde Quintyn terug, en berichtte, dat de kellenaar in het dorp niet te vinden was ; men had het hem zien verlaten, en hem ruiters nagezonden ; doch zij hadden geen priester gezien ; geen mensch had zich op de heide naar Voorthuizen vertoond, en een oude vrouw, die zij op den weg voorbijgereden waren, had spottend gezegd, dat zij geen biechtvader gezien had.

»Ha ! dat is de heks.....! Ganita ! gij zult Perrol nog eenmaal zien !" riep hij, vreeselijk lachende. »Ga, Quintyn ! voor den satan ! ga zelf en houd haar aan, zij heeft het vergif gekookt en het mij gegeven — sleep haar voor mij — opdat ik haar zie sterven !"

Men haastte zich hem te gehoorzamen, en Vidal liet op zijn last het geheele dorp doorzoeken. Perrol's aanblik was verschrikkelijk. De hoop om zich te wreken deed hem zijn smart bijna vergeten ; hij lachte en dronk wijn, terwijl hij ineenkromp van het vergif ; het belette hem nu niet meer te spreken, maar wekte hem op en gaf hem kracht, evenals zij gezegd had. Somtijds was Perrol wanhopig en trok de haren uit zijn hoofd ; dan wilde hij, dat men den kellenaar zou roepen, al ware het alleen maar om zijn biecht te hooren, om hem vrij te spreken van zonden — om voor hem te bidden.

Maar toen bijna gelijktijdig de tijding kwam, dat de woningen en schuren vruchteloos waren doorzocht geworden, dat ook Quintyn de heks niet had kunnen vinden, dat zij spoorloos scheen verdwenen te zijn, toen verloor hij zijn bewustzijn. Met somberen ernst stonden Vidal en Quintyn naast hem en zagen hem stuiptrekken. Na eenige raadpleging ging de laatste Froccard vragen, of hij niets voor zijn meester doen kon ; maar deze zeide, dat hij geen tegengif kon bereiden, dat men wachten moest, totdat de geneesheer van Amersfoort kwam. Quintyn verwijderde zich, en Froccard zag hem na en lachte boosaardig. Een weinig wijns deed Perrol echter weder bijkomen ; hij zag strak vóór zich en was in gedachten verzonken ; maar toen hij zich alles weder herinnerde, rukte hij het verband los en gaf een gil van vertwijfeling en woede.

»Ik zal dus moeten sterven als een hond, zooals zij gezegd heeft," riep hij. »Ha ! had ik dat gedacht ? voor den satan ! hij en ik in Barneveld ! — sterven ! ofschoon ik heb gezegevierd ! — Perrol vergeven door.... door Ganita ! Niet blijven in een vreeselijk treffen, met mijne bende op de lichamen mijner vijanden, wentelende in hun bloed, maar op mijn bed, maar hier, *Per moio !* en vergeven....! Geen roem meer, geen buit, geen bloed meer ; — de roode pluim is gevallen.... Op, voor Perrol..... Waar zijn mijne mannen van wapenen ? Walson, waar zijt gij ? Rogardo, Tuimelaar ! gij allen, laat gij mij alleen....? Ha ! zijt gij daar, Vidal ? — driemaal liet gij mij vermoorden, driemaal ! — maar ik zal mij wreken !

Westbroek..,. daar werd ik verslagen; hier trof mij zijn stervende hand, en de heks heeft mij vergeven..... sterven! — Perrol! sterven....!"

Hij viel uit de armen van den sidderenden knaap neder en hij riep woest: »Wijn! schenk, mijn page! — wijn!" Men liet hem drinken; zijne krachten herleefden en hij zeide somber: »Mijne ingewanden branden, mijne handen zijn verlamd! — het zwaard! nooit zal ik het meer voeren, — maar de armen mijner ruiters behooren mij; gij hebt den handschoen, Vidal! bewaar hem; ik wil, ha! — Perrol zal zich wreken. Quintyn, zijt gij daar! kan ik dan niet meer zien, vervolgde hij. »Ha! zijt gij daar! gij kent mij, ik ben uw hoofdman, ik ben Perrol! zult gij gehoorzamen....?"

»Beveel slechts, Messire?" zeide deze zonder aarzelen.

»Ha! uwe stem stelt mij gerust; gij zijt dapper, gij zult mijn luitenant zijn," riep Perrol. »Luister! ik moet sterven; zij heeft het gezegd; zij heeft niet gelogen, o! ik voel het; maar zij ook! — Gij zult de heks opzoeken; dezen nacht of morgen is zij in de Hunnenschans, zij moet vreeselijk sterven, zweert gij het....?"

»Ja, Messire!" zeide Quintyn.

»Het is wel!" vervolgde Perrol. »O! ik heb nog veel te zeggen. Van Schaffelaar, hij is dood: maar hij had een vriend en een bruid....! Gij moet mij niet verlaten, levend of dood niet, want zij... Ganita... maar dat alles komt later. Dezen nacht komt mijne bende onder de wapens, mijne bevelen worden nagekomen, mijne banier is nog niet dood, ha! ha! — Morgen zijn Van Nijveld en zijne mannen even koud als ik; hebt gij mij begrepen? Ha! dat zal mijne uitvaart zijn... maar gij aarzelt, lafaard, ik wil het....!"

»Het zal geschieden, Messire!" zeide Quintyn schoorvoetende.

»Ha! ik ben voldaan," zeide Perrol woest. »Maar de paap, welke mij verliet, die mij vervolgde met zijne monnikenstreken.... ha! die mij sterven laat zonder aflaat, die mijne ziel, de ziel van Perrol! laat verloren gaan, de onderkellenaar.... gij laat hem opknoopen; dat is genoeg.... Ha! gij beeft, mijn knaap! kunt gij vooruitzien? uwe beurt zal komen!" riep hij vreeselijk lachende.

»Hé, Quintyn! het antwoord!" schreeuwde hij. »Ik zal gehoorzamen, Messire!" zeide deze langzaam. Toen riep het bendehoofd weder om wijn, en wilde voortgaan, maar de werking van het vergif verhinderde hem om verstaanbaar te spreken. »Froccard...!" riep hij grijnzend, »hem, hoort gij mij? — Ik ben Perrol.... Priester! genade, ik zal de kerk ontzien, hoor mij aan! — *Per moio!* wie spreekt van de Roode Hand...? Zijt gij het....? gij zijt Ganita niet....! Heks! zijt gij de satan....? Weg! wilt gij mij vergeven? Wijn! schenk Riso — leve Perrol! — ik wil niet sterven. Kellenaar! waar blijft gij...? Perrol leeft, en Van Schaffelaar is dood! — waar zijn mijne wapens? Ha! *Je le tiens hault!*"

De woorden van het bendehoofd waren zoo vreeselijk, zijn gelaat en zijne oogen waren zoo verschrikkelijk om aan te zien, dat Quintyn en de knaap terugdeinsden. Hij wentelde zich heen en weder, sloeg met de vuist en trapte, rukte zich de haren uit het hoofd; zijne tanden klapperden, en het geluid zijner stem, het hijgen naar den adem was zoo vreeswekkend, dat zij voor hem de vlucht namen. De stervende booswicht dreigde hen vloekend met den dood, terwijl zij de deur huiverend achter zich dichtwierpen; de getrouwheid van den knaap, de hardvochtige aard van den Zwarten Ruiter waren niet bestand tegen de ijlhoofdige bloeddorstigheid zijner bevelen.

Het sterfbed van een braaf mensch is eerbiedwekkend: het is de godsdienst, die de deugd beloont, het is de zegen van den priester, het is de hemel; de laatste oogenblikken van den booswicht zijn verschrikkelijk: 't is de boosheid, die zich zelve straft, 't is de vloek van den priester, 't is de hel! en evenwel zijn zij, hoe ijselijk ook, leerzaam; daarom zullen wij nog een oogenblik bij het bendehoofd vertoeven, voordat wij hem voor altijd verlaten.

Hij vloekte verschrikkelijk, toen zijn knaap en het hoofd zijner ruiters hem verlieten, en hij dreigde hen met zijn wraak. Toen was het hem, alsof Walson nog leefde, en, met gesloten vizier, geheel gewapend, zooals weleer vóór hem trad en zijne bevelen vroeg, die het bendehoofd hem gaf, en waarvan elk moord en verwoesting inhield; Maria, dat onschuldige kind, de vriend van Van Schaffelaar, Quintyn, Vidal, niemand werd vergeten, en telkens als Perrol zweeg, antwoordde zijn luitenant somber: »Het zal geschieden, Messire!" Maar toen hij niemand meer wist, dien hij wilde treffen, toen hij Walson gebood te gaan, schoof deze het vizier op, en er was niets in den helm dan een doodshoofd. De wapenrusting viel ineen; helm en borstharnas, dij- en arm-

stukken lagen door elkander, en de doodsbeenderen staken uit het zwarte ijzer. Hij huiverde en hoorde de heks lachen. Nu eens vorderde Van Schaffelaar hem ten strijd: zij bestegen beiden hunne strijdhengsten, en de bruidegom van Maria noemde haar naam, en wierp hem terneder; herhaalde malen richtte hij zich weder op, en gaf zijn hengst de sporen; opnieuw had de aanloop plaats; maar telkens wierp de speer van den edelman hem met Hector ter aarde. Dan was het weder, alsof hij zich in den Bisschopshof bevond: Van Baerbergh naderde hem, en riep: »Wisch dit uit met de Roode Hand!" en sloeg hem in het aangezicht. Montfoort trad met zijne gasten achter den edelman; iedereen herhaalde deze woorden en de beleediging, die bloed vorderde; maar hij kon zich niet verroeren, en stond als versteend; met Gerrit van Nijveld, die de laatste was, verdween alles weder. Hij riep den kellenaar, maar deze kwam niet; toen verscheen de oude priester van het dorp, dien hij van het kerkhof had laten sleepen; hij bad hem om zijn biecht te hooren, om hem vrij te spreken van zonde; al zijne misdaden kwamen hem voor den geest. Hij viel voor den priester neder, en bekende al wat hij gedaan had; maar toen hij opzag, den zegen verwachtende, en de woorden van vergeving uit den mond van den grijsaard dacht te vernemen, zag hij, dat hij aan de heks gebiecht had, die hem vloekte, en helsch lachende, door het raam vloog. Hij trachtte zelf te bidden, maar hij kon niet... hij lasterde en verwenschte zich zelven. Toen was het, alsof hij zich op een groote markt bevond, waar het volk zich onrustig bewoog: een stellage was in het midden opgericht, en twee palen met een dwarsbalk stonden er op. Alles stroomde er naar toe; hij zelf worstelde zich door de menigte heen, en hij kon niet begrijpen, wat er te zien was; hij herkende dat houtwerk, die balken niet; maar toen hij tot aan de krijgslieden naderde, die om de stellage stonden, zag hij, dat zij tot de lijfwacht van heer David behoorden. Een man met een kleed van bijzondere kleur, hetwelk hij meer gezien had, maar niet kon tehuis brengen, beklom de stellage. Drie harde slagen klonken over de markt, en de man met den hamer trad terug; een hand, veel rooder dan de verf der balken, was daartegen genageld, en het volk schreeuwde juichend: »De Roode Hand!" Nu herkende hij het schavot, den beul en de galg, en toen hij zijn arm oplichtte, was de Roode Hand verdwenen; slechts de bebloede stomp van zijn arm stak uit zijn mouw. Hij wilde terugtreden, maar het volk stond opeengepakt; toen schetterden de trompetten over de markt, gevolgd door een doodsche stilte; Jan van Schaffelaar en een aantal prachtig gekleede heeren plaatsten zich op verheven zitbanken, die hij nog niet bemerkt had. De bruidegom van Maria gaf een teeken, en een man in het zwart gekleed, las alles wat hij aan den priester gebiecht had; geen enkele misdaad was vergeten; men daagde hem uit om zich van elke blaam te komen zuiveren; maar hij kon niet spreken: een onzichtbare macht hield hem terug. Driemaal bliezen de trompetten; telkens riep men Perrol met de Roode Hand op, om te voorschijn te komen; hij sidderde van woede, maar kon zich niet bewegen. Toen sprak Jan van Schaffelaar het vonnis over hem uit; hij zag zijn harnas op het schavot brengen, waar de beul het verbrak, de roode pluimen uit elkander scheurde en de vederen om zich heen strooide; zijn wapenschild, zwaard en dolk werden gebroken; zijn banier werd verscheurd en boven zijne hand vastgenageld. Toen wees Jan van Schaffelaar op hem; de lijfwacht schoot op hem toe, en hij wilde vluchten; maar de schaapherder hield hem tegen, en hield hem vast bij het zwarte haar; men sleepte hem naar de strafplaats, waar een monnik onder aan de ladder stond en hem wachtte: het was Froccard. Nu verdween dat gezicht; hij kneep de oogen dicht, maar opende ze weder om te vloeken; hij vroeg om wijn, verbeeldde zich dat hij dronk, en zong....!

De avond begon reeds te vallen. Een oogenblik bedaarden zijne smarten, en zijn verstand klaarde op; maar vruchteloos beproefde hij te roepen of zich te verroeren; alleen als het vergif zijne ingewanden vanéénreet, had hij krachten en kon hij den mond openen. Hij gevoelde, dat hij stierf, en dat hij geheel verlaten was, dat er spoedig van dien gevreesden krijgsman, van dien rijken en schoonen man, dien de vrouwen bemind hadden, niets meer overig zou zijn, dan een misvormd lijk — Perrol moest sterven! Maar daar verbeeldde hij zich, dat er een glasruit gebroken werd, dat het raam zich opende, dat iemand in de kamer klom. »Ha!" dacht hij, »dat zal Ganita zijn; gij komt te vroeg, heks! Perrol zal nog eens met u worstelen! de Roode Hand zal u verworgen; wraak voor Perrol!" Hij sloot de oogen en verroerde zich niet, hij hield zijn adem in, en verkropte zijn smart; want hij wilde zich wreken. Zacht hoorde hij iemand door het vertrek gaan; doch op eenigen afstand van het bed hield

men stil. Perrol scheen dood; een vreeselijke lach vertoonde zich wel op zijn strak en lijkkleurig gelaat, maar dat kon de doodstrek zijn. Toen verwijderden zich de voetstappen, en hij hoorde zijne wapens ritselen. »O!" dacht hij, »gij zoekt een wapen; maar nader slechts, vervloekte heks!" Daarna hoorde hij geld rammelen, het was alsof men een stuk zilverwerk of ander metaal te zamen boog. Nu opende hij het oog en zag om; een zijner ruiters, maar zonder harnas, slechts met het zwarte lederen kleed aan, lag voorover bij de kist, die zijne goederen bevatte, en zocht er in. Het bendehoofd wilde spreken, maar kon niet: hij wilde het bloed verlaten, doch had geene krachten; evenwel kraakte het, en hij zelf zuchtte; toen zag de ruiter schielijk om, en Perrol herkende Froccard.

De ellendeling stond verschrikt op, toen hij zijn meester nog zag leven; maar hij bleef staan, en zag de machteloosheid van het bendehoofd en grijnsde; zijn valsch gelaat ademde bloeddorst, de oogen der twee booswichten ontmoetten elkander; haat en wraakzucht lagen in dien langen blik opgesloten. Een oogenblik had de vrees zich op het gelaat van den laffen monnik vertoond; maar die uitdrukking verdween snel, en hij lachte akelig: Perrol, de hoofdman der Zwarte Bende, was in zijn macht; want hij had alleen zijn oog om zich te verweren; de gelegenheid om zich voor al den onderganen hoon, al de geleden vrees te wreken was te schoon, en Froccard juichte. O, dat was een verschrikkelijk oogenblik voor het trotsche, het verwaten bendehoofd: stervende nog vermoord te worden — Perrol vermoord door Froccard! — want deze had den dolk getrokken, en naderde met afgemeten stappen. Een woeste gil ontsnapte zijn borst! hij richtte zich op, en Froccard stond stil! maar Perrol viel weder neder! hij hoorde zijn vijand lachen, en zag hem den voet weder verzetten. Toen deed de razernij zijne krachten herleven, en stuiptrekkende bewoog hij zich; hij wierp zijn rechterbeen van het rustbed af; dreigend strekte hij de roode vuist uit, en riep met vreeselijken wrevel, terwijl zijne oogen vurig fonkelden: »Froccard . . .!" De uitdrukking van die stem, die beweging, die oogopslag deden den lafaard sidderen; hij nam de vlucht, en Perrol lachte zegevierend; maar vergeefs trachtte hij zijn vorige houding te hernemen: hij viel op den grond neder.

Een poos lag hij daar zonder bewustzijn; maar opnieuw klonk zijn stem door het vertrek; het vergif gaf hem kracht, terwijl het zijne ingewanden verscheurde. Hij kroop over den grond voort. Hij verbeeldde zich dat hij een groot slempmaal bijwoonde: de kostbaarste wijnen bruisten in de schalen en bekers; maar hoe dikwerf hij zich ook liet inschenken, zijn beker was altijd ledig of met bloed gevuld, als hij hem aan zijne lippen bracht. — Er werd gespeeld, en altijd wierp hij de minste oogen; het baatte niet of hij valsch speelde; want hij verloor voortdurend; schaterend lachende streken zij die wonnen de winst naar zich. Eindelijk had hij geen geld meer; een aantal knapen drongen in de zaal, die hem aangrepen; vruchteloos was zijn pogen om wederstand te bieden; hij kon niet spreken; hij kon zijne wapens niet bereiken, en toen hij de zaal werd uitgesleept, vervolgde hem het gejuich der gasten, die de bekers hoog ophieven en riepen: »Weg met de Roode Hand! Perrol is overwonnen!" en zij dronken. Nu lieten de knapen hem los, en hij bevond zich op den omgang van een hemelhoogen toren; een grijsaard stond naast hem en wees naar buiten, doch sprak niet; het was de edelman, wiens dochter hij eens ten huwelijk gevraagd had Plotseling riep de stem van Van Schaffelaar onder den toren: »Waar is Perrol? stoot hem naar beneden!" Rogardo, de Tuimelaar en meer Zwarte Ruiters snelden op hem toe, en grepen hem aan terwijl de gasten in de zaal luid zongen. Zijne Ruiters sleepten hem naar de borstwering; nogmaals riep Van Schaffelaar en gelastte, hem af te werpen. Toen kwam de heks, die over den rand van de borstwering voortholde, op hem toeschieten, op het oogenblik dat hij zich aan zijne ruiters zou ontworsteld hebben; zij grepen hem bij zijn rechterhand, en lichtten hem op, alsof hij een veder geweest ware; zijne hand brandde, en hij verloor alle besef. Toen hij weder bijkwam, hield zij hem nog vast aan zijn Roode Hand en buiten den toren; hij zweefde over den afgrond, en zij schreeuwde: »*Je le tiens hault!*" Doch nu riep Van Schaffelaar nog eens, en zij liet hem los; het was alsof al zijne ledematen zich onder het vallen van zijn romp afscheurden, en toen zijn lichaam de aarde bereikt had, lag het aan brokken verspreid op den grond, en evenwel zag hij alles; hij voelde den dolk van Van Schaffelaar in zijn zijde zitten; hij wilde met zijne Roode Hand hem er uit rukken; maar de dolk wilde er niet uit; evenwel draaide hij in de rondte, evenals een slinger van een molen, en alsof hij door pezen of koorden in verband stond met het hoofd, de armen en de beenen, zoo naderden al deze stukken den romp, en voegden zich weder aan elkander. — Plotseling was het alsof de vrou-

wen, die hij gekend had, hem omringden; zij waren allen op het fraaist gekleed, o! zij waren zoo schoon! Maria, de dochter van Wouter, was onder haar: toen vatten zij elkander bij de hand; Ganita, even schoon als toen hij haar de eerste maal zag, trad in hare rei, en bestuurde den dans. Met bovennatuurlijke snelheid, sprongen zij om hem heen; met hare oogen schenen zij hem te beduiden, dat zij hem beminden; maar als hij zich oprichtte, en er een in zijne armen wilde sluiten, bevond de heks in haar morsig gewaad zich altijd vóór hem en schopte hem neder. Vruchteloos trachtte hij die dartelende vrouwen te bereiken; nimmer kon hij het middelpunt van den kring verlaten.

Toen die bekoorlijke, maar grillige verschijning verdwenen was, werd het doodstil om hem heen; huiverend gelastte hij zijn page en zijn knaap om hem te schenken, en hij verbeeldde zich te drinken; maar de wijn viel hem als kokend lood in zijne ingewanden. De trompetten der Schaffelaars wekten hem op; hij kroop naar zijne wapens en riep: »Op voor Perrol! hoezee de Zwarte Bende!" Toen naderde hem Van Schaffelaar en vorderde hem ten strijd; het blinkende harnas werd flauw verlicht door de schemering, die er heerschte; het bendehoofd kroop hem te gemoet; hij brulde en dreef zijn vijand en uitdager terug. Hoonend klonk zijn lach; zijne slagen vervolgden den bruidegom van Maria tot aan den muur; maar toen verdween Van Schaffelaar; de slag, waarmede hij hem dacht neder te vellen, trof de steenen, en de lach van de heks klonk door de kamer. Hij wendde het hoofd om, en Frank trad hem tegen: brullend van woede, kroop hij ook hem te gemoet; hij dreef hem met zijn luid gevloek en zijne lasteringen terug; maar bij den muur verdween ook deze. Van Baerbergh, Van Nijveld, zij die nog leefden, of die hij vermoord had, allen kwamen hem beurtelings ten strijde dagen. Vruchteloos was zijne overwinning; want in het eind verdwenen zij, en altijd trof zijn laatste slag den muur, de deur, zijn eigen wapens; altijd klonk het hoonend gelach der heks van de Hunnenschans en bespotte hem.....!

In doodsangst zat de knaap in het vertrek, dat vóór de kamer van zijn meester was, en dacht na over het gebeurde. Hij hoorde sidderend dat gevloek, dat gezang, dat roepen om wijn, dat dreigen, dat angstig smeeken om genade, en hij twijfelde niet langer, of de heks uit de Hunnenschans had Perrol bezocht, en haar vloek op hem geworpen. Maar zijn vertwijfeling moest nog klimmen: hij hoorde het wapengeroep van Perrol; hij hoorde dat beuken op harnas en schild, dat verbrijzelen der meubelen, dat spottend lachen; hij twijfelde niet langer of het uur der wraak voor zooveel boosheid had geslagen; de maat der zonde was vol; Perrol met de Roode Hand was overgegeven aan de macht van den booze, maar verzette zich tegen satan en zijne duivelen. Elk oogenblik vreesde hij hem met zijne helsche vervolgers te zien verschijnen; het houwen op de gegrendelde deur deed hem van schrik opspringen; zijne haren rezen te berge, en hij hield zich gereed tot de vlucht; hij wilde bidden; maar het gevloek van zijn meester belette het hem. Toen eindelijk de nacht gevallen was, hoorde hij voor het laatst het ritselen der wapenen en de stem van zijn meester, die waanzinnig maar luid riep: »*Je le tiens hault!* hier is Perrol, ik tart u allen!" en daarop werd het stil, doodstil. Vergeefs naderde Vidal de deur, hij hoorde niet meer kermen of zuchten; maar zelfs deze stilte was huiveringwekkend.

Op dit oogenblik kwamen eindelijk de ruiters, die naar Amersfoort gezonden waren, terug. Het was hun niet mogelijk geweest eerder een der geneesheeren mede te brengen, daar deze hunne huizen ontvlucht waren, toen zij vernamen, dat men hen naar Barneveld wilde vervoeren. Het was evenwel den ruiters gelukt, één hunner in zijn schuilplaats te ontdekken, en hem te noodzaken hen te volgen. Er had een lang beraad plaats, voordat men het waagde de deur van Perrol's kamer te openen; Vidal was het, die de grendels wegschoof en het eerst den voet in de kamer zette. Quintyn, de heelmeester en eenige ruiters volgden hem. De kaarsen, die zij bij zich hadden, dreigden door de zuiging der lucht uit te gaan; de mannen deinsden terug; maar toen zij bemerkten, dat het raam aanstond, vatten zij weder moed, haalden de deur aan en traden verder. Alles lag door en op elkander verbrijzeld en verbroken; de grond was in alle richtingen met bloed bevlekt; maar zij hoorden niets. Nog werden zij niets gewaar; doch toen viel hun oog op iets, dat de lichtstralen terugkaatste: zij hielden de kaarsen omhoog, en nu zagen zij Perrol, maar durfden hem niet naderen. Aan het einde en in den hoek van het vertrek zag hij tegen den muur, hen aanstarende, maar zijn gelaat was lijkkleurig en met blauwe vlekken; hij had zijn schild met zijn spreuk er op aan den arm; in de Roode Hand, aan welke hij een ijzeren

Aan het einde en in den hoek van het vertrek zat hij tegen den muur, hen aanstarende, maar zijn gelaat was lijkkleurig en met blauwe vlekken; hij had zijn schild met zijn spreuk er op aan den arm.

De Schaapherder.

Bladz. 102, deel IV.

handschoen droeg, hield hij een breede wapenbijl; hij droeg den helm met de roode pluim op het hoofd. Toen eindelijk al die vijanden, welke hij meende verdreven te hebben, éénmaal allen gezamenlijk als uit den muur waren getreden en hem hadden aangevallen, had hij zich gewapend, hun zijn wapenroep tegengedonderd en hen afgewacht.

Vidal riep hem, maar hij antwoordde niet. Toen traden zij nader; zijn strakke blik scheen op hen gericht te blijven; zij sidderden en durfden hem niet naderen, veel minder aanraken. De heelmeester echter, dien zij bij zich hadden, trad vooruit, en belichtte dat vreeselijk gelaat: de oogen zagen stijf in de vlam, en de geopende lippen lieten de opeengeklemde tanden zien; niets bewoog zich aan het half naakte lichaam, dat in zijn eigen bloed zat. Hierop deed hij, aan wien Perrol zijne paarden niet zou vertrouwd hebben, zonder aarzelen twee stappen voorwaarts, legde de hand op den schouder van het bendehoofd, en zeide koel: »Hij is dood!" en Perrol met de Roode Hand viel voorover. Vidal gilde en trad terug; zelfs de ruiters zetten den voet achterwaarts, en de heelmeester zeide lachende: »Hij zal u niet meer bijten; hij is wel dood!"

Een oogenblik stond Quintyn in gedachten verzonken, waarna hij het vertrek met de ruiters verliet. Perrol was immers dood; hij kon niet meer bevelen, niet meer dreigen of straffen; voor geld en uit vrees hadden zij hem gediend; maar nu was hij dood, en zij konden heengaan. De heelmeester stond gereed om hen te volgen; maar Vidal smeekte hem te blijven, en hem voor een goede belooning te helpen om zijn meester op te nemen. De man was gewoon aan den dood, en hij huiverde daarom niet, toen hij van geld hoorde, om den knaap te wille te zijn, waarna ook hij de kamer verliet. Perrol lag nu op de tafel; de knaap was genoodzaakt geweest, dat schild, die bijl uit de verstijfde hadden te rukken, welke er aan vastgeklemd zaten. Toen het raam gesloten was, wilde hij kaarsen bij het lijk plaatsen en bij zijn dooden meester bidden; maar de kandelaar viel om, toen hij dien nederzette. Hij huiverde. Het was zóó akelig in het verlaten vertrek, alleen met het bendehoofd, dat hij zijn voornemen opgaf; hij wierp eene der bedgordijnen over het bebloede lijk, dat hem zooveel vrees inboezemde, en hij verliet de kamer.

Evenwel wilde hij voor de deur wacht houden. Hij zat daar in droevige gedachten verdiept, en zag in, dat er voor hem een nieuw leven begon: de band, die hem aan Perrol verbonden had, was verbroken, als een trouwe knaap had hij hem gediend, zooals zijn vader hem gelast had; maar nu wilde hij ook de Zwarte Bende verlaten; niets noopte hem meer om te blijven. Zoo zat hij in gedachten verzonken, nadenkende over het lot, dat hem wachtte, over de plaats werwaarts hij zich begeven wilde, toen hij plotseling opsprong, en een doffe slag zich in de kamer hooren liet, waar zijn meester lag. Hij luisterde en beefde....; zou Perrol gevallen zijn? zou hij nog leven? maar hij hoorde zijne stem of zijn gesteun niet; zou de booze geest gekomen zijn, om zich van hem meester te maken? doch alles was weder stil. Hij trachtte de vrees te overwinnen, die hij gevoelde; hij voelde naar zijne wapens, nam de kaars op, opende de deur en riep: alle goede geesten loven den Heere; weg van mij, satan!" Maar alles was stil in het vertrek; de gordijn lag over de tafel; de maan scheen door het raam en viel op het groene laken. Hij beschouwde den omtrek van het lichaam, en trad daarna voorwaarts; niets scheen van de plaats veranderd dan de strijdbijl, die naast de tafel lag, en het raam stond open. Hij sloot het weder, riep nog eens de woorden uit, die hem tegen de macht der hel beschermen moesten en naderde het lijk. Boven lichtte hij het einde van het laken op; maar toen zijn oog de geopende oogen en het zwarte gelaat van zijn meester gewaar werden, liet hij het vallen, en hij trad huiverend naar buiten. Hij sloot de deur weder, en verweet zich het afgrijzen, dat hij voor zijn meester gevoelde; hij wilde voor zijne ziel bidden; maar het was hem onmogelijk, en hij ging somber te moede zitten waken.

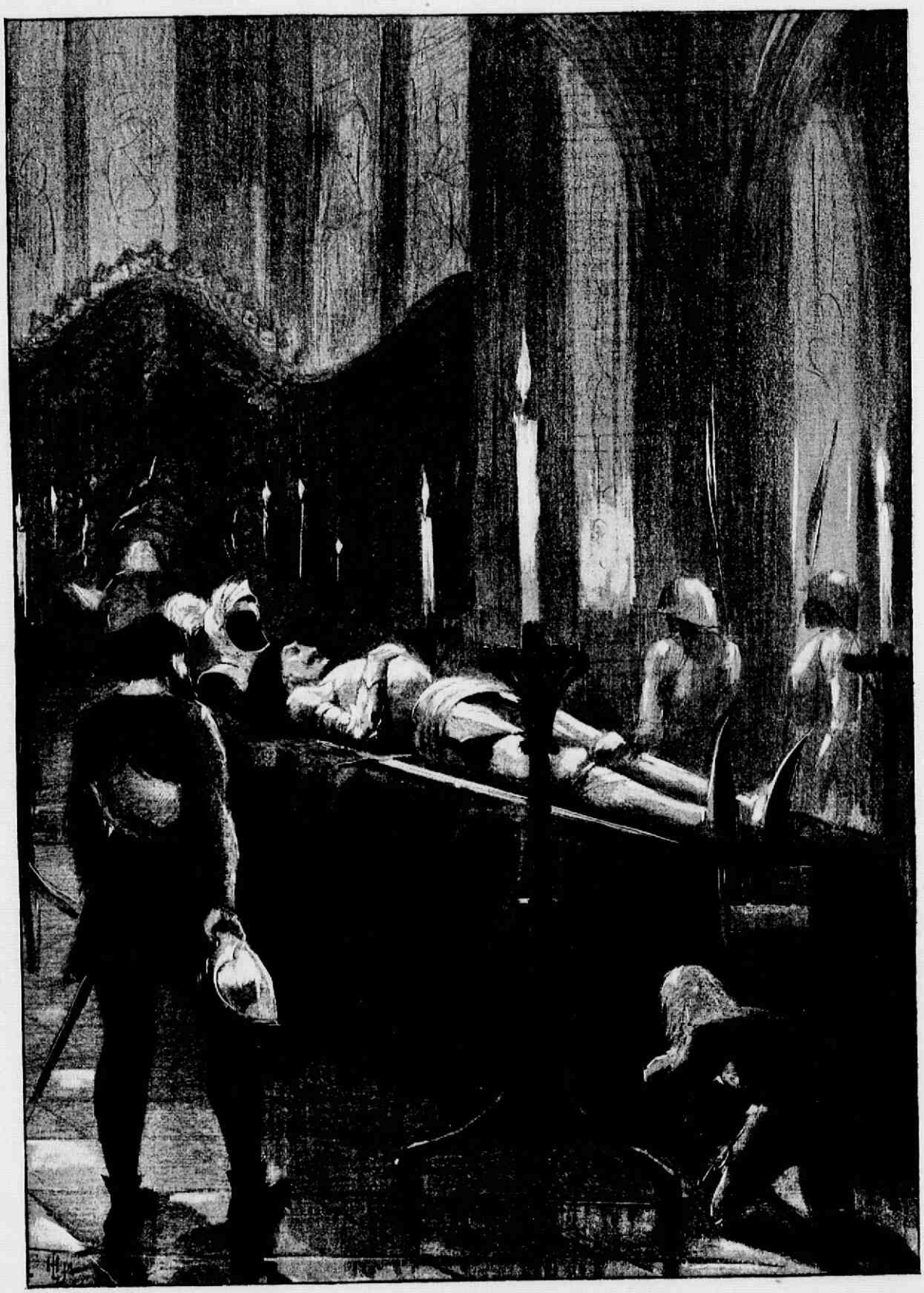
Daar lag Perrol met de Roode Hand, hoofdman der Zwarte Bende. In vele landen had hij gewoed; ook in dit land had hij zijn bloeddorst botgevierd. Ook hier had hij slachtoffers gevonden; maar hij zelf leefde niet meer: de wrekende hand der wedervergelding had hem door zijn meester herwaarts doen zenden. Mogelijk vertrouwde de vreesachtige en kranke vorst den stouten krijgsman niet langer, die zich door eerebetoon noch belooning liet binden, die niets kende dan zijn wil en zijn welgevallen, in wiens gemoed getrouwheid of dankbaarheid nimmer gevestigd waren. Lodewijk de Elfde had zich beraden; het leven van Perrol hing aan een enkele gedachte van den man, die zijn arm betaalde; maar deze aarzelde om dat vreeselijk werktuig te verbreken, dat hem zoo dikwijls goed gediend had, dat hem nog dienen kon, en hij zond Perrol herwaarts, om in

het Stieht te woeden. Wat was er van den trotschaard over, die, getooid met den buit, waaraan bloed en tranen kleefden, aan het hof, op feesten en aan slempmalen verscheen? Wat was er over van dien man, welke dronk en speelde tegen den sterkste, die de sterkste en wildste paarden temde, die zijn leven waagde, of liever dat van zijn evenmensch opofferde voor een niets? Wat was er overgebleven van dien schoonen man, die door zijn vleierij, zijne liefkoozingen en geschenken de vrouwen verleidde, nu eens een minnezang neuriede, met edelen zwier de jonkvrouwen ten dans leidde, liefde huichelde, en de onschuld verschalkte, dan weder door geweld en vloekwaardige hulpmiddelen haar aan zijne driften opofferde? Van dien man was niets overgebleven dan een afzichtelijk lichaam. Toen hij in Utrecht de weddenschap aannam om zich door Maria te doen beminnen, velde hij zijn doodvonnis: de wedervergelding bracht hem in de eenzame Hunnenschans, waar zijn stem het verstand aan Ganita wedergaf: dat was zijn dood. Geene treurende krijgslieden hielden wacht bij zijn lijk; geen priester had het met het gewijde water besproeid, geen gewijde kaarsen brandden bij hem; zijn knaap stond niet weenende naast hem; de priester las de gebeden voor de dooden niet bij hem; Perrol met de Roode Hand was geheel alleen, en lag daar zonder harnas; de maan scheen zelfs angstvallig een schijnsel op zijn vreeselijk gelaat te laten vallen; allen hadden hem verlaten; zelfs zijn getrouwe knaap was gevlucht en kon niet voor hem bidden.

O! hoe geheel anders was het met Jan Van Schaffelaar. Vóór het altaar, in de kerk aan St. Odulf gewijd, lag hij op een verhevenheid, die met zwart laken bedekt was, dat aan de zijden in wijde plooien afhing, en op elk der hoeken stond een gewijde kaars. Daar lag de bruidegom van Maria, de held van Eemnes; geen enkele bloedvlek kleefde meer aan het blinkend, ofschoon gebroken harnas, dat het forsche lijk bedekte, hetwelk vroeger zoovele bewijzen van kracht gegeven had. Hij lag daar in volle wapenrusting met zijn helm achter zijn hoofd; slechts de handschoen, dien Perrol laf hartig vertreden had, en het dolkmes, dat de edelman den huurling met stervende hand onder het harnas had gestoken, ontbraken; het lange zwaard lag aan zijn zijde. Op zijn kalm gelaat zweefde een lach om den mond, die, toen de ziel het verpletterde lichaam verliet, den naam van zijn bruid nog gestameld had. Zijne oogen waren gesloten, de oogleden waren voor die oogen gegleden, welke stervende den hemel gezocht hadden; zijne handen lagen gevouwen op zijn borstharnas, alsof hij bad; men zou niet gedacht hebben, dat hij niet meer leefde, als de doodelijke bleekheid van zijn gelaat hem niet verraden had. Zijn wapenschild, waarop hij gestorven was, hing onder zijne voeten; er vóór lag de troostelooze knaap, en bad of antwoordde den priester; want de grijze dienaar der kerk lag geknield voor het altaar, waarop de gewijde kaarsen brandden; hij bad voor de ziel van Jan Van Schaffelaar, wiens lichaam hij met wijwater besprengd had. De meester uit *de Vergulde Helm* stond met ongedekten hoofde, niet ver van den bruidegom zijner dochter; nu eens luisterde hij naar de gebeden, dan weder zag hij met somberen ernst naar het lijk; hij gevoelde, dat de brave man gelukkig was, die, zooals hij vertrouwde, reeds was ingegaan in het rijk der hemelen; maar de tranen sprongen uit zijne oogen; want hij dacht aan zijn kind: Maria was geen bruid meer: zij had den edelen bruidegom verloren.

Dat verlichte altaar, dat schitterende harnas, stemde het hart tot eerbied en ontzag; het *De profundis* van den priester klonk eentonig, maar plechtig, door het Huis des Heeren. Dáár lag heer Jan van Schaffelaar, de laatste van zijn geslacht, maar die zijn naam door zijn dood vereeuwigde; dáár lag de dappere, dien het bendehoofd had genoodzaakt te sterven, maar dien hij niet had kunnen overwinnen. Twaalf knechten van Gerrit van Nijveld hielden bij den ingang van het koor de wacht, ofschoon de Zwarte Ruiters de kerk ontruimd hadden, sedert de man er lag, dien zij, huns ondanks, met schrik en ontzag beschouwden. Het licht der gewijde kaarsen kaatste tegen hun harnas en hunne blinkende hellebaarden terug: zij gingen zacht, als zij zich verplaatsten; want vóór het altaar lag heer Jan van Schaffelaar.

Froccard vond zich teleurgesteld, toen Quintyn gehoor gaf aan het verzoek van heer Gerrit van Nijveld: hij zag den jongeling, wien hij den dood gezworen had, wegvoeren, en hij kon hem niet schaden. Zoowel om zich er een verdienste uit te maken bij Perrol, als om Frank te straffen, die eens Maria gered had, toen hij haar bewaakte, en die zelfs na dien tijd uit zijne handen ontvlucht was, besloot hij eene poging te wagen om hem te bereiken: wij weten, dat de booswicht een geslepenheid bezat, die hem voor moed diende, en

Daar lag de bruidegom van Maria, de held van Eemnes; geen enkele bloedvlek kleefde meer aan het blinkend, ofschoon gebroken harnas, dat het forsche lijk bedekte.

De Schaapherder. Bladz. 104, deel IV.

waarop hij vertrouwde. Hij meldde zich aan, als zond Vidal hem in het geheim met een kan wijn voor den jongen ruiter. Voor den man van Van Nijveld, die in de gang de wacht hield, en hem niet kende, schonk hij een napvol van den besten wijn, dronk, en liet hem den voetknecht proeven. »Een doode zou er levend van worden," zeide deze, en Froccard hernam snel: «Juist daarom zendt de goede knaap hem aan den armen jongen." Hierop vervolgde de man van Van Nijveld; »Ga dan naar binnen, doch verzoek hem, dat hij om mij denke, als er iets overschiet." Hij wees hem de deur aan, en zag met smart de kruik verdwijnen. Zacht opende Froccard de deur, en even behoedzaam sloot hij haar weder. Frank lag daar uitgestrekt op het stroo; Ralph sprak tot hem, en wreef zijn hoofd met koud water; maar de vriend van Van Schaffelaar hoorde de stem van zijn pleegvader niet, de schaapherder die niet van den naderenden booswicht. De gelegenheid was schoon — een grijsaard, die, met den rug naar hem toe, voorovergebukt lag, en een jonge man, die zijn bewustzijn verloren had, waren geene vreeselijke vijanden, zelfs niet voor Froccard; hij zou zich zelven en het bendehoofd wreken; de man van Van Nijveld zou hem niet kunnen herkennen, en Perrol zou hem, al ware dit het geval ook, beschermen en zelfs beloonen. De schaapherder hoorde het openen der deur niet, zoomin als zijne voetstappen; maar toen Froccard de kruik nederzette en de hand aan den dolk sloeg, sprong Wolf op, dien hij nog niet bemerkt had, en die op het gelaat of in de houding van den vreemdeling diens voornemen scheen te bemerken.

»Stil, Wolf!" zeide de herder, zonder om te zien; want hij dacht, dat er iemand was, dien hij verzocht had azijn te halen; maar de trouwe hond gehoorzaamde ditmaal niet, en Froccard deed een schrede voorwaarts. Woedend vloog de hond op hem aan, maar bleef staan, toen hij het dolkmes gewaar werd. Nu zag de schaapherder om, en hij bemerkte den Zwarten Ruiter en stond op; het zwaard van Frank hield hij in de magere hand geklemd; hij wilde het leven van den jongen man beschermen. Froccard aarzelde: »Vidal zendt mij; houd uw hond terug!" riep hij, en boog zich om de kruik op te nemen. Toen sprong Wolf hem naar de keel, waardoor de verloopen monnik de kruik liet vallen, die brak; de nagels en de tanden van den hond gleden langs het zwarte ijzer af, en de dolk bracht hem wel een wonde toe; maar hij wilde den aanval hervatten, waarop Ralph toornig riep: »Terug, Wolf! terug, laat mij begaan!" De hond gehoorzaamde; doch vóórdat de schaapherder Froccard bereikt had, verliet deze het vertrek; hij had den moed niet, den grijsaard af te wachten, en vervloekte den hond, die den schaapherder en den ruiter gered had.

De man van Van Nijveld, die de wacht had, was verwonderd, den ruiter, die den wijn had gebracht, zoo onvergenoegd te zien vertrekken. Hij had het blaffen gehoord, en begaf zich naar den schaapherder, om zelf te zien of er een dronk zou overschieten, maar vond tot zijne smart de kruik gebroken en het edele druivennat, dat dit jaar zoo schaarsch was, over de steenen vloeiende; de oude man onderrichtte hem echter weldra, wat er gebeurd was.

Heer Gerrit Van Nijveld bevreemdde het wel, toen hij bericht kreeg, dat men gewaagd had, de mannen, die hij onder zijne bescherming had genomen, te naderen, en zoo het scheen met kwade oogmerken; maar de schaapherder verzekerde hem dit zoo stellig, dat Van Nijveld hen allen, zoodra Frank zijn bewustzijn had wedergekregen, naar den Hacfort liet overbrengen, alwaar zij veilig waren.

Hij liet naar den toestand van Perrol vernemen, en kreeg tot antwoord dat de onderkellenaar van Putten hem verpleegde, dat zijn wonde en ongesteldheid niets te beduiden hadden, en hij werd ongerust, hoe dit alles voor het arme dorp zou afloopen. Men berichtte hem, dat de ruiters van de Zwarte Bende zich lieten verluiden, (1) dat Perrol hun de plundering had toegezegd; dat het dorp waar hij gekwetst was, geheel zou verwoest worden. Hij had het bendehoofd leeren kennen, en verwachtte ook niets anders; daarom zond hij, zoodra de avond viel, iemand naar Amersfoort aan heer Willem van Wachtendonck, met dringend verzoek, om, vóórdat de dag aanbrak, zooveel volk als mogelijk was naar Barneveld te zenden, om de ongelukkige dorpelingen voor een geheelen ondergang te bewaren, er bij voegende, dat hij en zijne voetknechten in allen gevalle zouden blijven; maar dat hij de onmogelijkheid inzag, om alleen de Zwarte Bende in ontzag te houden.

Toen het ruchtbaar werd, dat Perrol met de Roode Hand dood was, heerschte er een algemeene ontsteltenis onder zijne ruiters, en de vrees voor eenig ongeval begon al te verminderen. Van Nijveld wist niet, welke bevelen Perrol nog gegeven had; er valt ook niet aan te twijfelen, of hij zou omgekomen zijn, ofschoon hij den geheelen nacht

(1) Bekend gemaakt hadden.

onder de wapenen bleef, indien Quintyn nagekomen was, hetgeen hij beloofd had; want Gerrit van Nijveld wilde het dorp niet lafhartig ontruimen, en zich bergen op zijn sterk huis, waar hij in veiligheid zou geweest zijn. Doch de Zwarte Ruiter hechtte niet veel aan zijn woord; hij zag geene reden om dezen nachtelijken aanval te ondernemen, nu Perrol dood was; hij twijfelde wel niet aan de overwinning, maar het bendehoofd was er niet meer; op hem zou de verantwoording van deze daad gekomen zijn, waarbij niets te verdienen viel. Aan dit gebrek aan nauwgezetheid, en aan de werking van het vergif had Van Nijveld het te danken, dat hij zijn handschoen niet terug behoefde te vorderen, en dat heer Willem van Wachtendonck, die zelf gekomen was, hem nog in leven vond.

Toen de morgen aanbrak, bevond zich reeds alles onder de wapenen; het was hier nu niet meer te doen om eenige boeren te vermoorden of te verjagen; maar er kon aan geen plunderen gedacht worden, voordat het volk van Wachtendonck en van Nijveld verslagen was. Met bedaardheid en tot dappere tegenweer bereid, wachtten beiden het besluit der vreemde ruiters af; maar Perrol en Walson waren dood; het grootste gedeelte der oude gedienden was in Eemnes gebleven, en zij bevonden zich in een vreemd land. Quintyn, dien Perrol ook niet waardig gekeurd had om zijn luitenant te worden, was van gevoelen, dat het niet raadzaam was iets te ondernemen, en zij, die met hem waren, stemden daaromtrent met hem in.

Met vreugde zagen de bewoners van Barneveld de Zwarte Bende het dorp verlaten; sedert het oogenblik, dat zij er was binnengedrongen, waren hunne have en hun leven elk oogenblik in gevaar geweest; en ofschoon de meeste ruiters niet geheel zonder roof vertrokken, dankten zij God en St. Odulf, dat zij hen van deze vreeselijke krijgslieden verlosten; met reden hadden zij angstig het oogenblik van scheiden te gemoet gezien. Zonder krijgsmuziek, vloekend en dreigend, dat zij wel eens zouden terugkeeren, reden de rijzige ruiters morrend naar buiten, en de ruiterknechten volgden met stille trom. Toen eerst haalden de dorpelingen weder vrij adem, en stroomden naar de kerk om den Hemel te danken; toen eerst stonden de redders van het dorp aan hunne mannen toe zich neder te zetten; de wachtposten op de heide waren verdwenen, en de mannen van Van Wachtendonck stonden nu aan den uitgang van het dorp.

Terwijl de Zwarte schaar gewapend naar Amersfoort trok, zonder buit, zonder aanvoerder en met achterlating van zoovele makkers, zonderde zich een twintigtal ruiters van hen af, en reed, om het dorp heen, den weg op naar Voorthuizen; alleen Quintyn, Vidal en Froccard kennen wij; de overigen waren gewone mannen van wapenen. Er waren echter nog twee draagpaarden, die naast elkander gingen, bij hen, ofschoon men aan het uiterlijk dezer groote, moedige dieren zien kon, dat zij van een te edel bloed waren voor zulk een bestemming; zij waren groot en gitzwart; beiden waren waard om een vorst in den strijd te dragen. Het eene, dat zich gedurig van den last, welken het hielp torsen, ontslaan wilde, was het sterkst gebouwd; het deed niets dan steigeren en slaan, en zijn woestheid was bijna niet te beteugelen. Het andere daarentegen, dat zich door de fijnheid zijner leden onderscheidde, scheen geheel verslagen en liet den kop hangen; geduldig droeg het den last, die het scheen te drukken. Somtijds echter werd het voor een oogenblik gedwongen, om zijn neerslachtige houding te verlaten; dan week zijn moedeloosheid, dan fonkelden zijne oogen: het was als zijn makker er zijn woede tegen richtte, het beet, en door zijn gebriesch ten strijde riep. Het waren Moor en Hector, die het lijk van Perrol droegen, alsof het een baal koopgoederen ware, om welke men een lap groen laken geslagen en met koorden vastgebonden had. Dit was alles, wat er overbleef van het bendehoofd, dat men nu zelfs zijn bijnaam betwisten kon; want men had hem des morgens wel op de tafel gevonden en bedekt met de gordijn; maar de Roode Hand was verdwenen...! Vidal was slechts medegegaan, om het lijk van zijn meester de laatste eer te bewijzen, en het in 't dorp niet achter te laten; want hij wist, dat men het de gewijde aarde, ja zelfs een ongestoorde rustplaats zou geweigerd hebben.

Toen zij het Uddeler-meer en de Hunnen-schans in het gezicht kregen, droegen de twee paarden hun last niet meer. Waarschijnlijk had men het bendehoofd hier of daar op de heide begraven: de man, die zonder priester gestorven was, verdiende ook geen beter graf dan een heiden. De knaap beefde, toen zij de gracht van de schans langs reden. Het was warm en zonnig op de vlakte, en de stralen der zon werden op het water van het meer weerkaatst, dat effen was als een spiegel; geen windje bewoog de bladeren van het woud. Hij dacht aan dien vreeselijken nacht en huiverde. In het eerst was hij niet voornemens den voet in de Schans te zetten; want ofschoon hij de heks niet beschermen wilde, was hij niet

belust haar te zien, om Froccard, die zijn leven te danken had aan het vergif, dat zij gekookt had, haar te zien martelen; maar ofschoon schoorvoetende, volgde hij de ruiters; een onwederstaanbaar gevoel dreef er hem toe. In de Schans zaten zij af, en lieten één hunner bij de paarden. Quintyn, die vooruitsnelde, liet een uitroep van teleurstelling hooren, toen hij de plaats, waar de hut geweest, was, bereikte; deze was, wat het dak betrof, geheel verwoest; de plaggen, die het dak uitgemaakt hadden, waren naar binnen gevallen toen men de boomtakken weggenomen had, die voor sparren dienden: de heks was verdwenen.

Toen viel hun een plaats in het oog aan de waterzijde. Juist in het midden, tegenover het meer, brandde of smeulde nog eenig hout tusschen eenige groote steenen: het scheen het overblijfsel van een groote mijt, welke men hier had opgericht. De ruiters en zelfs Vidal schreeuwden van verbazing; want een menschelijke gedaante, ofschoon door het vuur verteerd en ineengekrompen, lag midden in de asch en de kolen. De ruiters roerden den aschhoop met hunne klingen om, en toen viel het verteerde lichaam ineen; slechts een gedeelte der beenderen had weerstand aan het vuur geboden. Vidal boog zich voorover; met ontzetting staarde hij op dien aschhoop, stak de hand uit, en haalde te midden van de asch een door het vuur beschadigden ijzeren handschoen en dolk te voorschijn; hij bezag die beide stukken opmerkzaam, en zeide toen somber tot Quintyn, terwijl hij eerst in den handschoen en daarna op den knop van het wapen wees: »Dat is de Roode Hand! en dit is het dolkmes van Messire Perrol! evenwel had hij er maar één met dit zwaard en deze letters, en dezen morgen heb ik het ingepakt! — Geloof mij, dit gebeente, de asch zijn die van de heks ...." Froccard grimlachte, en de ruiters en Quintyn lieten hunne verwondering blijken; maar daar bleef het bij. Toen trad Vidal naar het water, wierp er het dolkmes en den handschoen in, en zag huiverend om bij het hooren van het gekras eener raaf: op den stam van den verbrijzelden boom, midden in de Schans, zat de ongeluksvogel van de heks. Het water spatte, en de droppels schitterden evenals diamanten; de hand en het wapen, die eerst het vuur gevoeld hadden in de grafkapel van Valbéni, daarna in de Hunnen-schans, verdwenen in het heldere nat, en nog vóórdat de knaap en de ruiters waren opgezeten, was het water van het meer weder glad en effen; — de Roode Hand had slechts een oogenblik den waterspiegel kunnen doen rimpelen...

De dag was al ver verloopen, toen zij voor het Uithof der monniken uit de abdij Abdinkhof stil hielden. Het weder begon onstuimig te worden, en de regen viel; de weinige schoone dagen, die elkeen zoo verheugd hadden, schenen voorbij te zijn, en 't was alsof de natuur slechts de aarde nog eens schoon had willen voordoen aan Jan van Schaffelaar, voordat hij haar voor altijd verlaten moest. Men was verwonderd, dat aantal Zwarte Ruiters voor de poort te zien: het bezoek van Perrol was nog niet vergeten. Slimme Jasper had zooveel verteld van den boozen vreemden krijgsman, en men vreesde, dat er nog meer ruiters in het bosch verborgen waren gebleven. De ongerustheid verminderde een weinig, toen Quintyn, die het woord voerde, te kennen gaf, dat hij alleen kwam, om twee woorden met den waardigen heer onderkellenaar te spreken, en Froccard hield de hand reeds op een touw, dat hij voor zich op den zadel had liggen. Hij dacht na over het bevel van Perrol, dat hij zou uitvoeren, toen de man, die uit een raampje naast de poort tot hen gesproken had, ten antwoord gaf, dat er geen onderkellenaar was, ofschoon er elk oogenblik een nieuwe van Paderborn verwacht werd, dewijl de vorige reeds op St. Ambrosiusdag van het verleden jaar was overleden. Quintyn gaf zijn verwondering te kennen, en verzocht den kellenaar zelven te mogen spreken, en na eenig tijdverloop stond men hem zijn verzoek toe, mits hij de ruiters naar het dorp zond. De kellenaar, die nog in zijn stoel zat, bevestigde hem en Vidal, die was medegekomen, hetgeen men hun gezegd had; hij vertelde hun, hoe de broeder, die in den nacht vóór St. Andreasdag naar de Kellenarij terugkeerde, om den heiligen dag te kunnen vieren, op de heide aangevallen, door de heks mishandeld en in het water gedompeld was; waardoor hij acht dagen daarna aan een heete koorts overleden en op het kerkhof begraven was. De Zwarte Ruiter en de knaap deden nog eenige vragen, en verwijderden zich toen, zonder den nieuwsgierigen, braven ouden man een afdoend antwoord te geven nopens den woesten edelman, die hem juist op den dag vóór St. Andreas-dag bezocht had, en die hij vermoedde, dat met den satan in betrekking stond. Mogelijk was de kellenaar zelfs wel tevreden, zoo gemakkelijk van die ruiters ontslagen te worden.

Vidal was de eenige, die nog leefde van degenen, die vroeger bij vader Plemp waren geweest. De oude man herkende hem, en zag vol vrees naar de zwarte gasten; hij dacht aan de verhalen van

den molenaar. Hetgeen de kellenaar gezegd had, werd door hem eens luidend verhaald, en Vidal zeide, toen zij het dorp verlieten, waaruit Slimme Jasper gevlucht was, zoodra hij vernomen had, dat er weder vreemde ruiters in den omtrek van den molen waren: »Ik zie het nu duidelijk in, dat de heks uit de Hunnen-schans de gedaante van den onderkellenaar heeft aangenomen, om mijn meester te vermoorden," en hij dacht bij zich zelven: »God heeft de onschuldige Maria gered; de macht der hel heeft zich tegen haar vijand gekeerd en hem verpletterd!"

XXVII.

De verlaten post.

Getroffen en verrukt bij 't spakeloos aanschouwen
Kon hij niet langer 't geen zijn borst doordrong weêrhouën,
En midden in 't gesprek, op dien bewogen toon,
Sprak hij voor de eerste maal: MARIA! gij zijt schoon!"

„Wat, ziet gij?" — klonk het tot de wacht.
„„Ik zie,"" was 't antwoord, „„ruiters rennen.
„„Nog kan ik 't volk niet onderkennen.""

C. G. WITHUYS.

Niets willende verzuimen om zijne wederspannige steden ten onder te brengen, had Bisschop David een pauselijke bulle weten te verwerven, waarbij de steden Utrecht en Amersfoort en heer Engelbert van Kleef in den ban gedaan werden; echter bekommerde men zich weinig om dezen pauselijken banvloek, en dwong de geestelijken tot het doen der diensten. De altaren waren niet beroofd van pracht en gewijde lichten; de geestelijken doopten; de stervenden daalden niet zonder vrijspraak van zonde ten grave, ook het sacrament des huwelijks was niet opgeschort; de klokken waren niet begraven, maar riepen nog altijd de geloovigen kerkwaarts. Die van Utrecht belegerden vruchteloos de stad IJselstein, en verloren twee schepen met koren en krijgsgereedschap, die omtrent den mond van de Eem door de Amsterdammers genomen werden. Met meer geluk sloeg de Stadhouder het beleg voor het blokhuis aan de Vaart, nadat het huis Vroonestein bij Jutfaas vermeesterd was. Ditmaal hadden de Utrechtschen den moed niet, om het te ontzetten; de neerlaag, bij Eemnes en Westbroek geleden, was nog niet vergeten. De Bisschop zond twee mortieren om het blokhuis te beschieten, en in September werd de bezetting tot de overgaaf gedwongen. In December sloot Maximiliaan vrede met den koning van Frankrijk, waardoor hij gelegenheid kreeg om zijn wapenmacht tegen minder sterke, maar toch gevaarlijke vijanden te keeren.

Het jaar 1483 begon onder droevige vooruitzichten voor de vijanden van den Bisschop. Het vorige jaar waren hunne wapenen meestentijds ongelukkig geweest, en hunne bondgenooten bekommerden zich niet meer om hen, of hadden zelven de handen vol. De koning van Frankrijk had bij den vrede beloofd, dat hij die van Utrecht niet zou ondersteunen; en ofschoon dit hem nu niet zou verhinderd hebben het onder de hand te doen, als het met hoop op goeden uitslag had kunnen geschieden, zoo kwam hij evenwel na, wat hij bezworen had: de dood van Perrol en de verliezen der Utrechtschen maakten, dat hij hunne zaak als verloren beschouwde, en het Fransche goud bleef weg. Zij waren nu zelfs genoodzaakt de soldij der Zwarte Bende te betalen, aan welker hoofd Quintyn zich bevond; een groot gedeelte der Zwarte Ruiters had echter na den dood van Perrol het Sticht verlaten, om dienst te nemen onder den vriend van het bendehoofd, den graaf Van der Mark, bijgenaamd *le Sanglier des Ardennes*, die in Augustus den bisschop van Luik had om hals gebracht, en zich, na den vrede, ook door eigen krachten tegen Maximiliaan moest staande houden; van die zijde kon men in Utrecht dus ook geen hulp verwachten. De Zwarte Ruiters hadden de bezittingen van Perrol onder elkander verdeeld. Vidal had echter vruchteloos naar onderscheiden zaken van veel waarde gezocht, en niemand twijfelde of Froccard, die plotseling verdwenen was, had die ontvreemd. Ook Vidal had de Zwarte Bende verlaten, en zich naar Utrecht begeven.

Daar de oogst door den krijg en het weder, dat niemand zich herinnerde immer zoo ongunstig beleefd te hebben, bij herhaling vernield werd, heerschte er overal gebrek en armoede. De duurte en de schaarschte der levensmiddelen, de drukkende opbrengsten, het stijgen van het geld, en de flauwe hoop, dat er was op betere tijden, veroorzaakten veel gemor in Utrecht; men herinnerde zich de tijden, toen er weinig schatting werd opgebracht, de markten goed voorzien waren, en men zag naar den verdreven bisschop om. Het eenige wat de burgers voor al hun lijden gehad hadden, was onrust en gevaar; vrede en overvloed, meenden zij, zouden wederkeeren met hun ouden heer; zelfs zij, die het meest op hem gebeten geweest waren, begonnen anders te denken, of durfden hunne gedachten niet meer uiten.

Terwijl de beschermheer van het Sticht, wien het in Februari gelukt was de stad Rhenen te overrompelen, twee maanden later naar Kleef vertrokken was, arbeidde de burggraaf van Montfoort aan den vrede, en begaf zich te dien einde zelf naar Wijk, om in persoon met heer David te handelen. Van dáár teruggekeerd, belegde hij een vergadering in het Kapittelhuis, alwaar eenige burgers hem overvielen, luid den vrede eischten en de deuren sloten. De meesten van het krijgsvolk waren juist op dat oogenblik buiten de stad; en eenige rijzige ruiters trachtten vruchteloos de rust te herstellen; de burgerij kwam op de been, behield de overhand, en de burggraaf en zijne vrienden werden op hetzelfde oogenblik, dat zij zich bevrijd hadden, gevangengenomen.

De voorstanders van den Bisschop maakten van deze gelegenheid gebruik, en men zond bode op bode naar heer David te Wijk, met bede om spoedig in de stad te komen. Hij verzuimde niet, om van dezen omkeer van zaken gebruik te maken. Er was geen tijd tot lang beraad; vergezeld door nog geen vierhonderd ruiters, zoo te paard als te voet, kwam hij in de stad, en zette den voet weder in het Bisschopshof. Door de onvoorzichtigheid zijner vijanden, de bemoeiingen zijner vrienden en het neigen der gemoederen naar zijne zijde, zag hij zich weder in het bezit van de voornaamste stad van het Sticht; hij behoefde Maximiliaan voor deze herstelling geen dank te weten, en het liet zich aanzien, dat al zijne ongehoorzame onderdanen zich vanzelf aan hun ouden meester zouden onderwerpen, vóórdat de wapenen van den Hertog hen er toe dwongen. De Hollanlanders, die gewaar werden, dat de Bisschop zonder hen met de oproerigen zocht te onderhandelen, en hen buiten de zaken te houden, namen dat euvel op, en rukten voor de stad Montfoort, die met toestemming van heer David voor hen gesloten werd gehouden. Hij ging in persoon naar IJselstein, doch trachtte vruchteloos hen te bewegen de belegering op te geven. Zij vergezelden hem zelfs tegen zijn wil, toen hij naar Utrecht terugkeerde, en maakten zich meester van de Katharijnenpoort, hetgeen de burgerij het ergste deed vreezen, vooral voor degenen die gevangen waren; want het gerucht liep, dat zij allen naar Holland zouden vervoerd worden, en dat men de stad en het kasteel van Montfoort tot den grond toe zou verwoesten.

»En hoe maakt het heer Gerrit van Nijveld, Frank? kan hij de gevangenschap nogal zetten?" vroeg Wouter, die met zijn vrouw in het huisvertrek van *de Vergulde Helm* zat.

»Hij moet het wel, meester!" antwoordde Frank, die het harnas tegen een burgerkleed scheen verruild te hebben. »Het deed mij genoegen, dat heer David mij medenam, toen de burgerij hem bad te komen, alleen omdat ik hem van dienst kon zijn; zijn Eerwaarde heeft den braven edelman op mijn verzoek toegestaan om naar Wijk te gaan; hij is daar onder bewaring van den heer van IJselstein, en de Hollanders zullen hem niet moeien."

»Gij schijnt dus al veel invloed te hebben bij den Bisschop," zeide vrouw Martha.

»Veel?" riep Frank. »Nu, dat wel niet; doch hij is met mijn dienst tevreden; ik heb hem de laatste bede van mijn weldoener overgebracht, en hij heeft zeker zelf begrepen, dat hij schuld heeft..." Hier zweeg hij, hield de hand voor de oogen, en vervolgde treurig: »Maar hij is mijn heer, en mijn edele vriend heeft mij het zwijgen opgelegd. — Ik ben zoo goed als onderbevelhebber der Schaffelaars; want zoo blijven zijne mannen heeten; heer David heeft het gewild; en kan hij minder doen voor hem....?" eindigde hij, het hoofd schuddende.

Vrouw Martha wischte een traan af, en zeide: »Gij hebt gelijk, wij mogen niet klagen; heer David is u genegen, en het is veel eer voor u."

»Bij St. Eloy, Frank is het waard!" riep de meester snel; die geroerd vervolgde: »Heugt het u nog, beste jongen! hoe wij, toen de zwarte duivels Barneveld verlaten hadden, en Willem van Wachtendonck hen met de meeste knechten gevolgd was, onzen vriend begraven hebben? hoe wij met zijne mannen van wapenen, die hem gedragen hadden, om het graf stonden? O! die enkele traan van den dapperen Van Nijveld, van dien edelmoedigen vijand, zeide meer, dan de woorden van den geleerdsten klerk, meer dan onze droefheid. Heugt u dat gejammer der dorpelingen nog, die geknield lagen, toen de bruidegom van Maria in de aarde verdween, en de geroerde stem van den ouden priester....? Maar hij had ook niets minder verdiend....!"

»Ja, meester!" zeide Frank zacht, terwijl Martha weende. »Hedenmorgen, vóórdat de priester nog de eerste mis offerde ter eere van de hemelvaart onzes Heeren, heb ik op zijn graf gebeden; ik wilde niet hierheen gaan, vóór het bezocht te hebben...."

»Gij deedt braaf, Frank!" zeide Martha, en drukte hem de hand.

»En de Hemel heeft er u reeds voor beloond," zeide Wouter: «want in den voornacht moet Hendrik van Nijveld Amersfoort met een vrij sterke macht verlaten hebben: waart gij dus regelrecht hierheen gekomen, zoo waart gij hun misschien in den mond geloopen."

»Hendrik van Nijveld! dezen nacht?" zeide Frank, die vreemd ophoorde; maar de meester vroeg bijna gelijktijdig: »Hebt gij de nieuwe zerk gezien, Frank? Wat zegt gij er van? heb ik heer Jan van Schaffelaar niet voorgesteld, zooals hij was? Is zijn wapenrusting niet fraai gesneden, en zou er iemand zijn, die het koper beter in den steen had kunnen leggen?"

»Neen, meester!" zeide Frank, »en ik heb uwe kunst bewonderd; want ik zag uw naam, zoo ik meen, in den kleinen helm er achter staan. O! de dappere aanvoerder verdiende ook zulk een grafteeken."

Zij bewaarden allen eenigen tijd het stilzwijgen, waarna Martha zeide: «Ik zal onze dochter waarschuwen, dat Frank hier is." Deze wierp een dankbaren blik op haar, en drukte haar de hand, toen zij opstond; maar Wouter riep snel:

»Dat kan hij immers zelf wel, vrouw!"

»Ja!" riep Frank verheugd, en sprong op; »Waar is Maria, beste meester?"

»Moet het kind dan schrikken, Wouter?" vroeg Martha, en vervolgde: »Blijf hier, jongenlief! ik zal het haar gaan zeggen."

De meester zweeg; maar Frank zag hem aan, en door zijn hoofdknikken moed vattende, hield hij Martha vast, en verzocht vriendelijk: »Laat mij gaan; Maria zal niet van mij schrikken!"

»Neen, Frank!" zeide Martha, ofschoon reeds half door zijn smeeken overgehaald.

»Zij is in den hof, jongen! ga maar," zeide de meester glimlachende. Frank stond gereed, om van zijn toestemming gebruik te maken; maar hij bedacht zich, sloeg zijn arm om den hals van Martha, kuste haar, en zeide smeekend: »Mag ik gaan, moederlief! zeg....?" Toen verdween de ernst van haar gelaat, en zij boog het hoofd. »Gij wilt het wel...?" riep hij, en wilde haar uit dankbaarheid nog eens kussen; maar zij verwijderde zich lachende, en Wouter riep, terwijl de jonge man de kamer uitsnelde: »Breng dien kus maar aan Maria over; want mijn vrouw wil hem niet hebben."

»Hij is erg verliefd," zeide Martha, die naast haar man trad, om te zien hoe Frank pijlsnel over de plaats sprong, maar toen bleef staan, om Maria niet te verschrikken.

»Hij is jong, Martha! en wij zijn oud," antwoordde hij, en toen zijn vrouw het laatste woord herhaalde, evenals twijfelde zij er aan, vatte hij haar om hare middel. Zonder tegenspraak zette zij zich op zijn knie neder, en bood hare ronde wang tot kussen aan. Een oogenblik bewaarde hij het stilzwijgen, waarna hij ernstig zeide: »Wij zijn ongelukkig geweest; maar door Gods goedheid kunnen wij nog veel vreugde beleven. Zie al mijne wapenen en winkelgoederen, zelfs den geheelen *Vergulde Helm* zou ik willen geven, als wij Van Schaffelaar konden terugroepen; maar hij is dood; God heeft zijne ziel. Wij hadden Maria aan hem verloofd, omdat hij edel en braaf was, maar niet om zijn rang of zijne goederen; waarom zouden wij haar dan weigeren aan den jongeling, dien hij zijne vriendschap waardig keurde? wij vragen naar geen stand of rijkdom, als zij maar gelukkig is."

Martha sloeg aangedaan haar arm om zijn hals en zeide: »Hij is een brave jongen; de kinderen waren voor elkander geschapen; maar wij bemerkten het niet. De arme Frank zag het te laat in, en onze Maria dacht, dat zij den edelman liefhad, totdat de Zwarte moordenaar haar zeide, dat zij nog niet beminde."

Jan van Schaffelaar rustte reeds in het koude graf, dat zoo nabij de plek was, waar hij de heldenziel had uitgeblazen om zijnen ruiters het leven te redden; het bendehoofd ontwijdde de plaats niet, waar zijn gebeente rustte. Vergezeld door Wouter, had Frank, met verlof van Van Nijveld, den droeven last ten uitvoer gebracht; van het dorp, waar de vriend den dood gevonden had, was hij gegaan naar de bruid, die geen bruid meer was. Met flauwe trekken zouden wij kunnen beschrijven, hetgeen de jonge ruiter gevoelde, toen hij vóór haar trad en moest spreken; maar den schrik van Maria af te malen, toen de vriend van haar bruidegom, bleek als een doode, met haar vader verscheen, die haar met tranen in de oogen kuste en aan zijne borst drukte; den angst af te malen, het vreeselijk voorgevoel te schetsen, dat haar aangreep, dat zou onmogelijk zijn. Genoeg zij het gezegd, dat Frank alleen gelegenheid had, om haar weinige woorden te zeggen; dat het verdriet de arme maagd bewusteloos in de armen van den bedroefden vader deed vallen, hetgeen

Frank in staat stelde om de uitvoering van zijn treurigen last te verschuiven.

Den volgenden dag bracht hij zijn taak ten einde; de troost van den godsdienst, de vermaningen van de waardige mater van het klooster, hadden Maria de kracht gegeven om hem aan te hooren; zij weende. Haar vader en Frank verhaalden haar alles; zij wilde weten, hoe zij den braven bruidegom verloren had, wat hij gezegd had, en bij elk woord zag zij in, hoe onwaardig zij zijner liefde geweest was. Zij gevoelde diep berouw over hetgeen in haar hart was omgegaan; zij sidderde voor den vriend van den overledene, wiens laatste betuiging van warme liefde hij overbracht, en voor haar vader, die niet naliet zijne deugden te roemen. Eindelijk haalde Frank de doos te voorschijn, opende die en hield ze haar met bevende hand voor; doch zij snikte en verborg haar gelaat; toen verzocht de meester hem den halven ring te geven, maar vruchteloos; Frank hoorde zijne woorden niet en stond als versteend. Wouter nam hem zelf uit de ijzeren doos; toen loosde Frank een diepen zucht en verborg de doos, die als een kool vuur tegen zijn borst gelegen, maar die hij evenwel nu voor het eerst geopend had.

Of het door eenig misverstand, of door Quintyn kwam, althans heer Engelbert van Kleef maakte zwarigheid, om Frank en de overige mannen, die naar Amersfoort waren gevoerd, te ontslaan, hoewel Gerrit van Nijveld ten sterkste op hunne vrijheid aandrong. Deze reden was oorzaak, dat Frank, langer dan hij verwacht had, het bijzijn van Maria kon genieten; want Wouter had haar terstond uit het stille klooster naar het ouderlijke huis teruggevoerd. Perrol leefde immers niet meer! de edelman, die zooveel belang gesteld had in Van Schaffelaar, was hem genegen, zoodat hij niets meer voor haar behoefde te vreezen; waar kon Maria beter troost vinden dan aan de borst van hare moeder? waar heilzamer toespraak dan uit den mond van haar waardigen biechtvader?

Martha gevoelde zich gelukkig, dat zij hare dochter en haar echtgenoot weder aan haar hart kon drukken; de Hemel had den bruidegom tot zich genomen, en zij weende; maar zij zag toch dankend ten hemel voor hetgeen haar nog gelaten was; zij had niet gedacht den braven vader van haar kind weder te zien, en hij voerde Maria in hare armen. Toen het treurende kind, vermoeid door verdriet en den afgelegden weg, aan de borst van de moeder sluimerde; toen de vader met bezorgden blik op Maria zag, terwijl Frank zich opzettelijk verwijderd had en zijne vrees te kennen gaf, dat zij dezen schok niet zou kunnen overleven; toen openbaarde hem de moeder zacht, wat de pater uit het St. Aagten-klooster haar verhaald had, en waarom zij gestaag in stilte geweend had — niet om Wouter te troosten over den dood van Van Schaffelaar, maar om het vaderhart gerust te stellen. »De liefde doet leven!" fluisterde zij zacht, toen Wouter haar dankbaar de hand drukte.

Wie kon met meer geestdrift van Jan van Schaffelaar verhalen dat Frank, die hem zoo lang vergezeld had, die zich steeds beijverd had naar zijn voorbeeld te leven? Wie kende zijn edel gemoed beter dan de vriend? Wie wist met meer vuur zijne roemrijke daden te herinneren dan Frank? Wie luisterde met meer aandacht, bewondering en eerbied dan Maria? Uren lang kon zij zitten luisteren naar de woorden van den jongeling; zoo vestigde zich de liefde, hoe langer hoe dieper, in hun hart: de man, die eerst als een scheidsmuur tusschen hen beiden geweest was, werd nu de band, die hen vereenigde. Frank scheen diens liefde vergeten te hebben; zij, de vrees voor het teedere gevoel, dat zij eens in haar hart gemeend had te ontdekken, en dat zij met afgrijzen had zoeken te overwinnen. Martha en de meester zeiden niets; zij lieten de kinderen begaan, zooals Wouter zeide.

Eindelijk gelukte het aan Van Nijveld, het onrechtvaardige aan te toonen, dat er in gelegen was, om de mannen gevangen te houden, voor wier behoud Jan van Schaffelaar zich had opgeofferd. Zij werden ontslagen; maar Frank verheugde zich niet over het herkrijgen van zijn vrijheid; zelfs Maria liet bemerken, hoe onverwacht haar deze tijding was: een zachte gemoedsstemming, welke niet zonder treurigheid, maar ook niet geheel zonder geluk was, had plaats gemaakt voor hare bittere droefheid. Van Schaffelaar leefde wel niet meer; nimmer zou zij hem meer zien; hare liefde en haar eerbied zouden hem niet gelukkig maken, en haar vergiffenis doen verwerven indien zij iets tegen hem misdaan had; zij had den edelen bruidegom verloren; maar dagelijks sprak zij over hem; het was alsof hij nog zou terugkeeren. Frank herhaalde zijne woorden: zij verbeeldde zich hem te hooren, en de godsdienst vermaande haar, hem zijn staat van geluk niet te benijden: doch nu Frank de stad verlaten moest, nu was het, alsof zij hem geheel verliezen zou; zij weende en dacht, dat zij alleen om Van Schaffelaar deze tranen vergoot.

Frank vertrok, en Martha, die hem onafgebroken had gadegeslagen, die den blos op zijn bleek gelaat had zien terugkeeren, verzekerde den vader, dat Maria niet alleen beminde, en zij beloofde zich een blijde toekomst. Het viel den ouders niet moeilijk te bemerken, hoe sterk het hart van hunne dochter reeds aan den jongen man gehecht was; hare gezondheid, die langzamerhand was wedergekeerd, begon weder af te nemen, en ofschoon hare wangen den blos der gezondheid nog niet hernomen hadden, en hare vroolijkheid vóór zijn vertrek nog niet was teruggekeerd, zoo bemerkten zij duidelijk, dat hare treurigheid terugkwam; zij zuchtte en weende in stilte, en kon geen reden geven waarom, als de ontruste moeder haar met bezorgdheid ondervroeg.

Door bemiddeling van heer Gerrit van Nijveld was Frank nog eens gedurende den winter in Amersfoort geweest. De vreugde, waarmede de jongelieden elkander hadden wedergezien, het geluk, dat zij schenen te gevoelen, van weder vereenigd te zijn onder hetzelfde dak, liet den ouders geen twijfel over. De meester, die Frank bij het heengaan uitgeleide deed, verhaalde Martha, toen hij terugkeerde, dat zij zich gereed moest houden, om binnen korten tijd den gewezen herdersjongen om hare dochter te zien uitkomen. Den volgenden dag bekende Maria, haar gelaat aan de borst van hare moeder verbergende, dat zij Frank beminde.

Wanneer de stortvloed zich over de akkers en velden heeft heengeworpen, en alles vernield heeft door zijn kracht, dan zou men niet zeggen, dat dezelfde akkers en velden immer weder de hoop van den landman zouden kunnen overtreffen; en evenwel, wanneer het water, dat dammen en heulen heeft ternedergeworpen, binnen zijne oevers is teruggekeerd, lacht de rijke oogst van gouden korenaren den landman weder toe; maar de aarde behoeft maanden en jaren, om zich op nieuw met den rijken dos van bloemen en vruchten te tooien. De harten van de maagd en den jongeling, die elkander zoeken, behoeven echter de warme zonnestralen niet: de liefde koestert hen; elk oogenblik is voor hen een eeuwigheid; de liefde is aan geen jaargetijde verbonden; zij ontmoeten elkander en beminnen. De natuur verrijst elke lente weder uit den winterslaap; de bloemen komen op dezelfde plek te voorschijn, waar de vorige verkwijnend zijn, of door de najaarsstormen zijn ternedergeveld. Is het dan te verwonderen, dat wij een nieuwe liefde in *de Vergulde Helm* wedervinden? Achting en vriendschap hadden Maria verbonden aan den edelen Jan Van Schaffelaar, dien zij dacht dat zij bemind had; maar zij kende de liefde nog niet. Frank beminde zij: het was haar eerste liefde; want zij had nog niet bemind.

Maria zat in den hof op een bank; de voorjaarsstormen, die lang hadden aangehouden, schenen eindelijk geweken te zijn; het was een schoone dag, en liefelijk scheen de zon op de nauwelijks ontloken bladeren der weinige boomen, die den hof versierden. Zij zat half verborgen achter een meidoornhaag, welke de bank omringde, een takje in de hand houdende, en schijnende de bloempjes in knoppen te bespieden; zij was in hare gedachten verdiept, en daar het een heilige dag was, werd zij niet door het kloppen en smeden in de werkplaats gestoord. Zij hoorde Frank niet naderen; maar de kleine Snip, die door de liefde niet ongevoelig was geworden voor hetgeen er in den hof gebeurde, sprong, onder de bank uit, den naderende luid blaffend te gemoet. Maria zag op, herkende den jongeling, en uitte een uitroep van verbazing, terwijl zij opstond en het takje vallen liet.

»Maria!" zeide Frank aangedaan, terwijl hij hare hand vatte, »zet u neder, schrikt gij van mij . . . ?"

»O neen, Frank!" hernam zij zacht, en liet hare kleine hand, welke beefde, in de zijne rusten; »maar gij komt zoo onverwacht!"

»Ik heb de gave niet om aan mijne vrienden te schrijven, als ik kom, Maria!" zeide hij, en zette zich naast haar neder, »en hetgeen ik vragen wilde, kon ook geen ander voor mij doen; een vreemde hand kan niet schrijven, wat het hart gevoelt. Een krijgsman is geen meester van zijn tijd; met moeite ontwoekert hij een oogenblik aan den dienst van zijn heer, om het te besteden aan . . . . het bezoeken zijner vrienden," eindigde hij geroerd.

Maria nam hare hand terug, en Frank deed geen moeite om haar vast te houden, ofschoon hij zuchtte. Zij vroeg langzaam: »Heeft heer David u toegestaan om te gaan? gij blijft immers lang . . . ?"

»Neen, Maria!" antwoordde Frank, het hoofd schuddende. Hij zag treurig voor zich en vervolgde: »Hij kan niet begrijpen, wat mij naar Amersfoort deed verlangen. Henri heeft gisteren mijn paard buiten de stad gebracht, terwijl mijne ruiters dezen nacht bij de Waard de wacht hadden; mijn knaap ontdeed mij van mijne wapens, en ik zwom door de gracht; mijn paard en mijne kleederen wachten mij. Het heilige feest, dat heden gevierd

wordt, zal verhoeden, dat men mij mist, en vóór den nacht ben ik weder terug."

»Zoovele gevaren, o Frank! indien men eens bemerkte, dat gij uw post verlaten hadt?" riep Maria angstig en vouwde de handen.

Toen vatte hij hare hand, kuste die, en zeide met geestdrift. »Geen nood, Maria! mijne ruiters waken immers; ik had het u ook niet moeten zeggen; uw vader weet er niets van. Maar het was ook zoo lang geleden, sedert ik u . . . sedert ik hier geweest was. Ik wilde vader Ralph ook eens opzoeken, en ik kon niet langer wegblijven; de zaken van heer David staan goed, en spoedig zal men den vrede sluiten."

»Waarom dan zooveel gewaagd? waarom niet gewacht?" vroeg het meisje, dat hare vrees niet overwinnen kon.

»Maria . . .!" riep Frank, en drukte hare hand. Zijne oogen flonkerden van liefde, en zij sloeg den blik neder. »Waarom? Maria!" vervolgde hij met vuur. »Ik wilde u zien, ik moest iets vragen aan uwe ouders, aan u . . .! mijn hart liet mij geen rust meer, al ware mijn leven er mede gemoeid; ik moest spreken, en — ik ben gekomen."

Zij bloosde en trok hare hand terug; zij beefde, en evenwel was haar gemoed overstelpt door een ongekende vreugde. Op nieuw vatte hij met drift hare hand, die zij hem niet weigerde; toen viel hij aan hare voeten neder, zag naar haar op, en zeide vol gevoel en liefde: »Maria! de dag is eindelijk aangebroken, waarop dit hart zich zal ontsluieren; gij zult er in lezen, als gij wilt; uw hemelsch oog zal er uw beeld in zien, hetwelk er reeds zoolang in is gevestigd geweest, — zult gij het er uitrukken . . .? O neen, het zou mijn dood zijn. — Maria! ik heb u lief; gij alleen bezit mijn hart; zult gij het verstoren? — O! bedriegen mij mijne zinnen niet, dan voel ik uwe zachte hand sidderen in de mijne; zoudt gij mij beminnen . . .? Maria! dierbare vriendin! lees ik wèl in die schoone oogen, den spiegel uwer ziel? Bedriegen mij die tranen niet, welke langs uwe wangen vlieten? — Maria! gij bemint mij! — Maar gij schudt het hoofd," riep hij treurig; »helaas! ik heb mij bedrogen, gij hebt hem alleen bemind, en nog bemint gij Jan van Schaffelaar! moet ik er u niet nog meer om liefhebben? Bemin mijn weldoener; hij alleen was uwer waardig, ik verdien uwe liefde niet, — ik zal weten te sterven. . ."

»Frank . . .!" riep Maria verschrikt, en zweeg toen weder.

»Neen, ik zal leven," vervolgde hij treurig, glimlachende, »maar hoor mij aan, Maria! Helaas! ik vraag niet meer om liefde, maar om gehoor; moogt gij het mij weigeren? Ik was nog een knaap, toen ik u het eerst zag; ik volgde den edelman, die mij tot zich had genomen, en ik had mijn eersten weldoener verlaten, die alleen over de heide zwierf. De herdersknaap moest eerbied hebben voor de dochter uit *de Vergulde Helm*, die zoo vriendelijk was tegen den gemeenen knaap. Ik leerde u beminnen, en later verbeeldde ik mij, dat nog steeds het bewustzijn van mijn geringen stand en mijne onbekende afkomst mij deed schromen, met u op gelijken voet om te gaan; maar het was de liefde, welke ik voor u gevoelde. Helaas! ik merkte het niet, voordat mijn weldoener mij met vreugde mededeelde, dat uwe ouders zijn aanzoek om verkeering hadden toegestaan; toen was het te laat! Misschien nog niet; want de edele was zoo goed, zoo vol menschenliefde, en het gold mijn leven; maar ik twijfelde. Ik dacht, dat ik u zou kunnen vergeten; maar ik wist niet, dat het onmogelijk was. — Ik werd zijn vriend, mijne treurigheid, die ik niet verbergen kon, trof hem; hij dacht, dat de eerzucht mij kwelde, verhief den gemeenen knaap tot zich, den knaap, die hem beleedigde door u te beminnen, en die niet sterven kon van verdriet en berouw; helaas! ik was nog jong! Slechts éénmaal, Maria!" riep hij huiverend, »dreigde de liefde mij eer en dankbaarheid te doen vergeten; ik stond op het punt om alles te vergeten: het was toen ik u uit Utrecht redde. Gij siddert? o! uw bruidegom heeft het mij vergeven; wees ook gij genadig, Maria! gij rusttet tegen de borst, waarin het hart klopte, dat u bemint; deze arm hield u omvat; gij zelve klemdet u nauwer aan mij, de booze geest vervoerde mij, mijne lippen bezoedelden uw rein voorhoofd, en hij! — de vriend; hij dankte mij, toen gij in zijne armen rusttet, voor uwe redding; hij wist niet, wat ik misdaan had, dat ik mij niet verheugde, toen hij u uit mijne armen kwam rukken, dat ik verstomd stond, toen ik hem herkende, — helaas! ik had gehoopt voor u te sterven, en ik moest blijven leven. . . ."

»Maria! gij trekt uwe hand terug, en gij weent; gij kunt het mij niet vergeven, en evenwel hij deed het. Dezen morgen heb ik op zijn graf gebeden; ik wilde het doen, voordat ik hierheen ging; ik onderzocht mijn hart en durfde hopen. Het beminde u, maar tevens was het bereid zijn geluk op te offeren, indien het noodig was; ik gevoelde, dat de smartelijkste dood mij niet zou

afschrikken, als ik ten koste daarvan, u uw bruidegom kon wedergeven; zijn geest scheen mij te roepen: »Ga mijn vriend!" — en ik ging . . ."

Hier zweeg hij. De aandoening verhinderde hem, voort te gaan; zij beminde hem immers niet, en zij wilde hem zijne stoutheid niet vergeven; treurig liet hij het hoofd voorovervallen. Maria had hem aangehoord; ook zij had nagedacht over hetgeen zij voor den jongen man gevoeld had; zij herinnerde zich ook, hoe de liefde binnen haar hart geslopen was; die vlucht uit Utrecht deed haar nog sidderen. Ook zij had misdaan, nog meer dan de vriend; zij was haar edelen bruidegom ontrouw geweest; zij verborg haar gelaat.

»Maria!" zeide Frank somber en zonder op te zien, »zeg, dat gij het mij vergeeft, dat gij mij niet veracht. — Om den wille van onzen Heer en zijne heilige Moeder, laat mij zoo niet gaan . . .!"

Een oogenblik heerschte er een diepe stilte; toen riep Maria: »Helaas, Frank! ik kan u niet vergeven, — ik ben even schuldig als gij . . . .!"

»Gij bemint mij dus . . . .? Maria bemint mij, mijn God!" riep hij luid, terwijl hij opsprong en haar in zijne armen sloot. »Bedriegt gij u niet?" vroeg hij zacht, »heb ik wel gehoord, kan ik zoo gelukkig zijn? Gij mij beminnen! dat is de hemel, die zich voor mij opent. O! zeg het mij, stel mij gerust, o! spreek, bid ik u, — bemint gij mij, Maria . . . .?"

»Ja, Frank . . . .!" zeide zij blozend en nauwelijks hoorbaar, en verborg haar gelaat aan zijne borst.

»Gij bemint mij dus? mijn God! waarmede heb ik zooveel geluk verdiend! Zijt gij het, Maria! die ik in mijne armen druk? rust uw hoofd wel tegen mijne borst? ik kan het niet gelooven. O! herhaal het nog eens; mijn verstand begeeft mij; laat mij uwe lieve stem nog eens hooren, — zeg: ik bemin u, Frank!"

Maria voldeed schaamrood aan zijn verlangen. »Ik bemin u, Frank!" zeide zij. O! die woorden klonken hem zoo liefelijk in de ooren; zij drongen hem tot in de ziel door, en maakten hem zoo gelukkig; . . . . hij gaf haar den eersten kus der liefde. »Sidder niet, mijne liefste Maria!" fluisterde hij zacht, »gij bemint mij immers? uwe ouders keuren mijne stoutheid goed. Zij wilde ons gelukkig zien; ik zal dan een vader en een moeder hebben: gij zult ze mij schenken met uwe hand. Voor het eerst van mijn leven ben ik gelukkig; ik kende de vreugde nog niet; laat mij nu die blonde lokken kussen; gij bemint mij immers, — de heilige engelen hebben geen schooner lokken. Zie mij aan, laat mij de liefde uit uw blik drinken! uwe blauwe oogen zijn nog vol tranen, — maar gij lacht; het zijn tranen van geluk en liefde; laat ze mij wegkussen; uwe moeder wil het wel; o! zij is zoo goed, en ik ben immers uw Frank, en gij bemint mij."

Een oogenblik zag hij haar vol liefde aan, terwijl hare hand rustte in de zijne; haar linkerarm lag vertrouwelijk op zijn schouder; hare hand werd bedekt door zijn ravenzwart haar, dat er golvend op nederhing.

»Gij zijt gelukkig, Frank . . .?" vroeg zij vol liefde, en hij antwoordde: »O! twijfelt gij daar nog aan? uwe liefde voert mij van den oever des grafs in het leven terug, en welk een leven! leven om u te beminnen, om door u bemind te worden!" Toen vervolgde hij zacht en smeekend: »En evenwel, hoe gelukkig gij mij maakt, Maria! ofschoon ik bijna sterf van geluk, zoo kunt gij mij nog meer schenken. — Gij begrijpt niet, wat ik zeggen wil? zegt uw hart het u niet? ik vraag veel; maar denk, dat ik u bemin, u zoo lang reeds lief heb . . . gij hebt mij mijn kus nog niet wedergegeven, Maria . . . .!"

Zij aarzelde; maar zijn arm sloot zich nauwer aan. Hij zag haar smeekend aan, en blozend voldeed zij aan zijn verlangen. Een poos zaten zij hand in hand zonder te spreken, en terwijl de tijd omvloog, waren zij zoo gelukkig! Toen zeide Frank langzaam, maar ernstig: »Gij hebt mij uwe liefde geschonken; dat woord bevat alles wat mij gelukkig maken kan; alles zal ik aan u verschuldigd wezen, en dat verheugt mij. Nu kan ik u zeggen, wat ik tot nog toe voor u verborgen hield, luister, bid ik u; maar bedroef u niet; hij heeft ons alles vergeven, en is gelukkiger dan wij; want de hemelsche vreugde duurt eeuwig. . . . In dien nacht toen onze vriend mij zijne laatste bevelen opdroeg — helaas! kon ik denken die te zullen volbrengen? — toen was ik op het punt, om hem mijne liefde voor u te bekennen; maar hij sloot mij den mond; ik zweeg, ik wist niet, dat hij alleen sterven wilde. Hij zeide, dat het hem gelukkig zou maken, indien hij kon verwachten, dat ik u zou kunnen liefhebben; maar hij dacht, dat zulks onmogelijk was, dat ik de jonkvrouw of een andere vrouw beminde, en wilde mij niets opleggen, dat tegen mijn hart streed. O Maria! hij heeft het mij vergeven, ik ben er zeker van, dat ik niet durfde spreken; maar zijne woorden maken, dat gij zonder schroom aan mijne borst kunt rusten,

dat ik u mijne liefde heb durven bekend maken. Jan van Schaffelaar heeft u aan mij afgestaan; ware dit zoo niet, nimmer zou mijn mond u het geheim van mijn hart verraden hebben. Mijn weldoener ziet zegenend op ons neder, Maria!" riep hij, en strekte zijne hand hemelwaarts.

»O! ik geloof het, Frank! mijn hart zegt het mij," zeide zij weenende, »nimmer heb ik zijne liefde verdiend; ik heb hem bedrogen, maar wist ik het? Nog is hij mij even waard, nog bemin ik hem als in het oogenblik, toen hij met mij nedergeknield lag voor mijn vader. Doch ik beminde hem anders, dan ik u bemin, Frank! ik achtte hem en schatte hem hoog; ik gevoelde echter die onrust, maar ook dat geluk niet, hetwelk mij thans beheerscht. Ik heb hem nog lief, maar als een vriend en beschermer, een broeder; doch u bemin ik uit liefde," eindigde zij en liet haar hoofd vol aandoening op zijne borst vallen. Hij kuste haar op het voorhoofd en zij vervolgde verlegen: »Gij hebt mij gezegd, dat gij mij reeds lang bemint, Frank! o! ik schaam het mij te zeggen; maar ik kan het zeggen tot u: ook u behoort reeds lang dit hart; doch ik wist het niet; ik meende hem alleen lief te hebben, en toen ik het bemerkte, bad ik den Hemel dagelijks mij tot zich te nemen. Hij, hij beminde mij oprecht, en ik, o! mijn God! vergeef het mij, en gij ook, Van Schaffelaar! maar ik kon immers uwe hand niet aannemen, dewijl een ander in mijn hart woonde." Zij weende, en Frank troostte haar; hij herinnerde haar de edelmoedigheid van haar bruidegom en zijn laatste begeerte.

Toen Frank met Maria in het huisvertrek trad, riep de meester vroolijk: »Ha! zijt gij daar, kinderen! bij St. Eloy! indien mijn wijf mij niet had teruggehouden, ware ik u gaan halen." Frank kon zoo spoedig niet antwoorden, maar keerde zich tot Maria, welke hij bij de hand leidde. Zij verschool zich blozend achter hem; hij sloeg zijn arm om haar middel, en voerde haar naar vrouw Martha, die haar naderde.

»Hier is Maria, moeder!" zeide hij aangedaan, en legde het sidderende meisje aan hare borst.

»Bij St. Eloy!" riep Wouter lachende, »ik dacht, dat gij knapper vrijer waart. Ha! toen ik jong was....! binnen een vierde van een uur zeide ik Martha, waarop het stond, en ik verzeker het u, dat zij...."

»Wouter!" riep Martha, eenigszins verstoord, terwijl zij Maria ter zijde nam en haar bemoedigend toesprak; zij zag met moederlijke vreugde, dat de kleur, al ware het dan ook maar voor een oogenblik, op de wangen was teruggekeerd, en dat de tranen, die in de hemelsblauwe oogen blonken, aandoening en geluk verrieden. Zij schikte den halsdoek en de blonde lokken van hare dochter terecht; zij had hare Maria weder bij zich.

»Nu! nu!" vervolgde Wouter, terwijl hij haar met de hand wenkte om te zwijgen, waarna hij vroolijk vroeg: »Zijt gij tevreden, Frank! heeft zij den kus aangenomen, dien hare moeder niet hebben wilde . . .? welnu, kunt gij niet spreken?"

»Ja, meester!" zeide Frank, terwijl hij hem de hand drukte. O! ik ben zoo gelukkig; nimmer had ik gedacht, dat zij mij zou kunnen liefhebben."

»En waarom?" vroeg Wouter, zijn breede hand op den schouder van den jonkman leggende. »Gij hebt alle vereischten voor een vrijer, en zijt bovendien een krijgsman." Toen vervolgde hij zacht en meesmuilde: »Hare moeder liet zich niet lang bidden; doch daarvan nader; de vrouwen luisteren scherp. Maria is altijd veel beschroomder geweest; heeft zij u dien kus wel teruggegeven? of . . . . bij St. Eloy! ik geloof, dat gij nog niet weet, hoe een jonge deern... Maar gij zijt bang dat zij het hooren, — ben ik de meester niet?" eindigde hij lachende, toen Frank hem met zijn oog en zijn hand bad om te zwijgen, en voordat hij verder vroeg, fluisterde Frank hem iets in het oor.

»O zoo! dan is het wel, jongen!" riep Wouter, tevreden de handen wrijvende, waarna hij vriendelijk uitriep: »Is dat gesprek haast uit? heeft de kleine Maria niets aan haar vader te zeggen?"

Het meisje lichtte haar hoofd op, keerde zich om, en snelde in de armen van haar vader. De smid drukte haar aan zijne borst, en zeide, terwijl zijne oogen vochtig werden: »Ik dacht, dat gij mij vergat, Maria! en uw geluk verheugt mij zoo!"

»O! neen, vader!" riep zij, maar..."

»Nu, wees maar niet verlegen," zeide hij vroolijk. »Frank heeft immers met ons gesproken, en gij hebt wel gedaan: hij heeft u lief," Toen kuste hij haar en vervolgde aangedaan: »Gij zult nu gedurig kunnen spreken over onzen vriend, die thans bij God is; hij heeft u zijn vriend nagelaten en hem uwe liefde vermaakt: weest gelukkig te zamen!"

Het huisgezin was reeds des morgens vroeg te kerk geweest en bleef te huis. Frank moest tegen den avond vertrekken; maar wanneer hij weder zou kunnen terugkomen, was onzeker; de jongelieden waren zoo gelukkig, en de ouders zoo ver-

heugd; zij dachten niet om het huis te verlaten. Na den middag werd de kamerdeur geopend, en Dirk, die Frank nog niet gezien had, trad binnen. De jongeling stond op, om den eersten gezel van den meester te groeten. Het scheen, dat deze verwonderd was hem te zien; want, nadat hij Frank de hand gedrukt had, zeide hij: »Meester . . .!"

»Wat wilt gij, Dirk?" vroeg Wouter, toen de gezel in zijn rede bleef steken.

»Niets, meester . . .!" antwoordde Dirk verlegen; »maar ik wilde u zeggen, dat er veel drukte is bij de straat; er loopen ook al rare geruchten."

»Geruchten?" riep Frank verwonderd; doch hij vroeg niet verder, maar bleef in gedachten verdiept staan, en scheen ongerust.

»Nu spreek dan op!" riep Wouter gemelijk, »ziet gij niet, dat wij geen tijd hebben, om naar straatpraatjes te luisteren. — Wees maar gerust, Maria-lief!"

»Het is juist daarom, meester!" zeide Dirk aarzelend. »Maar het moet er uit, — men zegt, dat er tijding is van Utrecht; heer Engelbert heeft dezen morgen de stad verlaten, men mompelt, dat Utrecht gewonnen is. , ."

»Utrecht gewonnen!" schreeuwde Frank, terwijl Dirk vervolgde »De Kleefsche rijzige ruiters keeren reeds terug na de zege; van den toren kan men hen zien naderen." Hier hield hij op; want Maria gaf een gil van angst, en Wouter riep toornig: »Domoor! wilt gij haar vermoorden! — Maria! Dirk is mal, wees gerust! — Bij St. Eloy! Frank! hebt gij niets te zeggen? troost het lieve kind!"

»Maria!" riep Frank, en snelde op haar toe: »O! ween niet, waarvoor die tranen? Dirk heeft verkeerd gezien; Utrecht kan niet verloren zijn, ik verzeker het u; lach mij eens toe, Maria! uw voorhoofd is koud, zie mij aan, gelooft gij uw Frank niet meer....?"

Zij zag op, toen hij haar kuste, en zonder zich om het bijzijn van den gezel te bekommeren, klemde zij zich aan hem vast, en kuste het bleeke gelaat van Frank, die zich geweld aandeed om haar toe te lachen; zij toch alleen wist, dat hij zijn post verlaten had.

Na eenigen tijd van beraad, besloot de meester met den gezel te gaan vernemen, wat er eigenlijk gebeurd was, en Frank, die zijn doodelijke ongerustheid niet verbergen kon, wilde medegaan. Maria en hare moeder wilden hem zulks afraden; maar hij was doof voor haar smeeken.

»Moederlief!" zeide hij aangedaan, »ik ga met den meester uit; ik hoop, dat wij goede tijding zullen medebrengen; beduid aan Maria, dat zij niet treurig zijn moet. — En gij, Maria!" vervolgde hij, haar kussende, »verontrust u niet; in allen gevalle keer ik met uw vader terug. Tot straks dan, mijne Maria! o! ween niet; het is immers een dag van vreugde, en uwe droefheid breekt mij het hart." Toen legde hij haar in de armen van hare moeder, en volgde, den hoed in de oogen drukkende, den meester en den gezel, die hem reeds in de gang wachtten.

Wouter had berouw, dat hij Frank had toegestaan hem te volgen, zoodra hij den voet op straat zette. De geheele stad scheen op de been te komen; alles was uitgelaten van vreugde, en luid riep men de namen van den beschermvoogd van het Sticht en zijne vrienden uit; het volk toonde zijn blijdschap over de behaalde overwinning, terwijl het allerhande smaadredenen uitschreeuwde tegen den Bisschop, de Hollanders en hun aanhang. Wouter liet Frank naast Dirk voortgaan, en ondervroeg dezen en genen, welke iets meer schenen te weten, waarna hij Frank trachtte over te halen om terug te keeren, hem het gevaar afschetsende, waarin hij zich zou bevinden, indien men hem herkende. Doch deze verwierp somber die uitnoodiging, en wilde weten, wat de meester, die zwijgend het hoofd schudde, vernomen had; maar het was vruchteloos, dat Wouter trachtte te verbergen hetgeen gebeurd was. Een Kleefsche rijzige ruiter kwam in vollen ren de Langestraat afrijden; zegevierend wuifde hij met zijn ijzeren hoed, om meer klem aan zijne woorden bij te zetten, en hij schreeuwde: «Leve heer Engelbert van Kleef! de bastaard is gevangen!"

»Ha!" riep Frank, terwijl hij het hoofd liet zakken, en Dirk hem bij den arm vatte; maar niemand sloeg acht op hen. »Weg met de Bourgondiërs! de Bisschop is gevangen, hoezee! Leve St. Maarten!" riep het volk met toomelooze drift, terwijl de ruiter hen voorbijholde. Alles stroomde nu nog met meer spoed naar die zijde van de stad, welke naar Utrecht voerde. Langzaam volgde Wouter met den gezel en den ruiter, die doof scheen voor het geschreeuw, maar werktuigelijk met den volkshoop medeging. De Roode-Torenpoort was evenwel reeds overkropt met nieuwsgierigen: de harnassen der Zwarte en Kleefsche rijzige ruiters, die men over de hoofden heen zag, gaven te kennen, dat zij het volk verhinderden om op te dringen en de St. Joostenpoort te bereiken. Wouter stond stil en de menigte begon te morren. Toen riep een der bevelhebbers: »Ho!

ho! menschen, dringt niet op, of wij zullen geweld gebruiken: de Bisschop is gevangen, een menigte wagens zijn in aantocht, en zullen spoedig hier zijn; heer Reijer van Broechuijsen voert hem naar het St. Aagtenklooster. Terug voor den duivel! ruiters! slaat er op, dat de lappen er afvliegen!"

Luide vreugdekreten verhieven zich aan alle zijden, en het volk stroomde terug om op een andere plaats gelegenheid te hebben hun heer gevangen te zien binnenvoeren. Ook Wouter en degenen die bij hem behoorden, werden medegesleept; oud en jong, mannen en vrouwen, drongen elkander voorbij: elk wilde de eerste zijn.

Frank stond met den meester en Dirk op den Singel, met den rug naar het water gekeerd, en tegenover den ingang van het St. Aagten-klooster; hij zag hoe een Kleefsche ruiter, met het ondereinde van zijn speer tegen de kloosterdeur stiet, boven welke het beeld van de heilige martelares Agatha in een kleine nis geplaatst was. Men wist nog niets in het stille huis van hetgeen er geschied was; de zusters wisten niet welke voorname gast binnen hare muren stond gevoerd te worden. Aarzelend opende de portierster de deur, maar nam de vlucht, zoodra de ruiter zijn speer daartusschen stak.

Er heerschte hier een druk gesprek; doch men schreeuwde niet. Het gerucht liep, dat Montfoort en de andere gevangenen bevrijd, maar dat heer Hendrik van Nijveld met vele krijgslieden in het gevecht gebleven waren. In de verte liet zich het geschreeuw der menigte hooren, dat scheen te naderen; weldra vertoonden zich ook de ijzeren gedaanten der rijzige ruiters, die voorafgingen: het geschater der trompetten zweeg bij tusschenpoozen, en dan verhief zich weder het geroep der menigte. Het krijgsvolk hield stil voorbij de kloosterdeur; nu zag men een wagen naderen, die door twee slechte paarden werd voortgetrokken. Langzaam naderde de kar, waarnaast zes Kleefsche ruiters reden; drie andere volgden haar; heer Reijer van Broechuijsen reed vooruit. Toen verhief zich het geschreeuw: het was de welkomsgroet aan heer David in zijne eigen stad, in dat Amersfoort, binnen hetwelk hij voor jaren het eerst als Bisschop was verkozen. Alsof het nog niet genoeg ware, dat men hem gevangen had genomen, had men nog een mestkar tot voertuig uitgezocht. Daar zat de Bisschop op een handvol stroo; geen herdersstaf hield hij in de hand, geen schitterende mijter rustte op zijn hoofd, geene geestelijken in plechtgewaad gingen hem vooraf: hij was gevangen: alleen aan den dood van heer Hendrik van Nijveld, aan de bescherming van den burggraaf, had hij het te danken, dat hij nog leefde. Geen plechtgewaad, zelfs niet eens een dragelijk kleed rustte op zijne schouders; de ruwe krijgsknechten, die de hand aan hem hadden geslagen, hadden hem van zijne opperkleederen beroofd; slechts zijne onderkleederen, die verscheurd waren, bedekten hem; met ontblooten hoofde had men hem uit zijn hof gesleurd en op de kar gesmeten. Hij zat voorover gebukt; zijn hoofd met de geschoren kruin rustte op zijn rechterhand; hij scheen het geschreeuw zijner vijanden, hunne verguizing niet te hooren; alles was voor hem als een droom: hij kon het nog niet begrijpen, dat David van Bourgondië, dat de Bisschop van Utrecht, de gewijde priestervorst, de zoon van Filips den Goede, gevangen was en ongestraft bespot werd. Toen de wagen stilhield, richtte hij het hoofd op, en zag om zich heen; zijn zwart en dreigend oog zag tusschen de krijgslieden door naar de menigte, en hun geschreeuw verstomde; zijn zwarte baard, die hier en daar reeds grijze haren telde, bewoog zich, en hij sidderde van toorn en verontwaardiging.

Frank stond als vernietigd. Het kwam hem voor, als rustte de blik van zijn heer op hem, niettegenstaande de meester vóór hem stond; de wanhoop greep hem aan; en toen Reijer van Broechuijsen naast de kar reed, en de ijzeren hand op den schouder van zijn heer legde, wilde hij zich snel vooruitbegeven, dien edelman van het paard stooten, sterven voor zijn meester; maar de gezel hield hem vast. Vruchteloos trachtte Frank zich aan diens handen te ontslaan, vergeefs dreigde en brulde hij van woede. Het volk sloeg geen acht op hem; het had geen oogen, geen ooren dan voor den gevangene; mogelijk hielden zij den jongen man voor een vijand van den Bisschop.

De drukking van die hand scheen den priester tot in de ziel door te dringen; met de snelheid des bliksems vatte hij de hand en rukte haar van zich af, terwijl hij opstond. Het gerucht, dat het volk maakte, toen het door de krijslieden werd teruggedreven om ruimte te houden, maakte, dat men de woorden van den Bisschop niet verstaan kon; maar Reijer van Broechuijsen week ter zijde, en zonder hulp steeg de Bisschop af. Hij hield het hoofd niet meer gebukt, maar hij ging met vasten tred, alsof hij in plechtgewaad naar het altaar trad, en of de wapenknechten van zijn vader hem nog omringden. Doch toen hij over den dor-

pel van het klooster trad, ving de menigte op nieuw aan hem te beschimpen; luider en smadelijker dan ooit was hun edelmoedig geschreeuw, en de gevangen Bisschop keerde zich om; het was alsof hij voor het altaar stond, en terwijl de gewijde kaarsen werden uitgeblusscht, den herdersstaf nederwierp en den banvloek uitsprak. Zijn gelaat was gestreng, maar vol vuur, en met een krachtige stem, riep hij donderend: »Ik vloek hen, die de hand aan mij geslagen hebben, — ik vloek hen, die Gods knecht verguizen, — vloek over hen, die den gewijde des Heeren verlaten hebben." De spotternijen en schimpredenen bestierven op de lippen der sidderende menigte, toen hij omzag en sprak; een doodelijke stilte heerschte er; een enkele kreet liet zich echter hooren, toen hij, na het uitroepen der laatste woorden, in het klooster verdween.

Reijer van Broechuijsen liet de trompetten steken, en Wouter zeide tot degenen, die vroegen wie de jonkman was die hij en zijn gezel bewusteloos wegdroegen: »Het is een burgerzoon uit Kampen, menschen! hij is ziek, maar wilde evenwel eens gaan kijken; het zal hem duur te staan komen. Laat mij door, maakt toch ruimte, menschen!" en terwijl hij Frank hielp wegdragen, ontving de menigte, die van den schrik weder bekomen was, met smadelijk gelach de kar, die nu het klooster naderde, en waarop meester Direk Utenweert gezeten was.

XXVIII.

De Bisschop en de Schaapherder.

En nu — 'k was echtgenoot, 'k was man, 'k was vader. Jaren
Zijn met hun vreugd en smart onmerkbaar weggevaren.
Mijn lente, zomer, herfst zijn als een schaauw daarheen!

Mr. R. FEITH.

De tijding van het gevangennemen des Bisschops en het bemachtigen van Utrecht, was een donderslag voor de Hollanders; het beleg van de stad Montfoort werd terstond opgebroken en men zond bericht van het gebeurde aan Maximiliaan. De vrede met Frankrijk gaf hem de gelegenheid, om nu, eens vooral met geweld de hoop zijner vijanden voor altijd te vernielen, en hij kwam herwaarts; van alle zijden verzamelden zich zijne krijgslieden en tot den dienst opgeroepen burgers; het volk van heer David voegde zich hierbij, en het leger rukte omstreeks de helft der maand Juni vóór de wederspannige stad. Weldra werden de torens, poorten en muren beschoten uit slangen, bussen en mortieren, en kunstig samengestelde enginen (1) wedijverden met deze om de stad en hare muren te vernielen.

Frank bevond zich bij het leger; hij was de Schaffelaars gevolgd, van welke slechts een klein gedeelte in Utrecht was geweest tijdens de overrompeling. Zijn knaap wist alleen, dat hij afwezig was geweest; de ruiters, die nog in leven waren gebleven, hadden hem des nachts wel niet gezien, maar door de verwarring, welke er heerschte, had niemand opgemerkt, dat Frank eerst tegen den nacht zich te Wijk bij de Schaffelaars kwam voegen. Geen oogenblik echter waren het gelaat en de woorden van den Bisschop uit zijn geheugen geweken; Maria beminde hem, en evenwel was hij niet opgeruimd: hij had zijn plicht verzaakt.

Het gebrek aan levensmiddelen in de stad, de macht van den vijand, en de verwoestingen, die het geschut reeds had teweeggebracht, deden de belegerden een poging doen, om een vergelijk te treffen; doch zonder vrucht. Een week later kwamen echter heer Engelbert, de burggraaf van Montfoort en verscheidene aanzienlijke burgers op nieuw, op goed vertrouwen, nogmaals bij den aartshertog om over den vrede te handelen. De burggraaf, door een zijner vrienden gewaarschuwd, dat men hen allen in het wederkeeren zou gevangennemen, vond gelegenheid om zich te verwijderen, en zich, door de vlugheid van zijn paard en zijn bekendheid met de wegen, in de stad te redden; de anderen echter bleven gevangen.

Die van Utrecht waren woedend over deze daad, en zwoeren het verraad te wreken; ook sloegen zij een storm af, die zonder voorkennis van Maximiliaan gedaan werd, en bij welken de neef van den Aarsthertog een wonde ontving, waaraan hij kort daarna overleed. De voorstad de Waard, die met hooge wallen, grachten en veel bussen en ander geschut voorzien was, wilde men het eerst trachten te vermeesteren. Herhaalde stormen liepen echter vruchteloos af; maar eindelijk werd zij op den 29sten Juli door de belegeraars met storm ingenomen. De aanval geschiedde met evenveel moed en woede als de verdediging; behoeven wij meer te zeggen, dan dat de Zwarte Bende in de voorstad lag, en dat de Schaffelaars met luide kreten gevorderd hadden den eersten aanval te

(1) (Belegerings) werktuigen.

mogen doen? Het was alsof de dooden uit hun graf opstonden, de namen van Jan van Schaffelaar en van het bendehoofd werden onder het strijden uitgeroepen; de edelman, die nu de bisschoppelijke ruiters gebood, toonde zich zijn voorganger waardig. Het was voor het eerst, dat de Schaffelaars die zwarte harnassen weder ontmoetten sedert den dood van hun aanvoerder; de voorstad werd een tweede Eemnes voor de Zwarte Bende; Quintyn redde zich met weinigen zijner ruiters binnen de stad. De Schaffelaars en Frank, die hen als een wrekende engel in dezen vreeselijken strijd was vooruitgesneld, hadden den dood van hun aanvoerder, van zijn vriend, bloedig gewroken.

Heer Joost van Lalain werd in de volgende maand doodgeschoten terwijl hij een groote bus tegen de stad hielp stellen; zulks verhinderde echter den Aartshertog niet, de stad nauwer en nauwer in te sluiten. Eindelijk werd de oproerige stad genoodzaakt, uit vrees voor erger, zich te onderwerpen. Den 6^{den} September deed Maximiliaan, over de brug, die de burgers over de stadsgracht hadden moeten opslaan, en door den muur, welken zij hadden moeten openbreken, zijn intocht in de stad. De tegenstanders van heer David vluchtten, of verbeidden in bange verwachting de toekomst, en de burgers van Amersfoort, die na den val van Utrecht het zegevierend leger voor hunne muren konden verwachten, haastten zich een voordeelige overeenkomst met den Bisschop te sluiten, en brachten zelven hem met een macht van gewapenden naar Utrecht.

Men bemerkte echter al dadelijk, dat heer David ditmaal niet verzuimde zijn krijgsvolk in de stad te brengen, en zich van vijanden te verzekeren; en terwijl de spraak ging, dat men hunne huizen onder den voet zou halen, versterkten de Hollanders, die de Katharijnen-poort bezet hielden, deze aan de stadszijde met bolwerken en grachten. De heerschzuchtige Bisschop, nog woedend over den onderganen hoon, stelde alle middelen in het werk, om te ontdekken, op wien hij zijn toorn laden moest; hij wilde degenen onverwijld straffen, die zijn gevangenneming veroorzaakt hadden. Zij, die in de stad woonden en met zijne vijanden den aanslag hadden beraamd, waren waarschijnlijk gevlucht; hem bleef dus vooreerst alleen over, om te onderzoeken of zijne eigene krijgslieden hun plicht gedaan hadden. De muur achter de Lauwerstraat, die gedeeltelijk door Frank, gedeeltelijk door den zoon van een van des Bisschops ijverigste voorstanders had behooren bewaakt te worden, was beklommen; daarom liet heer David hen terstond beiden vatten. De ruiters waren meest bij den overval gedood, en de weinigen, die nog leefden, verklaarden, dat zij Frank gedurende den nacht nog gezien hadden; dat zij ook niet twijfelden, of hij was met hen tegen den vijand slaags geweest; ofschoon de verwarring hen zeker verhinderd had hem te zien. Zij zeiden de waarheid, zelfs minder dan de waarheid, om den vriend van Jan van Schaffelaar te redden; de knaap Henri, die alleen door zijn nietige gestalte verhinderd was geworden, evenals Walson, in plaats van zijn heer te strijden en misschien te sneuvelen, zwoer, dat Frank zijn post niet verlaten had. De trouwe ruiters hadden niet verzuimd goede wacht te houden; de knechten van den tweeden gevangene echter wel; op hen en op hun bevelhebber lag de schuld; maar zij hadden Frank niet gezien, toen de Schaffelaars hun te hulp snelden, om den in de stad gedrongen vijand te keer te gaan. Hierop grondden zij hunne verdediging, die geloof vond; want de een was de zoon van een edelman, die vermogende bloedverwanten en vrienden had, de andere was een gewezen schaapherdersjongen, wiens diensten niet in aanmerking kwamen. Zijn leven, dat hij honderden malen in de voorstad gewaagd had, wilde men hem benemen; er moest een slachtoffer gevonden worden; zijn dood kon alleen zijne rechters tevreden stellen, den toorn van den Bisschop doen bedaren en den jongen edelman redden. Tot nog toe had Frank staande gehouden, dat hij zijn plicht gedaan had; het was onwaar; maar de waarheid was de dood, en hij wilde leven. Doch toen men zijn knaap en zijne ruiters op nieuw aansprak, toen hij voorzag, dat zij ter pijnbank zouden gesleept worden, kwam hem de edelmoedige opoffering van zijn vriend in de gedachten: hij wilde Jan van Schaffelaar niet geheel onwaardig zijn. De rechters dachten, dat hij zelf terugbeefde voor de folteringen; want hij deed een uitroep, die smart en wanhoop uitdrukte; doch deze gold Maria. Hij lichtte daarna het hoofd op, en zeide: »Deze mannen hebben mij gezien, zij hebben geene schuld; hetgeen mijn knaap gezegd heeft is de waarheid; zij weten echter niet, dat ik mijn post verlaten heb; ik heb mijn plicht verzuimd; zij hebben geen schuld; mij alleen moet gij veroordeelen!"

De Bisschop verwachtte een schuldigverklaring, en de rechters velden het doodvonnis.

»Zoo zeker als mijne vijanden mij zullen leeren kennen," zeide de Bisschop driftig tegen heer Loef van Oosterweerd, die voor hem stond, »zoo zeker zeg ik u: hij zal sterven; zijn aanvoerder heeft vruchteloos getracht mij te verbidden. De ridder Salazar heeft voor hem gesproken bij den Aartshertog; gisteren verzocht deze mij hem het leven te schenken; weet gij, wat ik antwoordde? — Dappere neef! zeide ik, men heeft mij gezegd, dat gij eenigen uwer mannen hebt laten opknoopen, omdat zij zonder uw bevel de stad bestormd hadden, en gij hebt wel gedaan; maar wees dus zoo goed het niet vreemd te vinden, dat ik een ellendeling laat onthoofden, die zijn post verlaten heeft en mijne vernedering heeft veroorzaakt. — De Aartshertog lachte; hij gevoelde, dat ik het verzoek afsloeg, en sprak over andere zaken."

»Ik had gedacht, dat uwe vorstelijke genade," zeide de heer Loef eerbiedig, »uit aanmerking mijner getrouwe diensten, mijn verzoek niet zou afgeslagen hebben."

»Gedacht?" riep de Bisschop spottend, »durven hopen was wel, zouden wij denken; en wat die diensten betreft, de belooning zal wel opwegen tegen de straf voor de diensten aan Montfoort en den Klevenaar bewezen. Maar schrik niet, getrouwe heer! wij zullen onze schulden betalen, al willen wij u buiten de mogelijkheid stellen, uwe nicht aan een gemeenen ruiter weg te werpen en uwe bekendheid met dien Perrol vergeten, die mijn getrouwen leenman heeft vermoord, voor wien wij zelven gebeden hebben."

Heer Loef sidderde, toen de Bisschop sprak; en deze, die zijne ontroering lachende gadesloeg, vervolgde ernstig, toen hij niet meer durfde verzoeken om het leven van Frank te sparen: Wij staan u toe ons te verlaten. Morgen wordt het vonnis voltrokken; wij zullen last geven u in den vroegen morgen de gevangenis te openen; gij kunt hem dan voor het laatst bezoeken."

Heer Loef boog zich diep, en verliet, achteruittredende, het vertrek. Het scheen, dat deze weigering en de toespraak hem hadden ternedergeslagen; het noodlot van Frank, de smart, welke Ada zou gevoelen, de vernietiging zijner plannen, alles was geschikt om hem te bedroeven.

Het vertrek was ruim en hoog van verdieping; aan de eene zijde was de groote schoorsteen; tegenover dezen stond op een kleine verhevenheid een zetel van zwart ebbenhout, die kunstig gesneden was; een fluweelen kussen lag er op, en een kleed, dat de vader van den Bisschop weleer van den Grieksehen keizer ten geschenke had ontvangen, lag onder dezen stoel, van welken heer David somtijds gebruik maakte, als hij iemand, ofschoon in zijn binnenvertrek, met eenige plechtigheid wilde ontvangen. Drie kruisramen verlichtten het vertrek, dat rondom behangen was met een tapijtwerk met levendige kleuren, zelfs met goud en zilver bewerkt, en waarop de prediking en de marteldood van de eerste bisschoppen van Utrecht waren voorgesteld. Boven den schoorsteen hing een prachtig wapen: het eerste en het vierde deel droegen drie gouden leliën op een blauw veld, omzoomd met een geschakeerden band van zilver en rood voor Nieuw-Bourgondië. Het tweede bevatte een blauw veld, beladen met zes gouden karteelen of schuin nederdalende banden ter rechterzijde, voor Oud-Bourgondië, en ter linker een gouden leeuw op zwart, rood getongd en geklauwd, voor Brabant. Het derde deel had wederom Oud-Bourgondië in de eerste helft, en daartegen in de wederhelft een zilveren schild met een rooden leeuw, gekroond en geklauwd van goud, en blauw van tong, voor Limburg. Op het midden, over alles heen, was het wapen van Vlaanderen, een goud veld beladen met een zwarten leeuw, rood getongd en geklauwd. Het was het wapen van heer David, dat hij gekregen had, toen zijn vader hem door den paus had laten wettig verklaren; op een klein stukje na, hetwelk van onderen van het schild was afgesneden, was het gelijk aan dat van Filips den Goede. Ter wederzijde van den schoorsteen hingen, met gevaar van eenige beelden van het tapijtwerk te bedekken, twee schilderijen; aan het wapen dat op de eene stond, naast den vorst, welken men afgebeeld had, en aan een zinspeling in het verschiet op de verovering van het Gulden Vlies, herkende men den vader van den Bisschop, terwijl zijne moeder Coletta, burgvrouw van Bosquil, op de tweede schilderij scheen voorgesteld te zijn, ten minste naar het wapen te oordeelen. In het verschiet zag men de godin der schoonheid, den appel uit de hand van den herder Paris ontvangende.

De Bisschop zat bij een der ramen in een armzetel aan een tafel, die bedekt was met papieren en perkamenten. Meester Hermanus van Lockhorst, kanunnik in het kapittel van den Dom, zat tegenover hem; hij vervulde de plaats van den vicaris Dirck Utenweert, die door de ongemakken, in zijn gevangenschap uitgestaan, op het ziekbed was geworpen, van hetwelk hij niet weder zou opstaan. Twee geestelijken zaten op eenigen afstand aan een kleine tafel, zonder op te zien, te schrijven;

een page stond bij de deur, en toen deze geopend was, hoorde men het heen en weder gaan der lijfwacht, die in het voorvertrek de wacht hield. Heer David sprak met meester van Lockhorst, en zeide gemelijk: »Van alle zijden komt men mij lastig vallen over dien verrader of lafaard; ik zal blijde zijn, meester! als zijne straf voltrokken is." De kanunnik boog zich en wilde antwoorden, toen juist de deur geopend werd en een page, die binnentrad, kwam berichten, dat er iemand in het voorvertrek was, die zijn Eerwaarde verlangde te spreken. Met bevreemding vernam de Bisschop, dat het iemand der gemeenste volksklasse scheen te zijn, die zeide een zaak van gewicht te openbaren te hebben. Hij bedacht zich eenige oogenblikken en zeide toen: »Laat hem hier komen; maar zorg, dat mijne lijfwacht zich gereed houde." De page vertrok, en hij vervolgde: »Wij dienen hem wel te hooren; zou er weder verraad broeien tegen onzen persoon?"

De Bisschop zag vreemd op, toen zich Ralph voor zijn oog vertoonde; die lange grijsaard met een kleeding van schapenleder, stak vreemd af tegen den rijk gekleeden page en het tapijtwerk; zelfs de geestelijken en de kanunnik lieten een oogenblik de pen rusten, en staarden hem met verbazing aan. Hij stond daar als een staak bij de deur, met zijn oog op den Bisschop van Utrecht gericht; hij hield de ruige muts op het hoofd en wierp zich niet aan zijne voeten.

De oogen van den Bisschop fonkelden, en terwijl hij zich half oprichtte, riep hij toornig: »Kent gij mij niet, schooier! (1) of hebt gij vergeten, dat gij ons iets te zeggen hadt?"

»Neen!" antwoordde Ralph langzaam, en nam de muts van het hoofd. Hij naderde onbevreesd; doch de Bisschop riep driftig: »Blijf daar!" en wees met den vinger, aan welken een kostbare ring schitterde, naar de deur.

Toen grimlachte de schaapherder en zeide: »Ik heb geen wapens, Bisschop! — en ben oud." Een oogenblik bleef hij nog staan; het scheen hem moeite te kosten de stramme leden te buigen; daarna knielde hij neder.

De Bisschop scheen voldaan, toen hij zich in die nederige houding voor hem had geplaatst, en vroeg: »Hoe zijt gij tot aan mijne vertrekken genaderd? staat er geen wacht meer aan mijn hof?"

»Ja, eerwaarde Vader!" hernam de schaapherder; »maar de ruiters kennen mij, en zij lieten mij door; zij weten wat ik verzoeken wil."

(1) landlooper, kerel

»Gij komt dus om te verzoeken?" zeide de Bisschop onvriendelijk. »Nu, het weigeren is gemakkelijker, dan een oploop te bedwingen; ik dacht, dat mijne vijanden .... maar wat wilt gij, oude man?"

»Iets, dat u niets kost, eerwaarde Vader!" zeide Ralph smeekende. »Het leven van een mensch, — genade voor Frank, den man van wapenen, die morgen sterven moet!"

»Ha!" riep heer David toornig, »gij komt ook voor hem? bij de zalige ziel van den vromen koning, mijn patroon! verwijder u, of ik laat u door mijne wacht ter deure uitsleepen."

»Gelijk gij den knaap van Jan Van Schaffelaar hebt laten doen," zeide Ralph ernstig. »Welnu, Frank was zijn vriend, den een liet gij over aan Perrol; hem wacht de beul...."

Op nieuw zagen de mannen, welke schreven, even op; de moedige rede van den gemeenen bedelaar verbaasde hen; zelfs de Bisschop zag bevreemd naar den grijsaard.

»Hij was trouw en dapper; wij hebben voor hem gebeden, oude!" zeide hij bedaard, na eenige oogenblikken het stilzwijgen bewaard te hebben, »wij hooren u aan, — wie zijt gij? — wat hebt gij tot zijne verschooning te zeggen?"

»Ik ben Ralph, de schaapherder," zeide deze, en zag den Bisschop vorschend aan. Deze luisterde onverschillig en hij vervolgde: »Het toeval bracht mij eens aan een boerenwoning, die verwoest was: een man en een vrouw lagen vermoord naast elkander; een kind, dat nog leefde, schreeuwde en spartelde aan hunne zijde, het was Frank; hij had geene ouders; ik verzorgde hem en bracht hem groot; hij werd mijn jongen. Maar eens ontmoette hij Jan Van Schaffelaar: die wapenpraal, die paarden, dat geschal der trompetten drongen hem door tot in de ziel; hij verliet mij en bad Van Schaffelaar hem aan te nemen. Deze deed het; hij werd knaap, daarna man van wapenen en vriend van zijn aanvoerder; dit zegt genoeg; hij is dapper en dient u trouw. Kan er, na zijne daden in de voorstad, getwijfeld worden aan zijn moed en ijver voor zijn Bisschop? Eerwaarde Vader! om Gods wil, in naam van Jan Van Schaffelaar! smeek ik u, schenk hem genade." De stem van den grijsaard was aangedaan; hij wierp zich voorover neder, en zijn grijze baard raakte het kleed, dat den grond bedekte.

»Gij spreekt van moed en trouw," zeide heer David schamper, »en de man, voor wien gij genade vraagt, heeft zijn post verlaten; wij voeren

staf en zwaard, en kunnen het recht niet stuiten,— ga heen, grijsaard! morgen kunt gij hem zien; hij moet sterven . . . . !"

»Eerwaarde Vader in Gode! genade!" riep Ralph jammerende, »beroof mij niet van hem; want zijn dood zou de mijne zijn; het vergeven is zulk een zoete plicht, en gij zijt een bisschop, een priester van onzen gebenedijden Heer en Zaligmaker; wees hem genadig, dan zult gij ook genade vinden."

»Ha!" gij vergeet den eerbied voor onzen persoon," riep de Bisschop driftig, terwijl hij zijn violetkleurigen mantel terechtschikte. »Heeft de ellendeling niet ons leven gewaagd? kan hij den smaad vergoeden, dien wij door hem hebben moeten lijden? al had hij tien levens te verliezen, dan kan hij zulks niet; die verguizingen roepen om wraak; hij moet sterven . . . ."

»Het is hier dus niet de bisschop, die met tranen in de oogen een schuldige straft, maar een bisschop, die zich wreekt — en zijn goddelijke Meester, wiens onwaardige knecht hij is, bad voor zijne vijanden!" riep Ralph.

»En indien dit zoo ware . . . ." vroeg de Bisschop dreigend, »indien hij zich ook over die ongepaste woorden wilde wreken? Weet gij niet, schooier! dat het bloed van Bourgondië door mijne aderen vloeit, ofschoon ik den mijter draag?" Doch toen Ralph niets antwoordde, maar bleef liggen, bedaarde zijn drift; hij schaamde zich mogelijk over hetgeen hij gezegd had en zeide: »Hebt gij anders niets te zeggen, mijn zoon! ga dan in vrede; een oogenblik lijdens kan den jongeling den hemel openen en hem zijn vergrijp doen vergeven."

»Gelooft gij dan, dat de Hemel hem straffen zal, omdat hij ging bidden op het graf van zijn vriend, — dat hij zijn pleegvader gesproken heeft, — omdat de liefde zijn hart vervulde, en hij daarom zijn post verliet?" vroeg Ralph langzaam, en lichtte het hoofd op.

»Wij hopen van niet, mijn zoon!" hernam de Bisschop ernstig; »maar die redenen kunnen hem hier niet verschoonen: hij was krijgsman. . . .'

»Maar geen priester!" riep Ralph, terwijl hij opstond. »De priester kan het verlangen, mag het verlangen niet kennen, dat den jongeling naar de maagd voert, welke hij lief heeft. Een priester kan de dankbaarheid niet kennen, welke Frank voor mij gevoelt; want hij vordert eerbied en ontzag van een grijsaard; hij vloekt zijn vader, als het belang van de kerk het vordert; want hij is priester en geen zoon meer . . . . ! Gij noemt mij zoon, ik kon uw vader zijn. Neen, Bisschop! gij kunt niet weten, wat hem naar het graf van den vriend joeg, dien gij hebt laten vermoorden, zonder een poging aan te wenden. . . ."

»Zwijgt!" riep heer David driftig. »Bij St. Maarten! wij zullen zien, of wij langer de rede van dien ellendeling moeten aanhooren. Page . . . !" Maar hij zweeg plotseling, de blik, dien de schaapherder op hem wierp, deed hem verstommen, en deze zeide ernstig, terwijl hij de dorre hand uitstrekte:

»David van Bourgondië! gij *moet* mij hooren! of wilt gij, dat ik morgen spreek, als het zwaard gevallen is? Dan zal al uwe macht het bloed niet van dat priesterlijk gewaad wegnemen; want hetgeen ik dan zal zeggen, zal het er mede bedekken! en gij zult zelfs vergeefs om genade roepen!"

»Ik . . . .?" riep de Bisschop sidderende van toorn, »ik, Bisschop van Utrecht? Hoe zult gij spreken, als een donkere kerker u gevangen houdt, of als uw grijze kop nog vóór den zijnen wordt afgeslagen?"

»Mijne stem moge niet gehoord worden op de aarde," zeide Ralph ernstig, »voor Gods rechterstoel zal de schaapherder naast den Bisschop staan; uwe lijfwacht zal mij dáár het zwijgen niet opleggen; dáár zal de schooier spreken vóór den priestervorst; maar dan is het te laat voor u, gij zijt verloren . . . .!" De Bisschop was opgestaan, toen de schaapherder begon te spreken; de uitdrukking, welke er in die woorden lag, de vaste overtuiging, die den grijsaard scheen te bezielen, deden den machtigen Bisschop sidderen; de schaapherder in zijne slechte kleederen was grooter dan de priester in het plechtgewaad. Hij zweeg. Toen vervolgde Ralph bedaard: »Hoor mij weinige oogenblikken aan, eerwaarde Vader! om uwentwille, niet om den armen ruiter, verzoek ik het — maar niemand dan gij mag mijne woorden hooren, zend dezen weg." Dit zeggende, wees hij op den kanunnik, de geestelijken en den page.

»Gij wilt met mij alleen blijven?" vroeg de Bisschop wantrouwig, terwijl hij den grijsaard van het hoofd tot de voeten bezag.

»Ja met u alleen, Eerwaarde!" was het antwoord; en toen de Bisschop onvergenoegd het hoofd schudde, riep Ralph met vuur: »Ik ben oud en weerloos; doch ik weet, dat een dapper man ook dappere kinderen heeft, en uw vader was een vroom en geducht heer; ik ben dus dubbel overtuigd dat David van Bourgondië mij niet vreezen kan."

Een oogenblik stond de Bisschop in beraad, waarna hij bedaard tot den kanunnik zeide: »Meester! laat ons alleen," en wees vervolgens bevelend naar de deur, terwijl hij de geestelijke en den page aanzag. Zwijgend bogen zij zich, en verlieten het vertrek; toen zette de Bisschop zich neder en vroeg somber: »Wat hebt gij nu te zeggen?"

»De ruiter is mijn kleinzoon!" zeide de schaapherder langzaam.

»Gij hebt dus gelogen — ons bedrogen!" riep de Bisschop driftig.

»Maar nu spreek ik de waarheid," antwoordde Ralph onbeschroomd en ernstig. »Gij zijt de eerste mensch, tot wien ik het gezegd heb; hij zelf weet het niet, en moet het niet weten; o! ware zijn leven niet in gevaar, gij zoudt het niet van mij vernomen hebben?"

De Bisschop grimlachte, en zeide toen koel: »Wij danken u voor dit belangrijk bericht; maar waarom verzweegt gij het voor den ruiter, of waart gij misschien bevreesd, dat hij u niet zou aannemen als zijn grootvader?"

»Neen!" riep Ralph met geestdrift, »de herdersknaap heeft mij verlaten; maar de kleinzoon zou mij nimmer verlaten hebben; gij kent hem niet. Maar wilt gij weten, Bisschop! wat dezen mond gesloten hield, waarom ik het geluk heb opgeofferd, om mij dien voor den grijsaard zoo zoeten naam door hem te hooren geven? Het is omdat hij nimmer dan met achting en eerbied aan zijne zalige moeder zou denken; het is," vervolgde hij met verheffing van stem, »omdat hij zijn vader niet zou vervloeken!"

»Het is braaf, oude!" zeide de bisschop, »maar dit alles kan den schuldige niet redden."

»Ha! gij zegt dit koud en onverschillig," riep Ralph schamper. »Maar weet gij wel, wat de vloek van een zoon zeggen wil, Bisschop! Hij is meer dan de banvloek van het hoofd der kerk, verschrikkelijker dan de vloek van den vader! Gevoelt gij dit niet. . .?"

»Die redenen doen hier niets af," zeide de Bisschop ongeduldig, »de schuld van den vader kan den zoon niet redden. Maar wie was zijn vader dan?" vroeg hij, terwijl hij opstond; misschien trof hem de hooge ernst, die op des grijsaards gelaat stond uitgedrukt.

»Wie hij was . . .!" riep Ralph luid, terwijl zijne oogen vuurvlammen schenen. Het was . . .!" Hier zweeg hij, schudde somber het hoofd, en vervolgde bedaard, terwijl hij de magere hand uitstrekte: »Zet u neder, Bisschop! gij zult het weten, dewijl het zoo zijn moet." De woorden van den schaapherder boezemden den Bisschop onwillekeurig ontzag in, en hij ging zitten. Toen zeide Ralph, terwijl zijn stem beurtelings droefheid en ernst verried, en hij nu eens langzaam, dan snel vervolgde, naarmate de herinneringen zijn gemoed aandeden; »Het is jaren geleden, dat ik in het woud op de Ameronger bergen woonde; mijne eenvoudige woning stond niet ver van het Egelmeer; mijne vrouw was in den Heer ontslapen; ik had geen zoon, maar een dochter. Zij was mijn eenige en dierbaarste schat; want zij was deugdzaam; zij was mijne hoop; want zij was jong en gezond; ik was trotsch op haar, omdat zij schoon was. Wilt gij weten, Bisschop! van welken tijd ik spreek; het was toen Gijsbert van Brederode nog Bisschop was, en vóórdat uw geduchte vader u met zijn volk van wapenen in Utrecht bracht; gij woondet toen op het slot ter Horst. Op zekeren avond, toen wij te zamen het avondeten nuttigden, traden twee mannen overhaast in mijne woning; één hunner, die een krijgsman scheen te zijn, ofschoon zij beiden als kooplieden gekleed waren, nam den hoed af, en wischte zich het zweet van het aangezicht; hij bad mij, hem te verbergen, omdat men hem vervolgde. Zij hadden hunne paarden verlaten en waren door het bosch gevlucht. De tweede was jonger, maar sprak niet, en wachtte met gedekten hoofde af, wat ik zou antwoorden. Mijne dochter zag mij smeekend aan, en daar zij onder mijn dak waren, stond ik hun toe wat zij mij verzochten. Een oogenblik daarna kwamen eenige ruiters van Bisschop Gijsbert bij mij; zij waren het spoor bijster geraakt, terwijl zij twee zendelingen van den Bourgondiër vervolgden, en vroegen mij naar hen. Ik verzweeg, dat zij in mijne woning verborgen waren; de ruiters dreigden, maar ik bleef bij mijn zeggen; toen dwongen zij mij, hen door het bosch naar den weg terug te brengen, waar hunne makkers met de paarden wachtten; ik moest het wel. Zij vertrokken met de paarden der vluchtelingen, die sterk en fraai, maar slechts eenvoudig getuigd waren. Naar mijne woning teruggekeerd, diende ik den vluchtelingen als wegwijzer naar het slot ter Horst: zij waren in dienst van heer David, zeide mij de een. Laat in den nacht keerde ik eerst terug naar mijne woning met een stuk goud geld, dat zij mij ten geschenke hadden gegeven."

Hier zweeg de schaapherder. De Bisschop had opmerkzaam geluisterd, maar was hem niet in de rede gevallen; zijn gelaat was ernstig, en hij zat

onbeweeglijk. Toen vervolgde de schaapherder: »Sedert dien tijd kende ik de vreugde niet meer....! Dagen en weken moest ik soms ver van mijn eigen haard rondzwerven, om te leven en mijn kostwinning uit te oefenen, en altijd vond ik mijn kind gezond en vroolijk weder. Den volgenden dag nam ik volgens gewoonte den staf weder op; doch toen ik terugkeerde, kwam zij mij niet, gelijk vroeger, te gemoet springen, zoodra ik mijne woning naderde. Zij wilde vroolijk schijnen; maar zij weende; ik verzocht haar mij de oorzaak van die droefheid te zeggen; doch zij zweeg. Een ongelukkige gave der natuur had mij wel mijn ongeluk doen vooruitzien; maar nooit baatte mij dat treurige vooruitzien in de toekomst; het wijst mij de middelen niet aan om het ongeluk te voorkomen; zou ik anders die mannen in mijne woning verborgen hebben? — Neen! de ruiters zouden hen weggesleept, ik zou hunne schuilplaats ontdekt hebben...! Verwondert het u, Bisschop? Welnu, gij zult de reden hooren," zeide Ralph, de hand uitstrekkende. »Eindelijk bekende mijn kind, geknield aan mijne voeten, de oorzaak van hare droefheid, of liever van hare wanhoop; de smeekingen van den bedroefden vader drongen haar misschien minder om te spreken dan de angst over de ontrouw van den man, die haar verleid had. Want de man, Bisschop! wien ik het leven gered, dien ik ten minste voor zijne vijanden verborgen had, met gevaar misschien van mijn leven, hij had mijn geluk, de onschuld van mijn kind verwoest!—Gij huivert, Bisschop! en met reden; niet degeen, die het woord gevoerd had, maar zijn metgezel was gekomen; in schijn om te danken voor mijne edele daad, zooals hij zeide, maar veeleer om haar te berooven van hare deugd. Mijn kind jammerde en bad om ontferming; ik behoefde de hand niet aan het recht houden, zoo als gij, Bisschop! ik nam haar in mijne armen en troostte haar, vergaf haar alles; want zij was jong en zonder schuld. De verleider had zijne bezoeken gestaakt; hij had haar verlaten, en evenwel wist hij, dat mijn kind een onderpand zijner liefde onder het hart droeg; zij bad mij te gaan om hem op te zoeken; want zij had hem lief; hij kon ziek zijn, hare hulp behoeven! — Arm, onnoozel kind...!

»Heugt u de dag nog, Bisschop?" zeide Ralph ernstig, terwijl heer David zijn hoofd op zijn linkerhand liet rusten, en zoo het scheen met aandacht naar den steen zag, die aan den eersten vinger van zijne rechterhand schitterde, »heugt u de dag nog, toen al die edelen en ridders u kwamen afhalen, en gij van uw bisdom bezit gingt nemen? O! dat was een dag, dien gij nimmer kunt vergeten, en die Ralph ook altijd heugen zal. Ik kwam om den verleider op te zoeken, om hem zijne plichten te herinneren; ik zocht een man voor mijn kind, een vader voor het hare. Juist verliet de prachtig uitgedoste stoet, op moedige paarden gezeten, het slot; vroolijk klonken de trompetten. Ik wachtte, op mijn staf leunende, tot die optocht voorbij zou zijn; dan wilde ik mij aanmelden. Ik lette intusschen op de knechten, die hunne meesters volgden; hij kon daar immers onder zijn. Ik zag die ruiterbende naderen, van welke sommigen hier uw hof bewaken; hij, die vooruitreed, voerde een wapen op zijn schild, dat gij misschien nog niet geheel vergeten hebt, een gelen balk op een rood veld en witte lelie. Een oogenblik wendde de krijgsman het edele gelaat naar mijne zijde, en het was alsof ik met blindheid geslagen werd; ik dacht, dat de gladde wapenrusting mijn oog verbijsterde, en zag nog eens — maar hij was voorbij. Doch toen het middelste gedeelte van de schaar voorbijreed — toen viel ik neder, en evenwel was ik toen nog sterk. Als van den donder getroffen, lag ik daar, en kreeg mijn bewustzijn niet weder vóór het oogenblik, dat de laatste tonen der trompetten mij in de ooren klonken. Gij waart voorbijgetrokken, Bisschop! met dien stoet, en reeds buiten het gezicht. Ik had hem gevonden, had den verleider gezien; maar hij kon geen vader zijn van het onschuldige wicht, dat mijn kind onder het hart droeg; zijn vaderschap zou hem slechts tot verachting verstrekt hebben. Ik nam den staf op, keerde terug en zeide, dat de verleider dood was; mijn kind jammerde en bad voor hem, — zij sprak hem vrij van alle schuld....

»Dat wicht zonder vader was Frank; zijn geboorte kostte zijne ongelukkige moeder het leven. De dood was haar welkom; ik beweende haar; maar niet omdat zij nu gelukkig was... De man, die mijn geluk verwoestte, zag noch naar het slachtoffer zijner driften, noch naar zijn kind om; nooit vernam ik iets van hem, en toen ik mijn kind begraven had, verliet ik mijne woning; sedert dien tijd ben ik een zwerveling...."

De Bisschop ondersteunde zijn hoofd met zijne beide handen, toen de schaapherder zweeg; elk woord, dat de oude man gesproken had, scheen hem door de ziel te gaan. »Mijn kind bad mij stervend, hem niet te vloeken," zeide Ralph ernstig, »en ik heb het nog niet gedaan, Bisschop!"

»Grijsaard!" zeide heer David langzaam en afgebroken en zonder van houding te veranderen:

»Frank was immers op den toren van Barneveld? waarom zag ik u toen niet . . . . ?"

»Waarom ?" riep Ralph hoonend lachende. »Zou de Bisschop zijne mannen, zijn persoon misschien gewaagd hebben, om den kleinzoon van den schaapherder te redden . . . ? De arme knaap werd wel door uwe lijfwacht uit het slot gesleept. Gij liet immers heer Jan van Schaffelaar vermoorden!"

De Bisschop sidderde, en een lang zwijgen heerschte er. Toen lichtte hij het hoofd op, vestigde den matten blik op den schaapherder en zeide: »Zet u neder;" maar Ralph schudde het hoofd. Toen vroeg de Bisschop: »Wat wilt gij, dat ik doen zal?"

»Hem genade verleenen," zeide de schaapherder bedaard.

»Hij heeft genade; hij zal leven!" zeide de Bisschop snel; zijne stem verried meer vastheid, en hij vroeg nogmaals: »Wat verlangt gij nog meer?"

»Niets; zijne vrijheid is mij genoeg," antwoordde Ralph koel.

»Neen, dat kan zoo niet!" riep de Bisschop, en opende snel een ebbenhouten kistje, dat op de tafel stond, stak er de hand in, en zeide: »Zie, hier is goud; neem het aan. . . ." Maar Ralph, die onder zijn wambuis tastte, riep schielijk: »Bisschop! ik ben gekomen om hem te redden en om niets anders: maar ik heb óók goud, en zal het mijne hier laten, zonder het uwe te nemen."

Verwonderd zag heer David op, toen de schaapherder den inhoud van een zakje op de tafel wierp, en de gouden stukken over het groene kleed rolden, en hij zeide: »Hier zijn een en dertig postulaatguldens: de verleider van mijn kind gaf er haar dertig ter bewaring; het waren bespaarde penningen, zoo hij zeide, maar eigenlijk een belooning voor hare zwakheid; de vader ontving er een, omdat hij hem verborgen had. Hier is dat goud; het brandt mij aan de hand!"

De Bisschop zeide niets, maar wendde zijn gelaat af, eindelijk vroeg hij: »Hebt gij niet gezegd, dat Frank bemint? wie is zij . . . ?"

»Maria, Wouter's dochter uit *de Vergulde Helm* te Amersfoort," zeide de schaapherder langzaam, waarna de Bisschop verwonderd uitriep:

»De dochter van een smid!"

»En waarom niet, Bisschop?" hernam Ralph. »Uw leenman, Jan Van Schaffelaar, was haar bruidegom; zij is deugdzaam en schoon."

»Uw kleinzoon kan beter huwelijk doen," zeide heer David; maar Ralph schudde het hoofd en antwoordde: »Zij beminnen elkander; wat maakt gelukkiger dan een trouwe, deugdzame huisvrouw?"

De Bisschop stond op, en ging met groote schreden heen en weder door het vertrek; zijn gelaat, dat zijne bedaardheid had terugbekomen, was edel en trotsch; zijn wit gelaat hing over de schouders; zijne oogen fonkelden; toen bleef hij voor Ralph stilstaan. De Bisschop gaf den schaapherder de hand, en hij zeide met drift, doch vriendelijk: »Vader Ralph! morgen zult gij uw kleinzoon zien, gij zelf zult hem tot mij leiden; wij nemen hem in onze bescherming; uwe gelukkige dagen keeren terug; gij zult veel vreugde van hem beleven."

»Zijn leven is mij genoeg," zeide Ralph; doch de Bisschop vervolgde vol vuur: »Maar mij niet. O gij weet niet, wat gij weigert, oude man! gij kunt niet in zijn hart lezen, maar ik wel; paarden en wapenrustingen zullen hem niet ontbreken; roem en eer wachten uw kleinzoon; hij zal gelukkig zijn!" Ralph schudde het hoofd, en de Bisschop voer voort: »Gij gelooft mij niet? Bij St. Maarten en St. Andreas! oude! onthoud den armen jongen zijn geluk niet; jaren zwierf hij met u rond, en diende, terwijl hij zelf moest gediend worden. Ha! ik dacht, dat gij Frank meer liefde toedroegt."

Ralph antwoordde niet, maar de Bisschop riep: »Maar hoe zult gij het verhinderen, dat ik hem verhef, dat ik hem gelukkig maak? Zult gij hem verliezen, omdat hij aanzienlijk wordt? kan hij niet met zijn grootvader naar de heide terugkeeren, als hij het verlangt. . . . ?"

De schaapherder bedacht zich en zuchtte. Het streelde zijn hart, Frank verheven te zien, en de liefde tot zijn kleinzoon overwon bijna geheel zijn vrees en zijn weerzin tegen het voorstel van den Bisschop; toen zeide hij langzaam: »In Gods naam dan, het zij zoo; maar zweert gij mij, hem niet te zeggen, wie ik ben, wie zijne ouders waren?"

»Ik zweer het!" zeide de Bisschop. Toen richtte Ralph zijne schreden naar de deur; maar heer David trad op hem toe, en vroeg vriendelijk: »Hebt gij mij niets te vragen voor u? wij scheiden immers in vrede?"

»Neen, Bisschop! niets," hernam de schaapherder ernstig. »Gewoonlijk vraagt men u om uw zegen, als men u verlaat; maar ik doe dit niet; later zal Ralph u misschien den zijnen geven."

Toen opende de schaapherder de deur en verdween; de trotsche Bisschop stapte eenige oogenblikken heen en weder, verzamelde met somberen ernst de goudstukken, die op het tafelkleed lagen,

en borg ze in het kistje. Daarna werd zijn gelaat opgeruimd en fier; hij zette zich neder, vatte een pen op en begon te schrijven.

Het was op den volgenden dag in den morgen. Frank lag niet meer geketend in de diepe gevangenkluis van het Bisschopshof; want zijne wanhoop had den stokbewaarder doen bevreesd zijn, dat hij niets aan den beul zou kunnen overleveren dan het lichaam van den ongelukkigen ruiter, die zich het hoofd wilde verbrijzelen, terwijl hij om Maria riep, en den Hemel en de menschen smeekte om hem te redden; want hij wilde niet sterven, omdat Maria hem liefhad. Hij zat nu op een houten bank, met het hoofd voorovergebogen, rustende op zijne handen, in de groote kamer, waarin men hem, den vorigen dag, na den middag gebracht had, toen de ketenen waren losgemaakt, en men hem gezegd had, dat hij de hoop niet moest opgeven, dat het vonnis waarschijnlijk niet zou voltrokken worden. Zwijgend had hij deze woorden aangehoord; want zijn drift was reeds bedaard; hij was schier wezenloos en had zich zonder wederstand laten leiden; zijne razernij was geweken. Hij had een oogenblik aandachtig de met ijzeren traliën voorziene vensters en de naakte witte muren beschouwd, en zich toen nedergezet; het was nog een gevangenis, waarin hij zich bevond. »Men heeft mijne laatste oogenblikken willen verzachten, of de monnik, die mij bezoeken zal, is oud en bang voor de vochtigheid der gewelven; de stokbewaarder wil mij troosten; hij gelooft, dat ik schrik tegen dat zwaard; maar er is immers geen genade!" Zoo dacht hij, en een treurige grimlach lag op zijn gelaat, toen men hem alleen liet. Hij zat den volgenden morgen nog op die bank, welke hij slechts gedurende den avond en den nacht verlaten had, om het vertrek op en neder te gaan. Hij moest sterven! en hij beminde, en Maria had hem lief.

Hij werd dus niet gewaar, wie hem kwam bezoeken, en hij vermoedde, toen de deur geopend werd, dat het de geestelijke zou zijn, die hem tot den dood kwam voorbereiden, maar zag niet op. Op eenmaal echter voelde hij, dat twee armen hem omsloten; langzaam richtte hij het hoofd op; maar riep toen snel en verheugd: »Ha! zijt gij het, vader! eindelijk hebben zij mijne beden dan verhoord; o! ik kon immers ook niet sterven zonder u te zien."

»Frank!" zeide Ralph, terwijl hij hem tegen zijne borst sloot, en zijn gebaarden mond op de bleeke wang van den jongeling drukte, »ik ben gekomen; eerder kon ik niet; God zij gedankt! ik zie u dan weder."

»Maar voor korten tijd slechts, vader!" zeide Frank treurig, — »ik heb misdaan, ik moet sterven; gij en al mijne begunstigers hebt immers vergeefs voor mij gebeden. Ik heb mijn post verlaten . . . ."

»Heeft men u dan niet gezegd . . . ?" vroeg Ralph snel; doch Frank viel hem in de rede en riep: »Ja, mijn vader, maar ik weet beter; ik dacht, dat de monnik kwam; doch uwe komst is mij liever. Helaas! waarom kunt gij mij mijne zonden niet vergeven! en evenwel als gij mij zegent, zou ik gelooven den zegen van den priester te kunnen ontberen. Maar ik laster uwe dienaren, mijn God! genade! — Ralph!" zeide hij aarzelend, »gij zijt treurig, gij kunt ook niet vroolijk zijn; maar ééne bede; Maria en u, wie heb ik nader op de aarde? beiden zijt gij mij even waard; doch zij is zwak, zij kan niet komen; nimmer zal ik haar wederzien; indien zij vóór mij stond, zou ik ook niet kunnen sterven, — en het moet immers."

»Neen, mijn Frank!" zeide Ralph; maar Frank riep met drift: »Ik weet het immers! waartoe het verborgen gehouden? ik heb geen vrees, ofschoon ik wanhopig ben! want Maria . . . . Doch mijn verzoek, vader! gij zijt oud, maar sterk! gij hebt mij lief, gij noemdet Frank immers uw zoon. Mijn vader! om den wille van onzen Heer Jezus en zijne gebenedijde Moeder, blijf bij mij, vader! in het uur des doods! laat den beul de hand niet aan mij slaan! zijn zwaard alleen rake mij, dan is de Bisschop en het recht voldaan. Ralph, de schaapherder, zal toch zijn zoon niet verlaten!"

»Frank!" riep Ralph luid, en wischte zijne tranen af, »gelooft gij mij niet? Spreek niet meer! want ik luister, zonder dat ik het wil, naar uwe droevige gedachten, in zoolang hoorde ik uwe stem niet. Gij zult niet sterven! gij hebt genade!"

«Vader! waarom bedriegt gij mij? ik zal bedaard zijn, ik zal geene tranen vergieten. Frank zal vroolijk zijn! maar verlaat mij niet!" bad de jongeling, en knelde zich vast aan het ruige wambuis van den ouden man. Hij wilde lachen, doch kon niet; de tranen sprongen hem uit de oogen, en hij liet zijn hoofd op de borst van Ralph vallen.

»Kind!" zeide deze aangedaan, en zag vol vreugde op Frank neder, »ik spreek de waarheid;

zoudt gij anders in deze kamer zijn? de monnik heeft u immers nog niet bezocht; gisteren ben ik bij den Bisschop geweest, en hij heeft u genade verleend!"

»Genade?" riep Frank, zijn hoofd oplichtende; maar hij schudde het ongeloovig, en eindigde somber: »Den aartshertog heeft hij ze geweigerd, en . . . ."

»Maar mij niet; hij mocht ze mij niet weigeren," zeide Ralph ernstig. »Gij zult niet tegen den middag sterven, nooit voor deze zaak; uwe dagen zijn wel geteld, doch heer David zal die niet afsnijden; hij kan niet; God alleen weet het uur van uw dood!"

»Ik leven!" riep Frank, terwijl hij opsprong, »bedriegt gij u niet, vader? Frank leven! heb ik wel genade? mijn God! — waarmede heb ik het verdiend? — Maar gij zijt niet vroolijk; bedriegt men mij? dit kan geen scherts zijn, vader! O! het zou verschrikkelijk wezen; maar Ralph liegt niet. Maria! ik heb u weer! Frank leeft, Maria! — ha! kan men sterven van vreugde? . . ." zeide hij en wankelde. Snel stond de schaapherder op, vatte hem in zijne armen, zette hem naast zich neder, en zeide langzaam:

»Het verdriet vermoordt, maar de vreugde nog veel meer; het verdriet doet den mensch opzien en troost zoeken daarboven; als hij verheugd is, leeft hij alleen voor de aarde: daarom ben ik niet opgeruimd, ofschoon uw leven behouden is; de weelde, eer en roem dooden ook, Frank! — maar het hart, de ziel. Het gebrek doet zondigen, doch de overvloed nog veel meer!"

»Maar wat wilt gij zeggen, vader?" vroeg Frank verwonderd. »Is Maria niet eenvoudig en deugdzaam, en hare ouders . . . . ?"

»Maria!" zeide de schaapherder, het hoofd schuddende: »Ik sprak van u Frank!"

»Van mij, vader!" riep Frank; zijn gelaat was geheel veranderd, en zijne oogen fonkelden; »de weelde? ha! een ruiter! Het is waar; mijn vriend bij wien ik heden dacht te zijn, heeft mij bedacht; nog na zijn dood heeft hij willen zorgen voor den knaap. Ik heb alles wat ik verlangen kan: twee paarden, waaronder Moor, ik heb wapens en Maria's hart!"

»Die wapens en paarden, ja!" zeide Ralph ernstig; »maar Maria . . ."

»Vader! zij bemint mij!" riep Frank met vuur en vol vertrouwen.

»Ik weet het; maar indien zij eens . . ." zeide Ralph.

»Zij is dood!" gilde Frank, terwijl zijn oog verschrikkelijk rolde.

»Neen, kind! — dwaas kind! waarom verschrikt gij mij?" riep Ralph, sidderend. Toen zeide Frank: »O! vergeving, vader! maar zie, ik dacht . . . o! zonder haar kan ik niet leven."

»Dat wilde ik zeggen, Frank!" zeide Ralph, en trok hem naast zich neder. »Ziet gij niet in, kind! dat gij haar verliezen zoudt, als zij rijk werd, als eer en aanzien haar deel werden?"

»Neen, Vader!" zeide Frank gerustgesteld, »zij bemint mij immers; doch welke toovergeest zou haar rijk en groot maken; maar al ware het zoo, dan zou Maria alles met mij deelen; zij bemint mij. . . ."

De schaapherder schudde het hoofd, luisterde en zeide: »Ik hoor uw knaap naderen; maar zou uw hart ook niet veranderen, Frank! als eer en rijkdom uw deel werden? zoudt gij haar misschien niet verliezen, als gij rijk en aanzienlijk werdt?"

»O neen, vader!" lachte Frank, »onze harten zijn zoo nauw vereenigd; slechts de dood kan ons voor een oogenblik scheiden, maar eer en grootheid nimmer."

»God geve het!" zeide Ralph en Frank zag vreemd op; want Henri, die na den dood van zijn meester hem diende, trad de kamer binnen; eenige prachtig gekleede pages van heer David, die kleederen, wapenstukken, een vergulde waschbekken en doeken droegen, volgden hem. »Henri! — vader! wat is dat?" riep hij, beurtelings hen en de pages aanziende, die, op een rij staande, zich diep bogen.

»Heer!" zeide de knaap, wiens gezicht glinsterde van trots en vreugde; maar Ralph zeide bedaard: »Frank! gij moet den Bisschop gaan danken voor zijne genade, en in dit kleed kunt gij niet verschijnen."

»Ha!" riep Frank, terwijl hij zich de oogen wreef, »ik dacht, dat ik niet wel zag. Henri! zijt gij het wel?"

»Ja, Heer!" hernam deze buigende, en riep toen ernstig: »Treed vooruit, page! en vul het bekken." Deze gehoorzaamde. Het was Frank, alsof hij droomde; hij zag nu eens den verheugden knaap, dan de eerbiedig op eenigen afstand staande pages, dan weder den schaapherder aan, hem, met een glimlach op het gelaat, wenkende toe te geven aan het verlangen van Henri, die hem nu verzocht zijn kleed uit te doen. Zonder tegenspraak liet hij Henri begaan; het welriekende water wischte de stof, het zweet, de tranen van zijn gelaat en lichaam af, en zijn haar werd in orde gebracht;

hij zelf had het besef niet dit te doen; want hij was geheel verslagen. Het fijne linnen hemd, dat hem over het hoofd werd geworpen, deed hem vermoeden, dat al die kleederen voor hem zouden zijn; maar hij kon het nog niet gelooven, ofschoon het hem scheen, dat Ralph dit had willen te kennen geven. Weldra stond hij, geheel in wit hertsleder gekleed, bij de tafel; dit buigzame kleed sloot hem over het geheele lichaam, en slechts zijn hoofd, zijn hals en zijne handen waren nog onbedekt.

»Ralph!" riep hij verbaasd, toen de knaap een nieuwen page riep, »is die wapenrusting voor mij? maar neen, zij vergissen zich. — Henri! gij moet hier niet zijn, gij zijt verkeerd, knaap!"

»Vergeef mij, Heer!" zeide Henri, en vervolgde zacht en vertrouwelijk: »Laat geen verwondering blijken, want die knapen zijn tot spotten geneigd; 't is wel voor u."

Een schitterende maliënkolder werd hem over het hoofd gedaan; het roode fluweel, waarmede die gevoerd was, stond een eind weegs tegen zijn hals op, en was met gouddraad gestikt; de maliën zaten dicht op elkander, en waren van gepolijst staal met een gouden biesje; de wijde mouwen reikten tot halverwege den elleboog, en het onderste gedeelte van den kolder, tot halverwege de knieën; zoowel de mouwen, als het onderste gedeelte, liepen in punten uit. Frank stond roerloos, dewijl hij niet wist wat hem gebeurde; toen wenkte Henri met de hand, waarop weder een andere page naderde, en Frank riep verbaasd: »Dien rok — moet ik dien dragen?"

»Ja, Heer, zoo terstond zijt gij gekleed," antwoordde zijn knaap. Frank boog zich, terwijl Henri op de teenen stond. Over de schitterende maliën, en een weinig lager af, hing nu een wapenrok van blauw fluweel, omzoomd met een breed zilveren oplegsel; op de zijden was hij opengesneden tot boven de heup. De opgesneden mouwen kwamen niet zoo ver als het maliënhemd over den arm; het wapen van den Bisschop gestikt van zijde, goud en zilver prijkte op de borst. Henri gespte hem nu den draagband om, waaraan een prachtige dolk hing.

Een uitroep van vreugde ontsnapte den jongeling; en was het te verwonderen? Hij, die den beul verwacht had, moest deze kleederen dragen. Den schaapherder zelven blonk de blijdschap uit de oogen; zijne treurigheid scheen geweken, nu hij den gelielden Frank zoo fier, zoo gelukkig vóór zich zag: hij zelf trad toe, nam het zwaard uit de hand van den page, die zich voor den grijsaard boog; hij wilde ook de hand leenen om zijn kleinzoon te wapenen: hij stak de roodlederen scheede door den draagband, en zeide, terwijl hij op het rijke gevest sloeg en den kling gedeeltelijk ontblootte: »Draag zorg, dat nimmer onschuldig bloed aan dit lemmer kleve, Frank! het staal laat zich afvegen; — doch het bloed blijft eeuwig op de ziel!"

»Neen, vader!" zeide Frank, aangedaan door de woorden van den ouden man, »liever wil ik sterven. Maar zeg mij nog eens, dat uw gewezen jongen hier vóór u staat. O! Waarom leeft mijn weldoener niet meer! mijn God! als Maria mij kon zien...." Hierop riep hij treurig: »Ik ben verheugd, en zij weent zeker; zij denkt, dat ik sterven moet, en ik ben vol leven."

„Heer!" zeide Henri, »ziedaar uwe muts," en hij legde een roode, met gouden boordsel opgeluisterde muts op de tafel; een witte en eene blauwe veder prijkten er op, door een kostbaren steen te zamen gehouden; en hier zijn uwe handschoenen; nu uwe schoenen nog, dan zijt gij gereed."

Frank bezag de handschoenen, die met stalen plaatjes, omzoomd met een gouden bies, waren opgelegd, en toen Henri hem de hooge en lange schoenen van rood leder aantrok, riep hij verwonderd: »Met zilveren sporen!"

»Ja, Frank!" zeide de schaapherder, »en misschien zullen zij spoedig verguld worden!"

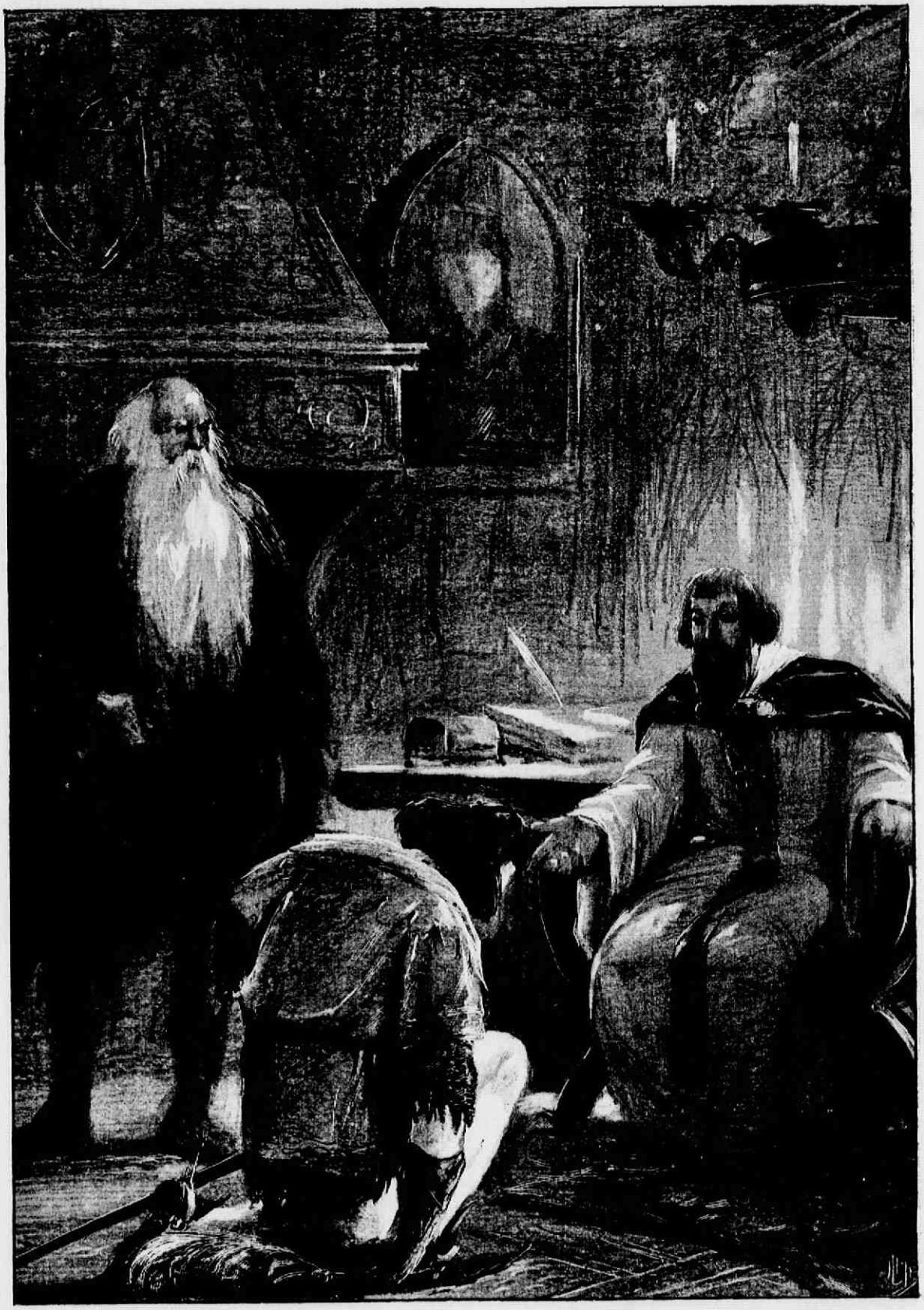
»O, neen! vader!" riep Frank ongeloovig, »gij zegt het maar; ik, ridder? neen, dit kan niet. O! Maria! wat zoudt gij zeggen...." eindigde hij, en zag, in gedachten verzonken, vóór zich.

»Gij zijt gereed, Heer!" zeide Henri, die opstond en zich diep boog.

»Heer David wacht u," zeide Ralph; toen drukte Frank de hand van Henri, en wierp zich uit overmaat van aandoening in de armen van den schaapherder, zeggende: »U dank ik het voor de tweede maal; ook deze eer, deze kleederen dank ik u, mijn hart zegt het mij!"

»Gij vreest dus niet dien kostbaren rok tegen mijn ellendig kleed te bederven?" vroeg Ralph, en Frank antwoordde: »Zijt gij vader Ralph niet? ben ik niet uw Frank? O! zeg het, dat gij mij niet verlaten zult om deze pracht; anders...."

»Neen," zeide Ralph ernstig; »maar denk aan mijne woorden; verheug u niet te veel: de vreugde gaat dikwijls het leed vooraf; de grootheid geeft geen geluk, Frank! Doch wij moeten heengaan."

»Wij hellen u immers genade verleend, Frank! het is onze wil, dat gij leeft en gelukkig zijt."

De Schaapherder. Bladz. 129, deel IV.

De schaapherder trad terug, om zijne muts, die op den grond lag, op te rapen. Frank naderde snel den knaap en vroeg zacht: »Heeft men mij opgeschikt om zoo te sterven, o! dat zou wreed zijn. Heb ik wel genade, Henri?"

»Wel zeer zeker, Heer! zou ik anders zoo verheugd zijn?" hernam deze.

»Het is waar," zeide Frank, in gedachten verzonken; »maar het is alsof ik betooverd ben," toen riep hij snel: »Henri! laat Moor dadelijk opzadelen. Maria treurt, en zoodra heer David mij laat gaan, moet ik vertrekken. Hemel! wat zal zij gelukkig zijn!"

»Kom, Frank!" zeide Ralph, die de zwarte haarlokken van den jongeling naar achteren wierp en hem de muts op het hoofd zette. De knaap gaf de handschoenen aan; de schaapherder nam Frank bij den arm, en leidde hem voort; de pages bogen zich: hij zelf zag verwonderd om zich heen, bracht vervolgens de hand aan het voorhoofd, en zeide zacht:

»Waak ik, of is alles een droom? Mijn God! verlos mij van den booze. Maria! bid voor mij. Ik heb genade; ha, wat zult gij zeggen, mijn liefste! mijne bruid?"

De Bisschop sprak met een kanunnik, die naast zijn stoel stond, toen men hem kwam berichten, dat Ralph er was. »Het is goed," antwoordde hij, en gaf een teeken aan de pages om te vertrekken; daarna vervolgde hij: »Meester! laat mij nu alleen; zij zijn lang weggebleven. Zeg den grijsaard, dat hij met den ruiter binnentrede."

De kanunnik boog zich en verliet de kamer, terwijl de Bisschop opstond, en zich in den zetel over den schoorsteen nederzette. De deur ging open, en de schaapherder trad binnen. Door de kracht der gewoonte en de aandoeningen, die hem beheerschten, had hij zeker vergeten den staf neder te zetten; echter nam hij de muts af. Frank had zijn hoofd reeds ontbloot, en hield den blik naar den grond gericht, terwijl Ralph den jongeling met zich voorttrok, die bijna zijn bewustzijn verloren had. Heer David zeide toen ernstig, doch niet onvriendelijk: »Nader ons!"

Frank richtte zijn hoofd op, en ontmoette het oog van den Bisschop. Hij was nu in tegenwoordigheid van den heer, wiens dienst hij verzuimd, wiens leven hij schandelijk gewaagd had. Nog klonk hem de vloek in de ooren. Dezelfde man sprak, en hij snelde vooruit, liet de muts aan zijne hand ontglippen, en riep, terwijl hij zich plat voor den Bisschop nederwierp: »Genade! eerwaarde Vader in Gode! genade!"

»Weet hij dan nog niet . . . .?" zeide heer David vragend, en zag Ralph aan; maar deze knikte met het hoofd, terwijl hij den zetel naderde, waarop de Bisschop vervolgde: »Wij hebben u immers genade verleend, Frank! het is onze wil, dat gij leeft en gelukkig zijt."

»Toen ik uwe vorstelijke genade in het klooster te Amersfoort zag verdwijnen," stamelde Frank sidderend, »toen heeft uw vloek mij getroffen; want uwe ramp was mijne schuld; die vloek is erger dan het doodvonnis. — Ontferming . . . .!" en hij kuste het kleed van heer David.

»Alles vergeven wij u," zeide de Bisschop en vervolgde vriendelijk: »Sta nu op; laat mij eens zien, hoe dat kleed u staat." Frank richtte zich op de eene knie op, en bleef toen liggen; maar de Bisschop reikte hem de hand en noodzaakte hem om te staan. Toen zette hij zich op zijn gemak neder en bezag Frank van het hoofd tot de voeten; zijn trotsch gelaat was vriendelijk; zijn oog glinsterde van tevredenheid, zijn baard bewoog zich: want hij lachte, en zeide, zich tot Ralph keerende, die de knie nog niet gebogen had, hetgeen Frank echter niet eens had opgemerkt: »Hij is schoon, grijsaard! de Hemel zond u bij mij, o! het zou jammer geweest zijn. — Zeg eens, Frank! gij behoeft niet te sidderen voor ons, vraag het den herder maar; gevoelt gij u gelukkig, staat dat kleed, staan die wapens u aan?"

»O, eerwaarde Vader! zooveel goedheid, waardoor heb ik dit verdiend? waarmede kan ik dit vergelden?" riep Frank, en wilde nederknielen; maar de Bisschop vatte zijne hand, en antwoordde vertrouwelijk:

»Door onze gunstbewijzen met erkentelijkheid aan te nemen en ons voor uw welzijn te laten zorgen; wij zelven weten het best, wat u gelukkig kan maken. — Is het niet zoo, grijsaard?" vroeg de Bisschop en keerde zich tot den schaapherder, die het hoofd boog en langzaam zeide: »Zijn Eerwaarde kan niet anders bedoelen dan uw geluk, Frank!"

»En kan ik er aan twijfelen, Ralph?" riep Frank. »Mijn genadige heer heeft mij immers alles vergeven!"

De schaapherder zuchtte; maar noch de jongeling, noch de Bisschop sloegen er acht op, en deze vervolgde: »Frank! als het eerste bewijs van onze gunst, verheffen wij u tot luitenant der Schaffelaars;

onze aanvoerder bekomt misschien in het vervolg van ons een ander bevelhebberschap. Gij zijt nog jong en kunt wel wachten; evenwel bestemmen wij u om eenmaal de plaats te vervullen van onzen getrouwsten krijgsman, van uw vriend, in wiens laatste gloriedaden gij gedeeld hebt."

»Ik! zijne plaats vervullen....?" riep Frank verwonderd, en schudde treurig het hoofd. »Ik! eerwaarde Vader! ik ben onwaardig..."

»Verbeelding!" viel de Bisschop hem in de rede, en vervolgde trotsch: »Wij zullen u den rang geven, voor welken wij u geschikt oordeelen; niet uw, alleen ons gevoelen komt in aanmerking." Frank zweeg verlegen, en heer David vervolgde vriendelijk: »Zeide ik niet, dat gij zelf niet wist, wat u dienstig kon zijn, dat wij er dus om denken moesten? Hoor, Frank! gij draagt mijn wapen op uwe borst, het is dat van mijn geduchten heer en vader, jongeling! gij draagt de kleuren van Bourgondië; gij zijt in onzen dienst; wij willen, dat u niets ontbreke. Vele ridders en edellieden zijn met mijn neef van Oostenrijk medegekomen; de krijgsman, dien wij genegen zijn, moet niet schromen een rit met hem te doen, een lans te breken, een paard en een wapenrusting te wagen. Paarden en wapens zult gij hebben, en goud! Wij willen u groot en gelukkig zien."

»Genadige Heer!" riep Frank, de knie buigende en de hand aan het voorhoofd brengende: »Ik ben opgetogen en verslagen; ik weet niet of ik droom of waak, en ik lig toch aan uwe voeten. — Dat is Ralph, de schaapherder, mijn tweede vader. De booze heeft immers geen macht op mij in uwe tegenwoordigheid; die woorden komen uit uw heiligen mond."

Neen, Frank!" zeide de Bisschop glimlachende. »de Bisschop van Utrecht spreekt tot u." Hij zweeg en vervolgde ernstig: »Sta op! gij hebt daar van Ralph gesproken; houdt gij de gedachtenis van uw vader in eere en liefde, ofschoon gij hem nooit gekend hebt?"

»O eerwaarde Vader!" riep Frank aangedaan, »hij en zijne moeder staan altijd ter zijde van mijn Goddelijken Verlosser, als ik bid; zij beschermen hun kind, zij hebben uw hart tot genade bewogen."

»Het is wel mijn zoon!" zeide de Bisschop, en zijn stem verried zijn ontroering. »Uwe moeder was zeker een heilige vrouw, wij zullen haar gedenken in onze gebeden; bid zelf voor uw vader; hij kon uwe voorspraak soms nog behoeven."

»O! ik geloof het niet! maar ik zal het doen," zeide Frank, en zag ten hemel; tranen liepen langs zijn wapenrok, en vielen op de schitterende kleuren van het wapen.

»Gij zijt dus voldaan over onze geschenken," zeide de Bisschop, die geen ontroering meer liet bemerken.

»Voldaan!" riep Frank, »kan uwe vorstelijke genade dit nog vragen? slechts... één verlangen heb ik nog, eerwaarde Vader! ik bid u, zeg mij, wat ik doen kan, om dit te vergelden. O! ik kan nog niet gelooven, dat alles waarheid is."

»Gij zijt ons gehoorzaamheid en eerbied verschuldigd, als uw heer en als uw Bisschop van Utrecht, en David van Bourgondië verlangt niets anders," zeide de Bisschop, en vervolgde glimlachende: »Die maliënkolder en wapenrok staan u goed; maar zet de muts eens op."

»In de tegenwoordigheid van uwe genade?" riep Frank terugdeinzende.

»Ik wil het," zeide heer David. »Wij willen de kleuren van ons geslacht eens op uw hoofd zien wapperen." Frank gehoorzaamde; tevreden lachte de Bisschop, en riep: »Bij den heiligen David, mijn patroon, en het bloed van Bourgondië! gij zijt een edelman van wapenen, Frank! en wij vertrouwen, dat wij u met de gouden sporen zullen zien, voordat wij den staf van St. Willebrord nederleggen."

Frank naderde hem, en zijn gelaat blonk van edele tevredenheid; maar toen viel zijn oog op Ralph, die zwijgend en met een droevigen trek op zijn gelaat naast den zetel stond. Snel trad hij nu vooruit, en wierp zich aan zijne borst; hij had den Bisschop vergeten, en riep: »Alles, vader! dank ik u, wat ik ben en worden moge, ik ben het aan u verplicht."

De schaapherder sloeg bewogen zijn arm om den rijken wapenrok, en zeide aangedaan: »Alle zegeningen komen van God, Frank! maar hoovaardij en weelde van den satan; vergeet nimmer, wat gij geweest zijt."

»Of wat gij hadt moeten zijn!" riep de Bisschop driftig. Frank sidderde en trad terug, nam de muts af, en wilde verschooning vragen, dat hij den schaapherder had aangesproken; hij wist, dat hij wèl gedaan had, maar vreesde toch het ontzag verloren te hebben; doch heer David vroeg vriendelijk, en scheen niet toornig te zijn: »Gij bemint reeds, niet waar?"

»Ja, eerwaarde Vader....!" hernam Frank snel. Daarop zweeg hij, en dacht aan Maria.

»Wij wisten het reeds, vervolgde de Bisschop. »Onze luitenant is nog jong; maar evenwel, in-

dien zijn belang het vorderde, zouden wij onze toestemming tot zijn huwelijk geven . . . ."

»Maria . . . !" riep Frank luid, en drukte de hand tegen zijn hart, terwijl het geluk hem uit de oogen blonk. Toen zeide de Bisschop: »Ha! zoo heet, geloof ik, die dochter van den smid; maar Ada van Rijn bemint u immers: haar oom zeide het mij; zij is schoon . . . ."

»O! zeer zeker!" zeide Frank, toen heer David zweeg, »ik heb haar lief en ben haar zooveel dank schuldig! zij is zoo goed en ongelukkig."

»Maar ook rijk, en haar oom zou u nu niet tot haar echtgenoot verlangen! ha! ha! doch bekreun u niet om zijne toestemming," antwoordde heer David lachende.

»Maar het is Maria, die ik bemin, genadige Heer!" zeide Frank beschroomd, doch angstig de handen vouwende.

»Gij denkt zoo, Frank!" hernam de Bisschop glimlachende, »het is een liefde van uwe kindsche dagen, die ras voorbij zal gaan! wij weten beter, wat u kan gelukkig maken; gij kunt naar hooger uitzien."

Frank stond verpletterd, en hij wilde eindelijk lucht geven aan het pijnlijk gevoel, dat zijn hart te zamen drukte, toen de Bisschop hem een wenk met de hand gaf, om te zwijgen, en zeide, terwijl hij luisterde: »Wat is dat . . . ?"

Men hoorde de voetstappen en de houten der hellebaarden van de lijfwachten op de steenen in het voorvertrek klinken. Luid verhieven zich eenige stemmen, boven welke één zich bijzonder hooren liet. »Wil men mijne lijfwacht overrompelen? — omringt het verraad ons weder?" riep de Bisschop verbaasd. »Bij het bloed van Bourgondië! ik zal mij niet ten tweede male door het slijk laten sleepen! zij zullen het zwaard mijns vaders in mijne handen zien, voordat zij mij aanvatten!" Hij stond op, trad snel ter zijde, deed het tapijtwerk, dat langs den muur hing, van elkander, waarachter een geheele wapenrusting stond verborgen tegen den muur; maar toen lachte hij trotsch, ging weder zitten en zeide bedaard: »Welnu, mijn luitenant! ik geloof, dat wij u ter goeder ure tot ons hebben geroepen."

»O! zij zullen uw geheiligden persoon niet naderen dan over mijn lijk," riep Frank vol moed, en sloeg op zijn zwaard. De woordenwisseling werd hoe langer hoe heviger; iemand legde de hand reeds op het slot van de deur. »Die ellendelingen! zij verdedigen mij niet, — maar gij zult uw plicht doen," riep de Bisschop, van toorn bevende. Toen plaatste zich de schaapherder, ofschoon ongewapend, naast den jongeling, dien hij met zijne handen en zijn staf wilde beschermen. »O! treed ter zijde, vader?" bad Frank, »ik ben sterk genoeg om u beiden te beschermen!" Op hetzelfde oogenblik zwegen de stemmen, en de deur sprong open; een man in rijk gewaad trad met drift in het vertrek, maar bleef als versteend staan, toen Frank, die zijn zwaard trok, het hem voorhield en dreigend uitriep: »Sta! — of ik stoot u neder!"

De vreemdeling wierp een blik op den jongen man in dien prachtigen wapendos, die met het blinkende zwaard in de hand vóór hem stond, vervolgens op den Bisschop, en boog zich diep.

»Bij den heiligen David, mijn patroon!" riep de Bisschop driftig, die nu inzag, dat het geen vijand was, die binnen was gedrongen, »wie geeft u de stoutheid vóór ons te verschijnen? Gelukkig voor u, dat gij de kleuren van den Aartshertog draagt. — Frank! raak hem niet aan."

»Laat het hem doen!" riep de vreemdeling met vuur, en sloeg op zijn zwaard, terwijl hij een blik met Frank wisselde, die zijn kling liet zakken, maar het hoofd moedig ophief, en hem dreigend aanzag. »Maar, eerwaarde Vader in God! uwe pages wilden mij niet aanmelden, en de Aartshertog heeft mij gezonden . . . . Kent uwe genade den heer Van Croy niet meer?" eindigde hij lachende.

»Ha!" riep heer David verwonderd, laat dien edelman ons naderen, Frank! — Er zijn zooveel jaren verloopen, sedert wij u niet gezien hebben, Heer! maar wij vragen u verschooning voor deze onbeleefde ontvangst."

»Die wij reeds vergeten hebben, eerwaarde Vader!" hernam de edelman, voor hem neder-knielende; maar heer David gaf hem den tijd niet om de knie te buigen, reikte hem de hand en vroeg beleefd: »En wat geeft ons het genoegen u te zien?"

De Heer Van Croy zag naar Frank, en eenigszins met bevreemding naar den schaapherder, en heer David, die zijne bedoeling vatte, leidde hem bij de hand naar het venster; toen zeide de edelman: »Genadige Heer! ik kom zoo even met den Bisschop van Kamerijk en den prins van Oranje in de stad; maar hetgeen u nog meer verwonderen zal — den dertigsten van de vorige maand is koning Lodewijk de Elfde gestorven."

»Hij dood!" riep de Bisschop, en hij vervolgde toen, tevreden lachende: »Ha! gij deedt wel, mijn vertrek binnen te treden, al hadt gij mijne lijf-

wacht neergestooten, gij zoudt op mijne eer wel gedaan hebben. — »Hij dood! de vijand van mijn huis, en die mijn edelen broeder heeft ten val gebracht! Heer! gij verplicht ons door dat bericht; de Hemel is met ons!"

»Eerwaarde! de Aartshertog zond mij alleenlijk in allerijl, om uwe genade van die heugelijke tijding geen oogenblik onbewust te laten; maar hij volgt mij spoedig en wacht mij. Gedoog, dat ik vertrekke," zeide de heer Van Croy.

»Het zij zoo, Heer! hernam de Bisschop; »en in het vertrouwen u spoedig weer te zien, zeggen wij u nogmaals dank, en rekenen ons uw schuldenaar voor een gift, voor het bericht dat gij ons overgebracht hebt." Hij gaf den edelman de hand, die zich boog en verwijderde. Zoodra de blik van den heer Van Croy weder op Frank viel, bleef hij onwillekeurig staan, en zocht zijn oog de schilderij bij den schoorsteen; toen zag hij naar heer David om, boog zich daarna nogmaals, verliet het vertrek, en zeide vriendelijk in het voorbijgaan: »Jonkheer! of wie gij zijn moogt, ik bied u de hand, ofschoon gij mij uw zwaard hebt voorgehouden!" Frank boog het hoofd, drukte den edelman de hand, en zeide eerbiedig: »Heb dank, Heer! maar ik ben geen edelman."

Een poos bleef David Van Bourgondië in gedachten staan; de dood van dien gehaten vorst, die zijns vaders goedheid zoo ondankbaar had vergolden, streelde het hart van den zoon, ofschoon hij priester was; toen lachte hij en riep hoonend: »Hij is dood!" — doch vervolgde somber: »Maar waar is het bloed van Bourgondië?" en zag naar het afbeeldsel van zijn vader, dat naast den schoorsteen hing. Toen rustte zijn blik op Frank, en zijne oogen glinsterden: maar de opgewondenheid verdween; want zijne hand raakte het gouden kruis, dat op zijn mantel hing; hij bezag zijn priesterlijk gewaad en zuchtte.

Noch de schaapherder, noch Frank stoorde hem; de laatste was in zijne gedachten bij Maria, en hij had met tegenzin het zwaard in de scheede gestoken. Ralph sloeg den Bisschop oplettend gade die naderde en riep: »Frank!" Toen zag de jongeling op, en heer David vervolgde lachende: »Ik ben over u voldaan; mijn vriend Van Croy had bijna kennis gemaakt met uw kling, gij kunt nu gaan; uwe kamers zijn reeds gereedgemaakt; tot nader order blijft gij in mijn hof wonen; gij zijt een goede lijfwacht, bij mijn patroon! — hebt gij ook nog iets te vragen, te verzoeken . . . . ?"

»Genadige Heer! . . . ." zeide Frank verlegen.

»Welnu?" vroeg de Bisschop. Toen vervolgde Frank: »Voor twee dagen verzoek ik verlof.... mijn hart trekt mij naar Amersfoort...."

»Waarom zoo spoedig?" zeide de Bisschop onvriendelijk.

»O! ik bid u, eerwaarde Vader!" riep Frank de handen vouwende; »Maria treurt nog om mij, zij denkt, dat ik dood ben, en ik heb genade."

»Alsof onze heilige godsdienst niet zou kunnen troosten," zeide de Bisschop. »Onthoud wel, Frank! dat *wij* voor uw geluk moeten zorgen, dat eer en aanzien u omringen zullen. Maar uw gelaat wordt treurig; later zult gij beter gevoelen, wat wij bedoelen, en hoe goed wij het met u voorhebben; — welnu, wij geven u het verlof."

»Eerwaarde!" riep Frank dankbaar, en knielde neder: »O! ik dank u, Maria zal u zegenen: uwe vorstelijke genade geeft mij haar weder!"

De Bisschop glimlachte, hief hem op en zeide: »Ook zij zal door mij gelukkig worden; maar sta op, Frank!" De jongeling kuste zijne hand, en heer David vervolgde vriendelijk, terwijl hij zijne rechterhand op den schouder van den luitenant legde: »Gij zult ons gehoorzaam en getrouw zijn; wij weten het; maar wij verlangen ook, dat gij een gedeelte van de genegenheid, welke gij voor Ralph gevoelt, op ons overdraagt. Mijn zoon! ga nu, en denkt dat alles wat wij doen voor uw welzijn is, dat gij rijk en groot zult worden."

»O, ik dank u, eerwaarde Vader!" zeide Frank aangedaan, boog zich diep, en trad achterwaarts; de schaapherder ging insgelijks naar de deur; doch de Bisschop zeide: »Blijf nog, Ralph! wij willen u spreken."

»Vader!" zeide Frank toen, »ik kan niet langer toeven. Maria treurt en wacht mij."

»Ik weerhoud u niet, Frank!" antwoordde de oude man, en zag hem weemoedig aan. »Ga! en evenwel is het mij zoo droevig om het hart; maar dat goud zal u Ralph niet doen vergeten. Ga dan in Gods naam; doch ik zal u morgenochtend wachten op den berg van Amersfoort onder den boom; want ik ben te afgemat, om u terstond te volgen; — zult gij komen?"

»Zeker, vader!" riep Frank verheugd, »en Maria misschien ook — o! ik moet nu gaan!"

»Vaarwel, mijn kind!" zeide Ralph, en drukte hem aan zijn hart, »ik zal u wachten." »Of wij u..." fluisterde Frank, boog zich toen voor den Bisschop, en snelde het vertrek uit.

»Wat zeide hij u?" vroeg deze, toen Frank, dien hij had nagezien, vertrokken was. »Dat hij

mij morgen zien zou," hernam Ralph droogweg.

»Gelooft gij, dat hij die deern sterk bemint?" vroeg de Bisschop. Toen hernam de schaapherder verwonderd: Hebt gij het dan niet gezien, Bisschop? — zijn hart behoort haar geheel."

»Gij denkt dus, dat niets hem die dwaze liefde zal kunnen doen vergeten?" zeide heer David; en Ralph hernam schamper:

»Néén! hij is getrouwer dan zijn vader, nooit zal hij haar verzaken; de liefde zal sterker wegen dan uw goud en uwe wapens!"

»Maar indien wij bevelen, Ralph?" riep de Bisschop.

»Zal hij niet gehoorzamen; beveel over zijn arm, Bisschop! maar niet over zijn hart," zeide de schaapherder ernstig.

»En als hij weet, wie beveelt...!" riep heer David.

»En gij hebt gezworen, Bisschop!" zeide Ralph, de hand dreigend uitstrekkende. Toen zweeg heer David, en vroeg een oogenblik daarna: »Gij zijt dus niet tevreden met hetgeen ik gedaan heb, gij wilt u verzetten tegen zijn geluk?"

»Neen! — doch wel tegen zijn ongeluk," riep Ralph.

»Ik vertrouw, dat Frank wijzer zal zijn dan gij; wij zullen zien, wie gelijk zal hebben; hij zal weten te kiezen tusschen David van Bourgondië en Ralph."

»Dat zal hij!" riep de schaapherder ernstig. »Maar onthoud, Bisschop! dat zoo zijn hart gebroken werd, omdat het zich niet had laten verleiden, onthoud dan, dat Ralph u zijn zegen nog niet gegeven heeft!" Dit zeggende, trad hij naar de deur, en de Bisschop, die het hoofd gebogen had, riep, het weder oprichtende en met den voet stampende: »En gij! dat David van Bourgondië zich niet bekreunt om uw zegen!"

Evenwel vond de page, die eenigen tijd daarna binnentrad, om te berichten, dat de Aartshertog Maximiliaan het hof naderde, den Bisschop, in gedachten verdiept, voor het glasraam staan, en de edelknaap moest tweemaal zijn bericht herhalen, voordat zijn heer hem gewaar werd.

XXIX.

De zuster van St. Aagten.

Mijn leven is geen leven meer,
Voor eeuwig heb ik u verloren;
Neen! daar, waar 't eeuwig licht zal gloren,
Maria! Maria! daar zien wij ons weêr.

H. J. POPPE.

De droefheid doet den herder zwijgen,
En op den heuvel nederzijgen.

L. ROTGANS.

De stad Amersfoort was nog niet door het krijgsvolk van heer David of van zijne bondgenooten bezet; de Bisschop vleide zich echter, dat hij weldra ook binnen deze stad naar zijn goedvinden zou kunnen regeeren, zonder dat zijne bondgenooten er zich van meester maakten, en alles in den omtrek verbrandden en verwoestten. Eene afdeeling krijgsvolk zou dus zeker de poorten voor zich hebben zien sluiten; maar van een enkelen ruiter was niets te vreezen, en Frank reed zonder oponthoud of tegenspraak door de poort. Zelfs de sterke wacht van burgers groette hem onderdanig: de jonge, prachtig gekleede ruiter, met wapperende vederen, op het zwarte paard, over hetwelk een half witte, half blauwe lakensche hoze lag, met de schitterende strijdpijl aan den knop van den zadel, boezemde hun ontzag in; zij lieten hem door, zoowel als den knaap, die zijn meester op een afstand volgde. Frank had zich geen tijd gegund, om van kleederen te verwisselen; want Maria moest getroost worden. Wat kon haar meer geruststellen dan zijne eigen woorden, dan de welkomstkus, welken hij haar geven zou; misschien streelde het hem, zich in dit kleed voor haar, die hij beminde, te vertoonen; de Bisschop had hem gezegd, dat eer en grootheid hem wachtten, en zij zou die met hem deelen; zij had niets verlangd dan de liefde van een eenvoudig ruiter, en zij zou hem weerzien als luitenant der Schaffelaars!

In vollen ren ging het langs de Langestraat. Moor scheen zijn ongeduld te raden, en was trotsch, zijn meester weder te dragen, aan wien heer Gerrit van Nijveld hem geschonken had, als een gedachtenis aan den vriend, die niet meer leefde. Frank zag *de Vergulde Helm*, en zoo hij meende Dirk, die vóór de deur stond, en aandachtig naar den ruiter zag, die met de snelheid des winds naderde; maar deze herkende waarschijnlijk den jongeling niet meer, en trad snel in de gang, die

naar de werkplaats geleidde. Zonder dat Frank den teugel behoefde aan te halen, stond Moor voor de deur stil; hij zette zich schrap met de voorpooten, boog de achterbeenen, en richtte zich toen weder moedig op, bijtende op het bit, langs hetwelk het witte schuim met vlokken nederviel. In een oogwenk was Frank uit den zadel gewipt, en Moor met den teugel aan een ijzer gebonden, waaraan hij reeds zoo menigmaal ongeduldig gewacht had, tot heer Jan van Schaffelaar terugkwam. Griet bevond zich in den winkel; zij deinsde terug, toen Frank haar naam noemde. De oude scheen verbaasd, hem te zien; de kleederen moesten haar vreemd voorkomen, maar nog meer, om hem vol leven te zien. »Zij denkt, dat het mijn geest is," dacht hij, en snelde door de gang naar het huisvertrek. Hij opende voorzichtig de deur, om Maria en hare ouders niet te verschrikken; hij zag door de kleine opening den meester en vrouw Martha reeds; maar Maria werd hij nog niet gewaar Toen kon hij zijn verlangen niet meer bedwingen; hij wierp de deur open, en trad in het vertrek. De meester zat in den stoel bij het raam; zijn somber gelaat veranderde niet, toen Frank zich vertoonde, en diens verschijning, die prachtige kleederen schenen hem niet te verbazen, maar veeleer te verschrikken. Vrouw Martha zag even op, en liet toen het hoofd weder op hare handen vallen; zij scheen te weenen. Nog bleef het oog van den meester onverschillig op hem gericht: dat was den jongeling onbegrijpelijk; hij zag om zich heen, maar zijne beminde Maria was er niet. Toen riep hij met drift: Meester! — moeder! herkent gij mij niet? ik ben Frank! ik leef, het is mijn geest niet; zoo waar als God leeft! ik ben het in persoon, ik heb genade!"

»Wij weten het, Frank!" zeide de meester aarzelend.

»Gij weet het, en gij zegt dit zóó . . . ? Waarom die tranen, moeder? — maar weet Maria het ook?" vroeg hij snel en met verbazing.

Zij weet het, Frank!" zeide de meester langzaam.

»Is zij ziek? — neen! O heilige maagd! Ik dank u! Maar waar is Maria? is zij boven? in den hof? O! dat ik haar kusse, met die lippen, welke ik dezen morgen reeds dacht, dat haar schoone mond nimmer meer zou aanraken," riep Frank eerst angstig, daarna verheugd. Doch toen riep hij wanhopig. »Gij zwijgt, meester! — o! moeder! moeder! waar is Maria?" en sloeg zijn arm om vrouw Martha heen; zijn hoofd raakte het hare, en de tranen vielen op haar kleed.

»Wij hebben haar verloren . . . .!" jammerde Martha zacht en snikte.

»Verloren . . .! Maria verloren . . .!" gilde Frank, terwijl hij zich oprichtte. »Maria! waar zijt gij... ?" riep hij hartverscheurend, en strekte den arm uit. Hij wankelde en bedekte het gelaat met zijne handen; doch Wouter, die opgestaan was, ondersteunde hem. Frank liet zich nederzetten, en hij liet de armen hangen; maar daarna richtte hij plotseling het hoofd weder op; zijne oogen fonkelden somber, en hij riep woedend:

»Bij al wat heilig is! heeft satan de Roode Hand weder kracht gegeven? heeft hij weder rouw gebracht over Maria? Spreek, mijn vader! — O moeder! antwoord mij; wie heeft haar in zijne macht? Ik ben niet meer nietig en ellendig, bij St. Maarten! ik zal mannen van wapenen hebben, als die maagdenroovers talrijk zijn! en is er één, dan zal dit staal hem het hart doorpriemen! spreek, ik wil het weten! — Gij, zwijgt meester! — O moeder! ter liefde van Maria, antwoord mij, en ik voer uw kind weder in uwe armen," bad hij aangedaan. Die bede drong door tot het hart van de moeder; zij zag op, en de tranen glinsterden in hare oogen; zij hief de rechterhand ten hemel, en zeide langzaam en gelaten: »Frank! matig uwe drift, die misdadig is; wij hebben haar verloren; maar Maria is gelukkig, ten minste wij vertrouwen, dat zij het wezen zal; geen menschelijke macht kan haar u wedergeven, Frank! — zij is non geworden!"

»Ha! dat is een afgrijselijke logen," gilde Frank, en sloeg met de vuist op tafel, terwijl hij opsprong en zijn aanblik verschrikkelijk was.

»Mijn zoon!" riep Martha treurig. Toen bedaarde zijne woede; hij naderde haar, viel naast haar neder, liet zijn hoofd tegen hare knieën rusten, en zeide: »O! vergeef het mij, moeder! ik ben zinneloos; maar een non . . .! Maria een non! o! dat kan immers niet; zij bemint mij, gij weet het. — Meester! gij hebt onze liefde goedgekeurd, o! herroep dat woord, gij wilt mijne getrouwheid op de proef stellen. . . ."

»Helaas, Frank!" zeide de smid treurig, »het is niet anders; spaar ons, en vermeerder onze droefheid niet: de Hemel heeft het zoo gewild."

»Neen, dat is niet mogelijk!" riep Frank. »Maar wat is hier dan gebeurd? O! waarom heeft men mij het hoofd niet afgeslagen? Wat heeft haar tot dien stap gebracht? Noem mij den man, die haar gedwongen heeft, en deze hand . . . ."

»Frank!" riep Martha, en legde hare hand op

zijn hoofd. »Sta op; luister naar den meester, en verzet u niet tegen hoogere beschikking."

Wouter hielp den jongeling opstaan, die bijna wezenloos was, en hij noodzaakte hem om te gaan zitten. Somber vóór zich ziende, luisterde hij toe, toen de meester hem aldus neerslachtig aansprak: »Beste jongen! in de gevangenis heb ik u reeds gezegd, hoe wij allen verschrikten, toen wij van den aanvoerder uwe gevangenneming vernamen, en hoe bedroefd Maria was; het lieve kind deed niets dan weenen. Toen het akelig vonnis was uitgesproken, verzwegen wij het voor haar; maar onze treurigheid verried haar, welk lot u wachtte, en wij moesten haar de waarheid zeggen. O! hare smart was vreeselijk om aan te zien, en wij konden haar niet troosten. Vruchteloos verzocht ik, u te mogen zien; Maria zelve wilde u een laatst vaarwel zeggen . . . ."

»Maria wilde mij bezoeken . . . .?" riep Frank aangedaan, en de tranen stonden in zijne oogen; maar de meester vervolgde: »Ja, maar al mijn smeeken was vergeefsch, niemand mocht u naderen; 't is waar, ik kon dezen morgen u voor het laatst zien, als gij ter dood gebracht zoudt worden; maar ik wilde het niet. O! deze weigering scheen hare droefheid, hare wanhoop nog te vermeerderen. Toen kwam Ralph gisteren hier; — 't was met het aanbreken van den dag; — hij was nog nimmer in dit vertrek geweest. Hij vroeg naar Maria, en zeide haar eenige woorden tot troost; maar wat hielp het? Toen zeide hij, dat hij naar Utrecht ging, dat hij een middel wist om u te redden. Maria bezwoer hem om niet te dralen, en zij viel hem om den hals. Daarop zeide Ralph haar ernstig, dat zij u mogelijk verliezen zou, als gij in het leven bleeft; want dat uw lot veranderen zou . . . ."

»Zeide hij dat?" riep Frank verbaasd. De smid boog het hoofd en zeide: »Zijne stem had een voorzeggenden toon: hij sprak de waarheid: gij leeft, en die kleederen! — en Maria wordt uwe vrouw niet." Hier zweeg de meester, zuchtte en vervolgde toen: »Maria bad hem, niets voor uw behoud te verzuimen; zij vreesde niets, het lieve kind; want zij bouwde vast op uwe getrouwheid. Nadat de schaapherder vertrokken was, spraken wij over u; Maria alleen scheen op zijne voorspraak te vertrouwen, toen er twee lieden uit Utrecht kwamen om Maria te spreken. De eene was in een zwarten mantel gewikkeld, en bleef dáár bij de deur staan; de andere nam hier plaats aan de tafel: het was de hofmeester van heer Loef . . . ."

»Walter? — en wat wilde die?" vroeg Frank schielijk, terwijl zijne oogen fonkelden.

»Ik geloof, dat hij zoo heette," zeide de smid. »Hij kwam uit naam van den heer van Oosterweerd; hij sprak lang en ingewikkeld; maar het kwam er op neder, dat Maria den sluier zou aannemen."

»Ha! ik zal hem straffen!" schreeuwde Frank; maar de smid legde de hand op zijn schouder, en zeide: »Wees bedaard, ik heb nog niet gedaan. Gelukte het hem niet om u te redden, dan zou Maria tot niets verbonden zijn. Wij konden Maria niet raden, daar wij niet veel vertrouwden op de woorden van Ralph. — Maria weigerde. »Ik kan niet leven zonder hem; hij bemint mij," riep zij, de handen wringende. — Gij zucht; uwe tranen vlieten, beste Frank! O! het is voor niets; Maria beminde u zoo oprecht! — Walter hield aan, en schetste haar uw droevig lot. Zij sidderde; maar zij wilde het geschrift niet onderteekenen, dat hij haar voorhield; daarop trad de man met den mantel naar de tafel, het laken verborg zijn gestalte en zijn gelaat; alleen zijne oogen waren zichtbaar, die wild glinsterden.

»Zult *gij* niet teekenen?" riep hij. »Hebt gij den dag vergeten, toen Ada van Rijn geteekend heeft, toen Frank verlost moest worden, toen hij *haar* mishandelde en *u* redde? Zij heeft die trouwbelofte verscheurd, en den ruiter niet herinnerd, wat hij eens geteekend had; want zij is er te hooghartig toe; maar denkt gij, dat Frank nog eens zal gered worden, om hem in uwe armen te werpen, meisje? Hebt gij Jan van Schaffelaar, dien edelman, reeds vergeten . . .? Ha! de jonkvrouw zou niet aarzelen om haar hoofd te geven voor het zijne, en een gemeene deern durft het niet! gij zijt zijne liefde niet waardig, gij bemint hem evenmin als uw dooden bruidegom; leef dan, lage ziel! maar zijn bloed kome over u!"

»En wie was hij?" riep Frank dreigend. »Ha! bij dit hoofd, dat heden had moeten vallen! zweer ik Maria te wreken. — Meester! kent gij hem niet, — zijne stem . . .?"

»Was die eener vrouw," zeide de meester, en Frank riep, voorover op te tafel vallende: »Ada...! gij . . . O waarom leef ik nog!"

»Ik stond op," zeide Wouter treurig, »ik gaf te kennen, dat ik niet bevreesd was voor haar toorn en dien van den hofmeester, en dat zij vertrekken moest. De jonkvrouw wierp de pen weg, die zij Maria in de hand had willen dwingen, en riep schamper: »Ik ga, meester! en vóórdat de

beul het zwaard getrokken heeft, zal Frank weten, dat hij uw kind verachten moet!" Toen vatte Maria met de snelheid des bliksems een pen op — en teekende . . . ."

»Zij teekende . . . ?" gilde Frank, en de meester vervolgde: »De jonkvrouw wierp zich op het papier, en snelde heen; doch ik vervolgde haar en riep: »Geef dat blad terug!" Maar Maria viel mij wanhopig in de armen, en smeekte mij te blijven; wij dachten, dat zij sterven zou, en ik liet de jonkvrouw gaan. Wij verloren ons kind; maar het gold uw leven!"

»Maar heer Loef heeft de genade niet verworven, Meester! — Maria kan nog niet geordend zijn, moeder!" riep Frank blijmoedig; doch Martha zeide niets. Toen vervolgde hij en sprong op: »Moor wacht mij, ik ga naar Utrecht! vóór den avond ben ik terug; heer David zal haar ontslaan: de proeftijd is nog niet om; o! dezen avond hebt gij Maria weder."

»Frank, een oogenblik!" zeide de smid, en wees op den stoel. »Gisteren tegen den avond kwam meester Hermanus van Lockhorst hier; hij had dat noodlottige papier bij zich, en hij verzekerde ons, dat het alleen helpen kon, als Maria dadelijk in het St. Aagten-klooster ging . . . ."

»En zij ging? — Maria ging, meester?" riep Frank ontstuimig. »Maar zij kon immers niet gaan; want zij had mij lief, en zij behoorde mij; aan Frank had zij vrijwillig liefde gezworen. Maar dat is maagdenroof! — ha! willen heer Loef en die meester van Lockhorst in de plaats van Perrol treden, dan zal ik hen nederleggen bij de zwarte duivels in Eemnes, en in de bemuurde Weerd. — Meester! houd moed! Ween niet meer, goede moeder!" riep hij, snelde naar haar toe en kuste haar. »Maria kan geen bruid des Hemels zijn; want zij bemint mij!"

»Frank!" bad Martha, »bezondig u niet; wees even gelaten als mijn kind, en beschuldig haar niet; zij deed het uit liefde; o, wees niet ondankbaar!"

»Neen, moeder!" zeide hij met drift; »maar ik ga mijne bruid terughalen; voor dit zwaard en den wil van mijn meester zullen de deuren van het klooster zich openen. Vaarwel!" riep hij met vuur en kuste haar. Vruchteloos wilde de meester hem terughouden; maar hij snelde heen; zijne sporen klonken in de gang; zijn stem klonk luid in het voorhuis. Moor sloeg vol ongeduld op de steenen, en men hoorde het steigeren en wegrennen van paarden. Vrouw Martha bad voor hem en haar kind; een flauwe hoop schemerde weder voor het oog van de moeder; de vader schudde zwijgend het hoofd en zocht, in sombere gedachten verdiept, naar zijn muts, alsof hij zonder die niet kon uitgaan: zoo hecht de mensch te midden van zijne droefheid nog aan zijne gewoonten.

Moor steigerde, toen Frank vóór het klooster stilhield, en het vuur sprong uit de keisteenen, met welke de Singel voor het gebouw bestraat was; maar Frank breidelde de drift van zijn paard, welke moest onderdoen voor die, welke hem beheerschte; hij wierp zich uit den zadel en klopte luid met den ijzeren hamer, die op de kloosterdeur hing. Dof klonken de slagen door het stille verblijf, dat aan de heilige Agatha gewijd was, waar vele vrouwen en maagden de wereld en hare vermaken ontvlucht waren; gelukkig zoo de eenvoudige leefwijze en het gebed haar de wereld, welke zij verlaten hadden, konden doen vergeten. Frank stampte ongeduldig met den voet, doch de deur bleef gesloten; reeds vatte hij op nieuw den hamer aan, toen hij, den zachten tred der portierster hoorende, zijn ongeduld trachtte te bedwingen, en nauwelijks werd het spreekdeurtje geopend, of hij riep luid: »Open de deur! ik moet Maria, Wouter's dochter spreken!" Het gerimpeld gelaat en de grauwe oogen van de oude kloosterzuster verrieden eerst verwondering, toen zij den vreemdeling zag, maar onrust, toen zij zijn driftig verlangen vernomen had. Zij trok haar gezicht terug, dat de ijzeren traliën bijna raakte, en zeide koel: »Zij is eene non, gij kunt haar niet zien."

»Logens! helsche logens!" riep Frank, en sloeg zijne hand aan de traliën; doch toen het luikje werd toegeslagen, vervolgde hij smeekend: »Om aller heiligen wil! maak open, o! laat mij Maria zien."

Maar zijne woorden werden niet gehoord, of men wilde hem geen ander antwoord geven. Driftig vatte hij nu weder den hamer op, en klopte met verwoedheid; maar hij liet den hamer zakken, en legde zijn oor tegen de deur om te luisteren; doch alles was stil. Bevende van angst en drift, gaf hij een slag tegen de deur met zijn vuist, en scheen haar met zijn blik te willen vernielen; het gezicht van de heilige, die boven de poort stond, scheen zijn woede niet te beteugelen. De stilte des grafs heerschte in het klooster, en hij riep van woede brullende: »Ha! die deur zal mij niet tegenhouden! — Maria! ik ben het! het

is Frank! ik kom u redden!" hij sloeg de hand aan den zadelknop, en rukte de bijl er af.

Het was een vreemd en ijzingwekkend gezicht, die jonge man in dat prachtige gewaad, de heiligschennende hand slaande aan het heilige huis der vreedzame zusters van St. Aagten. Vele lieden waren uit hunne huizen gesneld, toen de ruiter met het zwarte paard pijlsnel voorbijjoeg; zij waren hem en den knaap gevolgd, dien een oogenblik later dan zijn meester was aangekomen; eerst dat kloppen op de deur, en nu dat houwen, deed den voorbijganger stilstaan. De knaap was niet afgestegen; maar hij hield den teugel van Moor in de linkerhand, en de rechter rustte in zijne zijde. Henri was klein en mismaakt van gestalte; maar hij zat met vastheid in den zadel. Rustig zag hij naar het volk, en hield zich gereed, zijn meester, zoo het noodig mocht zijn, bij te springen. De mannen zagen met stomme verbazing naar de roekelooze daad van den jongeling, en zij ijsden; maar niemand hunner had den moed hem te storen. De kinderen zagen naar zijn prachtige kleeding, naar dat zwarte paard, dat trappelde en door den neus snoof; zij deelden elkander onderling hunne opmerkingen mede. De vrouwen kruisten en zegenden zich; de meisjes zagen met belangstelling naar dat bleeke, maar welgevormde gelaat, die vurig glinsterende oogen en dien gesloten mond, die lange zwarte haarlokken, die golvende vederen op de muts! zij konden haar blik van den vreemdeling niet afwenden, en riepen met geestdrift: »Wat is hij schoon!"

O! die slagen, welke nu door het klooster weergalmden, deden de deur op hare hengsels beven! de splinters sprongen er af! telkens als de pluimen zich bevallig bogen, als dat schitterende stalen blad van de bijl nederdaalde, was het, alsof de deur in tweeën zou vallen.

»Zult gij de bruiden des hemels laten vermoorden, kinderen! — Burgers! zal die ééne krijgsman van den Bisschop ongestraft het klooster schenden?" riep een monnik, die onder het volk stond. Aller oogen vestigden zich op hem; men herkende hem niet als tot een der kloosters in de stad of uit de nabuurschap te behooren, het scheen een vreemde geestelijke; evenwel hadden zijne woorden zooveel invloeds, dat er een zacht gemompel ontstond, hetwelk zich allengs begon te verheffen. De wijde kring, binnen welken Frank, zijn knaap en de paarden stonden, werd meer beperkt, zoodat Henri de hand aan zijn zwaard bracht; ook Frank scheen de onrustigheid der omstanders te bemerken; want hij liet de bijl zakken, en keerde den rug naar de deur; in de rechterhand hield hij het wapen; zijne linkervuist was gesloten, en zijn rechtervoet stond vooruit. Hij richtte met een dreigend gelaat het hoofd op; een verachtende grimlach zweefde om zijne lippen; zijn fonkelend oog ging langs de menigte, en deed haar verstommen. Aan alle zijden traden zij achteruit, toen zij bemerkten, dat hij zich verdedigen zou, dat het leven er mede gemoeid was. De monnik, die tot hen gesproken had, had zich achter het volk verscholen.

Toen hief Frank de bijl weder op; nog eens wierp hij een blik om zich heen, en het scherpe staal daalde weder op het hout neder, en drong er door heen. Hij juichte; maar juist, toen hij het wapen weder met zijne beide handen ophief, ging de deur open. Hij dacht, dat het slot was losgesprongen; doch toen de deur geheel geopend was, liet hij de bijl vallen; het staal trilde, toen het de steenen raakte: — pater van Broekhuysen stond voor hem. Het oog van den eerwaardigen geestelijke verried geen toorn; smart en uitputting waren op zijn bleek gelaat te lezen, en hij zeide ernstig: »Ongelukkige! wat voert u herwaarts? vreest gij den vloek des hemels niet voor uwe heiligschennis?"

»Mijn vader!" riep Frank treurig, die voor hem nederviel, en smeekend de handen naar hem uitstak: »waar is Maria?" De deur had hem niet teruggehouden; een drom van gewapenden zou hem niet hebben doen terugtreden en zijne Maria verlaten; maar de eerwaardige dienaar van het heilige altaar benam hem al zijn vertrouwen op eigen krachten.

»Mijn zoon!" zeide de pater aangedaan en hief hem op: »zij is hier; maar gij kunt haar niet zien: ga heen in vrede, mijn zegen zal u vergezellen; zij zal voor u bidden, ongelukkige jongeling!"

»O! ik moet haar zien!" riep Frank met drift »Waardige vader! zij bemint mij, zij heeft mij liefde beloofd; gij moet haar niet terughouden, want zij behoort mij!"

»Neen," hernam de pater, en schudde het hoofd; »uwe driften misleiden u; zij kan u niet meer behooren; geene aardsche liefde mag meer in haar hart wonen, — zij is eene non!"

»Vader! dat kan niet, o! ik laat mij niet misleiden," riep Frank luid. »Ik wil haar zien, ik wil! — ha! dreig mij niet met uw vloek, ik lach er mede, als ik haar verliezen moet."

»Gij zijt wanhopig en stort uwe ziel in het eeuwige verderf," zeide de pater ernstig. »Jongeling! nog nooit heeft mijn mond zich geopend om een mensch te vloeken; ik ben op den oever des levens; mijn ééne voet staat reeds in het graf; ook voor u zal ik niets overig hebben dan het gebed. De Hemel bewijze zijn ouden en onwaardigen dienaar de genade om u te troosten en u te kunnen zegenen. Volg mij!"

Frank wierp een blik op de houten traliën, die het spreekvertrek in tweeën scheidden, en hij zuchtte. Maria was daar niet; met gebogen hoofd stond hij vóór den pater, die in een armstoel was nedergevallen. De oude man, uitgeput van vermoeidheid, ondersteunde zijn hoofd met zijne hand; eindelijk zeide hij langzaam: »Mijn zoon! zijn Eerwaarde had mij in mijne krankheid bezocht; hij had mij zijn heiligen zegen gegeven, voordat hij onze stad verliet; hij was voldaan over mij en hetgeen ik gedaan had in die tijden van druk. Ik dacht nu de weinige oogenblikken levens, die mij nog overblijven, in rust te zien voorbijsnellen, totdat de Heer zijn onwaardigen knecht tot zich zou roepen; maar het moest zoo niet zijn; men zeide mij, dat gij gereed stondt om dit huis te schenden, uw eeuwig geluk roekeloos te verwoesten, en ik richtte mijne stramme leden op. Mogelijk verhaast deze gang mijn einde; maar het zal mij gelukkig maken, als mijne woorden u mogen ternederzetten: een stervende spreekt tot u, mijn zoon! geloof dus gerust, dat ik u de waarheid zeg; waarom zou ik het niet doen? Morgen, mogelijk reeds dezen dag, zal mijne ziel voor haren Schepper verschijnen. — Uw wil geschiede, o Heer!"

»Vader!" zeide Frank bedaard, »ik dank u; o! ik durf weder hopen; gij kent Maria; gij kent mij; hare ouders waren gelukkig, omdat zij mij liefhad; op eenmaal dreigde die band, welke ons vereenigde, verbroken te worden; want mijn leven was in gevaar. Doch de goede God zag zeker met welgevallen op zijne kinderen neder. Hij redde mij; men schonk mij het leven; ik snel hierheen om Maria aan mijn hart te drukken, om met haar den Hemel te danken voor Zijn bijstand, en ik vind hare ouders in rouw gedompeld; mijne Maria is weg; men heeft haar ontvoerd. Men zegt mij, dat zij sinds gisteren non geworden is, alsof de proeftijd reeds om kon zijn, maar men zal zich bedriegen! ik vorder haar terug."

»Mijn zoon!" zeide de pater met waardigheid, »de beproevingen, welke de Heer ons oplegt, moeten wij dragen met ootmoed en liefde; wij weten niet, waarom of waarvoor de rampen ons treffen; maar kunnen wij er ons over beklagen? Zijt gij zonder zonden, jongeling? Durft gij op denzelfden dag, dat God u het leven en tijd tot berouw schenkt, uwe stem verheffen, omdat de sluier over haar, die gij bemindet, geworpen is? O! gij behoordet dankbaar te zijn, dat de Hemel haar heeft uitverkoren. Wie zijt gij, knaap? — wie is de bruidegom, die haar heeft aangenomen? Ongelukkige! gij moest dankbaar zijn, en gij mort."

»Vader!" riep Frank luid, »o! hoe kunt gij vorderen, dat ik zal danken, nu mij alles ontnomen is? Maar het is niet de keuze van mijn heiligen Verlosser, niet de roeping van Maria, die haar hierheen voerde; het is het werk van mijne vijanden, — zij kan geene non zijn."

»Zij is het! ik zweer het u! Hare lokken heeft zij op het altaar nedergelegd, en het geestelijke kleed omhult haar, mijn zoon!" antwoordde de pater.

»O! zij hebben u die schoone lokken ontstolen, Maria!" zeide Frank treurig. »Wat waren zij zacht en schoon! zal ik ze nooit meer kussen? ha — maar ik zal er mij over wreken," riep hij wild. »Zij zijn hier gekomen, pater! met dat geschrift, hetwelk zij haar hebben laten onderteekenen. Is het niet zoo? Ziet gij het bedrog niet in? O! waarom heeft het geen man gedaan; al droeg hij een kroon, zoo zou ik hem de vingers afsnijden, welke de vervloekte pen hebben vastgehouden. Maar Ada...." zeide hij aangedaan, »het was de jonkvrouw, pater! zij is niet wijs; zij wist niet, dat zij mij vermoordde, en toen kwam meester van Lockhorst, niet waar? Ha! riep hij, gij ziet, dat ik het weet; Wouter zeide mij, dat deze het heeft bewerkt. Zeg, wat heeft heer Loef hem wel betaald?"

»Mijn zoon!" riep de pater, zijne hand vattende en hem met droefheid aanziende, »de booze geest woont in uw hart; uwe woorden verschrikken mij. Ja, meester Hermanus van Lockhorst kwam hier. Maria was gelaten in haar lot; zij heeft u het leven gered, o! dat verheugde haar, en gij zijt niet dankbaar; maar die waardige man verdient uwe beschimping niet; hij deed zijn plicht, maar niets voor heer Loef of diens goud."

»Het maagdenrooven is dus plicht, vader!" riep Frank schamper. »Bij mijn zwaard! het zal hem rouwen, vergeef mij, maar ik vorder mijne Maria terug! mijnheer de kanunnik heeft de macht niet

haar mij te ontrooven. Kunt gij met mij gaan, ik zal u volgen; of ik ga alleen; ik hoor naar niets, ik zal haar opzoeken, o! indien men haar verbergt, zal men sidderen; want ik ontzie niets meer!"

»Frank! mijn zoon!" riep de pater, die opstond en hem vasthield: »Ga niet, ik bezweer het u, gij zijt verloren; als gij haar aanraakt, zal zij met afschuw voor u vluchten."

»O! gij kent Maria niet," riep Frank en schudde het hoofd, «gij kent de macht der liefde niet, vader! Maria zal niet voor mij vluchten." Toen vervolgde hij met drift: »Laat mij gaan, ik vrees niets. Ziet gij deze kleederen niet? kent gij dit wapen? alles wat ik vraag, schenkt de Bisschop mij, en zou hij mij haar dan weigeren? O! laat mij gaan; Maria zal nog heden met mij vóór hem verschijnen, — in naam van heer David, priester! wil ik gehoorzaamd worden."

»Mijn zoon!" zeide de pater, en viel weder in den stoel neder, »moet ik het u dan eindelijk zeggen? Blijf, ongelukkige! het is heer David zelf, die haar van het proefjaar heeft ontslagen, die mij met eigen hand gelast heeft haar terstond aan te nemen."

Roerloos stond Frank voor hem; zijne tanden bleven vast op elkander gesloten; toen sidderde hij, en vroeg somber: »Spreekt gij de waarheid. .?"

»Twijfelt gij aan mijne woorden?" vroeg de pater vriendelijk.

»Neen!" riep Frank woest. »Ha, ware dat zoo, gij zoudt niet sterven aan die ziekte. — Mijn vader! ik stel vertrouwen in u," vervolgde hij, na zich bedacht te hebben. Zijne drift was plotseling bedaard; hij hief de handen smeekend op, en zeide aangedaan: »Antwoord mij: de Bisschop schonk mij genade; maar hij beloofde mij ook grootheid en geluk; het is dus een misverstand: toen hij de noodlottige bevelen gaf, was hij mij nog niet genegen, kende mijne liefde niet; antwoord mij: hij kan mij mijne Maria immers wedergeven? O! gij knikt met het hoofd!" riep hij blijmoedig, »nog één vraag, waardige vader! maak mij gelukkig, en antwoord mij, bid ik u; de Bisschop zal immers gehoor geven aan mijn smeeken?"

De pater zweeg lang, en zeide toen treurig: »Mijn zoon! verheug u niet; ik zal de waarheid zeggen; de Bisschop kende uwe liefde voor Maria, en had uw geluk reeds besloten, toen hij zijne bevelen gaf; hij zal die niet terugnemen."

»Niet?" gilde Frank stampvoetende, en de priester vervolgde bewogen: »Wij moeten zijn wil gehoorzamen, Frank! hij heeft u lief en schonk u het leven."

»En hij ontrooft mij Maria!" schreeuwde Frank. »Priester! waarom spaarde hij dit hoofd? Laat hij het afslaan! ik vervloek zijne genade. Dan is Maria weder vrij, en zij kan mij beminnen; maar in dit klooster mag zij Frank niet liefhebben; ik verlies liever mijn leven dan hare liefde. — Ik leef nu; maar nu is Maria dood...." zeide hij treurig.

»Hij is uw heer; van uwe geboorte af zijt gij hem gehoorzaamheid verschuldigd; gij zijt luitenant over zijne ruiters," zeide de pater met waardigheid.

»En weet ik zelf waar ik geboren werd?" riep Frank. »Neen vader! ik ben hem niets verschuldigd!"

»Ondankbare!" zeide de pater ernstig, »gij zijt in zijn dienst, zwijg! gij verbeurt uw leven; zie dat wapen op uwe borst...."

»Dat wapen!" riep Frank driftig, »ha! maakt dat mij tot een slaaf? zie hoe ik er mede handelen zal." Hij trok hierop zijn dolk, en sneed den wapenrok op de borst op; toen raapte hij zijne muts op, scheurde er de vederen af, vertrapte ze en riep: »Nu ben ik vrij, ik wil den priester niet meer dienen, die mij bedrogen heeft; ik veracht zijn dienst en zijn wapen!"

»Frank!" riep de pater, die waggelend opstond, en den man naderde, die, door wanhoop en woede vermeesterd, met woeste gebaren vóór hem stond. »Vergeefs houdt gij mij terug!" riep Frank. »O! alles heeft hij mij ontnomen; hij heeft mij laag bedrogen; maar mijn vloek zal ook gehoord worden, die zal zijn geschoren kop verpletteren. Neen, priester! ik ontzie niets meer; voor eeuwig rust mijn...."

»Ongelukkige!" riep de pater, en sloot hem met de hand den mond, »rampzalig, diep rampzalig kind! wat doet gij!" De stem van den eerbiedwaardigen geestelijke was zoo plechtig, zoo diep bedroefd; die woorden van den grijsaard drongen door tot de ziel van Frank; hij liet de armen zakken, en zuchtte, en toen de priester hem bij de hand gevat had, en zich nederzette, knielde hij bij hem neder; de tranen liepen hem langs de wangen; maar hij dreigde niet meer.

»Keer tot betere gedachten terug," zeide de pater aangedaan, en legde de hand op zijn hoofd: »geloof alles, wat ik u zeg: Ook degenen, die over ons gesteld zijn, handelen niet altijd goed, mijn zoon! maar het zijn menschen; — de macht echter, die zij hier uitoefenen, ontvangen zij van den Hemel; hunne gebreken geven ons dus geen recht hun gehoorzaamheid te weigeren, en gij vooral zijt gehoorzaamheid verschuldigd aan heer David...

Ziet gij niet in, dat alles zoo beschikt is, zoo heeft moeten zijn? Bestemden de ouders van Maria haar niet voor het klooster? Was het niet een verbond, dat zij aangingen, en tegen welks verbreking ik niet genoeg mijne stem verheven heb? En uw weldoener, Frank! waar is hij . . . ? heeft het hem mogen gelukken de maagd te huwen, die de sluier wachtte? Immers neen. Gij zelf, Frank! ziet gij niet in, dat die misdadige liefde, welke gij nu dacht zonder schuld te kunnen uiten, u verblind heeft? Deed zij niet het doodvonnis over u uitspreken? Alleen doordat Maria teruggekeerd is tot den bruidegom, welke haar wachtte, zijt gij gered. Zij kan nu bidden voor zich zelve, voor Jan van Schaffelaar, die, om u en zijne ruiters te redden, over zijn leven beschikte, — voor u, Frank! en de Hemel zal hare gebeden verhooren. . ."

»Mijn vader!" zeide Frank langzaam, toen de pater zweeg, »zou de heilige Vader haar niet van hare gelofte ontslaan kunnen?"

»Ja," antwoordde de pater en zuchtte. »Maar, mijn zoon! wat zult gij tot hem zeggen? — zal hij het doen zonder den Bisschop te hooren? Zal Maria zelve in de wereld willen terugkeeren, na in de eenzaamheid hare schuld te hebben ingezien? Mag zij het, Frank? Het lieve kind weet zelf, dat zij niet bestemd is om in de wereld te leven; zij zag het in, en was gelaten."

»Zij beminde mij dus niet meer, vader . . . . ?" vroeg Frank treurig.

»En zij nam den sluier aan, om u te redden, mijn zoon!" antwoordde deze. »Zij beminde u! maar nu mag zij alleen voor u bidden."

Frank zweeg eenige oogenblikken; de oude priester zag met droefheid, hoe de godsdienst en de rede in dat jeugdige hart tegen de drift en de liefde kampten. Eindelijk zeide Frank somber: »Ik moet gelooven hetgeen gij zegt; maar laat mij haar zien, — laat zij mij zelven zeggen, dat zij niet gedwongen is, dat zij dat alles voor mij gedaan heeft, dat zij gelukkig is... en ik zal gaan, mijn vader!"

»Neen, mijn zoon!" zeide de pater.

»Ook dat niet?" riep Frank en sprong op; zijne bedaardheid scheen hem te begeven, en hij werd weder onrustig.

»Jongeling! wilt gij haar hart verscheuren, en gij hebt haar lief? Wilt gij haar hare plichten zwaar doen vallen? en zij deed alles voor u. Ga, en ik zal u zegenen; ik zeg u immers, ik zweer het u, dat niemand haar heeft behoeven te dwingen. Ik vroeg het haar, en Maria heeft nooit gelogen," zeide de pater ernstig.

»Dan zal ik haar opzoeken, en zij zal mij antwoorden," riep Frank; doch hij vervolgde meer bedaard, want de pater hief zijne hand ten hemel, en zag hem, treurig het hoofd schuddende, aan: »Maria kan schrijven, vader! o! laat zij mij schriftelijk antwoorden, — en ik zal gaan!"

»De Hemel zij gedankt!" zeide de pater, die opstond. »Mijn zoon! wacht mij hier en bid; het zal u nieuwe krachten geven." Frank zag hem na, en sloeg de armen over elkander, terwijl de pater door een opening in de traliën verdween — hij! hij zou Maria zien. . .

Frank gevoelde, dat hij haar verloren had; o! die gedachte was vreeselijk; maar alles was hem als een droom. Eerst wachtte hem het schavot; toen kreeg hij genade; eer en roem wachtten hem: zijn geluk scheen onberekenbaar, en — nu was hij veel rampzaliger dan gedurende dien nacht; alles was veel duisterder om hem dan in zijn kerker; want de liefde van Maria had hij verloren; zij leefde, zij was in zijn nabijheid, en hij zou haar niet wederzien.

Toen de pater eindelijk terugkeerde, stond Frank nog op dezelfde plaats; hij had zich nog niet verroerd, en hoorde den slependen tred van den kranken priester niet, die zich nederzette; doch nu zag hij dat papier, hetwelk hij verlangd had, en sidderde. Maria had dus vrijwillig den sluier aangenomen, en het geschrift was zijn doodvonnis.

»Gij kunt niet lezen, Frank!" zeide de pater langzaam, wiens aandoeningen hem veel kostten; maar ofschoon de dood reeds, als het ware, zijne hand op hem gelegd had, gevoelde hij nog krachten om Frank te troosten, om hem te vermanen, den wil van den Bisschop te eerbiedigen.

»Lees gij dus, mijn vader!" zeide Frank, en sloeg zich voor het hoofd; maar toen de pater het papier in de bevende handen ophief en zijn naam uitsprak, riep de jongeling somber: »Zwijg, o! lees nog niet. — Priester! de Bisschop heeft mij bedrogen, en dat is genoeg," riep hij schamper, »het kost mij alles wat ik liefhad; hij maakt mij de aarde tot een woestenij. Lees! maar bedenk, dat ik genoeg bedrogen ben, dat elk woord met onuitwischbare teekenen in mijne ziel wordt ingedrukt; nog meer menschen dan gij zullen dat geschrift lezen, morgen, ja dezen dag nog, en zoo men mij *hier* bedriegt, dan zult gij sterven! — ik verafschuw het bloed, en uwe haren zijn grijs, maar wees gewaarschuwd!" Hij liet den dolk los, dien hij had aangevat, en eindigde bedaard, maar treurig: »Lees nu, mijn vader . . . . !"

»Mijn zoon!" zeide de pater langzaam, «met medelijden hoor ik u aan; maar ik vergeef u die woorden; de Hemel zij u genadig en ook mij. Luister, kom tot inkeer; helaas! wanneer zult gij zoo braaf zijn als Maria? Zij schrijft u:

»»Frank!

Uwe droefheid treft mij tot in de ziel; ik ween, ofschoon ik voor het altaar lig nedergeknield. Mijne tranen maken mij misdadig; maar de Hemel zal het mij vergeven, dat ik om u ween .... Ik heb die bijslagen gehoord .... Ongelukkige! wat hebt gij gedaan? Maar het was voor mij, en toch hadt gij mij niet gevonden. O! ik weet, dat het voor mij was; mijn hart zeide mij dat alles ...., gij ziet, dat ik nog niet waardig ben den sluier te dragen; maar ik zal bidden, ook voor u .... De waardige pater is u te gemoet gegaan. O! hoe zult gij hem, hoe kan ik hem zijne goedheid vergelden! hij sterft en offert zijne laatste krachten op, om u te redden. Radeloos lag ik nedergeknield en vreesde u te zien naderen; — ik mag u niet zien, Frank ....! mijn hart is zwak .... ik ben immers een bruid des Heeren. Maar de pater stelt mij gerust, en nu bevochtigen tranen van vreugde en dankbaarheid dit papier. — Mijn God! ik dank u! — Frank! gij heft niet meer den dreigenden arm op; gij buigt het hoofd; o! dat is braaf van u; nu ben ik verheugd; misschien te veel. — Heilige Moeder Maria! bid voor mij! Ik verheug mij, dat mijn vriend zich onderwerpt aan den wil des Hemels, dat de pater hem zijn zegen zal kunnen schenken. — Niemand heeft mij gedwongen, Frank! om de wereld te verlaten; de bevelen van den eerwaarden Bisschop waren stipt en gestreng; maar ik ben niet gedwongen; vrijwillig ben ik hierheen gegaan; want ik moest uw leven redden .... Hebt gij het niet gewaagd ter liefde van mij? O! ik heb ingezien, dat het de wil des Hemels is: eerst is mijn vriend Jan Van Schaffelaar gevallen; daarna wachtte u de dood. Helaas! waarom heb ik dien edelen man ook niet kunnen redden? dan zou de bekentenis, welke ik u heb afgelegd, ik wil zeggen mijne liefde voor u, mij nu niet bezwaren; ja somtijds is het mij alsof wij niet wel deden, en evenwel, — heilige Maagd! vergeef het mij! want als ik gezondigd heb, zoo gevoel ik mij er nog gelukkig door!""

»Zij bemint mij nog!" riep Frank en strekte zijn arm uit naar de traliën, alsof hij haar zag naderen; maar het vuur, dat in zijne oogen schitterde, verdween, toen de pater, die afgemat was door het lezen, ernstig zeide: »Neen, mijn zoon! zij kan u niet meer beminnen. Maar vreest gij nog, dat ik niet lees hetgeen hier staat, of dat ik hare pen bestuurd heb?" Frank zweeg; toen las de priester verder:

»»De liefde, welke ons bezielde, is uitgedoofd; ik bemin u niet meer, Frank! ik mag het niet; ik ben immers verbonden aan den hemelschen Bruidegom, die mij wachtte, die mij heeft opgeëischt! Zou Hij mij misschien zoolang aan de wereld hebben overgelaten om u te kunnen redden? O! de sluier is mij dierbaar; want deze schonk u genade. Ik vraag u niet, Frank! mij te vergeten; ik weet, dat het onmogelijk is; ik beloof u niet, aan u te denken; ik mag het niet; maar ik beloof voor u te bidden: is bidden niet meer dan denken ...?" "

»Maria!" riep Frank, en de tranen sprongen hem uit de oogen. De pater vervolgde hierop met minder vaste stem:

»»Wilt gij mij gelukkig maken, verlaat dan mijne ouders niet, die geene dochter meer hebben, en schenk hun een zoon ...! Maar ik vergeet, dat gij die nietige ruiter niet meer zijt. Hier in het stille klooster veracht men de wereldsche grootheid; maar uwe grootheid streelt mij. . . men beloofde mij slechts uw leven; de gelofte, die ik heb afgelegd, was zeker den Hemel welgevallig: Hij heeft u gezegend. Het zal u niet moeilijk vallen, een vrouw uwer waardig te vinden .... Frank! hare liefde en trouw zullen u troosten .... de moeder uwer kinderen zal u doen vergeten, dat gij mij verloren hebt; ik zal voor haar bidden. Zij bemint u, die jonkvrouw.... heb medelijden met haar; ik zelve heb haar lief, omdat zij u redden wilde; gij zult met haar gelukkig zijn, en zij zal u over mij spreken. Zij kan mij nu niet meer haten; want ik ben immers een non en heb uw leven gered. Uw vriend en weldoener, die in den hemel is, zal mij mijne zwakheid vergeven; evenals hij, heb ik u van den dood gered; zijne edelmoedige daad wees mij immers aan, wat ik doen moest; hij zal zich niet dreigend in het graf oprichten om den bruidskrans, welken ik nu draag, maar met welgevallen op mij nederzien. Vaarwel, Frank! doch niet voor eeuwig. O! luister naar de woorden van den eerwaardigen vader, pater van Broekhuijsen, dan zie ik u zeker weder, vaarwel! Dagelijks zal ik voor u bidden; misschien zie ik u nog weder aan deze zijde des grafs, — als de jaren uwe haren ver-

grijsd hebben, als uwe plichten als vader en krijgsman, als de troost van het gebed u niets meer in het hart hebben overgelaten voor mij dan eene broederlijke genegenheid; leid dan uwe kinderen tot mij.... dat zij den zegen ontvangen van

Zuster Maria." "

»Maria!" gilde Frank hartverscheurend, toen de pater zweeg. Met een doodsbleek gelaat wierp hij zich op het papier, dat de eerwaardige geestelijke in de linkerhand hield, terwijl hij, van aandoening niet kunnende spreken, zijn rechterhand naar den hemel ophief. Den jongeling sprongen de tranen uit de oogen, terwijl hij het papier voor zich uitstrekte; daarna kuste hij de letters, welke de hand van zijne Maria er op gesteld had, met gevaar van ze uit te wisschen. Hij hoorde nu iemand, die hem naderde, en hij dacht misschien, dat het Maria was: alles had hij willen geven om haar nog ééns te zien. Snel keerde hij zich om; maar hij zag vóór zich haar vader, en hij riep jammerend, terwijl hij zich aan de borst van den meester wierp: »Ik heb haar verloren...!" Had Wouter hem niet met beide armen omvat, hij zou nedergevallen zijn; en de smid zette hem meer dood dan levend op een bank.

Het volk stond nog vóór het klooster te wachten, toen Frank het eenigen tijd daarna verliet. De meester ondersteunde hem, en de nieuwsgierigen zagen, hoe de pater hem tot aan de straat vergezelde, hoe Frank zich op dezelfde plaats, waar hij zonder eerbied de hand aan het heilige gesticht geslagen had, nederknielde. Aller hoofden ontblootten zich, toen de priester zijne handen zegenend op de zwarte haarlokken legde; de smid raapte de strijdbijl op, en overhandigde haar aan den knaap. Frank kuste de handen van den priester en stond op; hij scheen te luisteren en bleef eenige oogenblikken in gedachten staan. Het gezang der zusteren van St. Aagten klonk in de kerk, en mogelijk trachtte hij de stem van Maria, die hij verloren had, te herkennen; treurig schudde hij het hoofd, en zette de muts weder op, toen hij zich verwijderde.

«Bidt voor hem, kinderen!" zeide de pater, die hem nazag, tot de menigte, die eerbiedig plaats maakte. Zij wisten nu wie de jongeling was, waarom hij de bijl had opgevat, waarom hij zoo bedroefd was. Het was tevergeefs, dat Moor den kop naar zijn meester omkeerde; Frank ging hem voorbij; hij werd het strijdpaard van Van Schaffelaar, dat nu zijn eigen was, niet eens gewaar. De meester gaf hem den arm; hoe had hij anders ook kunnen gaan? hij scheen alle veerkracht verloren te hebben; zijn linkerhand hing lang zijn wapenrok neder, die op de borst was opengereten, en de vederen bewogen zich niet meer op de muts. Somber zag hij vóór zich, en sloeg geen acht op het volk, dat met ontbloote hoofden hem doorliet. Nu en dan stond hij stil; dan zweeg het klinken der sporen, en hij zuchtte. Ook Henri hield dan met de paarden stil, en hervatte voorts, half gedwongen door den meester, zijne onvaste schreden. Het was alsof Frank naar de strafplaats ging; hij had immers Maria verloren, en elke schrede verwijderde hem hoe langer hoe verder van haar.

Den volgenden morgen zat Ralph op den Amersfoorter Berg onder den boom. Frank, dien wij eens op diezelfde plaats tegen den avond een laatsten blik hebben zien werpen op de plek, waar de bruid van Jan van Schaffelaar woonde, was niet bij hem; de schaapherder zat daar alleen met zijn hond. De schoone landstreek, en de stad, die met hare torens en muren onder hem lag, schenen niets bekoorlijks voor hem te hebben: want Frank, dien hij wachtte, kwam nog niet, en hij had gehoopt hem reeds onder den boom te zien staan, toen hij den berg besteeg. Wolf lag naast hem, en huilde, als hij zich verroerde; de schaapherder zag naar hem, en zeide stroef: »Ha! gij wildet mij verlaten? nu ziet gij wat er van gekomen is." Maar zijne daden stemden niet overeen met den knorrigen toon zijner stem; hij schikte een ruw verband terecht, dat over de borst van den hond was gebonden, en vervolgde vriendelijk: »Maar misschien hebt gij uw jongen meester opgezocht; zeg mij, wie heeft u die diepe wonde toegebracht? met wien hebt gij gevochten? waarom was uw bek bebloed, Wolf?" Doch de hond antwoordde niet, lekte de hand, die hem weldeed, en legde zich weder zoo gemakkelijk mogelijk neder.

Toen zag de schaapherder weder vóór zich uit; een oogenblik vestigde hij zijn oog op een processie van eenige geestelijken, die met brandende kaarsen een doode scheen te begeleiden; een groote schaar menschen volgde haar. Langzaam verwijderde zich de optocht van de stad, zich naar de zijde van den Heiligen Berg begevende; het gezang klonk flauw over weiden en bouwlanden tot aan den berg, welke de laatste tonen der gewijde liederen opving. Ralph nam de muts af,

maar zette haar weldra weder op, en zag naar de stad.

In dien tijd was de groote weg naar Utrecht nog meer links af; de paden, die over den berg liepen, in de richting waar hij zich bevond, werden niet veel bezocht; daarom zag hij met aandacht naar iemand, die nu met snellen tred de hoogten scheen te naderen. Maar spoedig zag hij, den man voorbij, weder naar de stad; die korte, breede gestalte had geen overeenkomst met de slanke leest van den jongen ruiter. Al meer en meer naderde de reiziger, die de eenzaamheid van zijn tocht scheen te willen veraangenamen door te zingen; maar zijn lied klonk eentonig; hij zong met eene doffe stem:

Hij smeedt ijzers voor bouten, speren en pijlen,
Bardaksen, (1) strijdkolven en ook slechte (2) bijlen;
Schild, targ (3) en beukelaar, (4) ook baselaar (5) en zwaard,
Mes, dagge (6) en opsteker, zeer deugdzaam van aard,
Tik, rik, gaat de moker, tik .... rik ....

Hier zweeg hij; de droevige toon der laatste woorden verried genoeg, wat de reden van zijn zwijgen was. Eindelijk verliet hij het spoor, hetwelk hij tot nog toe gevolgd had, en beklom de kleine hoogte, welke zich boven den berg verhief. De schaapherder had hem reeds herkend, doch scheen niet gesteld op zijn gezelschap; ten minste hij bleef naar de stad zien, en wierp rechtsaf een blik naar den optocht der zingende schaar.

»Goeden morgen, Ralph!" zeide de meester uit *de Vergulde Helm*, die de naderende voetganger was; doch nu zweeg hij verlegen; want de herder verwaardigde zich niet zijn groet te beantwoorden, en zag niet naar zijne zijde. Toen vervolgde hij: »Ha! gij ziet naar de processie? ik hoor hen, geloof ik, hier zingen; gij kent den man, welken zij daar wegdragen, oude!"

»Ik?" vroeg Ralph en zag verschrikt op; maar de glimlach van den smid stelde hem gerust, en deze zeide: »Een mijner gezellen heeft mij gezegd, dat men dezen morgen buiten de stad het lijk van een vreemden monnik had gevonden, die door een wolf verscheurd, of wien door een verscheurend dier de keel afgebeten was; maar ik dacht: de wolven zullen wel zoo vroeg niet over den berg komen, het is een leugen, en ik bekreunde er mij niet om; doch nu de poort uitgaande, zag ik de menschen staan, en was toch nieuwsgierig hem eens te zien. De monniken van den Heiligen Berg stonden juist gereed het lijk van den vromen man naar hunne woning te brengen: maar wien herkende ik? bij St. Eloy! het was Froccard, die Zwarte Ruiter met zijn galgentronie. Nu verwonderde het mij niet, dat men een dagge naast hem, en veel goud en kostbaarheden bij hem had gevonden, zooals men mij verhaalde, en dat de wolven om dezen tijd reeds de stad genaderd waren: de satan zelf heeft hem verworgd, of een weerwolf op hem afgezonden, Ralph! ik ben er zeker van. Ik maakte den booswicht, die zulk een verschrikkelijken dood gestorven was, bekend; hij verdiende toch niet, als een vroom Christen begraven te worden, en ik riep, dat men den schout terug moest roepen; maar de monniken van St. Paulus zeiden, dat zij hem kenden; hij was in hun huis gehuisvest geweest, en kwam uit verre landen om geld op te halen voor zijn klooster. Ik begreep, dat zij het geld, hetwelk men bij hem gevonden had, wilden benaderen, en vond het verstandig om te zwijgen; deed ik wel, Ralph?"

»Ja!" antwoordde de schaapherder droogweg. »De missen, die men misschien op den Hohorst voor hem doen zal, zullen toch zijn ziel niet redden. Ja! ja! het is wel een wolf geweest, meester! maar de Heer heeft zelf den booswicht aangewezen!" streek den hond, die naast hem lag, en met aandacht naar de woorden van den smid geluisterd had, over den kop, en zeide vriendelijk:

»Gij deedt wel, Wolf! dat bloeddorstige dier zal niemand meer bijten; gij hebt welgedaan!" De smid bewaarde eenigen tijd het stilzwijgen; waarna de schaapherder zeide: »Ik dank u voor het bericht; gij kunt wel verder gaan, meester!"

»Nog niet!" zeide Wouter, en vervolgde aarzelend: »Ik kwam ... herwaarts om u te spreken, Ralph! ik breng ... tijding van Frank."

»Van Frank!" riep de schaapherder snel, »en hij beloofde mij, zelf te komen."

»Ik weet het, en hij heeft het niet vergeten; maar hij kon nu niet," antwoordde de meester langzaam.

»Hij kan niet! is hij dood, — ziek? — man! waar is Frank?" riep de schaapherder hevig en stond op. Toen zeide Wouter treurig: »Neen, Ralph! niets van dat alles, en evenwel ... ga zitten, oude! het staan verveelt mij zelven; luister: ik zal u verhalen, hoe zich alles heeft toegedragen." Toen verhaalde hij hem, hoe Frank gekomen was,

(1) Hellebaarden.
(2) Eenvoudig
(3) Klein schild; schijf.
(4) Schild met knop in 't midden.
(5) Groot mes.
(6) Dolk.

naar het klooster was gegaan, en wat er vóór dien tijd gebeurd was.

»Ha! die Bisschop!" riep de schaapherder driftig, het hoofd schuddende, toen hij alles vernomen had, en vroeg snel en ongerust: »En Frank, meester! — waar is hij nu? — waarom is hij niet gekomen? O! ik moet hem zien."

Wouter legde de hand op den schouder van Ralph, die wilde opstaan; maar de smid zuchtte en zeide aarzelend: »Grijsaard! het heeft mij mijne Maria gekost; maar ik ben tevreden; mijne vrouw zou haar in hare armen niet hebben willen terughouden, en uw Frank laten ter dood brengen, en evenwel wie zal *de Vergulde Hebn* na ons bewonen . . . ! Ralph! — Frank is vertrokken!"

»Frank!" riep de schaapherder verschrikt, en vroeg angstig, de handen op de borst van den meester leggende. »En waarheen, — wanneer keert hij terug?" en hij stond haastig op.

»Weet hij het zelf, de arme jongen?" antwoordde Wouter aangedaan. »Hij is de wereld ingegaan, misschien om nimmer terug te keeren."

»Hij heeft Ralph verlaten!" gilde de schaapherder en viel op de hoogte neder. »O, Frank! zonder een woord tot afscheid zijt gij gegaan? . . . de ondankbaarheid heeft zich met die schoone kleederen en wapenen in uw hart gevestigd? — Helaas! ik vreesde het, en gevoelde mij gelukkig, toen hij had moeten jammeren," riep hij droevig, en bedekte zijn bleek en berimpeld gelaat met zijne handen. Vergeefs richtte de hond zich pijnlijk op, toen hij zijn meester hoorde jammeren, en likte hem de handen: de oude man was ongevoelig voor alles, behalve voor zijn smart.

»Ralph!" zeide de meester, en wischte een traan uit zijn oog; »gij moest hem beter kennen. — »Wouter!" zeide hij tot mij, toen hij weder denken en spreken kon, »ik kan den Bisschop niet meer dienen; ik beloofde dien braven pater, hem niet te vloeken, of rekenschap te vragen van zijn bedrog; maar niet om zijne weldaden aan te nemen, die ik verafschuw. Mijn vriend, die zonder hulp gevallen is, maar, bij St. Maarten! niet ongewroken, heeft mij bij zijn leven bedacht; de stukken lands, die hij mij schonk, kunnen mij voeden tot aan mijn dood; gaarne bleef ik bij u, doch ik kan niet. O! kon ik in dit land blijven, waar ik alles verloren heb, ik ging naar Ralph, die mij zoolang verzorgd heeft; hij is mijn vader! maar wat zou hij aan mij hebben? Op de heide zou ik niet kunnen leven, waar hij mij aan zijne zijde zou zien wegsterven; vergeefs zouden zijne vermaningen en troostredenen zijn: ik kan Maria niet vergeten. Misschien vind ik rust in den oorlog; mogelijk kan ik nog leven, als het zwaard aan mijne zijde nimmer in de scheede rust. Ha! als ik Maria eens verwinnen kon met de punt van mijn zwaard, dan zoudt gij mij wederzien. Zeg aan de jonkvrouw, dat ik haar alles vergeef; bid haar, dat zij ook mij vergeven moge, en ik hoop dat zij gelukkig zal zijn. Morgen wacht Ralph mij op den berg; ga tot hem, en verhaal hem, hoe ongelukkig ik ben; smeek hem, dat hij zijn Frank zegene, ofschoon deze hem verlaat. Zeg hem, dat ik zelf gekomen zou zijn, om zijn zegen te ontvangen; maar dat ik geen kracht gevoel om aan zijn droefheid wederstand te bieden; dat ik niet zou kunnen gaan, als ik hem wederzag, en dat ik toch niet zou kunnen blijven — en leven...."

»Zeide hij u dat?" vroeg de schaapherder treurig, en Wouter antwoordde: »Ja, grijsaard! maar die woorden zijn koud. O! hadt gij den armen jongen kunnen hooren; maar dan zoudt gij hem aangesproken hebben, en hij ware gebleven. Het kostte hem zooveel om u te verlaten, Ralph! om Gods wil, vergeef het hem; weiger hem zijne bede niet; de zege van een grijsaard heeft geluk."

»Denkt gij dan, man!" zeide Ralph, het hoofd oplichtende, terwijl hij de muts afwierp en naar den Hemel zag, »dat ik niet gehard ben tegen de beproevingen des Hemels, dat ik den armen Frank, die mij verlaten heeft, mijn zegen zal weigeren, die hem den Hemel zal openen? Neen, meester! evenals hij, zeg ik u, dat het verdriet, hem nimmer weer te zien, mij kan doen sterven, maar niet doen ophouden hem te zegenen."

De meester nam de muts af, en zag met eerbied naar den schaapherder, die zijne handen zegenend uitstrekte, en het oog ten hemel geslagen, met geestdrift uitriep: »Frank! wees gezegend, mijn kind!" daarna vervolgde hij bedaard: »Heb ik niet gezien, hoe hij viel, en ik nog overeind stond? toen wilde hij sterven, en nu zoekt hij den dood. Zalig zijn zij, die in den Heere rusten; ik ben oud, Frank! ik zie u spoedig weder." Een oogenblik zweeg hij, en vroeg toen: »En kunt gij niet vermoeden, waarheen hij ging? zeide hij u dit niet, meester!" en vorschend zag hij dezen aan.

»Neen, Ralph! zoo waar ik leef, neen!" gaf deze ten antwoord. »Gisteren vóór den nacht, bezorgde ik hem geld voor de kampen land, en schonk hem en zijn knaap elk een goede wapenrusting; want de kleederen van den Bisschop wilde hij niet behouden; hij vertrok daarop met zijn

knaap, zonder te willen zeggen werwaarts hij ging. Mogelijk richt hij zijne schreden naar Holland, en steekt van daar naar Engeland over; doch zulks is alleen maar vooronderstelling; hij wilde niets van zijn voornemen zeggen.

»Het is wel!" zeide Ralph; »want gij zegt de waarheid. O! als ik slechts wist waar hem te vinden, dan zou hij niet verder gaan en mij volgen; hij zou mij niet verlaten hebben, als hij hier gekomen was, maar nu is hij verloren!"

»Gij kent mij en *de Vergulde Helm*, oude!" zeide de smid, en drukte den schaapherder de hand. »Bij nacht en dag staat mijn huis voor u open; mijn vrouw kent haar plicht; wij zullen u verzorgen en met u over hem spreken. . . ." »Ik dank u, meester! groet uwe Maria van mij," antwoordde Ralph, het hoofd schuddende, en toen Wouter zag, dat hij in zijne gedachten verdiept scheen, en niet meer naar hem omzag, vertrok hij, na nog een blik van medelijden op den grijsaard geworpen te hebben wiens sombere smart hij niet langer kon aanschouwen.

Langen tijd zat de schaapherder bijna roerloos en ondersteunde zijn hoofd met beide handen. Toen richtte hij zich op, tastte naar zijn muts, en nam den staf, die naast hem lag, in de hand. Nog hoorde hij het gezang der monniken en der vrome Christenen, die hen volgden; maar met een schamperen lach wendde hij het hoofd om en zeide ernstig; »Was het niet genoeg, dat ik mijne dochter verloor, Bisschop! — moet gij mij nu nog mijn kind, mijn Frank ontnemen? wilt gij zelfs nog niet, dat ik u dank voor die weldaden? Helaas! gij hebt zeker gevreesd, dat gij zijn hart, het evenbeeld van dat zijner moeder, niet zoudt kunnen verstikken met uwe verraderlijke geschenken; daarom ontneemt gij hem het kind, dat hij liefheeft. Ha! gij hebt juist getroffen, Bisschop! gij hebt zijn hart gebroken. Vrees niet, Frank! dat ik vóór hem verschijnen zal, en hem smeeken u te laten opzoeken: nimmer zie ik u weder; maar gij, gij hebt mijn zegen, en gij behoeft den zijnen niet; uwe moeder heeft u gezegend, mijn zoon! ga in vrede; ik wil u niet wederzien, om u opnieuw te verliezen, om u opnieuw te zien zuchten onder zijne geschenken en listige woorden. Ga, mijn Frank! de heide is groot genoeg voor Ralph; hij zal er in vrede sterven; wees gelukkig, kind! — maar zult gij het zijn, voordat gij de aarde verlaten hebt . . .?"

Hier zweeg de schaapherder; maar nu schitterden zijne grauwe oogen, en hij strekte met dreigenden blik den staf uit: »Ha, Bisschop!" riep hij luid, »zult gij van hier den vloek hooren, dien Ralph, de schaapherder, over u zal uitspreken? Zult gij sidderen, of zal het priesterlijk gewaad uw hart bewaren tegen alle wroeging? Welnu, David van Bourgondië! gij, die mijn geluk en dat van mijne kinderen verwoest hebt, gij zult mij niet hooren, maar . . . ."

Hier zweeg Ralph, en hij liet den staf zakken, om er op te leunen; hij zag naar den hemel, en liet toen het hoofd op de borst vallen, schudde het en zeide zacht en treurig: »Neen, ik zal zwijgen; gij hebt voor hem gebeden, mijne dochter! ik zal mijn vloek niet ten hemel opzenden; want hij zou hem eeuwig op de ziel liggen . . . ." Hierop riep hij Wolf, die langzaam opstond; en Wouter, die, voordat hij de stad bereikte, nog eens naar de hoogte omzag, zag Ralph, den schaapherder, niet meer.

BESLUIT.

Wij weten niet, wat er in het hart van David van Bourgondië omging, toen hij tegen den avond van den dag, op welken Wouter den schaapherder den afscheidsgroet van Frank gebracht had, de tijding kreeg, dat Pater Hendrik van Broekhuijsen, dien hij steeds bijzonder had hooggeacht, overleden was; dat het einde van dezen eerwaardigen dienaar des Heeren verhaast was door het vervullen van zijn plicht, door het ternederzetten van den driftigen ruiter, en toen hij tevens bericht ontving, dat Frank uit Amersfoort verdwenen was. In het eerst vermoedde hij misschien niet, dat de jongeling niet zou terugkeeren. Later was alle nazoek vergeefsch. Een door den Aartshertog geteekend bevel, aan zijne bevelhebbers en de schouten der steden in Holland gezonden, om Frank op te sporen, verspreidde geen licht over deze verdwijning. De meester uit *de Vergulde Helm* zwoer, dat hij niets van de zaak wist. Even vruchteloos was het, dat de Bisschop, zoover zijn gebied reikte, naar Ralph onderzoek liet doen. In alle richtingen vervoegden zich zijne zendelingen op de Veluwe met brieven van zijne hand voor de kloosters en geestelijken

op de dorpen, en aan de schouten, met de brieven door Maximiliaan aan den Bisschop verstrekt; — de schaapherder was niet te vinden. Evenmin weten wij, of Ralph nog een laatste poging aanwendde, om Frank op te sporen, of dat hij hem als verloren beschouwde. De meester in Amersfoort, die niet naliet, zooveel mogelijk was, van hetgeen er gebeurde te weten te komen, zeide meermalen aan zijne vrouw, dat het hem niet zou verwonderen, of Ralph bevond zich nog wel hier of daar op den Gelderschen bodem, en hij stelde vast, dat Frank, omdat men in Holland geen spoor van hem had kunnen ontdekken, met het leger naar Vlaanderen was getrokken, werwaarts de Aartshertog zelf, op St. Victorsdag, was op reis gegaan; hij twijfelde niet of de ridder Petit Salazar, die de Zwarte Aleida onder zijn bescherming, en den page Riso in zijn dienst had genomen, zou zeker den jongen ruiter niet geweigerd hebben, om met hem het Sticht te verlaten en naar andere landen te trekken.

Het was nagenoeg vier jaren geleden, dat Frank ter dood was veroordeeld, genade bekomen en Maria verloren had, en noch van hem, noch van Ralph had men iets in Amersfoort vernomen. Maria leefde nog; hare nederige onderwerping aan Gods wil,— want zij twijfelde niet of de Hemel verlangde, dat zij den sluier droeg, — het gebed, de gedachte, dat zij Frank gered had, de bezoeken harer ouders en de vervulling harer plichten, hadden hare droefheid langzamerhand overwonnen. Zij was nog schoon, ofschoon zij het eenvoudige gewaad der zusters van St. Aagten droeg; en ofschoon hare vroolijkheid voor altijd verdwenen was, maakte de ernstige en denkende uitdrukking van haar gelaat, op hetwelk de rozen niet meer bloeiden, haar aanblik nog belangwekkender. Somtijds echter pijnigde haar de onrust over het lot van den jongeling, dien zij bemind had; dan weende zij in stilte, en nam hare toevlucht tot het gebed. O! waarom had Frank haar verzoek, hare bede niet verhoord? Waarom wist zij niet, dat hij aan de zijde van een brave huisvrouw gelukkig was? Waarom was hij heengegaan? Doch kon zij hem beschuldigen, zich beklagen, dat hij de bede verworpen had? Immers neen. Somtijds was het, alsof haar hart zich er over verheugde; het was een laatste gloor der liefde, welke het gewaad der zusters en de stilte van het klooster nog niet hadden kunnen uitdooven.

De boomen en heesters prijkten weder met het jonge groen, en Maria zat met de overige zusters in de stille kloosterkamer. Zij waren allen bezig, en eene nieuweling las iets voor uit een boek, waarin de wonderwerken van den een of anderen heiligen stonden opgeteekend. Maria borduurde een altaarkleed; de gekleurde zijde, het goud- en zilverdraad, groeiden onder hare vingers tot schoone bloemen en bladeren. Plotseling zweeg zij, die voorlas, en al de zusters zagen op; want ook in de kloosters heerscht nog de nieuwsgierigheid. Het was de portierster, die binnentrad en berichtte, dat heer Henriquez de Ronda, of iemand van soortgelijken naam, verlangde zuster Maria te spreken. Allen zagen Maria vragend aan; maar deze schudde het hoofd en zeide: »Waarde mater! ik ken dien heer niet." De portierster, die met een vervaard gezicht was binnengekomen, kwam weder tot zich zelve, nu zij den naam had overgebracht, en wist nog te zeggen, dat het een kleine heer was, in een prachtig zwart fluweelen kleed, en dat zijn knecht hem met de paarden vóór het klooster wachtte. De mater zond haar terug, om nadere inlichting te vragen, en toen zij wederkeerde, riep zij: »Mater! hij komt wel voor zuster Maria, Wouter's dochter; ik moet zeggen, dat de gewezen knaap van heer Jan van Schaffelaar er is.

»Henri!" gilde Maria, en viel voorover op haar werk neder. De mater gaf een wenk aan de zusters om te vertrekken, die terstond gehoorzaamden, en de eerwaarde vrouw, die de zuster kende, richtte haar op, en zeide vriendelijk: »Ween niet, kind! gij hebt immers uw vertrouwen gevestigd op de leer der heilige moederkerk, misschien is het de laatste beproeving, die u wacht; het geloof zal u doen zegevieren."

De knaap, voor wien het scheen bewaard gebleven te zijn, om zich nu en dan onder een anderen naam te laten aandienen, wachtte langen tijd, voordat men hem een antwoord bracht. Hij stond, zonder eenig ongeduld te verraden, bij een kleine tafel, op welke hij met den arm rusten kon; een lang zwaard stak achter uit den fluweelen overrok, en op zijn hoed stonden twee zwarte vederen. Zijn naam en zijn kleed waren veranderd, maar de persoon nog niet; tenzij men wilde aanstippen, dat hij een oog verloren had, en zulks door de lengte zijner knevels scheen te willen vergoeden; een kostbare gouden doos, fraai met leliën, tulpen en andere bloemen bewerkt, stond naast hem op de tafel. Eindelijk ging er een deur open aan de

andere zijde der traliën; twee zusters naderden de afscheiding, van wie de grootste de tengerste scheen te leiden, die geheel bedekt was door den langen sluier; want de jonge zusters verschenen nooit met onbedekt gelaat dan voor hare vaders of broeders. De knaap nam zijn hoed af, en boog zich deftig; doch toen Maria, tot aan de traliën genaderd, zich, door hare aandoeningen overmand, op een bank nederzette, en haar hoofd tegen de traliën liet rusten, vergat hij zijn waardigheid en de aanspraak, welke hij het voornemen gehad had te doen. Hij liet zijn hoed vallen, snelde haar te gemoet, knielde neder, en kuste een tip van den sluier, die tusschen de traliën doorhing. Maria zweeg, en dacht, dat de knaap zou spreken; maar zij hoorde hem weenen. O! dat zeide haar genoeg en zij vroeg langzaam en treurig: „Leeft hij niet meer, Henri?"

Zij verwachtte niets anders op hare vraag dan een droevig antwoord, en evenwel moest de mater haar ondersteunen, toen de knaap met een doffe stem ten antwoord gaf: »Helaas, mijne jonkvrouw, mijn arme heer is dood; strijdende voor het heilige geloof, en met uw naam op de lippen is hij gesneuveld; zijne ziel is bij God!"

De zuster van St. Aagten gaf een gil van smart De mater sloot de weenende non in hare armen, en vermaande haar, niet te treuren; doch deze had slechts tranen om haar te antwoorden. »Sta op, knaap! en verhaal ons wat van uw heer," zeide de mater een oogenblik daarna; zij gevoelde, dat het Maria treffen, maar tevens dat het haar gelukkig maken zou; mogelijk was zij zelve verlangend iets van den jongeling te vernemen.

»Mijnheer St. Jago beware mij, heilige moeder! laat mij geknield blijven; is het niet mijn plicht voor u en mijne jonkvrouw de knie te buigen?" riep de knaap, waarna hij deftig vervolgde: »De krijgsman, die, slechts gevolgd van een enkelen knaap, in het voorjaar van 1485 de poort van de stad Cordova binnenreed, werd niet aan het hof van den koning en de koningin van Castilië en Arragon verzocht, zooals het geval zou geweest zijn, als hij met goud en zilver in plaats van met ijzer bedekt, en met eene schaar van pages en knechten ware gekomen; en evenwel kwam hij zijn arm en dien van zijn knaap aan koning Ferdinand aanbieden in den strijd tegen de ongeloovige Mooren. De schoone jonkvrouwen, die de koningin omringden, en om het zeerst de oplettendheid der edellieden en ridders zochten tot zich te trekken, sloegen wel eens acht op den edelen zwier, waarmede hij zijn paard bestuurde, en op zijn bleek, doch welgevormd gelaat; maar zijn eenvoudig harnas streelde hare eigenliefde niet, nimmer zag men den vreemden ruiter zich aanmelden, om een lans te breken in de tournooien der ridders en edellieden: de Spaansche hoogmoed deed hem geene vrienden vinden dan onder de ridders van Alcantara, die evenals hij, het goud van hunne ijzeren wapenrustingen verbannen hadden. Doch mijn heer was niet gekomen, om de jonkvrouwen te bekoren, om de Spaansche grooten uit den zadel te werpen; men kon hem dus eerst leeren kennen, toen de strijd weder begon. De steden Coïn en Cartama werden het eerst belegerd. Ha! toen de bres van eerstgenoemde stad beklimbaar was, leerde men hem kennen: hij was het, die het eerst den voet in den muur zette, die het eerst tot aan de markt doordrong, die honderden malen in gevaar was om gedood te worden, toen een onverwachte aanval van Hamet en zijne ruiters ons terugdreef. Een Spaansche ridder, die aan zijne zijde gestreden had, hielp mij, hem buiten de bres dringen; want hij wilde niet verder teruggaan. Toen was hij niet onbekend meer: de koning prees hem om zijn moed, ieder, die ware dapperheid hoogschatte, bood hem zijne vriendschap aan, ofschoon geen wapen op zijn schild prijkte; het droeg slechts uw naam, jonkvrouw!.... De ongunstige afloop van den storm verhinderde den koning niet, de stad te bemachtigen; ook Cartama gaf zich over, en het leger rukte op de stad Malaga aan; een hevig gevecht, dat van den morgen tot den avond duurde, had plaats in de tuinen en olijfbosschen, die de stad omringen. De geduchte Moorsche krijgsman, die de vijanden aanvoerde, vertoonde zich op alle punten, en vele Christenen vonden dáár den dood. Mijn heer had den geheelen dag het harnas niet verlaten; het scheen alsof de slagzwaarden der Mooren en al hunne wapens hem niet konden treffen, of een onzichtbare macht zijn leven beschermde. Hij streed onder het oog van den koning, die hem op het oogenblik, dat hij aan het hoofd van een versche bende lansknechten gereed stond om op nieuw in de tuinen te dringen, tot ridder sloeg.

»Sedert dien tijd droeg hij den naam van ridder der heilige Maagd, of ridder van Maria. De koning gaf de hoop op, om dit jaar Malaga ten onder te brengen; de koningin Isabella kwam in het leger, alwaar mijn heer aan haar werd voorgesteld; zijne jeugd, zijne verachting van het leven en de droefgeestige uitdrukking van zijn gelaat troffen haar

zeker; want zij vereerde hem met haar vertrouwen, en sprak lang met hem. Zij liet den kardinaal de Mendoza tot zich roepen, en toen mijn heer zijn afscheid nam, gaf zij hem hare hand te kussen; ook de kardinaal van Spanje was vriendelijk jegens hem. Voor het eerst scheen mijn heer weder vatbaar te zijn voor de vreugde; voor het eerst sprak hij mij nu over het terugkeeren naar zijn vaderland. Hij was nu die arme, onbekende ruiter niet meer. Menige Spaansche jonkvrouw had nu een vriendelijken blik voor hem over, en het zou haar gestreeld hebben, den jongen dapperen ridder, die zoo genadig door de koningin ontvangen was, te kluisteren; maar ofschoon mijn heer beleefd en eerbiedig hare vragen beantwoordde, hare schitterende zwarte oogen hadden nog minder invloed op zijn hart dan de wapenen der vijanden van het geloof op zijn harnas. Weldra werd de trompet weder gestoken, en onverhoeds rukte het leger naar Ronda, hetwelk op een steile rots, te midden van een woest gebergte, gelegen is. Nimmer zal ik die stad, die belegering vergeten, helaas! daar moest ik den tweeden heer, welken ik diende, verliezen. Met het geschut, dat men vóór de stad bracht, gelukte het, om binnen vier dagen de muren van de voorstad op twee plaatsen te vernielen, en drie torens te doen instorten; maar de Mooren hadden besloten liever te sterven dan de voorstad te verlaten. De storm werd bevolen; behoef ik te zeggen, dat mijn heer niet achterbleef? Ik weet niet, hoelang de storm duurde; de trotsche en dappere Spaansche edelen en ridders konden mijn meester wel volgen, maar nimmer voorbijgaan; zij streden met leeuwen moed aan het hoofd van hunne krijgslieden; doch geen knaap gaf hun andere wapens, als de hunne verbrijzeld werden. Die knapen waren welgemaakt en prachtig gekleed; maar zij durfden hunne meesters niet ter zijde staan. Eindelijk wierpen de Mooren zich met een helsch geschreeuw op ons; zij riepen hun valschen profeet te hulp, en de satan gaf hun krachten; zij streden met een verwoedheid welke men alleen van heidenen en ketters verwachten kon. Wij werden zoodanig in de droge gracht teruggeworpen, dat het gedrang mij van mijn heer verwijderde, en toen ik onder een Biscaier vandaan was gekomen, die op mij was gevallen en door den dood verhinderd werd op te staan, zooals ik hem verzocht, zag ik de bres, waar Christenen en Mooren bij menigte verslagen lagen. Zij verroerden zich evenmin als de man, die mij bijna met zijn harnas verstikt had; maar één verdediger van het heilige kruis stond nog in de bres; hij alleen tartte de woede van al die vijanden; zijn zwaard spleet die schilden, verpletterde die hoofden, welke door tulbanden en ijzeren platen gedekt waren. Uw hart zegt u, mijne jonkvrouw! wie het was; o! het was de ridder van de heilige Maagd, het was mijn meester. Ik aarzelde geen oogenblik om mijn plicht te vervullen, en beklom den muur. »Voorwaarts, voor St. Jago!" riepen de Spanjaarden. Op nieuw zou de strijd beginnen, en mijn meester zou bijgestaan worden; maar, helaas! op het oogenblik, dat ik mij aan zijne zijde vertoonde, dat ik post vatte op de lijken der vijanden, die hij om zich heen had geworpen, ontbrandde het vreeselijke donderkruit in de ijzeren buis, welke de verraderlijke ongeloovigen op hem hadden gericht; ik zag het helsche licht! — Toen viel ik neder; het was alsof men over mij liep, of ik het geschreeuw der Spanjaarden nog hoorde, en verloor mijn bewustzijn.

»Gij weent, mijne jonkvrouw!" vervolgde Henri, die een oogenblik gezwegen had. »O! nog moet ik tranen storten, als ik denk aan het oogenblik, toen ik weder bijkwam; ik richtte mij op, en hoorde diep in de voorstad de woeste kreten der vijanden en het veldgeschreeuw der Spanjaarden. Ik was met bloed bedekt, en had maar één oog meer over om mijn meester op te zoeken. O! ik wist, dat ik dien witten vederbos had zien zinken, toen ik viel; dat ik den ridder van de heilige Maagd had zien waggelen, evenals een toren, dien men ondermijnd heeft. Twee voetstappen van mij af vond ik hem, o! ik kende dat harnas van den goeden meester uit *de Vergulde Helm*; het was deugdzaam; maar niet bestand geweest tegen hetgeen de verraderlijke vijanden in de duivelsche bus gestampt hadden; — mijn heer was dood!"

»Dood? — o Frank!" gilde Maria, en viel in den arm van de mater. Toen eindelijk de toespraak van de vrome en deelnemende vrouw haar krachten had doen verkrijgen om opnieuw te vragen, zeide de knaap aangedaan: »Waarde jonkvrouw! hij had gebiecht, voordat hij naar den storm ging; hij is gevallen voor het heilige geloof, in den strijd tegen de ongeloovigen, en hij is nu in den hemel; want dezen keer zocht hij den dood niet; ik zweer het op mijn eeuwig welzijn! Sedert hij bij de koningin Isabella en den kardinaal ontvangen was, streed hij niet meer om te sterven. Neen! een edeler doel gaf hem leeuwenmoed; de schoonste prijs der geheele wereld moest het loon zijn zijner dapperheid."

Maria snikte luid. Toen vervolgde Henri ernstig:

»Eerwaarde moeder! die gouden doos, welke gij daar ziet staan, bevatte eens de geschreven wet van den valschen profeet; mijn meester maakte haar buit, en wierp er het onleesbaar geschrift uit. Nu bevat zij een ijzeren doos, waarin het moedige hart van mijn meester is besloten; gij zult de laatste bede, het geschenk van hem, die voor het geloof gesneuveld is, niet verwerpen. De kostbare doos is bestemd voor uw gesticht, en de ijzeren zult gij geene plaats weigeren in de heilige aarde; helaas! waar anders dan hier behoort zijn hart eene rustplaats te vinden?"

De regels van het klooster verhinderden de vrome vrouw niet, den knaap dit verzoek toe te staan; hij zelf bracht het hart van zijn meester in de kerk, zette het voor het heilige altaar neder, en vertrok, nadat hij het laatste bevel van zijn heer ten uitvoer, en het laatste vaarwel van dezen aan Maria had overgebracht. »Indien ik sneuvel, zeg dan aan zuster Maria, hoe ik gevallen ben, en smeek haar voor mij te bidden; de Hemel zal het gebed van Maria niet onverhoord laten, en eens zal zij mij met mijn weldoener wederzien," had Frank gezegd, toen de trompetten den stormmarsch bliezen.

O! die woorden kon zij nimmer vergeten. Sedert de knaap den droevigen plicht had ten uitvoer gebracht, beheerschte haar een treurigheid, welke noch het gebed, noch de vermaning en de deelneming van de mater in hare smart konden overwinnen; alleen het besef van hare plichten, de bezoeken harer ouders, vooral de treurigheid van hare teedere moeder verhinderden haar te bezwijken, en evenwel vertrouwde zij, dat zijne ziel bij God was. Mogelijk, dat ook in het hart van Maria een flauwe schemering van hoop door de liefde levend was gehouden, welke nu voor altijd was vernietigd door den dood van den zoo teer beminden jongeling. Helaas! nu eerst had zuster Maria haar Frank verloren; ditmaal had het lieve kind zich niet meer kunnen opofferen om hem te redden, en er bleef haar niets over, dan haar hemelschen Bruidegom dagelijks te bidden voor de zielen van de twee mannen, welke gedacht hadden haar naar het altaar te leiden.

Wat Ada, de ongelukkige jonkvrouw betreft, de vlagen waanzinnigheid, die haar nu en dan zoo rampzalig maakten, verlieten haar bijna niet meer, sedert Frank vertrokken was; nimmer hadden zij, die haar liefhadden en met medelijden gadesloegen, het geluk om haar verstand zich geheel te zien verheffen boven de nevelen, die hare gedachten omgaven; echter kende zij iedereen. Ook bij haar was de knaap geweest; ook voor haar bracht hij woorden van vrede en vriendschap mede; maar zij kon zich niet verbeelden, dat Frank gevallen was; zij geloofde, dat hij zijn knaap vooruit had gezonden, om haar van zijne aanstaande terugkomst bericht te geven, haar te zeggen, dat hij haar alleen beminde; de ongelukkige! zij verwachtte haar bruidegom, en hij was reeds dood. De knaap moest bij haar zijn intrek nemen; hij moest door al hare dienaren gehoorzaamd worden; het was de knaap van hun aanstaanden heer. Dagelijks liet zij hem komen; dan moest hij haar verhalen van de wapenfeiten, die haar Frank in Spanje verricht had — de arme jonkvrouw! zij was gelukkig, als zij zijne dapperheid vernam, als de knaap haar de onderscheiding verhaalde, waarmede de koning en de koningin haren ridder, haren Frank ontvangen hadden. Slechts toen na jaren dat schoone lichaam door de koude hand des doods werd aangegrepen, toen keerde, helaas! echter slechts voor korten tijd, haar verstand weder; nog eens liet zij den knaap roepen; nog eens verhaalde hij haar alles. O! zij begreep hem nu; zij verwachtte nu den bruidegom niet meer; doch zij vergaf hem zijne koelheid. De dood was haar welkom, en zacht sliep zij in; zij durfde hopen hem weder te zien, dien zij beminde en nog lief had. Een geruste en hemelsch schoone trek zweefde over het marmerwitte gelaat van Ada van Rijn, toen de hand bestierf, op welke Reinoud zijne lippen drukte, en hare oogen, die hem om vergiffenis schenen te smeeken voor het verwerpen zijner liefde, zich voor eeuwig sloten.

De knaap van heer Jan van Schaffelaar, daarna van zijn vriend, en die zich na zijne terugkomst Henriquez de Ronda liet noemen, gebood oppermachtig in het huis van de jonkvrouw, welke, sedert Frank het land verlaten had, een eigen huis bewoonde. De verhalen van den knaap Henriquez van de oorlogen en gevechten, welke hij in dienst van zijne twee heeren had bijgewoond, en waarin hij meest als hoofdpersoon voorkwam, maakten steeds de verbazing uit van degenen, die hij met zijne toespraak vereerde. Eens echter verstoutte zich een zijner toehoorders, om zijn verwondering te kennen te geven, dat iemand van de gestalte van den knaap die

gevechten had kunnen doorstaan, bij welke de daden van de vier Heemskinderen en andere ridders niet te vergelijken waren ; maar de knaap aarzelde niet om te antwoorden, dat hij in dien tijd zoo groot was als de grootste man van wapenen; doch dat zijn gestalte was te zamen gevallen ; een ongeluk ; dat den schoonsten knaap van het leger veel van zijne grootte had benomen, zonder hem evenwel aanmerkelijk te misvormen, en waarover de koningin Isabella hem zelfs genadig verzocht had niet te treuren, terwijl de koning, haar gemaal, hem om dit geval te vereeuwigen, den naam van de Ronda had geschonken. Het gebeurde wel eens, dat sommige lieden zich meenden te herinneren, dat de knaap van heer Jan Van Schaffelaar altijd klein geweest was; maar hij hield staande, dat zij zich vergisten, en de trouwe knaap, die tot aan zijn dood een goed leven leidde door de goedheid van zijne meesteres, had nimmer het verdriet, dat iemand in het huis van de jonkvrouw te weten kwam, dat Henriquez de Ronda en Heintje van den voerman in den Achterkamp één persoon waren.

Heer Loef van Oosterweerd troostte zich over het vertrek van Frank; wij moeten echter zeggen, dat hij zich verheugde, dat de jongeling genade had verkregen. Zijn zoon Reinoud, die eindelijk, ofschoon de ruiter zich verwijderd had, de hoop had moeten opgeven, om de liefde van Ada te winnen, zag om naar een gezellin. Hij zocht niet naar geld of schoonheid, maar naar huiselijke deugden ; en evenwel vond hij het hart van een schoone en rijke jonkvrouw, die hem zoo gelukkig maakte, als hij het verdiende. Zijn vader was zeer gestreeld door dit huwelijk, en het ging zijne wenschen te boven ; zijne schoondochter was van den ouden adel, en hij had het geluk om vóór zijn dood een kleinen stamhouder in zijne armen te drukken, en door den dood van zijne nicht hare goederen in zijn huis te zien overgaan. Walter stierf op den dag na dien, op welken heer Loef het tijdelijke met het eeuwige verwisseld had ; nog jaren daarna werd zijn dood aangehaald, om te bewijzen, hoe verknocht hij aan zijn meester geweest was, hoeveel rouw de trouwe hofmeester moest gevoeld hebben ; maar men wist niet, dat hij alleen gestorven was van hartzeer, omdat al de bedienden, die jarenlang onder zijne ijzeren heerschappij gezucht hadden, hem dienzelfden morgen alle gehoorzaamheid hadden geweigerd, en hij wèl wist, dat heer Reinoud van Oosterweerd hem in zijne dwingelandij niet zou handhaven.

Bisschop David van Bourgondië overleed in hoogen ouderdom op zijn slot te Wijk bij Duurstede. Gedurende zijn bestuur, en zelfs onder zijne opvolgers, bestond er nog altijd een bende ruiters, die den naam van de Schaffelaars droeg ; maar sedert het wereldlijk gebied van het Sticht in 1528 aan keizer Karel den Vijfde werd afgestaan, schijnt die naam te zijn verloren gegaan.

Wat de *Vergulde Helm* aangaat, wij hebben niet kunnen opsporen, wanneer dit huis zijn uithangbord verloren heeft ; de dood van den kundigen wapensmid en het langzamerhand buiten gebruik raken der zware wapenrustingen, zal mogelijk veel bijgedragen hebben, om dezen eertijds zoo bloeienden winkel te doen verloopen. Ook in *de Vergulde Helm* was de knaap geweest ; vergeefs had Wouter echter getracht te vernemen, of hij ook een laatsten groet voor Ralph had overgebracht, en of hij den schaapherder had gevonden. De knaap kon niet ontkennen, dat hij eenige dagen was op reis geweest ; maar hij gaf voor, alleen naar Barneveld te zijn gegaan. Hij had den meester als een aandenken van Frank een geheele Moorsche wapenrusting medegebracht, welke eerst Dirk, en toen de gezellen en jongens, één voor één, als een vreemdigheid kwamen bezien. De oude Griet beschouwde met afgrijzen die wapens der ongeloovigen, en de buren, die gedurende een geheel schoft de hamers niet in de werkplaats gehoord hadden, dachten, dat er een ongeluk gebeurd was. De gezellen lachten om de dunte der platen, de slapheid van het slagzwaard en om de onvolkomenheid van het harnas, dat het grootste gedeelte van het lichaam onbedekt liet. Doch terwijl de knaap zich gereed maakte, om hun gevoelen te bestrijden, velde de meester het vonnis, door te verklaren, dat hij nooit het staal zoo deugdzaam en fraai bewerkt had gezien ; hij kon niet begrijpen, hoe de ongeloovigen iets hadden kunnen maken, waartoe hij, die een vroom Christenmensch was, geen kans zag. De dood van Frank smartte hen en Martha zeer ; nog altijd hadden zij gehoopt hem te zien terugkeeren, om bij hen te blijven. Het huis scheen uitgestorven, sedert Maria weg was : bijna dagelijks bezocht Martha hare dochter. Ook Wouter vergezelde haar dikwijls ;

naar ofschoon hunne vreugde verwoest was maakte de nabijheid van hun kind hen toch nog gelukkig; en de Hemel bewees hun de gunst van Maria niet te overleven. Verder weten wij niets van *de Vergulde Helm*, dan dat de kleine Snip, omstreeks een jaar na de terugkomst van Henri, een makker kreeg, met welken hij zich zeer goed verdroeg, doch welken hij spoedig door den dood verloor.

Vidal, de knaap van Perrol, had kort na zijns meesters dood de Zwarte Bende verlaten en zich naar Utrecht begeven; wij weten, dat hij Annetje, het kamermeisie van Ada van Rijn, liefhad; hij was een geheel ander mensch geworden, sedert de man dood was, wien hij, van zijne vroege jeugd aan had leeren gehoorzamen. Korten tijd na het innemen van Utrecht door den Aartshertog, trouwden de jongelieden, en vestigden zich op het land. Vidal had een tegenzin om op nieuw het harnas aan te gespen, of een anderen meester te zoeken. Zoo wij wel onderricht zijn, kwam er dikwijls in *de Vergulde Helm* iemand, die op het Hoogland woonde, en bevriend was met meester Wouter, en dien men in Amersfoort door de wandeling den Zwarten Ruiter noemde. Wij veronderstellen, dat het Vidal geweest is, en herinneren ons een boerenhofstede in die omstreken te hebben hooren noemen met den naam van de Zwarte Ruiter; wellicht heeft de knaap van Perrol met de Roode Hand aldaar gewoond.

Vergeefs zou men thans in de kerk, welke eenmaal aan den heiligen Odulfus gewijd was, naar het graf van Jan Van Schaffelaar zoeken; het koper, dat de goede meester zoo kwistig in de blauwe zerk had ingelegd, heeft misschien bijgedragen, om de verwoesting te verhaasten. Waarschijnlijk is het gebeente van den dapperen aanvoerder verstoord geworden, en heeft het plaats gemaakt voor het overschot van een minder edel mensch.

De lezer, die het geduld gehad heeft, om tot hiertoe dit verhaal te lezen, geloove niet, dat Jan van Schaffelaar geen voornaam krijgsman, of meester Wouter geen kundig wapensmid was, omdat het harnas, dat de laatste vervaardigde, en de eerste eenmaal droeg, niet bewaard is gebleven; want onze voorouders waren even zorgeloos als wij met de wapenrustingen hunner helden, om niet meer te zeggen, en wij hebben geen museum van wapenen. Wat nog bestaat van hun wapendos, in welken zoovelen voor hun vaderland stierven; wat niet bij het pond verkocht is, of door onachtzaamheid is verloren gegaan, verroest hier of daar op de zolders van het een of ander stadsgebouw. Het is waar, een paar harnassen zijn aan deze algemeene verdelging ontkomen; maar zij kunnen het verlangen van den hoogachter van alles, wat het voorgeslacht betreft, niet voldoen; tevergeefs ziet hij om zich heen, om de wapenrustingen van zooveel helden te zoeken; doch er zijn er weinig meer dan twee: het is alsof zij gedoemd zijn, o in het voorvertrek hunne opwachting te maken bij de uitheemsche zeldzaamheden. Men heeft ze een plaats gegund; zij kostten ook niet veel, zij waren voor het nemen; kon men minder doen, terwijl men duizenden gaf voor het kostbare poppengoed? Het is waar, de tronie van een manderijn of van een of anderen afgod is lachverwekkender dan die oude wapenen; het verguldsel, de zijde en het keurige vernis zijn bevalliger om te zien dan die half verroeste en stroeve wapenrustingen; evenwel zie ik ze liever.

Gelukkig, dat Jan van Schaffelaar niet op den catalogus van het een of ander museum behoeft te staan om gekend te worden; dat het bekend zijn van zijn naam niet verbonden is aan het lezen van deze bladeren, welke evenals een vuur van spaanderen, dat voor een oogenblik helder brandt, spoedig weder in het niet zullen verzinken, maar dat zijn gedachtenis en zijn naam op hechter grondvesten rusten, en dat hij steeds leven zal in het hart van ieder, die zijn edele daad weet op prijs te stellen.

Evenmin zou men thans het graf van Frank kunnen terugvinden. Indien wij wenschten, dat het klooster van St. Aagten nog onaangeroerd bestond, zou het alleen zijn om in de kerk twee of drie zerken te beschouwen, op elk van welke vijf letters waren uitgehouwen, en die omstreeks het midden der zestiende eeuw nog naast elkander, ter rechterzijde van het altaar, onder het eerste glasraam lagen: daar rustten zuster Maria en het hart van den ruiter Frank.

De gebeurtenissen, welke eindelijk teweeg hadden gebracht, dat Maria, Wouter's dochter, in het klooster was gegaan, hadden de nieuwsgierigheid in Amersfoort opgewekt; ook de schaapherder, die met den helm geboren was, werd daarbij natuur-

lijk genoemd. De terugkomst van den knaap bleef mede niet verborgen, en sedert dien tijd verhaalde men elkander, dat men den schaapherder tegen den avond wel eens omstreeks het klooster had gezien. Weinigen sloegen echter geloof aan de zaak. Het is evenwel zeker, dat op den dag vóór St. Benedictus dag, in het jaar onzes Heeren 1488, door een zuster van het St. Aagten-klooster, die gewoon was dagelijks in den vroegen morgen op een graf, ter rechterzijde van het altaar, te gaan bidden, een grijsaard werd gevonden, die waarschijnlijk den vorigen avond vóór het sluiten van de kerk was binnengegaan. Hij was dood en reeds koud, en op de grafzerken nedergevallen; een hond wachtte zijn meester vóór de kerkdeur, en had door zijn gehuil, gedurende den nacht, de geheele buurt verschrikt. De grijsaard werd, op kosten van den vader der St. Aagten-zuster, op de plaats begraven, waar hij gestorven was.

Wij durven beweren, dat de grijsaard niemand anders kan geweest zijn, — dan Ralph, de schaapherder.

EINDE VAN HET VIERDE EN LAATSTE DEEL.